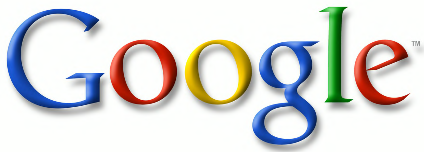
Google

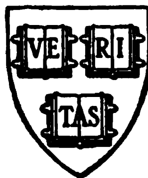
VE RI
TAS

РѢШЕНИЯ

на

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СѪДЪ

по

ПЪРВО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

за 1900 год.

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1903.

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполѣзното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния Касационенъ Сѫдъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сѫ изброени и напечатани само по-важнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сѫ оскобени.

Рѣшения

на Върховния Касационенъ Сѫдъ по първото му гражданско отдѣление за 1900 год.

№ 1 — (4) — 19 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петий януарий, хилядо деветстотнта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 611, по описа за 1899 год., на К. Толевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на жителитѣ на с. Гючъ-Беглеръ, Къзълагашка околия, за прѣгледъ на рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 2 априлъ 1891 год. № 81.* — Въ заседанието се явиха: адвокатътъ Иванъ Славовъ, повѣреникъ на общината на селото Гючъ-Беглеръ и Иванъ Митровъ, пълномощникъ на Хамбарлийската община, съ повѣреника си адвоката Сава Иванчовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ молба, получена на 4 октомврий 1899 год., общината на село Гючъ-Беглеръ, Къзълагашка околия, излага слѣдующето: „на 6 юлий 1888 г., Хамбарлийското селско общинско управление, съ прошение до Сливенския окр. сѫдъ заяви, че селото Хамбарлий като притѣжавало отъ незапаметни врѣмена самостоятелно и безспорно една мѣра, отъ трѣвата и водата на която само общинския имъ добитъкъ се ползувалъ, а ний—жителитѣ отъ с. Гючъ-Беглеръ, насилствено сме усвоили една часть отъ тази мѣра подъ название „насрѣщна“, съ около 1500 уврата, при съсѣди: Шахпазъ Мезаря, Хумовата могила, Дюдюкчийската мера и отъ друга страна общинската имъ мера, подъ прѣдлогъ, че била наша собствена, и искаше да бѫдемъ осѫдени да имъ отстѫпимъ и прѣдадемъ тази мера. Сливенскиятъ окр. сѫдъ образува гражданско дѣло № 129/88 г., назначи дознание чрѣзъ околни люди, разпитаха се 12 души свидѣтели, 6 отъ които казаха, че отъ 17—18 год. знаятъ спорната мера да е на Хамбарлийци, а другитѣ 6—че отъ 75 години насамъ знаятъ спорната мѣра да е наша — на село Гючъ-Беглеръ, и като оцѣни

по вжтрѣшното си убѣждение силата и значението на тѣзи показания, издаде рѣшение № 170, отъ 12 ноемврий 1890 год., съ което ни осжди да прѣдадемъ тази мѣра на жителитѣ отъ село Хамбарлий. Ний апелирахме това рѣшение, но и апелативния сждъ го потвърди съ рѣшение № 81/91 г. Ако и да чувствувахме всичката несправедливость на това рѣшение, понеже ний останахме безъ мѣра за добитъка си, ний обаче не го касирахме, понеже не намирахме касационенъ поводъ — закононарушения, всичко бѣ оформено по дознанието, гдѣто именно се допустнаха всички нередовности и несправедливости. Подиръ влизането на рѣшението въ законна сила, ний се научихме случайно, че не за пръвъ пжть ний сме се сждили съ Хамбарлийци за сжщата мѣра. По указание на стари хора, ний намѣрихме въ старитѣ турски книжя въ Одринъ едно рѣшение отъ 27 шавалъ 1262 год. на Одринския кадия, което рѣшение е прѣкратило възникналия тогава споръ между насъ и Хамбарлийци за сжщата мѣра, и е признало, че тая мѣра принадлѣжи намъ, а не на Хамбарлийци. Отъ това рѣшение се вижда, че село Гючъ-Беглеръ е прѣтендирало, какво границитѣ на тѣхната мѣра сж били: Бори-Кори, отъ тамъ до Азмакъ, отъ тамъ до Чаталъ-Кара-Агачъ, отъ тамъ по границата на Хазърлий и като минава прѣзъ Хамбарлийския пжть и прѣзъ рѣката отива до Токъ-Кара-Ачларъ, отъ тамъ до Гюлли-Тарла съ Кара-Пилодъ и отъ тамъ отива до границитѣ на Дюдюкчи-Мездрасж. Сжщитѣ тия граници показватъ и разпитанитѣ при дознанието отъ члена при Сливенския окр. сждъ свидѣтели подъ № № 7—12 (протоколъ № 4 отъ 29 септемврий 1890 год.). А Хамбарлийци сж прѣтендирали, че границитѣ на мѣрата имъ отъ къмъ Гючъ-Беглеръ биле: Шахпазъ — Мезарсж, отъ тамъ дот ритѣ погранични камъне, находящи се между горѣказаната мѣра и границитѣ на селото Гючъ-Беглеръ, отъ тамъ до Тилки-Иллери (Лисиченитѣ дупки), отъ тамъ до земята на Дюдюкчи-Мездрасж и отъ тамъ до мѣстото, гдѣто се прибиратъ границитѣ на село Гючъ-Беглеръ. Тѣзи граници сж сжщитѣ, които Хамбарлийци прѣтендираха сега и имъ се признаха съ обжалваното рѣшение. Отъ това турско рѣшение се вижда още, че отъ разпита на околнитѣ люди се установило, какво дѣйствително прѣтендираната отъ нашето село Гючъ-Беглеръ мѣра, въ описанитѣ граници, принадлѣжи нему, а не на Хамбарлийци. Прѣди, обаче, да се произнесе резолюция, пълномощницитѣ на нашето село сж се спогодили съ онѣзи на Хамбарлий, като имъ отстжпили половината отъ спорната мѣра отъ къмъ Дюдюкчий-Мездрасж съ слѣдующитѣ граници: отъ прѣдѣлитѣ на мѣрата, т. е. отъ Топъ Кара-Ачларъ до граничнитѣ камъни между Тилки-Иллери, които камъни сж били поставени отъ Хамбарлийскитѣ раи, до Рида. Оная половина, която именно е останала на нашето село Г.-Беглеръ, обжалваното рѣшение ни отне. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено и понеже имаме двѣ рѣшения, издадени между сжщитѣ страни, въ сжщото имъ качество, по сжщия прѣдметъ и възъ едни и сжщи основания, които си противорѣчатъ, послѣдното отъ които нарушава нашитѣ права, ходатайствуваме на основание чл. 707 п. 1 и 3 отъ граж. сждопроизводство, да се назначи прѣгледъ на послѣдното рѣшение № 81, отъ 2 априлъ 1891 год. на Пловдивския апелативенъ сждъ, като се отмѣни напълно и дѣлото се възвърне на ново разглеждане“.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурорътъ заключи въ смисъль: да се остави молбата за прѣгледъ на рѣшението безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Споредъ пунктъ 1 на чл. 707 отъ гражд. сѫдопроизводство, за да се иска прѣгледъ на едно рѣшение, поради ново открито обстоятелство, изисква се, прѣди всичко, това обстоятелство да е *новооткрито*, и послѣ да има рѣшающе значение, въ смисъль, че ако бѣше било извѣстно, рѣшението могло би да бѫде противоположно. За да сѫществува първото условие — за да се счита едно обстоятелство за новооткрито по разума на рѣчения пунктъ — изисква се щото страната, която го авансира, не само да не го е знаяла, нъ и да е нѣмала възможность да го знае прѣди издаването на рѣшението. Обаче, съ думата *невъзможность*, не се разбира *немарливость*, или *нежелание*, а се разбира нѣмане възможность въпрѣки всѣко желание и радение. Молба за прѣгледъ на рѣшение е едно изключително срѣдство за прѣобразуване на едно влѣзло въ законна сила рѣшение, което споредъ чл. 431 п. 3 и чл. 801 отъ гражд. сѫдопроизводство, се счита за вѣрно и задължително, слѣдователно, не може то да зависи отъ недобрата воля, или отъ небрѣжностьта на страната, противъ която е издадено, а може да се допустне прѣобразуването му вслѣдствие едно рѣшающе обстоятелство, само ако това обстоятелство дѣйствително съставлява едно новооткритие за нея, въ смисъль, че тя не е могла, по независящи отъ нея причини, да го открие прѣди издаването на рѣшението. Въ дадения случай, турското рѣшение не може да се счита за новооткрито обстоятелство, защото по него Гючъ-Беглерската община, както сама тя признава въ молбата си, била страна и, слѣдователно, била е длъжна да знае за сѫществуването му и да го прѣдстави, или да иска срокъ за да го прѣдстави, прѣди издаването на рѣшението, чийто прѣгледъ сега тя иска; ако това не е направила, било отъ немарение, или незнание, или нежелание, тя е изгубила безвъзвратно правото си да се осланя на него и да иска отмѣната на влѣзлото противъ нея рѣшение, тъй като това обстоятелство не съставлява за нея новооткрито обстоятелство. Прочее, по пунктъ 1 на чл. 707 отъ гражд. сѫдопроизводство, тя неможе да иска прѣгледъ на въпросното рѣшение. Неможе да иска сѫщото и по пунктъ 3 отъ сѫщия членъ, защото тоя пунктъ има прѣдъ видъ двѣ противорѣчущи едно на друго рѣшения, които подлѣжатъ на изпълнение, а въ дадения случай турското рѣшение е било отдавна изпълнено и е могло само да се противопостави на сегашното рѣшение като res judicata, нѣщо което като не е станало на врѣмето си, сега не може да се иска прѣгледа на послѣдното, за дѣто то противорѣчило на първото, тъй като отговорна прѣдъ себе си, за това противорѣчие, е самата страна, която е могла, нъ не е направила ѝ врѣме нуждното за да се избѣгне то.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** молбата на жителитѣ на село Гючъ-Беглеръ, за прѣгледъ на рѣшението № 81, отъ 2 априлъ 1899 г. на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като неоснователна, съ силата на чл. 707 п. п. 1 и 3 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 2 — (9) — 25 януарий 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Кабпешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Карандж уловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** ***гражданско дѣло № 728, по описа за 1898 г., на свещеника Димитъръ Трифоновъ, отъ с. Михалци съ общината на с. Михалци, за 295 лв. 20 ст.*** **— Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Иванъ П. Стефановъ, въ качеството си кметъ на общината на с. Михалци, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Павликянския мирови сѫдия, срѣщу свѣщеникъ Димитъръ Трифоновъ, отъ сѫщата община, за 295 лв. и 20 ст., произходящи отъ едно мѣсто, което отвѣтникътъ усвоилъ отъ общинската мѣра. Но тъй като кметътъ Стефановъ въ сѫдебното заседание не прѣдставилъ нуждното пълномощно за водене на дѣлото, мировиятъ сѫдия прѣкратилъ дѣлото. Слѣдъ това казания кметъ съ заявление поискалъ да се възобнюви дѣлото, като прѣдставилъ общинско постановление за воденето му и сѫдията уважилъ това негово искане. Срѣщу рѣшението на Павликянския мир. сѫдия, съ което е уваженъ иска на общината, свѣщеникъ Димитъръ Трифоновъ подалъ възивна жалба, съ която е молилъ да се прѣкрати дѣлото, като завѣдено отъ лице, което немало законно пълномощно за воденето му. Търновскиятъ окр. сѫдъ, безъ да се произнесе въ рѣшението си по този пунктъ на възивната жалба, потвърдилъ първостепенното рѣшение, съ което е осѫденъ отвѣтника да заплати на общината 295 л. 20 ст. Срѣщу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ, свѣщеникъ Д. Трифоновъ подалъ касац. жалба, въ която, между друго, се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 38 п. 4, 520 и 524 отъ граждан. сѫдопроизводство, защото не уважилъ възражението му, че мировия сѫдия неправилно възобновилъ веднѫжъ прѣкратеното отъ него дѣло по нѣмане пълномощно за завѣждането му.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отводътъ, за неуважението на който се оплаква касаторътъ, се основава на чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство, споредъ който сѫдътъ е длъженъ да прѣкрати дѣлото, когато се окаже, че повѣреникътъ е нѣмалъ пълномощно за воденето му. При завѣждането на това дѣло Ив. П. Стефановъ не е прѣдставилъ нуждното общинско постановление (чл. 59 п. 4 отъ закона за селскитѣ общини), вслѣдствие на което Павликянския мир. сѫдия правилно го е прѣкратилъ. Нъ колкото сѫ правилни дѣйствията на мир. сѫдия по прѣкращаването на дѣлото, толкова се явяватъ неправилни при възобновяването му, защото веднѫжъ прѣкратено дѣлото на основание чл. 524 п. 5 отъ гражданското сѫдопроизводство, не може да се възобнови вече, освѣнъ съ заявяването на новъ искъ. Това правило Търновскиятъ окр. сѫдъ е изпустналъ изъ прѣдъ видъ и като не е разрѣшилъ съгласно съ него отводътъ на отвѣтника свѣщеникъ Димитъръ Трифоновъ за прѣкратяване на дѣлото, нарушилъ е чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, вслѣдствие на което цѣлото му производство, както и онова на Павликянския мирови сѫдия, трѣбва да се унищожатъ.

Водимъ отъ горѣизложенитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 10 февруарий 1897 год., подъ № 28, защото е нарушенъ чл. 107 отъ граждан. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и производствата на двѣтѣ инстанции, подиръ прѣкратяването на дѣлото, да се унищожатъ.

№ 3 — (12) — 25 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на 10 януарий хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 731, по описа за 1898 год., на Христа х. Рачовъ, ж. отъ гр. Горна-Орѣховица, съ Тодорка х. Рачова, отъ сѫщия градъ, за 400 л. по наслѣдство.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодорка К. Бошнякова, родена х. Рачева, отъ гр. Г.-Орѣховица, е завѣла искъ прѣдъ Горнѣ-Орѣховския мирови сѫдия, противъ Хр. х. Рачевъ, за 400 лева отъ бащино наслѣдство. За доказателство на иска си е прѣдставила едно раздѣлително, съ дата 6 декемврий 1886 год. Мировиятъ сѫдия, съ задочното си рѣшение отъ 24 октомврий 1895 год., № 624, уважилъ иска на истцата. Отвѣтникътъ Хр. х. Рачевъ недоволенъ отъ това рѣшение на Горнѣ-Орѣховския миров. сѫдия, подалъ апелативна жалба въ Търновския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ прѣдставеното раздѣлително съ дата 6 декемврий 1896 год. се вижда, какво истцата има право да дири 400 лева отъ бащино наслѣдство; че отъ самопризнанието, направено отъ отвѣтника въ сѫдеб. заседание на 13 декемврий 1896 г., се установява, какво отвѣтника слѣдъ смъртьта на майка си е завладѣлъ, всичко останало наслѣдство; че щомъ като се установява, какво отвѣтника е завладѣлъ наслѣдството, останало отъ покойния му баща, отъ което се падатъ 400 лева на истцата, то иска се явява за основателенъ и рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се подтвърди", — съ рѣшението си отъ 2 априлъ 1898 год., подъ № 313, потвърдилъ задочното рѣшение на Горнѣ-Орѣховския мирови сѫдия отъ 24 октомврий 1895 г., № 624, а апелативната жалба на Хр. х. Рачевъ, отъ гр. Г.-Орѣховица, оставилъ безъ послѣдствие. Осѫдилъ Хр. х. Рачевъ, отъ гр. Г.-Орѣховица, да заплати на Тодорка К. Бошнякова, отъ сѫщия градъ, двадесетъ лева за водене на дѣлото въ II инстанция. Срѣщу това рѣшение Хр. х. Рачевъ подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 531 отъ гр. сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание заявлението му, че наслѣдници на покойния имъ баща — х. Рачо Рачовъ, сѫ всичко 6 души, а не само той (касаторътъ) и, слѣдователно, ако сѫществува нѣкаква наслѣдствена отговорность, то тя трѣбва да се отнася за всичкитѣ наслѣдници, а не само до него.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ исковото про-

шение се вижда, че исцата Тодорка х. Рачова е завѣла искъ срѣщу брата си Христо х. Рачовъ за една сума отъ 400 лева, която сума тя имала да взема отъ покойната си майка, — Екатерина х. Рачова, но поради скоропостижната смърть на тая послѣднята, нито тя, нито пъкъ законнитѣ ѝ наслѣдници сѫ могли да ѝ я изплатятъ. Отвѣтникътъ Хр. х. Рачовъ е възразявалъ (както това се вижда отъ протоколитѣ по дѣлото), че за тоя дългъ на майка му не е длъженъ да отговаря изключително само той, но и другитѣ му сънаслѣдници. При това положение, слѣдователно, на дѣлото, явява се въпросъ, може ли да се тегли на сѫдъ за цѣлия дългъ на покойната наслѣдодателка само единъ отъ наслѣдницитѣ, когато е извѣстно, че има още и други наслѣдници? Неще съмнение, че на тоя въпросъ трѣба да се отговори отрицателно, тъй като общото правило е, че както всичкитѣ сънаслѣдници участвуватъ въ дѣлбата на наслѣдството, така и всички трѣба да участвуватъ въ изплащането на дълговетѣ останали отъ наслѣдодательтъ. Въ тая смисъль говорятъ и чл. чл. 279 и 200 отъ закона за наслѣдството, които членове изрично постановяватъ, че сънаслѣдницитѣ сѫ длъжни да плащатъ наслѣдственитѣ дългове съразмѣрно съ дѣловетѣ си, освѣнъ, разбира се, ако има завѣщание, което да прѣдвижда изплащането имъ друго-яче, или когато има ипотечни дългове, които, прочее, изключения въ данния случай не сѫществуватъ. Щомъ е така, то Търновския окр. сѫдъ бѣше длъженъ да обсѫди направеното отъ касаторътъ възражение, въ свързка съ цитиранитѣ статии отъ закона за наслѣдството, обаче отъ съобразителната часть на рѣшението му се вижда, че неспомѣнува нито дума за него, когато чл. 107 отъ гр. сѫдопроизводство, го задължаваше да направи това. Щомъ, прочее, не е сторилъ това, то явно е нарушилъ разпорѣжданията на тая послѣдната статия, заради това, обтжженото рѣшение трѣбва да се отмѣни и дѣлото да му се повърне за ново разглеждане.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окр. сѫдъ отъ 3 априлъ 1898 год., подъ № 313, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гр. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 4 — (13) — 29 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесетий януарий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствие на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Ив. Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 729, по описа за 1898 год., на Никола Величковъ и Димитъръ Николовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Фани Димитрова и Мариола Георгиева, отъ сѫщия градъ, за $^2/_4$ части отъ кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Никола Величковъ и синъ му Димитъръ Николовъ, отъ гр. Пловдивъ, на 26 априлъ 1896 год. сѫ заявили искъ противъ Фани Димитрова и Мариола Георгиева, отъ сѫщия градъ, за $^2/_4$ наслѣдственни части отъ една кѫща, останала отъ покойната Щериани, съпруга на първия и майка на втория ищецъ. I Пловдивски ми-

рови сѫдия на 10 януарий 1897 год., като уважилъ отвода на отвѣтницитѣ и прѣкратилъ дѣлото, на основание чл. 38 п. 3 отъ гражданското сѫдопроизводство, по отношение на ищеца Димитъръ Николовъ, съ рѣшението си № 13 отъ сѫща дата, отхвърлилъ иска като просроченъ по отношение на другия ищецъ. И двамата ищци сѫ апелирали прѣдъ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Димитъръ Николовъ не е обжалвалъ опрѣдѣлението на I Пловдивски мирови сѫдия, отъ 10 януарий 1897 г., въ опрѣдѣления отъ закона срокъ; че единъ пѫть дѣлото прѣкратено, то не може да бѫде обжалвано по сѫщество, а като е тъй, то и възивната жалба на Д. Николовъ, подадена противъ рѣшението № 13, отъ 10 януарий 1897 год., слѣдва да се остави безъ разглеждане; че отъ приложенитѣ при дѣлото свидѣтелства, едното издадено отъ иеромонаха Данаилъ на 2 юлий 1896 год., а другото отъ Пловдивското градско общ. управление на 25/IV 96 год.. подъ № 2891, се установява, че наслѣдодателката Щериани Николова Фурнаджи се е поминала прѣзъ 1879 год. и оставила двѣ малолѣтни дѣца — Димитъръ и Иванъ, отъ които послѣдния се поминалъ прѣзъ 1888 год., че отъ прѣдставената отъ ищеца тапия съ дата 29 сефферъ 1293 год. подъ № 425, издадена на името на наслѣдодателката Щериани за собственость на $^2/_4$ части отъ въпросната кѫща, се установява, какво тя е била собственица на тѣзи $^2/_4$ части, макаръ отвѣтницитѣ да възразяватъ, че цѣлата кѫща била тѣхно притѣжание и собственость, за подкрѣпление на което сѫ прѣдставили единъ хюджетъ съ дата 7 реджепъ 1276 год., защото границитѣ на втория имотъ не сѫ сѫщитѣ, както тѣзи на първия; че освѣнъ тѣзи тапии прѣдставена е още една, № 427, отъ 29 сефферъ 1293 г., която, като не прѣведена по надлѣжния редъ, безъ съгласието на противната страна, не може да се вземе прѣдъ видъ; че щомъ въпроснитѣ $^2/_4$ части кѫща сѫ били собственость на Щериана Николова, то слѣдъ смъртьта ѝ, тѣ сѫ останали, съгласно распорѣжданията на Арменопулосъ, който е билъ тогава въ сила, въ наслѣдство на малолѣтнитѣ ѝ дѣца само по $^1/_4$ всѣкиму, а не и на съпруга ѝ, тъй като споредъ распорѣжданията на Арменопулосъ, съпругътъ се ползува само отъ приходитѣ на имотитѣ, но не наслѣдва имотитѣ останали отъ съпругата, когато има дѣца, които сѫ единственитѣ въ такъвъ случай наслѣдници; че слѣдъ смъртьта на малолѣтния Иванъ неговата часть $^1/_4$, или $^2/_8$ отъ спорната кѫща е останала въ наслѣдство на братъ му Димитъръ и баща му Никола Величковъ по наполовина, т. е. по $^1/_8$ часть отъ сѫщата кѫща; че възражението на отвѣтницитѣ, какво искътъ билъ просроченъ по давность, което възражение мир. сѫдия уважилъ и на това основание отхвърлилъ иска на Никола Величковъ, е неосновательно, защото независимо отъ това, че давностьта не тече спрямо малолѣтнитѣ, отъ показанията на свидѣтелитѣ: Георги Тодоровъ, Ангелъ Милевъ и Никола Ангеловъ, разпитани въ първата инстанция, се установява, че Никола Величковъ до гдѣто била жива съпругата му Щериана, живѣлъ въ въпросната кѫща; а отъ тѣзи на свидѣтелитѣ: Петъръ Ивановъ и Никола Тодоровъ, разпитани въ първата инстанция, се установява, че сѫщия Никола Величковъ е живѣлъ въ въпросната кѫща до втория му бракъ, който бракъ е станалъ, както това се вижда отъ свидѣтелството, издадено отъ Пловдивската гръцка

митрополия, на 5 ноемврий 1886 год.; че въ такова положение не може и дума да става за давность, понеже не се изминало изискуемото се отъ закона врѣме; че отъ изложеното до тука, искътъ на Никола Величковъ се явява за доказанъ и основателенъ само за $^1/_8$ часть отъ въпросната кѫща, въ какъвто размѣръ слѣдва и да се уважи, а останалата часть да се отхвърли; че рѣшението на I Пловдивски мир. сѫдия, който отхвърлилъ иска изцѣло, слѣдва да се отмѣни на основание чл. чл. 58, 59, 77, 80, 107, 110 и 709 отъ гражд. сѫдопроизводство", — съ рѣшението си № 695, отъ 28 октомврий 1897 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска само за $^1/_8$ часть отъ кѫщата въ полза на ищеца Никола Величковъ, когото осѫдилъ на 30 лева сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Двамата ищци подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Пловдивския окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 630, отъ гражданското сѫдопроизводство, защото едната тапия е оставилъ безъ разглеждане като не надлѣжно прѣвѣдена, когато странитѣ не оспорявали прѣвода ѝ; 2) чл 639 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е оставилъ безъ разглеждане възивътъ на Димитра Николовъ, като е счелъ, че иска му билъ прѣкратенъ, безъ, обаче, да е взелъ прѣдъ видъ, че мировиятъ сѫдия съ рѣшение е отхвърлилъ искътъ му, и че противната страна е искала само да се подтвърди това рѣшение, а не да се неразглежда възивътъ му на това основание, че иска му билъ прѣкратенъ, така щото, ако възивътъ му се остави безъ разглеждане, рѣченото рѣшение влиза въ законна сила; 3) чл. 641 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото гледалъ на бащата само като на съпругъ—наслѣдникъ, когато той за $^2/_5$ отъ цѣлото прѣдставлявалъ едного отъ умрѣлитѣ си синове; 4) чл. 629 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото, като говори нѣщо за Арменопулосъ, не посочва, гдѣ именно е челъ това постановление на Арменопулосъ, а това би било равносилно да се каже: на основание гражданскитѣ закони, рѣши.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурора заключи въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ взе въ съображение: I Първото оплакване, за нарушение чл. 630 (чети 107) отъ гражданското сѫдопроизводство, е неосновательно, защото отъ фактическа страна е невѣрно твърдѣнието въ това оплакване, че странитѣ не сѫ оспорявали прѣвода на отхвърлената отъ сѫда изъ числото на доказателствата тапия, поради отсѫтствието на завѣренъ нейнъ прѣводъ, тъй като отъ протокола на окрѫжния сѫдъ, съ дата 10 октомврий 1897 год. се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтната страна е казалъ слѣдующето: „ако противната страна иска да се ползува съ тапията си, трѣбва прѣвода ѝ да е легализиранъ отъ министерството". II Второто оплакване, за нарушение чл. 639 отъ гражд. сѫдопроизводство, е тоже неосновательно, защото отъ протокола, съ дата 10 януарий 1897 год. на първостепенното производство, се види, че мировиятъ сѫдия е прѣкратилъ дѣлото по отношение на едина отъ ищцитѣ — Дамитръ Николовъ — на основание чл. 38 п. 3 отъ гражд. сѫдопроизводство, т. е., защото този ищецъ не билъ правоспособенъ да заявява искъ, за противното на което той нито е прѣдставилъ въ втората инстанция нѣкакви доказателства, нито прави по касационенъ редъ оплакване. III Третото

оплакване, за нарушение чл. 641 п. 1 (чети чл. 119 п. 3) отъ сѫщото сѫдопроизводство, е така сѫщо неоснователно, защото отъ съображенията на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ гледа на бащата—ищецъ не само като на съпругъ—наслѣдникъ, но и като на баща—наслѣдникъ, съ тази разлика, че отхвърля притѣзанието му като съпругъ—наслѣдникъ, а му признава правото на баща—наслѣдникъ върху $^1/_8$ часть отъ спорния имотъ. Прочее, всичкитѣ тия три оплаквания, които, споредъ както сѫ формулирани въ касационната жалба, се отнасятъ къмъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, прѣдъ видъ че дѣлото е мирово, сѫ неоснователни, защото не се оправдаватъ отъ фактитѣ на дѣлото. IV Четвъртото оплакване, което по сѫщата причина се относи къмъ чл. 119, а не 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, е тоже неоснователно, защото рѣченията чл. 119, въ свързка на чл. 142 отъ гражданското сѫдопроизводство, не задължава окрѫжния сѫдъ, въ качеството му на втора инстанция, така както го задължава чл. 641 п. 2, въ качеството му на първа инстанция, да посочва въ рѣшението си законитѣ, отъ които се рѫководи, стига само да се съобрази съ прѣдписанието на чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, т. е. рѣшението му да не противорѣчи на закона. Нъ обжалваното рѣшение не противорѣчи на закона съ това дѣто признава, че Никола Величковъ нѣмалъ право на наслѣдственъ дѣлъ отъ покойната си жена Щериани, при сѫществуването на нейни малолѣтни дѣца, защото, освѣнъ постановленията по тоя прѣдметъ на Арменопулосъ, отъ които има извлѣчение и въ ключа на Османскитѣ закони (гледай стр. 176—177, „наслѣднически класове“) и които съотвѣтствуватъ съ Юстинияновитѣ 53 и 117 новели, дѣто е узаконено, щото майката вдовица, при сѫществуването на нейни дѣца отъ покойния ѝ мѫжъ, да има само ползуването отъ имота на мѫжа си, еднакво, както бащата вдовецъ добива ползуването отъ имотитѣ на покойната си жена, когато има тѣхни общи нисходящи (гледай тоже De bonis maternis 2. 3. c. 6 — 60), — нъ и книгата-Кормчая, която въ турско врѣме, по отношение на православнитѣ българи, е замѣствала Шериятския законъ въ подобни на настоящия случаи“, съдържа такова же постановление, понеже въ нея, въ отдѣлътъ подъ заглавие: „и҆ наслѣдіи единому еію умирающу дѣтемъ сущемъ“ и пр., се намира слѣдующето: „А ще ли дѣтемъ сꙋ́щемъ жені́ пре́жде мꙋ́жа своегѡ́ ꙋ҆́мретъ, ре́кше ѻ҆́тцу ча́дѡ́мъ содержа́телнику пристрое́нія и҆ всегѡ́ с҆я́ и҆мѣ́нія быти якѡ́ под҆ властію и҆́хъ сꙋ́щимъ, и҆ тому всю́ печалъ, дѡ́му строе́нія, не могꙋ́щимъ ча̀дѡ́мъ протѝвится, е҆́му, или взиска̀ти отъ негѡ́ ма̀терне наслѣдіе, ... а҆́ще ли ключится е҆мꙋ́, прiти́ войно сочета̀ніе и҆́ ча́домъ е́гѡ́ не възрастнимъ, не разруше́ни ꙋ҆ негѡ́ ма̀терни ихъ храни́ти ве́щи“. Прочее, както споредъ Арменопулосъ, така и споредъ Кормчая, прѣживѣлиятъ съпругъ не наслѣдва покойната си жена, когато има и отъ двамата нисходящи, слѣдователно, обжалваното рѣшение, въ това отношение, е правилно.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховниятъ Касац. Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола Величковъ и Димитъръ Николовъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 23 октомврий 1897 г., подъ № 695, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 5 — (17) — 27 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия-членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Л. Горановъ, при Секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 7, по описа за 1899 год., на Петра Георгиевъ, отъ гр. Видинъ, съ Севастица Ангелова, отъ сѫщия градъ, за двѣниви* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Съ прошение отъ 17/II 98 г., подадено до II Видински мирови сѫдия, жителя отъ гр. Видинъ, Петъръ Георгевъ, е завѣлъ искъ противъ Севастица Ангелова, жителка на сѫщия градъ, въ което излага, че съ крѣпостни актове, подъ №№ 45 и 75, отъ 3 и 17 май 1897 г., притѣжавалъ двѣ парчета ниви, отъ които едната 35 декара въ района на с. Динковица, мѣстностьта „Печариско", до съсѣди: А. Чушкановъ, хендекъ, Е. Ангеловъ и пѫтъ, и дрргата тоже 35 декара, въ района на с. Динковица, мѣстностьта „Печариско", до съсѣди: Е. Ангелова, А. Чушкановъ, ендекъ и Е. Ангелова, но горѣказаната е засвоила тѣзи ниви и не му ги отстѫпвала, ако и да е въвѣденъ въ владѣние съ протоколъ отъ 11 юний 1897 г., за туй моли сѫдията да я призове, и слѣдъ като признае правото му на собственость, да я осѫди да отстѫпи нивитѣ му и му заплати сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. II Видински мир. сѫдия, съ рѣшение № 998/98 г., отхвърлилъ искътъ. Противъ това рѣшение Петъръ Георгиевъ е подалъ възивна жалба въ Видинския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 25 ноемврий подъ № 255, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ Севастица Ангелова, отъ г. Видинъ, да отстѫпи и прѣдаде въ владѣние на Петъръ Георгиевъ, отъ сѫщия градъ, само нивата по крѣпостния актъ подъ № 45 отъ 3 май 1897 г., а искътъ на сѫщия Петъръ Георгиевъ за нивата по крѣпостния актъ № 75 отъ 17 май 1897 г., отхвърлилъ като неоснователенъ и недоказанъ. Противъ това рѣшение и двѣтѣ сѫдящи се страни подаватъ касационни жалби: 1) Петъръ Георгиевъ се оплаква, че по това дѣло Видинския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото му далъ обратна сила. II) А пъкъ Севастица Ангелова се оплаква, че сѫщия сѫдъ е нарушилъ чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 58, 59, 80, 81, 84 85, 107, 329 и 330 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото необърналъ внимание на обстоятелството, че тя имала рѣшение и частенъ продавателенъ актъ съ по-стара дата отъ тази, която носи крѣпостния актъ на ищеца, подъ № 45, въ който актъ, освѣнъ това, имотътъ фигуриралъ съ други съсѣди.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, за да разрѣши прѣдметнитѣ жалби, като изслуша докладътъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I Видинскиятъ окр. сѫдъ, при опрѣдѣлянането силата и значението на прѣдставенитѣ отъ странитѣ крѣпостни актове, рѫководилъ се е, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, отъ разпорѣжданото на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, споредъ който, „ако единъ и сѫщъ недвижимъ имотъ е билъ продаденъ на разни купувачи, собственостьта ще принадлѣжи на онзи купувачъ, който първъ го е добилъ съ нотариаленъ актъ". Сѫдътъ правилно е изтълкувалъ и прило-

жилъ законътъ, като е далъ прѣдпочитане на крѣпостния актъ на истецътъ, отъ 3 май 1897 г., защото този актъ, както се вижда отъ датата му, е понапрѣшенъ отъ акта на отвѣтникътъ, и като такъвъ, съ силата на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да му се даде прѣдимство. Твърдението на касатора, изложено въ сѫщото му оплакване, че сѫдътъ ужъ е далъ обратна сила на закона, не е вѣрно, защото крѣпостния му актъ е издаденъ при дѣйствието на закона за задълженията и договоритѣ, който законъ сѫдътъ именно е билъ длъженъ да приложи, съгласно съ прѣдписанието на чл. 384 отъ гражд. сѫдопроизводство. Отъ изложенитѣ до тукъ съображения, слѣдва да се признае, че оплакването на касаторътъ Петъръ Георгиевъ, за нарушението на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, е неосновател но. — II Неосновател но е сѫщо така и оплакването на касаторката Севастица Ангелова, за нарушение на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 58, 59, 80, 81, 84, 85, 107, 329 и 330 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото въ дадания случай, както се разясни по-горѣ, иматъ значение крѣпостнитѣ актове, на основание на които сѫдътъ е разрѣшилъ дѣлото, а не книжята, които сѫ прѣдшедствували издаването на тѣзи актове.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ намира и двѣтѣ жалби неосновател ни, и за това **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Петъръ Георгиевъ и тази на Севастица Ангелова, срѣщу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ, отъ 25 ноемврий 1898 г. подъ № 255, като неосновател на, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 6 — (18) — 27 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Иванъ Каранджуловъ *гражданско дѣло № 733, по описа за 1898 г., на общината на село Сейди-Кьой, Горнѣ-Орѣховска околия, съ Георги Ивановъ, отъ сѫщото село, за гора отъ 225 кв. метра.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Ивановъ, отъ с. Сейди-Кьой, заявилъ искъ противъ общината на това село, за часть отъ гора, собственостьта на която рѣчената община му оспорявала и по углавенъ редъ го прислѣдвала, за дѣто е сѣкалъ отъ нея. Лѣсковѣкиятъ мир. сѫдия, съ рѣшението си № 138/96 год, отхвърлилъ искътъ. Истецътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ протокола на мировия сѫдия се вижда, че мѣстното дознание не е било поискано нито отъ истцовата, нито отъ отвѣтната страна, а самъ мировия сѫдия d'office е постановилъ да се извърши мѣстно дознание. Това дѣйствие на сѫдията противорѣчи на началото прокарано въ чл. 283 отъ гражд. сѫдопроизводство", кѫдѣто е казано, че сѫдътъ не събира доказателства, слѣдователно, съ това дознание сѫдията самъ събралъ доказателства по дѣлото и тѣзи доказателства, добити отъ мѣстното дознание, не могѫтъ да се взематъ въ внимание при рѣшението на това

дѣло; II) исцовата страна основава своето право на собственость върху спорната гора на единъ крѣпостенъ актъ, който е мѣродавно доказателство за правото на собственость. Дѣйствително, отвѣтната страна възразява, че спорната гора не влиза въ гората, за която е издаденъ крѣпостния актъ на истеца, но отъ провѣрката, която мировия сѫдия направилъ на този крѣпостенъ актъ, съ разпитване свидѣтели на спорното мѣсто, се установява, че спорнитѣ 225 кв. м. гора влизатъ въ гората, видена въ помѣнатия крѣпостенъ актъ, понеже всичкитѣ свидѣтели твърдятъ, че спорната гора съставлява часть отъ цѣлата гора на истеца, за която той прѣдставилъ крѣпостенъ актъ. Сѫщото това се установява и отъ огледа, който е извършенъ по постановлението на окр. сѫдъ. Щомъ като се установява, че спорната гора е на истеца — апелатора, то рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни,"-съ рѣшението си № 934 отъ 29 декемврий 1897 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. Отвѣтната община подава касационна жалба и се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото се основалъ на показанията на трима свидѣтели за да приеме, че спорната гора впада въ границитѣ на крѣпостния актъ на истеца, когато по споръ за правособственость на недвижимъ имотъ, свидѣтелски показания не се взиматъ подъ внимание; 2) чл. 329 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото счелъ, че мѣстното дознание било не приемливо доказателство, като събрано d'office отъ самия сѫдъ, когато то било искано отъ отвѣтната страна, па и да не е било отъ нея искано, по споръ за мѣра и балталъци, принадлѣжащи на общини, *сѫдътъ така сѫщо може да назначи дознание чрѣзъ околни люди*; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото отъ огледа, въ свързка съ дознанието, трѣбвало да извлѣче противоположно заключение, отъ онова което е извлѣкалъ, тъй като отъ огледа и чертежа се установлявало, че границата „пѫть" се намирала между спорната гора и оная принадлѣжаща на истеца и до тая граница имало частни ниви, така щото, ако спорната гора бѣше на истеца, неговиятъ крѣпостенъ актъ трѣбваше да има за граница отъ къмъ тая страна, не пѫть, а частни ниви.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурорътъ заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ взе въ съображение: I. Споредъ чл. 98, поясненъ съ чл. 450 отъ гражд. сѫдопроизводство, огледътъ на мѣстото се допуща като провѣрка на прѣдставени доказателства. По настоящето дѣло огледъ е направенъ на мѣстото за провѣрка на прѣдставения отъ истеца крѣпостенъ актъ. На този огледъ се основава обжалваното рѣшение. Значи основата на това рѣшение е законна. То се основава още и на свидѣтелскитѣ показания, нъ само колкото се относи до сѫщата провѣрка извършена чрѣзъ огледа, т. е., да ли спорната часть отъ гората влиза въ границитѣ на сѫщия крѣпостенъ актъ. Значи изъ свидѣтелскитѣ показания сѫдътъ не е извлѣкалъ доказателство за прѣхвърлянето правособственостьта на недвижимъ имотъ отъ едно лице върху друго, нѣщо което забранява чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство, а е извлѣкалъ доказателство такова, каквото било констатирано отъ огледа, именно, че спорната гора съставлява часть отъ гората, която се обѣма въ границитѣ на прѣдста-

вения отъ истеца крѣпостенъ актъ. Прочее, сждътъ не е нарушилъ чл. 325 отъ гражд. сждопроизводство и оплакването въ касационната жалба, за това нарушение, е неосновате҆лно. II. Отъ фактическа страна не се оправдава твърдението въ второто оплакване на касационната жалба, че отвѣтната община е искала дознанието, което е извършилъ мировия сждия; напротивъ, отъ протокола съ дата 4-й августъ 1895 год. се вижда, че мировия сждия, по свое усмотрение, макаръ и да не е било искано, извършилъ мѣстното дознание, вѣроятно като е считалъ, че щомъ се касае за споръ на недвижимъ имотъ, дознанието всѣ ще да си е полѣзно, дори и да не го искатъ, или друго нѣщо да искатъ странитѣ, безъ да е взелъ прѣдъ видъ, че чл. 329 отъ гражд. сждопроизводство не само не дава право на сждията, или сждътъ, ex office да прави дознание, нъ и когато се иска това доказателствено срѣдство отъ странитѣ, тоя членъ му налага длъжността да обсжди нуждата отъ това срѣдство и като го намѣри за потрѣбно, тогава, и само тогава, *може* да назначи извършването му. По настоящето дѣло странитѣ не сж искали дознание и сждията неправилно го извършилъ по свое съображение и, слѣдователно, окр. сждъ правилно го отхвърлилъ като доказателство не произтекающе отъ странитѣ. Думата „може", употрѣбена въ забѣлѣжката на чл. 329, има сжщото значение, както и въ самия членъ. Прочее, нѣма нарушение и на тоя членъ и, слѣдователно, второто оплакване е така сжщо неоснователно. III. Третото оплакване, се отноcи къмъ сжществото на дѣлото и, слѣдователно, е тоже неоснователно, защото не влиза въ ролята на Касационния Сждъ, да диктува на сжда по сжщество, какво заключение трѣбвало да извлича отъ огледа по отношение на всичкитѣ, или же само на една отъ границитѣ на крѣпостния актъ; това право е дадено отъ закона (чл. чл. 107 и 630 отъ гражд. сждопроизводство) на сждилищата по сжщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на общината на с. Сейди-Кьой, срѣщу рѣшението на Търновския окр. сждъ, отъ 29 декемврий 1897 год. подъ № 934, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 7 — (24) — 3 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданското дѣло № 590, по описа за 1899 година, на Тодоръ Тишевъ, отъ гр. София, съ Спаса Иванова, опекунка на умоповрѣдената си дъщеря Мария Яначкова, ж. отъ сжщия градъ, за 6591 л., заедно съ лихвата имъ, стойностьта на едно праздно мѣсто отъ 507 квадратни метра.* Въ заседанието се яви адвоката Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на Спаса Иванова.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Съ искова молба, подадена въ Софийския окр. сждъ на 12 юний 1893 год. и зарегестрирана подъ вх. № 7202, Спаса Иванова, като опекунка на умоповрѣдената си дъщеря

Мария Яначкова, излага, че Софийския жителъ Тодоръ Тишевъ билъ засвоилъ прѣзъ 1888 г. собственото мѣсто на дъщеря ѝ Мария Яначкова и построилъ върху него здание, вслѣдствие на което молила да бѫде осѫденъ Тодоръ Тишевъ да ѝ отстѫпи въпросното неправилно засвоено отъ него мѣсто, като ѝ заплати и разноскитѣ. Софийскиятъ окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 28 августъ 1898 г., осѫдилъ Тодоръ Тишевъ да заплати на Спаса Иванова, опекунката на умоповрѣдената си дъщеря Мария Яначкова, 6890 лева, стойность на прѣтендираното мѣсто, наедно съ законната имъ лихва по 10% отъ 12 юний 1893 г., както и 266 л. 70 ст. за разноски по дѣлото и на хазната 186 лева за разни берии. Недоволенъ отъ това рѣшение Тодоръ Тишевъ е подалъ апелативна жалба въ Соф. апелат. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) Спаса Иванова, като опекунка на умоповрѣдената си дъщеря Мария Яначкова, е завѣла противъ Тодоръ Тишевъ, отъ г. София, искъ за ревандикация на едно мѣсто въ сѫщия градъ, на улица „Раковски“, № 56, буква *а*, въ участъкъ № IV, съсѣдно съ попъ Кр. Стоиловъ, Кирилъ Стояновъ и Константинъ Радионовъ и е искала осѫждането на Тодора Тишевъ да ѝ отстѫпи това мѣсто и ѝ заплати разноскитѣ, или както се обясни въ днешното сѫдебно заседание отъ нейния повѣреникъ д-ръ А. Радевъ, тя иска щото Тодоръ Тишевъ да ѝ заплати стойностьта на въпросното мѣсто въ размѣръ на 6890 л., заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ; 2) отвѣтника Тодоръ Тишевъ отхвърля основателностьта на така завѣдения срѣщу него искъ, възъ основане на крѣпостния актъ № 216, отъ 5 априлъ 1888 г. и подържа, че Мария Яначкова била по-рано собственица на въпросното мѣсто, но била му го продала по нотариаленъ редъ, както свидѣтелствувалъ за това крѣпостния актъ, който той прѣдстави. А по възражението на ищцата, че този крѣпостенъ актъ е билъ унищоженъ по взаимно съгласие между него и Мария Яначкова съ подаденото до нотариуса заявление отъ 28 априлъ 1888 г. вх. № 690, сѫщия отвѣтникъ твърди: 1) че по тоя начинъ неможалъ да се обори крѣпостния му актъ, а пакъ — съ подобенъ актъ, и 2) че споменатото заявление било симулативно, тъй като, то било направено съ цѣль да се отстрани съсѣдката на въпросното мѣсто Рада Костадинова, която по право на съсѣдство искала да го изкупи, както това щѣли да установятъ свидѣтелитѣ: Димитъръ Ангелковъ, Петко Мангачевъ, Минасъ Чаяновъ, Добри Баталовъ и Рада Костадинова; 3) първото възражение на отвѣтника не почива на законно основание, защото нигдѣ въ дѣйствующитѣ у насъ закони не се прѣдвижда, щото контрактующитѣ страни по единъ крѣпостенъ актъ, да сѫ длъжни да го унищожаватъ пакъ съ крѣпостенъ актъ, напротивъ отъ естеството на договора за продажбата, който се сключва чрѣзъ съгласието на двѣтѣ страни, произтича, че е достатъчно пакъ съгласието на сѫщитѣ страни, за да се обѣзсили сключения договоръ. Участието на нотариуса въ продажбата не е необходимо за да бѫде договора валиденъ, както за това свидѣтелствува закона за частнитѣ актове, а е необходимо съгласието на контрактующитѣ се страни. Другъ е въпроса, когато се касае до трети лица, които сѫ придобили права върху имота прѣди контрагентитѣ да поискатъ унищожаването на договора, но въ случая никакви трети лица неучаствуватъ,

а се разглежда въпросътъ, до колко единъ нотариаленъ крѣпостенъ актъ може да бѫде обѣзсиленъ между странитѣ по взаимно тѣхно съгласие. Второто възражение на отвѣтника, че заявлението отъ 20 априлъ 1888 г. било симолативно, не се подкрѣпя отъ прѣдставенитѣ отъ негова страна доказателства. Посоченитѣ отъ сѫщия отвѣтникъ свидѣтели: Минасъ Чаяновъ, Добри Баталовъ, Рада Костадинова и Дим. Ангелковъ не установяватъ, че съдържанието на въпросното заявление е симулативно, напротивъ, тѣ освѣнъ че подтвърдяватъ истинностьта на заявлението, но и идатъ да обяснятъ, че извършената по крѣпостния актъ продажба не изразява сѫщинскитѣ намѣрения на странитѣ, това поне отъ къмъ страната на Мария Craчкова, така, че като твърдѣ логично послѣдствие се явявало и заявлението отъ 28 априлъ 1888 г.; 4) тѣзи свидѣтели, отъ които повечето прѣдаватъ самитѣ условия на договора, тъй както сѫ ги научили отъ отвѣтника, установяватъ, че странитѣ не сѫ имали ни най-малко намѣрение, едина да продава, а другия да купува въпросното мѣсто, а сѫ се условили, щото Т. Тишевъ да построи върху мѣстото, съ свои срѣдства, една голѣма и една малка кѫщи, да ги експлоатира въ продължение на 10—15 год. и да ги остави, заедно съ мѣстото, въ пълна собственость на Мария Craчкова безъ никакво добавочно възнаграждение. Вмѣсто всичко това е била извършена продажба по нотариаленъ редъ, като по тоя начинъ се е мислило отъ страна на Мария Craчкова, че се спазватъ най-добрѣ нейнитѣ права. Въ послѣдствие, обаче, Мария Craчкова е разбрала грѣшката си и заедно съ Тодоръ Тишевъ е подала заявление на нотарията за унищожението на въпросния крѣпостенъ актъ; 5) всички тия обстоятелства напълно показватъ, че намѣрението на подписавшитѣ заявлението лица е било тъкмо такова, каквото се е излагало въ него, а въ такъвъ случай и всѣка слѣда отъ симулативность ще слѣдва да бѫде отстранена. Прочее, отъ изложеното до тукъ ще слѣдва да се признае, че крѣпостния актъ № 216, отъ 5 априлъ 1888 г. е билъ обѣзсиленъ между странитѣ съ заявлението отъ 28 априлъ с. г., а отъ това излиза, че отвѣтника Тодоръ Тишевъ държи имота на Мария Craчкова, безъ законно основание и че за това той е длъженъ да го повърне, или да заплати стойностьта му въ оня моментъ, въ който е задържалъ имота; 6) прѣзъ 1888 год. когато отвѣтникътъ Тодоръ Тишевъ е засвоилъ мѣстото на исцата, то е струвало, споредъ оцѣнката на експертитѣ въ протокола имъ отъ 8 мартъ 1895 год. и устнитѣ имъ обяснения, по 13 л. квадр. метъръ и по тая цѣна ще трѣбва да се оцѣни присвоеното мѣсто отъ Тодора Тишевъ; споредъ обясненията на странитѣ това мѣсто съдържало 507 кв. метра, а не 530, както е прѣдвидялъ първостепенния сѫдъ, слѣдователно, върху това пространство ще трѣбва да се смѣта стойностьта на въпросното мѣсто. Отвѣтната страна възразява още въ апелат. инстанция, че срѣщу стойностьта на това сѫщо мѣсто трѣбвало да се прихванатъ 2250 лева, получени отъ истцата срѣщу това мѣсто, дадени ней отъ отвѣтника Т. Тишевъ. Отвѣтникътъ Т. Тишевъ прави това заявление въ видъ на възражение, въ случай че бѫде осѫденъ да заплати на противната страна исканата сума. Заявление, обаче, за копенсиране извѣстна сума срѣщу извѣстно искане, не може да стане въ видъ само

на възражение, а трѣбва, съгласно прѣдписанията на гр. сѫдопроизводство, да се заяви въ форма на насрѣщенъ искъ и тогава заинтересованата страна ще бѫде въ положение да прѣдстави доказателствата си противъ домогването на насрѣщния ищецъ. Подобно нѣщо по дѣлото нѣма, а въ такъвъ случай и дума неможе да става въ апелативната инстанция за нѣкаква компенсация прѣтенциитѣ между странитѣ; 7) нѣма съмнѣние, че отвѣтникътъ е длъженъ да заплати на истцата и лихвитѣ на прѣтендираната сума отъ деньтъ на завѣждането на дѣлото. Отвѣтникътъ Тодоръ Тишевъ е длъженъ да плаща лихви, защото не рачилъ да удовлѣтвори истцата вѣднага слѣдъ подигането на иска съ изплащането на прѣтендираната сума, а като държи още тая сума, дължима на истцата отъ деньтъ на исковото прошение, то той е длъженъ да заплати още и приращение на тая сума, щомъ се признава, че той е длъженъ да заплати тая сума на истцата. Не е сериозно основанието на повѣреника на отвѣтната страна, че тя не била длъжна да заплаща лихви, защото въпросътъ билъ за повръщане на недвижимъ имотъ, а осѫдениятъ да повърне нѣкой имотъ не плащалъ никакви лихви. Прѣди всичко, не е вѣрно, че въ такъвъ случай осѫдениятъ не връща никакви лихви: отвѣтникътъ по недвижимото имущество винаги е дълженъ да повърне на истецътъ, отъ деня на исковото прошение, плодоветѣ, които би далъ недвижимия имотъ, но вънъ отъ това, тукъ не се иска повръщането на мѣстото, а най-малкото, което би могла да иска истцовата страна, заплащането на стойностьта му (защото вече отвѣтникътъ е строилъ върху сѫщото мѣсто) и съ закѫсняването отъ страна на Тодора Тишевъ да заплати своеврѣменно тая сума, истцовата страна се е лишила най-кѫсно отъ деньтъ на исковото прошение, отъ лихви, които въ такъвъ случай Тодоръ Тишевъ е длъженъ да ѝ заплати. Наедно съ това Тодоръ Тишевъ ще бѫде длъженъ да заплати на противната страна и всичкитъ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 99 отъ 2 юний 1899 год., измѣнилъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 28 августъ 1898 г. и осѫдилъ Тодоръ Тишевъ, отъ гр. София, да заплати на Спаса Иванова, опекунка на умоповрѣдената си дъщеря Мария Яначкова, отъ сѫщия градъ, стойностьта на едно праздно мѣсто, въ гр. София, улица „Раковска", № 56, буква *а*, въ участъкъ № 4, отъ 507 кв. метра, по 13 лева квадратния метръ, а всичко сумата 6591 левъ, заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 12 юний 1893 г. до изплащането ѝ и 515 лева за разноски по водене на дѣлото и въ двѣтѣ инстанции. Осѫдилъ сѫщия Т. Тишевъ да внесе въ полза на хазаната 212 лева и 30 ст. за разни берии и мита по дѣлото. Срѣщу това рѣшение Т. Тишевъ подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийския апелат. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 190, 191 и 192 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не е допустналъ да се прѣхване (компенсира) сумата отъ 2250 л., която касаторътъ билъ броилъ на противната страна за спорното мѣсто, срѣщу сумата, на която е осѫденъ отъ сѫда да заплати на сѫщата страна за мѣстото, прѣдъ видъ, че това искане нетрѣбвало да се направи въ видъ на възражение, а трѣбвало да се завѣде за него особенъ насрѣщенъ искъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Съ касационната си жалба касаторътъ се оплаква срѣщу рѣшението на Соф. апелатив сѫдъ само за това, за гдѣто сѫдътъ не е уважилъ искането му да се прѣхване сумата 2250 лева, която той билъ броилъ за спорното мѣсто на противната страна, срѣщу сумата на която е осѫденъ да заплати за стойностьта на сѫщото мѣсто. Отъ съобразителната часть на обтжженото рѣшение (6 мотивъ) се вижда, че апелативния сѫдъ е отхвърлилъ това искане (за прѣхващането) на касатора, по слѣдующето съображение: „Отвѣтната страна възразява още въ апелативната инстанция, че срѣщу стойностьта на това сѫщо мѣсто трѣбвало да се прѣхванатъ 2250 л., получени отъ истцата срѣщу това мѣсто, дадени ней отъ отвѣтникътъ Т. Тишевъ Отвѣтникътъ Т. Тишевъ прави това заявление въ видъ на възражение, въ случай че бѫде осѫденъ да заплати на противната страна исканата сума. Заявление, обаче, за компенсиране извѣстна сума срѣщу извѣстно искане, неможе да стане въ видъ само на възражение, а трѣбва, съгласно прѣдписанията на гражд. сѫдопроизводство, да се заяви въ форма на насрѣщенъ искъ и тогава заинтересуваната страна ще бѫде въ положение да прѣдстави доказателствата си противъ домогването на насрѣщния искъ Подобно нѣщо по дѣлото нѣма, а въ такъвъ случай и дума неможе да става въ апелативната инстанция за нѣкаква компенсация прѣтенциитѣ между странитѣ". Това сѫждение на Софийския апелат. сѫдъ, което е едно и сѫщо съ това на окр. сѫдъ, понеже мотивитѣ сѫ взети буквално отъ първостепенното рѣшение, е неоснователно, защото е несъобразно съ закона, тъй като отъ тия сѫждения на апелативния сѫдъ става явно, че той (сѫдътъ), при обсѫждането на въпроса за прѣхващането, е изпустналъ изъ прѣдъ видъ цѣлия институтъ за компенсацията (чл. чл. 190—200 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Вънъ отъ това, апелативния сѫдъ не показва въ горѣцитирания мотивъ отъ рѣшението му, защо и по какви юридически основания недопуща въ случая компенсация. Твърдението му, че отвѣтникътъ е билъ длъженъ да завѣде за прѣтендируемата отъ него сума насрѣщенъ искъ, е несѫществено, тъй като тия двѣ искания — компенсацията и насрѣщния искъ (la demande reconventionnelle) сѫ два отдѣлни иска съ отдѣлни условия. — Прочее, въ данния случай апелативния сѫдъ бѣше длъженъ да допустне компенсация между исканията на странитѣ, защото сѫществуватъ законнитѣ условия за допущането й (чл. 192 отъ закона за задълженията и договоритѣ). И дѣйствително истцата иска отъ отвѣтника една сума отъ 6591 левъ за стойностьта на мѣстото, а тоя послѣдниятъ твърди, че е броилъ на първата една сума отъ 2250 лева срѣщу стойностьта на сѫщото мѣсто, която сума иска да се прѣхване срѣщу първата — искане съвършенно основателно (стига разбира се да установи, че е броилъ тая сума), тъй като и двата дългове иматъ за прѣдметъ една сума въ пари, които въ плащането могжтъ да се замѣнятъ единъ съ други и които сѫ при това изискуеми. Щомъ е така, то апелативния сѫдъ бѣше длъженъ да уважи по принципъ искането на касаторътъ за прѣхващането, като разгледа домогванията и възраженията въ това отношение и на двѣтѣ страни и слѣдъ това да прѣцѣни прѣдставенитѣ отъ тѣхъ

доказателства, за установяването на възраженията имъ по доказанностьта, или не на прѣтендируемата отъ отвѣтника сума, компенсирането на която се иска отъ сѫщия. Като не е направилъ това, то явно е нарушилъ разпорѣжданията на чл. 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 192 отъ закона за задълженията и договоритѣ, за това и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно, вслѣдствие на което обтѫженото рѣшение трѣбва да се отмѣни и дѣлото да му се повърне за ново разглеждане.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касац. Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Софийския апелат. сѫдъ отъ 2 юний 1899 г. подъ № 99, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 192 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия сѫдъ.

№ 8 — (31) — 3 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 766, по описа за 1898 год., на Янка х. Михаиловъ, отъ гр. Видинъ, съ Ангела Г. х. Ангеловъ, отъ сѫщия градъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния х. Маринъ Цековъ, за 750 л.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ангелъ х. Ангеловъ, житель отъ гр. Видинъ, настойникъ на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния х. Маринъ Цековъ, подалъ прошение на I Видински мирови сѫдия, въ което като обяснява, че покойния х. Маринъ Цековъ билъ купилъ отъ Янко х. Михаиловъ и Параскева Янкова, жит. отъ сѫщия градъ, едно мѣсто за 1100 л., отъ които броилъ 1000 л. прѣдварително, но че отвѣтницитѣ не искали да го снабдятъ съ актъ, — молилъ мировия сѫдия да ги осѫди да повърнатъ взетитѣ 1000 л. I Видински мирови сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си осѫдилъ само отвѣтникътъ Янко х. Михаиловъ да брои на исцовата страна 750 лева. Вслѣдствие възивната жалба на Янка х. Михаиловъ, Видинския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 11 августъ 1898 г., подъ № 221, подтвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното рѣшение на Видинския окр. сѫдъ, Янко х. Михаиловъ се оплаква, че сѫщия сѫдъ но това дѣло е нарушилъ чл. чл. 58 и 325 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 165 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото истецътъ не само че не е доказалъ обстоятелството, че е канилъ продавача на мѣстото да изпълни задълженията си по договора и че той се е отказалъ, но и нему, на касаторътъ, не допустналъ да установи съ свидѣтели, че той отъ своя страна е поканилъ купувачътъ да му изповѣда продажбата, а той се отказалъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурара, взе въ съображение: Отвѣтникътъ въ възраженията

си е твърдилъ, че покойния х. Маринъ Цековъ е нарушилъ договора за покупко-продажбата на прѣдметното мѣсто, като не се явилъ на поканата му да получи актъ, и за установление на това обстоятелство е посочилъ на свидѣтели, които окржжния сждъ не допустналъ, по съображение, че поканата въ този случай трѣбвало да се направи прѣдъ надлѣжния нотариусъ. Горното съображение на сжда не може да се признае за правилно, понеже то не почива на нѣкой процесуаленъ, или материяленъ законъ. Нигдѣ въ нашитѣ закони не е казано, че поканата въ този случай трѣбва безусловно да се доказва съ нотариално удостовѣрение, отъ което слѣдва, че свидѣтелскитѣ показания сж допустими за установлението на този фактъ. Отъ тукъ слѣдва, че Видинския окр. сждъ неосновател̀но е отказалъ на отвѣтника да докаже съ свидѣтелски показания твърдението си, че е канилъ купувачътъ х. Маринъ Цековъ да го снабди съ актъ, но той отказалъ, и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окр. сждъ, отъ 11 августъ 1898 год., подъ № 221, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждпроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждана, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 9 — (32) — 3 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесетий януарий хиляди и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена А. Хитовъ *гражданско дѣло № 12, по описа за 1899 год., на Стояна Ц. Дѣлинешевъ, отъ село Драганово, съ Никола Ат. Златевъ, отъ сжщото село, за една кжща.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстаятелствата на дѣлото сж: Никола А. Златевъ, отъ с. Драганово, е подалъ прошение на Горнѣ-Орѣховския мирови сждия, съ което молилъ да снеме наложената възбрана, която отвѣтникътъ Стоянъ Ц. Делинешевъ наложилъ върху собствената му кжща за дългъ на Ивана Атанасовъ. Мировиятъ сждия осждилъ отвѣтницитѣ Стоянъ Ц. Делинешевъ и Иванъ Атанасовъ да снематъ наложената възбрана отъ кжщата на ищеца, находяща се въ с. Драганово. Вслѣдствие възивната жалба на Стояна Ц. Делинешевъ, Търновския окр. сждъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 4 мартъ 1898 год., подъ № 120, подтвърдилъ онова на Горнѣ-Орѣховския мирови сждия. Въ подадената си касацинна жалба срѣщу горнето рѣшение на Търновския окр. сждъ, Ст. Ц. Делинешевъ се оплаква, че този сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 107 и 1047 отъ гражданското сждопроизводство, защото далъ сила на прѣдставения отъ истеца крѣпостенъ актъ, безъ да съобрази, че този актъ не е изданѐнъ съгласно съ чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ, а е изданенъ на основание чл. чл. 3 и 4 отъ закона за замѣняване турскитѣ документи за правото на собственость съ крѣпостни актове отъ 1 февруарий 1892 г.,

т. е., издаденъ е на основание на общинско постановление и удостовѣрение, които сж основани пъкъ на частенъ актъ отъ 1892 год., който нѣмалъ завѣрена дата.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: Главнитѣ съображения, по които Търновския окр. сждъ е уважилъ иска на Никола Ат. Златевъ, се базиратъ върху крѣпостния актъ отъ 13 януарий 1896 год., подъ № 100 и частния актъ отъ 21 ноемврий 1892 год. Сждътъ като опрѣдѣля силата на крѣпостния актъ, казва, че този актъ, макаръ да е издаденъ слѣдъ налагането на възбраната, пакъ прѣхвърлялъ собственостьта на имота, защото билъ издаденъ на основание на продавателното отъ 21 ноемврий 1892 год., което имало по-стара дата отъ наложената възбрана. Съображенията на сжда не сж правилни, защото отъ една страна, частното продавателно, като нѣма завѣрена дата (гл. чл. 392 отъ гражданското сждопроизводство), не може да се противопостави на трети лица, въ дадения случай на отвѣтника Стоянъ Дѣлинешевъ, а отъ друга страна, крѣпостния актъ не може да прѣхвърли собственостьта на имота, понеже е издаденъ, когато имотътъ се е намиралъ подъ запрѣщение, въ какъвто случай, той неможе да бжде отчуждаванъ до като трае възбраната. Така щото, Търновскиятъ окр. сждъ, като е далъ сила и значение на продавателното отъ 21 ноемврий 1892 год. и на крѣпосния актъ отъ 13 януарий 1896 год., подъ № 100, нарушилъ е съ това чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство и за това оплакването на касаторътъ, отъ тази гледна точка, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 4 мартъ 1898 г. подъ № 120, защото е нарушенъ чл. 107 гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 10 — (39) — 5 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първий януарий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 9, по описа за 1899 год., на общината на село Брѣзово, съ Манола Пеневъ, отъ сжщото село, за възстановление нарушено владѣние на едно мѣсто.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Манолъ Пеневъ, отъ село Брѣзово, на 11 октомврий 1896 год., заявилъ искъ противъ общината на това село, за възстановление върху едно негово мѣсто владѣнието, което тя, чрѣзъ кмета си, му е нарушила на 15 априлъ сжщата година, като му забранила да си строи здание и за 150 лева врѣди и загуби, произходящи отъ това нарушение. Сърненогорския мирови сждия съ рѣшение № 320/97 г., отхвърлилъ иска като неоснователенъ. Истецътъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция се установява, че е било въз-

прѣпятствувано на Манола Пеневъ отъ общината на с. Брѣзово да си строи здание на собственото си мѣсто; 2) отъ указа № 65 се вижда, че е било издадено постановление отъ Брѣзовското общинско управление на 16 априлъ, а писмото на кмета на сѫщата община, съ което е било съобщено на Манола Пеневъ да спре постройката на зданието си, носи дата 14 априлъ, значи той (кмета) е нарушилъ чл. 3 отъ закона за отчуждаване, като се е разпоредилъ, безъ да земе съгласието на общинския съвѣтъ; 3) макаръ и да има вече издаденъ указъ за отчуждаване мѣстото на възивника, обаче това не го лишава отъ правото да си владѣе имота до като не му се заплати стойностьта на тоя имотъ, тъй щото, като не е послѣдвало плащане отъ страна на кметството, то послѣдното е нѣмало право да му възпрѣпятствува на свободното разполагане съ горѣспоменатия имотъ; 4) за да може да се отчужди едно мѣсто, нуждно е щото кмета на общината, въ която става отчуждаването на мѣстото, да извѣсти чрѣзъ явление на заинтересованата, че планътъ е изложенъ въ общинското управление; тази формалность не е изпълнена, слѣдователно и съ това се доказва, че той е неправилно запрѣтилъ на възивника да си строи здание; 5) отъ всичко до тукъ се заключава, че формалноститѣ изисквани отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза, не сѫ изпълнени, именно такива изисквани отъ чл. 3, 6, 7, 8 и 44 отъ сѫщия законъ, слѣдва че градското управление на общината Брѣзово е неправилно нарушило владѣнието на възивника, като е запрѣтило на послѣдния да строи на собственото си мѣсто; 6) въ такъвъ случай, рѣшението на Сърненогорския мир. сѫдия се явява съвсемъ несправедливо, исключая частьта за иска по врѣдитѣ и загубитѣ, които като недоказани трѣбва да се оставятъ безъ послѣдствие, и като такова слѣдва да бѫде видоизмѣнено, а иска на възивника уваженъ; 7) страната която губи процеса, плаща и разноскитѣ направени отъ противната страна," — съ рѣшението си № 644 отъ 9 октомврий 1897 година, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ за възстановлението на владѣнието, нъ го отхвърлилъ по отношение на врѣдитѣ и загубитѣ. Общината на село Брѣзово подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 65 п. 20 отъ закона за селскитѣ общини, защото не взелъ прѣдъ видъ, че чрѣзъ забраняване на истеца да строи здание, кметътъ не е нарушилъ владѣнието му, а е изпълнилъ наложената му отъ закона длъжность, тъй като истецътъ е нѣмалъ планъ за регулация, а и мѣстото му било прѣдвидено за площадъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурорътъ заключи: да се отмѣни потѫженото рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Чл. 65 отъ закона за селскитѣ общини изброява правата и длъжноститѣ на кмета като прѣдставитель на общината и на нейнитѣ интереси прѣдъ всичкитѣ държавни и обществени учрѣждения и лица; пунктъ 20 на тоя членъ дава му право да разрѣшава строението на частни згради и го задължава да наглежда щото строенията да отговарятъ на хигиеническитѣ условия и на стопанскитѣ нужди на жителитѣ, а така сѫщо и на благоустройството на селото, като не допуща стѣсняването на улицитѣ и пр.

Обаче въ дания случай кметътъ на Брѣзовската селска община — отвѣтникъ по настоящето дѣло, е забранилъ на истеца да си строи върху свое мѣсто, не защото истецътъ нѣмалъ планъ за регулация, както иска да каже касационната жалба въ първото оправдание на оплакването си, нито защото постройката, която истецътъ гласилъ, не отговаряла на хигиеническитѣ условия, или стопанскитѣ му нужди, нито пъкъ защото съ тази постройка щѣла да се стѣсни нѣкоя планирана вече улица, или да се побърка на нѣкой узаконенъ вече планъ за благоустройството на селото, а само защото мѣстото, върху което истецътъ искалъ да си строи, щѣло било да му се отчужди за площадъ на селото, както това констатирва обжалваното рѣшение. Второто оправдание на оплакването въ касационната жалба, че мѣстото било прѣдвидено за площадъ, е невѣрно отъ фактическа страна, защото указътъ, чрѣзъ който било прѣдвидено това мѣсто за площадъ, не е още съществувалъ, когато на истеца му е било запрѣтено да си строи върху това негово мѣсто, тъй като това запрѣщение е станало на 15 априлъ 1896 г., тогава, когато указътъ е издаденъ едва на 21 мартъ 1897 год., а да се запрѣти на едно частно лице да си строи върху свое мѣсто, прѣди да му се отчужди това мѣсто споредъ прѣдвидения отъ закона за експроприяцията редъ, значи да му се прѣпятствува въ свободното владѣние на неговия собственъ недвижимъ имотъ, или съ други думи, да му се нарушава владѣнието. Така окачественъ искътъ по настоящето дѣло, правилно е уваженъ на основание съображенията въ обжалваното рѣшение. Слѣдователно, Пловдивскиятъ окр. сѫдъ не е нарушилъ чл. 65 п. 20 отъ закона за селскитѣ общини и за това оплакването въ касационната жалба, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на общината на с. Брѣзово, срѣщу рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 9 октомврий 1897 г. подъ № 644, като неоснователна, съ силата на чл 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 11 — (40), — 5 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на двадесеть и първий януарий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 14, по описа за 1899 год., на Георгя Д. Славовъ, отъ гр. Ямболъ, съ Димитра Ангеловъ, отъ с. Азанкьой, за 800 лева, произходящи отъ покупко-продажба на недвижимъ имотъ.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: II Ямболски мирови сѫдия, съ рѣшението си отъ 17 октомврий 1897 год., е осѫдилъ Георги Д. Славовъ да заплати на Димитра Ангеловъ 800 лева и 46 л. 50 ст. разноски. По възивна жалба отъ осѫдения, дѣлото е било разгледано и отъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Димитъръ Ангеловъ завѣлъ искъ противъ Георги Д. Славовъ за сумма 800 лева, стойность

на една арса; че за подкрѣпление на иска си, истеца прѣдложилъ отвѣтнику рѣшителна клѣтва въ смисълъ, че между другитѣ имоти, които продалъ на купувачитѣ, между които билъ и истеца, съ контракта отъ 20 септемврий 1888 год., нѣмало условие, че прѣдметната арса ще бѫде за истеца; че отвѣтника повърналъ клѣтвата истецу, който я приелъ и положилъ; вслѣдствие на което искътъ му се явява напълно доказанъ, а като такъвъ трѣбва да се уважи, като се подтвърди и рѣшението на мировия сѫдия", — съ рѣшението си отъ 20 ноемврий 1898 год., № 582, подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Георги Д. Славовъ, чрѣзъ повѣреника си адвоката В. Вичевъ, подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 413 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е допустналъ съ рѣшителна клѣтва да се опровѣргава изричния смисълъ на единъ официяленъ документъ, а именно контракта отъ 20 септемврий 1888 год., отъ който се вижда, че прѣтендируемата отъ истеца арса е съставлявала прѣдметъ на продажбо-покупка заедно съ други още недвижими имоти на нѣколко души купувачи, между които е и истеца по дѣлото, изплащането стойностьта на които имоти е ставало общо отъ всички купувачи, между тѣхъ и истецътъ, слѣдователно, при сѫществуването на подобенъ официяленъ документъ, допущането на рѣшителна клѣтва за опровѣржение изричния смисълъ на тоя актъ, признатъ отъ странитѣ, се явява съвършенно незаконно; 2) чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото е приелъ съ рѣшителна клѣтва да се доказва покупко-продажба на единъ недвижимъ имотъ, тъй като искътъ, споредъ самия истецъ, произхождалъ отъ покупко-продажба; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не е основалъ рѣшението си възъ документитѣ и другитѣ писменни актове, прѣдставени отъ касаторътъ, а именно: протокола № 4711 отъ 4 ноемврий 1892 год. и контракта отъ 20 септемврий 1888 год., и 4) чл. 39 и 260 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е прѣдложилъ на странитѣ помирение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Отъ клѣтвенния листъ, приложенъ къмъ първостепенното дѣло, се вижда, че истецътъ по дѣлото, Димитъръ Ангеловъ, е положилъ рѣшителна клѣтва, формулирана по слѣдующия начинъ: . . . „че въ даденитѣ ми на отвѣтника 86 лири турски, срѣщу имота, когото купихме ведно съ други 7 души, влизатъ частно (800) осемстотинъ лева мои пари, които се само за арсата, съ граници: Иванъ Стояновъ, Димитъръ Ангеловъ и пѫть, съ условие само менъ да остане. . ." Отъ ясния смисълъ на така формулираната клѣтва, става явно, че истеца е искалъ да установи, какво, независимо отъ писменния договоръ, той е броилъ частно на касатора 800 л за една арса, съ условие щото сѫщата арса да остане само нему, или съ други думи, искалъ е да установи, че е броилъ на отвѣтника (сега касаторъ) въпросната сума, която сума иска да му се повърне, понеже отвѣтникътъ не му е прѣдалъ арсата. Въ тая смисълъ я разбиралъ и мировия сѫдия, който съ издаденето си по това дѣло рѣшение, е осѫдилъ противната страна да му заплати сѫщата сума. Щомъ е така, то и дума неможе да става въ случая, че съ тая клѣтва се опровергава смисълътъ

на писменния документъ, съ дата 20 септемврий 1888 год., както и че съ сѫщата клѣтва се е доказвало покупко-продажба на единъ недвижимъ имотъ, тъй като, както се каза и по-горѣ, съ положената клѣтва не е искано да се установи друго нищо, освѣнъ, че истеца е броилъ на отвѣтника 800 лева, която сума и сѫдилищата по сѫщество сѫ присѫдили на истеца. Дѣйствително по закона покупко-продажба на единъ недвижимъ имотъ, изразена по устенъ начинъ, е недѣйствителна, обаче никой законъ незабранява на така контрактующитѣ страни да установяватъ чрѣзъ клѣтва броението на една извѣстна сума по сѫщата покупко-продажба. По тая причина първото и второто оплаквания на касатора, за нарушение на чл. 413 п. 4 отъ гражд. сѫдопроизводство и чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, сѫ неоснователни. 2) Третото оплакване, за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, е така сѫщо неоснователно, защото щомъ спорния по дѣлото въпросъ, е разрѣшенъ възъ основание на рѣшителната клѣтва, то сѫдътъ не е направилъ сѫществено опущение, като не е основалъ рѣшението си и на другитѣ по дѣлото данни. 3) Най насетнѣ и четвъртото оплакване е неоснователно, защото мировия сѫдия е прѣдложилъ на странитѣ спогодба. Обстоятелството, че окр. сѫдъ не е имъ прѣдложилъ подобна спогодба, неможе да има сѫществено значение, понеже щомъ странитѣ не сѫ се помирили прѣдъ мировия сѫдия, то, ако сѫ искали да се помирятъ прѣдъ окрѫжния сѫдъ, нѣмаше освѣнъ сами да заявятъ за това на сѫда, нѣщо, което, както се вижда отъ дѣлото, тѣ не сѫ направили.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георгя Д. Славовъ, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 20 ноемврий 1898 год., подъ № 582, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 12 — (48) — 9 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шестий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ Прѣдседателствующъ чл. Атанасъ Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 2, по описа за 1899 год., на Стойне Такевъ и Андонъ Богдановъ, отъ с. Горни-Коритенъ, съ Трена Стоичкова, отъ сѫщото село, за три кѫса недвижими имоти.* — Въ заседание се яви Димитъръ Стоичковъ. пълномощникъ на Трена Стоичкова, който устно прѣупълномощи за повѣреникъ адвоката Андонъ Груевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Трена Стоичкова, отъ с. Горни-Коритенъ, заявила искъ противъ Андонъ Богдановъ и Стойне Такевъ, отъ сѫщото село, за три кѫса недвижими имоти. Босилеградския мирови сѫдия, съ рѣшение № 188/96 год., уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 141, отъ 7 септемврий 1898 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „1) истцата Трена Стоичкова, чрѣзъ повѣреника си Ди-

митъръ Стоичковъ, иска да бѫдатъ осѫдени отвѣтницитѣ Андонъ Богдановъ и Стойне Такевъ, отъ с. Горни-Коритенъ, да ѝ отстѫпятъ и прѣдадѫтъ въ владѣние три парчета недвижими имоти, подробно описани въ исковата молба, понеже биле нейна собственость и за доказване на иска си се силава на извършеното отъ мирови сѫдия мѣстно дознание и на една тапия, въ оригиналъ и прѣводъ, която е била прѣдставена въ първата инстанция; 2) отвѣтницитѣ Стойне Такевъ и Андонъ Богдановъ, въ сѫдебното заседание на 16 септемврий 1896 год., прѣдъ сѫдътъ сѫ възразявали, че прѣтендируемитѣ отъ истцата недвижими имоти ги владѣяли отъ прѣди 20 год., а пъкъ прѣдъ мировата инстанция сѫ поддържали, че съпругътъ на истцата, който билъ баща на първия и братъ на втория, заедно сѫ живѣли и експлоатирали тѣзи имоти до като е билъ живъ и че той — мѫжъ ѝ, като по-старъ и управитель на кѫщата, ги е билъ купилъ съ кѫщни общи пари. Отвѣтника Стойне Такевъ за подкрѣпление на обстоятелството, че имота билъ купенъ съ общи пари, и че $^{1}/_{3}$ часть отъ него е билъ негова собственость, се силае на едно рѣшение, издадено на 30 ноемврий 1889 год. отъ Изворския мир. сѫдия, отъ което се вижда, че той се е сѫдилъ съ нѣкой си Стоичко и Доне Богданови, които били осѫдени да му отстѫпятъ и прѣдадътъ $^{1}/_{3}$ часть отъ една кория въ мѣстностьта „Присое“, при съсѣди: свѣщ. Андонъ Миловановъ, Христо Атанасовъ и Ст. Атанасовъ, съ кории и камъкъ; 3) отъ извършеното мѣстно дознание, чрѣзъ разпитването на околнитѣ люди, се установява напълно, че корията „Присоето“ и ливадата въ „Каменъ-кладенецъ“ още въ турско врѣме ги билъ купилъ Стоичко Богдановъ, съпругъ на истцата, съ нейни пари и отъ тогава до сега тя ги е владѣла. Що се отнася до ливадата въ мѣстностьта „Бодино-поле“ сѫществува при дѣлото една турска тапия въ оригиналъ съ прѣводъ на български, съ дата 20 Р. Евелъ 1291 год., издадена на името на истцата Трена (Трендафила), която тапия не се оспорва, че се отнася до сѫщата ливада; 4) прѣдставеното отъ отвѣтника Стойне Такевъ въ прѣписъ рѣшение, макаръ и да се отнася за корията, която е прѣдметъ на иска по това дѣло, освѣнъ че не се прѣдставляватъ доказателства дали е влѣзло въ законна сила, нъ при всичко туй, то не може да има сила и значение по отношение на истцата, защото тя не само че не е осѫдена съ него да отстѫпи на отвѣтника нѣкаква часть отъ корията, нъ не е била и участница въ него дѣло. Отъ диспозитива на туй рѣшение се види, че сѫ осѫдени нѣкои си Стоичко и Доне Богданови, които нѣмали, споредъ истцовата страна, никакво участие въ нея курия; 5) че при такова положение на разкрититѣ по дѣлото обстоятелства, рѣшението на мировия сѫдия, съ което е призналъ истцата за собственица върху спорнитѣ имоти и е осѫдилъ отвѣтницитѣ да ѝ ги отстѫпятъ и прѣдадътъ на владѣние, се явява за основателно и законно и като такова, слѣдва да се подтвърди, а възивната жалба на отвѣтницитѣ, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие; 6) че страната, противъ която е постановено рѣшението, е длъжна да заплати на спечелившата сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски“. Отвѣтницитѣ подаватъ касац. жалба и се оплакватъ, че Кюстендилския окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 71, 291 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не разпиталъ свидѣтелитѣ имъ, безъ да моти-

вира защо, показанията на които е призналъ за сѫществени съ опрѣдѣлението си отъ 16 септемврий 1896 год., когато билъ допустналъ да се призоватъ; 2) чл. чл. 80, 376, 138, 339, 341 и 349 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото уважилъ дознанието като доказателно срѣдство, макаръ и да не било то извършено съгласно изискуемитѣ се формалности по отношение на списъка за околнитѣ люди, за избора имъ, за разпита имъ и за подписването на протоколитѣ.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурорътъ заключи въ смисъль да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ взе въ съображение: Второто оплакване въ касац. жалба би било основателно, ако отвѣтницитѣ — сега касатори — за опущенията, допустнати при извършването на дознанието отъ мировия сѫдия биха повдигнали въпросъ прѣдъ втората инстанция и ако тя не бѣше поправила тия опущения чрѣзъ извършване на друго дознание, въ случай че таково би било допустимо споредъ естеството на обстоятелствата, които имало да се установяватъ чрѣзъ него. Нъ отвѣтницитѣ не сѫ възбудили никакъвъ въпросъ въ втората инстанция за дознанието — нито за неизпълнение на изискуемитѣ се формалности при извършването му, нито за допустимостьта, или недопустимостьта му, като доказателно срѣдство; слѣдователно, тѣ не могѫтъ да възбуждатъ за пръвъ пѫть въ касационната си жалба такъвъ въпросъ, съ който не билъ надлѣжно сезиранъ сѫдътъ по сѫщество. Прочее, това оплакване е неосновательно. Първото оплакване не е точно въ твърдението си, че Кюстендилския окр. сѫдъ не билъ мотивиралъ причинитѣ, защо не е разпиталъ свидѣтелитѣ, показанията на които по-рано, съ опрѣдѣлението си отъ 16 септемврий 1896 год., намѣрилъ за сѫществени; това твърдение не е точно, защото съ послѣдующето опрѣдѣление отъ 24 августъ 1898 год., сѫдътъ е мотивиралъ, защо не е разпиталъ свидѣтелитѣ: защото съ тѣхъ се иска да се отмѣни дознанието, нѣщо противъ чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство. Ако прочее, тази мотивировка бѣше правилна отъ гледна точка на закона, първото оплакване трѣбвало би да се счита тоже за неосновательно, обаче, тази мотивировка е неправилна, защото именно чл. 325 п. 2 отъ гражд. сѫдопроизводство допуска свидѣтелски показания, като срѣдство за доказване придобиването на собственостьта върху недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние, каквото срѣдство сѫ искали отвѣтницитѣ да прѣдставятъ чрѣзъ рѣченитѣ свидѣтели и каквото правилно бѣ имъ допустналъ да прѣдставятъ сѫщия сѫдъ съ по-прѣдишното си опрѣдѣление, отъ 16 септемврий 1896 год. Слѣдователно, искането да се доказва давностно владѣние съ свидѣтели не е искане противъ чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство; таково искане може да е противъ едно извършено вече дознание, нъ щомъ като законътъ изрично го допуща, безразлично е каква ще бѫде по-нататъкъ участьта на извършеното дознание. Прочее, като е счелъ, че свидѣтелскитѣ показания, за установяване придобиването собственостьта върху недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние, сѫ забранени отъ чл. 325 на гражд. сѫдопроизводство, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ тоя членъ, а като не е допустналъ на отвѣтницитѣ свидѣтелитѣ, лишилъ ги е отъ едно позволено отъ закона

доказателно срѣдство и по този начинъ нарушението се явява за сѫществено, вслѣдствие на което първото оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ, отъ 7 септемврий 1898 г, подъ № 141, защото е нарушенъ чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство. съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 13—(57)—14 февруарий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първий февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 29, по описа за 1899 год., на Илия Тодоровъ, отъ село Кравеникъ, Севлиевска околия, съ Петка Мичевъ, отъ село Чадърлий, за 356 лева и 26 стот.* — Въ заседанието се яви само Иванъ Г. Поповъ, повѣреникъ на Илия Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Мичевъ, отъ село Чадърлий, съ прошението си отъ 24 януарий 1897 год. до Севлиевския мирови сѫдия, е заявилъ искъ срѣщу Илия Тодоровъ, отъ село Кръвеникъ, за 356 лева, произтекающи отъ продажба на недвижимъ имотъ. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшение № 272/97 година, уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение отвѣтникътъ Илия Тодоровъ подава възивна жалба въ Севлиевския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 28 септемврий 1898 год., подъ № 193, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ жалбата на апелатора, както и отъ обясненията на двѣтѣ страни, а тъй сѫщо и отъ молбата на сѫщия, подадена до Севлиевския мирови сѫдия на 17 мартъ 1897 год., съ която е заявилъ срѣщу възиваемия насрѣщенъ искъ за 400 лева, се напълно установява фактътъ, че между двѣтѣ страни е извършенъ договоръ за покупка-продажба на недвижимъ имотъ прѣзъ 1896 година и споредъ тоя договоръ апелаторътъ купилъ отъ възиваемия всичкиятъ му недвижимъ имотъ въ Кръвенишкото землище, за 12500 гроша, или 2500 лева. А отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ сѫдията и тукъ прѣдъ сѫда се тоже установява обстоятелството, какво той, апелаторътъ, слѣдъ покупката е засвоилъ и завладѣлъ имота, почналъ е да го разработва и часть отъ него прѣпродалъ на трети лица. При това апелаторътъ не оспорва обстоятелството, че отъ тази покупка е останалъ длъженъ на възиваемия 356 лева, нъ не му ги далъ, тъй щото и това обстоятелство се тоже установява. А че това е тъй се вижда и отъ молбата му, съ която е заявилъ насрѣщенъ искъ срѣщу възиваемия за 400 лева, защото четири кѫса отъ продаденитѣ му имоти се указали, че били чужди и той не можалъ да ги засвои. И както става явно отъ самата тази молба и обясненията на повѣреника му въ първата инстанция (протоколъ отъ 9 мартъ т. г., листъ 76 на мировото дѣло), той спира изплащането на тая сума 356 лева, защото четиритѣ кѫса имоти въ мѣстноститѣ: „Трошицитѣ“, „Крушакътъ“, „Долчината“ и „Липовата-могила“, били оспорявани отъ чичитѣ на възиваемия и не го оставяли да ги засвои;

за тѣзи сѫщитѣ имоти той е заявилъ и насрѣщенъ искъ за 400 лева. Това възражение на апелатора е неоснователно, защото отъ показанията на всичкитѣ разпитани по дѣлото свидѣтели се вижда, че той завладѣлъ тия имоти и нѣкои отъ тѣхъ прѣпродалъ. Нъ, ако слѣдъ това се е явилъ споръ между него и чичитѣ на възиваемия за собственостьта върху тия имоти, той е слѣдвало да заяви искъ по надлѣжния редъ и само слѣдъ това, ако се докаже, че нему е отнето правото на собственость върху имотитѣ, тогава само може да прѣтендира стойностьта на тия имоти отъ възиваемия, а не да възпира изплащането на сумата 356 лева. До гдѣто, прочее, не сѫществува сѫдебно рѣшение, отъ което да се вижда, че той е отстраненъ отъ собственость и владѣние върху тия четири кѫса имоти, всѣко възражение за заплащане рѣчената сума, като остатъкъ отъ покупната цѣна на всичкия продаденъ имотъ, е не на мѣстото си. Ето защо по тази причина подобни обстоятелства не могѫтъ да бѫдатъ установени съ свидѣтелски показания и за туй показанията на свидѣтелитѣ, що се касаятъ до това обстоятелство, не могѫтъ да иматъ значение. На сѫщитѣ тѣзи основания и настоящия искъ се явява за неоснователенъ, тъй като апелаторътъ не прѣдставлява подобенъ актъ, изданенъ отъ сѫдебнитѣ мѣста. Отъ обясненията на възиваемия се вижда, че той още не е прѣдалъ на апелатора продавателното за продадения нему имотъ и го задържалъ до като му изплати цѣлата сума отъ покупката. И дѣйствително, отъ констатираното по-горѣ явствува, че апелатора не е доплатилъ на възиваемия и му длъжи още 356 лева. Това обстоятелство, обаче, че възиваемия не е прѣдалъ на апелатора продавателното за имота, не обѣзсилва искътъ на първия, защото споредъ чл. чл. 30 и 218 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата на имота е свършена и той остава на риска на купувача, като негова собственость вече придобита по закона, щомъ е станало вече съглашение за цѣната на имота, ако и прѣдаването му да не е още извършено. А пъкъ че цѣната на имота е свършена, това не подлѣжи на съмнѣние. Тъй щото и това обстоятелство не дава основание на апелатора да спира изплащането на прѣдметната сума, а правото му за получване на продавателния актъ настѫпва само тогава, когато той споредъ съглашението, изплати стойностьта на имота. Отъ всичко до тукъ слѣдва, че жалбата на апелатора се явява за неоснователна, а вслѣдствие на това, той слѣдва да търпи и сталалитѣ по дѣлото разноски". Срѣщу това рѣшение Илия Тодоровъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Севлиевския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ въ случая продажба на недвижимъ имотъ, безъ да е прѣдставенъ писменъ актъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Севлиевскиятъ окрѫженъ сѫдъ констатира въ рѣшението си покупка-продажба на недвижимъ имотъ, на основание на обясненията на странитѣ, които сѫ признавали сѫществуването между тѣхъ на такъвъ договоръ. Обаче, по силата на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата на недвижимъ имотъ е недѣйствителна, ако странитѣ не сѫ облѣкли договорътъ въ пис-

мена форма. Затова, окр. сждъ, като е приелъ продажбата по настоящето дѣло за дѣйствителна и като е опрѣдѣлилъ отношенията на странитѣ на основание на една действителна продажба, е нарушилъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, оплакването за което на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: рѣшението на Севлиевския окр. сждъ, № 193, отъ 28 септемврий 1898 година, защото е нарушенъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 14 — (68) — 22 февруарий 1900 год., Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Кацационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми февруарий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателъ Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 666, по описа за 1899 год., на Руся Водевъ, пълномощникъ на Карнабатската градска община, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 18 октомврий 1899 год.* — Въ заседанието се явиха: пълномощника на Карнабатската градска община съ повѣрника си Сава Иванчевъ и Минчо Нейчовъ съ повѣреника си Т. Табурновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Противъ опрѣдѣлението на Бургазкия окр. сждъ отъ 16 септемврий 1898 год., съ което е отмѣненъ протокола на сждебния приставъ при сжщия сждъ отъ 24 януарий 1897 год., съ който сж били въвѣдени въ владѣние Братя Нейчеви на една мѣра, находяща се въ землището на село Кулазлий, Карнабатска околия, мѣстностъ „Аладжа-Алтж“, послѣднитѣ сж подали частна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който за рѣшението й, като взелъ прѣдъ видъ: „че братя Минчо, Захария и Добри Нейчеви, отъ гр. Карнабатъ, на снование издадения имъ отъ Бургазяия окр. сждъ, по крѣпостенъ актъ № 181 отъ 21 май 1894 год. на Карнабатския мирови сждия, изпълнителенъ листъ, сж биле въвѣдени отъ пом. сждеб. приставъ при сжщия сждъ въ владѣние (протоколъ отъ 24 януарий 1897 год., стр. 17, пър. част. производство) на единъ кжшлакъ находящъ се въ землището на с. Кулазлий, Карнабатска околия, мѣстность „Аладжа-Алтж“, отъ 45 хектара 9 декара и 6 ара, съ граници Бургазкия пжть, Егри-Алчалжкъ, подъ Дамъ-Кая, Дервишанъ—хендеи и Карнобатскики пжть на с. Кулазлий. Тоя имотъ Братя Нейчеви го били придобили по покупка отъ Айше-Ханъмъ х. Исмаилова съ горѣказания крѣпостенъ актъ; че Карнабатската градска община съ жалба вх. № 1003 до Бургазкия окр. сждъ се оплаква, че чрѣзъ въвѣждането въ владение братя Нейчови на прѣдметния кжшлакъ й се нарушавали правата върху сжщия, понеже тоя кжшлакъ билъ въ владѣнието на общината отъ незапаметни врѣмена и че продавачката Айше х. Исмаилова никога не го била имала въ свое владѣние, вслѣдствие което моли да се отмѣни въводителния протоколъ на сждебния приставъ, като се признае, че описания въ него имотъ

се е намиралъ въ фактическо владѣние на общината и че братя Нейчеви неправилно сѫ били въвѣдени отъ пристава въ владѣние на имота. За доказване домогванията си общината е посочила свидѣтели и едно заявление отъ Айше х. Исмаилова до Карнабатския градски кметъ отъ 20/I 94 год. вх. № 124 (стр. 18 на пър. производство); че Бургазкия окр. сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 16-й септемврий 1898 г. е призналъ домогванията на Карнабатската градска община, като постановилъ: „протокола на сѫдебния приставъ отъ 24 януарий 1897 година, съ който братя Захарий, Добри и Минчо Нейчеви сѫ въвѣдени въ владѣние на една мѣра, съ означенитѣ въ протокола граници, се отмѣнява напълно и признава, че този имотъ, при въвѣждането въ владѣние на братя Нейчеви, се намиралъ въ фактическото владѣние на Карнабатската градска община, а никакъ не въ владѣние на Айше х. Исмаилова, или на братя Нейчеви." Братя Нейчеви го обжалватъ въ срокъ и молятъ да се отмѣни, като считатъ, че дѣйствията на сѫдебния приставъ сѫ правилни и че третето лице въ тоя случай могло да дири правото си само по исковъ редъ, а не по охранителенъ; че при разглеждане дѣлото въ втората инстанция, по молбата на частнитѣ тѫжители сѫ сѫщо допустнати свидѣтели за установяване фактическото владѣние на имота въ чии рѫцѣ е било; че домогванията на тѫжителитѣ братя Нейчови, какво въ случая третето лице—Карнабатската градска община-нѣмало право да се намѣсва въ производството и да оспорва правата на противната страна и дѣйствията на сѫдебния приставъ, а трѣбвало да завѣде искъ на общо основание, сѫ неприемливи, понеже никакво основание, нито логическо нито законно, има да се прави разлика между дѣйствията на сѫдебния приставъ по привѣждане рѣшенията на сѫдебнитѣ мѣста за недвижими имоти въобще и дѣйствията на сѫщия въ въвѣждането въ владѣние на недвижими имоти (чл. чл. 1200 и 1208 отъ гражданското сѫдопроизводство), понеже распорѣжданията на закона и въ двата случаи сѫ аналогични. А пъкъ по ясния смисълъ и изричното постановление на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, лицето, правата и интереситѣ на което се уреждатъ отъ дѣйствията на пристава при изпълнението, има право да иска защитата на тия си права по редътъ на охранит. производство, като обтѫжи дѣйствията на пристава, стига само имота, въ момента на изпълнение рѣшението на сѫда, да се намира въ владѣнието на това трето лице. Накърненитѣ си отъ изпълнението права третитѣ заинтересовани лица сѫ длъжни да дирятъ по исковъ редъ, когато описания имотъ е въ владѣние на длъжника. Сѫщиятъ редъ по аналогия е приспособимъ и при въвѣждане по опрѣдѣление на сѫда за въводъ въ владѣние върху единъ недвижимъ имотъ, стига само, разбира се, да нѣма споръ за дѣйствителностьта на самия крѣпостенъ актъ, по който е издадено опрѣдѣлението. Тъй се е произнесалъ по въпроса и Върховния Касационенъ Сѫдъ; че отъ фактическа страна на въпроса жалбата на тѫжителитѣ братя Нейчови е основателна, понеже отъ събранитѣ по дѣлото данни става явно, че въ момента на въвѣждането имъ въ владение на купения отъ тѣхъ отъ Айше х. Исмаилова имотъ, означенъ въ въводителния протоколъ, този имотъ, кѫшлака, се е нахождалъ въ фактическото владѣние на продавачката, въ рѫцѣтѣ на която се е нахождалъ и

отъ много по рано, защото отъ яснитѣ и категорически показания на разпитанитѣ въ втората инстанция свидѣтели: Нанко Момчиловъ, Хасанъ Салиевъ, Османъ Колчиноолу, Хюсеинъ Халиловъ, Вълко Димитровъ, Динчо Тодоровъ, Петъръ Станчевъ, Тодоръ Ненчовъ и Денко Добревъ Плечито, се установява, че отъ 30 и повече години, както и въ момента на въвѣждането въ владѣние на купувачитѣ братя Нейчови, имота се е намиралъ въ ржцѣтѣ (фактическото владѣние) на продавачката Айше Ханъмъ, а по рано на нейниятъ наслѣдодатель, понеже тѣ се ползували отъ него и го давали подъ наемъ; че тия всички свидѣтели сж лица съвършенно незаинтересовани въ спора, та на показанията имъ сжда дава пълна вѣра; че не такива сж, относително факта на владѣнието. изпитанитѣ въ I инстанция 14—15 души свидѣтели, които всички, съ изключение на 2—3, твърдятъ, че спорния имотъ, кжшлакъ, отдавна, и при въвода въ владѣние на братя Нейчови, билъ въ фактическо владѣние на Карнабатската градска община, защото тия свидѣтели сж всички граждани отъ гр. Карнабатъ и иматъ, слѣдователно, прямъ интересъ за разрѣшение на спора въ полза на общината, на която сж членове. При туй и показанията на повечето отъ тѣхъ не сж тъй категорични, както тия на послѣдне разпитанитѣ въ апелативния сждъ, за че имота е сжщия, спорния, тъй нарѣченъ „кжшлакъ", находящъ се въ землището на с. Кулазлий, не далеко отъ гр. Карнабатъ, се доказва отъ показанията и на еднитѣ и на другитѣ свидѣтели посочени отъ двѣтѣ страни, защото всички говорятъ за „кжшлака" на ханъмката, за султанския кжшлакъ на с. Кулазлий, като повечето отъ тия свидѣтели указватъ еднакво на нѣколко граници на имота, едни и сжщи съ тия означени въ въводителния протоколъ: пжть за Бургазъ, пжть отъ Кулазлий за Карнабатъ, Дервишанъ хендеси, Дамъкая Егри-агачлакъ (сега ливада Алия Пармакова) и пр. Въ въводителния протоколъ мѣстото е нарѣчено „Аладжа-Алтж", каквото название свидѣтелитѣ даватъ на една отъ границитѣ на имота отъ къмъ Карнабатъ, отъ която вѣроятно е и горнето название. Това послѣдно обстоятелство се подкрѣпя и отъ заявлението вх. № 124 отъ 20/I 94 год., което заявление общината навѣжда въ своя полза, гдѣто е казано, че кжшлака подъ „Аладжа-Алтж"; че на това послѣдното прошение на Айше Исмаилова до Карнабатския градски кметъ неможе да се даде значение, което общината му дава, като вади отъ него самопризнание въ своя полза, защото и да има такова самопризнание, то не е дадено прѣдъ сжда. Но подобно значение, както се каза, да се дава на прѣдмѣтното заявление, ще бжде твърдѣ прѣсилено. Съ това заявление притѣжателката на имота се оплаква противъ нѣкои незаконни дѣйствия на противната страна и далекъ е да се приеме отъ него за доказанъ факта на владѣнието на кжшлака отъ Карнабатската градска община; че при това положение на работата слѣдва да се приематъ за правилни и рѣдовни дѣйствията на сждебния приставъ при Бургазкия окр. сждъ по въвода въ владѣние на купувачитѣ върху въпросния имотъ, като се отмѣни обжалваното опрѣдѣление на сжщия сждъ",—съ опрѣдѣлението си отъ 18 октомврий 1899 год., подъ № 348, уважилъ частната жалба на Минча Нейчовъ, отъ гр. Карнабатъ, за себе си и като пълномощникъ на братята си Захарий и Добри Нейчови и отмѣнилъ опрѣдѣлението на Бургазкия окр. сждъ

отъ 16 септемврий 1898 год., съ което е отмѣненъ протокола на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ отъ 24 януарий 1897 год., за въвѣждане въ владѣние на братя Нейчови на една мера, като постановилъ: да остане въ сила този протоколъ на сѫдебния приставъ. Осѫдилъ Карнабатската градска община да заплати на братя Нейчови за сѫдебни разноски 375 лева и 90 ст. Срѣщу това опрѣдѣление Руси Водевъ, пълномощникъ на Карнабатската община, подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 396 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото прѣдъ апелативния сѫдъ касаторътъ се е осланялъ върху самопризнанието на противната страна, направено въ споменатия по горѣ документъ (протоколъ № 9), обаче сѫщия сѫдъ не е взелъ въ внимание това самопризнание; 2) чл. чл. 290, 328 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ въ съобразителната часть на опрѣдѣлението си, като мотивира защо прѣдпочита показанията на еднитѣ свидѣтели прѣдъ тия на другитѣ, не ги оцѣнява въ крѫга на чл. 328, т. е. не казва, че ги прѣдпочита, понеже еднитѣ сѫ по ясни, по пълни и пр. отъ другитѣ, както прѣдписва тая послѣднята статия, а казва само, че прѣдпочита послѣднитѣ, понеже първитѣ били заинтересовани, което обстоятелство, ако би било вѣрно, той би трѣбвало да ги исключи отъ доказателствата по дѣлото.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Въ съобразителната часть на обтѫженото опрѣдѣление, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като обсѫжда заявлението на Айше Исмаилова, отъ 20 януарий 1894 година, подадено отъ тая послѣдната до Карнабатското общ. управление, намира: „че на това прошение неможе да се даде значението, което общината му дава, като вади отъ него самопризнание въ своя полза, защото и да има такова самопризнание, то не е дадено прѣдъ сѫда. Съ това заявление притѣжателката на имота се оплаква противъ нѣкои незаконни дѣйствия на противната страна и далекъ е да се приеме отъ него за доказанъ факта на владѣнието на кѫшлака отъ Карнабатската градска община“. Това сѫждение на казания апелативенъ сѫдъ е неправилно, защото е несъобразно съ закона и противорѣчи на самото съдържание на въпросното заявление. Сѫдътъ по сѫщество криво мисли, че това заявление не може да има значение, прѣдъ видъ, че направеното въ него самопризнание, *не е дадено прѣдъ сѫда*, защото дѣйствително само самопризнанието направено прѣдъ сѫда, съставлява пълно доказателство противъ страната, която го е направила, обаче, отъ това не слѣдва да се заключи, че самопризнанието, направено вънъ отъ сѫда, неможе да има никакво значение, както мисли апелативния сѫдъ, тъй като общия принципъ, прокаранъ въ всичкитѣ законодателства, е, че самопризнанието направено вънъ отъ сѫда неможе да съставлява „пълно доказателство“, но подобно едно самопризнание, направено вънъ отъ сѫда, съставлява всѣкога едно обикновено доказателство, което трѣбва да се взема въ внимание и оцѣнява отъ сѫдилищата по сѫщество. Вънъ отъ това, ако се вникне въ съдържанието на самото заявление, ще се види, че въ него Айше х. Исмаилова изрично твърди

слѣдующето: „отъ година на насамъ това ми мѣсто е засебено отъ Карнабатското общинско управление и запазено за гора. Засебването става безъ мое знание и позволение“, обаче сѫщия апелативенъ сѫдъ, като обсѫжда и тая часть на заявлението, намира, както се видѣ по горѣ, че далекъ е да се приеме отъ него (заявлението) за доказанъ факта на владѣнието на кѫшлака отъ Карнабатската община, тъй като „съ това заявление притѣжателката на имота се е оплаквала противъ нѣкои незаконни дѣйствия на противната страна“. Явно става, прочее, че при така ясно изложеното съдържание на прѣдмѣтното заявление, апелативния сѫдъ като твърди, че не може да има такова значение, каквото то въ сѫщность има и че съ него притѣжателката на имота се е оплаквала само противъ нѣкои незаконни дѣйствия на противната страна, очевидно е извратилъ смисълъта и съдържанието му, за това и оплакването на касаторътъ, за нарушение чл. чл. 396 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, е основателно. Колкото се отнася до оплакването на касаторътъ, направено въ сѫдебното заседание на Върховния Касационенъ Сѫдъ, за нарушение чл. чл. 290, 328 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото апелативния сѫдъ като мотивиралъ, защо прѣдпочита показанията на еднитѣ свидѣтели прѣдъ тия на другитѣ, не ги е оцѣнилъ въ рамкитѣ на чл. 328, то е неосновательно, тъй като отъ съобразителната часть на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че сѫда по сѫщество твърдѣ ясно и основателно мотивира, защо прѣдпочита еднитѣ показания прѣдъ другитѣ. Дѣйствително, сѫщия сѫдъ не е си послужилъ съ языка на чл. 328 отъ гражданското сѫдопроизводство въ мотивировката си, при обсѫждането кои свидѣтелски показания да сѫ прѣдпочитатъ, обаче, това обстоятелство нѣма въ случая абсолютно никакво значение, понеже причинитѣ, по които сѫдътъ е прѣдпочелъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ втората инстанция, прѣдъ тия разпитани въ първата, сѫ твърдѣ важни и сѫществени.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 18 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 15 — (73) — 25 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесетий февруарий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Ан. Каблешковъ, членове: Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 47, по описа за 1899 год., на д-ръ Иорданъ Ц. Нейовъ, повѣреникъ на Кица Иор. Георгевица, отъ гр. Ямболъ, съ Минко Димитровъ и Мария Димова Минкова, отъ сѫщия градъ, за 2/8 части отъ движими и недвижими имоти въ стойность на 4.000 лева.* — Въ заседанието се явиха: д-ръ Йор. Ц. Нейовъ, повѣреникъ на Кица Иор. Георгиевица и Хр. Дограмаджиевъ, повѣреникъ на Минка Димитровъ и Мария Минкова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Кица Иор. Георгевица, отъ гр. Ямболъ, като изложила въ исковото си прошение до Сливенския

окр. сѫдъ, че слѣдъ смъртьта на брата ѝ Пандушъ Иордановъ, останали тя и жена му Неда наслѣдница на имота му, и че слѣдъ смъртьта на Неда родителитѣ ѝ Минко Димитровъ и Мария Димова Минкова усвоили всичко, безъ да искатъ по доброволенъ начинъ да отстѫпятъ припадающата ѝ се часть, — молила да бѫдатъ призовани и осѫдени отвѣтницитѣ Минко Димитровъ и Мария Димова Минкова да ѝ прѣдадътъ $^2/_3$ части отъ изброенитѣ въ исковото ѝ прошение имоти въ натура, или же да заплатятъ стойностьта имъ 4.000 лева. При разглеждане на дѣлото повѣреникътъ на отвѣтната страна е възразилъ, че покойния Пандушъ Юрдановъ ималъ синъ Стефанъ, който се поминалъ единъ день подиръ смъртьта на баща си, както се виждало отъ прѣдставенитѣ при дѣлото актове, въ какъвто случай по законътъ на ищцата не се падало наслѣдство. Повѣреникътъ на ищцовата страна е заявилъ прѣпирня за подлогъ на акта отъ 18 май 1893 год., № 481, съ който е констатирана смъртьта на дѣтето, вслѣдствие на което разглеждането на дѣлото е било отложено, за да прѣдставятъ странитѣ своитѣ доказателства по този въпросъ. Окрѫжниятъ сѫдъ слѣдъ като изслушалъ свидѣтелитѣ на едната и другата страна, оставилъ безъ послѣдствие заявения подлогъ отъ повѣреника на ищецътъ срѣщу актътъ № 481 и слѣдъ това постановилъ рѣшение по сѫществото на дѣлото, съ което охвърлилъ иска на Кица Иор. Георгевица, като не основателенъ. Повѣреникътъ на тази послѣдната е обжалвалъ рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, прѣдъ който е посочилъ пакъ на свидѣтели за доказателство на подлогътъ. Апелативниятъ сѫдъ слѣдъ като се произнесълъ за недопущането на едни отъ посоченитѣ свидѣтели, постановилъ по дѣлото рѣшение, съ което, като взелъ прѣдъ видъ: „Кица Иор. Георгиевица иска да се осѫдятъ Минко Димитровъ и Мария Димова Минкова да ѝ прѣдадътъ припадающата ѝ се часть отъ движимитѣ и недвижимитѣ имущества, останали отъ покойния Пандушъ Иордановъ, нейнъ братъ, било въ натура, или стойностьта имъ 4.000 лева, заедно съ лихвата и сѫдебнитѣ и по воднене на дѣлото разноски; горнето искане на ищцата, обаче, е неоснователно и не може да се уважи, защото отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че Пандушъ Юрдановъ е оставилъ подиръ смъртьта си за наслѣдникъ единствения си синъ Стефанъ Пандушевъ, върху когото по закона е прѣминало наслѣдството на покойния Пандушъ, а подиръ неговата смърть върху майка му Неда Минкова, отъ която пъкъ подиръ смъртьта ѝ е прѣминало сѫщото наслѣдство върху родителитѣ ѝ — отвѣтници. Споредъ акта № 56, съставенъ въ гр. Търново, Пандушъ Иордановъ умрѣлъ на 17 май 1893 год. въ 10 часътъ прѣдъ обѣдъ. Че Пандушъ починалъ на 17 май се вижда и отъ телеграмата приложена при първостепенното дѣло, подадено отъ съдружника му Кавард жиковъ, отъ гр. Търново, на 17 май въ 11 часътъ сутриньта, и въ нея се съобщава, че покойния починалъ на 12 часътъ европейски, значи нѣщо десеть часа по-рано, отъ колкото е констатирано въ акта. Отъ акта № 481, съставенъ въ градъ Ямболъ, прѣдставенъ отъ отвѣтницитѣ за доказателство, че дѣтето на Пандушъ — Стефанъ е умрѣло подиръ баща си, се вижда, че Стефанъ Пандушевъ починалъ на 18 май 1893 г. на 6 часътъ прѣдъ обѣдъ. Подлога, който ищцовата страна е била заявила въ първата инстанция срѣщу

този актъ по констатирание смъртьта на Стефана Пандушевъ, правилно е билъ оставенъ безъ послѣдствие отъ първостепенния сѫдъ, защото подложностьта на акта не се доказва нито отъ разпитанитѣ въ първата и втората инстанции свидѣтели, нито отъ експертизата допусната въ първата инстанция. По въпроса за подлога има свидѣтели разпитани и прѣдставени отъ едната и другата страна. По искането на ищцовата страна сѫ биле разпитани въ първата инстанция: Стойка Андрѣева, Бекиръ Дормушевъ, Кр. Стефовъ, Панайотъ Василевъ, Юрданъ Николовъ, д-ръ Хараланов и Иванка Михалова Кавалджикова, а въ втората инстанция изново — д-ръ Харалановъ, Юрданъ Тотевъ, Михалъ Каварджиковъ, Рада Кутева, Вѫла Господинова и Св. С. Бѣлчевъ. Отъ тѣхнитѣ показания не се установява по единъ положителенъ начинъ дѣтето Стефанъ да е умрѣло прѣди баща си Пандушъ. Независимо отъ това тия показания не може да се приематъ за достовѣрни и за това, че не се подкрѣпятъ отъ даннитѣ по дѣлото. Така по дѣлото има рецепти давани на дѣтето прѣди да умрѣ на 16 май 1893 г., по които рецепти е билъ изпитванъ д-ръ Харалановъ, който е гледалъ дѣтето и той е показалъ, че когато е близка смъртьта, такива рецепти не се прѣдписватъ никога. Отъ това слѣдва да се заключи, че смъртната агония е настѫпила въ понедѣлникъ и смъртьта въ вторникъ на 18 май. Отъ експертитѣ се установява, че человѣческо тѣло не може да се удържи лѣтно врѣме отъ понедѣлникъ сутриньта до четвъртъкъ, когато е било погрѣбено дѣтето, безъ особенни дезинфекционни мѣрки, отъ което слѣдва да се заключи, че дѣтето е било починало не въ понедѣлникъ, а въ слѣдующия день, тъй като, ако дѣтето да е било починало въ понедѣлникъ, то щѣло да се разложи. Вънъ отъ това, свидѣтелитѣ на ищцата сѫ повечето роднина и като на такива, не може да имъ се даде вѣра, каквато слѣдва да се даде вѣра на свидѣтелитѣ на отвѣтницитѣ, които не се явяватъ заинтересовани и твърдятъ по единъ положителенъ начинъ, че дѣтето умрѣло въ вторникъ. И допустимо ли е по здравия разумъ найпослѣ, че се е крила смъртьта на дѣтето, да не би да умрѣ и бащата", — подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Въ подадената си касац. жалба срѣщу горното рѣшение на Пловд. апел. сѫдъ, д-ръ Иор. Нейовъ, повѣреникъ на ищцата Кица Иорданова Георгевица, между друго, се оплаква, че сѫщия сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 486, 492, 494, 504, 684, 664, 10, 11 и 628 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото се произнесалъ съ опрѣдѣлението си, че оставения безъ послѣдствие въпросъ за подлогътъ отъ първата инстанция, не могълъ да се повдига въ втората инстанция, когато този въпросъ страната имала право, по редътъ на процедурата, да го обжалва прѣдъ по горната инстанция, която въ този случай била задължена да се произнесе върху него; 2) чл. чл. 628 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото въ рѣшението си не само че не показвалъ основанията, по които прѣдпочита едни свидѣтели прѣдъ други, но при това още искривявалъ значението имъ, като твърдѣлъ, че били роднина на ищцата, когато това не било вѣрно, както ставало ясно отъ протоколитѣ на двѣтѣ инстанции.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ, като изслуша докладътъ на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора

взе въ съображение: 1) Апелативния сѫдъ, съ опрѣдѣлението си отъ 5 юний 1898 год., е оставилъ безъ послѣдствие искането на възивника да се изпитатъ посоченитѣ му свидѣтели въ заявленията отъ 24 декемвр. 1897 год. и 29 януарий 1898 год., върху заявения подлогъ срѣщу акта отъ 18 май 1893 год. подъ № 481, по съображения, че като не сѫ били показани свидѣтелитѣ въ установения отъ закона срокъ прѣдъ първата инстанция, гдѣто заявения подлогъ е свършенъ, разпитването имъ не могло да бѫде допустнато въ втората инстанция. Съображенията на апелат. сѫдъ, че заявената прѣпирня за подложностьта на единъ актъ се свършва окончателно въ първата инстанция, не могѫтъ да се признаятъ за правилни, защото не се подкрѣпятъ отъ постановленията на закона. Въ отдѣла за подлога нигдѣ не е казано, че заявената прѣпирня за подложностьта на единъ актъ, подлѣжи на разглеждане само отъ една инстанция, отъ което сдѣдва да се заключи per argmentum a contrario, че този въпросъ може да бѫде обжалванъ на общо основание отъ заинтересованата страна, заедно съ сѫществото на дѣлото, въ какъвто случай втората инстанция е длъжна да го разгледа. Въ свръзка съ горния въпросъ иде оплакването на касатора за недопущането на показанитѣ му свидѣтели въ заявленията отъ 24 декемврий 1897 г. и 29 януарий 1898 год., сѫдътъ е отказалъ да изслуша свидѣтелитѣ на възивника по заявения подлогъ, понеже тѣ не биле показани въ установения отъ закона срокъ. Заключението на апелативния сѫдъ въ това отношение сѫщо така е неправилно, защото чл. 498 отъ гражд. сѫдопроизводство, макаръ и да опрѣдѣлява срокъ отъ седемь дни за посочване на доказателства по заявения подлогъ, но съ това не ограничава правото на страната да прѣдстави вънъ отъ този срокъ доказателства, които е показала, но не е имала възможность да прѣдстави въ седемдневния срокъ по независящи отъ нея причини, или же които ѝ сѫ станали извѣстни въ понататъшното развитие на процеса. Прочее, отъ казаното до тукъ Върховния Касац. Сѫдъ дохожда до заключението, че Пловд. апелат. сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, понеже неправилно е разбралъ закона, като казва въ мотивитѣ на опрѣдѣлението си, че заявената прѣпирня за подложностьта на единъ актъ подлѣжи на разглеждане само въ първата инстанция, и че вслѣдствие на това доказателства по този въпросъ въ втората инстанция, не могли да бѫдатъ допустнати; 2) Апелативния сѫдъ въ прѣдпослѣдния мотивъ на рѣшението си е нарушилъ още и чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не дава вѣра на свидѣтелитѣ на възивната страна по роднински връзки, когато въпросъ за това не е ставало прѣдъ сѫдътъ, както се вижда отъ протоколитѣ му.

Водимъ отъ горѣизложенитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловд. апелат. сѫдъ отъ 19 юний 1898 год., подъ № 204, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопр., съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 16 — (78) — 25 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесетий февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Д. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 68, по описа за 1899 година, на Димитра Ив. Пасаревъ, отъ гр. Пещера, съ Михалъ Сугаревъ, Атанасъ и Сотиръ х. Тачеви, отъ сѫщия градъ, за вдигане запоръ върху 7 недвижими имота.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 4 септемврий 1897 год., подадена до II Пещерски мирови сѫдия, Димитъръ Ив. Пасаревъ, изъ гр. Пещера, прѣдалъ на сѫдъ Михалъ Сугаревъ и братя Атанасъ и Сотиръ х. Тачови, отъ сѫщия градъ, като е молилъ да се осѫдятъ да вдигнатъ запора наложенъ отъ първия върху седемь кѫса недвижими имоти, принадлѣжащи на послѣднитѣ, понеже тѣзи имоти били негови и той ги притѣжавалъ и владѣлъ по покупка и сѫдебно рѣшение. II Пещерски мирови сѫдия, съ рѣшението си отъ 23 декемврий 1897 година, отхвърлилъ искътъ. Противъ това рѣшение ищеца Димитъръ Ив. Пасаревъ е подалъ възивна жалба въ Татаръ-Пазарджишкия окр. сѫдъ, който, като взѐлъ прѣдъ видъ: „че ищеца Димитъръ Ив. Пасаревъ отъ гр. Пещера, е молилъ прѣдъ II Пещерски мирови сѫдия, както и днесъ прѣдъ сѫда за да се вдигне запора, наложенъ отъ Михаила Сугаревъ върху слѣдующитѣ недвижими имоти, принадлѣжащи на братя Атанасъ и Сотиръ х. Тачови, на които той съ рѣшение на сѫщия сѫдъ № 685 билъ признатъ за собственикъ, а именно: 1) лозе отъ 1¼ уврата и 2 декара, въ Бѣтко землище, въ мѣстностьта „Дживиришка“, при съсѣди: Ламбре Тошевъ, Тодоръ Стоичковъ, Илия Кехаята и пѫть, оцѣнено 120 лева; 2) лозе, въ сѫщото землище и мѣстность, отъ 1¾ уврата, или 2 декара и 4 ара, при съсѣди: Илия Игнатовъ, Павелъ Ангеловъ и баиръ — 160 лева; 3) лозе въ сѫщото землище въ мѣстностьта „Сърта“ отъ 1¼ уврата, или 2 декара, при съсѣди: Благо Стояновъ, Никола Русковъ, Михалъ Овчаровъ и Тончо Костадиновъ — 200 лева; 4) лозе, въ сѫщото землище и мѣстность отъ 1 увратъ, или 1 декаръ и 6 ара, при съсѣди: Георги Зафировъ, Минко Муховченина и Иванъ Млячковъ — 100 лева; 5) лозе отъ една леха, или 4 ара, въ сѫщото землище и мѣстность, при съсѣди: Ионе Димитровъ, Танчо Костадиновъ, Келеме и пѫть — 40 лева; 6) лозе въ сѫщото землище и мѣстность, отъ 2 уврата, или 3 декара и 2 ара, при съсѣди: Манолъ Георгиевъ, Куруджи Али, Иванъ Учкуновъ и пѫть — 200 лева, и 7) нива въ сѫщото землище, въ мѣстностьта „Хисаръ“, отъ 5 уврата, или 8 декара, при съсѣди: Никола Г. Пеновъ, баиръ и пѫть — 40 лева; че отъ прѣдставеното отъ ищеца рѣшение № 685 се вижда, какво той е признатъ за собственикъ на горнитѣ имоти, които съ домашенъ продавателенъ актъ купилъ отъ отвѣтницитѣ братя Атанасъ и Сотиръ х. Тачови на 18 юлий 1897 год., обаче, както се установява отъ приложеното къмъ дѣлото удостовѣрение № 5525, съ дата 27 августъ 1897 година, издадено отъ Пещерския помощ. сѫдебенъ приставъ, отвѣтника Михалъ К. Сугаревъ, на основание заповѣдьта № 2417, е наложилъ запоръ на тия сѫщитѣ имоти, както и на

други още такива на 11 юний сжщата година, единъ мѣсецъ по-рано отъ деньтъ на издаване рѣшението за признаването му за собственикъ; че въ такъвъ случай, макаръ и да се установява, че ищеца е придобилъ горнитѣ имоти съ казаното рѣшение, то това послѣдното, като по-кжсно издадено отъ запора, не може да се противопостави срѣщу нотарияллния актъ-запора, още повече че не е задължително за трети лица, какъвто е отвѣтника М. Сугаревъ, така щото, по тѣзи съображения сждътъ намира, че мировия сждия правилно е оцѣнилъ доказателствата по дѣлото, като е отхвърлилъ искътъ на ищеца като недоказанъ, поради което рѣшението му слѣдва да бжде потвърдено, а апелативната жалба на апелатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна и се осжди послѣдния да заплати на възиваемия Михалъ Сугаревъ станалитѣ по дѣлото разноски за воденето му, които възлизатъ на 43 лева", — съ рѣшението си № 372 отъ 16 ноемврий 1898 година, потвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Димитъръ Ив. Пасаревъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Татаръ-Пазарджишкия окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 219 и 220 отъ задълженията и договоритѣ, защото не се произнесълъ върху довода му, че датата за прѣхвърляне собственостьта на имотитѣ върху него трѣбвало да се смѣта не датата на рѣшението, а тая на продавателния записъ, като при това неправилно считa запора за нотарияленъ актъ.

Върховниятъ Касац. Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ рѣшнието на окр. сждъ се вижда, че той е призналъ запора за правилно наложенъ, като е приелъ, че ищеца е станалъ собственикъ на прѣдмѣтнитѣ имоти подиръ датата на запора — отъ деня на издаването на рѣшението, прѣдставено по дѣлото като доказателство за прѣхвърляне собственостьта. Обаче, повѣреника на ищеца прѣдъ Татаръ-Пазарджишкия окр. сждъ е настоявалъ, че датата на прѣхвърлянето собственостьта върху имотитѣ въ случая трѣбвало да се смѣта не датата на рѣшението, а датата на продавателния записъ, на основание на който е издадено рѣшението, а окр. сждъ не се е произнесълъ върху тоя доводъ на страната, който има сжществено значение, тъй като, ако продавателния записъ има завѣрена дата и по-ранна отъ запора, ще се окаже, че запорътъ е билъ наложенъ върху имоти, не принадлѣжащи на длъжника на взискателя. Отъ друга страна, Татаръ-Пазарджишкия окр. сждъ дава неправилно значение на запора, като го счита за нотарияленъ актъ, който може да се противопостави на трети лица по силата на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Върховниятъ Касац. Сждъ вече не единъ пжть е исказвалъ, че запорътъ е една прѣдохранителна мѣрка, и че той има до толкова значение, до колкото е наложенъ върху имоти, които сж били собственость на длъжника въ момента на налагането, като не дава на кредитора повече права, отъ колкото има длъжникътъ върху имотитѣ, които е вече отчуждилъ. При тия обстоятелства, оплакването на касатора и то за нарушението на чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Татаръ-Пазарджикския окр. сждъ № 372 отъ 16 ноем-

врий 1898 година, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 17—(87)—29 февруарий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий февруарий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 73, по описа за 1899 година, на Дона Кунчова, отъ село Рахманларе, Стрѣмска околия, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Стефана Христовъ, отъ сѫщото село, за 1/3 часть отъ една кѫща.* — Въ заседанието се яви Хр. Камбуровъ, повѣр. на Дона Кунчова и Стефанъ Христовъ съ повѣреника си Илия Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ прошение отъ 5 априлъ 1895 г., Стефанъ Христовъ, отъ село Рахманларе, е молилъ Стрѣмския мирови сѫдия да призове брата му Кунчо Христовъ, отъ сѫщото село, и го осѫди да му отстѫпи и прѣдаде въ владѣние 1/3 часть отъ една кѫща, находяща се въ село Рахманларе, която съдружнически тримата братя биле съградили и нераздѣлно владѣли, както и да бѫде осѫденъ на сѫдебнитѣ и по дѣловодене разноски. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшение № 136/96 год., е отхвърлилъ иска на Стефана Христовъ, като неоснователенъ. Послѣдния е подалъ възивна жалба въ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищеца Стефанъ Христовъ е искалъ да се осѫди братъ му Кунчо Христовъ да му отстѫпи и прѣдаде въ владѣние 1/3 часть отъ една кѫща, находяща се въ село Рахманларе съ означенитѣ въ исковата молба граници, която биле съградили и владѣли съдружнически, като за доказателство на иска си молилъ да се разпитатъ посоченитѣ въ възивната му жалба свидѣтели; съгласно закона, собственностьта не може да се доказва освѣнъ съ писменни документи, нъ когато тя е придобита по давность на владѣние, тогава свидѣтелскитѣ показания сѫ допустими, а отъ твърдението на ищеца—възивникъ излиза, че той е владѣлъ кѫщата нераздѣлно съ брата си повече отъ 15 години и, слѣдователно, станалъ е собственикъ на прѣтендираната отъ него часть по давность, ако се допустнеше за минута, че той не е ималъ участие въ нея още при самото ѝ съграждане. Отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, както и отъ Никола Петровъ и Минко Христовъ, които се разпитаха като такива въ днешното заседание, се установява по единъ твърдѣ положителенъ начинъ, че мѣстото на въпросната кѫща било купено съ паритѣ, които тримата братя, включително и възивника, биле получили отъ правителството слѣдъ освободителната война за обзавѣждане. Установи се тъй сѫщо отъ тия свидѣтели, че самия Кунчо казвалъ, какво кѫщата се строяла голѣма, защото била прѣдназначена и за тримата братя да живѣятъ братски въ нея и че възивника, заедно съ покойния си братъ Иванъ, е носилъ глина и работилъ заедно съ майсторитѣ при построяването ѝ, когато пъкъ Кунчо билъ кметъ на селото.

Установи се тъй също прѣдъ съда отъ свидѣтелитѣ, че възивника е живѣлъ въ кѫщата отъ самото ѝ съграждане до прѣди двѣ години, когато братъ му Кунчо, като билъ избранъ пакъ за кметъ, изгонилъ го и че той прѣзъ всичкото врѣме е работилъ съдружнически и живѣлъ братски съ брата си. А тъй като свидѣтелитѣ даваха показанията си съ една явна откровеность и чистосърдечие, сѫдътъ нѣма основание да ги не земе за истински, като има прѣдъ видъ и обстоятелството, че е недопустимо възивника, на своята възрасть, да остане безъ домъ, ако дѣйствително не е ималъ участие въ въпросната кѫща. При такова положение на нѣщата, искътъ на Ст. Христовъ не може освѣнъ да се счита за основателенъ и доказанъ, толкозъ повече, че и отвѣтната страна, освѣнъ единъ тефтеръ, въ който на едно мѣсто се говори, че покойния братъ Иванъ, когато държалъ дюкяна подъ кѫщата, плащалъ за него наемъ, съ друго не може да оправдае твърденията на свидѣтелитѣ. Колкото же се касае до тоя тефтеръ, въ него дѣйствително се споменува нѣщо за наемъ на дюкяна, нъ първо, то е твърдѣ неясно, а второ, ако и да се приемеше за вѣрно, то съставлява res inter alios acta и не може, слѣдователно, да се опозира на възивника-ищецъ. Отъ всичко до тукъ казано слѣдва, че иска на Ст. Христовъ трѣбва да бѫде удовлѣтворенъ, като сѫщеврѣменно се отмѣни и рѣшението № 136 отъ 3 априлъ 1896 година на Стрѣмския мирови сѫдия, а заедно съ това и разноскитѣ по процеса въ двѣтѣ инстанции слѣдва да се понесатъ отъ страната, която го губи",—съ рѣшението си № 222 отъ 26 мартъ 1898 год., отмѣнилъ напълно първостепенното рѣшение и осѫдилъ Дона Кунчова, лично и като опекунка на дѣцата си, да прѣдаде $^1/_8$ часть отъ въпросната кѫща на Стефана Христовъ, както и да му заплати станалитѣ по дѣлото разноски. Срѣщу това рѣшение Дона Кунчова, за себе си и като опекунка на малолѣтнитѣ си дѣца, подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото е приелъ, че противната страна е придобила правото на собственость по давность на владѣнието, когато отъ показанията на свидѣтелитѣ Христо Стоевъ и Хасанъ Кичеоглу, както и отъ обясненията на ищеца въ исковата му молба, нѣма установено спокойно, безспорно и непрѣкѫснато за него (ищеца) 15 годишно владѣние.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть на обтѫженото рѣшение се вижда, че Пловдивския окр. сѫдъ за да признае иска на ищеца Стефанъ Христовъ за основателенъ и доказанъ, основалъ се е главно на давностното владѣние, което тоя послѣдния билъ ималъ върху послѣдния имотъ въ продължение на повече отъ 15 години. Обаче, отъ гдѣ именно сѫдътъ по сѫщество вади това заключение, т. е. че Ст. Христовъ е владѣлъ спокойно, безспорно и непрѣкѫснато въ продължение на повече отъ 15 години спорния имотъ, сѫдътъ не го казва въ рѣшението си, тъй като въ първия мотивъ, гдѣто обсѫжда тоя въпросъ, казва само слѣдующето: . . . . . „а отъ твърдението на ищеца-възивникъ излиза, че той владѣлъ кѫщата нераздѣлно съ брата си повече отъ 15 години и, слѣдователно, станалъ е собственикъ на прѣтендираната отъ него часть по

давность", — отъ което излиза, че окр. сждъ се е основалъ „на твърдението на ищеца", за да приеме, че е имало давностно владѣние въ полза на сжщия ищецъ, нѣщо недопустимо по дѣйствующитѣ процесуални закони, тъй като едно голословно твърдение на една отъ странитѣ въ процеса, не съставлява никога доказателство въ нейна полза, особно когато сжщото твърдение се не признава, както е въ случая, отъ противната страна. Щомъ, прочее, Пловд. окр. сждъ се е основалъ на давностното владѣние за да признае искътъ на ищеца за основателенъ, то трѣбваше непрѣмѣнно да покаже по единъ най-положителенъ и ясенъ начинъ, отъ гдѣ именно, отъ какви данни и обстоятелства по дѣлото вади заключение, че страната, която се позовава на давностно владѣние, е владѣла и се е ползувала отъ спорния имотъ при изискуемитѣ отъ закона условия въ продължение на повече отъ 15 години. Ако ли пъкъ се е основалъ за да доде до убѣждение, че въ случая има давностно владѣние, на свидѣтелскитѣ показания, то трѣбваше да посочи отъ кои именно свидѣтели се е установило това обстоятелство и дали владѣнието е било такова, което би му дало право да прѣтендира придобиването правото на собственость чрѣзъ давность на владѣнието. Това като не е направилъ, то явно е нарушилъ закона, затова и рѣшението му слѣдва да се отмѣни и му се повърне дѣлото за ново разглеждане.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 26 мартъ 1898 год., подъ № 222, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окр. сждъ.

№ 18 — (99) — 7 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ Ц. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 93, по описа за 1899 год., на Милко К. Собаджиевъ и Конда Дякова, отъ гр. Ески-Джумая, съ Стефа Христова Азманова, отъ гр. Шуменъ, за 1/4 часть отъ кжща.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на Милко К. Собаджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стефа Христова Азманова, отъ гр. Шуменъ, заявила на 3 априлъ 1897 год. искъ противъ Конда Дякова и Милко К. Собаджиевъ, отъ гр. Ески-Джумая, за 1/4 часть отъ една кжща и единъ дюкянъ, останали отъ покойния дѣдо Дяко въ наслѣдство на майка й Ангелина — починала — на попъ Иванъ, на Филипа и на Конда, или пъкъ да й заплатятъ стойностьта на тази часть въ размѣръ на 600 лева. Ески-Джумайския мир. сждия, съ рѣшението си № 742/97 год., отхвърлилъ искътъ като просроченъ. Истцата апелирала прѣдъ Шуменския окр. сждъ, който, съ рѣшението си № 186 отъ 14 августъ 1898 год., отмѣнилъ първоначалното рѣшение и уважилъ искътъ само по отношение на кжщата, а го е отхвърлилъ по отношение на дюкяна, като осждилъ отвѣтницитѣ солидарно на разноскитѣ по дѣ-

лото. Съображенията на съда сѫ слѣдующитѣ: — „че Стефа Христова Азманова, като наслѣдница на дѣда си Дяка, по право на прѣдставителство, дири $^1/_4$ часть наслѣдство отъ една кѫща и дюкянъ, находящи се въ гр. Ески-Джумая, ограничена отъ едната страна съ домътъ на Киприяна Мумджиева, отъ другата съ Юрданъ Недѣлковъ Гавазина и отъ трѣтя съ улица, отъ отвѣтницитѣ Конда Дякова и Милко К. Собаджиевъ, у които се намиратъ тия имоти; че качеството на Стефа Христовица Азманова на наслѣдница на покойния дѣдо Дяко не се оспорво отъ отвѣтницитѣ, обаче тѣ твърдятъ, че тя истцата, нѣма право на наслѣдство отъ дюкяна, защото той не е оставалъ отъ наслѣдодателя, а е собственость на едина отъ отвѣтницитѣ, който е придобилъ мѣстото по покупка отъ общинското управление и го построилъ на свои разноски, а частьта отъ кѫщата, така сѫщо нѣма право да дири, защото вече е кѫсно, тъй като тя е оставила срока за давность да изтече, безъ да дири наслѣдствената си часть; че отъ мѣстното дознание се установява, какво дюгеня не е оставалъ отъ дѣдо Дяко, а мѣстото е било купено отъ мѫжа на Конда Дякова, слѣдователно истцата не може да прѣтендира за наслѣдство и отъ дюгеня. А колкото се отнася до твърдението на отвѣтната страна, че истцата е просрочила вече и нѣма право да търси право на наслѣдство, защото сѫ се изтекли повече отъ 15 години, отъ като се е отворило наслѣдството, е неоснователно, защото отъ свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ мир. сѫдилище, се установява, че дѣдо Дяко се е поминалъ прѣди 25—26 години, или ако се земе, че се поминалъ прѣди 30 години, значи той се е поминалъ прѣзъ 1867 год., отъ тогасъ е било отворено наслѣдството. Отъ прѣдставеното свидѣтелства отъ архиерейския намѣстникъ за умиране и отъ свидѣтелскитѣ показания, дадени сѫщо прѣдъ мировото сѫдилище, се установява, че Ангелина, майката на истцата Стефа, е била на 17 години, когато Дяко умрѣлъ. Отъ сѫщото свидѣтелство се установява, че тя е умрѣла на 1878 год., а отъ тукъ се вижда, че Ангелина, като е живѣла подиръ смъртьта на баща си 11 години, тя не е дирила наслѣдствената си часть, обаче, това не отнема правото на нейнитѣ наслѣдници да дирятъ онова, което имъ е остало отъ нея, важното е, че не е изтекълъ срока за прѣскрипцията, както твърдятъ отвѣтницитѣ, защото срока за прѣбиране е 15-годишенъ съгласно чл. 1660 отъ Отоман. гражд. законъ. Нѣма прѣскрипция, ако прибавимъ и още 2 години отъ какъ е встѫпила въ пълнолѣтието си истцата Стефа, защото ще добиемъ цифрата 13 години; че истцовата страна прѣдъ мир. сѫдилище си е оттеглила иска по отношение на частьта отъ дюгеня и тя не може прѣдъ втората инстанция да увѣличава иска си, а щомъ като се установява, че нѣма прѣскрипция и щомъ си е оттеглила истцовата страна искътъ по отношение на една часть отъ иска си — дюгеня, то слѣдва да се признае искътъ ѝ за основателенъ и доказанъ, само по отношение на кѫщата и мировото рѣшение трѣбва да се видоизмѣни; че по гражданскитѣ процеси, когато дѣлото се рѣши отчасти въ полза на едната, а отчасти въ полза на другата страна, разноскитѣ по дѣлото слѣдва да се раздялятъ по усмотрението на сѫдътъ между двѣтѣ страни“. Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че окрѫжния

сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ гажданското сждопроизводство, защото изкривилъ свидѣтелскитѣ показания, отъ които се било установило, че дѣдо Дяко е умрѣлъ прѣди повече отъ 30 години, а сждътъ съобразилъ, въпрѣки даннитѣ, че той билъ умрѣлъ прѣди 25—26, или наймного прѣди 30 год. и по този начинъ не е приелъ възражението имъ, че искътъ билъ просроченъ; 2) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото отъ една страна игнориралъ показанията на свидѣтелката, прѣдставена отъ истцата въ II инстанция, споредъ които показания Ангелина — майката на истцата — когато е умрѣла, имало българска войска, отъ което слѣдвало, че тя е умрѣла прѣзъ 1879 год., защото тогава за прѣвъ пжть се е сформирувала българска войска, а отъ друга страна зелъ за доказателство за смъртьта на Ангелина единъ нарѣченъ „бюлетинъ", издаденъ отъ свѣщеника що я погребълъ, безъ да е черпилъ свѣденията си отъ нѣкой официални книги, въ който случай тоя „бюлетинъ", билъ едно писменно свидѣтелствуване вънъ отъ сжда; 3) сжщия членъ, защото опрѣдѣлилъ годинитѣ на Ангелина въ деньтъ на смъртьта на дѣдо Дяко споредъ попското свидѣтелство, нарѣчено „бюлетинъ", което не могло да има никакво значение, прѣдъ видъ, че попътъ нито е докторъ, нито я кръщавалъ, нито билъ Джумалийски житель, а между това сждътъ е игнориралъ по тоя въпросъ свидѣтелитѣ, разпитани въ II инстанция и нѣкои отъ онѣзи разпитани въ първата; 4) сжщиятъ членъ, защото не се е произнесълъ върху възражението имъ въ първата инстанция, което и истцата въ 5-ия пунктъ на апелативната си жалба признава да се е доказало отъ свидѣтелитѣ въ сжщата инстанция, че наслѣдницитѣ на дѣдо Дяка сж били петь, а не четири души, слѣдователно истцата не е могла да има право върху $^1/_4$ наслѣдствена часть; и 5) чл. чл. 107 и 109 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 93 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото ги осждилъ солидарно на 60 лева сждебни и за водене на дѣлото разноски, когато нито истцата е искала, нито сж могли да бждатъ осждени солидарно.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касаторитѣ, прокурорътъ заключи въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касац. Сждъ взе въ съображение: 1) Споредъ чл. 1660 въ свързка съ чл. 1677 отъ Отоман. гражд. законъ, на наслѣдницитѣ може да се противопоставя било погасителната, било придобивателната давность отъ страна на трети лица, но не и отъ страна на тѣхнитѣ сънаслѣдници (глед. рѣшения №№ 240 и 241 отъ 1899 год. на Върхов. Касац. Сждъ, I гражд. отдѣление). Не потърсването отъ страна на единъ наслѣдникъ наслѣдственния си дѣлъ отъ другитѣ негови сънаслѣдници, които държатъ тоя дѣлъ, макаръ и въ разстояние на повече отъ 15 години, не лишава първия да си иска своя дѣлъ и подиръ това врѣме, както и не прави послѣднитѣ собственица на тоя дѣлъ чрѣзъ давность, освѣнъ ако тѣ сж владѣяли тоя дѣлъ изключително за себе си и срѣщу своя сънаслѣдникъ. Но това изключително владѣние за да може да се противопоставя на сънаслѣдника, трѣбва да се основава, или на редовно извършена дѣлба, или на нѣкой вънкашни признаци на владѣнието, отъ които сждилищата по сжщество да могжтъ да си съста-

вятъ убѣждение, че дѣйствително владѣнието е било насочено противъ него и исключително за другитѣ сънаслѣдници. Безъ такова изключително за себе си насочено противъ него владѣние прѣзъ давностния срокъ, собственостьта нито се придобива, нито се погасява, защото прѣзумцията е, че който владѣе сънаслѣдственъ нераздѣленъ имотъ, владѣе го и за себе си и за другитѣ сънаслѣдници, тъй като въ всѣкой атомъ на неговия дѣлъ, сж слѣти и дѣловетѣ на другитѣ сънаслѣдници, а въ такъвъ случай владѣнието не е изключително. Отъ казаното до тукъ слѣдва, че отвѣтницитѣ по настоящето дѣло, не сж могле, отъ гледна точка на закона, да противопоставятъ погасителната давность на истцата, защото тѣ не сж прѣтендирали да сж владѣле наслѣдствения ѝ дѣлъ само за себе си и срѣщу нея, или срѣщу майка ѝ, бидѣйки още жива, а сж се осланяли само на това, че билъ се изминалъ давностния срокъ отъ какъ наслѣдството било отворено, безъ да е билъ поисканъ тоя дѣлъ; обаче изтичането на врѣмето даже, ако се допустне, че то е било повече отъ 15 години, не е достатъченъ елементъ за придобиването, или за изгубването на собственостьта въ спорове за наслѣдствени имоти между сънаслѣдници, а се изисква още изключителното, за еднитѣ срѣщу другитѣ отъ тѣхъ, владѣние. Само на туй основание, Шуменскиятъ окр. сждъ могжлъ е и трѣбвало е да отхвърли домогването на отвѣтницитѣ по прѣскрипцията. Но като го отхвърлилъ на друго основание — за дѣто не билъ изтекълъ 15-годишния срокъ, споредъ прѣдставенитѣ му данни — нѣщо което впрочемъ се оправдава отъ даннитѣ на дѣлото, па и да не се оправдаваше това, неможеше да служи за касац. поводъ по горѣизложенитѣ съображения, то Шуменския окр. сждъ, не е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство и за това, първото, второто и третото оплаквания въ касац. жалба сж неосновителни; 2) Четвъртото оплакване е неосновително, защото, както косвено се признава въ него, отвѣтницитѣ — сега касатори — не сж възбудили въпросъ въ II инстанция по обстоятелството, за че петь души, а не четири сж биле наслѣдницитѣ на наслѣдодателя; наистина повѣреникътъ имъ мимоходомъ загатналъ въ първата инстанция по тоя въпросъ, но въ втората инстанция, нито това е направено, а за да могжлъ да се привѣде искътъ отъ $^1/_4$ на $^1/_5$ часть, отвѣтницитѣ сж биле длъжни, не само да повдигнатъ за това въпросъ, но още да докажатъ, споредъ чл. 58 отъ гражд. сждопроизводство, че наслѣдницитѣ сж биле петь, а не четири души. Като това не сж направили нѣматъ основание да се оплакватъ въ касационната си жалба за това; 3) Въ чл. 783 на гражд. сждопроизводство се прокарва общото начало, че по гражданскитѣ дѣла не се осждатъ на разноскитѣ солидарно участвующитѣ нѣколко лица на една и сжща страна, която губи процеса. Но настоящето дѣло има тази особеность, че осжденатa отвѣтна страна състои отъ едно лице сънаслѣдникъ на истцата, което е Конда Дякова, и отъ друго едно лице, Минко Собаджиевъ, което е зеть на Конда и, слѣдователно, не е сънаслѣдникъ на истцата (гледай исковото прошение) и прѣтендира да е купилъ дѣловетѣ на наслѣдницитѣ и, слѣдователно, противопоставя на истцата своето право на собственость по покупка отъ другитѣ наслѣдници, включително Конда Дякова (гледай протокола отъ 22 априлъ 1897 год. на

мир. сѫдия). Отъ тукъ слѣдва, че искътъ правилно трѣбвало би да бѫде заявенъ противъ Минко Собаджиевъ, а той да повика въ качеството на трето отвѣтно лице Конда Дякова за да отговаря срѣщу него и за разноскитѣ по дѣлото, така щото прѣдъ истцата сѫ отговорни за разноскитѣ по дѣлото, I Минко Собаджиевъ и II, въ случай на неговата несъстоятелность, Конда Дякова, срѣщу която истцата би могла да упражни правото на своя длъжникъ — Минко Собаджиевъ — съ силата на чл. 139 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Понеже дѣйствията на солидарностьта сѫ щото всѣкой отъ осѫденитѣ да отговаря за цѣлата присѫдена сума, то отвѣтницитѣ по настоящето дѣло, споредъ както сами тѣ сѫ се конституирали въ процеса, сѫ се задължили единъ за другъ да отговарятъ прѣдъ истцата за разноскитѣ по дѣлото и сѫдътъ, като ги осѫдилъ солидарно на разноскитѣ, не е допусналъ сѫществено нарушение на чл. 783 отъ гражд. сѫдопроизводство, слѣдователно и послѣдното оплакване въ касац. жалба, за нарушение на чл. чл. 107 и 109 отъ гражд. сѫдопроизводство, е неосновател но.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касац. Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касац. жалба на Минко К. Собаджиевъ и на Конда Дякова, срѣщу рѣшението на Шуменския окр. сѫдъ отъ 14 августъ 1898 год., подъ № 186, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 19 — (106), — 9 мартъ 1900 година. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и петий февруарий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 102, по описа за 1899 год., на Димитра Стефановъ, отъ с. Луковица, съ Тодоръ Спасовъ, отъ сѫщото село, за 332 лева.* — Въ заседанието се яви Димитъръ Стефановъ съ повѣреника си Дико Йововъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Спасовъ, отъ с. Луковица, съ исковото си прошение, отъ 11 ноемврий 1893 год., излага така: по сѫдебенъ редъ сполучилъ да осѫди съселянитѣ си Д. Стефановъ и Неда Лекова за право на прѣдпочитане на една нива, билъ въвѣденъ въ владѣнието ѝ и я обърналъ въ лозе, слѣдъ като частно пакъ се е споразумѣлъ съ Димитра Стефановъ да я купи отъ него и я купилъ срѣщу 90 лева; обаче, Димитръ Стефановъ отпослѣ сполучилъ да му я отнѣме по сѫдебенъ редъ. За това истецътъ моли да се осѫди Димитъръ Стефановъ да му повърне 90-тѣ лева по покупката и 445 л., изразходвани по посаждането на лозето, всичко 535 лева. Царибродския мирови сѫдия, съ рѣшението си № 221/94 год., уважилъ искътъ въ размѣръ на 502 лева. Отвѣтникътъ Димитъръ Стефановъ апелиралъ прѣдъ Трънския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 30, отъ 10 мартъ 1898 год., видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като уважилъ искътъ само въ размѣръ на 332 лева, по слѣдующитѣ съображения: „апелатора Д. Стефановъ, днесъ чрѣзъ повѣреника си не признава да е продалъ на възиваемия Т. Спасовъ нивата, посадена отъ сетнѣ съ лозе отъ послѣдния, — а твърди, че

той е посадилъ нивата съ лозе, като му била присъдена отъ съдията по право на прѣдпочитане, безъ да чака рѣшението да влѣзе въ законна сила и стане нейнъ собственикъ. Така щото той не счита себе си за длъженъ да повръща на възиваемия Т. Спасовъ разноскитѣ, изразходени отъ него по посаждането нивата му съ лозе, слѣдъ като му е билъ отхвърленъ искътъ по право на прѣдпочитане и по съдебенъ редъ е билъ заставенъ да му отстъпи сѫщата нива-лозе; отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, а именно: Д. Цвѣтковъ и Ф. Гоговъ се установява, че апелатора Д. Стефановъ билъ продалъ нивата на възиваемия Т. Спасовъ за 90 лева, слѣдъ което той я посадилъ съ лозе, а отъ прѣдставения въ първата инстанция прѣписъ отъ рѣшението подъ № 453/92 год. се установява, че за тая нива, обработена на лозе отъ възиваемия Т. Спасовъ, апелатора Д. Стефановъ билъ завѣлъ дѣло срѣщу него, за неправилното ѝ присвояване, вслѣдствие на което билъ осѫденъ да му повърне нивата-лозето, като сѫщеврѣменно се запазва правото на Т. Спасова да иска отъ Д. Стефановъ разноскитѣ, изразходени отъ него по посаждането нивата съ лозе. Отъ до тукъ навѣденото явно става, че апелатора Д. Стефановъ билъ продалъ на възиваемия Т. Спасовъ въпросната нива и стойностьта ѝ 90 л. получилъ, слѣдъ което и послѣдния посадилъ нивата съ лозе, а отпослѣ си вземалъ нивата-лозето надирѣ. Слѣдователно, апелатора Д. Стефановъ, като си е отнелъ отъ послѣ по сѫдебенъ редъ нивата отъ възиваемия Т. Спасовъ, която му билъ продалъ за 90 лева и паритѣ си получилъ, то безъ всѣко съмнѣние искането на възиваемия Т. Спасовъ да му повърне стойностьта на нивата, която му броилъ сѫщо и израсходенитѣ пари по посаждането нивата съ лозе, се явява, за съвършенно основателно. Колкото се отнася до възражението на повѣреника на апелатора Д. Стефановъ, че възиваемия Т. Спасовъ не доказвалъ съ крѣпостенъ актъ, че билъ купилъ въпросната нива отъ довѣрителя му, а съ свидѣтели, обстоятелство, което неможало съ свидѣтели да се установява, съгласно чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ и чл. 219 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, то това негово възражение въ случая е съвършенно неосновательно, защото възиваемия Т. Спасовъ не иска да му се признае правото на собственость върху нивата-лозето, а иска му да се повърне стойностьта 90 лева, която той броилъ и разноскитѣ, които иждивилъ по посажданието ѝ съ лозе — обстоятелство, което може да се доказва съ свидѣтели. Отъ разпитанитѣ днесь свидѣтели И. Кръстовъ и М. Иговъ се установява, че въпросната нива била посадена съ лозе отъ възиваемия Т. Спасовъ, който го обработвалъ 3—4 години, безъ да вземе нѣкакъвъ плодъ отъ него, и че лозето било заградено съ плетъ, обаче, отсѣтне, кой е вдигналъ плета, свидѣтелитѣ не знаятъ, а отъ огледния протоколъ приложенъ при първостепенното дѣло, се вижда, че вѣщитѣ лица, избрани по взаимно съгласие и на двѣтѣ страни сѫ дали заключение, че възиваемия Т. Спасовъ посадилъ нивата съ 2334 главини и така прѣобърнатата нива на лозе, послѣдното било 4 години старо, за посаждането и обработването на което възиваемия Т. Спасовъ израсходилъ: въ първата година 114 лева, въ втората 64 лева, третата и четвъртата пакъ по 64 лева и за оградата

34 лева; отъ самото исково прошение на възиваемия Т. Спасовъ явствува, че той е почналъ да обработва нивата на лозе прѣзъ 1890 год., а отъ прѣписа отъ рѣшението, съ което е билъ осжденъ да отстжпи въпросната нива-лозе на апелатора Д. Стефановъ се вижда, че това е станало прѣзъ 1892 год., слѣдователно, той не е ималъ на разположение повече отъ 3 години да обработва лозето; колкото се отнася до плетътъ, съ който е било оградено лозето, възиваемия Т. Спасовъ съ нищо не доказва, че той е оградилъ лозето, или пъкъ, че не е той отсетнѣ вдигналъ заградата му. Заради туй, искътъ на възиваемия по отношение оградата на лозето, както и четвърто годишното му обработване, като съ нищо не доказанъ, слѣдва да се отхвърли и по отношение на това, рѣшението на сждията се измѣни". Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Трънския окр. сждъ е нарушилъ: I) чл. чл. 99 и 103 отъ гражданското сждопроизводство, защото огледътъ билъ извършенъ безъ достовѣрни свидѣтели, вѣщитѣ лица не биле избрани по взаимно съгласие на странитѣ, или ако се приеме, че имало таково съгласие, трѣбвало да има за това подписанъ отъ странитѣ протоколъ и вѣщитѣ лица сж биле двама, когато трѣбвало да бждатъ трима, или само единъ; II) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото сждътъ не билъ взелъ въ съображение: а) свидѣтелскитѣ показания отъ 24/II 1898 год., установляющи, между друго, че лозето било унищожено прѣди още да бжде оцѣнено отъ вѣщитѣ лица; б) че истецътъ не е завладѣлъ нивата по покупка, а по сждебно рѣшение за правопрѣдпочитане, което рѣшение било отпослѣ отмѣнено; III) пакъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. 906 отъ Отоман. гражд. законъ, защото истецътъ можалъ е да иска да се прицѣни нивата и да я плати, ако е ималъ основание да мисли, че като законенъ владѣтель я обърналъ на лозе, а не да иска отъ отвѣтника да му плаща непотрѣбното за него лозе; IV) чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, защото не се основалъ върху даннитѣ на дѣлото, а върху голословнитѣ твърдения на странитѣ.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: I) Първото оплакване е неоснователно, защото отъ протокола на мировия сждия отъ 22 априлъ 1894 год. се вижда, че странитѣ по взаимно съгласие сж избрали вѣщи лица, и че тия вѣщи лица сж биле на брой трима, а не двама, както се вижда отъ подписитѣ имъ въ огледния протоколъ; II) Отъ обжалваното рѣшение се вижда, че окр. сждъ оцѣнява показанията на разпитанитѣ на 24-й февруарий 1898 г. свидѣтели: Ив. Кръстевъ и Малинъ Иговъ. Така щото първата половина на второто оплакване, за игнорирането на свидѣтелскитѣ показания, не се оправдава отъ фактическа страна. Наистина, сждътъ нищо не казва въ рѣшението си по обстоятелството, да ли лозето било унищожено прѣди още да бжде оцѣнено отъ вѣщитѣ лица; нъ върху това обстоятелство нѣмалъ е основание да се спира сждътъ, тъй като, макаръ въ апелативната си жалба отвѣтникътъ да е твърдилъ, че истецътъ самъ е изкубалъ и изтрошилъ лозето, още когато е почналъ да се сжди съ него — отвѣтникътъ, обаче повѣ-

реникътъ на послѣдния въ сѫдебното заседание отъ 24 февруарий 1898 г., едничко заседание прѣдъ окрѫжния сѫдъ, когато сѫ ставали състѣзания по сѫществото на дѣлото, не е поддържалъ настоятелно, а което е но важно, не се осланялъ на нѣкакви доказателства въ подкрѣпление на това обстоятелство, тъй като, макаръ и на два пѫти и да му е била давана думата, той всичко което е казалъ по това обстоятелство е слѣдующето: „Тодоръ Спасовъ или Дим. Стефановъ е изсѣкалъ лозето? Ний назваме, че Тод. Спъсовъ." Ако отвѣтникътъ е искалъ да се обсѫди отъ страна на сѫда това обстоятелство, именно, че не той, а истецътъ е изсѣкълъ лозето, той е билъ дълженъ да укаже на доказателствата, съ които се то подкрѣпва. Отъ друга страна, горѣрѣченитѣ двама свидѣтели не сѫ показали, както става явно отъ протокола съ дата 24 февруарий 1898 год., че истецътъ е изсѣкълъ, или унищожилъ лозето. Така щото, първата половина на второто оплакване за нарушение на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователна; III) Втората половина на сѫщото оплакване, за нарушение на сѫщия членъ, е тоже неоснователна, защото сѫдътъ се основава на показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели за да приеме, че истецътъ е владѣлъ лозето на основание покупка отъ отвѣтника; IV) Третото оплакване е неосновательно, защото не е могълъ сѫдътъ да възбужда въпросъ за приложението на чл. 906 отъ От. гр. законъ, щомъ отвѣтникътъ не е пожелалъ да се ползува съ правото, което му дава тоя членъ; V) Послѣдното оплакване, направено устно отъ повѣреника на касатора, че сѫдътъ не трѣбвало да се основава върху голословнитѣ твърдения на странитѣ, особно на страната — истецъ за сѫществуването на нѣкакъвъ процесъ помежду имъ за правопрѣдпочитане, когато въ дѣлото нѣмало други данни, освѣнъ едно рѣшение № 453/92 год., отъ което се установявало само, че истецътъ билъ осѫденъ по искътъ за ревандикация да прѣдаде на отвѣтника нивата, безъ да се споменува въ него за нѣкакво право на прѣдпочитане, — това оплакване е тоже неосновательно, защото твърдението на истеца за сѫществуването по-рано на споръ по между имъ за право на прѣдпочитане, било признато отъ отвѣтника, както констатирва сѫдътъ въ рѣшението си и както самъ отвѣтника-касаторъ наново признава въ второто оплакване на касационната си жалба, така щото това твърдение не било голословно, а признато отъ отвѣтника, слѣдователно, сѫдътъ е могълъ да се основе на него, като на обстоятелство, авансирано отъ истеца и признато отъ отвѣтника, по разума на чл. чл. 84 и 258 отъ гражд. сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Димитъръ Стефановъ, срѣщу рѣшението на Трънския окр. сѫдъ отъ 10 мартъ 1898 год. подъ № 30, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 20 — (110) — 12 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осмий февруарий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражд. дѣло № 112, по описа за 1899 год., на Христо К. Чапановъ, отъ гр. Орхание съ Цоно Вълковъ Табака, отъ с. Правецъ, за една градина* — Въ заседанието се яви адвоката Христо Ил. Ковачевъ, повѣрикъ на Хр. К. Чапановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христо К. Чапановъ, отъ г. Орхание, на 24 юний 1895 год., заявилъ искъ противъ Цоно Вълковъ Табака, отъ с. Правецъ, за една бахча отъ 2 декара. Орханийския мир. сѫдия съ рѣшението си № 640/95 г., на основание крѣпостния актъ на ищеца и извършеното дознание, уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 87, отъ 24 мартъ 1897 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, като осѫдилъ отвѣтника да заплати на истеца стойностьта на градината 80 лева, по слѣдующитѣ съображения: „истеца за доказателство на искътъ си се позовава на крѣпостния актъ № 8, отъ 26 май 1895 год., отъ който се вижда, че той съ рѣшение № 98, отъ 2 мартъ 1895 год., на Орханийския мир. сѫдия, е придобилъ собственостьта по отношение на Манчо Бояджиевъ, отъ с. Правецъ, на една градина отъ 2 декара, съ съсѣди: Хр. Ценовъ Мутафчията, Цоно В. Табака и отъ двѣ страни пѫть. Отвѣтникътъ прѣтендира, че сѫщата градина е купилъ отъ Манчо Бояджиевъ и че по давностно владѣние е придобилъ собственостьта върху ѝ, за тая цѣль е искалъ да се извърши мѣстно дознание; отъ показанията на околнитѣ лица, особено отъ ония на Манчо Калинкинъ, Вълко Продановъ и Димитъръ Ценовъ се установява, че спорната градина е била притѣжание на Вълко Поповъ Даскала, който я билъ продалъ на Манчо Бояджиевъ; сѫщитѣ околни лица, както и останалитѣ, знаятъ, че отъ 7—8 години градината я владѣялъ отвѣтника, незнаятъ на какво основание; но прѣдъ видъ яснитѣ показания на околното лице Вълко Продановъ, трѣбва да се приеме, че отвѣтника владѣялъ градината на основание покупката извършена между него и Манчо Бояджиевъ. Извѣстно е, обаче, че ако едно и сѫщо лице продаде единъ недвижимъ имотъ на двама покупатели, то собственостьта се придобива отъ онзи, който пръвъ се снабди съ крѣпостенъ актъ за купения имотъ; слѣдователно, щомъ не се установява щото за отвѣтника да има давностно прѣобрѣтение (praescriptio acquisitiva), нито пъкъ прѣдставлява крѣпостенъ актъ съ по-рана дата, то искътъ по начало слѣдва да се счете за основателенъ. Отъ протоколътъ на мир. сѫдия, съставенъ на 5 януарий 1896 год. се вижда, че върху спорната градина е имало постройки на отвѣтника, които значително прѣвишаватъ стойностьта на самата градина и като отъ показанията на околнитѣ лица се установява, че отвѣтника е владѣялъ градината 7 — 8 год. слѣдъ нѣкоя покупка отъ М. Бояджиевъ, слѣдователно е владѣялъ bona fide, то съгласно чл. 906 отъ Отоман. гражд. закони, спорната градина трѣбва да се признае за собственость на отвѣтника, слѣдъ което той да изплати стойностьта ѝ на ищеца — 80 лева, ако не прѣдпочете да вдигне постройкитѣ си. Тъй като едната страна печели

мѣстото, а другата стойностьта му, то направенитѣ отъ тѣхъ разноски по процеса, слѣдва да останатъ за тѣхна смѣтка, както сѫ ги направили". Ищеца подава касац. жалба и се оплаква, че Софийския окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 325 и 629 отъ гражд. сѫдопр., защото се основалъ на свидѣтелски показания за установяване юридическото основание — продажба-покупка, което давало право на отвѣтника да се ползува съ изключението прѣдвидено въ чл. 906 отъ Отоманскитѣ гражд. закони, да стане собственикъ на чуждо мѣсто, вслѣдствие нѣкакво построяване отъ него върху това мѣсто; 2) чл. 630 отъ гражд. сѫдопр. и чл. 960 отъ Отом. гражд. законъ, защото, като съобразява, че отъ протокола на мир. сѫдия съ дата 5 януарий 1896 год. се виждало, какво върху спорната градина имало постройка на отвѣтника, сѫдътъ е издалъ рѣшение въ разрѣзъ съ доказателствата въ дѣлото, тъй като отъ огледния протоколъ особено се установява, че спорната градина сега била раздѣлена на три части и постройката влизала само въ третата часть и, слѣдователно, чл. 906 отъ меджелето могълъ да се приспособи само къмъ тази часть; 3) чл. чл. 471 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото не се е произнесълъ върху довода му, основанъ на мнѣнието на експерта, който оцѣнилъ зданието за 50 л., а градината е само за 80 лева, като прибавилъ, обаче, че ако има конкуренти, градината могла да се продаде за 400 — 500 л., — въ смисълъ, че послѣдната цѣна е дѣйствителната стойность на градината, въ който случай толкова трѣбвало да му се плати за нея.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора даде заключение въ смисълъ: да се остави касац. жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касац. Сѫдъ взе въ съображение: I) Чл. 325 отъ гражд. сѫдопр., като подразбира чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ, видоизмѣненъ съ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, има за цѣль да не допуска свидѣтелски показания за установяване прѣхвърлянето на собственостьта върху недвижимъ имотъ, освѣнъ въ случаитѣ, прѣдвидени въ сѫщия този чл. 325. — Обаче, за установяване непрѣхвърлянето на собственостьта, а владението на недвижимъ имотъ и качеството на това владѣние, въ смисълъ на добросъвѣстно, или недобросъвѣстно владѣние, рѣченийтъ чл. 325 не забранява свидѣтелскитѣ показания. Отъ това слѣдва, че Софийския окр. сѫдъ, като се основалъ на свидѣтелски показания за установяване не прѣхвърлянето на собственостьта, а добросъвѣстното владѣние на спорния имотъ отъ страна на отвѣтника, не е нарушилъ чл. 325 отъ гражд. сѫдопр., въ свързка съ чл. 107, респективно чл. 629 отъ сѫщото сѫдопр. Прочее, първото оплакване, както е то мотивирно въ касационната жалба, е неоснователно. То е неоснователно и както биде мотивирано устно отъ повѣреника на касатора, именно, че окр. сѫдъ билъ извратилъ въ случая показанията на свидѣтеля Вълко Продановъ, като съобразилъ отъ тѣхъ, че отвѣтника билъ владѣялъ на основание покупка отъ Манчо Бояджиевъ, и така мотивирано оплакването е неоснователно, защото показанията на Вълко Продановъ сѫдътъ не изопачава, а извлича отъ тѣхъ едно свое заключение. Тѣзи показания сѫ слѣдующитѣ: „Тази градина я зная, че бѣше на Манчо Бояджиевъ, който дойде при мене съ дѣда си Цоно Вълковъ за

да ми доплати паритѣ за селището, което бѣхъ му продалъ за 1800 гр., отъ когото бѣхъ получилъ 1000 гр., и за остатъка 800 гр. ми се задължи дѣдо му да ми ги плати, които и получихъ отпослѣ". Отъ тѣхъ сѫдътъ извлича заключение, че отвѣтникътъ Цоно Вълковъ е владѣлъ градината на основание покупка отъ Манчо Бояджиевъ. Въ този случай, нѣма извращане, щомъ не се оспорява, че Вълко Продановъ е лицето, което окр. сѫдъ въ рѣшението си нарича Вълко Поповъ Даскала, комуто спорната градина принадлѣжала първоначално и е била селище, както той казва, когато я продалъ на Манчо Бояджиевъ, чийто дѣдо — отвѣтникътъ се е задължилъ отпослѣ да му доплати и му е доплатилъ стойностьта ѝ; а извлѣченото отъ тия показания заключение, че трѣбва да е имало продажба отъ страна на Манчо Бояджиевъ върху отвѣтника, не е противологично за да се нарѣче извращение. Прочее, първото оплакване и въ двѣтѣ си форми е неосновано; II) Чл. 906 отъ Отоман. гражд. законъ не прѣдвижда дѣление на мѣстото на части, въ смисълъ да се задържи отъ добросъвѣстния владѣлецъ само онази часть, върху която е построена отъ него зградата, а да си вземе собственикътъ другата, или другитѣ части, върху които нѣма построени згради. За това сѫдътъ не е могълъ да допустне такъво едно дѣление на спорната бахча. Слѣдва, че второто оплакване въ касац. жалба, както и мотивираното устно отъ повѣреника на касатора-ищецъ оплакване за извращение на огледния протоколъ, който подраздѣлялъ бахчата на три части и постройката се падала въ третата часть, — това оплакване се явява тоже за неосновано; III) Третото оплакване на касатора въ касац. жалба, както и въ измѣненната му форма, направена устно отъ сѫщия повѣреникъ, въ смисълъ, че сѫдътъ извратилъ огледния протоколъ по отношение на оцѣнката, е тоже неосновано въ двояката му смисълъ, защото постройката се разбира всичко, което е построено върху основа на почвата, а зидътъ (дуварътъ) е една постройка, щомъ не се оспорявало, че има основи въ земята, слѣдователно, сѫдътъ е билъ дълженъ да съедини стойностьта му заедно съ стойностьта на другата постройка, т. е. 95 л. за дувара и 50 л. за постройката, а сумата 145 л. е по-голѣма отъ 80 л., стойностьта само на бахчата, или отъ 96 л. — стойностьта на бахчата заедно съ дърветата ѝ. Що се отнася до мнѣнието на експертизата, че въ случай на конкуренция бахчата могла била да се продаде за 400—500 л., сѫдътъ не само не е билъ дълженъ, споредъ чл. 471 отъ гражд. сѫдопр., да се подчини на това мнѣние, но и не го извращава съ това само дѣто не спомѣнува за него въ рѣшението си, а не е билъ дълженъ и да се спира върху него, щомъ то се отнасяло не за настоящето врѣме, когато подлѣжало да се разрѣши дѣлото, а за едно бѫдѫще неопрѣдѣлено врѣме, въ случай на сбѫдване извѣстни условия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касац. жалба на Христо К. Чапановъ, срѣщу рѣшението на Соф. окр. сѫдъ отъ 24 мартъ 1897 год., № 87, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопр., да се остави безъ послѣдствие.

№ 21 — (116) — 15 мартъ 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражд. отдѣление, на първий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** ***гражданско дѣло № 14, по описа за 1900 год., на Моше Р. Зонана, отъ гр. София, съ С. Д. Бобчевъ, отъ сѫщия градъ, за лично задържане като неисправенъ длъжникъ.*** **— Въ засѣданието се яви Моше Р. Зонана съ повѣреника си Г. Орошаковъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: С. Д. Бобчевъ, адвокатъ отъ гр. София, искалъ личното задържане на длъжника си Моше Рубенъ Зонана, отъ сѫщия градъ, за дѣто нито му е платилъ дългътъ си срѣщу изпълнителния листъ отъ 26 януарий 1898 год., за 170 лева 50 ст. съ лихвитѣ и разноскитѣ, нито е показалъ срѣдства за издължението си. Софийския окр. сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 29 октомврий 1898 год. допусналъ личното задържане на длъжника за единъ и половина мѣсецъ. Моше Рубенъ Зонана обжалвалъ това опрѣдѣление прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ протоколното си опрѣдѣление отъ 18 октомврий 1899 год., подтвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: — „за да може да се задържи лично единъ длъжникъ трѣбва да е подадена особна за това молба отъ взискателя, длъжника да не е заплатилъ присѫденото отъ него взискане, да не е можалъ да укаже способъ за изпълнение на рѣшението, да не е отъ категорията на лицата, изброени въ чл. 1074 отъ гражданското сѫдопроизводство, между него и взискателя да не сѫществуватъ такива родствени отношения, каквито сѫ указани въ чл. 1075 отъ сѫщото сѫдопр., и взискането, по което се иска личното задържане на длъжника, да прѣвишава сумата 100 лева. Всички тѣзи условия въ случая сѫществуватъ и заради това искането на С. Д. Бобчевъ, за личното задържане на М Р. Зонана, е уважително. Искането на тѫжителя Моше Рубенъ Зонана да се не задържа лично, защото ималъ малолѣтни дѣца, които щѣли да останатъ безъ срѣдства за прѣхрана, е неуважително, защото не сѫ прѣдставени доказателства, че ако той се задържи, дѣцата му ще останатъ безъ срѣдства за сѫществуване, тъй като възможно е нѣкой отъ тѣхъ, или жената му да иматъ нѣкакъвъ доходъ отъ работа, съ който да може да се поддържа семейството“. — Моше Р. Зонана подава частна касационна жалба и се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 622, 630 и 1074, п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото доказателствата, които иска да му сѫ биле прѣдставени още, като относящи се до негативни обстоятелства, не е възможно да му се прѣдставятъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Отъ съображенията на обжалваното протоколно опрѣдѣление, не се вижда да е оцѣнилъ сѫдътъ прѣдставеното му общинско свидѣтелство отъ 7 юлий 1898 год., за доказателство на възраженията на длъжника Моше Р. Зонана; сѫдътъ само казва, че възражението му какво ималъ малолѣтни дѣца, които щѣли да останатъ безъ срѣдства за прѣхрана, е неуважително, защото не сѫ прѣдставени доказателства, че,

ако той бжде задържанъ, дѣцата му ще останатъ безъ срѣдства за сжществуване. Но Зонана е прѣдставилъ едно доказателство за това обстоятелство и това доказателство е общинското свидѣтелство, за което сждътъ нищо не говори, слѣдователно, трѣбва да се приеме, че сждътъ го е игнориралъ и по този начинъ е нарушилъ чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство. Ако, обаче, отъ послѣдующия мотивъ: — „тъй като възможно е нѣкои отъ тѣхъ (дѣцата) или жена му да имать нѣкакъвъ доходъ отъ работа, съ който да може да се поддържа семейството", — могло би да се допустне, че сждътъ е ималъ прѣдъ видъ това свидѣтелство, то пъкъ е нарушенъ чл. 630 отъ сжщото сждопроизводство, защото интересующата се страна — С. Д. Вобчевъ, искала да оправдае именно тоя мотивъ, като въ сждебното заседание на Софийския апел. сждъ се е наела да докаже, че не е такова състоянието на длъжника й, каквото се излага въ рѣченото свидѣтелство. Въ такъвъ случай, сждътъ е могжлъ или да й допустне да докаже това си възражение, или да приеме свидѣтелството за необорено, но не е могжлъ да възприеме за свой мотивъ единъ недоказанъ доводъ, авансиранъ отъ едната страна въ опровержение доказателството на другата, безъ да накърни съ това равноправностьта между сждящитѣ се страни, чиито доводи само тогава могжтъ да служатъ за основа на едно рѣшение, или опрѣдѣление, когато сж подкрѣпени съ доказателства, а въ данния случай, сждътъ е възприелъ единъ авансиранъ, но недоказанъ доводъ на едната страна, оборяющъ доказателството на другата.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 18 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706, п. II отъ сжщото сждопр., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 22 — (117) — 15 мартъ 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на първий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 12, по описа за 1900 година, на Хаима Камхи и Яко Азаря Леви, отъ гр. София, съ българската народна банка, за личното имъ задържване.* — Въ заседанието се яви Яко Азаря Леви съ повѣреника си Г. Орошаковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ окр. сждъ, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 9 януарий 1899 година, уважилъ молбата на българската народна банка, като постановилъ щото неизправнитѣ й длъжници Мордохай Б. Бераха, Давидъ Бераха, Хаимъ Камхи и Яко Азаря Леви, отъ гр. София, за неизплатената отъ тѣхъ сума 2134 л. 40 ст., да се задържатъ всѣки единъ по два мѣсеца въ затворъ. Рѣченитѣ длъжници сж обжалвали това опрѣдѣление прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ своето протоколно опрѣдѣление отъ 28 августъ 1899 г., подтвърдилъ онова на първата инстанция, по слѣдующитѣ съображения:

„частнитѣ тжжители Мордохай и Давидъ Берахъ, Хаимъ Камхи и Яко Азаря Леви искатъ да се отмѣни опрѣдѣлението на Софийския окр. сждъ отъ 9 януарий т. г., съ което е допустнато личното имъ задържане за дългъ къмъ българската народна банка, по изпълнителния листъ № 15841 отъ 1 октомврий 1896 год. Отъ забѣлѣжката, направена върху гърба на изпълнителния листъ, се вижда, какво нито отъ едного отъ частнитѣ тжжители не е плащано за погашение на дълга къмъ банката. А пъкъ Хаимъ Камхи и Яко Азаря Леви, за да подкрѣпятъ твърдѣнията си, че били бѣдни, не притѣжавали никакви имоти и приходи, обрѣменени били съ семейства, които очаквали прѣхраната си единствено на тѣхъ, сж прѣдставили, па и днесь прѣдставиха, разни свидѣтелства, но отъ тѣхъ не се установи по единъ положителенъ начинъ, че ако тѣ двамата бждатъ задържани, сѣмействата имъ ще останатъ безъ всѣкакви срѣдства за прѣхрана, нѣщо което въ случая слѣдваше непрѣменно да бжде установено, щомъ се твърди отъ тѣхъ, че грижата за прѣхраната на дѣцата имъ била върху тѣхъ. Това се иска и отъ закона. Яко Азаря Леви е прѣдставилъ едно опрѣдѣление, издадено отъ Софийския апелат. сждъ, съ дата 9 септемврий 1898 год., съ което е искалъ да установи, че той единъ пжть е билъ освободенъ отъ лично задържане; обаче, това опрѣдѣление, освѣнъ че е било издадено по друго дѣло и не може да има значение по настоящето дѣло, но то е издадено и доста отдавна и състоянието на Яка Азаря Леви може и да се е измѣнило отъ тогава до сега. А пъкъ ако той е искалъ да установи неизмѣняемостьта на своето положение отъ тогава до сега, това слѣдваше да го направи съ прѣдставянето на удостовѣрение отъ компетентната власть, а не съ прѣдставянето на казаното протоколно опрѣдѣление, което е издадено по друго едно дѣло. Въ прѣдставеното отъ него, Яко А. Леви, свидѣтелство днесь, подъ № 11.009, съ дата 31/V 99 год., се вижда, че той притѣжава и една кжща и отъ това слѣдва да се приеме, че състоянието му не е такова, каквото е било, когато е постановявано отъ апелат. сждъ опрѣдѣлението отъ 9 септемврий 1898 год., а сега състоянието му е по-добро. Значи, той е билъ въ положение да погаси дългътъ си и стига да е ималъ добрата воля, можалъ е съвършенно да се наплати. Освѣнъ това, установи се днесь, че той се занимавалъ съ продажба на разни манифактурни стоки, дали въ голѣмъ, или малъкъ размѣръ, и дали отъ печалбата може да покрие разноскитѣ си и да му остава да покрива по нѣщо и отъ дълга, за всичко на сжда ако и да не е извѣстно, важно е, обаче за него, че той има търговия и, слѣдователно, срѣдства за печалба. Прѣдъ видъ на горѣизложеното Хаимъ Камхи и Яко Азаря Леви не могжтъ да бждатъ освободени отъ личното задържане. А пъкъ за Мордохай и Давидъ Берахъ се установява отъ самитѣ тѣхни обяснения днесь, че ходили по селата, прѣкопували и прѣпродавали яйца и кокошки, значи и тѣ иматъ срѣдства за печалба и, слѣдователно, могжтъ да посрѣщатъ дълга. Освѣнъ това, единиятъ отъ тѣхъ твърди, че билъ старъ, 60 годишенъ, но това си, твърдѣние съ нищо не подкрѣпва. Въ свързска съ горѣизложеното, като се има прѣдъ видъ, че частнитѣ тжжители ако и да сж въ положение, до сега нищо не сж платили отъ сумата, която се иска отъ тѣхъ, слѣдва да се считатъ за немарливи и небрѣжни платци и за това да се допустне

лично да бждатъ задържани. Твърдѣнието на частнитѣ тжжители, че по чл. 1072 отъ гражд. сждопроизводство тѣ не могжтъ да бждатъ лично задържани, не може да се уважи, понеже дългътъ въ случая не е държавенъ, а е на банката; а тази послѣдната спекулира на чисто търговски начала. Никакви данъци не се искатъ въ случая отъ частнитѣ тжжители и за това чл. 1072 отъ гражд. сждопроизводство е непромѣнимъ". — Хаимъ Камхи и Яко А. Леви подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Софийския апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 1074 п. 4 отъ гражд. сждопроизводство, защото отъ прѣдставенитѣ отъ тѣхъ документи ясно се виждало, че първия отъ тѣхъ — Хаимъ Камхи — е глава на седмочленно сѣмейство, а другиятъ — Яко А. Леви — е глава на дванадесеть-членно сѣмейство, че и двамата сж се намирали въ крайна бѣдность и изключително съ ржчната си работа прѣхранвали сѣмействата си, та не е било допустимо, нито е могло да се прѣдполага, че, ако бждатъ лично задържани, дѣцата имъ нещжтъ остана на улицата безъ срѣдства за съществувание; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото игнориралъ прѣдставената му отъ Яко А. Леви призовка на сждебния приставъ за налагане запоръ по взискането на банката върху една кжща, която сждътъ приема, че принадлѣжала нему — на Яка А. Леви, а отъ това логично слѣдвало, че или е нѣмалъ кжща, или, ако е ималъ, банката била удовлѣтворена отъ нея; независимо отъ това, сждътъ не е могжлъ на основание само едно прѣдположение да счита, че слѣдъ опрѣдѣлението отъ 1898 год. на сжщия сждъ, състоянието му — на Яка — се е подобрило, а това трѣбвало да се докаже отъ банката; 3) чл. . . . . и чл. 1083 отъ гражд. сждопроизводство, едно, защото не имъ изисквалъ допълнителни доказателства, ако не се билъ убѣдилъ отъ прѣдставенитѣ му вече, за че личното имъ задържаване ще остави сѣмействата имъ безъ срѣдства за прѣхрана, и друго, защото биле осждени по на 8 мѣсеца лично задържаване, т. е на повече отъ колкото трѣбвало споредъ дължимата сума.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурорътъ заключи въ смисъль: да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: 1) Чл. 1074 п. 4 отъ гражд. сждопроизводство освобождава отъ лично задържане, макаръ и да сж неизправни длъжници, родителитѣ, ако находящитѣ се подъ тѣхна грижа малолѣтни дѣца оставатъ безъ срѣдства за сжществувание. Въпросътъ дали находящитѣ се подъ тѣхна грижа малолѣтни дѣца ще останатъ безъ срѣдства за сжществуване, ако се допустне личното задържане на тѣхнитѣ родители, е въпросъ по сжщество и, като такъвъ, е отъ изключителната компетентность на сждилищата по сжщество. Оплаквания по касационенъ редъ се допускатъ само за игнорирания, или извращение на доказателствата, а не за убѣждението, което сждътъ по сжщество си е съставилъ отъ тия доказателства, тъй като да си съставлява свои убѣждения отъ извѣстни данни е право на сжда по сжщество, санкционирано отъ чл. чл. 107 и 630 отъ гражданското сждопроизводство и не влиза въ компетентностьта на Върховния Касационенъ Сждъ да диктува на сждилищата по сжщество своитѣ убѣждения. По настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като оцѣнява

прѣдставенитѣ му свидѣтелства, намира, че отъ тѣхъ не се е убѣдилъ, че ако касаторитѣ бѫдатъ лично задържани за дълга имъ спрямо българската народна банка, сѣмействата имъ ще останатъ безъ всѣко срѣдство за прѣхрана. Това е едно убѣждение на сѫда по сѫщество отъ даннитѣ по дѣлото и не подлѣжи на контролътъ на Върховния Касационенъ Сѫдъ. За това първото оплакване, за нарушение на чл. 1074 п. 4 отъ гражд. сѫдопроизводство, като оплакване противъ убѣждението на сѫда, е неоснователно; 2) Второто оплакване, за игнориране призовката на сѫдеб. приставъ до длъжника Яко А. Леви, би било основателно, ако самъ Яко А. Леви, чрѣзъ повѣреника си, прѣдъ Софийския апелат. сѫдъ, не бѣше парализиралъ значението на тази призовка, тъй като отъ рѣчената призовка се вижда, че Яко А. Леви ималъ една своя кѫща, отъ стойностьта на която кредиторътъ му — българската народна банка — би могѫлъ да бѫде изцѣло, или отчасти удовлѣтворенъ, а Софийския апелативенъ сѫдъ, нищо не говори въ опрѣдѣлението за тая призовка, обаче сѫщиятъ Яко Азаря Леви, чрѣзъ повѣреника си, прѣдъ сѫщия сѫдъ е твърдилъ, че въпросната кѫща не е — макаръ и въ свидѣтелството на общинското управление да е казано че е — негова собственость, и за подкрѣпление на това си твърдѣние се осланялъ на едно условно, отъ което се вижда, че на нѣкой си Нисимъ А. Леви Софийското градско общинско управление е дало едно мѣсто съ условие да го изплати въ срокъ отъ петь години. Значи, въпросната призовка била безъ значение, щомъ самъ Яко А. Леви оспорявалъ — и не голословно — своята собственость за кѫщата; той може да има право — ползуванието отъ тая кѫща — правото да живѣе въ нея (jus utendi) — нѣщо което не се включава въ неговото оспоряване на правособственностьта ѝ, и въ тоя смисълъ трѣбва да се приеме сѫжданието на сѫда, че състоянието на Яка А. Леви се е подобрило съ това, че споредъ свидѣтелството на общ. управление, той притѣжава и една кѫща, но щомъ той оспорявалъ да има собственостьта ѝ, отъ което слѣдва — и противни за това доказателства нѣма — че той нѣмалъ и jus abutendi, то естествено е, че банката нѣмала отъ дѣ да се удовлѣтвори и за това игнорирането на въпросната призовка не съставлява сѫществено нарушение на чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство. — Слѣдователно, първата половина на второто оплакване, за нарушение на тоя членъ, е неоснователна. Втората му половина е тоже неоснователна, защото за подобрѣнието състоянието на Яка А. Леви, сѫдътъ се основава на самото свидѣтелство, прѣдставено отъ сѫщия Яко, като свое доказателство, та нѣмало защо да се чака отъ противната страна доказателства за сѫщото обстоятелство. Прочее, цѣлото второ оплакване, за нарушение на чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, е неоснователно; 3) Чл. 284 отъ гражд. сѫдопроизводство, къмъ който се отнася първата половина на третото оплакване, прѣдвижда случая, когато нѣма никакви доказателства по нѣкое сѫществено обстоятелство, а не когато има, но сѫ недостатъчни доказателствата, какъвто билъ тукъ случая, както това се признава въ самото това оплакване. Чл. 1083 отъ сѫщото сѫдопроизводство, относящъ се къмъ втората половина на сѫщото оплакване, прѣдвижда лично задържане отъ шесть мѣсеца до една година за дългъ отъ 2000 до 10000 л.,

а съ обжалваното опрѣдѣление четворицата неизправни длъжници сѫ осѫдени да бѫдатъ лично задържани всѣкой единъ само по два мѣсеца, а всички на 8 мѣсеца срѣщу дълга имъ отъ 2134 лева и 40 ст. Слѣдователно, нито чл. 284, нито чл. 1083 отъ граждаңското сѫдопроизводство сѫ нарушени и за това третото оплакване е тоже неоснователно; 4) Устното оплакване, основано върху послѣднята алинея на чл. 1072 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно за това, защото дълга, за който говори тази алинея, е дългъ произтекающъ отъ данъкъ къмъ държавата, който дългъ по естеството си е съвършенно различенъ отъ дълга произтекающъ отъ нѣкоя гражданска, или търговска здѣлка, какъвто е дълга по настоящето дѣло, тъй като той произтича не отъ данъкъ спрямо държавата, а отъ търговска операция съ българската народна банка, така щото, независимо отъ обстоятелството, че банката, споредъ уставътъ си, е кредитно учрѣждение, основано на чисто търговски начала, да върши търговски операции, съ спекулативна цѣль — съ цѣль да печели пари, а не административно-финансово учрѣждение съ цѣль само да прѣбира данъцитѣ, касаторитѣ по настоящето дѣло щѣха да подлѣжатъ на лично задържване даже ако сумата, за която се тѣ сега прѣслѣдватъ бѣше имъ направо отъ държавата дадена, така както имъ е била дадена отъ банката, тъй като тази сума не е данъкъ и тъй като само за неизплащане на данъкъ не може да се иска лично задържане, споредъ втората алинея на чл. 1072 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Хаимъ Камхи и Яко Азаря Леви, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелат. сѫдъ отъ 28 августъ 1899 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 23 — (122) — 17 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на третий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 32, по описа за 1900 год., на Георгя Кръстевъ, отъ гр. Търново, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отъ 14 октомврий 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: По взискането на Станю Сѫбевъ и Цвѣтко Върбановъ, отъ гр. Търново, била продадена на публиченъ търгъ кѫщата на Михаила Димитровъ, солидаренъ порѫчитель на длъжника имъ Атанасъ Михаиловъ, и купена отъ Георгя Кръстевъ, отъ сѫщия градъ. Тази продань била утвърдена отъ II Търновски мирови сѫдия съ опрѣдѣление № 97/99 год. Взискателитѣ, обаче, сѫ обжалвали това опрѣдѣление за дѣто тѣ не сѫ биле призовани съ призовки за деньтъ на продажбата. Търновскиятъ окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че тѫжителитѣ се оплакватъ какво пристава не имъ билъ съобщилъ за продажбата на имотитѣ; че това тѣхно оплакване не е основателно, защото

за извършване продажба на извѣстни имоти отъ сѫдебния приставъ става публикация и тѣ сѫ можали да се научатъ за врѣмето, когато ще се произвежда. Отъ друга страна, никой членъ отъ закона за гражданското сѫдопроизводство не задължава пристава да съобщава на кредиторитѣ за деня на продажбата, слѣдователно, подадената отъ тѣхъ жалба се явява за неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие. Вънъ отъ това оплакване на тжжителитѣ, сждътъ като има прѣдъ видъ, че отъ книжята по дѣлото се види, че пристава назначилъ втора продажба, която, споредъ обявлението, почва отъ 5 априлъ т. г. и ще трае 31 день, а отъ протокола се вижда, че тя траяла до 5 май с. год., споредъ чл. 1021 отъ гражд. сѫдопроизводство, срока трѣбва да трае тъкмо 31 день, за да може да се счита продажбата за дѣйствителна; че въ случая като се смѣта срока отъ 5 априлъ т. г., то той свършва на 6 май с. год., а не 5 май 1899 год., когато го приключилъ пристава; че понеже пристава не спазилъ прѣдвидения отъ закона срокъ, излиза, че имота е продаденъ и възложенъ на купувача прѣди назначения за това срокъ, а пъкъ въ такъвъ случай станалата продажба, трѣбва да се приеме за недѣйствителна и като такава унищожи; че по тия нарушения сѫдътъ може дофисъ да се сезира и понеже намира такива на основание чл. 1035 п. 4 отъ гражд. сѫдопроизводство,"—съ протоколното си опрѣдѣление отъ 14 октомврий 1899 год., отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и уничтожилъ продажбата. Купувачътъ Георги Кръстевъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1054 и 1055 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото, ако би могло да се приеме че продажбата е била неправилно извършена, сѫдътъ нѣмалъ е право ex officio да я унищожи, щомъ е нѣмало оплакване за това въ прѣдвидения отъ тия членове срокъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурорътъ заключи въ смисъль: да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Споредъ чл. 1035 п. 4 отъ гражд. сѫдопроизводство, продажбата, ако е извършена, прѣди срокътъ, който е назначенъ въ обявлението за да бѫде извършена, се счита за недѣйствителна. По настоящето дѣло се констатирва, че въ обявлението е казано, какво продажбата ще почне отъ 5 априлъ и ще продължава до 5 май 1899 година. Споредъ чл. 1021 отъ сѫщото сѫдопроизводство, продажбата на недвижимъ имотъ се продължава 31 день, слѣдъ изтичането на който день, имотътъ се присѫжда на послѣдния наддавачъ. Глаголътъ се „продължава", употрѣбенъ въ този членъ на закона, се относи къмъ дѣйствието на продажбата, което дѣйствие почнува отъ първия день, се продължава прѣзъ тридесеть и единъ день и се свършва до часътъ петь подиръ пладнѣ въ послѣдния день, както изрично се казва за това въ послѣдната алинея на тоя членъ. Значи първиятъ день еднакво се брои, както и послѣдния день отъ този тридесеть и единъ дневенъ срокъ, защото дѣйствието на проданьта се върши, както прѣзъ първия, така и прѣзъ послѣдния день. За да счита, както въ своето опрѣдѣление е счелъ, Търновскиятъ окр. сѫдъ, че по настоящето дѣло проданьта се е продължавала само тридесеть, а не тридесеть и единъ день, вѣроятно не е броилъ първия, или послѣдния

день, защото инакъ, отъ 5 априлъ до 5 май 1899 год., както е траяла тя, има цѣли тридесеть и единъ день, като се броятъ, разбира се, и първия (5 априлъ) и послѣдния (5 май) день. Щомъ, обаче, еднакво първиятъ, както и послѣдниятъ день влизатъ въ тридесетъ и единъ дневния срокъ на продажбата, защото дѣйствието ѝ се върши и прѣзъ тѣзи дни, то въ такъвъ случай Търновския окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ разума на закона и, слѣдователно, е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство. Ако пакъ е считалъ, че първия день еднакво, както и послѣдния влиза въ рѣчения срокъ, тогава трѣбва да се приеме, че криво е прѣсмѣтналъ днитѣ, и въ такъвъ случай, пакъ е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, като не се е основалъ върху даннитѣ въ дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сѫдъ, отъ 14 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство. да се отмѣни дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 24 — (123) — 17 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражд. отдѣление, на третий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 38, по описа за 1900 год., на наслѣдницитѣ на Катина Михова, отъ гр. София, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сѫдъ отъ 24 май 1899 год.* — Въ заседанието се яви Стоянъ Йонковъ, който устно опълномощи за свой повѣреникъ Ал. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Срѣщу изпълнителенъ листъ за дългъ на Катина Михова, отъ гр. София, биле сѫ продадени на публиченъ търгъ недвижимитѣ ѝ имоти и тази продажба е била утвърдена отъ IV Софийски мирови сѫдия съ опрѣдѣление № 12/99 год. Наслѣдницитѣ на Катина Михова, която слѣдъ това е умрѣла, сѫ обжалвали това опрѣдѣление прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че частния тѫжитель обжалва опрѣдѣлението на Софийския окол. мирови сѫдия, подъ № 12, отъ 15 януарий 1899 год., съ което е потвърдилъ публичната продажба на изпълнителното дѣло № 1151/98 год., на основание на това, че не имъ било съобщено за извършване описа и не имъ била съобщена оцѣнката на имота. Обаче, отъ изпълнителното производство, се вижда, че тѣзи формалности сѫ изпълнени; че частната тѫжителка заявява, че не сѫ подписвани призовкитѣ отъ нея, обаче, това нѣщо се доказва по другъ редъ. Отъ друга страна на частната тѫжителка е било извѣстно, кога се е продавалъ имота и до 7-дневенъ срокъ е могла да се потѫжи противъ неправилнитѣ дѣйствия на сѫдебния приставъ; че прѣдъ видъ на всичко това сѫда намира, че продажбата слѣдва да се потвърди",—съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 май 1899 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. Сѫщитѣ наслѣдници подаватъ частна касаци-

онна жалба и се оплакватъ: 1) че Софийския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 985, въ свързка съ чл. 225 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото, щомъ Катина Михова не е присѫтствувала при описа, прѣзумцията е, че тя не е била за туй увѣдомена, е призовката ѝ, като подписана отъ неизвѣстното за нея и за наслѣдницитѣ ѝ лице, И. Андоновъ, не е било възможно да се дѣйствува по угдавенъ редъ, както и не е било възможно да се обжалватъ неправилнитѣ дѣйствия на сѫдебния приставъ, поради неправилно врѫчване на призовката на неграмотната Катина Михова, тъй като тѣзи неправилности не сѫ ѝ били извѣстни, и 2) чл. 996 и 997, въ свързка съ 225 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото призовката ѝ за оцѣнката на имота страдала отъ сѫщитѣ недостатъци, като подписана за неграмотностьта ѝ, отъ нѣкой си Пенковъ, безъ да сѫ биле спазени изискуемитѣ се за въ такъвъ случай формалности.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на отвѣтната страна, прокурорътъ заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Отъ прѣдписанията на чл. чл. 831 и 985 отъ гражд. сѫдопроизводство се вижда, че когато взискането е обърнато върху недвижимия имотъ на длъжника, този послѣдния получава отъ сѫдебния приставъ първа призовка за доброволното изплащане на дълга и втора призовка за описа на имота, въ случай че цѣльта на първата не се постигне. За продажбата на имота длъжникътъ призовка не получава, защото веднѫжъ увѣдоменъ още съ първата призовка за сѫществуването на изпълнителното дѣло, прѣдполага се, че той ще го слѣди и отъ обявленията за продажбата, той ще може прѣдварително да узнае, кога тя ще се извърши, за да присѫтствува на нея, ако желае, тъй като, ако обявленията се считатъ за достатъчна покана на третитѣ лица — купувачи, още по-достатъчна покана трѣбва да се считатъ за длъжника, който е страна въ изпълнителното дѣло. Нъ за това той трѣбва да е получилъ двѣтѣ, или поне една отъ двѣтѣ горѣрѣчени призовки, защото само тогава може да се счита, че той е увѣдоменъ за сѫществуването на изпълнителното противъ него дѣло. Ако е получилъ само една отъ тѣхъ, естествено, той не може да прѣтендира, че не му е било извѣстно сѫществуването на изпълнителното дѣло. Въ такъвъ случай, ако, за примѣръ, е получилъ първата за доброволното изпълнение на дълга, а не е получилъ втората за описа на имота, той има възможность да иска да се поправи това неправилно дѣйствие на сѫдебния приставъ по разума на чл. чл. 1052, 1054 и 1055 отъ гражд. сѫдопроизводство, а щомъ има тази възможность, той нѣма право да иска — слѣдъ като е чакалъ да се извърши и утвърди продажбата — да бѫде унищожена само защото не се е явилъ при описа, поради неизпращането му на призовка; 2) Чл. чл. 1052, 1054 и 1055 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдвиждатъ три момента за обжалване въ седмодневния срокъ неправилнитѣ дѣйствия на сѫдебния приставъ: първиятъ моментъ (въ чл. 1052) наченва отъ деньтъ, въ който е извършено дѣйствието до 7 дена слѣдъ тоя день; вториятъ (въ чл. 1054) — отъ назначениятъ за проданьта день до 7 деня на назадъ отъ тоя день, и третия (въ чл. 1055) — отъ деньтъ на проданьта до 7 деня подирь тоя день. Въ първия случай прѣдполага се, че при-

зовката за описа е получена отъ длъжника и, слѣдователно, нему е извѣстно неправилното дѣйствие; ако обаче не е получилъ тая призовка, прѣдполага се, че нему е станало извѣстно неправилното дѣйствие само слѣдъ обявлението за проданьта, ако, разбира се, е получилъ първата призовка за доброволното изплащане на дълга, въ който случай той не може да прѣтендира, че не знае за сѫществуването на изпълнителното противъ него дѣло, а обявлението за проданьта, като се счита отъ закона за достатъчна покана и за него, той има възможность да съгледа неправилностьта по непризованието му за описа и да иска прѣди назначениятъ день за проданьта, да се поправи тази и послѣдующитѣ ней, ако има такива, неправилности. Значи неговото право е прѣдвидено въ чл. 1054 отъ гражд. сѫдопроизводство и състои въ това: да обжалва неправилнитѣ дѣйствия на сѫдебния приставъ въ седмодневенъ срокъ прѣди назначения за проданьта день; 3) По настоящето дѣло длъжницата, респективно нейнитѣ наслѣдници, не сѫ оспорявали, нито съ касационната си жалба оспоряватъ, че сѫ получили призовката за доброволното изплащане на дългътъ, а спорятъ само, че не сѫ получили призовката за описа, и, като послѣдствие на това, че не имъ е била съобщена оцѣнката на имота. Въ такъвъ случай сѫждението на Соф. окр. сѫдъ, че тѣмъ е било възможно да обжалватъ неправилнитѣ дѣйствия на сѫд. приставъ, а не сѫ ги обжалвали, е сѫждение правилно, като основано върху разума на чл. 1052, въ свързка съ чл. 1054 отъ гражд. сѫдопроизводство и за това оплакванията въ касационната жалба, за нарушение чл. чл. 985, 996 и 997, въ свързка съ чл. 225 отъ гражд. сѫдопроизводство, сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на наслѣдницитѣ на Катина Михова, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Соф. окр. сѫдъ, отъ 24 май 1899 г., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 25 — (134) — 22 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осмий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове:. Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 694, по описа за 1899 год., на Диню Генчевъ и Стоянъ Костовъ, отъ с. Джамбазито, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Старо-Загорския окр. сѫдъ, отъ 6 октомврий 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Диню Генчевъ и Ст. Костовъ, отъ с. Джамбазито, сѫ заявили, чрѣзъ повѣреника си Ив. Кутевъ, искъ противъ Ив. Димчевъ и Станчо Маджаровъ, отъ с. Скендерлий, за правособственость на $^{2}/_{6}$ части отъ четири ниви, останали въ наслѣдство отъ покойния дѣдо на истцитѣ, продадени за дългъ на чича имъ и купени на публиченъ търгъ отъ отвѣтницитѣ. Старо Загорския окол. мир. сѫдия, по отводъ на отвѣтницитѣ, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 мартъ 1899 г., прѣкратилъ дѣлото, защото то било заведено противъ двама отвѣтници

наедно, когато тѣ нѣмали нищо общо по между си. Истцитѣ сѫ обжалвали това опрѣдѣление прѣдъ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Старо-Загорския окол. мир. сѫдия, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 мартъ н. г., е прѣкратилъ по отводъ гражд. дѣло № 155/99 год., понеже било неправилно завѣдено противъ двамата — Ив. Димчевъ и Ст. Маджаровъ заедно, когато трѣбвало по отдѣлно. Противъ това опрѣдѣление отъ Ив. Т. Кутевъ, повѣреникъ на тѫжителитѣ, е подадено частна жалба и иска отмѣнението му, защото макаръ искътъ да е билъ завѣденъ за два недвижими имоти и макаръ двамата отвѣтници по отдѣлно да сѫ ги владѣяли, искътъ произхождалъ отъ еднакво юридическо основание; че това домогване на частния тѫжитель не може да се уважи, тъй като отъ разбирателството на дѣлото прѣдъ мир. сѫдия се вижда, че двамата отвѣтници държатъ по отдѣлно имотитѣ. Това се разбира до нѣкѫдѣ и отъ частната жалба на тѫжителя, който не отрича, че е така работата, нъ твърди, че и да е тъй, пакъ искътъ произтича отъ еднакво юридическо основание; че щомъ като отвѣтницитѣ нѣматъ нищо общо помежду си съ имотитѣ, които владѣятъ, слѣдва да се разбере, че ищцитѣ по отдѣлно трѣбвало да завѣдатъ дѣла, за да дирятъ имотитѣ отъ отвѣтницитѣ, вслѣдствие на което жалбата се явява за неоснователна", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 6 октомврий 1899 год., подтвърдилъ онова на мир. сѫдия. Истцитѣ, чрѣзъ сѫщия си повѣреникъ, подаватъ частна касационна жалба и се оплакватъ, че Старо-Загорския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 243, въ свръзка съ чл. 192 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото тѣ сѫ прѣдявили искътъ си противъ двамата отвѣтници за това, че намиратъ наслѣдственитѣ си имоти въ владѣнието — макаръ и по отдѣлно — на сѫщитѣ тия отвѣтници, та слѣдвало да се приеме, че искътъ имъ произхождалъ отъ еднакво юридическо основание, слѣдователно, правилно билъ заявенъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурорътъ заключи въ смисълъ: да се остави касац. жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ взе въ съображение: Споредъ чл. 243 отъ гражд. сѫдопроизводство, може да се прѣдяви единъ искъ противъ двама, или повече отвѣтници, при едно отъ слѣдующитѣ двѣ условия: или задължението имъ да бѫде общо по отношение на прѣдмета на иска, или пъкъ, макаръ и да не е общо, задължението имъ да почива било фактически, било юридически върху едно и сѫщо основание. По настоящето дѣло истцитѣ, сега касатори, сѫ считали, че отвѣтницитѣ имъ се намиратъ при второто условие, а Старо-Загорския окр. сѫдъ счита, че тукъ и това условие не сѫществува, защото двамата отвѣтници държатъ по отдѣлно всѣкой единъ отъ двата имота, за които е искътъ и нѣматъ нищо общо по между си съ тия имоти. Това сѫждение на окр. сѫдъ е правилно. Обстоятелството гдѣто нѣколко имота сѫ останали отъ единъ и сѫщъ наслѣдодатель, само отъ себе си не дава право на наслѣдницитѣ му, да съберать въ единъ процесъ за отвѣтници всички ония лица, които по единъ, или другъ начинъ държатъ, или своятъ, всѣкой по отдѣлно, тия имоти, това обстоятелство дава общо право само на наслѣдницитѣ да бѫдатъ другари-истци въ единъ процесъ противъ всѣкое едно лице, което имъ противопоставя свои самостоятелни права върху единъ, или повече

отъ тия имоти, защото, бидейки наслѣдници съ силата на закона, тѣхното право е общо по отношение на наслѣдственитѣ имоти, нъ отъ това не слѣдва, че всичкитѣ лица, които имъ оспоряватъ тия имоти, иматъ по между си общо задължение да отговарятъ заедно като другари-отвѣтници спрямо наслѣдницитѣ; такова общо задължение биха имали само ако прѣтенциитѣ имъ спрямо имотитѣ сж общи, каквато сж на наслѣдницитѣ, за примѣръ, ако и тѣ — отвѣтницитѣ — прѣтендиратъ да сж наслѣдници на имотитѣ, както прѣтендиратъ да сж истцитѣ, или ако прѣтендиратъ да сж собственици по покупка, по подаряване и пр. — Значи, за да могжтъ да се привлѣкътъ като отвѣтници нѣколко лица въ единъ процесъ, трѣбва да има една свързка по между имъ спрямо прѣдмета на иска. Въ дадения случай, както констатирва окр. сждъ, нѣма никаква свързка между кой да е отъ двамата отвѣтници и между имота прѣтендеруемъ отъ другия, тъй като всѣкой единъ отъ тѣхъ има прѣтенции само върху имота, който той държи, а не и върху имота, който държи другия. Прочее, не е юридическо основание това дѣто отвѣтницитѣ държатъ два имота, останали отъ единъ и сжщъ наслѣдодатель. За това оплакването въ касационната жалба, за нарушение на чл. 243, въ свързка съ чл. 192 отъ гражд. сждопроизводство. е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касац. Сждъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Диню Генчевъ и Стоянъ Костовъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Старо-Загорския окр. сждъ отъ 6 октомврий 1899 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 26 — (135) — 22 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на осмий мартъ хиляди и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 695, по описа за 1899 год., на Ив. П. Николовъ, отъ с. Перникъ, и на държавното съкровище, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сждъ, отъ 6 ноемврий 1899 год.* — Въ заседанието се явиха Иванъ П. Николовъ съ повѣреника си Иванъ Плакуновъ и Софийския държавенъ адвокатъ В. Грампуловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Въ полза на държавната мина въ село Перникъ било отчуждено мѣсто на Ив. Пешовъ Николовъ, отъ сжщото село, което мѣсто, заедно съ отчужденитѣ за сжщата цѣль мѣста, на други лица, било оцѣнено отъ Софийската постоянна комисия по шесть стотинки на квадратния метъръ. Ив. П. Николовъ, недоволенъ отъ тази оцѣнка, обжалвалъ постановлението на Соф. окр. постоянна комисия прѣдъ Софийския окр. сждъ, който, слѣдъ като изслушалъ назначената отъ него експертиза, като взелъ прѣдъ видъ: — „че срѣщу постановлението на постоянната комисия отъ 11 януарий 1899 год., съ което тя е опрѣдѣлила цѣната, по която трѣбва да се заплати за отчужденитѣ мѣста за въ полза на държавната мина въ с. Перникъ, Иванъ Пешовъ е подалъ заявление, съ което заявява, че не е доволенъ отъ тази оцѣнка и иска да

му се опрѣдѣли по 30 ст. на квадратенъ метъръ; че отъ заключението на вѣщитѣ лица, въ свързка съ постановлението на постоянната комисия, сѫдътъ дохожда до убѣждението, че опрѣдѣлената цѣна отъ постоянната комисия на имотитѣ на Ив. Пешовъ е доста малка и че най-справедлива стойность ще бѫде ако се заплати по 100 лева на декара. Прѣдъ видъ на това и на основание чл. чл. 306, 307, 308 и 309 отъ закона за отчуждението," — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 6 ноемврий 1899 год., опрѣдѣлилъ: за отчужденитѣ 13.312 кв. метра да му се плати отъ държавата по 100 лева на декаръ. Срѣщу това протоколно опрѣдѣление подаватъ касационни жалби, както Ив. Николовъ, така и държавното съкровище и се оплакватъ, че Софийския окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 628 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 35 отъ закона за експроприяцията, защото се е произнесълъ съ протоколно опрѣдѣление вмѣсто съ резолюция и послѣ съ рѣшение, като се е касаело за отчуждение на недвижимъ имотъ, частната собственость на който е, спорѣдъ Конституцията, неприкосновенна и както излизало отъ прѣдписанието на чл. чл. 17, 18, 19, 38, 39, 40 и други отъ закона за експроприяцията; 2) чл. чл. 630, 471 отъ гражданското сѫдопроизводство и 34 отъ закона за експроприяцията, защото не е мотивиралъ съ никакви съображения, защо, като приема заключението на експертизата, въ свързка съ оцѣнката на постоянната комисия, оцѣнява земята по 100 лева за декаръ, когато експертизата е указала и причинитѣ — близостьта до селото, до мината, до егрецитѣ и пр. на своята оцѣнка по 400—500 лева за дюлюма; 3) чл. чл. 630 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ всичкитѣ му доводи и обяснения, че държавната полза не е доказана и че не сѫ биле извършени формалноститѣ прѣдвидени въ глава I, II и III отъ закона за експроприяцията и че той не е съгласенъ да му се зема земята.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на странитѣ, прокурорътъ даде заключение въ смисълъ; да се оставятъ безъ послѣдствие и двѣтѣ касационни жалби.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) чл. 628 отъ гражданското сѫдопроизводство, като разпрѣдѣля на двѣ категории сѫдебнитѣ постановления, именно на *рѣшения* когато се отнасятъ до сѫществото на дѣлото, и на *опрѣдѣления,* когато се отнасятъ до частни въпроси, твърдѣ ясно посочва на сѫдилищата по сѫщество, кога и коя отъ тѣзи двѣ форми трѣбва да се употрѣблява, и понеже съ постановлението си Софийския окр. сѫдъ е разрѣшилъ настоящето дѣло по сѫщество, той е трѣбвало да издаде рѣшение, а като е издалъ само едно протоколно опрѣдѣление, той е допустналъ едно нарушение на тоя членъ. Нъ това нарушение не е сѫществено за да завлѣче, само отъ себе си, отмѣнението на постановлението, защото отъ съдържанието му се вижда, макаръ и по формата си да е опрѣдѣление, че съ него се разрѣшава, не нѣкой частенъ въпросъ, а самото сѫщество на дѣлото, така, както ако по формата си бѣше рѣшение. За това щомъ отъ нарушението на формата не се прѣтендира и нѣма нѣкое нарушение на сѫществото, първото оплакване е неосновательно. 2) Чл. 471 отъ гражданското сѫдопроизводство, както и чл. 34 отъ закона за отчуждение недвижими имоти за държавна и об-

ществена полза даватъ право на сѫда да се не подчинява на мнѣнието на вѣщитѣ люди, когато това мнѣние е противъ неговото убѣждение. Разбира се, сѫдейското убѣждение, за да не се сматря за каприциозно, трѣбва да се основава върху нѣкои данни, които да му служатъ за мотивъ. По настоящето дѣло, убѣждението на Софийския окр. сѫдъ, както се вижда отъ съображенията му, е основано както върху мнѣнието на вѣщитѣ лица, така и върху постановлението на Софийската окр. постоянна комисия относително сѫщия въпросъ — оцѣнката на имота. Отъ тука слѣдва, че окрѫжния сѫдъ, отъ една страна не е съвършенно отхвърлилъ мнѣнието на вѣщитѣ лица, а се базиралъ на него, отъ друга страна, взелъ за основа на своето убѣждение и мнѣнието на постоянната комисия и отъ тѣзи двѣ мнѣния е съставилъ своето убѣждение, като сврѣменно посочва на източницитѣ на своето убѣждение. Въ такъвъ случай, неможе да се твърди, че убѣждението на сѫда остава не подкрѣпено съ никакъвъ мотивъ, щомъ се посочватъ източницитѣ му, защото мотивътъ се черпи отъ тѣзи източници, само че тѣ сѫ подвѣдени подъ понятието на справедливостьта, както я разбиралъ — то е негово право — Софийския окр. сѫдъ. Прочее, нѣма нарушение на чл. чл. 630 и 471 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 34 отъ закона за експроприяцията. Отъ казаното до тукъ слѣдва, че първото и второто оплаквания въ касационната жалба на Ив. П. Николовъ, сѫ неоснователни. По сѫщитѣ съображения сѫ неоснователни и двѣтѣ оплаквания мотивирани устно отъ повѣреника на държавното съкровище въ сѫщата, безъ никакво измѣнение, форма, както и упомѣнатитѣ двѣ на Ив. П. Николовъ. 3) Третото и послѣдно оплакване, което е специално само на Ив. П. Николовъ, за нарушение на чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неосновательно, защото отъ производството на Софийския окр. сѫдъ по това дѣло се вижда, че всичкитѣ доводи и обяснения на повѣреника на Ив. П. Николовъ прѣдъ рѣчения сѫдъ, се свѣждатъ въ туй характеристично заявление: „Макаръ да нѣма указъ за оправдание на обществената полза и макаръ отчуждението да не е рѣдовно, пакъ моя довѣритель е съгласенъ да му се отчужди мѣстото, като му се плати по 30 ст. на кв. метъръ." Отъ това заявление ясно става, че спорътъ прѣдъ окр. сѫдъ е билъ само за стойностьта на мѣстото и тоя споръ именно е разрѣшенъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационнитѣ жалби на Ив. П. Николовъ и на държавното съкровище, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сѫдъ отъ 6 ноемврий 1899 година, като неоснователни, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 27 — (136) — 22 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражд. отдѣление, на осмий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 115, по описа за 1899 год., на бр. Ст. Симеонови, отъ гр. Русе, съ А. Кеваркиянъ, отъ сжщия градъ, за изпраздване на една магазия и изплащане на наема 288 лева и 90 ст.* — Въ заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Бр. Ст. Симеонови, чрѣзъ повѣреника си Петъръ Пеневъ, съ прошение отъ 11 септемврий с. г. до I Русенски мирови сждия заявили, че А. Кеваркиянъ мимо протеститѣ, отъ 20 юний и 27 юлий с. г., не е изпълнявалъ задълженията си по изплащане наема на една тѣхна магазия, която послѣдния държалъ подъ наемъ, вслѣдствие на което го поканили, чрѣзъ казанитѣ протести, въ мѣсеченъ срокъ да изпразни магазинътъ имъ и искали на основание ст. ст. 22, 23 и 24 отъ заповѣдното сждопроизводство, да имъ се издаде заповѣдь за изпразвание магазията, наемната сума и наема 288 л. 90 ст. до деньтъ на прошението, а така и до изпразванието да имъ заплати, като се считa наема по условието имъ 520 л. зл. за шесть мѣсеца, а така и разноскитѣ. За доказателство на иска си прѣдставили протеста отъ 22 юний и 27 юлий т. г. На 17 септемврий отвѣтника е далъ възражения до мировия сждия, въ които казалъ, че истцовата страна не можала да се ползува отъ прѣдписанията на чл. 22 отъ заповѣдното сждопроизводство, защото нѣмали договоръ завѣренъ нотариално и, слѣдователно, дѣлото трѣбва да се прѣкрати. Мировиятъ сждия, съ рѣшението си отъ 29 септемврий 1898 год., № 873, осждилъ отвѣтника да изпразни магазията на бр. Ст. Симеонови до 2 седмици и да заплати наема за всѣки м-цъ отъ първий юний с. г. по 86 лева 66 ст. и 25 лева разноски. А. Кеваркиянъ неблагодаренъ отъ това рѣшение, подалъ апелативна жалба въ Русенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „споредъ закона за заповѣдното сждопроизводство, за да може по това сждопр. да се иска изпразднуването на едно наето помѣщение, трѣбва да има контрактъ за наема, сключенъ прѣдъ нотариуса, или поне съ завѣрени на странитѣ подписи. Въ случая ищеца не прѣдставлява подобни доказателства, слѣдователно, искътъ е недоказанъ и слѣдова да се отхвърли," — съ рѣшението отъ 24 октомврий 1898 год., подъ № 396, отмѣнилъ рѣшението на I Русенски мирови сждия подъ № 873 с. г. Срѣщу това рѣшение бр. Ст. Симеонови, отъ гр. Русе, подаватъ въ Върховния Сждъ касационна жалба, съ която се оплакватъ, че Русенския окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло: чл. чл. 8, 21 и 23 отъ закона за заповѣдното сждопроизводство, защото обстоятелството, че дѣлото е завѣдено по заповѣдното сждопроизводство, не изключавало правото имъ щото, слѣдъ като внесатъ надлѣжното мито и изпълнятъ всички други формалности, да се разгледа дѣлото по сжщество и на общо основание, а сждътъ като не е направилъ това, то е постжпилъ впрѣки духътъ и истинския смисълъ на закона.

Върховниятъ Касац. Сждъ, като изслуша докладътъ на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть

на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенския окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на касаторитѣ, прѣдъ видъ на това, че сжщитѣ не сж прѣдставили контрактъ за наема на дюгена, сключенъ прѣдъ нотариуса, или поне съ завѣрени на странитѣ подписи. Това сждение на сжда по сжщество е правилно отъ точка гледане на закона на заповѣдното сждопроизводство, т. е. за неиздаване заповѣдь за изпразнуването на дюкяна, обаче сжщия сждъ неправилно е постжпилъ като не е разгледалъ и рѣшилъ дѣлото по редътъ на общото сждопроизводство, тъй като обстоятелството, че настоящия процесъ е завѣденъ по спомѣнатото специално сждопроизводство, не изключава ни най малко възможностьта, ако прѣдставенитѣ по дѣлото документи не удовлѣтворяватъ изискванията на сжщото сждопроизводство, да се разгледа така завѣдения процесъ по сжщество и на общо основание, щомъ като се внесатъ надлѣжнитѣ мита и сж изпълнени другитѣ процесуални формалности, както въ случая сж направили истцитѣ (касаторитѣ) още прѣдъ мировия сждия. Че това е така вижда се най ясно още и отъ съдържанието на чл. 5 отъ заповѣд. сждопроизводство, който, като опрѣдѣля въ кои случаи молбата за издаване заповѣдь за плащане трѣбва да се отхвърля, въ послѣдната си алинея, изрично постановява, че въ такъвъ случай, т. е. когато се отхвърли молбата, понеже не сжществуватъ условията прѣдвидени въ п. п. 1, 2 и 3 на сжщата статия, *сждътъ дава ходъ на исковата молба на общо основание*. Щомъ, прочее, Русенския окр. сждъ, въпрѣки горѣизложеното, не е разгледалъ дѣлото по правилата на общото сждопроизводство, то явно е нарушилъ закона — чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство, въ свързка съ чл. 5 отъ заповѣдното сждопроизводство, за това рѣшението му трѣбва да се отмѣни и дѣлото да му се повърне за ново разглеждане.

Водимъ отъ всичко това, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 24 октомврий 1898 год., подъ № 396, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство, въ свързка съ чл. 5 отъ заповѣдното сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окр. сждъ.

№ 28 — (151) — 31 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражд. отдѣление, на седемнадесетий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 139, по описа за 1899 год., на общинитѣ на селата Варена и Сломеръ, съ общината на с. Червена, за мера.* — Въ заседанието се явиха: кметътъ на с. Сломеръ, Христо Върбевъ и кметътъ на с. Варенъ, Нено Петковъ, които устно упълномощиха за свой повѣреникъ адвоката Сава Иванчовъ, и повѣреникътъ, чрѣзъ телеграфно пълномощие, на с. Червена, Іовъ Титоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Общинитѣ на селата Варена и Сломеръ сж заявили на 5 августъ 1892 год. искъ, противъ общината на с. Червена, за мера (пасбище) отъ около 4000 дюлюма, въ стойность 6000 л. Свищовскиятъ окр. сждъ, като допусналъ на държавното съкровище да

встѫпи въ дѣлото като трето отвѣтно лице и като извършилъ огледъ и дознание по искането на истцитѣ, съ рѣшението си № 94/97 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ на истцитѣ, Русенския апелативенъ сѫдъ, съ рѣшението си № 95 отъ 25 юний 1898 г., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ показанията на околнитѣ люди: Матю Генковъ, Ташко Минковъ, Ганчо Кочевъ, Коста Сѫбевъ, Василъ Фотевъ и Ахмедъ Исуфовъ се установява, какво спорната мера, прѣтендирана отъ селата Варена и Сломеръ, е била държавна земя, соватъ, която турското правителство най-напрѣдъ отстѫпило на абазитѣ, а послѣ българското — на заселившитѣ се въ с. Червена сегашни жители. Това послѣдно се вижда и отъ писмото на Русенския управителенъ съвѣтъ подъ № 120, отъ 28 октомврий 1879 г. до Свищовския окр. началникъ и отъ журналното постановление № 47, отъ 10 октомврий 1879 г. на Свищовския окр. съвѣтъ, приложени при дѣлото. Само околното лице Митю Панчевъ е показало въ полза на истцовата страна, споредъ показанията на когото излиза, че спорното мѣсто е на селата Варена и Сломеръ, но прѣдъ видъ показанията на спомѣнатитѣ по-горѣ околни лица, то Панчевитѣ показания немогѫтъ се взе въ внимание. Останалитѣ околни лица не сѫ показали нищо сѫществено. Че турскиятъ документъ, нарѣченъ изложение съ дата 16 ребюлъ-евѣлъ 1286 г., или 3 юний 1870 г., прѣдставенъ отъ истцовата страна, както и хюджета — рѣшение отъ 15 джемазилъ 1274 г., и разни свидѣтелства издадени отъ нѣколко селски общински управления, тѣзи документи нѣматъ никакво значение по дѣлото, понеже изложението не е друго, освѣнъ едно мнѣние на единъ чиновникъ, какви граници би трѣбвало, споредъ него, да се турятъ между казанитѣ села, страни по дѣлото, което мнѣние неможе да има задължителна сила за сѫда. Хюджетътъ пакъ се отнася за споръ между селата Сломеръ и Овча-Могила, който нѣма нищо общо по настоящия споръ, възникналъ и сѫдящъ се между други страни. Колкото же за свидѣтелствата на разнитѣ общини, удостовѣряющи какво спорната мера била на истцитѣ, и тѣ немогѫтъ се уважи, понеже законътъ не дава на такива свидѣтелства доказателственна сила за правото на собственость върху спорния недвижимъ имотъ; че отъ до тукъ изложеното става явно, какво спорното мѣсто принадлѣжи на село Червена и искътъ на истцитѣ подлѣжи да се отхвърли, въ каквото заключение е дошла арбитражната комисия на 20 августъ 1891 год., когато се произнесла по настоящия на сѫдящитѣ се страни споръ“. Истцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Русенския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 384, 385 и 432 отъ гражд. сѫдопр., защото е оставилъ безъ внимание и не е оцѣнилъ, споредъ дѣйствующитѣ въ турско врѣме закони и нарѣдби, силата на „изложението“ отъ 16 ребюлъ-евѣлъ 1286 г., както и на рѣшението — „хюджета“ отъ 17 реджебъ 1276 г., отъ които се виждало, че имало за въ тѣхна полза res judicata, тъй като, споредъ *изложението* се виждало, че когато тѣ сѫ се сѫдили съ с. Овча-Могила, тогава въ землището на това село е съвпадало селището на с. Червена, гдѣто били заселени абазитѣ, а споредъ хюджета се виждало, че и прѣди заселяването на абазитѣ въ рѣченото селище, това селище е влизало въ мерата на с. Овча-Могила; 2) чл. 328 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото въпрѣки

домогването имъ да прѣоцѣни, не е далъ никаква оцѣнка на показанията на околнитѣ люди: Омеръ Пановъ, Ахм. Гаревъ, Мехм. Х. Омеровъ, Матю Генковъ, Ив. Гешевъ, Ташко Митковъ и особено Митю Панчевъ, отъ които по единъ положителенъ начинъ се установявало, че спорното селище било продължение отъ меритѣ на селата имъ — на истцитѣ; 3) чл. чл. 282, 443 и 451 отъ гражд. сѫдопр., защото не имъ допустналъ новъ допълнителенъ огледъ съ измѣрване отъ вѣщи лица на спорното мѣсто, за да се провѣрятъ точно границитѣ на правителствения соватъ, дѣто сѫ заселени Червенчани, а вмѣсто това основалъ се е на показанията на Енчо Върбановъ, Коста Сѫбевъ и Митю Панчевъ, разпитани отъ окр. сѫдъ като околни люди, когато тѣ сѫ били опрѣдѣлени още при огледа за вѣщи лица, а не за околни люди; 4) чл. 384 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото е прѣдалъ невѣренъ характеръ на писмото № 120/79 г. отъ Русенския управителенъ съвѣтъ до Свищовския окр. началникъ и на журналното постановление № 47/79 г. на Свищовския окрѫж. съвѣтъ, които, освѣнъ че не утвърдявали границитѣ на правителствения соватъ, въ който е било опрѣдѣлено да се заселятъ Червенчани, но и като документи отъ административенъ характеръ, произходящи отъ правителството — трето заинтересовано въ дѣлото лице, не сѫ могли да иматъ изискуемата се отъ закона документална сила и юридическо значение.

Слѣдъ доклада на дѣлото и объясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурорътъ даде заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I. Първото оплакване, както е мотивирано въ касационната жалба, се отнася до сѫществото на дѣлото, защото е оплакване противъ заключението, което сѫдътъ по сѫщество е извлѣкълъ отъ прѣдставенитѣ му турски документи—хюджетъ и изложение. Никакви закони и нарѣдби не е имало при издаването на тия документи, нито е могло да има въ смисъль, да задължаватъ кой да е сѫдъ по сѫщество, щото да извлича изъ тѣхъ единственното заключение, че въ землището на с. Овча-Могила е влизало землището, гдѣто сѫ биле заселени нѣкогашнитѣ абази и подиръ тѣхъ сегашнитѣ жители на с. Червена; правото, да извлича едно, или друго заключение отъ даннитѣ по дѣлото, всѣкога е било, както и сега е признато на сѫда по сѫщество. Така щото, оплакването за нарушение чл. чл. 384 и 385 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно, тъй като сѫдътъ оцѣнява въпроснитѣ документи споредъ естеството имъ, като взима хюджета за турско рѣшение и изложението за мнѣние на единъ турски чиновникъ, подложено на удобрѣнието на нѣкогашния Дунавски валия. Но при това оплакване, прибави се устно и оплакването за нарушение чл. 630 отъ гражд. сѫдопр., за гдѣто сѫдътъ не обсѫдилъ доводътъ на истцитѣ, че землището на с. Червена влизало въ землището на с. Овча-Могила при издаването на хюджета. Това допълнително оплакване трѣбва да се вземе въ свързка съ въпроса, какво се искало да се докаже съ хюджета и изложението, тъй като повѣреникътъ на истцитѣ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ твърди, че съ тѣхъ не се искало да се докаже res judicata, а само сѫ биле прѣдставени като косвено доказател-

ство, че при издаването имъ, землището на сегашното село Червена, влизало въ землището на с. Овча-Могила. Това твърдение, обаче, не се оправдава, защото отъ протокола на Русенския апелативенъ сждъ, съ дата 11 юний 1898 год., се вижда, че г. Краевъ, повѣреникъ на сжщитѣ истци, прѣдъ апелативния сждъ е казвалъ слѣдующето: „хюджетътъ служи за доказателство, какво спорното мѣсто било на довѣрителитѣ му и имало res judicata". Сжщото се разбира и отъ касационната жалба въ първото оплакване на която, касателно двата документа, се посочва за нарушенъ и чл. 432 отъ гражд. сждопр., който сж отнася за силата на влѣзлитѣ въ законна сила рѣшения. Тъй щото не може, освѣнъ да се приеме, че както хюджетътъ, така и изложението сж биле изисквани отъ истцитѣ да бждатъ прѣдставени заедно съ арбитрарното дѣло още въ окр. сждъ, съ цѣль да се докаже съ тѣхъ res judicata, щомъ е така, сждътъ е могжлъ и трѣбвало би да ги отхвърли, безъ да влиза въ вжтрѣшната имъ оцѣнка, защото, споредъ разума на чл. чл. 432 и 433 отъ гражданското сждопроизводство, законното прѣдположение на res judicata—pro veritate habetur е прѣдвидено за въ полза на отвѣтника, а не на истеца; който има въ своя полза присждено нѣщо, не заявява искъ за сжщото нѣщо на сжщото юридическо основание и противъ сжщата страна, защото, чрѣзъ самото заявяване на новъ искъ, той парализирва силата на влѣзлото въ законна сила рѣшение, подлага на прѣрѣшаване вѣднжжъ рѣшеното дѣло. Прочее, не сж нарушени и чл. чл. 432 и 630 отъ гражд. сждопроизводство. Слѣдователно, първото оплакване, заедно съ допълнението му, е неоснователно. II. Истцитѣ, като сж съзнавали, че съ рѣченитѣ два турски документа не ще могжтъ да докажатъ искътъ си, искали сж и имъ било допустнато мѣстно дознание съ околни люди, отъ показанията на които, обаче, сждътъ намира искътъ за недоказанъ. Второто оплакване въ касационната жалба, за нарушение чл. 328 отъ граждан. сждопр., по оцѣнката показанията на околнитѣ люди: Омеръ Паневъ, Ахмедъ Гаревъ, Мехмедъ Х. Омеровъ, Матю Генковъ, Ив. Гешевъ, Ташко Митковъ и Митю Панчевъ, е оплакване неоснователно, защото отъ съображенията на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е ималъ прѣдъ видъ показанията на всички околни люди, като е намѣрилъ, че измежду тѣхъ шестима показватъ въ полза на отвѣтницитѣ, единъ само Митю Панчевъ показва въ полза на истцитѣ, а „останалитѣ не сж показали нищо сжществено", така щото сждътъ нѣмалъ е друго сравнение да прави, освѣнъ между показанията на ония шесть околни люди: М. Генковъ, Ташко Митковъ, Ганчо Кочевъ, Коста Сжбевъ, Василъ Фотевъ и Ахмедъ Исуфовъ, които сж биле въ полза на отвѣтницитѣ, и показанията на едното само околно лице Митю Панчевъ, което е било въ полза на истцитѣ, както и нѣмалъ е друго прѣдпочитане да прави, освѣнъ шестимата прѣдъ единия, или же единия прѣдъ шестимата, той е прѣдпочелъ шестимата прѣдъ единия, а това е негово право, бидейки еднакви другитѣ условия, щомъ се касае за оцѣнка на показанията на околни люди по едно и сжщо мѣстно дознание; що се касае до останалитѣ околни люди, които „не сж показали нищо сжществено", нѣмало е какво сравнение да се прави, тъй като не се сравнява нищото. III. Третото оплакване, за нарушение чл. чл. 282, 443 и 451 отъ гражданското сждопроиз-

водство, е неосновательно, защото: 1) отъ протокола на Русенския апелативенъ сѫдъ, съ дата 11 юний 1898 г., се вижда, че истцитѣ, чрѣзъ едного отъ повѣреницитѣ си, сѫ прѣдставили на усмотрението на сѫда да не допуска искания отъ другия имъ повѣреникъ новъ огледъ, — „ако сѫдътъ намира достатъчно данни въ дѣлото да се основе на тѣхъ“, и че сѫдътъ е намѣрилъ за излишенъ такъвъ новъ огледъ, прѣдъ видъ на събранитѣ вече данни: 2) че отъ даннитѣ въ дѣлото, именно отъ показанията на изброенитѣ въ обжалваното рѣшение шестима околни люди, сѫдътъ си е съставилъ, както това се вижда отъ първото му съображение, точно понятие за спорната мера като едно цѣло, — „за совата, който най-напрѣдъ билъ отстѫпенъ отъ турското правителство на абазитѣ, а послѣ отъ българското правителство—на заселившитѣ се сегашни жители на с. Червена“, слѣдователно, оправдава се отказътъ на апелативния сѫдъ да извърши новъ огледъ, и 3) отъ протокола по дознанието, съ дата 17 май 1895 год., както и отъ огледнитѣ протоколи, съ дата 22 юний и 20 ноемврий 1896 год. на окрѫжния сѫдъ, се вижда, че Коста Сѫбевъ и Митю Панчевъ сѫ биле разпитани, безъ да се е оспорявало това отъ странитѣ, въ двояко качество, като околни люди и като вѣщи лица, а отъ съображенията на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ цитира показанията имъ като на околни люди, а не като на вѣщи лица, а пъкъ показанията на Енчо Върбановъ, който не билъ околно лице, сѫдътъ не ги цитира измежду ония на околнитѣ людие. IV. Първата половина на четвъртото оплакване въ касационната жалба се отнася до сѫществото на дѣлото и, слѣдователно, е неоснователна; неоснователна е и втората му половина, защото документитѣ, за които е рѣчь въ нея —журналното постановление отъ 1879 год. и отношението (писмото) до Свищовския окрѫженъ началникъ отъ сѫщата година, произтичатъ отъ органитѣ на административната власть при изпълнението и въ границитѣ на тѣхнитѣ длъжности, а такива документи могѫтъ да служатъ за доказателство въ полза и на самата държава, като юридическа личность, въ споровете ѝ съ други лица, стига само да не сѫ тѣ издадени съ цѣль да се създадатъ чрѣзъ тѣхъ доказателства специялно за тѣзи спорове, нѣщо, което въ данния случай не се е прѣтендирало отъ страна на истцитѣ, а и не би имало основание да се прѣтендира, щомъ рѣченитѣ документи сѫ издадени дълго врѣме прѣди пораждането на настоящия споръ, когато не е могло и да се прѣдполага, че нѣкогажъ ще да се появи такъвъ. V. Отъ изложеното до тукъ, по отношение на първото и четвъртото оплакване, става явно, че и устното оплакване, за нарушение чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, относително сравнителната оцѣнка, която сѫдътъ трѣбвало да направи между послѣднитѣ два документа отъ 1879 год. съ първитѣ два турски документа, е оплакване тоже неосновательно, защото турскитѣ документи не сѫ могле, по естеството си, да служатъ като доказателство за цѣльта, за която сѫ биле прѣдставени и, слѣдователно, не сѫ могле да бѫдатъ сравнявани съ другитѣ документи.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на общинитѣ на селата Варена и Сломеръ, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 25 юний 1898 г.

подъ № 95, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 29 — (162) — 3 априлъ 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражд. отдѣление, на двадесетий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова,** ***гражданско дѣло № 158, по описътъ за 1899 г., на свещеникъ Бѣлчо Жековъ, отъ с. Узунджово, съ Чаню Жековъ, отъ сжщото село, за възстановление нарушено владѣние на една нива.*** **— Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Свѣщеникъ Бѣлчо Жековъ, отъ с. Узунджово, на 9 априлъ 1898 год. заявилъ искъ, противъ Чаня Жековъ, отъ сжщото село, за възстановление нарушено владѣние на една нива. Хасковския окол. мир. сждия, съ рѣшението си № 579/98 г., отхвърлилъ искътъ. Истецътъ апелирала прѣдъ Хасковския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „апелатора моли да се отмѣни рѣшението на Хасковския окол. мир. сждия отъ 5 юний 1898 год., подъ № 579, да се осжди възиваемия да възстанови нарушеното владѣние на спорната нива и заплати сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски; 2) възиваемия отрича да е нарушилъ владѣнието на спорната нива, възразява, че е негова и я владѣе отъ (3) три години (протоколъ на мир. сждия отъ 12 май 1898 год. подъ № 1372); 3) отъ показанията на свидѣтелитѣ: Тодю Тончевъ и Русю Гьобеклиевъ се доказва, че спорната нива прѣзъ 1898 год. се е владѣла отъ възиваемия, а прѣзъ 1897 год. отъ Маринъ Начевъ. Послѣдния владѣлецъ владѣлъ за друго лице, но че лицето, за смѣтка на което се е владѣело, е апелатора, не се доказва; 4) въ искове, какъвто е настоящия, нарушеното владѣние се възстановява, ако страната, която прѣтендира, е заявила искътъ въ течение на шесть мѣсеца отъ врѣмето, когато е нарушено владѣнието; а отъ показанията на свидѣтелитѣ, като се доказва, че владѣнието на спорната нива, една година прѣди заявлението на иска, не е било у апелатора, слѣдва, че апелативната му жалба, като неоснователна, трѣбва да се остави безъ послѣдствие, а рѣшението на мир. сждия да се подтвърди; 5) страната, която губи процеса, плаща разноскитѣ, които сж послѣдвали противната по сжщото дѣло", — съ рѣшението си № 322 отъ 5 януарий 1899 г., подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква: 1) че Хасковския окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ гр. сждопроизводство, едно, защото отъ свидѣтелитѣ се било установило обстоятелството, признато и отъ противната страна, за което сждътъ нищо не споменува, че владѣнието отъ отвѣтника било за смѣтка на истеца, друго, защото е игнориралъ удостовѣрението, съ което се установявало обстоятелството, че той (истецътъ) си билъ дигналъ довѣрието отъ отвѣтника да управлява за напрѣдъ имотитѣ му, и 2) чл. 48 отъ гр. сждопроизводство, защото счелъ, че истецътъ за възстановление нарушеното му владѣние, трѣбвало да е владѣлъ една година прѣди да му е било нарушено владѣнието, когато тоя членъ изисквалъ само да е владѣлъ въ минутата, когато му

било нарушено владѣнието и да е заявилъ искътъ си въ шесть мѣсеца отъ него врѣме.

Слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върхов. Касац. Сѫдъ, взе въ съображение: 1) Отъ производството на първата инстанция се вижда, че истецътъ билъ прѣдставилъ едно удостовѣрение съ дата 20 августъ 1897 год. за да докаже съ него, че той си билъ вдигналъ прѣзъ нея година пълномощието, което по-напрѣдъ билъ далъ на отвѣтника да управлява имотитѣ му. Противъ това удостовѣрение отвѣтникътъ е възразявалъ (гледай протоколъ отъ 5 юний 1898 год.), че той наистина е управлявалъ истцовитѣ имоти, но то е било още прѣди години. За тѣзи обстоятелства Хасковския окр. сѫдъ нищо не говори въ съображенията на рѣшението си и трѣбва да се приеме, че ги е игнориралъ, а тѣ сѫ отъ сѫществено значение за правилния изходъ на дѣлото, защото съ рѣченото удостовѣрение истецътъ искалъ да докаже, че отвѣтникътъ дѣйствително е владѣлъ по-напрѣдъ спорната нива, но я владѣлъ отъ негово име съ силата на пълномощието, което, обаче, на 16 августъ 1897 год. му го отнелъ, така щото, ако това е вѣрно, отвѣтникътъ не е могълъ да оспорва владѣнието на истеца прѣди датата 16 августъ 1897 год., защото до тогава истецътъ е владѣлъ чрѣзъ отвѣтника. Наистина, сѫдътъ констатирва, че прѣзъ 1897 година, нѣкой си Маринъ Начевъ е владѣлъ за друго лице, което да е било истецътъ не се е доказало", обаче дали това „друго лице" не било отвѣтникътъ, като прѣкаренъ владѣтель отъ името на истеца, е въпросъ, разрѣшението на който е зависело отъ доказателствата, съ които отвѣтникътъ билъ длъженъ да подкрѣпи, споредъ чл. 58 отъ гр. сѫдопроизводство, възражението си, че не до 1897 год., а „прѣди години" билъ управлявалъ имотитѣ на истеца. Отъ казаното до тукъ слѣдва, че Хасковскиятъ окр. сѫдъ, като игнориралъ прѣдставеното му удостовѣрение отъ 20 августъ 1897 год., издадено отъ нотариуса и като не се произнесълъ върху довода на истеца, основанъ на това удостовѣрение, както и върху обяснението на отвѣтника по отношение на тоя доводъ, е допустналъ едно сѫществено нарушение на чл. 107 отъ гр. сѫдопрорзводство, и за това първото оплакване въ касац. жалба е основателно. 2) Второто оплакване, за нарушение чл. 48 отъ сѫщото сѫдопроизводство, е тоже основателно, защото отъ четвъртия мотивъ на обжалваното рѣшение се види, че Хасковскиятъ окр. сѫдъ иска щото истецътъ да е ималъ владѣнието на имота една цѣла година прѣди нарушението, за да може искътъ да бѫде уваженъ, тогава, когато чл. 48 отъ гр. сѫдопроизводство не изисква отъ истеца годишно владѣние, а изисква само владѣнието да е било спокойно и не за трето лице, па било то отъ една цѣла година, или по-малко, т. е. търси се фактътъ, а не врѣмето на владѣнието.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 януарий 1899 год. подъ № 322, защото е нарушенъ чл. 107 и чл. 48 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706, п. II отъ сѫщото сѫдопр., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 30 — (170) — 7 априлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражд. отдѣление, на двадесеть и четвъртий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ, *гражданско дѣло № 42, по описътъ за 1900 год., на Софийския окр. управитель, съ Стоянъ п. Миладиновъ, житель отъ с. Гурмазово, Софийска околия, за нарушено владѣние на двѣ ниви.* — Въ заседанието се яви юристконсулта при Военното Министерство, капитанъ Папазовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 29 юний 1898 год. до Софийския окол мир. сѫдия, Стоянъ п. Миладиновъ, отъ с. Гурмазово, казва, че прѣзъ м. мартъ с. год., войницитѣ отъ конния заводъ при сѫщото село, по заповѣдь на началството си, му нарушили владѣнието чрѣзъ разораване слѣдующитѣ имоти: 1) нива въ мѣстностьта „Соленяко“ отъ 21 дюлюма, при съсѣди: Ило Малиновъ, Ст. Цвѣтановъ и Янко Петровъ и 2) нива въ мѣстностьта „Могила“ отъ 5 дюлюма, при съсѣди: С. Цвѣтановъ, Я. Петровъ, И. Малиновъ и дворъ, находящи се въ землището на спомѣнатото село, съ стойность 560 лева, вслѣдствие на което той, истецътъ, моли щото Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да бѫде осѫденъ да му възстанови владѣнието на казанитѣ двѣ ниви и му заплати разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшението си отъ 8 октомврий 1898 год., уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение отвѣтната страна е подала въ Софийския окр. сѫдъ апелативна жалба, за разрѣшението ѝ който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се установява, че спорнитѣ имоти отъ началото на пролѣтьта прѣзъ 1898 г. до днесь, слѣдователно, слѣдъ 9 мартъ нея година, сѫ се намирали въ владѣнието на истеца, понежѐ до тоя день той ги е обработвалъ, и че слѣдъ това врѣме войницитѣ на конния заводъ при с. Гурмазово, отнематъ владѣнието на истеца върху имотитѣ, като ги разораватъ и засѣватъ съ овѣсъ. Констатира се, слѣдователно, отъ показанията на свидѣтелитѣ, че спорнитѣ имоти сѫ се намирали въ владѣнието на истеца, че това му владѣние е било нарушено отъ отвѣтната страна и че искътъ е завѣденъ прѣди истичането на шесть мѣсеца отъ нарушаването на владѣнието. При наличностьта на тия обстоятелства, искътъ е доказанъ, слѣдователно обжалваното рѣшение е основателно и подлѣжи да бѫде потвърдено. Обстоятелството, че спорнитѣ имоти влизали въ границата, която надлѣжната въ това отношение комисия, съ протоколътъ си печатанъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ за 1888 год., е опрѣдѣлила като граница на държавнитѣ имоти въ с. Гурмазово, и че, слѣдователно, понеже истецътъ не е завѣлъ дѣло противъ държавата за право на собственость въ продължение на шесть мѣсеци отъ обнародването на протокола, той е прѣстаналъ да бѫде собственикъ на спорнитѣ имоти, — нѣма значение за рѣшаването на дѣлото, понеже спорътъ сега е само за владѣнието на имотитѣ, което законътъ защищава и на единъ не собственикъ“, — съ рѣшението си № 306 отъ 18 октомврий 1899 год., потвърдилъ рѣшението на IV Софийски миров. сѫдия отъ 8 октомврий 1898 год. по дѣлото му № 1561 с. год. Срѣщу това рѣшение Софийския окр. управитель подава касационна жалба и се

оплаква, че Софийския окр. сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: чл. чл. 376 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото не е обърналъ никакво внимание и е оставилъ безъ разглеждане прѣдставения отъ него протоколъ, съ дата 30 ноемврий 1897 год., отъ който протоколъ се установява, че държавнитѣ земи, въ съставътъ на които истцитѣ прѣтендиратъ, че сѫ влѣзли и тѣхни ниви, сѫ били прѣдадени на Военното Министерство въ всичката имъ обширность, спорѣдъ обнародванитѣ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, брой 31/88 год., протоколи, още на 30 ноемврий 1897 г., който документъ ималъ сѫществено значение по дѣлото и като не е разгледанъ отъ сѫдътъ, то е нарушилъ горнитѣ статии; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото далъ неправилно тълкуване на чл. 6 отъ закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи, споредъ който членъ, частнитѣ лица, които прѣтендиратъ, че часть отъ тѣхнитѣ земи сѫ влѣзли въ състава на сыпѣрдѣлнитѣ държавни земи, могѫтъ да получатъ спорната земя обратно, само слѣдъ сѫдебно рѣшение, като прѣдяватъ искъ за това въ продължение на *шесть* мѣсеци, слѣдъ обнародването рѣшението на комисията въ „Държав. Вѣстникъ“, — слѣдователно по тая статия истеца е можалъ да прѣдяви само реванликационенъ искъ, а не искъ за нарушено владѣние.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторътъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Съ издаването на закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища отъ 13 януарий 1885 год., законодателя е ималъ за цѣль да опрѣдѣли веднѫжъ за всѣкога пространството и границитѣ на държавнитѣ пасбища и други изорани и опѣлѣли земи, било по отношение на общинскитѣ, било по отношение на частнитѣ имоти, — за постигането на тая цѣль въ сѫщия законъ се опрѣдѣлятъ специални комисии, които отиватъ на спорното мѣсто, издаватъ по спорния въпросъ рѣшение, което рѣшение влиза въ законна сила, слѣдъ като се утвърди отъ Министерството на Финанситѣ, подиръ което се обнародва за знание на заинтересуванитѣ лица и учрѣждения, въ „Държавенъ Вѣстникъ“. Съ тѣзи рѣшения на споменатитѣ специални комисии, съ които се опрѣдѣлятъ пространството и границитѣ на държавнитѣ земи, цитирания по-горѣ законъ отнема, както собственостьта, така и владѣнието на всички ония земи, върху които нѣкои частни лица, или общини прѣтендиратъ да иматъ подобни права върху часть отъ земитѣ, които по рѣшенията на комиситѣ, сѫ влѣзли въ границитѣ на така опрѣдѣленитѣ държавни земи. Че този е разумътъ на законътъ, това се вижда, както отъ цѣльта, за която е създаденъ, така и отъ самия му текстъ, а особно то явствува отъ распорѣждането на чл. 6 отъ сѫщия законъ, въ който членъ изрично се постановява: че *„ако нѣкои частни лица, или цѣли общини би прѣтендирали, че часть отъ тѣхнитѣ земи сѫ влѣзли, по рѣшенията на комисията, въ съставътъ на сыпрѣдѣлнитѣ държавни земи, такива лица, или общини могѫтъ да получатъ спорната земя обратно, само слѣдъ сѫдебно рѣшение“*, — отъ който текстъ на закона става явно, че законодателя счита всичкитѣ ония земи и пасбища, които влизатъ въ границитѣ на взетитѣ отъ специалнитѣ комисии рѣшения, че се намиратъ и оставатъ въ пълната собственость и владѣние на държавата, а ако нѣкои частни лица, или общини прѣтендиратъ да иматъ нѣкакви права върху нѣкои части отъ тия земи, то тѣ немогѫтъ да ги получатъ обратно,

освѣнъ по сѫдебенъ редъ, т. е всички тия земи така, както сѫ обозначени въ рѣшенията на комисиитѣ, сѫ собственость и въ владѣнието на държавата до тогазъ, до когато заинтересуванитѣ лица и учрѣждения не докажатъ противното на това по сѫдебенъ редъ. Щомъ, слѣдователно, съ тоя законъ, чрѣзъ рѣшенията на специалнитѣ комисии, се отнема както собственостьта, така и владѣнието на всичкитѣ земи, съвпадающи въ границитѣ на взетитѣ отъ специалнитѣ комисии рѣшения и върху нѣкои части, отъ които извѣстни частни лица, или общини прѣтендиратъ подобни права, то става явно, че отъ момента, когато рѣшенията на комисиитѣ сѫ влѣзли въ законна сила, всички заинтересовани лица сѫ прѣстанали да притѣжаватъ и да владѣятъ каквато и да е часть отъ така обозначенитѣ държавни земи, макаръ по-рано (прѣди рѣшенията на комисията) да сѫ стопанисвали, или владѣли извѣстни части отъ сѫщитѣ земи. И ако слѣдъ тая дата тѣзи лица, или общини сѫ продължавали по една или друга причина да владѣятъ прѣтендируемитѣ отъ тѣхъ земи, или сѫ започвали на ново да ги владѣятъ, то това тѣхно владѣние е било произволно и незаконно, което, като такова, не е могло и не може да имъ, създаде права срѣщу държавата. Въ данния случай, по настоящето дѣло, държавата е отнела, по силата на закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища и съгласно рѣшението на специалната комисия отъ 1887 год., собственостьта и владѣнието на имотитѣ, които истеца Стоянъ п. Миладиновъ прѣтендира, че е притѣжавалъ и владѣялъ въ границитѣ на земитѣ, опрѣдѣлени чрѣзъ споменатото рѣшение за държавни, слѣдователно, ако слѣдъ тая дата (1887 г.) той, или неговия наслѣдодатель сѫ продължавали да владѣятъ спорнитѣ имоти, то това тѣхно владѣние е било произволно, което се е търпяло отъ държавата, каквото владѣние, както се каза и по-горѣ, не ражда никакви права за владѣтелитѣ. Прочее, щомъ Софийскиятъ окр. сѫдъ, въпрѣки всичко горѣизложено, е приелъ противното на това, явно е нарушилъ закона — чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., вслѣдствие на което рѣшението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 18 октомврий 1899 г., подъ № 306, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизв., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 31 — (174) — 7 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражд. отдѣление, на двадесетъ и четвъртий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 164, по описа за 1899 год., на Христо и Тодоръ Миткови, отъ с. Бѣла-Слатина, съ Никола Христовъ и Петко Паневъ, отъ сѫщото село, за вдигане запоръ отъ недвижими имоти.* — Въ заседанието се яви Христо Митковъ, съ повѣреника си Т. Теодоровъ, когото устно упълномощи въ заседанието и д-ръ Г. Калинковъ, повѣреникъ, съ писмено пълномощие, на Никола Христовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христо Митковъ, отъ с. Бѣла-Слатина, заявилъ искъ противъ Никола Христовъ и Петко Паневъ, отъ сѫ-

щото село, за вдигане запоръ, наложенъ отъ първия отвѣтникъ за дългъ на втория върху недвижими имоти, които истецътъ счита за свои. Бѣлослатинския мирови сѫдия, като е допустналъ и на Тодора Митковъ да встѫпи въ процеса като истецъ, съ рѣшението си отъ 13 юлий 1898 г. (безъ номеръ), отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: — „че отъ исковото прошение на истеца се вижда ясно, че той завѣлъ искъ за правото на собственость върху имотитѣ, на които отвѣтницитѣ наложили възбрана и моли, слѣдъ като му се признае правото на собственость, да се осѫдятъ отвѣтницитѣ да вдигнатъ наложената възбрана; че правото на собственость върху недвижими имоти, върху които е наложена възбрана, съгласно практиката на Върховния Касационенъ Сѫдъ, може се доказа само съ крѣпостенъ актъ, или съ сѫдебно рѣшение; че истеца не прѣдставлява нито сѫдебно рѣшение, съ което да му е признато правото на собственость, нито пъкъ крѣпостенъ актъ; че всичкитѣ други документи и свидѣтелства, прѣдставени отъ истеца за доказателство правото на собственость, нѣматъ никакво значение по това дѣло.“ — Истцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Вратчанския окр. сѫдъ, който на основание сѫщитѣ мотиви, съ които си е послужилъ и Бѣлослатинския мирови сѫдия и които приема за свои, — съ рѣшението си № 426 отъ 3 декемврий 1898 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение. — Истцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Вратчанския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 630, 985, 986 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 219 и 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не се е произнесалъ върху възраженията и доводитѣ имъ, каквито не сѫ биле привѣждани прѣдъ мировия сѫдия, чиито мотиви сѫдътъ е въсприелъ за свои, както и върху обстоятелството, че тѣ своеврѣменно сѫ заявили на сѫдеб. приставъ какво описанитѣ имоти се намиратъ въ тѣхно владѣние и защото имъ отхвърлилъ искътъ, макаръ и домашниятъ имъ актъ да не е билъ съ нищо оборенъ отъ отвѣтника-взискатель.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурорътъ заключи въ смисъль: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Отъ обжалваното рѣшение се вижда, че окр. сѫдъ е разрѣшилъ дѣлото на основание мотивитѣ на мировия сѫдия, които възприелъ за свои, като е счелъ, по начало, че искове за вдигане запоръ отъ недвижими имоти могѫтъ да се доказватъ само съ крѣпостни актове, или съ влѣзли въ законна сила рѣшения, и, понеже прѣдставениятъ по настоящето дѣло частенъ актъ не билъ таково формално доказателство, отхвърлилъ искътъ по принципъ, безразлично да ли е билъ заявенъ само отъ Христа Митковъ, или же и отъ брата му Тодоръ Митковъ, който встѫпилъ отпослѣ въ дѣлото като истецъ, така щото, отъ становището, на което окрѫжния сѫдъ се е поставилъ, нѣма значение оплакването прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ, за дѣто въ обжалваното рѣшение нищо не се говори по отношение на истеца Тодоръ Митковъ, тъй като това не е могло да повлияе върху изхода на дѣлото. Нъ отъ сѫществено значение и основателно е оплакването на касаторитѣ, за дѣто сѫдътъ не е влѣгълъ въ

оцѣнката на частния имъ актъ отъ 21 октомврий 1895 г., върху който тѣ основаватъ искътъ си, както се види и отъ апелативната имъ жалба, която съставлява часть отъ пледоариитѣ на странитѣ. Чл 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдвижда случая, когато описаниятъ за публична проданъ недвижимъ имотъ е въ владѣние на дължника, нъ не е негова собственость, а принадлѣжи на трето лице; това трето лице въ такъвъ случай е длъжно, споредъ тоя членъ, да заяви искъ противъ взискателя и противъ длъжника: противъ взискателя, защото той, като влиза въ правата на длъжника, иска да удовлѣтвори взиманието си отъ единъ имотъ, който не принадлѣжи на неговия длъжникъ; а срѣщу длъжника, защото той мълчаливо се съгласява да се изплати дългътъ му отъ чуждъ имотъ. Този искъ не е искъ за възстановление на нарушено владѣние, защото владѣнието е на длъжника, и, слѣдователно, нито взискательтъ, нито длъжникътъ нарушаватъ чуждо владѣние. Прочее, отъ какъвъ другъ родъ може да бѫде този искъ освѣнъ ревандикационенъ — освѣнъ искъ за собственость, тъй като този искъ се прѣдвижда за оня, който счита, че имотътъ „принадлѣжи нему," както се изразява чл. 1047. Исковетѣ за собственость на недвижими имоти се доказватъ не само съ крѣпостни актове и влѣгли въ законна сила рѣшения, а и съ всичкитѣ ония доказателства, които гражданскитѣ закони нареждатъ и процесуалниятъ законъ не забранява да служатъ за такива. По договора за продажбата на недвижими имоти, чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ счита прѣхвърлянето на собственостьта за дѣйствително станало било чрѣзъ крѣпостенъ актъ, било чрѣзъ частенъ писменъ актъ. Наистина, въ различие отъ крѣпостния актъ, на частния писменъ актъ може да се оспорява датата му, когато тя не е надлѣжно завѣрена, нъ не оспорена, датата на частния актъ е еднакво вѣрна, както и на крѣпостния актъ. Така щото, по искове за вдигане запоръ отъ недвижимъ имотъ, могѫтъ да служѫтъ за доказателство на собственостьта и частни писменни актове, до когато тѣ не сѫ оборени по надлѣжния редъ, както това е обяснилъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ редъ сови рѣшения. Вратчанския окр. сѫдъ, като не влѣглъ въ оцѣнката на прѣдставения му отъ истцитѣ частенъ писменъ актъ отъ 21 октомврий 1895 год., въ свързка съ удостовѣренията до колко тѣ се отнасятъ къмъ спорния имотъ, допустнѫлъ е сѫществено нарушение на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което обжалваното рѣшение подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 3 декемврий 1898 год., подъ № 426, защото е нарушенъ чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлотото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 32 — (176) — 12 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седмий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присътствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 167, по описа за 1899 г., на Паскала Ивановъ Бояджия, отъ гр. Пловдивъ, съ Кирякица Атанасова, отъ същия градъ, за къща.* — Въ съдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: К. Толевъ, като повѣреникъ на Кирякица Атанасова, отъ гр. Пловдивъ, съ прошение отъ 6 февруарий 1897 година до III Пловдивски мирови сѫдия, се потѫжилъ противъ Паскалъ Ивановъ, за гдѣто този за дългъ на Ев. А. Ивановъ, наложилъ запоръ на кѫщата на довѣрителката му и понеже този запоръ билъ неправиленъ, молилъ да се признае за такъвъ и да се отмѣни, както и да се осѫди отвѣтника да му заплати всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия разгледалъ образуваното по този поводъ гражданско дѣло и съ рѣшение отъ 29 януарий подъ № 129, уважилъ иска и вдигналъ наложения запоръ. Недоволенъ отъ това рѣшение, П. Ивановъ е подалъ противъ него възивна жалба въ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищеца-възивникъ К. Толевъ, за подкрѣпление иска си прѣдставлява двѣ доказателства: а) едно домашно продавателно, съ дата 10 юлий 1887 година, издадено отъ Тома Хр. Кацигра, за 198 кв. метра мѣсто, отъ което се вижда, че довѣрителката му е собственица на мѣстото, върху което е построена въпросната кѫща, и б) свидѣтелски показания на Атанаса Чичовъ, майсторъ-зидарь, който показва, че кѫщата е правена отъ него за смѣтка на истцата Кирякица, съ която е правилъ условията и която му е броила паритѣ. Отъ тѣзи двѣ доказателства се напълно установява, че кѫщата, върху която отвѣтника Паскалъ Ивановъ е наложилъ запоръ за борчъ на Ев. А. Ивановъ, е принадлѣжала на истцата Кирякица И. Атанасова; 2) отвѣтника възразява на първо мѣсто, че продавателното е невалидно и антидатирано, обаче отъ разпитанитѣ въ качество на свидѣтели: продавачъ Т. Кацигра, Димитъръ Поповъ и Еукиянъ Соледиянъ, се установява тъкмо противното и твърдението на отвѣтника се явява голословно; 3) друго негово възражение е, че кѫщата е била записана въ емлячнитѣ регистри на името на Ев. Атанасъ Ивановъ, слѣдователно била негова собственость. Това възражение е тоже неосновательно, тъй като записването въ емлячнитѣ регистри единъ недвижимъ имотъ, става върху името на тогова, който заяви за това. Никога не се изисква качеството на собственикъ като необходимо условие: достатъчно е владѣнието, получването и т. н. Въ случая е твърдѣ естествено, че истцата е записала имота върху името на мѫжа си Ев. Ат. Ивановъ, като глава на сѣмейството; 4) щомъ като обстоятелството, че собственостьта на мѣстото и кѫщата принадлѣжатъ на истцата, се счита за установено, искътъ на послѣднята за вдигане запора се явява основателенъ и слѣдва да се уважи, тъй като никой не може да разполага съ имуществата на другиго", — съ рѣшението си отъ 5 юлий 1898 год., подъ № 390, подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Паскалъ Ивановъ Бояджия подава

касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския окръженъ съдъ е нарушилъ по това дѣло: I) чл. чл. 31 и 34 отъ закона за нотариуситѣ и чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото допустналъ съ свидѣтелски показания да се доказва правото на собственость върху недвижимъ имотъ; II) чл. 80 отъ гражданското съдопроизводство, защото при разрѣшение въпроса, дали продавателното не е антидатирано, не взелъ въ внимание обстоятелствата, че въ продавателното било написано продава Тома Кацигра, а подписалъ Хр. Кацигра, и че свидѣтелитѣ съ показали, че съ подписали продавателното прѣди 2 години, а не въ врѣме на направата му.

Върховниятъ Касационенъ Съдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: I. Оплакването на касатора, за нарушение чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, не се оправдава отъ рѣшението на окр. съдъ, отъ което се вижда, че правото на собственость върху къщата е доказано не съ показания на свидѣтели, а съ частенъ актъ. II. Отъ дѣлото се вижда, че сегашния касаторъ е възразявалъ срѣщу прѣдставеното по дѣлото продавателно въ смисълъ, че то не може да има сила спрямо него като антидатирано. И дѣйствително, казаното продавателно нѣма завѣрена дата, а споредъ чл. 392 отъ гражданското съдопроизводство, такива актове нѣматъ дата спрямо трети лица, какъвто е и касаторътъ. При такива обстоятелства, Пловдивскиятъ окръженъ съдъ, като призналъ продавателното за имѣюще значение и сила по отношение взискателя, който е касаторъ, е постъпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 392 отъ гражданското съдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окръженъ съдъ, № 320, отъ 5 юлий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 392 отъ гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окръженъ съдъ.

№ 33 — (179) — 14 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и деветий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присъствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 178, по описа за 1899 год., на Русинъ Бояновъ, отъ Голѣмо-село, съ Нейча Русиновъ, отъ същото село, за едно дворно мѣсто отъ 8 ара.* — Въ заседанието се явиха: П. Табурновъ, повѣреникъ на Русинъ Баяновъ, и С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на Нейча Русиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото съ слѣдующитѣ: Нейчо Русеновъ, отъ Голѣмо-село, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Казанлъшкия мирови съдия срѣщу Русинъ Бояновъ, отъ същото село, за едно праздно мѣсто, находяще се въ селото имъ, като обяснява въ исковото си прошение, че той прѣди 30 години купилъ това мѣсто отъ баща си, нъ отвѣтника произволно го завладѣлъ въ неговото отсътствие. За доказателство, че спорното мѣсто е купено съ документъ, който е изгубенъ въ врѣме на Руско-Турската

война, ищецътъ се е позовалъ на свидѣтели, които мировия сѫдия допустналъ. Слѣдъ това мировия сѫдия постановилъ рѣшение по дѣлото, съ което осѫдилъ отвѣтникътъ да прѣдаде на истеца въ собственость спорното мѣсто. По възивъ на Русина Бояновъ, Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 12 ноемврий 1898 год., подъ № 545, потвърдилъ рѣшението на Казанлъшкия мирови сѫдия. Въ жалбата си, срѣщу горното рѣшение на Старо-Загорския окр. сѫдъ, Русинъ Бояновъ, между друго, се оплаква, че по това дѣло сѫщия окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 325 п. I отъ гражданското сѫдопроизводство, защото съ свидѣтели не се доказвало сѫществуването на тапията, а съ прѣписъ отъ архивата.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ показанията на изпитанитѣ по дѣлото двама свидѣтели, Старо-Загорския окр. сѫдъ признава, че истецътъ е ималъ документъ за покупка-продажба на спорното мѣсто, нъ го е изгубилъ. На основание чл. 325 п. I отъ гражданското сѫдопроизводство, свидѣтелски показания, като изключение, се вематъ за доказателство, нъ по отношение на такива изгубени, или унищожени актове, вслѣдствие на внезапно бѣдствие, прѣписъ отъ които страната нѣма възможность да прѣдстави. Нѣма съмнѣние, че разпорѣждането на чл. 325 п. I не може да се отнася до официялнитѣ актове, тъй като прѣписъ отъ тия винаги може да се вземе, освѣнъ ако архивата на учрѣждението е унищожена вслѣдствие на пожаръ, или друго внезапно бѣдствие, което въ дадения случай не се подържа, както се вижда отъ производството на дѣлото. Слѣдователно, щомъ като по настоящето дѣло истцовата страна не е установила, че нѣма възможность да прѣдстави прѣписъ отъ акта, по силата на който прѣтендира спорния имотъ, сѫдътъ неправилно й допустналъ да доказва съ свидѣтели съдържанието на този актъ и съ това е нарушилъ чл. 325 п. I отъ гражданското сѫдопроизводство, който касаторътъ посочва.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Старо-Загорския окр. сѫдъ, отъ 12 ноемврий 1898 г., подъ № 545, защото е нарушенъ чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 34 — (186) — 14 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и деветий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 184, по описа за 1899 год., на Мария В. Телесницка, отъ гр. Казанлъкъ, съ Богдана Петковъ, отъ с. Памуклий, за 126 лева, отъ продажба на недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ П. Табурновъ, повѣреникъ на Мария Телесницка.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Богданъ Петковъ, отъ село Памуклий, заявилъ искъ противъ Мария Телесницка, настойница на дѣтето си, отъ

гр. Казанлъкъ, за 126 лева, съ лихвата имъ, които пари той билъ далъ на мѫжа ѝ приживѣ срѣщу покупка на три кѫса недвижими имоти, които имоти, обаче, наслѣдницитѣ сега не искали да му ги прѣдадѫтъ. Казанлъшкиятъ мирови сѫдия, съ рѣшението си № 38/98 г., отхвърлилъ искътъ. Истецътъ апелиралъ прѣдъ Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „че Богданъ Петковъ, отъ с. Памуклий, прѣтендира за една сума отъ сто двадесеть и шесть лева отъ Мария Телесницка, отъ гр. Казанлъкъ, настойница на малолѣтното си дѣте, която сума той далъ на мѫжътъ ѝ В. Телесницки, а за доказателство на иска си, е прѣдставилъ въ сѫда едно писмо съ дата 18 май 1885 год., на гърба на което е написано съ рѫката на нѣкой си Димитъръ Ивановъ, който, споредъ обясненията на ищеца, е дѣтето на В. Телесницки, за когото се говори въ това писмо, че е получилъ отъ апелатора сумата 630 гроша; че въ едно отъ сѫдебнитѣ заседания на мировия сѫдия, при разбирателството на дѣлото, отвѣтницата е признала сѫществуването на въпросното писмо и за задължението на мѫжа ѝ къмъ апелатора Богданъ Петковъ," — съ рѣшението си № 288 отъ 2 юлий 1898 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ заедно съ разноскитѣ му. Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58, 107, 483 п. 2, 485 и 686, отъ гражданското сѫдопроизводство, защото при заявеното ѝ съмнение противъ писмото, трѣбваше сѫдътъ самъ да издири и се удостовѣри, дали то е било писано отъ покойния ѝ мѫжъ, колко и каква сума се искало съ него, кое е лицето, на което била дадена сумата, какъ се именувало дѣтето и пр.; 2) чл. 124 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не изслушалъ повѣреника ѝ, макаръ и когато той се билъ явилъ да пледира, сѫдътъ да не се е билъ още оттеглилъ на съвѣщание; 3) чл. 121, въ свързка съ чл. чл. 190 и 647 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е присѫдилъ и лихви на истеца отъ заявлението на иска, макаръ и три пѫти въ разни врѣмена да е било прѣкратявано дѣлото по неявка на истеца и послѣ възобновявано вслѣдствие нови молби.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на явившата се страна, прокурорътъ даде заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I. Както се вижда отъ обжалваното рѣшение, окрѫжния сѫдъ се основава изключително на самопризнанието на отвѣтницата, сега касаторка, въ сѫществуването на писмото, на гърба на което имало забѣлѣзано, че покойниятъ ѝ мѫжъ билъ получилъ 630 гроша, както и въ задължението на мѫжа ѝ къмъ истеца, така щото всѣко прѣдшедствующе, или послѣдующе съмнение отъ страна на истцата противъ това писмо, се парализирва чрѣзъ самото това самопризнание, щомъ валидностьта му не се оспорява отъ юридическа гледна точка. Слѣдователно, първото оплакване по касационенъ редъ, относяще се само къмъ съмнѣнието на въпросното писмо, е оплакване неоснователно. II. Чл. 124 отъ гражданското сѫдопроизводство разбира, че отвѣтника, или повѣреникътъ му се е явилъ прѣди да се е оттеглилъ сѫдътъ за да постанови рѣшение по дѣлото. Оставанието на сѫда въ сѫдебната зала за разглеждане други дѣла, не е основание за

ответника да иска да дава обяснения по дѣлото си, прѣнията по което сѫ отдавна прѣкратени, защото сѫдътъ има право да отлага произнасянето на резолюцията до друго заседание (чл. 637 отъ гражд. сѫдопр.), та не може да се прѣдоставя на произвола на отвѣтника да се явява когато ще въ тоя промеждутъкъ и да спира ходътъ на дѣлата. Правото на отвѣтника, по силата на рѣчения чл. 124, се ограничава до момента когато сѫдътъ обяви, чрѣзъ прѣдседателя си, че се оттеглюва на съвѣщание за да произнесе резюлюцията по дѣлото. По настоящето дѣло повѣреникътъ на отвѣтницата се явилъ въ сѫда, както става явно отъ протокола, съ дата 2 юний 1898 г., слѣдъ разглеждането не само на дѣлото ѝ, нъ и на други дѣла, вслѣдствие на което сѫдътъ не е го допустналъ да дава обяснения. Прочее, нѣма нарушение на чл. 124 отъ гражданското сѫдопроизводство и второто оплакване е неоснователно. III. Мотивътъ за прѣкратяването на дѣлото по чл. чл. 121 и 647 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие неявяване на истеца, лежи въ прѣзумцията, че истеца се е отказалъ отъ иска си, нъ подаването му на молба за възобновлението на дѣлото, оборва тази прѣзумция и, слѣдователно, волята му да се слѣдва процесътъ се счита за постоянна, непрѣкѫсната, а споредъ чл. 190 отъ сѫщото сѫдопроизводство, лихвитѣ текътъ отъ деньтъ на подаването исковата молба въ компетентния сѫдъ, както въ обжалваното рѣшение по настоящето дѣло е постановено да текътъ. Прочее, нѣма нарушение на цитиранитѣ въ третото оплакване статии и, слѣдователно, това оплакване е тоже неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Мария В. Телесницка, срѣщу рѣшението на Старо-Загорския окр. сѫдъ, отъ 2 юний 1898 год. подъ № 288, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 35 — (188) — 15 априлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първий мартъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ, *гражданско дѣло № 186, по описа за 1899 год., на Георгя Хрисафовъ, отъ гр. Нова-Загора, съ Дима Ив. Топаловъ, отъ с. Кади-Кьой, Ново-Загорска околия, за едно лозе отъ два декара и четири ара.* — Въ заседанието се яви Св. Димитровъ, повѣреникъ на Георгя Хрисафовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: ищеца Георги Хрисафовъ, отъ гр. Нова-Загора, съ прошението си до II Ново-Загорски мир. сѫдия, отъ 16 юлий 1896 год., е заявилъ, че притѣжавалъ съ крѣпостенъ актъ № 55 отъ 13 априлъ 1896 год., едно лозе отъ 2 декара и 4 ара, въ землището на село Кади-Кьой, Ново-Загорско, съ страни: Друми Драгановъ, Иванъ Нейчевъ, пѫть и Ончо Стояновъ, което лозе Димо Ивановъ, отъ село Кади-Кьой, незаконно го присвоилъ, като му оспорвалъ собственостьта и не искалъ да му го прѣдаде въ владѣнието, вслѣдствие на което е молилъ мировия сѫдия да го осѫди да му отстѫпи

лозето и заплати всичкитѣ разноски по дѣлото. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшението си подъ № 859/97 год., е отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ Георги Хрисафовъ обжалвалъ горното рѣшение прѣдъ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) че ищеца Георги Хрисофовъ, съ заявлението си до II Ново-Загорски мирови сѫдия, е искалъ да се осѫди отвѣтника Димо Ивановъ, отъ село Кади-Кьой, да му отстѫпи и прѣдаде собственото лозе, находяще се въ землището на Кади-Кьой, отъ два декара и четири ара и да му заплати разноскитѣ по дѣлото. За подкрѣпление на искането си е прѣдставилъ на мировия сѫдия крѣпостенъ актъ, отъ 13 априлъ 1896 год., подъ № 55, издаденъ отъ Ново-Загорския мирови сѫдия на основание на едно сѫдебно рѣшение № 81/95 г., по гражданското дѣло № 165/95 г., по описа на сѫщия мирови сѫдия; 2) мировиятъ сѫдия на основание прѣдставенитѣ му документи и извършеното мѣстно дознание за въпросното лозе, е издалъ рѣшение подъ № 859, съ дата 27 октомврий 1897 год., съ което е призналъ иска на ищеца за неоснователенъ, вслѣдствие на което го е отхвърлилъ и го осѫдилъ да заплати на отвѣтника 15 лева 20 ст. адвокатско право и на хазната 20 лева за 20 незаплатени призовки; 3) че апелатора, както прѣдъ мировия сѫдия, съ възивната си жалба, така и по възивенъ редъ, заявява, че купеното отъ него въпросно лозе съ домашенъ актъ отъ пълномощника на сѫщинския му собственикъ — Османъ Алиевъ, е редовно станало, тъй като пълномощника му се законно распорѣждалъ съ имотитѣ му и законно му е било продадено горѣпомѣнатото лозе; че на основание станалата продажба съ домашния продавателенъ актъ, той е завѣлъ дѣло противъ пълномощника-продавачъ и Ново-Загорския мирови сѫдия, съ рѣшението си подъ № 8, отъ 19 февруарий 1895 год., го призналъ за собственикъ на лозето, а въ послѣдствие, на основание на рѣшението, той — апелатора се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ № 55, отъ 13 априлъ 1896 год., отъ сѫщия мирови сѫдия; че станалата покупка отъ възиваемия неможала да бѫде дѣйствителна, тъй като е била продадена отъ лице, което не е било опълномощено отъ Османа Алиевъ, и че придобитото давностно владѣние отъ възиваемия неможало да се счита, понеже е било продадено лозето, прѣзъ врѣмето, когато сѫщинския стопанинъ — Османъ Алиевъ е билъ въ непълнолѣтието си. По тѣзи причини, апелатора иска да се отмѣни мировото рѣшение и се признае иска му за доказанъ, като се осѫди възиваемия да му отстѫпи и прѣдаде лозето; 4) че отъ всичкитѣ прѣдставени документи прѣдъ първата инстанция, сѫдътъ намира, че мировия сѫдия е правилно разрѣшилъ и издалъ рѣшението си по спорното лозе, което е прѣдметъ по настоящето дѣло. Отъ извършеното мѣстно дознание се доказало, отъ околнитѣ лица, придобитата собственость по давностното владѣние отъ възиваемия, още при това, въпросното лозе е било купено отъ възиваемия чрѣзъ първия пълномощникъ на Османа Алиевъ, обстоятелство, което е доказано отъ околнитѣ люди, а въ послѣдствие узаконена тази продажба и отъ самия собственикъ — Османъ Алиевъ (гледай потъкмителното при първостепенното дѣло), слѣдователно при първата продажба, станалата втора продажба къмъ апелатора, е недѣйствителна, понеже се продалъ имотъ, на който юридическото и фактическото владѣние се намирало въ трето лице

(чл. 231 отъ задълженията и договоритѣ). Възраженията на апелатора, направени по послѣдното обстоятелство, не сж съ нищо подкрѣпени и като такива тѣ не могжтъ да се вз̀ематъ и подъ внимание. Сжщо и прѣдставения крѣпостенъ актъ отъ апелатора не може да се вземе напълно за дѣйствителенъ, тъй като при издаването му отъ мировия сждия, послѣдния не е изпълнилъ формалноститѣ, които сж прѣдвидени по членъ 34 отъ закона за нотариуситѣ. Ако мировия сждия бѣше направилъ тази провѣрка, крѣпостния актъ не щеше и да бжде издаденъ", — съ рѣшението си отъ 15 юний 1898 год., подъ № 280. подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Георги Хрисафовъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Старо-Загорския окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 1 отъ закона за домашнитѣ актове, въ свързка съ чл. чл. 107 и 376 отъ гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че прѣдставения отъ него (касатора) крѣпостенъ актъ нѣмалъ значение, понеже при издаването му не сж били спазени формалноститѣ прѣдвидени въ чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ, при всичко, че сжщия актъ е издаденъ на основание едно рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть на обтжженото рѣшение се вижда, че Старо-Загорския окржженъ сждъ, като обсжжда силата и значението на прѣдставения отъ касатора крѣпостенъ актъ подъ № 55, намира, че тоя документъ „не може да се вземе напълно за дѣйствителенъ, тъй като при издаването му отъ мировия сждия, послѣдния не е изпълнилъ формалноститѣ, които сж прѣдвидени по чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ. Ако мировия сждия бѣше направилъ тая провѣрка, крѣпостния актъ не щеше и да бжде издаденъ". Това сжждение на казания окржженъ сждъ е неправилно, защото е несъобразно съ разпорѣжданията на закона. Прѣди всичко, сждътъ е изпустналъ изъ прѣдъ видъ обстоятелството, че въпросния крѣпостенъ актъ е издаденъ на основание на едно сждебно рѣшение, съобразно съ прѣдписанието на чл. 1 отъ закона за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия, или частни актове отъ 15 декемврий 1891 г., споредъ който законъ не се изисква нито прѣдставянето на общинско свидѣтелство, нито провѣрка на сжщото свидѣтелство, както това изисква чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ. Тоя послѣдния законъ реглира начинътъ и условията, при които трѣбва да се извършватъ обикновенитѣ покупко-продажби на недвижими имоти, тогасъ, когато цитирания по-горѣ законъ за продажба на недвижими имоти и пр., урежда единъ особенъ родъ покупко-продажби, извършени съ домашни условия, или частни актове, които сдѣлки се освобождаватъ отъ ония формалности, които изисква чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ за обикновенитѣ покупко-продажби на недвижими имоти. Закона за домашнитѣ актове е специяленъ законъ и при това по новъ отъ тоя послѣдния, слѣдователно той дерогира на нѣкой негови разпорѣждания, колкото се отнася до ония покупко-продажби, за които той специално е създаденъ. Щомъ, прочее, Старо-загорския окржженъ сждъ, въпрѣки всичко горѣизложено, е приелъ, че прѣдставения отъ апелатора крѣпостенъ актъ нѣмалъ значение, понеже

не билъ издаденъ съгласно, разпорѣжданията на чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ, безъ да обърне внимание на закона за домашнитѣ актове и пр., то явно е нарушилъ тая послѣдната статия, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското съдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Съдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Старо-Загорския окръженъ съдъ, отъ 15 юлий 1898 г., подъ № 280, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското съдопроизводство, въ свръзка съ чл. 34 отъ закона за нотариуситѣ, съ силата на чл. 706 п. I отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ същия съдъ.

№ 36 — (201) — 20 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Съдъ, първо гражданско отдѣление, на петий априлъ хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 102, по описа за 1900 год., на Н. Сарапуло, отъ гр. Карнабатъ, съ Аника Трандафилова, отъ гр. Бургазъ, за издаване на изпълнителенъ листъ.* — Въ заседанието се яви Т. Тодоровъ, повѣреникъ на Н. Сарапулосъ и адвокатътъ д-ръ П. Табурновъ, повѣреникъ на Аника Трандафилова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Алкивияди Димитракопуло, повѣреникъ на Никола Сарапуло, отъ гр. Карнабатъ, като излага въ прошението си до Бургазкия окръженъ съдъ, че ипотекирания кредиторъ Констандинъ Велиядисъ е прѣхвърлилъ вземането си срѣщу Аника Трандафилова отъ 8000 лева върху довѣрительтъ му и че тъй като длъжницата доброволно не искала на срока да заплати дългътъ си, — молилъ съдътъ да издаде изпълнителенъ листъ за продажба не само на ипотекиранитѣ дюкяни и мѣсто, нъ и на новопостроената прѣзъ 1896 год. нова кѫща върху мѣстото. Окръжниятъ съдъ отказалъ въ молбата на просителя касателно до продажбата на мѣстото. Пловдивскиятъ апелативенъ съдъ разгледалъ жалбата на Алкивияди Димитракопуло и съ опрѣдѣлението си отъ 25 октомврий 1899 год., подъ № 357, оставилъ я безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че Н. Саропуло, отъ гр. Карнабатъ, чрѣзъ пълномощника си, съ заявление отъ 12/XII 98 год., до Бургазкия окръженъ съдъ, като прѣдставя изпълнителенъ листъ № 8867, издаденъ му отъ същия съдъ и едно свидѣтелство № 224 на Бургазкото градско общинско управление, молилъ е за събиране ипотечното си зимане да му се издаде другъ изпълнителенъ листъ за продаване не само означенитѣ въ ипотечния актъ имоти на длъжницата Аника Трандафилова, но и построената отъ същата отпослѣ (прѣзъ 1896 год.) на същото (ипотекирано) мѣсто, означено въ ипотечния актъ № 46, нова кѫща; че съ опрѣдѣлението си № 369 отъ 27 февруарий т. г., Бургазкия окръженъ съдъ е оставилъ молбата на Саропуло безъ послѣдствие, като неоснователна; че това опрѣдѣление същия обжалва съ молба да се отмѣни и да постанови съда продажбата и на новостроената отъ длъжницата кѫща; че домогването на частния тѫжитель, споредъ точното и

ясно прѣдписание на чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ е съвсемъ неоснователно, защото, споредъ казания законъ, прѣтенциитѣ на ипотекарния кредиторъ могжтъ да се простиратъ само върху подобренията на ипотекирания за обезпечение вземането имотъ, а не въ случая, какъвто е конкретния, гдѣто построеното слѣдъ ипотеката здание е, отдѣлно взето даже, отъ много по-голѣма стойность отъ самия ипотекаренъ имотъ, та повече отъ прѣсилно ще бжде да се тълкува, че прѣдмѣтната (нова) кжща съставлява просто подобрение на имота, каквото прѣдвижда послѣдната алинея на чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ; че споредъ първата алинея на сжщия членъ отъ закона, която е сжществено различна отъ послѣдната и е установена като изключителна гаранция за интереситѣ на кредиторитѣ, уголѣмяване на ипотеката кредитора може да иска само въ случай на обѣзцѣнение ипотекарния имотъ до такава степенъ, щото да не може да покрие ипотекарното зимане; че въ случая тжжителя не само че установява да е изгубилъ имота що годѣ отъ цѣната си, напротивъ отъ книжята по дѣлото (ипотеч. актъ № 46 и общинското свидѣтелство № 224 отъ 12/XII 1898 год.) е очевидно, че съ постройката на кжщата отъ стойность 5000 лева, трѣбва да се повиши цѣната и на съсѣдния ипотекиранъ имотъ, оцененъ споредъ ипотеката за 1300 л. всичко; че щомъ закона за ипотекитѣ, споредъ посочения членъ отъ сжщия законъ, прави разлика между подобрението и уголемяване на ипотеката, а пъкъ кжщата новопостроена съ стойность 5000 лева не може по никой начинъ да се счете за просто подобрение на прѣдметния ипотекаренъ имотъ, то обжалваното опрѣдѣление на окржжния сждъ, като правилно постановено, трѣбва да бжде подтвърдено и да се отхвърли подадената противъ сжщото частна жалба.“ Срѣщу това опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ, Н. Саропуло подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ и чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, като призналъ, че въ дадения случай построеното здание върху ипотекираното мѣсто, не съставлявало подобрение на имота.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша докладътъ на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣрницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши прѣдметната жалба, взе въ съображение: Споредъ съдържанието на чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ, ипотеката се простира възъ всичкитѣ подобрения на имота. Апелативния сждъ, като признава това правило, постановено въ горѣцитирания членъ, намира, че въ дадения случай съграденото здание върху ипотекираното мѣсто, не съставлявало подобрение на имота, слѣдователно, ипотеката не могла да се простре върху него, тъй като то струвало много повече отъ мѣстото. Сжждението на апелативния сждъ по този въпросъ, не може да се признае за правилно, защото постройката отъ каквато стойность и да е, по своето прѣдназначение, съставлява подобрение на мѣстото, вслѣдствие на което, по разума на чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ, ипотеката се простира върху нея. Отъ друга страна, апелативния сждъ, въ мотивитѣ на опрѣдѣлението си, като че иска да даде самостоятелно значение на постройката, сжществуването на която би могло да се постави отдѣлно отъ мѣстото. И отъ тази гледна точка

сждътъ не е правъ, защото има извѣстно юридическо правило, споредъ което постройката се счита за принадлѣжность на мѣстото и, като такова, служи за негово подобрение, emne gued solo inaedificalur solo cedit. Прочее, отъ изложеното до тукъ става ясно, ча апелативния сждъ, като не е счелъ поставѣното здание върху ипотекираното мѣсто за подобрение, далъ е криво тълкуване на чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ и съ това е нарушилъ, както този членъ, тъй сжщо и чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство

Прѣдъ видъ на горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ намира жалбата на касатора за основателна и за това опрѣдѣлява: опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 25 октомврий 1899 год., подъ № 357, защото е нарушенъ чл. 8 отъ закона за ипотекитѣ и чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 37 — (203) — 20 априлъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сждъ, първо гражд. отдѣление, на петий априлий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 107, по описа за 1900 год., на Василъ Лазаровъ отъ гр. Хасково, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 3 ноемврий 1899 год., подъ № 390.* — Въ заседанието се яви Хр. Ил. Ковачевъ, повѣреникъ на Стоянъ и Димитръ Дѣлчеви.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивския апелативенъ сждъ, като разгледалъ гражданското частно производство № 207/99 год., по описа на дѣлата си, завѣдено по частната апелативна жалба на братя Стоянъ и Димитръ Дѣлчеви, отъ с. Паша-кьой, противъ опрѣдѣлението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 26 юлий 1899 год. № 1350, съ което била оставена безъ движение, като просрочена, частната имъ апелативна жалба противъ опрѣдѣлението на сжщия сждъ отъ 28 февруарий 1898 година № 753, и като взелъ прѣдъ видъ: „че Хасковския окржженъ сждъ, съ опрѣдѣлението си подъ № 753 отъ 28 февруарий 1898 год., съ което е утвърдилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 159/97 г., по описа на сждебния приставъ при сжщия сждъ, за продажба на нѣкои имотъ на длъжницитѣ Димитръ и Стоянъ Дѣлчеви, отъ с. Паша-кьой, съобщилъ на длъжницитѣ съ расписка отъ 23 мартъ 1898 г. само въ единъ прѣписъ, и отъ казаната расписка се вижда, че този прѣписъ е билъ съобщенъ на Ст. Дѣлчевъ само, който се е расписалъ въ расписката за братя Дѣлчеви, а не и на Димитъръ Дѣлчевъ; че отъ книжята на дѣлото се вижда, че братя Стоянъ и Димитъръ Дѣлчеви не съставляватъ нѣкоя търговска фирма, а въ такъвъ случай окржжния сждъ трѣбваше да имъ съобщи по отдѣлно прѣписи отъ опрѣдѣлението, за да може слѣдъ изтичането на срока за обжалване, да се счита, че е влѣзло и противъ двамата въ сила опрѣдѣлението, а пъкъ той не е постжпилъ така; че щомъ като не е билъ съобщенъ на Димитъръ Дѣлчовъ прѣписъ отъ казаното по-горѣ опрѣдѣление, послѣдното не може да се счита за влѣзло въ сила

и противъ него; че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ, съ опрѣдѣлението си № 1350 отъ 26 юлий 1899 год., е оставилъ частната възивна жалба на Стоянъ и Димитъръ Дѣлчеви противъ опрѣдѣлението отъ 28 февруарий 1898 год. № 753, безъ движение по отношение и на двамата, като подадена слѣдъ изтичането на срока за обжалване, като е приелъ, че обжалваното съ нея опрѣдѣление е влѣзло въ законна сила и противъ двамата; че както се каза по-горѣ, щомъ като опрѣдѣлението № 753 отъ 28 февруарий 1898 год. не мѫже да се счита за съобщено и на Димитъръ Дѣлчовъ, трѣбва да се приеме, че възивната частна жалба противъ сѫщото опрѣдѣление е подадена въ законния срокъ по отношение на Димитъръ Дѣлчовъ и че опрѣдѣлението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ подъ № 1350, по отношение на Димитъръ Дѣлчовъ, подлѣжи на отмѣна", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 ноемврий 1899 год. подъ № 390 видоизмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление № 1350/99 г., като е счелъ, че то е влѣзло въ законна сила само по отношение на Стоянъ Дѣлчевъ, нъ не и по отношение на Димитъръ Дѣлчевъ. Срѣщу второстепенното опрѣдѣление подава частна касационна жалба взискательтъ Василъ Лазовъ и се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 224 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че разписката била подписана, въ присѫтствието на двама свидѣтели, отъ Стоянъ Дѣлчевъ за братя Дѣлчеви, отъ което се разбирало, че се е разписалъ не само за себе си, нъ и за безграмотния си братъ Димитъръ Дѣлчевъ, както се е разписвалъ въ всичкитѣ въобще книжя по дѣлото, прѣдъ видъ, че изпълнителниятъ листъ билъ издаденъ противъ двамата братя като солидарни длъжници и продаваемитѣ имоти сѫ имъ биле нераздѣлени.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурора заключи въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: За да влѣзе въ законна сила, както изисква чл. 1027 отъ гражданското сѫдопроизводство, опрѣдѣлението, съ което се утвърдява публичната продань, трѣбва да се съобщи въ прѣписъ на длъжника, както изисква чл. 234, по правилата изложени въ чл. чл. 221—227 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Това опрѣдѣление, понеже обема цѣлата продажба, колкото и да сѫ длъжницитѣ, чиито имоти сѫ продадени, не може да се дѣли, въ смисълъ да влиза въ законна сила само спрямо едного отъ длъжницитѣ, а не спрямо всичкитѣ. Съ тази цѣль окрѫжния сѫдъ съобщилъ на двамата солидарни длъжници—братя Стоянъ и Димитъръ Дѣлчеви, прѣписъ отъ опрѣдѣлението си № 753/98 год., съ което продажбата на ипотекиранитѣ тѣхни общи имоти била утвърдена и този прѣписъ билъ полученъ срѣщу разписка отъ 23 мартъ 1898 год., подписана за двамата отъ Стоянъ Дѣлчевъ, т. е. Стоянъ Дѣлчевъ я подписалъ както за себе си, така и за брата си Димитъръ Дѣлчевъ, който, както се вижда отъ изпълнителното производство, е безграмотенъ и билъ често подписванъ отъ брата си Стоянъ Дѣлчевъ. Значи, врѫчването на въпросното опрѣдѣление е станало споредъ прѣдписанието на чл. 224 отъ гражданското сѫдопроизводство, понеже Димитъръ Дѣлчевъ, като безграмотенъ, не е могѫлъ да подпише, а братъ му Стоянъ Дѣлчевъ, като грамотенъ, подписалъ за двамата, и този под-

писъ личи въ разписката отъ 23 мартъ 1898 год. Прочее, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е счелъ, че въпросното опрѣдѣление не било съобщено на Димитъръ Дѣлчевъ и за това спрямо него не било влѣзло то въ законна сила, нарушилъ е чл. 224 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което нарушение обжалваното сега опрѣдѣление подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 3 ноемврий 1899 год. подъ № 390, защото е нарушенъ чл. 224 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да ѐе отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщиятъ сѫдъ.

№ 38 — (209) — 1 май 1900 година. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на седемнадесетий априлъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 62, по описътъ за 1900 год., на Христо Д. Поповъ, отъ гр. Казанлъкъ, съ Райна Баланова, отъ сѫщия градъ, за кѫща.* — Въ заседанието се яви К. Серафимовъ, пълномощникъ на Христо Д. Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 11 юлий 1896 г. до Казанлъшкия мирови сѫдия, възиваемата Райна Д. Баланова, отъ гр. Казанлъкъ, завѣла срѣщу апелатора Христо Д. Поповъ искъ, за правоспособность на $^{3}/_{4}$ части отъ една кѫща въ гр. Казанлъкъ, Кърейска часть, едноетажна, отъ 4 стаи, дворъ отъ единъ декарь и въ него кладенецъ, при съсѣди: Братя Аврамъ Галишенъ Натанови, Хр. Калайджи, Зелка Соторгуджиева и пѫть, и иска осѫждането на апелатора да ѝ отстѫпи $^{3}/_{4}$ отъ тая кѫща, както и да ѝ заплати разноскитѣ по водене на дѣлото. Мировия сѫдия, съ рѣшението си отъ 7 май 1897 год. подъ № 165, уважилъ иска. Срѣщу това рѣшение, Христо Д. Поповъ е подалъ възивна жалба въ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 12 февруарий 1898 год., подъ № 52, потвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Христо Д. Поповъ подалъ касационна жалба въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, който, за нарушение чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ рѣшението си отъ 15 февруарий 1899 год., подъ № 38, отмѣнилъ второстепенното рѣшение и възвърналъ дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, въ сѫщия сѫдъ. Старо-Загорския окр. сѫдъ повторно разгледалъ това дѣло и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „че за доказване на иска си истцата — възиваема прѣдставлява крѣпостенъ актъ № 310 отъ 14 ноемврий 1892 год. отъ който се вижда, че имота ѝ е проданенъ отъ Аврамъ К. Берахъ, за себе си и като пълномощникъ на Брзтята си Мошонъ, Мазалто и Бенвито К. Берахови; че тоя крѣпостенъ актъ е изданенъ възъ основание на крѣпостния актъ № 119 отъ 31 юний 1892 год., изданенъ на помѣнатитѣ продавачи на възиваемата; че за основа за издаване на послѣдния крѣпостенъ актъ № 119, е послужило рѣшението № 266 отъ 15 май

1891 год., по което лицето Юда и майка му Леона Джое сж осждени да прѣдадѫтъ на казанитѣ продавачи на истцата спорната кѫща, а така сѫщо и приложеното при нотариалното дѣло № 177/841 общинско свидѣтелство № 54 отъ 10 юлий 1891 год.; че отъ прѣдставеното отъ възивната страна свидѣтелство № 2427 отъ 16 юлий т. г. на Казанлъшкото градско общинско управление се вижда, че отъ продавачитѣ на истцата Аврамъ, Мошонъ и Мазалто сж синове на Исакъ Даниловъ Бераха, който се поминалъ, а отъ единъ нарѣченъ ипотеченъ актъ отъ 1893 г. на стр. 20 въ гражданското дѣло № 419/91 г. на Казанлъшкия мирови сѫдия, се вижда, че останалата продавачка Бевенито е жена на сѫщия Исакъ Дан. Бераха; че отъ сѫщото това свидѣтелство на Казанлъшкото общинско управление се вижда пъкъ, че лицето Юда Сабевъ, за дълга на който апелатора е купилъ отъ публична проданъ спорната кѫща съ крѣпостенъ актъ № 24 отъ 1894 год., е братъ на бащата и съпругътъ на продавачитѣ на истцата: че сами по себе си крѣпостнитѣ актове № 310 отъ 14/XI 92 год. на истцата и оня подъ № 119 на нейнитѣ продавачи, установяватъ напълно правото на собственость на истцата, защото сж издадени съгласно закона за нотариуситѣ — чл. 34; че отъ друга страна, както отъ единъ въводителенъ протоколъ въ владѣние отъ 4 януарий 1892 год., така и отъ показанията на свидѣтеля Г. Т. Дързевъ, разпитанъ въ послѣдното заседание по дѣлото въ първата инстанция, се установява, че истцата е имала и владѣнието на кѫщата. Но и да не е имала владѣнието истцата при описването и продажбата на кѫщата, пакъ не може тия дѣйствия да ѝ врѣдятъ, щомъ тя има крѣпостенъ актъ за собственостьта на тая кѫща (чл. 1035 п. 1 отъ гражд. сѫдопроизводство); че крѣпостния актъ на истцата не се оборва отъ възраженията на апелатора; че неговия продавачъ Юда Сабевъ ималъ рѣшение № 244, по гражданското дѣло № 1000 на Казанлъшкия мирови сѫдия отъ 6 май 1891 г., и че той, апелатора, наложилъ запоръ на кѫщата въ 1890 год. (гледай удостовѣрение № 6371 на сѫдебния приставъ) за дългъ на продавача неговъ — Юда Сабевъ и когато още нито истцата нито нейнитѣ продавачи не сж си били взели крѣпостнитѣ актове №№ 310 и 119; че първото възражение на апелатора — че имало рѣшение № 244 за правото на собственостъ на неговия продавачъ надъ спорната кѫща, не оборва крѣпостния актъ на истцата, прѣди всичко, за това, защото съ това рѣшение се заповѣдва само да се вдигне запора въ полза на Леона Джое за $^1/_4$ часть, но не се признава Юда за собственикъ на $^3/_4$ останали части, защото, като длъжникъ, щомъ имота е билъ въ владението му, или даже и да не е билъ, както много се практикувало до изменението на чл. 985 отъ гражд. сѫдопроизводство, то взискателя може да налага запоръ на тоя имотъ, и невдиганието на запора неозначава, че той (Юда) е собственикъ на $^3/_4$; собственикъ може да е и другъ нѣкой, а той (Юда Сабевъ) само да владѣе. Това възражение не оборва крѣпостниятъ актъ на истцата и за това, защото тя не държи правата си отъ Юда и послѣдния, или неговата противница въ процеса Леона Джое, не сж лицата, отъ които продавачитѣ на истцата държатъ тѣхнитѣ права, та да сж ангажирани отъ това рѣшение № 244; тъй щото това рѣшение за истцата, или нейнитѣ продавачи е res inter alios acta и то

нито ги врѣди нито ползува; че второто възражение на апелатора — че е имало запоръ надъ имота въ 1890 год. още, и прѣди издаването крѣпостни актове на истцата и продавачитѣ ѝ, не може сѫщо да намали силата на тия крѣпостни актове, защото тукъ странитѣ прѣтендиратъ да държатъ имота отъ двама различни бивши притѣжатели (auteurs) и нѣма значение прѣфитета на единъ крѣпостенъ актъ надъ другия, защото ако е собственикъ Юда Сабевъ, то и съ по първа дата да е акта на истцата, пакъ не може да се противопоставя на правата на апелатора Христо Д. Поповъ. Пакъ и да не сѫществуваше крѣпостения актъ на истцата, то има двѣ общински свидѣтелства по двата крѣпостни актове, които доказватъ правото на собственость на истцата надъ спорната кѫща; че независимо отъ това, съ рѣшението № 266, възъ основание което и свидѣтелството № 54, е издаденъ първия крѣпостенъ актъ на продавачитѣ на истцата и въ което рѣшение Юда Сабевъ е страна, тоя послѣдния е осѫденъ да отстѫпи спорната кѫща на продавачитѣ на истцата. А пъкъ Хр. Д. Поповъ — апелатора, като приемникъ на тоя Юда Сабевъ, то това рѣшение е задължително за него, поне до тогава, до когато той (апелатора) не се потѫжи за отмѣнението му съгласно начинитѣ за това, прѣдвидени въ гражд сѫдопроизводство. Обстоятелството че Хр. Д. Поповъ е ималъ наложенъ запоръ надъ имота. когато се е издало това рѣшение, така сѫщо не е достатъчно да ослаби връзката, която то създава за него, защото налаганието на запора не прѣчи на трети лица да си диратъ имота. При това, каквото ще да е това рѣшение, апелатора не може да иска отъ тоя сѫдъ да го обѣзсили, или да му не отдаде силата на сѫдебно рѣшение, защото сѫда може да прави това само съ другитѣ актове и то въ крѫга на правилата за доказателствената имъ сила; но сѫдебнитѣ рѣшения, обаче, сѫ задължителни за сѫда и тѣхното отмѣняване става по реда прѣдвиденъ въ гражд. сѫдопроизводство и единствено по тоя редъ. Излиза, че рѣшението № 266, което признава правото на собственость на продавачитѣ на истцата срѣщу Юда Сабевъ е задължително и за апелатора до отмѣнението му, като при това правото на собственость на истцата се доказва и отъ общинскитѣ свидѣтелства. Рѣшението № 244 не доказва, че Юда Сабовъ е собственикъ, тъй щото той, а слѣдователно и Хр. Д. Поповъ, нѣматъ доказателства за собственость надъ имота; крѣпостения актъ на апелатора № 24, недоказва това право, защото той показва само, че за дългъ на Юда се продалъ имотъ, който се намиралъ въ владението му и който имлтъ се купилъ отъ апелатора, но не и повече; че обясненията на истцовиятъ повѣреникъ, какво спорната кѫща е принадлѣжала на бащата на Юда и дѣдото и свекъра на продавачитѣ на истцата — Данаилъ Бераха Шапатъ и че вслѣдствие на единъ видъ залогъ, съгласно ипотеченъ актъ отъ 25 юлий 1873 год. е останала върху Исака, баща на продавачитѣ на истцата, — сѫ обяснения, които хармониратъ съ правата на тия продавачи съгласно крѣпостния имъ актъ № 119 отъ 1891 год. Така щото макаръ Данаелъ Бераха да е билъ собственикъ съгласно тапията му при дѣло № 419/91 г., то отъ това не слѣдва, че Юда Сабовъ, като неговъ наслѣдникъ, има още часть въ кѫщата, защото крѣпостнитѣ актове №№ 310 и 119 гласятъ противното; че обстоятелството, че Леона Джое, майка на Юда

и баба на продавачитѣ Мошонъ, Аврамъ и Мазалто, а свекърва на Бенита, има рѣшение № 244 за вдигане запора отъ $^1/_4$ отъ кѫщата, не обѣзсилва доказателствата на истцата, която е завѣла иска си само за $^3/_4$ части, защото това рѣшение № 244 е пакъ въ нищо незадължително за продавачитѣ на истцата, които не сѫ участвували въ издаването му; че апелатора слѣва да бѫде осѫденъ да отстѫпи $^3/_4$ части отъ имота на истцата и остане съ $^1/_4$, за която има домашенъ актъ и която е въ владението му, а още и защото не се иска отъ истцата; че затова слѣдва да се потвърди рѣшението на мировия сѫдия", — съ рѣшението си отъ 21 юний 1899 год. подъ № 214, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Христо Д. Поповъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Ст.-Загорския окр. сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 376, 384 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не обърналъ внимание, че рѣшението № 266 е основано само на самопризнанието на Юда Сабевъ, неговъ длъжникъ, съ цѣль да се отнеме отъ него кѫщата и че това рѣшение, очевидно, противорѣчи на друго едно № 244.

Върховниятъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ рѣшението на Старо-Загорския окр. сѫдъ се вижда, че тай не е далъ никакво значение на запора, наложенъ отъ Хр. Поповъ върху прѣдметната кѫща и на публичната проданъ, станала слѣдъ това върху кѫщата, защото отъ рѣшението № 266 константиралъ, че запора е билъ наложенъ и проданьта е била извършена върху чужда вещь — върху имотъ принадлѣжащъ не на длъжника Юда Сабевъ, а на друго лица, а именно на продавачитѣ на истцата по дѣлото Райна Баланова. Съображенията на окр. сѫдъ биха биле въ случая съвършенно правилни, ако дѣйствително рѣшението № 266 можеше да се противопостави на Хр. Д. Попова и ако окр. сѫдъ основателно считаше, че послѣдния е длъженъ да оборва това рѣшение по реда прѣдвиденъ въ процесуалнитѣ закони за отмѣна на рѣшенията като частенъ наслѣдникъ на Юда Сабевъ, обаче окр. сѫдъ не е обърналъ внимание, че рѣшението № 266 е издадено по искова молба, завѣдена подиръ налагането на запора и че въ тоя случай закона задължава всѣко трето лице, което смѣта, че описания недвижимъ имотъ е негова собственость, да подигне искъ, както срѣщу длъжника, така и срѣщу взискателя, срѣщу когото особено да прѣдстави доказателствата си за собственость (чл. 1047 и слѣдующитѣ отъ гражд. сѫдопроизводство). Лесно е да се разбере, защо законътъ възлага подобно задължение върху третото лице, като се вземе прѣдъ видъ, че подиръ запора взискательтъ е, който има главния интересъ, щото описаниятъ имотъ да се признае за собственость на длъжника му, когато послѣдниятъ, въ повечето случаи несъстоятеленъ длъжникъ, за да усуети взискванието на своя кредиторъ, обикновено става безучастенъ зрителъ на процеса, който се води за собственостьта на имота му, а по нѣкога влиза даже въ споразумение съ трето лице за да се яви то като истецъ и да ревандикира описания имотъ, като му обѣщава съдѣйствие за спечелването на процеса въ видъ на самопризнание и пр., както е станало и по дѣлото, резултатъ на което се явява

рѣшението № 266, основано на самопризнанието на длъжника Юда Сабевъ, че имота принадлѣжи на истцата. Когато, обаче, подобно дѣло се води срѣщу взискателя, тогава самопризнанието на длъжника неможеше да поврѣди на взискателя, не може да се постави въ основа на рѣшението за собственостьта, и третото лице ще трѣбва да докажи правото си на собственость съ други доказателства. Ето защо рѣшението № 266, щомъ то е било издадено по исковата молба подигната подиръ описванието на имота, и безъ да се спазени условията на чл. чл. 1047 и 1048 отъ гражданското сѫдопроизводство, не може да се противопостави на купувача на продадения на публиченъ търгъ имотъ, а Райна Баланова, като истца, е длъжна да си докаже на общо основание иска, т. е. да докаже, че нейнитѣ продавачи сѫ биле собственици на кѫщата, която е била продадена за чуждъ дългъ, безъ да може да черпи за това доказателства отъ рѣшението № 266, условията за издаването на което тя испълнява сега, като е подигнала иска си срѣщу взискателя — купувачъ на кѫщата. При тия обстоятелства, Старо-Загорскиятъ окр. сѫдъ, като е противопоставилъ на Хр. Попова рѣшението № 266, въ което той не е билъ страна и като е опрѣдѣлилъ юридическитѣ отношения на странитѣ възъ основа на това рѣшение, е постѫпилъ вѫпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, оплакването за което на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Старо-Загорскиятъ окрѫженъ сѫдъ № 214 отъ 21 юний 1899 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроиводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 39 — (216) — 3 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети априлъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 204, по описа за 1899 год., на Христо П. Сѫровъ, отъ с. Мѫглижъ, съ Минчо П. Сѫровъ, отъ сѫщото село, за ревандикация на четери кѫса недвижими имоти.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христо П. Сѫровъ, отъ с. Мѫглижъ, заявилъ на 24 май 1896 год. искъ противъ Минчо П. Сѫровъ, отъ сѫщото село, за правособственость на четери кѫса недвижими имоти, които и истецътъ и отвѣтникътъ сѫ купиле отъ едно и сѫщо лице — отъ сестра си съ частни продавателни отъ 16 мартъ 1895 год. (на ищеца) и отъ 10 априлий 1895 год. (на отвѣтника), само че отвѣтника сполучилъ по-рано да влѣзе въ владѣнието на имотитѣ. II Казанлѫшки мирови сѫдия, съ рѣшението си № 580/96 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ отъ истеца, Ст.-Загорския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 22 мартъ 1898 год. подъ № 156, подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: — 1) „че истеца Хр. П. Сѫровъ, отъ гр. Казанлъкъ, искалъ е прѣдъ мировия сѫдия да се осѫди отвѣтника Минчо П. Сѫровъ, отъ

сящия градъ, да отстяпи и прѣдаде въ владѣнието му три ниви и една градина въ землището на с. Мяглижъ, които притѣжавалъ по покупка съ домашенъ актъ, съ дата отъ 16 мартъ 1895 год., и които отвѣтника незаконно завладѣлъ; 2) мировия сядия на основание прѣдставенитѣ му два продавателни акта за сящитѣ ниви и градина и показанията на свидѣтелитѣ върхý факта на владѣнието имъ, е издалъ рѣшение № 580/96 год., съ което отхвърлилъ искътъ на истеца, като неоснователенъ; 3) апелатора съ възивната си жалба е искалъ да установи съ свидѣтели, че възиваемия недобросъвѣстно е влѣзалъ въ владѣнието на въпроснитѣ имоти, тъй като нему е било извѣстно, че биле купени отъ него прѣди 20 дена, когато той самъ присятствувалъ на продажбата. Отъ разпитанитѣ свидѣтели въ днешното заседание не се установи положително, че възиваемия е билъ извѣстенъ за тѣхната продажба, слѣдователно, недобросъвѣстно е купилъ сящитѣ имоти слѣдъ това и влѣзълъ въ владѣнието имъ. Ако е била първата продажба извѣстна на възиваемия, то и втората продажба е била извѣстна на апелатора, така щото никой не му е виноватъ, като не побързалъ да се въвѣде въ владѣнието имъ. Сядътъ не може да има голѣма вѣра въ даннитѣ на двата прѣдставени продавателни акта, защото тѣ не сж направени по нотариаленъ редъ. Въ първата инстанция отъ свидѣтелитѣ е установено, което нѣщо се признава и отъ апелатора, че възиваемия се е намиралъ въ владѣнието имъ. Сядътъ сящо не може да знае, коя продажба е била първата, дали тази отъ 10 априлъ, или отъ 16 мартъ. Свидѣтелитѣ казватъ, че чули че сящитѣ имоти биле продадени". Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Ст.-Загорския окр. сядъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ гражданското сядопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 217 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че не било установено коя дата отъ двата акта била по-стара — тая ли отъ 16 мартъ 1895 год., или же оная на отвѣтника отъ 10 априлъ сящата година, когато съмнѣние отъ отвѣтника не било възбудено относително датата 16 мартъ 1895 год., па косвенно и отъ свидѣтелитѣ се била установила тая дата за вѣрна, а и логически слѣдвало, че 16 мартъ е по-рано отъ 10 априлъ сящата година; 2) чл. 328 отъ гражданското сядопроизводство, въ свързка съ чл. 630 отъ сящото сядопроизводство и чл. чл. 218 и 236 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото като твърдилъ въ рѣшението си, че отъ свидѣтелскитѣ показания не се било установило, щото отвѣтникътъ да е присятствувалъ при първата продажба, сядътъ е изопачилъ показанията имъ, понеже свидѣтельтъ Станчо Черневъ показалъ изрично, че и отвѣтникътъ присятствувалъ при продажбата, а свидѣтельтъ Черню Тоневъ показалъ, че е срѣщналъ отвѣтника да излазя отъ стаята дѣто станала продажбата; 3) чл. чл. 231, 8, 24, 27 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото е далъ прѣдпочитане на второто — онова отъ 10 априлъ 1895 год. — задължение на продавачката, макаръ да е било то безъ причина, щомъ тя по-напрѣдъ била отчуждила нему (на касатора) имотитѣ.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурора заключи въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сядъ взе въ съображение: I Чл. 220 ал. II отъ закона за задълженията и договоритѣ признава собственостьта на

недвижимъ имотъ да принадлѣжи на оня изъ между двама купувачи съ частни актове, който прѣвъ добросъвѣстно е туренъ въ владѣнието на имота. Въ тоя случай датитѣ на актоветѣ нѣматъ значение, а има значение обстоятелството, кой отъ двамата купувачи прѣвъ е билъ добросъвѣстно туренъ въ владѣние. Датитѣ на актоветѣ иматъ значение, въ смисълъ, че се прѣдпочита актътъ съ по-старата дата, само когато ни единъ отъ двамата купувачи нѣма добросъвѣстно владѣние на имота, както това изрично постановява втората половина на втората алинея отъ рѣчения членъ. По настоящето дѣло отвѣтникътъ, макаръ и актътъ му да носи по-послѣдна дата отъ акта на истеца,ималъ владѣнието на имота и, слѣдователно, спорниятъ въпросъ е билъ, както самъ истецътъ е съзнавалъ това въ апелативната си жалба, да ли владѣнието на отвѣтника било добросъвѣстно, тъй като истецътъ прѣтендиралъ — и съ тая цѣль биле сѫ распитани въ втората инстанция двама негови свидѣтели — че отвѣтникътъ е знаялъ, че сѫщитѣ имоти по напрѣдъ отъ него ги е купилъ истецътъ. Отъ тука слѣдва, че първото оплакване въ касационната жалба, като се основава само на датитѣ на актоветѣ, а игнорира владѣнието на имота, е оплакване неосновотелно. Прочее, указапитѣ въ това оплакване чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 217 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ не сѫ нарушени. II) По въпроса, да ли отвѣтникътъ е знаялъ, че истецътъ по напрѣдъ отъ него билъ купилъ съ своя актъ спорнитѣ имоти и, слѣдователно, дали недобросъвѣстно билъ туренъ въ владѣнието, сѫдътъ по сѫщество намира, че отъ свидѣтелитѣ не се било установило положително твърдѣнието на истеца, т. е. отвѣтникътъ да е присѫтствувалъ, или да е знаялъ за продажбата на истеца. Второто оплакване въ касационната жалба, за нарушение чл. 328, въ свързка съ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ смисълъ, че сѫдътъ билъ изопачилъ свидѣтелскитѣ показания, е оплакване неосновотелно, защото сѫдътъ не казва въ рѣшението си, че свидѣтелитѣ сѫ показали друго, отъ онова, което въ дѣйствителность тѣ сѫ показали, за да може да му се вмѣни, че прави материялно изопачаване на показанията имъ, а казва само, че тѣ не установили положително онова, което истецътъ искалъ да установи съ тѣхъ, съ други думи, сѫдътъ като приема свидѣтелскитѣ показания такива, каквито сѫ тѣ, счита, че отъ тѣхъ не е могълъ да се убѣди положително въ вѣрностьта на твърдението на истеца, а като се вземе прѣдъ видъ, че единъ отъ двамата разпитани по това обстоятелство свидѣтели е показалъ (свидѣтеля Станчо Черневъ), че не помни, нъ мисли, че и отвѣтникътъ е присѫтствувалъ при първата продажба, а другиятъ свидѣтель (Черню Тоневъ) е показалъ, че при влизанието си въ стаята, дѣто ставала първата продажба, срѣщналъ отвѣтника на вратата да излиза (гледай протокола отъ 9 мартъ 1898 год. на Ст.-Загорския окр. сѫдъ), то съображението на сѫдътъ, че тия свидѣтелски показания не установяватъ положително недопросъвѣстностьта на отвѣтника, е резултатъ на оцѣнката, която той прави на свидѣтелскитѣ показания — право, което му дава чл. 328, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и не може да се нарѣче изопачение на тия свидѣтелски показания. III) Третото оплакване за нарушение на чл. чл. 231, 8, 24 и 27 отъ за-

кона за задълженията и договоратѣ е неоснователно, защото тукъ нѣма споръ съ продавачката, а между двамата купувачи, и щомъ, споредъ чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата върху втория отъ тѣхъ се счита за валидна, прѣдъ видъ, че той пръвъ добросъвѣстно билъ туренъ въ владѣние, то само отъ себе слѣдва, че първата продажба не е валидна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Христо П. Сѫровъ, срѣщу рѣшението на Ст.-Загорския окр. сѫдъ, отъ 22 мартъ 1898 год. подъ № 156, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 40 — (219) — 5 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на двадесетъ и първий априлъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова; *гражданско дѣло № 58, по описа за 1900 год., на Търновския окрѫженъ управитель съ Търновската градска община, за въстановяване нарушено владѣние.* — Въ заседанието се явиха: юристконсулта при Финансовото Министерство Ст. Радановъ и Ив. Славовъ, повѣреникъ на Търновската градска община.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Търновската градска община заявила на 5 августъ 1898 г. искъ противъ държавата, въ лицето на Търновския окр. управитель, за въстановление нарушено владѣние на 7 стаи отъ зданието, нарѣчено „Полиция“, въ гр. Търново. I Търновски мирови сѫдия, съ рѣшение № 210/98 год., уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 413/98 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Обаче по касационната жалба на истеца, Върховния Касационенъ Сѫдъ, I-то гражданско отдѣление, съ рѣшението си № 83 отъ 4 мартъ 1899 г., за нарушение чл. 48 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, отмѣнилъ второстепенното рѣшение, защото Търновския окрѫженъ сѫдъ счелъ, че наемательтъ — окрѫжното управление — владѣе отъ свое име, а не отъ името на наимодавеца — Търновската община. При второто разглеждане на дѣлото, Търновски окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: — „отъ прѣдставенитѣ отъ истцовата страна контракти съ дати 19 януарий 1896 г. и 22 декемврий 1894 (утвърдени отъ Министерството на Финанситѣ на 13/II 96 год. и на 21/III 95 год.), се установи най-положително, че както юридическото, така и фактическото владение на спорнитѣ по дѣлото помѣщения е било въ рѫцѣтѣ на Търновското градско общинско управление и въ случая държавата, въ лицето на Търновския окрѫженъ управитель, като е наемала тия помѣщения, владѣла ги е отъ името на наемодавеца — общинското управление; а по силата на чл. 48 отъ гражданското сѫдопроизводство, искъ за нарушено владѣние се допуща, ако такъвъ е прѣдявенъ отъ лица, които сами, или чрѣзъ свой прѣдставитель, сѫ владѣли имота спокойно и не за трето лице, каквито сѫ и наемодавцитѣ, които чрѣзъ наемателя владѣятъ имота отъ свое име. Въз-

ражението на апелативната страна, че искътъ на Търновското градско общинско управление слѣдва да бѫде отхвърленъ по единствената причина, че той е просроченъ, понеже дѣлото било завѣдено на 5 августъ 1898 год., когато владѣнието е нарушено на 1 януарий сѫщата година, слѣдователно, истекло повече отъ шесть мѣсеца, отъ момента на нарушеното владѣние до момента на завѣждане иска, — не е основателно, тъй както между общината и държавата е билъ сключенъ контрактъ за наема на помѣщенията за прѣзъ цѣлата 1898 год. и общината е считала, че факта на владѣнието ѝ не се оспорва и не е имала основание да завѣжда нѣкакъвъ искъ противъ когото и да би било. Момента на нарушено владѣние е настѫпилъ само тогава, когато държавата — въ лицето на прѣдставителя на държавата — Търновския окрѫженъ управитель, е изявила своята воля да се ползува отъ тия помѣщения, не като наематель, а като собственикъ, което обстоятелство е станало извѣстно на Търновската градска община едвамъ на 10 февруарий 1898 г. отъ писмото на финансовото отдѣление при Търновското окрѫжно управление подъ № 1481 отъ 1/II 98 г., отъ когато и слѣдва да се счита срока на нарушение владѣнието. Факта, че въ настоящето врѣме владѣнието на спорнитѣ помѣщения е въ рѫцѣтѣ на апелатора — отвѣтникъ — не се отрича отъ прѣдставителя на апелатора. То като се вземе прѣдъ видъ всичкото до тукъ изложено, слѣдва да се дойде до заключение, че мировия сѫдия правилно е издалъ рѣшението си, като е осѫдилъ отвѣтната страна да възстанови нарушеното владѣние, въ какъвто случай и това рѣшение слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си № 282 отъ 23 юний 1899 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 722, 142, 129 и 29 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не приелъ за доказателство прѣдставеното му на 23 юний 1899 год. отношение № 2155 отъ 25 априлъ 1897 г. на Търновския финансовъ началникъ до кмета на Търновската градска община, и по този начинъ сѫдътъ лишилъ е страната — отвѣтникъ отъ една цѣла инстанция по сѫщество; 2) чл. 29, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото произволно прѣиначилъ качествата на странитѣ по дѣлото съ единствената цѣль да постави съкровището въ положението на истецъ по дѣлото, когато то е отвѣтникъ, и по този начинъ да може да му отблъсне доказателствата съ силата на чл. 29 сѫщото сѫдопроизводство.

Слѣдъ доклада и обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурора даде заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) чл. 129 отъ гражданското сѫдопроизводство, не ограничава апелатора да прѣдставлява нови срѣдства за защита, стига само да ги прѣдстави заедно съ възивната си жалба. Буквално този членъ не казва, че се допускатъ нови срѣдства за защита *въ възивната инстанция*, или *въ възивния сѫдъ*, а казва, *въ възивната жалба*. Отъ това слѣдва, че чл. 129 е по ограничителенъ нежели чл. 29 отъ сѫщото сѫдопроизводство, понеже чл. 29 допуска на истеца да прѣдстави писменнитѣ си доказателства до прѣд-

шедствующия день отъ първото заседание, когато отъ буквата на чл. 129 се вижда, че възивникътъ е длъженъ да прѣдстави своитѣ срѣдства за защита заедно съ възивната си жалба. Нъ и отъ духътъ на тѣзи два члена, въ свързка съ чл. чл. 23, 30, 31, 128 и 131 отъ сжщото сждопроизводство, се оправдава тази разлика, защото първото заседание мировия сждия може да назначи въ по-малъкъ срокъ отъ петнадесеть дни — даже въ слѣдующия день отъ подаването исковата молба, която може да бжде и устна и отъ която, даже да е писменна, не се изпраща прѣписъ на отвѣтника, така щото послѣдниятъ не може да счита положението си влошено отъ туй, дѣто подиръ исковата молба нови доказателства сж били прѣдставени отъ истеца въ прѣдидущия день отъ първото заседание, тогава когато възивникътъ за да подаде възивната си жалба, заедно съ доказателствата си, има на разположение цѣли 15 дни, независимо отъ врѣмето, което може да е изтекло отъ първото заседание въ първата инстанция до произнасянието на резолюцията, но важното е, че прѣписъ отъ възивната жалба и отъ приложенията ѝ се изпраща на противната страна, положението на която би се влошило, ако се допустне на възивника да я изненада съ нови доказателства, въ който случай тя би имала право да иска отлаганието на дѣлото, нѣщо което би било въ ущърбъ на бързото раздаване на правосждието. Прочее, чл. чл. 29 и 129 отъ гражданското сждопроизводство опрѣдѣлявать срока, въ който трѣбва да прѣдстави доказателствата си оная страна, която сезирва инстанцията по сжщество: истеца, който сезирва първата инстанция — мировото сждилище, длъженъ е да си ги прѣдстави най-кжсно до 2 часа слѣдъ пладне въ прѣдидущия день отъ деньтъ, въ който ще се разглежда дѣлото; възивникътъ, който сезирва втората инстанция — окржжния сждъ, длъженъ е да си ги прѣдстави въ срокътъ за подаване възивната си жалба. Като улекчение на тази строгость може да се прилага правилото, прѣдвидено въ чл. 254, съ силата на чл. 47 отъ гражданското сждопроизводство. По настоящето дѣло втората инстанция — Търновския окржженъ сждъ — била сезирана отъ Търновския окржженъ управитель като въззивникъ — сега касаторъ; слѣдователно той е трѣбвало да прѣдстави всичкитѣ си доказателства заедно съ възивната си жалба. Вмѣсто това той е прѣдставилъ, чрѣзъ своя прѣдставитель, доказателството си, за което е дума въ първото оплакване на касационната му жалба, едвамъ на 23/VI/1899 год. въ послѣдното заседание на Търновския окржженъ сждъ, слѣдъ като дѣлото веднжжъ било възвърнато отъ Върховния Касационенъ Сждъ за ново разглеждане споредъ чл. 722 отъ гражданското сждопроизводство. Търновския окржженъ сждъ, като съ протоколното си опрѣдѣление отъ нея дата не приелъ това му доказателство, не е нарушилъ, а е точно приложилъ чл. чл. 722, 142, 129 и 29 отъ гражданското сждопроизводство. Слѣдва, че първото оплакване въ касационната жалба, за нарушение на тѣзи статии, е неоснователно. — II) Мотивътъ чрѣзъ който Търновския окржженъ сждъ е изхвърлилъ рѣченото доказателство на прѣдставителя на Търновския окржженъ управитель, не може да служи за касационенъ поводъ, какъвто се счита въ второто оплакване на касационната жалба за нарушение чл. 29, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, защото употрѣ-

бенитѣ въ тоя мотивъ думи — „апелатора играе ролята на истецъ въ тази инстанция“, трѣбва да се зематъ въ смисълъ, че апелаторътъ, който съ апелативната си жалба сезирва втората инстанция, играе такъва роль въ втората инстанция, каквато роль играе истецътъ въ първата инстанция, която той сезирва съ исковата молба, т. е. апелаторътъ е длъженъ да прѣдстави доказателствата си заедно съ апелативната жалба, както и истецътъ е длъженъ да ги прѣдстави заедно съ исковата си молба, или най-късно до прѣдидущия день отъ деньтъ на разглеждането на дѣлото. Прочее, и въ това отношение не е нарушенъ чл. 29, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, та и второто оплакване въ касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Търновския окрѫженъ управитель, срѣщу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юний 1899 г. подъ № 282, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 41 — (226) — 9 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и шестий априлий, хиляцо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова на 24/IV с. год. *гражданско дѣло № 475, по описътъ за 1899 год., на общината на село Голѣмо-Конаре, съ общината на с. Дорутлий, за пасбище и балталѫкъ.* — Въ заседанието се явиха: адвокатитѣ Т. Гатевъ и Ал. П. Радевъ, повѣреници съ писменно пълномощие на общината на с. Голѣмо-Конаре и адвоката А. Мавридисъ, повѣреникъ на общината на с. Дорутлий, за което притѣжава въ първостепенното производство писменно пълномощие и който прѣопълномощи устно въ заседанието за свой другаръ адвоката С. С. Бобчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Общината на с. Дорутлий, заявила искъ противъ общината на с. Голѣмо-Конаре, за общинска мѣра. Пловдивския окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 82/97 год., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтната страна, Пловдивския апелативенъ, сѫдъ като извършилъ, чрѣзъ едного отъ членовеѣ си, мѣстно дознание по искането на истцовата страна, съ рѣшението си № 385 отъ 24 октомврий 1898 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „общината на с. Дорутлий, чрѣзъ повѣреника си Ахилей Мавриди, адвокатъ въ гр. Пловдивъ. съ подаденото си до Пловдивския окр. сѫдъ исково прошение вх. № 5002 отъ 9 май 1890 год., е молила да се извърши мѣстно дознание, чрѣзъ разпитъ на околни люди, отъ показанията на които щѣло било да се установи обстоятелството, за че границата между землището ѝ и това на бившето село Чакърларе е оная, която е посочена въ исковата молба и че тя, общината на с. Дорутлий, отъ незапамѣтни врѣмена, се е ползувала съ мѣстото до означената граница и, слѣдователно, отвѣтната страна неправилно минавала тая граница къмъ селото Дорутлий и засвоила по тоя начинъ една голѣма часть отъ землището ѝ; 2) отвѣтната страна, а именно общината на с. Голѣмо-Конаре, както прѣдъ първата инстанция, а така сѫщи и при

разбирателството на дѣлото прѣдъ Пловдивския апелат. сѫдъ, е възразявала, че спорното мѣсто принадлѣжи ней и за подкрѣпление на това си възражение, тя посочва на арбитралното рѣшение, което се намира къмъ дѣлото и съ което отрѣдената за тая цѣль комисия, още на врѣмето си, е признала, че спорното мѣсто е влизало въ границитѣ на нейното землище, а не въ онова на истцовата страна; 3) това възражение на отвѣтната страна не може да бѫде уважено и взето отъ сѫдътъ въ внимание, понеже отъ показанията почти на всичкитѣ изпитани при дознанието околни лица, се напълно установява и доказва обстоятелството, което истцовата страна се е домогвала да установи чрѣзъ извършването на това дознание, а именно: че границитѣ на спорното мѣсто — пасбище и балталѫкъ — сѫ тѣзи, които се обозначаватъ въ исковата молба, а не тѣзи, които се обозначаватъ въ рѣшението на арбитралната комисия и че отъ това спорно мѣсто сѫ се ползували отъ незапаметни врѣмена жителитѣ отъ село Дорутлий; така изпитанитѣ околни лица: Георги Атанасовъ, Петко Лаловъ, Иванъ Тачевъ, Георги С. Бѣлака, Колю Марковъ, Георги Бакевъ, Маринъ Вълевъ, Таню Калевъ и Благо Шаранковъ, всички единодушно, по единъ ясенъ и положителенъ начинъ, разправятъ, какво границата, която е посочена въ исковата молба, е граница, която дѣляла землището на село-Дорутлий, отъ онова на бившето село Чакърларе, че спорното мѣсто, което се е простирало до упомѣнатото по-горѣ гранище, е влизало въ землището на с. Дорутлий и че жителитѣ на това послѣдно село сѫ се ползували отъ незапамѣтни врѣмена, като сѫ пасли въ него добитъка и сѣкли дърва отъ горитѣ му; 4) отъ изложеното до тукъ напълно се доказва основателностьта на прѣдявения отъ общината на с. Дорутлий искъ, а като така сѫдътъ неможе освѣнъ да подтвърди издаденото отъ първата инстанция рѣшение, като остави безъ послѣдствие подадената срѣщу му възивна жалба, като съ нищо неподкрѣпена". Отвѣтната страна подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 33 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото членътъ дознанщикъ билъ назначенъ въ разпорѣдително заседание и врѣмето било опрѣдѣлено пакъ въ това заседание, безъ да бѫдатъ изслушани странитѣ и защото сѫдътъ билъ опрѣдѣлилъ 14 юний, а дознанщикътъ е извършилъ дознанието на 12 юний 1898 год.; 2) чл. 332 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото дознанщикътъ не взелъ околни люде отъ селата, които сѫ му биле посочени, като съсѣдни до спорното мѣсто, напримѣръ: Елешница на разстояние 15 километра отъ Голѣмо-Конаре, Демирджилери — на 20 километра, Длъбоки Геренъ — на 16 километра, макаръ и да не сѫ съсѣдни съ спорното мѣсто, имало отъ тѣхъ околни люди въ списъка, а отъ най-ближнитѣ села, като Малъкъ-Чардакъ — на 7 километра, Карнофоля — на 9, Цалопица — на 9 километра и пр., не сѫ биле зети околни люде въ списъка и особено отъ с. Яхларе, най-близкото до спорящитѣ села, обстоятелство, за което дознанщикътъ е могълъ, па и билъ длъженъ, да събере чрѣзъ властитѣ, или самъ свѣдения; 3) сѫщия членъ, защото макаръ и отъ официалнитѣ таблицѧ да се констатирва, че селата Яхларе, Демирджилий, Черногорово, Карнофоля и Цалопица да сѫ най-ближни, дознанщикътъ отказалъ да събере свѣдения за това, подъ прѣдлогъ, че

веднажъ се билъ произнесълъ да се изхвърли Яхларе по нѣмане свѣдения, при всичко, че това село му било посочено отъ кмета, па и за това се викатъ странитѣ въ съставлението на списъка; 4) сжщия членъ, защото не унищожилъ дознанието по съображения, че нѣмало значение — дали селата сж биле далечни, или близки, съсѣдни, или не, а важното било да се викатъ лица, които могли да свидѣтелствуватъ; 5) чл. чл. 329, 629 и 63 отъ гражданското сждопроизводство, защото мотивиралъ отказътъ си да унищожи дознанието съ това, че дознанщикътъ билъ обяснилъ въ съвѣщателната стая — нѣщо което въ сждебната стая не било обяснено за да се даде възможность на интересующата се страна да се защити — какво отъ точката дѣто стоялъ, виждало се цѣлото спорно мѣсто, нѣщо което не било вѣрно, понеже отъ самитѣ околни люде, на чиито показания сждътъ се основава, излиза, че мѣстото се простирало до Дълбокий — геренъ — послѣдната граница, а отъ тамъ имало 20 километра, та не е възможно за човѣшко око да обвеме такова пространство. 6) чл. 603 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 599 п. 8 отъ сжщото сждопроизводство, защото рѣшилъ отводътъ противъ дознанщика съ негово участие, като намѣрилъ, че той (дознанщикътъ) може да се произнася за правилностьта на своитѣ дѣйствия; 7) чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото е рѣшилъ дѣлото на основание несжществующи въ него данни, извратилъ показанията на околнитѣ люде отъ послѣдното дознание и не е оцѣнилъ показанията на околнитѣ люде отъ първото дознание.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурорътъ даде заключение въ смисъль: да се остави касац. жалба безъ послѣдствие, като неоснователна. :

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение 1) Двата мотива, които се даватъ като касационенъ поводъ въ първото оплакване на касационната жалба, не съотвѣтствуватъ съ чл. 33 отъ гражданското сждопроизводство, който се посочва за нарушенъ въ сжщото оплакване, защото този членъ се отнася до призовкитѣ за призоваемитѣ лица, а мотивитѣ сж, че апелативниятъ сждъ въ разпорѣдително заседание билъ назначилъ дознанщикътъ и врѣмето за извършване дознанието и че дознанието било извършено два деня по-рано отъ това назначено врѣме, мотиви, които при това не могжтъ да съставляватъ касационенъ поводъ за нарушение чл. 330 отъ гражданското сждопроизводство, прѣдъ видъ, че възражение за това, при извършване на дознанието, не е направено отъ интересующата се страна — сега касаторъ. Прочее, първото оплакване е неосновательно. II) Второто, третото, четвъртото и петото оплаквания въ касационната жалба се отнасятъ къмъ сжщия прѣдметъ само съ разни думи, именно за нарушение чл. 332 отъ гражданското сждопроизводство, за гдѣто при дознанието биле взети за околни люде жители отъ по-далечни села, не съсѣдни съ спорния имотъ, вмѣсто жители отъ по-близки села, съсѣдни съ спорния имотъ. По тоя прѣдметъ въ протокола на дознанието повѣреникътъ на отвѣтната община — сега касаторъ, собствержчно е написалъ двѣ бѣлѣжки, съ първата отъ които посочва кои села той счита за далечни и, слѣдователно, жителитѣ имъ трѣбвало да бждатъ исключени отъ списъка на околнитѣ людье, и кои за близкни и, слѣдователно, трѣбвало да се помѣстятъ жители отъ тѣхъ въ тоя списъкъ,

а съ втората забѣлѣжка, написана слѣдъ като дознанщикътъ оставилъ безъ послѣдствие първата му бѣлѣжка, сжщия повѣреникъ утвърдива, че селата, които той искалъ съ първата си бѣлѣжка да бждатъ исключени, сж съсѣдни само на Дурутлийци (истци по дѣлото), а селата, които искалъ да се внесатъ въ списъка, сж съсѣдни на с. Голѣмо-Конаре (отвѣтникъ по дѣлото). Отъ тази послѣднята забѣлѣжка, прочее, излиза, че и еднитѣ и другитѣ села сж били съсѣдни съ спорящитѣ страни и, слѣдователно, съ спорния имотъ, само че отвѣтната страна прѣдпочитала селата, които сж по-близо до нея, нежели селата, които сж по-близо до исцовата страна. Чл. 332 отъ гражданското сждопроизводство не дава право на коя да е отъ сждящитѣ се страни да иска исключването изъ списъка на околнитѣ люди ония отъ тѣхъ, които сж съсѣди на противната страна и то за да бждатъ тѣ замѣстени съ такива, които сж нейни съсѣди. Този членъ изисква само списъка да състои отъ съсѣди съ спорното мѣсто, които да могжтъ да свидѣтелствуватъ по спора. Въ дания случай не се е отричало, както се видѣ отъ втората забѣлѣжка на повѣреника на отвѣтната страна, че списъка състои отъ съсѣди до спорното мѣсто, а отъ показанията на разпитанитѣ околни люде — поне отъ цитиранитѣ въ обжалваното рѣшение деветъ души, изъ между единадесетьтѣ отъ тѣхъ — се вижда, че сж могли да свидѣтелствуватъ, защото сж знаяли въ що състои прѣпирнята и сж дали положителни показания. Прочее, чл. 332 отъ гражданското сждопроизводство не е нарушенъ и оплакванията въ касационната жалба, отъ второто до петото включително, сж неоснователни. III) Една отъ причинитѣ, поради които отвѣтната община е искала унищожението на извършеното отъ члена — дознанщикъ при Пловдивския апелативенъ сждъ дознание, е била, че отъ точката, гдѣто сж биле разпитани околнитѣ людье, не се виждало цѣлото спорно мѣсто. Мотивътъ, съ който Пловдивския апелативенъ сждъ не уважилъ тази причина е, че дознанщикътъ билъ обяснилъ (разбира се на колегитѣ си), какво отъ тая точка се виждало цѣлото пространство, а за противното нѣмало данни въ дѣлото. Първата половина на този мотивъ е неправилна, защото спорнитѣ прѣдъ сжда въпроси по дознанието се разрѣшаватъ на основание констатиранитѣ въ протоколитѣ по това дознание данни, а не на основание устнитѣ обяснения на дознанщика, вънъ отъ онова, което той е констатиралъ въ тѣзи протоколи. Нъ въпрѣки това, шестото оплакване въ касационната жалба, което взима за касационенъ поводъ този мотивъ, е по естеството си, неосновательно, защото самата страна, която го прави, не е повдигала въпросъ прѣдъ дознанщикътъ тогава, когато той разпитвалъ околнитѣ людье, че отъ точката, гдѣто стоятъ, не се виждало цѣлото спорно мѣсто, а отъ това слѣдва, че или тази точка била на такова положение, щото могло да се вижда цѣлото пространство, или даже, ако не е могло да се вижда въ всичката му цѣлость, това не съставлявало прѣпятствие за околнитѣ людье да си даджтъ съзнателно показанията. Прочее, шестото оплакване, за нарушение чл. чл. 329, 629 и 63 (трѣбва погрѣшно да е казано въ касационната жалба 63 вмѣсто 630) отъ гражданското сждопроизводство, е неосновательно. IV) По чл. 330 отъ гражданското сждопроизводство, дознанщикътъ-сждия е делегатъ на сжда за да извърши дознанието вмѣсто

цѣлия съставъ на сѫда; извършеното отъ него по дознанието се счита за извършено отъ сѫщия сѫдъ, който го е назначилъ за дознанщикъ; слѣдователно той не дѣйствува въ качество на по-долна инстанция за да не може да участвува при рѣшаването на дѣлото по сѫщество. Споредъ това чл. 599 п. 8 отъ гражданското сѫдопроизводство не може да се отнася къмъ него. За това правилно е билъ отхвърленъ отводътъ противъ дознанщикътъ отъ Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, а щомъ такъвъ отводъ не се прѣдвижда въ чл. 599, то правилно сѫщия сѫдъ е допустналъ на сѫщия дознанщикъ да вземе участие въ разрѣшаването на повдигнатия отводъ. Прочее, и седмото оплакване е неоснователно. V) Сѫдътъ като съобразява въ обжалваното рѣшение, че отъ дознанието — отъ показанията на двѣтьтѣхъ изброени въ това рѣшение околни люде — напълно се установявало какво границитѣ на спорното мѣсто сѫ тѣзи обозначени въ исковото прошение, съ това нито рѣшава дѣлото на несѫществующи данни, нито извращава показанията на околнитѣ людье, както иска да се каже въ първата и втората часть на послѣдното оплакване въ касационната жалба, защото ако всѣко околно лице не показва всичкитѣ граници, обозначени въ исковото прошение, всичкитѣ околни лица, обаче, взети вкупъ, показватъ всичкитѣ граници, обозначени въ исковото прошение, така щото съображението на сѫда е основано върху данни извлечени изъ показанията на околнитѣ людье по дѣлото, а щомъ е така не може да се твърди, че сѫдътъ билъ извратилъ показанията на околнитѣ людье. Слѣдва, че тия двѣ части на послѣдното оплакване въ касационната жалба, за нарушение чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, сѫ неоснователни. Неоснователна е и третата — послѣдня часть отъ сѫщото оплакване за нарушение на сѫщия членъ, защото отъ протокола на Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ дата 11 юний 1897 год., се види, че слѣдъ като сѫдътъ се е произнесълъ за унищожението на извършеното отъ окр. сѫдъ второ дознание, повѣреникътъ на отвѣтната община, сега касаторъ, считалъ, че и първото дознание се считало за унищожено, като прибавилъ: „ нъ и да не било унищожено, съ него не се доказва нищо, както и противната страна приема“. По-нататъкъ, когато говорилъ по сѫществото на дѣлото, сѫщия повѣреникъ никакъ не се е осланялъ на първото дознание, а отъ това слѣдва, че самъ той го е считалъ за унищожено, нѣщо което е естествено, щомъ било извършено слѣдъ него второ дознание, или, което е все едно за страната — касаторъ, тя не е искала да се ползува отъ него прѣдъ втората инстанция, която, впрочемъ, не била длъжна да го взима прѣдъ видъ при рѣшаването на дѣлото. Прочее, чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ и послѣдното оплакване е всецѣло неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на общината на с. Голѣмо-Конаре, срѣщу рѣшението на Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ отъ 24 октомврий 1898 год. подъ № 385, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 42 — (230) — 9 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣленце, на двадесеть и шестий априлъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ членътъ Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 218, по описа за 1899 год., на Митю Х. Тачевъ, отъ гр. Ст.-Загора, съ Рашо Минчевъ, отъ с. Арабаджиево, за вдигане запоръ.* — Въ заседанието се явиха: Митю Х. Тачевъ съ повѣреника си А. П. Радевъ и Рашо Минчовъ съ повѣреника си С. С. Бобчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Митю Х. Тачевъ, отъ гр. Ст.-Загора, заявилъ искъ противъ Рашо Минчевъ, отъ с. Арабаджиево и противъ Стойчо Илиевъ, отъ с. Мисилимито, за вдигане запоръ, наложенъ отъ първия отвѣтникъ, като взискатель, върху три кѫса недвижими имоти, обозначени въ исковото прошение, за дългъ на втория отвѣтникъ, когато истецътъ прѣтендира, че тия имоти сѫ били негови. Ст.-Загорския околийски мирови сѫдия, съ рѣшение № 313/97 год., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника — взискатель, Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че съ прошението си отъ 20 февруарий 1898 год. Митю Х. Тачевъ, изъ гр. Ст.-Загора е искалъ да се вдигне неправилно положения запоръ върху три парчета недвижими имоти, подробно описани въ исковата му просба; че като вземалъ въ съображение обяснението на истцовата страна и прѣдставеното отъ нея рѣшение отъ Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ подъ № 1193, Ст.-Загорския околийски мирови сѫдия е присѫдилъ да се вдигне наложения запоръ отъ горѣозначенитѣ недвижими имоти отъ отвѣтника Рашо Минчевъ, като е осѫдилъ послѣдния и на станалитѣ по дѣлото разноски; че недоволенъ отъ това рѣшение Рашо Минчевъ го е обжалвалъ прѣдъ тукашния сѫдъ и моли за отмѣнението му, понеже рѣшението, на което мирови сѫдия се е основалъ, за да рѣши въпроса въ такова направление, е било издадено много покѫсно отъ деньтъ на налагане на запора; че дѣйствително това възражение на апелатора е уважително, понеже отъ датата на въпросното рѣшение се вижда, че то е било издадено на 17 декемврий 1897 година, когато отъ удостовѣрението на помощ. сѫдебенъ приставъ подъ № 4184, става явно, че наложения запоръ е отъ 11 октомврий 1897 год.; че отъ приложенитѣ къмъ дѣлото книжя, не се вижда щото истецътъ да е удостовѣрилъ съ нѣщо, че дѣйствително секвестиранитѣ недвижими имоти да сѫ били въ негово владѣние прѣди налагането на секвестра; че въ това не убѣждава сѫда и рѣшението подъ № 1193, върху което главно мирови сѫдия се е основалъ при разрѣшението на въпроса; че отъ приложенитѣ къмъ дѣлото удостовѣрения подъ №№ 549 и 745 се вижда, че длъжника на Рашо Минчовъ и едина отвѣтникъ по настоящето дѣло дѣйствително притѣжавалъ въпроснитѣ недвижими имоти въ Арабаджиевското и Мисилимското землище; че при наличностьта на всичко това, става явно, какво апелативната жалба на Рашо Минчевъ е основателна, а рѣшението на мирови сѫдия издадено неправилно и като такова, то слѣдва да се отмѣни; че страната, противъ която се рѣшава дѣлото, е обязана да заплати на другата направенитѣ по него разноски," — съ рѣшението си № 406 отъ 12 септемврий 1898 год., отмѣнилъ първосте-

нението рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Ст.-Загорския окръженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 1 отъ закона за домашнитѣ актове, въ свръзка съ чл. 218 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не взелъ прѣдъ видъ, че неговото право върху спорнитѣ имоти датирало още отъ 20 януарий 1892 год., дата на продавателния му актъ, чрѣзъ който ги е купилъ много по-рано отъ налаганието на запора; 2) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е опрѣдѣлилъ — оставилъ безъ разглеждане — силата и значението на домашния му актъ отъ 20 януарий 1892 год.; 3) чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отхвърлилъ искътъ му, макаръ и той своеврѣменно да е прѣдставилъ дозволеното отъ закона доказателство — влѣзлото въ законна сила рѣшение, което сѫдътъ противозаконно е истълкувалъ; 4) чл. чл. 107 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ, че противната страна съ нищо не била доказала щото имотитѣ да сѫ се намирали въ чуждо, а не въ негово владѣние, а е далъ значение на свидѣтелството № 549/97 год., което не било освѣнъ едно лично свидѣтелствуване отъ кмета, тъй като щомъ имотитѣ не сѫ били записани въ емлячнитѣ регистри на името на Стойчо Илиевъ, то отъ гдѣ е знаялъ кмета та удостовѣрява, че тѣ сѫ биле на Стойчо Илиевъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурорътъ даде заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховният Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I) Отъ гледна точка на закона. Искътъ по настоящето дѣло е заявенъ съ силата на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство. Споредъ тоя членъ третото лице, което мисли че описания за удовлѣтворение взискането на кредитора недвижимъ имотъ, не е собственость на длъжника, макаръ и да се намира въ владѣнието му, а е собственость негова — на третото лице, е длъжно, за да отклони публичната проданъ на имота, да прѣдяви искъ прѣдъ надлѣжното сѫдилище. Споредъ чл. чл. 58 и 282 отъ сѫщото сѫдопроизводство, третото лице щомъ се конституира истецъ, длъжно е да докаже искътъ си въ смисълъ, че въпросниятъ недвижимъ имотъ е билъ, или е craналъ негова собственность прѣди налагането на запора отъ страна на кредитора. Споредъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, частниятъ продавателенъ въ писменна форма актъ прѣхвърля собственостьта на недвижимъ имотъ. Споредъ чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, ни единъ отъ писменнитѣ актове, прѣдставени за доказателство, не може да бѫде оставенъ отъ сѫда безъ разглеждане. А споредъ чл. 392 отъ сѫщото сѫдопроизводство, незавѣрената дата на частнитѣ актове може да се оспорва отъ неучаствующитѣ въ тѣхъ лица. Отъ гледна точка на фактитѣ по дѣлото. Истецътъ по настоящото дѣло не е прѣдставилъ никакъвъ актъ за да докаже собственостьта си върху спорнитѣ имоти. Рѣшението, което е прѣдставилъ съ тази цѣль, носи дата послѣдующа отъ датата на налагането на запора, както се констатира въ обжалваното рѣшение и както безпорно излиза отъ сравнение датитѣ на това рѣшение и на запора. Наистина, въ това рѣшение се говори, въ първиятъ му мотивъ, че истецътъ по това дѣло, по което е издадено

това рѣшение (който е истецъ и по настоящето дѣло) прѣтендиралъ, че той билъ купилъ спорнитѣ имоти отъ Стойчо Илиевъ съ домашно продавателно отъ 20 януарий 1892 год. и че отвѣтника — Стойчо Илиевъ — призналь да му е продалъ тия имоти, нъ въ това рѣшение не се констатирва, че таково продавателено дѣйствително било прѣдставено. Така щото, отъ фактическа страна излиза, че въпросното продавателно отъ 20 януарий 1892 год., не само не е било прѣдставено по настоящето дѣло, нъ не се констатирва да е било прѣдставено и по дѣлото, по което било издадено рѣшението № 1193/97 год., прѣдставено за доказателство по настоящето дѣло. Отъ това слѣдва, че щомъ въпросното продавателно не е било прѣдставено по настоящето дѣло, за да може отвѣтника-взискатель, който не е билъ страна въ него, да оспори датата му съ силата на чл. 392 отъ гражданското сѫдопроизводство, щомъ въ рѣшението № 1193/97 год. не се констатирва кога — ако нѣкога — е било прѣдставено по онова дѣло, за да може да се опрѣдѣли датата му, поне отъ деньтъ, когато е било прѣдставено, съ силата на сѫщия членъ, то и Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ не е могълъ да се занимава съ такова едно несѫществующе за него продавателно. Прочее, първото и второто оплаквания въ касационната жалба, които считатъ за касационенъ поводъ необсѫждането на това продавателно, сѫ оплаквания лишени отъ всѣко основание. II) Третото оплакване е неосновательно, защото се относи до сѫществото на дѣлото, тъй като зима за касационенъ поводъ отхвърлянето на искътъ по сѫщество, макаръ и да е било прѣдставено за доказателство на искътъ влѣзлото въ законна сила рѣшение № 1193/97 година. III) Послѣдното оплакване е неосновательно, защото отъ самото естество на искътъ, заявенъ по чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, се разбира, че владѣнието на имота е у длъжника, та нѣма нужда кредиторътъ му да доказва противното на онова, което подразбира самиятъ искъ прѣдявенъ противъ него.

Водимъ отъ тия съображения, Върковниятъ Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Митю Х. Тачевъ, срѣщу рѣшението на Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 септемврий 1898 год. подъ № 406, като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 43 — (236) — 12 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осмий априлъ хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове. Атанасъ Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 213, по описа за 1899 год. на Слава Добревица, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Сливенъ, съ Тодоръ Петровъ, отъ с. Аратакларе, за 340 л. златни.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Петровъ, отъ с. Артакларе заявилъ искъ противъ Слава Добревица, заедно съ малолѣтнитѣ й дѣца подъ нейно опекунство, отъ гр. Сливенъ, за сумата 340 лева, съ лихвитѣ и разноскитѣ, която сума той платилъ на съпругътъ й приживѣ срѣщу

покупката на една нива, но като не сполучилъ да земе крѣпостенъ актъ, поради смъртьта на продавача, отвѣтницата му я отнела по сѫдебенъ редъ и затова истецътъ сега си иска тая сума съ лихвитѣ и разноскитѣ. I Сливенски мирови сѫдия, съ рѣшението си № 461/97 год., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтницата, Сливенския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 29, отъ 18 февруарий 1899 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че Слава Добревица, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подала възивна жалба въ сѫдътъ, съ която молила отмѣнението на рѣшението, съ което е осѫдена да заплати 340 лева златни, лихвитѣ имъ и разноски 31 л. на истеца Тодоръ Петровъ и на хазната 4 лева, понеже не дължала нищо на истеца (възиваемъ); че отъ разпитания прѣдъ мирови сѫдия свидѣтелъ Маринъ Колевъ, напълно се установява, какво истеца чрѣзъ Добри Пантата, далъ за покупката на въпросната нива на съпругътъ на отвѣтницата 17 наполеона, които и той призналъ, че получилъ прѣдъ него (свидѣтеля), когато отишли съ истеца въ кѫщата му да го моли послѣдния да му издаде продавателно, понеже билъ боленъ и можело смъртьта да го прѣвари; че при тия доказателства искътъ на истецътъ се явява напълно доказанъ, а като такъвъ, трѣбва да се уважи, като се подтвърди рѣшението на мировия сѫдия напълно, а възивната жалба на апелаторката се остави безъ послѣдствие, като неоснователна“. Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 139 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не прѣдложилъ на странитѣ помирение; 2) чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не приелъ прѣдставеното ѝ рѣшение подъ № 652/96 г., съ което искала да докаже, че истецътъ билъ отстраненъ отъ имота, стойностьта на който билъ прѣдмѣтъ на настоящия искъ; 3) чл. 284 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не ѝ билъ прѣдложилъ да си прѣдстави доказателства, каквито отъ несъзнаване сѫщественостьта имъ не били прѣдставени за разрѣшение обстоятелствата на дѣлото.

Слѣдъ доклада на дѣлото прокурорътъ даде заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I. Чл. чл. 39 и 139 отъ гражданското сѫдопроизводство, изискватъ щото странитѣ по мировитѣ граждански дѣла да се склоняватъ отъ мировитѣ сѫдии въ първата инстанция и отъ прѣдседателитѣ на окрѫжнитѣ сѫдилища въ втората инстанция на помирение прѣди рѣшаванието на дѣлата. Нъ тѣзи двѣ законоположения прѣзумиратъ сѫдящи страни, които сѫ способни да се спогаждатъ, тъй като помирението е единъ договоръ за спогодба, съ който всѣка една отъ странитѣ прави взаимни отстѫпки, съ цѣль да се прѣкрати прѣпирнята имъ, както гласи чл. 509 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а споредъ чл. 80 отъ закона за настойничеството, настойникътъ неможе да прави спогодба, безъ разрѣшението на роднинския съвѣтъ, даже когато се касае за движими имоти. Отъ друга страна, споредъ чл. 510 отъ закона за задълженията и договоритѣ, спогодба неможе да прави оня, който не е способенъ да располага съ прѣдметитѣ включающи се въ спогодбата, а споредъ чл. 2 отъ закона за настойни-

чеството, непълнолѣтнитѣ не сѫ способни лично да разполагатъ съ своитѣ имоти. Отъ казаното слѣдва, че когато между сѫдящитѣ се страни има непълнолѣтни, както е случая по настоящето дѣло, не съставлява нарушение на чл. 39, или 139 отъ гражданското сѫдопроизводство обстоятелството дѣто мирови сѫдия, или прѣдседательтъ на окрѫжния сѫдъ, не е прѣдложилъ помирение прѣди рѣшението на дѣлото. Прочее, първото оплакване въ касационната жалба, за нарушение чл. 139 отъ гражданското сѫдопроизводство, ѐ не основателно. II. Сливенския окрѫженъ сѫдъ, въ качество на втора инстанция, билъ сезиранъ съ възивната жалба на отвѣтницата, която била длъжна, споредъ чл. 129 отъ гражданското сѫдопроизводство, да прѣдстави всичкитѣ си доказателства, като срѣдство за защита, заедно съ възивната си жалба, така както истецътъ, който сезирва първата инстанция съ исковата си молба, е длъженъ, споредъ чл. 29 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да прѣдстави всичкитѣ си писменни доказателства заедно съ исковата си молба. Истецътъ може, споредъ този послѣдния членъ, да прѣдстави писменнитѣ си доказателства и подиръ исковата си молба, нъ не по късно отъ два часътъ слѣдъ пладне въ прѣдшедствующия день, отъ деньтъ въ който ще се разглежда дѣлото; това сравнително по голѣмо право на истеца отъ възивника, относително врѣмето за прѣдставляване писменнитѣ доказателства, се оправдава отъ съображението, че прѣписъ отъ исковата молба, подадена въ мировото сѫдилище, не се изпраща на противната страна, както се изпраща прѣписъ отъ възивната жалба (чл. чл 23, 24 и 131 отъ гражданското сѫдопроизводство), така щото съ прѣдставляването на нови писменни доказателства подиръ исковата молба, неможе да се счита за изненадана противната страна на истеца, както би се считала противната страна на възивника съ прѣдставляването на нови писменни доказателства подиръ възивната жалба. За това, въ послѣдния случай, възиваемиятъ има право да се противи и сѫдътъ да не приеме новитѣ доказателства. По настоящето дѣло именно това станѫло, възивницата е прѣдставила, не заедно съ възивната си жалба, а въ сѫдебното заседание на 12 февруарий 1899 г., рѣшението, за което е дума въ второто оплакване на касационната жалба; противната ней страна се е противила и сѫдътъ не е приелъ за доказателство това рѣшение. Въ такъвъ случай сѫдътъ се е съобразилъ съ чл. 129 отъ гражданското сѫдопроизводство и не е нарушилъ цитирания въ това оплакване чл. 376 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Прочее, второто оплакване е неоснователно. III. Послѣдното — третото оплакване е неоснователно, защото чл. 284 отъ гражданското сѫдопроизводство не вмѣнява на сѫда въ длъжность, а му дава само право за умѣкчение на прѣдписанието на чл. 283 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да посочва и на двѣтѣ страни сѫщественостьта, която тѣ несъзнаватъ, на онова обстоятелство, за което нѣма никакви доказателства, съ цѣль да си прѣдставятъ и двѣтѣ страни своитѣ за и противъ доказателства, а не съ цѣлъ да покани едната страна да противопостави свои доказателства на другата, както криво разбира мотивътъ на послѣдното оплакване въ касационната жалба.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Слава Добревица, за себе си и като

настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, срѣщу рѣшението на Сливенския окръженъ съдъ отъ 18 февруарий 1899 год. подъ № 29, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 44 — (243) — 15 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на първий май хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 152, по описа за 1900 год., на Дочо Влаевски, отъ гр. Тетевенъ, срѣщу протоколното опредѣление на Ловчанскиятъ окръженъ съдъ, отъ 27 януарий 1900 год. № 17.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Дочо Влаевски, отъ гр. Тетевенъ, съ искова молба отъ 17 септемврий 1898 год., моли Тетевенскиятъ мирови сѫдия да осѫди отвѣтника Иванъ В. Кутевски, отъ с. Гложенье, да зарине вадата и махне язътъ що прокопалъ и поставилъ на негова (истцова) ливата, да постави ливадата му въ първото ѝ положение и да му заплати 95 лева стойностьта на върбитѣ, които отсѣкълъ за направата на бента си. — Мировия сѫдия направилъ огледъ на мѣстото съ разпитъ на свидѣтели. Въ послѣдното заседание отъ 16 юлий 1899 год., обаче, и. д. Тетевенскиятъ мирови сѫдия прѣкратилъ дѣлото, защото нито въ исковото си прошение, нито послѣ истеца не билъ показалъ, дѣ се намира имота и при кои съсѣди, при всичко, че повѣреникътъ на отвѣтника не е възбуждалъ такъвъ въпросъ, а искалъ само да се прѣкрати дѣлото, защото трети лица, а не отвѣтника, сѫ направили онова, отъ което истеца се оплаквалъ. Ловчанскиятъ окръженъ сѫдъ, прѣдъ когото апелиралъ истеца, съ опрѣдѣлението си № 17, отъ 27 януарий 1900 год., подтвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „че Дочо Влаевски, отъ гр. Тетевенъ, съ частната си жалба отъ 22 юлий 1899 год., която е подалъ въ установения отъ закона срокъ, се тѫжи противъ протоколното опрѣдѣление на Тетевенскиятъ мирови сѫдия, постановено въ сѫдебното му заседание на 16 юлий 1899 год. по гражданското дѣло № 1672/98 и моли да бѫде отмѣнено за туй, че мирови сѫдия неправилно издалъ опрѣдѣлението си и не трѣбвало да прѣкратява дѣлото, защото той билъ указалъ границитѣ на имота; че отъ направената въ дѣлото справка, както отъ протоколитѣ, тъй и отъ исковата молба на ищеца не се вижда, щото тоя послѣдния да е описалъ границитѣ на имота, а само е казалъ въ исковата си молба, че въ с. Пещерна, Малко-Брѣстнишка община, притѣжавалъ недвижими имоти, между които и една ливада съ върби и отвѣтника Ив. В. Кутевски, който притѣжавалъ воденица въ сѫщото село, отишелъ и въ неговата ливада, прокопалъ вада, та поставилъ новъ язъ; че не опрѣдѣление границитѣ на единъ имотъ по чл. 26 отъ гражданското сѫдопроизводство, се счита нарушение и мировия сѫдия е трѣбвало да повърне молбата на ищеца още при подаванието ѝ съ обяснения защо я не приема; че мировия

сѫдия, макаръ и ясно да е съзрѣлъ това, но въ туй положение на дѣлото се явява, правилно издадено протоколното му опрѣдѣление и слѣдва да се потвърди, а частната жалба да се остави безъ послѣдствие.“ — Истеца подава частна касационна жалба и се оплаква, че Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 26 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е извратилъ фактическта страна, като счелъ, че не било искането му точно опрѣдѣлено, когато и въ исковото прошение и отъ обясненията му, па и отъ огледътъ на мѣстото ясно се виждало, какъвъ е искътъ, а особено, защото самъ сѫда не е могълъ да възбужда такъвъ въпросъ, а ако исковата молба не е ясна трѣбвало на врѣме да я възвърне, а не да прѣкратява дѣлото.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното рѣшение за нарушение чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Искътъ по настоящето дѣло не е за ревандикация на недвижимъ имотъ, нито спорътъ е за границитѣ му, та да се изисква като необходимо условие описванието имъ отъ страна на истеца, особено като това не искалъ самъ отвѣтника. Отъ просителнитѣ пунктове на исковата молба много ясно се вижда, какво се иска съ нея, иска се: 1) въстановление на нарушеното владѣние на ливадата на истеца, като се зарине вадата и прѣмахне язътъ що прокопалъ и поставилъ отвѣтника и 2) сумата 95 лева — стойность на върбитѣ на истеца, които отвѣтника е отсѣкълъ за да си направи бента. Отвѣтникътъ твърдѣ добрѣ е знаялъ за коя ливада се касае и за това не е повдигалъ тоя въпросъ. Това е толкова ясно, щото непонятно е какъ единъ окрѫженъ сѫдъ е могълъ да санкционира обжалваното прѣдъ него протоколно опрѣдѣление, чрѣзъ което и. д. Тетевенски мирови сѫдия е прѣкратилъ дѣлото, за дѣто не било показано дѣ се намиралъ имота и при кои съсѣди, макаръ и прѣдшественикътъ му да е правилъ огледъ на самото мѣсто, па и отвѣтникътъ не е правилъ такова възражение, каквото и. д. мирови сѫдия ex officio намѣрилъ за потрѣбно да направи, а окрѫжния сѫдъ да санкционира. Окрѫжния сѫдъ бѣше длъженъ да вземе прѣдъ видъ това важно обстоятелство, че отвѣтникътъ, не само не е възразявалъ, че не му е извѣстенъ имотътъ, въстановлението на чието нарушение се иска, но доста ясно е давалъ да се разбере, че тоя имотъ му е извѣстенъ, защото, чрѣзъ повѣреника си, е казалъ, че не той, а трети лица сѫ извършили онова, което истецътъ му прѣписва съ исковата си молба, отъ което слѣдвало да се разбере, че отвѣтникътъ признавалъ: 1) да е било извършено нарушение; 2) това нарушение да е било извършено върху ливадата на истеца, и 3) тая ливада да е именно оная, за която истеца говори въ исковата си молба и която е извѣстна нему — на отвѣтника; онова което отвѣтникътъ е възразявалъ, е че не той, а други лица сѫ извършили нарушението. Но даже отвѣтникътъ да не бѣше тѣзи нѣща признавалъ, а да бѣше възразявалъ, че той не знае за кой имотъ се отнася искътъ, пакъ окрѫжния сѫдъ бѣше длъженъ да вземе прѣдъ видъ извършения огледъ отъ мировия сѫдия. Всичко това като е игнориралъ, Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, прѣдъ видъ, че не се е рѫководилъ отъ даннитѣ по дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1900 год. подъ № 17, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 45 — (249) — 19 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на третий май хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 165, по описа за 1900 год., на Христо Д. Родопски, отъ с. Дервентъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Хасковския окрѫженъ сѫдъ, отъ 24 януарий 1900 год.* Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Анастасия Димитрова, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Костадинъ Родопски, отъ с. Дервентъ, подала възивна жалба прѣдъ Хасковския окрѫженъ сѫдъ, противъ рѣшението на Борисовградския мирови сѫдия, № 295/98 год., съ което билъ признатъ за собственикъ на една кѫща истецътъ свѣщеникъ Георги Митевъ, отъ сѫщото село, по иска му заявенъ за тази цѣль противъ съселянина му Техо Гочевъ, който билъ му я продалъ съ частенъ актъ. Сѫдящитѣ се двѣ страни въ първата инстанция, викани въ качество на отвѣтници въ втората инстанция, сѫ искали да се прѣкрати дѣлото, защото на третитѣ лица съ самостоятелни права, каквато е била въ случая настойницата — апелаторка, не се допуска да встѫпватъ въ втората инстанция въ процеса, но Хасковския окрѫженъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 20 октомврий 1898 год., оставилъ това имъ заявление безъ послѣдствие, обаче въ послѣдното си заседание отъ 24 януарий 1900 год., сѫщиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ сѫщото заявление, съ протоколното си опрѣдѣление отъ сѫщата дата, по слѣдующитѣ съображения: „че малолѣтнитѣ наслѣдници на Костадина Д. Родопски, отъ с. Дервентъ, чрѣзъ тѣхния законенъ настойникъ Хр. Д. Родопски, сѫ подали възивна жалба противъ рѣшението № 295 отъ 23 мартъ 1898 год. на Борисовградския мирови сѫдия, безъ, обаче, да сѫ били страна по процеса, по който е било издадено въпросното рѣшение. Това си дѣйствие апелативната страна е базирала на чл. 595 отъ гражданското сѫдопроизводство, обаче отъ самата възивна жалба се вижда, че малолѣтнитѣ наслѣдници на Костадина Д. Родопски, сѫ искали да встѫпятъ въ качеството на трети лица въ процеса съ самостоятелни права, нѣщо което неможаха да направятъ освѣнъ въ първата инстанция, защото дѣйствие отъ подобенъ характеръ е равносилно съ завѣждането на самостоятеленъ искъ противъ лицата, които сѫ страни въ процеса, т. е. когато третото лице встѫпва съ самостоятелни права срѣщу двѣтѣ страни въ процеса, какъвто е и случая. Другъ би билъ въпросътъ ако имаше подадена жалба отъ една коя и да е отъ странитѣ по дѣлото, по което е издадено рѣшението № 295/98 год. на Борисовградския мирови сѫдия и по него малолѣтнитѣ, чрѣзъ посрѣд-

ството на тѣхния настойникъ, искаха да встѫпятъ като трети лица помагачи на една отъ странитѣ по процеса. Обстоятелството, че въпросното рѣшение на мирови сѫдия може би закачало интереситѣ на малолѣтнитѣ, ще не дава право на послѣднитѣ да подаватъ възивна жалба противъ едно рѣшение, по което самитѣ страни, между които е издадено, сѫ останали доволни и не сѫ подали никаква жалба противъ него. Туй имъ би дало само, може би, право да се възползуватъ отъ прѣдписанията на чл. 708 отъ гражданското сѫдопроизводство, разбира се, при сѫществуването на прѣдвиденитѣ въ казания членъ условия". — Настойникътъ на сѫщитѣ малолѣтни подава частна касационна жалба и се оплаква за дѣто Хасковския окрѫженъ сѫдъ не е разгледалъ дѣлото по сѫщество, а се е спрѣлъ върху единъ вече разрѣшенъ въпросъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: Чл. чл. 597 и 708 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдвиждатъ случаитѣ, кога третитѣ лица съ самостоятелни права могѫтъ по сѫдебенъ редъ да запазватъ тия си права срѣщу едната само, или срѣщу двѣтѣ отъ сѫдящитѣ се страни въ единъ процесъ: ако рѣшението между сѫдящитѣ се страни не е влѣзло въ законна сила, третитѣ лица могѫтъ, споредъ чл. 597, да си заявятъ направо въ първата инстанция искъ противъ едната или противъ двѣтѣ сѫдящи се страни, ако рѣшението е влѣзло въ законна сила, тѣ могѫтъ, споредъ чл. 708, както и чл. чл. 705, п. 3 и 711, п. 3 да подадѫтъ касационна жалба за отмѣна на това рѣшение. По настоящето дѣло непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Костадинъ Д. Родопски, прѣдставлявани отъ настойника имъ, не сѫ биле страна въ процеса прѣдъ първата инстанция и, слѣдователно, като трети лица не сѫ могле да подаватъ апелативна жалба срѣщу рѣшението на Борисовградския мирови сѫдия № 295/98 год., а сѫ могле, или да завѣдатъ самостоятеленъ искъ противъ едного, или противъ двамата сѫдящи се прѣдъ сѫщия сѫдия, или же да подадѫтъ касационна молба за отмѣна на рѣшението, слѣдъ като то влѣзе въ законна сила. Затова, Хасковския окрѫженъ сѫдъ, като съ обжалваното протоколно опрѣдѣление е прѣкратилъ производството си, се е съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 597 отъ гражданското сѫдопроизводство, а като чрѣзъ това си протоколно опрѣдѣление е поправилъ погрѣшния взглядъ, който по сѫщия въпросъ изказалъ въ заседанието си отъ 20 октомврий 1898 год., сѫщия сѫдъ не е нарушилъ духътъ на чл. 799, алинея II отъ гражданското сѫдопроизводство, защото никоя отъ сѫдящитѣ се страни, въ това число и страната, сега касаторъ, не е придобила нѣкакво право отъ първия погрѣшенъ взглядъ на сѫда; напротивъ, тоя погрѣшенъ взглядъ е подлѣжалъ на касационно отмѣнение заедно съ сѫщството на дѣлото, ако окрѫжния сѫдъ не бѣше го поправилъ попослѣ, макаръ и при сѫщитѣ обстоятелства. Отъ всичко това слѣдва, че оплакването въ касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Хр. Д. Родопски, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Хасковския окрѫженъ сѫдъ, отъ 24 януарий 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 46 — (261) — 22 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми май хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 335, по описа за 1899 год., на Хариклия Трану, отъ гр. Анхиало, съ Братя Дионисияди, отъ гр. Бургазъ, за възстановление на нарушено владѣние.* Въ заседанието яви се адвокатътъ Данаилъ Юруковъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Хариклия Трану.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 21 ноемврий 1896 год., Сократи Псиляри, отъ с. Чимосъ, Анхиолска околия, повѣреникъ и управитель на имотитѣ на Хариклия Трану, съ заявление до Анхиолския мирови сѫдия е завѣлъ искъ противъ Братя Дионисияди, отъ гр. Бургазъ, за нарушение владѣние на една часть отъ една нива, находяща се въ землището на с. Чимосъ, между граници: геренъ, съ тарла, море и Анхиолски пѫть, която отвѣтницитѣ, при построяване на солницитѣ си, сѫ я обсебили и при всичкото му настояване да я освободятъ, тѣ продължавали да я обсебватъ и я обърнали въ солници. Мировиятъ сѫдия въ сѫдебното си заседание на 21 септемврий 1896 год., уважилъ искътъ. Недоволни отъ тази резолюция, осѫденитѣ подаватъ въ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ възивна жалба, който, като изслушалъ доклада на дѣлото и обясненията на присѫтствующата страна, взелъ прѣдъ видъ: „1) че истеца за доказателство на иска си въ първата инстанция е посочилъ на свидѣтелитѣ: Киряко Щерионовъ, К. Георгиевъ, Ильола Екзакусто, Ащолъ Пирирети, Саралди Георгиевъ, Тодораки Иераки и Атанасъ Папа Саулъ; обаче отъ първостепенното производство се види, че мировия сѫдия е издалъ само една резолюция, съ която призналъ иска на истеца за доказанъ, безъ да е видно въ дѣлото, по какви доказателства, установени въ мировото сѫдилище, е призналъ искътъ му за доказанъ; 2) отвѣтницитѣ не сѫ се явили въ първата инстанция да напрявать нѣкои възражения срѣщу искътъ на истеца, но въ втората инстанция възразяватъ, че тѣ не сѫ биле нарушавали никакво владѣние на истеца, тъй като истецътъ съ нищо не е доказвалъ това си твърдѣние; 3) че по силата на чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, истецътъ е длъженъ да докаже искътъ си, а отвѣтника своитѣ възражения, а по чл. 59 отъ сѫщото сѫдопроизводство, сѫдътъ самъ не събира доказателства и основава своитѣ рѣшения изключително на доказателствата прѣдставени отъ странитѣ; 4) че въ случая истеца, редовно призованъ, не се яви да прѣдстави такива (доказателства) и да докаже искътъ си, нито пъкъ е направилъ нѣкои възражения относително до привѣденитѣ отъ него доказателства въ първата инстанция, а не сѫществующи къмъ първостепенното дѣло, то по тия съображения сѫдътъ намира, че искътъ му (на истеца) е съ нищо не доказанъ и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ, а резолюцията на Анхиолския мирови сѫдия, като неоснователна, да се отмѣни напълно, и 5) страната, която губи процеса, по искането на противната страна, слѣдва да бѫде осѫдена да й заплати всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 114, отъ 21 априлъ 1899 год., Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отхвърлилъ искътъ на Сократи Псилери, повѣреникъ и управитель на Хариклия Трано, отмѣнилъ резолюцията на

мирови сждия и станалитѣ по дѣлото разноски възложилъ върху истеца Сократи Псилери. Срѣщу това рѣшение Сократи Псилери, отъ гр. Анхиоло, подава въ Върховния Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сж нарушени чл. чл. 284, 107 и 123 отъ гражданското сждопроизводство, защото като видѣлъ, че протоколътъ по разпита на свидѣтелитѣ липсува отъ дѣлото по независящи отъ истеца причини, трѣбвало е да му извѣсти за да си прѣдстави подобни, или други доказателства.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: Правилно се изразява Бургазкия окрѫженъ сѫдъ въ третия мотивъ на рѣшението си като казва, че споредъ чл. 59 отъ гражданското сждопроизводство, сждътъ не събира доказателствата, а рѣшава дѣлото на основание прѣдставенитѣ му отъ сждящитѣ се страни доказателства; правилно се изразява тоже въ сжщия си мотивъ, като казва, че споредъ чл. 58 отъ сжщото сждопроизводство, истецътъ е длъженъ да докаже искътъ си, а отвѣтникътъ възраженията си. Едно нѣщо, обаче, Бургазкия окрѫженъ сждъ е изгубилъ изъ прѣдъ видъ, именно, че истецътъ е прѣдставилъ своитѣ доказателства още въ първата инстанция, както се вижда отъ самата резолюция на мировия сждия, съ която отвѣтникътъ билъ осжденъ да плати разноскитѣ на свидѣтелитѣ, както се вижда отъ клѣтвения листъ на свидѣтелитѣ въ първостепенното производство и както въ самото обжалвано рѣшение се констатира, че истецътъ билъ указалъ па свидѣтели за подкрѣпление на иска си — обстоятелства, които установяватъ, че истецътъ е изпълнилъ задължението, което чл. 58 отъ гражданското сждопроизводство му налага, т. е. той е прѣдставилъ доказателствата си, състоящи въ свидѣтелски показания, но протокола на тия свидѣтелски показания липсва отъ дѣлото по независящи отъ него причини; а дали истецътъ е знаялъ за липсата на тоя протоколъ, за Бургазкия окрѫженъ сждъ това е неизвѣстно, тъй като отъ обжалваното рѣшение това се не вижда. Обстоятелството, дѣто истецътъ билъ редовно призованъ отъ Бургазкия окрѫженъ сждъ да се яви и той не се явилъ при разглеждането на дѣлото му, не може да служи за доказателство, че на истеца е било извѣстно за липсата на рѣчения протоколъ, защото чл. 136 отъ гражданското сждопроизводство прѣзумира, че прѣдставенитѣ доказателства отъ странитѣ сжществуватъ въ дѣлото и затова странитѣ като се осланятъ на тѣхъ, могжтъ и да не се явятъ при разглеждането на дѣлото. Възможно е, слѣдователно, истецътъ да не е знаялъ за този извънреденъ случай—щото протоколътъ по разпита на свидѣтелитѣ му да се е изгубилъ, защото естествено е да се прѣдполага, че ако това той е знаялъ, щѣлъ да иска да се повикатъ на ново тия свидѣтели, или же други за да докаже искътъ си. Затова Бургазкия окрѫженъ сждъ е билъ длъженъ, не само да го призове съ обикновена призовка, но и писменно да му съобщи за този необикновенъ случай—изгубването на протокола и само слѣдъ това могжлъ е да разрѣши дѣлото при находящитѣ се въ него данни, ако и слѣдъ това истеца не би пожелалъ да се яви. Това като не е направилъ, Бургазкия окрѫженъ сждъ не е далъ възможность

на истеца да докаже искътъ споредъ разума на чл чл. 58 и 136 отъ гражданското сѫдопроизводство и, слѣдователно, допустналъ е едно сѫществено нарушение на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, отъ 21 априлъ 1899 год., подъ № 114, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706, п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 47 — (171) — 27 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесетий май хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ и Ив. Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 690, по описа за 1899 год., на Иванъ Михаиловъ, отъ гр. Хасково, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 май 1898 год., за врѣди и загуби.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Михаиловъ, отъ гр. Хасково, заявилъ искъ противъ жителитѣ на с. Свобода, Каваклийска околия, за врѣди и загуби, причинени отъ опасване на ливадата му. По отводъ за неподсѫдность прѣдъ Ново-Загорския мирови сѫдия, този послѣдниятъ, съ протоколното си опрѣдѣление № 464 отъ 12 ноемврий 1897 год., прѣкратилъ дѣлото, като неподсѫдно нему. Истецътъ обжалвалъ това опрѣдѣление прѣдъ Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ, който като взелъ прѣдъ видъ: „че Ново-Загорския мирови сѫдия е прѣкратилъ завѣденото отъ тѫжителя гражданско дѣло противъ жителитѣ отъ село Свобода, като нему неподсѫдно; че отъ прѣдставеното отъ кмета на с. Свобода удостовѣрение № 6354 отъ 29 юний 1897 год., се вижда, че имота, за който тѫжителя иска врѣди и загуби се намира въ Сливенския окрѫгъ, Каваклийска околия, слѣдователно мировия сѫдия правилно е намѣрилъ, че дѣлото е нему неподсѫдно; че прѣдставеното отъ тѫжителя рѣшение за доказване, че дѣлото е подсѫдно на Ново-Загорския мирови сѫдия, не може да се вземе въ внимание, тъй като въ него има означенъ имотъ съ други граници", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 29 май 1898 г., подтвърдилъ онова на първостепенното сѫдилище. Истецътъ подава частна жалба и се оплаква, че Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото игнориралъ прѣдставенитѣ му документи — рѣшение № 133/83 год. на Сливенския окрѫженъ сѫдъ, въдворителенъ протоколъ отъ 29 септемврий 1888 год. крѣпостенъ актъ № 118/93 год. и удостовѣрение № 889/97 год. отъ Караджа Муратлийското селско общинско управление — за доказване на обстоятелството, че въпросната ливада се намира въ землището на с. Кара Кюртъ, Ново-Загорска околия, и 2) чл. 58 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че въ рѣшението на Ново-Загорския мирови сѫдия имало означенъ имотъ съ други граници, когато противната страна не

е оспорявала, че прѣдставенитѣ отъ него-истеца документи не се отнасятъ къмъ спорния имотъ.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи въ смисъль: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I. Членове 16 и 150 отъ гражданското сѫдопроизводство установяватъ общото правило, споредъ което искътъ се прѣдявява въ онова сѫдилище — мирово, или окрѫжно — въ района на което отвѣтникътъ има мѣстожителството си (actor sequitur forum rei). Между изключенията отъ това общо правило е и изключението узаконено въ чл. чл. 17 и 158 отъ сѫщото сѫдопроизводство, споредъ които искъ за недвижимъ имотъ се прѣдявява въ онова сѫдилище, въ района на което се намира недвижимия имотъ. — Като развитие на това изключение е узаконено въ чл. 159 отъ сѫщото сѫдопроизводство, щото искъ за причинени врѣди и загуби на недвижимъ имотъ да се прѣдявява въ мѣстонахождението на тоя имотъ. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че когато искътъ се относи до недвижимъ имотъ — било за правособственостьта му, било за възстановление на нарушеното му владѣние, било за врѣди и загуби отъ това нарушение, компетентенъ е да го разгледа, споредъ родътъ на искътъ, оня мирови сѫдия, или окрѫженъ сѫдъ, въ юридикцията на когото се намира тоя имотъ, ако, разбира се, мѣстонахождението на имота е безспорно, както за сѫдящитѣ се страни, така и за самото сѫдилище; ако, обаче, за това мѣстонахождение се яви споръ, и ако този споръ не може да се разрѣши освѣнъ на основание прѣдставенитѣ отъ странитѣ доказателства, то най-мѣродавно въ такъвъ случай доказателство ще бѫде онова, което произлиза отъ административната власть, защото прѣпирнята по ratione personа, дали едно дѣло е подсѫдно на единъ, или на другъ мирови сѫдия, на единъ, или на другъ окрѫженъ сѫдъ, въ една и сѫща държава, е прѣпирня относяща се до административното подраздѣление на тая държава на окрѫзи, околии и общини, за границитѣ на което подраздѣление най точни данни, естествено, се намиратъ у централната административна власть. Само ако и административната власть нѣма точни данни, както, когато се касае за споренъ имотъ отъ малко пространство, който се намира на границата между двѣ околии и е прѣминувалъ отъ единъ стопанинъ на другъ отъ едната и другата околия, а сѫдящитѣ се страни се стараятъ отъ въпроса за подсѫдностьта на дѣлото да извлѣкътъ доказателства за разрѣшението му по сѫщество, въ смисъль, ако се признае за подсѫдно на едното сѫдилище, то впослѣдствие да изгуби процеса по сѫщество страната, която го считала за подсѫдно на другото сѫдилище, тогава за да не се туря изходътъ на дѣлото по сѫщество въ зависимость отъ въпроса за подсѫдностьта му, най-правилно би било да се постѫпи споредъ общото правило узаконено въ чл. чл. 16 и 150 отъ гражданското сѫдопроизводство, т. е. искътъ да се прѣдявява споредъ мѣстожителството на отвѣтника. — По настоящето дѣло окрѫжния сѫдъ се е основалъ на прѣдставеното му отъ отвѣтната страна удостовѣрение отъ 29 юлий 1897 год., издадено отъ административната власть — окрѫжното управление, а това удостовѣрение, както се каза по-горѣ, е мѣродавно за въ случая. Другитѣ данни, за които се говори въ касационната

жалба, че е игнориралъ окръжния съдъ, не сѫ могле да бѫдатъ мѣродавни защото едно рѣшение, или единъ въдворителенъ протоколъ, основанъ на едно рѣшение, или единъ крѣпостенъ актъ, основанъ било на договоръ. било на рѣшение, било на общинския протоколъ, било на старъ актъ, нѣматъ за цѣль да обозначатъ границитѣ между една община и друга, или съставътъ на околиитѣ, или на окрѫзитѣ, за да могатъ да се противопоставятъ за оборване на едно доказателство, издадено отъ компетентната за това власть, а така сѫщо не може на едно доказателство, издадено съ тази цѣль отъ окрѫжното управление, да се противопостави друго издадено отъ една община, тъй като послѣдната не може да знае по добрѣ по тоя въпросъ отъ окрѫжното управление, което черпи свѣдѣнията си отъ централната власть и ги прѣдава на общинитѣ. Нъ даже да бѣше обсѫдилъ тия игнорирани документи, даже да бѣше извлѣкълъ отъ тѣхъ, както и отъ документа, за който става дума въ втория пунктъ на касационната жалба, доказателство противно на онова, което е извлѣкълъ отъ рѣченото удостовѣрение на окрѫжното управление, пакъ, при такива противоположни доказателства, сѫдътъ не е могълъ освѣнъ да признае дѣлото за неподсѫдно на Ново-Загорския мирови сѫдия, защото отъ самото исково прошение се вижда, че отвѣтникътъ има мѣстожителството си въ Каваклийската околия, а не въ Ново-Загорската. Прочее, Ст. Загорския окрѫженъ сѫдъ не е допустналъ сѫществено нарушение на чл. чл. 107 и 58 отъ гражданското сѫдопроизводство и за това оплакванията въ касационната жалба сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Михаиловъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Ст. Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 май 1898 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 48 — (276) — 30 май 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на петнадесетий май хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 243, по описа за 1899 год., на Тодоръ Пенчевъ, отъ с. Абланица, съ Тотю Добревъ, отъ сѫщото село, за възстановление нарушено владѣние.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Пенчовъ, отъ с. Абланица, на 25 юлий 1897 год., заявилъ прѣдъ Ловчанския околийски мирови сѫдия искъ противъ Тотю Добревъ, отъ сѫщото село, за възстановление на нарушено владѣние на една ливада. Понеже Хр. Ив. Таслаковъ, отъ гр. Троянъ, встѫпилъ въ качество на трето отвѣтно лице въ дѣлото, съ когото Ловчанския околийски мирови сѫдия билъ въ родствени връзки, то дѣлото било прѣпратено на Ловчанския градски мирови сѫдия, който съ рѣшението си подъ № 607/98 год., отхвърлилъ иска като неоснователенъ. По апелъ на ищеца, Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 283, отъ 2 декемврий 1898 год., подтвърдилъ първостепенното

рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „1) че Тодоръ Пенчовъ, отъ с. Абланица, Ловчанска околия, съ молба до Ловчанския околийски мирови сѫдия, отъ 25 юлий 1897 год., прѣдявилъ искъ противъ Тотю Добревъ, отъ сѫщото село, за възстановление нарушено владѣние надъ една ливада; 2) че отвѣтника въ първата инстанция, въ сѫдебното заседание на 3 октомврий 1897 год., е призналь, че е покосилъ казаната ливада прѣзъ 1897 год., но това билъ направилъ по заповѣдь и за смѣтка на Хр. Цв. Таслаковъ, отъ гр. Троянъ, като помолилъ да се призове последния въ качеството на трето отвѣтно лице по дѣлото, което му искане било уважено. Третото отвѣтно лице въ сѫдебното заседание на 22 май 1898 г. обяснило, че той далъ заповѣдь на отвѣтника да покоси сѫщата ливада за негова смѣтка. Сѫщото това се установява и отъ показанията на свидѣтеля Христо Николовъ, разпитанъ отъ мировиятъ сѫдия на 22 май 1898 год., който е показалъ, че прѣзъ 1897 год. той — свидѣтеля — Тотю Добревъ и братътъ на ищеца, покосили спорната ливада съ гюндюлюкъ по 2 лева, по заповѣдьта на третото отвѣтно лице, — Хр. Цв. Таслаковъ; 3) че третото отвѣтно лице — Хр. Цв. Таслаковъ е прѣдставило въ първата инстанция единъ крѣпостенъ актъ, подъ № 126, издаденъ отъ нотариуса при Ловчанския окрѫженъ сѫдъ на 5 августъ 1895 год., отъ който се вижда, че той — Таслаковъ по покупка на публиченъ търгъ, е купилъ сѫщата ливада и въведенъ въ владѣние на 4 януарий 1896 г.; 4) че при това положение на работата сѫдътъ намира, че мировиятъ сѫдия правилно е постѫпилъ, като е отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ, вслѣдствие на което рѣшението на мировиятъ сѫдия слѣдва да бѫде подтвърдено, а апелативната жалба на Т. Пенчовъ, да се остави безъ послѣдствие". Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Ловчанския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 48 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неуважилъ иска му, макаръ и той да е изпълнилъ условията, изисквани отъ тоя членъ, именно, че е владѣлъ безспорно, спокойно и непрѣкѫснато повече отъ 5 години за себе си спорната ливада; 2) чл. 49 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото влѣзълъ е въ оцѣнка на крѣпостния актъ на третото отвѣтно лице, който никакъ не установявалъ фактическото му владѣние до нарушението на владѣнието, тъй като третото лице никога не е имало владѣнието на спорната ливада.

Слѣдъ доклада и заключението на прокурора, което бѣ въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I. Първото оплакване въ касационната жалба за нарушение чл. 48 отъ гражданското сѫдопроизводство, споредъ както е тò мотивирано, се относи до сѫществото на дѣлото, защото чрѣзъ него касатора се оплаква, за дѣто иска му не билъ уваженъ, макаръ и той да е изпълнилъ изискуемитѣ отъ тоя членъ условия — безспорното, спокойното и непрѣкѫснато владѣние на имота. Обаче въпросътъ, да ли единъ ищецъ по искъ за възстановление на нарушено владѣние, е изпълнилъ, или не е изпълнилъ изискуемитѣ се отъ чл. 48 условия, е въпросъ по сѫщество: сѫдътъ по сѫщество е компетентенъ по силата на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство да разрѣши тоя въпросъ на основание прѣдставенитѣ му отъ

сждящитѣ се страни данни, и разрѣши ли го въ една, или друга смисълъ, неговото рѣшение може да подлѣжи на касационно отмѣнение за нарушение чл. 107, ако не сж взети прѣдъ видъ, или ако сж извратени даннитѣ, или ако рѣшението противорѣчи на закона, но не може да подлѣжи, на касационно отмѣнение за нарушение чл. 48 и то само защото не билъ даденъ желания отъ касатора изходъ на дѣлото. Прочее, щомъ отъ даннитѣ на настоящето дѣло е намѣрилъ, че не ищеца, а третото отвѣтно лице е имало владѣнието на спорната ливада до врѣмето на окосването й отъ рѣченото трето лице, за което врѣме се относи иска, Ловчанския окрѫженъ сѫдъ не е далъ, чрѣзъ рѣшението си, поводъ на касатора да счита чл. 48 отъ гражданското сждопроизводство за нарушенъ. Слѣдователно първото оплакване въ касационната му жалба е неоснователно. II. Чл. 49 отъ гражданското сждопроизводство дава право на сждилищата по сжщество и когато разгледватъ дѣла за възстановление на нарушено владѣние, да се основаватъ на документи удостовѣряющи правото на собственость до колкото тѣ установяватъ факта на владѣнието. Но въ дадения случай Ловчанския окрѫженъ сждъ не се е основалъ на самия крѣпостенъ актъ, прѣдставенъ отъ третото отвѣтно лице, удостовѣряющъ правото му на собственость върху спорната ливада, а се е основалъ на забѣлѣжката върху гърба на този крѣпостенъ актъ, която констатирва, че третото лице било въвѣдено въ владѣнието на тази ливада. Да ли, обаче, тази забѣлѣжка установлява, или не факта на владѣнието, е въпросъ по сжщество, съ който Върховниятъ Касационенъ Сждъ не се занимава, но такава забѣлѣжка, направена, както е въпросната, отъ надлѣжния сждебенъ приставъ въ врѣме въвѣжданието въ владѣние на едно лице, снабдено съ крѣпостенъ актъ, вслѣдствие публична проданъ, може да служи за доказателство на факта за владѣнието, тъй като такова въвѣждание се прѣдвижда въ чл. 1027 отъ гражданското сждопроизводство. Прочее, окрѫжния сждъ не е нарушилъ чл. 49 отъ гражданското сждопроизводство, та второто оплакване въ касационната жалба, за нарушението на тоя членъ, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Тодоръ Пенчовъ, срѣщу рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сждъ отъ 2 декемврий 1898 год., подъ № 283, като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 49—(277)—30 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскиятъ Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесетий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 244, по описа за 1899 год., на Клеопатра К. Мумияди и други, отъ гр. Анхиало, съ Димитъръ и Константинъ Мумияди, отъ сжщия градъ, за 70,111 лева.*—Въ заседанието се явиха: адвоката Д-ръ П. Табурновъ, повѣреникъ на Клеопатра К. Мумияди и адвоката Т. Тодоровъ, повѣреникъ на Константинъ и Димитъръ Мумияди.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Кирякъ Н. Мумиядисъ, Сотирица, Ставраки и Христули Профитови, отъ г. Анхиало, съ прошение вх. № 6247

отъ 28 септемврий 1894 год., сж заявили, чрѣзъ повѣреницитѣ си, прѣдъ Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ, че прѣди двѣ години се билъ поминалъ въ г. Анхиало Апостолъ Н. Мумияди, който не оставилъ слѣдъ смъртьта си нито дѣца, нито родители, нито пъкъ други възходящи или низходящи роднини, а законнитѣ наслѣдници биле: а) прѣживѣлата негова съпруга Калиопи Георгиева; б) живия му братъ Киряко Н. Мумияди; в) дѣцата на покойниятъ му братъ Димо Н. Мумияди; г) дѣцата на покойната му сестра Смарагда, а именно: Сотирица, Ставраки и Христула Профитови, въ какъвто случай останалото отъ него наслѣдство трѣбвало да се раздѣли споредъ закона за наслѣдството: така $^{3}/_{9}$ части на прѣживѣлата съпруга, а останалитѣ $^{6}/_{9}$ части на прѣживѣлия братъ и на дѣцата на покойнитѣ братъ и сестра, а именно: $^{2}/_{6}$ части на живия братъ, $^{2}/_{6}$ части на дѣцата на покойния братъ и $^{2}/_{6}$ части на дѣцата на покойната сестра. Отъ всичкитѣ тѣзи наслѣдници прѣживѣлата съпруга е получила своя дѣль въ движими и недвижими имоти и въ пари, обаче Киряко Н. Мумияди, братъ на наслѣдодателя и Сотирица, Ставраки и Христули Профитови, дѣца на покойната сестра, не биле и до днесъ получили дѣловетѣ си, които се намиратъ и до сега въ рѫцѣтѣ на отвѣтницитѣ и които не желаятъ по доброволенъ начинъ да ги отстѫпятъ, било въ натура, било въ пари. Затова молили да се призоватъ казанитѣ Димитъръ и Константинъ Д. Мумияди и се осѫдятъ да имъ прѣдадатъ въ натура, или пари $^{4}/_{9}$ части, отъ които $^{2}/_{9}$ на Киряко Н. Мумияди, а другитѣ $^{2}/_{9}$ части на Сотирица, Ставраки и Христули Профитови, отъ всичкитѣ движими и недвижими имоти, изложени въ описа, съставенъ отъ Анхиалскиятъ мирови сѫдия прѣзъ днитѣ 1—12 августъ 1892 г., които имоти сж останали въ владѣние на отвѣтницитѣ, слѣдъ като съпругата на покойния била получила дѣльтъ си; всичкитѣ припадающи имъ се части се възкачвали на 70,111 лева. Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледалъ това дѣло и съ рѣшението си отъ 27 януарий 1897 г., отхвърлилъ иска на ищцитѣ като недоказанъ и ги осѫдилъ на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Недоволни отъ това рѣшение Клеопатра, вдовица на Киряко Мумияди, Ставраки и Христули Профитови подали възивна жалба въ Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ искатъ да се осѫдятъ отвѣтницитѣ Димитъръ и Константинъ Мумияди да имъ прѣдадатъ въ натура, или въ пари $^{4}/_{9}$ части ($^{2}/_{9}$ части на Киряко Н. Мумияди и $^{2}/_{9}$ части на Сотирица, Ставраки и Христули Профитови) отъ всичкитѣ движими и недвижими имоти, останали наслѣдство отъ Апостолъ Н. Мумияди, изложени въ описа, съставенъ отъ Анхиалскиятъ мирови сѫдия прѣзъ днитѣ 1—12 августъ 1892 г., които имоти и до сега се владѣяли отъ отвѣтницитѣ, съ стойность на тѣзи $^{4}/_{9}$ части 70,111 л. Отвѣтницитѣ, въ възражение на иска на ищцитѣ, твърдятъ, че наслѣдодателя още на живота си се билъ разпоредилъ съ имотитѣ си, като за тая цѣль е оставилъ едно тайно завѣщание, съ дата 10 августъ 1891 година, прѣдадено на хранение на Анхиалскиятъ мирови сѫдия, тъй щото ищцитѣ нѣмали какво да диратъ отъ тѣхъ. Ищцитѣ твърдятъ, че прѣдставеното тайно завѣщание било недѣйствително, както по форма, тъй и по съдържанието си, като посочватъ на слѣдующитѣ причини: 1) неспазването прѣдписанието на чл. 67 отъ закона за наслѣд-

ството, защото въ акта на Анхиалскиятъ мирови съдия, съставенъ при прѣдаването на завѣщанието, не се спомѣнувало, че хартията, която е служила за пликъ, била сключена и запечатана по такъвъ начинъ, щото завѣщанието да не може да се извади безъ поврѣда и защото не било спомѣнато за това, че всичко било извършвано отъ казаниятъ мирови съдия, безъ прѣкъсване и безъ извършване на други актове; 2) отсѫтствието на институирането на наслѣдницитѣ въ завѣщанието отъ страна на завѣщателя и прямото тѣхно назоваване — на двамата отвѣтници — като законни наслѣдници, когато въ дѣйствителность тѣ не биле такива, но причина, че тѣ сѫ синове на живата сестра на Апостолъ Мумияди; 3) спомѣнуването въ завѣщанието една усиновена дъщеря, когато въ дѣйствителность такава не сѫществувала въ момента на съставянето сѫщото завѣщание и 4) цитирането въ завѣщанието единъ зестраленъ актъ, съставенъ нѣколко години по-рано въ полза на отвѣтницитѣ, съ който завѣщателя подарилъ половината отъ всичкитѣ си имоти на отвѣтницитѣ, който фактъ служилъ за доказателство, че завѣщателя съ завѣщанието си се е разпоредилъ само за едната половина отъ имотитѣ си, т. е. оная, която не е била прѣдварително подарена. Всичкитѣ тѣзи възражения сѫдътъ ги намира за неоснователни и то по слѣдующитѣ съображения: Дѣйствително, че чл. 67 отъ закона за наслѣдството прѣдвижда извѣстни строги формалности, които, ако се не спазятъ, правятъ завѣщанието недѣйствително, нъ тѣзи формалности, които правятъ завѣщанието недѣйствително сѫ прѣдвидени въ втората алинея на сѫщия членъ, а тѣ сѫ: че върху хартията, на която е написано завѣщанието, или съ която то е обвито, нотариуса извършва единъ надписъ. въ който означава: прѣдаването за пазене и заявленията на завѣщателя; числото и съдържанието на печатитѣ; присѫтствието на свидѣтелитѣ при извършването на всичкитѣ горѣозначени формалности. Всичкитѣ тѣзи формалности, както се вижда отъ протокола върху плика на завѣщанието, написанъ на 10 августъ 1891 год. отъ Анхиалскиятъ мирови сѫдия, сѫ спазени, защото въ този протоколъ—надписъ се означава: 1) факта на прѣдаването на завѣщанието за пазене отъ Анхиалскиятъ мирови сѫдия и заявлението на завѣщателя, че хартията, която му прѣдава е негово завѣщание; 2) че пликътъ, въ който се съдържало завѣщанието билъ запечатанъ съ петь печата възъ червенъ восъкъ съ букви *А. Н;* 3) че му било прѣдадено за пазене въ присѫтствието на 4 души свидѣтели, както и че завѣщанието било написано и подписано отъ самиятъ завѣщатель. Прочее, отъ това се вижда, че надписа върху хартията на завѣщанието е пъленъ и точенъ. Нарушението само на тѣзи формалности може да води къмъ унищожението на завѣщанието, или по-добрѣ само тѣ правятъ завѣщанието недѣйствително, защото самото завѣщание добива сила на тайно завѣщание само тогава, когато се поднесе на нотариуса и се изпълнятъ всичкитѣ формалности, прѣдвидени въ алинея 2 и 3 на чл. 67 отъ закона за наслѣдството. Отъ тука излиза, прочее, че формалноститѣ, прѣдвидени въ 1-на алинея на сѫщия членъ, ако се не спазятъ, не правятъ завѣщанието недѣйствително. Нъ и друго-яче не може и да се мисли, защото тѣзи формалности сѫ прѣдварителни мѣрки, които трѣбва да вземе самъ завѣщателя и е прѣдоставено право на нотариуса, като ги забѣлѣжи, да

посочи на тѣхъ, нъ вижда се, че и тѣ сж били спазени, защото сжществуването на петтѣхъ печата върху плика е доказателство на това. Въ сжщиятъ надписъ сж подписани и самитѣ свидѣтели. Въ ал. 3 на закона за наслѣдството се прѣдвижда още и друга една формалность, а именно: че всичко това се извършва безъ прѣкжсване и безъ извършване на други актове. Обаче, тази формалность не трѣбва да се вписва въ надписа и ако се успори, че не е станало всичко безъ прѣкжсване, трѣбва да се докаже, а въ случая нищо не се доказа. Нъ даже и да се прѣдположи, че тайното завѣщание е недѣйствително по нарушение на формалноститѣ, прѣдвидени въ закона, то завѣщанието се признава за саморжчно, стига само да е написано саморжчно отъ завѣщателя, а че то е написано цѣло и подписано отъ завѣщателя, не се успорява. Завѣщателя, който не е оставилъ нито низходящи, нито възходящи роднини-наслѣдници, може да располага съ всичкото си имущество. Въ случая Апостолъ Н. Мумияди не е оставилъ никакви такива наслѣдници, слѣдователно могълъ е да прави завѣщание за всичкото си имущество, или съ часть отъ него. Отъ съдържанието на завѣщанието се вижда, че Апостолъ Н. Мумияди се е разпоредилъ съ имуществото си, като за свои наслѣдници е опрѣдѣлилъ плѣменницитѣ си Димитъръ и Костадинъ Д. Мумияди. Отъ самото завѣщание излиза, че послѣднитѣ двама, покойниятъ Апостолаки Д. Мумияди, като е знаялъ, че има и други наслѣдници, изрично ги е назначилъ като универсални наслѣдници на имотитѣ си, което право да назначава подобни наслѣдници, при липсване на прями, Апостолаки Д. Мумияди е ималъ. Нъ даже и да не се билъ институиралъ наслѣдникъ въ завѣщанието, то пакъ завѣщанието не може да се счита за недѣйствително, защото въ завѣщателнитѣ разпорѣждания може да се употрѣбява всѣкаква форма, въ която може да бжде изразена волята на завѣщателя, а отъ съдържанието на прѣдметното завѣщание е ясно каква е била волята на завѣщателя. Обстоятелството, че Димитъръ и Костадинъ Д. Мумияди сж дѣца на живата сестра на покойниятъ, не може да има никакво значение, защото завѣщателя за свои наслѣдници е опрѣдѣлилъ самитѣ тѣхъ — Д. и К. Мумияди. Въ завѣщанието, между другото, е казано, че остава всичкитѣ движими и недвижими имоти на двамата си племѣнници, като се, между другото, спомѣнува, че отъ цѣлото завѣщано имущество половината имъ билъ подарилъ чрѣзъ зестраленъ актъ. Никадѣ въ закона не се запрѣщава да се спомѣнува въ завѣщанието, че като се е подарило извѣстно имущество, та то не трѣбва да се приповтаря въ завѣщанието. Напротивъ отъ това се вижда, че завѣщателя, като е искалъ да завѣщае цѣлото си имущество и за да не ставатъ нѣкакви успорявания относително за подареното, за по-сигурно е спомѣналъ въ завѣщанието си, че половината е вече подарено. Това обстоятелство служи само за опрѣдѣление волята на завѣщателя, че и тѣзи имоти се подаряватъ. Отъ това не може да се сжди, че завѣщателя се е разпоредилъ само за половина отъ имотитѣ си. Нъ че дѣйствително завѣщателя е завѣщалъ цѣлото имущество, а не само половината, се вижда и отъ това, че въ сжщото завѣщание има направени и нѣколко завѣта. Въ завѣщанието сжществува и единъ завѣтъ за усиновената дъщеря Аница, за която нѣма доказателства, че е усиновена, нъ това обстоятелство не води къмъ унищожение

на завѣщанието, защото, както се вижда отъ обясненията на странитѣ, макаръ и да не е била усиновена, то тя е била храненица. Нъ даже и такъва да не е била, пакъ погрѣшното наименование на Аница, не води къмъ унищожение на завѣщанието, защото за нея има само завѣтъ. При разпрѣдѣление на разноскитѣ никакво значение нѣма отказванието на Анна К. Мумияди, защото е осжденъ Киряки Н. Мумияди, заедно съ другитѣ", — съ рѣшението си отъ 19 октомврий 1898 год. подъ №351, потвърдилъ рѣшението на Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1897 год. подъ № 17. Срѣщу това рѣшение Клеопатра К. Мумияди и други подаватъ касационна жалба въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, въ която се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 67 и 89 п. 1 отъ закона за наслѣдството, защото далъ сила на прѣдставеното тайно завѣщание, безъ да е констатирано въ надписа, че завѣщанието е било прѣдадено на сѫдията сключено и че свидѣтелитѣ сѫ присѫтствували и при прѣдаването на завѣщанието; 2) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е призналъ завѣщанието за саморѫчно, безъ да е имало такова искане отъ странитѣ.

Върховниятъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: По силата на чл. 67 ал. 2 отъ закона за наслѣдството, „върху хартията, на която е написано завѣщанието, или съ която то е обвито, нотариуса извършва единъ надписъ, въ който означава: прѣдаването за пазене и пр." Въ означаването прѣдаването на завѣщанието за пазене, нотариусътъ трѣбва да отбѣлѣжи, не само че завѣщанието му е прѣдадено за пазене, нъ че му е прѣдадено сключено и запечатено, понеже споредъ 1-та ал. отъ сѫщия членъ изисква се и по силата на чл. 89 ал. 1, подъ страхъ на недѣйствителность на завѣщанието, щото хартията да е сключена и запечатена. Въ надписа на прѣдставеното по дѣлото завѣщание нотариусътъ е само констатиралъ, че завѣщанието му е прѣдадено запечатено, нъ не е констатиралъ, че то е било и сключено. Това опущение на нотариуса прави, както се каза, завѣщанието недѣйствително. Възражението на противната страна, че по силата на чл. 67 ал. 2 върху надписа нотариусътъ е длъженъ да отбѣлѣжи само голия фактъ на прѣдаването на завѣщанието, а не и обстоятелствата, че то е сключено и запечатено, не може да се признае за основателно, защото ал. 2 отъ чл. 67 трѣбва да се тълкува въ неразривна свързка съ прѣдписанието на ал. 1 и подъ думитѣ „прѣдаването на завѣщанието", да се разбира прѣдаване на сключено и запечатено завѣщание. Затова, трѣбва да се признае за основателно оплакването на касатора, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е допустналъ нарушение на чл. чл. 67 и 89 п. 1 отъ закона за наслѣдството, като е приелъ прѣдставеното тайно завѣщание за дѣйствително, макаръ и въ съставениятъ отъ нотариуса надписъ да не се съдържа обозначение, че завѣщанието е прѣдадено сключено. Малко това, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ сѫщитѣ членове отъ закона за наслѣдството още съ това, че е приелъ надписа за съставенъ споредъ закона, когато той съдържа означаване, че свидѣтели сѫ присѫтствували при заявленията на завѣщателя, а не констатира, че и прѣдаването е станало въ присѫтствието на сви-

дѣтелитѣ. И дѣйствително, единъ съгласно закона съставенъ надписъ би трѣбвало да бжде редактиранъ по начинъ, щото изрично да се означава, че както заявленията на завѣщателя, така и прѣдаването на завѣщанието е станало въ присжтствието на свидѣтелитѣ. Така въ прѣдметниятъ надписъ нотариусътъ, вмѣсто да каже, че завѣщанието му се прѣдаде отъ завѣщателя, който въ присжтствието на свидѣтелитѣ заяви и пр., бѣше длъженъ да означи, че въ присжтствието на свидѣтелитѣ, завѣщательтъ му прѣдаде завѣщанието и заяви . . . . ., или пакъ подиръ това да констатира, че както прѣдаването, така и заявленията на завѣщателя, сж станали въ присжтствието на свидѣтелитѣ. При тия обстоятелства, оплакването на касатора, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 67 и 89 п. 1 отъ закона за наслѣдството, е основателно. II) Основателно е така сжщо и оплакването на касатора за нарушението на чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото сждилищата сж длъжни да основаватъ рѣшенията на доводитѣ на странитѣ, а Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ завѣщанието за дѣйствително и като саморжчно, безъ да е имало такова искане отъ заинтересуваната страна. Дѣйствително по силата на чл. 89 ал. 2 отъ закона за наслѣдството, ако тайното завѣщание, което е прието отъ нотариуса, не може да се признае за такова, то се признава за саморжчно, ако има свойството на послѣдното; нъ това не означава, че едно тайно завѣщание може да бжде признато за саморжчно отъ сжда и по длъжность, безъ да има, на общо основание, такова искане отъ странитѣ въ процеса.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ № 351 отъ 19 октомврий 1898 г., защото сж нарушени чл. чл. 67 и 89 п. 1 отъ закона за наслѣдството и чл. 630 отъ гражд. сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщиятъ апелативенъ сждъ.

№ 50 — (281) — 1 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесетий мэй хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слудѣющия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 248, по описа за 1899 год., на Петра, Пано и Иоцо Каменови, отъ с. Гузелия, съ Еремия Николовъ, отъ гр. Видинъ, за едно бранище.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пано, Иоцо и Петра Каменови, отъ с. Гузелия, на 9 януарий 1898 год., сж заявили искъ противъ Еремия Николовъ, отъ гр. Видинъ, за да имъ отстжпи едно бранище съ обозначени граници, останало тѣмъ въ наслѣдство отъ покойния имъ братовчедъ Трифонъ Първановъ, и за да се унищожи издадения му крѣпостенъ актъ за това бранище. II Видински мирови сждия, съ рѣшението си № 176/98 год., уважилъ иска. По апелъ отъ отвѣтника, Видинския окржженъ сждъ, съ рѣшението си № 43, отъ 14 мартъ 1899 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска, по слѣдующитѣ

съображения: „ищцитѣ прѣтендиратъ, че бранището, което тѣ търсятъ отъ отвѣтника било тѣхна собственость, защото имъ останало въ наслѣдство отъ покойния Трифонъ Първановъ. За да може да се счете, че тѣхния искъ е основателенъ, необходимо е да бжде доказано, че това бранище е било безспорна собственость на покойния Трифонъ Първановъ, наслѣдодатель на ищцитѣ. Обаче отъ прѣдставения къмъ първостепенното производство прѣписъ отъ протокола на II Видински мирови сждия, подъ № 386, отъ 19 декемврий 1897 год., се вижда, че Трифонъ Първановъ прѣзъ живота си не е билъ собственикъ на това бранище, а напротивъ то се е намирало въ владѣнието на Еремия Николовъ, и покойния Трифонъ Първановъ е завѣлъ противъ него искъ за сжщото бранище, но прѣди да се разрѣши дѣлото отъ мировиятъ сждия, той (Трифонъ Първановъ) е починалъ и, слѣдователно, прѣзъ живота си не е придобилъ никакви права върху това бранище. Ищцитѣ за доказателство на иска си сж указали въ втората инстанция на нѣколко души свидѣтели за да установятъ, че покойния Трифонъ Първановъ е придобилъ това бранище по давностно владѣние. Отъ показанията на тия свидѣтели, а именно: Дину Сайковъ, Стоянъ Русковъ, Георги Становъ, Кръстю Петковъ и Нино Каменовъ, дѣйствително се установява, че бащата на покойния Трифонъ Първановъ е владѣлъ спорното бранище около 25—30 години, което му било дадено отъ селото за ползуване. Тѣ (свидѣтелитѣ) установяватъ даже, че бранището и по настоящемъ се намирало въ владѣнието на ищцитѣ (въ какъвто случай завѣдения искъ би билъ безпрѣдметенъ), което обстоятелство сами ищцитѣ отричатъ. Но за да може единъ имотъ да се придобие въ собственость по давностно владѣние, необходимо е, между другото, това владѣние да бжде безспорно, а между това бранището, както се каза и по-горѣ, е било спорна между покойния Трифонъ Първановъ и Еремия Николовъ. Показанията на тия свидѣтели сж очевидно невѣрни, защото противорѣчатъ и опровергаватъ официялнитѣ документи, каквито сж протоколитѣ на II Видински мирови сждия, прѣдставени въ прѣписъ къмъ първостепенното производство. Отъ горѣизложеното става ясно, че иска на ищцитѣ е неоснователенъ и недоказанъ и за това рѣшението на мировиятъ сждия слѣдва да се отмѣни". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, между друго, че Видинския окржженъ сждъ е нарушилъ: 1—2) чл. чл. 20 и 103 отъ закона за заемитѣ и чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно и невѣрно съ даннитѣ на дѣлото е заключилъ, че правото на наслѣдодателя имъ било спорно съ отвѣтника, когато свидѣтелитѣ сж показали, че още бащата на наслѣдодателя имъ е придобилъ собствеността на спорното бранище чрѣзъ давностно владѣние.

Слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, за да се произнесе по тая касационна жалба, взе въ съображение: Видинския окржженъ сждъ счита за установено отъ показанията на свидѣтелитѣ, имената на които посочва въ рѣшението си, че бащата на покойния Трифонъ Първановъ е владѣлъ около 25—30 години спорното бранище, което му е било дадено отъ селото за ползуване, но пакъ иска на наслѣдницитѣ на Трифонъ Първановъ — на

ищцитѣ не уважава, защото тия свидѣтели опровергавали официялнитѣ документи — протоколи на II Видински мирови сѫдия отъ 1897 год. — отъ които се виждало, че Трифонъ Първановъ прѣзъ живота си е билъ въ споръ съ отвѣтника по настоящето дѣло за сѫщото бранище, а отъ това сѫдътъ заключава, че владѣнието на бранището не е било безспорно за да може чрѣзъ него да се добие собственостьта му. Очевидно тукъ сѫдътъ бърка фактически и юридически: фактически, защото смѣсва двѣ лица по начинъ щото зима едното лице за друго, т. е. зима бащата на Трифонъ Първановъ за самия Трифонъ Първановъ, като констатирва, отъ една страна, че спорътъ е билъ между Трифонъ Първановъ и сегашния отвѣтникъ, туря въ тоя споръ и бащата на Трифонъ Първановъ, като забравя това, което самъ констатирва, отъ друга страна, че бащата на Трифонъ Първановъ е владѣлъ спорното бранище 25—30 години при живота си и прѣди синъ му — Трифонъ Първановъ да влѣзе въ споръ съ сегашния отвѣтникъ; юридически, защото счита спорътъ между Трифонъ Първановъ и сегашния отвѣтникъ за споръ, който може да прѣкѫсва давностьта, когато отъ самия протоколъ № 386/97 г. на II Видински мирови сѫдия, цитиранъ въ обжалваното рѣшение, се вижда, че дѣлото между Трифонъ Първановъ и между сегашния отвѣтникъ било прѣкратено поради смъртьта на първия и по причина, че наслѣдницитѣ му не сѫ се явили въ разстояние на 6 мѣсеца да искатъ насрочването му, а споредъ чл. 22 отъ закона за давностьта, спора по едно заведено дѣло не прѣкѫсва давностьта, ако производството се унищожи поради прѣкратяването му въ сѫда. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че като е смесилъ двѣ лица едно за друго и особно като е далъ значение на единъ споръ, който споредъ закона се счита за унищоженъ — не сѫществующъ, а отъ това е дошелъ до кривото заключение, че владѣнието въ случая било спорно, Видинския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл 107 отъ гражданското сѫдопроизводство. Това нарушение като е сѫществено, понеже е указало влияние върху изхода на дѣлото и, слѣдователно, само по себе е достатъчно да послужи за отмѣна на обжалваното рѣшение, излишно става обсѫждането на другото оплакване въ касационната жалба за нарушението на чл. 139 отъ гражданското сѫдопроизводство, тъй като при второто разглеждане на дѣлото по сѫщество, Видинския окрѫженъ сѫдъ, въ другъ съставъ, ще изпълни, ако има възможность, прѣдписанието на тоя членъ, прѣдъ видъ че първата инстанция тази възможность е нѣмала поради неявяването на отвѣтника.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 14 мартъ 1899 год., подъ № 43, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 51 — (293) — 5 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и вторий май, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 117, по описа за 1900 год., на Коста Балтовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ държавното съкровище и съ Георги Кьосевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане запоръ отъ недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието се яви юристконсултътъ при Финансовото Министерство Ст. Радановъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Коста Балтовъ, отъ гр. Пловдивъ, заявилъ прѣдъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Пловдивския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на съкровището, и противъ Георги Кьосевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане запоръ, наложенъ на 29 августъ 1898 год. отъ съкровището, въ качеството му на взискатель, върху 8 кѫса недвижими имоти, подробно описани въ исковото прошение, като принадлѣжащи на Георги Кьосевъ, за чийто дългъ спрямо съкровището билъ наложенъ запора, когато истецътъ ги счита за свои по покупка съ силата на едно продавателно отъ 30 мартъ 1896 год. Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 60/98 год., отхвърлилъ искътъ, защото истецътъ не билъ доказалъ, че запорътъ билъ наложенъ именно по искането на съкровището. По апелъ отъ истеца, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, съ рѣшението си № 399 отъ 24 ноемврий 1899 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че искътъ по това дѣло е за вдигане възбраната, и спиране проданьта на недвижимитѣ имоти, които истеца владѣялъ и притѣжавалъ по частното продавателно отъ 30 мартъ 1896 год., които биле описани и извадени на публична продань, вслѣдствие взискането на Пловдивския окрѫженъ управитель противъ длъжника му Г. Кьосевъ, като нему, на послѣдния, принадлѣжащи; че възражението на отвѣтната страна срѣщу иска е — че ищеца не билъ установилъ какво възбраната била именно върху имотитѣ, означени въ продавателното, което той прѣдставя; че отъ находящето се при първоинстанционното производство продавателно съ дата 30 мартъ 1896 г. и описа съ дата 29 августъ 1898 г., приложени при възивната жалба, прѣдставени отъ истеца, и да се приеме за доказано, че възбраната е наложена именно върху 8-тѣхъ кѫса недвижими имоти, които истеца притѣжава по силата на продавателното, пакъ искътъ му се явява неоснователенъ, по ясния и точенъ смисълъ на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, втората му алинея, по който правото на собственость, или друго нѣкое вѣщно право, *основано на частенъ актъ*, не може да се противопоставя на трети лица, които сѫ придобили, даже и по послѣ, каквото и да било право върху сѫщия имотъ по *нотариаленъ редъ*, както е и въ случая, гдѣто истеца базира правата си върху частното продавателно за имотъ, описанъ, макаръ и по-послѣ, вслѣдствие взискането на 3-то лице — Пловдивския окрѫженъ управитель — противъ длъжника (отвѣтникъ) Г. Кьосевъ, по изпълнителенъ листъ № 11613 отъ 26/VII—98 г., който имотъ, вслѣдствие описа, е и вписанъ отъ нотариуса въ запрѣтителната книга за га-

рантиране правата на III-то лице, придобило е, слѣдователно, послѣднето върху спорния имотъ едно право по нотарияленъ редъ; че при това положение на даннитѣ по дѣлото, възивътъ не може да бжде уваженъ и трѣбва да остане безъ послѣдствие, като се потвърди обжалваното рѣшение и се осжди възивника на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за II-та инстанция. Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че чрѣзъ налаганието на запоръ върху единъ недвижимъ имотъ се придобива вѣщно право по нотарияленъ редъ върху тоя имотъ и защото не взелъ прѣдъ видъ, че частния му продавателенъ актъ отъ 30 мартъ 1896 год. му е прѣхвърлилъ собственостьта нѣщо двѣ години и повече прѣди налаганието на запора — прѣди още длъжникътъ на съкровището да е билъ собственикъ на сжщитѣ имоти.

Слѣдъ доклада и прокурорското заключение, което бѣ въ смисль, да се отмѣни обжалваното рѣшение, Върховниятъ Касац. Сждъ взе въ съображение: Чл. 219 ал. II отъ закона за задълженията и договоритѣ има прѣдъ видъ два акта — единътъ частенъ, другия нотарияленъ, констатирующи еднакви права, било правото на собственость, било друго нѣкое вѣщно право върху единъ и сжщъ недвижимъ имотъ, произходящи и двата акта отъ единъ и сжщъ продавачъ, но находящи се у различни купувачи. При тѣзи условия частния актъ неможе да се противопостави на нотариялния, макаръ първия и да има по-ранна дата отъ послѣдния. При тълкуването на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се не забравя, че тоя членъ е въ отдѣльтъ за продажбата и, слѣдователно, актоветѣ, за които става дума въ него, сж актове за продажба, т. е. актове, чрѣзъ които се прѣхвърля, чрѣзъ продажба, било правото на собственость, било друго нѣкое вѣщно право върху недвижимъ имотъ, отъ едно лице на друго. Щомъ това е така, то съ думитѣ, употрѣбени на края отъ втората алинея на тоя членъ, „нѣкое право", се разбира *вѣщно право*, прѣхвърлено чрѣзъ продажба по нотарияленъ редъ. Налагане възбрана (запоръ) на недвижимъ имотъ, съгласно чл. чл. 544 и 980 отъ гражданското сждопроизводство, било за обѣзпечение на единъ искъ, било за обѣзпечение на изпълнението на едно рѣшение, не значи прѣхвърляне нѣкое вѣщно право на тоя имотъ, а значи само ограничение на правото за отчуждаване на имота, съ други думи, този който налага запоръ на единъ недвижимъ имотъ, съ силата на чл. 544, или чл. 980 отъ гражданското сждопроизводство, не придобива нѣкакво вѣщно право върху имота, а само ограничава правото на собственика, за да неможе да отчужди имота до траянието на запрѣтителната статия, съгласно чл. чл. 79-85 отъ закона за нотариуситѣ. Прочее, чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ съ думитѣ: „нѣкое право върху сжщия имотъ по нотарияленъ редъ", не разбира запрѣтителната статия, чрѣзъ която се налага запоръ на недвижимъ имотъ, защото тази запрѣтителна статия, ако и да е направена по нотарияленъ редъ, не дава никакво вѣщно право на кредитора, а само обѣзпечава сжществующето му отъ по-прѣди взимане, което може да бжде удовлѣтворено срѣщу стойностьта на имота, само ако тоя

имотъ е принадлѣжалъ на длъжника му въ врѣмето на налагането запора. Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като е изтълкувалъ въ противенъ смислъ, т. е., че чрѣзъ налагането запоръ, третото лице придобива вѣщно право върху недвижимия имотъ и, слѣдователно, не могло да му се противопоставя продажбата, извършена прѣди запора съ частенъ актъ, допусналъ е сѫществено нарушение на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба, за нарушението на тоя членъ, е основателно и обжалваното рѣшение подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 24 ноември 1899 г. подъ № 399, защото е нарушенъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. I отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 52 — (307) — 12 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първий май хиляди и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 279, по описа за 1899 г., на Еленка Т. Станева, отъ гр. Видинъ, съ Илия Павловъ и други, отъ сѫщия градъ, за кѫща.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Калинковъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Іонъ Николовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 29 мартъ 1895 г., Никола Т. Цановъ, въ качеството си на повѣреникъ на Еленка Д. Станева, отъ сѫщия градъ, прѣдявилъ искъ противъ Илия Павловъ, отъ г. Видинъ, и помолилъ да се осѫди послѣдния да отстѫпи и прѣдаде на неговата довѣрителка $^2/_3$ части отъ една кѫща, находяща се въ г. Видинъ, която кѫща останала въ наслѣдство подиръ смъртьта на дъщеря ѝ Тодора Д. Станева, като оставила за наслѣдници майка си Еленка Д. Станева и отвѣтника Илия Павловъ. Слѣдъ това повѣреника на истцовата страна привлѣкълъ въ качество на трети лица Петъръ Павловъ и Іонъ Николовъ, на които била прѣпродадена спорната кѫща, за да отговарятъ по иска съвмѣстно съ първоначалния отвѣтникъ. Видинския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 153 отъ 28 априлий 1897 г., отхвърлилъ прѣдявения искъ, като неоснователенъ. Противъ туй рѣшение, Никола Т. Цаневъ подалъ възивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) Еленка Д. Станева, въ качеството си на майка и наслѣдница на покойната си дъщеря Тодора Д. Станева, ревандикира $^2/_3$ части отъ една кѫща, находяща се въ гр. Видинъ, ул. „Яшова" № 4274, съ по-горѣ обозначенитѣ граници, която кѫща, слѣдъ смъртьта на дъщеря ѝ, била присвоена отъ Илия Павловъ, а по-изпослѣ била прѣпродадена на Петръ Павловъ и Іонъ Николовъ; туй нейно искане, сѫдътъ неможе да уважи и то по слѣдующитѣ основания: а) отъ прѣдставения въ прѣписъ договоръ, съ дата 24 февруарий 1894 г., сключенъ въ г. Видинъ помежду Тодорица Д. Станева, дъщеря на Еленка Д. Станева, и Илия Пав-

ловъ, се установява, че първата отъ тѣхъ (Тодорица Д. Станева) е продала спорната кѫща, като нейна собственость, на отвѣтника Илия Павловъ и, както се вижда отъ удостовѣрението № 2165 отъ 10 юний 1895 г., издадено отъ нотариуса при Видинския окрѫженъ сѫдъ, той се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ за сѫщата кѫща; б) твърдението на истцовата страна, че този крѣпостенъ актъ, съ дата 24 февруарий 1894 г. подъ № 64, е невалиденъ, понеже въ момента на сключването на продажбата, продавачката Тодорица Д. Станева е била малолѣтна и, слѣдователно, тя, като неправоспособна, не е имала право да отчуждава спорниятъ имотъ, — сѫда не може да уважи, тъй като споредъ изричното прѣдписание на чл. 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ, страната, която се силава върху тази причина за унищожаването на договора, е длъжена прѣдварително да завѣде особенъ искъ за тази цѣль и да изиска по сѫдебенъ редъ унищожаването на договора, като достигне пълнолѣтието си, а щомъ като истцовата страна не се е съобразила съ туй прѣдписание на закона и не е прѣдявила, въ прѣдвидения отъ закона срокъ, искъ за унищожението на договора за покупка — продажба отъ 24 февруарий 1894 г., сключенъ между Тодорица Д. Станева и Илия Павловъ, то сѫда не може да признае de plano крѣпостния актъ отъ 24 февруарий 1894 г. подъ № 64 за невалиденъ, и туй толкозъ повече, като нотариуса, при издаването му, сѫ е рѫководилъ отъ прѣдписанията на чл. 44 отъ закона за нотариуситѣ, който го задължава да се удостовѣрява прѣдварително върху законната правоспособность на странитѣ, участвующи въ договора; II) отъ тукъ слѣдва, че и крѣпостния актъ, издаденъ на името на Ионъ Николовъ съ дата 2 юний 1895 год. подъ № 161, е билъ издаденъ на законно основание и че този послѣдния е станалъ ступанинъ на имота по единъ законенъ и редовенъ начинъ, а като така и самиятъ искъ за ревандикация противъ Илия Павловъ и неговитѣ правоприемници, се явява за неоснователенъ и слѣдва да бѫде отхвърленъ", — съ рѣшението си отъ 29 септемврий 1897 г. подъ № 240, потвърдилъ рѣшението подъ № 153 отъ 28 априлий 1897 г. на Видинския окрѫженъ сѫдъ. Срѣщу това рѣшение Т. Цаневъ, повѣреникъ на Еленка Д. Станева, подалъ въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно призналъ, че унищожението на прѣдметната продажба е била длъжна да иска само съ отдѣленъ искъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на повѣреника на Ионъ Николовъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Дѣйствително, чл. 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ постановява подигането на искъ за унищожаването на единъ договоръ по причинитѣ изброени въ него. Това обаче не значи, както мисли Софийския апелативенъ сѫдъ, че винаги е необходимо възбуждането на специаленъ искъ за унищожение на такъвъ договоръ и че въ единъ искъ за ревандикация на недвижимъ имотъ, или за търсене на наслѣдство, не може да се иска и унищожаването на договоритѣ, които могѫтъ да бѫдатъ противопоставени отъ отвѣтника срѣщу претенциитѣ на истеца. Ако би се

приелъ възгледътъ на Софийския апелативенъ сѫдъ, би се оказало, че за единъ и сѫщи споръ би трѣбвало да се водятъ двѣ дѣла — едно за унищожаването на договора, а друго — за търсене на недвижимия имотъ, а това е противно на нашето гражданско сѫдопроизводство, което избѣгва усложненията, а и главно на чл. 201 отъ закона за задълженията и договоритѣ, който има другъ смисълъ, а именно, че унищожаването на единъ изпълненъ договоръ може да става само по исковъ редъ, а не че за това е необходимъ особенъ искъ и че неможе да се иска унищожението на договора въ искъ за търсене наслѣдство, какъвто е случая. При тия обстоятелства, Софийския апелативенъ сѫдъ, като е призналъ, че унищожаването на единъ договоръ може да се иска само съ отдѣленъ искъ, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 240, отъ 29 септемврий 1897 г., защото е нарушенъ чл. 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 53 — (309) — 12 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Карандjуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 281, по описътъ за 1899 год., на Петко Тодоровъ, отъ с. Баница, Вратчанско, съ Баничкото селско общинско управление, за мѣсто.* — Въ заседанието се яви кметътъ на с. Баница съ повѣреника си адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: П. Тодоровъ завѣлъ искъ прѣдъ Вратчанскиятъ околийски мирови сѫдия противъ Банската селска община, за право на собственость върху едно мѣсто въ село Баница, означено въ исковото му прошение и неправилно завладѣно отъ отвѣтницата. Мировия сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1104/98 год. и по него издалъ рѣшение № 957/98 год., съ което отхвърлилъ искътъ на истеца, като неоснователенъ. П. Тодоровъ недоволенъ отъ това рѣшение, го обжалвалъ прѣдъ Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Петко Тодоровъ дири правото на собственость върху едно мѣсто въ с Баница, при граници: Раховското шосе, Иванъ Герговъ, махленски пѫть и училището, засвоено отъ общината на с. Баница, и иска осѫждането на послѣдната да му прѣдаде това мѣсто; че за доказателство на искътъ си още въ първата инстанция е прѣдставилъ единъ крѣпостенъ актъ № 6/95 год., съ който установява дѣйствително, че въпросното мѣсто е било негова собственостъ, придобито чрѣзъ публична продань; че отвѣтника, както въ първата, тъй и въ тази инстанция, възразява, че ако дѣйствително това мѣсто и да е било купено отъ истеца и да е било негова собственость, обаче това сѫщото мѣсто му е отчуждено по установения редъ за въ полза на общината. И това

възражение отвѣтника доказва съ прѣдставеното отъ него въ първата инстанция постановление № 5/97 год. П. Тодоровъ срѣщу това възражение на общината репликира, че постановлението, съ което се установява отчуждението на въпросното мѣсто, не може да има никакво значение, тъй като самото отчуждаване е станало съвсѣмъ не по реда установенъ отъ закона за отчуждаването за обществена полза и, слѣдователно, като такова отчуждаването е невалидно; че това възражение на апелатора е неосновательно, тъй като въ закона за отчуждаването, законодателя е далъ възможность на притѣжателя на имота да въстане противъ всѣка неправилность отъ страна на отчуждающитѣ и да иска изправлението ѝ, но въ сѫщото врѣме това право на притѣжателя, законодателя е ограничилъ строго въ извѣстни срокове, слѣдъ пропущанието на които притѣжателя не може да се оплаква повече, и въ дадения случай П. Тодоровъ не може вече да възразява за неправилното отчуждение на имота му, тъй като това е не своеврѣменно и не е този редътъ, по който да иска унищожението на станалото отчуждение, за което, впрочемъ, не му е искътъ. Ето защо крѣпостниятъ актъ прѣдставенъ отъ истеца губи всичката си сила при наличностьта на прѣдставеното отъ общината постановление за отуждение на този имотъ, което постановление спазва всичката си сила, като необорено и унищожено по установения редъ. Заради всичко това, рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, като се осѫди истеца да заплати на общината сѫдебнитѣ разноски за тази инстанция." — съ рѣшението си отъ декемврий 1898 год. подъ № 498, подтвърдилъ напълно рѣшението на Вратчанскиятъ мирови сѫдия № 957/98 год. Срѣщу това рѣшение Петко Тодоровъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно призналъ, че въ искъ за ревандикация не е могълъ да иска унищожаванието на станалото отчуждение и че той просрочилъ това си право.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Банишкото селско-общинско управление и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Истецътъ въ единъ ревандикационенъ искъ може да иска унищожаванието на ония актове, които прѣпятствуватъ за присѫжданието въ негова полза на недвижимия имотъ, който търси, така щото неосновательно Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ прѣпраща истеца по настоящето дѣло къмъ завѣждането на другъ искъ — на искъ за унищожавание не прѣтендируемата отъ общината експроприация на имота. Отъ друга страна, сроковетѣ, прѣдвидени въ закона, могѫтъ да иматъ значение само тогава, когато станалото отчуждение може да задължи собственика на имота, когато отчуждението е извършено по правилата, опрѣдѣлени въ закона. И дѣйствително, за да има отчуждение, необходимо е съгласно съ чл. 2 отъ закона за отчуждението, да има изданенъ поне указъ, какъвто липсва въ настоящия случай. Такова отчуждение, каквото е станало въ случая, а именно съ едно утвърдено общинско постановление, не може да произведе никакво юридическо дѣйствие, и собственикътъ на имота има право да го смятря за нестанало. При тия съображения, Вратчанскиятъ

окрѫженъ сѫдъ, като е прѣпратилъ истеца да завѣжда искъ за унищожаванието на станалото отчуждение и като е призналъ, че съ необтѫжванието му въ срокъ, отчуждението става окончателно, макаръ и да е станало не съгласно съ постановленията на закона, е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, оплакването за което на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ № 498 отъ декемврий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 54 — (313) — 12 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесетъ и първий май, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателъ Антонъ Каблешковъ. членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караниджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ, *гражданско дѣло № 286, по описа за 1899 год., на Иосифъ Хр. Чивиди, Еленски подиникъ, живущъ въ гр. Пловдивъ, съ Мария х. Георгиева х. Константинова и Георги, Тома и Аргиръ Хр. Мандаджиеви, отъ гр. Пловдивъ, за право на изкупуване на една магазия, находяща се въ гр. Пловдивъ.* — Въ заседанието се яви Иосифъ Хр. Чивиди съ повѣреника си адвоката Сава Иванчовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иосифъ Хр. Чивиди, Гръцки поданникъ, съ подадената си до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ искова молба отъ 4 априлъ 1897 год., прѣдявилъ искъ противъ Мария Х. Георгиева Х. Константинова и Георги, Тома и Аргиръ Христови Мандаджиеви, всички отъ гр. Пловдивъ, за право на искупуване на една магазия отъ 258 кв. метра, находяща се въ гр. Пловдивъ, IV часть, махала Деминджелеръ, съ граници: Василъ Динковъ. Кр. Наклановичъ. Ив. Куйковъ, Иосифъ Хр. Чивиди, непроходима улица и пѫть, която магазия Мария Х. Георгиева Х. Костадинова продала на 15 мартъ 1897 год. на Георги, Тома и Аргиръ Хр. Мандаджиеви за 2600 лева златни и поискалъ да му се признае правото на искупуване върху горѣказания недвижимъ имотъ и да се осѫдятъ спомѣнатитѣ отвѣтници да му отстѫпятъ сѫщия имотъ срѣщу дѣйствителната му условна продажна цѣна 2600 л. златни, както и да му заплатятъ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Пловдивския окр. сѫдъ, съ рѣшение № 833/97 год., призналъ правото на изкупуване на Иосифъ Хр. Чивиди върху упомѣнатата по-горѣ магазия, като осѫдилъ сѫщия Чивиди да заплати на купувачитѣ на тоя имотъ 3200 л. златни, които тѣ сж броели на Мария Х. Георгиева Х. Костадинова. Недоволенъ отъ това рѣшение Иосифъ Чивиди подава възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Иосифъ Хр. Чивиди, търговецъ, Еленски поданикъ, живущъ въ гр. Пловдивъ, съ подадената си до Пловдивския окр. сѫдъ искова молба вх. № 8920/97 год., като излага, че на 15 мартъ 1897 год. отвѣтницата Мария Х. Георгиева продала на Георги Хр. Мандаджиолу, Тома и Аргиръ Хр. Мандаджиолу

една магазия отъ 258 кв. метра, находяща се въ гр. Пловдивъ, махала Деминджелеръ, IV часть, моли, възъ основание чл. 300 отъ закона за задълженията и договоритѣ, да се осѫдятъ помѣнатитѣ отвѣтници продавачи и купувачи на въпросния имотъ да му го отстѫпятъ, като съпритѣжатель, срѣщу дѣйствителната му стойность отъ 2600 лева; 2) ищеца за въ подкрѣпление на обстоятелството, за че той е съпритѣжатель на въпросниятъ имотъ и че продажбата на тоя послѣдния е станала прѣзъ упомѣнатата по-горѣ дата, прѣдставлява единъ актъ (крѣпостенъ) подъ № 86 и другъ подъ № 348, отъ съдържанието на които сѫ дѣйствително констатира, че подобна продажба е станала и че ищеца — Иосифъ Чивиди е съпритѣжатель на въпросниятъ имотъ, впрочемъ това послѣдното обстоятелство, се установява и напълно доказва и отъ огледниятъ протоколъ на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 5 ноемврий 1897 год.; 3) прѣдъ видъ на изложеното по-горѣ и прѣдъ видъ на обстоятелството, че ищеца е упражнилъ, както това се вижда отъ находящитѣ се при дѣлото данни, правото си на искупуване имота въ установения отъ закона два мѣсеченъ срокъ, то той въ такъвъ случай, възъ основание прѣдписанието на чл. чл. 300 и 305 отъ закона за задълженията и договоритѣ е въ правото си да иска изкупуването на въпросната магазия и е правилно привлѣкалъ къмъ отговорность както продавачката, а така сѫщо и купувачитѣ на спорниятъ имотъ; 4) искането же на ищеца за да му се отстѫпи имота за 2600 л. зл., която сума била ужъ дѣйствителната стойность на магазията, а не 3200 л. зл., както това е означено въ крѣпостниятъ актъ подъ № 86, е неоснователно, тъй като споредъ дѣйствующия въ страната законъ, а именно чл. 299 отъ закона за задълженията и договоритѣ, изкупуването трѣбва да стане съгласно условията, които сѫ изложени въ крѣпостниятъ актъ, съ силата на който е било прѣхвърлено правото на собственость върху имота, изкупуването на който се иска; слѣдователно и прѣдложената отъ ищеца къмъ отвѣтницитѣ рѣшителна клѣтва, прѣдъ видъ съдържането на казаниятъ актъ, не може да бѫде допустната, тъй като съ нея се иска да се оборятъ дѣйствия, които сѫ отбѣлѣзани въ акта и които сѫ станали прѣдъ самиятъ нотариусъ," — съ рѣшението си отъ 28 ноемврий 1898 год. подъ № 471, подтвърдилъ рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ подъ № 833/97 год. Срѣщу това рѣшение Иосифъ Хр. Чивиди подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: I) чл. чл. 412 и 413 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е допустналъ прѣдложената отъ касатора на противната страна клѣтва за установяването на дѣйствителната стойность на имота, при всичко, че въ случая се е касаело за личното ѝ дѣйствие, а при това и нотариусътъ не удостовѣрява въ прѣдставения отъ Бр. Мандаджиеви крѣпостенъ актъ, че паритѣ сѫ броени прѣдъ него; и II) чл. 299 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 326 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ въ съображение, че изкупвача дѣйствително е дълженъ да се подчини на условията, изложени въ договора, но само на истинскитѣ условия, а не на тѣзи условия, които сѫ турени въ договора, за да се заобиколи закона.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша докладътъ на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на про-

курора, взе въ съображение: Въ последния мотивъ на рѣшението си Пловдивския апелативенъ сждъ намира, че „прѣдложената отъ истеца къмъ отвѣтницитѣ рѣшителна клѣтва, прѣдъ видъ съдържанието на казания актъ (крѣпостенъ актъ), не може да бжде допустната, тъй като съ нея се иска да се оборвать дѣйствия, които сж отбѣлѣзани въ акта и които сж станали прѣдъ самиятъ нотариусъ". Това сждение на казания апелативенъ сждъ е неправилно, понеже е несъобразно съ даннитѣ по дѣлото и противорѣчи на закона. Отъ протоколитѣ по дѣлото се вижда, че касаторътъ е прѣдложилъ на противната страна рѣшителна клѣтва въ смисъль, че дѣйствителната стойность на спорния дюкянъ е 2600 л., а не 3200 л. златни, както е обозначено въ крѣпостния актъ подъ № 86. Така формулирана тая клѣтва, тя е допустима въ данния случай, защото съ нея не се опровергаватъ никакви дѣйствия на нотариуса, тъй като нигдѣ въ крѣпостния актъ нотариусътъ, който го е извършилъ, не удостовѣрява, че сумата 3200 лева златни е броена въ негово присжтствие. Напротивъ отъ самия крѣпостенъ актъ, въ рубриката подъ заглавие „условията на покупка-продажбата," се вижда само, че продавачката е заявила, че е продала въпросния дюкянъ за 3200 л. зл. и че е била получила напълно тая сума, обаче да ли това е така, остава неизвѣстно, тъй като нотариусътъ, както се каза и по-горѣ, само констатира това, което е заявила продавачката, но неудостовѣрява, че именно 3200 л. златни сж броени, понеже тая сума не е броена прѣдъ него. Щомъ е така, то апелативния сждъ неправилно е постжпилъ като не е допустналъ рѣшителната клѣтва, която клѣтва не противорѣчи ни наймалко, така както е формирана, на распорѣжданията на чл. 413 п. 4 отъ гражданското сждопроизводство. Толкозъ повече е допустима въ случая сжщата клѣтва, тъй като тя се прѣдлага отъ едно трето лице, което не е участвувало въ договора за покупко-продажбата, изразена въ крѣпостния актъ № 86. Сжщо така апелативния сждъ неправилно тълкува и чл. 299 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото, дѣйствително по силата на тая статия, изкупуването трѣбва да става съгласно условията, изложени въ договора, обаче закона разбира дѣйствителнитѣ условия, а не такива, както е приелъ сжщия сждъ, за които нѣма положителни данни, че сж истинскитѣ. Щомъ, прочее, Пловдивския апелативенъ сждъ, въпрѣки всичко горѣизложено, е приелъ противното на това, то явно е нарушилъ закона — чл. 623 отъ гражданското сждопроизводство, тъй като рѣшението му противорѣчи на сжществующитѣ въ страната закони, за това и оплакванията на касаторътъ, въ това отношение, сж основателни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 28 ноемврий 1898 год. подъ № 471, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 55 — (316) — 23 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитова *гражданско дѣло № 218, по описа за 1900 год., на Лесковското градско общинско управление, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 октомврий 1899 год.* — Въ заседанието се явиха: кметътъ на гр. Лѣсковецъ Иванъ Московъ съ повѣреницитѣ си Т. Тодоровъ и Сава Иванчовъ и адвоката Т. Гатевъ, повѣреникъ на Зафира Х. Иванова и Юрдана Юрданова Паралесова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: По взискането на Илия Ц. Гугучковъ, отъ г. Лѣсковецъ, продадени сѫ били на публиченъ търгъ разни недвижими имоти, принадлѣжащи на мънастиря „Св. Петъръ и Павелъ“, и проданьта е била утвърдена, както отъ Горнѣ-Орѣховския мирови сѫдия, тъй сѫщо и отъ Търновския окрѫженъ сѫдъ. Лѣскокското общинско управление, като управляюще имотитѣ на горѣказания мънастиръ подава касационна жалба срѣщу опрѣдѣлението на Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 2 октомврий 1899 год. и въ нея, между друго. се оплаква, че сѫдътъ по това дѣло е нарушилъ чл. 122 отъ закона за земитѣ, защото призналъ продажбата за дѣйствителна, когато имотитѣ, като привързани на мънастира, не подлѣжали на продань.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Сѫществения въпросъ по това дѣло състои въ слѣдующето: привързанитѣ на единъ мънастиръ недвижими имоти подлѣжатъ ли на продажба? Горния въпросъ се разрѣшава отъ разпорѣждането на на чл. 122 отъ закона за земитѣ, който говори по тази материя. Споредъ този членъ, земитѣ, привързани отъ старо врѣме на нѣкоя черкова, или на нѣкой мънастиръ, и които сѫ вписани като такива въ императорскитѣ архиви, не подлѣжатъ на покупка-продажба. Тѣхното прѣдназначение е да служатъ изключително за нуждитѣ на черковата и за това законодательтъ ги е поставилъ вънъ отъ гражданското обращение. Каноническото право, което въ това отношение е съгласно съ горѣцитирания членъ, допуща, въ извѣстни строго опрѣдѣлени случаи, отчуждението на черковни имоти, но за това се изисква разрѣшение отъ надлѣжната власть, слѣдъ което разрѣшение вече черковнитѣ имоти, отчуждението на които е постановено, се поставятъ въ категорията на res in commertio. Свързани горнитѣ законни съображения съ даннитѣ и обстоятелствата на това дѣло, излазя, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ коренно е нарушилъ чл. 122 отъ закона за земитѣ, който посочва касатора, защото е допустналъ продажбата на имоти, принадлѣжащи на мънастира „Св Петъръ и Павелъ“, които като такива, не подлѣжатъ на отчуждение.

Прѣдъ видъ на това, и на основание чл. 122 отъ закона за земитѣ, Върх. Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Търновскиятъ окр. сѫдъ отъ 2 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 122 отъ закона за земитѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопр., да се отмѣни, като се унищожатъ, както производствата на Горнѣ-Орѣховскиятъ мирови сѫдия и на Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ по настоящето дѣло, така и извършенитѣ отъ сѫдебния приставъ публични продажби.

№ 56 — (326) — 21 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на седмий юний хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 242, по описа за 1900 год., на Георги Лозановъ, отъ гр. Видинъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Видинския окржженъ сждъ, отъ 24 февруарий 1900 год.* Въ заседанието се яви Ал. П. Радевъ, повѣреникъ съ писменно пълномощно на Георги Лозановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: За дългъ на Каримана Хасановъ, отъ гр. Видинъ, продадена била на публиченъ търгъ градината му и проданьта била утвърдена отъ I Видински мирови сждия съ опрѣдѣление № 314/99 год. Длъжникътъ е апелиралъ и искалъ отмѣнението на продажбата, защото тя се е продължавала 32 дена, а не 31 споредъ чл. 1021 отъ гражданското сждопроизводство. Видинскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че по настоящето дѣло I Видински мирови сждия, съ опрѣдѣление № 314, утвърдилъ проданьта, която сждебния приставъ извършилъ върху имота на Кариманъ Хасановъ, за неизплатенъ и закжснялъ данъкъ. Срѣщу това опрѣдѣление Кариманъ Хасановъ е подалъ жалба и моли да се отмѣни по изложенитѣ въ нея съображения; че тѣзи съображения сж неоснователни, защото нарушенията, на които посочва, не сж допустнати отъ сждебния приставъ. Отъ друга страна сждътъ като има прѣдъ видъ, че споредъ чл. 1028, п. 3 отъ гражданското сждопроизводство, проданьта се счита нестанала, ако подиръ свършването ѝ купувачътъ, слѣдъ като е внесълъ десетата часть, не плати въ срокъ всичката сума, за която се е задължилъ писменно-наддадената отъ него сума за покупката на имота и крѣпостнитѣ мита съгласно чл. 1022 отъ сжщото сждопроизводство. Отъ дѣлото на сждебния приставъ се вижда, че купувачътъ Георги Лозановъ, внесалъ тази сума, която е наддалъ за имота, а сума за крѣпостнитѣ мита не внесалъ. По тази причина сждебния приставъ не е трѣбвало да прѣдставя на мировия сждия дѣлото за утвърждение продажбата, а трѣбваше да я обяви за нестанала съгласно съ цитирания по-горѣ чл. 1028, п. 3 отъ гражданското сждопроизводство и да обяви нова продань, по силата на който сждътъ признава, че продажбата трѣбва да се счита за нестанала". Съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 февруарий 1900 год., отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление. Купувачътъ Георги Лозановъ, отъ сжщия градъ, подава частна касационна жалба и се оплаква, че Видинския окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 1055 отъ гражданското сждопроизводство, защото приелъ на разглеждане едно оплакване просрочено, подадено не въ седмодневенъ срокъ, а слѣдъ утвърждението на продажбата; 2) чл. 1022, въ свръзка съ чл. 1028, п. 3 и чл. чл. 1029—1035 отъ сжщото сждопроизводство, защото е счелъ, че крѣпостнитѣ мита трѣбвало да се внасятъ въ сжда и прѣди още да е встжпило въ законна сила опрѣдѣлението по утвърждението на продажбата, тогава когато митата се плащали, на нотариуса и при издаването на крѣпостния актъ, и особено, защото сждътъ ex officio е възбудилъ въпроса за сумата на митата.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора даде заключение въ смисъль: да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление за нарушение чл. 107, въ свързка съ чл. 1028, п. 3 отъ гражданското сждопроизводство.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: 1) Чл. 1055 отъ гражданското сждопроизводство се отнася до жалби противъ неправилнитѣ дѣйствия на сждебния приставъ, а не до жалби противъ опрѣдѣленията на мировия сждия. Тукъ не се прѣтендира, че жалбата, срѣщу опрѣдѣлението на I Видински мирови сждия, е била просрочена. Слѣдователно, щомъ Видинския окржженъ сждъ, е приелъ на разглеждане една непросрочена жалба срѣщу опрѣдѣлението на I Видински мирови сждия, не е нарушилъ чл. 1055 отъ гражданското сждопроизводство и първото оплакване въ касационната жалба е неоснователно. II) Тълкуването, което Видинския окржженъ сждъ дава въ обжалваното опрѣдѣление на чл. 1022, въ свързка съ чл. 1028, п. 3 отъ гражданското сждопроизводство, се оправдава отъ историческа гледна точка. Старата статия 465 отъ врѣменнитѣ сждебни правила, като узаконяваше, че „имотътъ се присжжда на оногова, който е далъ най-високата цѣна“, прибавяше, че „този послѣдния е длъженъ також де да внесе напълно всичката прѣдложена отъ него сума, *а сжщо и установеното мито*“. Тази послѣдната фраза ясно установява, че *установеното мито* за издаване на крѣпостния актъ, трѣбвало да се плаща заедно съ цѣната на имота. Прѣзъ 1885 год. тази статия прѣтърпе едно измѣнение така: „ . . . като се утвърди проданьта, праща се на нотариуса, или испълняющия нотариялната часть въ околията, гдѣто се намира имота, прѣписъ отъ опрѣдѣлението на сжда за издаване на купувача, срѣщу установеното мито, слѣдуемия владѣтелски актъ“. Значи, споредъ това измѣнение *установеното мито* вече трѣбвало да се плаща, не на сждебния приставъ, заедно съ цѣната на имота, а на нотариуса при издаването на владѣлческия актъ. Обаче новата редакция на чл. 1022 отъ гражданското сждопроизводство, задължава купувача така, както го задължаваше старата 465 статия отъ врѣменнитѣ сждебни правила, да внесе заедно съ „крѣпостнитѣ мита“ останалата часть отъ цѣната на имота, т. е. да внесе както цѣната на имота, така и крѣпостнитѣ мита на сждебния приставъ въ течение на десеть дена слѣдъ единъ день отъ какъ се извърши продажбата. За да измѣни прѣдшествующата и за да се повърне на старата редакция, законодательтъ ще да го е направилъ, не случайно, а съ намѣрение види се, за да се тури край на публичната продань чрѣзъ издаването крѣпостенъ актъ на купувача за недвижимия имотъ, както гласи чл. 1027 отъ гражданското сждопроизводство. Слѣдователно, тукъ нѣма сила аргументътъ извлеченъ по аналогия отъ чл. 219 на закона за задълженията и договоритѣ, споредъ който частната — договорната продажба се извършва и съ частенъ писменъ актъ. Прочее, Видинския окржженъ сждъ правилно е изтълкувалъ чл. 1022 отъ гражданското сждопроизводство, като е счелъ, че заедно съ цѣната на продадения недвижимъ имотъ, купувачътъ е трѣбвало да внесе на пристава и крѣпостнитѣ мита за крѣпостния актъ и че това като не било направено, продажбата се счита за нестанала съгласно чл. 1028, п. 3 отъ сжщото сждопроизводство. А щомъ крѣпост-

нитѣ мита се изискватъ съ цѣль да се тури край на публичната продань, чрѣзъ издаване на крѣпостенъ актъ за недвижимия имотъ, то само отъ себе си слѣдва, че този въпросъ може да се възбужда ex officio отъ сѫда. Слѣдователно и второто оплакване въ касационната жалба, съ което се вмѣнява на Видинския окрѫженъ сѫдъ да е нарушилъ чл. 1022, въ свързка съ чл. чл. 1028, п. 3, 1029—1035 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неосновател.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георгя Лозановъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 февруарий 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (328) — 23 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Иванвъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ, *гражданско дѣло № 247, по описа за 1900 год., на Тодора М. Ахтаровъ, отъ гр. Трънъ, срѣщу опрѣдѣлението на Трънския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 ноемврий 1899 год., подъ № 1143.* Въ заседанието се явиха: Т. Ахтаровъ, съ повѣреника си А. П. Радевъ и адвоката С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на Тако Г. Пѣевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ заявлението си до финансовия началникъ при Трънското окрѫжно управление отъ 17 септемврий 1898 год., Тодоръ М. Ахтаровъ, отъ гр. Трънъ, е молилъ разрѣшението на правителството да търси руди въ запазенъ периметъръ, находящи се въ чертата на селата Туряковци и Забѣлъ, Трънска околия. За сѫщата цѣль е подалъ заявление и Тако Г. Пѣевъ, отъ сѫщия градъ, на 26 октомврий 1898 год. Министерството на Търговията и Земледѣлието дало позволително за търсене на руди въ сѫщия запазенъ периметъръ на Така Г. Пѣевъ, а на Тодора М. Ахтаровъ отказало да даде такъво. Тоя послѣдния съ заявлението си отъ 26 августъ 1899 год. до Трънския мирови сѫдия е молилъ унищожението на позволителното, издадено отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието на Така Г. Пѣевъ и искалъ да се позволи нему да търси руди въ сѫщия периметъръ, понеже той първъ е подалъ заявление за тая цѣль. При разглеждането на дѣлото отъ мировия сѫдия, противната страна е направила отводъ за неподсѫдность на спорния въпросъ прѣдъ гражданскитѣ сѫдилища. Мировия сѫдия съ опрѣдѣлението си отъ 18 октомврий 1899 год., подъ № 3415, отхвърлилъ прѣдявения отводъ, като неоснователенъ. Това опрѣдѣление е било обтѫжено прѣдъ Трънския окрѫженъ сѫдъ отъ Трънския окрѫженъ управитель и Тако Г. Пѣевъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 30 ноемврий 1899 год., подъ № 1143, отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сѫдия подъ № 3415, като призналъ, че настоящия споръ не влиза въ компетентностьта на гражданскитѣ сѫдилища. Срѣщу това опрѣдѣление на Трънския окрѫженъ сѫдъ, Тодоръ М. Ахтаровъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сѫщия сѫдъ е нарушилъ чл. 2 отъ

гражданското сждопроизводство и чл. чл. 14 и 53 отъ закона за минитѣ, защото неправилно е призналь себе си за некомпетентенъ да разглежда процеса по сжщество, прѣдъ видъ, че касаторьтъ не билъ ималъ юридическо право върху искания отъ него периметъръ за търсене на разни руди, безъ, обаче, да вземе въ внимание обстоятелството, че съ подаването на заявлението си (касатора) до Търнския окржженъ управитель, неговото право се е родило, което заявление е било подадено по-рано отъ онова на Така Пѣевъ и защото неправилно е далъ тълкуване на чл. 53 отъ закона за минитѣ.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че Търнския окржженъ сждъ е призналъ, че настоящия процесъ не влиза въ компетентностьта на гражданскитѣ сждилища, т. е. призналъ се е за некомпетентенъ да разгледва настоящето дѣло по двѣ основания: а) защото истеца (сега касаторъ) не е ималъ, нито му е било дадено по надлѣжния редъ, право за завземане спорнитѣ мѣста за дирене на руди, слѣдователно той не е можалъ въ случая да се основава на чл. 2 отъ гражданското сждопроизводство, която статия разбира само придобити вече права, и б) защото по силата на чл. 53 отъ закона за минитѣ, законодателя билъ прѣдоставилъ право само на административната власть да разрѣшава завземането на мѣста за дирене на разни руди. Върховниятъ Касационенъ Сждъ, обаче, намира, че и двѣтѣ тѣзи съображения на сжда по сжщество (за да признае себе си за некомпетентенъ да разгледа настоящия процесъ) сж неоснователни, прѣдъ видъ на изричното постановление на самия законъ за минитѣ. Така чл. 14 отъ сжщия законъ изрично казва, че *право за дирене въ запазенъ периметъръ може да получи този, който първи даде заявление за това*, т. е. по силата на тая статия право за дирене на руди въ запазенъ периметъръ ще получи онова лице, което първо подаде заявление за това, или съ други думи казано, ако нѣколко лица подадатъ заявления за дирене на руди въ запазенъ периметъръ, то онзи отъ просителитѣ ще получи разрѣшение за това, който пръвъ е подалъ просбата си въ надлѣжното учрѣждение. Че това е така то се вижда още и отъ распорѣжданията на чл. 15 отъ казания законъ, който въ първата си алинея изрично постановява, че *правото за дирене въ запазенъ периметъръ начева да тече отъ деня и часа на подаването на заявлението*, т. е. тая статия дава явно да се разбере, че още съ подаването на заявлението просительтъ придобива правото за дирене на руди въ запазения периметъръ, тъй като въ втората си алинея сжщата статия вече натоварва подателя на заявлението съ извѣстни задължения, като напр., задължава го щото въ продължение на една недѣля слѣдъ подаване заявлението да постави отличителни знакове на запазения периметъръ; което ще рѣче, че, ако закона не считаше какво съ подаването на заявлението просительтъ не придобива никакви права, то нещеше, безъ съмнѣние, и да го задължава да огражда периметра съ извѣстни граници. Въ сжщата смисълъ говорятъ и други още статии отъ закона за минитѣ. Колкото се отнася до чл. 53 отъ сжщия законъ, окржжния сждъ така сжщо неправилно намира,

че законодателя е прѣдоставилъ право само на административната власть да разрѣшава „завземането на мѣста за дирене на разни руди“, защото като се вземе въ внимание самото заглавие на главата, въ която се помѣщава казаната статия и като се комбинира съ распорѣжданията на статии 50, 51 и 52 отъ сѫщия законъ, то неостава никакво съмнѣние, че тая статия (53) говори исключително за отношенията на концесионеритѣ спрямо трети лица, по въпроса за частната собственость на тия имоти, които се намиратъ вътрѣ, или до мѣстностьта на запазения периметъръ, т. е. за тѣзи разпорѣждания на администрацията, които се отнасятъ по завземането на мѣста отъ частнитѣ притѣжания, оплаквания прѣдъ общитѣ сѫдилища не се допускатъ, но никакъ не, както неправилно е приелъ окрѫжния сѫдъ, до въпроса по издаването на позволителни въ запазенитѣ периметри. Прочее, отъ всичко горѣизложено става явно, че Трънския окрѫженъ сѫдъ бѣше длъженъ да признае себе си за компетентенъ и да разгледа настоящия процесъ по сѫщество, като оцѣни прѣдставенитѣ и отъ двѣтѣ страни документи и данни съобразно съ буквата и духътъ на закона, а като не е направилъ това, то е постѫпилъ въпрѣки буквата и разумътъ на чл. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 14, 15 и 53 отъ закона за минитѣ, вслѣдствие на което и оплакването на касатора, въ това отношение, се явява за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Трънския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 ноемврий 1899 год.. подъ № 1143, защото е нарушенъ чл. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 14 и 15 отъ закона за минитѣ и чл. 53 отъ сѫщия законъ, съ силата на чл. 706, п. п. 1 и 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 58 — (329) — 21 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на седмий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель. А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Иванъ Каранджулотъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Горанова ***гражданско дѣло № 248, по описа за 1900 год., на Свищовската земледѣлческа каса, срѣщу опрѣдѣлението на Свищовския окр. сѫдъ, отъ 10 февруарий 1900 година.*** — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Вслѣдствие на сключения конкордатъ по несъстоятелностьта на братя Иванъ и Андрѣя Самоковлиеви, отъ гр. Свищовъ, тѣзи послѣднитѣ се отнесли до нотариуса при Свищовскиятъ окр. сѫдъ съ молба за да се извърши отъ сѫщия нотариусъ ипотека спрямо кредиторитѣ имъ върху всичкитѣ имъ недвижими имоти, обаче казания нотариусъ отказалъ да уважи просбата имъ, прѣдъ видъ на това, че между другитѣ документи тѣ — Бр. Самоковлиеви не сѫ прѣдставили и изискуемото се отъ чл. 24 отъ закона за изменение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси отъ 23 декемврий 1894 год. свидѣтелство. По поводъ на това, несъстоятелнитѣ братя Самоковлиеви

сѫ обтѫжили това дѣйстви на нотариуса прѣдъ Свищовския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че съ единъ договоръ, сключенъ, отъ една страна, между кредиторитѣ по несъстоятелностьта на братя Иванъ и Андрѣя К. Самоковлиеви, отъ друга страна, между самитѣ несъстоятелни, тѣ се съгласили да сключатъ една ипотека, съ която да обѣзпечатъ заемитѣ си; че този договоръ е потвърденъ отъ сѫда; че никакво обжалване не послѣдвало; че Свищовската земледѣлческа каса влиза като кредиторъ въ масата на несъстоятелнитѣ, и че ако тя не е била съгласна съ рѣшението на другитѣ кредитори, трѣбвало е въ установения отъ закона срокъ да се обжалва рѣшението, съ което е потвърденъ сключения договоръ; че по чл. 24 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси, дѣйствително когато частни лица искатъ да прѣхвърлятъ имота си другиму, изисква се да прѣдставятъ свидѣтелство отъ касата, обаче случая тукъ не е такъвъ и ипотеката, която искатъ да сключатъ бр. Иванъ и Андрѣя К. Самоковлиеви е принудителна, защото сѐ извършва за обѣзпечение заемитѣ на кредиторитѣ, включая и на самата Свищовска земледѣлческа каса; че въ такъвъ случай се явява неоснователно искането на нотариуса за сключването на ипотечния актъ, да се прѣдстави и свидѣтелство отъ земледѣлческата каса“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 10 февруарий 1900 г., уважилъ частната жалба на бр. Иванъ и Андрѣя К. Самоковлиеви. Срѣщу това опрѣдѣление на Свищовския окр. сѫдъ, Свищовската земледѣлческа каса подава въ Върховниятъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сѫщия сѫдъ е нарушилъ чл. 24 отъ закона за земледѣлческитѣ каси, защото е прѣдписалъ на нотариуса при сѫщия сѫдъ да извърши ипотека, безъ, обаче, притѣжателитѣ на имота да се прѣдставили и удостовѣрение отъ респективната земледѣлческа каса.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ изслушване доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Членъ 24 отъ закона за изменение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси изрично казва, че: „продавание, даряване, давание подъ залогъ и въобще прѣхвърляние правото на собственость, или правото на ползуване отъ недвижими имоти, не може да се извърши, ако притѣжательтъ, или владѣтельтъ на недвижимия имотъ не прѣдстави . . . . . . и удостовѣрение отъ респективната земледѣлческа каса, че съ стойностьта на прѣдметния имотъ не е гарантиранъ личниятъ му дългъ прѣдъ нея...“. Това разпорѣждание на тая статия е отъ публиченъ редъ, абсолютно задължително за лицата и учрѣжденията, натоварени отъ закона съ извършванието на обозначенитѣ въ нея сдѣлки, което неможе да бѫде отмѣнено съ никакви договори, сключени между трети лица. Освѣнъ това отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че Свищовската земледѣлческа каса не е била съгласна съ условията, изложени въ сключения между несъстоятелнитѣ и нѣкои кредитори конкордатъ, отъ което слѣдва да се заключи, че тя не се е отказала отъ правата, които ѝ дава цитираната по-горѣ 24 статия отъ закона за земледѣлческитѣ каси. Обстоятелството, че сключения безъ нейно (на касатора) съгласие конкордатъ е билъ утвърденъ отъ окр. сѫдъ и че тя не е обжалвала рѣшението, съ която е утвърденъ сѫщия конкордатъ, неможе да има никакво значение въ данния

случай, защото щомъ споменатата земледѣлческа каса не е била съгласна съ условията на сключения договоръ, то факта, че би обжалвала, или не рѣшението на съда, съ което е подтвърдилъ същия договоръ, не би могълъ ни най-малко да отмѣни распорѣжданията на казаната статия, както това не може да зависи и отъ характера на сключената въ случая ипотека (принудителна ипотека, както я квалифицира Свищовския окр. съдъ), прѣдъ видъ на това, че едно подобно специялно и отъ публиченъ редъ законно разпорѣждание (чл. 24 отъ закона за земледѣлческитѣ каси), неможе да се отмѣнява съ постановления отъ общитѣ граждански закони, даже ако такива постановления би съществували. Щомъ, прочее, Свищовския окр. съдъ, въпрѣки това, е приелъ, че въ данния случай не е нуждно за извършвание на ипотека свидѣтелство отъ надлѣжната земледѣлческа каса, то явно е нарушилъ закона — членъ 107 отъ гражд. съдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси, вслѣдствие на което и оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Съдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Свищовския окр. съдъ, отъ 10 февруарий 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. съдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражд. съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ същия окр. съдъ.

№ 59 — (335), — 23 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на деветий юний, хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присътствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 254, по описътъ за 1900 год., на Давидъ Кюстендилски, отъ гр. София, срѣщу протоколното опредѣление на Софийския апелативенъ съдъ отъ 13 септемврий 1899 год.* — Въ заседанието се яви П. Баджовъ, повѣреникъ на на Давидъ Кюстендилски, който устно прѣупълномоща въ заседанието за свои другари адвокатитѣ Ал. П. Радевъ и Ил. Д. Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: При публичната продань на кѫщата на длъжника Ив. Андрѣевъ, отъ гр. София, Давидъ Кюстендилски, въ чието име, като повѣреникъ на взискателя Вегели и С-ие, билъ издаденъ изпълнителенъ листь, поискалъ да се възложи тя върху му, съгласно чл. 1029 отъ гражданското съдопроизводство, понеже не сѫ се явили купувачи. Приставътъ не уважилъ това искане. Давидъ Кюстендилски обжалвалъ това дѣйствие на съдебния приставъ прѣдъ Софийския окрѫженъ съдъ, който съ опрѣдѣлението си № 717/98 г., удобрилъ дѣйствието на съдебния приставъ. По апелъ на Давидъ Кюстендилски, Софийския апелативенъ съдъ, съ опрѣдѣлението си отъ 3 февруарий 1899 год., подтвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. Обаче по касационната жалба на Давидъ Кюстендилски, Върховния Касационенъ Съдъ, I гражданско отдѣление, съ рѣшението си № 305 отъ 28 юний 1899 год., за нарушение

чл. 1031 отъ гражданското сждопроизводство, отмѣнилъ второстепенното опрѣдѣление. При второто разглеждане на дѣлото Софийския апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 13 септемврий 1899 год., пакъ подтвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ изпълнителното дѣло № 255/98 год. се вижда, какво то е завѣдено отъ Давидъ Кюстендилски, който не е дѣйствителния взискатель, а такъвъ е Вегели и С-ие, той е само неговъ повѣреникъ, обаче отъ частната жалба Вх. № 1394 отъ 22 септемврий 1898 г. се вижда, какво тя е подадена отъ Д. Кюстендилски, не въ качеството му на повѣреникъ на Вегели и С-ие, а лично отъ него и като такъвъ, той е искалъ да бжде присжденъ този имотъ върху него, а не върху довѣрителитѣ му Вегели и С-ие, така щото сждътъ като приема единъ пжть, че отъ тази му молба, се вижда, какво той иска да се присжди този имотъ нему лично, а не на довѣрителитѣ му, то явява се въпросътъ, дали той е ималъ право това да иска така, или не? Този въпросъ трѣбва да се разрѣши въ отрицателна смисъль, за това, защото той — Кюстендилски не е взискатель, а такива сж Вегели и С-ие, и съгласно чл. 1029 отъ гражданското сждопроизводство, само взискателитѣ иматъ право, когато не се явятъ купувачи и имота не се продаде, да искатъ продаваемия имотъ на длъжника да се присжди върху тѣхъ, но не и другъ; слѣдователно като това е така, то и Давидъ Кюстендилски не е ималъ това право, а такова сж имали само неговитѣ довѣрители Вегели и С-ие, както това се вижда отъ чл. 1029 отъ гражданското сждопроизводство. Щомъ като Д. Кюстендилски не е билъ лично взискатель, то даже и да се спазени всичкитѣ формалности, които законътъ изисква, пакъ имота не може да бжде присжденъ нему; ако даже той да бѣ искалъ това като повѣреникъ на Вегели и С-ие, то сждътъ пакъ признава, че това му искане не можеше да бжде уважено, защото когато продажбата на единъ имотъ се обяви за нестанала, то само присжтствующитѣ кредитори иматъ право да искатъ да имъ се присжди продаваемия се имотъ, а ако тѣ не сж присжтствующи, то нѣматъ това право, както това изрично е казано въ чл. 1031 отъ гражданското сждопроизводство. Независимо отъ това, нъ това дѣло по частна касационна жалба отъ Д. Кюстендилски е гледано и отъ Върховния Касационенъ Сждъ, който съ рѣшението си № 305 отъ 28 юний 99 год. е призналъ, че присжтствующи взискатели се разбиратъ, кредиторитѣ, които сж се явили лично при продажбата въ приставството, или чрѣзъ свои повѣреници и които, до момента на обявяването продажбата за нестанала, сж подали заявления, въ които да исказватъ своето искане въ смисъль, или да искатъ да стане нова продажба на имота, или пъкъ той да се възложи върху имъ, така щото ако даже Д. Кюстендилски да би искалъ присжждането на имота нему не лично, като на Д. Кюстендилски, а като на повѣреникъ на Вегели и С-ие, то пакъ този имотъ неможеше да се присжди върху него, защото той неможе да се приеме за присжтствующъ взискатель, понеже отъ протокола на сждебния приставъ се вижда, какво продажбата не е станала, защото не сж се явили купувачи, нѣщо което и самъ Д. Кюстендилски, въ жалбата си до окржжния сждъ, признава. Освѣнъ това, той не е подалъ и заявление до 19 септемврий 98 год., въ което да казва, че ако не стане продажбата, то имотътъ

да се присжди върху него, нѣщо което се вижда и отъ молбата му, която е подалъ едва на 22 септемврий 1898 год., съ която иска възлаганието на имота върху него". Сжщия Давидъ Кюстендилски, чрѣзъ сжщиятъ си повѣреникъ П. Баджовъ, подава втора касационна жалба и се оплаква, че Софийския апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото е подигналъ ex officio, и подиръ като това частно производство е минало прѣзъ Върховния Касационенъ Сждъ, въпроса: да ли той (касаторътъ) е могалъ да иска присжжданието на имота върху себе си, макаръ и да не е билъ взискатель, а само повѣреникъ на взискателя Вегели и С-ие, когато отъ цѣлото производство се виждало, че той не е искалъ да се присжди имота лично върху него, а като на прѣдставитель на фирмата Вегели и С-ие: 2) чл. чл. 1029, 1030 и 1031 отъ сжщото сждопроизводство, защото неправилно счелъ, че взискателитѣ за да иматъ право да искатъ нова продань, или възлагането на имота върху имъ, трѣбвало непрѣменно да сж присжтствували на проданьта — условие каквото не се полагало въ чл. 1029, а чл. 1031 говорилъ не за присжтствующитѣ при проданьта, а за ония, които присжтствуватъ когато се иска нова продань; 3) чл. чл. 629 и 1029 отъ гражданското сждопроизводство, защото счелъ, че до 19 септемврий 1898 год. трѣбвало да се подаде заявлението за присжжданeто имота, а онова подадено на 22 септемврий 1898 г. съ тази цѣль, не важило, когато чл. 1029 не полагалъ никакъвъ срокъ за искането на взискателитѣ за нова продань, или за присжжданeто на имото върху имъ, какъвто срокъ се прѣдвиждалъ само за движими имоти (чл. 144 отъ гражданското сждопроизводство).

Слѣдъ доклада, прокурорътъ даде заключение въ смисъль: да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление.

Върховния Касационенъ Сждъ взе въ съображение: I) Софийски апелативенъ сждъ, випрѣки даннитѣ въ дѣлото, е съобразилъ, че Давидъ Кюстендилски е искалъ отъ сждебния приставъ да възложи имота лично върху него, тъй като, освѣнъ дѣто Д. Кюстендилски не е измѣнилъ прѣзъ цѣлото изпълнително производство — отъ начало до край — качеството си на пълномощникъ на кредитора Вегели и С-ие, както гласи самия изпълнителенъ листь, съ който билъ сезиранъ сждебния приставъ и който е издаденъ на името на Д. Кюстендилски, нъ и сждеб. приставъ не е разбиралъ друго яче качеството на Д. Кюстендилски, щомъ не удовлѣтворилъ изкането му на друго основание, а не защото не билъ кредиторъ. Прочее, Софийския апелативенъ сждъ, по тоя въпросъ се е отстранилъ отъ даннитѣ въ дѣлото и, слѣдователно, е допусналъ едно нарушение на чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което първото оплакване въ касационната жалба е основатално. II) Основателно е второто заедно съ третото оплаквания въ сжщата касационна жалба, за нарушение чл. чл. 1029 и 1031 отъ гражданското сждопроизводство, защото чл. 1029, като говори: „ако проданьта не стане, взискателитѣ иматъ право да искатъ да се отвори нова продань, или да задържатъ имота за своя смѣтка" и пр., дава ясно да се разбере — па и отъ самото естество на прѣдмета се разбира — че правото на взискателитѣ да искатъ едното, или другото, се поражда слѣдъ като сждебния приставъ провъзгласи проданьта за нестанала, това право е послѣдующе,

а не прѣдшествующе отъ провъзгласяването проданьта за нестанала; чл. 1031, като постановлява че „разногласието между взискателитѣ, относително до нова продань, се рѣшава по вишегласие на присжтствующитѣ взискатели“ и пр., разбира: първо, че сжществува едно разногласие, въ смисъль, че единъ взискатель иска присжждането на имота върху му, а други взискатели искатъ да стане нова продань, второ, че това разногласие се рѣшава по вишегласие сързмѣрно съ взиманията на онѣзи взискатели, които сж се явили лично, или чрѣзъ свои повѣреници, въ врѣмето когато това разногласие се рѣшава; съ други думи, чл. 1031 прѣзумира, че първата продань не е станала, че има повече отъ единъ взискатель, че нѣкой отъ взискателитѣ е далъ заявление да иска присжждането на имота върху му по първоначалната оцѣнка, че други взискатели сж подали заявления да искатъ нова продань, че вслѣдствие тия разногласни заявления сждебния приставъ е призовалъ всичкитѣ взискатели, които сж се присъединили съ своитѣ изпълнителни листове къмъ изпълнителното производство, и за това тоя членъ прѣдписва щото разногласието да се рѣши по вишегласие споредъ взиманията на явившитѣ се взискатели. — Въ настоящия случай чл. 1031 е неприложимъ, защото никакво разногласие е нѣмало: никой взискатель не е пожелалъ да стане нова продань, а само Д. Кюстендилски, пълномощникъ на взискателя Вегели и С-ие, е искалъ да се възложи имота върху му. Слѣдователно, тукъ е приложимъ чл. 1029, тъй като, подиръ провъзгласяването на проданьта за нестанала, Д. Кюстендилски далъ заявление да се възложи имота върху му, което заявление, като неоспорено отъ никой другъ взискатель, слѣдвало да бжде удовлѣтворено, съгласно разума на тоя членъ. Прочее, Софийския апелативенъ сждъ неправилно е приложилъ въ случая чл. 1031 вмѣсто 1029, вслѣдствие на което нарушилъ е и двата тия члена.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 13 септемврий 1899 г., защото сж нарушени чл. чл. 630, 1029 и 1031 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 60 — (337) — 26 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление на дванадесетий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 252, по описа за 1900 г., на Софуларската селска община, Казанлъшка околия, съ Чанакчийската селска община, за балталъкъ.* — Въ сждебното заседание се явиха: адвоката Савва Иванчевъ, повѣреникъ на Софуларската селска община и адвоката Т. Гатевъ, повѣреникъ на Чанакчийската селска община.

Обстоятелствата на дѣлото сж: На 10 октомврий 1890 год., адвоката М. Милевъ, отъ гр. Стара-Загора, повѣреникъ на Чанакчийското селско общинско управление, завѣлъ искъ прѣдъ Старо-Загорския окржженъ сждъ, противъ Хюсеинъ Милитевъ, Халилъ Мустафовъ, отъ село Чанакчии, и Софуларското общинско управление, за една кория отъ 500 уврата,

находяща се въ землището на село Чанакчий, подъ название „Койналъкъ", съ граници: Ченгене-дере, Чанакчийската кория и Торолашката пжтека, която послѣднитѣ имъ присвоявали и молилъ да се признае общината на село Чанакчий за собственица на рѣчената кория. Старо-Загорския окржженъ сждъ, съ рѣшение № 13 отъ 27 януарий 1894 год., уважилъ напълно искътъ на Чанакчийската селска община. Противъ това рѣшение Джуро Ненковъ, кметъ на общината на село Долне-Софуларе, подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 10 априлий 1896 година № 73, отмѣнилъ рѣшението на Старо-Загорския окржженъ сждъ, отъ 27 януарий 1894 год. № 13 и отхвърлилъ искътъ на село Чанакчий. Срѣщу това рѣшение общината на село Чанакчий подала въ Върховниятъ Касационенъ Сждъ касационна жалба, която послѣдния уважилъ, тъй като Пловдивския апелативенъ сждъ билъ нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство и съ рѣшението си отъ 28 септемврий 1897 год. № 303, повърналъ дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, въ сжщия апелативенъ сждъ. Този послѣдния при второто разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на искътъ си, Чанакчийската селска община е искала да се извърши мѣстно дознание, чрѣзъ разпитване околни лица на спорния балталъкъ, за да се установи, че той, балталъка е билъ привързанъ отъ незапомняни врѣмена къмъ общината на село Чанакчий за изключително ползуване отъ мерата му и дървата му, което служи именно за доказване на подобенъ родъ искове (забѣлѣжка къмъ чл. 329 отъ гражданското сждопроизводство). Отъ показанията на разпитанитѣ околни лица при послѣдното извършено мѣстно дознание на 6 май 1898 год. на спорния балталъкъ между общинитѣ на селата Чанакчий и Долне-Суфуларе — странитѣ по дѣлото, се установява, че жителитѣ на първото село сж се ползували изключително отъ спорния балталъкъ, находящъ се въ землището на сжщото село, между граници: Ченгене-дере, Чанакчийската кория и Турлашката пжтека и съ название „Кайнлъкъ". Околнитѣ лица: Нейчо Кънковъ, Дончо Димитровъ, Станю Трифоновъ, Димитръ Р. Ахмаковъ, Иванъ Атанасовъ и Стоянъ Кисовъ, разпитани при дознанието подъ клѣтва, твърдятъ, че спорния балталъкъ, който имъ е билъ показанъ, билъ на село Чанакчий, жителитѣ на което село отъ турско врѣме го сечели и си пасли овцѣтѣ и другия добитъкъ въ него балталъкъ и продължавали се сжщитѣ да се ползуватъ отъ дървата му и пашата му. Нѣкои отъ тѣзи свидѣтели още изповѣдватъ, че спорния балталъкъ, прѣди освобождението и послѣ освобождението, билъ даванъ подъ наемъ на разни лица отъ общинското управление на село Чанакчий за пасяне на добитъкъ, отъ което управление го наимали за пашата му и нѣкои отъ тѣхъ — околнитѣ лица. Сжщитѣ околни лица още казватъ, че изключително Чанакчийски падари отъ прѣди 20 години пазяли спорния балталъкъ. Отъ останалитѣ околни, разпитани при дознанието, лица само Косю Руссевъ, Колчо Смиловъ и Славъ Бѣлчовъ изповѣдватъ да сж виждали, въ разни врѣмена, всѣкой единъ отъ тѣхъ Софуларци да секатъ дърва въ спорния балталъкъ, само послѣдния казва, че билъ пазялъ прѣди 8 години спорния балталъкъ, като Софуларски. Другитѣ трима околни люди: Калчо Тодоровъ, Станчо Димитровъ и Райко Ивановъ, сж

изповѣдали, при извършването на дознанието, че нищо не знаятъ по спорния балталъкъ относително кому принадлѣжи и коя отъ странитѣ се е ползувала отъ него. При тѣзи установени данни отъ мѣстното дознание, не може да се дойде до друго убѣждение, освѣнъ, че жителитѣ на общината на с. Чанакчий всѣкога сѫ се ползували изключително и безпрѣпятственно отъ когото и да би било отъ спорния балталъкъ, защото показанията на първитѣ шестима околни люди сѫ по-положителни и категорични относително въпроса, че Чанакчийци сѫ се ползували отъ спорния балталъкъ, като и отъ тѣхъ показания излиза, че всѣкога и непрѣкжснато Чанакчийци сѫ секли балталъка, въ него сѫ си пасли добитъка и пашата му давали подъ наемъ. Що се касае до показанията на другитѣ три околни лица, които казватъ, че сѫ виждали Софуларци да сечатъ дърва въ спорния балталъкъ, то тѣ показания и да се приематъ безпрѣкословно за вѣрни, отъ тѣхъ не се доказва, че Софуларци непрѣривно сѫ се ползували отъ него балталъкъ, понеже всѣкой единъ отъ тѣхъ виждалъ въ разни врѣмена по единъ — два пѫти да сечатъ нѣкои само Софуларци дърва отъ балталъка, а отъ това не може да се прави заключение, че общината на с. Д.-Софуларъ се е ползувала отъ спорния балталъкъ. И тъй отъ всичко това слѣдва да се дойде до убѣждение, че спорния балталъкъ е привързанъ къмъ общината на с. Чанакчий, жителитѣ на която община сѫ се ползували отъ него балталъкъ, както това се потвърдява и отъ заявлението на Халилъ Мустафовъ, Зейнилъ и Нафизе Хюсеинови въ първата инстанция. За това и спорния балталъкъ слѣдва да се признае за притѣжание на истцовата страна — Чанакчийската селска община и да се осѫди отвѣтната страна — Д.-Софуларската селска община да й го прѣдаде, както това е и присѫдилъ първостепенния сѫдъ съ обтжженото му рѣшение отъ Д. Софуларската община, вслѣдствие на което и то рѣшение трѣбва да се потвърди напълно, като се пъкъ отхвърли възивната жалба на Д.-Софуларската община, като неоснователна и се осѫди на сѫдебнитѣ и водене на дѣлото разноски за въ полза на възиваемата страна, понеже послѣдната заявява за такива", — съ рѣшението си отъ 22 мартъ 1899 год. № 81, подтвърдилъ рѣшението на Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1894 год. подъ № 13. Срѣщу това рѣшение Софуларската селска община подава въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. 332 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не унищожилъ извършеното мѣстно дознание, когато околнитѣ лица Калчо Тодоровъ, Станчо Димитровъ и Райно Ивановъ не сѫ знаели даже спорното мѣсто, а по закона списъкътъ на околнитѣ лица трѣбва да се състави отъ прѣдпочтително стари хора, които могѫтъ да свидѣтелствуватъ по възникналата прѣпирня; II) чл. чл. 328, 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото измѣнилъ фактическата обстановка на процеса, като казва въ рѣшението си, че отъ показанията на околнитѣ лица: К. Русевъ, Калчо Смиловъ и Славъ Бѣлчевъ, не могло да се сѫди за непрѣривно владѣние, защото ужъ „всѣки единъ отъ тѣхъ виждалъ въ разни врѣмена по единъ — два пѫти да сечатъ нѣкои само Софуларци дърва отъ балталъка", когато свидѣтелитѣ положително твърдѣли, какво Софуларци сѫ секли тоя бал-

талъкъ въ продължение на години наредъ; III) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 2 отъ закона за давностьта, защото не изложилъ съображенията си, по които е призналъ въ полза на Чанакчийската община законно владѣние на балталъка и се е убѣдилъ въ давностното й владѣние и IV) чл. чл. 328, 329 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ съвмѣстно показанията на всичкитѣ околни лица, защото само въ общи думи оцѣнилъ тия показания и се основалъ само на количеството на околнитѣ лица въ полза на едната и на другата страна и защото не обсждилъ показанията на тримата свидѣтели само въ свръзка съ въпроса, да ли Чанакчийци сж спокойно владѣли балталъка.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: I. Постановлението на закона, че за околни лица трѣбва да се избиратъ такива, които могжтъ да свидѣтелствуватъ по възникналата прѣпирня, не може да се тълкува тъй, както иска касаторътъ, а именно, че всичкитѣ околни лица трѣбва да знаятъ за правоотношенията на странитѣ и да сж запознати съ историята на имота, който служи за прѣдметъ на прѣпирнята, по начинъ, щото да се унищожава всѣко извършено мѣстно дознание, въ което би попаднали лица, които не могжтъ да свидѣтелствуватъ за спора; чл. 332 отъ гражданското сждопроизводство има само това значение, че при избиране на околни лица, трѣбва да се пазятъ постановленията на закона за да можемъ да сме увѣрени, че въ списъка ще попаднатъ такива, които знаятъ за прѣпирнята и могжтъ да бждатъ свидѣтели въ нея. За това оплакването на касатора за нарушението чл. 332 отъ гражданското сждопроизводство и искането му да бжде унищожено извършеното мѣстно дознание, защото нѣкои отъ околнитѣ лица не знаяли даже спорното мѣсто, е неосновательно. II. Дѣйствително въ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ има една неточность въ оцѣнката показанията на околнитѣ лица: К. Русевъ, Колчо Смиловъ и Славъ Бѣлчевъ; нъ тая неточность не може да има значение, тъй като малко по-горѣ въ сжщото рѣшение сж вѣрно прѣдадени показанията на тия свидѣтели. За това и оплакването на касатора, за нарушението на чл. чл. 328, 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, е неосновательно. III. И третото оплакване на касатора, за нарушението чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 2 отъ закона за давностьта, както е формулирано въ касационната жалба, е неосновательно, тъй като въ рѣшението на апелативния сждъ сж изложени съображенията, по които той е призналъ, че спорния балталъкъ е привързанъ къмъ Чанакчийската община. IV. Най-послѣ, неосновательно е и устното оплакване на повѣреника на касатора, за нарушението чл. чл. 328, 329 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото апелативния сждъ въ случая напълно се съобразилъ съ закона, като е разпрѣдѣлилъ въ двѣ категории околнитѣ лица, — едни, които показватъ въ полза на Чанакчийци, а други, които показватъ въ полза на Софуларци и като опрѣдѣлилъ тѣхната сила по своето убѣждение и изказалъ прѣдпочтение на еднитѣ прѣдъ другитѣ, не споредъ тѣхната численость, както твърди касаторътъ, а споредъ

тѣхната удостовѣреность, или положителность и категоричность, както се казва въ рѣшението. Отъ друга страна, прѣкъсването въ владѣнието на извѣстенъ общински имотъ не може да има никакво значение за собствеността на имота, тъй като въ тоя случай иматъ значение не условията за давностно владѣние, а само констатирането на факта, къмъ коя община е привързанъ такъвъ имотъ отъ памтивѣка и отъ тая точка Пловдивския апелативенъ сѫдъ не можеше да цѣни показанията на околнитѣ лица, тъй както иска касаторътъ, а именно, да вземе показанията на околнитѣ лица, които говорятъ въ полза на Софуларци, само въ свръзка съ въпроса, дали Чанакчийци сѫ владѣли спокойно прѣдметния балталъкъ, нъ бѣше дълженъ, както и е направилъ, да оцѣни показанията на всичкитѣ околни лица и да извади отъ тѣхъ заключение за привързаностьта на имота къмъ едната, или другата община, като се рѫководи отъ постановлението на чл. 328 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Софуларската селска община, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 81 отъ 22 мартъ 1899 г., съ силата на членъ 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 61 — (341) 28 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четирнадесетий юний, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Горанова, *гражданско дѣло № 259, по описа за 1900 год., на Кото Хр. Буюклийски, отъ гр. Вратца, съ Павелъ Петровъ Бахчарски, отъ сѫщия градъ, за 640 л., произходящи отъ покупка—продажба на недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието се яви касатора Кото Хр. Буюклийски съ повѣреника си адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Павелъ Петровъ Бахчарски, отъ гр. Вратца, съ исковото си прошение до Вратчанскиятъ градски мирови сѫдия, иска осѫждането на Кото Хр. Буюклийски и Никола Илиевъ Сърбина, изъ сѫщия градъ, солидарно да му повърнатъ сумата 600 л., която той имъ броилъ за купенитѣ отъ тѣхъ, съ домашенъ продавателенъ актъ отъ 28/II/91 год., една ливада 12 дюлюма и единъ шумакъ 2 дюлюма въ Вратчанскиятъ районъ, въ мѣстностьта „Давникъ", при съсѣди: Павелъ Бахчарски, Хр. Георгиевъ и Марко Георгиевъ Конярски, за 800 лева съ лихвитѣ по 12% годишно отъ деньтъ на завѣждането иска до окончателното изплащане и всичкитѣ по дѣлото разноски, както и уговорената въ акта 40 лева неустойка, понеже тия имоти (ливада и шумакъ) Еница и Маруца Илиеви, изъ гр. Видинъ, по сѫдебенъ редъ отнѣли отъ ищеца, като за доказателство на иска си е прѣдставилъ помѣнатия продавателенъ актъ. Мировия сѫдия, съ рѣшение отъ 18 септемврий 1897 год. подъ № 1553, отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ. Недоволенъ отъ това рѣшение на мировия сѫдия, Павелъ Петровъ го обжалвалъ прѣдъ Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 17 мартъ 1898 год. подъ № 101, отмѣнилъ онова на мировиятъ сѫдия подъ № 1553. Срѣщу това рѣшение Кото Хр. Буюклийски подава

касационна жалба въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, която е била уважена отъ послѣдния за нарушение членъ 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 93 отъ закона за задълженията и договоритѣ и който съ рѣшението си № 90 отъ 8 мартъ 1899 година, повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ. При повторното разглеждане на дѣлото Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че П. Петровъ дири отъ Кото Хр. Буюклийски и Н. Илиевъ Сърбина солидарно да му заплатятъ 600 лева, заедно съ лихвитѣ по 12% годишно, които пари той имъ броилъ за купения отъ тѣхъ недвижимъ имотъ съ продавателенъ актъ отъ 28 февруарий 1891 г. и който имотъ билъ отъ него отнетъ по сѫдебенъ редъ отъ трети лица. А сѫщо дири и уговоренитѣ за неустойка по продажбата и покупката 40 лева обѣзщетение. За доказателство на този си искъ, ищецътъ още въ първата инстанция е прѣдставилъ: 1) единъ продавателенъ актъ 28/II/91 г., отъ който става ясно, че отвѣтницитѣ, дѣйствително, продали на ищеца една ливада и единъ шумакъ въ Вратчанскиятъ районъ, въ мѣстностьта „Давникъ“, за 800 лева; че отвѣтницитѣ получили за тия имоти 600 л. и най-послѣ, че тѣ дѣйствително уговорили една неустойка отъ 40 лева. 2) Едно рѣшение въ прѣписъ отъ Вратчанския градски мирови сѫдия № 726 отъ 16 октомврий 92 година, отъ което се вижда, че дѣйствително ищеца билъ отстраненъ отъ тия имоти съ това рѣшение, влѣзло въ законна сила, отъ трети лица и 3) единъ въдворителенъ протоколъ отъ помощникъ сѫдебенъ приставъ на I участъкъ при този сѫдъ отъ 30/VI/97 г., съ който напълно се установява, че третитѣ лица, които отнели имота отъ ищеца, сѫ въведени окончателно въ владѣние. При тия положителни доказателства трѣбва да се приеме, че иска на ищеца е съвършенно основателенъ и слѣдва напълно да се удовлѣтвори като основанъ на чл. 256 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Въ тази инстанция отвѣтника Никола Ил. Сърбина признава, че дѣйствително тѣ продали въпроснитѣ имоти на ищеца и че той получилъ срѣщу тѣхъ 1900 гроша, а отвѣтника Кото Хр. Буюклийски получилъ 1000 гроша и не възразява нищо противъ искането на ищеца. Обаче отвѣтника Кото Хр. Буюклийски възрази: че прѣдставеното отъ ищцовата страна въ тази инстанция сѫдебно рѣшение не се било отнасяло до въпроснитѣ имоти, но съвсѣмъ за други; че не е билъ получавалъ отъ ищеце пари срѣщу продаденитѣ нему отъ тѣхъ имоти; че най-послѣ той не се счита за отговоренъ солидарно съ другия отвѣтникъ, понеже нѣмало съгласно чл. 93 отъ закона за задълженията и договоритѣ изрично уговорване за солидарностьта. Обаче, всичкитѣ тия възражения немогѫтъ да бѫдатъ взети подъ внимание, понеже първитѣ двѣ отъ тѣхъ съ нищо оставатъ неподкрѣпени, а напротивъ при наличностьта на прѣдставенитѣ писменни отъ ищеца доказателства, тѣ трѣбва да се считатъ за голословни, а противното да се смѣта за напълно доказано, а третото възражение — за че не е отговоренъ солидарно съ другия отвѣтникъ, е неоснователно и ето защо: солидарностьта между длъжници може да сѫществува, първо, по силата на договоръ, въ който случай тя трѣбва да е изрично установена, второ, по силата на закона, безъ да има нужда отъ договоръ за солидарность и най-послѣ, трето, по силата на обстоятелството, че задължението на

длъжницитѣ е недѣлимо, било по невъзможность да се направи това, било то, защото, ако и дѣлимо по естество, странитѣ при сключване на договора сж гледали на него, като на недѣлимо съгласно чл. 107 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Въ настоящиятъ случай сждътъ намира, че странитѣ сж били поставени въ обстоятелствата прѣдвидени въ казания чл. 107, часть втора, т. е., че при сключването на договора за покупка и продажба на задължението на продавачитѣ, странитѣ сж гледали като на недѣлимо задължение, т. е. като на такова, което трѣбва да се изпълни изведнжжъ, а не по части; че това е така става явно отъ самия писменъ договоръ (продавателенъ актъ), сключенъ между ищеца, отъ една страна и отвѣтницитѣ, отъ друга, въ който отвѣтницитѣ се третиратъ като една нераздѣлна страна, съ едно нераздѣлно задължение. А щомъ като това е така, то по силата на членъ 111 отъ закона за задълженията и договоритѣ, всѣкой отъ тѣхъ е отговоренъ за цѣлия дългъ, макаръ и да нѣма уговорена солидарность между тѣхъ. Ето защо и на основание по-горѣ изложенитѣ доказателства, които съ нищо не сж оборени отъ страна на отвѣтницитѣ, слѣдва да се признае, че иска на ищеца както за сумата 600 лева, за лихвитѣ й, тъй и неустойката отъ 40 л., е напълно доказанъ, вслѣдствие на което първостепенното рѣшение слѣдва да се отмѣни, а вмѣсто него — иска на Павелъ Петровъ да се уважи", — съ рѣшение № 214 отъ 23 септемврий 1899 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение на Вратчанския градски мирови сждия № 1559, отъ 18 септемврий 1897 година. Срѣщу това рѣшение на Вратчанския окржженъ сждъ, Кото Хр. Буюклийски подава въ Върховниятъ Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сжщия сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 58 и 85 отъ гражданското сждопроизводство, защото е приелъ за доказателство противъ него (касатора) самопризнанието направено отъ другия отвѣтникъ—Н. И. Сърбиновъ, при всичко, че подобно самопризнание може да служи за доказателство само по отношение на този, който го е направилъ, а не и противъ други лица, и 2) чл. 93 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че е имало солидарность въ случая между двамата продавачи, при всичко, че отъ договора (продавателния актъ) не се виждало, че между договорящитѣ е имало изрично съглашение върху солидарностьта.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть на обтжженото рѣшение се вижда, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ, като обсжжда възраженията на касатора, който твърди, че не е отговоренъ солидарно съ другия отвѣтникъ, намира това му възражение за неоснователно, защото въ случая странитѣ сж биле поставени въ обстоятелствата прѣдвидени въ чл. 107 отъ закона за задълженията и договоритѣ., т. е., че при сключването на договора за покупка-продажба, странитѣ сж гледали на задължението на продавачитѣ като на недѣлимо задължение, слѣдователно, по силата на чл. 111 отъ сжщия законъ, всѣки отъ тѣхъ е отговоренъ за цѣлия дългъ, макаръ и да нѣма уговорена солидарность между тѣхъ. Това сждение на окржжния сждъ е неправилно, защото

е несъобразно съ закона и противорѣчи на даннитѣ по дѣлото. Прѣди всичко, сѫдътъ по сѫщество смѣсва, при обсѫждането въпроса за солидарностьта на отвѣтницитѣ, понятието за солидарнитѣ задължения съ това на недѣлимитѣ, които задължения, както е извѣстно, съставятъ два особни институти, всѣки единъ отъ които има своитѣ особености; така напр. въ солидарнитѣ задължения, всѣки солидаренъ длъжникъ е длъженъ да заплати цѣлия дългъ, когато въ недѣлимитѣ задължения, той не е задълженъ да отговаря за цѣлото и ако му се изисква цѣлото, то е защото задължението по естеството си е недѣлимо и неможе да се прѣдаде на части. Но независимо отъ това, горѣказаното съображение на сѫдътъ е невѣрно и отъ фактическа страна, тъй като ако се вникне по внимателно въ съдържанието на самия продавателенъ записъ, ще се види, че задължението на продавачитѣ е недѣлимо, колкото се отнася до главното задължение, т. е. до самия прѣдметъ на договора, или до прѣдаването на продаденитѣ отъ тѣхъ на купувача имоти, но никакъ не до повръщането на полученитѣ отъ сѫщитѣ суми, които всѣки отъ тѣхъ е длъженъ, а при това и възможно по закона, да прѣдаде въ такова число, въ каквото е получилъ. Очевидно е, прочее, че въ случая окрѫжниятъ сѫдъ е смѣсилъ главното задължение на продавачитѣ — прѣдаването на продадения имотъ — съ породившето се по-послѣ задължение — да повърнатъ полученитѣ отъ тѣхъ суми, вслѣдствие на невъзможностьта имъ да прѣдадѫтъ купувачу продадения имотъ. Щомъ, слѣдователно, въпрѣки всичко горѣизложено, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е приелъ, че самопризнанието, направено отъ едина отвѣтникъ по отношение на получената сума, е задължително и за другия, безъ да сѫществува солидарность въ задължението имъ, то явно е нарушилъ разпорѣждането на чл. 85 отъ гражданското сѫдопроизводство и членъ 107 отъ закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което и оплакването на касатора, въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 23 септемврий 1899 година. подъ № 214, защото сѫ нарушени членъ 85 отъ гражданското сѫдопроизводство и членъ 107 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на членъ 706 п. п. 1 и 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 62 — (344) — 28 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесетий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Дим. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитова *гражданско дѣло № 199, по описа за 1899 год., на Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ, мютевелия на вакуфитѣ въ гр. Видинъ, съ Екатерина Апостоловичъ, за себе и като настойница, за мѣсто.* — Въ заседанието се яви адвоката Ал. Людскановъ, повѣреникъ на Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Добриновичъ, въ качеството си повереникъ на Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ мютевелия на

вакуфскитѣ имоти, находящи се въ гр. Видинъ и окрѫжието, принадлѣжащи на разни джамии, е завѣлъ искъ противъ наслѣдницитѣ на покойния Анастасъ Апостоловичъ, а именно: Екатерина А. Апостоловичъ, лично за себе си и като настойница на малолѣтната си дъщеря Елисавета А. Апостоловичъ, ж. отъ гр. Видинъ, за едно засвоено мѣсто, на стойность 950 лева. I Видински мирови сѫдия е осѫдилъ отвѣтницата Екатерина А. Апостоловичъ, лично и като настойница на малолѣтната си дъщеря Елисавета А. Апостоловичъ, да отстѫпи и прѣдаде на Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ, мютевелия на вакуфскитѣ имоти въ гр. Видинъ, мѣстото, находяще се въ гр. Видинъ, улица Митодиева, отъ около 20 метра дължина и 8 метра ширина, до съсѣди: двора на Мурадовитѣ наслѣдници, отъ двѣ страни пѫть и улица и мѣстото на Халиловата табахана и да му заплати 50 лева разноски. Недоволна отъ това рѣшение на I Видински мирови сѫдия, осѫдената Екатерина Апостоловичъ подала до Видинския окр. сѫдъ апелативна жалба, който съ рѣшението си № 259 отъ 8 ноемврий 1898 год., отмѣнилъ напълно рѣшението на I Видински мирови сѫдия подъ № 673/95 год. Срѣщу това рѣшение Мехмедъ Ефенди Молла Ибрахимовъ, мютевелия на вакуфитѣ въ гр. Видинъ и окрѫжието, подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Видинския окр. сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 15, 377 и 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото въ мотива си казалъ, че иска трѣбвало да бѫде заявенъ за уничтожаването на крѣпостниятъ актъ, когато той правилно е прѣдявенъ за право на собственость; 2) чл. 325 п. II отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не далъ надлѣжната оцѣнка на свидѣтелскитѣ показания, съ които ималъ право да доказва давностно владѣние.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Първото и второтоо плаквания на касатора се сливатъ въ едно и иматъ за прѣдметъ четвъртото съображение на обжалваното рѣшение, съ което Видинския окр. сѫдъ признава, че мировия сѫдия неправилно е допустналъ свидѣтелски показания, тъй като въ случаятъ нѣмало заявенъ искъ за унищожението на прѣдставения отъ отвѣтната страна крѣпостенъ актъ. Горното съображение на сѫда, на основание на което главно отхвърля прѣдявения искъ, не може да се признае за основателно, защото собственика има право да дири чрѣзъ ревандикационенъ искъ имота си, безъ да е принуденъ да завѣжда особенъ искъ за унищожението на актоветѣ, извършени между трети лица, какъвто е прѣдставения по дѣлото крѣпостенъ актъ. Въ този искъ, който правилно е заявенъ, сѫда е билъ длъженъ да опрѣдѣли силата на свидетелскитѣ показания по отношение на давностното владѣние, на което истецътъ се облѣгалъ, и да види установяватъ ли тѣ този фактъ. Сѫдътъ, обаче, нищо не говори за свидѣтелскитѣ показания, които за установяване на давностно владение сѫ законно доказателство (чл. 325 п. II отъ Гражд. сѫдопроизводство) и съ това очевидно е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, който посочва касатора.

Водимъ отъ горѣизложенитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окр. сѫдъ № 259

отъ 8 ноемврий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл, 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 63 — (347) — 30 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий юний хилядо деветстотата година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 215, по описа за 1899 год., на Гога Кръстевъ, настойникъ на Гога Каралѣевитѣ наслѣдници, отъ гр. Цариброд, съ Нако П. Даскаловъ, отъ сѫщия градъ, за едно праздно мѣсто.* — Въ заседанието се яви П. Абрашевъ, повѣвѣреникъ на Суса Станкова и Еленка Гогова.

Обстоятелствата сѫ: Гога Кръстева, отъ гр. Царибродъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Гога Каралѣевъ, на 6 мартъ 1897 год. заявява до Царибродския мирови сѫдия, че отвѣтникътъ Нако П. Даскаловъ, отъ сѫщия градъ, ималъ изпълнителенъ листъ срѣщу покойния Г. Каралѣевъ за 320 л., които, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по изпълнението, се възкачвали на сума 415 л. 95 ст. до 27 юлий 1885 год., когато едно мѣсто на покойния било възложено за 316 л. върху взискателя и останалата часть отъ 99 л. 95 ст. му е броилъ истецътъ, така щото взискательтъ билъ напълно удовлѣтворенъ; но понеже сега наново отвѣтникътъ далъ ходъ на изпълнителния си листъ, то истецътъ моли да бѫде Нако П. Даскаловъ осѫденъ да му повърне броенитѣ 99 л. 95 ст. и му плати 577 л. 50 ст. лихви върху 415 л. 95 ст. отъ 27 юлий 1885 год. до заявяването на искътъ, всичко 677 л. и 45 ст., съ лихвитѣ и разноскитѣ. Царибродския мирови сѫдия, съ рѣшението № 403/97 год., уважилъ искътъ въ размѣръ на 637 л. 89 ст., съ лихвитѣ и разноскитѣ. По апелъ отъ отвѣтника, Трънския окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 267 отъ 26 ноемврий 1898, год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „отъ приложената при мировото производство разписка съ дата 27 юлий 1885 год. се вижда, че Гога Кръстовъ, въ качеството си опекунтъ на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Гога Кръстевъ, е изплатилъ дългътъ на покойния спрямо апелатора Н. П. Даскаловъ по единъ записъ съ дата 14 септемврий 1879 год. на сума 320 л., която сума съ сѫдебнитѣ и по изпълнението разноски възлизала на 415 л. и 95 ст., като му броилъ срѣщу нея 99 л. и 95 ст., а за остатъкътъ отъ 316 л., взискателя Н. П. Даскаловъ получилъ съ наддавателенъ листъ № 21 на сѫдебния приставъ едно празно мѣсто, принадлѣжаще на покойния Г. Каралѣевъ, находяще се при околийското управление въ гр. Царибродъ, отъ около 420 □ метра. А отъ опрѣдѣлението № 83/94 год. на Царибродския мирови сѫдия, явствува, че сѫдията не утвърдилъ продажбата на сѫдебния приставъ, съ която е било възложено въпросното мѣсто върху взискателя Н. П. Даскаловъ. По поводъ на това Г. Кръстевъ внесълъ въ брой стойностьта на мѣстото — 316 л., на сѫдебния приставъ, срѣщу квитанция № 140/96 год., подиръ апелатора Н. П. Даскаловъ съ силата на изпълнителния листъ, когото притѣжавалъ

срѣщу покойния Г. Каралѣевъ, на ново подложилъ на проданъ сѫщото мѣсто, за лихвитѣ на сумата, която ималъ да взима отъ покойния. Сега мѣстото било възложено отъ сѫдебния приставъ върху взискателя Н. П. Даскаловъ за 200 л. и проданьта утвърдена отъ мировия сѫдия съ опрѣдѣление № 910/98 год. Отъ показанията на разпитания по делегация отъ Царибродския мирови сѫдия свидѣлель А. Джаджовъ и тоя въ днешното сѫдебно заседание С. Иговъ, се установява, че наистина Н. П. Даскаловъ извѣстно врѣме е владѣлъ въпросното мѣсто, като го е и прѣдлагалъ на продань, нѣщо което се подкрѣпя и отъ приложеното при мировото производство въ прѣписъ писмо на Н. П. Даскаловъ до Царибродскиятъ околийски началникъ съ дата 23 мартъ 1893 год., съ което той съобщава, че продава въпросното мѣсто за 1000 л., сѫщото обстоятелство се подкрѣпя и отъ помѣнатата вече разписка, издадена отъ Н. П. Даскаловъ на Г. Кръстевъ, отъ която явствува, че Н. П. Даскаловъ е получилъ срѣщу сумата, която ималъ да взима отъ покойния Г. Каралѣевъ — мѣстото за 316 лева и въ брой 99 л. 95 ст., съ тия двѣ пера той се напълно удовлѣтворилъ по искътъ си срѣщу покойния. Така щото искането на Н. П. Даскаловъ да се удовлѣтвори напълно по искътъ си отъ покойния Г. Каралѣевъ, въпрѣки получената сума 99 л. и 95 ст. още прѣзъ 1885 год. и ползването извѣстно врѣме отъ въпросното мѣсто, неможе по никакъвъ начинъ да се оправдае. Г. Кръстевъ не прѣдставя никакви доказателства, отъ които да се вижда, че Н П. Даскаловъ е вече получилъ сумата заедно съ лихвитѣ отъ второто продаване на мѣстото. Наистина отъ опрѣдѣлението № 910/98 год. на Царибродскиятъ мирови сѫдия се вижда, че сѫщото мѣсто е възложено върху Н. П. Даскаловъ, обаче това опрѣдѣление не е още влѣзло въ законна сила; сѫщо отъ приложената квитанция на сѫдебния приставъ подъ № 140/96 год. се вижда, че Г. Кръстевъ е внесалъ въ брой стойностьта на продаденото мѣсто, обаче дали тая сума е получена отъ Н. П. Даскаловъ, или не, не се знае; щомъ възиваемата страна по настоящемъ съ нищо не доказва, че Н. П. Даскаловъ е вземалъ повторно сумата заедно съ лихвитѣ, то и нейното искане се явява за прѣждеврѣменно и като такова неосновательно. Заради туй и рѣшението на сѫдията слѣдва да се отмѣни.“ Истецътъ подалъ касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло сѫ нарушени чл. чл. 58 84 и 377 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, дѣто Трънския окрѫженъ сѫдъ, макаръ и да е констатиралъ, че отвѣтникътъ билъ удовлѣтворенъ напълно още на врѣмето си, пакъ е отхвърлилъ искътъ като прѣждеврѣмененъ, понеже не било влѣзло въ закнна сила опрѣдѣлението по утвърждението на продажбата и не било доказано, че внесенитѣ отъ истеца 316 л. на пристава сѫ били получени отъ отвѣтника, когато, щомъ наново билъ даденъ ходъ на изпълнителния листъ, той ще бѫде изпълненъ независимо отъ волята на истеца, а внесенитѣ пари на пристава сѫ внесени за смѣтка на отвѣтника.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурорътъ даде заключение въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Изходътъ на дѣлото Трънскиятъ окрѫженъ сѫдъ поставя въ зависимостъ отъ двѣ

съображения: 1) че опрѣдѣлението № 910/98 год., съ което е утвърдена продажбата на мѣстото върху отвѣтника, не е още влѣзло въ законна сила; 2) че броената отъ истеца сѫдебному приставу сума, обозначена въ квитанцията № 140/96 год., срѣщу стойностьта на мѣстото, не се знае дали я получилъ отвѣтника. И двѣтѣ тия съображения сѫ неправилни: второто — защото внесената приставу сума срѣщу квитанция № 140/96 год., е внесена за смѣтка и за въ полза на отвѣтника, въ качеството му на взискатель съ силата на изпълнителния му листь, на който самъ отвѣтникътъ, по собствена своя воля, е далъ ходъ, така щото тази сума се счита платена отъ истеца на отвѣтника посрѣдствомъ сѫдебния приставъ, съгласно чл. 146 отъ закона за задълженията и договоритѣ; първото — защото не влѣзлото още въ законна сила опрѣдѣление подъ № 910/98 год. би подлѣжало на отмѣнение, не за дѣто наново билъ даденъ ходъ на изпълнителния листь, а за дѣто и ако сѫ допуснѫтъ нерѣдовности по продажбата, която утвърдява това опрѣдѣление, съгласно чл. чл. 1028, 1035, 1052, 1054 и 1055 отъ гражданското сѫдопроизводство. Прочее, основано на тѣзи двѣ неправилни съображения, обжалваното рѣшение противорѣчи на материалния и на процесуалния законъ, отъ което слѣдва, че Трънскиятъ окрѫженъ сѫдъ, е допусналъ въ случая сѫществено нарушение на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и за това оплакването въ касационната жалба е основателно въ тая смисъль.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Трънскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 10 декемврий 1898 год., подъ № 267, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 64 — (350) — 30 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 287, по описьтъ за 1899 година, на Костадинъ Т. Улараки, отъ гр.* Т.-*Пазарджикъ, съ Мария х. Ангелова, отъ гр. Пловдивъ, за дюкянъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Х. Ангелова, съ исковата си молба до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, отъ 23 септемврий 1897 год. подъ № 23311, поискала да се призоватъ Султани В. Диамандиева, въ качеството ѝ на настойница на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния В. Диамандиевъ, Деспина Георгиева и Костадинъ Т. Улараки на сѫдъ и да се унищожи продажбата на съпритѣжающата 1/2 кѫща и фурна, находящи се въ гр. Пловдивъ, „Казанджийска чаршия“, съ граници: Илия х. Павловъ, Евстатий Г. Х. Даневъ и отъ двѣтѣ страни пѫть, който имотъ, по икономически начинъ я продалъ на баджанака си К. Т. Улараки чрѣзъ адвоката В. Атанасияди на 28 юний 1896 год. съ крѣпо-

стенъ актъ, подъ № 246, умишлено, съ цѣль да лишатъ нея — ищцата, както и другитѣ кредитори, да се удовлѣтворятъ въ земанията си, като излага тя — ищцата, че покойния В. Диамандиевъ ѝ длъжалъ съ записъ отъ 15 юний 1895 година и съ срокъ 15 януарий 1896 год. 100 лири турски, по силата на който осждила наслѣдницитѣ на Диамандиева, обаче изпълнителния листъ № 11399/97 год., който изкарала, не можалъ да се изпълни по причина на казаната продажба. Пловдивския окржженъ сждъ, съ рѣшението си № 292 отъ 19 май 1898 год, уважилъ искътъ. Срѣщу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ, К. Улараки подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който като взелъ прѣдъ видъ: „за подкрѣпление на искътъ си Мария х. Ангелова прѣдставила въ първата инстанция, като искала уничтожението на сключената на 28 юний 1896 год. по икономически начинъ продажба на $^1/_2$ кжща и дюкянъ между В. Диамандиевъ и К. Улараки отъ стойность 8000 лева, находящи се въ гр. Пловдивъ „Казанджийска чаршия", прѣписъ отъ записа съ дата 15 юний 1895 год, прѣписъ отъ рѣшението № 386 отъ 24 май 1897 год., противъ наслѣдницитѣ на В. Диамандиевъ, за 1513 лева и разноскитѣ, прѣписъ отъ крѣпостния актъ отъ 28 юний 1896 година, удостовѣрение № 1535 отъ 21 февруарий 1898 год. на сждебния приставъ при Пловдивския окр. сждъ, описъ на имотитѣ останали отъ покойния В. Диамандиевъ, постановления №№ 3 и 161 на роднинския съвѣтъ на мололѣтнитѣ дѣца на покойния В. Диамандиевъ, и за установление икономичността на продажбата на въпросния недвижимъ имотъ отъ срана на В. Диамандиевъ върху баджанака му К. Улараки, ищцата поискала да се разпитатъ свидѣтели. Отъ показанията на свидѣтелитѣ: А. Абаза, Сотиръ Спаносъ, Христо Колюта и Атанасъ Николовъ се установява, че продажбата на $^1/_2$ кжща и дюкенъ, извършена на 24 юний 1896 год. между В. Диамандиевъ и К. Улараки съ крѣпостенъ актъ, е била извършена икономически, т. е., че тази сдѣлка е симулативна, че не сж броени пари за покупката на имота и сдѣлката е била извършена за да се запази отъ кредиторитѣ имота за дѣцата на В. Диамандиевъ. Свидѣтеля Ат. Абаза е показалъ, че К. Улараки му казалъ, че купува имота на В. Диамандиевъ икономически за да направи добро на дѣцата му, за която цѣль взелъ 35—40 наполеона за разноски по крѣпосния актъ. Улараки ималъ у свидѣтеля до 200 наполеона, но той си взелъ паритѣ, слѣдъ като купилъ вече имота. Свидѣтелитѣ: Сотиръ Спаносъ и Атанасъ Николовъ разправятъ, че при смъртьта на В. Диамандиевъ нѣмало пари за погрѣбението му. Както тия свидѣтели, сжщо и Христо М. Колюта разправятъ, че прѣди да умрѣ В. Диамандиевъ, прѣзъ лѣтото на 1896 година, като докторитѣ констатирали, че краятъ му наближавалъ, купувача К. Улараки, по съвѣтитѣ на Армодиосъ, отишелъ при В. Атанасияди и съ послѣдния уговорили, какъ да запазятъ кжщата отъ кредиторитѣ на В. Диамандиевъ, който ималъ борчове. Отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели се установява, че жената на В. Диамандиевъ и дѣцата му и слѣдъ продажбата на кжщата живѣли си тамъ. Деспина, дъщерята на В. Диамандиевъ, като дошла да дири наслѣдството си, казали ѝ, че продажбата е икономическа и че имало една книга у единъ добъръ человѣкъ и тя замълчала. Независамо отъ тия показания отъ крѣпостния актъ се вижда, че прѣдъ нотариуса не сж броени паритѣ

за имота, а само пълномощника на В. Диамандиевъ изповѣдалъ, че си билъ получелъ паритѣ, а отъ описа на останалитѣ отъ покойния В. Диамандиевъ недвижими имоти, извършенъ на 16 юлий 1896 год., се вижа, че прѣдметния имотъ е билъ показанъ, че е останалъ отъ В. Диамандиевъ. Отъ тия данни става явно, че сдѣлката извършена на 28 юний 1896 г., между В. Диамандиевъ и К. Улараки, е симулативна, че тя е изършена не съ цѣль да се прѣхвърли правото на собственость върху купувача К. Улараки, а да се сапази имота за дѣцата на покойния В. Диамандиевъ отъ кредиторитѣ на послѣдния. Щомъ тази сдѣлка е симулативна, правото на собственость продължава въ лицата на наслѣдницитѣ на В. Диамандиевъ и тѣ могжтъ да искатъ унищожението й. Това могжтъ да искатъ съгласно чл. 139 отъ закона за задълженията и договоритѣ, по който кредиторитѣ за събирането на това, което имъ се длъжи, могжтъ да упражняватъ всичкитѣ права и искове на длъжника, съ изключение на правата и исковетѣ, относящи се до личностьта на длъжника. Кредиторитѣ могжтъ да искатъ унищожението на сдѣлката не само защото е симулативна, но и затова, съгласно чл. 140 отъ закона за задлженията и договоритѣ, защото сдѣлката и да се приеме че е дѣйствителна, тя е изършена съ измама въ ущърбъ да правата имъ. Тази сдѣлка е увѣличила неуплатностьта на В. Диамандиевъ, който е зналъ това, както и купувача. Отъ показанията на свидѣтелитѣ се вижда, че здѣлката е извършена прѣдъ видъ на това, че В. Диамандиевъ ималъ борчове, та кредиторитѣ ще секвестиратъ кжщата и дюгена. Отъ описътъ на имотитѣ, остнали отъ покойния В. Диамандиевъ, се вижда, че главния имотъ е билъ отчуждания имотъ, а останалия се състои въ движимости на на стойность 3327 л., обаче и тѣзи движимости се оспоряватъ отъ Василики Свечу, както се види отъ приложеното вѣ прѣписъ прошение, подадено отъ сжщата до I Пловдивския мирови сждия. Отъ постановленията № № 3 и 161 се вижда, че една часть отъ движимоститѣ сж продадени да се изплатятъ разноскитѣ по погребението на Диамандиева, а отъ удостовѣрението на сждебния приставъ при Пловдивския окржженъ сждъ се вижда, че противъ наслѣдницитѣ на В. Диамандиевъ имало завѣдени изпълнителни дѣла 4 на сума 2000 лева. Отъ тия данни става явно, че В. Диамандиевъ, болѣнъ, нѣколко дена прѣди смъртьта си, е отчуждилъ главния си имотъ, като е зналъ, както и купувача, че съ отчуждаването на имота, увеличава своята несъстоятелность и лишава кредиторитѣ отъ възможностьта да се удовлѣтворятъ. Отвѣтника прѣтендира, че В. Диамандиевъ ималъ имоти въ Търция, отъ които можалъ ищеца да се удовлѣтвори. За установяване на това обстоятелство иска да му се допустне да прѣдстави доказателства, абаче това искане не може да се уважи. Отвѣтника не може да иска, щото кредитора да се обърне нито къмъ имоти спорни, нито къмъ имоти находящи се въ чужбина за удовлѣтворение на взискането си, защото присжтсвието на имоти въ патримоанътъ на едно лице, които мжчно и даже е невъзможно отчуждаването имъ, неправятъ лицето състоятелно по единъ положителенъ начинъ. Не може сжщо да се уважи искането на отвѣтника да се призоватъ посоченитѣ отъ него свидѣтели за да установи, че свидѣтеля Сотиръ Спаносъ билъ заинтересуванъ, защото ималъ солидарно задължение съ продавача В. Диамандиевъ къмъ

едно трето лице и защото жена му Деспина имала процесъ. И да се установяватъ тѣзи обстоятелства, тѣ нѣма да иматъ значение, защото сѫдътъ не рѣшава дѣлото само на паказанията на Сотиръ ·Спаносъ и Ат. Абаза. Прѣдставеното въ втората инстанция рѣшение въ прѣписъ подъ № 379 отъ страна на отвѣтника за доказване обстоятелството, че ищцата не е могла да обяви въ несъстоятелность В. Диамандиевъ, не може да има никакво значение, защото отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че тамъ се е касаяло за обявяването на Диамандиева въ несъстоятелность, каквато прѣдвижда търговския законъ, а за това не е имало изискуемитѣ отъ търговския законъ условия. При това положение, рѣшението на първостепенния сѫдъ слѣдва да се подтвърди, като се остави безъ послѣдствие възивната жалба на К. Т. Улараки и се осѫди на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за втората инстанция", — съ рѣшението си отъ 11 януарий 1899 год., подъ № 529, подтвърдилъ рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ № 292, отъ 19 май 1898 г. Срѣщу това рѣшение Константинъ Т. Улараки, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: I) чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 139 и 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото е смѣсилъ въ рѣшението си двата иска, actio obliqua и actio pauliana, за повдигането на всѣки отъ които се изискватъ особенни условия; II) чл. 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не показалъ въ рѣшението си, отъ кои обстоятелства се е убѣдилъ, че продавачътъ е ималъ и други задължения, че той е съзнавалъ при сключване на прѣдмѣтната продань, че отъ нея ще послѣдва неговата несъстоятелность, че той въпрѣки това е сключилъ проданьта съ цѣль да уврѣди сѫществующитѣ свои кредитори и че ги е уврѣдилъ съ тоя договоръ, а не съ нѣкоя послѣдующа сдѣлка; III) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че оставенитѣ движими вѣщи били спорни, когато оспорването не е било сериозно; IV) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, заедно съ чл. чл. 139 и 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че продавачътъ е билъ несъстоятеленъ, когато той е ималъ имоти въ Турско, и защото не унищожилъ проданьта само въ размѣра на взимането на кредиторката.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада по дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) Първото оплакване на касатора, за нарушението чл. чл. 139 и 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, е неосновательно, тъй като, макаръ и апелативния сѫдъ да говори въ рѣшението си за чл. 139, обаче той основава уничтожаването на прѣдметната продань върху постановлението на чл. 140, така щото неможе да се подържа, че той е смѣсилъ двата иска, прѣдвидени въ чл. чл. 139 и 140. 2) Второто оплакване, за нарушението чл. 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, е неосновательно и по отношение въпроса, да ли апелативниятъ сѫдъ е констатиралъ въ случая сѫществуването на всичкитѣ условия, необходими за неговото приспособление, тъй като сѫдътъ не само е установилъ, че сдѣлката е извършена съ цѣль да се уврѣдятъ кредиторитѣ

и това слѣдствие е настжпило, вслѣдствие неоплатностьта на продавача но той е установилъ нѣщо повече, а именно, че и самата продань е симулативна и че сегашния касаторъ играе въ нея рольта на поставено лице. 3) Третото оплакване на касатора, за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, се отнася до сжществото на дѣлото и апелативния сждъ е призналъ въ рѣшението си, че оставенитѣ отъ покойния продавачъ движими вѣщи сж спорни. 4) Най-послѣ, неоснователно е и оплакването на касатора, за нарушението чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. чл. 139 и 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото правилно апелативниятъ сждъ е призналъ, че не могжтъ да се изпращатъ кредиторитѣ да продаватъ имоти на длъжника, находящи се въ друга държава, и защото той не е могжлъ да унищтожи продяньта само отчасти, тъй като самия касаторъ не е прѣтендиралъ прѣдъ Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, че е възможно да се продаде само една часть отъ кжщата за удовлѣтворение на кредиторката.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Костадинъ Т. Улараки, срѣщу рѣшението на Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, № 529 отъ 11 януарий 1899 година, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 65 — (353) — 30 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесетий юний хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующиятъ съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданскр дѣло № 290, по описа за 1899 г., на Иото Стояновъ, отъ с. Беренде, съ Нена Манова, отъ сжщото село, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, за $^1/_2$ мливенъ камъкъ.* — Въ заседанието се яви Ангелъ Ивановъ, повѣреникъ на баща си Иота Стояновъ, който отъ своя страна прѣупълномощи за повѣреникъ адвоката Д. Иовевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Нона Манова, отъ с. Беренде, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Мана Стояновъ, заявила искъ противъ Иота Стояновъ, отъ сжщото село, за половинъ водениченъ-мливенъ камъкъ, останалъ въ наслѣдство отъ покойния баща на малолѣтнитѣ. Царибродскиятъ мирови сждия, съ рѣшението си № 4/96 год, отхвърлилъ иска като неоснователенъ. По апелъ отъ ищцата, Трънскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 152 отъ 10 юлий 1898 г, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: 1) „Нона Манова, въ качество настойница на малолѣтнитѣ наслѣдници, останали отъ покойния Мана Стояновъ, чрѣзъ защитницитѣ си, както въ първата инстанция, така сжщо и въ днешното заседание твърди, че покойния наслѣдодатель Мано Стояновъ още при-живѣ, заедно съ брата си Иота Стояновъ и Кръстю Стояновъ, притѣжавали всѣкой единъ отъ тѣхъ по единъ мливенъ камъкъ отъ една воденица, т. е. първитѣ двама притѣжавали вънкашнитѣ камъни, а срѣдния притѣжавалъ послѣдния

Кръстю Стояновъ, който го и продалъ билъ на първитѣ двама, обаче слѣдъ смъртьта на първия, възиваемия Иота Стояновъ, възползуванъ, турналъ ржка върху цѣлия срѣденъ мливенъ камъкъ, безъ, обаче, да отстжпва половината отъ него на сирацитѣ, останали отъ покойния му братъ Мана Стояновъ; 2) възиваемия Иота Стояновъ не отказва факта, че той заедно съ покойния Мано Стояновъ биле купили задружно срѣдния единъ мливенъ камъкъ отъ воденицата, обаче възразява, че съкупувача — Мано Стояновъ — отказалъ да бжде другаръ по тази покупка-продажба, нито пъкъ му заплатилъ половина отъ стойностьта платена отъ него — възиваемия за въпросния мливенъ камъкъ, вслѣдствие на това и нерачилъ да отстжпва една втора часть отъ тоя камъкъ на сирацитѣ останали отъ покойния Мано Стояновъ; 3) отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се установява по единъ най-положителенъ начинъ, какво прѣдметния мливенъ единъ камъкъ възиваемиятъ Иота Стояновъ, заедно съ покойния Мано Стояновъ, го купили задружно отъ Кръстю Стояновъ, на когото и стойностьта му броили (гледай сждебния протоколъ на страница 56 до 59), слѣдователно възражението на възиваемия Иота Стояновъ, че покойния Мано Стояновъ се билъ отказалъ отъ тази покупка-продажба, както и това, че не билъ заплатилъ своя си пай — $^1/_2$часть отъ този мливенъ камъкъ, се прѣдставлява за неправдоподобно; 4) че щомъ факта се установява, какво спорния единъ мливенъ камъкъ-воденичень сж го купили покойния Мано Стояновъ още прижвѣ, заедно съ възиваемия Иото Стояновъ, и заплатили стойностьта му, то слѣдва да се приеме, че наслѣдницитѣ на покойния Мано Стояновъ иматъ неоспоримо право върху една втора часть отъ срѣдния млиненъ камъкъ-воденичень, а като така, то и прѣдявения искъ отъ настойницата на малолѣтнитѣ сираци, останали отъ покойния Мано Стояновъ, срѣщу Иото Стояновъ за $^1/_2$ часть отъ единъ мливенъ камъкъ, се прѣдставя за основателенъ и като такъвъ трѣбва да се уважи. Колкото се отнася до крѣпостния актъ № 8|94 год., прѣдставенъ отъ възиваемия, издаденъ му възъ основание удостовѣрение на общинско управление, не доказва обстоятелството, че възиваемия е самичъкъ купилъ въпросния камъкъ и заплатилъ стойностьта му, отъ прѣдъ видъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сждия свидѣтели, толкозъ повече, че сжщиятъ този камъкъ заедно сж го владѣли съ Мано Стояновъ до смъртьта на послѣдниятъ; така сжщо и свидѣтелството приложено на стр. 54 къмъ мировото дѣло, отъ което се вижда, че той — възиваемия купилъ единъ мливенъ камъкъ отъ Кръстю Стояновъ, тоже не може да съставлява доказателство на правособственость, тъй като доказването правото на собственость съ такива свидѣтелства не се доказва, а съ други доказателства, и 5) страната, която губи въ процеса осжжда се да заплати на противната страна всичкитѣ разноски по дѣлото". Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търнскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 325 отъ гражданското сждопроизводство, защото е допустналъ съ свидѣтелски показания да се доказва правособственостьта на половина воденичень мливенъ камъкъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора даде заключение въ смисъль: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: Чл. 325 отъ гражданското сждопроизводство не допуска да се доказватъ съ свидѣтелски показания такива събития, за които гражданскитѣ закони изискватъ писменни актове, освѣнъ ако актътъ е изгубенъ, или унищоженъ, или ако се иска да се докаже придобиването на собственостьта върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние. По настоящето дѣло съ свидѣтели се искало да се докаже, че половината споренъ мливенъ камъкъ билъ придобитъ отъ наслѣдодателя на ищцитѣ чрѣзъ продажба-покупка, а само въ сждебното заседание на 26 юний 1898 г., прѣдъ окрժжниятъ сждъ, повѣреника на ищцитѣ се осланялъ на свидѣтелскитѣ показания въ смисълъ, че отъ тѣхъ се било установило, какво наслѣдодателя билъ стопанисвалъ спорния камъкъ повече отъ 10 години; сждътъ обаче, както се вижда отъ съображенията му, уважава иска, не защото отъ свидѣтелскитѣ показания се е установило давностното владѣние върху имота, а защото отъ тѣхъ се била установила покупката му отъ страна на наслѣдодателя на ищцитѣ съвмѣстно съ отвѣтника. Това сждение на сжда е въ разрѣзъ съ прѣдписанието на рѣчения членъ 325, тъй като за придобиването собственостьта на недвижимъ имотъ чрѣзъ продажба, може да служи за доказателство само нотарияленъ, или частенъ писменъ актъ, както изискватъ чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ и чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ; признанието на отвѣтника, което влиза въ мотивитѣ на обжалваното рѣшение, че е купилъ заедно съ покойния си братъ — наслѣдодатель на ищцитѣ спорния камъкъ, не може да служи за доказателство по споръ за собственость на недвижимъ имотъ, даже ако не бѣше това самопризнание, парализирано отъ допълнителната му часть, въ смисъль, че покойния му братъ се е отказалъ въ послѣдствие отъ тази съдружническа покупка, като не е платилъ съразмѣрната ѝ часть, и даже ако не бѣше той — отвѣтника прѣдставилъ крѣпостния си актъ за изключителна собственость на единъ цѣль мливенъ камъкъ, защото оборването на тази допълнителна часть отъ самопризнанието му, която сждътъ нарича възражение, и доказването на противното, именно, че наслѣдодателя на ищцитѣ билъ платилъ на отвѣтника съразмѣрната стойность за спорния камъкъ, могли биха да послужатъ като доказателство на личенъ искъ за броени пари, нъ не и на реаленъ искъ—искъ за собственость на недвижимъ имотъ, какъвто е настоящиятъ. Прочее, като е взелъ свидѣтелскитѣ показания за доказателство на продажба-покупка за недвижимъ имотъ, Търнскиятъ окрժженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 325 отъ гражданското сждопроизводство и оплакването въ касационната жалба за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Трънскиятъ окрժженъ сждъ отъ 10 юлий 1898 год. подъ № 152, защото е нарушенъ чл. 325 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 66 — (357) — 30 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесетий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 421, по описа за 1899 год., на жителитѣ на с. Трапоклово, Сливенска околия, съ Драгодановската селска община, за мера и балталъкъ.* — Въ заседанието се явиха: Петръ Папанчевъ, повѣреникъ на село Трапоклово, който устно упълномощи за свой другарь адвокатътъ С. С. Бобчевъ, и адвокатътъ Хр. Дограмаджиевъ, повѣреникъ на Драгодановската селска община.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петръ Папанчевъ, повѣреникъ на Трапокловската селска община, съ исково прошение вх. № 2236 отъ 10 май 1899 год., е заявилъ прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ искъ, за мера и балталъкъ, противъ Драгодановската селска община, като излага, че по силата на единъ императорски султански ферманъ, отъ 5 зилкаде 1207 год. (Арабско лѣточисление), прѣдѣлитѣ и границитѣ на с. Трапоклово биле опрѣдѣлени слѣдующитѣ: отъ могилитѣ именуеми „Собекъ“ до чифтѣ „Кара-чалѫ“, отъ тамъ старий пѫть, отъ тамъ знаковетѣ нaзиваеми „Нишанъ-таши“, лѣжащъ до дворътъ на юрта на Вълчевитѣ синове, отъ тамъ „Чобанъ-бунаръ“ и отъ тамъ „Бой-боя“ (направо направление) до като се стигне до „Кара-агачларъ“. Прѣди, обаче, една и половина година общината на с. Драгоданово завладѣла една часть мера-гора съ слѣдующитѣ граници: отъ кайнакътъ „Чобанъ-бунаръ“, отъ тамъ по върхатъ (билото) на „Стража“ до лозята и до „Вълча-могила“, отъ „Чобанъ-бунаръ“ по плоския ридъ по рѣката до лозята, — вслѣдствие на което, като се явилъ споръ, съставена била арбитрарна комисия, която съ протокола си отъ 8 априлъ 1888 год. се произнесла, че спорътъ трѣбвало да се рѣши по слѣдующия начинъ: границитѣ и на двѣтѣ (страни) села да захващатъ отъ Райчо-дермени направо по рѣката изъ долътъ да свършва до върбичкитѣ, а мѣстото между долътъ — рѣката и мѣстностьта отъ върбичкитѣ по билото да излиза на зеленището, отъ тамъ на „Стража“ и да слиза до лозята на „Вълча-могила“, което мѣсто да остане и на двѣтѣ села за добитъцитѣ имъ. Прѣдъ видъ на това, че тази именно мѣстность се включавала въ границитѣ и прѣдѣлитѣ на с. Трапоклово, молилъ, слѣдъ като се признае, че спорното мѣсто между долътъ — рѣката и мѣстностьта отъ върбичкитѣ по билото да излиза на зеленището, отъ тамъ на „Стража“ и да слиза до лозята на „Вълча-могила,“ било нераздѣлена часть отъ общата мера на с. Трапоклово и че е собствено притѣжание на сѫщото село, да унищожи казания протоколъ на арбитрарната комисия, съ който се признава спорното мѣсто за съдружествено на селата Трапоклово и Драгоданово и да се признае, че общината на с. Драгоданово нѣма никаква намѣса върху това мѣсто, като принадлѣжаще изключително на с. Трапоклово, като се осѫди общината на с. Драгоданово на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Сливенския окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 19 февруарий 1898 год. подъ № 131, призналъ искътъ на с. Трапоклово за доказанъ. Недоволена отъ това рѣшение Драгодановската селска община подава възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, за разрѣшението ѝ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „Трапокловската селска

община, Сливенска околия, иска слѣдъ като сѫ признае, че спорното мѣсто между долътъ, рѣката и мѣстностьта отъ Върбичкитѣ по билото да излиза на зеленището отъ тамъ на „Стража“ и да слиза до лозята на „Вълча-могила“, което спорно мѣсто влизало въ границитѣ на Трапокловското землище съгласно императорския султански ферманъ, отъ 5 зилхаде 1207 година, арабско лѣто, съставлявало нераздѣлна часть отъ общата мѣра на сѫщото село и че е собствено нейно притѣжание, да се унищожи протоколътъ на арбитрарната комисия отъ 8 априлъ 1888 год., съ който се признава спорното мѣсто за съдружествено на селата Трапоклово и Драгоданово и да се присѫди щото общината на с. Драгоданово да нѣма никаква намѣса върху това мѣсто, като сѫщеврѣменно сѫ признае, че спорното мѣсто принадлѣжи изключително на с. Трапоклово. Дѣйствително, че отъ съдържанието на помѣнатия ферманъ се вижда, че границитѣ и прѣдѣлитѣ на с. Трапоклово сѫ тѣзи сѫщитѣ, които ги посочва истцовата страна, въ които именно граници лѣжи и спорното мѣсто, обаче това обстоятелство само не може да послужи на ищцовата страна, за да се признае то — спорното мѣсто за собствено притѣжание на общината имъ и че съставлявало нераздѣлна часть отъ мѣрата имъ, защото тя — истцовата страна, не е доказала, че въпросното спорно мѣсто отъ врѣме-оно е било привързано къмъ общината имъ, отъ пашата и балталъка на която сѫ се ползували изключително само тѣ. Отъ извършеното мѣстно дознание отъ първостепенния сѫдъ сѫ напротивъ установява, че и двѣтѣ общини — Трапокловската и Драгодановската сѫ се ползували, както отъ пашата, тъй и отъ балталъка, на спорното мѣсто. Слѣдователно и това доказателство, което самата ищцова страна е искала, не може да послужи за доказване, че спорното мѣсто е било привързано отъ памтивѣка къмъ с. Трапоклово и че жителитѣ на послѣдното сѫ се ползували изключително отъ пащата и балталъка на спорното мѣсто. Освѣнъ това, отъ извършения огледъ, относително въпросътъ да ли спорното мѣсто влиза въ границитѣ прѣдвидени въ горѣпоменатия султански ферманъ, не се установява положително отъ разпитанитѣ при огледа свидѣтели, да ли спорното мѣсто влиза въ тѣзи граници, защото между разпитанитѣ свидѣтели сѫ е появило разногласие относително пунктоветѣ: „Чобанъ-бунаръ“ и „Кара-агачларъ“, тъй напримѣръ, едни свидѣтели твърдятъ, че пункта „Чобанъ-бунаръ“ (едно кладенче) се намира близо до пункта „Нишанъ-таши“, а други свидѣтели твърдятъ, че „Чобанъ-бунаръ“ сѫ намира по на западъ отъ първото кладенче, а че „Кара-агачларъ“ сѫ намирали на западъ отъ с. Трапоклово, който пунктъ се състоялъ отъ четири брѣстови дървета съ дебелина отъ единъ метръ, а другитѣ свидѣтели показватъ на сѫщия пунктъ на единъ кютюкъ отъ брѣстъ, отсѣченъ отъ прѣди години, лѣжащъ въ Трапокловскитѣ лозя. Па даже и да се приеме, че спорното мѣсто лѣжи въ границитѣ и прѣдѣлитѣ на казания императорски султански ферманъ, издаденъ вслѣдствие на споръ между селата Трапоклово и Кѫшла-кьой, то пакъ не може да се приеме, че спорното мѣсто е чиста собственость на с. Трапоклово, и че е привързоно отъ памти-вѣка къмъ това село, нито пъкъ, че само послѣднитѣ сѫ се ползували отъ мѣрата, пашата и балталъка му. Прѣдставенитѣ тапии не установяватъ, че спорното мѣсто е привързано къмъ с. Трапок-

лово, освѣнъ това, подобно обстоятелство не може да се доказва съ документи на частни лица, а съ документи, въ които изрично се казва, че извѣстно недвижимо имущество е привързано къмъ извѣстна община, особенно пакъ когато сѫществува дознание. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено, сѫдътъ като намира, че отъ спорното мѣсто сѫ сѫ ползували отъ пашата и балталъка му, както жителитѣ на с. Трапоклово, тъй и ония на с. Драгоданово, намира искането на общината на с. Трапоклово за неоснователно", — съ рѣшението си отъ 1 септемврий 1898 год. подъ № 274, отмѣнилъ рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ подъ № 131/98 год. Срѣщу това рѣшение жителитѣ на с. Трапоклово подаватъ въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: I) чл. чл. 630, 629 и 384 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 1737 отъ гражданския законъ, защото извратилъ съдържанието на прѣдставения по дѣлото ферманъ и не му далъ законната сила, като призналъ, че той е разрѣшилъ само спорътъ между селата Трапоклово и Кѫшла-кьой, когато той въобще билъ припозналъ безспорното право на изключителна привързаность на спорното мѣсто къмъ селото Трапоклово; II) чл. чл. 354, 328 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ показанията на околнитѣ лица и не е показалъ въ рѣшението си причинитѣ, по които е приелъ показанията на околнитѣ лица за доказателство въ една смисъль, а не ги е приелъ за доказателство въ смисъль на домогванията на довѣрителитѣ му.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) Отъ законна точка правиленъ е възгледътъ на касатора относително силата на императорскитѣ фермани, а именно, че тѣ иматъ силата на законъ, даже тогава, когато се издаватъ по поводъ нѣкоя възникнала разпра. Султанитѣ никога не сѫ издавали актове, които да иматъ силата само на сѫдебно рѣшение, задължително за странитѣ, между които е възникнала прѣпирнята, а не и за другитѣ интересующи се лица, а ферманитѣ, които издаватъ винаги по поводъ на нѣкоя разпра, или възникнало недоразумѣние за правата на нѣкое лице, обикновенно колективно иматъ, както се каза, обща задължителна сила, така щото само тоя актъ би билъ достатъченъ за да докаже границитѣ на селото Трапоклово и по отношение селото Драгоданово, стига на такава почва да бѣше се поставила страната прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ. Отъ протокола, обаче, на тоя сѫдъ се вижда, че повѣреникътъ на селото Трапоклово не само не е давалъ подобно значение на фермана, а се е основалъ главно на дознанието за да докаже искътъ си. При тия обстоятелства, оплакването на касатора за нарушение чл. 384 отъ гражданското сѫдопроизводство, макаръ и основателно, трѣбва да се признае не сѫществено. II) Отъ извършеното мѣстно дознание се вижда, че нѣкои отъ околнитѣ лица говорятъ въ полза на с. Трапоклово, а други — въ полза на с. Драгоданово. Пловдивския апел. сѫдъ бѣше длъженъ при тия обстоятелства да оцѣни силата на еднитѣ и на другитѣ и да даде прѣдпочитание на ония, които той намира по-достовѣрни. Вмѣсто това, Пловд. апел. сѫдъ е извадилъ отъ показанията на околнитѣ лица общо заключение, че и двѣтѣ общини сѫ се пол-

зували както отъ пашата, тъй и отъ балталъка на спорното мѣсто. За да оправдае това заключение на сѫда, повѣреникътъ на отвѣтната страна обяснява, че всичкитѣ околни лица на негово запитване оттоваряли, че и Драгодановци сѣкли отъ балталъка, така щото апелативния сѫдъ е ималъ основание да дойде до заключение за общо ползуване на двѣтѣ села отъ мѣстото. Обаче, това, което обяснява страната, бѣше длъженъ да каже апелативния сѫдъ въ рѣшението си и да установи, че дѣйствително и двѣтѣ села сѫ имали спорната мѣстность привързана за общо ползуване отъ памти-вѣка, инъкъ Върховния Сѫдъ би допълнилъ рѣшението на сѫда по сѫщество и би влѣзълъ въ сѫществото на дѣлото, което той не може да направи по силата на чл. 4 отъ закона за устройството на сѫдилищата. Отъ тая точка, оплакването на касатора, за нарушението чл 328 отъ гражданското сѫдопроизводство, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 274 отъ 1 септемврий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 328 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 67 — (359) — 3 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинанъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първий юний, хилядв деветстотната година, въ открито сѫдебно саседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 202, по описътъ за 1900 год., на Димитръ Атанасовъ, отъ гр. София, съ Софийското градско общинско управление, за едно мѣсто* — Въ заседанието се яви, прѣдставительтъ на Софийското градско общинско управление Ал. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Димитръ Атанасовъ, отъ гр. София, заявилъ искъ противъ Софийското градско общинско управление, за праздно мѣсто отъ около 12,176 кв. метра, между обозначени граници въ гр. София, което мѣсто отвѣтната страна прѣтендирала за нейно и за това е задържала и не му давала общинското свидѣтелство и скицата, които по-прѣди му издала за сѫщото мѣсто. Софийскиятъ окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 305/98 год., е отхвърлилъ искътъ, защото общината не била засвоила въпросното мѣсто, а искътъ не билъ ревандикационенъ. По апелъ отъ истеца, Соф. апел. сѫдъ съ рѣшението си № 161 отъ 1 декемврий 1899 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „1) отъ исковото прошение на ищеца, както и отъ нѣкои негови обяснения, се вижда, че той е завѣлъ иска си противъ Соф. град. общ. управление за да му отстѫпи и прѣдаде послѣдното около 12,176 кв. м. мѣсто, което той, ищеца притѣжавалъ отъ покупка — продажба съ продавателенъ записъ, независимо отъ това, безспорно владѣлъ, заедно съ стария му притѣжатель, непрѣкѫснато повече отъ 15 години, което общината завладѣла и не му го отстѫпва, искъ който съдържа всичкото основание за ревандикационенъ искъ (Actio rei vindicatio); 2) основанието за завѣждане на този си искъ отъ истеца му дало

поводъ обстоятелството, че общ. управление отказало да му издаде едно удостовѣрение, че той е стопанина на въпросното мѣсто, подъ прѣдлогъ, че това мѣсто е било засвоено отъ общинската мѣра, както се вижда отъ постановлението на сѫщата отъ 7 октомврий 1895 год. № 38; 3) отвѣтната страна е възразявала, че въпросното мѣсто не го владѣе общината, а го владѣе самия истецъ и тя само е отказала да му издаде исканото удостовѣрение, защото е считала, споредъ донесенията, че е било градска мѣра, за туй иска на ищеца е неоснователенъ и слѣдва да бѫде отхвърленъ; нъ независимо отъ обстоятелството, че общината не владѣе това мѣсто и трѣбва да се отхвърли иска, нъ и за това, защото, ако общината не е удовлѣтворила искането на ищеца — да му издаде исканото удостовѣрение, то това не дава основание за нѣкакъвъ искъ, а напротивъ — поводъ за оплакване на сѫщия прѣдъ началството на общината; 4) сѫдътъ, като приема, че иска е ревандикационенъ, както става ясно отъ самото исково прошение, а като отъ самото сѫщо исково прошение, както и отъ обясненията на ищеца, че той владѣе мѣстото, а поводъ за завѣждане иска е, защото не му издала общината удостовѣрение за правособственость, се вижда, че спорното мѣсто е въ владѣнието на самия ищецъ, излиза, че иска въ такава смисълъ е неоснователенъ, защото за да има такъвъ искъ въ случая, необходимо е щото общината да владѣе спорното мѣсто и да може да го прѣдаде на ищеца, ако се осѫди, когато явно се вижда, че то е въ владѣнието на самия ищецъ; 5) ищеца въ обясненията си въ сѫдебното заседание заявява, че иска му е за да му се признае правото на собственость върху въпросното мѣсто, нъ и да се допустне, че е такъвъ, то пакъ е неоснователенъ, защото той на основание частния писменъ документъ си е собственикъ, слѣдователно нѣма законно основание да иска да му се признава такова право (чл. 219 отъ задълженията и договоритѣ), обстоятелство на което се домогва и отвѣтната страна за отхвърляне иска и на това основание; 6) понеже, ако се приеме, че иска е ревандикационенъ, за какъвто го приема сѫда, или ако да приеме, че е искъ за признаване правото на собственость върху спорното мѣсто, и въ единия и въ другия случай е неоснователенъ, то сѫда не намира за нужно, да влиза въ оцѣнение на събранитѣ отъ окр. сѫдъ доказателства, за доказване правото на собственость (дознанието и огледа), понеже тѣзи доказателства не ще иматъ значение при разрѣшаване на дѣлото, то на основание тия съображения, слѣдва да се подтвърди рѣшението на Софийскиятъ окр. сѫдъ, а апелативната жалба да се остави безъ послѣдствие, като се осѫди възивника — ищецъ да заплати на хазната слѣдуемитѣ се берии (мито, канцеларски и пр.), когато стане състоятеленъ и на отвѣтната — възиваема страна сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, каквито се искатъ." — Истецътъ подава касац. жалба и се оплаква че Соф. апел. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1, 2, 11, 629 и 641 отъ гражд. сѫдопр., защото е счелъ искътъ за ревандикационенъ, когато той билъ actio negatoria in rem, тъй като отвѣтната страна му (на истеца) е противопоставила свои права на собственость, както се виждало отъ постановлението ѝ № 38, което е дало поводъ да се породи настоящиятъ споръ и което гласи: „спорътъ да се разрѣши отъ надлѣжното сѫдилище"; слѣдователно, въпрѣки това

постановление, повѣреникътъ ѝ билъ заявилъ прѣдъ сѫда, че тукъ нѣмало споръ отъ компетентностьта на сѫдилищата, а на административнитѣ власти и неправилно сѫдътъ е отхвърлилъ на това основание искътъ, безъ да е влѣзълъ въ оцѣнката на доказателствата.

Слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Софийското град. общ. управление и заключението на прокурора, Върховниятъ Касац. Сѫдъ, взе въ съображение: 1) Поводъ за заявяване искътъ на настоящето дѣло е постановлението № 38 отъ 7 октомврий 1895 год., чрѣзъ което Софийското град. общ. управление е задържало и не давало на истеца издаденитѣ му по-прѣди свидѣтелство и скица за мѣстото, въ което се включва и спорното, защото е намѣрило, между другото, че той (ищеца) билъ завладѣлъ въ това мѣсто часть отъ общинската мѣра, та за това, постановлението заключава: „спорътъ да се разрѣши отъ надлѣжното сѫдилище". Значи, общинското управление въ своето постановление, заявява прѣтенции на собственость върху часть отъ мѣстото на истеца и за това не му дава нужнитѣ книжя за да се снабди той съ крѣпостенъ актъ. Такова притѣзание въ такъвъ актъ съставлява, отъ юридическа глѣдна точка, смущение въ правото (trouble de droit) на истеца и дава поводъ на искъ за нарушено владѣние, защото, чрѣзъ такова притѣзание, владѣлецътъ се смущава въ владѣнието си като му се противопоставя право на собственость отъ страна на общинското управление. Нъ, вмѣсто искъ за владѣние, истецътъ е заявилъ искъ за собственость, както констатирва и обжалваното рѣшение. Владѣлецътъ, чието владѣние е нарушено, наистина има право, нъ не е обязанъ отъ закона, да зачене съ искъ за нарушено владѣние, а може — ако прѣдпочита да влѣзе въ по-мѫчния за него пѫть — да заяви направо искъ за собственость; чл. 52 отъ гражд. сѫдопр., като му забранява да заявява искъ за нарушено владѣние, слѣдъ като е заявилъ искъ за собственость, дава ясно да се разбере, че той има право извѣднѫжъ да почне съ искъ за собственость. Обаче, той това прави въ своя врѣда и въ полза на отвѣтника; той се поставя въ положението на оня владѣлецъ, който завелъ, нъ изгубилъ процеса си за нарушено владѣние; той вече не може да се осланя на владѣнието, защото чрѣзъ самия си искъ за собственость, той тацитно признава, че владѣнието е въ рѫцѣтѣ на отвѣтника; ако продължава да държи още спорния имотъ, той го държи вече отъ името на отвѣтника; слѣдователно, той не е владѣлецъ animus domini, а е прѣкаренъ владѣлецъ. Ето защо Софийскиятъ апел. сѫдъ неправилно, отъ юридическа страна, е счелъ че истецътъ има владѣнието на имота, та нѣмало защо да заявява искъ за собственость. II) Отъ друга страна, постановлението № 38/95 год. на общиеското управление би подлѣжало на обжалване по административенъ редъ, ако въ него не се прѣдявяваха прѣтенции на собственость върху мѣстото на истеца; нъ веднѫжъ такива прѣтенции легнали въ основата му като мотивъ за да не се дадѫтъ на истеца свидѣтелството и скицата, по-горната административна власть не може нито да отмѣни, нито да подтвърди това постановление, защото то дава поводъ за прѣпирня на гражданско право, която се разрѣшава отъ сѫдебнитѣ власти, споредъ чл. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство и споредъ самия диспозитивъ на това постановление. Прочее, неправилно

е и съображението въ обжалваното рѣшение, че въпросното постановление давало поводъ за оплакване прѣдъ началството на общинското управление. III) Наистина касационната жалба дава неправилно квалифициране на искътъ, като го счита, че той билъ actio negatoria in rem, когато извѣстно е, че такъвъ искъ — actio negatoria in rem — се упражнявалъ отъ собственикъ само когато е искалъ да отклони установяването на сервитутно право върху имота му отъ страна на трети лица, а въ данния случай общинското управление не е искало да установи нѣкакво сервитутно право върху имота на истеца, нъ е притѣзавало право на собственость; слѣдователно, правилно е окачествилъ апел. съдъ искътъ за искъ на собственость, нъ като не влѣгълъ въ оцѣнката на доказателствата по дѣлото, защото е счелъ, че истецътъ си е запазилъ владѣнието на имота и че е могълъ по административенъ, а не по съдебенъ, редъ да се оплаче отъ град. общин. съвѣтъ, допусналъ е съществено нарушение на чл. 629 отъ гражоанското съдопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба е основателно въ тоя смисълъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Съдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Соф. апел. съдъ отъ 1 декемврий 1899 год., № 161, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на същия съдъ.

№ 68 — (360) — 30 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети юний хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Горанова *гражданско дѣло № 403, по описа за 1899 год., на Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на П. Мусевичъ, отъ гр. София, съ наслѣдницитѣ на покойния Антонъ Р. Цанковъ: Ана, Владимиръ, Жозефина и Кириякъ А. Цанкови, за 700 л., произходящи отъ наемъ и поправки на кѫща.* — Въ заседанието се явиха: Петъръ Мусевичъ съ повѣреника си Г. Згуревъ и адвокатитѣ Александъръ К. Людцкановъ и Д. К. Дзивговъ, повѣреници на наслѣдницитѣ на Антона Р. Цанковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софиският адвокатъ Д. К. Дзивговъ, въ качеството си повѣреникъ на Софийскиятъ житель ротмистръ В. А. Цанковъ, на 4 ноемврий 1896 год., е подалъ една искова молба въ I Софийски градски мирови сѫдия, въ която излага, че на 15 августъ 1895 г., съ контрактъ завѣренъ по нотариаленъ редъ, довѣрителя му е далъ подъ наемъ на П. Мусевичъ кѫщата си, находяща се на улица 6 септемврий за 3 години, по 400 л. зл. на мѣсецъ, прѣдплащани за двѣ тримѣсечия отъ напрѣдъ. Една година слѣдъ това, а именно, на 15 августъ 96 год. П. Мусевичъ, безъ никаква законна причина, нарушилъ тоя контрактъ, като напусналъ кѫщата, която останала праздна тъкмо $1^1/_2$ мѣсецъ до като В. А. Цанковъ намѣрилъ на 1 текущи октомврий новъ наематель. Наема за врѣмето отъ $1^1/_2$ мѣсецъ се въскачвалъ на 600 л. златни. Независимо отъ това споредъ § 5 отъ контракта, сѫщия П. Мусевичъ

трѣбвало да прѣдаде на довѣрителя му кѫщата въ сѫщата исправность споредъ описътъ, по който я получилъ. Обаче вмѣсто това, положението на кѫщата, въ която П. Мусевичъ я оставилъ, било ужасно. В. А. Цанковъ трѣбвало да направи вратитѣ, стенитѣ, прозорцитѣ, собитѣ, да постави ключове, брави, нови рѫчки, да поправи нужднипитѣ, да очисти ямитѣ, да боядиса дюшемето въ горния етажъ, да постави нови джамове и други подобни разноски, които всички се въскачватъ на 200 л. златни, така щото заедно съ горнитѣ ставали 800 л. златни, които П. Мусевичъ отказвалъ да заплати доброволно, вслѣдствие на което е молилъ да се осѫди П. Мусевичъ да му заплати сумата 800 л. златни заедно съ всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. На основание тази искова молба, I Софийски мирови сѫдия, съ рѣшение отъ 29 декемврий 1897 год., уважилъ иска само въ размѣръ на 790 л. златни. Недоволни отъ това рѣшение и двѣтѣ страни подали апелативни жалби въ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който като взелъ прѣдъ видъ: „отъ исковата молба на ротмистръ В. А. Цанковъ се вижда, че настоящия искъ произтича отъ наемъ и поправки на една кѫща. Както отъ самопризнанието на странитѣ, тъй и отъ находящия се къмъ дѣлото писменъ договоръ, съ дата 8 августъ 1895 год., се установява какво ротмистръ В. А. Цанковъ, въ качеството си пълномощникъ на наслѣдницитѣ на К. Цанковъ, е далъ подъ наемъ на отвѣтника П. Мусевичъ, кѫщата на улица 6 септемврий, която притѣжавалъ отъ бащино наслѣдство, за единъ срокъ отъ 3 години, начиная отъ 15 августъ 1895 год., срѣщу годишенъ наемъ отъ 4800 л. златни, прѣдплащани за всѣки 2 тримѣсечия. При това кѫщата е била прѣдадена на наемателя въ исправность споредъ единъ описъ, въ каквото положение се задължилъ наемателя и да я повърне. Отвѣтника П. Мусевичъ, като признава напълно всичкитѣ си задължения прѣдвидени въ договора, възразява само, че съ съгласието на ищеца-наемодателя е напусналъ кѫщата прѣди наемния срокъ. Това си възражение отвѣтника е искалъ да подкрѣпи съ двѣ заявления, подадени отъ ищеца на комисията по наемане на правителствени здания, съ дата 5 априлъ и 21 юний 1896 год., отъ които се вижда, че ищеца дѣйствително е прѣдлагалъ на казаната комисия да наеме сѫщата кѫща. Но тѣзи заявления по никакъвъ начинъ не установяватъ обстоятелството, че ищеца се е съгласилъ да се унищожи писменния му договоръ съ отвѣтника, защото отъ протокола на мировия сѫдия, стр. 89, отвѣтника Мусевичъ признава, че е молилъ ищеца да му помогне за да се намѣри другъ наематель на кѫщата, понеже кѫщата се указала влажна, а отвѣтника неможалъ да държи подълго врѣме въ нея своитѣ пансионери. А щомъ като отвѣтника непрѣдставя други нѣкои доказателства, които да убѣдятъ сѫдътъ, че по взаимно съгласие на с ранитѣ е изпразнена кѫщата прѣди тригодишния наеменъ срокъ, той от ѣтника е дълженъ да изпълнява всичкитѣ си задължения по договора. Въ дадения случай ищеца е намѣрилъ новъ наематель на 1 октомврий 1896 год., обстоятелство което напълно се потвърдява и съ писмото на гражданската санитарна дирекция подъ № 1358, отъ 22 мартъ 1897 год., така щото слѣдуемия се наемъ за 1½ мѣсецъ въ размѣръ на 600 л. златни е дълженъ отвѣтника да заплати. За подкрѣпление на второто перо отъ искътъ си, ищеца е молилъ да се разпитатъ свидѣ-

телитѣ: Никола Семерджиевъ, Антонъ Баеръ, Антонъ Салано и Моше Сабитай. Дѣйствително, отъ показанията на тѣзи свидѣтели се установява, че слѣдъ като отвѣтника е изпразднилъ кѫщата, станали сж нѣкои поправки въ нея, но истеца, чрѣзъ повѣреника си, признава да сж похарчени не 200 л., колкото искатъ, а повече отъ 2000 л. Отъ друга страна, заключението, което дава вѣщото лице Арсо Кузмановъ, че сж изразходвани за поправки 244 л. не е мѣродавно въ настоящия случай, тъй като свидѣтелитѣ твърдятъ, че както клозетитѣ, боядисването и други не сж били поправени отъ построяването на самата кѫща, така щото, отвѣтника като е държалъ кѫщата прѣзъ единъ периодъ отъ една година, естествено е, че неможалъ е да стане причина за такива радикални поправки, за което сѫдътъ намира, че отъ всичкитѣ поправки върху отвѣтника трѣбва да тежатъ само една часть отъ тѣхъ и то въ размѣръ на 100 л. Независимо отъ всичко казано до тукъ, искането на ищеца за да му се присѫдятъ и лихви на сумата е основателно, защото, при всичко. че въ исковата си молба и да не искалъ подобни, но това негово право се поражда веднага щомъ го заяви въ сѫдебно заседание. Въ настоящия случай на ищеца се слѣдватъ и лихви на присѫдената му сума, понеже за такива заявява въ сѫдебно заседание и то считано отъ деня на завѣждане на дѣлото“, — съ рѣшението си № 483 отъ 5 декемврий 1898 год., отмѣнилъ рѣшението на I Софийски градски мирови сѫдия отъ 29 декемврий 1897 год. Срѣщу това рѣшение Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на П. Мусевичъ, подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 630, геср. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ въ внимание и не е уцѣнилъ всичкитѣ доказателства и доводи, прѣдставени отъ касатора за подкрѣпление на възраженията му срѣщу искътъ на истеца и защото неправилно билъ взелъ въ внимание нѣкои данни, а именно, изопачилъ е съдържанието на заявленията отъ 5 априлъ и 21 юний 1896 год. и не е обсѫдилъ възражението, че кѫщата е била влажна; 2) чл. чл. 58 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 351 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не е показалъ въ рѣшението си, именно за кои поправки касаторътъ е длъженъ да заплати на истеца 100 л., и 3) чл. 109 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е присѫдилъ нѣщо повече на истеца, а именно, присѫдилъ му е лихви, при всичко, че въ исковото си прошение подобни не е искалъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за разрѣшение на дѣлото, взе въ съображение: 1) Чл. чл. 369—371 отъ закона за задълженията и договоритѣ, опрѣдѣлятъ кои поправки на единъ наетъ имотъ трѣбва да се извършватъ отъ наемательтъ и кои отъ наемодавецътъ, така щото, когато се появи споръ между наемодавеца и наемателя по въпроса, кому отъ двамата слѣдва да се възложатъ извършенитѣ, или за извършване поправки, сѫдилищата сж длъжни при разрѣшаването на подобни спорове да се ржководятъ отъ правилата изложени въ цитиранитѣ по-горѣ статии. Отъ обтжженото рѣшение, обаче, се вижда, че Софийския окрѫженъ сѫдъ, като намира, че наемателя П. Мусевичъ е длъженъ да заплати на наемодавеца 100 л. за разни по-

правки на наетата къща, не посочва за какви именно поправки трѣбва да се заплати тая сума, та да може да се види и провѣри, дали сжщия сждъ се е държалъ въ рамкитѣ на закона при опрѣдѣлянането на поправкитѣ, които възлага въ тяжесть на наемателя, т. е. дали наемателя по закона е обязанъ, или не да извърши извѣстни поправки, които наемодавеца претендира, че сж въ негова (на наемателя) тяжесть. Щомъ, прочее, казания окржженъ сждъ, въпрѣки това, не е указалъ въ рѣшението си за какви именно поправки наемателя (въ случая касатора) е длъженъ да заплати сумата отъ 100 л., то става явно, че рѣшението му е несъобразно съ закона, вслѣдствие на което е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, затова и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно. 2) Колкото се отнася до другитѣ 2 оплаквания на касатора тѣ сж неоснователни, първото, защото се отнася до сжществото на дѣлото, а третото, защото по силата на чл. 666 отъ гражданското сждопроизводство, лихвитѣ които сждътъ е присждилъ по настоящето дѣло на противната страна отъ деня на прѣдявяването на искътъ, не се смѣтатъ за ново искане.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 483, отъ 5 декемврий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706, п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 69 — (376) — 7 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шестий юний хилядо и деветстотната год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 317, по описа за 1899 год., на братя Юр. Попови, отъ гр. Елена, съ Ив. Никовъ, отъ сжщия градъ, за врѣди и загуби отъ изсичане на гора.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Ив. Славовъ, повѣреникъ съ писменно пълномощие на братя Юр. Попови.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ив. Ц. Никовъ, отъ гр. Елена, заявилъ искъ противъ братя Юр. Попови, отъ сжщия градъ, за 550 л. врѣди и загуби отъ изсѣчени дърва отъ кориитѣ, които сж паднали на неговъ дѣлъ при дѣлбата съ отвѣтницитѣ на бащиното наслѣдство. Еленския мирови сждия, съ рѣшението си № 241/98 год., отхвърлилъ искътъ, защото отвѣтницитѣ сж доказали съ четворицата си свидѣтели, че претендируемата отъ истеца дѣлба не била освѣнъ единъ неусжществен проектъ, по причина, че въ дѣльтъ на отвѣтницитѣ се паднала чужда кория, а слѣдъ проекта за дѣлбата, въ дѣльтъ на истцитѣ сж сѣкли и другитѣ сънаслѣдници. По апелъ отъ истеца, Търновския окржженъ сждъ, слѣдъ като допустналъ на Иванъ и Рада Христови, отъ с. Мечкобиевци, да встжпатъ въ процеса съ самостоятелни права, съ рѣшението си № 89, отъ 12 февруарий 1899 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ само въ размѣръ на 76 л., по слѣдующитѣ

съображения: 1) „че истеца за доказателство, че изсѣченитѣ кории отъ отвѣтницитѣ сж негови, е прѣдставилъ едно раздѣлително писмо, съ дата 20 ноемврий 1893 год. Относително спогодителното, отвѣтната страна не го признава, защото слѣдъ като била извършена раздѣлата на 9 кжса имотъ между подписавшитѣ документа лица, въ дѣльтъ ѝ се паднало и чужда гора, по която причина, тя отказала и непризнала дѣлбата. Ако твърдѣнието на отвѣтната страна е вѣрно и за да можеше тя да унищожи договора по спогодбата, то тя съгласно чл. чл. 13 и 205 отъ закона за задълженията и договоритѣ би трѣбвало да завѣде искъ за унищожение на този договоръ. Но ако се вземе даже, че възражението ѝ за унищожението на договора, който е законно съставенъ и подписанъ отъ самата страна, трѣбва да се допустне съгласно чл. 207 отъ сжщия законъ, то пакъ това ѝ възражение е неосновательно, понеже е недоказано. За установяване на измамата сж прѣдставени въ първата инстанция четирма свидѣтели. Вториятъ отъ тѣхъ Минчо Недевъ, показва, че не билъ на подѣлата, но чулъ отсетнѣ, че въ дѣльтъ на отвѣтницитѣ било имало чужда гора; сжщото казва и четвъртиятъ свидътель Антонъ Радневъ, като добави, че слѣдъ като се научили за това братя Попови, отвѣтницитѣ, започнали да сѣкътъ гдѣто си искатъ. Третия свидѣтель Цончо Христовъ и първия Ст. Ц. Никовъ, сж биле съучастници въ дѣлбата, първия отъ тѣхъ казва, че знаялъ какво въ гората на отвѣтницитѣ имало чужда гора и че това нѣщо той спомѣналъ, но истеца му билъ извикалъ „кой те пита“ и той млъкналъ, а втория показва, че още при подѣлата казали на отвѣтницитѣ, че въ тѣхната гора има чуждо парче. Отъ тия показания най имеющи значение сж ония на послѣднитѣ двама свидѣтели, които сж и противорѣчущи. Сждътъ намира за правдоподобни показанията на послѣдния свидѣтель Стоянъ Ц. Никовъ, толкова по-вече, че отъ прѣдставенитѣ въ прѣписъ декларации №№ 101, 215, 200 и 1029 се вижда какво съдѣлителитѣ сж декларирали всѣкой припадающитѣ му се парчета кории слѣдъ подѣлата; че възражението на отвѣтниковия повѣреникъ, че при извършване подѣлата не сж били присжтствували още нѣкои и други лица е неосновательно, прѣди всичко, защото това не е доказано, а освѣнъ това тия лица по общия редъ могжтъ да атакиратъ подѣлата; че щомъ единъ пжть се доказва, че изсѣченитѣ кории сж на истеца, а отъ самопризнанието на отвѣтницитѣ и отъ актоветѣ отъ 22 декемврий 1897 год. на брой два, се установява, че тѣ сж изсѣкли дърветата, то искътъ на истеца се явява основателенъ, но доказанъ само на сума 76 л., споредъ заключението на вѣщитѣ лица, дадено съ рапортъ отъ 10 декемврий 1898 год., а за останалата часть се отхвърля, като неоснователенъ и недоказанъ; че що се отнася до искътъ на третитѣ лица Ивана и Рада Христови, отъ с. Мечкобиевци, то този искъ е съвършенно неосновательенъ, защото е заявенъ въ втората инстанция, когато би трѣбвало да бжде заявенъ въ първата“. Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновския окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 8 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото е нарекълъ веднжжъ *раздѣлително*, другажъ *спогодително*, една книга, която не била освѣнъ единъ проектъ за една несвършена дѣлба, тъй като още прѣзъ

слѣдующщата седмица, както казватъ свидѣтелитѣ, всѣкой е започналъ да сѣче гдѣто завърне, а пакъ не била и потъкмително, тъй като въ нея не било казано какъвъ споръ се разрѣшава, нито имало причина изразена, или въобще изискуемитѣ се елементи въ единъ договоръ; 2) чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото ако бѣше далъ правилна споредъ закона оцѣнка на прѣдставения документъ и на свидѣтелскитѣ показания, искътъ щѣлъ да се яви за неоснователенъ; 3) чл. чл. 595 и 596 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото щомъ съ протоколно опрѣдѣление билъ допустнатъ на третитѣ лица да встѫпатъ въ процеса, нѣмалъ е право да имъ отхвърля искътъ съ рѣшението.

Слѣдъ доклада и обясненията на повѣреника на касаторитѣ, прокурорътъ дада заключение въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Чл. 8 отъ закона за задълженията и договоритѣ полага четири условия за дѣйствителностьта на единъ договоръ. Първото оплакване на настоящата касационна жалба не оспорва сѫществуването на първото условие, именно способностьта на странитѣ да сключатъ договоръ за дѣлба, какъвто договоръ Търновския окрѫженъ сѫдъ намира съ обжалваното рѣшение, че е билъ сключенъ между сѫдящитѣ се страни по това дѣло. Сѫщото оплакване не оспорва тъй сѫщо и сѫществуването на второто условие — съгласието на договорящитѣ се страни да извършатъ въпросната дѣлба, тъй като самото това оплакване, осланяще се на свидѣтелскитѣ показания, като твърди, че съделителитѣ манифестирали своето несъгласие *подиръ* дѣлбата, не отрича, а тацитно признава сѫществуването на тѣхното съгласие *въ врѣме* на дѣлбата, а за сѫществуването на дѣйствителното имъ съгласие прѣзъ и подиръ дѣлбата, окрѫжния сѫдъ извлича доказателство и отъ прѣдставенитѣ въ дѣлото тѣхни декларации, съ които всѣкой единъ отъ тѣхъ е деклариралъ дѣльтъ, който му се падналъ прѣзъ дѣлбата. Условията, сѫществуването на които касационната жалба въ първото оплакване оспорява, сѫ прѣдметътъ и причината на дѣлбата, т. е. двѣтѣ послѣдни изискуеми се условии отъ рѣчения чл. 8; обаче по отношение на тѣзи двѣ условия нѣма разногласие, понеже никоя отъ сѫдящитѣ се страни не прѣтендира прѣдметътъ на дѣлбата да е билъ неопрѣдѣленъ, или причината на дѣлбата да е била неизвѣстна. Прочее, сѫдътъ по сѫщество е билъ правъ при наличностьта на едни и неуспоряването на други отъ четиритѣ изискуеми се условия за дѣйствителностьта на единъ договоръ, да признае въ случая, че прѣдставената отъ истеца книжка, съ дата 20 ноемврий 1893 год., подписана отъ съдѣлителитѣ, е доказателство за една свършена помежду имъ дѣлба, толкозъ по-вече като договорътъ за дѣлба между съдѣлители не е солоненъ договоръ, и за установяването му не е необходимо нуженъ писменъ актъ. Отъ казаното слѣдва, че нѣма нарушение на чл. 8 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а така сѫщо и на посочения въ негова свързка чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което първото оплакване въ касационната жалба се явява за неоснователно. II) Второто оплакване е неумѣстно, защото чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, който се счита въ това оплакване за нарушенъ, посочва

какво е длъженъ да доказва истецътъ и какво отвѣтникътъ, а по настоящето дѣло дадена е била възможность и на истеца и на отвѣтника да си прѣдставятъ съотвѣтственитѣ си доказателсва. Прочее, и второто оплакване е неоснователно. III) Третото оплакване така сжщо е неумѣстно, защото третитѣ лица, а не отвѣтницитѣ, иматъ право да се оплакватъ, ако съ обжалваното рѣшение имъ сж биле поврѣдени въ нѣщо интереситѣ, тъй като третитѣ лица сж встжпили въ процеса съ самостоятелни права, а не за да помагатъ на отвѣтницитѣ—сега касатори. Прочее, и послѣдното оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Братя Юр. Попови, срѣщу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отъ 12 февруарий 1899 год., подъ № 89, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 70 — (381) — 9 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление на двадесетъ и осмий юний, хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ следующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 322, по описа за 1899 год., на Елисавета Ат. Мандюва, отъ гр. Станимака, съ Тодоръ Л. Мандю и Щерияна Ан. Костоглу, отъ сжщия градъ, за 556 лева.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Елисавета Мандю, Елинска поданица, съ прошение отъ 21 февруарий 1898 година до Конушкия мирови сждия, като явява, че прѣзъ 1885 год. се уженила съ Атанасъ Л. Мандю, комуто броила 833 лева и 50 стот. зестра и чеизъ, състоящъ въ разни дрѣхи и че той се поминалъ на 25 януарий н. г. бездетенъ, молила е да се осждятъ сънаслѣдницитѣ ѝ по него — братъ му Тодоръ Мандю и сестра му Щерияна Костоглу да ѝ заплатятъ припадающата имъ се часть отъ зестрата ѝ 556 лева съ лихвата, сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Конушкия мирови сждия разгледалъ дѣлото и съ рѣшение № 655/98 год., отхвърлилъ иска на истцата, като неоснователенъ. Противъ това рѣшение, Елисавета Мандю подала възивна жалба въ Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтницитѣ не отричатъ, че покойния имъ братъ, съпругъ на истцата, е взелъ отъ нея зестра 833 лева, но заявяватъ, че всичкото негово наслѣдство, останало въ ржцѣтѣ на истцата, така щото немогли да отговарятъ срѣщу тази зестра безъ да сж наслѣдили нѣщо. Това обстоятелство, именно, че въ ржцѣтѣ на истцата се намира останалото наслѣдство на съпруга ѝ, не се отрича отъ истцата, а прѣдъ видъ на това, иска ѝ се явява неоснователенъ, независимо отъ въпроса, дали дадената ѝ зестра не е употрѣбено отъ нея и мжжа ѝ и изчерпана вече, защото отвѣтницитѣ иматъ 20 годишенъ срокъ, съгласно чл. 205 отъ закона за наслѣдството, да се откажатъ отъ наслѣдството на брата си и доклѣ не бжде установено, че тѣ сж приели това наслѣдство, немогжтъ да отговарятъ за дълговетѣ на наслѣдодателя си“, — съ рѣшението си отъ 3 декемврий 1898 година

подъ № 633, потвърдилъ рѣшението на Конушкия мирови сѫдия подъ № 655/98 год. Срѣщу това рѣшение Елисавета Ат. Мандюва подава въ Върховниятъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква че Пловдивския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 184 отъ закона за наслѣдството, защото призналъ наслѣдницитѣ за неотговорни за дълговетѣ на наслѣдството, подъ прѣдлогъ, че имотитѣ били въ нейни рѫцѣ, когато, по закона, всички имоти на умрелия прѣминаватъ въ владѣние на наслѣдницитѣ, безъ да е нуждно особено въвѫждане; 2) и чл. чл. 199 и 205 отъ закона за наслѣдството, защото наслѣдницитѣ бѣха длъжни да заяватъ, приематъ ли, или се отричатъ отъ наслѣдството щомъ вѣднѫжъ е повдигнатъ срѣщу тѣхъ искъ като такива, и, като не сѫ се отрекли, трѣбвало да се считатъ като приемвши наслѣдството.

Върховниятъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) За да отхвърли иска Пловдивския окр. сѫдъ се основалъ главно на съображението, че отвѣтницитѣ немогѫтъ да бѫдатъ отговорни за дълговетѣ на наслѣдството, щомъ имотитѣ отъ наслѣдството се намиратъ всички у истцата, а тѣ макаръ наслѣдници по закона, не сѫ получили още нищо отъ това наслѣдство. Това съображение на сѫда е незаконно, тъй като факчическото владѣние на имотитѣ на наслѣдството не играе никаква роль, понеже наслѣдницитѣ по силата на чл. 184 отъ закона за наслѣдството сѫ юридически владѣтели на имуществата на умрѣлия по право отъ минутата на отварянето на наслѣдството, така щото, тѣ немогѫтъ на това основание да се откажатъ отъ отговорностьта си по заплащане дълговетѣ на наслѣдството, а могѫтъ да направятъ това само тогава, когато сѫ се отрекли отъ наслѣдството, или пъкъ сѫ го приели по описъ. При тия обстоятелства, оплакването на касаторката, за нарушение чл. 184 отъ закона за наслѣдството, се явява основателно. 2) Така сѫщо е основателно и оплакването на сѫщата за нарушението чл. чл. 199 и 205 отъ закона за наслѣдството, тъй като окр. сѫдъ неможеше да извади отъ обстоятелствата мълчаливо отричане отъ наслѣдството и неможе въ случая да се основе на постановленнето на чл. 205, когато отвѣтницитѣ сѫ били викани на сѫдъ за да отговарятъ за дълговетѣ на наслѣдството, а споредъ чл. 207 отъ закона за наслѣдството, тѣ сѫ длъжни да обявятъ, приематъ ли, или се отричатъ отъ наслѣдството, и немогѫтъ да чакатъ 20 години за да се възползуватъ отъ облагитѣ на чл. 205.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ, № 633 отъ 3 декемврий 1898 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 184, 199 и 205 отъ закона за наслѣдството, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 71 — (383), — 9 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на 28 юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Ан. Каблешковъ, членове: Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Дим. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 427, по описътъ за 1899 г., на Захари П. Коняровъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Атанасъ Г. Куловъ, отъ гр. Ямболъ, за вдигане запоръ отъ единъ ханъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Атанасъ Г. Куловъ, отъ гр. Ямболъ, заявилъ прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Захария П. Коняровъ, отъ гр. Пловдивъ и противъ Капитанъ Димитръ Г. Куловъ, отъ гр. Т. Пазарджикъ, за вдигане наложения отъ първия отвѣтникъ за дългъ на наслѣдницитѣ на Георги Куловъ запоръ върху единъ ханъ въ гр. Ямболъ, който ханъ се намиралъ въ владѣнието на ищеца при налаганието на запора. Сливенския окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 625/97 г., отхвърлилъ искътъ, защото, освѣнъ дѣто истецътъ съ нищо не билъ доказалъ своята изключителна собственость върху ханътъ, нъ и отъ исковото му прошение излизало, че въ спорния ханъ иматъ участие и другитѣ наслѣдници на баща му, за чийто дългъ билъ наложенъ запорътъ. По апелъ на ищеца, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, съ рѣшението си № 97, отъ 28 мартъ 1898 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „1) възивника Атанасъ Г. Куловъ иска да се вдигне наложения запоръ на собствения му ханъ (хотель), находящъ се въ II отдѣление на гр. Ямболъ, въ новата махала, съ страни: Костадинъ Марангозовъ, Димитръ Жеравнялията, наслѣдницитѣ на Пандушъ Иордановъ и Георги Куловъ, пѫть и рѣка Тунджа, като неправилно наложенъ за дългъ на Георги Куловъ отъ Захари П. Коняровъ; 2) това искане е основателно, защото отъ една страна отъ прѣписа на описа по дѣлото съ дата 6 мартъ 1897 г. се установява, какво възивника е заявилъ, че въпросния имотъ е неговъ собственъ, а отъ свидѣтелството № 2430 отъ 1 май с. г., издадено отъ Ямболското градско общинско управление— че въ емлячнитѣ му регистри сѫщия имотъ е записанъ върху възивника, въ фактическото владѣние и на когото се намиралъ отъ нѣколко години насамъ, а отъ друга страна Захария П. Коняровъ признава факта, какво сѫщия имотъ въ врѣме на налагане секвестра е билъ въ фактическото владѣние на възивника. А при това положение Захария П. Коняровъ е лицето, което трѣбваше да завѣде искъ за доказване, че въпросния имотъ — ханъ е на длъжника му Георги Куловъ, тъй като щомъ възивника владѣе сѫщия ханъ, като свой собственъ, послѣдния не е длъженъ да доказва собственностьта си съ крѣпостенъ актъ и други документи, което се изисква когато се иска да се отстрани секвестръ отъ трето лице, прѣтендирующе че имота, секвестиранъ отъ кредитора, не е на длъжника му, който го и владѣе, а на трето лице, което се и вижда отъ духътъ на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство". Съ касационната си жалба отвѣтникътъ-взискатель Захария П. Коняровъ, се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 282, въ свързка съ чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство и съ чл. чл. 279 и 280 отъ закона за наслѣдството, защото, щомъ ищецътъ не обжалвалъ дѣйствията на сѫдебния приставъ,

съгласно чл. 1052 отъ гражданското сждопроизводство по описа на спорниятъ ханъ, за дѣто той билъ описанъ, макаръ и да се намиралъ въ неговото владѣние, то секвёстерътъ е останалъ въ сила по отношение на него, и щомъ е заявилъ искъ за вдигането на запора, той е билъ длъженъ да докаже изключителната си собственость, независимо отъ въпроса, че като е приелъ всичкото наслѣдство на баща си, за чийто дългъ билъ наложенъ запора, дълженъ е и да плаща всичкитѣ му дългове.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Искътъ по настоящето дѣло е заявенъ по прѣдписанието на чл. 1047 отъ гражданското сждопроизводство, както констатира и апелативния сждъ въ послѣдната часть на съображенията си. Рѣчения чл. 1047 прѣдвижда случая, когато недвижимимия омотъ, върху който е наложена възбрана за обѣзпечение искъ, или за удовлѣтворение изпълнителенъ листь, не е собственость на длъжника, а само се намира въ владѣнието му; съ други думи, този членъ прѣдвижда случая, когато собственостьта и владѣнието на имота сж раздѣлени — владѣнието у длъжника, за чийто дългъ е наложена възбраната, а собственостьта безъ владѣнието принадлѣжи на трето лице; въ този случай третето лице, споредъ рѣчения и послѣдующия членъ 1048, е длъжно да прѣдяви искъ противъ длъжника-владѣлецъ и противъ взискателя за да отклони публичната продань на имота. Прочее, чл. 1047 прѣзюмира, че третото лице когато прѣдявява своя искъ, нѣма владѣнието на имота. И дѣйствително, има ли владѣнието на имота третото лице, нѣма нужда да заявява искъ за собственость съ силата на чл. 1047, тъй като за него сж отворени други по лѣгки пжтища, за защита на своето владѣние: то може съ силата на чл. 1052, въ свързка съ чл. 985 ал. II отъ гражданското сждопроизводство да обжалва неправилното дѣйствие на сждебния приставъ, за дѣто той е описалъ само находящия се въ неговото — на третото лице-владѣние имотъ за чуждъ дългъ; то има така сжщо право, съ силата на чл. 48 отъ сжщото сждопроизводство, да прѣдяви искъ за възстановление на владѣнието противъ оня, който, чрѣзъ налагане на възбраната, му го е нарушилъ, като е считалъ, че то — владѣнието било на длъжника. Ако, обаче, ни едно отъ тѣзи двѣ законни срѣдства не е упражнило въ защита на владѣнието си, а е прибѣгнало направо къмъ искътъ за собственость, който му дава чл. 1047, третото лице неможе вече да се осланя на своето владѣние, то само се поставя въ положението на лице, което нѣма владѣнието — било че го е изгубило, било че се е отказало отъ него. Отъ тука слѣдва, че третото лице, което заявява искъ, прѣдвиденъ въ чл. 1047, не може, за доказателство на своята собственость, да извлича аргументъ отъ владѣнието на имота, тъй като, то нѣма владѣнието — изгубило го е, или се е отказало отъ него. Прочее, Пловдивския апелативенъ сждъ, като се е основалъ на владѣнието, което истецътъ е прѣтендиралъ да има върху имота, и като е уважилъ искътъ му само на това основание, допусналъ е едно сжществено нарушение на чл. 1047 отъ гражданското сждопроизводство и, слѣдователно, оплакването въ касационната жалба, за нарушението на тоя членъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 28 мартъ 1898 г., подъ № 97, защото е нарушенъ чл. 1047 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 и 11 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 72 — (386) — 12 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесетий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 339, по описа за 1899 год., на Халилъ Реджебовъ Шишко, отъ село Кукленъ, Пловдивско, съ Станимашката земледѣлческа каса, за нива.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Халилъ Реджебовъ Шишко, отъ с. Кукленъ, съ исково прошение отъ 18/IV 98 год. до Конушкия мирови сждия, като явява, че Станимашката земледѣлческа каса, за дългъ на Мустафа Реджебовъ по изпълнителното дѣло № 685/94 г., е секвестирала и продала една нива, находяща се въ Кукленското землище, въ мѣстностьта „Сейменъ Тарла", състояща се отъ 10 декара, при съсѣди: Кара Хюсеинъ Мустафовъ, Халилъ Шишковъ, Костаки А. Милянчевъ и пжть, която притѣжавалъ съ официаленъ документъ, моли осжжданието на касата да вдигне тоя неправилно наложенъ запоръ. Конушкия мирови сждия разгледалъ дѣлото и издалъ по него рѣшение подъ № 1130/98 г., съ което уважилъ искътъ на ищеца. Недоволно отъ това рѣшение управлението на Станимашката земледѣлческа каса е подало въ Пловдивския окржженъ сждъ възивна жалба, за разрѣшението й, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че земледѣлческитѣ каси у насъ сж едни кредитни учрѣждения, които съ специални закони се ползуватъ съ извѣстни привилегии; това ясно се види отъ 24 чл. на закона за земледѣлческитѣ каси, въ който е казано, че притѣжательтъ на единъ недвижимъ имотъ не може да направи прѣхвърлянето му, ако не прѣдстави, между другитѣ необходими документи, и удостовѣрение отъ респективната земледѣлческа каса, че съ тоя имотъ той не е гарантиралъ дългътъ си прѣдъ нея и пр., въ конкретния случай продавача Мустафа Шишку не е изпълнилъ тая формалность при отчуждаването нивата си къмъ Халилъ Пехливанъ Шишку, когато въ дѣйствителность неговата нива (сжщата, която е отчуждилъ къмъ послѣдния) е била заложена на Станимашката земледѣлческа каса за неговъ личенъ дългъ; такъва продажба въ случая е недѣйствителна съгласно законитѣ и правилницитѣ на земледѣлческитѣ каси, които охраняватъ интереситѣ на послѣдната, отъ подобни сдѣлки. Независимо отъ това, управлението на Станимашката земледѣлческа каса прѣдставлява единъ актъ крѣпостенъ за въпросната нива, издаденъ на 28 ноемврий 1890 г., когато частното продавателно, сключено между Мустафа Шишку и Халилъ Пехливанъ е съставено на 3 юлий 1891 год., даже да се приеме за вѣрна тая дата, то продавателното е сключено много по кжсно отъ

врѣмето, когато вече земледѣлческата каса е спечелила извѣстно вѣщно право върху тоя имотъ и съгласно чл. 219 ал. II отъ закона за задълженията и договоритѣ пакъ ще трѣбва да се прѣдпочете правото (вѣщното право) на земледѣлческата каса; ето защо тая послѣдната много правилно е секвестирала нивата на своя длъжникъ Мустафа Реджебъ и като така, слѣдва да се уважи възивната ѝ жалба, а да се отхвърли искътъ на Халилъ Реджебовъ, като се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия",—съ рѣшението си отъ 4 февруарий 1899 г. подъ № 38, отмѣнилъ рѣшението на Конушкия мирови сѫдия № 1130/98 год., уважилъ възивната жалба на Станимашката земледѣлческа каса, а искътъ завѣденъ отъ Халилъ Реджебовъ, отъ с. Кукленъ, оставилъ безъ послѣдствие, като неоснователенъ. Срѣщу това рѣшение Халилъ Реджебовъ Шишко, подава въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 217, 218, 219 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото продажбата съ частенъ продавателенъ актъ е била дѣйствителна, като извършена прѣди налагането на секвестра и защото неправилно е призналъ, че въ случая е имало правилно залагане на имота у земледѣлческата каса.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че истецътъ е основавалъ правото си на собственость върху нивата на продавателенъ актъ, който има завѣрена дата прѣди налагането на запора, така щото, отъ тая точка, правилно се оплаква касаторътъ, че земледѣлческата каса е поискала да се удовлѣтвори отъ чуждъ имотъ. Съображението на окрѫжния сѫдъ, че земледѣлческата каса била придобила вѣщно право върху нивата прѣди датата на продавателното съ това, че длъжникътъ и е оставилъ въ касата крѣпостния си актъ, не може да се признае за законно, тъй като, споредъ сѫществующитѣ закони, такова право тя е могла да придобие само съ извършването на редовна ипотека, а не и по другъ начинъ. Така сѫщо е неоснователно съображението на сѫда, че закона покровителствува земледѣлческитѣ каси, като постановява, че и частна продажба не може да се извърши, ако продавача не прѣдстави свидѣтелство отъ касата, че не ѝ длъжи, тъй като закона, който се отнася до тая материя, а именно чл. 24 отъ земледѣлческитѣ каси, е издаденъ въ 1897 год. и не може да има обратна сила. При тия обстоятелства, Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, като е призналъ, че земледѣлческата каса е придобила въ случая вѣщно право, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ № 38, отъ 4 февруарий 1899 г., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 73 — (388) — 12 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесетий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошкова, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 336, по описа за 1899 год., на Бинчо Т. Гьобеклиевъ, отъ с. Узунджево, съ Русю Гьобеклиевъ и Теню Бинчевъ, отъ сѫщото село, за вдигане запоръ отъ движимъ имотъ* — Въ заседанието се явиха: адвоката Г. Калинковъ, повѣреникъ на Бинчу Т. Гьобеклиевъ и адвоката Т. Теодоровъ, повѣреникъ на Русю Гьобеклиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Бинчо Гьобеклиевъ, отъ с. Узунджево, заявилъ искъ противъ Русю Гьобеклиевъ и Теню Бинчевъ. отъ сѫщото село, за да се вдигне наложения отъ първия за дългъ на втория отвѣтникъ запоръ върху обозначени въ исковото прошение движими имоти, които истецътъ счита за свои по покупка. Хасковския околийски мирови сѫдия, на основание продавателното на истеца и свидѣтелскитѣ показания, съ рѣшението си № 761/98 год, уважилъ искътъ въ по-голѣмата му часть, а само по отношение на една свиня и 2 прасета го отхвърлилъ. По апелъ отъ отвѣтника — взискатель, Хасковския окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 27 отъ 4 февруарий 1899 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ, по слѣдующитѣ съображения: „1) съ продавателния записъ, съставенъ на 16 май 1898 год., истецътъ Б. Гьобеклиевъ не може да си послужи за да доказва, че секвестиранитѣ отъ Р. Гьобеклиевъ прѣдмети сѫ негова собственость, понеже по него не се установява, щото Б. Гьобеклиевъ да е далъ нѣкакви пари на Т. Бинчевъ. Разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция, които сѫ подписали продавателния записъ говорятъ, че прѣдъ тѣхъ пари Б. Гьобеклиевъ не е давалъ на Т. Бинчевъ; 2) отъ разпитанитѣ свидѣтели въ първата и втората инстанции, пъкъ и отъ обясненията на странитѣ се вижда, че кѫщата и нивитѣ, гдѣто сѫ секвестирани въпроснитѣ прѣдмети, сѫ собственость на Т. Бинчевъ, а не на Бинчо Т. Гьобеклиевъ и понеже стопанинътъ на единъ недвижимъ имотъ се законно прѣдполага, че е собственикъ на всички движими имоти, които се намиратъ въ него, слѣдва да се приеме, че Т. Бинчевъ въ дадения случай, като собственикъ на недвижимитѣ имоти, въ които Р. Гьобеклиевъ е наложилъ запоръ на изброенитѣ вечъ движими имоти, е и тѣханъ законенъ притѣжатель; 3) отъ разпитанитѣ въ тази инстанция свидѣтели се установява, че отъ всичкитѣ членове на семейството на Т. Бинчевъ, живущи въ кѫщата му, Бинчо Т. Гьобеклиевъ има най-малко право да прѣдявява нѣкакви прѣтенции за секвестиранитѣ отъ Р. Гьобеклиевъ движими имоти, тъй като послѣдния най-малко се е трудилъ за придобиването имъ, но независимо отъ това послѣдно обстоятелство, даже и да е положилъ еднакъвъ трудъ съ Т. Бинчевъ за обработване на нивитѣ и пр., то пакъ неговия искъ е съвършенно неоснователенъ, защото отъ всичкитѣ данни по дѣлото се установява, че той Б. Гьобеклиевъ живѣе при баща си (Т. Бинчевъ) и че всичкитѣ дългове, направени отъ послѣдния, сѫ направени за въ полза на членоветѣ на неговото семейство". Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Хасковския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 80, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е прицѣнилъ продавателния му записъ, въ

който изрично било казано, че продавача си е получилъ паритѣ по продажбата, както и не обсѫдилъ свидѣтелскитѣ показания въ първата инстанция, за примѣръ на свидѣтеля Палевъ, прѣдъ който продавача билъ изповѣдалъ продажбата; 2) чл. 325 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва собственостьта на недвижими имоти, като счита, че отъ свидѣтелитѣ се било установило, какво кѫщата принадлѣжала на Т. Бинчевъ; 3) чл. 39 отъ сѫщото сѫдопроизводство. защото не имъ прѣдложилъ помирение.

Слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Първото оплакване въ първата си половина е оплакване по сѫщество, а не касационно, защото сѫдътъ оцѣнява, както се вижда още отъ първия мотивъ на обжалваното рѣшение, продавателния записъ като казва, че отъ съдържанието му не се вижда щото ищеца да е далъ пари на баща си — Т. Бинчевъ за спорнитѣ имоти; а какво убѣждение да извлѣче единъ сѫдъ отъ извѣстно доказателство, е въпросъ по сѫщество и не подлѣжи на касационенъ контролъ до като нѣма оплакване за извращене на това доказателство. Така сѫщо и въ втората си половина оплакването се отнася до сѫществото на дѣлото, защото въ обжалваното рѣшение изрично е казано, че сѫдътъ се основава на подписанитѣ въ записа и разпитани въ първата инстанция свидѣтели, отъ показанията на които излизало, че прѣдъ тѣхъ ищецътъ не е давалъ пари на баща си. Като казва въ рѣшението си, че отъ продавателния записъ не се вижда ищеца да е далъ пари на баща си, окрѫжения сѫдъ не игнорирва, а тълкува оная часть отъ съдържанието на записа, въ която Т. Бинчевъ изповѣдва да си е получилъ паритѣ отъ ищеца. Слѣдователно, сѫдътъ е приелъ въ обсѫждане продавателния записъ, както му прѣдписва чл. 80 отъ гражданското сѫдопроизводство, и го е подложилъ на своята оцѣнка, както му прѣдписва чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Споредъ прѣдписанието на сѫщия членъ, сѫдътъ е оцѣнилъ и показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция. Прочее, не е допуснато нарушение на рѣченитѣ членове отъ гражданското сѫдопроизводство и за това първото оплакване е неоснователно. 2) Чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство забранява да се доказва съ свидѣтелски показания прѣхвърлянето на собственостьта на недвижими имоти. Тукъ спора е билъ не за недвижими имоти, а за движими и сѫдътъ не е присѫдилъ собственостьта на недвижими имоти на основание свидѣтелски показания, за да е далъ касационенъ поводъ за нарушение на тоя членъ, напротивъ, сѫдътъ щѣше да наруши този членъ, именно ако бѣше се основалъ — както допълнително, устно, се оплаква повѣреника на касатора, за дѣто сѫдътъ не се е основалъ на показанията на свидѣтеля Петко Тодоровъ (гледай показанията му въ протокола на мировиятъ сѫдия отъ 29 юлий 1898 г.), че прѣзъ 1896 год. ищеца и баща му сѫ направили спогодително, споредъ което бащата далъ нивитѣ си на сина си — ищеца да ги работи и да прибира произведенията като своя собственость, а ищеца да гледа баща си до животъ. Сѫдътъ щѣше да наруши чл. 325, защото такова спогодително съдържа въ себе си едно отчуждение на недвижими имоти, каквото отчуждение не се доказва съ свидѣтелски показания. Прочее,

второто оплакване, за че билъ нарушенъ чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно. 3) Чл. 39 отъ гражданското сѫдопроизводство именно не е нарушенъ, защото мировиятъ сѫдия е поканилъ странитѣ по настоящето дѣло на помирение, а когато мировиятъ сѫдия изпълнилъ прѣдписанието на чл. 69, не съставлява сѫществено нарушение на чл. 139 отъ сѫщото сѫдопроизводство обстоятелството дѣто прѣдседательтъ на окрѫжния сѫдъ не повтаря да покани странитѣ на помирение, щомъ вижда това за безполѣзно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Бинчо Т. Гьобеклиевъ срѣщу рѣшението на Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 4 февруарий 1899 год., подъ № 27, като неоснователна, съ силата чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 74 — (389) — 12 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесетий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 344, по описа за 1899 год., на Косю Димитровъ, отъ гр. Ст.-Загора, съ Емине Коджа Исмаилова, Мехмедъ и Айше Мустафови, отъ сѫщия градъ, за 44 кв. метра.* — Въ заседанието се явиха: адвоката К. Серафимовъ, повѣреникъ на Косю Димитровъ, и адвоката Ал. П. Радевъ, повереникъ на Емине Еминова, по мѫжъ Мустафова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Косю Димитровъ, отъ гр. Стара-Загора, заявилъ искъ противъ Емине Коджа Исмаилова, Мехмедъ и Айше Мустафови, отъ Ст.-Загора, за 44 кв. метра мѣсто въ сѫщия градъ, съ обозначени граници, въ обозначена улица. Старо-Загорския град. мирови сѫдия, слѣдъ като извършилъ огледъ съ измѣрвание на мѣстото, съ рѣшението си № 3/96 год., уважилъ иска. По апелъ отъ отвѣтницитѣ, Старо-Загорския окр. сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: — „1) че истеца Косю Димитровъ, съ исковото си прошение до Старо-загорския град. мирови сѫдия е искалъ да се осѫдятъ отвѣтницитѣ Емине Ходжа Исмаилова, Мехмедъ и Айше Мустафови, отъ сѫщия градъ, за да му отстѫпятъ и прѣдадѫтъ неправилно присвоената му часть отъ дворното му мѣсто въ гр. Ст.-Загора, кв. 71, подъ № 11, отъ 44 кв. метра и заплатятъ станалитѣ разноски по дѣлото. За подкрѣпление на иска си е прѣдставилъ: 1) единъ актъ съставенъ отъ Старо-Загорския градски инджинеръ на 19 августъ 1896 год.; 2) постановление № 301 отъ Старо-Загорската градска община; 3) продавателенъ актъ съ дата 10 юний 1896 год. и 4) единъ крѣпостенъ актъ, отъ който се вижда, че истеца притѣжава въпросното по-горѣ мѣсто при граници и пространство означени въ крѣпостния актъ; 2) че апелаторитѣ отвѣтници, както прѣдъ мировия сѫдия, така и въ възивната си жалба възразяватъ, че мѣстото, върху което иматъ построени здания, заедно съ спорното било купено отъ покойния имъ баща отъ Старо-Загорското град. общин. управление още прѣзъ 1880 год. и отпослѣ било заградено, както е въ сегашното

си положение, споредъ плана и оказанието на тогавашния град. инжинеръ и отъ тогава и до сега тѣ непрѣстанно и безпрѣпятствено владѣяли; обаче досегашния град. инжинеръ като видѣлъ, че прѣдшественика му направилъ грѣшка, като оставилъ съ такава ширина улицата, въ която се намира кѫщата на истеца, накаралъ послѣдния да отстѫпи 1 метъръ и 60 сант. отъ своето мѣсто, което купилъ едва прѣзъ 1896 год. за улицата, а пъкъ той отъ своя страна да влезѣлъ на вътрѣ въ тѣхното мѣсто за отстѫпеното мѣсто, като за подкрѣпление на послѣдното обстоятелство, тѣ сѫ искали извършване на второ огледъ отъ цѣлия съставъ на сѫда; 3) отъ прѣдставенитѣ документи на истеца при първоначалното дѣло и извършения огледъ по възивенъ редъ на 17 октомврий 1898 г., сѫда намира, че искането на истеца да отнеме отъ дворното мѣсто на възивницитѣ 44 кв. метра мѣсто, като негово, е неоснователно и то по слѣдующитѣ съображения: 1) отъ прѣдставения продавателенъ актъ и крѣпостенъ актъ отъ истеца е видно, че той е купилъ едно ново планирано (споредъ стария планъ) мѣсто отъ 704 кв. метра, въ което влиза и отнетото 44 кв. метра за улица; 2) че отъ обясненията на апелаторитѣ и извършения огледъ е видно сѫщо, че послѣднитѣ иматъ въ владѣние толкова дворно мѣсто, колкото имъ било дадено и купили отъ Старо-Загорската община още прѣзъ 1880 год. и че тѣхното мѣсто има за граници и построени върху тѣхъ постройки точно споредъ оказания по-прѣди планъ отъ тогавашния град. инжинеръ; 3) че отъ извършения огледъ отъ цѣлия съставъ на сѫдътъ и направената скица на спорното мѣсто е видно, че дворното мѣсто е имало 704 кв. метра само въ първото си положение, споредъ стария планъ, и отнетото 44 кв. метра не влиза въ апелаторовия дворъ, но остава на улицата споредъ сегашния планъ на града. Слѣдователно, исканието на истеца да отнеме 44 кв. метра отъ двора на апелаторитѣ, което пространство казва, че му било засвоено отъ послѣднитѣ, е неоснователно и несправедливо, тъй като е установено че това пространство му е отнето и остава сега за улица. Единственото което може да иска истеца и което ще бѫде справедливо, то да му бѫде заплатено отнетото мѣсто отъ градското общ. управление, а не да кара апелаторитѣ да му отстѫпватъ това пространство, а тѣ за своя смѣтка да дирятъ отъ съсѣда си; 4) че въ това положение на дѣлото иска на истеца се явява като неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, като се отмѣни мировото рѣшение", — съ рѣшението си № 573 отъ 30 ноемврий 1898 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска. Истеца подава касационна жалба и се оплаква, че Старо Загорския окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не разбралъ въ що състои сѫщностьта на работата, като утвърдилъ, че спорнитѣ 44 метра мѣсто сѫ влѣгли въ улицата, а не въ двора на отвѣтницитѣ и като намерилъ това че е отъ нѣкакво ужъ измѣнение на стария планъ, когато такова измѣнение е нѣмало — планътъ на града билъ все единъ и сѫщъ и споредъ него всичкитѣ дворни мѣста въ квартала, между които на истеца и на отвѣтницитѣ, били все по 704 кв. метра; 2) чл. чл. 376 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е оставилъ безъ разглеждане прѣдставенитѣ му четири документи: крѣпостния и частния продавателенъ актъ, както и акта съста-

венъ отъ град. инжинеръ и постановлението на кмета за глобяванието на отвѣтната страна за дѣто е строила безъ позволение; 3) чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 376 и 471 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото както отъ огледитѣ на мировия сѫдия и на окр. сѫдъ, така и отъ направената отъ окр. сѫдъ снимка съ означенитѣ въ чертежа точки се виждало кѫдѣ би трѣбало да бѫде поставена границата между дворовете на сѫдящитѣ се страни, а щомъ сѫда е измерилъ само двора на истеца, а не и на отвѣтницитѣ, а щомъ инжинера се е произнесалъ, че раздѣлителната линия е на 1 м. и 60 см. въ двора на отвѣтницитѣ, то сѫда криво значение е далъ на заключението на инжинерина и на документитѣ, като е счелъ, че спорнитѣ 44 метра били въ улицата, а не въ двора на отвѣтницитѣ; 4) чл. 107, въ свързка съ 58 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е счелъ, че възражението на отвѣтницитѣ, какво тѣхното тѣсто било отъ 704 кв. метра и само толкози тѣ имали сега въ рѫцѣ и владѣли, било доказано, безъ, обаче, да сѫ прѣдставили тѣ нѣкакви доказателства за това.

Слѣдъ доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Първото, второто и третото оплаквания могѫтъ да се слеятъ въ привѣденото устно отъ повѣреника на касатора оплакване, мотивирано въ изискуемата форма на касационнитѣ оплаквания, въ смисълъ, че Старо-Загорския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото се е основалъ на несѫществуващи доказателства, а сървѣменно е извратилъ сѫществующитѣ доказателства, като приелъ, че имало старъ и новъ планъ и че спорното мѣсто влизало въ улицата, когато за тѣзи обстоятелства нѣмало доказателства въ дѣлото, а при това, защото сѫда е игнорилалъ прѣдставенитѣ му отъ истеца документи, както и огледа извършенъ отъ мировия сѫдия. Отъ фактическа страна, вѣрно е, че въ дѣлото нѣма никакъвъ планъ на градътъ, или поне на участъкътъ, въ който влизатъ дворовете на сѫдящитѣ се страни заедно съ спорното мѣсто. Съгласно чл. 58 отъ гражд. сѫдопроизводство, истеца е билъ длъженъ да прѣдстави надлѣжно издаденъ прѣписъ отъ оня планъ, споредъ който той прѣтендира, че спорното мѣсто му е завзето отъ отвѣтницитѣ. При нѣманието на никакъвъ планъ въ прѣписъ, или извлѣчение, сѫдътъ е снелъ на мѣстото единъ чертежъ при извършването на огледа и на тѣзи двѣ доказателства — чертежа и огледа — се основава въ рѣшението си, а чертежа, на който се осланя самъ касатора въ касационната жалба, оправдава сѫждението на сѫда, че е имало едно измѣнение въ плана на участъка, дѣто се намира спорното мѣсто, споредъ което измѣнение истеца е трѣбвало да отстѫпи отъ мѣстото си, или инакъ казано, улицата е навлѣгла въ мѣстото му на 1 м. и 60 см. въ дължина. Отъ тука слѣдва, че окр. сѫдъ ималъ е данни и не е извратилъ сѫществующитѣ въ дѣлото данни да счита, че е имало измѣнение въ плана и че, вслѣдствие това измѣнение, спорното мѣсто влиза въ улицата. Така щото първата часть на ново-формулираното устно оплакване, обемляюще тритѣ оплаквания въ касационната жалба, е неоснователно. 2) Въ първия мотивъ на обжалваното рѣшение се изброяватъ всичкитѣ четири документи, прѣдставени отъ истеца, така щото неможе съ положителность да

се твърди, чесжда е игнориралъ тия му документи; ако въ третия мотивъ обсжжда отдѣлно само два отъ тия документи — частния и крѣпостния актове, а нищо не говори по-нататъкъ за другитѣ два документа — за акта, съ който градския инджинеръ констатирва, че отвѣтната страна е сторила безъ разрѣшение отъ градския съвѣтъ и е завзела мѣсто отъ истеца, и за постановлението, съ което кмета глобилъ отвѣтната страна за дѣто е сторила безъ надлѣжно разрѣшение — то е защото тѣзи послѣднитѣ два документа не могжтъ да иматъ, отъ гледна точка на закона, значение за изхода на дѣлото, тъй като тѣ сж издадени отъ инжинера и кмета въ качеството имъ на административно-полицейски органи на общинското управление, съ цѣль да се констатира и да се накаже едно неподчинение къмъ общинската власть (чл. 96 отъ закона за градскитѣ общини) и, слѣдователно, не сж отъ естество да служатъ за доказателства въ единъ ревандикационенъ искъ, какъвто е настоящия, па макаръ и въ тѣхъ неумѣстно да се казва, че истеца билъ засвоилъ мѣсто отъ отвѣтницитѣ. Прочее, неоснователна е и втората часть на устното оплакване, въ свързка съ второто въ касационната жалба оплакване за игнориране на документитѣ. 3) Послѣднята му часть, относително първия огледъ, извършенъ отъ мировия сждия, е тоже неоснователна, защото този огледъ е замѣстенъ съ втория, извършенъ отъ цѣлия съставъ на окр. сждъ, било въ провѣрка на първия, било като самостоятелно доказателство, (чл. чл. 98 и 450 отъ гражд. сждопроизв.), а като самостоятелно доказателство първия огледъ не съдържа нѣщо повече, освѣнъ мнѣнието на инжинера, че спорното мѣсто е завзето отъ отвѣтницитѣ, което мнѣние, обаче, окр. сждъ, оборва съ рѣшението си, като се основава на чертежа въ смисълъ, че спорното мѣсто е влѣгло въ улицата, а не въ двора на отвѣтницитѣ. 4) Четвъртото оплакване въ касационната жалба, за нарушение чл. 107, въ свръзка съ чл. 58 отъ гражд. сждопроизводство, е неоснователно, защото, споредъ чл. 58 отъ гражданското сждопроизводство, истецътъ е билъ длъженъ да настоява да се измери мѣстото на отвѣтницитѣ, ако е считалъ, че тѣ владѣятъ повече отъ 704 кв. метра и, слѣдователно, че спорнитѣ 44 кв. метра влизатъ въ тѣхното, тѣмъ паче като мир. сждия, макаръ и съ протоколното си опрѣдѣление отъ 28 неемврий 1897 год. да е постановилъ да измери двѣтѣ мѣста — на отвѣтницитѣ и на истеца —, обаче неизмѣрилъ, освѣнъ послѣдното, както се вижда отъ протокола съ дата 10 декемврий 1897 год., а истеца даже въ втората инстанция при новия огледъ не е поискалъ измѣрването мѣстото на отвѣтника, отъ което слѣдвало да приеме сжда, че отвѣтницитѣ не владѣятъ повече отъ 704 кв. метра и, слѣдователно, спорнитѣ 44 кв. метра не влизатъ въ тѣхното.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Косю Димитровъ, срѣщу рѣшението на Старо-Загорския окр. сждъ отъ 30 ноемврий 1898 год. подъ № 572, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (404) — 27 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 388, по описа за 1900 год., на Цено Дърмански, отъ градъ Враца, срѣщу опрѣдѣлението на Вратчанскиятъ окр. сѫдъ отъ 24 мартъ 1900 година* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣднитѣ: Съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 мартъ т. г. Вратчанскиятъ окр. сѫдъ, като взе прѣдъ видъ: — „че по искането на Тодораки Игнатовъ, отъ гр. Вратца е било завѣдено гражданско дѣло противъ Коцо Манчовъ и Цѣно Дърмански прѣдъ Вратчанскиятъ градски мирови сѫдия за мѣсто въ стойность 150 лева, и че, прѣди да бѫде сложно за разглеждане дѣлото, Игнатовъ е подалъ заявление на мирови сѫдия, съ което заявилъ, че оттегля искътъ си и молилъ да се прѣкрати дѣлото; че мирови сѫдия, въпрѣки това му заявление, на 23 декемврий 1899 год. разгледалъ дѣлото и издалъ рѣшение, съ което отхвърлилъ искътъ му като неоснователенъ и като недоказанъ. Въ днешното сѫдебно заседание Тодораки Игнатовъ, като обжалва рѣшението, иска да бѫде прѣкратено дѣлото и издаденото отъ мирови сѫдия рѣшение да бѫде обезсилено, че той билъ заявилъ на сѫдията да прѣкрати дѣлото, че оттегля иска си, прѣди да бѫде произнесено рѣшението; че щомъ сѫдътъ констатира и се установява, че той—Тодораки Игнатовъ, на 22 декемврий 1899 год., е заявилъ, че оттегля иска си, то сѫдията незаконно е издалъ спомѣнатото рѣшение, защото съ оттеглюване на исковата молба отъ ищеца, не сѫществува искъ и нѣма прѣдметъ вече на такъвъ и слѣдваше дѣлото да бѫде прѣкратено“, — прѣкратилъ производството по настоящето дѣло. — Срѣщу горното опрѣдѣление на Вратчанскиятъ окр. сѫдъ Цѣно Дърмански подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщия сѫдъ неправилно прѣкратилъ дѣлото, слѣдъ като другата страна встѫпила въ процесътъ и не дала съгласието си за отеглянето на иска.

Слѣдъ доклада и заключението на прокурора, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Законътъ, като прѣдоставя право на едно лице да заяви граждански искъ, поставя по-нататъкъ въ зависимость отъ волята на отвѣтната страна прѣкращението на дѣлото, въ случай че пожелае това ищеца. Ако вѣднѫжъ е билъ възбуденъ споръ за нѣкое гражданско право и странитѣ по него сѫ прѣдставили своитѣ доказателства, ищеца слѣдъ това не може да отегли искътъ си *безъ съгласието на отвѣтната страна.* Това положение произтича отъ принципътъ на равноправностьта на странитѣ въ процесътъ и отъ интересътъ на отвѣтника да се разгледа спорното правоотношение съ едно рѣшение, което би отклонило възобновлението на иска. Съпоставени горнитѣ съображения съ обстоятелствата на това дѣло, излазя, че Вратчанскиятъ окр. сѫдъ съ опрѣдѣлението си, което е прѣдметъ на обжалване, е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е прѣкратилъ дѣлото, слѣдъ като странитѣ сѫ влѣзли въ състѣзание по сѫщество на работата и безъ да даде отвѣтника съгласието си за оттегляне на иска.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: опрѣдѣлението на Врачанскиятъ окр. сждъ отъ 24 мартъ 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окр. сждъ.

№ 76 — (410) — 28 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Дим. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 269, по описьтъ за 1900 год., на А. Каназирски, повѣреникъ на Стефанъ Бебисъ, отъ гр. Тутраканъ, Колю Горановъ и Стоянъ Трифоновъ, ж. отъ с. Кара-Коджаларъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенскиятъ окр. сждъ, отъ 27 януарий 1900 год. № 3.* — Въ заседанието се яви адвоката Г. Згуревъ, повѣреникъ съ телеграфно пълномощие на Стефанъ Бебисъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: По взискането на Тутраканската земледѣлческа каса, помощ. сждебния приставъ на VI участъкъ при Русенския окр. сждъ е произвелъ публична проданъ на нѣколко кжса недвижими имоти, принадлѣжащи на длъжника Митю Кировъ и поржчителитѣ му Проданъ Стояновъ и Христо Станчевъ, отъ с. Кара-Коджаларъ, които били окончателно възложени върху послѣднитѣ наддавачи—Е. Станчовъ, повѣреникъ на Ст. Бебисъ, отъ гр. Тутраканъ, Стоянъ Продановъ, отъ село Кара-Коджаларъ и Колю Горановъ, отъ сжщото село. Тутраканскиятъ мирови сждия, комуто е била прѣдставена за утвърждение казаната продажба, съ опрѣдѣлението си отъ 16 октомврий 1898 год. подъ № 1108, като я намѣрилъ за законно извършена, е утвърдилъ. Недоволни отъ това опрѣдѣление на мирови сждия, Митю Кировъ, Проданъ Стояновъ и Христо Станчевъ подали частна жалба въ Русенскиятъ окр. сждъ, който разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: — „че въ изпълнителното производство № 1086/96 год. по извършената продажба на отвѣтната страна по напечатаното обявление № 7133 отъ 28 септемврий 1898 год., е написанъ протоколъ съ дата 24/X 96 год., подписанъ отъ сждебния приставъ, чрѣзъ който протоколъ сжщия приставъ обявява публичната продажба нестанала; че отъ друга страна сжществуватъ наддавателни листове съ сжщата дата 24 октомврий, въ които сж се подписали наддавачи; че като има прѣдъ видъ наредбата на чл. 1021 отъ гражданското сждопроизводство, който въ послѣдната си алинея постановява, щото продажбата да се продължава въ послѣдния день на наддаването до 5 часътъ слѣдъ пладнѣ, сждътъ иде до заключение, че първия протоколъ — протоколъ, съ който продажбата е обявена за нестанала, е подписанъ въ 5 часа най-рано, въ доказателство на това е приложениятъ въ протокола подписъ на сждебния приставъ; сждътъ иде до заключение, че протоколитѣ по наддавателнитѣ листове сж съставени слѣдъ 5 часа и че, слѣдователно, продажбата е извършена слѣдъ послѣдния срокъ, прѣдвиденъ отъ закона, за това и на основание чл. 1021 п. 1 отъ гражданското сждопроизводство, сждътъ

счита продажбата по изпълнителното дѣло № 1084/96 год. на VI изпълнителенъ участъкъ не станала, отъ друга страна, като има прѣдъ видъ, че слѣдъ тая дата длъжницитѣ сѫ внесли сумата по взискането на земледѣлческата каса, намира нова една продажба безпрѣдметна; че колкото се отнася за зачеркването на протокола съ двѣ черти, съ който е обявена продажбата нестанала, сѫдътъ при отсѫтствието на единъ актъ отъ страна на сѫдебния приставъ, който актъ да е обяснилъ причинитѣ на написването на протокола и причинитѣ на обѣзсилването му,— това обстоятелство, че протокола е зачеркнатъ съ двѣ черти, сѫдътъ неможе да не счете за обезсилване на протокола",—съ протоколно опрѣдѣление № III, отъ 27 януарий 1900 год., опрѣдѣлилъ: „унищожава производството по изпълнителното дѣло № 1084/96 год. на VI изпълнителенъ участъкъ. Съгласно съ чл. 1056 отъ гражданското сѫдопроизводство, лишава сѫдебния приставъ отъ опрѣдѣленото отъ частьта възнаграждение, което му се пада". Срѣщу опрѣдѣлението на Русенскиятъ окр. сѫдъ № 3, отъ 27 януарий 1900 год., Александръ Каназирски, повѣреникъ на Стефанъ Бебисъ, Колю Горановъ и Стоянъ Трифоновъ, подава касационна жалба въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, съ която се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно унищожилъ извършената по настоящето дѣло публична проданъ.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора е заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: За да признае, че проданьта по настоящето дѣло е нестанала и че протоколитѣ по наддавателнитѣ листове сѫ съставени слѣдъ 5 часа, Русенскиятъ окрѫжѣнъ сѫдъ се е основалъ на другъ единъ унищоженъ отъ самия приставъ протоколъ, който има съдържание, че проданьта е нестанала по неявяване купувачи до 5 часа. Обаче, Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е могѫлъ да прознава за недѣйствителни едни официални актове до тогава до когато срѣщу тѣхъ не е билъ заявенъ подлогъ, и само на основание на единъ документъ, който, като унищоженъ отъ сѫщия чиновникъ, трѣбва да се сматря като несѫществующъ. Това опущение на сѫда въ случая е толкова по сѫществено, че извършването проданьта подиръ 5 часа не опорочва проданьта тъй, както би я опорочило извършването ѝ прѣди срока (чл. 1035 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство) и че сѫдилищата подобна неправилность биха могли да поправятъ само ако заинтересованата страна би подала жалба въ законния срокъ, което не сѫществува по настоящето дѣло. При тия обстоятелства, Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е унищожилъ извършената по настоящето дѣло публична проданъ, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ съ това чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Русенскиятъ окр. сѫдъ отъ 27 януарий 1900 год. № 3, защото е нарушенъ чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окр. сѫдъ.

№ 77 — (418) — 2 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на петнадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно саседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ. членове: Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 292, по описа за 1900 год., на Георги Юруковъ, повѣреникъ на Имсенъ и С-ие, отъ Цариградъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 4 октомврий 1899 год. подъ № 313.* — Въ заседанието се яви адвоката Д-ръ К. Гелбертъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на търговската кѫща Имсенъ и С-ие.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Съ искова молба до Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 августъ 1898 год., Станчо Черневъ, отъ гр. Казанлѫкъ, е завѣлъ искъ срѣщу Иванъ Т. Калайджиевъ, отъ сѫщия градъ, въ качеството му на повѣреникъ на Лудвигъ Райнхардъ, прѣдставитель на търговската кѫща Имсенъ и С-ие, отъ гр. Цариградъ, за унищожаване на единъ ипотеченъ актъ съ дата 5 октомврий 1892 год. на сума 20822 лева златни, по който ипотеченъ актъ е билъ издаденъ изпълнителенъ листъ подъ № 6335 отъ 22 октомврий 1894 г. отъ Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ за привѣжданието въ изпълнение, по който пакъ изпълнителенъ листъ е завѣдено изпълнително дѣло подъ № 538/94 год. Съ заявление отъ 8 юний 1899 г., рѣчения истецъ — Станчо Черневъ, по завѣденото, вслѣдствие на горната му искова молба, гражданско дѣло подъ № 597/98 г. прѣдъ Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, срѣщу търговската кѫща Имсенъ и Си-е, за унищожение на казания ипотеченъ актъ, издаденъ отъ първия къмъ сѫщата кѫща, е поискалъ отъ казания окрѫженъ сѫдъ да спрѣ изпълнителното дѣло № 538/94 г., завѣдено по привѣждането въ изпълнение издадения по силата на сѫщия ипотеченъ актъ, на който се иска унищожението, изпълнителенъ листъ, и сѫщия окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си подъ № 1039 отъ 11 юний т. г., е постановилъ: „спира изпълнението на изпълтителния листъ № 6335, по който е образувано изпълнително дѣло № 538/94 год. на Казанлѫшкия сѫдебенъ приставъ, за което да се издаде на просителя нуждната заповѣдь". Отъ това опрѣдѣление на Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, останала недоволна търговската кѫща Имсенъ и С-ие и подала срѣщу него опрѣдѣление частна възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „съ исковата си молба отъ 29 августъ 1898 г. Станчо Черневъ е завѣлъ искъ срѣщу търговската кѫща Имсенъ и С-ие, за унищожение на ипотеченъ актъ за сума 20822 лева златни съ дата 5 октомврий 1892 год., по който ипотеченъ актъ е билъ издаденъ на Имсенъ и С-ие изпълнителенъ листъ № 6335 отъ 22 октомврий 1894 год., за привѣжданието въ изпълнение на който изпълнителенъ листъ е било образувано изпълнително дѣло подъ № 538/94 г., както това се установява отъ прѣдставеното въ първата инстанция отъ Ст. Черневъ удостовѣрение подъ № 3342, издадено отъ Казанлѫшкия сѫдебенъ приставъ на 5 юний 1899 г. Съ заявлението си пъкѣ отъ 8 юний 1899 год. Станчо Черневъ е молилъ да спрѣ рѣчения окр. сѫдъ казаното по-горѣ изпълнително дѣло, до разрѣшаването на завѣденото гражданско дѣло подъ № 597/98 г., което искане и Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, съ опрѣдѣлението си подъ № 1039 отъ 11 юний т. г., уважилъ твърдѣ

правилно, защото като гражданското дѣло № 597/98 г. е завѣдено за унищожението на ипотечния актъ, възъ основа на който е издаденъ изпълнителенъ листъ, по който е завѣдено изпълнителното дѣло № 538/94 г., ако не бѫде спрѣно послѣдното дѣло, безцѣлно ще бѫде разрѣшаването на него гражданско дѣло и ищеца Станчо Черневъ, въ случай че спечели сѫщото дѣло, не може да бѫде удовлѣтворенъ, ако изпълнението на изпълнителното дѣло № 538/94 г. продължи и му се продадѫтъ недвижимитѣ ипотекирни имоти съ ипотечния актъ, за който актъ за унищожението му е завѣлъ гражданското дѣло № 597/98 год. Домогването на частния тѫжитель, че Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 515 и 519 отъ гражданското сѫдопроизводство съ разглеждането молбата на Станчо Черневъ за спирането на изпълнителното дѣло № 538/94 год. въ распорѣдително заседание, безъ да изслуша странитѣ, нѣма никакво сѫществено значение за разрѣшението на настоящето частно гражданско производство отъ втората инстанция, понеже това опущение на първата инстанция се исправя въ втората съ изслушването на странитѣ. Второто домогване на частния тѫжитель, че окрѫжния сѫдъ билъ нарушилъ чл. чл. 533 и 537 отъ гражданското сѫдопроизводство съ обтѫженото опрѣдѣление, е неоснователно, защото истеца Станчо Черневъ не е искалъ обѣзпечение на искътъ си по гражданското дѣло № 597/98 г., както това ясно се види отъ заявлението му до окрѫжния сѫдъ, съ което е искалъ спиранието на изпълнителното дѣло № 538/94 г. и което искане е уважено отъ него сѫдъ съ обтѫженото опрѣдѣление и то на единственото основание, че просителя и истецъ Ст. Черневъ не ще бѫде въ възможность да се удовлѣтвори въ случай че спечели гражданско дѣло № 597/98 г., като му се продадѫтъ ипотекиранитѣ недвижими имоти, за унищожението на която тъкмо ипотека, е завѣденото гражданско дѣло, което е и повече отъ очевидно. Третото домогване на частния тѫжитель, че окрѫжния сѫдъ, съ издаването на обтѫженото опрѣдѣление, е нарушилъ чл. чл. 799, 817, 818 и 839 отъ гражданското сѫдопроизводство, е тоже неоснователно, защото наредбитѣ въ тия членове се отнасятъ за сѫдебнитѣ рѣшения влѣзли въ законна сила, които сѫ издадени по дѣла водени по състѣзателенъ редъ и относително правото на сѫдебнитѣ пристави за отлагането на едно завѣдено вече изпълнително дѣло, а не до конкретния случай, по който спрѣното изпълнително дѣло № 538/94 г. е завѣдено за изпълнението на единъ изпълнителенъ листъ, издаденъ възъ основание на една ипотека, на която за унищожението ѝ вече е завѣдено гражданско дѣло по състѣзателенъ редъ, и по което не отъ сѫдебния приставъ е спрѣно изпълнението, а по постановлението на окрѫжния сѫдъ", — съ опрѣдѣлението си № 313 отъ 4 октомврий 1899 г. опрѣдѣлилъ: „частната възивна жалба на търговската кѫща Имсенъ и С-ие, отъ гр. Цариградъ, противъ опрѣдѣлението на Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, отъ 11 юний 1899 г. подъ № 1039, съ което се спира изпълнението на изпълнителния листъ № 6335, по изпълнителното дѣло № 538/94 г., като неоснователна, да остане безъ послѣдствие". Срѣщу това опрѣдѣление Георги Н. Юруковъ, повѣреникъ на Имсенъ и С-ие, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ по това

дѣло е нарушилъ чл. чл. 839, 533 и 1049 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно спрѣлъ изпълнението на изпълнителния листъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша докладътъ на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурорътъ, взе въ съображение: Въ чл. 839 отъ гражданското сѫдопроизводство сѫ изброени въ видъ на изключение случаитѣ, при наличностьта на които сѫдебния приставъ има право да отлага изпълнението на прѣдадения му изпълнителенъ листъ, или да прѣкрати, или да спрѣ дѣйствията по начнатото изпълнение. Основанията, по които изпълнителния листъ може да бѫдѐ отложенъ, или прѣкратенъ по опрѣдѣление отъ сѫдътъ, не се посочватъ въ горния членъ, но тѣ трѣбва да се търсятъ въ закона. Сѫдътъ туку тъй не може да постанови за спирането на изпълнението по просто едно заявление на страната, а трѣбва да посочи въ опрѣдѣлението си причини, основани на законътъ. Въ дадения случай Пловдивския апелативенъ сѫдъ непривилно е постановилъ опрѣдѣлението си за спиране на изпълнението, тъй като прѣдявяването на искъ отъ страна на длъжникътъ Станчо Черневъ за унищожаване на ипотечния актъ, по силата на който е издаденъ изпълнителния листъ въ полза ка кредиторътъ Лудвикъ Райнхардъ, само по себе не може да послужи за достатъчно основание и законенъ поводъ да се спрѣ изпълнението. Едно отъ законнитѣ основания, по силата на което Станчо Черневъ би могълъ да поиска спирането на изпълнението до разрѣшаването на искътъ му, е да обѣзпечи противната страна въ случай на загуба, и понеже такава гаранция въ случаятъ не е прѣдставена, Пловдивския апелативенъ сѫдъ неправилно и въпрѣки закона е постановилъ опрѣдѣлението си, вслѣдствие на което е нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложенитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ намира жалбата на касаторътъ основателна и за това **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 313 отъ 4 октомврий 1899 г., защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 78 — (430) — 4 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетий септемврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазъръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 201, по описа за 1900 год., на Тодоръ Папаянопуло, отъ с. Керменли, Сливенска околия, съ Димитръ Ганевъ, отъ гр. Нова-Загора, за нива.* — Въ заседанието се яви адвоката Т. Тодоровъ, повѣреникъ на Т. Папаянопуло.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Папаянопулосъ, отъ с. Керменлий, Сливенска околия, съ исково прошение заявилъ прѣдъ II Ямболски мирови сѫдия искъ противъ Димитъръ Ганевъ, за една нива, отъ стойность 500 лева, находяща се въ землището на селото Мусукутлий, Ямболско, въ мѣстностьта „Сливенския пѫть“, отъ около 60 дюлюма, съ

граници: Иванъ Аврамовъ, Недѣлко Добревъ и Лозенски пѫть, която той (ищеца) купилъ на публиченъ търгъ отъ сѫдебния приставъ на 9 септемврий 1896 г. и се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ № 202 на 26 юний 1898 год., възъ основание опрѣдѣлението на сѫда отъ 7 май 1897 год. № 66, съ което е утвърдилъ извършената отъ пристава продажба. Сѫщата тази нива, обаче, била продадена повторно чрѣзъ сѫдебния приставъ на Димитъръ Ганевъ отъ Нова-Загора, който сѫщо се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ № 198 отъ 20 декемврий 1897 год. и билъ въвѣденъ въ владѣние; нъ понеже той — ищеца е купилъ по-рано въпросната нива, слѣдвало да се счита втората продажба за недѣйствителна, за това молилъ сѫдията да призове на сѫдъ Димитъръ Ганевъ и го осѫди да му прѣдаде и отстѫпи фактическото владѣние на нивата. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшението си № 656 отъ 4 августъ 1899 год., отхвърлилъ иска на ищеца. Недоволенъ отъ това рѣшение, ищеца подава възивна жалба прѣдъ Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „I) че спорътъ между двѣтѣ сѫдящи се страни е за собственость на една нива, която нива единиятъ и другиятъ сѫ купили отъ публиченъ търгъ, продадена отъ сѫдебния приставъ за дългътъ на едно и сѫщо лице, и двѣтѣ продажби сѫ биле утвърдени отъ надлѣжния сѫдъ и за която нива ѝ двамата купувачи сѫ се снабдили съ крѣпостни актове; II) че ищеца основава искътъ си върху факта, че нивата е била продадена и възложена нему отъ сѫдебния приставъ и продажбата утвърдена отъ надлѣжния сѫдъ много по-рано отъ търгътъ станалъ за взимането на отвѣтника и за това послѣдния търгъ трѣбвало да се счита за недѣйствителенъ; III) че споредъ чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продадения недвижимъ имотъ на разни купувачи, собственостьта принадлѣжи на онзи купувачъ, който пръвъ го е добилъ съ нотариаленъ актъ. Законодателя не прави разлика въ продажбата, дали тя е по публиченъ редъ, или по частенъ редъ, нъ чисто и просто казва: „продадения недвижимъ имотъ на разни купувачи"; IV) че споредъ чл. 1027 отъ гражданското сѫдопроизводство, слѣдъ като се утвърди отъ сѫда публичната продажба и опрѣдѣлението влѣзе въ законна сила, купувача трѣбва да заплати крѣпостнитѣ мита и да се снабди съ крѣпостенъ актъ, и тогава имота се прѣдава отъ пристава въ фактическото владѣние на купувача. Значи купувача става фактически притѣжатель на имота слѣдъ като се изпълнятъ прѣдписанията на чл. 1027 отъ гражданското сѫдопроизводство; въ дадениятъ случай, както ищеца, така сѫщо и отвѣтника сѫ купили единъ и сѫщъ имотъ отъ публиченъ търгъ; продажбитѣ и на двата търга сѫ утвърдени отъ надлѣжния сѫдъ, и двамата купувачи сѫ се снабдили съ крѣпостни актове, и понеже отвѣтника се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ и е въвѣденъ въ владѣнието на имота прѣди ищеца, то споредъ чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ собственостьта на имота слѣдва да принадлѣжи нему, а ищеца да прѣтърпи послѣдствията отъ немарливостьта си; за това слѣдва да се признае възивната жалба за неоснователна и да се остави безъ послѣдствие",—съ рѣшение № 42 отъ 30 януарий 1900 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Тодоръ Папаянопуло подава въ Върховниятъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е на-

рушилъ членове 107, 628 и 1035 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно далъ сила на частно опрѣдѣление—на опрѣдѣлението за утвърждение публичната продань, защото неправилно приелъ за дѣйствителна втората публична продань и защото неправилно приспособилъ къмъ случая чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Постановлението на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, че се прѣдпочита оня купувачъ, който пръвъ е придобилъ имота съ нотариялен актъ, има приспособление и къмъ публичнитѣ продажби, понеже и въ тѣхъ сжществува сжщата причина, която е накарала законодателя да прѣдвиди казаното постановление. Както въ частнитѣ продажби, така и въ публичнитѣ, нотарияльниятъ актъ е законниятъ актъ за прѣхвърлянето на собственостьта спрямо всички, както се вижда и отъ разпорѣжданието на чл. 1027 отъ гражданското сждопроизводство, който задължава сжда да изпрати прѣписъ отъ опрѣдѣлението си за издаване на купувача владѣлчески актъ. Опрѣдѣлението, съ което се утвърждава публичната продань, не е актъ за прѣхвърляне собственостьта върху недвижимъ имотъ, а е само сждебенъ актъ, чрѣзъ който се припознава, че публичната продань е правилно извършена, и за това именно законътъ изисква отъ купувача да се снабди и съ владѣлчески актъ. За това Сливенскиятъ окржженъ сждъ, като е прѣдпочелъ и въ публичнитѣ продажби крѣпостниятъ актъ на онзи купувачъ, който има по-рана дата, не е нарушилъ никой законъ, а е постжпилъ точно споредъ закона (чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 1027 отъ гражданското сждопроизводство). Щомъ опрѣдѣленията на сждилищата за утвърждение публичнитѣ продажби нѣматъ сила на актове за прѣхвърляне на собственостьта, то неосновотелни се оказватъ всичкитѣ оплаквания на касатора.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодоръ Папаянопуло, срѣщу рѣшението на Сливенскиятъ окржженъ сждъ № 42 отъ 30 януарий 1900 год., съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 79 — (447) — 8 октомврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и петий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: А. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ при секретаря В. П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 395, по описа за 1900 г., на Пловдивския окржженъ управитель, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 17 октомврий 1898 г. подъ № 362.* — Въ заседанието се яви държавния адвокатъ Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тръндафилъ Тръндафиловъ, отъ с. Батакъ, заявилъ на 17 януарий 1894 г. искъ противъ държавата, за да му отстжпи и прѣдаде самораслитѣ въ яйлжка му „Кжртеля“ дървета,

които тя произволно му завладѣла. Т. Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 21/94 г., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „1) Т. Пазарджикския окрѫженъ управитель, съ подадената си до Пловдивския апелативенъ сѫдъ възивна жалба вх. № 3345 отъ 20/V 98 г., моли да се отмѣни рѣшението на Т. Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ, издадено на 29 априлий т. г., съ което е призналъ Тръндафилъ Тръндафиловъ, отъ с. Батакъ, за правособственикъ на дърветата, израстнали върху яйлѫка Кърteля, по настояще Ракитовско землище, Пещерска околия, въ околностьта на Кара-Чомакъ — Айласѫ, между съсѣди: Кара Чомакъ, Ени Яйлѫсъ, Каранта Айлѫсъ и Сейлисъ Дереси; 2) ищеца Тръндафилъ Тръндафиловъ за установяване на обстоятелството, за че той е собственикъ на имота означенъ въ исковата му молба, е прѣдставилъ прѣдъ първата инстанция единъ крѣпостенъ актъ, съ дата 16 февруарий 1891 г. подъ № 56, отъ текстуалното съдържание на който се констатира, за че дѣйствително, той, Тръндафилъ Тръндафиловъ е юридически притѣжатель на помѣнатия по-горѣ имотъ; 3) отвѣтната страна, а именно прѣдставителя на Т. Пазарджикския окрѫженъ управитель, въ публичното сѫдебно заседание на Т. Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ, държано на 29 септемврий 1894 год., е заявилъ подлогъ върху прѣдставения отъ ищеца крѣпостенъ актъ подъ № 56 отъ 16 февруарий 1891 г. и за установяване подложностьта на тоя актъ, е молилъ, както прѣдъ първата инстанция, така сѫщо и днесь прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ да се извърши мѣстно дознание, съ което щѣло да се установи какво планината, притѣжаема отъ истеца, се намирала въ мѣстностьта на с. Ракитово, а не въ Баташка мѣстность, отъ гдѣто неправилно било издадено свидѣтелството, възъ основание на което въ послѣдствие е билъ издаденъ и казания крѣпостенъ актъ; 4) искането на отвѣтната страна за да се провѣри съдържанието на помѣнатия крѣпостенъ актъ, по указания отъ нея редъ, е искане, което неможе да бѫде уважено и взето отъ сѫдътъ въ внимание, понеже отъ находящитѣ се при дѣлото книжя, не се вижда да сѫществува подобно свидѣтелство, каквото посочва тя, отвѣтната страна, а напротивъ отъ даннитѣ по дѣлото, а именно отъ съдържанието на самия крѣпостенъ актъ, се ясно и положително вижда, че той, акта, е билъ издаденъ на основание двѣ Источно Румелийски владѣла; 5) твърдението на отвѣтната страна, касающе се до обстоятелството, за че искътъ на Тръндафилова се е явявалъ неоснователенъ, понеже съгласно постановлението отъ закона за земитѣ, самораслитѣ дървета върху земитѣ отъ категорията „мирие", къмъ които принадлѣжало и пасището на истеца, принадлѣжали изключително на държавата, е твърдение което неможе да бѫде уважено понеже, макаръ споредъ прѣдписанието на чл. 28 отъ казаниятъ законъ, правото на саморасли дървета, изникнали върху една мерийска земя, да принадлѣжи на държавата, обаче това разпорѣждание на чл. 28 отъ закона за земитѣ е било въ послѣдствие отмѣнено съ единъ императорски указъ отъ 16 шевалъ 1286 и спорѣдъ който указъ, самораслитѣ дървета върху една мерийска земя, както е въ конкретния случай, се считатъ за собственость не вече на държавата, както е било по прѣди уриголирано отъ закона за земитѣ (чл. 28), а за собственость на стопанина на

имота, това че е така се ясно вижда отъ забѣлѣжаното въ точка II стр. 131 на Арнаудова и въ сѫщото издание т. IV се намира и самия указъ и то подъ самия чл. 28 въ французския текстъ на Аристархи Бей, както е отбѣлѣзано и въ официялното турско издание на отоманскитѣ граждански закони. Това начало е било узаконено и отъ постановленията на конституцията (чл. 67, 68) и отъ ония на органическия уставъ въ бившата Източна Румелия, а особено отъ постановленията на чл. 486 отъ казания уставъ, който законъ е билъ утвърденъ отъ Султанътъ и е билъ промулгиранъ чрѣзъ обнародването му въ общинския листъ № 83 отъ 15 юний 1885 г. и споредъ който законъ всичкитѣ вакувски и други недвижими имоти, отъ каквато категория и да сѫ, се отстѫпватъ въ свободна собственость на настоящитѣ имъ законни държатели. Слѣдователно като се изхожда отъ горнето начало и като се има прѣдъ видъ съдържанието на прѣдставениятъ отъ истеца крѣпостенъ актъ, трѣбва да се приеме, че той, истеца, е правособственикъ на всичко каквото се придобива, расте, или е тѣсно свързано съ естеството на самиятъ имотъ", — съ рѣшението си № 362 отъ 17 октомврий 1898 г., подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Пловдивския окрѫженъ управитель, отъ името на държавата, подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ членъ 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е присѫдилъ на истеца самораслитѣ въ яйлѫка му дървета, безъ да обърне внимание, че не е настѫпило за това условието, опрѣдѣлено въ чл. 2 отъ инструкциитѣ отъ 1876 г. и че споредъ тия инструкции истецътъ не е станалъ още собственикъ на рѣченитѣ дървета.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на държавния юристконсултъ, прокурора заключи: да се отмѣни обжалваното рѣшение за нарушение чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Членъ 28 отъ закона за земитѣ признава, както констатирва и Пловдивския апелативенъ сѫдъ въ рѣшението си, самораслитѣ дървета въ яйлѫцитѣ и кѫшлацитѣ за държавна собственость, а не за собственость на притѣжателитѣ на тия яйлѫци и кѫшлаци. Нъ сѫщиятъ сѫдъ намира, че рѣчения чл. 28 билъ отмѣненъ съ императорския указъ отъ 16 шевалъ 1286 (1870 г.), който прѣхвърлилъ собственостьта на самораслитѣ дървета върху стопанитѣ на яйлѫцитѣ и кѫшлацитѣ. Нѣма съмнѣние, че императорския указъ отъ 1870 г. е законъ и като такъвъ отмѣнява разпорѣжданието прѣдвидено въ чл. 28 отъ закона за земитѣ; нъ това отмѣнение не е могло да има сила, освѣнъ отъ датата на самия този указъ, понеже законитѣ нѣматъ обратна сила. Отъ съпоставянието на тия два закона, трѣбвало би да се приеме, че самораслитѣ дървета, находящи се въ яйлѫцитѣ и кѫшлацитѣ на частни лица до 1870 г., ще се считатъ за държавни споредъ чл. 28 отъ закона за земитѣ, понеже до тая дата тоя членъ е ималъ сила, а самораслитѣ слѣдъ тая дата дървета въ рѣченитѣ имѣния ще се считатъ за частни, споредъ указа, понеже отъ тая дата влиза въ сила той. Отъ икономическа гледна точка, обаче, недопустимо е че законодательтъ е искалъ да узакони такава една двойственность на самораслитѣ дървета въ единъ и сѫщъ яйлѫкъ, или кѫшлакъ.

Въ такъвъ случай трѣбва ли да се приеме, че императорския указъ отъ 1870 г. е единъ чисто дарственъ актъ отъ страна на Султана къмъ притѣжателитѣ на яйлацп и кашлаци, съ който безвъзмѣзно имъ се подарява собственостьта и на самораслитѣ дървета, които до 1870 г. сѫ съставлявали собственость на държавата? Това прѣдположение не се оправдава отъ текстътъ на рѣчения указъ; нѣщо повече, то се опровѣргава отъ послѣдующитѣ инструкции, поясняющи този указъ, въ чл. 2 на които се говори, че собственицитѣ на яйлацитѣ и кашлацитѣ не ще могѫтъ да се считатъ за собственици и на самораслитѣ въ тѣхъ дървета, до дѣто не се опрѣдѣли една справедлива такса, която тѣ ще плащатъ на държавата. Отъ тукъ слѣдва, че рѣчения указъ не подарява безвъзмѣздно на частнитѣ лица самораслитѣ дървета, а имъ ги отстѫпва да се ползуватъ отъ тѣхъ срѣщу една отпослѣ опрѣдѣлена такса, прѣди изпълнението на което условие тѣ не могѫтъ да прѣтендиратъ права върху самораслитѣ дървета. Това условие на закона, произтекающе отъ тълкующитѣ го инструкции, Пловдивския апелативенъ сѫдъ не констагирва въ рѣшението си да е било изпълнено и за това е допустналъ сѫществено нарушение на чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ който случай оплакването въ касационната жалба за нарушението на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 17 октомврий 1898 г. подъ № 362, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 80 — (453) — 10 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седмий септемврий хиляда деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 356, по описа за 1899 год., на Ахмедъ Юсеиновъ Чакъровъ, отъ с. Раховцитѣ, срѣщу рѣшението на Севлиевския окрѫженъ сѫдъ, отъ 14 юлий 1897 год., подъ № 160.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ахмедъ Чорбаджи Мехмедовъ, отъ с. Рѣхоцитѣ, Севлиевска околия, съ прошение отъ 28 юний 1896 год. до Севлиевския мирови сѫдия излага, че притѣжавалъ въ землището на на гр. Севлиево, мѣстностьта „Акча-Агларь“, 2 ниви оцѣнени за 500 л., едната около 3 декара при съсѣди: Юртчиоглу Али, Чакъроолу Юсеинъ, Хр. Разградлѫ и Мехмедъ Хасановъ Чакъровъ, а другата $1^1/_2$ декаръ, при съсѣди: Мемишоолу Христо, дере и Юсеинъ Чакъровъ, които ги завладѣлъ отъ прѣди четири години Ахмедъ Хюсеиновъ Чакъровъ, отъ сѫщото село, и не иска да ги отстѫпи доброволно, заради това молилъ сѫдия да призове и осѫди да отсѫпи и прѣдаде въ владѣние прѣдметнитѣ двѣ ниви, както и да му заплати сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски. Мирови сѫдия, съ рѣшение подъ № 793/96 год., ува-

жилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника, Ахмедъ Юсеинъ Чакъровъ, Севлиевския окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „апелатора Ахмедъ Юсеинъ Чакъровъ признава, че спорнитѣ двѣ ниви, които били слѣти сега въ една, сѫ биле собственость на възиваемия Ахмедъ Чорбаджи Мехмедовъ, но възражава, че той ги билъ купилъ отъ него прѣди 12 години съ домашно продавателно и отъ тогава почналъ да ги работи и владѣе, като собственикъ. Слѣдъ нѣколко врѣме Сѫдебния приставъ при сѫдътъ продалъ сѫщитѣ ниви за дългътъ на възиваемия на нѣкой си Анчо Ботевъ, отъ гр. Севлиево, отъ когото апелатора ги билъ купилъ втори пѫть за 800 гроша, така щото сега тѣ биле негова собственость, придобити чрѣзъ покупка и че той ги владѣе като стопанинъ отъ 12 години насамъ. Тѣзи възражения на апелатора, за че е владѣлъ спорнитѣ ниви 12 години безпорно и непрѣкѫснато, не се подкрѣпятъ отъ разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели. Дѣйствително нѣкои отъ тѣхъ, а именно: Сѫръ Мехмедъ Мустафовъ, Селиманкоолу Хасанъ и Чакъроолу Хюсейнъ, твърдятъ, че апелатора владѣе прѣдметнитѣ ниви отъ дванадесеть години, но сѫдътъ не може да вземе въ внимание тѣхнитѣ показания и на основание само на тѣхъ да признае, че апелатора е придобилъ правото на собственость на спорнитѣ ниви по давностно владение, едно защото тѣ противорѣчатъ на показанията на другитѣ свидѣтели по дѣлото: Юсоулу Мустафа, Кѫсоолу Мехмедъ, Кара Молла Мехмедъ и Карагьозъ Юсеинъ, които исповѣдаха, че апелатора владѣе прѣдмѣтнитѣ нива отъ 7—9 години, и друго, защото ако даже се вземеха за вѣрни показанията на първитѣ свидѣтели, то пакъ владѣнието на апелатора прѣзъ 12-тѣхъ години не е било безпорно и непрѣкѫснато, защото самъ апелатора признава, че слѣдъ като билъ купилъ тѣзи имоти отъ възиваемия — ищеца и почналъ да ги владѣе, сѫдебния приставъ ги билъ продалъ за дългътъ на възиваемия на нѣкой си Анчо Ботевъ, отъ когото той — апелатора ги билъ покупилъ втори пѫть за 800 гроша, слѣдователно неговото право на собственость върху тѣзи имоти е било оспорвано и владѣнието му е прѣкѫсвано, а като е тъй, той не е можалъ да придобие право на собственость върху сѫщитѣ имоти, чрѣзъ давностно владѣние, както се домогва, защото законътъ изисква за това десеть годишно безспорно и непрѣкѫснато владѣние, което освѣнъ че не се установява, въ случая, но напротивъ доказва, че то е било прѣкѫсвано. Освѣнъ това, ако апелатора дѣйствително бѣше купилъ спорнитѣ ниви било отъ възиваемия, било отъ Анчо Ботевъ, както той казва, той щеше да прѣдстави въ сѫдътъ домашното си продавателно, но подобно нѣщо не се прѣдстави отъ негова страна, нито пъкъ се прѣдставиха доказателства, че той е изгубилъ тѣзи си документи, а отъ това сѫдътъ заключева, че той не е купувалъ спорнитѣ ниви отъ никого, а просто ги е завладѣлъ безъ всѣкаква законна причина. И така отъ изложеното до тукъ става явно, че възражението на апелатора, какво той билъ купилъ спорнитѣ ниви и ги билъ владѣлъ като стопанинъ 12 год., вслѣдствие на което билъ придобилъ върху тѣхъ право на собственость и чрѣзъ давностно владѣние, се явявать неоснователни и заради това не могѫтъ да се взематъ въ внимание. Отъ друга страна отъ самопризнанието на апелатора, както

и отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани въ днешното сѫдебно заседание се установява, че тѣзи ниви прѣди завладяванието имъ отъ апелатора сѫ биле владѣяни дълго врѣме и, слѣдователно, сѫ биле собственность на възиваемия Ахмедъ Чорбаджи Мехмедовъ, който се казвалъ още и Кехая Ахмедъ; като е тъй, то Севлиевския мирови сѫдия правилно е осѫдилъ апелатора да отстѫпи и прѣдаде въ владѣние на възиваемия спорнитѣ ниви, заради това обжалваното му рѣшение слѣдва да бѫде подтвърдено напълно", — съ рѣшението си № 160 отъ 14 юлий 1897 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Отвѣтника подава касационна жалба и се оплаква, че Севлиевския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 84, 396 и 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е извратилъ обясненията му отъ 9 септемврий 1896 год., като е счелъ, че имало въ тѣхъ самопризнание, когато такова нѣщо нѣмало, тъй като той билъ тогава казалъ, че слѣдъ като повторно купилъ отъ Х. Ботевъ Ханчовъ имотитѣ, владѣлъ ги непрѣкѫснато прѣзъ 12 години, и защото сѫдътъ е раздробилъ признанието му, като е приспособилъ само първата му часть; 2) чл. 372 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ на ищеца да доказва прѣкѫсването на неговото (отвѣтниково) владѣние, отъ което доказателство щѣлъ и той (отвѣтникътъ) да се ползува, тъй като нѣмало за това въ дѣлото писменни доказателства - - рѣшение, или въводителенъ протоколъ; 3) чл. чл. 58 и 282 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е приелъ, че не билъ доказалъ възражението си за давностно владѣние, кагато това му възражение било подтвърдено отъ свидѣтелитѣ; 4) 5) и 6) чл. чл. 107, 630, 75, 320, 77, 328, 74 и 316 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото: 1) извратилъ свидѣтелскитѣ показания, като приелъ, че споредъ нѣкои отъ тѣхъ, владѣнието му било само 7—9 години, когато тѣ сѫ показали, че само толкова сѫ го виждали да владѣе, а не че само толкова е владѣлъ; 2) не е показалъ защо прѣдпочита свидѣтелитѣ показващи за 7—9 годишното му владѣние прѣдъ ония — за 12 годишното му владѣние; 3) не е разпиталъ свидѣтелитѣ очи въ очи, като е съгледалъ противорѣчие въ показанията имъ и не е допустналъ прѣдлаганитѣ на свидѣтеля Кара Молла Ахмедовъ отъ защитника на касатора въпроси за по-точни и по-ясни показания.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурора заключи въ смисълъ: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Севлиевския окрѫженъ сѫдъ отхвърля домогването на отвѣтника за давностното му владѣние, а приема ищеца за собственикъ на спорнитѣ ниви възъ двѣ основания—свидѣтелскитѣ показавия и самопризнанието на отвѣтника. Отъ юридическа гледна точка, обаче, излиза, че рѣшающето доказателство е самопризнанието на отвѣтника, защото отъ свидѣтелскитѣ показания рѣченията сѫдъ не изтъква нѣкакво давностно владѣние въ полза на ищеца, а друго доказателство въ негова полза нѣма, освѣнъ това дѣто отвѣтникътъ е призналъ, че спорнитѣ ниви билъ ги купилъ отъ ищеца. Нъ сѫдътъ не е съгледалъ че прави двояко, нъ не все еднакво, приложение на това самопризнание: когато оцѣнява домогването на отвѣтника за давностното му владѣние, сѫдътъ му противопоставя

цѣлото му самопризнание, като съобразява, че владѣнието на отвѣтника имало прѣкъсване, тъй като въ промеждутъка той билъ купилъ втори пѫть имотитѣ отъ трето лице; а когото оцѣнява домогването на ищеца, сѫдътъ игнорира оная часть отъ самопризнанието, съ която отвѣтникътъ обяснявалъ, че той наистина отначало е купилъ нивитѣ отъ ищеца, нъ въ послѣдствие тѣ сѫ били продадени на публиченъ търгъ и купени отъ трето лице, отъ което той ги прѣкупилъ. Таково дѣление на самопризнанието съставлява нарушение на чл. 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, който по силата на чл. 142 отъ сѫщото сѫдопроизводство е приложимъ и по мировитѣ дѣла, каквото е настоящето, а допуснатото нарушение е още по-сѫществено въ случая, защото окрѫжния сѫдъ е раздѣлилъ самопризнанието на отвѣтника въ врѣда на послѣдния, а го е приложилъ всецѣло въ полза на ищеца. Прочее, първото оплакване въ касационната жалба за нарушение на чл. 400 отъ гражданското сѫдопроизводство е основателно, а другитѣ оплаквания сѫ неоснователни, като неимѣющи значение за изходътъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Севлиевския окрѫженъ сѫдъ, отъ 14 юлий 1897 г. подъ № 160, защото е нарушенъ чл. 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 и II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 81 — (456) — 10 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седмий септемврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 355, по описа за 1899 година, на Христо Боневъ, отъ с. Батошево, съ Анко Алексовъ и Нено Ивановъ, отъ сѫщото село, за три кѫса недвижими имоти.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христо Боневъ, отъ с. Батошево, като излага въ прошението си до Севлиевскиятъ мирови сѫдия, че Анко Алексовъ извадилъ на публична продань негови три кѫса недвижими имоти за дългъ на Нено Ивановъ, молилъ да се осѫдятъ отвѣтницитѣ да вдигнатъ наложената възбрана и да му прѣдадѫтъ имотитѣ. Мировия сѫдия отхвърлилъ иска на Хр. Боневъ. Този послѣдния обжалвалъ рѣшението на сѫдията прѣдъ Севлиевскиятъ окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищеца моли да се призоватъ Анко Алексовъ и Нено Ивановъ — взискатель и длъжникъ и се осѫдятъ да вдигнатъ неправилно наложения запоръ на имота указанъ по-горѣ, който имотъ стопанисвалъ на основание частно продавателно и се осѫдятъ на разноскитѣ по дѣлото; че Анко Алексовъ, чрѣзъ своя повѣреникъ, възразява, че имотитѣ, които сѫ описани, сѫ биле въ владѣнието на Нено Ивановъ и освѣнъ това изпълнителния листь билъ издаденъ много по-рано отъ продавателния актъ, но Нено Ивановъ за да избѣгнялъ изплащането на

довѣрителя му, билъ издалъ икономически това продавателно, а Ненко Ивановъ нищо не възразява на заявения искъ; че прѣдставенитѣ доказателства, обявление № 3089, отъ 20 мартъ 1898 год. на помощника сѫдебенъ приставъ, споредъ което се обявява, че ще продаватъ, между други имоти, и указанитѣ по-горѣ три имота, частно продавателно съ дата 16 януарий 1898 год., спореде което, между другитѣ имоти, Нено Иванъ Алача, продалъ на ищеца указанитѣ по-горѣ три имота и удостовѣрение № 676 отъ 7 май 1898 г., издадено отъ Батошевската селска община, споредъ което на 24 февруарий 1898 г. Нено Ив. Алача и Хр. Боневъ подали заявление за прѣименуването отъ партидната книга отъ първия върху послѣдния имотитѣ указани въ него, между които фигуриратъ и горѣказанитѣ три имота, не могѫтъ да послужатъ за подкрѣпление иска на ищеца, тъй като съгласно тълкуването на чл. 981 отъ гражданското сѫдопроизводство третото лице, което желае да унищожи публичната продань на недвижимъ имотъ по причина, че го билъ купилъ отъ длъжника, е длъжно да докаже, че то е станало собственикъ на тоя имотъ още прѣди да е била изпратена призовка на длъжника за доброволно изплащане и прѣдъ видъ, че ищеца не прѣдстави отъ пристава такава призовка за да се види, да ли той е станалъ собственикъ на имота, прѣди да е изпратена призовка на длъжника за доброволно изплащане, то при такова положение на дѣлото, така заявения искъ, се явява недоказанъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли", — съ рѣшението си отъ 20 януарий 1899 год. подъ № 30, подтвърдилъ онова на Севлиевския мирови сѫдия. Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното рѣшение на Севлиевския окрѫженъ сѫдъ, ищеца Христо Боневъ се оплаква, че сѫщия сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото възложилъ нему да установи, че е станалъ собственикъ прѣди да се изпрати призовка за доброволно изплащане на длъжника, когато това обстоятелство била длъжна противната страна да докаже.

Слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Най-важния мотивъ, по силата на който Севлиевския окрѫженъ сѫдъ е отказалъ въ иска на ищеца, се състои въ това, че този послѣдния не билъ доказалъ обстоятелството, че е станалъ собственикъ на спорнитѣ имоти, прѣди длъжника да приеме призовка отъ пристава за доброволно изплащане. Горното обстоятелство, очевидно, съставлява възражение въ този процесъ, и като такова, по смисъльта на чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, тяжестьта на доказването му лѣжи върху отвѣтната страна, а не върху ищеца, както погрѣшно приема въ рѣшението си Севлиевскиятъ окрѫженъ сѫдъ. Слѣдователно, сѫдътъ като възлага на ищеца да доказва едно възражение, което по редътъ, установенъ въ чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, трѣбва отвѣтната страна да докаже, съ това явно е нарушилъ казания чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което рѣшението му подлѣжи на отмѣняване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ намира жалбата на касатора основателна и за това опрѣдѣлява: рѣшението на Севлиевския окрѫженъ сѫдъ отъ 20 януарий 1899 год., подъ

№ 30, защото е нарушенъ чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 82 — (461) — 11 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и деветий септемврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ членъ Ат. Хитовъ, членове: Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Караджулова, *гражданско дѣло № 363, по описа за 1899 год., на Дамянъ Малчевъ, отъ с. Станчевци, срѣщу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отъ 28 априлий 1898 год. подъ № 125.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пеню и Христо Тотеви, отъ колибитѣ Малки-Станчовци, заявиле искъ противъ Дамянъ Малчевъ, отъ сѫщитѣ колиби, за $^1/_7$ часть отъ 56 кѫса недвижими имоти, която тѣ сѫ купили съ частенъ актъ отъ брататъ на отвѣтника. Търновския мировия сѫдия, съ рѣшението си подъ № 62/98 год., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника, Търновския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 195 отъ 28 априлъ 1898 год., подтвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: а) „истцитѣ претендиратъ отъ отвѣтника една седма ($^1/_7$) часть отъ петдесеть и шесть кѫса недвижими имоти, които били купили съ домашно продавателно отъ 10 септемврий 1897 год. отъ Петръ Малчевъ; тѣзи имоти биле наслѣдствена часть на продавача, останали отъ покойния му баща — на седемь сънаслѣдници по $^1/_7$ часть, и понеже брата на продавача — сънаслѣдникъ отвѣтника Дамянъ Малчовъ ги завладѣлъ, истцитѣ молятъ осѫждането му да имъ ги прѣдаде въ владѣние; в) отвѣтника не отрича, че спорнитѣ имоти се намиратъ въ негово владѣние, сѫщо и неоспорва валидностьта на продавателното; с) апелативната си жалба отвѣтника подкрѣпя съ обстоятелството, че отъ смъртьта на баща му — наслѣдодатель били изминали повече отъ петнадесеть години и претендиранитѣ $^1/_7$ часть отъ имотитѣ били минали върху му още прѣзъ 1884 год. и понеже ги обработвалъ, били станали негова собственность; д) отвѣтницитѣ признаватъ, а и отъ даннитѣ на дѣлото се установява, че наслѣдодательтъ се е поминалъ прѣзъ 1884 год. 1 декемврий; е) твърдѣнието на апелатора, че въ случая имало давность на владѣнието е невѣрно, понеже отъ 1884 год. декемврий до 1897 год. декемврий — деньтъ на завѣждането искътъ, не сѫ се минали петнадесеть години, а отъ показанията на разпитания въ днешното сѫдебно заседание свидѣтель Златю П. Ионковъ, се установява, че прѣди смъртьта на наслѣдодателя, той заедно съ отвѣтника, а не послѣдния самъ, е обработвалъ — владѣлъ имотитѣ". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 290 п. 5, буква *в* отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не допустналъ отвѣдения отъ противната страна неговъ въ трета степенъ роднина свидѣтель, безъ да е взелъ прѣдъ видъ, че такъвъ свидѣтель се допуска отъ закона, когато има да показва за имуществени интереси, произхо

дящи отъ сѣмейни връзки; 2) чл. 1662 отъ меджелето, защото отхвърлилъ давностното му владѣние, макаръ и да е констатиралъ, че то е било повече отъ 10 години; 3) чл. 325 п. I, отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не му е допустналъ съ свидѣтели да докаже, че и той ималъ частно продавателно отъ сѫщия продавачъ — неговъ братъ, отъ който сѫ имали истцитѣ, само че неговото било съ по-ранна дата и че то е изгорѣло, когато е изгорѣла кѫщата му.

Слѣдъ доклада, прокурорътъ заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I) Чл. 290 п. 5 буква *в* отъ гражданското сѫдопроизводство не е нарушилъ Търновския окрѫженъ сѫдъ по настоящето дѣло, защото съ отвѣдения свидѣтель отвѣтникътъ не е искалъ да доказва имуществени интереси, произходящи отъ сѣмейни връзки, както говори тоя членъ въ тоя пунктъ и въ тая буква, а е искалъ да доказва давностното си владѣние върху спорнитѣ имоти, както се вижда отъ протокола съ дата 15 априлъ 1898 год. на Търновския окрѫженъ сѫдъ. Отъ друга страна, това което отвѣтникътъ е искалъ да доказва съ двамата си свидѣтели, отъ които единьтъ билъ отвѣденъ поради родствени свързки съ него, сѫдътъ приема за доказано отъ показанията само на другия — неотвѣдения свидѣтель; така щото съ отвѣждането на единя свидѣтель, даже да бѣше било то противозаконно, не се е лишилъ отвѣтника отъ възможностьта да докаже това обстоятелство, което, впрочемъ, нѣма значение за изходътъ на дѣлото и Търновския окрѫженъ сѫдъ съвършенно излишно е допустналъ доказването съ свидѣтели на това обстоятелство, щомъ отвѣтникътъ не е претендиралъ да се е билъ раздѣлилъ съ брата си — продавачъ на истцитѣ, слѣдъ смъртьта на баща имъ. Прочее, първото оплакване, за това нарушение, е неоснователно. II) Чл. 1662 отъ Отоманския граждански законъ отдава юридически послѣдствия само на такова владѣние, което презюмира *анимуса* у владѣлеца, т. е. да владѣе той изключително за себе си и противъ лицето, чийто имотъ иска да придобие чрѣзъ владѣнието. — Напротивъ, когато нѣкой владѣе единъ имотъ не изключително за себе си, а и за друго лице, както когато владѣе имота като собственикъ, такова владѣние нѣма юридическо послѣдствие, не придобива собственостьта, защото своята часть отъ собствения имотъ нѣма нужда да придобива чрѣзъ владѣние, щомъ си е негова, а частьта на своя собственикъ я владѣе отъ негово име, а не отъ све име — владѣе я като съсобственикъ, така щото по отношение на тази часть, той нѣма animus domini, владѣнието му е прѣкарно и, слѣдователно, той не придобива собственостьта ѝ, колкото дълго врѣме и да е владѣе. Такова именно е било положението на отвѣтника спрямо спорната $^1/_7$ часть отъ останалитѣ въ наслѣдство отъ баща му имоти, която $^1/_7$ часть се е падала на брата му, който я е продалъ на истцитѣ. Тази часть отвѣтникътъ я владѣлъ като съсобственикъ, понеже не е претендиралъ да е имало дѣлба между него и брата му слѣдъ смъртьта на баща имъ; слѣдователно той не е могълъ да придобие собственностьта ѝ, колкото дълго врѣме и да я е владѣлъ. Търновския окрѫженъ сѫдъ не е схваналъ юридическото значение на въпроса и за това е търсилъ, да ли отвѣтника е владѣлъ цѣли 15 години, когато

срокътъ на владѣнието нѣма значение, щомъ то по естеството си е било прѣкарно. Прочее, съображението на Търновския окрѫженъ сѫдъ по тоя въпросъ е неправилно, нъ тази неправилность не може да помогне на отвѣтника, щомъ законътъ — чл. 1662 отъ Отоманския граждански законъ, не отдава никакво юридическо послѣдствие на прѣкарното владѣние, каквото е било опова на отвѣтника по отношение на спорната часть, споредъ както е констатирано въ обжалваното рѣшение. Слѣдва, че второто оплакване въ касационната жалба, за нарушение на чл. 1662 отъ Отоманския граждански законъ, е неоснователно. III) Съгласно чл. чл. 29 и 129 отъ гражданското сѫдопроизводство, отвѣтникътъ, като апелаторъ, билъ е длъженъ въ възивната си жалба, най-кѫсно, да посочи новото си срѣдство за защита, именно свидѣтелскитѣ показания за установяване, че ималъ продавателно, което изгорѣло заедно съ кѫщата му, а не да посочва на това си срѣдство въ надвечерието на окончателното рѣшаване на дѣлото. Прочее, на основание тия членове, окрѫжния сѫдъ правилно не му е допустналъ това срѣдство. Нъ сѫдътъ могълъ е да му отхвърли това домогване още и за това, че той не е указалъ отъ кого е ималъ прѣдполагаемото продавателно, тъй като не стига само да има продавателно, нъ трѣбва още това продавателно да произтича отъ собственика. Наистина, въ касационната си жалба отвѣтникътъ казва, че то било отъ брата му, нъ това не е казалъ прѣдъ сѫда по сѫщество. Прочее, и третото оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Дамянъ Малчовъ, срѣщу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отъ 28 априлъ 1898 год. подъ № 195, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 83 — (464) — 14 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на вторий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 437, по описа за 1900 год., на Добри Ботевъ, отъ гр. Разградъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 24 февруарий 1900 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвоката Г. Згуревъ, повѣреникъ на Добри Ботевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Русенския апелативенъ сѫдъ, при разглеждане гражданското частно производство подъ № 445/99 год., по описа на сѫщия сѫдъ, завѣдено по частната жалба на Добри Ботевъ, отъ гр. Разградъ, подадена противъ опрѣдѣлението на Разградския окрѫженъ сѫдъ отъ 6 ноемврий 1899 год. № 1106, — като взелъ прѣдъ видъ: „че по взискането на Разградското търговско дружество сѫ биле продадени на публиченъ търгъ имотитѣ на Добри Ботевъ, която продажба Разградския окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си № 1106, отъ 6 ноемврий 1899 год., утвърдилъ, като намѣрилъ, че всичкитѣ формалности, които закона прѣдписвалъ биле спазени отъ сѫдебния приставъ; че противъ това опрѣдѣление на окрѫжния сѫдъ, Добри Ботевъ, подалъ частна

жалба и иска отмѣнението на опрѣдѣлението, като се унищожала продажбата, понеже дружеството отстранило едни наддавачи и не сж имали възможность да наддаватъ; че отъ изпълнителното дѣло не се вижда, щото сждебния приставъ да е отстранилъ нѣкой наддавачъ и ако тѣ помежду си сж имали нѣкакво споразумение, то нѣма значение по настоящето дѣло, слѣдователно и оплакването му се явява неосновательно. Твърдѣнието на частния тжжитель, че описа и оцѣнката на имота не били стапали съгласно закона, се явява за неосновательно и просрочено, понеже имота е ипотекиранъ и нѣма се нужда да става нова оцѣнка и описъ на имота, а независимо отъ това, това оплакване е трѣбвало да го направи въ седемь дневенъ срокъ отъ какъ е било извършено дѣйствието, както прѣдписва чл. 1052 отъ гражданското сждопроизводство. Оплакването на частния тжжитель, че при продажбата се явилъ само единъ наддавачъ, е неосновательно, понеже отъ дѣлото се вижда, че се явилъ и кредитора, който трѣбва да се приеме за наддавачь, а като е така излиза, че се явили двама наддавачи, слѣдователно и това оплакване се явява за неосновательно. Оплакването на частния тжжитель, че обявлението било публикувано само въ мѣстния вѣстникъ, а не и въ държавния, както закона прѣдвиждалъ, се явява като просрочено, понеже споредъ чл. 1054 отъ гражданското сждопроизводство, противъ това дѣйствие е трѣбвало да се подаде жалба въ седемь дневенъ срокъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 февруарий 1900 година, подтвърдилъ опрѣдѣлението на Разградския окржженъ сждъ подъ № 1106/99 г. и оставилъ безъ послѣдствие частната жалба на Добри Ботевъ, като неоснователна. Срѣщу това протоколно опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ Добри Ботевъ подава въ Върховниятъ Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщия сждъ нарушилъ по това дѣло чл. чл. 891, 978 и 1041 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно призналъ, че е възможно да бжде туренъ на публиченъ търгъ имотъ съ първоначална оцѣнка по-долна отъ цѣната, за която е ипотекиранъ, и че може да бжде проданенъ по-долу отъ сжщата цѣна.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: По силата на чл. 1041, въ свръзка съ чл. 948 п. 2 отъ гражданското сждопроизводство, втора продань трѣбва да стане, ако при първата продань на недвижимъ ипотекиранъ имотъ дадената цѣна не покрие ипотекарното взискане. По настоящето дѣло ипотекарното взискане, което надминава 8000 лева, не може да бжде наплатено отъ дадената най-висока цѣна 6500 лева и за това на ипотекарния взискатель, макаръ той и да е билъ наддавачъ, не е оставало освѣнъ да иска произвѣждането на втора продань, ако не прѣдпочита да задържи имота за удовлѣтворение на цѣлото си взискане. При тия обстоятелства, Русенския апелативенъ сждъ, като е призналъ, че публичната продань е била извършена правилно и слѣдва да бжде утвърдена, е нарушилъ чл. 1041, въ свръзка съ чл. 948 п. II отъ гражданското сждопроизводство и на това основание подлѣжи да бжде отмѣнено издаденото отъ него опрѣдѣление и да бждатъ унищожени

производствата, както на Русенския апелативенъ сѫдъ, така и на Разградския окрѫженъ сѫдъ и да се повърне дѣлото на послѣдния за да се разпореди за извършването на втора продань.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 24 февруарий 1900 год., защото е нарушенъ чл. 1041, въ свързка съ чл. 948 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и производствата, както на Разградския окрѫженъ сѫдъ, така и на Русенския апелативенъ сѫдъ, да се унищожатъ и дѣлото да се повърне на Разградския окрѫженъ сѫдъ за да прѣдпише на надлѣжния сѫдебенъ приставъ да извърши втора продань.

№ 84 — (468) — 19 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвъртий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Карапджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Карапджулова, *гражданско дѣло № 477, по описа за 1900 год., на Августинъ Власевъ, отъ с. Калѫчлий, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, подъ № 166, отъ 5 май 1900 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвоката С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на Августинъ Власевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ав. Власевъ, отъ с. Калѫчлий, подалъ молба до Пловдивския апелативенъ сѫдъ за да му разрѣши да заяви искъ противъ сѫдебнитѣ пристави при Пловдивския окрѫженъ сѫдъ Христо Бенчевъ и А. Димитровъ за врѣди и загуби, причинени отъ тѣхъ нему при привѣждане въ изпълнение единъ издаденъ противъ него изпълнителенъ листъ. Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че съ заявлението си Вх. № 4292, отъ 26 августъ 1899 г. Ав. Власовъ, отъ с. Калѫчлий, моли да му се разрѣши да прѣдяви тѫжба за щета и загуби прѣдъ гражданския сѫдъ, противъ казанитѣ длъжностни лица, за това, защото тѣ въ качеството си на сѫдебни пристави, съ неправилнитѣ си дѣйствия по изпълнителното дѣло, завѣдено противъ него, при описване и продаване движимитѣ му имоти (добитъкъ), по изпълнит. дѣло № 303/99 г., били станали причина да понесе той щетитѣ, изброени въ сѫщата молба; че слѣдъ щателно провѣряване оплакванията на просителя по книжята на изпълнителнитѣ дѣла, както и чрѣзъ разслѣдване негласно (прѣписка № 45/900 г. по описа на Сърнено-Горския мирови сѫдия), като изиска и прѣгледа разсилната книга на сѫдебния приставъ за провѣрка датата на изпращането обявленията за проданьта въ Калѫчлийското селско общинско управление, като има прѣдъ видъ и обясненията на рѣченитѣ сѫдебни пристави Бенчевъ и Димитровъ (рапорти отъ 8 октомврий 99 г. Вх. № 5063 и отъ 25 октомврий № 15,171), които обяснения се напълно подкрѣпятъ отъ провѣренитѣ по дѣлото данни, сѫда намира тия обяснения за достатъчни, а молбата на просителя — за съвършенно неоснователна",— съ опрѣдѣлението си № 166 отъ 5 мий 1900 г., не уважилъ молбата му и го е глобилъ съ 20 лева, съгласно чл. 1123 отъ гражданското сѫдопроизводство. Августинъ Власовъ обжалва това опрѣдѣление прѣдъ Вър-

ховния Касационенъ Съдъ и излага, че рѣченитѣ пристави сѫ дѣйствували въпрѣки прѣдписанията на чл. чл. 897, 892, 893, 898, 900 и 911 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото безъ да е било искано неговото съгласие, назначени сѫ биле двама, намѣсто единъ, пазачи за пазене секвестираната му жива стока, защото било опрѣдѣлено на пазачитѣ по 3 лева надница и защото билъ съкратенъ срока за проданьта безъ да е било изпратено за това надлѣжно обявление.

Слѣдъ доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на тѫжителя, прокурорътъ даде заключение: да се потвърди опрѣдѣлението на апелативния сѫдъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, за да се произнесе по тази жалба, взе въ съображение: Споредъ чл. 1128 отъ гражданското сѫдопроизводство, всѣко неправилно, или пристрастно дѣйствие отъ страна на сѫдебния приставъ при изпълнение на служебнитѣ му обязаности, дава право на потърпѣвшата отъ това неправилно, или пристрастно дѣйствие, страна да търси по исковъ редъ отъ пристава причиненитѣ ѝ врѣди и загуби. Цитираниятъ членъ се основава върху прокараното въ чл. 57 отъ закона за задълженията и договоритѣ начало, споредъ което всѣкой е отговоренъ за врѣдата, която е причинилъ не само съ своето дѣйствие, нъ още съ своята небрѣжность, или непрѣдпазливость. Като гаранция за да не се влачатъ сѫдебнитѣ чиновници, респективно сѫдебнитѣ пристави, по сѫдилищата безосновно и по този начинъ да се отвличатъ отъ служебнитѣ имъ занятия, чл. 1129 отъ гражданското сѫдопроизводство изисква щото потърпѣвшитѣ лица да искатъ прѣдварително разрѣшение отъ надлѣжния апелативенъ сѫдъ за заявявание на гражданския искъ за причиненитѣ имъ врѣди и загуби. Въ дадения случай Пловдивския апелативенъ сѫдъ, ако и да казва въ опрѣдѣлението си, че е правилъ щателна провѣрка въ книжята, въ негласното разслѣдвание, въ разсилната книга на приставитѣ и въ тѣхнитѣ обяснения, обаче нагледно не оцѣнява ни единъ фактъ, не дава да се види какво е сѫждението му по нѣкое обективно оплакване на тѫжителя. Между тѣмъ, ако се сравнятъ главнитѣ оплаквания на тѫжителя съ обясненията на приставитѣ и съ сътвѣтствующитѣ законоположения, ще се види, че има основание да се разрѣши на първия да заяви искъ противъ вторитѣ за да докаже прѣтърпѣлитѣ си врѣди и загуби. Така: тѫжительтъ се оплаква, че безъ да иска неговото съгласие, приставътъ е назначилъ двама пазачи, на които самъ опрѣдѣлилъ и платилъ по 3 лева надница; приставитѣ въ обясненията си това не отричатъ; чл. чл. 893 и 897 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдписватъ на пристава да иска прѣдварителното съгласие на длъжника и взискателя, когато назначава пазачъ и никога той самъ да не опрѣдѣлява заплата на пазача, а да прѣдостави това на сѫда. Друго: тѫжительтъ се оплаква, че стойностьта отъ млѣкото на пазенитѣ му крави и овце не е му била прѣдадена, или прѣсмѣтната. — Приставитѣ и това не отричатъ; членъ 900 отъ гражданското сѫдопроизводство задължава пазача да дава смѣтка за придобивкитѣ. Трето: тѫжительтъ се оплаква, че срокътъ за продажбата билъ съкратенъ произволно; това се признава отъ пристава А. Димитровъ, като се защищава съ прѣдписанието на чл. 908 отъ гражданското сѫдопроизводство; този членъ, обаче, прѣд-

писва да се опрѣдѣли кратъкъ срокъ, а не да се съкрати опрѣдѣления по-отрано дългъ срокъ и по този начинъ да се отстранятъ купувачитѣ, на които е билъ извѣстенъ дългия срокъ. Въ всѣкой единъ отъ тия три случаи могли сѫ да произлѣзатъ врѣди и загуби за длъжника, който, ако ги докаже по исковъ редъ, има право, съ силата на чл. 57 отъ закона за задълженията и договоритѣ, да бѫде обезврѣденъ въ размѣра на доказаната отъ него сума. Прочее, щомъ се съглежда възможностьта за причинени врѣди и загуби отъ дѣйствия, които очевидно сѫ противозаконно извършени отъ страна на сѫдебнитѣ пристави, има основание, съ силата на чл. 1129 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се разрѣши на тѫжителя да си заяви искъ противъ рѣченитѣ пристави.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 166 отъ 5 май 1900 год., да се отмѣни и да се удовлѣтвори молбата на Августинъ Власевъ за възбуждане граждански искъ противъ сѫдебнитѣ пристави при Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, Хр. Бенчовъ и А. Димитровъ за врѣди и загуби, причинени вслѣдствие неправилни дѣйствия по изпълнителното дѣло № 303/97 г.

№ 85 — (469). — 16 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинанъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на вторий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 480, по описьтъ за 1900 година, на Свещеникъ Александъръ Попъ Панайотовъ, отъ с. Долня-Липница, срѣщу протоколното опрѣдѣление на* Търновския *окрѫженъ сѫдъ отъ 10 ноемврий 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Юсеинъ Ахмедовъ, отъ с. Долня-Липница, за чийто дългъ била продадена на публиченъ търгъ кѫщата му, обжалвалъ опрѣдѣлението № 214/99 год. на Павликенския мирови сѫдия, съ което продажбата била утвърдена. Търновския окрѫженъ сѫдъ, като оставилъ безъ послѣдствие искането му да докаже съ свидѣтели, че си билъ изплатилъ дългътъ прѣди проданьта на кѫщата, ex officio е намѣрилъ за нарушенъ чл. 1035 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отъ 21 декемврий 1898 год., когато продажбата е почнала, до 20 януарий 1899 год., когато тя е била свършена, нѣмало цѣли 31 день, споредъ изискването на чл. 104 отъ гражданското сѫдопроизводство, а е имало само 30 дни и за това отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление, като е прѣдписалъ да се извърши нова продажба. Обаче купувачътъ на кѫщата Александръ Попъ Панайотовъ, отъ сѫщото село, подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Търновския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 740 и и 1021 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че отъ 21 декемврий 1898 год., когато проданьта на купения отъ него недвижимъ имотъ е почната, до 20 януарий 1899 год., когато проданьта е била сключена, нѣмало 31, а имало само 30 дни.

Слѣдъ докладътъ на дѣлото, прокурорътъ заключи: да се уважи касационната жалба.

Върховния Касационенъ Сждъ взе въ съображение: I) Търновския окржженъ сждъ като е констатирва въ опрѣдѣлението си, че продажбата е продължавала отъ 21 декемврий 1898 год. до 20 януарий 1899 г., изгубилъ изъ прѣдъ видъ, че тя е била почната прѣзъ мѣсецъ декемврий и че този мѣсецъ всѣкога има 31 день, така щото отъ 21 декемврий 1898 год. до 20 януарий 1899 год. има не 30 дни, както криво е прѣсмѣтналъ окржжния сждъ, а има цѣли 31 день. Прочее, като не е взелъ прѣдъ видъ, че продажбата е почната прѣзъ мѣсецъ декемврий и че този мѣсецъ има 31 день, Търновския окржженъ сждъ е рѣшилъ дѣлото вънрѣки даннитѣ му и съ това е допустналъ нарушение на чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство. II) Ако пъкъ се приеме, че въ прѣсмѣтването си сждътъ не е броилъ деньтъ, когато е била почната продажбата — 21/XII 98 год., или же деньтъ, когато тя е била свършена — 20/I 99 год., то пакъ е нарушилъ рѣчения чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, защото въ такъвъ случай той е далъ криво тълкувание на чл. 1021 отъ сжщото сждопроизводство, споредъ който, въ периодътъ отъ 31 день за продължението на продажбата, се брои както деньтъ на започването, така и деньтъ на свършването й, понеже и прѣзъ тѣзи два деня се върши дѣйствието на продажбата. Отъ тукъ слѣдва, че въ единия случай, или въ другия, чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство е сжществено нарушенъ и за това оплакването въ касационната жалба бидейки основателно, обжалваното опрѣдѣление подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 10 ноемврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 86 — (476) — 19 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвъртий октомврий хиляда деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Карндруловъ и Лаларъ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 514, по описа за 1900 год., на Ставри, Никола, Христо, Сета, Парашкева и Мара Ив. Байкушеви, отъ гр. Трънъ, срѣщу опрѣдѣлението на Трънския окржженъ сждъ, подъ № 14, отъ 14 юний 1900 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Слѣдъ като била утвърдена отъ надлѣжния мирови сждия публичната продань на една воденица, принадлѣжаща на длъжника Ив. Байкушевъ, отъ гр. Трънъ, наслѣдницитѣ на послѣдния, именно: Ставри, Никола, Христо, Сета, Парашкева и Мара Байкушеви сж подали прѣдъ Трънскиятъ окр. сждъ молба, съ която сж искали унищожението на продажбата, за гдѣто тя не била спрѣна слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя имъ и за гдѣто изпълнителниятъ листъ билъ издаденъ на името и купенъ за смѣтка на Г. Д. Ездимирски, който не билъ взискатель, а е билъ пълномощникъ на взискателя при воденето

на дѣлото противъ тѣхния наслѣдодатель. — Търновскиятъ окр. съдъ съ опрѣдѣлението си № 14 отъ 14 юний 1900 год., оставилъ безъ послѣдствие тази имъ молба, по слѣдующитѣ съображения: „1) частнитѣ тъжители, както въ жалбата, така и въ съдебното заседание молятъ отмѣнението на опрѣдѣленията подъ № 716 отъ 6 ноемврий 1899 год., на Търновскиятъ мирови съдия, съ което е утвърдена станалата продажба по изпълнителното дѣло № 386/97 год., както и унищожението на самата продажба, по слѣдующитѣ закононарушения, допуснати отъ съдебниятъ приставъ: а) че въпрѣки прѣдписанията на чл. 283 отъ закона за наслѣдството, изпълнител. листь, издаденъ противъ починалия имъ баща, прѣди изпълнението не билъ прѣдявенъ отъ пристава тѣмъ — негови наслѣдници, и б) Г. Ездимирски, комуто е възложенъ имота не е билъ, както погрѣшно е казано въ рѣшението на Търнск. мир. съдия подъ № 340 отъ 24 октомврий 1896 год., лично кредиторъ, а повѣреникъ на нѣкой си Абди Баязидовъ, който отдавна се поминалъ и, слѣдователно, пълномощното на Ездимирски е прѣкратено, така щото не може да се възлага нему имота като на взискатель; 2) първото оплакване на тъжителитѣ за нарушение чл. 283 отъ закона за наслѣдството е неоснователно. Дѣйствително, споредъ този членъ заимодавцитѣ на починалитѣ длъжници не могатъ да искатъ изпълнението на издаденитѣ срѣщу тѣзи послѣднитѣ изпълнителни листове противъ наслѣдницитѣ имъ, освѣнъ осемъ дни слѣдъ прѣдявяването имъ, нъ това само тогава, ако въ врѣме смъртьта на наслѣдодателя — длъжникъ изпълнението на изпълнителния листь не е било още начнато. Това явствува отъ чл. чл. 846 и 847 отъ гражданското съдопроизводство; чл. 846 изброява случаитѣ, при които изпълнителното производство се спира, а чл. 847 опрѣдѣля точно, кога се изпраща призовка за изпълнение на наслѣдницитѣ на единъ починалъ длъжникъ, противъ когото има издаденъ изпълнителенъ листъ. Настоящия случай не е такъвъ, тъй като наслѣдодателя тъжителитѣ е билъ живъ още, когато се почнало изпълнението на издадениятъ противъ него изпълнителенъ листь; 3) неоснователно е и второто оплакване на тъжителитѣ. Възражението имъ, че изпълнителниятъ листъ билъ неправилно издаденъ, тъй като Г. Ездимирски не билъ лично кредиторъ, а е дѣйствувалъ като повѣреникъ на Абди Баязидовъ, (за удостовѣрение на което прѣдставляватъ едно пълномощно съ дата 27 февруарий 1884 год. и една искова молба отъ 27 мартъ 1885 г.,) и понеже този послѣдния се поминалъ, пълномощното е прѣкратено и, слѣдователно, не може нему (на Ездимирски) да се възлага имота като на взискатель, е неоснователно, той като тѣ (тъжителитѣ) съ нищо не подкрѣпятъ послѣдното си твърдение — смъртьта на Абди Баязидовъ". Тѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Търновскиятъ окр. съдъ е нарушилъ чл. чл. 846, 847, 107 и 524 п. 5 отъ гражданското съдопроизводство, защото наслѣдодателя имъ умрѣлъ на 1 мартъ 1899 год., обявлението за проданьта на воденицата било издадено прѣзъ мѣсецъ май същ. год., проданьта била утвърдена на 6 ноемврий същ. год., и тѣ не сж получавали никакво съобщение до май мѣсецъ, така щото, щомъ обявлението за проданьта не е станало прѣди смъртьта на наслѣдодателя, производството трѣбвало да се спрѣ; отъ друга страна, съдътъ не обсъдилъ повдигнатия имъ въпросъ, че Ездимирски билъ

заявилъ искъ срѣщу баща имъ като пълномощникъ на Абди Баязидовъ, а е взелъ изпълнителниятъ листъ на свое име и е продалъ и купилъ воденицата на свое име и за своя смѣтка.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: да се остави безъ послѣдствие касационната имъ жалба, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I Чл. 864, както и относящия се къмъ него членъ 613 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдполага, че сѫдебното мѣсто — сѫдъ, или сѫдебенъ приставъ — е надлѣжно увѣдомено за смъртьта на участвующата страна въ процеса, или въ изпълнителното производство, за да има по този начинъ възможность да спрѣ по-нататъшниятъ ходъ на производството, до като покойната страна бѫде замѣстена отъ правоимѣющитѣ. Отъ това слѣдва, че ако за смъртьта не е надлѣжно увѣдомено сѫдебното мѣсто, по-нататъшнитѣ му дѣйствия се считатъ за правилни и никой нѣма право да иска унищожението имъ само за дѣто тѣ сѫ биле извършени слѣдъ смъртьта на една отъ странитѣ. Надлѣжното увѣдомление за смъртьта става отъ интересующия се — отъ оня който се интересува за спирането на производството — на първо мѣсто, естествено, отъ наслѣдницитѣ на покойния. Въ данния случай наслѣдницитѣ на покойния Ив. Байкушевъ, сегашни касатори, не сѫ претендирали прѣдъ сѫдътъ по сѫщество, че тѣ сѫ увѣдомили сѫдеб. приставъ за смъртьта на тѣхния наслѣдодатель. Прочее, тѣ нѣматъ право да се оплакватъ противъ дѣйствията му извършени подиръ смъртьта на наслѣдодателя, тъй като сѫдеб. приставъ не могълъ да знае за случившата се смъртъ. II. Отъ изпълнителното производство се вижда, че покойниятъ Ив. Байкушевъ е платилъ още при живѣ една часть отъ дългътъ си на Г. Д. Ездимирски, на името на когото билъ издаденъ изпълнителниятъ листъ. Значи, самъ длъжникътъ не е възбуждалъ въпроса, който наслѣдницитѣ му сѫ възбудили прѣдъ окр. сѫдъ, че Ездимирски нѣмалъ право да изважда на свое име изпълнителниятъ листъ по причина, че не билъ взискатель, а билъ пълномощникъ на взискателя. Щомъ не е възбужданъ при изпълнителното производство отъ самия длъжникъ такъвъ въпросъ, нѣматъ право да го възбуждатъ и наслѣдницитѣ му слѣдъ сключването на изпълнителното производство, прѣдъ видъ че тѣ нѣматъ по-голѣми права отъ своя наслѣдодатель. Прочее, само на туй основание, окр. сѫдъ е могълъ да не уважава домогванията имъ по тоя въпросъ. — Отъ до тукъ изложеното слѣдва, че нѣма нарушение на указанитѣ въ касационната жалба чл. чл. 846, 847, 107 и 524 п. 5 отъ гражданското сѫдопроизводство и че оплакването въ нея за нарушението на тия статии е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ставри, Никола, Христо, Сета, Парашкева и Мара Ив. Байкушави, срѣщу опрѣдѣлението на Търновскиятъ окр. сѫдъ № 14 отъ 14 юний 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 87 — (483) — 21 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестий октомврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хиговъ, Иванъ Карапджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ, *гражданско дѣло № 366, по описа за 1899 год., на Найда Иванова Атанасова и Митра Иванова Тачова, отъ с. Ново-Село, Видинско, съ Гуцо Георгиевъ, отъ сѫщото село, за една ливада, отъ стойность 523 лева.* — Въ заседанието се яви адвоката Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на Найда и Митра Иванови.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Найда Иванова Ангелова и Митра Иванова Тачова, отъ с. Ново-Село, Видинска околия, съ заявление до III Видински мирови сѫдия, отъ 16 май 1897 год., прѣдявили искъ срѣщу Гуцо Георгиевъ, отъ сѫщото село, за право на собственость на една ливада въ стойность, 523 л., находяща се въ района на с. Флорентинъ, при съсѣди: отъ 3 страни Гога Микинъ и рѣката Дунавъ, която ливада Гуца Георгевъ завладѣлъ и се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ. Мировия сѫдия разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 24 юлий 1898 год., подъ № 675, уважилъ искътъ. Недоволенъ отъ това рѣшение отвѣтника Гуца Георгиевъ, подава въ Видинския окрѫженъ сѫдъ възивна жалба, който за разрѣшението ѝ, като взелъ прѣдъ видъ: „1) истцитѣ за установяване собственостьта си на ливадата, още въ самата искова молба сѫ указали начина на доказване именно: чрѣзъ писменни доказателства и давность на владѣние. За първата цѣль сѫ прѣдставили два крѣпостни акта, едина № 1514, издаденъ на 25 октомврий 1895 год. отъ нотариуса при Видинския окрѫженъ сѫдъ, на името на Митра Ив. Радулова, отъ с. Ново-Село, възъ основание едно удостовѣрение № 957 отъ Негованското селско общинско управление, за една ливада въ с. Флорентинъ, въ мѣстностьта „Камикъ“, отъ 7 декара и 7 ара, до съсѣди: рѣка Дунавъ, Найда Станкова и отъ 2 страни Гога Микинъ, и другия № 1307 на Найда Ив. Радулова, отъ сѫщото село, издаденъ отъ сѫщото учрѣждение на 23 октомврий 1895 год., възъ основание удостовѣрението тоже на Негованското селско общинско управление, № 756, за една ливада въ с. Флорентинъ, въ мѣстностьта „Камикъ“, състояща се отъ 8 декара и 5 ара, при съсѣди: рѣка Дунавъ, Митра Ив. Радулова и отъ 2 страни Гога Микинъ. А за установяване давностното владѣние, по искането на истцитѣ, извършенъ е огледъ на самото спорно мѣсто, кѫдѣто сѫ разпитани и свидѣтели. Отъ друга страна, отвѣтника сега (апелаторъ) прѣдставилъ е тоже крѣпостенъ актъ № 194, издаденъ отъ нотариуса при Видинския окрѫженъ сѫдъ на 20 май 1896 год., на името на Гуца Георгиевъ, отъ с. Ново-Село, възъ основание крѣпостенъ актъ № 65/96 год. и свидѣтелство № 598 с. г. на Негованското селско общинско управление, за една ливада отъ 20 декара, въ района на с. Флорентинъ, въ мѣстностьта „Камикъ“, при съсѣди: Гога Микинъ, наслѣдницитѣ на покойния Трука Петровъ, потокъ и рѣката Дунавъ, продадени отъ Рада Динкова, отъ с. Ново-Село; 2) отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели на самото мѣсто се установява, че спорната ливада, за която се сѫдятъ сѫдящитѣ се страни, е сѫщата ливада, че бащата на истцитѣ я купилъ още прѣди 20 години и повече отъ нѣкой си Добринъ Ивановъ, отъ

с. Флорентинъ, а слѣдъ неговата смъртъ, който, споредъ удостовѣрението на Негованското селско общинско управление № 498, починалъ прѣди 22 години, останала въ наслѣдство на жена му Рада Динкова и дъщерitѣ му: Митра, Найда, Вана и Ангелина, послѣднитѣ 2 починали още малки, безъ да оставятъ наслѣдници по нисходяща степень; 3) отъ показанията на сѫщитѣ свитѣтели не се установява, колко врѣме истцитѣ сѫ владѣли спокойно и непрѣкъснато спорната ливада, а напротивъ има самопризнание отъ страна на истцитѣ, че майка имъ Рада е владѣла ливадата 12—13 години слѣдъ смъртьта на баща имъ. Така сѫщо и отъ даннитѣ прѣдставени въ втората инстанция неможе да се установи съ положителность колко години истцитѣ (сега отвѣтници по апелъ) сѫ владѣли спорната ливада. Отъ гдѣто излиза, че този способъ за доказване правото на собственость надъ спорната ливада, неможе да послужи като доказателство, възъ основание на което да се базира едно рѣшение. Остава сега на сѫдътъ да се сезира съ способа, да ли истцитѣ сѫ доказали искътъ си съ писменни доказателства и може ли да се уважѫтъ прѣдставенитѣ два крѣпостни документи отъ истцитѣ подъ №№ 1514 и 1307, на които датата е по-стара съ една година отъ датата на документа прѣдставенъ отъ отвѣтника (а сега апелаторъ), както е присѫдилъ и мировия сѫдия. Наистина, по силата на чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ би трѣбвало да се прѣдпочита акта съ по-стара дата, обаче отъ тълкованията на Върховния Касационенъ Сѫдъ се вижда, че не винаги сѫдътъ е длъженъ да прѣдпочита този актъ, а, разбира се, при сѫществуване и на други данни, това трѣбва да направи сѫдътъ съгласно чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство. Въ настоящия процесъ по заявлението на Рада Динкова, майка на истцитѣ и която е продала спорната ливада на апелатора Г. Георгиевъ, сѫдътъ съ опрѣдѣлението си отъ 26 ноемврий 1896 год. я приелъ да встѫпи въ качество на трето лице за да може да запази правата на апелатора върху спорното мѣсто, права дадени му отъ нея, като продавачка За тази именно цѣль къмъ първостепенното дѣло прѣдставено е отъ апелатора едно рѣшение, отъ което се вижда, че третото лице въ процеса Рада Динкова, прѣзъ 1896 год. е водила процесъ съ наслѣдницитѣ на Добри Ивановъ за сѫщата ливада, а както се вижда отъ това рѣшение № 116, отъ 26 януарий 1896 год., Рада Динкова е прѣдставила единъ продавателенъ актъ на нейно име, който актъ наслѣдницитѣ на Д. Ивановъ, признали за валиденъ, че е издаденъ отъ баща имъ Д. Ивановъ, вслѣдствие на което III Видински мирови сѫдия призналъ Рада за собственица на казаната ливада; така, че съ това рѣшение се обѣсняватъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани отъ мировия сѫдия на самото мѣсто, а така сѫщо се изважда на лице най-релифно юридическата основа на акта прѣдставенъ отъ отвѣтника и който актъ слѣдва да се прѣдпочете прѣдъ актоветѣ на истцитѣ, основани само на едно общинско удостовѣрение; 4) а за другитѣ прѣдставени къмъ второстепенното дѣло документи, отъ които се вижда, че въ разни врѣмена за разни недвижими имоти сѫ завѣждани искове отъ Рада Динкова противъ Найда и Митра Иванови и обратно, понеже нѣматъ никакво значение по настоящия процесъ, сѫдътъ ги оставя безъ да имъ даде нѣкакво значение. Отъ всичко до тукъ казано слѣдва да се заключи, че

истцитѣ, чрѣзъ способа за доказване собственостьта-давность на владѣнието, не сж доказали; чрѣзъ писменнитѣ доказателства тоже не е установено правото имъ на собственость върху спорната ливада, слѣдователно и искътъ имъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ писменни доказателства отъ отвѣтника (сега апелаторъ) се явява неоснователенъ и като такъвъ неможе да се уважи“, — съ рѣшението си отъ 5 май 1899 год., № 88, отмѣнилъ рѣшението на III Видински мирови сждия подъ № 675, отъ 24 юлий 1898 год. Срѣщу това рѣшение Найда Ив. Ангелова и Митра Ив. Тачова, подаватъ въ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, съ която се оплакватъ, че Видинския окржженъ сждъ нарушилъ по това дѣло чл. 325, п. 2 отъ гражданското сждопроизводство, защото е отказалъ да призове и разпита посоченитѣ отъ тѣхъ (касаторитѣ) свидѣтели, съ които сж щѣли да установятъ, че още като сж биле малолѣтни (чрѣзъ опекунката си) и отъ послѣ като сж станали пълнолѣтни сж владѣли и продължаватъ да владѣятъ спорната ливада въ установения отъ закона срокъ за давностьта, които свидѣтели не е допусналъ, понеже дѣлото било за наслѣдство, когато въ сжщность то е за правособственость.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ дѣлото се вижда (протоколъ на Видинския окржженъ сждъ отъ 29 априлъ 1899 год.), че повѣреника на касаторитѣ е искалъ да се разпитатъ свидѣтели, съ които е щѣлъ да установи обстоятелството, че противната страна владѣе спорния имотъ като опекунка и майка на сжщитѣ, обаче сждътъ по сжщество не е уважилъ това имъ искане, „прѣдъ видъ че настоящето дѣло е завѣдено за наслѣдство, а не за давностно владѣние, слѣдователно неможе да допустне разпитването на свидѣтелитѣ, защото ще измѣни характера на дѣлото“. Това сждение на Видинския окржженъ сждъ е неправилно, защото е нелогично и несъобразно съ даннитѣ по дѣлото, тъй като то (дѣлото) не е завѣдено за наслѣдство, както погрѣшно твърди сждътъ, а за правособственость на спорния имотъ, слѣдователно съ допущането на свидѣтелитѣ ни най-малко ще се измѣни характерътъ му. Вънъ отъ това, самитѣ свидѣтели сж искани, както се видя, за да се установи начинътъ, по който е владѣла противната страна спорния имотъ, а подобни обстоятелства могжтъ да се установяватъ съ свидѣтелски показания, тъй като тѣ се отнасятъ до давностното владѣние, върху което сж се домогвали странитѣ и на което се е основалъ така сжщо и самия сждъ (3 мотивъ). Обстоятелството дали противната страна е владѣла спорния имотъ отъ свое име и за себе си, или отъ името и въ качеството ѝ на опекунка на касаторитѣ, би имало сжществено значение за дѣлото и окржжния сждъ като не е уважилъ искането на повѣреника на касаторитѣ да се разпитатъ свидѣтели за установяването на сжщото обстоятелство, е допусналъ сжществено нарушение на чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, тъй като съображенията, по които е отказалъ разпитването на свидѣтелитѣ, сж несъобразни съ даннитѣ по дѣлото и противорѣчатъ на закона, вслѣдствие на което и оплакването на касаторитѣ, въ това отношение, е основателно, заради това обтжженото рѣшение

трѣбва да се отмѣни и дѣлото да му се повърне за ново разглеждане, отъ другъ съставъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Съдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Видинския окръженъ съдъ, отъ 5 май 1899 год., подъ № 88, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сжщото съдопроизводство, да се отмѣнии дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окръженъ съдъ.

№ 88 — (488) — 25 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 668, по описа за 1899 год., на Зейнепъ Емиръ Халимова, отъ гр. Видинъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ отъ 14 ноемврий 1898 год., подъ № 177.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Зейнепъ Емиръ Халимова, отъ гр. Видинъ, заявила искъ противъ 19 души жители на с. Долни Бошнякъ, Кулска околия, за ревандикация на 700 долюма земя, която тѣ сж ѝ завладѣли, като си я подѣлили на равни части по между си. Видинския окр. съдъ съ рѣшението си № 73/98 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ отъ истцата, Софийскиятъ апелативенъ съдъ, съ рѣшението си № 177 отъ 14 ноемврий 1898 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ исковото прошение на истцата Зейнепъ Емиръ Халимова се вижда, че тя е завѣла искъ срѣщу Иванъ Мариновъ, Ангелъ Петровъ, Георги Мариновъ, Йонъ Димитровъ, Иванъ Йоновъ, Иванъ Становъ, Маринъ Джоновъ, Ника Йоновъ, Ника Ивановъ, Никола Становъ, Недѣлко Станковъ, Пена Гика Йонъ, Павелъ Становъ, Станко Първановъ, Труца Петровъ, Танчо Йоновъ, Флоро Станковъ, Флоро Йонъ и Маринъ Станковъ, за ревандикация на 700 дулюма земя, състояща отъ ниви, ливади и бранище. Въ сжщото прошение истцата твърди, че горѣпомѣнатитѣ 19 души отвѣтници си разпрѣдѣлили по между си на равни части спорната земя, безъ да опрѣдѣля обаче, кой отъ тѣхъ коя часть владѣе. Отъ протокола на Видинския окр. съдъ, отъ 15 октомврий 1893 год., листъ 75 се вижда, че истцата се отказала отъ петь души отъ отвѣтницитѣ, а именно: отъ Ангелъ Петровъ, Йонъ Димитровъ, Иванъ Становъ, Недѣлко Станковъ и Маринъ Станковъ, а въ заседанието на сжщия съдъ на 26 мартъ 1898 год., истцата се отказала и отъ отвѣтницитѣ: Маринъ Джоновъ и Никола Становъ, като продължава да иска цѣлата спорна земя отъ останалитѣ 12 души отвѣтници. Отъ казаното до тукъ става явно, че истцата Зейнепъ Емиръ Халимова, отъ една страна, въ исковото си прошение твърди, че 19 души отвѣтници си раздѣлили по между си спорната земя, безъ да опрѣдѣля кой коя часъ владѣе, а отъ друга, слѣдъ като се е отказала отъ 7 души отъ отвѣтницитѣ, продължава да ревандикира цѣлия имотъ, само отъ останалитѣ 12 души. Така завѣденъ и поставенъ искътъ не може да бжде уваженъ, безъ даже да се влиза въ

оцѣнка на прѣдставенитѣ отъ странитѣ доказателства, като искъ не опрѣдѣленъ по отношение на отвѣтницитѣ и, слѣдователно, неправилно завѣденъ, защото и да би призналъ сждътъ, че истцата има право да ревандикира имота, не ще да знае, при осжжданието на отвѣтницитѣ, кой коя часть отъ имота трѣбва да повърне, тъй като истцата не опрѣдѣля кой отъ тѣхъ коя часть владѣе, още повече като се е отказала вече истцата отъ 7 души отъ тѣхъ." Истцата подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 282, 283 и 356 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ че истцата не била опрѣдѣлила кой отъ отвѣтницитѣ каква часть владѣе, когато отъ исковото ѝ прошение ясно се виждало, че тѣ си раздѣлили по между си присвоената земя отъ 700 дюлюма, т. е. всѣкой е присвоилъ по 36¾ дулюма.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: Съображението на Софийския апелативенъ сждъ, че истцата като се отказала отъ седемъ души отъ отвѣтницитѣ, продължавала да иска цѣлата (700 дюлюма земя) отъ останалитѣ 12 души отвѣтници, не съотвѣтствува точно съ даннитѣ въ дѣлото, защото отъ протокола отъ 15 октомврий 1893 год. се вижда, че повѣреникътъ на истцата е казалъ буквално така: „поддържамъ искътъ си само въ отношение на тия, които сж се явили, а за ония (неявившитѣ се отвѣтници) да се прѣкрати дѣлото," а въ протокола отъ 26 мартъ 1898 год. стои, че повѣреникътъ на истцата чисто и просто се е отказалъ още отъ двама неявивши се отвѣтници. Това съображение, даже да бѣше вѣрно отъ фактическа страна, не е могло, отъ юридическа страна, да води до заключението, което апелативния сждъ вади отъ него, въ смисълъ, че щомъ истцата продължава да иска само отъ 12 отвѣтници онова, което искала отъ 19, то искътъ ѝ е неопрѣдѣленъ спрямо отвѣтницитѣ и, слѣдователно, само за това е той неудовлѣтворимъ. Това разсжждение юридически е неправилно, защото споредъ изложеното въ чл. 282 отъ гражданското сждопроизводство начало, не се гледа какво иска единъ истецъ, но търси се какво е доказалъ; искътъ му се удовлѣтворява, или не, споредъ това, което и ако е доказалъ. Прочее, апелативния сждъ неправилно е отхвърлилъ по начало искътъ на истцата, безъ да влѣзе въ оцѣнка на доказателствата ѝ. Отъ друга страна, сжжденията на сждътъ сж едностранчиви, като се отнасятъ само къмъ искането на истцата, безъ да се обръща внимание на възраженията на отвѣтницитѣ, като че ли процесътъ не е състѣзаленъ; отъ тукъ произлиза и едностранчивото заключение, че искътъ не е опрѣдѣленъ спрямо отвѣтницитѣ, прѣдъ видъ че истцата не опрѣдѣля кой отъ тѣхъ коя часть владѣе; щомъ обаче истцата счита, както константирва сждътъ, че 19 души отвѣтници си биле раздѣлили на равни части по между си цѣлото, състояще отъ 700 дюлюма земя, то неможе да се каже, че искътъ ѝ е неопрѣдѣленъ по отношение на частитѣ отъ цѣлото, които тя търси отъ всѣкой единъ отъ 12-тѣ души отвѣтници, а кой отъ тѣхъ коя часть владѣе, е въпросъ, разрѣшението на който може да зависи, освѣнъ отъ прѣдставенитѣ отъ истеца доказателства, но и отъ обясненията и възраженията на отвѣт-

инцитѣ. Слѣдва, че апелативниятъ сѫдъ, като е отказалъ да влѣзе въ оцѣнката на доказателствата по дѣлото, допусналъ е сѫществено нарушение на чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба е основателно въ тоя смисълъ и обжалваното рѣшение подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 14 ноемврий 1898 год., подъ № 177, защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 89 — (494) — 27 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий октомврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующь членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Ив. Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 377, по описа за 1899 год., на Янко Йорговъ, отъ с. Чилновъ, срѣщу рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ, подъ № 26 отъ 4 февруарий 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Янко Йорговъ, отъ с. Чилновъ, на 30 априлъ 1892 год., заявилъ искъ противъ Иванъ Поповъ, отъ Бѣла, за правособственость на една нива. Бѣленския мирови сѫдия, на основание извършеното отъ него дознание, съ рѣшението си № 132/93 год., уважилъ искътъ. По апелъ отъ отвѣтника, Русенския окр. сѫдъ, съ рѣшението си № 26 отъ 4 февруарий 1899 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „мѣстното дознание извършено отъ мировия сѫдия за установяване давностното владѣние на истеца върху спорната нива, неможе да се вземе въ внимание, защото споредъ чл. 325 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, давностно владѣние се установява съ свидѣтели, а не съ мѣстно дознание. Отъ разпитанитѣ свидѣтели не се установява давностното владѣние на истеца върху спорната нива. Свидѣтелитѣ Илия Георговъ, Рустемъ Каджолу, Данаджи Етемъ, Рюстемъ Юсеиновъ и Айвасъ Мехмедовъ, показватъ, че спорната нива била на Пастармаджи Османъ, който двѣ додини слѣдъ турско-руската война е давалъ на истеца да я работи подъ наемъ, а слѣдъ това я е продалъ на сѫщия. Свидѣтелитѣ не могѫтъ да опрѣдѣлятъ съ точность, до кой моментъ истцътъ е работилъ нивата подъ наемъ, обаче това обстоятелство се ясно установява отъ нотариалното дѣло № 81/83 год. на Бѣленския мирови сѫдия. Въ това дѣло се намира едно заявление, съ дата 12 май 1883 год., съ което Пастармаджи Османъ заявява, че е продалъ на истеца спорната нива и отъ този моментъ слѣдва да се счита че истеца е почналъ да работи нивата, като собственикъ. Ако се приеме, че истеца е работилъ нивата непрѣкѫснато и безспорно отъ този моментъ 12 май 1883 год. до завѣжданието дѣлото — 30 априлъ 1892 год., то пакъ излиза, че той не я е работилъ достатъчно врѣме за да може да стане собственикъ чрѣзъ давностно владѣние, обаче отъ

показанията на свидѣтеля Тони Върбановъ, се установява, че той двѣ години прѣди завѣжданието на дѣлото е прѣстаналъ да работи нивата като собственикъ. Домогването на истцътъ да докаже, че е купилъ спорната нива отъ Пастармаджи Османъ чрѣзъ прѣдставянето на нотариалното дѣло № 81/83 год. на Бѣленския мирови сѫдия, е сѫщо неосновател̣но. Въ това дѣло се намира едно заявление на Пастармаджи Османъ, въ което казва, че е продалъ на истцата спорната нива, обаче споредъ дѣйствующия тогава законъ за установление на покупко-продажба на недвижими имоти, не е достатъчно едно заявление, но е нуждно извършване на нотариаленъ актъ, а такъвъ въ дѣлото не се вижда да е билъ извършенъ; прѣдставения крѣпостенъ актъ отъ истеца не може да има сила, понеже крѣпостния актъ на отвѣтника е съ по-стара дата. Щомъ като истеца не доказва искътъ си, то той слѣдва да се отхвърли, като се осѫди на разноскитѣ." Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 329 и 338 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото противозаконно е изключилъ изъ числото на доказателствата дознанието, когато мѣстното дознание било допуснато за доказване давносното владѣние, толкова повече като въ случая странитѣ сѫ се съгласили щото спорътъ имъ да се разрѣши на основание показанията на околнитѣ людѣ; 2) чл. 1 отъ закона за домашнитѣ актове (указъ подъ № 472), чл. чл. 1. 2 и 3 отъ закона за извършенитѣ съ частни актове продажби на недвижими имущества, който законъ е публикуванъ съ Височайши указъ подъ № 373 и чл. 630 отъ гражданското сѫдопроиводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ тия закони и свидѣтелствата му подъ № 639 и 1102, както и крѣпостния му актъ и дознанието, а невѣрно е утвърдилъ сѫдътъ, че владѣнието му почновало отъ 12 май 1883 год., когато тая дата установявала само датата, когато Пастармаджията е подалъ заявление до нотариуса за снабдяването изтеца съ крѣпостенъ актъ, а не че отъ тогава истеца е почналъ да владѣе.

Слѣдъ доклада, прукорора заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствии.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Чл. 329 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдвижда мѣстното дознание когато има споръ за пространството, мѣстностьта, или продължителностьта на поземленото владѣние. По настоящето дѣло нѣмало споръ за пространството на владѣнието, тъй като истеца и отвѣтника сѫ били съгласни относително обемътъ на спорната нива; нѣмало споръ и за мѣстонстьта, тъй като отвѣтникътъ не прѣтендиралъ, че нивата се намирала въ мѣстность друга отъ оная, въ която я считалъ истцътъ, че се намира, нѣмало така сѫщо споръ и за продължителностьта, тъй като ни една отъ странитѣ не е считала, че другата страна била проточила границитѣ на владѣнието си повече, отъ колкото имала право. По споръ за придобиването собстоеностьта върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давносгно владѣние, меродавното доказателсто е свидѣтелски показания, както се прѣдвижда въ чл. 325 п. II отъ гражданското сѫдопроизводство. Прочее, Русенския окр. сѫдъ, както е разрѣшилъ повдигнатия се споръ по настоящето дѣло за давносно владѣние възъ основание на свидѣтелскитѣ показания, а не на

мѣстното дознание, не е нарушилъ чл. 329 отъ гражданското сѫдопроизводство, както не е нарушилъ и чл. 338 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото съгласието на странитѣ не може да даде доказателствена сила на мѣстното дознание вънъ отъ случаитѣ, за които то е прѣдвидено отъ закона. Слѣдователно, първото оплакване въ касационната жалба, за че Русенския окрѫженъ сѫдъ билъ нарушилъ чл. чл. 329 и 338 отъ гражданското сѫдопроизводство, е не основателенъ. 2) Чл. 1 отъ закона за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия, или частни актове, който законъ е публикуванъ съ височайши указъ подъ № 472/92 год., както и чл. чл. 1, 2 и 3 отъ закана за извършенитѣ съ часни актове продажби на недвижими имущества и пр., който законъ е публикуванъ съ височайши указъ № 373/89 год., а така сѫщо чл. 630 (резпективно чл. 107) отъ гражданското сѫдопроизводство, не сѫ нарушени въ случая и, слѣдователно, второто оплакване въ сѫщата касационна жалба, което ги счита за нарушени, е не основателно, защото Русенския окрѫженъ сѫдъ обсѫжда крѣпостния актъ на касатора, но не му дава сила прѣдъ видъ, че крѣпостния актъ на истеца е съ по-прѣдишна дата, така щото касаторътъ е изгубилъ правото на собственостъ върху спорната нива отъ датата на крѣпостния актъ на истеца, даже ако бѣше ималъ (касаторътъ) частенъ продавателенъ записъ, какъвто той е нѣмалъ, отъ Пастармаджи Османъ, понеже и споредъ горѣ цитиранитѣ два закона подъ № № 373/83 год. и 472/92 год. и споредъ чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, този, който е купилъ единъ недвижимъ имотъ по частенъ редъ, не придобива собственостьта му, или ако я е придобилъ, изгубва я, щомъ тя е приминала у трѣто лицѣ по нотариаленъ редъ, а пъкъ общинскитѣ свидѣтелства подъ № № 639 и 1102, не сѫ могли да иматъ значение по настоящето дѣло, защото за владѣнието има свидѣтелски показания, които сѫдътъ оцѣнява и защото продажбата на недвижимъ имотъ не се доказва съ общински свидѣтелства.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Янко Йорговъ, срѣщу рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ № 26 отъ 4 февруарий 1899 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 90 — (495) — 1 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Житовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 381, по описа за 1899 год., на Станоя Вучковъ, отъ с. Соволяно, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 1 априлий 1899 год., подъ № 54.* — Въ заседанието се явиха: Хр. П. Славейковъ и Ал. Малиновъ, повѣреници на Станоя Вучковъ, и Миленко Николчовъ съ повѣреника си адвоката Д-ръ С. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Миленко Николчовъ, отъ с. Рекачево, заявилъ искъ противъ Станой Вучковъ, отъ с. Соволяно, за ревандикация на 14 кѫса недвижими имоти, подробно обозначени въ исковата

молба. Кюстендилския окръженъ съдъ, съ рѣшението си № 51/98 год., отхвърлилъ искътъ, защото истецътъ не билъ доказалъ домогването си, че билъ усиновенъ съ участието на духовна. или свѣтска власть отъ ония, чиито имоти търси въ наслѣдство, и че баща му е далъ съгласието си за това усиновление. По апелъ отъ истеца, Софийскиятъ апелативенъ съдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „главниятъ въпросъ по дѣлото е: истецътъ билъ ли е усиновенъ отъ Никола Вучковъ, за да има право, като единственъ прямъ наслѣдникъ, да наслѣди имотитѣ му? Отъ цѣлъ редъ доказателства събрани по дѣлото, съдътъ намира, че дѣйствително Миленко Николчовъ е билъ усиновенъ отъ бездетнитѣ Никола Вучковъ и неговата съпруга Иванка. Тия доказателствата съ: а) отъ настойническия актъ на стр. 52 се вижда, че прѣзъ 1885 год., като се е поминала съпругата на Никола Вучковъ, истецътъ Миленко Николчевъ е билъ признаванъ и считанъ, като нейнъ наслѣдникъ и отъ самия отвѣтникъ Станоя Вучковъ, който даже е влѣзналъ като членъ на роднинския съвѣтъ по настойничеството на сѫщия Миленко Николовъ; ако да не бѣше усиновенъ синъ отъ покойната Иванка, както и отъ мѫжътъ ѝ Н. Вучковъ, то отвѣтникътъ нѣмаше да влиза въ роднинския съвѣтъ и да съставя настойничество за имотитѣ останали отъ рѣчената Иванка на истецътъ; б) отвѣтникътъ Станоя Вучковъ е призналъ истеца за усиновенъ синъ на Иванка и чрѣзъ описа приложенъ при второстепенното дѣло и съставенъ за имотитѣ останали отъ Иванка, понеже и въ тоя описъ се казва, че всичкото имущество, подиръ смъртьта ѝ, остава въ рѫцѣтѣ на дѣтето ѝ Миленко Иванкинъ и тоя описъ е подписанъ между другитѣ сродници и отъ отвѣтника Станоя Вучковъ. Когато, ако да не бѣше това дѣте усиновено отъ брата му и неговата жена, той трѣбваше да протестира, а не да потвърдява, че Миленко е дѣте на Иванка . . . . . . и на нейния съпругъ Никола Вучковъ; с) Соволянското селско общинско управление съ удостовѣрението си отъ 22/X 97 год. удостовѣрява, че прѣзъ 1874 год., по народния обичай, билъ усиновенъ истеца отъ бездѣтнитѣ Николчо Вучковъ и жена му Иванка; d) и отъ показанията на разпитанитѣ въ двѣтѣ инстанции свидѣтели, съдътъ дохожда до убѣждението, че истеца е билъ усиновенъ още въ турско врѣме по народнитѣ обичаи, които сѫ били въ сила по това врѣме. Така свидѣтеля Пърцовъ показва, че усиновлението е станало прѣдъ кмета и даскала, за което била направена книга, тамъ присѫтствувла и майката на дѣтето, която казала, че го харизва, по вѣроятность и баща му билъ тамъ. Свидѣтеля Т. Георгиевъ показва, че усиновлението станало прѣдъ кмета и даскала, написана била книга, на която се подписали. При усиновлението билъ и попъ Василъ, който челъ молитва на дѣтето по „бугарски“. Споредъ свидѣтеля Ангелова, Николчо Вучковъ и жена му били бездѣтни и прѣдъ комшиитѣ, даскала и коджабашиитѣ заявили, че земали за чедо истеца, написано било писмо. Тамъ присѫтствували и бащата и майката на дѣтето. На сутреньта попа челъ на дѣтето. Прѣдъ свидѣтеля Р. Качаръ, Николчо се похвалилъ, че посинилъ синъ. Свидѣтеля Яне Петковъ прѣдъ апелативния съдъ, показва, че при усиновяването е присѫтствувалъ и попъ Василъ, който и турилъ патрахила и челъ молитва, даскала написалъ една книга, присѫтствувалъ и коджабашията. Тамъ били и бащата и майката на дѣтето, които тоже

подписали книгата, свидѣтеля Новко Златковъ твърди, че отишелъ да теслими дѣтето. Отъ всички тия данни сѫдътъ се убѣждава, че наистина истецътъ, съ съгласието на родителитѣ си, е билъ усиновенъ отъ бездѣтнитѣ Николчо Вучковъ и жена му и то въ присѫтствието на селската власть — коджабашията и на едно духовно лице — селския попъ, по име Василъ. Може би нѣкои малки разногласия да има въ показанията на свидѣтелитѣ, нѣщо което се обяснява съ далечностьта на врѣмето, но тѣ се схождатъ въ общитѣ си черти за усиновлението прѣдъ горнитѣ лица и прѣдъ множество комшии и приятели. Понеже се доказва, че истеца е билъ единственъ прямъ наслѣдникъ на Николчо Вучковъ, той има право и върху имотитѣ останали отъ него. За такива отвѣтникътъ признава само изброенитѣ въ п. п. 1—4+9, 11 и 13 на исковото прошение (стр. 81). Слѣдователно тѣ трѣбва да му се присѫдятъ. Отъ кѫщата той се отказва. За останалитѣ имоти, понеже се прѣдставляватъ крѣпостни актове издадени на името на Стоянъ Станковъ, т. е. прѣминали сѫ вече по нотариаленъ редъ въ трети лица, то искътъ за тѣхъ не може да се уважи. Свидѣтелитѣ Андонъ Пърцовъ и Андонъ Гьошевъ не могѫтъ да установятъ съ показанията си, че тия имоти сѫ общи и на Стоянъ Вучковъ, защото съ свидѣтелски показания неможе да се събори съдържанието на единъ крѣпостенъ актъ. Прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна протоколъ и рѣшение, издадени по дѣлото, което е водилъ опекунта на Миленко Николовъ противъ други лица пакъ за наслѣдство, не могѫтъ да важатъ по настоящето дѣло, понеже странитѣ по двѣтѣ не сѫ едни и сѫщитѣ. Спогодителното (стр. 59) между отвѣтникътъ и снаха му Иванка, по сѫщото съображение, нѣма значение по настоящето дѣло. Прѣдставеното частно писмо на истеца, въ което се подписалъ Миленко Новковъ, а не Николчовъ, неможе да има рѣшающе значение по въпроса, да ли има усиновление въ случая. Особено прѣдъ видъ яснитѣ и многобройнитѣ доказателства въ положителна смисълъ“, — съ рѣшението си № 45, отъ 1 априлий 1899 год., отмѣнилъ първостенното рѣшение и уважилъ иска само въ размѣръ на 8 кѫса отъ недвижимитѣ имоти. Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е приелъ недопустими отъ закона доказателства — опекунския актъ, описъ и общински свидѣтелства — за установяване на усиновлението и защото, като приелъ, че отъ свидѣтелскитѣ показания се установявало усиновлението, не е констатиралъ прѣдварително, какъвъ е билъ мѣстния обичай, за да оцѣни дали споредъ този мѣстенъ обичай е станало въпросното усиновление; 2) чл. 630, въ свързка съ чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е счелъ, че прѣдставенитѣ му рѣшения и протоколъ се отнасяли до споръ между други лица, когато тѣ сѫ му биле прѣдставени съвсѣмъ за друга цѣль: рѣшението било прѣдставено за доказване гражданското състояние на истеца въ смисълъ, че той съ него билъ признатъ да не е синъ на Николчо, а протоколътъ билъ прѣдставенъ за доказателство, че свидѣтелитѣ по онова дѣло друго яче сѫ показвали; 3) чл. 290, п. 5 буква *г* отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е отстранилъ отвѣдения свидѣтель — баща на истеца — който установилъ факта на усиновяването и 4) чл. 630, въ свръзка съ чл. 328 отъ гражданското сѫдо-

производство, защото, отъ една страна, е извратилъ свидѣтелскитѣ показания, като е счелъ, че свидѣтельтъ Таско Гергиновъ билъ показалъ, какво попъ при усиновяването е имало, когато тоя свидѣтель е показалъ, че усиновлението е станѫло вечерьта въ кръчмата, а попа билъ виканъ сутриньта, отъ друга страна, не е показалъ въ рѣшението си, защо е прѣдпочелъ показанията само на свидѣтеля Яне Петковъ, който въ втората инстанция е показалъ, че имало попъ при усиновлението, прѣдъ показанията на свидѣтелитѣ Мано Пръцковъ, Таско Гергиновъ и Мано Ангеловъ, които сѫ казали, че попъ е нѣмало.

Слѣдъ доклада и обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурора даде заключение въ смисъль: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Първото оплакване на касатора, въ първата си половина, би било основателно, ако бѣше вѣрно твърдението на едина отъ повѣреницитѣ на касатора, че за установяване на факта на усиновлението, сѫдътъ е приелъ свидѣтелскитѣ показания като субсидиерно доказателство покрай другитѣ доказателства — опекунскиятъ актъ, описа и общинскитѣ свидѣтелства; обаче, отъ обжалваното рѣшение ясно се вижда, че апелативниятъ сѫдъ приема въ случая свидѣтелскитѣ показапия за самостоятелно доказателство, независимо отъ опекунския актъ, описа и общипскитѣ свидѣтелства, защото въ рѣшението е казано: „и отъ свидѣтелитѣ въ двѣтѣ инстанции сѫдътъ се убѣждава“ и пр. Така щото базирането отъ страна на сѫда и върху другитѣ доказателства, не ослабва рѣшението му, щомъ свидѣтелскитѣ показания, лѣгнали въ основата на това рѣшение, могѫтъ да служатъ, отъ гледна точка на закона, както това косвено се признава въ втората половина на сѫщото оплакване, за доказване факта на едно усиновление. Прочее, рѣченото оплакване, въ първата му половипа, за дѣто сѫдътъ е приелъ недопустими отъ закона доказателства — упекунскиятъ актъ, описа и общинскитѣ свидѣтелства — за установяване усиновлението е неосновательно, понеже оцѣнката па излишни доказателства не съставлява нарушение на закона, респективно на чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство. 2) По втората половина на сѫщото оплакване, право е мнѣнието на повѣреницитѣ на касатора, че когато съ свидѣтели има да се установява единъ актъ за извършенъ споредъ мѣстния обичай, трѣбва по-напрѣдъ да се установи този обичай, да се опрѣдѣлятъ нормитѣ му така, като че ли той е написанъ, и слѣдъ това да се установи начинътъ на извършването на конкретния актъ за да се види, да ли той влиза въ рамкитѣ на установения вече обичай. Отъ даннитѣ по настоящето дѣло се види: че още съ исковата си молба истецътъ е искалъ да установи съ свидѣтели, че е билъ усиновенъ споредъ народния обичай и че имотитѣ, които той търси, сѫ останали отъ усиновившитѣ го; че окрѫжния сѫдъ отхвърлилъ искътъ му, защото, както това се види отъ четвъртия мотивъ на първостепенното рѣшение, истецътъ не е доказалъ да е имало свѣщеникъ и да е присѫтствувалъ бащата на истеца при усиновляването му; че съ апелативната си жалба истецътъ е искалъ и сѫдътъ му допустналъ съ други свидѣтели да докаже, че черковенъ обрядъ е имало и че баща му е далъ съгласието си за усиновлението; че отвѣтника е искалъ, а като сѫдътъ му допусналъ, той се отказалъ, съ свои

свидѣтели да докаже противното, т. е., че при усиновлението нѣмало нито свѣщеникъ, нито бащата на истеца (гледай протокола отъ 16 ноемврий 1898 год. и 15 мартъ 1899 год. на Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ); и че пледоарията на отвѣтниковия повѣреникъ прѣдъ сѫдилищата по сѫщество се е въртѣла, относително свидѣтелскитѣ показания, около тия двѣ обстоятелства: свѣщеникъ не е имало, съгласието на бащата не е било дадено. Отъ всичко това слѣдва, че само тѣзи двѣ обстоятелства сѫ били спорни за обнаружване на мѣстния обичай и че, веднѫжъ тѣ установени, установенъ е и мѣстниятъ обичай. Сѫдътъ приема, че съгласие отъ бащата е имало, а и по мнѣнието на отвѣтника такова съгласие се изисквало споредъ мѣстния обичай. Сѫдътъ приема, тоже, че свѣщеникъ е челъ молитва за усиновлението. Истина е, че по мнѣнието на отвѣтника, свѣщеникътъ трѣбало да присѫтствува и да чете молитвата, когато сѫ биле извършени и другитѣ формалности, а не на другия день; истина е така сѫщо, че отъ свидѣтелитѣ не било установено да ли мѣстниятъ обичай допускалъ свѣщеникътъ да чете молитвата на другия день, но за сѫдътъ е достатъчно да констатира, че мѣстния обичай изисквалъ да се чете молитва и че въ конкретния случай молитва е била четена отъ свѣщеникъ, а да ли е трѣбвало да се чете въ сѫщия день, или е могло да се чете на другия день молитвата, това неможе да се установи съ свидѣтелски показания, защото ако черквата счита за незаконно усиновението, когато молитвата не е четена въ опрѣдѣлено врѣме, или опрѣдѣлено мѣсто, такова усиновление не може да се санкционира отъ сѫдилищата, даже ако съ свидѣтели се установи, че мѣстниятъ обичай го е допускалъ въпрѣки черковнитѣ правила. Така щото въ това отношение доказателствата трѣба да се черпятъ отъ черковнитѣ правила и наредби. Слѣдва, че и въ втората си половина първото оплакване, за нарушение чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно. — 3) По второто оплакване за нарушение на чл. 630, въ свързка съ чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство. Отъ протокола на окрѫжния сѫдъ, съ дата 10 априлий 1898 год., се вижда, че отъ отвѣтната страна сѫ биле прѣдставени едно рѣшение № 62 и единъ протоколъ, върху който е базирано това рѣшение, за доказателство, че по друго дѣло истецътъ не билъ признатъ за усиновенъ отъ Николчо. Значи рѣшението и протоколътъ сѫ били прѣдставени за доказване на res judicata. Това става по ясно отъ протокола държанъ въ послѣдното заседание на апелативния сѫдъ, когато повѣреникътъ на отвѣтника се е изразилъ така: „противната страна неправилно казва, че рѣшението ни не прѣдставлявало res judicata, защото, като се произнесълъ сѫдътъ чрѣзъ него за другитѣ имоти, произнесалъ се и за гражданското състояние на истеца“. Апелативниятъ сѫдъ въ рѣшението си съобразява, че прѣдставенитѣ му отъ отвѣтника рѣшение № 62 и протоколъ, нѣматъ значение, понеже спорътъ сега е между други лица. Значи сѫдътъ оцѣнява тѣзи два документа и ги оцѣнява отъ гледна точка на res judicata, за каквато цѣль сѫ му биле прѣдставени, а сѫждението му, отъ тази гледна точка, е юридически право, щомъ тѣ се отнасятъ не до сѫщитѣ сега спорящи се лица, а могло би да се прибави и не до сѫщия предметъ, както става ясно отъ обясненията на отвѣтниковиятъ повѣреникъ, дадени въ послѣдното заседание на апелативния

сѫдъ. Прочее, чл. 630, въ свръзка съ чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ и второто оплакване е неоснователно. 4) Чл. 290 буква *г* отъ гражданското сѫдопроизводство не е нарушенъ и, слѣдователно, третото оплакване е неоснователно, защото отвѣдения свидѣтель — баща на истеца — е свидѣтелствувалъ за дѣйствие отъ него лично извършено, т. е., че той е присѫтствувалъ при усиновяването на сина му отъ страна на Николчо. 5) Четвъртото оплакване, за нарушение чл. 630, въ свръзка съ чл. 328 отъ гражданското сѫдопризводство, е така сѫщо неоснователно, едно, защото, като цитира показанията на свидѣтеля Таско Гергиновъ, който билъ показалъ, че при усиновлението билъ и попъ Василъ и челъ молитва на дѣтето, сѫдътъ не изопачава показанията му, понеже за сѫдътъ е безразлично да ли вечерьта, или же сутреньта е челъ попътъ молитва, важното за сѫдътъ е, че попътъ челъ молитва, а това именно е показалъ свидѣтельтъ Таско Гергиновъ, друго, защото не само свидѣтельтъ Яне Петковъ, разпитанъ въ втората инстанция, но и разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Таско Гергиновъ и Манолъ Ангеловъ сѫ показали, че вечерьта наистина попъ е нѣмало, но на сутреньта попа е челъ молитва, а свидѣтельтъ Мано Пърцовъ е показалъ само първата половина отъ онова, което другитѣ двама сѫ показали, именно, че вечерьта попъ е нѣмало, но не казва, че и сутреньта е нѣмало попъ, така щото противорѣчие между свидѣтелитѣ по тоя въпросъ нѣма и, слѣдователно, нѣмало защо да посочва сѫдътъ въ рѣшението си кои отъ кои прѣдпочита.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Станоя Вучковъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 1 априлий 1899 год. подъ № 54, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 91 — (496) — 27 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеного отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 390, по описа за 1899 год., на Ан. Р. Урумовъ, повѣреникъ на Ст. Поповъ, отъ с. Борисовградъ, съ П. Добревъ и Георги Калиновъ, отъ с. Дервентъ, Борисовградско, за 567 л. и 50 ст., произходящи отъ покупка-продажби на недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 9 априлий 1898 год., Георги Калиновъ и Политъ Добревъ, отъ с. Дервентъ, молили Борисовградския мирови сѫдия да призове Стефанъ Поповъ, отъ Борисовградъ, и да го осѫди да имъ повърне сумата 567 л. и 50 ст. съ лихвитѣ й, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, защото продаденитѣ имъ ниви не били негови, когато ги продалъ, а на третото лице — общината на с. Дервентъ, която ги е владѣла. Мировия сѫдия уважилъ иска. Стефанъ Поповъ подалъ апелативна жалба въ Хасковския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението й като взелъ прѣдъ видъ: „повѣреника

на апелатора въ днешното сѫдебно заседание иска да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия, защото искането на ищцитѣ — сега възиваеми — се свѣждало къмъ унищожение на една продажба, станала между довѣрителя му и ищцитѣ, за което нѣмало никакво основание. Продажбата се унищожавала само: 1) по липсване на нѣкое отъ исканитѣ отъ закона условия за дѣйствителностьта на договора; 2) по взаимно съгласие на контрагентитѣ; 3) ако купувача е сѫдебно отстраненъ. Понеже конкретния случай не подпада нито въ една отъ тритѣ категории, искането на ищцитѣ е неоснователно и трѣбва да се остави безъ послѣдствие. Това сѫждение на апелаторовия повѣреникъ не е вѣрно. Не сѫ само горнитѣ случаи, когато една продажба може да се унищожи. Има и други (чл. чл. 285, 290, 308 отъ закона за задълженията и договоритѣ), но безъ да се гледа на това, въ конкретния случай въпроса не е за унищожение на продажбата. Въпроса е да имъ се повърнатъ взетитѣ пари. Дѣйствително отъ самопризнанието на Ст. Поповъ, направено прѣдъ мировия сѫдия се установява, че той по-напрѣдъ продалъ сѫщитѣ имоти на Дервентската община, слѣдователно въ момента на продажбата имъ на Георги Калиновъ и Политъ Добревъ не е билъ собственикъ, а имъ продалъ чуждъ имотъ. Съгласно чл. 231 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата на чужда вѣщь е недѣйствителна. Ст. Поповъ не е можалъ да продава нѣщо, което не е ималъ, защото споредъ нашето законоположение, продажбата прѣхвърля собственостьта, а не поражда само задължение да я прѣхвърли. Щомъ закона признава продажбата на чужда вѣщь за недѣйствителна, значи нѣма какво да се унищожава, а само странитѣ трѣбва да се повърнатъ въ първото си положение, т. е. продавача да върне паритѣ, а купувача вѣщьта, ако му е прѣдадена. Така, че рѣшението на мировиятъ сѫдия е правилно издадено и слѣдва да се подтвърди, а възивната жалба на Ст. Поповъ да се остави безъ послѣдствие“, — съ рѣшението си отъ 21 декемврий 1898 год., подтвърдилъ рѣшението на Борисовградскиятъ мирови сѫдия № 504/98 г. Срѣщу това рѣшение Ап. Р. Урумовъ, повѣреникъ на Ст. Поповъ, подава въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Хасковския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 218, 220, 231, 251, 256 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото ищцитѣ за да могѫтъ да искатъ паритѣ си обратно отъ касатора, трѣбвало е, прѣди всичко, да се унищожи договора за продажбата като недѣйствителенъ, или пъкъ да има сѫдебно отстранение, тъй като продавача дължи обезпечение на купувача само при подобно отстранение, а не при едно самоволно напущане имота отъ страна на купувача, както е въ случая, обаче въпрѣки това и признанието на ищцитѣ, че тѣ сѫ напуснали купенитѣ отъ тѣхъ имоти, понеже ги гонили селскитѣ пѫдари, сѫдътъ е постановилъ да се повърне на купувачитѣ покупната стойность на имота и защото е приелъ на основание нѣкакво самопризнание, че сѫщитѣ имоти сѫ били продадени и на Дервентската община.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съобра-

жение: Отъ обтжженото рѣшение се вижда, че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ се е основалъ на самопризнанието на касатора Ст. Поповъ за да приеме, че сѫщитѣ имоти сѫ били продадени отъ тоя послѣдния по-рано и на Дервентската община, слѣдователно въ момента, разсѫждава сѫщия сѫдъ, когато е продалъ тия имоти на противната страна, той (Поповъ) не е билъ собственикъ на имота и понеже съгласно чл. 231 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата на чужда вѣщь е недѣйствителна, то касатора Ст. Поповъ е трѣбвало да повърне на първоначалнитѣ ищци покупната стойность. Отъ горѣизложеното става явно, че сѫдътъ по сѫщество за да приеме, че сѫщитѣ имоти сѫ били продадени по-рано и на Дервентската община, основалъ се е на самопризнанието на Ст. Поповъ. Това именно сѫждение на окрѫжния сѫдъ е неправилно и противно на закона, тъй като споредъ дѣйствующия законъ за задълженията и договоритѣ, както и споредъ закона, който е уреждалъ тая материя прѣди встѫпването въ сила на тоя законъ, договоритѣ за прѣхвърляне правото на собственость върху недвижими имоти, трѣбва да ставатъ подъ страхъ на недѣйствителность *съ писменъ актъ* (частенъ, или нотариаленъ), иначе всѣка покупка-продажба на недвижимъ имотъ, която не е изразена чрѣзъ писменъ актъ, се счита отъ закона за недѣйствителна и несѫществующа. Щомъ, прочее, казания окрѫженъ сѫдъ се е основалъ на самопризнанието на една отъ странитѣ по дѣлото за да приеме, че е сѫществувала и друга покупка-продажба на сѫщия имотъ, безъ, обаче, да е установено чрѣзъ писменъ актъ сѫществуването на подобна продажба, то явно е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, тъй като рѣшението му е несъобразно съ закона, вслѣдствие на което и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 21 декемврий 1898 год., подъ № 311, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 92 — (501) — 31 октомврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуши доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 408, по описа за 1899 г., на Трандафилъ Димовъ, отъ село Злокучени, съ Митра Димова, отъ сѫщото село, за разни недвижими имоти.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Хр. Ковачевъ, повѣреникъ на Трандафилъ Димовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 24 октомврий 1892 год. до Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ Митра Димова, отъ село Злокучене, е прѣдявила, чрѣзъ повѣреника си Данаилъ Юруковъ, искъ срѣщу Трандафилъ Димовъ, отъ сѫщото село, за слѣдующитѣ движими и недвижими имоти: 1) една нива отъ 10 стари уврата, находяща се въ

землището на село Сеймово, въ мѣстностьта „Гювенджово", съ прѣдѣли: Константинъ Трифоновъ, Дѣдо Пасковъ внукъ и Игнатъ Мариновъ; 2) една нива отъ 2 стари уврата, находяща се въ сѫщото землище и мѣстность, съ прѣдѣли: Кръстю Миревъ, Дошо Димитровъ и пѫть; 3) една нива отъ три стари уврата, находяща се въ сѫщото семлище и мѣстность съ прѣдѣли: желѣзния пѫть, Митра Пенчова и Бужура Лазарова; 4) една нива отъ два стари уврата въ сѫщото землище и мѣстность съ прѣдѣли: желѣзния пѫть и Яко Геренди; 5) една нива отъ десеть стари уврата, на сѫщото мѣсто, съ прѣдѣли: Гюро Ангеловъ, Никола Папазовъ и Калишманъ; 6) една нива отъ 6 стари уврата, въ сѫщото мѣсто, въ „Домузлука", съ прѣдѣли: Кръстю Колачевъ и Кривия Петко; 7) една нива отъ два стари уврата, въ сѫщото землище, въ мѣстностьта „Гювенджово", съ прѣдѣли: гробища, аркъ и Кривия Петко; 8) една ливада отъ два стари уврата въ сѫщото землище, въ мѣстностьта „ливадитѣ", съ прѣдѣли: Калишманъ, Гюро Ангеловъ и желѣзния пѫть; 9) единъ лахановъ бостанъ (градина) отъ $1^1/_2$ старъ увратъ въ землището на селото Злокучене до сѫщото село, съ прѣдѣли: Кръстю Николовъ, Митръ Петковъ и Азмакъ; 10) една кѫща отъ една стая, ашови, зимникъ, яхъръ и дворъ отъ $1^1/_2$ увратъ, съ прѣдѣли: Константинъ Трифоновъ, азмакъ и воденична вада, находяща се въ село Злокучене. и 11) четири вола. Всички тѣзи имоти оцѣнени за 2300 лева, като въ тази си искова молба обяснява, че ѝ останалитѣ въ наслѣдство отъ покойната ѝ майка Николина, която се омѫжила за вдовецъ, баща ѝ, който при оженването си ималъ синъ отъ първата си жена — отвѣтника Трандафилъ Димовъ, и която слѣдъ смъртьта си оставила за наслѣдници нея (истцата) и сестра ѝ Екатерина, която подиръ майка си тоже умрѣла, та всички изброени имоти прѣминавали ней по наслѣдство, но Трандафилъ всползуванъ отъ малолѣтството ѝ слѣдъ умирание и на баща ѝ Димо, ги присвоилъ и не ѝ ги възвръщалъ. Т. Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 15 мартъ 1894 год. подъ № 28, постановилъ: „осѫжда Трандафилъ Димовъ, отъ с. Злокучене, да отстѫпи и прѣдаде въ владѣние и притѣжание на Митра Димова, отъ сѫщото село, по $^3/_{24}$ части отъ слѣдующитѣ недвижими имоти: една кѫща въ с. Злокучене съ дворъ отъ $1^1/_2$ старъ увратъ и между съсѣди: Константинъ Трифоновъ, азмака и воденична вада и единъ лахановъ бостанъ отъ $1^1/_2$ старъ увратъ, находящъ се въ землището на с. Злокучене, до селото, между съсѣдни и страни: Кръстю Николовъ, Митръ Петковъ и азмака, по наслѣдство отъ покойната ѝ майка. Искътъ на Митра Димова — истцата относително седемтѣхъ кѫса ниви и една ливада, се отхвърля като просроченъ, а относително четиритѣхъ вола, като неоснователенъ". Отъ това рѣшение на Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ останала недоволна Митра Димова и въ установения отъ закона срокъ подала срѣщу него въззивна жалба, касателно отхвърлената часть отъ иска ѝ, съ която иска да се измѣни това рѣшение и се осѫди отвѣтника да ѝ прѣдаде всичкитѣ изброени въ искавата ѝ молба имоти, понеже по давностно владѣние не могли да прѣминатъ върху сѫщия, защото тя била малолѣтна, нито пъкъ искътъ ѝ билъ просроченъ, като е молила за установяванието на възрастьта ѝ да бѫдатъ призовани и разпитани посоченитѣ въ въззивната ѝ жалба свидѣтели.

Пловдивския апелативенъ съдъ, съ рѣшението си отъ 9 априлий 1899 г. подъ № 103, измѣнилъ рѣшението на Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ подъ № 28/94 г. Срѣщу това рѣшение Трандафилъ Димовъ подава въ Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ на истцата да доказва искътъ си за право на собственость върху недвижимъ имотъ съ свидѣтелски показания.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторътъ и заключението на прокурора, за да разрѣши прѣдметната касационна жалба, взе въ съображение: Отъ производството на това дѣло се вижда, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е призналъ правото на собственость на истцовата страна върху спорнитѣ недвижими имоти на основание на свидѣтелски показания, допуснати отъ двѣтѣ инстанции. Дѣйствието на сѫдътъ противорѣчи на чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, понеже правото на собственость върху недвижимъ имотъ, споредъ сѫществующитѣ у насъ закони, трѣбва да бѫде доказано съ писменъ актъ. Въ видъ на изключение законодательтъ е допусналъ въ п. 2 на горѣцитирания членъ свидѣтелски показания, обаче по настоящето дѣло това изключение на закона не може да се приложи, тъй като истецътъ не е основалъ правото си на давностно владѣние. Прѣдъ видъ на тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ намира оплакването на касатора за нарушението на чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство основателно, и вслѣдствие на това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 9 априлий 1899 год., подъ 103, защото е нарушенъ чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 93—(502)—30 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателств. чл. Ат. Хитовъ, членове: Иванъ Карапджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Караиджулова *гражданско дѣло № 409, по описа за 1899 год., на Станъ Маринъ Михай и Флорика Маринъ, отъ с. Халваджи, срѣщу рѣшението на Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 4 май 1899 год. подъ № 83.*—Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Якутъ Сали, отъ Видинъ, заявилъ на 9 мартъ 1898 год. искъ противъ Станъ Маринъ Михай и Флорика Маринъ, отъ с. Халваджи, за правособственость на една нива. II Видински мирови сѫдия, съ рѣшението си № 410/98 г., уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтницитѣ, Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си № 83 отъ 4 май 1899 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че съ обжалваното рѣшение подъ № 410/98 г., II Видински мирови сѫдия е призналъ искътъ на възиваемата Якутъ Сали, отъ Видинъ, срѣщу Станъ Маринъ Михай и Флорика Маринъ, отъ с. Халваджи,

за правособственость на нивата въ района на с. Халваджи, мѣстностьта „Пасището“, между съсѣди: Флоро Йоновъ, Флоро Поповъ и селска мерà, за основателенъ и доказанъ и осѫдилъ отвѣтницитѣ да отстѫпятъ тази нива на ищцата, като ѝ заплатятъ за сѫдебни разноски шесть лева и 60 ст. и петь лева и 10 ст. Отвѣтната страна да заплати на хазната петь лева за незаплатени призовки; че възивницитѣ, както прѣдъ мировия сѫдия, така и днесь, не отричатъ, че горѣописаната нива я владѣятъ тѣ, нъ възразяватъ, че тази нива владѣятъ на основание крѣпостенъ актъ подъ № 362 отъ 26 августъ 1897 год. и понеже прѣдставения крѣпостенъ актъ за сѫщата нива прѣдъ мировия сѫдия отъ ищцата подъ № 438 отъ 1 октомврий 1897 год., билъ съ по-нова дата отъ оня, когото тѣ прѣдставляватъ, то възъ основание чл. 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, молятъ да бѫде отмѣнено рѣшението на мировия сѫдия и се осѫди възиваемата на разноскитѣ по дѣлото; че отъ удостовѣрението подъ № 11225/98 год., издадено отъ сѫдебния приставъ при Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ на II участъкъ и отъ съдържанието на крѣпостния актъ подъ № 362/97 год., прѣдставенъ отъ възивницитѣ, се вижда, че единъ отъ възивницитѣ — Флорика Маринова е купила спорната нива отъ публиченъ търгъ, продавана за дългътъ и като собственость на нѣкоя си Паска Лилова, отъ село Халваджий; че отъ прѣдставения пъкъ крѣпостенъ актъ отъ възиваемата подъ № 505/94 год. се вижда, че още прѣзъ 1894 год. за тази сѫщата нива е билъ воденъ процесъ между Паска Лилова и нѣкой си Асанъ Ибраимовъ, отъ Видинъ и съ рѣшение подъ № 390/94 г. е призната за собственость на Асанъ Ибраимовъ, възъ основание на което рѣшение, този послѣдниятъ се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ подъ № 505 отъ 23 ноемврий 1894 год., а въ послѣдствие пъкъ, прѣзъ 1897 год., продадена за дългътъ на Асанъ Ибраимовъ и купена отъ възиваемата Якутъ Сали, отъ Видинъ, която и прѣдставлява крѣпостенъ актъ подъ № 438/98 год.; че щомъ въ момента, когато възивницитѣ сѫ купили спорната нива, тя вече не е била собственость на Паска Лилова, а на Асанъ Ибраимовъ, то и датата на крѣпостния имъ актъ, не може да има никакво значение, понеже тѣ сѫ купили имотъ непринадлѣжащъ на Паска Лилова, за дългътъ на която се е продавалъ, а съвършенно на друго лице, а като така, искътъ на възиваемата се явява основателенъ и доказанъ и слѣдва рѣшението на мировия сѫдия да се потвърди напълно, а възивната жалба на възивницитѣ като неоснователна слѣдва да се остави безъ послѣдствие“. Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба, като се оплакватъ, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 1035 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отъ прѣдставеното имъ удостовѣрение № 11,225/98 г. се установявало, че още на 15 юний 1894 г. Станъ Маринъ Михай е наложилъ запоръ върху спорната нива на Паска Лилова, негова длъжница и че Флорика Маринова е купила сѫщата нива на публиченъ търгъ, както гласи актътъ ѝ, така щото Асанъ Ибраимовъ не е можалъ да я купи на 23 ноемврий 1894 г. *законно*, както казвалъ сѫдътъ, понеже тя е била подъ запоръ отъ 15 юний 1894 год.; 2) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото само споменува за номера на удостовѣрението имъ (№ 11.225/98 год.), а не обсѫдилъ съдържанието му за да види може ли единъ недвижимъ имотъ, находящъ се подъ запоръ по

извѣстно взискане, да бжде продаденъ другиму и купенъ отъ другиго, безъ да е снетъ по установения редъ запора и безъ да е било удовлѣтворено взискането.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: да се отмѣни обжалваното рѣшение за нарушение чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: Между крѣпостния актъ № 362/97 год. на отвѣтницата Флорика Маринова и крѣпостния актъ № 438/98 год. на ищцата, окржжниятъ сждъ прѣдпочита послѣдния, макаръ и по-новъ отъ първия, за това, че при издаването на първия, спорната нива не била собственость на Паска Лилова, за чийто дългъ е продадена тази нива на публиченъ търгъ и купена отъ Флорика Маринова съ първия крѣпостенъ актъ, а била собственость на Асанъ Ибраимовъ, който съ рѣшение № 390/94 год. осждилъ Паска Лилова, снабдилъ се съ крѣпостенъ актъ № 505/94 г. и за неговъ дългъ е била продадена на публиченъ търгъ сжщата нива и купена отъ ищцата съ послѣдния крѣпостенъ актъ № 438/98 год. Обаче, сждътъ не си е задалъ въпроса, коя е причината на тази анормалность, щото за единъ и сжщъ имотъ, първоначално принадлѣжащъ на Паска Лилова, да сж биле издадени два крѣпостни акта: оня подъ № 362/97 год., на името на Флорика Маринова и оня подъ № 505/94 г., на името на Асанъ Ибраимовъ, съ силата на който билъ издаденъ крѣпостния актъ подъ № 438/98 год., на името на ищцата. По тоя въпросъ прѣдставено е било отъ отвѣтната страна едно удостовѣрение подъ № 11, 225/98 год., издадено отъ сждебния приставъ, за доказателство, че върху спорната нива билъ наложенъ запоръ на 15 юний 1894 год. по взискането срѣщу Паска Лилова отъ нейния кредиторъ Станъ Мариновъ Михай, първия отвѣтникъ по настоящето дѣло, и на основание тоя запоръ нивата е била продадена на публиченъ търгъ и купена отъ втората отвѣтница Флорика Маринова съ крѣпостния й актъ подъ № 362/97 год. За това удостовѣрение, наистина, сждътъ спомѣнува въ рѣшението си, нъ го зима въ свързка съ крѣпостния актъ № 362/97 год. и не се вижда какво значение дава специално на това удостовѣрение. Между туй, за правилния изходъ на дѣлото, сждътъ е трѣбвало да се спрѣ върху това удостовѣрение за да види, дали крѣпостния актъ № 505/94 год. на Асанъ Ибраимовъ не билъ издаденъ мимо наложения отъ първия отвѣтникъ запоръ върху спорната нива, защото, ако е така, тогава рѣчениятъ крѣпостенъ актъ № 505/94 г. е неправилно издаденъ и, слѣдователно, крѣпостниятъ актъ № 438/98 г. на ищцата губи своето юридическо основание, а въ такъвъ случай могло би да се признае за валиденъ крѣпостния актъ № 362/97 г. на отвѣтницата Флорика Маринова. Прочее, за дѣто не оцѣнилъ отъ тази юридическа, и имеюща значение за правилния изходъ на дѣлото, гледна точка прѣдставеното му удостовѣрение подъ № 11.225/98 г., Видинскиятъ окржженъ сждъ е допусналъ сжществено нарушение на чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба, за това нарушение, е основателно и води къмъ отмѣнението на обжалваното рѣшение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинскиятъ окржженъ сждъ отъ 4 май 1899 год. подъ № 83, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроиз-

водство, съ силата на чл. 706, п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 94 — (503) — 30 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскиятъ Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ, Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 411, по описа за 1899 година, на Младенъ Каменовъ, отъ гр. Ломъ, съ Ангелина Тодорова, отъ сѫщия градъ, за едно дворно мѣсто и едно лозе.* — Въ заседанието се явиха: адвокатитѣ, Д-ръ Г. Калинковъ и Гаврилъ Орошаковъ, първия повѣреникъ на Младенъ Каменовъ, а втория повѣреникъ на Ангелина Тодорова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Константинъ Бойчевъ, отъ гр. Ломъ, като повѣреникъ на Ангелина Тодорова Бѣльова, отъ сѫщия градъ, съ исково прошение отъ 26 мартъ 1897 година, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Ломския градски мирови сѫдия противъ Каменъ Младеновъ, отъ гр. Ломъ, за едно дворно мѣсто отъ около 400 кв. метра, отъ 500 лева и $7^1/_2$ декара лозе, отъ стойность 250 лева; за доказателство на иска си моли да се призоватъ и разпитатъ свидѣтелитѣ: Николчо Пантовъ и Тоно Вълковъ, отъ гр. Ломъ. Мировия сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшение подъ № 483/98 година, отхвърлилъ иска като неоснователенъ и недоказанъ. Противъ това рѣшение К. Бойчевъ, повѣреникъ на истцата, подалъ въ Ломския окр. сѫдъ, апелативна жалба, за разрѣшението ѝ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) повѣреника на отвѣтника Младенъ Каменовъ въ сѫдебното заседание на 20 декемв. 1897 г. прѣдъ мир. сѫдия е призналъ обстоятелството, че наслѣдството на тия (спорнитѣ) имоти е отъ бащата на покойната съпруга на довѣрителя му, Ангелина Димитрова, която прѣди смъртьта си ги е завѣщала на довѣрителя му, а истцата е била сираче, което той (доверителя му) отгледалъ като свое дѣте и му запазилъ другата половина отъ имота, а половината отъ тоя имотъ е завѣщанъ отъ Ангелина Димитрова на довѣрителя му. Апелатора Константинъ Бойчевъ тоже признава обстоятелствата, че прѣтендирания имотъ отъ отвѣтника Младенъ Каменовъ е половината отъ цѣлия имотъ, останалъ въ наслѣдство отъ покойния Димитъръ Бѣловъ на жена му Мария Бѣлова и петь дѣца, отъ които едното е майката на довѣрителката му Евдокия и другото съпругата на отвѣтника Ангелина; че отъ всичкитѣ ѝ наслѣдници, двѣтѣ момчета Георги и Николчо и момичето Ката сѫ умрѣли неженени, прѣди майка си, отъ майката на истцата е останало дѣте само послѣдната, а отъ съпругата на отвѣтника нѣма останалъ наслѣдникъ, освѣнъ майката, понеже и двѣтѣ ѝ дѣца сѫ умрѣли прѣди майка си. При тѣзи признати обстоятелства отъ двѣтѣ страни и установени отъ свидѣтеля Николчо Пантовъ прѣдъ мировия сѫдия на 12 мартъ 1898 г., сѫда намира иска на истцата Ангелина Тодорова за основателенъ и доказанъ, на слѣдующитѣ основания: а) споредъ както е призналъ въ много случаи Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ наслѣдственото право въ насъ до издаване на закона за наслѣдството отъ 18.... година, се е регу-

лирало споредъ книгата Кормчия, или Арменополусъ; б) споредъ сѫщата, която е въ сила за конкретния случай, наслѣдницитѣ се подраздѣлятъ на VI класа, въ първия отъ които спадатъ дѣцата на наслѣдодателя и прѣживѣлия съпругъ. Понеже въ случая дѣцата, които наслѣдватъ сѫ повече отъ три, то майка имъ наслѣдва равна часть отъ останалото имущество въ наслѣдство. Въ такъвъ случай всѣки отъ наслѣдницитѣ, слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя Димитъръ Бѣловъ, получава по $^1/_6$ часть. Понеже двѣтѣ мѫжки дѣца и Ката умиратъ, безъ да сѫ оженени и да оставатъ нисходящи наслѣдници, то наслѣдството на тѣхнитѣ $^3/_6$ части, споредъ II класъ на наслѣдството, минава на майка имъ Мария Бѣлова, а върху майката на истцата и съпругата на отвѣтника остава по $^1/_6$ часть отъ цѣлата кѫща съ дворно мѣсто и лозето. Съ смъртьта на майката на истцата, остава наслѣдница на нейната $^1/_6$ часть дъщеря ѝ Ангелина Тодорова — истцата, а съ смъртьта на съпругата на отвѣтника Младенъ Каменовъ, понеже нейнитѣ дѣца умиратъ прѣди нея, наслѣдва я майка ѝ Мария Бѣлова, която вече получава отъ мѫжа си $^1/_6$ часть и отъ бездѣтнитѣ си дѣца $^4/_6$ части, а всичко $^5/_6$ части и слѣдъ нейната смъртъ, по нѣмане на дъщери, или синове, дохожда нейна наслѣдница на тия $^5/_6$ части, внуката ѝ Ангелина Тодорова, която по такъвъ начинъ е наслѣдникъ на цѣлото наслѣдствено имущество, останало отъ покойния ѝ дѣда Димитъръ Бѣловъ; в) направеното завѣщание отъ съпругата на отвѣтника Младенъ Каменовъ, прѣдставено за доказателство по дѣлото, неможе да служи за укрѣпление правоспособностьта на спорния имотъ върху отвѣтника М. Каменовъ, нито може да служи за доказателство върху обстоятелството, че отвѣтника е сталъ собственикъ на имота по завѣщание отъ жена си, първо, защото сѫда го признава отъ външна страна, по своята форма, за нередовно, като такова, което неможе да се ползува съ силата и значението на единъ завѣщателенъ актъ. А именно: още при създаването на тоя институтъ въ Римско врѣме, за сѫщия сѫ прѣдписани форми, при които може едно завѣщание да бѫде дѣйствително и безъ тѣхъ, то се счита за незаконно. Въ всичкитѣ други законодателства, които сѫ замѣствували този институтъ, въ по-строга или по-лека форма, сѫ тоже опрѣдѣлили формалноститѣ, които трѣбва да бѫдатъ изпълнени при създаванието на едно завѣщание, за да бѫде дѣйствително. Изобщо завѣщанията се подраздѣлятъ на два главни вида: свѣтско и духовно. Прѣдставеното по дѣлото завѣщание отъ отвѣтника, е написано прѣзъ 1881 година и има характера на духовно завѣщание, понеже е завѣрено отъ духовно лице и понеже прѣзъ това врѣме бѣха въ сила врѣменитѣ правила за устройството на сѫдебната часть въ княжеството, въ ст. 524 на които се прѣдписва, че договори за продажба, дарение и пр. ставатъ прѣдъ окр. сѫдъ, а извършването и утвърждението на духовнитѣ завѣщания остава, както и по-прѣди въ вѣдомството на подлѣжащитѣ духовни учрѣждения. Значи, за да бѫдеше свѣтско, трѣбваше да се завѣри прѣдъ окр. сѫдъ. Духовнитѣ завѣщания пакъ, до издаванието на Екзархийския уставъ прѣзъ 1883 год., слѣдваха правилата прѣдписани отъ Арменопулусъ, споредъ които трѣбва да се обсѫди и казаното завѣщание. Споредъ правилата прѣдписани въ тази книга за духовнитѣ завѣщания, между

другитѣ условия, изискватъ се въ наличность съществуванието на тия за да бѫде едно завѣщание законо: да присѫтствуватъ при завѣщанието седемъ свидѣтели не сродници и способни за да бѫдатъ такива, единство въ мѣстото и врѣмето при написване и подписване на завѣщанието отъ завѣщателя, или отъ други лица и подписването, или подпечатването му отъ него. Въ случая липсва първото условие, защото свидѣтелитѣ сѫ шестима заедно съ духовното лице, а не седмина. Второто условие тоже липсва, защото завѣщанието е съставено на 6 май 1881 години, а подписано отъ свидѣтелитѣ на 12 сѫщия мѣсецъ. Значи, единството и непрѣкѫснатостьта въ написванието и подписванието на завѣщанието отъ всички лица, отсѫтствува. Свидѣтеля свѣщеникъ Димитъръ Илиевъ, при разпита му прѣдъ тоя сѫдъ въ сѫдебното заседание отъ 29 септемврий 1898 година, който е и подписалъ завѣщателката, твърди дословно така: „по прѣди е направено завѣщанието, а отпослѣ ми е донесено та съмъ го подписалъ“. Значи, тукъ нѣма не само единство въ врѣмето, но нѣма единство и въ мѣстото на написванието съ онова на подписванието му. Най-послѣ липсва и третото условие. Ако завѣщателката е безграмотна, то лицето, което я подписва, трѣбва да се подпише, или же тя да приложи печать, а не пръсть, какъвто фигурира тамъ, на който знакъ сѫда не дава значението като на печать. Че не е извѣстно лицето което я е подписало, се вижда отъ туй обстоятелство, че никой отъ свидѣтелитѣ, разпитани при провѣрката на това завѣщание, не дойде да установи съ положителность, кой е подписалъ завѣщателката и даже свѣщеникъ Димитъръ Илиевъ, на когото сѫда уприличва подчерка, се съмнява дали е той подписалъ. Така щото при тѣзи важни упущения въ формата на това завѣщание, сѫда го счита за незаконно съставено и го лишава отъ значението му на единъ завѣщателенъ актъ. По своята вътрѣшна страна, или неговото съдържание, сѫщото завѣщание е тоже незаконно, защото завѣщателката въ врѣме на завѣщанието е била правособственница само на $^1/_6$ часть отъ наслѣдствения имотъ отъ баща й Димитръ Бѣловъ, а не и на половината и тя, слѣдователно, не може да завѣщава, или да прѣхвърля върху отвѣтника Младенъ Каменовъ по-голѣми права отъ тия, които тя въ сѫщность има; отъ друга страна, прѣдъ сѫдътъ съ нищо не е установено, че завѣщателката е станала правособственица и на другитѣ $^2/_6$ части отъ наслѣдствения имотъ, така щото е имала право да прѣхвърли правособственостьта на половината отъ цѣлото имущество, или $^3/_6$ части; правособственостьта на отвѣтника М. Каменовъ не може да бѫде призната и укрѣпена съ прѣдставения крѣпостенъ актъ по дѣлото, възъ основание на давностно владѣние, защото владѣнието за да създаде правото на собственость изискватъ се условията: да го владѣе на свое име, да има законенъ титулъ на владѣнието, да го владѣе съ пълно убѣждение като свой собственъ имотъ, да го владѣе въ отсѫтствието на законния му стопанинъ и да го владѣе въ прѣдвидената отъ закона 10 годишна давность спокойно и безспорно и непрѣкѫснато. Всичкитѣ тѣзи условия отсѫтствуватъ: Първо, защото владѣнието на свое име отъ страна на Младенъ Каменовъ на спорното дворно мѣсто и половинъ лозето е незаконно, понеже сѫществува прѣзъ всичкото врѣме на това владѣние законната наслѣдница на Мария Бѣлова —

истцата Ангелина Тодорова. Законенъ титулъ тоже нѣма, защото завѣщанието е незаконно и неможе да прѣхвърли правособственостьта на спорния имотъ. Владѣнието bona fides тоже отсѫтствува, понеже присѫтствува правособственицата на имота — истцата, отсѫтствието на стопанина на мѣстото тоже липсва, а най послѣ и срока за давностното владѣние не е истекълъ за истцата, защото Младенъ Каменовъ по-рано отъ завѣщанието — 6 май 1881 година, или отъ по късно отъ смъртьта на неговата съпруга, не е могълъ да владѣе на свое име спорния имотъ. Щомъ е така, то истцата споредъ прѣдставеното свидѣтелство отъ Ломското градско общинско управление № 6308 отъ 19 декемврий 1897 година, е била прѣзъ 1879 година на 12 години, въ 1881 година е била на 14 години, а въ 1888 година на 21 година възрасть. Споредъ чл. 1663 отъ Турския граждански законъ, датата за просрочието 10 годишно, прѣдвидено въ чл. 1662 отъ сѫщия законъ, въ свързка съ чл. 78 отъ закона за земитѣ се счита отъ деньтъ на встѫпването въ пълнолѣтието, а въ конкретния случай за истцата тече срока за тѫжбата отъ 6 май 1888 година най-рано, отъ която дата до завѣждане на настоящия искъ — 26 мартъ 1897 година, нѣма повече отъ осемь години 10 мѣсеци и 20 дни. Ето защо сѫдътъ не може да прѣдпочете прѣдставения отъ отвѣтника М. Каменовъ крѣпостенъ актъ № 676 отъ 23 ноемврий 1894 година прѣдъ правата наслѣдствени на истцата. Колкото се касае до прѣставения записъ, или илмихаберъ за правособственостьта на лозето отъ отвѣтника по покупка-продажба, сѫдътъ намира, че тая правособственность не е установена, първо, защото признава да държи половината завѣщано му лозе отъ съпругата му, която правособственость сѫдътъ по наслѣдство признава на истцата, второ, защото тоя сѫщия имотъ не може да го владѣе и по покупка нѣкой си Вълo И. Ивановъ, а отъ сличвание на границитѣ на прѣтендираното лозе, така както сѫ показани въ исковото прошение и възражение проивъ които не е направено, съ тия въ илмихабера не сѫ еднакви, сѫщо и пространството е различно. Отъ които обстоятелства сѫдътъ дохожда до заключението, че този илмихаберъ се отнася до друго лозе, а не спорното, въ която смисълъ истцовата страна е направила възражение и трето, самия прѣводъ на този документъ за да има значение на званиченъ, трѣбваше прѣвода му да е завѣренъ отъ Министерството на Външнитѣ Работи; 2) въ прѣдъ видъ на сѫществуващитѣ изброени по горѣ доказателства за правособственостьта на спорния имотъ на истцата, сѫдътъ не дава значение на доказателство на прѣдставения отъ сѫщата истца описъ на наслѣдствения ѝ имотъ, понеже такъвъ единъ описъ, не признатъ отъ противната страна, не е актъ за укрѣпление собственостьта на недвижимъ имотъ, а отъ друга страна не е и безспоренъ. Ето защо, сѫдътъ не може го приеме за основа върху признатата правособственость на спорния имотъ на истцата; 3) възраженията на отвѣтниковия повѣреникъ, че между странитѣ ставало дѣлба, споредъ която отвѣтника М. Каменовъ е станалъ стопанинъ на спорното мѣсто, сѫдътъ го намира за неоснователно и недоказано: а) защото отъ показанията на свидѣтелитѣ Тончо и Андрѣя Вълкови, разпитани отъ мировия сѫдия на огледа на 25 априлий 1898 година, се установява, че прѣзъ 1888 година, когато истцата встѫпила въ пълнолѣтие, роднинския

съвѣтъ искалъ е да подѣли истцата Ангелина Тодорова и отвѣтника Младенъ Каменовъ и сжщия роднински съвѣтъ, като раздѣлилъ имота на двѣ части, хвърлилъ жребие, нъ истцата тогава още не признавала тази дѣлба и искала цѣлия имотъ като нейно право, а такава една дѣлба, безъ съгласието на другата страна, не може да се почита отъ сждътъ; б) свидѣтеля пакъ Аврамъ Цоловъ установява, че прѣди една и половина година странитѣ се спогодили по между си и истцата се съгласила щото мѣстото, върху което е почната постройката, да останела нему — на отвѣтника. Така установената спогодба, оспорена отъ истцовата страна, тоже нѣма значението на доказателство, защото спогодбата е тоже единъ договоръ според опрѣдѣлението на чл. 509 отъ закона за задълженията и договоритѣ, който е билъ въ сила за врѣмето, за което свидѣтеля Аврамъ Цоловъ твърди, че е станала спогодбата. Съ този договоръ странитѣ сж прѣхвърлили извѣстни права на собственость върху недвижимъ имотъ, чрѣзъ който отвѣтника М. Каменовъ да е стопанинъ на мѣстото което застроява, а за да бжде той — договора дѣйствителененъ трѣбва съгласно чл. 319 отъ сжщия законъ да бжде писменъ. Ето защо сждътъ не може да даде значение на тия показания на доказателство, което да укрѣпява правособственостьта на отвѣтника върху мѣстото, което е почналъ да застройва, възъ основание на сключена спогодба съ истцата върху сжщото мѣсто; 4) възражението на отвѣтниковия повѣреникъ, че правособственостьта е доказана за М. Каменовъ съ признанието на истцата Ангелина Тодорова прѣдъ мировия сждия при огледа на спорното мѣсто на 25 априлъ 1898 година, сждътъ го намира неоснователно, защото въ такава форма, каквато е записано то въ протокола на мировия сждия, е противорѣчиво на всичкитѣ обстоятелства по дѣлото, а именно, въ протокола стои: прѣди да пристжпя къмъ по-нататъшнитѣ дѣйствия по дѣлото, поканихъ странитѣ на спогодба, обаче истцата не се съгласи, като каза, че кжщата и мѣстото, върху което отвѣтника почналъ зданието, си сж негови, тя нѣма претенция за тѣхъ, а има такава за свѣтлината, която ще се отнеме отъ нейната кжща съ въздиганието на отвѣтниковото здание. Прѣди всичко, трудно е да се прѣдположи, при това записано признание отъ мировия сждия, тѣзи двѣ нѣща: а) да нѣма ни най малко свѣдение истцата за прѣдмѣтътъ на нейния искъ, макаръ че той е завѣденъ и воденъ чрѣзъ повѣреникъ и да не е ѝ билъ той обясненъ отъ мировия сждия, когато той е почналъ прѣди огледа да ги склонява на спогодба, и б) при поканата странитѣ на спогодба отъ мировия сждия съ означение, или не прѣдмѣта на иска, истцата да излезе съ единъ апломбъ да признае всичкитѣ права на отвѣтника върху повдигнатия споръ и какъ да не се съгласи къмъ спогодба, както е записалъ мировия сждия и послѣдния да прѣкрати дѣлото, понеже такова самопризнание на истцата е равносилно съ отказването ѝ да прѣслѣдва отвѣтника по възбудения искъ. Сжщото това самопризнание въ формата въ каквато е протоколирано и при обстоятелствата, който сж го прѣдшествували и послѣдвали, не може се приеме за доказателство по дѣлото, каквото го е приелъ мировия сждия въ своето рѣшение, защото ако истцата при стжпването ѝ въ пълнолѣтие, прѣзъ 1888 година, е оспорявала правата на отвѣтника върху спорното

мѣсто и е била прѣдизвикана прѣзъ 1897 година да прѣдяви искъ противъ сѫщия, за сѫщото мѣсто, то слѣдъ всичко това, нѣма логически причини, само при една гола покана за спогодба отъ мировия сѫдия, да дойде по най тържественъ начинъ да признае всичкитѣ права на отвѣтника върху спорния имотъ и да си запази правото само на единъ сервитутъ — пропускане на свѣтлината, за която нѣма повдигнатъ искъ. Защото, ако въ форма на такова самопризнание сѫ исказани протоколиранитѣ думи отъ мировия сѫдия, то това ни повече, ни по малко е оттеглюване на цѣлия искъ отъ истцата, отъ което противната страна можеше да се възползува и да иска прѣкращение на дѣлото по спогодба. Това, обаче, противната страна не е направила. Защото, най-послѣ ако съ пълно съзнание на прѣдмета, за когото се иска спогодбата, истцата е била освѣтлена отъ мировия сѫдия, то тя ако има искреность и правдоподобность въ тѣзи й думи, щѣше да се съгласи на спогодба да оттегли своя искъ, а не да заявява, че не е съгласна за спогодба; а ако не е знаяла прѣдмета на прѣдлаганата спогодба, то нейнитѣ възражения, въ съзнанието, за какво се касае нейния искъ, немогѫтъ да бѫдатъ исказани въ записаната форма отъ мирови сѫдия. Че формата на направеното възражение, отъ истцата по прѣдложението отъ мировия сѫдия да се спогодятъ, не е въ този видъ, се вижда отъ направенитѣ заявления на повѣреника й прѣдъ тоя сѫдъ, че е протестиралъ за нѣкакво самопризнание отъ довѣрителката му, обявявалъ е протокола не точенъ и даже се е отклонилъ при неговото прочитане и подписване. Всичкитѣ тѣзи обстоятелства, сами по себе, не могѫтъ да се вежматъ за абсолютно вѣрни, нъ въ свързка съ навѣденитѣ по-горѣ обстоятелства, относително захващането на спора и неговото течение, сѫдътъ имъ дава надлѣжната вѣра; именно, самопризнание отъ истцата при огледа на 25 априлий 1898 год. прѣдъ мировия сѫдия, въ смисъль, че отвѣтника е собственикъ на спорното мѣсто, отсѫтствува по дѣлото и ето защо издаденото рѣшение отъ мирови сѫдия, основано върху това самопризнание, съ което е отхвърлилъ искътъ на истцата, сѫдътъ го намира неправилно издадено и като такова отмѣнява го напълно; 5) възражението на повѣреника на отвѣтника, че понеже постройката на довѣрителя му надминава стойностьта на спорното мѣсто застроено, то по силата на чл. 906 отъ Турския граждански законъ трѣбва да се присѫди на отвѣтника срѣщу заплащане стойностьта му, сѫдътъ го намира неоспорвателно, защото споредъ точния смисъль на цитирания членъ, изисква се зданието да е построено, а не въ началото на застрояването. При това отъ мнѣнието на вѣщитѣ лица се вижда, че само до сегашната застройка, която се състои отъ 27 куб. метра зидария струва 432 лева и 20 лева разкопаване па основитѣ, а всичко 452 лева, когато пакъ мѣстото е оцѣнено по 2 лева кв. метръ и само застроеното мѣсто отъ 52 кв. метра струва 104 лева. При това положение на доказателствата, отвѣтника, който е започналъ постройката, въпрѣки волята на истцата, съвсѣмъ не може се ползува отъ прѣдписанието на чл. 906 отъ Турския граждански законъ, защото здание нѣма направено и врѣдитѣ сѫ по-малки отъ цѣната на цѣлото мѣсто, което въ всѣки случай не е по-малоцѣнно отъ 500 лева, понеже кѫщата само съ застроеното мѣсто

не може да сѫществува безъ другото дворно мѣсто, и 6) щомъ сѫдътъ признава искътъ на истцата за напълно основателенъ и доказанъ и отмѣнява рѣшението на мировия сѫдия, то станалитѣ по дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, които сѫдътъ опрѣдѣля на 120 лева, слѣдва да се възложатъ върху отвѣтника Младенъ Каменовъ, който да ги заплати на истцата Ангелина Тодорова",— съ рѣшението си отъ 31 май 1899 год. подъ № 66, отмѣнилъ напълно рѣшението на Ломския градски мирови сѫдия подъ № 483/98 год., като призналъ искътъ на Ангелина Тодорова, отъ гр. Ломъ, за основателенъ и доказанъ и осѫдилъ отвѣтника Младенъ Каменовъ, отъ гр. Ломъ, да отстѫпи собственостьта на праздното дворно мѣсто отъ около 400 кв. метра, находяще се въ гр. Ломъ „Варошъ-махле", до съсѣди: улица, Вътко Ненчовъ, Тодоръ Тачовъ и Димитръ Гуновъ и на лозето отъ 7 ½ декара, находяще се въ мѣстностьта „Садоветѣ", Ломско градско землище, до съсѣди: Петко Геновъ, Ангелина Тодорова, Коста Лазаровъ и Янаки Димитровъ, на истцата Ангелина Тодорова и 120 лева право за водене на дѣлото и сѫдебни разноски въ двѣтѣ инстанции. — Срѣщу това рѣшение Младенъ Каменовъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Ломскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 84, 107 и 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е изопачилъ ясния смисълъ и значение на едно сѫдебно самопризнание, като го е изтълкувалъ по начинъ, който противорѣчи на даннитѣ по дѣлото, което самопризнание истцата го е направила прѣдъ мирови сѫдия въ присѫтствието на нѣколко свидѣтели и което изцѣло е записано въ протокола при огледа; 2) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 120 отъ екзархийския уставъ, защото криво мисли, че по тая послѣднята статия е нуждно, за да бѫде завѣщанието валидно, присѫтствието на седемъ души свидѣтели и единство въ мѣстото и врѣмето при съставянето му, и защото е приелъ, че наслѣдството на умрѣлитѣ братя и сестра прѣминавало само на прѣживѣлата имъ майка, а не и на живитѣ имъ сестри; 3) чл. 509 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото е приелъ, че спогодбата по подѣлата на имота трѣбвало да се доказва само съ писменъ актъ, а не и съ свидѣтелски показания, при всичко, че не е такава смисъльта на горната статия, тъй като спогодбата има само декларативенъ, а не транзлативенъ характеръ, вслѣдствие на което съ нея не се създава новъ титулъ и за това тя може да се установява и съ свидѣтелски показания; 4) чл. 906 отъ Турския граждански законъ, защото неправилно е приелъ, че тая статия подразбира само случаятъ, когато цѣлото здание е построено, а не само основи, както е въ случая и защото е отхвърлилъ искътъ му за цѣната на постройката, безъ, обаче, да е констатиралъ, че касаторътъ е извършилъ тая постройка mala fide.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: I. Първото оплакване е неоснователно, защото отъ обжаленото рѣшение се вижда, че Ломския окр. сѫдъ е разгледалъ всѣстранно исказанитѣ отъ противната страна думи при огледа, извършенъ отъ мирови сѫдия, които каса-

тора нарича самопризнание и като ги обсжжда така, както сж записани въ самия протоколъ, въ свързка съ даннитѣ по дѣлото, намѣрилъ е, че така исказанитѣ думи, не могжтъ да иматъ такова значение, каквото имъ отдава касатора. Така обсждено това самопризнание отъ окржжниятъ сждъ, то се отнася всецѣло до сжществото на дѣлото и Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като сждъ по форма, не може да влезе въ обсжждането на сжщото самопризнание до тогава, до когато не се констатира, че сждътъ по сжщество е допустналъ нѣкакво извращение въ исказанитѣ отъ Ангелина Тодорова думи. II. Второто оплакване е така сжщо неоснователно, защото даже ако се приеме за вѣрно твърдението на касаторовия повѣреникъ, че окр. сждъ е криво мислилъ, като е приелъ че за да бжде завѣщанието валидно, е нуждно присжтствието на седемъ души свидѣтели, единство на мѣстото и врѣмето при съставянето му, както и че наслѣдството на умрѣлитѣ братя и сестри прѣминавало само на прѣживѣлия имъ родитель, то пакъ това завѣщание си остава невалидно, щомъ се констатира, че то не е подписано отъ самата завѣщателка, тъй като едно завѣщание може да стане невалидно и тогава, когато при съставянето му не е изпълнено само едно отъ изискуемитѣ се отъ закона условия. Вънъ отъ това, сждътъ по сжщество не е допустналъ никаква грѣшка при опрѣдѣлянието наслѣдственитѣ части на странитѣ, тъй като така, както ги е той опрѣдѣлилъ, тѣ сж съобразни съ наредбитѣ, които сж урегулирвали наслѣдственитѣ права на сждящитѣ се страни въ онова врѣме, когато се е открило спорното наслѣдство. III) Неосновaтелно е и третото оплакване, защото окр. сждъ при всичко, че неправилно приема, че дѣлбата е единъ актъ, който може да се установява само съ писменни документи, обаче това му твърдение не може да има значение въ данния случая и да повлече, касирането на рѣшението, тъй като сжщия сждъ отъ друга страна констатира въ рѣшението си (3 мотивъ), че въ сжщность дѣлба между сждящитѣ се страни не е имало, тъй като отъ показанията на свидѣтелитѣ Тончо и Андрея Велкови се е установило, че противната страна, въпрѣки мнѣнието на роднинския съвѣтъ, не е приела направената отъ тоя послѣдния дѣлба прѣзъ 1888 год. и още тогава е прѣтендирала цѣлия имотъ. Слѣдователно, щомъ отъ горѣизложеното се вижда, че окржжния сждъ се е основалъ, за да приеме че не е имало дѣлба между странитѣ, на свидѣтелски показания, то и оплакването на касатора, че сжщия сждъ е изисквалъ за установяването на това обстоятелство само писменни документи, остава въ случая безъ значение. IV) Най-насетнѣ и послѣдното оплакване на касатора е неоснователно, тъй като Ломскиятъ окр. сждъ е далъ правилно тълкуване на чл. 906 отъ Турския гражд. законъ, която статия дѣйствително говори само за случаи, както е приелъ и окр. сждъ, когато е построено върху чуждо мѣсто цѣло здание. Колкото се отнася до оплакването на касатора, че сждътъ по сжщество му е отхвърлилъ искането за цѣната на направената отъ него постройка, безъ, обаче, да е констатиралъ, че касаторътъ е извършилъ тая постройка mala fide, то не може да се вземе въ внимание, тъй като подобенъ въпросъ не е билъ възбужданъ прѣдъ сждилищата по сжщество и тѣ не сж го обсжждали, въ

какъвто случай и Касационния Сѫдъ не може да влазя въ обсѫждането на сѫщия въпросъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Младенъ Каменовъ, срѣщу рѣшението на Ломскиятъ окр. сѫдъ отъ 31 май 1899 год., подъ № 66, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 95 — (512) — 4 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствето на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ, *гражданско дѣло № 419, по описа за 1899 год., на Найденъ Ив. Мутафъ, Пеню Ив. Мутафъ, Георги Найденовъ, Цочо Найденовъ, Маринъ Бочовъ, Ненко. Бочовъ, Бочо Стояновъ, Пенко Стояновъ, Стою Стояновъ, Лалю Ивановъ, Мичо Стояновъ, Кънчо Стояновъ и Пенко Мичовъ, жители отъ с. Велчево, Троянска околия, съ Ахмедъ Сюлейманъ Башовъ, отъ с. Дебново, сѫщата околия, за една ливада отъ десетъ декара, отъ стойность 600 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение до I Троянски мирови сѫдия отъ 10 септемврий 1891 год., Ахмедъ Сюлейманъ Башевъ, отъ с. Дебнево, Троянска околия, е прѣдявилъ искъ противъ Найденъ Ив. Мутафъ, Пенко Ив. Мутафъ, Георги Найденовъ, Цочо Найденовъ, Маринъ Бочовъ, Мичо Бочовъ, Ионко Бочовъ, Бочо Стояновъ, Пенко Стояновъ, Стою Стояновъ, Пеню Стоевъ, Лалю Ивановъ, Илю Лазаровъ, Мичо Стояновъ, Кънчо Стояновъ, Марко Петковъ и П. Манчовъ, отъ с. Велчево, Скандалска община, за една ливада, находяща се въ землището на с. Велчево, Скандалска община, въ мѣстностьта „Тарсакътъ", при съсѣди: Мехмедъ Мехмедовъ, Феизула Юсеиновъ и отъ двѣ страни долчина, състояща се отъ 10 декара, отъ стойностъ 600 лева. Мировия сѫдия разгледалъ дѣлото на 17 септемврий 1897 год. и съ рѣшението си отъ тази дата подъ № 583, е призналъ правото на собственость на Ахмедъ Сюлейманъ Башовъ, отъ с. Дебнево, върху ливадата. Недоволни отъ това рѣшение на Троянския мирови сѫдия, Найденъ Иванъ Мутафъ, Пенко Ив. Мутафъ, Георги Найденовъ, Цочо Найденовъ, Маринъ Бочовъ, Ионко Бочовъ, Мичо Бочовъ, Бочо Стояновъ, Пенко Стояновъ, Стою Стояновъ, Лалю Ивановъ, Мичо Стояновъ, Кънчо Стояновъ и Пенко Мичевъ, отъ с. Велчево, Скандалска община, сѫ подали апелативна жалба, въ Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, който разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 28 августъ 1898 г. подъ № 212, потвърдилъ рѣшението на Троянския мирови сѫдия отъ 17/IX 97 год. № 583. Срѣщу това рѣшение на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, Найденъ Ив. Мутафъ, Пенко Ив. Мутафъ, Георги Найденовъ и други подаватъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че сѫщия сѫдъ нарушилъ чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 14 отъ закона за адвокатитѣ, защото отъ протокола на сѫда отъ 24 февруарий 1898 г. се виждало, че тѣ сѫ упълномощили Петко Н. Войниковъ да ги прѣдставлява до свършване на дѣлото, като прѣдставлява доказателства, а пъкъ сѫдътъ не

му допустналъ да се ползува отъ посоченитѣ въ молбата му отъ 17 августъ 1898 г. свидѣтели и отъ крѣпостния актъ съ дата 24 августъ 1891 г. подъ № 126 по неправилни съображения — че не му било дадено право да подава подобна молба.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша докладътъ на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Ловчанския окрѫженъ сѫдъ не е уважилъ молбата на повѣреникътъ на отвѣтната страна за призоваване на други свидѣтели и за отлагането на дѣлото да прѣдстави крѣпостенъ актъ, по съображения, че на повѣреника не било дадено право да подава отъ името на довѣрителитѣ си подобна молба. Заключението на сѫда по този въпросъ не може да се признае за правилно, понеже не се подкрѣпя отъ съдържанието на чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, който е мѣродавенъ въ случаятъ. Този членъ дава право на повѣреника да върши всички дѣйствия прѣдъ сѫдътъ, които би могълъ да върши довѣрительтъ му, съ изключение на случаитѣ изброени въ алинеята на сѫщия членъ, за които закона изисква ясно и положително да бѫде казано въ довѣреностьта. Правото да прѣдставлява доказателства, въ това число свидѣтели и вѣщи люди, каквито е искалъ повѣреника по това дѣло, не е изключение, а е общо правило, слѣдователно за него не трѣбва изрично да се упомѣнува въ довѣреностьта, както погрѣшно мисли Ловчанския окрѫженъ сѫдъ. Отъ това слѣдва, че Ловчанския окрѫженъ сѫдъ въпрѣки законътъ е постѫпилъ като отказалъ въ срѣдствата на защита на повѣреникътъ на отвѣтната страна по изложенитѣ въ опрѣдѣлението му съображения и съ това е нарушилъ чл. 104, въ свързка съ чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ намира оплакването на касаторитѣ основателно и за това **опрѣдѣлява:** рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 августъ 1898 год., подъ № 212, защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 96 — (513) — 4 ноемврий 1900 год. — Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Гораневъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 372, по описътъ за 1899 год., на Стоянъ и Добри П. Балтови, Пею Дойчевъ, Мито Драгановъ, Добри и Иванъ Стойнови, отъ гр. Сливенъ, срѣщу рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ, отъ 20 май 1899 год., подъ № 234.* — Въ сѫдебното заседание се явиха: адвоката Д. Калинковъ, повѣреникъ на Пеню Дойчевъ и адвоката Г. Згуревъ, повѣреникъ на Георги Николовъ Дѣли Минковъ и Димитръ Диновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Д. Костовъ, адвокатъ отъ Сливенъ, повѣреникъ на Димитъръ Димовъ и Петъръ Николовъ, дѣйствующъ за себе си и като повѣреникъ на братията и сестритѣ си: Диму, Стефанъ,

Зафира, Ирина и Боя Николови Дѣли Минкови, отъ гр. Сливенъ, съ прошение до I Сливенски мирови сѫдия заявилъ, че Стоянъ П. Балтовъ, Добри П. Балтовъ, Пею Дойчевъ, Митю Драгановъ, Добри Стойновъ и Иванъ Стойновъ, отъ сѫщия градъ, присвоили около 50 уврата отъ една нива (кѫшлища), находяще се въ землището на гр. Сливенъ, въ мѣсностьта „Кешлика", съ граници: рѣка Коруча, Неджибъ Бей х. Хюсменъ Бѣевъ, пѫтьтъ на вехтия мостъ и кѫшлището на истцитѣ, вслѣдствие на което Костовъ молилъ да се призоватъ отвѣтницитѣ по дѣлото и се осѫдятъ да отстѫпятъ и прѣдадатъ въ владѣнието на истцитѣ въпросното неправилно завладѣно мѣсто, както и на разноскитѣ по воденето на дѣлото. Мировия сѫдия, съ рѣшението си № 194/93 год., отхвърлилъ искътъ. Истцитѣ сѫ апелирале прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 234/99 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „1) че апелаторитѣ молятъ да се отмѣни напълно обжалваното рѣшение и се признае искътъ имъ за основателенъ и доказанъ, като се осѫдятъ отвѣтницитѣ да имъ прѣдадатъ въ собствено владѣние исканата нива и да имъ заплатятъ разноскитѣ по дѣлото; 2) че прѣдставенитѣ при дѣлото писменни документи, както отъ едната, така и отъ другата страна по дѣлото, не могѫтъ да иматъ значение по дѣлото, тъй като отъ прѣдставенитѣ отъ истцовата страна книжя—турски владала въ прѣводъ подъ № № 458, 457, 460, 461, 462 и 459 съ дата 25 шевалъ 1251 год., не се вижда да се отнасятъ до спорния имотъ, а прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна крѣпостни актове подъ № № 125, 126, 127 и 128—защото тѣ сѫ издадени прѣзъ 1891 год., именно при завѣждането на дѣлото и като така тѣ не установяватъ давностното владѣние, изискуемо отъ закона за раждание правото на собственость, а документа въ прѣводъ, прѣдставенъ отъ сѫщата страна за подкрѣпление възраженията си, тоже неможе да служи за такова доказателство, тъй като първо той не се отнася до нива, а отъ друга страна отъ съдържанието му слѣдва да се заключи, че Зелиха Ханъмъ, не е имала право да продава описания въ този документъ недвижимъ имотъ. Единственото доказателсвто, което може да служи на страпитѣ по дѣлото, сѫ показанията на разпитанитѣ, както отъ мировия сѫдия на 15 априлий 1892 год., така и отъ члена на сѫда на 31 октомврий 1898 год., свидѣтели, на самото спорно мѣсто. Отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели а главно показанията на свидѣтелитѣ разпитани на 31 октомврий 1998 год., искътъ на истцитѣ напълно се доказва. Показанията на разпитанитѣ свидѣтелитѣ на 31 октомврий 1898 год., слѣдва да се прѣдпочетатъ отъ показанията на другитѣ свидѣтели, тъй като на първитѣ сѫ по положителни, по детални, по опрѣдѣлени, по ясни, по категорични и установлающи напълно давностно владѣние на истцитѣ, а така сѫщо и границитѣ на спорното мѣсто, а като така сѫдътъ основава своето си убѣждение най вече върху показанията на свидѣтелитѣ разпитани на 31 октомврий 1898 год.; 3) отъ горѣизложеното слѣдва, че иска на истцитѣ се явява доказанъ и като така обжалваното рѣшение слѣдва да бѫде отмѣнено, като се осѫдятъ отвѣтницитѣ на всичкитѣ по дѣлото разноски." Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ,

защото въ рѣшението си билъ казалъ, че за раздаванието правото за собственость се е изисквало давностно владѣние, т. е. сѫдътъ е искалъ да каже, че собственостьта се придобива само по тоя начинъ и за това не е взелъ въ внимание издаденитѣ съгласно рѣчения членъ крѣпостни актове; 2) чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е отхвърлилъ четиритѣ имъ крѣпостни акта, като недоказвающи давносното имъ владѣние, когато тѣ сѫ му биле прѣдставени не за давностно владѣние, а за установяване собственостьта възъ основа на законно отчуждение, въ каквато смисъль сѫдътъ не ги е обсѫдилъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣриницитѣ на странитѣ, прокурора заключи: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ, когато оцѣнява турскитѣ владѣла на истцитѣ, казва, че тѣ не се отнасятъ до спорния имотъ, а когато оцѣнява крѣпоснитѣ актове на отвѣтницитѣ, казва, че тѣ сѫ издадени прѣзъ 1891 год. при завѣждане настоящето дѣло и за това *„не установяватъ давностното владѣние изискуемо отъ закона за раждание правото на собственость."* Послѣдното сѫображение на сѫдътъ е фактически и юридически неправилно. Фактически: отъ протокола съ дата 14 октомврий 1891 год. на мировия сѫдия се вижда, че въпроснитѣ крѣпосни актове не сѫ биле прѣдставени за доказателство на нѣкаква давность, та сѫдътъ да дири, дали тѣ установяватъ това, или не, а сѫ били прѣдставени за доказателство, че спорния имотъ билъ прѣхвърленъ на отвѣтницитѣ и че, слѣдователно, тѣ иматъ титулъ „да владѣятъ и прѣтѣжаватъ," както се изразилъ повѣриника имъ, когато е прѣдставилъ тия крѣпостни актове; така сѫ разбирали и истцитѣ и за това сѫ поискали, чрѣзъ повѣрника си, да стане провѣрка на рѣченитѣ крѣпостни актове, тъй като и тѣ сѫ прѣдставили по рано за сѫщата цѣль своитѣ владѣла; сѫщото е разбралъ и мировия сѫдия, като е отложилъ дѣлото за да извърши и е извършилъ огледъ на 15 априлий 1892 год., за провѣрка на документитѣ, прѣдставени отъ двѣтѣ страни. Прочее, Сливенския окрѫженъ сѫдъ, като се произнася, че документитѣ — турскитѣ владѣла на истцитѣ не се отнасятъ до спорния имотъ, трѣбваше своеврѣменно да се произнесе и за крѣпостнитѣ актове на отвѣтницитѣ, да ли пакъ тѣ не се отнасятъ до спорния имотъ, тъй като за сѫщия въпросъ е била направена провѣрката и по отношение на тия крѣпостни актове. Юридически: естеството на единъ крѣпостенъ актъ е да констатира прѣхвърлянето право собственостьта на недвижимъ имотъ (чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ и чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ). За това, доказателството, което се дири за единъ крѣпостенъ актъ е, дали тази собственость е действително и правилно прѣхвърлена върху лицето, което прѣтендира това. Само въ рѣдки случаи, когато спорътъ е за възстановление на нарушено владѣние, може да се търси, по прѣдписанието на чл. 49 отъ гражданското сѫдопроизводство, дали единъ крѣпостенъ актъ установява фактътъ на владѣнието. Въ данния случай, обаче, спорътъ не е за възстановление на нарушено владѣние, а е за правособственость. Прочее, Сливенския окрѫженъ сѫдъ не трѣбвало да дири дали крѣпостнитѣ актове на отвѣтницитѣ установяватъ давностното владѣние, изискуемо отъ

закона за раждане (погрѣшно употрѣбената въ обжалваното рѣшение дума „раздание,“ дала е поводъ на касаторитѣ още по погрѣшно да я прѣобърнатъ въ думата „раздавание“) правото на собственость, а трѣбвало да дири, дали тѣзи крѣпостни актове сж прѣхвърлили собственостьта на спорния имотъ върху отвѣтницитѣ. Чрѣзъ тази двояка неправилность въ сжждението си, Сливенския окржженъ сждъ е допусналъ нарушение на чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство. Това нарушение не би било сжществено, ако по оцѣнката на свидѣтелскитѣ показания, на които изключително е основано обжалваното рѣшение, сждътъ бѣше точно опрѣдѣлилъ, съ колко годишно владѣние счита той, че истцитѣ сж придобили собственостьта на спорния имотъ, за да може по този начинъ да се контролира, дали това придобиване е станало споредъ изискванията на закона за давностьта. При отсжтствието на тази опрѣдѣленость въ обжалваното рѣшение, горното нарушение на чл. 107 се явява за сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ, отъ 20 май 1899 год., подъ № 234, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизвотство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 97 — (515) — 4 ноември 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Ив. Каранджулова, *гражданско дѣло № 424, по описа за 1899 год., на Кайнарджиската селска община, срѣщу рѣшението на Силистренския окржженъ сждъ, отъ 29 септемврий 1898 год., подъ № 164.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Общината на с. Голѣма Кайнарджа заявила искъ противъ съселянина си И. Г. Джиджишевъ, за 400 л., наемъ отъ едно общинско мѣсто, което той билъ заграбилъ. Куртъ-Бунарския мирови сждия, на основание направения отъ него огледъ на мѣстото, съ рѣшението си № 484/97 год., уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, Силистренския окржженъ сждъ, съ рѣшението си № 164 отъ 29 септемврий 1898 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че съ отношението си отъ 7 октомврий 1896 г. до Куртъ-Бунарския мирови сждия, Голѣмо-Кайнарджанското селско общинско управление молило да се призове и осжди Илия Г. Джиджишовъ, отъ сжщото село, да заплати на общината 400 л., за петь годишенъ наемъ отъ едно общинско мѣсто, което отвѣтника Джиджишевъ произволно присвоилъ; че въ обясненията си, дадени въ първата инстанция, отвѣтника Джиджишевъ, като твърди, че мѣстото, за което общината била търсила наемъ отъ него, било въ негово фактическо владѣние и негова собственость и за доказателство на това прѣдставлява единъ крѣпостенъ актъ из-

даденъ на 17 септемврий 1890 год. отъ Куртъ-Бунарското мирово сѫдилище, отъ съдържанието на който се вижда, какво отвѣтника притѣжавалъ една нива отъ $14^1/_2$ уврата, находяща се въ землището на сѫщето село, въ мѣстностьта „Бахча-Чаирѫ“; че по искането на истцовата страна сѫдията извършилъ и огледъ на самото мѣсто, възъ основание на който призналъ мѣстото за собственость на общината и осѫдилъ отвѣтника да ѝ заплати наемъ за него; че за да се породи нѣкому правото да търси наемъ, необходимо е да докаже сѫществуването на условие, отъ което да произтича това право, а така сѫщо да докаже и правото си на собственость върху имота, отъ който се търси наемъ, ако това право му е успорено отъ страната въ процеса, както въ настоящия случай; че истеца по дѣлото, върху когото лѣжи тѣжестьта да докаже правото си въ случая, освѣнъ извършения огледъ на самото мѣсто, на когото единственно се позовава, не прѣдставлява никакви други доказателства, съ които да подкрѣпи правото си на искъ за наемъ противъ отвѣтника; че като се вземе прѣдъ видъ, какво истеца освѣнъ извършения огледъ, който не може да се вземе въ случая като самостоятелно доказателство и да останови правото на собственость върху спорнии имотъ на истеца, толкова повече, че това негово право се оспорва отъ отвѣтника, не прѣдставлява никакви други доказателства, то слѣдва да се признае, че истеца съ нищо не доказва правото си да търси наемъ отъ отвѣтника, а при такова положение на прѣдставенитѣ отъ него доказателства, иска му се явява неподкрѣпенъ съ нищо и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли и обтжженото рѣшение да се отмѣни всецѣло, като се осѫди истеца и да заплати на отвѣтника всичкитѣ станали по дѣлото разноски“. Истцовата страна подава касационна жалба и се оплаква, че Силистренския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 128 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ на разглеждане апелативната жалба, получена въ сѫдилището на 6 октомврий 1897 год., когато рѣшението било обявено на 16 септемврий и срокътъ за апелъ изтичалъ на 30 септемврий сѫщата 1897 год., наистина при дѣлото имало единъ пликъ, за който сѫдътъ казвалъ, че носялъ пощенски щемпелъ отъ 29 септемврий 1897 год., обаче освѣнъ, че щемпелътъ билъ неясенъ и много нуждни части отъ пликътъ биле изпокѫсани, но и нѣмало никаква гаранция, че този е именно пликътъ, въ който била подадена жалбата; 2) чл. 596 отъ отоманския граждански законъ, защото неправилно е счелъ, че като не било доказано никакво условие за наемъ, не е могѫлъ такъвъ да се иска, когато, споредъ този членъ, наемъ се дължи и когато нѣма никакво условие, ако е за имотъ отъ родътъ на този, отъ който произтича спорътъ; 3) чл. 58 отъ гражданското Сѫдопроизводство, защото отвѣтникътъ не е доказалъ възражението си, тъй като отъ огледа и дознанието се е доказало тъкмо противното на онова, което той искалъ съ тѣзи срѣдстава да докаже, именно доказало се, че спорното мѣсто не влиза въ неговия крѣпостенъ актъ; 4) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото изгубилъ изъ прѣдъ видъ, че при огледа, за който казва, че не може да служи за доказателство, има разпитани лица и е извършено дознание.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурорътъ заключи: да се остави безъ послѣдствие касационната жалба, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: 1) Чл. 128 отъ гражданското сѫдопроизводство, на който се основава първото оплакване въ касационната жалба, не е нарушенъ, тъй като Силистренския окрѫженъ сѫдъ не е счелъ, че въ случая апелативната жалба могла да бѫде подадена по кѫсно отъ двѣнедѣлния срокъ, прѣдвиденъ въ този членъ, а е съобразилъ, че макаръ и да е била получена въ сѫдилището шесть дена подиръ изтичането на срока ѝ, обаче е била подадена на пощата единъ день прѣди изтичането на срока ѝ, та за това намѣрилъ, че не била просрочена. Съображението на сѫда е правилно и съгласно прѣдписанието на чл. 473 отъ гражданското сѫдопроизводство. А дали находящия се въ дѣлото пликъ е сѫщиятъ, въ който била апелативната жалба и дали пощенския щемплъ на него е ясенъ, или не, сѫ въпроси, които се отнасятъ до сѫществото на дѣлото. Прочее, първото оплакване е неоснователно. 2) Съ влизането въ сила на закона за задълженията и договоритѣ, Отоманския граждански законъ се отмѣнява въ ония части, за които съотвѣтствени разпореждания се прѣдвиждатъ въ този новъ законъ. Въ закона за задълженията и договоритѣ, въ института за наема, нѣма законоположение, което да прѣдвижда плащането на наемъ безъ сѫществуването на договоръ за наемъ. Но и чл. 596 отъ Отоманския граждански законъ не дава право на наемъ ономува, комуто не принадлѣжи нито собствеността на вѣщьта, нито владѣнието ѝ, нито нѣкакво право за да я поднаемва другиму. А такова е именно положението на истеца по настоящето дѣло, както излиза отъ обжалваното рѣшение. За това и второто оплакване, за че окрѫжния сѫдъ нарушилъ чл. 596 отъ Отоманския граждански законъ, е неоснователно. 3) Чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство задължава отвѣтника да доказва онѣзи си възражения, които оборватъ доказателствата на истеца, а когато истецътъ недоказва нищо, както е билъ тукъ случая, отвѣтникътъ нѣма нужда нищо да доказва. Затова и третото оплакване, основано на тоя членъ, за че отвѣтникътъ не билъ доказалъ възраженията си, е неоснователно, понеже сѫдътъ намира, че истеца не е доказалъ искътъ си. 4) Послѣдното — четвърто оплакване, за нарушение чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, е тоже неоснователно, защото огледътъ билъ направенъ отъ мировия сѫдия, за провѣрка на крѣпостния актъ на отвѣтника; но отъ този огледъ — съвършенно излишенъ, понеже истцовата страна никави свои доказателства не е прѣдставила — не е магѫлъ да се ползува истецътъ, защото и да не се отнасялъ крѣпостниятъ актъ на отвѣтника къмъ спорния имотъ, истецътъ би трѣбвало да докаже, а той не е доказалъ, или че имотътъ му принадлѣжи, или че ималъ договоръ съ отвѣтника за наемъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба Кайнарджанска селска община, срѣщу рѣшението на Силистренския окрѫженъ сѫдъ, отъ 29 септемврий 1898 год., подъ № 164, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 98 — (521) — 9 ноемврий 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и петий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателъ Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова,** ***гражданско дѣло № 465, по описа за 1900 год., на Иванъ Газурковъ, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския апелат. сѫдъ, отъ 23 ноемврий 1899 год., подъ № 173.*** **— Въ заседанието се явиха: адвоката Аврамъ Рефетовъ, повѣреникъ на Ив. Газурковъ и държавния адвокатъ Громполовъ.**

Обстоятелставата на дѣлото сѫ: Силистренския окрѫженъ управитель, отъ името на държавата, заявилъ искъ противъ Ив. Газурковъ, отъ гр. Русе, за 5458 лева и 35 ст, остатъкъ отъ наемъ на едно блато. Силистренския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 138/98 год., отхвърлилъ искътъ. Истецътъ апелиралъ и Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, съ рѣшението си № 173/99 год., отмѣнилъ първостенното рѣшение и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: 1) съ контрактъ, завѣренъ отъ нотариуса при Силистренския окрѫженъ сѫдъ на 29 януарий 1893 год. № 121 по регистра, утвърденъ отъ Министерството на Финанситѣ на 7 мартъ 1893 год, отвѣтника — възиваемъ по дѣлото Иванъ Газурковъ, подъ порѫчителството на Т. Миневъ, отъ гр. Силистра, е вземалъ подъ наемъ блатото „Айдемиръ—Срѣбърна—Вѣтренъ", съ срокъ отъ 1 януарий 1893 год. до 31 декемврий 1897 год. и съ годишенъ наемъ (13100) тринадесеть хиляди сто лева, или за петь години (65500) шестдесеть петь хиляди и петстотинъ лева, отъ който наемъ Иванъ Газурковъ останалъ да дължи на държавно съкровище за мѣсецитѣ: августъ, септемврий, октомврий, ноемврий и декемврий 1897 год. лева (5458) петь хиляди четиристотинъ педесеть и осемь и 35 ст., за която сума е прѣдявенъ искътъ по настоящето дѣло; 2) възражението, което наемательтъ на означеното по-горѣ блато отвѣтникътъ—възиваемъ Иванъ Газурковъ прави срѣщу прѣдявения искъ за наемъ въ размѣръ на (5458) петь хиляди четиристотинъ петдесеть и осемь лева и 35 ст., припадающъ наемъ за мѣсецитѣ: августъ, септемврий, октомврий, ноемврий и декемврий 1897 год., състои въ това, че прѣзъ сѫщата 1897 год., той не е билъ извлѣкълъ никаква полза отъ наетото блато и, слѣдователно, държавното съкровище нѣмало право да иска означената въ исковото прошение сума за наемъ, защото наетото блато било се опропастило, вслѣдствие на наводнението и не принесло никакъвъ приходъ прѣзъ сѫщата тая година, за която държавното съкровище искало наемъ; 3) за доказване горнето обстоятелство, че дѣйствително, вслѣдствие на наводнението прѣзъ 1897 год., отъ наетото блато наемательтъ — отвѣтникътъ — възиваемъ Иванъ Газурковъ не е могълъ да се ползува, по негова просба разпитани сѫ били въ качество на свидѣтели жителитѣ на с. Айдемиръ: Никола Узуновъ, Добри Примѣровъ и Ангелъ Подковата, отъ показанията на които дѣйствително се узнава, че вслѣдствие голѣмата вода, рибата отъ блатото избѣгала, тъй като се строшили зарулкитѣ на гърлото на блатото, папурътъ изгнилъ, тръстьта паднала и нищо не останало, водата стояла прѣзъ лѣтото и почнала да се оттегля едва къмъ есеньта; 4) обстоятелството, че блатото, вслѣдствие наводнението, не е дало достатъченъ приходъ прѣзъ годината, е могло да

даде основание на наемателя Ив. Газурковъ, съгласно чл. 344 отъ закона за задълженията и договорите, да иска намалението на цената, или унищожението на самия договоръ. Въ случая, наемательтъ Ив. Газурковъ, като е продължавалъ да се ползува отъ блатото до края на мѣсецъ декемврий 1897 год., а че се е ползувалъ самиятъ неговъ повѣреникъ признава въ сѫдебното заседание на Русенския апелативенъ сѫдъ, като иска назначаването на една комисия, която да оцѣни врѣдитѣ и загубитѣ на довѣрителя му, слѣдъ наводнението, което е станало прѣзъ пролѣтьта, безъ да искалъ унищожението на договора, или намаление на наемната цѣна, то, на основание цитирания чл. 344 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ това си свое дѣйствие той не е вече въ правото да иска унищожението на договора слѣдъ изтичането на срока му по наводнението на блатото, толкова повече, че наводнението е станало прѣзъ пролѣтьта на 1897 год., а пъкъ наемътъ, който се иска е за мѣсецитѣ: августъ, септемврий, октомврий, ноемврий и декемврий 1897 год. Слѣдователно, на основание разпорежданията на чл. 344 отъ закона за задълженията и договоритѣ, наемательтъ Иванъ Газурковъ, като не е искалъ унищожението на договора за наемъ, или намалението на наемната цѣна, а продължавалъ да се ползува съ наетото нѣщо до изтичането на срока, той неможе вече да иска да се освобождава отъ наема, слѣдъ като се установяло чрѣзъ вѣщи лица размѣра на врѣдитѣ, които е прѣтърпѣлъ отъ наводнението, тъй като слѣдъ спадането на водата, споредъ неговото казване, той е могълъ да вземе нѣщо отъ прихода на рибата, но отъ тръстьта и сѣното нищо не билъ вземалъ, защото сѫ били изгнили отъ водата, заради това просбата му за назначаване вѣщи лица и за прѣдставяне своитѣ тефтери, за да установи загубитѣ си отъ експлоатирането на наетото блато, се явява неосновательно и самата тая негова просба показва, че той се ползувалъ отъ блатото и, ако е прѣтърпѣлъ врѣди и загуби вслѣдствие наемането на блатото, е трѣбвало да се съобрази, до изтичането на наемния договоръ, съ разпорѣжданията на чл. 344 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Прѣдъ видъ горѣизложеното, отвѣтника възиваемъ Ив. Газурковъ и неговиятъ поржчитель Т. Миневъ сѫ длъжни да заплатятъ солидарно на държавното съкровище означената въ исковото прошение сума (5458) петь хиляди четиристотинъ петдесеть и осемъ лева и 35 ст. съ законната лихва и сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, въ размѣра който се опрѣдѣля въ настоящето рѣшение".
Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 344 отъ закона за задълженията и договоритѣ, отъ текста на който не се подразбирало тълкуването, което апелативния сѫдъ му дава, че се възбранява всѣко намаление, което би се поискало по искъ, или възражение, слѣдъ събитието и при продължаването на наемния договоръ, а напротивъ отъ чл. 380 отъ сѫщия законъ се подразбирало, че подобно намаление може се иска по искъ и възражение всѣкога, до когато не се изплати цѣлиятъ годишенъ наемъ и 2) че сѫщия сѫдъ е нарушилъ чл. 380 отъ сѫщия законъ, защото не само не му е далъ възможность, като му отказалъ да докаже, че загубитѣ му надминавали половината отъ годишнитѣ плодове, нъ още и съобразилъ, че това освобождение можало да си има мѣстото само ако прѣтендируемитѣ

повече отъ 10 — 15 години безспорно по покупко-продажба, защото споредъ чл. 68 отъ закона за земитѣ на такъвъ имотъ е собственикъ онова лице, което го владѣе 10 год.; 4) възражението на държавата, основано на чл. 1661 отъ Отоманскитѣ граждански закони, неможе да се вземе въ внимание, тъй като тоя 36 годишенъ срокъ се приспособява само върху чисто вакъвски имоти, върху които държавата не е собственица, а въ случая, както се каза по горѣ, държавата тая нива я счита правителствена посвѣтена земя и поставя ржка върху нея, а такава земя се изсрочва съ 10 години — чл. 78 отъ закона за земитѣ, и 5) на основание горѣнавѣденитѣ обстоятелства, слѣдва обжалваното рѣшение да се отмѣни и искътъ на истеца да се признае за напълно доказанъ, като държавата бжде осждена да повърне прибраната сума отъ продажбата и заплати всичкитѣ разноски," — съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1900 год., отмѣнилъ напълно рѣшението на Кюстендилския околийски мирови сждия отъ 25 май 1899 год., подъ № 439. Срѣщу това рѣшение кюстендилския държавенъ адвокатъ подава касационна жалба въ Върховниятъ Касационенъ Сждъ и се оплаква, че Кюстендилския окржженъ сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. 51 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото уважилъ искътъ, безъ да е доказалъ истецътъ, че по погрѣшка е платилъ втори пжтъ.

Върховниятъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя за държавното съкровище и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че свѣщ. Никола Георгиевъ е искалъ да му се върнатъ паритѣ, които е далъ за покупката на публиченъ търгъ на прѣдметната нива, понеже той е билъ собственикъ на тая нива и държавата е продавала чуждъ имотъ. Окржжния сждъ е уважилъ така заявения искъ, безъ да обърне внимание, че той е подигнатъ за повръщане на недлъжимо заплатени пари, а законътъ въ чл. 51 отъ закона за задълженията и договоритѣ, дава право на повръщане въ такъвъ случай само тогава, когато заплащането на дълга е станало по погрѣшка. Свѣщ. Никола Георгиевъ не само не е прѣтендиралъ, че по погрѣшка е наддавалъ за покупка на собствения си имотъ, но е обяснявалъ, че е направилъ това нарочно за да не бжде продаденъ имотътъ му на друго лице. Може би истецътъ погрѣшно да е мислилъ, че по тоя начинъ той най добрѣ запазва интересътъ си, а не чрѣзъ искане да вдигне наложения отъ държавата неправилно запоръ, но той не е платилъ по-погрѣшка и за това неможе чрѣзъ искъ за повръщане недлъжимо платеното, да иска отъ държавата това, което е заплатилъ на публичния търгъ. При тия обстоятелства, Кюстендилския окржженъ сждъ, като е удовлѣтворилъ искътъ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 51 отъ закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ, отъ 3 априлий 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 51 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сждопроизводство, да се

отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 100 — (528) — 9 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ. първо гражданско отдѣление на двадесеть и петий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазарь Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 497, по описътъ за 1900 год., на Мустафа Алиевъ, отъ с. Исе Беглий, срѣщу рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ, отъ 18 януарий 1890 год. подъ № 4.* — Въ сѫдебното заседание страните не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ : Михаилъ Вълчевъ, отъ с. Есе-Беглий, билъ заявилъ още прѣзъ 1889 год. искъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, противъ държавното съкровище, като взискатель и противъ Мустафа Алиевъ, отъ сѫщото село, като неизправенъ данъкоплатецъ, за вдигане запора отъ единъ дворъ и отъ $^1/_4$ отъ други 20 кѫса недвижими имоти, наложенъ отъ първия отвѣтникъ за неизплатенъ данъкъ на втория. Сливенския окр. сѫдъ въ присѫтствието на двамата отвѣтници, както и на истеца, съ рѣшението си № 4 отъ 18 януарий 1890 год., уважилъ искътъ, призналъ истеца за собственикъ на $^3/_4$ части отъ двадесеттѣхъ кѫса недвижими имоти и опрѣдѣлилъ да се вдигне запора отъ тия $^3/_4$ части. Сега Мустафа Алиевъ, чрѣзъ Костадинъ Хачевъ, подава частна касац. жалба съ дата 26 май 1900 год. и моли Върховния Касац. Сѫдъ, съгласно чл. чл. 709 — 713 отъ гражд. сѫдопроизводство, да отмѣни рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ № 4, отъ 18 януарий 1890 год., защото Сливенския окр. сѫдъ билъ допусналъ една фактическа погрѣшка, като е призналъ Михаила Велчевъ, за собственикъ на $^3/_4$, вмѣсто на $^1/_4$, както искалъ, отъ недвижимитѣ имоти.

Слѣдъ доклада, прокурорътъ заключи: да се остави тази жалба безъ разглеждане.

Върховния Касац. Сѫдъ взе въ съображение: Чл. 705 отъ гражданското сѫдопроизводство, допуща да се подаватъ три вида жалби, за отмѣна на окончателни рѣшения: 1) молби за касация: 2) молби за прѣгледъ, и 3) молби отъ трети неучаствующи лица въ дѣлото. Настоящата молба не е нито за касация, нито за прѣгледъ, нито отъ трето неучаствующе въ дѣлото лице, защото, прѣди всичко, рѣшението, срѣщу което тя се подава, не е окончателно и още защото Мустафа Алиевъ, отъ чието име тя се подава, е участвувалъ въ дѣлото като страна — отвѣтникъ. Прочее, рѣчената молба неумѣстно е подадена.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Мустафа Алиевъ, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 18 януарий 1890 год., подъ № 4, като неоснователна, съ силата на чл. 705 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 101 — (530) — 9 ноемврий 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление на двадесеть и петий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ членътъ Л. Горановъ,** ***гражданско дѣло № 426, по описа за 1899 год., на Атанасъ М. Гюмюшгерданъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Никола Щерювъ, отъ с. Злати-Трапъ, за 200 л., произходящи отъ опасване на една паша.*** **Въ сѫдебното заседание се яви Ст. С Бобчевъ, повѣреникъ на Атанасъ М. Гюмушгерданъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 31 мартъ 1898 год., Атанасъ Гюмушгерданъ, отъ гр. Пловдивъ, искалъ отъ III Пловдивски мир. сѫдия да призове и осѫди Никола Щерювъ, отъ с. Злати-Трапъ, за дѣто му опасълъ една негова паша. Мировия сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението № 547, отъ 21 септемврий 1898 год., уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение, Н. Щерювъ е подалъ възивна жалба, въ Пловдивския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ:—„отъ разпитанитѣ прѣдъ 1-та инстанция свидѣтели, Милювъ и Величковъ, се установява, че тѣ видѣли около 150 коня на апелатора да пасѫтъ въ нивата на възиваемия, и че за паша се плащало отъ $1^1/_2$—3 л. на глава, но за цѣль сезонъ и въ всичката мѣра на селото Злати-Трапъ, това особено първия свидѣтель ясно установява. Какво количество трѣва, или сено апелаторовитѣ коне сѫ опасли въ нивата, или нивитѣ на възиваемия, както, колко пѫти и колко врѣме сѫ пасли тамъ конетѣ, това нито отъ казанитѣ свидѣтели, нито отъ другитѣ по дѣлото доказателства: контрактъ отъ 20 мартъ 97 год. и показанията на свидѣтеля Динковъ—не се установява. Искътъ въ такъвъ случай се явява основателенъ, но по размѣръ недоказанъ, за това слѣдва се отхвърли, като се отмѣни обжалваното рѣшение. Страната която губи процеса, плаща на противната страна сѫдебнитѣ и по водѣне на дѣлото разноски, както и на хазната недоплатенитѣ берии", — съ рѣшението си отъ 21 януарий 1899 год., № 28, отмѣнилъ рѣшението на първата инстанция и отхвърли искътъ, като осѫдилъ истецътъ и на станалитѣ по воденето на дѣлото разноски. Срѣщу това рѣшение Ат. Гюмюшгерданъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 11, 284, 422 и 451 отъ гражд. сѫдопр., защото при всичко, че отъ разпитанитѣ отъ първата инстанция свидѣтели се е доказало нанесенитѣ нему (на касатора) врѣди и загуби, както и размѣрътъ имъ, сѫдътъ слѣдъ като признава, че има нанесени врѣди, е отхвърлилъ искътъ му, понеже не билъ опрѣдѣленъ размѣрътъ му, когато той е трѣбвало, ако мисли че размѣрътъ не е опрѣдѣленъ отъ разпитанитѣ свидѣтели, да назначи вѣщи лица за опрѣдѣлянването му, или да прѣдложи на касатора сѫдебна клѣтва, или най-насетнѣ да му обяви да прѣдстави за това доказателства.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ обтѫженото рѣшение се вижда, че Пловдивския окр. сѫдъ е призналъ искътъ на истеца (касатора) за основателенъ, но го е отхвърлилъ, защото не билъ доказанъ размѣрътъ му. При даннитѣ,

които сѫществуватъ въ дѣлото, казания сѫдъ е разрѣшилъ настоящия процесъ съвършенно неправилно, като се е отнѣлъ много повърхностно при прѣцѣняването на сѫществующитѣ въ него доказателства. Самъ сѫдътъ констатира въ съобразителната часть на рѣшението си, че отъ разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели се е било установило, че около 150 коне принадлѣжащи на отвѣтника сѫ пасли въ нивитѣ на истеца и че за пашата се е плащало по $1^{1}/_{2}$—3 л. на глава за цѣлия сезонъ, така щото само при тѣзи данни сѫдътъ по сѫщество би могълъ да си състави точно понятие и за размѣрътъ на искътъ. Но даже да се допустне, че той (сѫдътъ) не е можалъ съ тия доказателства да се освѣтли въ това отношение, то въ такъвъ случай тоя размѣръ, ако не би можилъ да се приеме при тия данни за напълно доказанъ, обаче не може да се утвърдява по никакъвъ начинъ, че той е и съвсемъ бездоказанъ, въ какъвто случай окр. сѫдъ, за пълно свое освѣтление, нѣмаше освѣнъ да си послужи съ разпорежденето на чл. чл. 422 и 423 отъ гражданското сѫдопроизводство, или най-насетнѣ, съгласно чл. 284 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да обяви на заинтересованата страна да прѣдстави други доказателства по сѫщия въпросъ. Щомъ, прочее, сѫдътъ по сѫщество, при това положение на дѣлото, е отхвърлилъ искътъ на истеца, то рѣшението му е издадено несъобразно съ закона, вслѣдствие на което е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., за това и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 21 януарий 1898 г., подъ № 28, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопр., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 102 — (540) — 14 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на тридесетий октомврий хилядо и деветстотната година, съ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ членъ Ат. Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 440, по описа за 1899 год., на Никола П. Димитровъ, за себе си и като поднастойникъ на Гина, Александъръ и Вълчо Петкови, Елена Т. Кокошарова, Мина Н. Ненова, Велика М. Барабарова, Коста и Димитъръ Петкови, всички отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, срѣщу рѣшението на Татаръ-Пазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, отъ 25 юний 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Атанасова, отъ г. Т.-Пазарджикъ, заявила искъ противъ Ник. Димитровъ, за себе си и като поднастойникъ на малолѣтнитѣ Гина, Александъръ и Вълчо Петкови и противъ Елена Т. Кокушарова, Мика М. Ненова, Велика М. Барабарова, Костадинъ и Димитъръ Петкови, отъ сѫщия градъ, за 1000 л., които тя броила на мѫжа си Петко Димитровъ прѣди смъртьта му срѣщу проданенитѣ ѝ отъ него $^{2}/_{3}$ части отъ една кѫща, но като не успѣла да си извади крѣпостенъ актъ поради смъртьта му, искала осѫждането на неговитѣ наслѣдници — отвѣтницитѣ — да ѝ повърнатъ тия пари, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Т.-Пазарджикскиятъ мирови сѫдия

съ рѣшението си № 1720/98 год., отхвърлилъ иска. Истцата апелирала прѣдъ Т.-Пазарджикския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 25 юлий 1899 год. (на което забравилъ да тури номеръ), отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: — „че истцата Мария Атанасова Петкова, отъ гр. Т.-Пазарджикъ, търси отъ наслѣдницитѣ на покойния Петко Димитровъ, отъ сѫщия градъ, (1000) хилядо лева, по единъ частенъ продавателенъ актъ отъ 4 априлъ 1893 год., отъ който се види, че покойниятъ ѝ продава за тази сума $^2/_3$ части отъ кѫщата си, находяща се въ Т.-Пазарджикъ, „Костадиновския кварталъ", между съсѣди: Атанасъ и Димитъръ Петкови Илиеви—наслѣдници, Толю Мързяновъ и улица, понеже не е снабдена за тая кѫща съ крѣпостенъ актъ; че отъ приложеното редовно пълномощно при първостепенното производство на дѣлото съ дата 6 априлъ 1893 г., се види, че продавача, покойния Петко Димитровъ, си е взелъ до стотинка паритѣ отъ купувачката и е опълномощилъ жителя отъ гр. Т.-Пазарджикъ Ив. Гелевъ да издаде вмѣсто него такриръ за продаденитѣ отъ опълномощителя недвижими имоти на разни купувачи, изброени въ пълномощното, между които фигурира въ 4-та му точка и въпросната кѫща, ($^2/_3$) двѣ трети части, отъ която се продаватъ на истцата за (1000) хиляда лева, а ($^1/_3$) една трета часть отъ сѫщата кѫща — за (500) петстотинъ лева на Костадинъ Петковъ — единъ отъ отвѣтницитѣ по това дѣло; че възражението на отвѣтницитѣ, направено прѣдъ първата инстанция, както и въ днешното сѫдебно заседание, какво тоя частенъ продавателенъ актъ билъ икономически, съ нищо не се доказва отъ тѣхна страна, нито пъкъ може да има значение при разрѣшаване на дѣлото възражението направено отъ едного отъ отвѣтницитѣ, а именно отъ Костадинъ Петковъ, че той не билъ платилъ нито стотинка на баща си срѣщу продадената му ($^1/_3$) една трета отъ сѫщата кѫща, защото самопризнанието направено отъ едного отъ съучастницитѣ въ дѣлото, съгласно чл. 85 отъ гражд. сѫдопроизводство, има сила само по отношение къмъ този отъ тѣхъ, който го е направилъ; че при наличностьта на тия данни по дѣлото — частния продавателенъ актъ отъ 4 априлъ 1893 г., подкрѣпенъ отъ пълномощието отъ 6 априлъ с. г., става явно, че истцата е броила до стотинка, както изрично се казва въ сѫщото пълномощно, 1000 л. на Петко Димитровъ срѣщу $^2/_3$ части отъ покупената отъ нея кѫща, който пъкъ е упълномощилъ пакъ съ сѫщото пълномощно жителя отъ гр. Т.-Пазарджикъ Ив. Гелевъ да издаде такриръ за тоя имотъ, както и за други вписани въ пълномощното. Истцата е била завѣла прѣдъ Т.-Пазарджикския мир. сѫдия гражданско дѣло подъ № 1659/93 год. за снабдяването ѝ съ крѣпостенъ актъ отъ Ив. Гелевъ, обаче по причина на смъртьта на продавача, иска ѝ билъ отхвърленъ, което не ѝ бърка да си иска обратно даденитѣ хиляда лева отъ наслѣдницитѣ на покойния продавачъ; че при тия доказателства отъ истцовата страна, мировия сѫдия зле ги е обсѫдилъ, като е отхвърлилъ по това дѣло иска на Мария Атанасова Петкова, като неоснователенъ, когато той се явява напълно основателенъ и доказанъ, за това рѣшението му слѣдва да се отмѣни напълно". Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Т.-Пазарджикския окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 109, 629 и 630 отъ граж. сѫдд-

производство, въ свързка съ чл. 222 отъ закона за наслѣдството, защото ги е осѫдилъ като прями длъжници, когато отъ исковото прошение, самопризнанието и доказателствата въ дѣлото се виждало, че се искало тѣхното осѫждане като наслѣдници на покойния си баща Петко Димитровъ, така щото и самата истца трѣбало би да бѫде отвѣтница и присѫдената сума не трѣбало да се дири направо отъ тѣхъ, а отъ имота, останалъ отъ покойния имъ баща.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Истцата е искала хилядата лева, които е броила, споредъ както приема сѫдътъ, на общия — нейнъ и на отвѣтницитѣ — наслѣдодатель, защото отвѣтницитѣ не признавали извършената продажба върху нея отъ рѣчения наслѣдодателъ; ако отвѣтницитѣ биха признавали тази продажба, истцата не би заявявала настоящия искъ и би била благодарна да си земе $^2/_3$ части отъ кѫщата; но щомъ тѣ ѝ прѣпятствуватъ въ това, естествено тѣ трѣбва да ѝ повърнатъ броенитѣ отъ нея 1000 лева, които се равняватъ, споредъ продавателния ѝ записъ, на $^2/_3$ отъ кѫщата. Окр. сѫдъ, като приема, че тѣзи 1000 л. напълно е получилъ наслѣдодателя прѣди смъртьта си, тацитно прѣзумира, че тия пари сѫ останали въ цѣлость и не сѫ били употрѣбени въ полза на общата маса слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя, а за да приеме противното, т. е., че тѣзи пари сѫ били употрѣбени въ общата маса и, слѣдователно, че и истцата трѣбва да се осѫди на съотвѣтствената часть отъ тази сума, отвѣтницитѣ е трѣбвало да възбудятъ за това въпросъ; но отъ протокола държанъ въ сѫдебното заседание на окр. сѫдъ се вижда, че тѣ такъвъ въпросъ не сѫ възбуждали, а сѫдътъ не е билъ въ правото си ex officio да го възбужда. Прочее, навѣденитѣ въ касационната жалба за нарушени чл. чл. 109, 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, не сѫ нарушени отъ Т.-Пазарджикския окр. сѫдъ и за това оплакването въ тази касациона жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола П. Димитровъ, за себе си и като поднастойникъ на Гина, Александъръ и Вълчо Петкови, Елена Кокошарова, Мина Н. Ненова, Велика М. Барабарова, Коста и Димитъръ Петкови, срѣщу рѣшението на Т.-Пазарджикския окр. сѫдъ отъ 25 юний 1899 г., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ последствие.

№ 103 — (542) — 14 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на тридесетий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 443, по описа за 1899 год., на Атанасъ Георгиевъ, отъ с. Дервентъ, Старо-Загорско, съ Мария Николова, по мѫжъ Петкова, отъ сѫщото село, за право на собственость на два кѫси недвижимъ имотъ.* — Въ заседанието се яви Т. Гатевъ, повѣреникъ на Атанасъ Георгиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Атанасъ Георгевъ, изъ с. Дервентъ, Старо-Загорска околия, е завѣлъ искъ прѣдъ Старо-Загорския околийски

мирови сѫдия противъ Мария Николова, по мѫжъ Петкова, отъ сѫщото село, Димитъръ Еневъ Командата и Иванъ Димитровъ Командата, двамата живущи въ с. Козлуджа, Казанлѫшко, за признаванието му за собственикъ на два кѫса недвижими имоти, находящи се въ землището на с. Дервентъ. Мировия сѫдия разгледалъ това дѣло и съ рѣшението № 942/98 год., уважилъ иска, като осѫдилъ Мария Николова да отстѫпи и прѣдаде на Атанасъ Георгевъ горнитѣ два кѫса недвижими имоти. Мария Николова апелирала прѣдъ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Атанасъ Георгевъ, отъ с. Дервентъ, е завѣлъ искъ противъ Мария Николова, по мѫжъ Петкова, Димитъръ Еневъ Командата и Ив Димитровъ Командата, първата живуща въ с. Дервентъ, вторитѣ двама въ с. Козлуджа, „за признаванието му за собственикъ“ на два кѫса недвижимъ имотъ, който искъ билъ уваженъ отъ сѫдията, понеже този послѣдния съ рѣшението си подъ № 942/98 г. осѫдилъ Мария Николова „да отстѫпи и прѣдаде на Атанасъ Георгиевъ“ тѣзи два кѫса недвижими имоти; 2) че отъ обясненията, които дадоха днесь повѣреницитѣ на възимаемата страна — истеца, иска е завѣденъ за признавание прѣминуванието правото на собственость на споменатитѣ по-горѣ два кѫса недвижимъ имотъ, възъ основание закона за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия, или частни актове отъ 1892 год., тъй като този имотъ билъ купенъ отъ истеца отъ наслѣдодателката на отвѣтницитѣ; 3) че за да признае сѫда прѣминуванието правото на собственость на извѣстенъ недвижимъ имотъ върху купувача, споредъ спомѣнатия законъ, изисква се да бѫдатъ изпълнени главно двѣтѣ условия отъ страна на истеца — да прѣдстави единъ писменъ договоръ за покупка — продажба, отъ който да се вижда, какво той дѣйствително е купилъ този имотъ и, второ, да прѣдстави удостовѣрение отъ надлѣжния нотариусъ, отъ което да се вижда, че върху сѫщия този имотъ нѣма придобити крѣпостни права на трети лица; но въ дадения случай истеца е изпълнилъ само първото отъ тѣзи двѣ условия, като е прѣдставилъ единъ прѣписъ отъ домашния продавателенъ актъ отъ 18 ноемврий 1891 год., въ който е казано, че Велика Николова, наслѣдодателка на отвѣтницата, му продава въпроснитѣ два кѫса недвижимъ имотъ, който актъ, като не оборенъ по надлѣжния редъ, ще се счита за валиденъ, обаче не изпълняватъ второто условие — не прѣдставляватъ нужднитѣ доказателства, отъ които да се вижда, какво върху този имотъ трети лица не сѫ придобили крѣпостни права. Обстоятелството, че той — истеца го владѣлъ, не изключава възможностьта да бѫдатъ придобити тѣзи права отъ трети лица, единъ може да владѣе извѣстенъ недвижимъ имотъ, а други може да има за сѫщия имотъ крѣпостно право. А щомъ истеца не удовлѣтворява това важно условие, иска му слѣдва да бѫде отхвърленъ, а рѣшението на сѫдията отмѣнено“, — съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1899 год. № 116, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска на истеца като недоказанъ. Срѣщу това рѣшение Атанасъ Георговъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Старо-Загорския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1 отъ закона за продажба на недвижими имоти съ часни актови, или съ домашни

условия и чл. 732 отъ гражд. сждопроизводство, защото неправилно е приелъ, че касатора е трѣбвало да прѣдставлява удостовѣрение отъ надлѣжната власть, че трети лица не сж придобили крѣпостни права върху спорния имотъ, когато нито специалния законъ, нито нѣкой другъ процесуаленъ законъ, го задължава да прѣдставлява подобно удостовѣрение; 2) чл. 284 отъ гражд. сждопроизводство, защото ако сжда е мислилъ, че касатора е длъженъ да прѣдстави подобно нотариално удостовѣрение, то е трѣбвало да обяви това на касатора, нѣщо, което като не направилъ, то е нарушилъ цитираната статия.

Върховниятъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Съ встжпването въ сила на закона за задълженията и договоритѣ, отмѣнява се закона за продажби на недвижими имущества, извършени съ домашни условия, или частни актове, както и прѣдвидената въ тоя послѣдния законъ процедура по издаването отъ сждилищата рѣшения за прѣминаване правото на собственость, слѣдователно касатора неправилно е постжпилъ и не съобразно съ дѣйствующитѣ сега закони, като е завѣлъ настоящия процесъ за признаванието му правото на собственость съгласно разпорежданията на единъ несжществующъ вече законъ, толкозъ повече, че по силата на притѣжавания отъ него частенъ продавателенъ актъ, както това е призналъ и Върховниятъ Касац. Сждъ съ опрѣдѣлението си отъ общото му събрание подъ № 11 отъ 11 октомврий 1895 год., той (касатора) си остава собственикъ на купения отъ него съ сжщия продавателенъ актъ недвижимъ имотъ до тогава, разбирасе, до когато трети лица непридобиятъ, по силата на закона за задълженията и договоритѣ, по голѣми права отъ него, вслѣдствие на което и завѣдения отъ него процесъ е безцѣленъ, понеже, както се каза и по горѣ, той си е собственикъ на имота по силата на самото продавателно и ако иска да се снабди съ по силни документи за собственостьта на сжщия имотъ (съ крѣпостенъ актъ), то нѣма освѣнъ да се съобрази съ дѣйствующитѣ по настоящемъ закони. Прѣдъ видъ на това, оплакванията на касатора сж неосвователни и касационната му жалба трѣбва да се остави безъ послѣдствие.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Антонъ Георгевъ, срѣщу рѣшението на Старо-Загорския окр. сждъ отъ 24 мартъ 1899 год., подъ № 116, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 104 — (545), — 15 ноемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление на първий ноемврий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря: Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 568, по описа за 1900 год., на Антонъ Бошковъ, отъ гр. Дубница, срѣщу опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сждъ, отъ 30 юний 1900 год.* — Въ заседанието се яви адвоката Д. Борилковъ, повѣреникъ на Антонъ Бошковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: За удовлѣтворение взискането на Иванъ Начовъ, по изпълнителното дѣло № 918/97 год., сждебния приставъ

при Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, на III участъкъ, продалъ на публиченъ търгъ една нива, находяща се въ чрѣдата на с. Бураново, принадлѣжаща на длъжникътъ Михаилъ Хр. Бозевъ, ж. на сѫщото село, и я възложилъ на послѣдния наддавачъ Антонъ Божковъ за 302 л. II Дубнишки мирови сѫдия, съ опрѣдѣление № 3 отъ 5 януарий 1900 год., е утвърдилъ станалата публичната продань. Противъ това опрѣдѣление Михалъ Хр. Бозевъ е подалъ възивна жалба въ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ производството на мирови сѫдия и онова на сѫдебния приставъ № 918/97 год., се вижда ясно, какво длъжника Михаилъ Хр. Бозовъ е подалъ частна жалба срѣщу дѣйствията на сѫдебния приставъ по нарушение чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство; че мировия сѫдия при утвърждение продажбата е ималъ въ собе си и прѣдметната жалба на Михаилъ Христовъ, слѣдователно мировия сѫдия въ своето опрѣдѣление, съ което е утвърдилъ продажбата, ако и да не говори за тая жалба нищо, сѫдътъ признава, че тя е била на лице и не взета въ съображение, слѣдователно впослѣдствие Михаилъ Христовъ не благодаренъ отъ опрѣдѣлението на мировия сѫдия е подалъ частната си жалба, зарегистрирана съ вх. № 324, а сѫдътъ признава какво Михаилъ Хр. Бозовъ се оплаква отъ мировия сѫдия, не само че е утвърдена продажбата, а и че не е взелъ въ съображение първата му жалба подъ вх. № 324, слѣдователно и днесь сѫдътъ пристѫпва да разрѣши искането на Михаилъ Христовъ, както по неутвърждение продажбата, така и онова нарушение въ първата жалба по нарушение чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство; възражението на купувача, за да не се дава внимание на първата жалба като просрочена, неможе се взе въ внимание, понеже отъ цѣлото производство се установява, че на Михаилъ Христовъ сѫдебния приставъ не му е прѣдявилъ оцѣнката, посочена отъ взискателя; че тази жалба сѫдътъ счита за непросрочена, а за подаване въ срокъ е прѣдвидено въ чл. 1054 отъ „гражданското сѫдопроизводство,“ защото счита, че на Михаилъ Христовъ това дѣйствие на пристава е станало извѣстно на 11/XII—99 год., день когато е подалъ жалбата, а онази дата, прѣдвидена въ призовката № 1181, не може да се приспоби, защото тази призовка е издадена и се кани длъжника да присѫтствува при продажбата ако желае; отъ описътъ, съставенъ отъ сѫдебния приставъ на самото мѣсто се вижда, че длъжникътъ е присѫтствувалъ и подиръ описа и има приложено заявление, подадено отъ взискателя, съ което послѣдния посочва първоначалната оцѣнка на имота и че при съставянето на тоя описъ, длъжника е присѫтствувалъ, а щомъ е присѫтствувалъ, сѫдебния приставъ, по чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство, билъ длъженъ да прѣдяви първоначалната оцѣнка на длъжника, а това нѣщо пристава не е направилъ, слѣдователно нарушилъ е чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство, което нарушение сѫдътъ го признава за сѫществено, а впослѣдствие мировия сѫдия не е трѣбвало да утвърди продажбата; че сѫдътъ щомъ признава, че първата жалба на Михаилъ Христовъ е подадена въ срокъ, слѣдва втората жалба да се уважи и се отмѣни онова опрѣдѣление на мировия сѫдия, съ което е утвърдена продажбата, както и дѣйствията на пристава за несъобщение оцѣнката, като незаконни“,—съ протоколното си опрѣдѣление отъ 30 юний

1900 год. постановилъ: „уважава частната жалба на Михаилъ Христовъ Бозевъ, отъ с. Бураново, а опрѣдѣлението на II Дубнишки мирови сѫдия отъ 5/I—900 год. подъ № 3, отмѣнява като счита и самата продажба за нестанала по нарушение посочения по-горѣ чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство. Да се прѣдпише на сѫдебния приставъ, да почне дѣйствията си по изпълнителното дѣло № 918/97 год. отъ датата, когато е съставенъ описа, като прѣдяви оцѣнката на длъжника по чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство". Срѣщу това протоколно опрѣдѣление на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, Андонъ Бошковъ, чрѣзъ повѣреника си Величко Д. Козничкн, подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно призналъ, че на Михаилъ Христовъ оцѣнката на имота не е била извѣстна, когато той е присѫтствувалъ при описа и е билъ длъженъ въ законния срокъ да се оплаче противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ, ако послѣдния не му е съобщилъ направената отъ взискателя оцѣнка на имота.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклата на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: По закона, чл. 996 отъ гражданското сѫдопроизводство, на стопанина на имота се съобщава писменното заявление на взискателя за оцѣнката на имота, ако стопанинътъ се е намиралъ при описа, отъ което слѣдва да се заключи, че на длъжника по настоящето дѣло, Михаилъ Христовъ, който е присѫтствувалъ при описа, оцѣнката е била съобщена отъ пристава. Ако, обаче, на Михаилъ Христова не е била съобщавана оцѣнката, това съставлява нарушение на закона отъ сѫдебния приставъ и длъжникътъ бѣше длъженъ да се оплаче противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ въ установения отъ чл. 1052 отъ гражданското сѫдопроизводство срокъ, отъ деня, отъ когато е трѣбвало да бѫде извършено дѣйствието, нъ никакъ не отъ деня на извѣстието за това, както погрѣшно мисли Кюстендилския окр. сѫдъ. Затова Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, като приелъ, че длъжникътъ има право да се оплаква противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ по описа не отъ деня, когато е трѣбвало да се извърши дѣйствието, противъ което се заявява оплакване, а само отъ деня, когато въ случая оцѣнката му е станала извѣстна, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство. Подобно тълкувание на чл. 1052 отъ гражданското сѫдопроизводство, не само е противъ неговия несъмненъ смисълъ, нъ и би имало за послѣдствие да отлага нескончаемо обтѫжванията на странитѣ и да унищожава често съвършенно правилно извършени продажби, което е невъзможно да се допустне.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 юний 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 105—(556)—17 ноемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на третий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующиятъ съставъ: Прѣдседателств.-членъ А. Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданското дѣло № 573, по описа за 1900 год., на Бекиръ и Османъ Хюсеинови, отъ с. Демирджилеръ, срѣщу опрѣдѣлението на Разградскиятъ окрѫженъ сѫдъ отъ 26 априлъ 1900 год.*—Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Съ опрѣдѣление № 52/99 год., Разградскиятъ мирови сѫдия утвърдилъ публичната проданъ на имотитѣ на Бекиръ Хюсеиновъ, а съ друго опрѣдѣление подъ № 902/99 год., сѫщия сѫдия поправилъ вмѫкнатата погрѣшка въ по-горното си опрѣдѣление по начинъ, щото продаденитѣ имоти да се считатъ, че сѫ били собственость не само на Бекиръ Хюсеиновъ, нъ и на братята му Юмеръ и Османъ Хюсеинови. Бекиръ и Османъ Хюсеинови сѫ обжалвали тѣзи двѣ опрѣдѣления прѣдъ Разградския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че съ частната си жалба до сѫдътъ Бекиръ и Османъ х. Сойтарови се тѫжатъ противъ опрѣдѣленията на Разградския мирови сѫдия № 52 и 902, издадени по изпълнителното дѣло № 221/98 год. и молятъ да се унищожи извършената по него публична проданъ на това основание, че е нарушенъ чл. 1008 отъ гражданското сѫдопроизводство, понеже обявлението за продажбата не било публикувано въ мѣстния вѣстникъ, че е нарушенъ и чл. чл. 1028 отъ сѫщото сѫдопроизводство, тъй като не сѫ се явили наддавачи, а възложилъ имота върху взискателя съ първоначалната оцѣнка; 2) че отъ смисъла на чл. 1052 отъ гражданското сѫдопроизводство се вижда, че жалбитѣ, за гдѣто не сѫ се спазили при описа и оцѣнението на имота, а сѫщо и въ производството, което е ставало прѣди да се извърши оцѣнението, прѣдписанитѣ отъ закона правила, се подаватъ въ надлѣжния сѫдъ въ седмодневенъ срокъ отъ деньтъ, отъ който е извършено дѣйствието, противъ което става оплакването, но отъ книжата по изпълнителното дѣло се вижда, че частнитѣ тѫжители не сѫ се съобразили съ прѣдписанието на тоя чл. 1052; 3) че така сѫщо въ чл. 1055 отъ гражданското сѫдопроизводство е казано, че жалбитѣ, срѣщу неправилното извършване на проданьта, се подаватъ тоже въ седмодневенъ срокъ отъ деньтъ на проданьта, но частнитѣ тѫжители не сѫ се съобразили и съ този членъ на закона — намира, че частната жалба на тѫжителитѣ Бекиръ Хюсеиновъ Сойтаровъ и Османъ Хюс. Сойтаровъ трѣбва да се остави безъ послѣдствие“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 26 априлъ 1900 год., подтвърдилъ и двѣтѣ първостепенни опрѣдѣления. Сѫщитѣ Бекиръ и Османъ Хюсеинови подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Разградския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 1021, въ свързка съ чл. 1035 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е провѣрилъ d'office за да види, че проданьта е траяла не 31 день, както изисква закона, а само 30 дни, т. е. отъ 8 августъ до 8 септемврий, както се виждало отъ обявлението съ дата 28 юний.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: да се остави безъ послѣдствие касационната имъ жалба.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Оплакването за нарушение чл. 1021, въ свързка съ чл. 1035 отъ гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, защото отъ 8 августъ до 8 септемврий, прѣзъ което врѣме се е продължавала продажбата по настоящето дѣло, има не 30 деня, както погрѣшно считатъ касаторитѣ, но единъ день даже повече отъ 31 дни, тъй като въ публичната продань се брои както деньтъ, въ който е почната, така и деньтъ, въ който е свършена продажбата и тъй като мѣсецъ августъ прѣзъ коя-и-да-е година брои 31 дни, така щото невѣрно е твърдението въ касационната жалба, че продажбата не е продължавала 31 дни и, слѣдователно, Разградския окрѫженъ сѫдъ правилно е подтвърдилъ утвърдающето я първостепенно опрѣдѣление.

Водимъ отъ това, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бекиръ и Османъ Хюсеинови, срѣщу опрѣдѣлението на Разградския окрѫженъ сѫдъ отъ 26 априлъ 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 106 — (557) — 17 ноемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българскиятъ Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на третий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 621, по описа за 1900 год., на Кънчо Градинаровъ отъ гр. Разградъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1900 год.* Въ заседанието се яви адвоката Славчо Бабаджановъ, повѣреникъ на Кънчо Градинаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Русенския апелативенъ сѫдъ, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 22 януарий 1900 г., подвърдилъ протоколното опрѣдѣление на Разградския окрѫженъ сѫдъ отъ 21 септемврий 1899 г. подъ № 3, по слѣдующитѣ съображения: „че Славчо Бабаджановъ, като повѣреникъ на Кънчо Градинаровъ, прѣдявилъ искъ за признаването за валиденъ единъ осиновителенъ актъ; че окрѫжния сѫдъ, като намѣрилъ, че тоя въпросъ подлѣжи на разглеждане отъ духовнитѣ власти, прѣкратилъ дѣлото като подсѫдно на духовнитѣ власти; че противъ това опрѣдѣление повѣреника Бабаджановъ подалъ частна жалба, че тоя въпросъ трѣбва да се разрѣши отъ гражданския сѫдъ, а не отъ духовната власть; че въпросния усиновителенъ актъ е извършенъ на 19 октомврий 1888 г., т. е. прѣди издаване закона за усиновяването — 17 декемврий 1889 год.; че до издаването на тоя законъ, такива въпроси се разрѣшаваха отъ духовнитѣ власти; че щомъ е така сѫщитѣ духовни власти можатъ да се произнесатъ по валидностьта на казания актъ". Срѣщу това опрѣдѣление С. Бабаджановъ, повѣреникъ на Кънчо Градинаровъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенския апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 1, 1218 и 1219 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ членове 100, 101 и 119 отъ екзархийския уставъ, защото неправилно

е счелъ, че искането му трѣбвало да се разрѣши отъ духовнитѣ власти, когато то е било гражданско искане, понеже се касаело за да се признае правото му на наслѣдникъ, или най-малко слѣдвало да се заключи, че тукъ се приплитатъ интереситѣ отъ духовенъ и граждански характеръ, та за това дѣлото било подсѫдно на гражданския сѫдъ; 2) чл. 764 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно билъ го осѫдилъ на сѫдебно мито и адвокатско право, безъ даже да укаже на какво основание прави това.

Слѣдъ доклада и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора заключи въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: I) Усиновлението е олицетворение на естеството по начинъ, щото усиновения става като естественъ синъ на усиновителя, слѣдъ смъртьта на когото влиза въ правата му съ силата на самия актъ на усиновлението, сѫщо както законния наслѣдникъ влиза въ правата на своя наслѣдодатель съ силата на закона (чл. чл. 184 и 185 отъ закона за наслѣдството). Законътъ за припознаването на незаконороденитѣ дѣца, за узаконението имъ и за усиновяването отъ 1890 г., счита обявлението на опрѣдѣлението, чрѣзъ което усиновяването е допустнато, за окончателенъ актъ, който нѣма нужда отъ потвърждение (чл. чл. 38 и 39 отъ тоя законъ). Отъ това слѣдва, че ако ищецътъ по настоящето дѣло счита усиновението си чрѣзъ акта отъ 19 октомврий 1888 год. за свършено, той нѣма нужда да иска подтвърждението му, защото инакъ би значило, че той счита акта за неокончателенъ. Да възбужда, прочее, по своя инициатива споръ за това усиновение, значило би самъ да се съмнява въ дѣйствителностьта на акта, когато споредъ горѣцитиранитѣ чл. чл. 184 и 185 отъ закона за наслѣдството. въ свързка съ чл. чл. 38 и 39 отъ закона за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца и пр., той трѣбвало би да влѣзе въ правата на своитѣ усиновители, да влѣзе въ владѣнието на останалитѣ отъ тѣхъ имоти и да си ги защищава по сѫдебенъ редъ противъ ония, които му ги нарушаватъ: тогава само може умѣстно да се породи споръ за гражданско право, споредъ чл. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство. Отъ казаното слѣдва, че ищецътъ по настоящето дѣло неумѣстно е заявилъ този споръ и че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е прѣкратилъ дѣлото, не е нарушилъ навѣденитѣ въ първото оплакване чл. чл. 1, 1218 и 1219 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 100, 101 и 119 отъ екзархийския уставъ. Прочее, това оплакване е неоснователно. II) Чл. 764 отъ гражданското сѫдопроизводство, като дава право на сѫда по сѫщество да осѫжда страната, която е изгубила процеса до 200 лева за сѫдебно мито по искове неподлѣжащи на оцѣнение, не го задължава да мотивира въ рѣшението съображенията си по отношение на митото, както не го задължава и чл. 779 отъ сѫщото сѫдопроизводство да мотивира, защо я осѫжда и на разноскитѣ за воденето на дѣлото, а че трѣбва тя да бѫде осѫдена и за едното и за другото, се вижда отъ прѣдписанието на чл. 780 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Прочее, второто оплакване въ касационната жалба е тоже неосновател.но.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кънчо Градинаровъ, срѣщу опрѣдѣле-

нието на Русенския апелативенъ съдъ отъ 22 януарий 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 107 — (560) — 20 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Съдъ, първо гражданско отдѣление, на шестий ноемврий, хилядо деветстотната година, въ открито съдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присжтствие на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 603, по описа за 1900 год., на Андрѣйко Енчевъ. отъ гр. Лѣсковецъ, срѣщу опрѣдѣление на Търновския окржженъ съдъ отъ 19 априлий 1900 год.* — Въ заседание се явиха: адвокатитѣ Ал. П. Радевъ и Т. Теодоровъ, първия повѣреникъ на Андрѣйко Енчовъ, а втория повѣреникъ на Стоянъ Козлевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Лѣсковския мирови съдия съ опрѣдѣление № 622 отъ 24 ноемврий 1898 год., е утвърдилъ извършената отъ помощникъ съдебенъ приставъ при Търновския окржженъ съдъ, на III участъкъ, публична продажба на четири кжса недвижими имоти, подробно изброени въ това опрѣдѣление, принадлѣжащи на длъжника Иванъ Дончевъ, отъ гр. Лѣсковецъ, и възложени окончателно върху взискателя Андрейко Енчовъ. Една отъ кредиторитѣ на длъжника Иванъ Дончевъ, а именно Стоянъ В. Козловъ останалъ недоволенъ отъ това опрѣдѣление на мировия съдия и го обжалвалъ прѣдъ Търновския окржженъ съдъ, който съ опрѣдѣлението си № 84 отъ 10 февруарий 1899 год., отмѣнилъ онова на Лѣсковския мирови съдия отъ 24 ноемврий 1899 год. подъ № 622 и унищожилъ извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 215/96 год. Срѣщу това опрѣдѣление Андрейко Енчовъ подава касационна жалба, която Върховния Съдъ съ рѣшение подъ № 437 отъ 28 октомврий 1899 год., уважилъ понеже е намѣрилъ за нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 1028 и 1035 отъ гражданското съдопроизводство и дѣлото прѣпратилъ за ново разглеждане въ сжщия съдъ. Тоя послѣдния при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: — „че по изпълнителното дѣло подъ № 215/96 год., съдебния приставъ е възложилъ окончателно продаваемия имотъ на взискателя Андрейко Енчевъ, като купувачъ; като има прѣдъ видъ, че конкуренти въ наддавателния листъ фигуриратъ взискателя, Андрейко Енчовъ и именуемия Юрданъ Петковъ; като има прѣдъ видъ нарѣдбата на чл. 1017 отъ гражданското съдопроизводство, намира, че отъ двамата конкуренти Юрданъ Петковъ е трѣбвало да внесе депозитъ 10-та часть отъ първоначалната цѣна на продаваемия имотъ на пристава; като има прѣдъ видъ, че нито въ наддавателнитѣ листове, нито въ протоколътъ на съдебния приставъ е отбѣлѣзано обстоятелството, че Юрданъ Петковъ внесълъ изискуемия отъ закона депозитъ, съдътъ намира, че той не е внесълъ такъвъ и че въ такъвъ случай неправилно билъ допустнатъ къмъ наддаване, счита, слѣдователно, че наддавачи има само единъ и по силата на чл. 1028 п. I отъ гражданското съдопроизводство, счита продажбата за не станала“,— съ опрѣдѣлението си отъ 19 априлии 1900 год., отмѣнилъ опрѣдѣлението на Лѣсковския мирови съдия отъ 24 ноемврий 1898 год. подъ № 622.

Срѣщу това опрѣдѣление Андрейко Енчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1017 и 1028 п. 3 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно призналъ проданьта за нестанала, като приелъ, че единия отъ наддавачитѣ не билъ внесълъ нуждния залогъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: Отъ опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ се вижда, че възъ основание чл. 1028 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, тоя сѫдъ е призналъ извършената публична продань за нестанала. За да признае, обаче, че на проданьта се явилъ само единъ купувачъ, окрѫжния сѫдъ е отхвърлилъ втория наддавачъ на това основание, че не билъ внесълъ изискуемия се задатъкъ. Нъ това дѣйствие на сѫда не е съгласно съ закона, който въ чл. 1028 п. 1 разбира, че е наддавалъ само единъ купувачъ, когато въ случая наддавали сѫ двойца. Другъ би билъ въпросътъ, ако страната би се оплакала, че неправилно е билъ допустнатъ втория купувачъ да наддава, нъ тогава проданьта би се унищожила на това основание, а не на основание чл. 1028 п. 1. Обаче отъ дѣлото се вижда, че срѣщу наддаването отъ страна на Юрдана Петкова никакво оплакване не е имало въ установения отъ закона срокъ за подаване жалби срѣщу неправилното извършване на проданьта, а по силата на чл. 1028 п. 3, сѫдътъ може да провѣрява по длъжность само невнасянето въ срокъ цѣната, а не и невнасянето на залога споредъ чл. 1017 отъ гражданското сѫдопроизводство. При тия обстоятелства, Търновския окрѫженъ сѫдъ, като е провѣрилъ по длъжность, безъ да има оплакване въ законния срокъ, обстоятелството, ималъ ли е, или е нѣмалъ наддавачътъ Юрданъ Петковъ нуждния залогъ, е нарушилъ както чл. 1017, така и чл. 1028 п. 3 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Търновския окр. сѫдъ отъ 19 априлий 1900 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 1017 и 1028 п. 3 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 108 — (568) — 24 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети ноемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателств. чл. Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 608, по описьтъ за 1900 год., на Мария Ив. Арабаджиева, отъ гр. Ямболъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 6 ноемврий 1899 год. подъ № 370.* — Въ заседанието се явиха: адвоката Христо Дограмаджиевъ, повѣреникъ на Мария Ив. Арабаджиева и адвокатитѣ: Д-ръ П. Табурновъ и К. Серафимовъ, повѣреници на Руси Р. Русенъ, Хр. Иличъ и Антонъ Виталисъ

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Ив. Арабаджиева, отъ гр. Ямболъ, заявила на 26 ноемврий 1896 год. искъ въ Сливенския

окр. съдъ, противъ Хр. Иличъ и Антонъ Виталисъ, отъ гр. Цариградъ, и Р. Р. Русевъ, отъ гр. Бургасъ, за унищожение единъ ипотеченъ договоръ на сума 52.413 л. зл., извършенъ отъ I Ямболски мирови съдия на 23 мартъ 1895 год. и за обезсилване, както ипотечния актъ отъ съща дата по този договоръ, така и изпълнителния листъ, който би послѣдвалъ по рѣченитѣ договоръ и актъ. — Сливенския окр. съдъ, съ рѣшение № 35/97 год., отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. — Истцата апелирала прѣдъ Пловдивския апелативенъ съдъ, който съ рѣшението си № 198 отъ 14 юний 1898 год., подтвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение истцата подала касационна жалба въ Върховниятъ Касационенъ Съдъ, който, за нарушение чл. 629, въ свързка съ чл. 413 п. 6 отъ гражд. съдопроизводство, съ рѣшението си отъ 25 юний 1899 г., подъ № 300, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ същия апелативенъ съдъ. При второто разглеждане на дѣлото, Пловдивския апелативенъ съдъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ исковото прошение, както и отъ обясненията на повѣреника — истецъ въ двѣтѣ съдебни инстанции се установява, че иска по това дѣло е за признавание недѣйствителенъ сключения отъ истцата Мария Ив. Арабаджиева, отъ гр. Ямболъ, съ отвѣтницитѣ Виталисъ, Русевъ и Хр. Илчевъ, на 23 мартъ 1893 год., прѣдъ I Ямболски мирови съдия, ипотеченъ договоръ и за унищожавание извършения по него същия день ипотеченъ актъ, споредъ който истцата е получила въ заемъ отъ отвѣтницитѣ сумата 52413 лева златни, изплащанието на който дългъ е било обозначено съ ипотеката, понеже тя никакви пари не била получавала, слѣдователно, причината на задължението по договора била лъжовна (чл. 24 отъ закона за задълженията и договоритѣ), а задължение съ лъжовна причина било недѣйствително; 2) и да се приеме, че домогванието на истцовата страна въ горната смисълъ има значение за разрѣшавание на спора по това дѣло, иска е неоснователенъ, като прѣждеврѣмененъ, понеже задължение съ лъжовна причина е нищожно само по себе си, та нѣма нужда, слѣдователно, да се иска унищожението му; такова задължение нѣма никакво дѣйствие (чл. 24 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Задължението по договора отъ 23 мартъ 1893 год., както и по ипотечния актъ отъ съща дата, които сѫ неразривно свързани помежду си, като акцесоарно къмъ главно задължение, не е още изпълнено, за да се иска възвръщание на дадената срѣщу такъво недѣйствително задължение вещъ. Такъвъ искъ би могла въ случая да упражни истцата, ако бѣше изпълнила задължението си, или пъкъ да направи домогванията си въ видъ на възражение по иска, който би завела противната страна (кредитора) за изпълнение на обязателството; 3) но независимо отъ това, домогванието на истцата въ случая и да се установи, то не може да има рѣшающе по дѣлото значение, щомъ тя се е явила прѣдъ нотариуса при съставяние ипотечния договоръ и тържествено, съ приложение на подписа си, утвърдила, че договора е сключенъ, че сѫществува такъвъ, че слѣдователно, има и нѣкаква причина за сключванието му. Причината на задължението, както се вижда отъ договора, е вземание пари въ заемъ подъ ипотека. Домогванието на длъжницата е, че горнята означена въ договора причина е лъжлива въ смисълъ, че сумата, прѣдметъ на задължението, не била

получена въ заемъ при самото сключване на ипотечния договоръ, или по послѣ, въ какъвто смисълъ прѣдлага на противната страна рѣшителна клѣтва за доказване сѫщото обстоятелство. Тая клѣтва сѫда, независимо отъ съображенията отъ процесуаленъ характеръ, изложени въ протоколното опрѣдѣление, чл. 418 отъ стария законъ за гражд. сѫдопроизводство, не допуща затова, защото, както се каза, нѣма да има сѫщото навѣдено обстоятелство значение за спора. Отвѣтната страна никога и никѫдѣ не е признавала, че пари отъ нея не сѫ дадени; казвала е само, че наистина въ момента на подписване ипотечния договоръ пари не сѫ броени, но че имали на рѫцѣ записи за сѫщата сума, както обикновено става при сключване ипотекарни заеми и както е означено и въ самия ипотеченъ договоръ; сѫществуванието на такива записи истцата неотрича; дали тѣ сѫ дадени въ момента на сключване сдѣлката, или по рано, или по късно, нѣма абсолютно никаква важность тоя фактъ. Както не отрича, обаче, истцовата страна сѫществуванието въобще на каквато и да е причина на задължението, нито пъкъ заявява, че причината на сѫщото задължение е незаконна, домогванието ѝ, което иска да доказва съ прѣдложената рѣшителна клѣтва, нѣма значение за изхода на процеса и отъ гледна точка на разпорежданията на материалния законъ, защото не винаги и безусловно едно задължение съ лъжовна причина, споредъ материалния законъ, е недѣйствително. Споредъ смисълъта и тълкуванието на чл. 24 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързска съ чл. 8 п. 4 отъ сѫщия законъ, задължението е безусловно недѣйствително само при незаконна причина, или при отсѫтствието на каквато да било причина. Задължение съ лъжовна причина може по много съображения да крие задъ себе си такъва съ дозволена отъ закона причина и тогава то е дѣйствително. Може въ случая истцата М. Арабаджиева да дължи сумата не отъ заемъ, да не е получила пари въ заемъ, но пакъ да ги дължи по друга нѣкоя законна сѫществующа причина. Че причината е незакона истцата не иска да доказва, нито пъкъ че по погрѣшка причина на задължението никакъ нѣма; слѣдователно законото прѣдположение е, че задъ лъжовната причина на задължението (ако се приеме домогванието, че причината е лъжовна) се крие истинска дозволена отъ закона. За това свидѣтелствува и декларацията ѝ въ акта извършенъ прѣдъ нотариуса, а противното споредъ чл. 26 отъ закона за задълженията и договоритѣ, тя трѣбва да докаже, понеже тя иска унищожението на договора и акта по ипотеката; 4) при това положение на даннитѣ по дѣлото, иска на възивницата М. Арабаджиева, като неоснователенъ, трѣбва да бѫде отхвърленъ и да се възложатъ върху нея послѣдовалитѣ по процеса и по водението му разноски", — съ рѣшението си отъ 6 ноемврий 1899 год. № 370, подтвърдилъ рѣшението на Сливенския окр сѫдъ отъ 19 януарий 1898 год. подъ № 35. — Срѣщу това рѣшение на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, Мария Ив. Арабаджиева подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че сѫщия сѫдъ нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 24 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото намѣрилъ иска ѝ за неоснователенъ, като прѣждеврѣмененъ, по причина, че задължението, ако е било съ лъжовна причина, считало се само по себе си за нищожно и нѣмало нужда да се

иска уничтожението му, до като то не е изпълнено, или поне не е искано неговото изпълнение; това сѫждение било неправилно прѣдъ видъ, че тя е изпълнила нѣщо, именно е заложила недвижимитѣ си имоти подъ ипотека въ гаранция на задължението да изплати една сума на отвѣтницитѣ; 2) чл. 26 отъ сѫщия законъ, защото е счелъ клѣтвата за рѣшающе доказателство прѣдъ видъ, че ако даже би се установило чрѣзъ нея лѫжовностьта на причината, имало законно прѣдположение, че задъ лѫжовната причина се криела една истинска и законна причина, за не сѫществуванието на каквато истцата била длъжна да докаже; това сѫждение било неправилно прѣдъ видъ, че вѣднѫжъ лѫжовностьта на причината доказана чрѣзъ клѣтвата, тяжестьта за доказвание сѫществуванието на друга и позволена отъ закона причина, се падала на отвѣтницитѣ.

Слѣдъ докладътъ, прокурора заключи въ смисълъ: обтѫженото рѣшение за нарушение чл. 26 отъ закона за задълженията и договоритѣ да се отмѣни.

Върховниятъ Касац. Сѫдъ взе въ съображение: 1) По въпроса, който е прѣдметъ на обсѫждание въ първитѣ два мотива на обжалваното рѣшение, за прѣждеврѣменостьта на иска, първото гражд. отдѣление на Върховниятъ Касац. Сѫдъ се е произнесло съ първото си по това дѣло рѣшение отъ 25 юний 1899 год. подъ № 300, въ смисълъ, че който е заложилъ недвижимия си имотъ за да гарантира едно свое задължение, може по исковъ редъ, споредъ разума на чл. 24 отъ закона за задълженията и договоритѣ, да иска освобождението отъ ипотека на имота си и прѣди настѫпванието срока на главното му задължение, защото той е изпълнилъ само аксесоарното си задължение и, слѣдователно, има право само отъ него да иска да се освободи, а че има интересъ да иска освобождението на недвижимия си имотъ отъ ипотека прѣди настѫпванието срока на главното му задължение, за това нѣма никакво съмнѣние, като се вземе прѣдъ видъ, че той е намалилъ кредита си въ имотно отношение чрѣзъ залаганието на имота си и въ това именно като състои изпълнението на аксесоарното му задължение, той има право да иска да се освободи отъ него. За това сѫщото отдѣление на сѫщия сѫдъ не намира за нуждно да се повръща на сѫщия въпросъ, щомъ нѣма измѣнение на даннитѣ по дѣлото. 2) Така сѫщо нѣма измѣнение на даннитѣ въ дѣлото и относително разума на прѣдложената отъ истцата рѣшителна клѣтва, тъй като при второто разглеждане на дѣлото отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, както се вижда отъ протокола му съ дата 29 октомврий 1899 год., повѣреника на отвѣтната страна не се е докосналъ до въпроса, който отчасти се третира въ третия мотивъ на обжалваното рѣшение, именно, дали съ прѣдложената си рѣшителна клѣтва истцата разбира, че никога пари не е получавала срѣщу ипотечния договоръ, или же тя разбира, че не е получила пари само въ момента на тоя договоръ; напротивъ, отъ пледоарията му, както стои въ рѣчения протоколъ, се вижда, че той счита, както и Върховния Касац. Сѫдъ считалъ, клѣтвата за абсолютна, т. е., че съ нея истцата е искала да докаже „безпричинностьта на каузата“, съ други думи, че задължението ѝ било безъ причина. — Така щото трѣбва да се извземе изъ съображенията на обжалваното рѣшение и оная часть

въ третия му мотивъ, съ която се умаловажава значението на клѣтвата, като се опира върху обстоятелството, че истцата не отричала сѫществуването на нѣкакви записи прѣдшествующи, или съпровождающи, или послѣдующи ипотечния договоръ, толкозъ повече, че тази съобразителна часть не убословява — самъ апелативния сѫдъ не поставя въ зависимость отъ нея — изхода на дѣлото. Отъ съображенията на обжалваното рѣшение остава, прочее, оная часть въ третия му мотивъ, съ която по тълкуванието на чл. чл. 24 и 26 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ закона отъ процедурата, не се допуска прѣдложената отъ истцата рѣшителна клѣтва въ смисълъ, че тя никога не е получавала и че отвѣтницитѣ никога не сѫ броили обозначенитѣ суми въ ипотечния договоръ. 3) Четвъртото подраздѣление на параграфъ втори, отдѣление първо, отдѣлъ първи отъ закона за задълженията и договоритѣ е развитие на четвъртия пунктъ отъ чл. 8 въ сѫщия параграфъ относително четвъртото условие — причината за дѣйствителностьта на договоритѣ. Основната мисълъ въ това подраздѣление се съдържа въ чл. 24, споредъ който задължението безъ причина, или основано върху лѫжовна, или незаконна причина, не може да има никакво дѣйствие. За да не се поражда, обаче, двоумение въ случаитѣ, когато причината не е изразена, чл. 25 допълнува тази основна мисъль, като установява: договорътъ е дѣйствителенъ, макаръ и да не е изразена *неговата* причина. Чл. 26 съдържа мотива на чл. 25: за това договора съ неизразена причина е дѣйствителенъ, защото причината се прѣдполага да сѫществува, до дѣто не се докаже противното. А чл. 27 е пояснение на часть отъ чл. 24 относително незаконната причина. На въпроса, какво трѣбва да прави длъжника, който е изпълнилъ едно задължение съ лѫжовна, или недѣйствителна причина, чл. 24 му дохажда на помощь: трѣбва да докаже, че причината е лѫжовна, или недѣйствителна. Значи материалния законъ му дава това право. Съ какво ще докаже? Съ свидѣтелски показания не може, освѣнъ ако има начало на писменно доказателство (чл. 326 п. 1 отъ гражд. сѫдопроизводство). Съ рѣшителна клѣтва може, съгласно чл. 412 отъ гражд. сѫдопроизводство. Истина е, че по видимому чл. 413 п. 6 отъ сѫщото сѫдопроизводство прѣдставлява едно прѣпятствие, но Върховниятъ Касац. Сѫдъ, общо събрание, съ рѣшението си подъ № 7/99 год. се е произнесълъ, че такова прѣпятствие въ подобенъ случай не сѫществува. И дѣйствително не може по съображения извлѣчени отъ процедурата да се парализира едно право, което имплицитно дава материалния законъ. Да се съобразява, както се прави въ обжалваното рѣшение по настоящето дѣло и въ протокола отъ 29 октомврий 1899 год. на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, че сѫществуванието на причината се признава за очевиденъ фактъ, понеже истцата се е явила прѣдъ нотариуса и тържествено е заявила, че е получила паритѣ (по съображение на чл. 418 отъ старото гражд. сѫдопроизводство), или че този фактъ излиза отъ изричния смисълъ на нотариалния договоръ (по съображение на чл. 413 п. 6 отъ новото сѫдопроизводство), значело би да се обикаля единъ порочень кржгъ, значело би да се изтезава самия въпросъ, на който отговаря чл. 24. Но на чл. 24 Пловдивския апелативенъ сѫдъ противопоставя чл. 26, като съобразява

че даже да се докаже лъжовностьта на причината, пакъ задължението, съществува, защото законното прѣдположение било, че задъ лъжовната причина се криела истинска дозволена отъ закона причина. Това съображение е неправилно като противоположно съ разума на тия два члена. Чл. 24 прѣдвижда случая, когато причината е изразена въ договора, а чл. 26 прѣдвижда случая, когато тя не е изразена; чл. 26 прѣдполага че причината съществува, ако и да не е изразена, и че тя е законна, а чл. 24 прѣдполага, че изразената причина съществува въ дѣйствителность, че тя е истинската законна причина и че тя е единствената и нѣма друга. Тѣзи сж само прѣдположенията на тѣзи два члена. Който счита, че неизразената причина не съществува въ дѣйствителность, дълженъ е това да докаже; който пъкъ счита, че изразената причина никакъ не съществува, или че тя е лъжовна, или незаконна, дълженъ е това да докаже и щомъ това докаже не може вече да му се противопоставя чл. 26, защото чл. 26 прѣдвижда случая, когато причината не е изразена и защото чл. 24 прѣдполага, че изразената причина е единствената, така щото, веднъжъ тази причина прѣмахната, остава на противната страна — на кредитора — да доказва, че задъ тази причина съществува друга дѣйствителна, истинска, законна причина. Недопустимо е прѣдположението, което въ обжалваното рѣшение се прѣписва на закона, че задъ лъжовната причина се крие една истинска; да се допуска това, значело би да се приеме, че закона чрѣзъ прѣдположение, санкционирва недобросъвѣстностьта, като насърдчава договорящитѣ се страни да изразяватъ въ договоритѣ си лъжовни причини, щомъ като задъ тѣхъ могжтъ да се криятъ истински. Прочее, закона — чл. 24 отъ задълженията и договоритѣ, не допуска такова не морално прѣдположение. Но защо въ случая на чл. 26, когато причината не е изразена, кредитора не е дълженъ да доказва, че има такава, а въ случая на чл. 24, когато изразената причина падне като несъществующа, или лъжовна, или незаконна, кредитора да е дълженъ да доказва съществуванието на друга истинска причина? За това, защото, когато причината не е изразена, закона прѣдполага, че тя все си съществува по съображение, че разумни хора нѣма да се свързватъ съ договоръ на вѣтъра, безъ да сж имали прѣдъ видъ нѣкаква причина, та длъжникътъ, който оспорява разума на своитѣ дѣйствия, дълженъ е това да докаже, а когато изразената причина се докаже да е недѣйствителна, или лъжовна, длъжника вече съ това доказва своята и на кредитора недобросъвѣстность въ изражението на причината, а заедно съ това, той доказва отсжтствието на сериозна свръзка по между имъ, слѣдователно, остава на кредитора да докаже противното, че въпрѣки изразената недобросъвѣстность, пакъ има една нишка, която сериозно ги свързва. Отъ всичко това слѣдва, че като не е допустналъ прѣдложената отъ истцата рѣшителна клѣтва, съ която тя искала да докаже отсжтствието на причина въ договора и като е изисквалъ отъ истцата да докаже още и че задъ изразената въ договора причина не се крие друга истинска законна причина, обстоятелство, доказванието на което лѣжи въ тяжесть на отвѣтницитѣ-кредитори и споредъ чл. 282 отъ гражд. сждопроизводство, Пловдивския апелативенъ сждъ съ обжалваното рѣшение е съществено нару-

шилъ чл. чл. 24 и 26 отъ закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба, за тѣзи нарушения, е основателно и рѣченото рѣшение подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 6 ноемврий 1899 год. подъ № 370, защото сѫ нарушени чл. чл. 24 и 26 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

— — —

№ 109 — (569) — 24 ноемврий 1900 год., Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десетий ноемврий хилядо и деветстотната год., въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ чл. Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 609, по описътъ за 1900 год., на Боню Атанасовъ, отъ с. Кара-Атли, съ Славъ Грудовъ, отъ сѫщото село, за една нива.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Боню Атанасовъ, отъ с. Кара-Атли, Чирпанска околия, като излага въ исковото си прошение до Хасковския околийски мирови сѫдия, че съселенинътъ му Славъ Грудовъ е усвоилъ една негова нива, лѣжаща въ землището на село Голѣмо-Юренджикъ, молилъ да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да му прѣдаде тая нива. При разглеждането на дѣлото, повѣреникътъ на отвѣтникътъ е възразилъ, че довѣрительтъ му въ другъ единъ процесъ за сѫщата нива се е спогодилъ съ истецътъ, като я подѣлили по наполовина, и за доказателство е прѣдставилъ самия помирителенъ протоколъ, извършенъ на 9 априлъ 1896 год. отъ Хасковския околийски мирови сѫдия, въ присѫтствието на повѣреницитѣ на странитѣ и подписанъ отъ тѣхъ. Мировия сѫдия постановилъ рѣшението по дѣлото, съ което отхвърлилъ искътъ на Боню Атанасовъ. По възивъ отъ истеца, дѣлото било разгледано и отъ Хасковския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 27 априлъ 1898 год., подъ № 143, отмѣнилъ онова на Хасковския околийски мирови сѫдия. Срѣщу това рѣшение на Хасковския окрѫженъ сѫдъ, Славъ Грудовъ подава касационна жалба въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, която последния уважилъ за нарушение чл. 801 отъ гражд. сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 6 юлий 1899 год. № 332, повърналъ дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, въ сѫщия окр. сѫдъ. Този послѣдния при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: — „отъ спогодителния протоколъ, съставенъ прѣдъ Хасковския околийски мирови сѫдия на 9/IV — 1896 год., въ присѫтствието на странитѣ по дѣлото — Атанасовъ и Грудовъ, отъ повѣреницитѣ имъ Урумовъ и Астарджиевъ, който съгласно чл. чл. 40, 801 отъ гражд. сѫдопроизводство и 517 отъ договоритѣ и задълженията, има сила и значение на влѣзло въ законна сила рѣшение, се установява напълно, че половината отъ нивата, за която ищеца — апелаторъ претендира е собственость на отвѣтника — възиваемъ по силата на станалата по между имъ спогодба.

Станалата въ случая спогодба може да се инвенира на ищеца, тъй като съществуватъ условията, които за тая цѣль изисква чл. 803 отъ гражд. съдопроизводство, т. е. тождество въ спорния прѣдмѣтъ, единство на странитѣ въ процеса и юридическото основание, по което прѣдмѣта се успорява. Неоснователно е и възражението на апелатора, че не може да му се противопоставя станалата спогодба, тъй като била за собственость, когато дѣлото, по което е извършена, било за нарушено владѣние, тъй като споредъ чл. 509 отъ договоритѣ и задълженията, спогодбата може да прѣдварди и една прѣпирня, която може да се появи между странитѣ, а не само да тури край на съществующа прѣпирня. А прѣпирнята именно, която спогодбата е разрѣшила, е отъ тѣзи, които биха могли да се появятъ между Атанасова и Грудева, щомъ като сѫ имали такава за нарушено владѣние. Също незаслужава внимание домогването на апелатора, че билъ се спогодилъ за произвѣдението, което нивата щѣла да даде прѣзъ 1896 год., а не за собственостьта на нивата, прѣдъ видъ изричното прѣдписание на чл. 517 отъ договоритѣ и задълженията. Не по малко безосновно е отвърдението на сѫщия, че повѣреницитѣ Урумовъ и Астарджиевъ, които подписали спогодителния протоколъ, нѣмали пълномощно да се спогаждатъ и то не само защото чрѣзъ възражения въ единъ процесъ, въ който на апелатора се инвенира спогодбата, би могло да се оспорва валидностьта ѝ, не само защото, както признава Върховния Касационенъ Сѫдъ въ рѣшението си, щомъ като странитѣ присѫтствували прѣдъ мировия сѫдия, когато сѫ били подписани отъ адвокатитѣ Урумовъ и Астарджиевъ въ спогодиталното, като не сѫ повдигнали тоя въпросъ, не могѫтъ по подирѣ да го повдигнатъ, тъй като по такъвъ начинъ, тъй да се каже, тацитно сѫ удобрили дѣйсвията имъ, но ако даже се допустне, че въ видъ на възражение би могло да се успорва валидностьта на спогодбата, то пакъ домогването на апелатора е безъ основа и за това че нѣма прѣдставени отъ него доказателства, че на пълномощницитѣ не сѫ били дадени права да спогаждатъ. Законното прѣдположение е, че сѫ имали такива, защото друго яче сѫдията не би ги допустналъ да подпишатъ спогодбата. Тия доказателства бѣхѫ толкова по необходими прѣдъ видъ, че приемането на повѣреницитѣ, както се види отъ протокола отъ 9 априлъ 1896 год., не е станало въ това заседание, за да може на основание на него протоколъ само да се твърди отъ апелатора, че повѣреника му е нѣмалъ право да се спогажда. При такова положение на работата, ясно е че прѣдставения отъ ищеца крѣпостенъ актъ неможе да има онова значение, което ищеца — апелаторътъ иска да му отдаде. Неможе отъ друга страна да се присѫди ищецу, щото отвѣтника да му отстѫпи и прѣдаде половината отъ цѣлата нива — 6 декара и 5 ара, защота спогодителния протоколъ констатира само обстоятелството, че той има право на идеална часть — половината отъ въпросната нива, безъ да се обозначава, на кое именно парче отъ нивата се признава за себственикъ, нито ищеца по другъ нѣкакъвъ начинъ го е установилъ и е доказалъ, че му е усвоено отъ отвѣтника. А да му се присѫжда за $^1/_2$ идеална часть отъ цѣлата нива, неможе, не само защото спогодителния протоколъ, който има сила на влѣзло въ законна сила рѣшение, му го присѫжда, но и за това, че самъ отвѣтника не му спорва това право, нито ищеца прѣдстави

нѣкакви доказателства, че му го е успорвалъ", — съ рѣшението си отъ 1 февруарий 1900 год. № 27, подтвърдилъ напълно рѣшението на Хасковския околийски мирови сѫдия отъ 25 октомврий 1897 год. № 649. Това рѣшение Боню Атанасовъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Хасковския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 107 и 360 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не е взелъ подъ внимание всичкитѣ привѣдени по дѣлото обстоятелства, както се виждало отъ протокола отъ 24 януарий 1900 год., гдѣто, между другото, ищецътъ билъ възразявалъ, че съгласно чл. 513 отъ закона за задълженнята и договоритѣ, спогодбата неможе да има значение, което й дава чл. 40 отъ гражд. сѫдопроизводство; 2) чл. чл. 80 и 376 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не е взелъ въ съображение и не е достатъчно прѣцѣнилъ прѣдставенитѣ отъ ищеца писменни доказателства, какъвто билъ крѣпостния актъ № 342, съ който се констатирало правото му на собственость върху спорната нива; 3) чл. 432 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ, че спорътъ тогава — както и въ спогодителното било изразено — билъ за нарушено владение, а сегашния споръ билъ за правособственость, така щото нѣмало тождество въ юридическото основание.

Слѣдъ докладътъ на дѣлото, прокурора заключи въ смисълъ: касационната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съобрвжение: 1) Чл. 40 отъ гражданското сѫдопроизводство, признава помирителнитѣ протоколи, подписани отъ сѫдията, или сѫдиитѣ и приподписани отъ помиряющитѣ се страни, за равносилни съ влѣглитѣ въ законна сила рѣшения. Чл. 513 отъ закона за задълженията и договоритѣ говори, че спогодбата не се простира извънъ прѣдѣлитѣ на това, което съставлява нейнъ прѣдметъ. Тукъ спогодбата на странитѣ е била, споредъ прѣдставения отъ отвѣтника помирителенъ протоколъ и споредъ както констатирва окр. сѫдъ, щото сѫдящитѣ се тогава и сега страни да си раздѣлятъ спорния сега имотъ по на половина. Съгласно този помирителенъ протоколъ Хасковския окр. сѫдъ отхвърля иска на ищеца, понеже едната половина отъ имота се намира у истеца, а другата у отвѣтника, та нѣма що да иска истецътъ отъ отвѣтника. Слѣдователно, този помирителенъ протоколъ има сѫщото значение, което му дава чл. 40 отъ гражданското сѫдопроизводство и което му далъ Хасковския окр. сѫдъ, който въ такъвъ случай, не е нарушилъ нито чл. 107, нито чл. 360 отъ гражд. сѫдопроизводство, и за това първото оплакване въ касационната жалба, което счита тия членове за нарушени, е неоснователно. 2) Второто оплакване се относи до сѫществото на дѣлото и, слѣдователно, е неоснователно, понеже сѫдътъ оцѣнява крѣпостния актъ на касатора, но го отхвърля, като издаденъ въпрѣки спогодбата, която той (касаторътъ) направилъ съ отвѣтника. 3) Третото оплакване за нарушение чл. 432 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно, защото, както правилно расѫждава окр. сѫдъ, по тълкуването на чл. 509 отъ закона за задълженията и договоритѣ, спогодба може да стане съ цѣль, не само да се прѣкрати една сѫществующа вече прѣпирня, но и да се прѣдвари една бѫдѫща прѣпирня, безъ да се дири да има тождество въ юридическото осно-

вание между двѣтѣ прѣпирни. Така щото въ една прѣпирня за възстановление на нарушено владѣние може да стане спогодба за да се прѣдвари една бѫдѫща прѣпирня за правособствность, стига само спогодбата да се отнася къмъ правособственостьта на имота, а такава именно е била спогодбата между странитѣ по настоящето дѣло, както констатирва окр. сѫдъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Боню Атанасовъ, срѣщу рѣшешението на Хасковския окр. сѫдъ отъ 1 фавруарий 1900 год., подъ № 27, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 110—(576)—29 ноемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесетий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Ат. Хитовъ, членове: Иванъ Караняджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Н. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 615, по описа за 1900 г., на Соколарската селска община, съ Добролевската селска община, за пасбище.* — Въ заседанието се явиха: адвокатитѣ Тодоръ Тодоровъ и Ал. П. Радевъ, повѣреници на Соколарската селска община и кмета на Добралевската селска община съ повѣреника си д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Соколарската селска община, на 13/XI—90 г., е завѣла искъ прѣдъ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, срѣщу Добралевската селска община, за 800 дюлюма пасище, което отдавна било присъединено на с. Соколаре, но Добролевчани го присвоили противозаконно, за това молили Вратчанския окрѫженъ сѫдъ да осѫди с. Добралево да ѝ отстѫпи и прѣдаде казаното пасище. Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 21 мартъ 1897 год. подъ № 113, отхвърлилъ искътъ на с. Соколаре като недоказанъ. Недоволно отъ това рѣшение с. Соколаре, подава възивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си подъ № 219/97 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Н. Ивановъ с-ие Т. Манчевъ, повѣреници на Соколарската селска община, подали касационна жалба, която Върховния Сѫдъ, съ рѣшение подъ № 278 отъ 15 юлий 1899 год., уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 332 отъ гражданското сѫдопроизводство и дѣлото прѣпратилъ за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ. Тоя послѣдния при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцовата страна прѣтендира за право на собственость върху спорното пасбище, подробно означено въ исковото прошение, което било усвоено отъ отвѣтната (възиваема) страна, и иска да се осѫди послѣдната да отстѫпи това ѝ пасбище, за доказателство на който искъ е искала извършване на мѣстно дознание; 2) отвѣтната страна възразява, че това спорно пасбище е било нейно собствено, което владѣяла отъ старо врѣме, за което притѣжавала и писменни документи, които прѣдставила съ отговора си на исковото прошение; 3) документитѣ, които прѣдставлява отвѣтната страна, за доказване твърдението си, че спорното пасбище е нейно собствено, сѫ единъ хюджетъ съ дата 25 реджебъ 1277 г.

(турско лѣточисление), отъ който се вижда, че спорното мѣсто било засѣяно на врѣмето отъ Молла Сюлейманъ и Хюсеинъ (Усса) Чаушъ, съ позволение на правителството (турско), съ гора и станало тѣхна собственость, едно удостовѣрение съ дата 25 октомврий 1899 год., издадено отъ сина на Хюсеина (Усса), съ което увѣрява, че въпросното пасбище, което е било засѣно съ гора отъ баща му, послѣдния го билъ продалъ на селото Добралево и петь турски тапии съ прѣводитѣ имъ, отъ които се вижда, че селени отъ с. Добролево сѫ притѣжавали ливади въ една часть отъ спорното пасбище, обаче тѣзи документи не могѫтъ да послужатъ за доказване правото на собственость за с. Добралевци, защото хюджета и 5-тѣ тапии говорятъ за въ полза на трети лица, освѣнъ туй, ако нѣкои жители отъ с. Добралево иматъ ливади въ спорното пасбище, това не доказва, че осталото пасбище е на селото, отъ което сѫ притѣжателитѣ на ливадитѣ, т. е, на с. Добралево, а пъкъ удостовѣрението на сина Уссовъ, далечъ не може да послужи за документъ да доказва покупка-продажба на недвижимъ имотъ, когато за такава се изискватъ документи, съставени отъ контрагентитѣ по установения отъ закона редъ, та и самата страна, която ги е прѣдставила въ сѫдебното заседание не се домогва съ тѣхъ да доказва възраженията си за право на собственость, така щото доказателства по дѣлото оставатъ извършенитѣ огледъ и двѣ дознания на спорното мѣсто; 4) отъ извършения огледъ на спорното мѣсто нѣма какво да се черпи, защото той е станалъ да се провѣрятъ границитѣ на спорното мѣсто, да ли отговарятъ съ границитѣ означени въ документитѣ, прѣдставени отъ отвѣтната страна, защото, както се каза въ пунктъ 3, тѣ не могѫтъ да иматъ значение на актове за доказвана правото на собственость на сѫщата страна, слѣдователно и огледа остава безъ значение въ това отношение (протоколъ на окрѫжния сѫдъ стр. 57), оставатъ тогава за доказателство двѣтѣ дознания; 5) ищцовата (апелативната) страна оспорва първото дознание (стр. 148 окр. сѫдъ), защото, когато го е извършвалъ члена на сѫда, не е обходилъ спорното мѣсто заедно съ околнитѣ лица, да покажатъ нагледно послѣднитѣ границитѣ на спорното мѣсто, обаче това обстоятелство не опорочва дознанието, защото отъ него се вижда, че разпитанитѣ околни лица знаятъ добрѣ границитѣ, за туй е било излишно обикаляне на мѣстото; отвѣтната (въззиваема) страна пъкъ оспорва второто дознание, защото члена на сѫда, който го е извършилъ за съставяне списъка на околнитѣ лица, не събралъ свѣдѣния за това отъ административнитѣ власти и общински управления, обаче това обстоятелство не може да опорочи дознанието, защото чл. 332 отъ гражданското сѫдопроизводство не урежда извѣстна процедура за начина на съставяне списъка на околнитѣ люде, за туй члена като е съставилъ списъка по устно показанитѣ му лица за тази цѣль, той законно е постѫпилъ, а като е тъй, сѫда намира и двѣтѣ дознания извършени по прѣдписанията на закона, за туй обсѫжда и двѣтѣ еднакво, защото сѫ допустнати вече като доказателства, макаръ и еднакви; 6) *по първото дознание,* отъ показанията на околнитѣ лица подъ №№ 6, 11 и 12 се установява, че спорното мѣсто е на с. Соколаре, а отъ показанията на тѣзи подъ №№ 1, 2, 4, 7, 8, 9 и 10 се установява, че е на с. Добролево, а отъ показанията на всички околни лица въ сѫщото дознание, съ

изключение на №№ 2 и 8 (които говорятъ за въ полза на с. Добролево по собственостьта) и на №№ 6 и 12 (които говорятъ за въ полза на с. Соколаре по собственостьта), се установява категоричното доказателство, че и двѣтѣ села сѫ се ползували отъ отдавни врѣмена отъ спорното пасбище, съ изключение на № 5, което казва, че се е ползувало селото Соколаре съ друго село, а не съ Добролево. *По второто дознание*, отъ показанията на околнитѣ лица подъ №№ 3—8 и 9 се установява, че спорното пасбище е собственость на село Соколаре, сѫщо и околнитѣ лица подъ № 10 и 12, твърдятъ, че мѣстото е на с. Соколаре, нъ добавятъ още, че отъ него се е ползувало и селото Добралево, отъ показанията на №№ 1, 2, 10, 11 и 12 се установява, че отъ пасбището се е ползувало и село Добралево, а че се е ползувало отъ това пасбище и село Соколаре, говорятъ това само околнитѣ лица подъ № 1 и 2; околното лице № 4 казва, че като минавалъ веднѫжъ прѣзъ това мѣсто, дѣдо му му казалъ, че било на с. Соколаре; околнитѣ лица №№ 5 и 6 нищо не знаятъ, а № 7 казва, че чувалъ отъ соколарски овчари, че е пасбището на с. Соколаре; 7) отъ прицѣнението на показанията на околнитѣ лица и въ двѣтѣ дознания, сѫдътъ намира, че не се доказва, щото спорното пасбище да е собственость на с. Соколаре, защото съ такива показания въ едно мѣстно дознание, по качество и количество, не е достатъчно да се докаже правото на собственость върху недвижимъ имотъ; сѫщия резултатъ би се добилъ, ако сѫда бѣше вземалъ едно отъ двѣтѣ дознания, било първото, било второто за доказване собственостьта, а като е тъй, то иска на исцовата (апелативната) страна, състоящъ се изключително за право на собственость върху спорното пасбище, се явява недоказанъ, слѣдователно и неоснователенъ, за туй законно е билъ отхвърленъ отъ окрѫжния сѫдъ, а слѣдва да се подтвърди рѣшението на този сѫдъ; 8) истцовата (апелативната) страна въ сѫдебното заседание, за подкрѣпление на иска си прави и други двѣ домогвания, а именно: а) че селото Добралево не е имало пѫть за да дойде на спорното мѣсто и се ползува отъ него и б) че отвѣтната (възиваема) страна, като е искала да доказва правото си на собственость за спорното пасбище по покупка-продажба съ прѣдставенитѣ си писмени документи, не може да има права на собственость, или ползуване върху сѫщото по давностно владѣние, обаче тѣзи домогвания не могѫтъ да иматъ значение въ случая, защото отъ показанията на околнитѣ лица при първото дознание подъ №№ 1, 3, 9, 10 и 11 и отъ тѣзи въ второто дознание подъ №№ 1, 2, 3 и 12 се доказва, че с. Добралево да дойде на спорното мѣсто имало пѫть по Грѫждинската (дълбоката) падина на истокъ отъ спорното мѣсто и още когато сѫ накосяли ливадитѣ на сѫщото село, които граничили съ спорното мѣсто, можало да се ходи на сѫщото, а по второто домогване, отвѣтната страна не е длъжна да доказва, че е собственица на спорното мѣсто, което е длъжность на ищеца, за което и основателно заяви, че не желае да се ползува отъ тѣзи си доказателства, основающа се на това, както и трѣбва, че истцовата страна трѣбва да прѣдставлява доказателства за иска си; 9) понеже възиваемата страна прѣтендира да ѝ се присѫдятъ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, което искане, съ подтвърдяване рѣшението на окрѫжния сѫдъ, трѣбва да се удовлѣтвори, като се осѫди апе-

лативната страна—Соколарското селско-общинско управление да заплати на Добралевското сждебни и по водене на дѣлото разноски въ II инстанция“,—съ рѣшението си отъ 8 февруарий 1900 год. подъ № 6, подтвърдилъ рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 21 мартъ 1897 г. подъ № 113, а апелативната жалба на Соколарското селско-общинско управление оставилъ безъ послѣдствие.—Срѣщу това рѣшение Соколарската селска община подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630 и 639 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 91, 97 и 98 отъ закона за земитѣ, защото е обсѫждалъ въпроса за собственостьта върху спорното селско пасбище (мѣра), безъ да е билъ и безъ да е могѫлъ да бѫде сезиранъ за това, а не се е ограничилъ да разрѣши съ диспозитива на рѣшението си спора за правото на вѣчно ползуване отъ пасбището, чрѣзъ пасенето на добитъка, единствения прѣдметъ, който и споредъ закона и споредъ домогванията на странитѣ, е подлѣжалъ на разрѣшение; 2) чл. чл. 328, 354, 641 п. 2 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отъ констатиранитѣ данни въ шестия мотивъ на рѣшението му, необходимо слѣдва заключението, че, ако не признава пасбището за изключително ползуване на с. Соколаре, приема, обаче, за „категорически доказано, че соколарци сѫ се ползували отъ дрѣвно врѣме“ поне съвмѣстно съ Добралевци, а пъкъ въ седмия си мотивъ иде та си противорѣчи, като твърди, че не се било доказало спорното мѣсто да е собственость на с. Соколаре, защото „съ такива показания въ едно мѣстно дознание *по качество и количество* не е достатъчно да се докаже правото на собственость върху недвижимъ имотъ“, отъ което излиза едно, че е обсѫдилъ показанията на свидѣтелитѣ не споредъ тѣхната ясность, пълнота и достовѣрность, а по количество и качество, друго, даже по количество самъ сѫдътъ констатиралъ, че 19 околни люде отъ двѣтѣ дознания сѫ въ полза на Соколарци, било за изклчително, било за съвмѣстно съ Добралевци ползуване отъ пасбището, а само трима за изключителното ползуване на Добралевци, слѣдователно, трѣбвало да се прѣдпочетатъ повечето, а пакъ сравнение въ качеството между 19-тѣ и 3-та сѫдътъ не е направилъ.

Слѣдъ доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ, прокурора заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: I. Съ първия си още мотивъ обжалваното рѣшение констатирва, като иска да опрѣдѣли естеството на иска, че „истцовата страна прѣтендира право на собственость върху спорното пасбище“. Значи Софийския апелативенъ сѫдъ счита, че тукъ искътъ е за чистата собственость, а не за правото на ползуване отъ спорното пасбище. Това излиза, макаръ и не твърдѣ ясно, отъ послѣдующитѣ мотиви на обжалваното рѣшение: въ шестия мотивъ се прави разлика между околнитѣ лица, които показватъ само за собственостьта, и между ония, които показватъ за ползуването, а въ седмия мотивъ се казва, че „отъ прицѣнението показанията на околнитѣ лица и въ двѣтѣ дознания, сѫда намира, че не се доказва щото спорното пасбище да е собственость на

с. Соколаре, защото съ такива показания въ едно мѣстно дознание, по качество и количество, не е достатъчно да се докаже правото на собственость върху недвижимъ имотъ". Ако иматъ нѣкаква смисълъ употрѣбенитѣ тукъ думи, *по качество и количество*, то ще да е тази, че мѣстното дознание не е срѣдство, или околнитѣ лица нѣматъ качество на обикновени свидѣтели, съ които може да се доказва собственостьта върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние и че по количество твърдѣ малцина отъ околнитѣ лица, въ сравнение съ другитѣ, показватъ за собственостьта въ полза на истцовата страна. Прочее, неприемливо е домогването на повѣреника на отвѣтната страна, че обжалваното рѣшение визира не чистата собственость, а само правото па ползуване и че припоповтаряната въ рѣченото рѣшение дума *собственость*, не е освѣнъ едно обикновено явление въ нашата юриспроденция да се употрѣбява тази дума вмѣсто думата „ползуване", а приемливо е домогването на повѣреницитѣ на истцовата страна, че тукъ Софийския апелативенъ сѫдъ е счелъ искътъ и го е разрѣшилъ, като че ли той е за правото на собственость върху спорното пасбище, а го е отхвърлилъ, защото не била доказана собственостьта. II. Въ такъвъ случай Софийския апелативенъ сѫдъ е сѫществено нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото, щомъ е намѣрилъ, че искътъ е за право собственость, нѣмало защо да дири, да ли този искъ е доказанъ, или не отъ двѣтѣ дознания, тъй като споредъ чл. 325 п. 2 и забѣлѣжката къмъ чл. 329 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 91, 97 и 98 отъ закона за земитѣ, придобиването на собственостьта върху недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние, се доказва съ свидѣтели, а съ мѣстно дознание се доказва привързаностьта ab antiquo къмъ една община, или друга на мѣри и балталѫци. Ако сѫдътъ е считалъ, че мѣстнитѣ дознания, или околнитѣ люде нѣматъ качество—не сѫ отъ естество—за доказване на собственостьта, тогава защо дири да ли тя се доказва отъ количеството имъ, тъй като и да е количеството всецѣло въ полза на истцовата страна, то не може й помогна, прѣдъ видъ на порочностьта въ качеството. III. Нъ сѫдътъ погрѣшно е дирилъ отъ дознанията доказателство за чистата собственость, защото, макаръ и страната — ищецъ да се е изразявала въ исковата си молба, както и въ апелативната си жалба, че иска собственостьта на спорното пасбище, обаче съ първото по това дѣло рѣшение на Върховния Касационенъ Сѫдъ подъ № 278/99 г., достатъчно се е пояснило, че спорътъ между странитѣ е за правото на ползуване отъ спорното пасбище и за това се е намѣрило, че и двѣтѣ дознания, като правилно извършени, трѣбва да се вематъ въ оцѣнка отъ апелативния сѫдъ при разрѣшаването на спора. Слѣдователно, Софийския апелативенъ сѫдъ трѣбвало е да дири отъ двѣтѣ дознания не доказателство за правото на собственость, а само за правото на ползуване — на коя отъ двѣтѣ спорящи общини, ако само на едната е било привързано ab antiquo спорното пасбище. Това като не е направилъ, Софийския апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство; слѣдва, че оплакванията въ касиционната жалба сѫ основателни за нарушението на чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 8 февруарий 1900 год. подъ № 6, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото, за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 111 — (577) — 27 ноемврий 1900 год., Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий ноемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 444, по описа за 1899 год., на Киро Колевъ Киноата, отъ с. Климентиново, срѣщу рѣшението на Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ № 151, отъ 13 априлий 1899 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Киро Колевъ, отъ с. Климентиново, е подалъ исково прошение на Сейменския мирови сѫдия, въ което, като излага, че отвѣтницитѣ Зюрие Камберова, Арифъ Хамзовъ и Нефизе Смаилова, жители отъ гр. Хасково, прѣзъ 1890 год. му продали съ частенъ актъ една нива за 115 лева, нъ него снабдили съ крѣпостенъ актъ, както се биле задължили въ продавателното, молилъ да се осѫдятъ казанитѣ отвѣтници да му издадѫтъ крѣпостенъ актъ. Мировия сѫдия отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ. Срѣщу рѣшението на Сейменския мирови сѫдия, Киро Колевъ е подалъ възивна жалба въ Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшение № 1089 отъ 11 декемврий 1897 год., уважилъ прѣдявения искъ. Срѣщу това рѣшение на окрѫжния сѫдъ, отвѣтницитѣ подали въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, който съ рѣшение № 595 отъ 30 декемврий 1898 год., за нарушение чл. 109 отъ гражданското сѫдопроизводство, повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Киро Колевъ за доказателство на искътъ си прѣдъ мировия сѫдия е прѣдставилъ единъ продавателенъ записъ съ дата 28 февруарий 1890 год., чрѣзъ който Зюйре Камберова, Арифъ Хамзовъ и Нефийзе Смаилова, отъ Хасково, сѫ продали една нива, описана по-горѣ, на Киро Колевъ за 115 л. съ задължение да го снабдятъ съ такриръ (крѣпостенъ актъ) на 15 августъ 1890 год., когато послѣдния щѣлъ да имъ брои стойностьта за нивата; че сѫщия Киро Колевъ е снабдилъ продавачката Зюхре Камберова съ единъ записъ съ дата 28 февруарий 1890 год., съ който ѝ се задължилъ да ѝ заплати 115 л. слѣдъ 6 мѣсеца срѣщу покупената отъ него нива; че продавачитѣ, чрѣзъ повѣреника си П. Хабевъ, сѫ признали прѣдъ мировия сѫдия съдържанието и на двата документа, обаче отказватъ да снабдятъ истеца Киро Колевъ съ крѣпостенъ актъ, защото той не имъ заплатилъ на урѣчения срокъ стойностьта на нивата: че Киро Колевъ съ нищо не е доказалъ, както прѣдъ мировия сѫдия, тъй и прѣдъ сѫдътъ, че е изплатилъ стойностьта на купената отъ него нива на купувачитѣ; отъ това слѣдва, че той не е изпълнилъ спрямо

продавачитѣ задължението си и въ такъвъ случай той не може да иска отъ тѣхъ щото тѣ да изпълнятъ спрямо него своето задължение, т. е. да го снабдятъ съ крѣпостенъ актъ, както изрично е прѣдвидено въ тѣхното условно за покупка-продажбата на прѣдмѣтната нива; тѣ сѫ сключили единъ двустраненъ договоръ, въ който задължението на продавачитѣ е въ зависимость отъ изпълнение задължението на купувачътъ въ извѣстенъ срокъ; трѣбвало е тоя да заплати стойностьта на купената вѣщь съгласно условното и тогава продавачитѣ да му я отстѫпятъ и прѣдадѫтъ, или все едно да го снабдятъ съ крѣпостенъ актъ; дѣйствително, че двама разпитани свидѣтели прѣдъ сѫдътъ установяватъ, какво Киро Колевъ е броилъ на единъ отъ продавачитѣ — кадѫната 7 л. т. срѣщу нивата и останалъ да ѝ дължи 5 л. т., за които ѝ далъ записъ, тъй като нивата е била продалена за 12 л. т., обаче тѣ не знаятъ, дали сѫщия е изплатилъ и остатъка", — съ рѣшение № 151, отъ 13 априлий 1899 год., рѣшилъ: „подтвърдява рѣшението № 154 отъ 24 априлий 1895 год. на Сейменския мирови сѫдия, а възивната жалба на Киро Колевъ, отъ с. Климентиново, подадена срѣщу това рѣшение, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда сѫщия да заплати на възиваемия по дѣлото Петко Т. Хабевъ 5 лева и 75 ст. за правоводене на дѣлото въ тая инстанция и 23 л. за разноски по дѣлото, както и на хазната (20) двадесеть лева за толкова издадени, но незаплатени призовки". Срѣщу това рѣшение Киро Колевъ Киндата подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 94 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е прѣдложилъ сѫдебна клѣтва на противната страна въ смисъль, че не е получила всичкитѣ си пари.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурора заключи въ смисъль, да се остави безъ послѣдствие касационната жалба.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като взе прѣдъ видъ: че чл. 94 отъ гражданското сѫдопроизводство не задължава сѫдилищата, а имъ прѣдоставя правото да прѣдлагатъ сѫдебна клѣтва на една отъ странитѣ, когато това намѣрятъ за нуждно; че въ данния случай не е намѣрилъ сѫдътъ за нуждно да прѣдложи на отвѣтната страна сѫдебната клѣтва; че въпросътъ, дали отвѣтната страна е получила, или не, всичкитѣ пари срѣщу стойностьта на купения отъ истцовата страна имотъ, не се разрѣшава съ сѫдебна, а съ рѣшителна клѣтва, за да може страната, на която се прѣдлага, да я възвърне на оная, която я прѣдлага; че сѫдебната клѣтва не е отъ естество да се възвръща и за това не е могла да бѫде прѣдложена само на отвѣтната страна, както иска касатора; че ако той е искалъ дѣлото да се рѣши на основание на клѣтва, той, а не сѫдътъ, е билъ дълженъ да я прѣдложи на противната страна; че като той това не е направилъ, сѫдътъ е нѣмалъ основание да дава сѫдебна клѣтва и, слѣдователно, не е нарушилъ чл. 94 отъ гражданското сѫдопроизводство, — **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Киро Колевъ Киндата, срѣщу рѣшението на Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ, № 151 отъ 13 априлий 1899 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 112 — (585) — 30 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесетий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 454, по описа за 1899 год., на кмета на с. Омурово, Чирпанска околия, като прѣдставитель на общината на сѫщото село, съ Найденъ А. Бъчваровъ, живущъ въ гр. Чирпанъ, за 1800 лева, обезщетение отъ изсичане на една гора.* — Въ заседанието се явиха: Нешо Грудевъ и Вълчанъ Гелевъ, пълномощници на Омуровската селска община, съ повѣреника си адвоката Жечо Бакаловъ и Найденъ Бъчваровъ съ повѣреника си адвоката Т. Георгиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Найденъ Бъчваровъ, отъ с. Евджилери, а живущъ въ гр. Чирпанъ, на 24 май 1890 год. е подалъ въ Старо-Загорския окр. сѫдъ искова молба, въ която излага, какво той притѣжавалъ съ крѣпостенъ актъ една кория отъ 400 уврата, находяща се въ землището на с. Евджилери, съ граници подробно описани въ исковото прошение и че на 22 февруарий 1890 г. жителитѣ на с. Омурова: К. Желевъ, Д. Гановъ, Хр. Ивановъ, Ив. Геоковъ, Н. Гудевъ, П. Видевъ, К. Добриковъ и К. Петровъ навлѣзли, безъ негово позволение, въ корията и я изсѣкли, отъ което го послѣдвали 5000 лева врѣди и загуби; сѫщеврѣменно моли да се призоватъ както посоченитѣ по-горѣ лица, така и Омуровската селска община, въ лицето на кмета ѝ, който може би е позволилъ на казанитѣ лица да изсѣкътъ корията му и се осѫдятъ всичкитѣ заедно, или кмета самъ, или пъкъ само лицата що сѫ изсѣкли корията да му заплатятъ сумата 5000 лева, заедно съ сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски. Старо-Загорския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си подъ № 3/94 год., отхвърлилъ иска на истеца, като недоказанъ. Недоволенъ отъ това рѣшение истеца Н. Бъчваровъ подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, за разрѣшението ѝ който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) съ исковата си молба истеца Найденъ А. Бъчваровъ е прѣдявилъ искъ срѣщу Омуровската селска община за врѣди и загуби въ размѣръ на 5000 петь хиляди лева отъ изсичанието отъ жителитѣ на сѫщата община, съ позволението на кмета ѝ, една притѣжавана по силата на крѣпостенъ актъ кория отъ 400 уврата и владѣена въ врѣме на изсичанието ѝ отъ него; 2) отъ прѣдставения крѣпостенъ актъ № 80 и съ дата 20 августъ 1888 год. въ прѣписъ, се установява, че истеца Н. Бъчваровъ е купилъ по нотариаленъ редъ отъ х. Бекировъ една кория отъ 400 уврата, находяща се въ землището на с. Еведжилери, съсѣдно на с. Омурово, между съседи: Бурнусусъ Иолу, Минетъ Чокуръ, Акбашъ Иолу и Козлукъ Тарларѫ, въ мѣстностьта „Ялѫнѫзъ Тепе“, вслѣдствие на това трѣбва да се приеме за собственикъ на посочената кория истеца Н. Бъчваровъ, тъй като правото на собственость върху недвижимъ имотъ се доказва съ крѣпостенъ актъ (чл. 325 отъ гражд. сѫдопроизводство); 3) отъ показанията на разпитванитѣ околни лица при извършванието мѣстно дознание на самата кория: П. Славовъ, Р. Енчовъ, Ив. Кѫневъ, М. Стоевъ, Т. Кюсето, Ив. Рашевъ, Д. Стояновъ, П. Кратуновъ и Р. Недевъ, не се установяватъ обстоятелствата, че жителитѣ на с. Омурово сѫ сѣкли непрѣривно и сѫ се ползували отъ означената кория въ прѣдставения

крѣпостенъ актъ отъ истеца въ продължение на едно дълго врѣме, а отъ това излиза, че Омуровската община не е и владѣла сѫщата кория. Нѣкои отъ околнитѣ лица посочватъ, че въ турско врѣме х. Бекировъ, продавачъ на корията, я и владѣлъ, а пъкъ други, че Омуровци отъ двѣ години само сѣкли корията и по рано въ нѣкои само врѣмена и то съ голѣми прѣкѫсвания. Отъ тѣзи установени обстоятелства, обаче, неможе да се дойде до заключение, че Омуровската община е владѣтелка на прѣтендируемата кория отъ истеца за негова собственость; 4) разпитанитѣ въ втората инстанция свидѣтели: Ст. Стояновъ, К. Ивановъ, х. Ив. х. Василевъ, В. Славовъ, Хр. Ст. Гѫчевъ и К. Курдовъ, твърдятъ, че въ 1888 година истеца купилъ посочената въ исковата му молба кория отъ нѣкой си турчинъ и още тогава поставилъ свои падари да я пазатъ, които и я вардили прѣзъ 1889 и 1890 год. и че прѣзъ тѣзи години по нѣкога той (истеца) е продавалъ дърва отъ нея на разни лица. И тъй. отъ тѣзи показания на свидетелитѣ става явно, че прѣзъ 1888, 89 и 90 г. истеца Н. Бъчваровъ (възивника) е билъ фактическия владѣтель още на корията; 5) съставения актъ на 22 февруарий 1890 г. отъ кмета на с, Евджилери гласи, че въ сѫщия день жителитѣ на с. Умурово навлѣзли въ корията на истеца Н. Бъчваровъ (възивника) и изсѣкли около 150 уврата по 3 кола отъ всѣкой увратъ дърва. Това обстоятелство напълно се подтвърдява и отъ показанията на изброенитѣ въ прѣдшествующия 4 пунктъ свидѣтели, едни отъ които сѫ слушали, че Омуровци изсѣкли корията на истеца, а други твърдятъ да сѫ били очевидци на самото изсичание на сѫщата кория прѣзъ деньтъ на 22 февруарий 1890 година, прѣзъ което врѣме е и владѣлъ Бъчваровъ изсѣчената му собствена кория, както то се каза по-горѣ; 6) че изсичанието на истцовата кория отъ ж. на с. Омурово, е станало съ знанието и позволението на прѣдставителитѣ на общинското управление на сѫщото село, това става явно отъ самата прѣтенция на него управление, че тя кория била общинска и отъ прѣдставения условителенъ актъ отъ 26 мартъ 1889 год., както и отъ рѣшението отъ 1879 год., по силата на които тя сѫщата община е прѣтендирала правото на експлоатация Омуровската гора, въ която влизала изсечената кория на истеца Бъчваровъ, както това и самата отвѣтна страна (възиваема) прѣтендира да е; 7) отъ показанията на разпитанитѣ три вѣщи лица: А. Дойчевъ, П. х. Ивановъ и Т. х. Димитровъ, на самата изсѣчена кория, при извършванието огледъ, се установява, че изсѣченото пространство било около 300 уврата, което можело да даде дърва за сѣчение безъ трънака по 2 кола всѣки увратъ, а съ трънака по $2^1/_2$ и 3 кола най-много, и че всѣка кола на мѣстото струва въ врѣмето на изсичанието по 3 лева. Тѣ свидѣтели установяватъ още, че на всѣкой увратъ дървата можало да се продадътъ по 80—100 гроша. Отъ тѣзи заключения на експертитѣ излиза, че отъ корията на истеца е изсѣчено не повече отъ 600 кола дърва по 3 лева всѣка кола, слѣдователно всичката причинена загуба на истеца отъ изсичанието на корията му възлиза само на хилядо и осемстотинъ (1800) лева, а не на 5000 лева, както твърди въ исковата молба; 8) прѣдставенитѣ отъ отвѣтната (възиваемата) страна рѣшение и условителенъ актъ отъ 1879 и 1889 год., не важатъ нищо по

разрѣшението на настоящето дѣло, защото първото е издадено за споръ не между отвѣтната страна и истеца Бъчваровъ, или неговия продавачъ на корията, а за споръ на отвѣтната страна съ трето лице — Еведжилерската община, а втория е сключенъ между отвѣтната страна и трето тоже лице; 9) като се установява, че собствената кория на истеца Н. Бъчваровъ (въззивника) е изсѣчена отъ жителитѣ на Омуровската селска община, въ врѣме когато той (истеца) си е владѣлъ, съ съгласието и позволението на прѣдставителитѣ на нея сѫщата община и че отъ това изсичание е послѣдвало загуби въ размѣръ на 1800 лева — то иска на помѣнатия Н. Бъчваровъ е доказанъ и основателенъ само въ размѣръ на казаната сума, защото всѣко лице, което съ своитѣ си дѣйствия нанесе материална поврѣда и загуби на едно друго лице, то сѫщото лице е длъжно да възнагради послѣдното въ размѣръ на сторената загуба (чл. 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ) и защото никой неможе да се обогатява за смѣтка на другиго; 10) отъ всичко горѣизложено съвокупно взето, става явно, че иска на истеца Н. Бъчваровъ (въззивника) е доказанъ и основателенъ въ размѣръ на 1800 лева, вслѣдствие на което и първостепенното рѣшение слѣдва да се отмѣни, като се осѫди ответника (въззиваемата) страна — Омуровската селска община да заплати истецу само 1800 лева и се отхвърли останалата часть на иска му, като недоказанъ; 11) сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски по единъ граждански процесъ се разпрѣдѣлятъ между странитѣ съразмѣрно съ спечеленитѣ части, когато процеса се рѣшава отъ части въ полза на едната страна и отъ части въ полза на другата", — съ рѣшението си отъ 7 юлий 1897 год. подъ № 194, отмѣнилъ рѣшението на Старо-Загорския окр. сѫдъ подъ № 3/94 год. и уважилъ иска на истеца Н. Бъчваровъ само въ размѣръ на хилядо осемстотинъ (1800) л. Срѣщу това рѣшение кмета на селото Омурово, подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 282 и 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото истеца е трѣбвало да докаже иска си, като докаже съ влѣзло въ законна сила рѣшение, че дѣйствително той е собственикъ на корията и понеже сѫда не е билъ сезиранъ съ въпроса за собственостьта на курията, то е трѣбвало, или да застави истеца да докаже, че той се е сѫдилъ съ общината (касатора) и е спечелилъ правото на собственость на курията, или да му отхвърли иска, като недоказанъ и прѣждеврѣмененъ; 2) чл. 639 и 684 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото сѫда не е трѣбвало да се произнесе по въпросъ, съ който не е билъ сезиранъ, тъй като самъ признавалъ, че иска е завѣденъ за врѣди и загуби, а пъкъ се е произнесълъ и по въпроса за владѣнието и собственостьта на курията; 3) чл. 325 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е разрѣшилъ въпроса за собственостьта на курията на основание свидѣтелски показания, при всичко, че подобенъ въпросъ не се разрѣшава съ свидѣтели, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото неправилно не е далъ значение на прѣдставеното отъ касатора сѫдебно рѣшение, прѣдъ видъ че е било издадено между трети лица, безъ, обаче, да вземе въ внимание, че сѫщото рѣшение е влѣзло въ законна сила, че Евджилерската община е

издала слѣдъ десеть години свидѣтелство на Бекирова (продавачъ на противната страна) и че тоя послѣдния е трето лице спрямо касатора.

Върховния Касац. Съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) Отъ съобразителната часть на обтъженото рѣшение, както и отъ диспозитивътъ на сѫщото рѣшение, се вижда, че Пловдивския апел. сѫдъ е обсѫдилъ и разрѣшилъ спорътъ по настоящето дѣло, така както въ дѣйствителность е билъ завѣденъ, т. е. за врѣди и загуби, произходящи отъ изсичание на гора. Той (сѫда) не е разрѣшавалъ, както криво мисли касатора, споръ за собственостьта на изсечената кория, тъй като въ диспозитивътъ на рѣшението си непрѣсѫжда никому собственостьта, или владѣнието на имота, а само е обсѫдилъ въ съобразителната часть на рѣшението факта на владѣнието и собственостьта до толкова, до колкото е било необходимо да се произнесе по въпроса за врѣдитѣ и загубитѣ, обстоятелство, което ни най-малко не измѣнява характера на иска. Прѣдъ видъ на това, първото и второто оплаквания сѫ неоснователни. 2) Неоснователно е и третото оплакване, защото е невѣрно отъ фактическа страна, тъй като сѫда по сѫщество, както се каза, не е разглеждалъ никакъвъ споръ за собственостьта на имота, слѣдователно не е можалъ и да се основава на свидѣтелски показания по сѫщия въпросъ. 3) Сѫщо и четвъртото оплакване е неосновательно, защото апелативния сѫдъ правилно и съобразно съ закона е обсѫдилъ прѣдставеното отъ касатора рѣшение, което въ сѫщность не може да има никакво значение по отношение на истеца. 4) Колкото се отнася до оплакването, направено отъ касаторовия повѣреникъ въ сѫдебното заседание на Касациония Сѫдъ, а именно, че иска е просроченъ, понеже е билъ завѣденъ слѣдъ шесть мѣсеца отъ какъ е било нарушено владѣнието, то е така сѫщо неосновательно, защото отъ даннитѣ по дѣлото, както и отъ обтъжното рѣшение се вижда, че курията е била изсѣчена на 22 февруарий 1890 год., въ който моментъ сѫда констатира, че се е намирала въ владѣнието на истеца, а отъ исковото прошение се вижда, че иска е билъ завѣденъ на 24 май сѫщата година, т. е. три мѣсеца слѣдъ изсичанието, слѣдователно никакво просрочие нѣма, тъй като иска е завѣденъ въ шестмѣсечния срокъ. Сѫщо и оплакването, направено тоже въ сѫдебното заседание на сѫда, че сѫда по сѫщество неправилно е осѫдилъ общината на с. Омурово на врѣди и загуби, когато първоначално иска е билъ завѣденъ само противъ нѣколко жители отъ сѫщото село, то тоже не може да се вземе въ внимание, тъй като отъ дѣлото се вижда, че самата община е приела да отговаря вмѣсто първоначалнитѣ отвѣтници, а вънъ отъ това, подобенъ въпросъ не е билъ подиганъ прѣдъ сѫдилищата по сѫщество.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** **касационната жалба на кмета на с. Омурово, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, отъ 7 юлий 1897 год. подъ № 194, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.**

№ 113 — (589) — 30 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царск Височество Българския Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесетий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 458, по описа за 1899 год., на Садие Ибишова Хасанова, отъ гр. Русе, срѣщу рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 юний 1896 год. подъ № 300.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мустафа и Еминъ Хасанови, отъ г. Русе, сѫ заявили искъ противъ Садие Ибишова Хасанова, за $^1/_2$ кѫща и една биволица, останали тѣмъ въ наслѣдство отъ покойния братъ на истцитѣ — баща на отвѣтницата. I Русенски мирови сѫдия, съ рѣшението си подъ № 13/95 год., отхвърлилъ искътъ. Истцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Русенския окрѫжния сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „1) че дѣлото относително частьта на Еминъ Хасановъ, съ протоколно опрѣдѣление отъ 24 юний 1896 год., е прѣкратено като неправилно завѣдено; 2) относително частьта на Мустафа Хасановъ, отъ прѣдставенитѣ книжа: описъ, приложенъ къмъ първостепенното дѣло и прѣписъ отъ турска тапия въ прѣводъ на български, съ дата 9 шевалъ 1293 год. подъ № 629 и свидѣтелство подъ № 4734 отъ 25 августъ 1893 год. на Русенското градско общинско управление, на основание които послѣдни два документа, е издаденъ и крѣпостнъ актъ, прѣдставенъ къмъ първостепенното дѣло, за замѣняване турскитѣ документи съ актове за право на собственость, се доказва напълно произхождението на спорната кѫща, че е останала въ наслѣдство отъ покойния Дели Думанъ Ибишъ Хасановъ на едничката му дъщеря Садие и братята му Мустафа Хасановъ и Еминъ Хасановъ; 3) че съгласно мюфтийското рѣшение, се вижда, че по една четвъртъ се пада на братята на покойния и половината на дъщеря му. Така щото, щомъ се доказва, че спорната кѫща е останала отъ покойния Дели Думанъ Ибишъ Хасановъ, че е засвоена сега само отъ дъщеря му Садие, то слѣдва щото да бѫде осѫдена да прѣдаде въ собственость на чича си Мустафа Хасановъ едната четвъртъ отъ тази кѫща, защото съгласно мюфтийското рѣшение и той е собственикъ по наслѣдство, върху тази кѫща въ размѣръ на една четвъртъ; 4) относително частьта на биволицитѣ, сѫдътъ намира, че искътъ е недоказанъ и то по тѣзи съображения: а) въ описа се вижда, че сѫ описани и двѣ биволици, обаче това описване не може още да служи за доказателство, че имотитѣ, изложени въ описътъ, сѫ останали отъ покойния; б) защото именно описътъ не е доказателство, че имотитѣ изложени въ него сѫ останали отъ покойния, сѫдътъ е поискалъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 6 май 1896 год. допълнителни доказателства, за че тѣзи имоти сѫ дѣйствително останѫли отъ покойния, което обстоятелство го признава и члена на сѫда Зиси Н. Василиевъ, понеже е подписалъ опрѣдѣлението на сѫда отъ 6 май 1896 год., безъ да е останалъ на особно мнѣние, че трѣбва да се прѣдставятъ допълнителни доказателства, какво описанитѣ имоти сѫ дѣйствително останали отъ покойния; като признава това обстоятелство, то по какви данни, дохожда до убѣждение, че искътъ е доказанъ и относително частьта отъ описанитѣ биволици, така щото, щомъ нѣма доказателства прѣдставени отъ

истеца, защото съгласно чл. чл. 58 и 282 истеца е длъженъ да докаже искътъ си, относително, че описанитѣ биволици сѫ останали отъ покойния Дели Думанъ Ибишъ Хасановъ, то слѣдва щото искътъ относително тази часть да се отхвърли като недоказанъ", — съ рѣшението си № 309/96 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ само на Мустафа Хасановъ за $^1/_4$ часть отъ кѫщата. Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Русенския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание доводитѣ й, че мюфтийското рѣшение било издадено, безъ да е била тя призована и безъ да е участвувала при разрѣшаване спора за наслѣдство, слѣдователно, това рѣшение не било задължително спрямо нея.

Слѣдъ доклада, прокурорътъ заключи: да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Чл. 1223 отъ гражданското сѫдопроизводство прѣдвижда случая когато двѣтѣ сѫдящи се (но пълнолѣтни) страни отъ мухамеданско вѣроизповѣдание не желаятъ да се сѫдятъ отъ мюфтията по споръ за наслѣдство, въ такъвъ случай, споредъ тоя членъ, прѣпирнята имъ подлѣжи на разглеждане отъ надлѣжния окрѫженъ сѫдъ, или мировия сѫдия на общо основание. Съ думитѣ „на общо основание", законътъ разбира, че прѣпирнята имъ ще се гледа така, както би се гледала ако тя не бѣше между мухамедани, т. е. ще се прилагатъ онѣзи процесуални и материални закони, които изобщо се прилагатъ въ споровetѣ между подсѫднитѣ на българскитѣ сѫдилища сѫдящи се страни. Споредъ чл. 10 отъ гражданското сѫдопроизводство сѫдебнитѣ учрѣждения сѫ длъжни да рѣшаватъ дѣлата по точния разумъ на дѣйствующитѣ закони. За опрѣдѣляване редътъ на наслѣдницитѣ и тѣхнитѣ дѣлове, дѣйствующиятъ отъ 1890-та година насамъ законъ е законътъ за наслѣдство, който българскитѣ сѫдилища сѫ длъжни да прилагатъ, а не шериятския законъ, или другъ нѣкой чуждъ законъ, а споредъ чл. 26 отъ рѣчения законъ за наслѣдството, братията на починалия не могѫтъ да го наслѣдятъ, ако той е оставилъ нисходящи. Българскитѣ сѫдилища немогѫтъ да прилагатъ чужди закони при сѫществуването и въпрѣки разпорѣжданията на дѣйствующитѣ въ сила български закони, безъ съ това да поврѣдятъ на обществения редъ. Русенския окрѫженъ сѫдъ по настоящето дѣло е приложилъ чуждъ законъ, въпрѣки распорѣжданията на закона за наслѣдството, като е призналъ, споредъ нѣкакво мюфтийско рѣшение, правото на истеца да наслѣди покойния си братъ, макаръ и послѣдния да е оставилъ слѣдъ смъртьта си своя дъщеря — отвѣтницата по дѣлото. Съ това русенския окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, като е издалъ рѣшение, което противорѣчи на закона и което за това подлѣжи на отмѣнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 юний 1896 год. подъ № 300, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 114—(600)—5 декемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и вторий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Аг. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 582, по описа за 1900 год., на Варненския окрѫженъ управитель, съ Димитъръ Георгиевъ, отъ с. Сусусъ-Кьой, Добричска околия, за 342 л, отъ наемъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Добричкото главно бирничество, съ искова молба до II Добрички мирови сѫдия, вх. 8/III — 99 год., завѣло искъ противъ жителя на с. Сусусъ-Кьой, Димитъръ Георгиевъ, за 342 л., произходящи отъ наемъ на държавни ниви за двѣ години, т. е. 1892/94 год., и понеже не искалъ да заплати наемната сума, моли да се осѫди да я заплати — сумата 342 л. лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Мировия сѫдия, съ рѣшението си подъ № 531/99 год., уважилъ искътъ на държавата. Недоволенъ отъ това рѣшение, Димитъръ Георгиевъ подалъ апелативна жалба въ Варненския окр. сѫдъ, за разрѣшението й, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „1) отъ прѣдставения къмъ първостепенното дѣло контрактъ съ дата 26 юний 1893 год., сключенъ между Хошкадемския общ. кметъ, дѣйствующъ отъ името и за смѣтка на правителството и Димитъръ Георгиевъ, отъ с. Сусусъ-Кьой, Добричка околия, се вижда, че послѣдния е взелъ, чрѣзъ наддаване, на 28 февруарий 1893 год. правителственнитѣ ниви въ с. Сусусъ-Кьой, подъ наемъ, за единъ срокъ отъ двѣ години, за 342 л., или по 171 л. на година; 2) отъ прѣдставеното свидѣтелство на Гелинджийското селско общинско управление № 617, отъ 13 априлий 1892 год., се вижда, че правителственнитѣ ниви въ землището на с. Сусусъ-Кьой, е наелъ подъ наемъ Димитъръ Георгиевъ, отъ с. Сусусъ-Кьой, на 23 февруарий 1893 год., за двѣ години, а въ сѫщата 1893 год., 29 юлий, сѫ били продадени тия ниви отъ държавния чиновникъ по продажбата на правителственнитѣ ниви; 3) отъ свидѣтелството № 2096, съ дата 16 ноемврий 1899 год., издадено отъ сѫщото Гелинджийско общинско управление, се вижда, че нивитѣ, които на 23 февруарий 1893 год., държавата е дала подъ наемъ на Димитъръ Георгиевъ, сѫщата година ги е продала на 29 юлий, на жителитѣ отъ с. Сусусъ-Кьой, а именно: Колю Петровъ, Никола Стояновъ, Михаилъ Георгиевъ, Атанасъ Милчевъ, Османъ Ахмедовъ и Желю Тодоровъ, а отъ свидѣтелството № 2286, отъ 16 декемврий 1899 год., на сѫщото Геленджийско общинско управление, се вижда, какво горнитѣ правителственни ниви, като били продадени, вѣднага били прѣдадени въ владѣнието на купувачитѣ; 4) отъ всичкитѣ тия доказателства става явно, че правителството, като е дало подъ наемъ държавнитѣ ниви въ с. Сусусъ-Кьой на Димитъръ Георгиевъ, сѫщата година, безъ да успѣе той да ги работи, ги е продало прѣзъ юлий на други хора, слѣдователно държавата сама е нарушила контракта и съ това се лишава отъ правото да дири наемъ за даденитѣ ниви. Прѣдъ видъ на горѣцитиранитѣ свидѣтелства на Геленджийското селско общинско управление, доказателната сила на които не се опровергава съ нищо, и прѣдъ видъ, че на прѣдставителя на хазната е билъ даденъ срокъ да прѣдстави доказателства за установяване

обстоятелството, какво Димитъръ Георгиевъ, е работилъ нивитѣ, които взелъ подъ наемъ отъ държавата, но не е сторено и до днесъ това, — сѫдътъ намира, че искътъ на хазната неправилно билъ завѣденъ да иска наемъ отъ човѣка, който не е работилъ държавни ниви, защото самата държава го е лишила отъ възможностьта да ги работи, като ги е продала на други лица и имъ прѣдала въ владѣние. По тия съображения рѣшението на мировия сѫдия се явява за неправилно и слѣдва да се отмѣни; 5) възражението на прѣдставителя на хазната, какво, понеже въ свидѣтелството на противната страна не биле показани подробноститѣ за нивитѣ, както били отбѣлѣзани въ контракта, та да не му се давало никакво значение, това възражение сѫдътъ го намира за неосновително, защото кокто отъ контракта, така сѫщо и отъ цѣлото производство, се вижда, че апелатора е наелъ всичкитѣ правителствени ниви въ землището на с. Сусусъ-Кьой, и че въ свидѣтелството за тѣзи ниви се говори, противното трѣбваше самия прѣдставитель на хазната да докаже", — съ рѣшението си отъ 19 май 1900 год., подъ № 240, отмѣнилъ рѣшението на II Добрички мирови сѫдия подъ № 531/99 год., като отхвърлилъ искътъ на държавата, като неоснователенъ и недоказанъ. Срѣщу това рѣшение, Варненския окр. управитель подававъ Върховния Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Варненския окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 58 и 107, отъ гражд. сѫдопроизводство, защото далъ сила на доказателства на прѣдставенитѣ отъ противната страна общински свидѣтелства и защото извадилъ отъ тѣхъ заключение, че означенитѣ въ контракта за наемъ имоти биле сѫщитѣ, за които се говори въ свидѣтелствата; 2) и чл. чл. 129, 254 и 85 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отказалъ да приеме прѣдставенитѣ два списъка и недопустналъ прѣдложената рѣшителна клѣтва.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) Отъ рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ се вижда, че за да признае, че Димитъръ Георгиевъ не е могълъ да се ползува отъ взетитѣ подъ наемъ имоти, сѫдътъ се е основалъ единствено на прѣставенитѣ за тая цѣль общински свидѣтелства, обаче законътъ е точно опрѣделилъ случаитѣ, въ които общинскитѣ управления могѫтъ да издаватъ свидѣтелства, които да се взиматъ подъ внимание отъ сѫдилищата, и Варненския окр. сѫдъ бѣше длъженъ да посочи въ рѣшението си законътъ, който дава право на общинскитѣ управления да удостовѣряватъ прѣдъ сѫда такива обстоятелства, каквото е обстоятелството, да ли наемательтъ се е ползувалъ, или не се е ползувалъ, отъ наетитѣ имоти, които по гражданското сѫдопроизводство могѫтъ да се установяватъ съ свидѣтели и съ подобни срѣдства. Въ случая, прочее, кметътъ, ако е знаялъ за спорното прѣдъ сѫда обстоятелство, можеше да го удостовѣри по реда на събирането свидѣтелски показания, а не чрѣзъ писменно показание, което неможе да има никакво значение за сѫда. За това Варненския окр. сѫдъ, като е основалъ рѣшението си на прѣдставенитѣ по дѣлото общински свидѣтелства, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство. 2) Отъ дѣлото се вижда, че прѣдложената на Димитъръ Георгиевъ рѣшителна клѣтва, не била допустната отъ окр. сѫдъ,

съгласно чл. . . . . отъ гражд. сѫдопроизводство, съ други думи, окр. сѫдъ не е допусналъ клѣтвата, безъ да покаже съображенията си за това и безъ да си даде трудъ, поне да посочи закона, като е оставилъ въ опрѣдѣлението си многоточие. Това дѣйствие на сѫда лишава издаденото отъ него рѣшение на рѣдовенъ сѫдебенъ актъ и подлѣжи да бѫде отмѣнено за нарушението чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Варненския окр. сѫдъ № 240, отъ 19 май 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 115 — (605) — 5 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и вторий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 486, по описа за 1899 год., на Коста Ив. Кюлевъ, повѣреникъ на Василка Ненова, отъ г. Разградъ, съ Трифунъ И. Кубадиновъ, отъ сѫщия градъ, за изпразднуване и прѣдаване на една кѫща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Коста Ив. Кюлевъ, отъ г. Разградъ, повѣреникъ на Василка Ненова, отъ сѫщия градъ, завѣлъ прѣдъ Разградския мирови сѫдия искъ, срѣщу Трифунъ Ив. Кубадиновъ, тоже отъ сѫщия градъ, за собственость на една кѫща отъ 510 лева. Мировия сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си № 2219/98 год., уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение отвѣтника подалъ апелативна жалба въ Разградския окрѫженъ сѫдъ, който разгледалъ дѣлото и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ е завѣденъ за нарушаване владѣнието на единъ имотъ — кѫща, защото въ исковата молба, като се казва, че прѣзъ врѣме отсѫтствието на ищеца отъ кѫщата, отвѣтника билъ влѣзалъ по произволенъ начинъ въ нея и я завладѣлъ, иска се изпразднуването и прѣдаването ѝ на ищеца. За доказателство на искътъ си ищецътъ прѣдставлява крѣпостенъ актъ, отъ който се установявало собственостьта му върху кѫщата, а за установяване, че отвѣтника билъ му нарушилъ владѣнието, молилъ е разпитването на свидѣтели. Отвѣтника възразява, че не е нарушавалъ ничие владѣние, защото послѣдното е било негово. За доказателство на възраженията си прѣдставлява сѫщо крѣпостенъ актъ. Отъ двата крѣпостни актове се вижда, че имота е билъ купенъ на публиченъ търгъ. Обстоятелството, че крѣпостния актъ на ищеца е по-старъ не може да има въ случая значение, защото той съ нищо не установява, че въобще е ималъ владѣнието върху имота, а въ крѣпостния актъ на отвѣтника е отбѣлѣзано, че той е билъ въвѣденъ въ владѣнието отъ сѫдебния приставъ. Отъ всичко това излиза, че понеже искътъ е за възстановяване на нарушено владѣние, а ищеца не установява съ нищо, че той е ималъ подобно, значи то не е могло да бѫде и нарушено, толкова

повече, че отвѣтника е билъ въведенъ въ владѣнието—ст. ст. 1027 и 1059 отъ гражданското сѫдопроизводство", — съ рѣшението си отъ 5 юлий 1899 год. подъ № 80, отмѣнилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Коста Ив. Кюлевъ, повѣреникъ на Василка Ненова, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Разградския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 109 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото въпрѣки обстоятелството, че иска билъ завѣденъ за право на собственость на спорната кѫща, сѫдътъ, обаче, е разгледалъ и разрѣшилъ искъ за нарушено владѣние, какъвто не е билъ прѣдявяванъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ съобразителната частъ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Разградския окрѫженъ сѫдъ е приелъ, че спорътъ по настоящето дѣло е завѣденъ за нарушено владѣние, вслѣдствие на което го е разгледалъ и разрѣшилъ като такъвъ. Това, обаче, мнѣние на сѫдътъ по сѫщество е неправилно, тъй като се намира явно въ разрѣзъ съ даннитѣ по дѣлото. Отъ самото исково прошение се вижда, че ищеца (сега касаторъ) титулира своя искъ *„за собственость на една кѫща отъ стойность 510 лева"*, а въ петитоарната частъ на сѫщото прошение изрично ходатайствува прѣдъ сѫдътъ по сѫщество да признае, че спорната кѫща е дѣйствително негова собственость и моли като послѣдствие на това (слѣдъ като се признае за собственикъ) да осѫди противната страна да изпразди сѫщата кѫща. Въ тая смисълъ е давалъ и устнитѣ си обяснения прѣдъ двѣтѣ инстанции по сѫщество. Вънъ отъ това, самия окрѫженъ сѫдъ изрично казва, при излагането обстоятелствата на дѣлото, че спорътъ е „за собственость на една кѫща за 510 лева". Щомъ, прочее, Разградския окрѫженъ сѫдъ, въпрѣки даннитѣ по дѣлото и обясненията на странитѣ, е приелъ и разрѣшилъ настоящия споръ, като искъ за нарушено владѣние, а не и като искъ за правособственость на спорния имотъ, за какъвто въ дѣйствителность е завѣденъ, то е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението му е издадено несъобразно съ даннитѣ по дѣлото, вслѣдствие на което и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Разградския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 юлий 1899 г. подъ № 80, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 116 — (615) — 11 декемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седмий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ чл. Атанасъ Хитовъ, членове: Ив. Карадвжуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 501, по описа за 1899 год., на Тодоръ Калояни, отъ гр. Бургасъ, настойникъ на малолѣтното си дѣте, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 10 май 1899 год. подъ № 147.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Калояни, отъ гр. Бургасъ, настойникъ на малолѣтното си дѣте, заявилъ искъ противъ Кирякъ Икономовъ, отъ г. Анхияло, за $^2/_8$ части отъ една кѫща и едно праздно мѣсто, останали отъ покойната майка на малолѣтното, на която отвѣтника — нейнъ баща—билъ подарилъ при живота ѝ съ зестраленъ актъ отъ 25 ноемврий 1887 г., а пъкъ слѣдъ смъртьта ѝ взелъ си тия имоти обратно и за това настойника моли да се осѫди отвѣтника да прѣдаде на малолѣтното му дѣте припадающитѣ му се $^2/_8$ части, така както билъ осѫденъ вече да прѣдаде нему (на бащата на малолѣтното) припадающата му се отъ покойната му жена $^1/_8$ часть. Бургаския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си № 252/98 г., уважилъ искътъ. Отвѣтника е апелиралъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 147/99 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „1) Тодоръ Калояни, като настойникъ на малолѣтния си синъ Иоанъ, иска да бѫде признатъ тоя послѣдния за собственикъ на $^2/_8$ части отъ една кѫща и едно праздно мѣсто въ Анхияло съ означенитѣ имъ граници и да се осѫди Кирякъ Икономовъ да прѣдаде въ владѣнието му тия имоти, на това основание, че като били дадени, съ зестраленъ актъ отъ 27 ноемврий 1887 г., тия имоти зестра на съпругата му Калиро отъ баща ѝ Кирякъ Икономовъ, слѣдъ смъртьта на съпруга му рѣченитѣ имоти останли наслѣдство на законнитѣ ѝ наслѣдници — съпруга ѝ и малолѣтния ѝ синъ Иоанъ, а баща ѝ Кирякъ Икономовъ завладѣлъ тия имоти и не искалъ да ги отстѫпи на наслѣдницитѣ на покойната. Отъ друга страна повѣреника на възивника Кирякъ Икономовъ възразява, че освѣнъ дѣто ищеца Т. Калояни нѣмалъ разрѣшение отъ законносъставенъ роднински съвѣтъ да заявява искъ за малолѣтния си синъ, защото въ съставения и утвърдения отъ елинското консулство въ Бургасъ роднински съвѣтъ имало двама не елински поданици, та тоя съвѣтъ билъ незаконенъ и, слѣдователно, дѣлото, като неправилно завѣдено, трѣбвало да се прѣкрати, нъ и по сѫщество искътъ билъ неоснователенъ, защото собственостьта на дадената зестра една кѫща и едно праздно мѣсто не били прѣхвърлени отъ Кирякъ Икономовъ върху дъщеря му Калиро съ крѣпостенъ актъ, та рѣченитѣ имоти не могли да се считатъ нейна собственость за да прѣминатъ по наслѣдство върху наслѣдницитѣ ѝ, и то толкова повече, че споредъ Арменопуло и Кормчията слѣдъ смъртьта на дъщерята, дадената ѝ отъ баща ѝ зестра се повръща на бащата. Отъ находящитѣ се въ дѣлото единъ актъ съ дата 8 априлъ 1895 г., съставенъ отъ елинското вицеконсулство въ Бургасъ и едно опрѣдѣление на Консулския сѫдъ при сѫщото вицеконсулство съ дата 11 априлъ 1895 г.

се вижда, че слѣдъ като е билъ съставенъ роднински съвѣтъ по настойничеството на малолѣтния Иоанъ, синъ на елинския поданикъ Т. Калояни, на тоя послѣдния е било разрѣшено отъ роднинския съвѣтъ да заяви искъ за наслѣдствения дѣлъ на малолѣтния отъ зестралнитѣ недвижими имоти на майка му въ Анхияло; а щомъ се признава, че съставянето роднински съвѣтъ по настойничеството на малолѣтенъ отъ чуждо поданство е отъ компетентностьта на респективнитѣ консули, то българскитѣ сѫдилища не могѫтъ да влизатъ въ обсѫждане на издаденитѣ отъ консулски власти актове по настойничества. Споредъ чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ, всѣкакви актове за възмездно, или безвъзмездно отчуждение право на собственость върху недвижими имоти въобще, трѣбва да се извършватъ прѣдъ надлѣжния нотариусъ, а зестралния актъ съ дата 25 ноемврий 1887 г., по който Кирякъ Икономовъ далъ зестра на дъщеря си Калиро недвижимитѣ имоти, за които е искътъ, не е извършенъ съгласно съ закона за нотариуситѣ, който е билъ тогава въ сила, а е утвърденъ отъ Анхиялската митрополия, което утвърдяване не може да даде на зестралния актъ сила на нотариаленъ актъ. Като домашенъ пъкъ актъ рѣчения зестраленъ актъ не може да породи право на собственость, защото закона отъ 5 януарий 1889 г. за извършенитѣ съ частни актове продажби на недвижими имущества отъ изселившитѣ се изъ България български и чужди поданици, както и закона за продажба на недвижими имущества, извършени съ частни актове отъ 1892 г., сѫ специални закони за покупка-продажба на недвижими имоти, така щото актове за безвъзмездно отчуждаване недвижимъ имотъ, какъвто е зестралния актъ, не подпадатъ подъ разпорѣжданията на рѣченитѣ закони. За това не може да се приеме, че собственостьта на даденитѣ въ зестра кѫща и праздно мѣсто, за които е искътъ, е била прѣхвърлена съ зестралния актъ върху Калиро Т. Калояни, щото слѣдъ смъртьта ѝ рѣченитѣ имоти да могѫтъ, като нейна собственость, да останатъ наслѣдство на наслѣдницитѣ ѝ. А като е това така, то се явява неоснователенъ искътъ на Т. Калояни да бѫде признатъ малолѣтния му синъ Иоанъ за собственикъ по наслѣдство отъ майка си на $^{2}/_{3}$ части отъ означенитѣ въ исковата молба една кѫща и едно праздно мѣсто въ Анхияло и да се осѫди Кирякъ Икономовъ да прѣдаде въ владѣнието му тия имоти". Ищеца подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Пловдивския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ, както и закона отъ 1892 г. за продажби на недвижими имоти съ частни актове, защото въ рѣчения чл. 31 не се казвало, че извършването на актоветѣ за отчужденията по безвъзмезденъ начинъ трѣбва да става отъ нотариуса *подъ страхъ на недѣйствителность,* та да не се счита за валиденъ прѣдставения по дѣлото домашенъ зестраленъ актъ, толкозъ повече, че дѣйствующия прѣзъ врѣме на извършването му граждански законъ — чл. 837 отъ меджелето не изисквалъ за валидностьта на такива актове, освѣнъ съгласието и прѣдаването, така щото този актъ трѣбвало да се признае за дѣйствителенъ, особено като се противопоставя противъ самия контрагентъ, а пъкъ отъ друга страна, рѣчения законъ отъ 1892 година не се отнасялъ само за продажбитѣ на недвижими имоти, макаръ и отъ тѣхъ да е билъ земенъ повода за издаването му, а се отнасялъ изобщо за отчужденията.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи въ смисълъ: да се остави безъ послѣдствие касационната жалба.

Върховния Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Пловдивския апелативенъ сѫдъ правилно е изтълкувалъ и не е нарушилъ чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ, както и закона отъ 1892 г. за продажби на недвижими имоти съ частни актове, тъй като цѣльта на рѣчения законъ отъ 1892 г. е била да даде възможность само на купувачитѣ на недвижими имоти съ частни актове да станатъ собственици, макаръ и да не сѫ били снабдени отъ продавачитѣ имъ съ крѣпостни актове, която цѣль като ясно опрѣдѣлена отъ текста на закона, не може да се обобщава и по отношение на безвъзмезднитѣ отчуждения, за които чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ си оставалъ въ сила и подиръ прокарването на рѣчения законъ отъ 1892 г., а споменатия чл. 31 отъ закона за нотариуситѣ, ако и да не употрѣбява сакраменталното изрѣчение подъ *страхъ на недѣйствителность*, дава достатъчно да се разбере, само съ думитѣ: „се извършватъ отъ нотариуса", че ако тѣ (актоветѣ) не сѫ извършени отъ нотариуситѣ, сѫ недѣйствителни, както това по-ясно се вижда отъ послѣдующия чл. 32, който повелява съ думитѣ: „трѣбва да се извършватъ". Прочее, оплакването въ касационната жалба, за нѣкакво нарушение отъ страна на Пловдивския апелативенъ сѫдъ на тѣзи законоположения, е неосновантелно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Тодоръ Калояни, настойникъ на малолѣтното си дѣте, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 10 май 1899 год. подъ № 147, като неосновователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 117 — (616) — 15 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражд. отдѣление, на двадесетъ и седми ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ чл. Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ, *гражданско дѣло № 502, по описа за 1899 год., на Ат. Ибишевъ, отъ гр. Пловдивъ, повѣреникъ на общината на с. Нова-Махала, Казанлѫшка околия, съ общината на с. Лаханлий, за изключително правоползуване отъ единъ балталѫкъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 15 декемврий 1895 год., общината на с. Нова-Махала, се потѫжила противъ общината на с. Лаханлий, за единъ сѣченакъ, като изложила въ исковото си прошение, че отъ дрѣвне врѣме е билъ привързанъ за право ползуване отъ дървата и пашата единъ сѣченякъ подъ название „Бегликъкъ" и „Дебелий-Рѫтъ", съ пространство отъ около 800 декара, въ които влизали 200 декара ниви и лозя, частна собственость, а чиста гора имало около 600 декара, въ който сѣченякъ нѣмали никаква намѣса отвѣтницитѣ и други общини, но отвѣтницитѣ, безъ да имъ позволи нѣкой си, почнали да сѣчатъ часть отъ сѣченяка, съ границитѣ подробно описани въ исковото прошение, и за това искали осѫждането на отвѣтната община, да не имъ прѣпят-

ствува въ ползуването отъ рѣчения сѣченякъ, както и да имъ заплати сѫдебнитѣ и по водѣне на дѣлото разноски. Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си подъ № 935/97 год., призналъ правото на съвмѣстно ползуване и на двѣтѣ сѫдящи се общини отъ дървата и пашата на сѣченяка подъ название „Бегликътъ“ и „Дебелий-Рѫтъ“, съ пространство отъ около 600 декара. Недоволна отъ това рѣшение, общината на с. Лаханлий го обжалвала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — че повѣреницитѣ на отвѣтната по дѣлото страна искатъ уничтожението на извършеното отъ първостепенния сѫдъ дознание, защото члена, който го е извършилъ е събралъ по административенъ начинъ списъка на околнитѣ лица, не е извършилъ дознанието вѣднага слѣдъ получването рѣчения списъкъ лицсвалъ чертежъ при протокола на дознанието и искатъ да се извърши огледъ на спорното мѣсто, за да може ясно да се види, за кои мѣстности околнитѣ лица показватъ, но тия имъ искания немогѫтъ да се уважатъ отъ сѫда, тъй като членътъ, назначенъ да извърши въпросното дознание, може съгласно съ закона да събира въпросния списъкъ и по административенъ начинъ, както го е събиралъ, а факта, че дознанието не е извършено вѣднага, слѣдъ получването списъка на оклнитѣ лица и че не направенъ чертежъ на спорното мѣсто, не прави нищожно въпросното дознание, защото до това врѣме тѣ не сѫ отъ попадналитѣ по жрѣбе околни лица, което и отстранява възможностьта на сѫдящитѣ се страни да упражняватъ каквито и да би било влияние върху имъ; а колкото се отнася до огледа, сѫда го намира за излишенъ, тъй като отъ показанията на разпитанитѣ околни лица, ясно се разбира за какви мѣстности тѣ показватъ и въ какви граници се заключаватъ тия имѣнно мѣстности, показвани отъ тѣхъ; че истцитѣ прѣтендиратъ изключителното право ползуване върху сѣченякъ подъ название „Бегликътъ“ и „Дебелий-Рѫтъ“, съ граници: Игри-Азмакъ. Олоклу-Чешме, Дикили-Ташъ, Малкото-Тепе, Бѣлата-Стена, Харманътъ, Жерковецъ, Рѣката-Гарваница, Кѫневата-Воденица, Червенъ-Долъ, Кладенецътъ, Крушата, Костовъ-Чукаръ, Славовото-Торище, Каялѫ-Дере, Беклемета, Търнете и пакъ Игри-Азмакъ, и за доказателството на това, че тѣ отъ незапамятни врѣмена сѫ се ползували отъ спорното мѣсто, като привързано за потрѣбата имъ, сѫ искали да се извърши мѣстно дознание, което е иввършено; но отъ показанията на околнитѣ лица не се установява какво истцовита страна е имала изключително право ползуване върху сѫщото спорно мѣсто, а щомъ не доказва това, искътъ й, като недоказанъ, слѣдва да се отхвърли, защото околнитѣ лица: а) Георги Стоевъ показва, че отъ спорното мѣсто сѫ се ползували отвѣтницитѣ по дѣлото, наедно съ всичкитѣ села отъ Кованлѫка; б) Петъръ Маневъ — че виждалъ въ спорното мѣсто „Търнака“ да сѣкатъ и двѣтѣ сѫдящи се общини; в) Димитъръ Минката, Иванъ Цѣновъ, Костадинъ Цоневъ, Тодоръ Недевъ, Димитъръ Желевъ, Драганъ Мариновъ и Недѣлко Тодеровъ показватъ, че и двѣтѣ сѫдящи се страни сѫ ползували отъ спорното мѣсто; г) Цони Петровъ показва, че отъ сѫщето мѣсто сѫ ползували истцитѣ и Хайпци до окупацията, а слѣдъ послѣдната, почнали да се ползуватъ и отвѣтницитѣ по дѣлото; д) Иванъ Чакѫровъ показва, че като минавалъ изъ спорното мѣсто прѣзъ 1861 год.

виждалъ да пасятъ говедата на истцитѣ въ „Търнака“, а на истокъ отъ Каялж-Дере, говѣдата и на двѣтѣ сждящи се страни, и е) Иванъ Филиповъ Бояджиевъ показва, че до освобождението въ „Бегликътъ“ само отвѣтницитѣ по дѣлото сж си пасли добитъка, но до „Каялж-Дере“, истцитѣ прѣзъ 1960 — 1861 год. сж сѣкли дърва. Отъ изложената сжщность на показанията на околнитѣ лица, ясно се вижда, че изключителното право-ползуване отъ спорното мѣсто не се доказва, а щомъ страната истецъ прѣтендира подобно право и не го доказва прѣдъ сжда по единъ положителенъ начинъ, искането ѝ се явява неоснователно, защото въ дѣйствителность ако да имаха прѣтендираното право, то не можеше да не бжде извѣстно на околнитѣ лица, които сж отъ съсѣднитѣ села на сжщото спорно мѣсто; че първостепенния сждъ неправилно е призналъ съвмѣстното ползуване отъ спорното мѣсто и на двѣтѣ сждящи се страни, щомъ страната ищецъ не е искала това, а пъкъ отвѣтната страна не е ищецъ по дѣлото; че страната, която губи процеса плаща сждебнитѣ и водене на дѣлото разноски на противната си страна“, — съ рѣшението отъ 28 ноемврий 1898 год., подъ № 476, отмѣнилъ рѣшението на Старо-Загорския окржженъ сждъ, подъ № 935/97 год., съ което отхвърлилъ, като недоказанъ, заявения искъ на Ново-Махаленската селска община. Срѣщу това рѣшение Ат. Ибишевъ, отъ гр. Пловдивъ, повѣреникъ на общината, на с. Нова-Махала, подава въ Върховния Съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629, 630, 631 и 255 отъ гражданското сждопроизводство: а) защото рѣшението му не се основава върху доводитѣ и домогванията на странитѣ, тъй като отъ станалитѣ по дѣлото разисквания се вижда, че първостепенното рѣшение е атакирано не за това, че като е билъ искътъ за изключителното ползуване, сждътъ (окржжния) не е ималъ право да присжжда съвмѣстно ползуване, а за туй, защото и присжденото съвмѣстно ползуване не се било доказвало, въ какъвто случай сждътъ (апелативния) е трѣбвало да се ограничи само върху това и като оцѣни прѣдставенитѣ доказателства, да се произнесе основателно ли е туй домогване, или не, и б) защото щомъ искътъ е за изключително ползуване, сждътъ е трѣбвало да присжди послѣдното, тъй като въ искането за повече, винаги се съдържа искане и за по-малкото, въ какъвто случай спорното право — правото за ползуване — си остава неизмѣнено, само се намалява исковия размѣръ, а на намаляването на размѣра на исканията, или же прѣдявания на нови, които произтичатъ непосрѣдствено отъ заявенитѣ въ исковата молба, е едно право на странитѣ, прѣдвидено въ чл. 255 отъ гражданското сждопроизводство.

Върховния Касационенъ Съдъ, като изслуша докладътъ на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе ва съображение: Както се вижда отъ дѣлото, истцитѣ (сега касатори) сж завѣли искътъ за изключително право ползуване отъ спорната мѣстность, наиваема „Бегликътъ“ и „Дебелий-Ржтъ“, а окржжния сждъ е призналъ правото на съвмѣстно ползуване и на двѣтѣ сждящи се страни отъ казанитѣ мѣстности. Отъ това рѣшение на първостепенния сждъ сж останали недоволни отвѣтницитѣ — жителитѣ на с. Лаханлий и сж го обжалвали прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 28/XI

1898 год. подъ № 476, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ напълно искътъ на истцитѣ, прѣдъ видъ на това, че тѣ (истцитѣ) не били доказали изключителното си право на ползуване отъ спорния имотъ и че не били искали, както имъ е призналъ окрѫжния сѫдъ, съвмѣстно ползуване съ отвѣтницитѣ отъ сѫщия имотъ. Това сѫждение на апелативния сѫдъ е неправилно, понеже е несъобразно съ закона. Дѣйствително, че истцитѣ сѫ искали изключителното право на ползуване отъ имота, обаче, това обстоятелство ни най-малко не имъ прѣчи за да имъ се присѫди по-малко отъ колкото сѫ искали, т. е. съвмѣстно ползуване съ отвѣтницитѣ, — стига, разбира се, да сѫ могли да докажатъ това свое право прѣдъ инстанциитѣ по сѫщество, тъй като съвмѣстното ползуване съставлява часть отъ цѣля искъ за исключително ползуване отъ имота. Ще бѫде несправедливо, па и нелогично, да се мисли, че щомъ ищеца не доказва цѣлия си искъ, то въ такъвъ случай би трѣбвало да му се отхвърли изцѣло тоя искъ, макаръ и да доказва часть отъ него. Това че е така вижда се най ясно и отъ разпорѣжданията на чл. 255 отъ гражданското сѫдопроизводство, който изрично казва, че „ищецътъ може да намали своитѣ искания, които сѫ заявени въ исковата молба.“ Щомъ, прочее, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, въпрѣки тѣзи законни разпорѣждания, е отхвърлилъ изцѣло искътъ на истцитѣ и безъ да обсѫди, съобразно съ даннитѣ по дѣлото и обясненията на странитѣ, дали като не сѫ доказали изключителното си право на ползуване, то не сѫ пъкъ доказали съвмѣстно съ противната страна ползуване отъ спорния имотъ, както това е направилъ окрѫжния сѫдъ, той е нарушилъ разпорѣждането на чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 255 отъ сѫщото сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 28 ноемврий 1898 год. подъ № 476, защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. 255 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 118 — (628) — 15 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Атанасъ Хитовъ *гражданско дѣло № 647, по описа за 1900 год., на братя Димитръ и Ангелъ Тодорови, отъ гр. Кюстендилъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 18 мартъ 1900 год.* — Въ заседанието се яви касатора Ангелъ Тодоровъ съ повѣреника си адвоката Ал. П. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: Когато сѫдебния приставъ е пристѫпилъ къмъ описа на една градина, по възискането на Ив. Хр. Гребенаровъ, отъ гр. Кюстендилъ, Димитръ и Апостолъ Тодорови заявили, че имота е тѣхенъ и че се намира въ фактическото имъ владѣние, а не въ владѣнието на длъжника х. Петръ х. Пандиловъ, нъ

пристава не уважилъ това заявление, понеже не билъ компетентенъ да оцѣнява прѣдставенитѣ документи по отношение въпроса за собственостьта на имота. Вслѣдствие на това Димитръ Тодоровъ, за себе и като настойникъ на брата си Ангелъ Тодоровъ, е обжалвалъ дѣйствията на пристава по описа прѣдъ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който оставилъ подадената жалба безъ послѣдствие, като просрочена. Срѣщу опрѣдѣлението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, сѫщия Димитръ Тодоровъ подалъ възивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 18 мартъ т. г. оставилъ жалбата безъ послѣдствие, прѣдъ видъ на слѣдующитѣ съображения: „частния тѫжитель Д. Тодоровъ за себе си и като пълномощникъ на брата си Ангелъ Тодоровъ, съ частната си жалба вх. № 12,427 отъ 4 ноемврий 1899 г., моли да се отмѣни протоколното опрѣдѣление на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, отъ 20 октомврий 1899 г. и вмѣсто него да се постанови друго, съ силата на което да се унищожи неправилно извършения описъ на 13 априлъ 99 г. отъ сѫдебния приставъ при Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, по изпълнителното дѣло № 885/98 г., върху една тѣхна овощна градина; отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че слѣдъ извършване описа отъ сѫдебния приставъ, съ който е описана тази градина, Димитръ Тодоровъ е подалъ жалба прѣдъ пристава и искалъ щото една часть отъ тази градина да не се описва, тъй като тя не принадлѣжала на длъжника, а принадлѣжала нему, обаче сѫдебния приставъ оставилъ тази му жалба безъ разглеждане, като намѣрилъ, че този въпросъ подлѣжи на разглеждане отъ окр. сѫдъ, кѫдѣто сѫщия Д. Тодоровъ е и молилъ отмѣнението на този описъ, нъ окр. сѫдъ, като разгледалъ тази му жалба, отъ чисто формална страна, съгласно чл. 1052 отъ гражданското сѫдопроизводство, счелъ че тя неможе да бѫде уважена, понеже не била подадена въ седмодневния срокъ, който законътъ прѣдвижда за подаване на подобни жалби. Споредъ духътъ и ясния смисълъ на чл. 1052 отъ гражданското сѫдопроизводство, на който сѫ е основалъ окр. сѫдъ, жалби, че не сѫ се спазили при описътъ и оцѣняване имота, прѣдписанитѣ отъ закона правила, сѫ подаватъ въ надлѣжния сѫдъ въ седмодневенъ срокъ, считанъ отъ деньтъ отъ какъ е извършено дѣйствието, противъ което сѫ прави оплакването, сѫдътъ намира, че сроковете, които сѫ прѣдвиждатъ въ този членъ, сѫ срокове които сѫ задължителни само за взискателя и длъжника, а не и за трѣтитѣ лица, които въ всѣко положение могѫтъ да подаватъ своитѣ жалби относително правилностьта, или неправилностьта на описътъ, слѣдователно отъ тази гледна точка погледнато на жалбата на Димитръ Тодоровъ, тя се явява за жалба подадена въ установения отъ закона срокъ, въ който случай взгляда на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, прокаранъ въ обжалваното протоколно опрѣлѣление, е неоснователенъ и като такъвъ, това послѣдното не може да бѫде утвърдено отъ сѫда. Отъ друга страна, сѫдътъ като има прѣдъ видъ, че съгласно чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство лицето, което мисли, че аписания имотъ не принадлѣжи на длъжника, за дългътъ на когото става описването на имота, за да отклони продажбата на имота, длъжно е да прѣдяви искъ за това въ надлѣжното сѫдебно мѣсто, слѣдователно отъ този членъ излиза, че частнитѣ тѫжители не могѫтъ да се оплпкватъ по този начинъ,

по който сѫ се оплакали, а трѣбва да завѣдатъ искъ прѣдъ надлѣжното мѣсто и по състѣзателенъ редъ да установятъ правото си върху описания имотъ". Въ подадената си касационна жалба срѣщу горното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ, братя Димитръ и Ангелъ Тодорови се оплакватъ, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото спорната градина се намирала въ тѣхно фактическо владѣние, въ какъвто случай имали право по частенъ редъ да обжалватъ неправилнитѣ дѣйствия на пристава, допустнати при описа.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши прѣдметната жалба, взе въ съображение: Отъ съдържанието на чл. 985 отъ гражданското сѫдопроизводство се вижда, че сѫдебния приставъ не трѣбва да пристѫпва къмъ описа, когато се удостовѣри, че имота, който взискателя посочва, се намира въ владѣнието на трето лице. Въ такъвъ случай, по смисъльта на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, взискателя е длъженъ, а не третото лице, както погрѣшно мисли Софийския апелативенъ сѫдъ, да прѣдяви искъ на общо основание и да докаже по надлѣжния редъ, че имота принадлѣжи въ собственость на неговия длъжникъ. Тълкуването на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство въ тази смисъль има основанието си въ факта на самото владѣние, по силата на който владѣтеля се счита за собственикъ, до като не се докаже срѣщу него по-силно право. Безспорно е, че при описа имота се е намиралъ въ владѣнието на сегашнитѣ касатори, които, по самото твърдение на апелативния сѫдъ, подали сѫ жалбата си въ срокъ. При наличностьта на тѣзи данни и прѣдъ видъ на чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, сѫдебния приставъ неправилно е описалъ прѣдметната градина и апелативния сѫдъ, като е призналъ противното, нарушилъ е съ това чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство. Твърдението на сѫдътъ, че касаторитѣ трѣбвало да заявятъ искъ по състѣзателенъ редъ, не се оправдава отъ гледна тачка на закона; напротивъ, чл. 1047 налага тази обязаность на взискателя, както се поясни по-горѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Съдъ намира жалбата на касаторитѣ основателна и за това **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 18 мартъ 1900 г., защото е нарушенъ чл. 1047 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 119 — (630) — 15 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 674, по описа за 1900 год, на Търновския държавенъ адвокатъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Свищовския окрѫженъ сѫдъ, отъ 16 юний 1900 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Свищовския окрѫженъ сѫдъ, като разгледалъ частното гражданско производство № 302, по описътъ за

1899 год. на сѫщия сѫдъ, завѣдено по частната жалба на Тодорица Тодорова К. Бояджиева и др., отъ гр. Свищовъ, наслѣдници на покойния Тодоръ К. Бояджиевъ, противъ постановлението на нотариуса при Свищовския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 май 1899 год. подъ № 83, взелъ прѣдъ видъ: „че отъ постановлението на нотариуса се види, че отъ страна на финансовитѣ власти била изпратена една вѣдомость, отъ която се види, че сѫ останали имоти отъ покойния Тодоръ К. Бояджиевъ и нотариуса́, възъ основание само на тая вѣдомость, издалъ постановлението си; че въ случая вѣдомостьта не можа да служи като доказателство за установяване на каква сума е останало наслѣдство отъ покойния Тодоръ К. Бояджиевъ, тъй като между наслѣдницитѣ имало малолѣтни и за имуществата, които настойницата е приела имъ описъ, който финансовитѣ власти трѣбваше да прѣдставятъ; че щомъ такъвъ описъ не е прѣдставенъ и щомъ настойницата Тодорица Н. Бояджиева заявява, че никакви имоти не е получавала, то искането на финансовитѣ власти остава недоказано“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 16 юний 1900 год., отмѣнилъ постановлението на нотариуса при сѫщия сѫдъ подъ № 83 отъ 1 май 1899 год. и освободилъ наслѣдницитѣ на покойния Тодоръ К. Бояджиевъ, отъ плащане мита и глоби, означени въ сѫщото постановление. — Срѣщу това опрѣдѣление на Свищовския окрѫженъ сѫдъ, Търновския държавенъ адвокатъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ частна касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщия сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 1, 3 и 17 отъ закона за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ и чл. чл. 13 и 14 отъ правилника за прилагане на тоя законъ, защото тѫжителката е пропустнала срока да подаде въ 7 дена писменни възражения срѣщу заявлението на финансовия началникъ, а той само такова заявление и нищо повече не е билъ дълженъ, споредъ правилника, да прѣдставлява, така щото постановлението на нотариуса било правилно, или пъкъ, ако то е подлѣжало на обжалване, могло е само да се видоизмѣни, а не и отмѣни, тъй като тѫжителката е доказала само, че наслѣденитѣ отъ покойния имоти за 1525 л. сѫ биле употрѣбени за погашение на дълговетѣ му, а не за цѣлата сума 2499 лева.

Прокурора въ заключението си полага: да се отмѣни обтѫженото опрѣдѣление.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Чл. 14 отъ правилника за редътъ на събиране митата и глобитѣ, установени отъ закона за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, който правилникъ има сила на законъ, както се прѣдвижда въ чл. 17 на самия законъ за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, изисква щото наслѣдницитѣ, които иматъ да правятъ възражения противъ заявлението на финансовитѣ власти да подаватъ своитѣ възражения въ седмодневенъ срокъ отъ деньтъ когато имъ се съобщатъ тѣзи заявления; въ противенъ случай, окрѫжнитѣ сѫдилища издаватъ срѣщу наслѣдницитѣ изпълнителни листове. По настоящето дѣло Свищовския окр. сѫдъ е приелъ на разглеждане жалбата на тѫжителката срѣщу постановлението на нотариуса, макаръ и тя — тѫжителката — да не е спазила прѣдвидения седмодневенъ срокъ въ рѣчения чл. 14, а съ това Свищовския

окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ тоя членъ, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба за туй нарушение е основателно.

Водимъ отъ това, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Свищовския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 юний 1900 год., защото е нарушенъ чл. 14 отъ правилника за редътъ на събиране митото и глобитѣ, установени отъ закона за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, съ силата на чл. 701 п. II отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 120 — (636) — 18 декемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвъртий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Атанасъ Хитовъ *гражданско дѣло № 672, по описа за 1900 год., на Тодорка Михова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Коста Вълевъ и Ламбро Мирчевъ, всички жители отъ гр. Шуменъ, за прѣминаване прѣзъ една улица.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Коста Вълчевъ и Ламбро Мирчовъ, отъ гр. Шуменъ, прѣдявили на 17 януарий 1895 год. искъ, противъ съсѣда си Михо Николовъ, „за произволно затваряне и засвояване частенъ пѫть, събаряне дуварътъ и вратитѣ“ и пр. Шуменския мирови сѫдия, съ рѣшение № 18/95 год., на основание извършения отъ него огледъ, осѫдилъ отвѣтника „да отвори спорната между него и истцитѣ улица и да ги остави свободно да минаватъ прѣзъ вратата си, която е въ дъното на тази улица“, отъ другата часть на искътъ истцитѣ сѫ се отказали. Отвѣтникътъ опелиралъ прѣдъ Шуменския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си подъ № 227/96 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ като недоказанъ. Срѣщу това рѣшение истцитѣ подаватъ касационна жалба, която Върховниятъ Сѫдъ, съ рѣшение подъ № 229 отъ 28 май 1897 год., уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство и дѣлото прѣпратилъ за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ. Тоя послѣдния при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „истцитѣ по дѣлото Ламбро Мирчевъ и Коста Вълчевъ се тѫжили противъ отвѣтникътъ Михо Николовъ, за гдѣто послѣдния билъ произволно завладѣлъ една уличка и една врата, находяща се между кѫщитѣ на двѣтѣ страни и въ дъното на която уличка се намирала вратата на истцитѣ, заради което искатъ осѫждането на отвѣтника да имъ освободи ходенето по частния имъ общъ пѫть, да имъ освободи и прѣдаде освободената часть отъ дворътъ и да имъ заплати обѣзщетѣние 300 лева. Отъ извършенитѣ огледи отъ мировия сѫдия и окрѫжния сѫдъ на самото мѣсто се е констатирало, какво дворoветѣ на истцитѣ и отвѣтникътъ били единъ до други, отдѣлени по между съ плетъ, имали за входъ и изходъ една уличка, която водила отъ югъ къмъ северъ и която имала 16 метра дължина и два метра ширина, като въ дъното на тая уличка на източната ѝ страна е имало врата, която служила за изходъ на истцитѣ къмъ улич-

ката, която била затворена отъ отвѣтникътъ прѣди нѣколко години. Отвѣтникътъ, както при огледитѣ, така и въ сѫдебнитѣ заседания, е твърдялъ, какво спорната уличка била негова собственость, като за подкрѣпление на това си твърдение посочилъ на свидѣтеля Николчо Рачовъ, който показва, че прѣзъ 1889 год. отвѣтникътъ Михо Николовъ му позволилъ да си отвори вратата на уличката прѣзъ неговата — спорната улица, — срѣщу единъ заемъ отъ 300 гр. за да си купи конь, който като повърналъ слѣдъ нѣколко врѣме, мѣстото пакъ останало негово и че тѣхната кѫща, баща му слѣдъ нѣколко години продалъ на Ангелъ Дяковъ, който искалъ и той да минава прѣзъ отвѣтниковата — сега спорното мѣсто. А отъ посоченитѣ отъ истцовитѣ страни свидѣтели, а именно: Баба Калуша, Сиркеджийската баба Рада Кръстева, Димитра Емандиева, Стефанъ Дочовъ, Василъ Колевъ и Ангелъ Дяковъ, се установява, какво отъ свадбата на Дядо Гогова синъ Николчо отъ 1881 год. до завѣждането на дѣлото, прѣзъ спорното мѣсто сѫ минавали, както първия притѣжатель Дѣдо Гочо Лѣваковъ, така и купувачитѣ Ангелъ Дяковъ и Ламбо Миревъ, т. е. отъ тогава и до сега спорното мѣсто е служило за улица на кѫщитѣ принадлѣжащи на истцитѣ и отвѣтника. Щомъ като отъ първия свидѣтель се установява, какво въпросното спорно мѣсто било отстѫпено на Дѣдо Гочо Лѣваковъ срѣщу 300 гр. въ заемъ пари и послѣ пакъ повърнати, а отъ другитѣ, че отъ 81 год. до завѣждането на дѣлото спорното мѣсто, е служило за обща уличка за излизане на главната улица на съсѣднитѣ кѫщи на истцитѣ и отвѣтникътъ, то истецътъ по силата на чл. 29 отъ закона за давностьта е придобилъ право на сервитудъ върху него мѣсто, защото отъ сѫщитѣ свидѣтелски показания изключая първия, който показа, че отъ послѣ спорното мѣсто било повърнато на отвѣтникътъ, които показания не могѫтъ да се взематъ подъ внимание при категоричностьта на послѣднитѣ, — явствува какво истеца по-вече отъ 10 години е прѣминавалъ прѣзъ спорното мѣсто и отвѣтникътъ не му прѣпятствувалъ въ това, а напротивъ, че е търпѣлъ до скарването имъ — нѣколко дена до завѣждане на дѣлото — и слѣдъ това запрѣтилъ прѣминаването. При така установенитѣ факти — че спорния имотъ е служилъ за прѣминаване на истцитѣ прѣзъ него за да излизатъ на главната улица въ продължение на по-вече отъ 10 години и съ знанието и съгласието на отвѣтникътъ, послѣдния е длъженъ да отвори закритата спорна уличка, като остави истецътъ свободно да прѣминава прѣзъ него за да излиза на общия пѫть", — съ рѣшението си отъ 12 май 1900 год., подтвърдилъ рѣшението на Шуменския мирови сѫдия подъ № 18/95 год. Срѣщу това рѣшение Тодорка Михова, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Шуменския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 29 отъ законътъ за давностьта, комбиниранъ съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отъ прѣдставения крѣпостенъ актъ отъ Ламбо Мирчевъ прѣдъ мирови сѫдия ставало ясно, че истцовата страна не е придобила право на сервитудъ върху спорната улица, което се подтвърждавало и отъ въводителния протоколъ съ дата 27 октомврий 1892 год.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша докладътъ и заключението на прокурорътъ, за да разрѣши прѣдметната жалба, взе въ събра-

жение: За да признае основателенъ искътъ на истцитѣ за право на прѣминаване прѣзъ спорната уличка, Шуменския окрѫженъ сѫдъ се е рѫководилъ отъ чл. 29 отъ законътъ за давностьта, споредъ който правото на собственость върху недвижими имоти и на други вѣщни права се придобива чрѣзъ десеть-годишно давностно владѣние. Окрѫжния сѫдъ самъ твърди въ мотивитѣ на рѣшението си, че прѣминуването прѣзъ спорната уличка е почнато въ 1881 год., значи при стария законъ за давностьта, а пъкъ за разрѣшението на прѣпирнята прилага чл. 29 отъ законътъ за давностьта отъ 1897 год. Дѣйствието на сѫдътъ тукъ явно противорѣчи на чл. 53 отъ законътъ за давностьта, споредъ който давностьта, която е почнала при дѣйствието на стария законъ, както е въ случаятъ, трѣбва да се опрѣдѣля по сѫщия законъ. Слѣдователно, Шуменския окрѫженъ сѫдъ, като констатира, отъ една страна, че правото на истцитѣ за прѣминаване прѣзъ спорната уличка е почнало да тече отъ 1881 год., а, отъ друга страна, за опрѣдѣление на това право, като приспособява чл. 29 отъ закона за давностьта, който по онова врѣме не е билъ въ сила, нарушилъ е съ това чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което рѣшението му, отъ тая гледна точка, трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 май 1900 год. подъ № 111, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 1662 отъ Турския граждански законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 121—(639)— 28 декемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвъртий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель А. Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 521, по описа за 1899 год., на Сандолъ Кайцановъ, отъ село Ново-Село, Видинско, съ Станко Кайцановъ, отъ сѫщото село, Никола Димитровъ, отъ гр. Видинъ* и *третото опитътно лице Ванко Станкуловъ Кайцановъ, отъ Ново-Село, за изкупуване по закона една кѫща.* — Въ заседанието се яви адвоката Найденъ Беневъ, повѣреникъ на Сандолъ Кайцановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сандолъ Кайцановъ, отъ с. Ново-Село, съ исково прошение до III Видински мирови сѫдия отъ 19 юний 1898 г. завѣлъ искъ, противъ Станко Кайцановъ, отъ сѫщото село и Никола Димитровъ, отъ гр. Видинъ, за една кѫща отъ 100 лева, като излага, че Никола Димитровъ е продалъ на Станко Кайцановъ една кѫща съ дворно мѣсто около 1/2 дюлюмъ, находяща се въ с. Ново-Село, между съсѣди: Сандо Кайцановъ, Станко Кайцановъ, Гога Циганина и пѫть, за сто лева; нъ прѣдъ видъ, че тази кѫща била въ съсѣдство съ неговата кѫща и понеже ималъ нужда отъ тази кѫща, то моли на основание чл. 299—307 отъ закона за задълженията и договоритѣ да бѫдатъ призовани казанитѣ

отвѣтници на съдъ и ги осъди, първия да му продаде, а вторія да му отстъпи купената къща подъ сжщитѣ условия, подъ които била купена къщата. Мировия съдия сложилъ за разглеждане образуваното по това исково прошение дѣло на 13 августъ 1898 год., когато по искането на ищеца, билъ привлѣченъ като трето отвѣтно лице Ванко Станкуловъ Кайцановъ, отъ с. Ново-Село и въ послѣдствие дѣлото е било насрочено на 16 януарий 1899 г., когато мировия съдия, съ рѣшението си подъ № 9, осъдилъ третото отвѣтно лице Ванко Станкуловъ Кайцановъ, отъ с. Ново-Село да отстъпи и прѣдаде на Сандолъ Кайцановъ, отъ сжщото село къщата, находяща се тоже въ сжщото село, съ пристройкитѣ около нея и дворно мѣсто около $^1/_2$ дюлюмъ, слѣдъ като Сандолъ брои на Ванко 660 лева, сума, която той броилъ на Никола Димитровъ. Ванко Ст. Кайцановъ недоволенъ отъ това рѣшение на мировия съдия, подалъ възивна жалба въ Видинския окръженъ съдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Сандо Кайцановъ, отъ с. Нове-Село, е завѣлъ искъ срѣщу Станко Кайцановъ, отъ с. Ново-Село и Н. Димитровъ, отъ гр. Видинъ, за изкупуване по закона на една къща, находяща се въ с. Ново-Село, между съсѣди: Сандо Кайцановъ, Станко Кайцановъ, Гога Циганина и пѫть и въ течението на процеса билъ привлѣченъ въ качество на трето отвѣтно лице възивника Ванко Ст. Кайцановъ, отъ с. Ново-Село, който и билъ осъденъ да прѣдаде горната къща на ищеца, понеже се указало, че той билъ купилъ въпросната къща отъ Н. Димитровъ, като пъкъ ищеца билъ осъденъ да заплати на отвѣтника стойностьта на къщата 660 лева, а Ванко билъ осъденъ да заплати на ищеца 100 лева за съдебни и по водене на дѣлото разноски; че споредъ послѣдната алинея на чл. 301 отъ закона за задълженията и договоритѣ, правото на изкупуване по съсѣдство върху имоти, находящи се вътрѣ въ чертата на градоветѣ и селата не се допуща, освѣнъ ако изкупувача има нужда отъ имота; че отъ огледа, направенъ отъ мировия съдия на самата спорна къща и отъ заключението на вѣщото лице Туца Гога Микинъ, не се вижда, че ищеца има необходима нужда, понеже вѣщото лице само твърди, че двора на ищеца билъ малъкъ и нѣмалъ мѣсто гдѣ да си тури земледѣлческитѣ орѫдия, безъ, обаче, отъ самия чертежъ, направенъ отъ мировия съдия, да се вижда, че е било измѣрено мѣстото на ищеца и безъ пò на обширно да е било изложено отъ вѣщото лице въ що се състои тази необходима нужда на ищеца, а като така, съда намира, че не е доказано, че ищеца има нужда отъ спорната къща, въ който случай и искътъ му се явява неоснователенъ по отношение на първитѣ двама отвѣтници и недоказанъ по отношение на третото отвѣтно лице и слѣдва да бѫде отхвърленъ, а рѣшението на мировия съдия слѣдва да бѫде отмѣнено напълно; че страната, която губи процеса, длъжна е да заплати на противната страна съдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски“, — съ рѣшението си отъ 10 юний 1899 г. подъ № 113, отмѣнилъ онова на III Видински мирови съдия № 9/99 г. и отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ и недоказанъ. Срѣщу това рѣшение Сандолъ Кайцановъ подава въ Върховния Съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинския окръженъ съдъ по това дѣло е нарушилъ: I) чл. чл. 98 и 448 отъ гражданското съдопроизводство и чл. 301

отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото безъ да е правено възражение на самото мѣсто при съставянето на огледния протоколъ, приелъ е възражението на апелатора (че касатора нѣмалъ нужда отъ имота) за основателно и е отхвърлилъ искътъ му, и защото, ако се е съмнѣвалъ въ обясненията на вѣщото лице, което е показало, че двора му (на касатора) е малъкъ и нѣма гдѣ да си тури земледѣлческитѣ орѫдия, то е могълъ да направи новъ огледъ, а не да му отхвърля иска, понеже ужъ нѣмалъ нужда отъ спорната кѫща; II) чл. 107 отъ граж- данското сѫдопроизводство, защото не е основалъ рѣшението си възъ основание на даннитѣ по дѣлото, а именно на заключението на вѣщото лице и огледния протоколъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ огледния протоколъ, съставенъ отъ мировия сѫдия на 28 октомврий 1898 г. (стр. 25 на мировото дѣло), се вижда, че вѣщото лице е показало: *„че ищеца има необходима нужда отъ спорната кѫща, тъй като двора му е съвършенно малъкъ и нѣма гдѣ да си държи земледѣлческитѣ принадлѣжности“* . . . . . Обаче, въпрѣки тѣзи ясни показания на вѣщото лице, Видинския окрѫженъ сѫдъ е призналъ, че касатора не билъ доказалъ нуждата си отъ спорната кѫща, прѣдъ видъ на това, че отъ чертежа, направенъ отъ мировия сѫдия, не се виждало, че е било измѣрено мѣстото на ищеца и безъ пò на обширно да е било изложено отъ вѣщото лице въ що се състои тази необходима нужда на ищеца. При всичко, че въпроса за нуждата въ споровете за право на изкупуване по закона е изключително отъ компетентностьта на сѫдилищата по сѫщество, обаче въ дадения случай сѫжденията на Видинския окрѫженъ сѫдъ сѫ неправилни по тоя въпросъ, тъй като не сѫ съобразни съ даннитѣ по дѣлото. Прѣди всичко, не е вѣрно твърдението на сѫдътъ по сѫщество, че вѣщото лице не било изложило въ що се състои необходимата нужда на ищеца отъ спорната кѫща, тъй като сѫщото лице изрично е показало, както се вижда отъ огледния протоколъ, че касатора има нужда отъ кѫщата, защото *нѣмалъ мѣсто гдѣ да си държи земледѣлческитѣ инструменти,* — обстоятелство много характеристично за доказване на оная нужда, която чл. 301 отъ закона за задълженията и договоритѣ изисква отъ тѣзи лица, които искатъ да се възползуватъ отъ правото на изкупуване по закона. Вънъ отъ това противната страна, както се вижда отъ огледния протоколъ, не е правила абсолютно никакво възражение противъ така установенитѣ данни отъ вѣщото лице, нито пъкъ окрѫжния сѫдъ показва въ рѣшението си, каква именно друга нужда отъ тая, посочена отъ вѣщото лице, трѣбва да сѫществува за касатора, или пъкъ, като какво измѣрване е трѣбвало да направи мировия сѫдия на спорния имотъ. Прочее, ако при тѣзи данни Видинския окрѫженъ сѫдъ не е билъ въ състояние да си състави точно понятие за нуждата, която касатора има отъ имота, то е билъ длъженъ, прѣдъ видъ на положителнитѣ показания на вѣщо лице, да обяви на заинтересованата страна да допълни доказателствата си по тоя въпросъ, или пъкъ да назначи новъ огледъ за по-пълно свое освѣтление по сѫщия въпросъ, а не да отхвърля искътъ по недоказаность; щомъ не е напра-

вилъ това, то е нарушилъ разпорѣжданието на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението му не е постановено съобразно съ духътъ на закона и сѫществующитѣ въ дѣлото данни, заради това и оплакването на касатора, въ това отношение, е основателно.

Водимъ отъ горното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 10 юлий 1899 год. подъ № 113, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 122 — (643) — 22 декемврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осмий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 529, по описа за 1899 година, на Радко х. Добревъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, срѣщу рѣшнието на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 априлъ 1899 год. подъ № 174.* — Въ заседанието се яви Стоянъ Ганевъ съ повѣреника си адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стоянъ Ганевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, заявилъ искъ на 14 мартъ 1897 год., противъ наслѣдницитѣ на покойния Панайотъ Ламбриновъ и противъ Радко х. Добревъ, все отъ сѫщия градъ, за да вдигне послѣдния секвестра що наложилъ за дългъ на покойния Ламбриновъ върху намѣренитѣ отъ властьта у послѣдния (Ламбриновъ) 774 лева и 95 ст., когато внезапно е умрѣлъ въ чаршията на 14 февруарий 1897 год., тъй като тия пари не сѫ принадлѣжали на покойния и, слѣдователно, нито на наслѣдницитѣ му, а сѫ биле негови — на ищеца, който билъ му ги далъ да търгува съ добитъкъ и да дѣлятъ печалбитѣ. Лѣсковския мирови сѫдия, комуто било прѣпратено дѣлото отъ Горно-Орѣховския мирови сѫдия, по причина, че послѣдния билъ призованъ за свидѣтель по сѫщото дѣло, съ рѣшението си № 467/98 г., уважилъ искътъ. Отвѣтника-взискатель Радко х. Добревъ апелиралъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 174/99 г., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „1) Стоянъ Ганевъ, отъ Горна-Орѣховица иска да бѫде осѫденъ Радко х. Добревъ да освободи отъ неправилно наложения отъ него секвестръ за дългъ на покойния Панайотъ Ламбриновъ сумата 774 лева и 95 ст., намѣрена у рѣчения Панайотъ Ламбриновъ, когато този послѣдния внезапно се поминалъ на 14/II—99 г. на Сѫръ-Пазаръ въ гр. Горна-Орѣховица, тъй като прѣдметната сума била принадлѣжала нему, на ищеца, а не на покойния Панайотъ Ламбриновъ, на когото тая сума е била дадена отъ ищеца за да търгува за смѣтка на този послѣдния съ добитъкъ; 2) че отъ даннитѣ по дѣлото, а именно отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели: Парашкева Пеневъ, Стефанъ Ив. Калѫпа и Бѣлчо Боневъ се установява, че дѣйствително покойния Панайотъ Ламбриновъ е търгувалъ съ паритѣ и за смѣтка на ищеца.

Стоянъ Ганевъ съ добитъкъ съ право да получи възнаграждение известна часть отъ печалбата, и че паритѣ, намѣрени у покойния, когато той внезапно на 14/II—97 г. се поминалъ, сѫ принадлѣжали на ищеца Стоянъ Ганевъ, тъй като тия пари покойния е получилъ отъ продажбата на добитъкъ, принадлѣжащъ на упомѣнатия Стоянъ Ганевъ; 3) че щомъ отъ даннитѣ по дѣлото се установява, че паритѣ, които на 14/II—97 год. сѫ били намѣрени у покойния Панайотъ Ламбриновъ, сѫ собственость на истеца Стоянъ Ганевъ, то искътъ на този послѣдния се явява основателенъ и доказанъ и обтѫженото рѣшение на мировия сѫдия по тия причини слѣдва да бѫде подтвърдено напълно". Отвѣтника-взискатель подава касационна жалба и се оплаква, че Търновския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 630 и 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е обсѫдилъ нито е споменалъ за сѫществуването на общинско свидѣтелство № 3346/98 г., съ което се установявало, че покойния П. Ламбриновъ на 14 февруарий 1897 г. е продалъ всичко три вола за 300 лева, което обстоятелство, ако бѣше обсѫдилъ, сѫдътъ щѣлъ да види, че не вѣрно сѫ показали свидѣтелитѣ, какво намѣренитѣ у П. Ламбриновъ пари сѫ отъ продажба на добитъкъ, принадлѣжащъ на ищеца, като че ли тия свидѣтели могли сѫ да знаятъ кои пари отъ какво произхождатъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, слѣдъ като изслуша доклада, обясненията на явившата се страна и заключението на прокурора, което бѣ въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното рѣшение, взе въ съображение: Общеприето начало е, прокарано и въ чл. 35 отъ закона за давностьта, че движимитѣ имоти, особено паритѣ, се считатъ за собственость на тогози, у когото се намиратъ; изключение се прави само ако движимоститѣ сѫ изгубени, или откраднати. Това начало не е било авансирано отъ отвѣтната страна по дѣлото, нъ авансираното отъ нея обстоятелство, относяще се до сѫществото на дѣлото, че намѣренитѣ у покойния П. Ламбриновъ при смъртьта му пари сѫ биле негова собственость, а не на ищеца, както прѣтендиралъ послѣдния, сѫдътъ не обсѫдилъ, макаръ отвѣтната страна и да е прѣдставила едно общинско свидѣтелство подъ № 3346/98 год. въ подкрѣпление на това обстоятелство, за да докаже, че продавания отъ П. Ламбриновъ добитъкъ не билъ на ищеца, както е твърдѣлъ послѣдния и както сѫ показали свидѣтелитѣ му, а е билъ на покойния П. Ламбриновъ, както установявало рѣченото общинско свидѣтелство, основано върху оригиналнитѣ интизапски свидѣтелства, констатирующи извършенитѣ отъ П. Ламбриновъ продажби на добитъкъ, както прѣзъ деньтъ, когато той внезапно е умрѣлъ, така и прѣзъ прѣдшествующитѣ нѣколко дни. Това доказателство—общинското свидѣтелство подъ № 3346/98 г.—има сѫществено значение за изхода на дѣлото, защото споредъ чл. чл. 4 и 5 отъ закона за тържищата, общинскитѣ свидѣтелства служатъ за доказателство на собственостьта на едрия добитъкъ, а щомъ ищеца по настоящето дѣло е прѣтендиралъ и съ свидѣтелитѣ си е доказвалъ обстоятелството, което и сѫдътъ приелъ за доказано, че намѣренитѣ у покойния пари произхождатъ отъ добитъкъ принадлѣжащъ на ищеца, а пъкъ отвѣтника съ рѣченото свидѣтелство прѣтендира да е доказалъ, че продавамия отъ покойния добитъкъ не принадлѣжалъ на ищеца, слѣдва,

че сѫдътъ е трѣбвало да обсѫди това общинско свидѣтелство въ сравнение съ свидѣтелскитѣ показания. Това като не е направилъ, Търновския окрѫженъ сѫдъ е допусналъ сѫществено нарушение на чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, който го задължава да вземе въ съображение всичкитѣ привѣдени по дѣлото обстоятелства и да оцѣни всичкитѣ му прѣдставени доказателства. Прочее, оплакването въ касационната жалба, за нарушението на тоя членъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 априлъ 1899 г. подъ 174, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 123 — (652) — 28 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесетий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 516, по описа за 1899 год., на Пѣю Мърковъ и Петръ Герговъ, първиятъ отъ гр. Орѣхово, а вториятъ отъ с. Малорѫдъ. Орѣховска околия, срѣщу рѣшението на Врачанския окрѫженъ сѫдъ отъ 20 ноемврий 1898 год. подъ № 428.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на Пѣю Мървковъ и Петръ Герговъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пѣю Мръвковъ, отъ гр. Орѣхово и Петръ Герговъ, отъ с. Малоръдъ, сѫ заявили на 28 октомврий 1897 год. искъ, противъ Аврамъ Громшинский, Кръсто Каленский и Симеонъ Леванский, отъ с. Бѣли-Бродъ, за възстановление нарушеното владѣние на селище и за врѣди и загуби въ размѣръ на 3000 лева. II Орѣховски мирови сѫдия, съ рѣшението си № 14/98 год., отхвърлилъ искътъ. Истцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 428/98 год., потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: — „че Пѣю Мървковъ, отъ гр. Орѣхово и Петръ Герговъ, отъ с. Малоръдъ, се тѫжатъ, че Аврамъ Громшинский, Кръсто Каленский и Симеонъ Левашки, отъ с. Бѣли-Бродъ, имъ нарушили владѣнието върху едно бранище, находяще се въ землището на с. Бѣли-Бродъ, въ мѣстностьта „до лозята“, при съсѣди: Бѣло-Бродски лозя, Ливашки шумакъ и Фуренски пѫть, вслѣдствие на което молятъ да имъ се възстанови нарушеното владѣние и да се осѫдятъ послѣднитѣ да имъ заплатятъ 300 л. за врѣди и загуби причинени отъ нарушението, както и всичкитѣ сѫдебни и по водение на дѣлото разноски; че апелаторитѣ, за да докажатъ какво отвѣтницитѣ по апелъ имъ нарушили владѣнието върху прѣдмѣтното бранище и че до момента на нарушението фактическото владѣние върху това бранище било въ тѣхнитѣ рѫцѣ, посочиха на свидѣтелитѣ: Илия Митовъ, Ив. Македонеца и Ив. Каменовъ, отъ показанията на които се установява, какво въпросното бранище дѣйствително е било въ владѣнието не апелаторитѣ, когато това владѣние е било нарушено, и че на-

рушението е станало отъ нѣкой Стоянъ Колевъ, отъ с. Лехчево, който влѣзълъ и изсѣкълъ часть отъ това бранище, дървата на което му били продадени отъ отвѣтницитѣ по апелъ, дѣйствующи като общински съвѣтници на Бѣло-Бродската селска община отъ името и за смѣтката на послѣдната, която своила часть отъ бранището като нейно; че установенъ факта, какво нарушението въ случая е извършено не отъ отвѣтницитѣ, а отъ друго лице - нѣкой си Стоянъ Колевъ — и че при продаването на дървата въ това бранище, отвѣтницитѣ дѣйствували не отъ тѣхно име и за смѣтка, а отъ името на прѣдставляваната отъ тѣхъ община, то прѣдъ видъ на всичко това, сѫдътъ не може освѣнъ да признае, че лицето, което трѣбва да отговаря тукъ за прѣдмѣтното нарушение, не сѫ отвѣтницитѣ и че въ такъвъ случай искътъ на истеца, както е завѣденъ той, не може освѣнъ да се признае за неправилно завѣденъ и като такъвъ да се отхвърли, като се потвърди обтѫженото рѣшение, а подадената противъ него апелативна жалба, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие; че изгубившата процеса страна плаща на другата станалитѣ по дѣлото разноски, щомъ послѣдната ги поиска". Истцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Вратчанския окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 85, 59 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно отхвърлилъ искътъ имъ щомъ е констатиралъ, че отвѣтницитѣ сѫ продали на Стоянъ Колевъ часть отъ спорното селище да сѣче, слѣдователно, тѣ трѣбва да отговарятъ, а не Стоянъ Колевъ, а възражението имъ, че тѣ сѫ дѣйствували отъ името и за смѣтка на общината, не е трѣбвало да се уважи като голословно.

Слѣдъ доклада и обясненията на повѣреника на касатора, прокурора заключи въ смисълъ: да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, взе въ соображение: Нарушението на владѣнието състои, отъ едно, или нѣколко фактически дѣйствия, като: изораване на нива, или градина, окосване на сѣно, ожънване на сеидби, изсичане на дърва, въздигане, или събаряне на плетъ, ясъ и пр. пр. Подобни дѣйствия съставляватъ нарушение на владѣнието само ако сѫ извършени съ намѣрение да се прѣдяви прѣтенция за собственостьта на владѣнието на имота, защото, ако сѫ извършени неволно, или съ цѣль само да се причини пакость, безъ никаква прѣтенция върху владѣнието, тѣ пораждатъ правото на владѣлеца да иска само врѣди и загуби. Една юридическа личность — община, окрѫгъ, държава и пр. — изпълнява функциитѣ си чрѣзъ дѣйствия вършени отъ физически лица, но за да се отдадѫтъ тѣзи дѣйствия на юридическата личность, трѣбва физическитѣ лица да сѫ ги извършили въ крѫга на даденото имъ отъ нейно име пълномощие; инакъ тѣзи дѣйствия се считатъ за извършени лично отъ тѣхъ, за тѣхна смѣтка и на тѣхна отговорность. Законътъ за селскитѣ общини въ чл. чл. 57, 59 и 61 изброява функциитѣ на общинскитѣ съвѣти и опрѣдѣлява формата, въ която трѣбва да се проявлява волята на юридическата личность — общината — за изпълнението на тѣзи функции, въ пунктове 13 и 14 на чл. 57, пунктове 1 и 4 на чл. 59 и въ чл. 61 отъ тоя законъ се говори: за даване подъ наемъ на общински недвижими имоти, за купуване, трампа и продаване общински недвижими имоти, за водене процеси, или спогаждане. Всѣко едно отъ тѣзи дѣйствия, за да

се счита, че е извършено отъ името и за смѣтка на общината, трѣбва прѣдварително да е обсѫдено отъ общинския съвѣтъ и да е облѣчено въ форма на надлѣжно постановление. Дѣйствията съставляющи нарушение на чие да е владѣние, като съдържатъ въ себе си прѣтенции върху самото владѣние, не могѫтъ да се считатъ за извършени отъ името и за смѣтка на общината, ако не сѫ обсѫдени отъ общинския съвѣтъ и облѣчени въ надлѣжно постановление, защото такива прѣтенции за владѣнието прѣдизвикватъ споръ по сѫдебенъ редъ. По настоящето дѣло Вратчанския окрѫженъ сѫдъ неправилно е извлѣкълъ отъ свидѣтелскитѣ показания доказателство, че нарушението на владѣнието е било извършено отъ името и за смѣтка на общината, тъй като съ свидѣтелски показания могѫтъ да се установяватъ само фактически дѣйствия, извършени отъ частни лица, а дали тѣзи частни лица сѫ дѣйствували отъ името и за смѣтка на общината, могло е да се доказва съ надлѣжно постановление въ смисъль, че тѣзи лица сѫ биле надлѣжно опълномощени отъ общината да дѣйствуватъ така отъ нейно име и за нейни интереси. Вѣднѫжъ установено, както констатирва сѫдътъ, че отвѣтницитѣ сѫ пуснали Стоянъ Колевъ да сѣче въ спорното бранище дърва, които тѣ сѫ продали, тѣ се считатъ за нарушители. А като ги е счелъ, че сѫ дѣйствували отъ името и за смѣтка на общината, безъ да му е било прѣдставено за това надлѣжно постановление, Вратчанския окрѫженъ сѫдъ не се е съобразилъ съ духътъ на сѫществующитѣ законни наредби и, слѣдователно, сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство. Затова и оплакването въ касационната жалба, затова нарушение, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения: Върхвния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 20 ноемврий 1898 год. подъ № 428, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 124 — (659) — 28 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на тринадесетий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова, *гражданско дѣло № 570, по описа за 1899 год., на Ив. С. Войводовъ, отъ гр. Т.-Пазарджикъ, съ Константинъ Стояновъ и Атанасъ Стратиевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане секвестъръ наложенъ върху 524 л. и 4 ст.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Згуревъ, повѣреникъ на Костадинъ Стояновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ив. С. Войводовъ, отъ гр. Т.-Пазарджикъ, заявилъ искъ противъ Костадинъ Стояновъ и Ат. Стратиевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане секвестъръ върху 524 лева и 4 ст. наложенъ отъ първия отвѣтникъ за дългъ на втория, когато тия пари, възъ основание едно условно, сѫ биле негови—на ищеца. Т.-Пазарджикския градски мирови сѫдия, съ рѣшението си № 930/98 г., отхвърлилъ искътъ. Ищеца

е апелиралъ прѣдъ Т.-Пазарджикския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си № 146/99 г., подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „ищеца Ив. С. Войводовъ основава иска си противъ К. Стояновъ върху условното сключено между него и Ат. Стратиевъ и съгласно прѣдписанието на чл. 316 отъ закона за задълженията и договоритѣ се прѣдставлява за собственикъ на сумата 1870 лева, на която Маиръ Данонъ е осжденъ да заплати на Стратиева; отъ това става явно, че ищеца Войводовъ смятря сключеното между него и Стратиева условно за договоръ — цесия, обаче такова опрѣдѣление характера на договора, изразенъ въ поменатото условно, е неправилно, защото при цесията единъ новъ кредиторъ замѣства стария и отстжпенитѣ му права той осжществява отъ свое име; въ случая обаче, ищеца Ив. Войводовъ, както това се вижда отъ съдържанието на исковата му молба, въ процеса между Ат. Стратиевъ и М. Данонъ, е дѣйствувалъ само като повѣреникъ на първия, слѣдователно условното не е нищо друго, освѣнъ едно писменно съглашение за количеството на възнаграждението за водене на дѣлото, това се вижда ясно и отъ съдържанието на условното; така щото Войводовъ съ условното си е придобилъ право да иска отъ Стратиевъ да му заплати само 40 % отъ спечелената сума, която е била присждена Стратиеву, тая сума е станала, прѣди всичко негова собственость и намирала ли се е тя въ ржцѣтѣ на длъжника Маиръ Данонъ, или у сждебния приставъ, всѣки кредиторъ на Стратиева, съ изпълнителенъ листъ въ ржка, е ималъ право да я секвестира и получи". Ищеца подава касационна жалба и се оплаква, че Т.-Пазарджикския окржженъ сждъ е нарушилъ: I) чл. чл. 256 и 628 отъ гражданското сждопроизводство, защото е отхвърлилъ искането му, направено на 16 мартъ 1899 г., да се отложи дѣлото за да докаже новото обстоятелство, че прѣхвърлянето било извѣстно и на длъжника и на отвѣтника, безъ (сждътъ) да се произнесе, че не намира уважителни причини за дѣто ό врѣме не билъ прѣдставилъ доказателствата си по това обстоятелство, а вмѣсто това произнесалъ се е съ протокола си по сжществото на дѣлото, въ смисълъ, че тукъ нѣмало прѣхвърляне, а само задължение да се плати по 40% и пр.; II) чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото е основалъ рѣшението си на несжществующъ доводъ и възражение, като е казалъ, че въ случая нѣмало прѣхвърляне, каквото възражение не било правено отъ противната страна, а било създадено отъ сжда; III) чл. 316 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 384 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че при цесията новия кредиторъ осжществявалъ отстжпеното му право *отъ свое име*, а въ случая той (касатора) билъ дѣйствувалъ отъ името на прѣхвърляча, когато закона не искалъ щото непрѣмѣнно приимача да дѣйствува отъ свое име, щомъ като прѣхвърлянето е дѣйствително и безъ продаването, а догдѣто това не е станало, могло да се дѣйствува отъ името и на двѣтѣ страни.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи въ смисълъ: касационната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сждъ взе въ съображение: 1) Съ протоколното си опрѣдѣление отъ 16 мартъ 1899 г. Т.-Пазарджикския окржженъ сждъ правилно тълкувание дава на чл. 254 отъ гражданското сждо-

производство, като съобразява, че споредъ този членъ, нови доказателства се допускатъ само съ съгласието на противната страна, или ако има уважителни причини за несвоеврѣменното имъ прѣдставляване. Съ това си съображение сѫдътъ е изчерпалъ въпроса по искането на ищеца да се отложи дѣлото за призоваването на свидѣтелитѣ му, защото противната страна — отвѣтника — не се е съгласявала съ това искане на ищеца и защото той не е прѣдставилъ уважителни причини, за дѣто това си искане не е направилъ своеврѣменно. Съ послѣдующето си въ сѫщия протоколъ съображение, че съ условното никакво задължение отъ Маиръ Данонъ къмъ А. Стратиевъ не е прѣхвърлено върху Войводова, сѫдътъ искалъ и по сѫществото да изтъкне, че свидѣтелитѣ, даже да се допустнатъ, нѣматъ значение прѣдъ видъ естеството на условното. Обстоятелството, че съ послѣдното си съображение сѫдътъ се е произнесалъ по сѫществото на дѣлото въ протоколното си опрѣдѣление, нищо не бърка на ищеца, тъй като не се отнело неговото право, заедно съ обжалването на мотивитѣ въ рѣшението, да обжалва и това съображение по касационенъ редъ. Прочее, окрѫжния сѫдъ не е нарушилъ навѣденитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 256 и 628 отъ гражданското сѫдопроизводство и за това рѣченото оплакване се явява за неоснователно. 2) Отвѣтната страна може и да не се явява прѣдъ сѫда и никакви доводи и възражения да не прави, нъ отъ това не слѣдва, че сѫдътъ трѣбва да уважи искътъ; искътъ се уважава, или отхвърля, прѣди всичко, споредъ доказателствата на ищеца, а тѣзи доказателства сѫдътъ е длъженъ да ги оцѣни отъ гледна точка на закона, даже и когато не се прави възражение отъ отвѣтника; само ако закона дава такава сила на доказателствата, каквато имъ дава ищеца, отвѣтника е длъженъ за да ги обори, не само да възразява, нъ и да докáже своитѣ възражения (чл. чл. 58 и 282 отъ гражданското сѫдопроизводство). По настоящето дѣло Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ е оцѣнилъ прѣдставеното отъ ищеца доказателство — условното отъ 3 февруарий 1893 г. завѣрено отъ 31 януарий 1898 г.—отъ гледна точка на закона—чл. чл. 316 и послѣдующитѣ отъ закона за задълженията и договоритѣ,—а и безъ възражението отъ отвѣтника, сѫдътъ е билъ длъженъ това да направи. Слѣдователно, второто касаторово оплакване, като оспорява това право и задължение на сѫда, е неоснователно. 3) Теорията, която се привѣжда въ третото касационно оплакване е права само колкото се относи между продавача, или прѣхвърлячa и между купувача, или приемателя, тъй като чл. 316 отъ закона за задълженията и договоритѣ има прѣдъ видъ само тѣзи двѣ лица и счита продажбата, или прѣхвърлянето на едно взимане, или на друго право, за свършена само между тѣзи двѣ лица; когато, обаче, се касае и спрямо трети лица, както въ дáдения случай се касае спрямо отвѣтника, който е трето лице по прѣхвъвлянето—ако въ дѣйствителность тукъ имало би прѣхвърляне—тогава чл. 317 отъ сѫщия законъ изисква, щото на третото лице да е било съобщено прѣхвърлянето. Прочее, чл. 316 отъ закона за задълженията и договоритѣ въ случая не е нарушенъ и за това послѣдното оплакване е тоже неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ив. С. Войводовъ, срѣщу рѣшението на

Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ отъ 31 мартъ 1899 г. подъ № 146, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 125 — (660) — 28 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесетий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ А. Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 571, по описа за 1899 год., на Мито Гачевъ, отъ с. Калугерово, съ Петра Цвѣтанова, отъ сѫщото село, за 200 л., стойность на едно обѣлено крушево дърво.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха

Обстоятелствата сѫ: Мито Гачевъ, отъ с. Калугерово, заявилъ искъ противъ съсѣдката си отъ сѫщото село Петра Цвѣтанова, за 200 лева загуби причинени отъ обѣлването на едно негово крушево дърво. Т.-Пазарджикския околийски мирови сѫдия, съ рѣшението си отъ 6 октомврий 1898 год., уважилъ искътъ. Отвѣтницата е апелирала прѣдъ Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 242 отъ 25 май 1899 год., отмѣнилъ онова на мирови сѫдия е отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „Възивницата се тѫжи противъ рѣшението на Т.-Пазарджикския околийски мирови сѫдия отъ 6 октомврий 1898 год., постановено по гражданското му дѣло № 2297/98 год., съ което е осѫдена да плати на Мито Гачовъ 200 л. обѣзщетение и 41 л. и 10 ст. разноски. Мировия сѫдия е основалъ рѣшението си върху това, че възивницата признала, че малолѣтния ѝ синъ обѣлилъ кората на крушевото дърво на възиваемия; че отъ огледа и заключението на вѣщитѣ людье се установило, че крушевото дърво на възиваемия било обѣлено въ цѣлата окрѫжность долу до дънера и че щѣло да изсѫхне и споредъ годишния приходъ на тази круша, споредъ заключението на вѣщитѣ лица, причиненитѣ врѣди били 200 л.; твърдението на възивницата, че поврѣдата на крушевото дърво, направена отъ малолѣтния ѝ синъ, била зачертана, защото тя на врѣме е замазана съ говежди изверження и добрѣ завързана, така щото и сега била зелена, както и порано, напълно се подкрѣпя отъ показанията на разпитаното вѣщо лице. Факта, че крушевото дърво не било исъхнало, не се отрича и отъ възиваемия, а щомъ причинената врѣда, направена отъ дѣйствията на малолѣтния ѝ синъ на възивницата, е била поправена отъ послѣдната, то искътъ на възиваемия се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли“. Истецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Т.-Пазарджикския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58, 80 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е обсѫдилъ доказателствата прѣдставени въ мировия сѫдъ, както самопризнанието на отвѣтницата, че малолѣтния ѝ синъ обѣлилъ дървото, така и заключението на вѣщитѣ людье, въ свързка съ огледа, че цѣлата окрѫжность на дървото е била обѣлена и че то ще изсъхне, а, вмѣсто това, основалъ е рѣшението си на едно голо възражение на отвѣтницата, че тя била зачертала поврѣдата и че крушовото дърво било още зелено, както казалъ прѣдъ окрѫжния сѫдъ експерта,

безъ обаче да се произнесе, да ли и въ бждяще ще остане зелено, или ще изсъхне.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи въ смисълъ: касационната жалба да се остави безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сждъ взе въ съображение: Отъ обжалваното рѣшение се ясно вижда, че окржжния сждъ е ималъ прѣдъ видъ както самопризнанието на отвѣтницата, че малолѣтния й синъ обѣлилъ крушовото дърво, така и констатирания съ огледа фактъ, че дървото било обѣлено въ цѣлата му окржжность до дънера, а така сжщо и заключението на експерта, че дървото щѣло да исъхне; но окржжния сждъ е уважилъ възражението на отвѣтницата, че врѣдата била зачертана, тъй като вслѣдствие меркитѣ, които тя сжврѣменно е зела да се запази дървото, то било още зелено, обстоятелство, което се подтвърдявало и отъ вѣщото лице, а косвено се е признало и отъ истеца въ смисъль, че то не било още изсъхнало. Наистина вѣщото лице не се е произнесло прѣдъ окржжния сждъ да ли дървото и за въ бждяще ще остане зелено, или ще изсъхне, но истецътъ ималъ право да му зададе този въпросъ, а като не направилъ това, сждътъ ималъ право да се основе само върху факта, че то е още зелено и отъ тамъ да прави заключение, че поврѣдата е зачертана. Прочее, окржжния сждъ не е нарушилъ навѣденитѣ въ касационната жалба чл. чл. 58, 80 и 107 отъ гражд. сждопроизводство и за това оплакването въ нея е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Мито Гачовъ, срѣщу рѣшението на Т.-Пазарджикския окржженъ сждъ отъ 25 май 1899 год. подъ № 242, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 126 — (671) — 2 януарий 1901 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесетий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Ат. Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Л. Горановъ, при секретаря: Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Димитъръ Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Ивана Каранджуловъ, *гражданско дѣло № 599, по описа за 1899 год., на Димитръ Атанасовъ, отъ гр. Пловдивъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския окржжния сждъ, № 285, отъ 18 юний 1899 год.* — Въ заседанието страчитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Х. Стокли Маноловъ, Мариола Зафирияди и Ана Хрисофулу, отъ гр. Пловдивъ, сж заявили искъ противъ Димитръ Атанасовъ и противъ длъжницата му Евридики К. Скарлату, отъ сжщия градъ, за вдигане наложения — отъ първия отвѣтникъ за дългъ на втората — запоръ върху единъ дюкянъ и за да се признае този дюкянъ за собственность на тѣхния длъжникъ, обявенъ въ несъстоятелность, Костадинъ Д. Скарлату. I Пловдивски мирови сждия, съ рѣшението си № 612/98 год.. отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. По апелъ отъ истцитѣ, Пловдивския окр. сждъ, съ рѣшението си № 285/99 г., отмѣнилъ онова на мирови сждия и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: „1) отъ удостовѣрението № 8480 отъ 12/V 1898 год. става явно,

че покойния Константинъ Аргироолу Мандоолу, отъ гр. Пловдивъ, е билъ обявенъ въ несъстоятелность отъ сжда прѣзъ 1895 год, а отъ опрѣдѣлението № 269 отъ 29 септемврий 1897 год. на Пловдивския апелативенъ сждъ се вижда, че дюкянътъ, върху който е наложено възбрана отъ възиваемия Д Атанасовъ, за удовлѣтворение на взискането му противъ Екатерина Скарлату, съпруга на покойния К. Аргироолу, е влизалъ въ актива на несъстоятелния Аргироолу Мандоолу и е постановено да се продаде за смѣтка на масата — кредитори на несъстоятелния; 2) че съгласно чл. 165 отъ турския търговски законъ, който е билъ въ сила прѣзъ 1895 год., когато е билъ обявенъ въ несъстоятелность К. Аргироолу Мандоолу, въ рѣшението. съ което се обявява несъстоятелностьта, се запазва и турянето запоръ и възбрана и запечатването на всички имоти на несъстоятелния, значи въпросния дюкянъ е билъ подъ възбрана още отъ 1895 год., отъ деньтъ на обявяването за несъстоятеленъ К. Мандоолу и то за удовлѣтворението взисканията на масата кредитори на несъстоятелния; възбраната пъкъ наложена на сжщия дюкянъ отъ Д. Атанасовъ за взискането му противъ Е. К. Скарлату, датира по кжсно отъ 1896 год., когато е издаденъ изпълнителния му листъ противъ Е. К. Скарлату, както признава и самия възиваемъ; слѣдователно, втората възбрана не може нито да изключи първата, нито да има нѣкакво влияние върху първата, защото е отъ по-послѣдна дата и за дълга на другъ длъжникъ; 3) неосновательно е твърдението на възиваемия, че дѣлото по несъстоятелностьта на Константинъ А. Мандоолу е свършено било прѣди турянето на възбрана върху въпросния дюкянъ отъ Д. Атанасовъ, защото Плодивския окржженъ сждъ неправилно обявилъ дѣлото по несъстоятеностьта на К. А. Мандоолу за свършено съ опрѣдѣлението си № 4407 отъ 10 октомврий 1896 год, тъй като тогава е билъ още неразрѣшенъ спора, подигнатъ отъ кредиторитѣ на несъстоятелния Мандоолу — Мария Зафироолу и др. за продаването на въпросния дюкянъ за удовлѣтворение на масата, а пъкъ Пловдивския апелат. сждъ съ опрѣдѣление № 269 отъ 29 септемврий 1897 год., косвено признава, че производството по несъстоятелностьта на К. А. Мандоолу, не е още свършено и постановява да се продаде за смѣтка на масата въпросния дюкянъ; 4) че щомъ като възбраната, която сжществува върху спорния дюкянъ, въ полза на масата кредитори по несъстоятелностьта на К. А. Мандоолу, то възбраната наложена по послѣ отъ Д. Атанасовъ на сжщия дюкянъ за взискане противъ другъ длъжникъ, се счита за не дѣйствителна и неможе да причини никакви послѣдствия; 5) че възиваемия Д. Атанасовъ не доказва съ нищо и отъ показанията на всидѣтелитѣ не се установява, че въпросния дюкянъ принадлѣжи на неговата длъжница Е. К. Скарлату, а не на несъстоятелния К. А. Мандоолу, каквото е до сега положението и каквато е прѣзумцията; до доказване на противното, въпросния дюкянъ се прѣзюмира (счита), че е собственность на К. А. Мондоолу — значи на масата, защото се намира въ описа на имотитѣ на К. А. Мандоолу, слѣдователно никой неможе да туря върху му възбрана за удовлѣтворение взискание противъ другитѣ; 6) искането на апелаторитѣ да се признае въпросния дюкянъ за собственость на покойния имъ длъжникъ К. А. Мандоолу е неосновательно, защото прѣзумцията е че този дюкянъ е на К. А. Мандоолу и

не принадлѣжи на тѣхъ, въ такъвъ случай, да доказватъ и да искатъ признаването на собственостьта на К. А. Мандоолу, противното принадлѣжи на възиваемитѣ, т. е. че дюкяна не е на К. А. Мандоолу, което не доказватъ обаче; 7) че иска за дигане на възбраната, наложена върху въпросния дюкянъ на възиваемия, е основателно и рѣшението на мирови сѫдия трѣбва да се видоизмѣни въ горния смисълъ". — Д. Атанасовъ подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивския окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 139 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото истцовата страна не е доказала, че спорниятъ дюкянъ билъ дѣйствително туренъ подъ запоръ още когато К. А. Мандоолу билъ обявенъ за несъстоятеленъ, или че се е намиралъ въ рѫцѣтѣ на синдикатътъ му, и вмѣсто за това да иска отъ истцовата страна доказателства, сѫдътъ й създалъ една прѣзумция, а отъ отвѣтника е искалъ доказателства, че дюкянътъ билъ на длъжницата му.

Слѣдъ доклада, прокурора заключи: обжалваното рѣшение да се отмѣни.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ взе въ съображение: Чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство задължава мировитѣ сѫдии, респективно окрѫжнитѣ сѫдилища, които разгледватъ мирови дѣла по възивъ, да издаватъ рѣшения, които непротиворѣчатъ на дѣйствующитѣ въ сила закони. Рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ по настоящето дѣло противорѣчи на елементарното начало, прокарано чрѣзъ чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, споредъ което истецътъ, прѣди всичко, е длъженъ да докаже искътъ си, а отвѣтникътъ възраженията си, противъ онова що е доказалъ истецътъ, тъй като въ случая сѫдътъ е искалъ отъ отвѣтника да докаже, че имота, върху който е наложилъ запоръ прѣзъ 1896 год. за дългъ на длъжницата си Евридика К. Скарлату, билъ нейна собственость, а освобождава истцитѣ отъ тяжестьта имъ да докажатъ, че тоя имотъ билъ собственость на тѣхния длъжникъ. Но окрѫжния сѫдъ счита че чл. 165 отъ турския търговски законъ, като прѣдписва да се наложи запоръ на всичкитѣ имоти въ актива на единъ търговецъ, обявенъ въ несъстоятелность, създава въ случая една прѣзумция, че и върху спорния имотъ билъ наложенъ запоръ прѣзъ 1895 год., когато длъжникътъ на истцитѣ билъ обявенъ въ несъстоятелность, щомъ тоя имотъ се намиралъ въ неговия активъ, както се виждало отъ едно опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ съ дата 29 септемврий 1897 год. Обаче тази прѣзумция не е отъ законнитѣ прѣзумции, тъй като чл. 165 отъ турския търговски законъ казва, какво трѣбва да се направи, но не прѣзумира да е направено онова, което трѣбвало да се направи, така щото Пловдивския окрѫженъ сѫдъ не се е намиралъ прѣдъ едно законно прѣдположение, което по силата на чл. 433 отъ гражданското сѫдопроизводство, освобождава истцитѣ да прѣдставятъ доказателствата си, че върху спорния имотъ имало наложенъ запоръ прѣзъ 1895 год., когато тѣхниятъ длъжникъ билъ обявенъ въ несъстоятелность; въ случая сѫдътъ не е могълъ да си служи и съ неустановена отъ закона прѣзумция, защото сѫществуването на запоръ не се доказва съ свидѣтелски показания, а извѣстно е, споредъ чл. 435 отъ гражданското сѫдопроизводство, че

неустановени отъ закона прѣдположения не се допускатъ тамъ, дѣто свидѣтелски показания се не допускатъ. Съгласно чл. 557 отъ гражданското сждопроизводство запоръ върху недвижимъ имотъ става чрѣзъ записване възбраната въ запрѣтителната статия у падлѣжния нотариусъ. Отъ това слѣдва, че сжществуването на единъ запоръ трѣбва да се докаже чрѣзъ удостовѣрение отъ надлѣжния нотариусъ. А понеже въ случая отвѣтникътъ — взискатель е наложилъ запоръ прѣзъ 1896 год. върху спорния имотъ, като находящъ се въ владѣнието на длъжницата му Ев. К. Скарлату, законната прѣзумция е, споредъ чл. 985 ал. II отъ гражданското сждопроизводство, че имотътъ билъ нейна собственость. За оборване именно на тази прѣзумция, т. е., че имотътъ е собственость на Ев. К. Скарлату, истцитѣ сж прѣдявили настоящия искъ съгласно чл. 1047 отъ гражданското сждопроизводство и понеже този членъ задължава третитѣ лица да заявяватъ искъ и, слѣдователно, да доказватъ правата си върху имота за да се вдигне наложения върху му запоръ, тѣ именно сж длъжни, съгласно чл. 282 респективно чл. 58 отъ гражданското сждопроизводство, да докажатъ, че спорниятъ имотъ е собственость тѣхна, или на тѣхния длъжникъ. Прочее, отъ тази гледна точка, Пловдивския окржженъ сждъ е сжществено нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, като е освободилъ истцитѣ отъ задължението имъ да докажатъ искътъ си и за това оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ, отъ 18 юлий 1899 год., подъ № 285, защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 58 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 127 — (688) — 6 януарий 1901 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и вторий декемврий хилядо деветстотната година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Атанасъ Хитовъ, членове: Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджулова *гражданско дѣло № 623, по описа за 1899 год., на Тодоръ Р. Абаджи, отъ гр. Ловечъ, срѣщу рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ, отъ 28 юний 1899 год., подъ № 142.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хр. Т. Драсовъ, отъ гр. Ловечъ, съ исково прошение до Ловчанския градски мирови сждия на 30 октомврий 1898 год, завѣлъ искъ противъ Тодоръ Радковъ Абаджи, отъ сжщия градъ, за право на изкупуване по закона на $1/2$ частъ отъ единъ дюкянъ отъ стойность 800 лева. Мирови сждия, съ рѣшението си подъ № 152/99 г., отблъсналъ искътъ като недоказанъ. По апелъ отъ истеца Ловчанския окржженъ сждъ, съ рѣшението си отъ 28 юний 1899 год. подъ № 142, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: „1) че Хр. Т. Драсовъ, отъ гр. Ловечъ, съ исково прошение до Ловчанския градски мирови сждия, зарегистровано подъ № 2910, е молилъ да му се признае правото на изкупване на половината отъ дюкяна,

указанъ въ исковото му прошение, като се осѫди купувача му — отвѣтника — Тодоръ Р. Абаджи, отъ гр. Ловечъ, да си приеме стойностьта му 800 л., за колкото го билъ купилъ и да му го остави въ негово владѣние, а така сѫщо да го осѫди да му заплати сѫдебнитѣ разноски и правоводене дѣлото; 2) че Ловчанския градски мирови сѫдия, съ издаденото си по това дѣло рѣшение, отблъсналъ изкътъ на истеца, като недоказанъ; 3) че отъ показанията на разпитанитѣ днесь свидѣтели, а именно: Анастасъ Кунчевъ, Тодоръ х. Мичевъ, Станю Андроновъ и Александръ Христовъ, прѣдставени отъ истеца — апелаторъ за доказване на искътъ му, напълно се доказва последния, защото отъ тѣхнитѣ показания се установява слѣдующето: а) че цѣлиятъ дюкятъ, указанъ въ исковото прошение на истеца, е останалъ въ наслѣдство отъ покойния му баща, както нему — на истеца, така и на другитѣ наслѣдници; б) че половината отъ тоя дюкянъ билъ собственость на истеца, който си го владѣялъ и сѫ ползувалъ отъ него отъ отдавна врѣме; в) че другата половина отъ сѫщия дюкянъ била продадена на Тодоръ Радковъ Абаджи, отвѣтникъ по това дѣло отъ Рачо Лазаровъ за 800 л.; г) че дюкяна и до сега не билъ раздѣленъ между наслѣдницитѣ, защото билъ маломѣренъ и д) че истеца своеврѣменно е заявилъ на купувача да му отстѫпи купената половина отъ тоя дюкянъ, като му давалъ и стойностьта му 800 лева, но купувача не се съгласявалъ само за тая сума, но да му даде още и два наполеона, а щомъ това е така, то и въ случая искътъ на истеца слѣдва да се признае за основателенъ и доказанъ и като такъвъ да се уважи, толкозъ повече, че и отъ прѣдставения днесь продавателенъ актъ отъ страна на възиваемия съ дата 16 октомврий 1898 год. се вижда, че той дѣйствително е купилъ половината отъ тоя дюкянъ отъ Рачо Лазаровъ за 800 л.; 4) че макаръ и повѣреника на възиваемия да твърди, че въ случая искътъ на истеца трѣбвало да бѫде отхвърленъ като неоснователенъ, защото дюкяна не билъ продаденъ отъ прямитѣ му притѣжатели на довѣрителя му, а отъ друго лице, която продажба не могла да бѫде приета за валидна, обаче това твърдение на повѣреника неможе да се приеме за вѣрно и уважи, защото въ конкретния случай нѣмаме искъ за признаване продажбата за валидна, а имаме искъ за признаване правото на изкупуване по съпритѣжание, което се прѣдпочита отъ другитѣ изкупувания. Въ случая е достатъчно само да бѫде установенъ факта, че има извършена продажба върху имота, на който се иска изкупуването, който фактъ е и установенъ; а пъкъ дали тая продажба е валидна, или не, неможе да има значение при разрѣшаването на това дѣло; 5) че при това положение на работата, рѣшението на Ловчанския градски мирови сѫдия издадено по това дѣло, слѣдва да се отмѣни и искътъ на истеца да се уважи, като се признае правото му на изкупуване върху спорния $^1/_2$ дюкянъ, слѣдъ като внесе стойностьта му 800 лева на купувача — възиваемъ; 6) че страната, която губи въ процеса, длъжна е да заплати на противната страна разноскитѣ, които е изразходвала по дѣлото, както и за правоводенето му". — Отвѣтникътъ подава касационната жалба и се оплаква, че Ловчанския орѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 231 и 300 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание, че тукъ нѣмало законна

продажба, по причина, че продавача нито билъ собственикъ, нито повѣреникъ на собственицитѣ, слѣдователно, неможе да има и законно изкупуване.

Слѣдъ доклада на дѣлото, прокурора заключи: да се остави касац. жалба безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: Чл. 300 отъ закона за задълженията и договоритѣ дава на съпритѣжателя право на изкупуване върху продадената на чужду лице отъ другия съпритѣжатель часть на общия имотъ. Това право именно искалъ да упражни истецътъ по настоящето дѣло като съпритѣжатель на общия имотъ и за това Ловчанския окрѫженъ сѫдъ му уважилъ искътъ. Чл. 231 отъ сѫщия законъ нѣма за цѣль, както криво счита касаторътъ, до парализира това право на съпритѣжателя, който би желалъ да изкупи продадената на чужду лице часть, нито да даде възможность на съпритѣжателя, който продава своята часть да обиколи закона, като я продаде на чуждо лице чрѣзъ подставено лице. За да се осланя на чл. 231 купувачътъ — респективно касаторътъ трѣбвало по-напрѣдъ, съ силата на този именно членъ, да иска унищожението на продажбата. А щомъ това не е искалъ и слѣдователно е считалъ дродажбата за валидна, той нѣма право да се закриля подъ тоя членъ съ цѣль да осуети правото на изкупуване на истеца. За това Ловчанския окрѫженъ сѫдъ не е нарушилъ чл. чл. 231 и 300 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и, слѣдователно, оплакването въ касационната му жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тодоръ Р. Абаджи, срѣщу рѣшението на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 юний 1899 год. подъ № 142, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 128 — (692) — 12 януарий 1901 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление на двадесетъ и деветий декемврий, хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове: А. Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря В. П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Тошковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 577, по описа за 1899 год., на Петъръ К. Ивановъ, повѣреникъ на Елисавета Теодорова за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣци, съ Христо и Ефтимия Сѫбботинкови, отъ гр. Плѣвенъ и съ Билчо Цановъ, отъ гр. Свищовъ, за кѫща.* — Въ заседанието се явиха: адвокатитѣ Георги Згуревъ, повѣреникъ на Петъръ К. Ивановъ и адвокатътъ Т. Теодоровъ, повѣреникъ на Христо Г. Сѫботинковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 28 мартъ 1894 год., Петъръ К. Ивановъ, отъ гр. Плѣвенъ, повѣреникъ на Елисавета П. Тодорова, отъ сѫщия градъ, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Иванка и Аспарухъ Петрови е прѣдявила искъ прѣдъ Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ, противъ Христо и Ефтимия Сѫботникови, Атанасъ Ангеловъ, отъ гр. Плѣвенъ и Билча Цановъ, отъ гр. Свищовъ, за вдигане неправилно наложенъ запоръ отъ Христо и Ефтимия Сѫботникови и Билчо Цановъ, върху една кѫща съ дворъ отъ една лѣха,

находяща се въ гр. Плѣвенъ. Плѣвенскии окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си подъ № 209 отъ 21 августъ 1897 год., уважилъ искътъ. Срѣщу това рѣшение отвѣтницитѣ Христо и Ефтимия Сѫботникови и Билчо Цановъ, сѫ подали апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „1) истцовата страна за доказване иска си, т. е., че описаната кѫща въ исковото прошение е нейна собствоность, а заедно съ това и основателностьта за вдигането на наложения върху нея запоръ отъ отвѣтницитѣ: Христо и Ефтимия Сѫботникови и Билчо Цановъ, — е прѣдставила въ първостепенния сѫдъ едно продавателно съ дата 3 май 1886 год., отъ което се установява, че отвѣтника Атанасъ Ангеловъ дѣйствително е продалъ на покойния Петъръ Тодоровъ, съпругъ на истцата кѫщата си заедно съ двора, състоящъ отъ една лѣха, която била негова собствено притѣжание, находяша се въ гр. Плѣвенъ, IV кварталъ подъ № 1227, съ съсѣди: Ангелъ Пецовъ, Иванчо Карадиковъ, Цвѣтанъ Пецовъ и пѫть, за 1487 л. и 50 ст., които приелъ напълно отъ купувача Петъръ Тодоровъ, на когото пъкъ той, отъ своя страна, прѣдалъ кѫщата на фактическо владѣние и ступанисване; 2) извършената, обаче, продажба съ това частно домошно продавателно има сила и значение само за странитѣ и лицата, които сѫ я сключили, а не и за третитѣ лица, които не сѫ вземали участие при сключването ѝ. За тѣзи послѣднитѣ това продавателно не е задължително, нѣма никаква сила и значение и на тѣхъ тази продажба, съ която е прѣхвърлено правото на собственость отъ Атанасъ Ангеловъ върху Петъръ Тодоровъ на горѣпомѣнатата кѫща, не може да се противопоставя, а отъ това слѣдва, че това продавателно по настоящето дѣло неможе да има никакво значение и доказателна сила по отношение на отвѣтницитѣ: Христо и Ефтимия Сѫботникови и Билчо Цоневъ, които сѫ за него трѣти лица и тѣ оспорватъ важностьта му; 3) другъ би билъ въпроса, ако прѣдмѣтната частна продажба е била извършена при рѣжима на закона за задълженията и договоритѣ, който е встѫпилъ въ сила на 1 мартъ 1893 год., а частното продавателно е сключено на 3 май 1886 год., т. е. прѣди влизането въ сила на закона за задълженията и договоритѣ, по силата на чл. 219 отъ който законъ частнитѣ писмени актове, или домашнитѣ продавателни, съ които е прѣхвърлено правото на собственость върху недвижими имоти, могѫтъ да се противопоставятъ на трѣтитѣ лица, ако тѣзи послѣднитѣ не прѣдставятъ крѣпостни, или нотариални актове, съ които да удостовѣрятъ, че тѣ върху сѫщитѣ недвижими имоти сѫ добили правото на собственость чрѣзъ публична проданъ, макаръ и съ по кѫсна дата. Въ случая, обаче, за подобно нѣщо и дума не може става, тъй като, както се каза по-горѣ, частното продавателно е издадено прѣди закона за задълженията и договоритѣ; 4) че щомъ като истцовата страна съ това домашно продавателно неустановлява, че тя е собственица на спорната кѫща, нито пъкъ тя доказва това си право да го добила по давностно владѣние, то и иска ѝ за вдигане наложения запоръ върху описаната въ исковото прошение кѫща, се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, като се отмѣни обтѫженото рѣшение на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ, № 209 отъ 21 августъ 1897 год. и се осѫди истцовата страна да заплати на отвѣтницитѣ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ

инстанции; 5) всичкитѣ други писменни документи прѣдставени и отъ двѣтѣ страни като доказателства по дѣлото, се оставятъ отъ сѫда безъ обсѫждение, като не имеющи никакво значение по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 3 юний 1899 год. подъ № 84, отмѣнилъ първостепенното рѣшение. Срѣщу тора рѣшение Петъръ К Ивановъ, повѣреникъ на Елисавета Теодрова за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, касационна жалба, съ която се оплаква, че Русенския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣлю чл. 629 отъ граждѫнското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1 отъ закона за домашнитѣ актове отъ 18 февруарий 1892 год. и съ чл. чл. 219 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно не далъ сила и спрямо кредиторитѣ на прѣдставеното отъ тѣхъ домашно продавателно.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: I) Въпросътъ, който е билъ подложенъ на разрѣшение на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ спорящитѣ страни, се състои въ това, продавателното отъ 3 май 1886 год., може ли да се противопостави на кредиторитѣ на продавача, или неможе, т. е. продажбата отъ 1886 год. прѣхвърлила ли е собственостьта на кѫщата безвъзвратно и по отношение на такива трети лица, каквито сѫ кредиторитѣ на продавача, или пъкъ не е прѣхвърлила, което е много важно, понеже въ послѣдния случай, въпрѣки станалата продажба, кредиторитѣ на продавача биха могли да обърнатъ взискането си върху продадения отъ тѣхния длъжникъ имотъ и да искатъ неговата проданъ, като да не е прѣминалъ имота въ собственность на купувача. Русенския апелативенъ сѫдъ, като приема, че продажбата отъ 1886 год., трѣбва да се реглира по закона за домашнитѣ актове отъ 15 февруарий 1892 год, намира, че споредъ тоя законъ извършенитѣ продажби съ частни продавателни, иматъ сила и значение само за странитѣ и лицата, които сѫ ги сключили, а не и за третитѣ лица, които не сѫ вземали участие при сключването имъ, и това въ различие отъ закона за задълженията и договоритѣ, споредъ който частнитѣ актове могѫтъ да се противопоставятъ на третитѣ лица, ако тѣзи лица непрѣдставатъ крѣпостни, или нотариални актове, съ които да удостовѣратъ, че тѣ върху сѫщитѣ недвижими имоти сѫ добили правото на собственость. Това различие, обаче, между двата закона не може да се признае че сѫществува и тълкуването на закона за домашнитѣ актове отъ 1892 год. е съвсѣмъ погрѣшно. Споредъ чл. 1 отъ тоя законъ „договоритѣ за покупка — продажба на недвижими имоти, извършени по частенъ редъ, ако нѣма придобити крѣпостни права на трѣти лица, раждатъ правото на собственость". Въ тази не много сполучлива, може би, юридическа форма, законодательтъ е изказалъ сѫщото положение, каквото виждаме и въ чл. чл. 218, 219 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а именно, че продажбата на недвижимъ имотъ, извършена съ частенъ актъ, ражда правото на собственость, т. е. прѣхвърля собственостьта на имота върху купувача, стига едно трето лице да не е придобило сѫщото право съ крѣпостенъ актъ, който се прѣдпочита. Но въ дадения случай не се касае до конкуренция на права на разни

лица върху сѫщия недвижимъ имотъ, спорътъ е, извършената частна продажба може ли да се противопостави на кредиторитѣ на продавача, или не може? Кредиторитѣ не сѫ отъ ония трети лица, за които говори чл. 1 отъ закона отъ 1892 год. и чл. чл. 219 и 220 отъ закона за задълженията и договоритѣ, тѣ нѣматъ никакво право върху имота, а желаятъ да обърнатъ взискането си върху него, защото го считатъ, че не е прѣстаналъ да бѫде собственость на тѣхния длъжникъ. Затова спорътъ се свѣжда къмъ въпроса, чий е недвижимия имотъ въ минутата, когато кредиторитѣ сѫ поискали да се наложи запоръ върху него? И въ това отношение не сѫществува различие между казанитѣ два закона, щомъ и споредъ единия и споредъ другия частната продажба прѣхвърля собственостьта върху купувача. Прѣхвърлянето на собственостьта става спрямо всички, не само между купувача и продавача, но и спрямо тѣхнитѣ кредитори, които, правило е, не могѫтъ да иматъ повече права върху имотитѣ на длъжницитѣ, отъ тия, които иматъ послѣднитѣ. Така щото съвършенно неосновательно и съ нищо необосновано е мнѣнието на Русенския апелативенъ сѫдъ, че извършената въ случая продажба имала сила и значение само за странитѣ и лицата, които сѫ я сключили, а не и за третитѣ лица, които не сѫ взимали участие при сключването ѝ. Кредиторитѣ никога не взиматъ участие при сключването на продажбитѣ отъ тѣхнитѣ длъжници, но тѣзи продажби винаги имъ се противопоставятъ, тъй като чрѣзъ тѣхъ продавачитѣ отчуждаватъ своитѣ имоти и нѣматъ вече никакви права върху тѣхъ. Затова Русенския апелативенъ сѫдъ, като е призналъ, че извършената по настоящето дѣло частна продажба неможе споредъ закона отъ 1892 год. за домашнитѣ актове да се противопостави на кредиторитѣ на продача, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл 629 отъ гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 3 юний 1899 год. подъ № 84, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

Азбученъ указатель

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сѫ участвували въ дѣлата, разрѣшени отъ първото гражданско отдѣление на Върховния Касационенъ Сѫдъ прѣзъ 1900 год.

Наредилъ секретарь: **В. Ж. Перфановъ.**

Указатель на законитѣ,

които сѫ тълкувани и разяснени отъ рѣшенията на Върховния Касационенъ Сѫдъ, първо гражданско отдѣление, прѣзъ 1900 год.

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 2	57 (228)
„ 16	47 (271)
„ 29	82 (461) 40 (219)
„ 33	41 (226)
„ 40	109 (569)
„ 48	29 (162) 48 (276)
„ 49	48 (276)
„ 58	81 (456) 126 (671)
„ 84	19 (106)
„ 85	61 (341)
„ 94	111 (577)
„ 100	100 (528)
„ 104	95 (512)
„ 107	2 (9) 3 (12) 8 (31) 9 (32) 16 (78) 17 (87) 18 (99) 20 (110) 27 (136) 29 (62) 30 (170) 32 (176) 35 (138) 38 (209) 44 (243) 46 (261) 50 (281)
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 107	53 (309) 58 (329) 62 (343) 63 (347) 68 (360) 69 (376) 72 (386) 73 (388) 74 (389) 75 (404) 85 (469) 86 (476) 87 (483) 91 (496) 93 (502) 96 (513) 99 (524) 101 (530) 103 (542) 104 (545) 113 (589) 114 (600) 115 (605) 120 (636) 121 (639) 122 (643) 123 (652) 125 (660) 126 (671)
„ 124	34 (186)
„ 128	97 (515)
„ 129	40 (219) 43 (236)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 139	43 (236)
„ 190	34 (186)
„ 224	37 (203)
„ 239	95 (512)
„ 248	25 (134)
„ 254	40 (219)
„ 255	117 (616)
„ 258	19 (106)
„ 284	43 (236)
„ 325	6 (18) 12 (48) 33 (179) 65 (353) 73 (388) 92 (501)
„ 328	32 (216) 60 (337)
„ 329	6 (18) 41 (226) 89 (494)
„ 330	41 (226)
„ 332	41 (226) 60 (337)
„ 334	66 (357)
„ 392	32 (176)
„ 396	14 (68)
„ 400	80 (453)
„ 413 п. IV	11 (40)
„ 432	28 (151)
„ 471	20 (110) 26 (135)
„ 498	15 (73)
„ 524 п. V	2 (9)
„ 597	45 (249)
„ 599	41 (226)
„ 628	26 (135)
Членъ 629	4 (13) 7 (24) 15 (73) 22 (117) 36 (201) 54 (313) 64 (350) 67 (359) 76 (410) 77 (418) 79 (447) 90 (495) 110 (576) 117 (616) 128 (692)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 630	14 (68) 15 (73) 21 (116) 22 (117) 28 (151) 41 (226) 49 (277) 59 (335) 88 (488) 90 (495) 102 (540) 110 (576)
„ 707 п. 1	1 (4)
„ 783	18 (99)
„ 831	24 (123)
„ 948 п. II	83 (464)
„ 985	24 (123)
„ 1017	107 (560)
„ 1021	23 (122)
„ 1021	105 (556)
„ 1022	56 (326)
„ 1027	78 (430)
„ 1028 п. III	56 (326)
„ 1028	107 (360)
„ 1029	59 (335)
„ 1031	59 (335)
„ 1035	105 (556)
„ 1041	88 (464)
„ 1047	71 (383) 31 (174) 118 (628)
„ 1054	24 (123)
„ 1072	22 (117)
„ 1074	22 (117)
„ 1128	84 (468)
„ 1129	84 (468)
Заповѣдно Сѫдопроизводство	
Членъ 5	27 (136)
Законъ за задълженията и договоритѣ	
Членъ 24	108 (568)
„ 26	108 (568)
„ 51	99 (504)
„ 107	61 (341)
„ 192	7 (24)
„ 201	52 (307)
„ 205	52 (307)
„ 219	18 (57)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията	Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Законъ за задълженията и договоритѣ		**Законъ за ипотекитѣ**	
Членъ 219	31 (174)	Членъ 8	36 (201)
	51 (293)	**Законъ за нотариуситѣ**	
„ 220	5 (17)	Членъ 31	116 (615)
	89 (216)	„ 32	116 (615)
	78 (430)	„ 34	35 (188)
„ 231	127 (688)	**Законъ за измѣнение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси**	
„ 300	127 (688)	Членъ 28	58 (329)
„ 316	124 (659)	**Законъ за селскитѣ общини**	
„ 344	98 (520)	Членъ 65 п. 20	10 (39)
„ 380	98 (521)	**Законъ за минитѣ**	
„ 509	109 (569)	Членъ 14	57 (328)
Граждански законъ		„ 15	57 (328)
Членъ 1660	18 (99)	„ 53	67 (328)
„ 1662	82 (461)	**Правилникъ за редътъ на събиране митото и глобитѣ, установени отъ закона за митата отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ**	
„ 1677	18 (99)	Членъ 14	119 (630)
Законъ за наслѣдството			
Членъ 67	49 (277)		
„ 89 п. I	49 (277)		
„ 184	70 (381)		
„ 184	106 (557)		
„ 185	106 (557)		
„ 199	70 (381)		
„ 205	70 (381)		
Законъ за земитѣ			
Членъ 122	55 (316)		

Наредилъ секретарь: **В. Ж. Перфановъ.**

По-важни печатни погрѣшки.

Страница	Редъ			Напечатано	Чети
51	12	отъ	долѣ	proscriptio	prescriptio
95	28	„	„	че тъй	че той
96	5	„	горѣ	да докажо	да докаже
98	5	„	долѣ	недопросъвѣстностьта	недобросъвѣстностьта
115	21	„	горѣ	завонна	законна
115	9	„	долѣ	сжщоство	сжщество
118	11	„	горѣ	№ 47 (171)	№ 47 (271)
138	9	„	долѣ	чл. 623	чл. 629
.145	2	„	„	съ коета	съ което
149	10	„	горѣ	прѣзумира	прѣзумира
178	17	„	долѣ	условии	условия
182	13	„	горѣ	омотъ	имотъ
193	4	„	долѣ	чл. 706	чл. 629
196	18	„	горѣ	въ полза ка	въ полза на
228	21	„	„	нанеже	понеже
252	13	„	долѣ	изцъло	изцѣло
276	8	„	„	отлвърля	отхвърля
299	12	„	горѣ	оть цѣля	отъ цѣлия
321	18	„	„	дродажба	продажба

3172—1903

РѢШЕНИЯ

на

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СѪДЪ

по

ВТОРОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

за 1900 год.

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1903.

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполѣзното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния Касационенъ Сѫдъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сѫ изброени и напечатани само по важнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сѫ оскобени.

Рѣшения

на Върховния Касационенъ Сѫдъ по второто му гражданско отдѣление за 1900 год.

№ 1 — (67) — 2 мартъ 1899 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесетий февруарий хилядо осемстотинъ деветдесеть и девета година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Андрѣй Маноловъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 571, по описътъ за 1898 год., заведено по касационната жалба на Димитръ Петковъ, бивши кметъ на Софийската градска община, срѣщу постановлението на върховната смѣтна палата, отъ 12 май 1898 год. подъ № 820, съ което е обявенъ за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 483 л. и 32 ст. и прѣдъ касата на казаната община съ 149,542 л. и 12 ст.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствувахѫ: адвокатитѣ: Теодоръ Гатевъ и Константинъ Панайотовъ, повѣреници на касатора Димитръ Петковъ и адвоката Александръ Малиновъ, повѣреникъ на кмета на Софийската градска община.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Върховната смѣтна палата въ засѣданието си на 28 октомврий 1897 г., като е разгледала главния отчетъ на Софийското градско общинско управление по изпълнението на бюджета на Соф. община за 1889 г., е намѣрила, че при изпълнението на тоя бюджетъ сѫ били допустнати слѣдующитѣ неправилности: 1) при отпущането на заплатитѣ на нѣкои отъ служащитѣ при казаното общинско управление и платежитѣ на нѣкои прѣдприемачи на общински работи, било е пропустнато да се събере, или пъкъ не е било събрано въ надлѣжния размѣръ, слѣдуемото се патентово даждие, съ което на държавното съкровище е била причинена една щета въ размѣръ на 483 л. и 32 ст., която сума е подлѣжало да се събере отъ тия служащи и прѣдприемачи за такова даждие (п. п. 1—17 и 22—25 отъ приврѣменното постановление на палатата отъ сѫщата дата подъ № 1989); 2) съ платежнитѣ заповѣди отъ 15 мартъ 1889 г. подъ №№ 227 и 228 и отъ 15 юлий с. г. подъ № 733 сѫ били отпустнати на лицата, на името на които сѫ били издадени тия платежни заповѣди, 291 л. и 78 ст. повече отъ колкото е имало да имъ се изплаща, а именно: съ платежната заповѣдь отъ 15 мартъ подъ № 227 на Иванъ Митовъ сѫ били отпустнати за отчуждения му имотъ 1559 л. и 32 ст., отъ които 1166 л. за 291·50 квадратни метра праздно мѣсто, тогава, когато на сѫщия, съгласно постановлението на общинския съвѣтъ отъ 11 априлий 1888 г., за това мѣсто е слѣд-

вало да се заплати 874 л. и 50 ст., така щото било му е заплатено повече 291 л. и 50 ст,. съ платежната заповѣдь отъ сѫщата дата подъ № 228 на Г. П. Димитровъ сѫ били отпустнати 1897 л. и 20 ст., отъ които 586 л. и 80 ст. за отчужденото му мѣсто отъ 195·56 кв. метра, тогава когато за това мѣсто е слѣдвало да му се заплати 586 л. и 68 ст., така щото било му е заплатено 12 ст. повече; съ платежната заповѣдь отъ 15 юлий подъ № 733 на помощника на комисаря Георги Панчовъ сѫ били отпустнати 16 л. 80 ст. заплата за петь деня отъ сѫщия мѣсецъ, тогава когато е слѣдвало да му се заплатятъ 16 л. и 66 ст., така щото били му сѫ наддадени 14 ст. (п. п. 18—20 отъ сѫщото постановление); 3) разхода по платежната заповѣдь отъ 9 октомврий 1889 год. подъ № 1164 на сума 412 л. и 35 ст. за доставка отъ Виена на разни канцеларски принадлѣжности за кадастралното отдѣление при общинското управление не е оправданъ, тъй като при платежната заповѣдь е приложенъ само единъ прѣписъ отъ писмото за порѫчката, и то незавѣренъ, и бѣлѣжка отъ банката, нъ не и разсписка отъ правоимѣющето да получи горнята сума лице, а при платежната заповѣдь отъ 20 януарий с. г. подъ № 24, съ която сѫ отпустнати 650 л. за направата на желѣзни врата за градската градина, не е приложенъ протоколъ за приемането на работата и прѣписъ отъ постановлението на общински съвѣтъ, така щото и тоя разходъ се явява неоправданъ (п. п. 21 и 26 отъ сѫщото постановление); 4) съ платежни заповѣди отъ 9 и 10 августъ 1889 год. подъ №№ 887 и 888 сѫ били отпустнати въ авансъ 10,000 лева зл. за пѫтни и дневни разноски на една тричленна комисия командирована да посѣти Парижското изложение и нѣкои по главни Европейски градове за запознаване съ канализацията, освѣтлението и устройството и поддържането на банитѣ искуственни и минерални. Тая командировка е станала по писменно подканване отъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи. Протокола на общин. съвѣтъ № 48/89 год. за опрѣдѣление на лицата, отъ които е трѣбвало да се състои тая комисия и на размѣра на сумата, която е слѣдвало да се отпустне на тия лица за пѫтни и дневни разноски, не е билъ прѣдставенъ въ казаното министерство за утвърждение, нито е била приложена смѣтка за слѣдуемитѣ се пари за пѫтни и дневни разноски на всѣкиго отъ членоветѣ на комисията, за каквато смѣтка, изрично е било постановено въ казания протоколъ и отъ удостовѣрението на която би се установило, че командировката е била извършена. — За оправдание на прѣдмѣтната сума, общин. управление съ отношението си отъ 3 октомврий 1891 год. подъ № 12217, испратило въ смѣтната палата една разсписка, подписана отъ членоветѣ на комисията: Д. Петковъ, А. Начевъ и Д-ръ Ив. Михаиловъ, безъ да е показано въ нея: кои градове сѫ били посѣтени, колко дни е траяла командировката и колко пѫтни и дневни пари се слѣдвали всѣкиму споредъ опрѣдѣления въ протокола на общинския съвѣтъ размѣръ. — При това разсписката не носи никаква дата и не е завѣрена отъ никого (п. 27 отъ сѫщото постановление); 5) вопрѣки постановленията на чл. 115 отъ закона за градскитѣ общини, били прѣнасяни суми, прѣдвидени за разходване по единъ параграфъ за покриването разноскитѣ по другъ параграфъ и прѣнесенитѣ по тоя начинъ суми, възлизали на 106,383 л. и 7 ст. (п. 28 отъ

сжщото постановление); 6) споредъ главния отчетъ за прихода и разхода прѣзъ бюджетното упражнение на 1888 год. къмъ 31 мартъ 1889 г. сж били останали неизплатени платежни заповѣди на сума 1381 л. и 23 ст., а прѣзъ бюджетното упражнение на 1889 год. сж били исплатени разходи по параграфа за сключени бюджети 31,986 л. 17 ст., т. е. исплатени сж били 30,604 л. и 94 ст. повече и при това неправилно, тъй като Софийския кметъ е разрѣшилъ да се исплати тая сума, безъ да е имало за нея издадени и неизплатени до 31 мартъ 1889 год. платежни заповѣди, както това се прѣдвижда въ прѣдписанията на чл. чл. 12 и 26 отъ правилника за счетоводството и дѣловодството на град. общ. управления (п. 28 отъ сжщото постановление).

Върховната смѣтна палата, като е констатирала тия неправилности и като е признала, че отговорностьта за допущането имъ пада върху бившия прѣзъ 1889 год. кметъ на Софийската градска община Димитръ Петковъ, съ привремѣнното си постановление отъ 28 октомврий 1897 г. подъ № 1989, е обявила послѣдния за неиздълженъ: съ 483 л. и 32 ст. прѣдъ държавното съкровище и съ 148,342 л. и 12 ст. прѣдъ касата на сжщата община. — Слѣдъ издаването на това постановление отъ върховната смѣтна палата е било намѣрено, че сжщия Димитръ Петковъ неправилно е получилъ заплата като кметъ на Соф. градска община за врѣмето отъ 15 октомврий до 15 декемврий 1889 г., тъй като прѣзъ това врѣме той е билъ прѣдставитель въ петото обикновенно Народно Събраняе и е получавалъ като такъвъ дневни пари, а споредъ постановленията на чл. 44 отъ закона за градскитѣ общини, кметоветѣ на градскитѣ общини, когато сж отстранени отъ длъжность, или сж въ отпускъ, пó-дългъ отъ 7 дни, немогжтъ да получаватъ заплата за врѣмето, прѣзъ което сж били отстранени, или сж се намирали въ отпускъ. Вслѣдствие на това, върховната смѣтна палата съ привремѣнно постановление отъ 17 януарий 1898 год. подъ № 128 е обявила Димитръ Петковъ за неиздълженъ прѣдъ касата на Соф. градска община и съ сумата 1200 л., която той е получилъ за заплата, като кметъ на сжщата община за врѣмето отъ 15 октомврий до 15 декемврий 1889 год.

Това постановление, както и постановлението на върховната смѣтна палата, отъ 28 октомврий 1897 год. подъ № 1989, сж били своевремѣнно съобщени въ прѣписи на признатия за неиздълженъ бивши Софийски градски кметъ Димитръ Петковъ, който съ заявления отъ 8 януарий и 25 априлий 1898 год. е прѣдставилъ въ смѣтната палата своите обяснения по констатиранитѣ съ тия постановления неправилности по испълнението на бюджета на Софийската градска община за 1889 год.

Върховната смѣтна палата въ засѣданието си на 12 май 1888 г., като е разгледала тия обяснения на Димитръ Петковъ и като е взела прѣдъ видъ: 1) че за неудържаното патентово даждие по п. п. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24 и 25 на привремѣнното постановление подъ № 1989 е отговоренъ прѣдъ държавното съкровище не общинския бирникъ, а кметътъ, тъй като чл. 6 отъ закона за патентитѣ отъ 1885 год. държи отговорни за правилното облагане и редовно изплащане патента на упражняющитѣ служебни занятия лица тѣхнитѣ началници, а бирника не е началникъ на служащитѣ въ общ.

управление и защото послѣдната алинея на чл. 8 отъ сжщии законъ гласи: „прѣдприемачитѣ сж длъжни слѣдъ утвърждението на търга и прѣди сключването на контракта съ правителството, окржжията или общинитѣ, да заплатятъ припадающата се върху тѣхъ сума за патентно право; въ противенъ случай търга се унищожава“. — слѣдователно кмета е трѣбвало още при сключването контрактитѣ за прѣдприятията, показани въ п. п. 8, 9, 12, 14, 22, 23, 24 и 25 да изиска внасянето на патентното право и ако не се внесе да не сключва контрактитѣ; 2) че за наддаденитѣ 291 л. и 78 ст. по платежнитѣ заповѣди № № 227, 228 и 738 (п. п. 18, 19 и 20 на сжщото постановление) бирника, ако и да е длъженъ да провѣрява документитѣ, не е отговоренъ, а е отговоренъ кмета, който по чл. чл. 125, 126, 127, 129 и 130 отъ закона за градскитѣ общини е отчетникъ и отвѣственъ прѣдъ върховната смѣтна палата за всички намѣрени при провѣрката на отчета неправилности, и освѣнъ това, защото той, кмета, при издаването на поменатитѣ платежни заповѣди е ималъ на ржка оправдателнитѣ документи, та трѣбваше да ги издаде за такава сума за каквато сж документитѣ; 3) че за неоправданитѣ суми по п. п. 21 и 26 не е отговоренъ общинския бирникъ, понеже не се билъ погрижилъ да изиска и приложи при платежнитѣ заповѣди нуждннтѣ документи, защото за да ги изиска тѣ трѣбваше да бждатъ означени въ платежнитѣ заповѣди (чл. 122 отъ закона за градскитѣ общини), а кмета — издателя на заповѣдитѣ — като не е направилъ това, отговоренъ е той и трѣбва или да достави документитѣ, или да внесе въ общинската каса сумитѣ; 4) че между приходнитѣ обявления, както и между другитѣ документи не се намѣри смѣтката за командировката на комисията въ Европа за изучване канализацията, нито пъкъ се намѣри въ касовата и партиднитѣ книги за 1889 и 1890 год. да има възстановена нѣкаква сума по платежнитѣ заповѣди № № 887 и 888, както що е казано въ обясненията, за това отпустнатата сума отъ 10000 лева, остава неоправдана и трѣбва да се оправдае, или върне на общината отъ кмета Д. Петковъ, който е и издатель на платнжнитѣ заповѣди и получатель на сумата (чл. 63 отъ закона за отчетностьта по бюджета); 5) че възражението на кмета Димитръ Петковъ, какво прѣнасянето на сумитѣ отъ единъ параграфъ въ другъ, споредъ както е показано въ п. 28, били направени на основание на утвърдени отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи постановления на общинския съвѣтъ и че, ако затова има нѣкаква отговорность, тя трѣбва да падне не само върху него, — не е основателно и неможе да се уважи, защото прѣнасянията сж станали, както това се вижда отъ протоколитѣ на общинския съвѣтъ, по негово прѣдложение, защото той е отчетникъ и отговоренъ за незаконно произвѣденитѣ разходи и защото той е изпълнилъ тия незаконни постановления и даже съ съзнание, че се нарушава чл. 115 отъ закона за градскитѣ общини; 6) че чл. чл. 12 и 26 отъ правилника за счетоводството и дѣловодството на градскитѣ общински управления допущатъ изплащане само на такива разходи за смѣтка на сключени бюджети, за които е имало издадени платежни заповѣди до 31 мартъ, а срѣщу платената отъ § 34 сума, споредъ както е казано въ п. 29 на приврѣменното постановление № 1989, е имало издадени платежни заповѣди само за 1381 л. и 23 ст., слѣдователно остатъка отъ

30,604 л. и 94 ст., сж изплатени неправилно и защото само вѣдомостьта, за която се помѣнува въ казания членъ отъ правилника, е, която може да оправдае тоя разходъ, а такава Д. Петковъ не е прѣдставилъ и признава, че не е имало; тоя разходъ не може да се счита за правиленъ и сумата му слѣдва да се повърне на общинската каса отъ кмета Петковъ, който е издалъ платежнитѣ заповѣди за него, безъ да има основание за това; 7) че споредъ чл. 44 отъ закона за градскитѣ общини и разискванията по него въ Народното Събрание, (протоколъ XVIII отъ 26 юлий 1886 г.) кметоветѣ и тѣхнитѣ помощници прѣзъ врѣмето когато засѣдаватъ въ Народното Събрание, като народни прѣдставители, нематъ право на заплата отъ общинскитѣ управления, слѣдователно кмета Д. Петковъ е получилъ незаконно заплата за врѣмето отъ 15 октомврий до 15 декемврий 1889 г., тъй като прѣзъ това врѣме той е билъ прѣдставитель. — Поради това възражението, че той като не билъ отстраненъ отъ длъжность, нито пъкъ билъ въ отпускъ, трѣбвало да получи заплата, не е основателно, както не е основателно и възражението, че разискванията по чл. 44 въ Народното Събрание, се отнасятъ само до провинциялнитѣ кметове и помощници, които, за да засѣдаватъ въ Народното Събрание, напущали длъжностьта си, защото при разискванията е говорено за кметове и помощници въобще, а не за провинциални и столични. Така се е разбирало това и въ Софийското градско общинско управление, понеже Соф. град. общински кметъ прѣзъ 1887 год., сжщия Д. Петковъ, който е билъ и народенъ прѣдставитель прѣзъ нея година, е върналъ на възстановление крѣдита кметската си заплата за врѣмето, прѣзъ което е засѣдавалъ въ събранието. — Водима отъ тия съображения, върховната смѣтна палата, съ окончателното си постановление отъ 12 май 1898 год. подъ № 820, е постановила: „обявява се за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 483 л. и 32 ст. и прѣдъ Соф. град. общ. каса съ 149.542 л. и 12 ст. кмета прѣзъ 1889 год. на сжщата община Димитръ Петковъ по главния отчетъ за прихода и разхода на общината прѣзъ бюджетното упражнение на сжщата 1889 год.“ — Срѣщу това постановление Димитръ Петковъ е подалъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която той, както и неговитѣ повѣренници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сжщия сждъ, молятъ за отмѣнението му на това основание, че при издаването му върховната смѣтна палата нарушила: 1) чл. 1 отъ гражданското сждопроизводство съ това, че разрѣшила въпроси, разрѣшението на които влиза въ компетенцията на общитѣ сждилища и 2) чл. 629 отъ сжщото сждопроизводство и чл. чл. 41 и 44 отъ закона за отчетностьта по бюджета съ това, че го призпала за отчетникъ и го обявила за не издълженъ прѣдъ държавното съкровище съ сумата 483 л. и 32 ст. и прѣдъ Софийската град. община съ сумата 149,542 л. и 12 ст. въпрѣки постановленията на законитѣ, тъй като: 1) споредъ чл. 6 отъ закона за данъка върху занятията, за несъбирането на патентово даждие отъ заплатитѣ на служащитѣ при едно общинско управление и отъ прѣдприемачитѣ на общински работи, отговорно лице е общинския бирникъ, който е натоваренъ съ събирането на общинскитѣ приходи и изплащането общинскитѣ разходи; 2) споредъ чл. 18 отъ правилника за счетоводството и дѣловодството на градскитѣ общински управления и

чл. 123 отъ закона за градскитѣ общини за надданенитѣ суми по платежнитѣ заповѣди подъ № № 227, 228 и 733 отговорното лице е сѫщия бирникъ; 3) споредъ чл. чл. 122 и 123 отъ послѣдния законъ и чл. чл. 18 и 19 отъ казания правилникъ, за неправилното оправдание на разходитѣ по платежнитѣ заповѣди подъ № № 24 и 1164, е отговоренъ сѫщия бирникъ; 4) за оправданието на аванса отъ 10,000 л., отпустнатъ съ платежнитѣ заповѣди отъ 9 и 10 августъ 1889 год. подъ № № 887 и 888 сѫ били прѣдставени оправдателни документи, нъ нѣкои отъ тѣхъ по погрѣшка сѫ били приложени отъ бирника къмъ други книжа, за което палатата е трѣбвало да изиска обяснения отъ тоя послѣдния; 5) прѣнасянето на суми отъ единъ параграфъ на бюджета къмъ другъ по рѣшението на общинския съвѣтъ не се забранява отъ закона и ако може да има нѣкаква отговорность за това прѣнасяне, то тая отговорность трѣбва да падне върху цѣлия общински съвѣтъ, а не само върху кмета; 6) споредъ чл. чл. 11 и 18 отъ правилника за счетоводството и дѣловодството на градскитѣ общински управления, отговорното лице за изплащането на сумата 30,604 л. и 94 ст. за смѣтка на сключени бюджети, би могло да бѫде само общинския бирникъ и за изплащането на тая сума той, касатора, въобще нетрѣбвало да се счита за отговоренъ и 7) чл 44 отъ закона за градскитѣ общини не съдържа запрѣщение за кметоветѣ на Софийската градска община, когато тѣ сѫ избрани за народни прѣдставители да получаватъ своята заплата прѣзъ врѣмето на траението на сесиитѣ на Народното Събрание.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: да се признаятъ за основателни само оплакванията на касатора, че той неправилно е билъ признатъ отъ върховната смѣтна палата за отговоренъ: 1) за прѣнасянето на суми отъ единъ параграфъ на бюджета къмъ другъ; 2) за изплащането на сумата 30,604 л. и 94 ст. за смѣтка на сключени бюджети и 3) за получването на кметската си заплата прѣзъ врѣмето отъ 15 октомврий до 15 декемврий, когато той билъ прѣдставитель въ Народното Събрание, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) Оплакването на касатора, че върховната смѣтна палата, съ обтѫженото отъ него постановление е разрѣшила въпроси, разрѣшението на които влиза въ компетенцията на общитѣ сѫдилища, е неоснователно, тъй като на върховната смѣтна палата, съ специалния за нея законъ (закона за върховната смѣтна палата отъ 1885 год. чл. чл. 1 п. п. а, е, 35, 40, 52, 58, 60, 63 и 64), е прѣдоставено, между друго, и сѫдебна власть, а именно — власть да провѣрява правилностьта на отчетитѣ на подсѫдимитѣ ней публични отчетници и да се произнася за отговорностьта на послѣднитѣ за нередовноститѣ допустнати отъ тѣхъ по прибирането и изразходването на повѣреннитѣ тѣмъ обществени пари, а съ постановлението, което касатора обтѫжва, върховната смѣтна палата се е произнесла именно за отговорностьта на сѫщия, като ней подсѫдимъ отчетникъ, за правилностьта на изпълнението отъ негова страна на бюджета на Софийската градска община за 1889 год., когато той е билъ кметъ на сѫщата община. 2) Сѫщо е неоснователно и оплакването на касатора, че върховната смѣтна палата неправилно го признала за отчетникъ, тъй като отъ постановле-

нията на чл. чл. 41, 44 и 45 отъ закона за отчеността по бюджета се вижда, че за отчетници въобще законодателя счита ония лица, които сѫ натоварени да прибиратъ и разходватъ пари, принадлѣжащи на извѣстни обществени учрѣждения, или да надзиравать за правилното събиране и разходване на тия пари и сѫ задължени да прѣдставятъ прѣдъ установенитѣ за това контролни учрѣждения отчетъ за своитѣ операции. — Наистина втория отъ горѣозначенитѣ членове съдържа едно изброение на отчетници, подсѫдими на въховната смѣтна палата, въ което не фигуриратъ кметоветѣ на градскитѣ общини, обаче това изброене не може да се смѣта за изчерпателно, прѣдъ видъ на това, че въ него се посочватъ само отчетницитѣ на държавнитѣ пари, нъ не и отчетницитѣ на други обществени пари. — А пъкъ кои сѫ отчетницитѣ на други обществени пари, които отчетници сѫ подсѫдими на върховната смѣтна палата, това споредъ смисъльта на постановленията на чл. 1 п. п. в) е) отъ закона за сѫщата палата се опрѣдѣля отъ постановленията на специалнитѣ закони за учрѣжденията, въ които тия отчетници служѫтъ. — Постановленията на чл. чл. 33 п. в), 71, 73 и 74 отъ закона за общинитѣ и за градското управление отъ 1882 г., който е билъ въ сила по врѣмето, когато сѫ били издадени сега дѣйствующитѣ закони за отчетността по бюджета и за върховната смѣтна палата, задължаватъ кмета на една градска община да надзирава за редовното събиране и употрѣбление на общинскитѣ приходи и да дава отчетъ по операциитѣ си по испълнението на общинския бюджетъ и го правятъ отговоренъ за недоброто състояние на общинската каса. — Постановленията на сега дѣйствующия законъ за градскитѣ общини, (който е билъ въ сила и по врѣмето, когато касатора Димитръ Петковъ е билъ кметъ на Софийската градска община), така сѫщо задължаватъ кметоветѣ на градскитѣ общини да надзиравать за редовното събиране и употрѣбление на общинскитѣ приходи (чл. 88 п. 6), да даватъ отчетъ за своитѣ операции по изпълнението на общинския бюджетъ и да отговарятъ за неправилността на тия операции (чл. чл. 88, п. 7, 126, 128, 130 и 131). — А щомъ като тия постановления възлагатъ върху кметоветѣ на градскитѣ общини таквива задължения по изпълнението на общинскитѣ бюджети, каквито закона за отчетностьта по бюджета (за който се спомѣна по горѣ) възлага върху отчетницитѣ на държавни пари по изпълнението на държавния бюджетъ, то отъ това става явно, че тѣ кметоветѣ на градскитѣ общини се считатъ по закона за отчетници на общински пари и че въ такъвъ случай, и тѣ, освѣнъ градскитѣ бирници, носятъ отговорность за правилното събиране и разходване на тия пари. 3) Сѫщо е неосновательно и оплакването на касатора, че върховната смѣтна палата неправилно го признала отговоренъ за не събирането на патентовото даждие отъ заплатитѣ на служащитѣ при Софийското град. общин. управление и отъ слѣдуемитѣ се на прѣдприемачитѣ на общински работи платежи, тъй като закона за данъка върху занятията, на постановленията на който той, касатора, основава това си оплакване, не е билъ издаденъ още по врѣмето, когато това патентово даждие е подлѣжало да се събере, — по това врѣме е билъ въ сила закона за патентитѣ отъ 1885 год., а споредъ изреченитѣ и ясни постановления на чл. 6 отъ тоя законъ, отго-

ворното лице за неправилното облагане и нередовното събиране на това даждие отъ служащитѣ въ извѣстно учрѣждение е началника на това учреждение, слѣдователно и въ градското общ. управление прѣзъ врѣмето, когато е билъ въ дѣйствие тоя законъ, отговорнитѣ лица за неправилното събиране на патентовото даждие отъ служащитѣ въ тия управления сж кметоветѣ, а не градскитѣ бирници. Сжщитѣ кметове сж отговорни и за несъбирането на патентовото даждие отъ прѣдприемачитѣ на общински работи, прѣдъ видъ на това, че отъ послѣднитѣ това даждие, споредъ постановленията на послѣдната алинея на чл. 8 отъ сжщия законъ, е трѣбвало да се събере още прѣди сключването на контракта за прѣдприятието, слѣдователно още въ тоя моментъ, кметътъ е трѣбвало да разпорѣди да се събере това даждие, и щомъ като не е направилъ такова разпорѣждане, то той е отговоренъ за пропущането да се събере даждието. 4) отъ втория мотивъ на обтжженото постановление се вижда, че върховната смѣтна палата е признала, че за наддаденитѣ суми по платежнитѣ заповѣди подъ № № 227, 228 и 733 градския бирникъ, макаръ че той е длъженъ да провѣрява документитѣ, които оправдаватъ разходитѣ, не носи никаква отговорность, а е отговоренъ само кмета, защото послѣдния, споредъ чл. чл. 125—127, 129 и 130 отъ закона за градскитѣ общини, е отчетникъ и отвѣтственъ за всички намѣрени при провѣрката на отчета неправилности и защото той при издаванието на споменатитѣ платежни заповѣди ималъ на ржка оправдателнитѣ документи, та трѣбвало да издаде първитѣ за такава сума, за каквато сж послѣднитѣ, а отъ третия мотивъ на сжщото постановление се вижда, че палатата е признала, че бирника не е отговоренъ и за неправилното оправдание на разходитѣ по платежнитѣ заповѣди подъ № 24 и 1164, ако и да не е изискалъ да се приложатъ при послѣднитѣ нужднитѣ оправдателни документи, не е отговоренъ за това, защото тия документи не били означени въ самитѣ платежни заповѣди, въ какъвто случай е отговоренъ само издателя на заповѣдитѣ — кмета — който не е означилъ документитѣ. Тия сждения на върховната смѣтна палата, не могжтъ да се признаятъ за правилни, тъй като провѣдения въ тѣхъ възгледъ, че отчетникъ въ градско общинскитѣ управления е само кмета и че за такъвъ неможе да се смѣта и общинския бирникъ, не се оправдава отъ постановленията на закона за градскитѣ общини. Споредъ постановленията на чл. чл. 104 и 119 отъ тоя законъ, освѣнъ кмета, изпълнението на общинския бюджетъ е възложено и върху бирника на едно градско управление, който е натоваренъ да прибира общинскитѣ приходи и да производжда общинскитѣ разходи. Съ сжщитѣ постановления, както и съ постановленията на чл. чл. 106, 122, 123, и 125 отъ сжщия законъ, общинския бирникъ е задълженъ да внимава, щото прибирането на общинскитѣ приходи и произвѣждането на общинскитѣ разходи, да остава въ кржга на пълномощията, които сж дадени за това на общинскитѣ управления отъ закона, или отъ нѣкои специални постановления на общинскитѣ съвѣти. А пъкъ постановленията на чл. 129 отъ сжщия законъ държатъ отговоренъ бирника за неправилноститѣ, допуснати по изпълнението на общинския бюджетъ. Като се вземе прѣдъ видъ всичко това, както и опрѣдѣлението на понятието „отчетникъ“, което се навѣде по-горѣ, слѣдва да се признае, че

въ градскитѣ общински управления, освѣнъ кмета за отчетникъ на общинскитѣ пари, трѣбва да се счита и общинския бирникъ и че въ такъвъ случай и послѣдния носи отговорность за неправилноститѣ допуснати по изпълнението на общинския бюджетъ, до толкова разбира се, до колкото тия неправилности сѫ произлѣзли отъ неиспълнението на ония обязаности, които закона възлага върху него, по изпълнението на бюджета.

Прѣдъ видъ на изложеното и по настоящето дѣло върховната смѣтна палата, като е констатирала, че при изразходванието на сумитѣ по платежнитѣ заповѣди подъ № № 227, 228, 733, 24 и 1164 сѫ били допустнати нѣкои неправилности, е била длъжна да се произнесе, каква отговорность носи за тия неправилности общинския бирникъ и отговоренъ ли е освѣнъ него за сѫщитѣ неправилности и общинския кметъ и ако признае, че е отговоренъ и послѣдния, то да опрѣдѣли, въ каква степень е отговоренъ всѣки единъ отъ тѣхъ. — Върховната смѣтна палата, като отъ една страна не е направила това, а отъ друга страна е признала, че общинския бирникъ не е отговоренъ никакъ за неправилното изразходвание на сумитѣ по горѣозначенитѣ платежни заповѣди, при всичко, че е констатирала, че той не е изискалъ да се прѣдставятъ оправдателнитѣ документи, които е трѣбвало да се приложатъ при тия платежни заповѣди, съ това е нарушила постановленията на чл. 122 отъ закона за градскитѣ общини, които задължаватъ общинския бирникъ да изисква, щото при изплащанието на платежнитѣ заповѣди, да се прѣдставляватъ и оправдателнитѣ документи, които слѣдва да бѫдатъ приложени при тѣхъ и го правятъ отговоренъ за неиспълнението на тия негови задължения. 5) Относително оправдаванието на аванса отъ 10,000 лева, който е билъ отпуснатъ за пѫтни и дневни разноски на комисията, която е била опрѣдѣлена за да посети нѣкои европейски градове съ цѣль да се запознае съ устройството на канализацията, освѣтлението и общественитѣ бани на тия градове, касатора — Димитръ Петковъ въ своитѣ обяснения, дадени въ върховната смѣтна палата по констатиранитѣ отъ послѣднята неправилности по испълнението на бюджета на Софийската град. община за 1889 година, е поддържалъ, че той е прѣдставилъ на общинския бирникъ, между другото, и смѣтка за слѣдуемитѣ се пѫтни и дневни пари на членоветѣ на сѫщата комисия, но е изказалъ едно прѣдположение, че тя по погрѣшка е била приложена отъ бирника при обявлението, съ което сѫ били внесени за възстановление на кредита останалитѣ непохарчени пари отъ тоя авансъ, като сѫщеврѣменно е указалъ, че ако за нея се поискатъ обяснения отъ бирника, то тя *непрѣменно* ще се намѣри въ документитѣ на общинското управление отъ 1889 година. — Въ четвъртия мотивъ на своето окончателно постановление, върховната смѣтна палата, по поводъ на това заявление на касатора, като указва, че такава смѣтка не се намирала между приходнитѣ обявления, както и между другитѣ документи, нито пъкъ се намирала въ касовата и партиднитѣ книги за 1889 година и 1890 година да има внесена нѣкаква сума по платежнитѣ заповѣди подъ № № 887 и 888 за въстановление на кредита, се произнася, че казаната сума 10,000 лева остава неоправдана и трѣбва да се оправдае, или да се повърне на общината отъ бившия

кметъ Димитръ Петковъ, който е и издатель на платежнитѣ заповѣди и получитель на сумата. Обаче не може да се признае, че върховната смѣтна палата е постѫпила правилно въ тоя случай, като за да провѣри твърдението на ксатора, че въ документитѣ на Софийското градско общинско управление за 1889 год., сѫществува смѣтка за оправдаването на изразходването аванса отъ 10,000 лева, се е ограничила само съ справка въ прѣдставенитѣ ней оправдателни документи на сѫщото управление, тъй като отъ една страна касатора е посочилъ, че такава смѣтка той е прѣдставилъ на общинския бирникъ, и че ако се поискатъ обяснения отъ послѣдния, то тя *непрѣменно* ще се намѣри въ документитѣ на общинското управление за 1889 година, а отъ друга страна той е изказалъ само едно прѣдполагание, че тая смѣтка е била приложена при обявлението, съ което сѫ били внесени за възстановление на кредита останалитѣ непохарчени пари отъ казания авансъ, а въ такъвъ случай, щомъ като сѫщата смѣтка не се е оказала въ прѣдставенитѣ въ върховната смѣтна палата оправдателни документи, послѣднята е трѣбало, прѣдъ видъ на указанието за това на касатора и прѣдъ видъ на това, че сѫщия нѣма възможность сага, като не е кметъ на Софийската община, да издири самъ тая смѣтка измежду книжята на Софийското градско общ. управление, да изиска отъ бирника на сѫщото управление да направи справка за нейното сѫществувание и слѣдъ това вече да се произнесе окончателно, дали сумата отъ 10,000 лева, слѣдва да се смѣта за оправдана, или неоправдана. — Като не е постѫпила така, върховната смѣтна палата съ това е нарушила постановленията на чл. чл. 44 отъ закона за върховната смѣтна палата, които задължаватъ сѫщата палата, прѣди да се произнесе окончателно за отговорностьта на извѣстенъ отчетникъ, да изиска всички недостающи свѣдения, отъ неличностьта на които би зависило правилното произнасяние за констатиранитѣ нередовности въ операциитѣ на тоя отчетникъ. — 6) Отъ петия мотивъ на обтѫжоното постановление се вижда, че върховната смѣтна палата е признала, че касатора е отговоренъ и за сумитѣ, които сѫ били прѣнасяни отъ единъ параграфъ на общинския бюджетъ къмъ другъ и че обстоятелството, че това прѣнасяние е станало по рѣшението на общинския съвѣтъ, не го освобождава отъ тая отговорность. — И това сѫждение на върховната смѣтна палата така сѫщо не може да се признае за правилно, тъй като, запрѣщението което чл. 115 отъ закона за градскитѣ общини прѣдвижда за прѣнасянието на суми отъ единъ параграфъ на общинския бюджетъ къмъ другъ, се относи до испълнителитѣ на общинския бюджетъ, но не и до общинския съвѣтъ, на властьта на който е прѣдставено отъ закона обсѫжданието и приеманието на общинския бюджетъ (чл. 101 отъ закона за град. общини). — Даже и съмнѣние не може да има за това, че щомъ като общинския съвѣтъ е властенъ да разрѣшава приходитѣ и разходитѣ по общинския бюджетъ, то той е властенъ и да прави измѣнения въ приетия вече отъ него бюджетъ, щомъ като това се окаже потрѣбно въ течението на бюджетното упражнение. — А въ такъвъ случай, слѣдва да се признае, че върховната смѣтна палата неправилно е изтълкувала постановленията на членъ 115 отъ закона за градскитѣ общини и е нарушила тия постановления, като е призна̀ла,

че касатора е отговоренъ за прѣнасянието суми отъ единъ параграфъ на общинския бюджетъ къмъ другъ, при всичко, че за това прѣнасяние е съществувало рѣшение на общинския съвѣтъ. — 7) Споредъ постановленията на чл. 63 отъ закона за отчетностьта по бюджета, издавачитѣ на платежни заповѣди сѫ отговорни за сумитѣ, които сѫ платени на нѣкои лица, безъ да иматъ право за тѣхъ, а въ втората алинея на сѫщия членъ е казано буквално слѣдующето: „всички суми, заплатени неправилно, или по погрѣшка се повръщатъ въ ковчежничествата, или отъ получителитѣ, или отъ издавачитѣ на заповѣдьта“. — За да се уясни, за каква неправилность въ изплащанието на извѣстни суми се говори въ тая алинея, слѣдва да се съпостави съдържанието на послѣдната съ онова на първата алинея отъ сѫщия членъ, а отъ това съпоставяние излиза на яве, че издавачитѣ на платежни заповѣди отговарятъ, ако сѫ допустнали да се заплатятъ суми на лица, които не сѫ имали право да получатъ такива и въ това именно се състои неправилностьта, за която се говори въ втората алинея на горѣспоменатия членъ отъ закона за отчетностьта по бюджета. — Прѣдъ видъ на това и по настоящето дѣло върховната смѣтна палата за да признаеше касатора Димитръ Петковъ за длъженъ да повърне на касата на Софийската градска община сумата 30604.94 ст., която е била исплатена за смѣтка на сключени бюджетни упражнения, бѣше длъжна, между другото, да констатира, че лицата, на които е било исплащано отъ тая сума, не сѫ имали да взематъ отъ общината, или пъкъ, че тѣмъ е било исплатено несвоеврѣменно и тая несвоеврѣменность на исплащанието е имала за резултатъ възпрѣпятствуванието на правилното упражнение на бюджета, отъ който е била изплатена горнята сума. — А щомъ като отъ страна на върховната смѣтна палата не е било констатирано нито едното, нито другото, то сѫщата палата не е имала законно основание да осѫди касатора Димитръ Петковъ да повърне на касата на Софийската градска община сумата 30604·94 стотинки, а като е направила това, е нарушила чл. 63 отъ закона за отчетностьта по бюджета. — 8) Споредъ смисъльта на пстановленията на чл. 44 отъ закона за градскитѣ общини, общинскитѣ кметове, които сѫ и прѣдставители въ Народното Събрание прѣзъ врѣмето на траението на сесиитѣ на послѣднето, ако взематъ, или сѫ се явили да взематъ участие въ засѣданието му, се смѣтатъ, че сѫ се отстранили отъ испълнението на своите кметски обязаности и по тая причина, тѣ се лишаватъ отъ правото си да получаватъ прѣзъ това врѣме кметската си заплата. А че е такава смисъльта на постановленията на чл. 44 отъ закона за градскитѣ общини, това явствува и отъ самитѣ дебати на народнитѣ прѣдставители, станали въ Народното Събрание по приеманието на тия постановления (дневникъ по засѣданията на четвъртото обикновено Народно Събрание 4-а извънредна сесия на 26-й юний 1896 год.), отъ които се вижда така сѫщо, че установеното въ тия постановления правило не съдържа никакво исключение за кметоветѣ на Софийската градска община. — А отъ това слѣдва, че оплакването на касатора Димитръ Петковъ, че върховната смѣтна палата неправилно е признала, че той не е ималь право да получи заплата като кметъ на Софийската

община за врѣмето отъ 15-й октомврий до 15-й декемврий 1889 година, когато той е билъ прѣдставитель въ Народното Събрание, е неосновательно. — Върховния Кассационенъ Сѫдъ, като намира, че констатиранитѣ по-горѣ нарушения отъ страна на върховната смѣтна палата на постановленията на чл. чл. 115 и 122 отъ закона за градскитѣ общини чл. 63 отъ закона отчетностьта по бюджета и чл. 44 отъ закона за върховната смѣтна палата, сѫ сѫществени, тъй като допущанието имъ е могло да окаже влияние на изхода на дѣлото, опрѣдѣлява: 1) Постановлението на върховната смѣтна палата отъ 12-й май 1898 година подъ № 820, защото сѫ нарушени чл. чл. 115 и 122 отъ закона за градскитѣ общини, чл. 44 отъ закона за смѣтната палата и чл. 63 отъ закона за отчетностьта по бюджета, по пунктове 2—6 включително отъ сѫщото постановление, да се отмѣни, а относително останалитѣ пунктове 1-й и 7-й за несъбраното патентово даждие и повръщанието на кметската заплата, въ врѣмето на сесията на Народното Събрание, се оставя въ сила. — II. Дѣлото да се повърне въ сѫщата палата, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 2 — (1) — 5 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти януарий хилядо деветстотна година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 510, по описа за 1899 год., на Георги Мусевичъ, нотариусъ при Т.-Пазарджикски окр. сѫдъ, признатъ за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 252 л., по отчета за 1895 год.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви адвоката Св. Димитровъ, повѣреникъ на Г. Мусевичъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ приврѣменно постановление № 1898 отъ 29 ноемврий 1897 год., върховната смѣтна палата е признала Г. Мусевичъ, нотариусъ при Т.-Пазарджикския окр. сѫдъ прѣзъ 1895 г., за неиздълженъ прѣдъ хазната съ 261 л. 40 ст., за слѣдующитѣ нередовности, допуснати отъ него: 1) за издаване 17 крѣпостни актове по публична продажба, срѣщу квитанция № 703 отъ 21 мартъ 1897 год., събрано е 63 ли. 16 ст., когато съгласно чл чл. 101, 112 и 122 отъ закона за нотариуситѣ, слѣдвало да се съберать 64 л. 56 ст., т. е. 1 л. 40 ст. по-малко; 2) не е събрано, по силата на чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ, по 4 л. за актово мито отъ издаденитѣ 65 акта на разни лица, всичко 260 л. Недоволенъ отъ това постановление Георги Мусевичъ е подалъ въ установения отъ закона срокъ, обяснения: а) по п. 1, че правилно е събралъ митата, понеже погрѣшно сумата на единия отъ актоветѣ е взета за 95 л., когато тя е 25 л. Това твърдение, обаче той съ нищо не потвърдява, а въ постановлението тя е вѣрно показана по квитанцията; и б) по п. 2, че сумитѣ по актоветѣ подъ № № 16 и 17 сѫ за движими имоти и за това не слѣдва да се съберать 8 л. за актови мита. Това твърдение се оказа вѣрно отъ повторната провѣрка по кви-

танцията. По другитѣ начоти по сжщия пунктъ, той обяснява, че актови мита не слѣдва да се събиратъ, понеже тѣ сж за ипочечни актове съ които правото на собственностьта, или владението не прѣминава отъ едни лица на други. Това обяснение не се признава удовлѣтворително, защото съ ипотечнитѣ актове, ако и да не прѣминаватъ поменатитѣ права, всѣ се налага извѣстно ограничение на такива права на притѣжателитѣ на имотитѣ и за това слѣдва да се събира актовото мито за тѣхъ; III) че други нередовности по отчета не се намѣриха и че обясненията подъ № № 16 и 17 на п. 2 на приврѣменното постановление се признаватъ удовлетворителни, за другитѣ не, и за тѣхъ на основание на чл. 2 отъ правилника за счетоводството и отчетностьта въ сждебнитѣ учреждения и на чл. 47 отъ закона за отчетностьта по бюджета, е отговоренъ той, — съ окончателно постановление отъ 12 априлий 1899 год. подъ № 614, го признава за неиздълженъ прѣдъ хазната съ 252 лева. И това постановление Г. Мусевичь обтжжилъ съ касационна жалба прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ, въ която се оплаква, че върховната смѣтна палата нарушила чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ, защото признала, че при издаването на ипотечнитѣ актове трѣбва на се взема актово мито по 4%.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за основателно, полага да се отмѣни потжжното постановление.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Отъ буквалния смисълъ на чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сждии, които извършватъ нотариални дѣла, ясно се вижда, че намѣрението на законодателя е да облага съ особно актово мито по 4% при извършване на актове, които установяватъ прѣминуването на правото *на собственость, или на владѣнието* на недвижими имоти, а не и когато се извършватъ актове за обѣзпечението на извѣстенъ договоръ, както е извършването на единъ ипотеченъ актъ, съ силата на който правото на собственость, или на владѣнието на имота, който е прѣдметъ на ипотеката, не прѣминува; слѣдователно върховната смѣтна палата, като е признала, че и при извършването на ипотечнитѣ актове слѣдва да се взема особно актово мито по 4%, извършила е нарушение на чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сждии и вслѣдствие на това, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** Постановлението на върховната смѣтна палата, отъ 12 априлий 1899 год. № 614, защото е нарушенъ чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сждии, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се испрати въ Палатата.

№ 3 — (19) — 5 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташовъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д.^r Икономовъ, *гражданско дѣло № 582, по описьтъ за 1899 год., на Константинъ Х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ държавното съкровище, за 15899 лева златни.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Константинъ Х. Калчевъ, съ повѣреника си Д-ръ Ст. Даневъ, а отъ страна на хазната се яви юрисконсулта Ст. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Костадинъ Х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение, отъ 6 февруарий 1896 год., е заявилъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, че на основание на испълнителния листъ № 2921 билъ наложилъ запоръ на 140000 кгр. жито пшеница, а именно: на 48000 кгр. въ хамбаритѣ на Илчо Шиваровъ въ ст. Радне-Махале и на 92000 кгр. въ хамбаритѣ на К. В. Пападопуло и на една часть въ хамбаритѣ на Христо Груевъ, а послѣ прѣхвърлени въ хамбаритѣ на К. Цончевъ въ ст. Кара-Бунаръ. Тѣзи храни Сливенския окр. управитель, съ телеграма № 799/11741, е поискалъ да се освободятъ отъ секвестра подъ гаранция на държавата, което искане било удовлѣтворено, хранитѣ освободени и прѣдадени му. Слѣдствие на това К. Х. Калчевъ съ протестъ № 27, отъ 18 януарий 1893 год., призовалъ Сливенския окр. управитель, въ казаното му качество, да брои означената въ испълнителния листъ сума, съ който испълнителенъ листъ се осѫждалъ Ив. Димчевъ, хранитѣ на който биле секвестирани, заедно съ лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, тъй като той билъ получилъ храна за стойность по-голѣма, отъ колкото К. Х. Калчевъ ималъ да взема, като при това го поставилъ отговоренъ за казаното количество съ лихвитѣ до исплащането, сѫдебнитѣ и други разноски. Тъй като и до сега държавното съкровище не му броило горепомѣнѫтото количество, то моли да се осѫди то въ лицето на Сливенския окрѫженъ управитель, да му заплати 15899 л. златни заедно съ лихвитѣ имъ по 12°/₀ годишно отъ 5 май 1891 год. до исплащането имъ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Сливенския окр. сѫдъ разгледалъ това дѣло и издалъ рѣшение № 198, съ което осѫдилъ държавното съкровище, въ лицето на Сливенския окр. управитель, да заплати на К. Х. Калчевъ 15899 л. златни, лихвата имъ, сѫдебнитѣ и по водение на дѣлото разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение Сливенския окр. управитель подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и съ рѣшението си отъ 24 априлий 1898 год. подъ № 107, опрѣдѣлилъ: „Отхвърля като неоснователна възивната жалба Вх. № 4895, отъ 18 юний 1897 год. на Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, и потвърдява рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ № 198 отъ 16 май 1897 год. — Осѫжда Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Костадинъ Х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, (428) четиристотинъ двадесетъ и осемъ лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за втората инстанция". Срѣщу това рѣшение на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, Сливенския окр. управитель подалъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, която била уважена отъ сѫда за нарушение на чл. чл. 328 и 630 отъ

гражданското сждопроизводство и съ рѣшение № 502, отъ 12 декемврий 1898 год., отмѣнилъ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 априлий 1898 год. № 107 и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, въ сжщия апелативенъ сждъ. Тоя послѣдния като разгледалъ повторно дѣлото въ присжтствието на странитѣ, за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „Ищеца Костадинъ Х. Калчевъ е заявилъ искъ противъ Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель на хазната за 15899 лева златни, происходящи отъ това, че за удовлѣтворение взискането си по испълнителния листъ подъ № 2921, издаденъ му отъ Пловдивския окр. сждъ на 13 априлий 1892 год., противъ Иванъ и С. Димчеви, за 15000 лева и 899 л. разноски, като наложилъ запоръ на 140000 килограма жито, находяще се въ хамбаритѣ на Илчо Шиваровъ, К. В. Пападопуло, Хр. Груевъ и К. Цончевъ въ Радне-Махале и Кара-Бунаръ и принадлѣжаще на длъжника му Ив. Димчевъ, Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, поискалъ, подъ гаранция на държавата, освобождението на секвестиранитѣ храни, което било и допуснато, слѣдъ което житото било продадено за смѣтка на държавата, като държавно жито, — и за подкрѣпление на този искъ е прѣдставилъ: а) три протокола съ дата 22 и 30 априлъ 1892 год., съставени отъ сждебния приставъ при Ст.-Загорския окр. сждъ по налагане запора отъ страна на ищеца върху хранитѣ на длъжницитѣ му Ив. и Сл. Димчеви, находящи се въ хамбаритѣ имъ въ станциитѣ Кара-Бунаръ и Радне-Махале; б) двѣ телеграми подъ №№ 799 и 215 отъ 14 и 31 августъ 1892 год. на Сливенския окр. управитель и помощникъ сждебния приставъ при Ст.-Загорския окр. сждъ, на Търново-Сейменския участъкъ, отправени до Пловдивския апелативенъ сждъ, съ първата отъ които, Сливенския окр. управитель е молилъ да се освободятъ споменатитѣ по-горѣ храни въ Кара-Бунаръ и Радне-Махале подъ гаранция на държавата, а съ втората помощникъ сждебния приставъ е съобщилъ, че е освободилъ отъ запоръ въпроснитѣ храни и ги прѣдалъ на финансовия секретарь при Сливенското окржжно управление; в) единъ протестъ Вх. № 52 отъ 18 януарий 1893 год., подаденъ отъ ищеца Костаданъ Х. Калчевъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Сливенския окржженъ управитель; г) протестъ подъ № 3467 отъ 24 мартъ 1892 год. на Сливенския окр. управитель противъ покупателя на правителствени храни отъ Сливенския окржгъ Иванъ Димчевъ, подаденъ до нотариуса при Сливенския окр. сждъ; д) прѣписъ отъ акта, съставенъ на 29 августъ 1892 год. въ станцията Кара-Бунарь отъ Сливенския окр. съвѣтникъ г-нъ Поповъ и Димитъръ В. Пападопуло и С-ие, пълномощници на търговската кжща Луй Драйфузъ и С-ие, по прѣдаванието отъ първия на послѣднитѣ, срѣщу покупения отъ Луй Драйфузъ и С-ие правителственъ десятъкъ отъ 1891 год. на Каваклийската околия, 92190 килограма бѣла пшеница, споредъ приложената къмъ сжщия актъ вѣдомость, складирана въ станцията Кара-Бунаръ на 17 мартъ 1892 год.; е) двѣ удостовѣрения подъ №№ 238 и 243 отъ 7 априлий и 1 май 1899 год., издадени, първото отъ Борисовградското главно бирничество, а второто отъ княжеския комисаръ при источнитѣ желѣзници въ южна България; и ж) свидѣтелитѣ: Илчо Шиваровъ и Костадинъ Пападопало. Противъ горния искъ на Костадинъ Х. Калчевъ,

отвѣтната страна, Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель, на държавното съкровище, както прѣдъ първостепенния, а така сѫщо и прѣдъ този сѫдъ, възразява, че запора наложенъ отъ Костадинъ Х. Калчевъ върху хранитѣ, стоварени въ хамбаритѣ на Христо Пончевъ въ ст. Кара-Бунарь и Илчо Шиваровъ въ ст. Радне-Махале, отъ Иванъ Димчевъ, билъ правилно вдигнатъ, тъй като макаръ сѫщитѣ храни да сѫ били дипозирани въ хамбари, наети отъ Ив. Димчевъ, тѣ не му били още прѣдадени, защото съгласно чл. 2 отъ сключения между Иванъ Димчевъ и правителството на 10 декемврий 1891 год. контрактъ по покупката на правителствения десятъкъ отъ Каваклийската околии за сѫщата година и чл. 10, 11 и 13 отъ поемнитѣ условия за продаване на сѫщия десятъкъ, прѣдаването на хранитѣ на купувача Иванъ Димчевъ е ставало слѣдъ прѣдварителното заплащане на установената въ сѫщитѣ условия часть отъ стойностьта на покупенитѣ храни, така щото хранитѣ сѫ били подъ контрола на правителственитѣ агенти и той (Иванъ Димчевъ) не е могълъ да располага съ тѣхъ, догдѣто не прѣдстави на чиновника, който билъ опрѣдѣленъ да ги пази, квитанции, че е заплатилъ стойностьта имъ. Това възражение на отвѣтната страна сѫдътъ намира за съвършенно основателно и искатъ на ищеца Костадинъ Х. Килчевъ за неоснователенъ, и то по изложенитѣ по долу съображения: съгласно чл. 218 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 167 и 168 отъ Турския граждански законъ, продажбата на извѣстна и опрѣдѣлена вѣщь е свършена между странитѣ и правото на собственость е придобито по закона отъ купувача спрямо продавача, щомъ стане съглашението за вѣщьта и цѣната, макаръ прѣдаванието на вѣщьта и да не е още извършено, нито заплатена цѣната; а съгласно чл. 241 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 278 отъ Турския граждански законъ, продавачътъ, който не е далъ срокъ за плащане, не е длъженъ да прѣдаде вѣщьта, ако купувачътъ не заплаща нейната цѣна. Отъ цитиранитѣ законоположения излиза, че за разрѣшение на спора между странитѣ по настоящето дѣло, относително собственостьта на продадения на Ив. Димчовъ десятъкъ, необходимо нуждно е да се опрѣдѣли: имало ли е прѣдаване на въпросната храна отъ продавача на купувача, или съ други думи казано, връчена ли е била въ момента на налагане запоръ върху сѫщата храна отъ ищеца Костадинъ Х. Калчевъ продадената вѣщь (храната) въ властьта и владѣнието на купувача Иванъ Димчевъ. Ако се установи, че въ момента на запорътъ въпросната храна, е била вече прѣдадена на Иванъ Димчевъ, то държавата нѣма право да взема обратно храната, макаръ и цѣната ѝ да не е била заплатена отъ Димчевъ, тъй като въ този случай храната е собственость на купувача и кредиторитѣ на послѣдния трѣбва да се считатъ, че правилно сѫ секвестирали хранитѣ на тѣхния длъжникъ, а ако се констатира, че храната не е била прѣдадена на купувача, то държавата има право да я счита за своя собственость и да я задържи до като не ѝ се заплати стойностьта ѝ, и слѣдователно, запорътъ се явява наложенъ върху чужда вѣщь. Отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ първостепенния сѫдъ свидѣлели: Илчо Шиваровъ и Костадинъ Пападопуло, посочени отъ ищеца Костадинъ Х. Калчевъ и отъ тѣзи на разпитанитѣ прѣдъ този сѫдъ свидѣтели: Кръсто Цончевъ, Иорданъ Сутревъ и Спиридонъ Герасимовъ, посочени отъ отвѣтната страна, сѫдътъ

намира за напълно доказано, че въ момента на налагането запора отъ Костадинъ Х. Калчевъ върху храната, находяща се въ хамбаритѣ на Илчо Шиваровъ и Костадинъ Пападопуло въ Кара-Вунарь и Радне-Махале, не е била прѣдадена на купувача Иванъ Димчевъ, и че слѣдователно сѫщата храна е била собственость на държавата. Свидѣтеля Йорданъ Сутревъ по това отношение показва, че прѣзъ 1892 год. билъ чиновникъ въ ст. Кара-Бунаръ, гдѣто правителствения десятъкъ, купенъ отъ Иванъ Димчевъ, билъ оставенъ въ хамбаритѣ на Костадинъ Пападопуло и Хр. Груевъ. Отъ тая храна, която била на правителството, тѣ прѣдавали на купувача Иванъ Димчевъ, когато имъ се съобщавало отъ Сливенското окр. управление, че този послѣдния внесълъ пари и колкото пари билъ внесълъ, толкосъ храна му давали; слѣдъ прѣдаването на храната, Иванъ Димчевъ я товарялъ право въ вагонитѣ и не я прѣмествалъ въ другъ нѣкой хамбаръ. Споредъ поемнитѣ условия хамбаритѣ на Костадинъ Пападопуло и Хр. Груевъ ги ималъ подъ наемъ Иванъ Димчевъ, а правителството депозирало храната вѫтрѣ и като имъ се прѣдставлявало отъ Иванъ Димчевъ квитанция, че внесълъ пари, вадили храна отъ хамбаритѣ и му я прѣдавали. Свидѣтеля Спиридонъ Герасимовъ, който прѣзъ 1892 год. е билъ финансовъ нагледникъ въ ст. Радне Махле, подкрѣпя, по отношение находящата се въ хамбаря на Илчо Шиваровъ храна и по отношение прѣдаването сѫщата храна на купувача Иванъ Димчевъ, напълно показанията на свидѣтеля Йорданъ Сутревъ. Свидѣтеля Кръсто Цончевъ е показалъ, че хранитѣ, които отъ начало били въ хамбаритѣ на Костадинъ Пападопуло и Хр. Груевъ, били прѣнесени въ неговия хамбаръ, че тѣзи храни били на правителството, отъ което си и получилъ кирията за хамбаритѣ; че когато сѫдебния приставъ наложилъ секвестръ върху хранитѣ по изпълнителния листъ на Костадинъ Х. Калчевъ, храната била вече прѣнесена въ неговиятъ хамбаръ, гдѣто е билъ наложенъ секвестъръ. Дѣйствително, че посоченитѣ отъ ищеца свидѣтели Костадинъ Пападопуло и Илчо Шиваровъ показватъ, че стоварената прѣзъ 1892 г. въ тѣхнитѣ хамбари храна била на Иванъ Димчевъ, който я купилъ отъ правителството, обаче отъ съвокупностьта на тѣхнитѣ показания излиза, че тѣ дохождатъ до това заключение по причина, че хамбаритѣ имъ били наети отъ купувача Иванъ Димчева, съ когото направили и условието за наема. Но като се вземе прѣдъ видъ, че съгласно чл. 11 отъ поемнитѣ условия, купувача Иванъ Димчевъ е билъ задълженъ да наема хамбари за стоварене на купения отъ него правителственъ десятъкъ, и че съгласно чл. 13 отъ сѫщитѣ условия, прѣдаването на храната е ставало съразмѣрно съ прѣдварителното заплащане $^1/_4$ часть отъ купената храна, не ще ни най-малко съмнѣние, че показанията на разпитанитѣ прѣдъ този сѫдъ свидѣтели: Йорданъ Сутревъ, Спиридонъ Герасимовъ и Кръстю Цончевъ, посочени отъ отвѣтната страна, които, споредъ както се изложи по-горѣ, показватъ, че храната, находяща се въ момента на налагане запора отъ Костадинъ Х. Калчевъ въ хамбаритѣ на Илчо Шиваровъ, Костадинъ Пападопуло, Хр. Груевъ и Кръсто Цончевъ, не е била прѣдадена още на купувача Ив. Димчевъ, а е била правителствена, което обстоятелство иде да се подкрѣпи и отъ факта, установенъ отъ показанията на свидѣтеля Кръсто Цончевъ, въ хамбаря на

който отпослѣ е била прѣнесена храната отъ хамбаритѣ на Костадинъ Пападопуло и Хр. Груевъ, че сѫщия хамбаръ е билъ наетъ отъ правителството, сѫ отъ най-голѣма достовѣрность. Колкото се отнася до прѣдставения отъ ищеца Костадинъ Х. Калчевъ по въпроса за собственостьта на храната протесть на Сливенскиятъ окр. управитель до Иванъ Димчевъ отъ 24 мартъ 1892 год., въ който се самопризнава, че Иванъ Димчевъ билъ внесалъ 32,000 л. срѣщу купенитѣ храни по квитанции №№ 52 и 299, сѫдътъ намира, че не може да има ни най-малкото значение за разрѣшение спорътъ между странитѣ, тъй като правителството по това отношение, както прѣдъ първостепения и така сѫщо и прѣдъ този сѫдъ е възразявало и възразява, че въпроснитѣ 32,000 л., за които се говори въ протеста на Сливенскиятъ окрѫженъ управитель, сѫ били внесени срѣщу друга храна, която била прѣдадена на Иванъ Димчевъ, а не за спорната — секвестираната храна, което възражение се подкрѣпя, независимо отъ показанията на свидѣтелитѣ Иорданъ Сутревъ и Спиридонъ Герасимовъ, които показватъ, че по прѣдставени квитанции отъ Иванъ Димчовъ по-рано сѫ били отпустнати на сѫщия отъ неговитѣ хамбари три вагона храна, но и отъ удостовѣрението № 838 отъ 7 априлий 1899 год. на Борисовградското главно бирничество, прѣдставено отъ ищеца Костадинъ Х. Калчевъ, отъ което се вижда, че въпроснитѣ 32,000 л. сѫ биле внесени отъ Иванъ Димчева на 13 януарий и 21 февруарий 1892 год., т. е. много по-рано отъ деньтъ на налагане запоръ върху хранитѣ отъ Костадинъ Х. Калчевъ. Колкото се отнася най-послѣ до прѣдставенитѣ отъ ищеца актъ и вѣдомость, съ дата 29 мартъ 1892 год., съдържанието на които се спомѣна по-горѣ и удостовѣрение № 243 отъ 1 май 1899 год. на Княжеския комисарь при източнитѣ желѣзници, за че товара на затворенитѣ вагони билъ прѣзъ 1892 год. 10,000 килограма, сѫдътъ намира, че при установенитѣ и изложени по-горѣ данни на дѣлото, за разрѣшение спорътъ между странитѣ, не могѫтъ да иматъ ни най-малкото значение. Щомъ отъ всичко изложено до тукъ се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че въ момента на налагането запора върху хранитѣ въ станциитѣ Кара-Бунаръ и Радне-Махле отъ ищеца Костадинъ Х. Калчевъ, сѫщитѣ храни не сѫ били прѣдадени на купувача Иванъ Димчевъ и сѫ били собственность на държавата, то тази послѣдната е имала пълно право да счита хранитѣ за свои и да располага съ тѣхъ, а като така искътъ на ищеца Костадинъ Х. Калчевъ се явява за съвършенно неоснователенъ и подлѣжи напълно да бѫде отхвърленъ," — съ рѣшението си отъ 25 септемврий 1899 год. № 282 опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 май 1897 г. подъ № 198 и вмѣсто него постановява: отхвърля като неоснователенъ искътъ на Костадинъ Х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, заявенъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Сливенския окр. управитель, въ качеството му на прѣдставитель на държавното съкровище, за 15,899 л. златни. Осѫжда инеца Костадинъ Х. Калчевъ да заплати на Сливенския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, (1,589) хилядо петстотинъ и осемдесеть и деветь лева и 52 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции." Срѣщу това рѣшение Костадинъ Х. Калчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ каса-

ционна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 54, 273 и 281 отъ търговския гражд. законъ, въ свързка съ чл. 629 гражд. сѫдопроизводство, защото при всичко, че признава факта, че храната е била турната въ влагалищата на купувача, е приелъ, че тя (храната) не му е била прѣдадена и че правителството има право на задържане върху нея; 2) чл. чл. 384, 629 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото не обсѫдилъ контракта и поемнитѣ условия нито по точния имъ разумъ, нито съгласно закона; 3) чл. чл. 722, 641 и 630 гражд. сѫдопроизводство, защото не се произнесълъ по домогването му, че немогѫтъ да се допущатъ свидѣтелски показания за доказване условието за депозитъ на храната въ влагалищата на купувача; 3) чл. чл. 326 и 327 граж. сѫдопроизводство, чл. 28 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързска съ чл. чл. 384 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото е допусналъ съ свидѣтелски показания да се оборва съдържанието на единъ писменъ документъ и да се доказва изпълнението на единъ контрактъ; 5) чл. чл. 328, 384 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ и извратилъ показанията на Илчо Шиваровъ и К. Пападопуло, както и ония на Сутревъ, Герасимовъ и Цончовъ; е сѫщо извратилъ оцѣнката на удостовѣрението № 838 отъ 7 априлий 1899 год.; 6) чл. чл. 360, 361, 362, 376, 393, въ свързка съ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не задължилъ прѣдставителя на държавното съкровище да прѣдстави оригиналнитѣ документи по прѣдаването на хранитѣ и 7) чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ относително тритѣ вагона прѣдадена храна на Ив. Димчевъ, въ свързка съ удостовѣрението на Княжеския комисарь при източнитѣ желѣзници отъ 1 май 1899 год. № 243.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие, като се уважи само по отношение на сѫдебнитѣ разноски.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Отъ съобразителната часть на потѫженото рѣшение се констатира, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е обсѫдилъ и оцѣнилъ сключения между правителството и Ив. Димчевъ контрактъ, поемнитѣ условия по търга на хранитѣ и показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели е призналъ, че секвестиранитѣ отъ ищеца К. Калчевъ храни сѫ били само *депозирани* въ хамбаритѣ, наети отъ Ив. Димчевъ, но не и *прѣдадени* на този послѣдния, понеже той не е могѫлъ да разполага съ тѣхъ. При тая оцѣнка на доказателствата по дѣлото, която Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ неможе да контролира, понеже не разгледва дѣлата по сѫщество, сѫдътъ правилно е призналъ, че въ случая не сѫществува *прѣдаване* хранитѣ на купувача Иванъ Димчевъ, тъй като за да се счита, че има прѣдаване, каквото законътъ разбира (чл. 235 зак. задъл. догов.), не е достатъчно простото туряне храната въ влагалищата на купувача, а трѣбва и купувачътъ да бѫде въ положение да се разполага като пъленъ собственикъ съ купената вѣщь, което въ случая, по взаимното му съгласие съ правителството, не е

можалъ да направи. Това като е така, първото оплакване на касатора, че сждътъ, при всичко, че признава факта на турянието храната въ влагалищата на купувача Ив. Димчевъ, е приелъ, че тя не му е била продадена и че правителството има право на задържане върху нея, е оплакване неоснователно. 2) Оплакването на касатора, че сждътъ не обсждилъ контракта и поемнитѣ условия нито по точния имъ разумъ, нито съгласно закона, е тъй сжщо неоснователно, понеже съдътъ, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението, е оцѣнилъ тия документи, а защо имъ е далъ друга оцѣнка, а не такава, каквато касатора имъ дава, това не подлѣжи на контролъ отъ Върховниятъ Касационенъ Сждъ, понеже сждътъ по сжщество е компетентенъ да оцѣнява доказателствата по дѣлото. 3) Отъ протокола на Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ дата 7 ноемврий 1897 год. се констатира, че държавния адвокатъ е молилъ да се призоватъ указанитѣ въ апелативната му жалба свидѣтели, съ които да установи, че храната, която е стоварена на станциитѣ Кара-Бунаръ и Радне-Махле, не е била прѣдадена на Ив. Димчевъ и че по първата храна, която му е била прѣдадена, прѣдадена му е била слѣдъ като е прѣдставилъ разписка за внасянието въ хазната стойностьта й. Дѣйствително договоритѣ, които държавата е сключила се излагатъ обикновенно писменно, но отъ това не слѣдва, че обстоятелства, които възникватъ при испълнението на договора, не бихж могле да се доказватъ съ свидѣтелски показания. Обстоятелствата, които държавния адвокатъ е искалъ да установи съ свидѣтели, сж такива, за които гражданскитѣ закони не изискватъ да се доказватъ съ писменни актове. Заради това апелативниятъ сждъ правилно е допустналъ разпитванието на тѣзи свидѣтели. Прочее, и третото оплакване на касатора, че сждътъ не се произнесълъ по домогванието му, че не могжтъ да се допущатъ свидѣтелски показания за доказване условието за депозитъ на храната въ влагалището на купувача, е неоснователно. 4) Оплакването на сжщиятъ, че сждътъ допустналъ съ свидѣтелски показания да се оборва съдържанието на единъ писменъ документъ и да се доказва испълнението на единъ контрактъ, е тъй сжщо неоснователно, защото съ свидѣтелитѣ, както се констатира отъ даннитѣ по дѣлото, е искано да се установи едно послѣдующе на договора обстоятелство — депозиранието на хранитѣ въ хамбаритѣ на Димчева, безъ да е могжлъ той да се располага съ тѣхъ — обстоятелство, съ което нито се оборва съдържанието на контракта, нито се доказва неговото испълнение. 5) Оплакването на касатора, че сждътъ не обсждилъ и извратилъ показанията на свидѣтелитѣ Илчо Шиваровъ и К. Пападопуло, както и ония на свидѣтелитѣ Сутровъ, Герасимовъ и Цончовъ, и че извратилъ оцѣнката на удостовѣрението № 838 отъ 7 априлий 1899 год., е тъй сжщо оплакване неоснователно, защото не се оправдава отъ фактическа страна. Отъ потжженото рѣшение се вижда, че сждътъ е оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ, както и удостовѣрението № 838, и имъ е далъ оная сила и значение, която той е намѣрилъ, че тѣ иматъ, а за извращение на тѣзи показания и на удостовѣрението, неможе да става и дума, понеже такова извращение не се констатира. 6) Отъ протокола на Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ дата 10 септемврий 1899 год. се вижда, че касаторътъ

Константинъ х. Калчевъ е поддържалъ, че платенитѣ отъ длъжника му Ив. Димчевъ 32.000 л., за които нѣма споръ между странитѣ, че сѫ внесени въ хазната, сѫ платени за сѫщата храна, която той е секвестиралъ въ Радне-Махле и Кара-Бунаръ, а не за друга храна, която правителството прѣтендира, че било отпустнало Димчову прѣди секвестра. За доказателство на това си твърдение, касаторътъ е молилъ сѫдътъ, на основание чл. чл. 360, 361 и 362 отъ гражданското сѫдопроизводсто да задължи правителството да прѣдстави оригиналнитѣ документи по прѣдаванието на житото. Сѫдътъ обаче, както се констатира отъ протокола и рѣшението, не само че не се е произнесалъ по това искане но и не е оцѣнилъ прѣдставения отъ противната страна документъ по сѫщия въпросъ, именно удостовѣрението на Сливенското окрѫжно управление отъ 14 августъ 1899 год. № 5042, въ което се казва, че Иванъ Димчевъ прѣзъ 1891 год. е изнесалъ отъ хамбаритѣ, находящи се при желѣзно-пѫтнитѣ станции: Ямболъ, Кара-Бунаръ и Радне-Махле 174.800 килограма бѣла пшеница срѣщу една прѣдплата отъ 32.000 л., внесени въ Ямболското и Карабунарското ковчежничества срѣщу квитанции подъ №№ 52 отъ 13 януарий 1892 год. и 299 отъ 21 февруарий 1892 год. Този документъ очевидно съдаржа данни за прѣдаденитѣ храни отъ правителството на Ив. Димчевъ, срѣщу заплатенитѣ 32.000 л., обаче Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ неможе да влѣзе въ неговата оцѣнка, понеже тѫзи оцѣнка влиза въ правата на сѫдътъ по сѫщество. Въпросътъ дали Иванъ Димчевъ е заплатилъ на хазаната секвестираното отъ К. Х. Калчевъ жито, или не, има сѫществено значение за правилното разрѣшение на това дѣло и понеже искането на касатора за да се задължи отвѣтната страна да прѣдстави оригиналнитѣ документи по прѣдаванието на хранитѣ, има тѣсна свързка съ сѫщиятъ въпросъ, то сѫдътъ трѣбваше да се произнесе по това искане — уважава ли го или не, толкосъ повече, че е игнориралъ съвършенно горѣказаното удостовѣрение на Сливенското окр. управление, подъ № 5042. Като не се е произнесѫлъ по помѣнатото искане на касатора, Пловдивскиятъ апелат. сѫдъ е нарушилъ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, който изисква щото рѣшението на сѫда да бѫде основано както възъ документитѣ и другитѣ писменни актове, прѣдставени отъ странитѣ, а тъй сѫщо и *възъ доводитѣ* изложени въ устнитѣ състѣзания. Прочее, оплакването на касатора, за нарушението на чл. 630 отъ гражд. сѫдопр., е основателно и нарушението е сѫществено. 7) Отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сѫдътъ е призналъ, че 32,000 лева, които Ив. Димчевъ е платилъ на хазната, не се отнасятъ за храната, която К. Х. Калчевъ е билъ секвестиралъ, а за друга отпустната по-рано на Димчева. За да дойде до това заключение, сѫдътъ между друго се е основалъ на свидѣтелитѣ Юрд. Сутровъ и Сп. Герасимовъ, които сѫ показали, че по прѣдставени квитанции отъ Ив. Димчевъ, по-рано сѫ биле отпустнати на сѫщиятъ отъ неговитѣ хамбари три вагона храна. Обаче отъ удостовѣрението № 243 на Княжескиятъ комисаръ при Източнитѣ желѣзници се установява, че товара на затворенитѣ вагони прѣзъ 1892 год. е билъ 10,000 килограма, слѣдователно тритѣ вагона прѣдадена храна на Ив. Димчевъ не била повече отъ 30,000 кгр., които не струватъ 32,000 лева, а много по-малко, както това

става явно като се има прѣдъ видъ контракта, въ който е обозначена продажната цѣна на житото. Другото основание на сѫдътъ за да признае, че въпросната храна не е била заплатена отъ Ив. Димчевъ, е удостовѣрението на Борисовградското главно бирничество № 838 отъ 7 априлий 1899 год., понеже отъ него се виждало, че 32,000-тѣ лева сѫ биле внесени отъ Иванъ Димчевъ много по-рано отъ деня на налагане запора. Това съображение само по себе си не доказва нищо, понеже по договора купувачътъ е билъ длъженъ да прѣдплаща храната, която получава, слѣдователно отъ факта на внисането на паритѣ прѣди да се наложи секвестра, не може да се вади заключение, че тѣзи пари не сѫ дадени за сѫщата секвестирана храна. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че сѫдътъ е основалъ рѣшението си не върху сѫществующитѣ данни по дѣлото и съ това той е нарушилъ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено. Прѣдъ видъ на това и послѣдното оплакване на касатора, за нарушението на този членъ, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** Рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 25 септемврий 1899 г. № 282, защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 4 — (21) 22 януарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя, *гражданско дѣло № 536, по описа за 1899 год., на Трънскиятъ окрѫженъ управитель, съ Василъ Георгиевъ, отъ с. Радово, за 148 л.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви юрисконсулта Ст. Радановъ и В. Георгиевъ съ повѣреника си адвоката В. Балджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Трънския мирови сѫдия, съ рѣшение отъ 2 мартъ 1899 год. подъ № 573, отхвърлилъ искътъ на ищеца Василъ Георгиевъ противъ Трънския окр. управитель, като прѣставитель на хазната, за 378 лева и 70 ст., неправилно взетъ данъкъ за годинитѣ 1895, 1896 и първото полугодие на 1898 година за занятието лихварство, като неоснователенъ. Недоволенъ Василъ Георгиевъ отъ рѣшението на мировия сѫдия, обжалвалъ го прѣдъ Трънския окр. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) Василъ Георгиевъ, отъ село Радово, иска да се осѫди хазната да му повърне сумата 378 л. и 70 ст., неправилно взетъ данъкъ за занятието му лихварство прѣзъ годинитѣ 1895, 1896 и I полугодие на 1898 год. съ квитанции подъ №№ 428 и 438, пард. № 340/95 год., 1593 и 1593/II/98 год.; 2) че исщеца Василъ Георгиевъ е упражнявалъ занятието лихварство прѣзъ 1895, 96, 97 и 98 год. и за това трѣбва да заплати слѣдуемия патентъ съ окр. общински връхнини и прочее, се доказва отъ самитѣ негови заявления до финансовия началникъ отъ 2 априлий 1897 год. и 6 февруарий 1898 г.

както и отъ списъка прѣдставенъ отъ окржжното управление, отъ който явно се вижда, че Василъ Георгиевъ, дѣйствително е давалъ пари подъ лихва на разни лица съ по 20 и 30% още отъ 1894 год. и до днесь. Обаче сжда намира, че годинитѣ 1894 и 1895 сж просрочени и за тѣхъ правителството нѣма право да му иска никакъвъ данъкъ, тъй като патентътъ е годишенъ данъкъ и се взема само за една година най много, а който е упражнявалъ скрито, или тайно подобно занятие, нарушава закона и може да бжде прѣслѣдванъ само отъ скриване на нарушението до една година съгласно членъ 72 отъ наказателния законъ; 3) тъй тато хазната неправилно е събрала отъ истеца Василъ Георгиевъ, съ квитанция № 438 по парт. № 340/95 год., 113 л. патентъ и 35 л. общински върхнини, всичко 148 л., то слѣдва да му ги възвърне", — съ рѣшението си отъ 14 септемврий 1899 год. № 140, опрѣдѣлилъ: „Измѣнява рѣшението на Трънския мирови сждия отъ 22 мартъ 1899 год., подъ № 573, така: признава искътъ на Василъ Георгиевъ, отъ село Радово, Трънска околия противъ хазната, въ лицето на Трънския окр. управитель, за 378 л. и 70 ст., отъ надзетъ данъкъ за годинитѣ 1895, 1896 и първото полугодие на 1898 год., за основателенъ само въ размѣръ на 148 л., състоящъ отъ 113 л. патентъ за прѣзъ 1895 година и 35 лева общински връхнини, и осжжда хазната, въ лицѐто на Трънскиятъ окр. управитель, да възвърне на Василъ Георгиевъ, отъ с. Радово, горната сума — сто четиредесеть и осемъ лева, а останалата часть отъ искътъ на истеца, въ размѣръ на 230 л. и 70 ст., се отхвърля като неоснователенъ. Осжжда истеца да заплати на хазната 15 л. и 15 ст., остатъкъ отъ слѣдуемитѣ разноски по водене на дѣлото". Това рѣшение Трънския окр. управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 1 отъ гражданското сждопроизводство и 18 и 32 отъ закона за данъка върху занятията, защото влѣзалъ въ разрѣшение на споръ, който закона за данъка върху занятията и административнитѣ власти счита за безпоренъ и който нетърпи възражение по съзтязателенъ редъ, както това става съ спорни граждански права, и защото сждътъ се обявилъ за компетентенъ, когато по чл. 31 отъ специалния законъ, Финансовия Министъръ окончателно е разрѣшилъ това; 2) чл. 72 отъ наказателния законъ, защото приложилъ неправилно тоя законъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неосновятелни, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Вѣрно е, че по силата на чл. 1 отъ гражданското сждопроизводство, искания на административнитѣ мѣста и лица, които законътъ счита за безпорни и които не търпятъ възражение по съзстѣзателенъ редъ, се разрѣшаватъ отъ правителственнитѣ, а не отъ сждебнитѣ учрѣждения, но когато се касае по въпроса за гражданско право, което е на успоряване, тогава сждилищата сж компетентни да разрѣшаватъ такива дѣла. Такъвъ е случая и по настоящето дѣло, гдѣто истецътъ е искалъ да установи, че неправилно били събрани

отъ него данъци, когато той не билъ упражнявалъ занятието лихварство, и слѣдователно, сѫдътъ като е приелъ да разрѣши тоя споръ, не е извършилъ нарушение на чл. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство. 2) Отъ дѣлото не се вижда да сѫ прѣдставени доказателства, че по чл. 32 отъ закона за данъка върху занятията, Министерството на Финанситѣ да се е произнело по спорътъ на истецътъ по дѣлото. 3) Отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че сѫдътъ за да признае за основателенъ отчасти искътъ на истеца, се е рѫководилъ по чл. 72 отъ наказателния законъ, но тоя възгледъ на сѫдътъ е погрѣшенъ, тъй като въ случая искъ углавенъ за извършено прѣстѫпление, или нарушение, не е възбужданъ, за да може да има приложение давностьта едногодишна, както е погледналъ сѫдътъ; напротивъ тукъ се иска повръщането неправилно събранъ данъкъ, който споръ се разрѣшава отъ гражданския сѫдъ, слѣдователно приложение иматъ гражданскитѣ закони, а не углавнитѣ, а първитѣ непрѣдвиждатъ такава давность (една година) за спорове по данъка, отъ което слѣдва, че окр. сѫдъ неправилно е приложилъ въ случая чл. 72 отъ наказателния законъ и го е нарушилъ; заради това, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търнския окр. сѫдъ, отъ 14 септемврий 1899 год. № 140, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 72 отъ наказателния законъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 5 — (24). — 5-й февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, — Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и вторий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 478, по описьтъ за 1899 год., на Кирякъ Антоновъ, живущъ въ София, съ държавното съкровище, за 11,988 лева и 28 стот., отъ постройка на 13 стражарници.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Кирякъ Антоновъ съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ: А. Франга, М. Тодоровъ и П. Абрашевъ, а отъ страна на хазната се яви държавния адвокатъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 25 май 1895 г., Кирякъ Антоновъ, прѣдприемачъ, отъ гр. Кюстендилъ, е прѣдявилъ въ Софийския окр. сѫдъ, срѣщу хазната, искъ, за 11,988 лева и 28 ст., произходящи отъ построявание на 13 погранични стражарници въ Кюстендилския окрѫгъ. Окрѫжния сѫдъ съ рѣшение № 134 отъ 25 мартъ 1897 г., приелъ мнението на правителственната комисия, която признала, че трѣбва да се дадѫтъ прѣдприемачу само 6000 лева и осѫдилъ държавното съкровище да заплати на К. Антоновъ 6000 лева съ лихвитѣ. Отъ това рѣшение останали недоволни и двѣтѣ страни и го обтѫжили прѣдъ Соф. апел. сѫдъ, който разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 27 октомврий 1897 год. №... опрѣдѣлилъ: „подтвърдява рѣшението на Соф. окр. сѫдъ № 134 отъ 25 мартъ 1897 год. и оставя безъ послѣдствие подаденитѣ срещу него възиви на К. Антоновъ и на Соф. окр. управитель, като неоснователни. Разноскитѣ по дѣлото, за тази инстанция, оставатъ въ тяжесть

на странитѣ споредъ както сж ги направили". Срѣщу това рѣшение К. Антоновъ подава въ Върховния Касац. Сждъ касационна жалба, която послѣдния уважилъ, тъй като апелативния сждъ нарушилъ чл. 630 отъ гражд. сждопр., и съ рѣшението си отъ 4 юлий 1898 г. подъ № 277, повърналъ дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, въ сжщия апелат. сждъ. Тоя послѣдния разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „1) съ исково прошение до Соф. окр. сждъ, подадено на 25 май 1895 г., Кирякъ Антоновъ е молилъ да се осжди държавното съкровище да му заплати едно обезврѣждане отъ 11,988 лева и 28 стот., което проистичало отъ това, че той, заедно съ съдружника си Леонъ Д. Алкалай, вънъ отъ сключения имъ контрактъ съ Кюстендилския окр. управитель, е изхарчилъ тази сума въ повече по прѣдприетитѣ отъ тѣхъ за построяване 13 погранични стражарници, понеже при извършването на прѣдприятието се указали непрѣдвидени и извънредни прѣпятствия въ прѣнасянето на строителния материялъ, които не били прѣдвидени въ контракта и поемнитѣ условия и причинили това повишение на цѣната; II) за доказване на иска си, Кирякъ Антоновъ се основава на контракта, на протокола съставенъ отъ експертната комисия по оцѣнката на строителния материялъ, употрѣбенъ въ прѣдметнитѣ погранични стражарници, както и на сравнителната таблица на сжщата експертна комисия по сравнението на цѣнитѣ на материяла, и твърди, че споредъ контракта, пунктоветѣ за построяването на стражарницитѣ не биле опрѣдѣлени, па и цѣната на материяла не била опрѣдѣлена въ поемнитѣ условия. Едното домогване на истцовата страна, т. е., че цѣната на материяла не била опрѣдѣлена, се оборва напълно отъ приложената къмъ дѣлото вѣдомость за единичнитѣ цѣни на материяла по прѣдприятието, както и отъ чл. 5 отъ поемнитѣ условия, отъ които се види ясно, че прѣдприятието е отдадено чрѣзъ търгъ по единични цѣни, т. е., че прѣдприемачитѣ, върху които е останалъ търгътъ, сж се задължили да извършатъ всичкитѣ работи, относящи се до прѣдприятието по споменатата вѣдомость на единичнитѣ цѣни, намалени съгласно резултата и търга. Относително другото и по сериозно домогване на истцовата страна, т. е., че въ контракта и въ поемнитѣ условия не биле опрѣдѣлени пунктоветѣ за построяването на стражарницитѣ, може да се възрази въ една строга смисъль, че понеже странитѣ въ контрактирането си неговорятъ за пунктоветѣ на стражарницитѣ, то слѣдва да се разбира, че странитѣ сж се съгласили, щото стражарницитѣ да бждатъ построени на каквото мѣсто и да е; обаче, като се вематъ прѣдъ видъ и другитѣ обстоятелства по дѣлото, такова заключение не може да се допустне. Дѣйствително, въ контракта не се говори на кои именно мѣста стражарницитѣ да се построятъ, нъ отъ факта, че Министерството на общитѣ сгради се е съгласило да назначи една експертна комисия, която да види на какви пунктове сж построени стражарницитѣ, като прѣцѣни значението на далечината и височината имъ относително стойностьта на прѣнасянето на строителния материялъ, се дохажда до заключението, че както Министерството, тъй сжщо и прѣдприемачитѣ не сж имали едно опрѣдѣлено понятие и съгласие по тази точка отъ контракта. Слѣдователно, ако странитѣ не сж изразили въ контракта съгласието си, щото стражарницитѣ да бждатъ

построени на каквото мѣсто се опрѣдѣли отъ подлѣ и въобще въ цѣлия Кюстендилския окржгъ, то прѣдприемачитѣ, въ такъвъ случай, не сж длъжни да понесатъ загубитѣ, които сж се явили; III) експертната комисия е констатирала въ подробности въ протокола си, че пунктоветѣ, гдѣто сж построени стражарницитѣ сж дѣйствително на много високи и почти непроходими върхове; че строителния материялъ е прѣнасянъ само съ коньe и магарета и е костувало несравнено по скжпо и като прави една сравнителна таблица между първоначалната цѣна на материяла по търга и оная на употребения материялъ, изкарва, че истцовата страна е изхарчила 11,988 л. и 28 ст. повече, понеже прѣдприятието е възлязяло на една стойность отъ 49,163 л. и 68 ст., а споредъ стойностьта по единичнитѣ цѣни на първоначалната смѣтка, е възлизало на 37,175 л. и 40 ст., констатирано е въ протокола на експертната комисия и това, че слѣдъ като стражарницитѣ сж биле довършени вслѣдствие на една буря, която имъ отнела покривкитѣ, истцовата страна ги е прѣпокрила на своя смѣтка, макаръ това и да съставлява единъ случай отъ форсъ-мажоръ. Като се вематъ до тука изложенитѣ съображения въ свързка и съ обстоятелството, че истцовата страна е изпълнила задължението си по контракта съ една извънредна добросъвѣстность, като е построила стражарницитѣ много солидно, което нѣщо е тъй сжщо отбѣлѣзано въ протокола на експертната комисия, апелативния сждъ намѣрва за справедливо, както това правилно е намѣрилъ и окр. сждъ, да приеме иска за доказанъ въ размѣръ само на 6000 л. (шесть хиляди), а останалата му часть да отхвърли, понеже оцѣнката на експертната комисия е направена приблизително двѣ години слѣдъ свършването на постройкитѣ, а дѣйствителния размѣръ на иска трѣбва да се опрѣдѣли отъ цѣнитѣ на строителния материялъ, които сж биле прѣзъ врѣме на построяването. Понеже такива данни по дѣлото нѣма, то сждътъ намѣри за най-цѣлесъобразно да ограничи иска въ такъвъ размѣръ, за какъвто говори въ протокола си и самата експертна комисия — да се даде кржглата сума 6000 л. IV) и последното твърдение на прѣдприемачитѣ, че тѣ биле длъжни по контракта и поемнитѣ условия да построятъ 13-тѣ погранични стражарници въ селата и че отъ страна на държавата е имало измѣняване на мѣстноститѣ по построяване на прѣдметнитѣ погранични стажарници, е неосновательно, защото самото естество на работата, построяване на погранични стражарници показва, че мѣстото на тѣзи стражарници ще бжде не въ селата, а на пограничната линия, както това показва и самото наименование „погранични стражарници“. Относително разноскитѣ направени въ втората инстанция, апелативния сждъ намѣрва за законно и справедливо, че тѣ трѣбва да останатъ въ тяжесть и на двѣтѣ страни споредъ както сж ги направили“, съ рѣшението си отъ 26 априлъ 1899 год., подъ № 76 опрѣдѣлилъ: „Потвърдява рѣшението на Соф. окр. сждъ, отъ 25 мартъ 1897 год., № 134 и оставя безъ послѣдствие подаденитѣ срѣщу него апелативни жалби на Кирякъ Антоновъ и на Соф. окр. управитель, като неосновательни. Разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция оставатъ въ тяжесть на странитѣ, споредъ както сж ги направили“. Това рѣшение Кирякъ Антоновъ обжжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ съ касационна жалба, въ която се

оплаква, че Соф. апел. съдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. чл. 630, 631, 471 и 284 отъ гражданского сѫдопроизводство, защото приелъ мнѣнието на експертитѣ за да му се заплатятъ 6000 л., когато отъ протокола на експертизата се установява, че тѣ сѫ извършили работа въ повече отъ 11988 л. и 28 ст. и защото направилъ намалението на иска безъ да се основава да данни по дѣлото; II) чл. 641 отъ гражд. сѫдопр., защото основалъ рѣшението си на съображения противорѣчиви помежду си; III) чл. 630 отъ гражд. сѫдопр., защото не оцѣнилъ прѣдставенитѣ отъ него документи, а именно: обявлението на дирекцията на общ. сгради отъ 6 септемврий 1888 год. № 3748 и писмото на Кюстендилския окр. кондукторъ № 10 отъ 17 юлий 1889 год.

Прокурора въ заключенията си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ третото съображение на потжжено рѣшение се вижда, че Соф. апелативенъ сѫдъ не се е съгласилъ напълно съ мнѣнието на правителствената комисия, изложено въ протокола ѝ отъ 1 май 1891 год., относително стойностьта на построенитѣ отъ истеца и негова съдружникъ Леонъ Алкалай, 13 погранични стражарници, като излага и причината, по която той не признава за вѣрна тази оцѣнка. Оцѣнката на този протоколъ е право на сѫдътъ по сѫщество и последния не е билъ длъженъ, безъ друго, да приеме мнѣнието на казаната комисия, както прѣтендира истцовата страна, защото комисията не е контрагентъ въ договора, а държавата, която, по силата на чл. 12 отъ закона за публичнитѣ търгове, се прѣдставлява отъ министра, или отъ упълномощеното отъ него лице. Сѫда обаче се е съгласилъ съ заключението на казаната комисия, че е справедливо да се даде едно обѣщетение на прѣдприемача въ размѣръ отъ 6000 л., на която сума е осѫдилъ хазната. За да дойде до това заключение, апелативния сѫдъ, трѣббваше да вземе въ съображение не само доводитѣ и доказателствата на странитѣ, прѣдставени въ първата инстанция по дѣлото, но и тия изложени прѣдъ него. Между темъ отъ самото рѣшение се констатира, че той е просто адоптиралъ мотивитѣ на първостепения сѫдъ и ги е възпроизвелъ въ съобрбзителната часть на своето рѣшение, безъ да обсѫди новитѣ доводи и доказателства, прѣдставени въ втората инстанция. Истцовата страна е твърдила, че пунктоветѣ на стражарницитѣ сѫ биле опрѣдѣлени още при сключването на договора, за доказателство на което си твърдение е прѣдставила едно обявление отъ дирекцията на общественитѣ сгради съ дата 6 септемврий 1888 г. № 3748 и отъ което дѣйствително се вижда, че се дава на търгъ постройката на 13 здания за погранични стражарници въ селата: Църварица, Вѣтренъ, Раково, Атъкория, Сарджаникъ, Гюстево, Жидилово, Коприва, Жеравина, Фролошъ и Плоча (апелативното производство № 170/97 год. листъ 22). Сѫдътъ не е обсѫдилъ никакъ този документъ. Между темъ по въпроса какво е било мнението на странитѣ въ договора, относително мѣстото, гдѣто ще се построятъ въпроснитѣ стражарници, рѣшението на сѫда съдържа

противорѣчиви съображения, тъй като въ втория му мотивъ се казва, че странитѣ не сж опрѣдѣлили мѣстото гдѣто трѣбва да бждатъ построени стражарницитѣ, а въ четвъртия мотивъ се казва, че мѣстото на стражарницитѣ се е разбирало, че трѣбва да бжде не въ селата, а на пограничната линия. Истцовата страна е твърдила, тъй сжщо, както това се вижда, отъ сждебния протоколъ съ дата 12 априлъ 1899 год., че е билъ заставенъ да употрѣби въ постройкитѣ по добъръ материялъ отъ онзи, който прѣдвиждали поемнитѣ условия (вмѣсто чамово дърво букъ и дъбъ), за доказателство на което е прѣдставила писмото на Кюстендилския окржженъ кондукторъ № 10 отъ 17 юлий 1889 год. Сждътъ не е оцѣнилъ и този документъ, нито е зелъ въ съображение домогването на страната. Отъ казаното по горѣ явно става, че Соф. апелат. сждъ не е основалъ рѣшението си върху всичкитѣ данни и доказателства по дѣлото и се е основалъ на противорѣчиви съображения, съ което е нарушилъ чл. чл. 630 и 641 отъ гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Заради това първото, второто и третото оплаквачия на касатора, за нарушението на тия членове, сж основателни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** Рѣшението на Соф. апел. сждъ отъ 26 априлъ 1899 год., № 76, защото сж нарушени чл. чл. 630 и 641 отъ гражд. сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 6 — (29) — 10 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражд. отдѣление, на двадесеть и петий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарътъ Василъ Перифановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 260, по описътъ за 1899 год., на Ст.-Загорската окр. постоянна комисия, съ Никола Ив. Бебровски, отъ гр. Пловдивъ, за 9019 лева заедно съ лихвата, отъ постройка на казарми.* — Въ сждебното засѣдание се яви адвоката С. Иванчовъ, пълномощникъ на Ст.-Загорската постоянна комисия и Никола Бебровски, съ повѣреника си адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Съ искова молба отъ 24 мартъ 1897 год., Василъ И. Димчевъ, въ качеството си на повѣреникъ на Никола Ив. Бебровски, отъ гр. Пловдивъ, е прѣдявилъ прѣдъ Ст.-Загорския окр. сждъ, искъ, противъ Ст.-Загорската постоянна комисия за 11,547 л. и 15 ст. Въ исковата си молба В. Димчевъ, между другото, излага и тѣзи обстоятелства: прѣзъ 1890—92 год. довѣрителя му Н. Бебровски прѣдприелъ постройката на двѣ казармени помѣщения за смѣтка на Ст.-Загорската окр. постоянна комисия. Той изпълнилъ задължението си съ построяването на двѣтѣ казарми, обаче Ст.-Загорската окр. постоянна комисия не си изпълнила задължението спрямо него, тя му останала длъжна: а) 2990 лева, които комисията при окончателното приемане на казармитѣ, съ протоколъ отъ 12 септемврий 1892 г., му одържала за нѣкакви си поврѣди въ дюшемето на квадратура 800 метра. Нъ тѣзи

пари комисията неправилно му одържала, защото никаква поврѣда не се е доказала при окончателното приемане, а като така, слѣдвало да му ги повърне; б) 8,557 лева и 15 ст. Тази сума произтичала отъ лихви, които постоянната комисия е трѣбвало да му заплати за закжснелото изплащане на ситуацнитѣ. Или всичко постоянната комисия е трѣбвало да заплати на Н. Бебровски 11,547 лева и 15 ст., но понеже по доброволенъ начинъ е отказвала да направи това, то той моли Ст.-Загорския окр. сждъ да я осжди да му заплати горната сума, заедно съ лихвитѣ й, отъ деня на завѣждането на иска до окончателното имъ изплащане, както сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски. Ст.-Загорската окр. постоянна комисия, съ писменъ отговоръ отъ 24 май 1897 год., е успорявала основателностьта на прѣдявения противъ нея искъ, а тъй сжщо, отъ своя страна, е прѣдявила насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 14,108 л. и 52 ст. Насрѣщния си искъ Ст.-Загорската окр. постоянна комисия основава на обстоятелството, че споредъ контракта, сключенъ между нея и ищеца, послѣдния билъ длъженъ да прѣдаде казармитѣ на 13 юлий 1891 год., а той ги билъ прѣдалъ на 5 септемврий сжщата година, значи 54 дена по късно. А споредъ контракта за всѣки закжснелъ день, той се подхвърлялъ на глоба. Въ сждебното си засѣдание на 26 май 1898 г., Ст.-Загорския окр. сждъ издалъ рѣшение подъ № 274, съ което постановилъ: „I) исковата молба на Василъ Ив. Димчевъ, адвокатъ въ Ст.-Загора, повѣреникъ на Никола Ив. Бебровски, прѣдприемачъ отъ гр. Пловдивъ, завѣдена срѣщу Ст.-Загорската окр. постоянна комисия, въ лицето на прѣдседателя й, за 11,547 лева и 15 ст., се отхвърля, като неоснователна; II) отхвърля сжщо така и насрѣщния искъ на Ст.-Загорската постоянна комисия, заявенъ противъ прѣдприемача, отъ гр. Пловдивъ, Никола Ив. Бебровски, за 14,108 л., тоже като неоснователенъ; III) осжжда Ст.-Загорската окр. постоянна комисия да заплати на ищеца Никола Ив. Бебровски, прѣдприемачъ въ гр. Пловдивъ, сумата сто и дванадесеть (112) л. адвокатско възнаграждение на сумата 2561 л.; IV) осжжда ищеца Никола Ив. Бебровски да заплати шесть (6) лева въ полза на държавното съкровище, за толкова издадени, но незаплатени призовки.“ Срѣщу това рѣшение и двѣтѣ страни сж подали възивни жалби въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ контракта, сключенъ между странитѣ на 8 юний 1890 год., се установява, че ищеца Никола Ив. Бебровски, на основание публичния търгъ произвѣденъ на 16 май 1890 год. и утвърденъ отъ Минитерството на Вжтрѣшнитѣ Работи съ писмо отъ 5 юний подъ № 2836, се е задължилъ да направи за смѣтка на отвѣтната страна — Ст.-Загорската окр. постоянна комисия, двѣ казармени помѣщения за 12 пѣши балкански полкъ въ гр Ст.-Загора. Отъ сжщия контрактъ се установява, че Ст.-Загорската окр. постоянна комисия се е задължила да заплати на Н. Ив. Бебровски за извършената отъ него работа споредъ вѣдомостьта на цѣнитѣ, приложени при контракта, вѣдомость съставена прѣзъ априлъ 1890 год. отъ окржжния инжинеръ при Ст.-Загорската окр. постоянна комисия съ намаление 23%, направено отъ Никола Бебровски на произвѣдения търгъ. Така задлъжени странитѣ една къмъ друга, всѣка отъ тѣхъ трѣбва точно да изпълни задълженията си. Отъ протокола съ дата 5 септемврий 1891 год., съста-

венъ отъ комисията за привременното приемане на двѣтѣ казармени помѣщения и отъ протокола съставенъ на 12 септемврий 1892 год. отъ комисията за окончателното приемане на сѫщитѣ помѣщения, се установява, че Никола Ив. Бебровски е построилъ и прѣдалъ двѣтѣ казармени помѣщения на Ст.-Загорската окр. постоянна комисия — това обстоятелство не се успорява отъ послѣднята. А съ това Н. Ив. Бебровски е изпълнилъ задължението си къмъ сѫщата комисия, което му се налага отъ контракта, спомѣнатъ но-горѣ. Трѣбва и комисията да изпълни задълженията си къмъ Н. Ив. Бебровски да му заплати условената стойность за извършената работа. Никола Ив. Бебровски заявява, че комисията не му е заплатила 2990 л. отъ стойностьта на казарменитѣ помѣщения. Тази сума тя му била удържала отъ гаранцията, защото между привремѣнното и окончтелно приемане на казарменитѣ помѣщения, указало се повреда въ дюшеметата на една отъ казармитѣ съ квадратура 800 кв. метра и чернитѣ тавани въ двѣтѣ казарми. Поправката на тѣзи поврѣди струвала 2990 лева. Обстоятелството, че тая сума е била удържана на Н. Бебровски отъ постоянната комисия, се установява отъ протокола съ дата 12 септемврий 1892 год., съставенъ по окончателното приемане на казарменитѣ помѣщения, а отъ друга страна не се успорява отъ комисията. Ст.-Загорската окр. постоянна комисия възразява, че искането на Н. Ив. Бебровски да му се заплати сумата 2990 л. е неосновательно, защото при окончателното приемане, указало се недовършени работи, направата на които струва тази сума. Отъ друга страна, Н. Ив. Бебровски присѫтствувалъ при окончателното приемане на казармитѣ и билъ подписалъ протокола, така щото, той се билъ съгласилъ на удържката. Относително второто възражение, което по юридическитѣ си послѣдствия прѣдшествува първото, не е вѣрно, че Н. Ив. Бебровски е подписалъ протокола, съставенъ по окончателното приемане, подобно нѣщо не се вижда отъ този протоколъ. Напротивъ съ заявление отъ 16 септемврий 1892 год., прѣдставено въ дѣлото, Н. Ив. Бебравски е съобщилъ на постоянната комисия, че по никакъвъ начинъ не е съгласенъ да му се удържи, каква и да е сума, защото той се билъ напълно съобразилъ съ условията прѣдвидени въ поемнитѣ условия и контракта. Наистина Н. Бебровски е подписалъ протокола за привремѣнното риемане, съставенъ на 5 септемврий 1891 год., но въ него протоколъ нищо не се говори за поврѣди и удръжки. Така щото не може да се приеме, че Н. Ив. Бебровски се е съгласилъ да му се удържи горната сума. Относително първото възражение, че имало недовършени работи, направата на които струвала 2990 л., и то е неосновательно по тѣзи съображения: Независимо отъ общото право — чл. чл. 70 и 125 отъ закона за задълженията и договоритѣ, независимо отъ публично-административния правилникъ за сключване на договори и задължения, които се налагатъ на прѣдприемачитѣ — чл. чл. 35, 46 и 47, споредъ чл. 35 отъ поемнитѣ условия, ако прѣдприемача не довърши, или непоправи недостатъцитѣ въ срока, който ще му се опрѣдѣли отъ постоянната комисия, то послѣдната ги поправя за негова смѣтка отъ длъжимитѣ нему суми. Така щото, ако, въ случая, между привремѣнното и окончателното приемане сѫ послѣдвали нѣкакви врѣди, то тѣзи врѣди Н. Бебровски е билъ длъженъ да по-

прави, но за това трѣбвало е комисията да му прѣдложи и да му даде срокъ, и до поправянето имъ окончателното приемане е трѣбвало да се отложи, а ако той не ги поправи въ срока, то тя да ги поправи за негова смѣтка. Но нищо подобно не се вижда, не се установява, че постоянната комисия е прѣдлагала на Н. Бебровски да поправи нѣкакви врѣди и че послѣдния не е изпълнилъ това прѣдложение, вслѣдствие на което комисията ги е поправила за негова смѣтка и е изразходвала извѣстна сума за тази цѣль. А щомъ подобно нѣщо нѣма, то постоянната комисия нѣма право да удържа въпросната сума, защото въ такъвъ случай тя сама си създава право; тя е приела окончателно казарменитѣ помѣщения, а като така, слѣдва напълно да заплати стойноста имъ споредъ контракта. Никола Ив. Бебровски иска да му се присждятъ 8557 лева и 15 ст. на това основание, че Ст.-Загорската окр. постоянна комисия не му изплащала на врѣме ситуациитѣ, а въ такъвъ случай, нему му се слѣдвало лихви за закжснелото врѣме на сумитѣ прѣдвидени въ ситуациитѣ, които лихви възлизали на исканата сума. Споредъ чл. 32 отъ поемнитѣ условия, на Н. Ив. Бебровски постоянната комисия се е задължила да плаща за прѣдприятието срѣщу смѣтка всѣки единъ и половина мѣсеци, съгласно съ извършенитѣ работи по ситуациитѣ. Подобни ситуации сж били издадени на брой шесть, отъ тѣхъ само за послѣднитѣ четири Бебровски иска лихви. Отъ удостовѣрението съ дата 14 януарий 1898 г. подъ № 142, издадено отъ върховната смѣтна палата се установява: че третята ситуация съ дата 3 ноемврий 1890 год. на сумата 81,314 лева и 87 ст. е била изплатена, съ платежна заповѣдь отъ 17 априлъ 1891 год., подъ № 58 на 22 май, годината не указана; четвъртата ситуация съ дата 15 януарий 1890 г., на сума 39,113 л. и 90 ст., е била исплатена съ платежна заповѣдь отъ 17 априлъ 1891 г. подъ № 59, на 22 май 1891 год., петата ситуация съ дата 22 мартъ 1891 год., на сума 17,754 л. 22 ст., е била изплатена съ платежна заповѣдь отъ 7 септемврий 1891 подъ № 62, за сума 5,123 л. и 27 ст. сжщия мѣсецъ, а за останалата съ чекъ № 7041 отъ 12 юний 1891 г. Отъ протокола съ дата 19 юний 1897 год., държанъ по дѣлото въ първата инстанция, се вижда, че шестата ситуация, прѣдставена отъ отвѣтната страна — постоянната комисия — е била на сума 79,037 л. 17 ст. и съ дата 22 май 1891 год. Отъ удостовѣрението на българската народна банка съ дата 16 януарий 1898 год. подъ № 1164, както и отъ отношението на Ст.-Загорската окр. постоянна комисия съ дата 15 юний 1891 г. подъ № 1225 до сжщата банка, се установява, че тази ситуация е била изплатена съ чекъ № 7042, отъ 14 юний 1891 г. на 24 юний 1891 г. Така щото щомъ като третята ситуация е била съставена на 3 ноемврий 1890 год., а за изплащането ѝ е било издадено платежна заповѣдь на 17 априлъ 1891 г., четвъртата — на 15 януарий 1890 год., а за изплащането ѝ издадена платежна заповѣдь отъ 1891 год., петата — на 22 мартъ 1891 год., а за изплащането сумата 5,123 лева и 97 ст. е била издадена платежна заповѣдь на 7 септемврий 1891 год., а за останалата часть е билъ издаденъ чекъ на 12 юний сжщата година, изплащането на тѣзи три ситуации е станало по кжсно отъ единъ мѣсецъ отъ деня на съставянето имъ. Но шестата ситуация е била изплатена въ разстояние на единъ

мѣсецъ отъ издаването ѝ, защото тя е била съставена на 22 май 1891 г., а за изплащането ѝ е било издадено на Н. Бебровски чекъ срѣщу Бълг. народна банка на 14 юний 1891 год. Наистина исплащането е станало на 24 сѫщия, но това исплащане е на чека, тогава е прѣдставилъ Н. Бебровски чека за исплащане, тогава му е билъ исплатенъ; обаче една ситуация се счита исплатена, щомъ за исплащането ѝ е било издадено платежна заповѣдь и до деня на платежната заповѣдь слѣдва да текътъ лихвитѣ. Споредъ чл. 37 отъ поемнитѣ условия, публично административния правилникъ за сключвание договори и задължения на прѣдприемачитѣ си остава въ доколкото не противорѣчи на сѫщитѣ условия. А споредъ чл. 49 отъ публично-административния правилникъ, ако въ разтояние на единъ мѣсецъ отъ деня на съставянието ситуацията на работитѣ на прѣдприемача не се заплати сумата указана въ тая ситуация, плаща му се законна лихва отъ деня на ситуацията. Както се каза по-горѣ, три ситуации не се исплатени на врѣме, а въ такъвъ случай искането на Н. Бебровски, да му се платятъ лихви на сумитѣ указани въ тѣзи ситуации, е основателно. Искането му е основателно само за врѣме отъ деня на ситуациитѣ до издаването на платежнитѣ заповѣди за изплащането имъ, а не както той искъ — до деня на събиранието паритѣ по платежнитѣ заповѣди, защото, както се каза и по-горѣ, съ издаването на платежната заповѣдь, ситуацията се исплаща. Лихвата която трѣбва да му се заплати е по 12% годишно, защото такава лихва закона е прѣдвиждалъ него врѣме — чл. 99 отъ притурката къмъ Отом. търговски законъ. А смѣтната тази лихва върху сумитѣ оказани въ споменатитѣ три ситуации, за врѣме отъ деня на съставянието имъ до деня на издаването платежнитѣ заповѣди за исплащането имъ, тя възлиза на сумата 6029 л., която слѣдва да се присѫди на Н. Бебровски, а останалата часть отъ това му искане да се отхвърли като неоснователна. Ст. Загорската окр. постоянна комисия, чрѣзъ повѣреника си, възразява: че не било доказано закѫснелото исплащане на ситуациитѣ; че споредъ чл. 32 отъ поемнитѣ условия, исплащането на ситуациитѣ трѣбвало да става слѣдъ утвърждението имъ отъ надлѣжния окр. управитель, и найпослѣ, споредъ сѫщия членъ, исплащането трѣбвало да става слѣдъ единъ мѣсецъ и половина отъ деня на ситуациитѣ. Относително първото възражение то е съвсѣмъ неоснователно, защото, както се каза по-горѣ, установява се, че тритѣ ситуации сѫ исплатени по кѫсно отъ единъ мѣсецъ отъ деня на издаването имъ. Неоснователно е и второто възражение, защото, наистина въ чл. 32 отъ поемнитѣ условия се казва, че исплащането на ситуациитѣ ще става слѣдъ утвърждението имъ отъ надлѣжния окр. управитель, но отъ това не слѣдва, че ако ситуациитѣ не бѫдатъ утвърдени и послѣ изплатени въ разтояние на единъ мѣсецъ отъ деня на съставянето имъ, не трѣбва да се плащатъ лихви за закѫснѣлото врѣме. Успѣшното свършване на едно прѣдприятие е въ зависимость отъ редовното исплащане на свършенитѣ работи; а своеврѣменното свършване на прѣдприятията е отъ обществена полза; по тази причина е прѣдвидено изрично да се плащатъ лихви на прѣдприемача за закѫснѣлото врѣме. За да не се приложи чл. 49 отъ публично-административния правилникъ въ случая, трѣбва изрично да е казано въ поемнитѣ условия,

че лихви за закъснѣлото врѣме нѣма да се плащатъ. А нищо подобно, въ случая нѣма, намѣрението на странитѣ въ чл. 32 не е било да не се плащатъ лихви, а да се упражни административното нонечителство на Ст. Загорския окржгъ. Неосновавтелно е най-послѣ и третото възражение, че споредъ сжщия членъ, изплащането трѣбва да става слѣдъ единъ мѣсецъ и половина отъ деня на ситуацията, защото въ първата часть на този членъ се говори за подобенъ срокъ, но той не се отнася до изплащане на ситуациитѣ, а до тѣхното съставяне, той е въ смисълъ, че не може по-рано да се съставя ситуация за извършенитѣ работи отъ единъ мѣсецъ и половина отъ започване на работата и послѣ отъ последнята ситуация. Възразява се още, че не можало да се плаща лихви за закъсняване, когато се касае за приврѣменни ситуации, каквито сж въ случая, но подобно възражение е неосновавтелно, защото чл. 49 отъ казания правилникъ не прави разлика. Искането на Н. Бебровски за лихви на сумата 2990 л. отъ деня на завѣждането иска до окончателното ѝ изплащане е основателно, то се основава на чл. 190 отъ гражд. сждопроизв. Основателно е искането му да се присжди лихва и на сумата 6029 л. за сжщото врѣме, защото, споредъ чл. 137 отъ закона за задълженията и договоритѣ, лихва на изтеклитѣ лихви може да се присжди, когато се дължатъ лихви за двѣ години, а такъвъ е случая. Лихвата въ този случай, трѣбва да бжде по 10% годишно — чл. 573 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Ст. Загорската окр. постоянна комисия е заявила насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 14,108 лева, на това основание, че Н. Ив. Бебровски свършилъ и прѣдалъ казарменнитѣ помѣщения 54 деня по-кжсно отъ срока прѣдвиденъ въ контракта, а споредѣ поемнитѣ условия той подлѣжалъ, въ такъвъ случай, на глоба, сумата на която глоба за 54 деня възлизала на исканата сума. Наистина споредъ чл. 28 отъ поемнитѣ условия, ако прѣдприемача Н. Бебровски, не свърши на врѣме прѣдприятието, за всѣко дневно закъсняване, той ще бжде глобенъ по 100 лева до 15 дни, слѣдъ изтичането на които дни, ако не свърши работитѣ, ще бжде глобенъ по 200 лева до 20 дни. Независимо отъ въпроса, дали Н. Бебровски е закъснялъ свършването на прѣдприятието, независимо отъ въпроса, по причина на коя отъ странитѣ е станало закъсняването, иска на Ст. Загорската окр. постоянна комисия се явява неоснователенъ по тѣзи съображения: за да може да бжде глобенъ Н. Бебровски за закъсняване, споредъ спомѣнатия по-горѣ чл. 28 отъ поемнитѣ условия, Ст. Загорската окр. постоянна комисия е трѣбвало да му прѣдложи, да го покани, да ускори работитѣ, защото глобата, въ случая има характеръ на врѣди и загуби, които странитѣ самия сж си опрѣдѣлили за закъсняването на работитѣ, а за да настжпи правото на врѣди и загуби, страната която намира, че отъ закъсняването такива ѝ се причиняватъ, трѣбва да покани противната страна да изпълни задължението си, ако тя не направи това, то прѣдполага се, че закъсняването не ѝ причинява никакви врѣди — аргументъ отъ чл. 56 ал. 3-тя отъ закона за публичнитѣ търгове и чл. 35 отъ публично-административния правилникъ, специално разпорѣждане за уреждане на подобни материи. А въ случая нищо подобно нѣма: никаква покана не е правена на Н. Бебровски да ускори свършване на работитѣ, никаква глоба не му е била налагана,

никаква бѣлѣжка не е била правена относително този въпросъ, нито въ протокола за приврѣменното, или въ този за окончателно приемане на казарменитѣ помѣщения. Страната която губи процеса, плаща и разноскитѣ, а когато и двѣтѣ страни печелятъ отчасти, то тогава тѣзи сѫдебни разноски се разпрѣдѣлятъ съразмѣрно — чл. чл. 780 и 782 отъ гражданското сѫдопроизводство", — съ рѣшението си отъ 5 априлъ 1899 год. подъ № 91 опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Ст.-Загорския окр. сѫдъ отъ 26 май 1898 год. подъ № 274, като постановява: осѫжда Ст. Загорската постоянна комисия да заплати на Н. Ив. Бебровски, отъ гр. Пловдивъ, деветь хиляди и деветнадесеть (9019) лева, заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно, начиная отъ 28 мартъ 1897 г. до окончателното имъ изплащане. Останалата часть отъ иска на Н. Ив. Бебровски, както и насрѣщния искъ на Ст. Загорската окр. постоянна комисия, се отхвърлятъ като неоснователни. Осѫжда Ст. Загорската окр. постоянна комисия да заплати на Н. Ив. Бебровски хиляда триста деветдесеть единъ (1391) лева сѫдебни и по воденето на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, както и на хазната шесть лева, за толкова неплатени призовки". Срѣщу това рѣшение Ст. Загорската окр. постоянна комисия подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касац. жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, чл. чл. 28, 29, 36, 37 и 160 отъ закона за задълженията, договоритѣ, чл. чл. 35, 37 отъ поемнитѣ условия и чл. 22 отъ публично-административния правилникъ, защото неправилно призналъ на Н. Ив. Бебровски правото да получи обратно 2990 лева, като извратилъ съдържанието на протоколитѣ отъ 5 септемврий 1891 г. и 12 септемврий 1892 год. и приелъ голословното възражение на ищеца, че не е имало поврѣда (недоброкачественни работи) за доказано; II) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство и чл. чл. 27, 28, 29, 36, 37, 38 и 160 отъ закона за задълженията договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 32 и 37 отъ поемнитѣ условия, защото неправилно приелъ искътъ за лихви, като необърналъ внимание на възражението имъ, че споредъ чл. 32 отъ поемнитѣ условия, постоянната комисия има право да задържа на прѣдприемача 12%, т. е. около 50,000 л., а още, че споредъ сѫщия чл. 32 на поемнитѣ условия, изплащанията на ситуациитѣ ще ставатъ слѣдъ като тѣ сѫ утвърдени отъ Ст. Загорския окр. управитель; III) чл. чл. 27, 28, 30, 31 и 37 отъ поемнитѣ условия, чл. чл. 27, 28 и 29 отъ закона за задълженията договоритѣ и чл. чл. 54 и 55 отъ закона публичнитѣ търгове, защото отхвърлилъ насрѣщния искъ на постоянната комисия, при всичко, че признава за доказано, че казармитѣ сѫ прѣдадени 54 деня по кѫсно отъ условеното врѣме.

Прокурора въ заключението си, като намира първото и второто оплаквания на касатора за основателни, полага касационната му жалба да се уважи, да се отмѣни обтѫженото рѣшение и повърне дѣлото за ново разглеждане.

Върховния Касац. Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че Ст. Загорската окр. постоянна комисия, като се е основала на протокола отъ

12 септемврий 1892 год., по окончателното приемане на построенитѣ отъ ищеца Н. Бебровски, казарми, е твърдила, че между приврѣменното и окончателното приемане се е оказала недоброкачественна работа въ дюшемето на една отъ казармитѣ и въ чернитѣ тавани на двѣтѣ казарми, за която работа тя (комисията) е отбила отъ гаранцията на прѣдприемача 2990 лева. Касаторътъ Н. Бебровски е успорявалъ факта да е съществувала недоброкачествена работа и за това е искалъ да се осѫди постоянната комисия да му повърне одържаната сума. Пловдивския апел. сѫдъ, както се констатира отъ рѣшението му, не се е занималъ съ въпроса, има ли извършена недоброкачественна работа, и ако има, на каква стойность тя възлиза, а е осѫдилъ постоянната комисия да повърне задържанитѣ на ищеца 2990 л. на това основание, че тя не се е съобразила съ чл. 35 отъ поемнитѣ условия относително реда, по който трѣбва да ставатъ поправкитѣ на недоброкачественната работа. Дѣйствително чл. 35 отъ поемнитѣ условия прѣдвижда, че ако се укажатъ поврѣди, или недостатъци въ срока между приврѣменното и окончателното приемане, послѣдното се отлага до като прѣдприемача ги поправи и ако той не ги поправи въ срокъ, който ще му се опрдѣли отъ постоянната комисия, послѣдната ги поправя за негова смѣтка отъ дължимитѣ нему суми. Въ случая, както сѫдътъ констатира, постоянната комисия не се е съобразила съ тоя членъ отъ поемнитѣ условия, обаче отъ това още не слѣдва, че не е имало поврѣди въ постройкитѣ, понеже противното се установява отъ протокола по окончателното приемане, нито пъкъ, че за тѣзи поврѣди прѣдприемача не трѣбва да отговаря, защото би се нарушилъ принципа, че никой неможе да се обогатява на чужда смѣтка. Апелативния сѫдъ прочее, трѣбваше да обсѫди и оцѣни протокола отъ 12 септемврий 1892 год., който той е съвършенно игнориралъ въ тая му часть, която констатира поврѣдитѣ, и като не е направилъ това, а е приелъ за доказано голословното възражение на ищеца, че не е имало поврѣди, е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено, понеже иначе дѣлото би могло да има другъ резултатъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че първото оплакване на касатора, за нарушението на тѣзи членове, е основателно.
II. Въ послѣдната алинея на чл. 32 отъ поемнитѣ условия се казва, че изплащането на ситуациитѣ ще става слѣдъ като тѣ се утвърдятъ отъ Ст. Загорския окр. управитель. Отъ това явно става, че срока за изплащането на ситуациитѣ се поставя въ зависимость отъ условието за утвърждението имъ отъ окрѫжния управитель и до като не е испълнено това условие, срока за плащането не е настѫпилъ (чл. 79 отъ закона задълженията договоритѣ). Вслѣдствие на това не могѫтъ да се искатъ и лихви за врѣмето прѣди да настѫпи срока за плащнето, понеже лихвитѣ прѣдставляватъ врѣдитѣ, които произтичатъ за кредитора отъ забавянето на длъжника да внесе дължимата сума. Сѫдътъ обаче, както се вижда отъ рѣшението му е призналъ, че Никола Бебровски има право на лихви на сумитѣ отъ датата на ситуациитѣ и прѣди утвърждението на тия послѣднитѣ отъ окрѫжния управитель. Съ това си дѣйствие, сѫдътъ е игнориралъ договора между странитѣ и е нарушилъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство. Прочее, оплакването на касатора за нарушението

на този членъ е тъй сѫщо основателно и нарушението сѫществено. III) Отъ мотивитѣ на рѣшението на Пловдивския апел. сѫдъ се констатира, че сѫдътъ е отхвърлилъ искането на Ст. Загорската постоянна комисия за глобяване прѣдприемача за дѣто закъснилъ постройкитѣ съ 54 деня, понеже тя (комисията) не е поканила прѣдприемача да ускори работитѣ. Това съображение на сѫдътъ е правилно, тъй като съгласно чл. 55 отъ закона за публичнитѣ търгове, уговореното обѣзщетение не се приспособява, до като не се покани прѣдприемача да изпълни условията на търга, нѣщо което въ случая казаната постоянна комисия не е направила. Прѣдъ видъ на това, послѣдното оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 27, 28, 30, 31 и 37 отъ поемнитѣ условия, чл. чл. 27, 28 и 29 закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 54 и 57 отъ закона за публичнитѣ търгове, се явява неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** Рѣшението на Пловдивския апел. сѫдъ отъ 5 априлъ 1899 год. подъ № 91, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 7 — (36) — 28 януарий 1900 год. Въ името на Н. Ц. Височество Българский Князь Фердинандъ I, Върховния Касационевъ Сѫдъ, второ гражданското отдѣление, на двадесеть и седмий януарий, хиладо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствие на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *пенсионно дѣло № 548, по описа за 1899 год., на Севлиевския окрѫженъ управитель, съ Гана Дюстабанова, ж. отъ гр. Габрово, за инвалидна пенсия,* — Въ сѫдебното засѣдание се яви държавния адвокатъ В. Грампуловъ, а отъ страна на Г. Дюстабанова — адвоката К. Панайотовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пенсионния съвѣтъ, съ рѣшението си отъ 29 май 1898 год., е прѣкратилъ отпустнатата на просителката инвалидна пенсия, въ размѣръ на 735 л. и 70 ст., съ указъ № 121 отъ 29 ноемврий 1892 год., понеже се била поврѣдила вслѣдствие испълнение учителската си длъжность, защото отъ събранитѣ отъ него свѣдѣния, нейното здравословно състояние се било подобрило, тя оздравѣла и защото не прѣдставила доказателства, за доказване противното, т. е. че тя е болна и неспособна за работа. Противъ това рѣшение просителката е подала възивна жалба, съ която иска отмѣнението му и подновяванието на прѣкратената ѝ инвалидна пенсия. Русенския апелативния сѫдъ разгледалъ дѣлото на 8 априлий 1899 год., когато слѣдъ изслушване обясненията на странитѣ, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ прѣдставеното отъ просителката медецинско свидѣтелство, съ дата 25 мартъ 1899, издадено отъ Софийскитѣ лѣкари: Д-ръ Калевичъ, Д-ръ Петровъ и Д-ръ Данаджиевъ, се вижда, че тя е била прѣгледана отъ казаннитѣ доктори, които намѣрили, че вслѣдствие дългогодишното ѝ умствено растройство, прѣзъ годинитѣ 1888—1891, тя била тѣлесно твърдѣ слаба и анемична и че нейната нервна система била още слаба

илабилна, така щото тя била неспособна за единъ най-малькъ умственъ трудъ и имало опасность отъ повръщане нейната стара болѣсть (умопобъркване), ако поднови учителскитѣ си занятия. Че при такова положение на здравието си, просителката Гана Дюстабанова, не може да поднови учителството, което е било единствена нейна прѣхрана, подъ страхъ на умопобъркване, слѣдователно, инвалидната ѝ пенсия неправилно ѝ е била прѣкратена, вслѣдствие на което тя трѣбва да ѝ се възстанови и то отъ 1 януарий 1895 год., дата когато е била прѣкратена", — съ рѣшението си отъ 22 априлий 1899 год. № 68, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на пенсионния съвѣтъ отъ 29 май 1898 год. и възстановява инвалидната пенсия на Гана Хр. Дюстабанова, която тя е получавала по рано, въ размѣръ на седемстотинъ тридесеть и петь лева (735 л. 70 ст.) годишно, отпустната ѝ съ указъ № 121 отъ 29 ноемврий 1892 година". Това рѣшение Севлиевския окржженъ управитель, обтжжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенския апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 20 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, който подъ „инвалидъ" разбира длъжностни лица, станали *за винаги* съвършенно неспособни да продължаватъ държавната служба, а не и ония, които само *врѣменно* се лишаватъ отъ тая способность; 2) чл. чл. 25, 22 отъ сжщия законопроектъ, защото възстановилъ пенсията на Гана Дюстабанова, безъ да отговаря поне на едно отъ условията изискуеми отъ тоя законъ — пълна неспособность, или полуспособность за работа въобще, когато отъ даннитѣ по дѣлото, даже отъ медицинското свидѣтелство на Софийскитѣ доктори се е констатирало, че Гана Дюстабанова и физически и психически е съвършенно здрава, съ което доказалъ възражението си, а съ това нарушенъ е и чл. 630 отъ гражданско сждопроизводство.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага касационната му жалба да се остава безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Спорѣдъ чл. 20 отъ законопроекта за пенситѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, длъжностното лице трѣбва да стане неспособно да продължава службата, по причина на рана, поврѣждание и болѣсть, добити не по собственна вина при или въ врѣме извършване нѣкои дѣйствия, изисквани отъ неговата служба, и тогава придобива правото на инвалидна пенсия. Истцата по дѣлото е била призната за инвалидъ и пенсия ѝ била отпустната съ указъ № 121 отъ 29 ноемврий 1892 г., нъ впослѣдствие, по едно донесение отъ околийския началникъ, че инвалидътъ билъ се поправилъ, пенсионния съвѣтъ прѣкратилъ тая пенсия. Тукъ, слѣдователно, трѣбва да се разрѣши въпроса, има ли данни, че инвалидътъ се е поправилъ и, слѣдователно, да му се отнеме пенсията? — Истцата е прѣдставила свидѣтелство отъ трима доктори съ дата 25 мартъ 1899 год., които констатиратъ състоянието на здравието ѝ и дохождатъ до заключение, че Гана Дюстабанова е слаба, анемична и че не трѣбва да подновява занятията си. Обсждено това свидѣтелство въ свръзка съ другитѣ данни по дѣлото, апелативния сждъ дошелъ до убѣждение, че

истцата по дѣлото подпада подъ условията, изискуеми отъ чл. 20 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ и ѝ призналъ правото на пенсия. При такова положение на въпроса, Върховния Касационенъ Сѫдъ намира, че оплакването на касатора, за нарушение чл. чл. 20, 22 и 25 отъ законопроектъ за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, както и чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, и заради това **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Севлиевския окрѫженъ управитель, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 22 априлий 1899 год. № 68, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 8 — (39) — 12 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-ий, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на първий февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ. слуша доложеното отъ члена А. М. Ташева *гражданско дѣло № 585, по описа за 1898 год., на С. Матовъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Аврамъ х. Меламедъ и С-ие, съ А. Франгя, повѣреникъ на Дуда Меламедъ, за да бѫде призната привилегирована кредиторка.*— Въ сѫдебното засѣдание се яви Сл. Матовъ съ повѣреника си Д-ръ Ст. Даневъ, отъ страна на Дуда Меламедъ се явихѫ адвокатитѣ: А. Франгя и Трояновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Дуда Меламедъ, жителка Софийска, съпруга на починалия и обявенъ слѣдъ това за несъстоятеленъ търговецъ Соф. житель Бохоръ Меламедъ, на 31 май 1897 год. подала въ Софийския окр. сѫдъ исково прошение, съ което като заявява, че тя при женидбата си за покойния Бохоръ Меламедъ била му донесла въ зестра 784 наполеона, или 15.680 лева златни и понеже слѣдъ смъртьта си покойния Бохоръ Меламедъ билъ обявенъ за несъстоятеленъ, иска сѫдътъ да я признае за привилегирована кредиторка по масата на тая несъстоятелность на горѣказаната сума, именно 15.680 лева златни. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ завѣденото гражданско дѣло № 443/97 год., въ сѫдебното си засѣдание на 4 октомврий 1897 год., и съ рѣшение отъ сѫщата дата № . . , отхвърлилъ искътъ на Дуда Меламедъ, срѣщу синдикатото по несъстоятелностьта на съпруга ѝ Б. Меламедъ, за приемането ѝ като превилигирована кредиторка на сумата 15.680 лева златни, като неоснователенъ и осѫдилъ сѫщата да заплати на синдикатото по несъстоятелностьта на съпруга ѝ сто (100) лева за разноски по водене на дѣлото и на хазната петдесеть и седемь (57) лева за мито, гербови марки и призовки, когато стане състоятелна. Срѣщу това рѣшение на Софийския окр. сѫдъ, Дуда Меламедъ подава възивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ показанията на свидѣтелитѣ, обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) истцата Дуда Меламедъ за подкрѣпление на иска си въ първата инстанция, е прѣдставила вѣнчалния си, или зестренъ актъ, отъ който се вижда, че тя е донесла на мѫжа си при оженването имъ въ зестра (прика) $27^1/_2$ наполеона пари, биджутерии, или скѫпоцѣнни нѣща на 55 наполеона, дрѣхи за 300 наполеона и домашни принадлѣжности на 140 наполеона, а всичко $522^1/_2$ напо-

леони, къмъ която сума Хаимъ Сабитай Меламетъ (младоженеца) пожелалъ и прибавилъ отъ себе си още 261½ наполеона, та по тоя начинъ наполеонитѣ станали 784, или 15.680 лева златни, на която сума истцата прѣтендира да се признае за привилегирована кредиторка по несъстоятелността на покойния ѝ съпругъ Хаимъ Сабитай Меламедъ. Искането на истцата по перата: а) 27½ наполеона пари въ брой; б) 300 наполеона за дрѣхи и в) 140 наполеона за домашни принадлѣжности, е искане основателно прѣдъ видъ прѣдписанията на чл. 269 и 270 отъ Турския търговски законъ, който по онова врѣме е билъ въ сила, и на това, че отъ удостовѣрението на Софийското град. общ. управление, съ дата 5 май 1898 год., както и отъ разпитанитѣ въ тая инстанция свидѣтели Самуилъ Соломоновъ, Самуилъ Ашеръ, Леви и Иосифъ Прошекъ се установява, че останалата отъ несъстоятелния ѝ съпругъ стара кѫща и отпослѣ възобновена отъ сѫщия, е била негово бащино наслѣдство, а не имотъ благоприобретенъ прѣзъ врѣме на съпружеския имъ съ истцата животъ. Искането ѝ 55 наполеона за бижутерии, или скѫпоцѣнни нѣща е неосновательно, защото отъ прѣдставената разписка отъ синдика по несъстоятелността на Хаимъ Сабитай Меламедъ съ дата 19 мартъ 1896 год., се вижда, че тя (истцата) е получила отъ него два наниза бисеръ, единъ чифтъ обици съ скѫпи камѫни, единъ медалионъ съ скѫпи камѫни и единъ часовникъ. Сѫщо е неосновательно и искането отъ 261½ наполеона, които той (съпругътъ ѝ) пожелалъ и прибавилъ, казва се въ акта, нъ безъ да е внесълъ въ дѣйствителность. Такова едно задължение може би да има смисълъ и значение между самитѣ съпрузи, нъ не и за третитѣ лица, както въ дадения случай — кредиторитѣ по несъстоятелността на Хаимъ Сабитай Меламетъ, слѣдователно и това перо не трѣбва и не може да ѝ се присѫди въ ущърбъ на кредиторитѣ, съ изключение на сумата 467 наполеона, или 9.340 лева златни, въ каквато смисълъ и слѣдва да се измѣни обжалваното рѣшение; 2) относително разноскитѣ по това дѣло, като се направи една точна смѣтка, слѣдва да се раздѣлятъ между странитѣ и изплатятъ така: синдикатото по несъстоятелността на покойния Хаимъ Сабитай Меламедъ да заплати въ хазната двѣстѣ и единъ (201) л. за сѫдебни разноски и двѣстѣ шестдесетъ и единъ (261) лева на Дуда Меламедъ за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции, а истцата Дуда Меламедъ — въ полза на хазната сто тридесетъ и шесть (136) лева за сѫдебни разноски въ двѣтѣ инстанции",— съ рѣшението си отъ 27 юний 1898 год. № 110, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окр. сѫдъ, отъ 13 октомврий 1897 год. № . . така: уважава искътъ на Дуда Меламедъ отъ София като привилегирована кредиторка срѣщу синдикатото по масата на несъстоятелния ѝ съпругъ, Бохоръ Хаимъ Меламедъ, въ размѣръ на деветь хиляди триста и петдесеть (9350) лева златни, а останалата часть отъ искътъ ѝ се отхвърля като неоснователенъ. Осѫжда синдикатото по сѫщата несъстоятелность да заплати въ полза на хазната двѣстѣ и единъ (201) л. за сѫдебни разноски и двѣстѣ шестдесеть и единъ (261) л. на Дуда Меламедъ за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции. Осѫжда Дуда Меламедъ да заплати въ полза на хазната 136 л. за сѫдебни разноски въ двѣтѣ инстанции." — Срѣщу това рѣшение Сл. Матевъ, синдикъ по несъстоятелността на Аврамъ х. Меламедъ и Дуда Меламедъ

подаватъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационни жалби. Касатора (синдикатото) се оплаква, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ: I) чл. чл. 269 отъ Турския търговски законъ и 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ призналъ обща привилегия въ полза на съпругата на несъстоятелния, когато чл. 269 ѝ дава такава само върху недвижимитѣ имоти принадлѣжащи на несъстоятелния по врѣмето на свадбата, или които той е придобилъ отпослѣ по безвъзмезденъ начинъ. Освѣнъ това, сѫдътъ е изпусналъ изъ прѣдъ видъ обстоятелството, че когато съпругата иска да се ползува отъ специалната гаранция, която прѣдвижда чл. 269, то тя не може на общо основание да доказва *внисанието* на паритѣ и вѣщитѣ съставляющи, съгласно брачния договоръ, нейната дота, а това обстоятелство трѣбва да бѫде доказано *само* съ специалнитѣ доказателства посочени отъ закона (чл. 269) и въ свръзка съ това сѫдътъ не е обсѫдилъ значението на прѣдставения по дѣлото зестренъ (браченъ) договоръ. II) Касаторката Дуда Меламедъ се оплаква, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото отъ една страна призналъ брачния актъ за валиденъ, като присѫдилъ часть отъ прѣдвиденитѣ въ него суми, а отъ друга страна го инвалидиралъ по отношение сумата 261 наполеонъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касаторитѣ за неоснователни, полага касационнитѣ имъ жалби да се оставятъ безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, объясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че истцата, Дуда Меламедъ, е искала да бѫде призната за привилегирована кредиторка въ масата по несъстоятелностьта на съпругътъ ѝ Бохоръ Меламедъ за сумата 15.680 лева, които, въ брой, украшения и покѫщнина, тя му била донесла въ зестра при оженването си съ него. Тая сума отъ 15.680 лева се състои отъ слѣдующитѣ пера: 1) 27 $^1/_2$ наполеона въ брой; 2) бижутерии за 55 наполеона; 3) дрѣхи за 300 наполеона; 4) домашни принадлѣжности на 140 наполеона, и 5) 261 $^1/_2$ наполеона, които мѫжъ ѝ, Маламедъ, ѝ подарилъ при сключването на брака. А за доказателство на иска си, истцата е прѣдставила единъ вѣнчаленъ актъ (браченъ договоръ), извършенъ прѣдъ духовнитѣ израилски власти. Софийския апелативенъ сѫдъ въ рѣшението си, което е издалъ по това дѣло, казва, че иска за 1-то, 3-то и 4-то пера е основателенъ прѣдъ видъ прѣдписанията на чл. чл. 269 и 270 отъ Турския търговски законъ и обстоятелството, че несъстоятелния притѣжава недвижимъ имотъ — една кѫща — останала нему по наслѣдство; а искътъ за послѣдното перо — перото отъ 261 $^1/_2$ наполеона, сѫдътъ го призналъ за неоснователенъ, защото не било доказано, че сумата 261 $^1/_2$ наполеона дѣйствително е била внесена. Отъ изложеното до тукъ явно става, че сѫдътъ на общо основание е разрѣшилъ въпроситѣ за конституирането на зестрата и за своеврѣменното *внисане* на тая зестра, като съвършенно е игнориралъ обстоятелството, че общитѣ доказателствени срѣдства, които сѫ достатъчни за въ случая, когато съпругата заявява права на *простъ кредиторъ,* далечъ не сѫ достатъчни, когато тя иска да бѫде призната за при-

вилегирована кредиторка, вслѣдствие несъстоятелностьта на съпруга ѝ. Въ послѣдния случай закона (чл. чл. 266 и 269) прави разлика помежду това, дали въ натура се ревандициратъ доталнитѣ движимости, или пакъ се иска тѣхната стойность, както и паричнитѣ суми. Въ първия случай, по силата на чл. 266, *прѣдаването* на тия вѣщи трѣбва да бжде доказано съ инвентаръ, или други *автентиченъ документъ*, а въ втория, съ документъ, който има вѣрно леточисление (чл. 269). Значи, когато съпругата на изпадналия въ несъстоятелность иска да се признае за привилегирована кредиторка на съпруга си, то закона изисква отъ нея съ особни (специални за случая) доказателства да установи, че вѣщитѣ които ревандикира въ натура, или креанситѣ, които иска да реализира, сж дѣйствително своеврѣменно внесени по принадлѣжность. Обаче, въ дадения случай отъ рѣшението на апелативния сждъ не се вижда послѣдния да прави това *различие въ доказателнитѣ срѣдства,* нито пъкъ се е произнесълъ за значението на прѣдставения по дѣлото браченъ договоръ, а именно: дали съ този договоръ се доказва само *конституирането* на зестрата, или пакъ той може да служи и като доказателство за *прѣдаването* на означенитѣ въ него зестрени вѣщи, цѣности и пари, и въ такъвъ случай може ли той да се приеме за документъ имеющъ вѣрна дата (чл. 269 отъ търговския законъ, въ свръзка съ чл. 392 отъ гражданското сждопроизводетво). Прочее, щомъ като сждътъ въ рѣшението си не е посочилъ, че на основание особенитѣ за случая доказателства, той е призналъ за доказано внисането отъ съпругата на сумитѣ и вѣщитѣ, стойностьта на които ревандикира; а отъ друга страна, единствения документъ, на който е основано рѣшението на сждътъ (брачния договоръ), не се вижда да носи формално завѣрена дата, то въпрѣки това като сждътъ е уважилъ часть отъ искътъ, нарушилъ е чл. 269 отъ Турския търговски законъ, въ свръзка съ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването по този поводъ е основателно. Чл. 269 отъ Турския търговски законъ е нарушенъ и въ друго едно отношение, а именно, че по силата на този членъ, както се вижда ясно отъ съдържанието му, приимуществото на съпругата на несъстоятелния за *внесената* отъ нея на съпругътъ ѝ зестра, се състои *само* въ законната ипотека върху недвижимитѣ имоти, които съпрргътъ е ималъ прѣди брака, или отпослѣ е придобилъ по безвъзмезденъ начинъ. Обаче, въпрѣки ясното съдържание на този текстъ, отъ диспозитивътъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Софийския апелативенъ сждъ, въ дадения случай, е призналъ въ полза на съпругата *обща* привилегия върху цѣлата маса по несъстоятелностьта, а това очевидно съставлява сжществено нарушение на казания чл. 269, то и по този поводъ оплакването на касатора (синдикатото по несъстоятелностьта) е основателно. 2) Оплакването на Дуда Меламедъ, че сждътъ инвалидиралъ брачния договоръ по отношение сумата 261½ наполеона, не може да се признае за основателно, защото, прѣди всичко, сждътъ, както се обясни по-горѣ, не се е произнесълъ по значението на този договоръ, а отъ друга страна, сумата 261½ наполеона произтича отъ подаръкъ, направенъ отъ съпругътъ при сключването на брака. А въ такъвъ случай,

по силата на чл. 270 отъ търговския законъ, и дума не може да става за привилегия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Съдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ, отъ 27 юний 1898 год. № 110, по касационната жалба на синдика С. Матовъ, защото е нарушенъ чл. 269 отъ Турския търговски законъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия съдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ, а касационната жалба на А. Франгя, повѣреникъ на Дуда Меламедъ, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 9 — (40) — 11 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-ий, Върховния Касационенъ Съдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и деветий януарий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I-ий Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: А. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кирилова, *гражданско дѣло № 439, по описа за 1899 год., на Коте Балабановъ, отъ гр. Вратца, съ Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, за 55.825 лева и 17 ст., происходящи отъ неизпълнение на договоръ за постройка на казарми.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствувахѫ: истеца Коте Балабановъ съ повѣреницитѣ си — адвокатитѣ: С. Даневъ, С. Иванчовъ и Хр. Филиповъ и адвокатитѣ Ив. Славовъ и А. Радевъ, въ качеството си на повѣреници на отвѣтната страна — Вратчански окрѫженъ съвѣтъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ искова молба, подадена въ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ на 15 юний 1895 година, жителя на гр. Вратца К. Балабановъ е прѣдявилъ иска противъ Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, прѣдставляванъ отъ Вратчанската окрѫжна постоянна комисия, за 55,825 лева и 17 ст., происходящи отъ неизпълнението на единъ контрактъ по прѣдприятие за постройката на военни казарми. Въ тая си молба ищеца обяснява, че на 23 юлий 1891 година той сключилъ единъ контрактъ съ Вратчанската окрѫжна постоянна комисия да прѣдприеме направата на едни военни казарми и двѣ конюшни въ гр. Вратца — прѣдприятие, което той извършилъ. Понеже въ течение на работата по прѣдприятието, цѣнитѣ на дървенитѣ и тухларскитѣ материали се биле увеличили, той, ищеца, помолилъ Вратчанската окрѫжна постоянна комисия да увеличи цѣнитѣ на тия материяли и комисията съ постановление отъ 24 юний 1892 година подъ № 164, е уважила това му искане, като е увеличила единичнитѣ цѣни въ девиза съ 25% на тия материяли. Вънъ отъ това той, ищеца, билъ принуденъ да извърши и нѣкои допълнителни работи по прѣдприятието, споредъ указанията на комисията. Всички прѣдвидени и не прѣдвидени (допълнителни) работи той извършилъ съобразно съ контракта, поемнитѣ условия и девиза, а между туй комисията не искала да му признае това, като му задържала: 1,453 лева и 57 стотинки, дължими суми по окончателната ситуация; 24,386 лева и 82 стотинки, происходящи отъ увеличавание на цѣнитѣ по дървенитѣ и тухларски работи съ 25% надъ девиза, съгласно протокола на комисията № 164; 14,458 лева и 78 стотинки за отбиви на недоборѣ извършени работи и не признавание на нѣколко допълнителни строежи; 6472 лева лихви по 12%, дължими отъ несвоеврѣменното из-

плащане на сумитѣ въ приврѣменнитѣ ситуации, най-послѣ, 9,074 лева лихви по 12% на сумата 38,845 лева и 60 стотинки спорѣдъ приврѣменното приемане, отъ деня на това приемание до завѣждание на дѣлото, всичко 55,823 лева и 17 ст. За това ищеца е молилъ да се осѫди Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, чрѣзъ Вратчанската окрѫжна постоянна комисия, да му заплати 55,823 лева и 17 стотинки, лихвитѣ на тази сума отъ деня на завѣжданието на дѣлото до окончателното ѝ исплащане и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, като е разгледалъ завѣденото по тази искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 11 януарий 1898 година, подъ № 491, е осѫдилъ Вратчанската постоянна комисия, като прѣдставителка на Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, да заплати на ищецътъ Коте Балабановъ: I) 12,493 лева и 10 ст. наедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 16 юний 1895 год. до окончателното исплащане; II) 1,453 лева и 57 ст. наедно съ законната лихва по 10% отъ 16 юний 1895 год. до окончателното исплащане; III) 4,197 лева и 60 ст. съ 10% лихва тоже до окончателното исплащание, а останалата часть отъ искътъ въ размѣръ на 37,680 лева и 90 ст. е отхвърлилъ, като неоснователна и е осѫдилъ ищеца Коте Балабановъ да заплати на Вратчанската постоянна комисия 793 лева и 60 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ първата инстанция и на хазната 18 лева за толкова неплатени призовки. По въззивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение и отъ двѣтѣ страни, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „I) Вратчанската постоянна комисия, както прѣдъ окрѫжния сѫдъ, така и прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, признава сумата отъ 1453 лева и 57 ст. и не оспорва никакъ, че тя се дължи на ищецътъ Коте Балабановъ, въ такъвъ случай не остава освѣнъ да се види, колко останалитѣ пера основателно се прѣтендиратъ отъ ищецътъ Коте Балабановъ, и до колко Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ е правъ въ възражението си, че неправилно биле присѫдени на Коте Балабановъ перата наедно съ лихвитѣ, подробно изложени въ диспозитивътъ на обжалваното рѣшение. Коте Балабановъ, освѣнъ безспорната сума отъ 1,453 лева и 50 ст., прѣтендира още отъ Вратчанската постоянна комисия: а) 24,386 лева и 82 ст., произходящи отъ увеличавание на дървенитѣ и тухларскитѣ работи въ прѣдприятието съ 25% надъ цѣнитѣ въ девизътъ; б) 14,450 лева и 78 ст., произходящи отъ отбивъ по извършенитѣ работи и допълнителни строежи, незаплатени нему; в) 6,472 лева, произходящи отъ лихви по 12% годишно, дължими отъ несвоеврѣменното исплащане на сумитѣ въ приврѣменнитѣ ситуации и най-послѣ 9,074 лева и 60 ст. лихви по 12% годишно надъ цѣлата дължима сума въ размѣръ на 38,845 лева и 60 ст. отъ деньтъ на приврѣменното приемане на прѣдприятието до деньтъ на завѣжданието на дѣлото. За установяване, че между Коте Балабановъ и Вратчанската постоянна комисия е имало едно съглашение да му се увеличи цѣната съ 25% върху оная, прѣдвидена въ девиза, за тухларската и дървената работи, е прѣдставено отъ страна на ищецътъ Коте Балабановъ едно постановление на сѫщата Вратчанска постоянна комисия, съ дата 24 юний 1892 година подъ № 164, отъ което се вижда, какво

дѣйствително Вратчанската постоянна комисия, като е взела въ внимание навѣденитѣ съображения отъ К. Балабановъ за увеличение на цѣнитѣ на тухларската и дървенитѣ работи, е приела да се дадѫтъ на К. Балабановъ 25% певече отъ цѣната, прѣдвидена въ девиза, за казанитѣ вече тухлени и дървени работи. Това постановление на Вратчанската постоянна комисия не може обаче да задължава както нея, така и Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, срѣщу когото е завѣдено дѣлото, за изплащане сумата отъ 24,386 лева и 82 ст. Постановлението на Вратчанската постоянна комисия отъ 24 юний 1892 година подъ № 164, ако и да не съдържа нѣкакво подновяване на първоначалния договоръ между странитѣ за построяване въ гр. Вратца артилерийската казарма съ двѣ конюшни, въ юридическа смисълъ на думата, заключава обаче въ себѣ си едно сѫществено измѣнение на цѣната на прѣдприятието въобще, за каквото измѣнение Вратчанската постоянна комисия не можала да има право сама да го извърши, и ако го е направила безъ утвърждението отъ страна на Вратчанския окр. съвътъ, или Вратчанския окрѫженъ управитель, то това нейно дѣйствие не може да бѫде валидно и никакъ не задължава Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ. Чл. чл. 68, 69 и 70 отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти сѫ изрични въ дании случаи, тѣ даватъ право само на окрѫжния съвѣтъ да се произнася по съглашенията между прѣдприемачитѣ и окрѫжнитѣ съвѣти за постройкитѣ и тѣхнитѣ цѣни, строящи се въ окрѫгътъ, безъ да се прави разлика, дали постройката се прави за смѣтка на една околия, или цѣлия окрѫгъ. Въ данния случай въпросното прѣдприятие, макаръ и да е изършено отъ срѣдствата на извѣстна само община, находяще се въ Врачанската околия, то това обстоятелство никакъ не измѣнява на фактътъ, че контрагента по това прѣдприятие остава всѣ Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ и като така договоритѣ, които сключва тоя съвѣтъ за смѣка на цѣлия окрѫгъ, или часть отъ него подѣлжѫтъ на ония формалности, придвидени въ горѣказанитѣ членове отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти. Увеличението на цѣнитѣ съ 25% е извършено, въ данния случай, отъ страна на Вратчанската постоянна комисия просто на заявлението на прѣдприемачътъ К. Балабановъ, безъ да се вижда отъ дѣлото рѣчената постоянна комисия да е имала пълномощно за извършване на подобни увеличавания отъ страна на своя принципалъ — Врачанския окрѫженъ съвѣтъ. Ако имало такъво увѣличение на цѣнитѣ, то съгласно чл. 33 отъ публично-административния правилникъ, прѣдприемачътъ е ималъ право да напусне прдприятието, като се прѣдизвика съ това новъ търгъ, за останалата часть недовършена на прѣдприятието по новитѣ увѣличени цѣни, ако има такива. Такова нѣщо не е било извършено въ настоящия случай, а Врачанската постоянна комисия, безъ изрично за това упълномощаване отъ страна на закона, е приела частнимъ образомъ прѣдложението на прѣдприемача К. Балабановъ за увеличаване цѣнитѣ, съ това си дѣйствие сѫ изключени всѣкакви други конкуренти по приемане недовършената часть отъ прѣдпиятието съ по-низки цѣни. По всичкитѣ тия съображения, твърдението на Коте Балабановъ, да се осѫди Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ да му заплати обѣщаната отъ Вратчанската постоянна комисия сума отъ 24.383 л., се явява съвършенно неоснователно; 2) ищеца, като се облѣга на заповѣданитѣ нему допълнителни работи, на ноемнитѣ

условия, девиза, окончателнитѣ ситуации и протоколитѣ на постоянната комисия № № 6 и 106, настоява още да му се признае правото за получаване на 14.458 л. и 75 ст., които отвѣтника му отбива неправилно по изършенитѣ отъ него прѣдвидени и допълнени работи. Тая точка отъ искътъ трѣбва да се уважи само относително отбивитѣ по лизенитѣ, таванната мазилка, дюшеметата, гредитѣ подъ дюшеметата, (отъ части), прозоцитѣ, улуцитѣ, цинковитѣ работи въ конюшнитѣ и яслитѣ въ сжщитѣ: I) защото лизенитѣ, за които прѣтендира ищеца, споредъ заключението на експертитѣ, не сж прѣдвидени въ плана и слѣдователно отвѣтника е длъженъ да го обѣзщети по тия допълнителни работи; II) защото измазването и изработването на таванитѣ, спорѣдъ № 12 отъ девиза, трѣбва да става съ летви и пр. по 2 лева единична цѣна на квадратенъ метъръ; поради това и отбива на комисията по 1 л. на квадратенъ метъръ, за дѣто таванитѣ не сж изработени съ тръстъ, а съ лѣтви (виждъ забѣл. подъ № 12 въ окон. сит.), не е основателенъ; III) защото константираното отклонение на $^1/_2$ сантиметъръ отъ дебелината на дъскитѣ на дюшемето (виждъ забѣл. подъ № 12 окон. сит.) не съставлява споредъ заключението на вѣщитѣ лица и убѣждението на сжда, както и споредъ техниката на тая работа, нѣкакво нарушение на чл. чл. 14 и 15 отъ поемнитѣ условия; IV) защото намѣреното отклонение съ $^1/_2$ сантиметъръ отъ дебелината на гредитѣ подъ дюшемето, — отклонение означено въ точка 14 отъ протокала за приврѣменното приемане, по заключението на вѣщитѣ лица и убѣждението на сжда, сжщо тъй не съставлява нѣкакво нарушение по изискванията на техниката, на чл. 15 отъ поемитѣ условия и точка 12 на девиза, за да мотивира единъ отбивъ по 0.50 ст. на кубиченъ метъръ; V) защото недостатъцитѣ въ прозорцитѣ, отбѣлѣзани въ точки 8 и 9 отъ протокола за приврѣменното приемане по своята маловажность, както заключаватъ вѣщитѣ лица, не могжтъ да дадмтъ мѣсто на единъ отбивъ по-голѣмъ отъ 507 л.; VI) защото сжщитѣ прозорци сж направени отъ прѣдприемача въ по-голѣми размѣри, отъ колкото прѣдвижда девиза въ точка 14 и то по настояването на отвѣтника (вижъ протокола на комисията № 6), то исканото увеличение отъ прѣдприемача по 4 лева на парче, както комисията вѣднжжь сама е приела това (вижъ протокола на комисията № 106 и 4) и както се произнасятъ вѣщитѣ лица, е напълно съотвѣстно съ цѣната на извършената допълнителна работа; VII) защото нито въ чл. чл. 6 и 7 отъ поемнитѣ условия, нито въ точка 20 и 21 отъ девиза, не е казано ясно и точно, какво цинка на улуцитѣ, търбитѣ и пр. трѣбва да се боядиса, а желѣзата сж боядисани; та като се вземе прѣдъ видъ, че въобще цинка не се боядисва, както твърдятъ вѣщитѣ люди, то отбива на отвѣтника по 0·38, 0·30 и 1·50 лева за боядисване на цинка (вижъ забѣл. подъ №№ 23, 24 и 26 въ окон. ситуац.), се явява неоснователенъ, и VIII) защото недостатъцитѣ по изработването на яслитѣ въ конюшнитѣ (вижъ точка 19 отъ протокола за привр. приемане и заб. подъ № 41 въ окон. ситуация), не могжтъ да оправдаятъ отбива на комисията освѣнъ въ размѣръ на 1 левъ, както сждътъ се съгласява отчасти съ заключението на вѣщитѣ люди. Но за това пакъ трѣбва да се оставятъ безъ послѣдствие, като неоснователни оплакванията на ищеца за отбивитѣ по изкопитѣ на II категория земя,

по 37-тѣ парчета врати въ казармитѣ и 12 въ конюшнитѣ, по плочичѣ на входнитѣ врата, по насипитѣ въ конюшнитѣ и цѣната на цинковата работа: 1) защото въ девиза и поемнитѣ условия не се прави никакво различие въ земята за изкопване, не се дѣли тя на категории, а се опрѣдѣля по 1 л. на куб. метъръ за изкопъ на земята, слѣдователно исканото увеличение отъ ищеца по 38 ст. на куб. метръ за искапване на замя отъ II категория, не може да се уважи; 2) защото вратитѣ, както въ казармитѣ, тъй и въ конюшнитѣ, не сж направени, споредъ заключението на вѣщи лица, съ надлѣжна здравина, каквато се полага обикновенно по тоя родъ работа и каквато, нѣще съмнѣние, е е била въ общото прѣдвиждане на контрагентитѣ, слѣдователно направения отбивъ е основателенъ; 3) защото за плочи прѣдъ входнитѣ врата сж платени на ищеца по 15 лева на квадр. метръ, споредъ окончителната ситуация, цѣна прѣдвидена въ оцѣнителната вѣдомость, цѣна достатъчна по заключението на вѣщитѣ лица; 4) защото, както и вѣщитѣ люди твърдятъ, прѣдприемача е билъ длъженъ до насипва насипа въ конющнитѣ, направенъ отъ изкопа на казармитѣ, тамъ, гдѣто му се покаже, безъ да му се плаща за това, а относително възнаграждението за трамбавката, понеже никакви прѣтенции не сж се прѣдявили за нея, сжда не може да влиза въ разглеждане на тая точка (чл. 639 отъ гражданското сждопроизводство); и 5) защото ищецътъ не дава никакви разяснения и доводи, които да подкрѣпятъ неговото искане да му се увеличи цинковата работа по конюшнитѣ съ 8%. Прочее, като се извади стойностьта на това, което сждътъ отхвърля по втората спорна точка отъ исканията на ищеца отъ цѣлата прѣтендирана отъ него сума, 14.458 л. и 78 ст., ще трѣбва да му се уважи това искане въ размѣръ на 12.493 л. и 10 ст. III) Ищецътъ К. Балабановъ прѣтенира една сума отъ 6.472 л., произходяща отъ лихви на сумми, длъжими нему по извършена отъ него работа, на суми, изплащането на които не е послѣдвало своеврѣменно. Че Вратчанската Постоянна комисия е кжсно плащала на прѣприемача К. Балабановъ извѣстни сумми по изработени отъ него части отъ въпросното прѣдприятие, не оспорва самата отвѣтна страна и явствува отъ други писменни по дѣлото доказателства (писма, удостовѣрения на Вратчанската постоянна комисия за по точно прѣсмѣтане слѣдуемитѣ ищецу лихви на закжснѣлитѣ платежи на прѣдприемача К. Балабановъ, Софийския апелативенъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 2 и 3 декемрий 1898 година, е назначилъ едно вѣщо лице, което, като е прѣгледало датитѣ на изършенитѣ работи и датата на дѣйствителнитѣ платки на ищецътъ и ония на съставительтъ на ситуациитѣ, съ писменното си заключение, отъ 30 декемврий 1898 год., заключава, че на К. Балабановъ се слѣдвали лихви за заявления платежи въ размѣръ на 7.250 л. Истцовата страна иска обаче да й се присждятъ лихви въ размѣръ на 6.472 л. т. е. по малко отъ онова, което показва експертътъ. Тоя послѣдния при смѣтането на лихвитѣ въ полза на ищеца Балабановъ е взелъ за начало на лихвения срокъ оная точка на врѣмето, въ което ситуациитѣ би трѣбвало да се съставятъ, т. е. датата на привършената работа, а не датата на дѣйствителното съставяне на ситуациитѣ. Като се погледне обаче на привилника, споредъ който лихви на закжснѣли платежи се плащатъ отъ

деньтъ на съставянето на ситуациитѣ, а не отъ деньтъ, въ който би трѣбвало да се съставятъ тия ситуации; като се има прѣдъ видъ, че въ даннния случай между едното и другото има много кѫси разстояния, отъ нѣколко само дни, то прѣтенцията на истцовата страна — да й се присѫдятъ лихви 6.472 лева, се явява за съвършенно оправдано; IV) дължимитѣ по-горѣ суми на ищецътъ К. Балабановъ отъ страна на Вратчанския окр. съвѣтъ носятъ лихви въ полза на ищецътъ отъ деньтъ на исковото прошение до окончателното изплащане и понеже ищецътъ К. Балабановъ изрично е заявилъ за тѣхъ въ исковото прошение отъ 16 юний 1895, то не остава, освѣнъ да му се присѫдятъ и такива по 10% годишно отъ тая дата на исковото прошение до окончателното изплащане. Ищецътъ К. Балабановъ, освѣнь тия негови прѣтенции, прѣтендира още такива върху присѫденитѣ нему суми отъ деньтъ на приврѣменното приемане постройката до деньтъ на исковото прошение: нѣма съмнѣние, че такива лихви тоже се слѣдватъ на К. Балабановъ отъ деньтъ на приврѣменното приемане постройката — 21 декемврий 1892 год. — до деньтъ на исковото прошение, т. е за 2 години и 5 мѣсеци и нѣколко деня и като се смѣтатъ такива лихви върху сумата 13.946 л. за горѣказаното врѣме, то Балабанову се слѣдватъ лихви въ размѣръ на 3362 л.. до 16 юний 1895 г., деньтъ въ който се е завѣло настоящето дѣло. К. Балабановъ прѣтендира, още лихви и на тия лихви, съгласно закона за задълженията и договоритѣ — чл. 137; сложни лихви се плащатъ, когато се искатъ отъ двѣ години вече събрани лихви и то когато има изрично за това искане. Въ настоящия случай сумата отъ 3.362 лева съставлява лихва, събрана въ двѣ години и нѣколко мѣсеца, а като К. Балабановъ прѣтендира за тая лихва, то съгласно законътъ нему се слѣдватъ такива отъ деньтъ на исковото прошение до окончателното изплащане; V) разпрѣдѣлението на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски между странитѣ ще стане съразмѣрно съ печалената и изгубената часть отъ искътъ. Отъ една страна Коте Балабановъ печели 23.717 л., а губи въ полза на Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ 32,076 лева и като се спаднатъ разноскитѣ за водене на дѣлото въ полза на Вратчанския окр. съвѣтъ, то на Балабанова разноски за водене на дѣлото и сѫдебни мита слѣдва да се заплатятъ отъ Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ 519 лева, а разноскитѣ по неплатенитѣ призовки да се внесатъ по наполовина отъ двѣтѣ страни въ хазната". Водимъ отъ тия съображения, Софийския апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 16-й мартъ 1899 година подъ № 30 е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Врачанския окр. сѫдъ отъ 11-й януарий 1898 година подъ № 491 така: осѫжда вратчанската постоянна комисия, като прѣдставителка на Вратчтнския окр. съвѣтъ, да заплати на Коте Балабановъ, отъ гр. София: 1) 12,493 лева и 10 стот. (дванадесеть хиляди четиристотинъ двадесеть и три лева и 10 стотинки) наедно съ законнитѣ имъ лихви по 10% годишно, начиная отъ 16-й юний 1895 година до окончателното имъ изплащане; 2) 1453 лева и 57 стот. (хиляда четиристотинъ петдесеть и три лева и 57 стотинки) наедно съ законната имъ лихва по 10% годишно отъ 16-й юний 1895 година до окончателното имъ исплащане; 3) 6472 л. (шесть хиляди четиристотинъ седемдесеть и два лева) наедно съ законната имъ лихва по 10% годишно

отъ 16-й юний 1895 година до окончателното изплащане: 4) 3362 лева (три хиляди триста шестдесеть и два лева) наедно съ законната имъ лихва по 10% годишно отъ 16-й юний 1895 година до окончателното изплащане; 5) 519 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции. Останалата часть отъ искътъ на Коте Балабановъ се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда странитѣ по наполовина да внесатъ въ хазната 24 лева, за толкова неплатени призивки въ двѣтѣ инстанции".

Срѣщу това рѣшение и двѣтѣ страни сѫ подали касационни жалби, съ които тѣ молятъ за отмѣнението му, като заявяватъ, че основанията си за това тѣ ще изложатъ устно при разглеждането на дѣлото въ Върховния Касационенъ Сѫдъ. При разглеждане на дѣлото въ тоя сѫдъ, повѣреницитѣ на ищеца заявиха, че тѣ молятъ за отмѣнението на обтѫженото рѣшение на това основание, че при издаването му Софийския апелативенъ сѫдъ нарушилъ: I) чл. чл. 68, 69 и 70 отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти и чл. чл. 629, 630 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че не взелъ въ внимание, че прѣдприятието по постройката на казармитѣ не е било за смѣтка на цѣлото вратчанско окрѫжие, а за смѣтка само на нѣколко общини отъ сѫщото окрѫжие, съ срѣдствата на които казармитѣ е имало да се построятъ и не взелъ въ внимание, че постоянната комисия е била упълномощена отъ окрѫжния съвѣтъ да води постройката; II) чл. 69 отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти съ това, че приелъ, че постановленията на тоя членъ се отнасятъ и до постройки, прѣдприети за смѣтка на нѣколко само общини отъ едно окрѫжие, тогава когато тѣ се отнасятъ до постройки, прѣдприети за смѣтка на цѣлото окрѫжие; III) сѫщия членъ още и съ това, че не взелъ въ внимание, че поставленията на тоя членъ не изискватъ, щото постоянната комисия да иска разрѣшение отъ окрѫжния съвѣтъ за увеличението цѣнитѣ на работитѣ по едно прѣдприятие. Повѣреницитѣ на Вратчанския окр. съвѣтъ изложиха, че тѣ молятъ за отмѣнението на сѫщото рѣшение на това основание, че при издаването му Софийския апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 49 отъ публично-административния правилникъ за сключване на договори и за задълженията, които се налагатъ на прѣдприемачитѣ и чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че присѫдилъ на ищеца 3362 лева лихви върху суми, дължими за нѣкои работи отъ привѣменното приемане на тия работи, тогава, когато такива могѫтъ да се дължатъ само отъ врѣмето на съставянето ситуации за тия работи; 2) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че при присѫждането на сумата 12,493 лева и 10 стот. се основалъ на неправилно изчисление по перата, по които е присѫдилъ тая сума.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото, за разрѣшението му взе прѣдъ видъ: I) Отъ постановленията на чл. 67 п. в. отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти се вижда, че окрѫжния съвѣтъ се произнася и за правенето на такива обществени строения, които не интересуватъ цѣлото окрѫжие, а само една часть отъ него — само извѣстни околии, или общини. По подобнитѣ прѣдмѣти постоянната комисия може да се произнася само ако тя е упълномощена за това отъ окрѫжния съвѣтъ (чл. 68 отъ сѫщия законъ). А отъ това слѣдва, че когато такова

пълномощно не е дадено на постоянната комисия, то договоритѣ съ прѣдприемачитѣ за правенето на такива обществени строения се сключватъ отъ окржжния съвѣтъ. Въ подобнитѣ случаи се приспособяватъ напълно и постановленията на чл. 69 п. *а* отъ закона за окржжнитѣ съвѣти, т. е. окр. съвѣтъ се произнася по плановетѣ и оцѣненията на прѣдприеманата постройка, тъй като въ закона не се прави никакво различие въ формалноститѣ, които окржжния съвѣтъ изпълнява при прѣдприемането направата на извѣстни обществени постройки, било, че тия постройки се правятъ за смѣтка на цѣлото окржжие, било, че тѣ се правятъ за смѣтка само на една часть отъ него.

Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийския апелативенъ сждъ, отъ даннитѣ по дѣлото, е дошелъ до заключението, че Вратчанската окржжна постоянна комисия не е била упълномощена отъ Вратчанския окр. съвѣтъ да се произнася за цѣнитѣ на работитѣ по постройката на артилерийскитѣ казарми въ градъ Вратца, а въ такъвъ случай сжщия сждъ правилно е призналъ, че казаната постоянна комисия не е имала право да прави едно увеличение на тия цѣни, тъй като такова увеличение може да прави само учрѣждението, което има право да се произнася върху самитѣ цѣни. II) Отъ диспозитива на обтжженото рѣшение се вижда, че апелативния сждъ е присждилъ на ищеца 12493 л. и 10 стотинки, произходящи отъ отбиви за недобрѣ извършени работи и непризнаване на нѣкои допълнителни работи, обаче сжщия сждъ въ мотивитѣ на това рѣшение не посочва, въ какъвъ размѣръ удовлѣтворява ония пера по иска на ищеца, по които е присждилъ тая сума, а той бѣше длъженъ да направи това, тъй като безъ такова посочване за Касационния Сждъ е невъзможно да провѣри, до колко той се е основалъ на даннитѣ по дѣлото, за да удовлѣтвори иска на ищеца въ тая му часть въ такъвъ размѣръ и да констатира, че той се е основалъ именно на тия данни, споредъ както това го задължаватъ постановленията на чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, а въ такъвъ случай слѣдва да се признае, че съ тая си постжпка, той е нарушилъ сжщитѣ тия постановления. III) Отъ сжщия диспозитивъ, както и отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сжщия сждъ е присждилъ на ищеца 3362 лева, произходящи отъ лихви върху суми, дължими за нѣкои работи, като е смѣталъ тия лихви отъ деня на приврѣменното приемане на тия работи. Това дѣйствие на апелативния сждъ не може да се признае за правилно, тъй като споредъ постановленията на чл. 49 отъ публично-административния правилникъ за сключване на договори и за задълженията, които се налагатъ на прѣдприемачитѣ, лихви за закжснѣло изплащане за работи по прѣдприятия за смѣтка на извѣстни обществени учрѣждения, се плащатъ отъ деня на съставянето на ситуация за тия работи, а не отъ деня на приврѣменното имъ приемане, а като не се е съобразилъ съ тия постановления, сжщия сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, който задължава сждилищата, при издаването на своитѣ рѣшения, да се съобразяватъ съ постановленията на дѣйствующитѣ закони.

Върховния Касационенъ Сждъ намира тия закононарушения за сжществени, тъй като допущането имъ е могло да окаже влияние на изхода на дѣлото, а при допущането на такива закононарушения, на обтж-

женото рѣшение, въ тая му часть, съ която се присъждатъ горѣспомѣнатитѣ суми, не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ въ тая му часть.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 16-й мартъ 1899 грдина, подъ № 30, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, по кассационната жалба на повѣренницитѣ на Вратчанския окрѫженъ съвѣтъ, по присѫждането на ищеца перата за 12,493 лева и 10 стотинки и 3362 лева, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, само по отношение на тия пера, а останалата часть отъ това рѣшение си остава въ сила. Касационната жалба на Коте Балабановъ, срѣщу сѫщото рѣшение се оставя безъ послѣдствие, като неоснователна.

№ 10 — (41) — 11 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ сѫдъ, II гражданско отдѣление, на двадесетъ и деветий януарий хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 688, по описа за 1898 год. на Вл. Недѣлевъ, повѣреникъ на Паскалъ Капинкооглу, Тодоръ Стояновъ и Ламбрино Капинкоогл у, отъ гр. Бургазъ, съ Никола Бебровски, отъ гр. Пловдивъ, за 5463 лева 48 стотинки.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Н. Бебровски съ повѣреника си Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Н. Бебровски, съ исковата си молба до Бургазкия окр. сѫдъ отъ 7 май 1893 год., прѣдявилъ искъ за 10,657 л. и 18 ст., произходящи отъ доставка на 500,000 тухли, противъ Тодоръ Стояновъ, Ламбрино Капинкоолу, Яни Костадиновъ и П. К. Капинкоолу, отъ гр. Бургазъ, като поискалъ солидарното осѫждане на горнитѣ лица, да му платятъ горното количество заедно съ лихвитѣ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Бургазкия окр. сѫдъ разгледалъ образованото търговско дѣло № 101/93 год., издалъ рѣшение № 146, съ което призналъ искътъ за основателенъ въ размѣръ на 4048 лева и 9 ст, а останалата часть отъ искътъ, въ размѣръ на 6609 лева и 9 ст., отхвърлилъ, като сърразмѣрно спечеленитѣ части присѫдилъ и разноскитѣ на странитѣ. Това рѣшение на Бургазския окр. сѫдъ Паскалъ К. Капинкоолу, Тодоръ Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу го обжалвали прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и за разрѣшението на дѣлото, взелъ прѣдъ видъ: „Н. Бебровски иска да се осѫдятъ Паскалъ К. Капинкоолу, Тодоръ Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу, като оттѣглилъ въ първата инстанция искътъ си по отношение на наслѣдницитѣ на Яни Костадиновъ, който се билъ поминалъ, да му платятъ солидарно количеството 5957 лева врѣди, произходящи отъ това, че Т. Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу заедно съ покойния Яни Костадиновъ се задължили да доставятъ на Н. Бебровски 500000 голѣми тухли на четири срока до 1 септемврий 1892 год., съ контрактъ отъ 18 май сѫщата година, по 34 лева и 50 ст. хилядата. Тия тухли обаче отвѣтницитѣ не му

доставили освѣнъ 57, 851, вслѣдствие на което той — ищеца ги протестиралъ на 15 юлий 1892 год. и имъ заявилъ, че ще си достави тухли за тѣхна смѣтка, като си запазилъ правото на всички обѣщетения отъ това тѣхно неизпълнение на задълженията имъ по контракта. Истеца си доставилъ малки тухли за направата на окръжното здание въ гр. Бургазъ, за които платилъ по 24 лева и 58 ст. срѣдна цѣна хилядата, 2999 лева повече, отъ колкото количеството, което щѣше да достави на отвѣтницитѣ по контракта, ако тѣ бѣха му доставили условенитѣ тухли; сѫщо платилъ за прѣвозъ на тухлитѣ по 2 лева на хилядата отъ пристанището въ гр. Бургазъ до зданието — 1496 лева и 913 лева за работа и растваръ повече, които суми заедно съ остатъка отъ задатъка 2500 лева, отъ които приснема 1995 лева, стойность на доставенитѣ му по контракта тухли 57851, възлизатъ, съ лихвитѣ на остатъка 505 лева отъ деня на протеста, 15 юлий 1892 год. до завѣждането на искътъ и разноскитѣ по протеста, на количеството 5957 лева, които отвѣтницитѣ Тодоръ Стояновъ, Ламбрино Капинкоолу и поржчителя имъ Паскалъ К. Капинкоолу сѫ длъжни солидарно да му заплатятъ заедно съ лихвитѣ отъ завѣждането на искътъ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции. Отвѣтницитѣ въ отговора си на исковата молба на ищеца въ първата инстанция възразили, че прѣди още да сключатъ контракта за тухлитѣ, Н. Бебровски ходилъ заедно съ тѣхъ на тухларницата имъ, гледалъ пръстьта и готовата стока и слѣдъ това сключили контракта за тухлитѣ, обаче като му закарали стока, Бебровси отказалъ да я приеме, защото не звънтели тухлитѣ съгласно тѣхническитѣ условия и почналъ да купува стока отъ другадѣ и съ това нарушилъ контракта. Обстоятелството, че не звънтели тухлитѣ, само свърхестествена сила можала да го отстрани и съставлявало непрѣодолимо прѣпятствие, което имъ попрѣчило да испълнятъ задълженията си, а като така, не били длъжни да плащатъ никакво обѣзщетение; независимо отъ това Н. Бебровски нѣмалъ право на обѣзщетение и затова, че прѣзъ мѣсецъ юлий, или августъ билъ се спогодилъ съ тѣхъ подиръ протеста, като имъ заявилъ, че понеже пръстьта неизлѣзла, както се прѣдполагало, той се отказва отъ всичко и ги поканилъ да си прѣгледатъ смѣтка, обаче, смѣтката не била прѣгледана, безъ да указватъ на причината. Тѣ признаватъ, че сѫ получили 2450 лева при подписването на контракта. Въ втората инстанция отвѣтницитѣ измѣняватъ първото си възражение, като казватъ, че тѣ немогли да изпълнятъ контракта, защото майстора — съдружникъ билъ заминалъ за Турция съ коня за работници и тамъ умрѣлъ, което съставлявало за тѣхъ непрѣодолимо прѣпятствие да изпълнятъ контракта. И двѣтѣ горни възражения на отвѣтницитѣ сѫ неоснователни; първото за това, че то не е съгласно съ условията имъ въ п. 2 на контракта имъ отъ 18 май 1892 год., констатирано, а второто за това, че не се доказа отъ разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели. Въ казания пунктъ на контракта е казано, че сроковетѣ за доставката на тухлитѣ ще се пазятъ най-строго, освѣнъ въ случай на force majore, за който случай тѣ — отвѣтницитѣ сѫ задължили вѣднага да увѣдомятъ Н. Бебровски за да може да се констатира случая. Тѣ сѫщо се задължавали да отговарятъ солидарно единъ за другъ за изпълнение на контракта, като доставятъ въ сроковетѣ условенитѣ тухли съ извѣстни величини и металическо

звънтение. Отвѣтницитѣ не само недоставили условенитѣ въ първия срокъ 150,000 тухли, но и малката часть, която доставили подиръ срока, и тя не отговаряла на условията. Тѣ сами признаватъ въ възивната си жалба, че като съобщили на другаря си Яни Костадиновъ, че Н. Бебровски неудобрявалъ тухлитѣ, Яни Костадиновъ прѣзъ нощьта избѣгалъ съ двата коня и нѣкои работници въ турция и тамъ умрѣлъ. Това обстоятелство и да е истина, както тѣ отпослѣ го измѣняватъ въ течението на процеса, че другара имъ Яни Костадиновъ билъ майсторъ на тухлитѣ, че той заминалъ за работници въ Турция, а не избѣгалъ и тамъ, въ Турция, умрѣлъ, независимо отъ това, че съгласно контракта тѣ трѣбваше да увѣдомятъ за това Н. Бебровски и да се констатира този случай, който по тѣхното мнѣние имъ възпрѣпятствувалъ да изпълнятъ задължението си, то неможе въ дадения случай да съставлява непрѣодолимо прѣпятствие, защото тѣ неотказватъ, че тѣ и подиръ смъртьта на Яни Костадиновъ сѫ доставяли тухли. Независимо отъ всичко това, щомъ тѣ по контракта солидарно сѫ се задължили единъ за другъ, само единъ да бѣше останалъ живъ, длъженъ е да изпълни контракта, ако не иска да отговаря за врѣдитѣ отъ неизпълнението. Така щото разпитанитѣ въ втората инстанция свидѣтели: Дим. Анвалъ, Павло Карло, Евт. Кировъ, Полименъ Тръндафиловъ и Хочикъ Ованесъ по това обстоятелство, нѣматъ никакво значение, както и по обстоятелството, колко сѫ купували малкитѣ тухли, защото то нѣма значение, тъй като важното е, какво е далъ ищеца за малкитѣ тухли, а за това свидѣтелствуватъ самитѣ тухлари, отъ които сѫ купуни малкитѣ тухли. Колкото се отнася до второто възражение, че Бебровски подиръ протеста се билъ спогодилъ, като заявилъ, че се отказва отъ всичко, стига да му се дадѫтъ обратно даденитѣ пари, за доказателство на това има разпитани въ първата инстанция свидѣтели. Прѣди всичко първостепенния сѫдъ неправилно е допустналъ свидѣтелскитѣ показания по това обстоятелство, защото въ дадения случай има писменъ актъ, отъ който проистичатъ права за ищеца. Намѣрението на странитѣ е било, че и отказването отъ тия права трѣбва да се констатира писменно. Независимо отъ това отъ свидѣтелитѣ не се установява спогодбата. Тѣ сѫ показали, че Н. Бебровски ходилъ при отвѣтницитѣ, казалъ имъ, че той вижда, че не ще можатъ да му доставятъ тухлитѣ, за това той се отказвалъ отъ всичко, нъ да му дадѫтъ паритѣ. Това било на 30 юлий 1892 год. Подиръ тази дата Ширионъ Вълковъ е показалъ, че мѫчили на нѣкой си дюкянъ да се спогодятъ ищица и отвѣтницитѣ, но неуспѣли. Отъ това се вижда, че между странитѣ сѫ се водили прѣговори за спогодба, а не че се спогодили. Порѫчителя Паскалъ Капинкоолу, който отъ контракта се вижда, че се задължилъ, като простъ порѫчитель прѣдъ ищеца за всички загуби да отговаря, прави още това възражение, че при сключванието на контракта, той билъ малолѣтенъ. Дѣйствително отъ приложеното при второстепенното производство кръщенно удостовѣрение, въ прѣводъ завѣренъ, се вижда, че Капинкоолу, при подписванието на договора, не е ималъ двадесеть и една година. Отъ ищцовата страна обаче е прѣдставенъ въ прѣписъ единъ актъ отъ 27 юлий 1891 год., отъ който се вижда, че П. Капинкоолу е искалъ да се освободи отъ малолѣтството като навършилъ 21 г. и миров. сѫдия го е освободилъ.

При това положение той неможе да се освободи отъ задълженията по сдѣлкитѣ сключени подиръ тази дата, макаръ и да е билъ малолѣтенъ, той се обявява недобросъвѣстенъ, а закона непокровителствува недобросъвѣстностьта. Щомъ се установява при това положението, че отвѣтницитѣ не сж испълнили поетитѣ си задължения по контракта отъ 18 май 1892 год., тѣ сж длъжни да обѣзщетятъ ищеца за всички прями и непосрѣдственни врѣди, които сж го постигнали отъ неизпълнението на този контрактъ. Прѣди всичко тѣ сж длъжни да повърнатъ остатъка отъ задатъка 2500 лева. Тѣ въ възивната си жалба признаватъ и твърдятъ, че сж получили при подписванието на контракта 2450 лева. Въ контракта гласи, че при подписванието му Бебровски ще брои 2500 лева, слѣдователно прѣдположението е, че сж броени толкова. Доставили сж тѣ на ищеца 57851 тухли съ стойность по контракта 34 лева и 50 ст. хилядата — 1995 лева, значи дължатъ 505 лева, лихвитѣ на това количество отъ протеста до завѣжданието на искътъ — 34 лева 39 ст. и разноскитѣ по протеста. Послѣ иде разликата, която ищеца е платилъ въ повече за покупката на малкитѣ тухли и за повечето работа и варь изразходвани. Отъ показанията на свидѣтелитѣ: Ставри Драковъ, Варело Апостоловъ, Никола Станковъ и Стефанъ Поповъ, разпитани прѣдъ първостепенния сждъ, се установява, че тѣ сж доставили на Бебровски 726,900 малки и голѣми тухли на стойность 18,504 лева, а пъкъ въ втората инстанция сж показали сжщитѣ свидѣтели, че сж доставили всичко 684,191 тухли малки и голѣми на стойность 16,232 лева и 75 ст., край морето теслимъ по 28 лева, 26, 27, 25, 28, 21—60, 30, 40 лева и по 102 гроша. Тия послѣднитѣ показания приема сждътъ, защото сж по точни. — Отъ свидѣтеля Георги Чолака се установява, че ищеца плащалъ за прѣвозъ на малкитѣ тухли отъ морето до зданието по 10 гр., а за голѣмитѣ по 15 гр., така щото ищеца е платилъ за прѣвозъ 1402 лева. Значи ищеца е платилъ за тухлитѣ 19,629 лева, а за недоставенитѣ тухли 448,403, на което число се равняватъ покупенитѣ тухли заедно сж доставенитѣ 5785; ищеца щѣше по контракта да заплати 15,469 л. и 90 ст., значи една разлика отъ 4260 лева по малко, която слѣдва да му се заплати. Разноскитѣ по прѣвоза слѣдва да му се заплатятъ, защото отъ контракта се вижда, че отвѣтницитѣ сж били длъжни да доставятъ тухлитѣ край зданието. Не може да се уважи искането на ищеца да му се платятъ загубитѣ отъ покупката на 748.252 тухли, защото едно, че той неустановява, че е искупилъ това количество и друго, че отъ експертизата, назначена въ първата инстанция, не се установява, че толкова малки тухли сж отишли въ зданието, за които той е билъ контрактилъ голѣмитѣ тухли 500,000, експертизата казва само, че недоставенитѣ тухли 442,149 се равняватъ на горното количество малки тухли. Споредъ прѣсмѣтанието на експертизата, покупенитѣ, споредъ показанията на свидѣтелитѣ въ втората инстанция, тухли малки 576,340, се равняватъ на 340,552 голѣми тухли plus доставенитѣ 57,851 и купенитѣ 50,000 голѣми тухли — всичко 448,403 г. тухли сж отишли въ зданието, които заедно съ разноскитѣ по прѣвоза сж костували на ищеца 19,629 лева, както се каза по-горѣ, когато той по контракта щѣше да заплати за сжщото количество 15,469 л. и 90 ст. Отъ експертизата сжщо се вижда, че ищеца е изразходвалъ

повече работа и варь по малкитѣ тухли и като се смѣтнатъ тия разноски на купенитѣ 576,340 малки тухли, споредъ изчисленията на експертизата, слѣдва да се присѫди на ищеца всичко 5463 лева и 48 ст., като се измѣни рѣшението на първостепенния сѫдъ и се признае възивътъ на ищеца за основателенъ само въ размѣръ, на 1415 лева и 39 ст. и се присѫдятъ на ищеца сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски въ втората инстанция на горното количество — разноскитѣ които се падатъ на противната страна отъ спечелената часть отъ възивътъ. На ищеца слѣдва да се присѫдятъ сѫдебни и по воденето на дѣлото разноски на количеството 1415 лева и за първата инстанция; искането му обаче да му се присѫдятъ на цѣлото горно количество разноски и за първата инстанция не може да се уважи, защото възивътъ е билъ подаденъ само за непрѣсѫденото количество 1916, а не и срѣщу присѫденитѣ на странитѣ разноски, поради което рѣшението на първостепенния сѫдъ въ това отношение трѣбва да остане въ сила, като при това положение възивнитѣ жалби на отвѣтницитѣ оставатъ безъ послѣдствие. Домогванията на отвѣтницитѣ, че тѣ не сѫ длъжни да обѣзщетяватъ ищеца за тухлитѣ, защото той ги купувалъ подиръ 1 септемврий 1892 год. до когато тѣ биле длъжни да му ги доставятъ, когато тухлитѣ биле скѫпи, а пъкъ до 1 септемврий се установлявало отъ тѣхнитѣ свидѣтели, че тухлитѣ се купували по евтино — по 20 лева хилядата, е домогвание сѫщо неоснователно, защото едно, че отъ фактическа страна това твърдѣние не е вѣрно, и друго, че никой не е прѣпятствувалъ на отвѣтницитѣ да доставятъ евтини тухли на ищеца“, — съ рѣшението си отъ 25 юний 1898 год. № 227, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението № 146 отъ 21 юлий 1894 год. на Бургазския окр. сѫдъ така: осѫжда Тодоръ Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу, отъ гр. Бургазъ, да платятъ солидарно на Никола Бебровски, отъ гр. Пловдивъ, (5463·48) петь хиляди четиристотинъ шестдесеть три лева и 48 ст. заедно съ лихвата имъ по 10% год., начиная отъ 7 май 1893 г. до исплащанието имъ и (283·83) двѣстѣ осемдесеть три лева и осемдесеть и три ст. сѫдебни и по воденето на дѣлото разноски въ втората инстанция. Въ случай на несъстоятелность на горнитѣ длъжници, осѫжда се да плати горнитѣ количества Паскалъ К. Капинкоолу, отъ гр. Бургазъ“. — Срѣщу това рѣшение Вл. Недѣлевъ, повѣреникъ на Паскалъ Капинкоолу, Тодоръ Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдив. апел. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 94 отъ притурката на Турския търгов. законъ, защото не се произнесълъ по най-главното възражение на довѣрителитѣ му, че поради случайни обстоятелства — умиранието още прѣзъ м. юлий на майсторъ Яни Костадиновъ въ Турско, гдѣто отвлѣкълъ и коньтъ на дружеството, не сѫ могли да доставятъ тухлитѣ; II) чл. чл. 328 и 629 гражд. сѫдопроизв., защото не далъ значение на показанията на свидѣтелитѣ: Д. Айвасъ, Павло Карло, Евтимъ Кировъ и П. Трънддафиловъ, относително пазарнитѣ цѣни на малкитѣ тухли и приелъ цѣната платена отъ Н. Бебровски; III) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото не изнамѣрилъ и не опрѣдѣлилъ една срѣдня цѣна на купенитѣ малки тухли, за да

опрѣдѣли общата цѣна за тѣзи тухли, а приелъ, че Бебровски е похарчилъ 16,232 лева, за 684,191 тухли малки и голѣми, и защото извършилъ грѣшка въ прѣсмѣтанието на цифритѣ, която грѣшка е имала за резултатъ да се осѫдятъ довѣрителитѣ му на 2095 лева повече.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касаторитѣ за неосновителни, полага да се остави касационната имъ жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на истцовиятъ повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Касаторитѣ прѣдъ сѫдътъ по сѫщество сѫ заявили, че тѣ не сѫ могле да испълнятъ задължението си по договора сключенъ съ ищеца Никола Бебровски, по причина на непрѣодолими прѣпятствия (force majeure), понеже тѣхния съдружникъ-майсторъ Яни Костадиновъ отишелъ въ Турция за работници и тамъ умрѣлъ. Апелативния сѫдъ, като обсѫжда това възражение въ съобразителната часть на рѣшението си, намѣрва, че смъртьта на единъ съдружникъ не съставлява непрѣодолимо прѣпятствие за изпълнението на договора, понеже и слѣдъ неговата смърть останалитѣ съдружници сѫ доставлявали тухли на Н. Бебровски, и понеже съдружницитѣ сѫ се задължили солидарно за изпълнението на задължението си по договора. Съставлява ли прочее смъртьта на съдружника Яни Костадиновъ непрѣодолимо прѣпятствие, или случайно обстоятелство, поради което касаторитѣ да не сѫ могле да испълнятъ договора, това е въпросъ, който се разрѣшава отъ фактическата обстановка на дѣлото, оцѣнката на която е прѣдоставена отъ закона на сѫдътъ по сѫщество и която не може да се провѣрява отъ Върхов. Касац. Сѫдъ. Отъ казаното по-горѣ явно става че оплакването на касаторитѣ, че сѫдътъ не се произнесълъ по възражението имъ, че тѣ не сѫ доставили тухлитѣ поради случайното обстоятелство — смъртьта на майсторъ Яни Костадиновъ, е оплакване неоснователно, понеже не се оправдава отъ фактическа страна. II) Отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение се констатира, че относително пазарнитѣ цѣни на малкитѣ тухли, сѫдътъ е далъ вѣра на показанията на свидѣтелитѣ, отъ които Н. Бебровски е купилъ тия тухли, и ги е прѣдпочелъ отъ показанията на другитѣ свидѣтели. Оцѣнката на доказателствата по дѣлото е право на сѫда по сѫщество и слѣдователно, той има право да даде прѣдпочитание на едни показания отъ други. Поради това, второто оплакване на касатора, че сѫдътъ не далъ значение на показанията на свидѣтелитѣ: Д. Айвасъ, Павло Карло, Евтимъ Кировъ и П. Трълдафиловъ относително пазарнитѣ цѣни на малкитѣ тухли и приелъ цѣната платена отъ Н. Бебровски, е оплакване неосновително. III) Отъ потѫженото рѣшение се констатира, че апелатив. сѫдъ, като се е основалъ на показанията на свидѣтелитѣ: С. Драковъ, В. Апостоловъ, Н. Станковъ и С. Поповъ, е приелъ, че ищеца Бебровски е заплатилъ за 684,191 тухли малки и голѣми сумата 16,232 лева и 75 ст., защо е приелъ тази сума, а не по-малка, каквато други свидѣтели показватъ, това не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касац. Сѫдъ, защото, както се каза и въ второто съображение, това е въпросъ по сѫществото на дѣлото. Колкото до това, че имало грѣшка въ прѣсмѣтанието на

цифритѣ, съ която грѣшка касаторитѣ били осждени да заплатятъ на Н. Бебровски 2095 лева по-вече, оплакването не се оправдава отъ фактическа страна, понеже сждътъ е изложилъ съображенията си, по които е дошелъ до заключение, че касаторитѣ длъжатъ сумата, на която сж осждени. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че и третото оплакване на касатора за нарушението на чл. 629 и 630 отъ граждан. сждопроизводство, е неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върхов. Касац. Сждъ **опрѣдѣлява:** касац. жалба на Вл. Недѣлевъ, повѣрен. на Паскалъ Капинкоолу, Т. Стояновъ и Ламбрино Капинкоолу, срѣщу рѣшението на Пловдив. апел. сждъ № 227 отъ 25 юний 1898 год., съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 11 — (49) — 11 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 608, по описа за 1898 год., на Христо Ж. Доневъ, отъ гр. Разградъ, съ Разградското кръчмарско съсловие, за 840 л. и 70 ст., по тефтеръ.* — Въ сждебното засѣдание, странитѣ не се явихж.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Величко Иоцевъ, отъ гр. Разградъ, прѣдседатель на Разградския кръчмарски еснафъ, съ прошение до I Разградски мирови сждия, е завелъ искъ противъ Танча Радославовъ и Христо Ж. Доневъ, за 940 л. и 70 ст., по тевтеръ. Мировия сждия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си № 1790/97 год., осждилъ Христо Ж. Доневъ, отъ гр. Разградъ, да заплати на Разградското кръчмарско съсловие 940 лева и 70 ст. и сждебнитѣ и по водене дѣлото разноски 55 лева и 17 лева въ полза на хазната, а по отношение къмъ Тончо Радославовъ иска билъ отхвърленъ, като оттегленъ. Недоволенъ отъ това рѣшение Христо Ж. Доневъ го обтжжилъ прѣдъ Разградския окржженъ сждъ, който като изслушалъ показанията на свидѣтелитѣ и обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: че Величко Иоцовъ, въ качеството си прѣдседатель и повѣреникъ на кръчмарския еснафъ е завѣлъ искъ противъ Тончо Радославовъ и Христо Ж. Доневъ за 940 лева и 70 ст. по тефтеръ; че отвѣтника Христо Ж. Доневъ, прѣдъ мировия сждия, признава да е длъжалъ исковата сума на ищцовата страна, но възразява, че тази сума е била прѣхвърлена на винарското дружество и послѣдното е завѣло вече дѣло прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, противъ него — Доневъ за сжщата сума, обаче съ нищо не подкрѣпя възражението си, понеже прѣдставения протоколъ отъ 24 май 1894 год., нѣма нищо общо съ възражението на Доневъ. Сжщото възражение Христо Ж. Доневъ прави и въ апелативната си жалба, обаче отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели не се установява твърдението на апелатора; че ищцовата страна прѣдъ мировия сждия оттеглила искътъ си по отношение Тончо Радославовъ; че освѣнъ самопризнанието, което Христо Ж. Доневъ е

направилъ прѣдъ мировия сѫдия, ищцовата страна още прѣдставя и извлечение отъ тефтеря си, отъ което тоже се вижда, че Доневъ длъжи исковата сума; че отъ всичко горѣизложено слѣдва, че трѣбва да се подтвърди рѣшението на мировия сѫдия, съ което е осѫдилъ Христо Ж. Доневъ да заплати на ищеца исковата сума и всички разноски по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 18 юний 1898 год. № 124, подтвърдилъ рѣшението на I Разградски мирови сѫдия подъ № 1790, отъ 26 ноемврий 1897 год., а подадената противъ него апелативна жалба отъ Христо Ж. Доневъ, като неоснователна, оставилъ безъ послѣдствие. Осѫдилъ апелатора да заплати на Разградското кръчмарско дружество петдесеть (50) лева сѫдебни и по водене дѣлото разноски въ Разградския окрѫженъ сѫдъ, както и да внесе въ хазната петь (5) лева, за толкова изплатени призовки. Това рѣшение Христо Ж. Доневъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ, съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Разградския окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 38, § 3, 524, § 5, 108, 58 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ ищеца Велико Иоцевъ за прѣдставитель на кръчмарския еснафъ, безъ да е прѣдставилъ писменно пълномощно; 2) чл. чл. 38, § 2 и 520, п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не прѣустановилъ това дѣло до като се разрѣши завѣденото дѣло прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ по сѫщия прѣдметъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, — за разрѣшение на това дѣло, взе въ съображение: 1) Отъ протокола на Разградския окрѫженъ сѫдъ, съ дата 11 априлий 1898 год. се констатира, че сѫдътъ е оставилъ безъ послѣдствие заявения отводъ по чл. 524, п. 5 отъ гражданското сѫдопроизводство срѣщу ищеца В. Иоцевъ, на това основание, че прѣдседателя на едно юридическо лице има право да го прѣдставлява, безъ да е необходимо да прѣдявява какъвъ и да е документъ, стига само той да бѫде познатъ на сѫда, или пъкъ противната страна да не оспорява това му качество. Това съображение на сѫда е невѣрно отъ точка зрѣние на закона, тъй като прѣдседателя на едно дружество, на единъ еснафъ, се счита, че има едно общо пълномощно отъ членовете на дружеството или еснафа, да прѣдставлява дружеството въ всичкитѣ му юридически сдѣлки. Общото пълномощие обаче съгласно чл. 487 отъ закона за задълженията и договоритѣ се отнася само до управлението на работитѣ на упълномощителя, а не и до тия дѣйствия, които надминаватъ обикновенното управление, каквито сѫ напримѣръ: отчуждаване и ипотекиране на дружествени имоти, за които се изисква специално пълномощие. Завѣждането на процесъ тъй сѫщо може да бѫде такъвъ актъ, който надминава обикновенното управление, когато съ него може да се засѣгнатъ и пострадатъ дружествени интереси. Въ случая, обаче, никакви интереси на еснафа не сѫ пострадали и слѣдователно, мотивътъ по който би могло да се иска писменно пълномощно за завѣждането на иска липсва, а отъ това, че ищецътъ въ качеството си прѣдседатель на Разградския кръчмарски еснафъ се явява безъ особно пълномошие, касаторътъ нѣма защо да се оплаква, понеже отъ това неговитѣ интереси не страдатъ.

Отъ казаното до тукъ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора, че сждътъ приелъ ищеца Велико Иоцевъ за прѣдставитель на кръчмарския еснафъ, безъ да е прѣдставилъ писменно пълномощно, е неоснователно. 2) Второто оплакване на касатора, че сждътъ не прѣустановилъ това дѣло до като се разрѣши завѣденото дѣло прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ по сжщия прѣдметъ, е тъй сжщо неосновательно, понеже сждътъ по сжщество е намѣрилъ, че между това дѣло и онова, находяще се въ Русенския апелативенъ сждъ, нѣма общо. Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Ж. Доневъ, срѣщу рѣшението на Разградския окржженъ сждъ отъ 18 юний 1898 год. подъ № 124, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 12 — (57) — 8 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на осмий февруарий, хилядо деветстотинта година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующий съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 623, по описа за 1898 год., на Иванъ Янчевъ, отъ с. Стралджа, съ Иванъ Господиновъ, отъ сжщото село, за 200 лева, по записъ.* — Въ засѣданието странитѣ не се явихж.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Господиновъ, отъ с. Стралджа, съ искова молба до II Ямболски мирови сждия отъ 12/X 96 год., е поискалъ да бжде призованъ и осжденъ Иванъ Енчевъ арабаджия да му заплати 220 л., произходящи отъ единъ записъ, съ дата 7/VIII 1895 г. II Ямболски мирови сждия, като разгледалъ образуваното по тази искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 24 януарий 1897 г., подъ № 85, осждилъ отвѣтника Иванъ Енчовъ арабаджията, да заплати на ищеца 200 л., лихвата имъ по 10% годишно отъ 7 ноемврий 1895 год. до изплащането и 13 лева за разноски. Осждения недоволенъ подалъ апелативна жалба въ Сливенския окр. сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че апелатора моли сжда да отмѣни издаденото противъ него рѣшение за 200 л. отъ II Ямболски мирови сждия на 24 януарий 1897 год., прѣдъ видъ на това, че той не издавалъ никакъвъ записъ на Ивана Господиновъ, а прѣдставения отъ послѣдния прѣдъ II Ямболски мирови сждия записъ съ дата 7/VIII 95 година билъ не вѣренъ; 2) че апелатора съ нищо не подкрѣпя твърденията си, че не билъ издалъ подобенъ записъ на ищеца Иванъ Господиновъ и че записа не билъ истински, въ който случай слѣдва да се признае, че жалбата му е неоснователна и като такава да се остави безъ послѣдствие; 3) че отъ прѣдставения при първостепенното дѣло записъ, съ дата 7/VIII 1895 год., се установява какво апелатора се е задължилъ на ищеца за сумата 200 л., за която е и осжденъ твърдѣ основателно отъ II Ямболски мирови сждия съ обжалваното рѣшение, което подлѣжи да бжде напълно потвърдено", — съ рѣшението си отъ 18 юний 1898 год. № 394, опрѣдѣлилъ: „потвърдява напълно рѣшението на II Ямболски

мирови сждия отъ 24 януарий 1897 год. подъ № 85, а възивната жалба на възивника, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Осжжда апелатора да заплати на възиваемия за разноски по водене на дѣлото въ тази инстанция 10 лева и на хазната 2 л. за призовки." Срѣщу това рѣшение отвѣтника Иванъ Енчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенския окр. сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. 376 отъ гражданското сждопроизводство, понеже домашниятъ актъ, който е прѣдставенъ отъ ищецътъ не е издаванъ отъ него, не е подписанъ отъ него и че пари не билъ вземалъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за неосновательно, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ производствата на двѣтѣ инстанции по сжщество се вижда, че отвѣтника по дѣлото, сега касаторъ, е твърдилъ, че записъ не е издавалъ, че никого не е упълномощавалъ да го подписва, че пари не билъ взелъ и пр., окр. сждъ обаче, както се вижда отъ съображенията на потжженото рѣшение, се е основалъ на факта, че има записъ и че отвѣтника не доказалъ възраженията си. Тоя възгледъ на сждътъ противорѣчи на чл. чл. 481 ал. II и 483 ал. II отъ гражд. сждопроизводство, защото сждътъ не е направилъ никакво изслѣдване (издирване) за истиностьта на акта, както прѣдписватъ чл. чл. 484, 485 и др. и защото, споредъ II-та алинея на чл. 483, тяжестьта на доказването пада върху тогози, който е прѣдявилъ документа, въ дадениятъ случай на истецътъ по дѣлото, а не отвѣтника — касатора, както е погледналъ окр. сждъ, и заради това оплакването на касатора е основателно, вслѣдствие на което Върховния Касац. Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окр. сждъ, отъ 18 юний 1898 г. № 394, защото сж нарушени чл. чл. 481 ал. II и 483 ал. II отъ гражд. сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 13—(68)—18 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ второ гражданско отдѣление, на петнадесетий февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при Секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 635, по описа за 1898 год., на Д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на Ст. Марковъ, отъ гр. Видинъ, съ Никола Ивановъ, отъ сжщия градъ, за 3209 лева и 82 стотинки.* — Въ сждебното засѣдание се яви адвоката Д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стоянъ Марковъ, отъ гр. Видинъ, съ прошение отъ 24 априлий 1897 год. до Видинския окр. сждъ, заявилъ искъ противъ Никола Ивановъ, за сума 3209 лева 82 ст., произходяща отъ устенъ договоръ за наддаване на публиченъ търгъ мѣста въ блатото на „Новата Махала" въ гр. Видинъ. За доказателство на искътъ си прѣдложилъ отвѣтнику рѣшителна клѣтва и е молилъ да се призове казания Н. Ивановъ и се осжди да му заплати горната сума и пр. Видин-

ския окр. сѫдъ, съ рѣшение отъ 10 септемврий 1896 год. подъ № 248, отхвърлилъ искътъ на Стоянъ Марковъ, отъ гр. Видинъ, противъ Никола Ивановъ, отъ сѫщия градъ, за 3209 лева 82 ст., като неоснователенъ, като осѫдилъ сѫщеврѣменно Стоянъ Марковъ да заплати на Никола Ивановъ сто и тридесеть (130) лева за разноски по водене на дѣлото въ първата инстанция. Противъ туй рѣшение, Стоянъ Марковъ, подалъ въззивна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) на основание на единъ устенъ договоръ, по силата на който отвѣтника Никола Ивановъ се билъ съгласилъ съ Стоянъ Марковъ, истеца по дѣлото, този послѣдния да наддава отъ свое име и за смѣтка на отвѣтника на публичния търгъ, извършенъ на 28 ноемврий 1895 год. въ Видинското градско общ. управление, при продажбата на общинскитѣ мѣста въ блатото на „новата махала“ въ гр. Видинъ, Стоянъ Марковъ прѣдявилъ искъ противъ Никола Ивановъ за 3209 л. 82 ст., тъй като при утвърдяването на публичния търгъ мѣстата останали върху него — истеца — за горѣобозначената сума, която той трѣбвало да брой на Видинското градско общ. управление, и която сума Никола Ивановъ се билъ задължилъ да му внесе, за да прѣхвърли търга върху му; 2) туй негово искане сѫдътъ неможе да уважи, тъй като отъ съдържанието на исковото прошение и отъ обясненията на странитѣ се вижда, че Стоянъ Марковъ е дѣйствувалъ при търга отъ свое име за смѣтка на Н. Ивановъ. Той не е притѣжавалъ никакво писменно пълномощно за тази цѣль, а пъкъ съгласно изричното прѣдписание на чл. 33 отъ закона за задълженията и договоритѣ, никой не може да встѫпва въ съгласие отъ свое име освѣнъ за себѣ си. Щомъ като, отъ една страна, Никола Ивановъ не е далъ едно изрично и писменно пълномощно на Стоянъ Марковъ да участвува и наддава въ търга, произведенъ на 28 ноемврий 1895 год., а пъкъ, отъ друга страна, послѣдния е сключилъ отъ свое собствено име единъ договоръ за въ полза на едно трето лице, въпрѣки прѣдписанията на чл. 34 отъ закона за задълженията и договоритѣ, то слѣдва да се приеме, че Стоянъ Марковъ е дѣйствувалъ на неговъ собственъ рискъ при участието му въ търга, а като така, той нѣма правото на искъ противъ Никола Ивановъ; 3) отъ тукъ слѣдва, че и прѣдложената рѣшителна клѣтва, на основание чл. 412 отъ гражданското сѫдопроизводство, отвѣтнику за установление на иска, като имеюща за прѣдметъ установяването на едно съглашение недѣйствително по между странитѣ, по силата на самия законъ, се явява за излишна и безцѣлна и подлѣжи да бѫде отхвърлена,“ — съ рѣшението си отъ 3 януарий 1898 год. № . . опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 10 септемврий 1897 год., подъ № 248, а подадената срѣщу сѫщото рѣшение възивна жалба на Стоянъ Марковъ, отъ гр. Видинъ, отъ 20 октомврий 1897 год. Вх. № 12778, като не основателна, се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда Стоянъ Марковъ, отъ гр. Видинъ, да заплати на Никола Ивановъ, отъ сѫщия градъ сто тридесетъ и осемь (138) лева и 36 ст. по водене на дѣлото разноски за тази инстанция.“ — Срѣщу това рѣшение Д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на Стоянъ Марковъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ

по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 412 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото недопустналъ прѣдложената отвѣтнику рѣшителна клѣтва, която се отнася до едно съгласие не забранено отъ закона, доказването на което може да става съ клѣтва; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 33 и 34 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото приспособилъ послѣднитѣ два члена за договоръ, който тѣ не прѣдвиждатъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, кото изслуша обясненията на адвоката Д-ръ Даневъ, повѣреникъ на касатора Стоянъ Марковъ и заключенията на прокурора, взе въ съображение: Отъ даннитѣ по това дѣло се вижда, че касатора Ст. Марковъ иска отъ отвѣтника Микола Ивановъ сумата 3209 лева и 82 ст. по силата на единъ устенъ договоръ, сталалъ между него и отвѣтника, за да се яви той (касатора) вмѣсто него на публичния търгъ въ Видинското градско общ. управление за покупка на 6 мѣста въ гр. Видинъ, на който търгъ той се явилъ като наддавачъ и мѣстата останали върху него съ цѣна 3209 л. и 82 ст., която сума отвѣтника отказалъ да внесе и да поеме върху себѣ си купенитѣ мѣста. Отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение се констатира, че Софийския апелативенъ сѫдъ е отхвърлилъ искътъ на Ст. Марковъ на това основание, че по силата на чл. чл. 33 и 34 отъ закона за задълженията и договоритѣ, той не е можалъ да встѫпва въ съглашение отъ свое име, освѣнъ за себѣ си и че като нѣма изрично и писменно пълномощие отъ третото лице (Никола Ивановъ), не е можалъ да задължава това послѣдното. Очевидно е, че апелативния сѫдъ не е зелъ въ внимание, че тука е въпросъ за два договора, единя (договоръ за продажба), сключенъ между истеца Ст. Марковъ и Видинското град. общ. управление за покупката на 6 мѣста и другия, (договоръ за пълномощие) сключенъ Между Ст. Марковъ и Н. Ивановъ. Сѫдътъ не е направилъ различие между тия два договора и криво е разбралъ, че истеца е искаль да приспособи послѣдствията отъ договора за продажбата върху отвѣтника Н. Ивановъ, като го направи прямъ длъжникъ спрямо Видинското град. общ. управление. Разбира се, че до когато истеца не докаже, че той се е явилъ на търга, като пълномощникъ на отвѣтника, договора за продажбата, сключенъ между него (истеца) и Видинското град. общ. управление, неможе да има никаква сила по отношение на отвѣтника Никола Ивановъ. Въпроса обаче по данното дѣло е този: имало ли е договоръ между истеца и отвѣтника за да се яви истеца на търга за да наддава за смѣтка на отвѣтника. За доказване на този договоръ истеца е прѣдложилъ на отвѣтника рѣшителна клѣтва, сѫдътъ обаче, както се вижда отъ третото му съображение, не е допустналъ тази клѣтва, като имеюща за прѣдметъ установяването на едно съглашение помежду странитѣ недѣйствително по силата на самия законъ. Това съображение на сѫдътъ е неоснователно, защото за да признае договора за недѣйствителенъ, трѣбваше да констатира, че не сѫществуватъ въ него условията, които закона изисква за дѣйствителностьта на единъ договоръ (чл. чл. 8

и 24 отъ закона за задълж. и договоритѣ).—Като не е направилъ това и като прѣдложената клѣтва се отнася до личното дѣйствие на отвѣтната страна, сждътъ неправилно е отказалъ да допустне клѣтвата. Отъ всичко казано по горѣ слѣдва да се признае, че Софийския апелативенъ сждъ неправилно е отказалъ да допусне доказване на едно съглашение незабранено отъ закона и неправилно е приспособилъ чл. чл. 33 и 34 отъ закона за задълж. и договоритѣ за единъ договоръ, който тѣ не прѣдвиждатъ, съ което си дѣйствие той е нарушилъ чл. чл. 412 и 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. чл. 33 и 34 отъ рѣчения законъ, което нарушение е сжществено. Заради това първото и второто оплаквания на касатора, за нарушението на тѣзи членове, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 3 януарий 1898 год. № . . , защото сж нарушени чл. чл. 630 и 412 отъ гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 33 и 34 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 14 — (82) — 25 февруарий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвъртий февруарий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарътъ: Василъ Пирфановъ и въ присжтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Доси Икономовъ, *гражданско дѣло № 648, по описътъ за 1898 г. на Разградската землндѣлческа каса, съ Иванъ Панчевъ, В. Димитровъ и Д. Колевъ, отъ с. Констанца, Хр. Д. Илийчевъ и синдикатото по несъстоятелностьта на Жековъ & Илиевъ, отъ Разградъ, за 289 л. зл., по полица.* — Странитѣ не се явихж.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Разградската землѣдѣлческа каса, съ исково прошение отъ 17 мартъ 1898 г. до Разградския мир. сждия, е молила призоваването и осжждането на Иванъ Панчовъ, Димитръ, Колевъ и Василъ Димитровъ, отъ с. Констанца, Русенска околия, Христо Д. Илийчевъ, изъ г. Разградъ и синдикатото на несъстоятелната фирма „Жековъ С-ие Илиевъ“, изъ г. Разградъ, да заплатятъ сумата 274 л. златни, лихвата имъ по 10% год. отъ протеста на полицата до окончателното изплащане вдно съ всичкитѣ станали по дѣлото разноски. По поводъ на тази искова молба, Разградския мир. сждия е образувалъ гражданското дѣло № 811/98 г. и съ рѣшениетв си № 668, е отхвърлилъ искътъ на землѣдѣлческата каса, като неоснователенъ. Недоволна отъ това рѣшение землѣдѣлческата каса е подала апелативна жалба въ Разградския окр. сждъ, който като взелъ прѣдъ видъ: „1) Разградската землѣдѣлческа каса по силата на една джиросана полица, съ дата 27 априлъ 1897 год. отъ Българската народна банка — Русенския клонъ на сумата 274 л. златни, е завѣла искъ противъ Иванъ Пенчовъ и поржчителитѣ му Димитръ Колевъ и Василъ Димитровъ, както и противъ първия полицоприематель Хр. Илийчева, така и противъ несъстоятелната фирма „Жековъ С-ие Илиевъ“ въ Разградското мирово сжди-

лище и моли осжждането имъ да заплатятъ сумата 274 л. златни, лихвитѣ на тая сума отъ деньтъ на протеста, както сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, и за подкрѣпление на този си искъ, касата прѣдставлява полица джиросана ней отъ Българската народна банска — Русенския клонъ за събирание, отъ която се вижда, че Иванъ Пенчовъ, като прямъ длъжникъ се е задължилъ да заплати сумата 274 л. златни на Хр. Илийчевъ, а Димитръ Колевъ и Василъ Димитровъ дѣйствително фигуриратъ въ въпросната полица, но безъ да ги подпише нѣкой за тѣхната неграмотность, като взаимнопоржчители; 2) възиваемитѣ, чрѣзъ повѣреника си, възразяватъ, че землѣдѣлческата каса не може да прѣтендира сумата отъ довѣрителитѣ му, понеже речената полица още въ самото начало на прѣхвърляне отъ Илийчева къмъ „Жековъ С-ие Илиевъ", не носи пълно джиро, а слѣдователно всички останали джира сж незаконни, по което да се отмѣни рѣшението на Разградския мир. сждия, а слѣдователно да се осждятъ довѣрителитѣ му за изплащане на сумата; сжщеврѣмено моли осжждането на изщеца да заплати сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ този сждъ. Синдикатото на несъстоятелната фирма „Жековъ С-ие Илиевъ", възразява, че полицата на отвѣтницитѣ не е мината въ завѣрка въ книгитѣ на несъстоятелния; 3) искътъ на апелатора по силата на въпросната полица не може да се уважи и вслѣдствие на което да се отмѣни рѣшението на разградския мир. сждия, понеже джирото, което фигурира върху гърбътъ на полицата, по силата на чл. чл. 94 и 95 отъ Отоманския търговски законъ, се явява за непълно — нередовно и че ступанисване на полици става по редътъ както прѣдписва чл. 94 отъ Отоманския търговски законъ, инакъ това не е ступанисване, както въ дадения случай се явява въпросната полица въ първото ѝ прихвърляне къмъ несъстоятелната фирма „Жековъ С-ие Илиевъ" отъ Илийчева, а просто опълномощаване, но това пълномощно е паднало съ обявяването за несъстоятелна фирмата „Жековъ & Илиевъ", а като такова прѣхвърлянето, е незаконно, пълномощното унищожено, а слѣдователно искътъ на касата се явява за неоснователенъ, тѣмъ паче и къмъ поржчителитѣ, които къмъ никого не сж се задължавали, тѣхнитѣ имена, но не подписани, сж проектъ на задължение, а като така рѣшението слѣдва да се подтвърди и бжде осждена касата да заплати сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ този сждъ", — съ рѣшението си отъ 7 септемврий 1898 г. № 164, подтвърдилъ напълно рѣшението на Разградския мир. сждия №668/98 г., като при това осждилъ касата да заплати на отвѣтницитѣ 15 лева за водене дѣлото въ втората инстанция. Срѣщу това рѣшение Разградската землъдѣлческа каса е подала въ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Раградския окр. сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 94 и 95 отъ Турския търговския законъ, чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 498 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че индосаторитѣ „Жековъ & Илиевъ", като не биле снабдени съ пъленъ джиръ, а съ бланкъ джиръ, нѣматъ право да джиросватъ полицата съ пъленъ джиръ къмъ банката, която не могла да придобие право на собственость на полицата подъ джиръ направенъ

отъ лица, които съ несъстоятелностьта си пристанали биле отъ правото на пълномощие, което сж имали по бланковото джиро.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за неоснователно, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ полицата съ дата 27 априлъ 1897 год., на която се основава искътъ на Разградската землѣдѣлческа каса, се вижда, че Ив. Панчевъ, подъ поржчителството на Д. Колевъ и В. Димитровъ се е задължилъ да заплати на 1 септемврий 1897 год. на заповѣдьта на Хр. Д. Илийчевъ 274 л. златни. Съ бланково джиро на гърба на полицата, кредитора Хр. Д. Илийчевъ е прѣхвърлилъ тази полица на фирмата „Жековъ & Илиевъ отъ Разградъ, тия послѣднитѣ съ джиро, безъ дата, сж прѣхвърлили полицата върху Българската народна банка, а послѣдната съ джиро за събиране е прѣхвърлила на 20 августъ 1897 г. полицата на Разградската землѣдѣлческа каса. Отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение се констатира, че Разградския окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на землѣдѣлческата каса па двѣ основания: 1) че бланковото джиро, по силата на чл. чл. 94 и 95 отъ Турския търговски законъ, който режира въпросната полица като издадена прѣди влизането въ сила на нашия търговски законъ, е непълно, нередовно и като такова неможе да прѣхвърля собственостьта върху „Жековъ & Илиевъ", които се считатъ за прости пълномощници, и 2) че съ испадането въ нестоятелность на пълномощницитѣ „Жековъ & Илиевъ", пълномощието имъ пада и послѣдующитѣ прѣхвърляния се считатъ за нищожни. Сждътъ правилно е приелъ, че бланковия джиръ не важи освѣнъ като пълномощие, той обаче грѣши като не допуща, щото носителя на една полица по едно нередовно, или бланково пълномощие, да прѣхвърля собственостьта на полицата чрѣзъ единъ редовенъ джиръ. Доктрината, както и юриспроденцията въ Франция по тълкуването на чл. 138 отъ Францускня търговски законъ, отъ който сж заимствувани чл. чл. 94 и 95 отъ Турския търговски законъ, приематъ, че носительтъ на една полица, по силата на пълномощенъ джиръ, може да прѣхвърля собственостьта й чрѣзъ пъленъ джиръ, понеже цѣльта на джиранта е да се прѣхвърли полицата и да се събере сумата. Прочее, първото основание на сжда, по което е отхвърленъ искътъ е неправилно. За да признае, че несъстоятелностьта на „Жековъ & Илиевъ" унищожава послѣдующитѣ джира, Разградския окр. сждъ трѣбваше да констатира, че прѣхвърлянето отъ „Жековъ & Илиевъ" е станало слѣдъ тѣхното обявяване въ несъстоятелность, тъй като ако джирото къмъ Българската народна банка е направено прѣди датата на това събитие, прѣхвърлянето е редовно и джирото неможе да се счита за нищожно. Сждътъ обаче, както се вижда отъ рѣшението му, не е констатиралъ нито датата на обявяването въ несъстоятелность на „Жековъ & Илиевъ", нито датата на джирото направено отъ тия послѣднитѣ къмъ банката. Отъ казаното по-горѣ става явно, че сждътъ не е основалъ рѣшението си на даннитѣ по дѣлото и на сжществующитѣ законоположения, съ което си дѣйствие той е нарушилъ чл. чл. 94 и 95 отъ Турския търговски законъ и чл. 630 отъ

граждааското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Прѣдъ видъ на това оплакването на касатора, за нарушението на тѣзи членове, е основателно.

Вѫдимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Разградския окр. сѫдъ № 164 отъ 7 септемврий 1898 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 94 и 95 отъ Търския търговски законъ, въ свърска съ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане.

№ 15 — (84) — 6 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-ий, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и шестий февруарий хилядо и деветстотната год., въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 650, по описа за 1898 година, на Иванъ Панаховъ, отъ гр. София, съ бившата си съпруга Емилия, за снимание на фирма.* Въ сѫдебното засѣдание се яви Ив. Панаховъ съ повѣреницитѣ си - адвокати: А. Франги и Каранфиловичъ, сѫщо се яви и Емилия Панахова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 12 февруарий 1897 година до I Софийски градски мирови сѫдия, Софийския житель Ив. Панаховъ, като излага, че съ бившата си съпруга Емилия Трепешъ, окончателно билъ развѣденъ, но тя пакъ продължавала да се наричa на негово име, като отворила въ София единъ дюгенъ (сладкарница) подъ фирмата Е. Панахова, затова е молилъ сѫдията да я призове и осѫди да снеме тази фирма и му заплати всичкитѣ по водене на дѣлото разноски. I Софийски градски мирови сѫдия, образувалъ по тази молба гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 27 априлъ 1897 год., отхвърлилъ искътъ на истеца и го осѫдилъ да заплати на отвѣтницата 25 лева за правоводене на дѣлото. По възивъ подаденъ отъ страна на истеца срѣщу това рѣшение, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окр. сѫдъ, който като го е разгледалъ за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че Ив. А. Панаховъ моли щото да бѫде осѫдена бившата му съпруга „Е. Панахова", защото нѣмала право да носи името му, понеже биле вече развѣдени и съ това му причинявала огромни загуби; че макаръ отъ прѣдставенитѣ писменни документи да се установява, че е послѣдвало разводъ помежду Ив. Панаховъ и Емилия Панахова, обаче, прѣдъ видъ, че въ нашитѣ закони нигдѣ не се запрѣщава на развѣденитѣ жени да носятъ и да се именуватъ по призимето и фамилията на бившия си съпругъ, а напротивъ, по обичаитѣ въ страната, общо прието е, щото развѣдената жена, до встѫпвание въ новъ бракъ, да се именува на презимето на бившия си съпругъ, то излиза, че въ случая бившата съпруга на Ив. Панаховъ, има право да се именува Емилия Панахова и слѣдователно поставената фирма на сладкарницата й Е. Панахова е правилно поставена, още повече като се има прѣдъ видъ и това, че отъ рѣшението отъ 1 февруарий 1897 год. на духовния съвѣтъ, се види, че развода е послѣдвалъ по вината на Ив. А. Панаховъ, а отъ прѣдставения договоръ

съ дата 16 септемврий 1896 год. се вижда, че Емилия Панахова въ продължение на 13 години му е помагала и работила по всички негови търговски прѣдприятия, именно и държание на сладкарници и пр., че вънъ отъ това отъ заключението на вѣщото лице се установява, че ищеца въ случая почти никакви загуби не му се причиняватъ отъ това, че на сладкарницата на възиваемата стои фирмата Е. Панахова; щомъ е така, то искътъ му е тоже неоснователенъ," — съ рѣшението си отъ 22 августъ 1898 година № 333, подтвърдилъ напълно рѣшението на I Софийски градски мирови сѫдия отъ 21 априлъ 1897 год. и осѫдилъ Ив. А. Панаховъ да заплати на хазната два лева за двѣ незаплатени призовки. Срѣщу това рѣшение Ив. А. Панаховъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: чл. чл. 58, 84, 283, 396 и 398 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото твърдението на сѫдътъ, че искътъ билъ недоказанъ е неосновтелно, тъй като самата отвѣтница е признала, че надъ заведението ѝ стои фирмата „Е. Панахова"; 2) чл. 9 и 10 отъ закона за настойничеството, чл. 10, 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ прѣнебрегналъ и не взелъ въ внимание, че растрогнатия бракъ скѫсва всичкитѣ връзки помежду бившитѣ съпрузи и защото невѣрно било, че има и сѫществува такъвъ обичай, щото слѣдъ развода разведената съпруга да има право да продължава да носи името на бившия си съпругъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за основателни, полага да се отмѣни потѫжното рѣшение.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Истецътъ по настоящето дѣло Ив. Панаховъ е молилъ да се запрѣти на бившата му съпруга Емилия, да носи името му и да снеме отъ сладкарницата си фирмата „Е. Панахова", тъй като съ това ползуване отъ неговото фамилно име, тя му причинявала загуби. Софийския окр. сѫдъ, въ издаденото си по това дѣло рѣшение, признава, че брака помежду Ив. Панаховъ и Емилия е растрогнанъ, нъ казва сѫдътъ: бившата му съпруга имала право да носи фамилното име на Ив. Панаховъ и да се наричала Панахова, защото отъ една страна дѣйствующитѣ закони не забранявали това, а отъ друга, „по обичаитѣ въ страната, общеприето е „щото разведената жена, до встѫпвание въ новъ бракъ, да се именува на „прѣзимето на бившия си съпругъ". Отъ изложеното до тукъ явно става, че за разрѣшение на спорния въпросъ, има ли право разведената жена да продължава да носи фамилното име на бившия си съпругъ, сѫдътъ се е основалъ на обичаитѣ въ страната. По принципъ, сѫдътъ е моглъ да разрѣши спорния по настоящето дѣло въпросъ на основание обичаитѣ, тъй като дѣйствующитѣ граждански закони не обематъ материята за брака и происходящитѣ отъ него права и задължения, както и послѣдствията въ случай на разводъ. Чл. 10 отъ гражданското сѫдопроизводство изрично казва, че когато законитѣ сѫ непълни, неясни, или противорѣчиви, сѫдътъ може да основе рѣшението си на обичая, или справедливостьта. А отъ съдържанието на чл. 629, се вижда, че обичаитѣ можатъ да бѫдатъ мѣстни или общи; нъ когато сѫдътъ прилага единъ обичай,

прѣди всичко, трѣбва да констатира, че дѣйствително такъвъ обичай сѫществува и да изложи основанията, отъ които се е рѫководилъ за да признае сѫществуванието на обичая. Въ дадения случай това е било още по необходимо, тъй като обичая, за който твърди сѫдътъ, че билъ обще приетъ, не е извѣстенъ на Върховния Касационенъ Сѫдъ. А всичкото това показва, че въпросния обичай, ако дѣйствително сѫществува такъвъ, въ всѣки случай не е *нотореиъ* и слѣдователно сѫществуванието му трѣбва да бѫде констатирано отъ сѫдътъ по сѫщество съ обозначение на даннитѣ, отъ които се е рѫководилъ сѫдътъ, а тъй като въ дадения случай, Софийския окрѫженъ сѫдъ не е правилно това, то нарушилъ е чл. 10 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено, заради това оплакването на касатора, за нарушение на чл. 10 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, е основателно. II) Оплакването, че искътъ билъ недоказанъ, а сѫдътъ го призналъ за доказанъ, е оплакване, което се отнася до въпросъ, който е по сѫществото на дѣлото, заради това е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 августъ 1898 г. подъ № 333, защото сѫ нарушени чл. чл. 10 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 16 — (92) — 14 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и деветий февруарий, хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 618, по описа за 1899 год., на хаджи Петръ П. Василевъ, отъ с. Габаре, Казанлѫшка околия, бившъ членъ-касиеръ на Старо-Загорската окрѫжна постоянна комисия, срѣщу постановлението на върховната смѣтна палата отъ 14 ноемврий 1898 год., подъ № 2580.* Въ сѫдебното засѣдание се яви адвоката Константинъ Серафимовъ, въ качеството си на повѣреникъ на касатора хаджи Петръ П. Василевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ привремѣнно постановление отъ 10 юний 1893 год. подъ № 291, върховната смѣтна палата е обявила за неиздълженъ прѣдъ Старо-Загорската окрѫжна каса съ 6563 л. 70 ст. бившия прѣзъ 1890 год. членъ-касиеръ на Старо-Загорската окр. постоянна комисия х. Петръ П. Василиевъ, за слѣдующитѣ извършени отъ него нередовности: а) съ постановление на комисията отъ 8 августъ 1891 год. подъ № 359, прѣнесени сѫ 240 л. 20 ст. отъ § 17, по който билъ прѣдвиденъ кредитъ за печатание окрѫжни счетоводни книги, къмъ § 3 за канцелярски разноски и 30 л. 32 ст. отъ § 17, за непрѣдвидени разноски, къмъ § 16 за волнонаемни писари; б) споредъ обявленията, прѣдставени въ палатата, общата сума на постѫпленията възлиза на 152.889 л. 43 ст., а въ главния си отчетъ, заедно съ наличността на 1 априлий 1890 год., комисията е показала на приходъ

150.125 л. 86 ст., отъ които като се спадне наличностьта 3.529 л. 61 ст., оставатъ чисти постѫпления 146.596 л. 25 ст. Така щото показаната сума въ главния отчетъ е на 6.293 л. 18 ст. по-малко отъ дѣйствително постѫпилата, споредъ обявленията. Х. Петръ П. Василиевъ, комуто е билъ врѫченъ прѣписъ отъ това приврѣменно постановление срѣщу расписка на 4 януарий 1896 год., съ прошение отъ 22 сѫщия мѣсецъ е молилъ палатата да му се изпратятъ всичкитѣ счетоводни книжя и документи на Старо-Загорската окр. постоянна комисия за 1890 год. и да се оставятъ на негово разположение най-малко за три мѣсеца, та тъй да може да даде обяснения за свое оправдание по направения му начетъ съ казаното приврѣменно постановление. Съ писмо отъ 31 януарий 1896 год., подъ № 591, палатата е отговорила чрѣзъ Старо-Загорския окр. управитель на Василиева, че просбата му, за да му се испратятъ исканитѣ отъ него книжя и документи, не може да се удовлѣтвори, тъй като чл. 21 отъ закона ѝ запрѣщава да се изваждатъ книжа и документи отъ архивата ѝ, освѣнъ ако бѫдѫтъ тѣ искани отъ сѫдилищата и финансовото министерство; че прѣписи може да му се дадѫтъ отъ книжата и документитѣ, отъ които поиска, стига да испрати нужднитѣ за тѣхъ гербови марки и че въ качеството му на отчетникъ, той, или неговъ пълномощникъ, може да бѫде допустнатъ въ архивата на палатата да направи всички справки, които му сѫ нуждни, за да даде обяснения по въпросното постановление. Обаче Василиевъ не е отговорилъ нищо слѣдъ това писмо на палатата. Върховната смѣтна палата, като е разгледала слѣдъ това отново дѣлото и като е взела прѣдъ видъ: „1) че Х. Петръ П. Василиевъ не е далъ никакви обяснения по приврѣменното постановление № 291, нито пъкъ е изпратилъ въ палатата квитанция, отъ която да се види, че е внесълъ исканата по него сума; 2) че съ прѣвишението кредита по § § 3 и 16 е нарушенъ чл. 54 отъ закона за отчетностьта по бюджета, въ свръзка съ чл. 110 отъ закона за окрѫжнитѣ съвѣти, а прѣнасянието сумитѣ отъ единъ § къмъ другъ противорѣчи на чл. 106 отъ послѣдния законъ и е станало слѣдъ сключванието бюджетното упражнение, т. е. слѣдъ 31 мартъ 1891 год.; 3) че всичката постѫпила прѣзъ 1890 год. на приходъ сума не е показана въ главния отчетъ за сѫщата година на комисията, и 4) че споредъ чл. 20 и 22 отъ правилника за счетоводството на окрѫжнитѣ постоянни комисии, отговорното лице за неправилно израсходванитѣ 240 л. 20 ст. и 30 л. 32 ст. по пунктъ *а* отъ настоящето, а така сѫщо и за непоказаната на приходъ въ главния отчетъ на комисията сума отъ 6293 л. 18 ст. по пунктъ *б*, е бившия прѣзъ 1890 год. членъ-касиеръ на Старо-Загорската окрѫжна постоянна комисия Х. Петръ П. Василиевъ“. Водимъ отъ тия съображения, върховната смѣтна палата съ постановлението си отъ 14 ноемврий 1898 год. подъ № 2580, е постановила: „обявява се за неиздължен прѣдъ Ст.-Загорската окр. каса съ 6563 л. и 70 ст. членъ-касиерътъ прѣзъ 1890 г. на Ст.-Загорската окрѫжна постоянна комисия Х. Петръ П. Василиевъ по главния отчетъ на сѫщата комисия за прихода и разхода на окрѫжието прѣзъ бюджетното упражнение на 1890 год.“ Срѣщу това постановление хаджи Петръ П. Василиевъ е подалъ касационна жалба, въ която той моли за отмѣнението му по изложенитѣ въ нея съображения. При

разглеждането на дѣлото въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, повѣрника на касатора въ своитѣ устни обяснения, между другото, посочи, че той моли за отмѣната на обтѫженото постановление, на това основание, че при издаването му върховната смѣтна палата нарушила чл. 44 отъ закона за върховната смѣтна палата съ това, че не испратила въ Старо-Загорската окр. постоянна комисия счетоводнитѣ книжя и документи по упражнението на бюджета на Ст.-Загорския окр. съвѣтъ за 1890 год., за да се оставятъ на негово разположение, за да може да даде обяснения за свое оправдание.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото, за разрѣшението му взе прѣдъ видъ: Отъ изложението на обстоятелствата на дѣлото въ обтѫженото постановление се вижда, че касатора хаджи Петръ П. Василевъ, слѣдъ като му е билъ съобщенъ прѣписъ отъ приврѣменното постановление на върховната смѣтна палата отъ 10 юний 1893 год. подъ № 231, съ писменно заявление е молилъ послѣдната да распореди да се испратятъ на негово разположение всичкитѣ счетоводни книжа и документи на Старо-Загорската окр. постоянна комисия за 1890 год., за да му се даде възможность да прѣдстави обяснения за свое оправдание по направения му начетъ съ казаното приврѣменно постановление, обаче палатата не е удовлѣтворила тая молба на касатора, на това основание, че чл. 21 отъ закона за върховната смѣтна палата запрѣтявалъ да се изваждатъ книжа и документи отъ архивата ѝ, освѣнъ ако тѣ бѫдатъ искани отъ сѫдилищата и отъ финансовото министерство. Това дѣйствие на върховната смѣтна палата не може да се признае за правилно, тъй като постановленията на спомѣнѫтия членъ отъ специалния законъ за нея се отнасятъ до пазението тайната по службата по отношение на външни лица, частни къмъ дѣлото, по което се искатъ извѣстни книжя, а не и по отношение на отчетницитѣ, на които сѫ извѣстни всички книжя, които се прилагатъ за провѣрката на тѣхнитѣ отчети. По отношение на тѣхъ — отчетницитѣ — слѣдва да се примѣняватъ постановленията на чл. 44 отъ закона за върховната смѣтна палата, а пъкъ тия постановления задължаватъ смѣтната палата, въ случаитѣ когато въ нѣкой отчетъ се окажатъ неясности, да повърща тоя отчетъ, заедно съ приложенията му, чрѣзъ надлѣжното мѣсто, на отчетника, за да се поискатъ отъ него обяснения. Слѣдователно, прѣдъ видъ на тия постановления, върховната смѣтна палата е била длъжна да удовлѣтвори молбата на касатора и да изпрати на негово разположение въ Старо-Загорската окрѫжна постоянна комисия счетоводнитѣ книжя и документи на сѫщата комисия за 1890 год., за да му се даде възможность да даде обяснения за свое оправдание по направения му начетъ, а като не е направила това, съ тая си постѫпка палатата е нарушила сѫщитѣ тия постановления. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено, тъй като допущанието му е могло да окаже влияние на исхода на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение обжалваното постановление неможе да се остави въ сила и слѣдва да бѫде отмѣнено по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** постановлението на върховната смѣтна палата отъ 14 ноем-

врий 1898 год. подъ № 2580, защото е нарушенъ чл. 44 отъ закона за върховната смѣтна палата, съ силата на чл. 66 отъ сѫщия законъ, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщата палата за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 17 — (93) — 3 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на 2 мартъ хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ, и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 652, по описа за 1898 год., на Александръ Дерековъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ капитанъ Д. Бояджиевъ, отъ гр. София, за 3500 лева златни, произходящи отъ двойна стойность на 7 акции на застрахувателното дружество „България“.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ страна на А. Дерековъ се яви адвоката А. Людскановъ, а отъ страна на капитанъ Бояджиевъ — адвоката Ив. Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: А. Франгя и П. Абрашевъ, като повѣреници на капитанъ Бояджиевъ, изъ гр. София, прѣдявили искъ на 26 януарий 1896 год. прѣдъ Плѣвенския окр. сѫдъ, противъ А. Дерековъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 3780 лева, произходящи отъ двойната стойность на 7 акции на застрахователното дружество „България“, която тѣ имали на 15 септемврий 1895 год., когато споредъ задължителното, сключено между тѣхъ на 16 юний 1895 год., А. Дерековъ билъ длъженъ да повърне 27 тѣхъ акции, дадени нему на хранение, а въ противенъ случай да заплати двойната имъ цѣна. Плѣвенския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 13 септемврий 1896 г., като намѣрилъ, че основата на искътъ била игра, отхвърлилъ искътъ на капитанъ Бояджиевъ срѣщу отвѣтникътъ за 3780 лева и го осѫдилъ да заплати на А. Дерековъ 166 лева и 60 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. капитанъ Бояджиевъ подалъ възивъ срѣщу това рѣшение на Плѣвенския окр. сѫдъ въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ заключението на вѣщото лице и обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че отъ задължителния записъ, съ дата 16 юлий 1895 год., сключенъ между ищеца Бояджиевъ и отвѣтникътъ А. Дерековъ, се вижда, че послѣдния взелъ отъ първия на съхранение 27 акции отъ дружеството „България“, като се задължилъ, че въ случай не му ги върне на 15 септемврий сѫщата година, да му заплати за всѣка акция, въ двоенъ размѣръ, отъ пазарната имъ цѣна, която ще иматъ въ него день. Ищеца прѣтендира само стойностьта двойна на 7 акции не на врѣме върнати, останалитѣ му биле повърнати, и то 270 лева стойностьта и толкова за неустойката за всяка акция, а всичко 3780 лева, вънъ отъ купонитѣ на акциитѣ отъ № 3 на горѣ, като се осѫдятъ отвѣтницитѣ солидарно на горнята сума и на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски; 2) че отъ тоя задължителенъ записъ, както и отъ обясненията на странитѣ, дадени прѣдъ двѣтѣ инстанции, става явно, какво въпроснитѣ 7 акции биле дадени на съхранение у отвѣтника до 15 септемврий 1895 год., съ задължение да ги повърна ищецу, инакъ да му заплати двойната имъ стойность, която тѣ щѣли да иматъ тогава, а не че странитѣ играли

върху покачването и падането на цѣната на въпроснитѣ акции, безъ, да имало въ сѫщность прѣдаване на акции отъ страна на ищеца къмъ отвѣтникътъ. Неправилно, слѣдователно, първостепенния сѫдъ отхвърлилъ искътъ на ищеца възъ основание чл. 546 отъ закона за задълженията и договоритѣ, толкова повече, че отвѣтната страна не е прѣдявила такива възражения, каквито нѣма право d'oficie да подига сѫдътъ и възъ основание на които да рѣшава дѣлото; 3) че домогванието на отвѣтникътъ А. Дерековъ, какво той писалъ Бояджиеву прѣди 15 септемврий 1895 год. за да му повърнялъ задължителния записъ и му укажалъ едно лице, комуто да прѣдадялъ седемтѣхъ акции, на което Бояджиевъ не му отговорилъ и слѣдователно той не билъ отговоренъ, е невѣрно това домогвание, тъй като А. Дерековъ длъженъ е билъ да се съобрази съ чл. чл. 164, 165 и 166 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а именно, щомъ ищеца отказалъ да му повърне записътъ и да приеме акциитѣ, той би трѣбвало чрѣзъ нотариуса да му прѣдложи за приеманието на акциитѣ и на срока да ги прѣдаде на хранение у нотариуса и да прѣстане отъ да ги владѣе, което като не е строилъ, длъженъ е да заплати ищецу двойната имъ стойность, която тѣ имали на 15 септемврий 1895 год.; 4) че стойностьта на въпроснитѣ акции споредъ заключението на експерта Стефанъ Симеоновъ, на 15 септемврий 1895 год., била отъ 250 лева всѣка акция, която удвоена за 7-тѣхъ акции, цѣлата сума възлиза на 3500 л. въ която влизатъ и купонитѣ имъ отъ № 3 и на горѣ, която сума отвѣтникътъ трѣбва да заплати на ищеца; 5) че прѣдложената отъ отвѣтника клѣтва на ищеца, който да се закълне какво не получилъ писмо отъ него прѣди 15 септемврий 1895 год., съ което го канилъ да повърне записътъ и укаже на кое лице да прѣдаде акциитѣ, сѫдътъ не я допустна, понежо и да бѣше се установило това, то пакъ нещѣше да има значение за дѣлото, тъй като отвѣтникътъ въ всѣкой случай би трѣбвало да се съобрази съ горѣ цитиранитѣ членове 164—166, отъ закона за задълженията и договоритѣ; 6) че заедно съ отвѣтникътъ трѣбва да се осѫдятъ, съгласно чл. 647 отъ законътъ, цитиранъ по-горѣ, солидарно и поржчителитѣ му: Никола П. Цачовъ, Агапия Сеизовъ, Коста П. Дерековъ и Стефанъ Бояджиевъ; 7) че възражението на поржчителя Стефанъ Бояджиевъ, какво той поржчителствувалъ само за възврыщането на акциитѣ, а не и за заплащането имъ, което се види отъ бѣлѣжката, която е написалъ върху самия записъ, то неможе се уважи, понеже безмисленно и безъ значение ще бѫде да се гарантира за възвръщането на акциитѣ, а пъкъ въ случай, че тѣ не бѫдатъ върнати, поржчителя да не отговаря съ нищо. Санкцията на не връщането на акциитѣ, е изплащанието имъ въ двоенъ размѣръ, която санкция се простира и до поржчителя Стефанъ Бояджиевъ, понежо и той приелъ върху си задължението за завръщанието имъ на капитанъ Бояджиевъ, комуто въ прѣдвидения срокъ не сѫ били тѣ възвърнати. Ст. Бояджиевъ не се погрижилъ на срока да бѫдатъ върнати акциитѣ на ищеца, за това е отговоренъ и за заплащането имъ", — съ рѣшението си отъ 9 май 1898 год. № 51, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 13 септемврий 1896 год. № 209, като осѫжда Александръ Дерековъ, Никола П. Цачовъ, Агапия Сеизовъ, Коста П. Дерековъ и Стефанъ Бояджиевъ, жители

изъ гр. Плѣвенъ, да заплатятъ солидарно на капитанъ Д. Бояджиевъ отъ ст. София (3500 лева зл.) три хиляди и петь стотинъ лева златни, както и сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции лева (434) четиристотинъ и тридесеть и четири, а въ полза на държавното съкровище лева 16 за шестнадесеть отпуснати отъ русенския апелативенъ сѫдъ и незаплатени призовки". — Срѣщу това рѣшение Александъ Дерековъ подалъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенския апелат. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 412 и 414 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не допусналъ прѣдложената на ищеца рѣшителна клѣтва, която има важно значение за правилното разрѣшение на дѣлото и съ която не се опровергава съдържанието на писменния договоръ; II) чл. чл. 164—166 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно признялъ, че той не се е съобразилъ съ тия членове, когато съ протесть до Бояджиева, той го е канилъ да му укаже, въ извѣстно врѣме, кому да прѣдаде акциитѣ; III) чл. 546 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че подлѣжатъ на повръщане цѣнни, или други прѣдмѣти, а тъй сѫщо на исплащане дългове, произходящи отъ игра; IV) чл. 667 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото осѫдилъ солидарно гаранта Ст. Бояджиевъ, когато той е подписалъ за гарантъ условно и защото ищецътъ не си е заявилъ искътъ единъ мѣсецъ слѣдъ падежа на договора.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касац. Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Отъ склthreshold между странитѣ по дѣлото контрактъ съ дата 16 юлий 1895 год., се констатира, че А. Дерековъ се е задължилъ да повърне на капитанъ Бояджиевъ на 15 септемврий 1895 год. взетитѣ отъ него на хранение 27 акции отъ дружеството „България", а въ противенъ случай да му заплати двойната стойность, която тѣзи акции ще да иматъ на падеже (15 септемврий 1895 год.) Отъ съдържанието на договора явно става, че съ настѫпванието на срока, настѫпва и задължението на длъжника А. Дерековъ, безъ да има нужда отъ нѣкаква покана, да повърне въпроснитѣ акции. Спрямо него е приспособимо правилото Dies interpellat pronomine и съ неизпълнението задължението на срока, пеналната клауза слѣдва да му се приспособи. Домогването на касатора, че той прѣди срока — 15 септемврий 1895 г. — е писалъ на ищеца да му повърне задължителния записъ и да му укаже едно лице, на което да прѣдаде 7 акции, не може да освободи касатора отъ заплащането на сумата прѣдвидена въ пеналната клауза, защото той не се съобразилъ съ прѣдписанията на чл. чл. 164, 165 и 166 отъ закона за задъл. и договоритѣ, които изискватъ щото длъжника да покани кредитора чрѣзъ нотариуса да приеме длъжимата сума, или вѣщь и да прѣдаде послѣдната на хранение у нотариуса. Поканването за исплащане само по себе си нѣма значение, ако не е прѣдружено съ дѣйствителното прѣдлагане на длъжимата вѣщь. Чл. 171 отъ закона за задълженията и договоритѣ, на който се домогва повѣреника на касатора, въ случая е неприспособимъ, защото той се

отнася до опрѣдѣлена вѣщь, *която трѣбва да се прѣдаде тамъ гдѣто се намира,* а въ случая длъжимата вѣщь не е отъ тая категория, понеже въпроснитѣ акции е трѣбвало да се прѣдадатъ на мѣстожителството на кредитора и тѣ могатъ по своето естество да бѫдатъ оставени на хранение у нотариуса. Прѣдъ видъ на това, доказванието на обстоятелството, че касатора А. Дерековъ е писалъ на ищеца прѣди срока за прѣдаване на акциитѣ, да му повърне записа и да му укаже лицето, на което да прѣдаде акциитѣ, не може да има никакво значение за разрѣшението на дѣлото, слѣдователно Русенския апелативенъ сѫдъ правилно е постѫпилъ като не е допусналъ прѣдложената отъ касатора рѣшителна клѣтва за доказване на казаното обстоятелство. Отъ казаното горѣ слѣдва да се признае, че първото и второто оплаквания на касатора, за нарушението на чл. чл. 412 и 414 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 164, 165 и 166 отъ закона за задълженията и договоритѣ, сѫ неоснователни. II) Оплакването на сѫщия, че сѫдътъ нарушилъ чл. 546 отъ закона за задълженията и договоритѣ е тъй сѫщо неоснователно, понеже отъ книжята по дѣлото се констатира, че касатора прѣдъ сѫда по сѫщество не е възразявалъ, че задължението му произхожда отъ игра, а освѣнъ това сѫдътъ е призналъ, че сдѣлката не е игра. III) Послѣдното оплакване, за нарушението на чл. 667 отъ закона за задълженията и договоритѣ, е тоже неоснователно, понеже касатора нѣма пълномощие да говори отъ името на гаранта Ст. Бояджиевъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ал. Дерековъ, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ № 51 отъ 9 май 1898 год., съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 18 — (94) — 2 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на вторий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель, *гражданско дѣло № 654, по описътъ за 1898 г., на Д-ръ В. Константиновъ, повѣреникъ на народно-осигурителното дружество „Балканъ“, съ Илия Тодоровъ, житель отъ с. Кравеникъ, за 1600 лева.* — Въ засѣданието се яви директора на дружеството Отто Билинкъ съ повѣреника си адвоката Д-ръ Ст. Даневъ, а вмѣсто Илия Тодоровъ се яви повѣреника му Ив. Г. Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Илия Тодоровъ, отъ с. Кравеникъ, Севлиевска околия, на 28 януарий 1897 г., прѣдявилъ искъ прѣдъ Севлиевския окр. сѫдъ, противъ застрахователното дружество „Балканъ“, въ ст. София, за 3000 лева златни, загуби отъ изгорѣлата му кѫща, въ с. Кравеникъ, махала Шопска, отъ всичкитѣ страни негова ливада, която била застрахована на рѣченото дружество, което доброволно не искало да му заплати тая сума. Въ течението на процеса встѫпила въ дѣлото, като трето лице и землѣдѣлческата каса въ гр. Севлиево, понеже прѣдметната кѫща била ней ипотекирана и паритѣ по застраховката би трѣбвало ней да се заплатятъ. Севлиевския окр. сѫдъ разгледалъ образува-

ното по тази молба гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 31 мартъ 1897 г., подъ № 85, отхвърлилъ искътъ на Илия Тодоровъ, като неоснователенъ и го осѫдилъ да заплати на дружеството „Балканъ“ 131 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Илия Тодоровъ, недоволенъ отъ това рѣшение на Севлиевския окр. сѫдъ, подалъ срѣщу него въззивна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че застрахователното дружество „Балканъ“ не иска да заплати на Илия Тодоровъ сумата 3000 лева, за изгорената му кѫща, въ с. Кравеникъ, която била застрахована отъ това дружество, понеже Илия Тодоровъ обявилъ, че въ нея живѣялъ той, а пъкъ послѣ я изоставилъ, та станала необитаема, и съгласно гл. 4 чл. 23 отъ общитѣ осигурителни условия, въ такъвъ случай дружественитѣ задължения прѣставали по право отъ само себѣ си; 2) че разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели: Мичо Киякъ, Недѣлко Христовъ, Кѫнчо Димитровъ и Хр. Мичевъ сѫ показали, какво ищецътъ излѣзълъ отъ тая кѫща и живѣялъ въ друга, но въ първата живѣяли слугитѣ му, гдѣто сѫ държали и добитъцитѣ му. Отъ тия показания става явно, че изгорената кѫща не била изоставена отъ ищеца, нито останала необитаема, т. е. несгодна на дружеството „Балканъ“, основано на гл. IV, чл. 23 отъ общитѣ осигурителни условия, е неосновательно; 3) че отъ протокола за констатиране загубата, № 105, отъ 8 октомврий 1896 г., на дружеството „Балканъ“, се види, какво ищеца призналъ, че въ въпросната кѫща не живѣялъ никой, прѣди двѣ години билъ я изоставилъ и живѣялъ въ друга кѫща; но отъ това самопризнание не може да се вади заключение, че ищеца изоставилъ кѫщата, понеже била необитаема, несгодна за живѣене, но трѣбва да се разбере, какво самъ той обяснява, че той съ сѣмейството си излѣзълъ отъ тая кѫща, но оставилъ да живѣятъ въ нея свои хора — слуги, съ добитъкътъ му, което се устоновило и доказало отъ самитѣ свидѣтдли; 4) че колкото за размѣрътъ на обѣзщетението, което трѣбва да получи ищецътъ отъ отвѣтната страна, то тоя размѣръ трѣбва да бѫде равенъ съ дѣйствителната загуба, нанесена нему чрѣзъ изгаряне на въпросната кѫща, а не за цѣлата сума, за която тя е била застрахована. Но освѣнъ това, самъ ищецътъ одобрилъ и подписалъ протокола, съставенъ на 8 октомврий 1896 г. отъ дружеството, по опрѣдѣляне обѣзщетението, което се слѣдвало да се плати ищецу за изгорѣлата му кѫща, което обѣзщетение е било опрѣдѣлено въ размѣръ на 1600 л. златни, която сума трѣбва да се заплати ищецу, заедно съ законнитѣ ѝ лихви, отъ деньтъ на завѣжданeто на искътъ до окончателното ѝ изплащане“, — съ рѣшението си отъ 18 юний 1898 г. № 87, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Севлиевския окр. сѫдъ, отъ 31 мартъ 1897 г., подъ № 85, и осѫжда застраховатeлното дружество „Балканъ“, въ ст. София, да заплати на Илия Тодоровъ, отъ с. Кравеникъ, (1600) хилядо и шестстотинъ лева златни, заедно съ законнитѣ имъ лихви, отъ 28 януарий 1897 г. до окончателното имъ изплащане и седемдесетъ лева за сѫдебни разноски, както и да внесе въ държавното съкровище три лева, за три неплатени въ втората инстанция призовки. Разноскитѣ за воденето на дѣлото, оставатъ за смѣтка на странитѣ“. Срѣщу това рѣшение, Д-ръ В. Константиновъ, повѣреникъ на народното осигурително дружество „Балканъ“,

подалъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 376 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото въ рѣшението нищо не се говори за полицейското дознание и акта, прѣдставени за доказване факта, че изгорѣлата кѫща е била отдавна изоставена и станала съвършенно необитаема, когато сѫдътъ е билъ длъженъ да основе рѣшението си и върху тѣхъ и да имъ даде нужната оцѣнка; 2) чл. чл. 326, 378 и 396 ал. II отъ гражданското сѫдопроизводство, защото като оцѣнявалъ самопризнанието на Илия Тодоровъ, извратилъ е съдържанието на документа № 105.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че Русенския апелативенъ сѫдъ, за да разрѣши дѣлото въ полза на ищецътъ, основалъ се е на показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, които сѫ установили че изгорѣлата кѫща не само не е била *необитаема*, т. е. негодна за живѣяне, но че и слугитѣ на ищецътъ живѣяли въ нея, и, слѣдователно, осигурителното дружество „Балканъ“ длъжно е да заплати произлѣзлитѣ отъ пожара загуби. Отвѣтникътъ по дѣлото, както това се вижда отъ производството на дѣлото, староялъ се е да докаже, че ищецътъ по дѣлото самъ не живѣялъ въ кѫщата, което се подтвърдявало отъ едно негово самопризнание, изложено въ протоколъ № 105, отъ 8 октомврий 1896 г.; това твърдили и свидѣтелитѣ, разпитани по дѣлото, слѣдователно, казва касатора, щомъ въ кѫщата не живѣялъ никой, то тя е *необитаема*, и като такава, дружеството не може да се счита отговорно за унищожението ѝ отъ пожара, и това свое твърдѣние дружеството „Балканъ“ основава на гл. IV, чл. 23 отъ общитѣ осигурителни условия. Излиза, прочее, че Русенския апелативенъ сѫдъ подъ думата необитаема, изразена въ гл. IV, чл. 23, разбира здание изоставено, здание негодно за живѣяне, а не здание, което не е изоставено и което е сгодно за живѣяне. Въ първия случай, т. е. когато е необитаемо, дружеството не отговаря, а когато зданието е обитаемо, ако даже и да не живѣе никой въ него, дружеството трѣбва да отговаря въ случай на пожаръ. Възгледътъ на Русенския апелативенъ сѫдъ по този въпросъ е правиленъ и напълно отговаря на договора, сключенъ между ищецътъ и отвѣтникътъ по дѣлото и тоя е единствениятъ въпросъ, който разрѣшава дѣлото, както е и погледналъ Русенския апелативенъ сѫдъ, защото необитаемо ще бѫде едно здание, когато притежательтъ му го изостави единъ пѫть за винаги, безъ всѣкакъвъ надзоръ отъ негова страна и никакъ не живѣе въ него по неговата негодность, необитаемость, а не когато зданието бѫде сгодно за живѣяне, обитаемо е, но по една или друга причина — въ случай, че нѣма наематель и др. — то бѫде праздно, никой не живѣе въ него (зданието), упражнява се и надзоръ върху него (зданието) отъ страна на неговиятъ притежатель, както е и настоящиятъ случай и това напълно отговаря на условието, изразено въ гл. IV, чл. 23 отъ общитѣ условия,

на които се основава отвѣтникътъ. 2) Отвѣтникътъ по дѣлото — дружеството „Балканъ“ — прѣдъ инстанциитѣ по сѫщество е прѣдставило писменни доказателства — актъ съ дата 30 мартъ 1896 г., полицейско дознание съ дата 6 септемврий с. г. и протоколъ № 105, отъ 8 октомврий с. г., съ които е искалъ да установи, че ищецътъ Илия Тодоровъ не живѣялъ въ кѫщата, слѣдователно, и дружеството „Балканъ“ не счита себе си за отговорно — протоколъ на Севлиевския окр. сѫдъ отъ 31 мартъ 1897 г. № 212 и протоколъ на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 4 юлий 1898 г. — и върху значението и силата на тѣзи документи, дѣйствително, Русенския апелативенъ сѫдъ не се е произнесълъ, но това опущение не може въ случая да служи за касационенъ поводъ, тъй като съ тѣхъ не се разрѣшава главниятъ въпросъ, който си е поставилъ за разрѣшение апелативния сѫдъ, а именно: обитаема ли е била кѫщата, ако и да не е живѣялъ самъ ищецътъ, па дори и слугитѣ му, или не, а цитиранитѣ книжя не разрѣшаватъ тоя въпросъ, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора за нарушение чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ въ рѣшението си не говори за казанитѣ по-горѣ документи — актъ, полицейско дознание и протоколъ № 105, — е неоснователно. 3) Оплакването на касатора за нарушение чл. чл. 326, 378, 396, ал. II отъ гражданското сѫдопроизводство, тъй сѫщо е неоснователно, тъй като сѫдътъ не е извратилъ самопризнанието на ищецътъ, но го е взелъ така, както е било то дадено и както е било обяснено прѣдъ сѫдътъ отъ самиятъ него (ищецътъ), въ свързка съ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Д-ръ В. Константиновъ, повѣреникъ на народното осигурително дружество „Балканъ“, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 18 юний 1898 г., № 87, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 19 — (98). — 6 мартъ 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражд. отдѣление, на четвърти мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 660, по описа за 1899 год., на Кулската землѣдѣл. каса, съ Драгана (Перка) Йончева, жителка отъ с. Бойница, за 770 лева капиталъ и лихви по 9% годишно.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви адвоката К. Серафимовъ отъ страна на Кулската землѣдѣл. каса.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Повѣреника на Драгана (Перка) Ионче̇ва, живуща въ с. Стара-патица, Алекси М. Филиповъ, отъ сѫщото село, подалъ прошение до Кулския мирови сѫдия, съ което като излага, че Кулската землѣд. каса дългувала на довѣрителката му 320 л. 9 ст., която сума, ведно съ годишна лихва 9% отъ 1 януарий 1882 год. до подаване прошението му, възлизала на 770 л. и която тя касата не желаяла да изплати доброволно, молилъ сѫдията да я призове чрѣзъ касиера ѝ и осѫди да заплати сумата съ лихвата до окончателното изпла-

щане, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировия сѫдия издалъ рѣшение № 8 на 15 януарий 1898 год., съ което осѫдилъ касата на исканата сума съ разноскитѣ по дѣлото. Това рѣшение Кулската землѣд. каса обтжжила прѣдъ Видинскиятъ окр. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „възражението на прѣдставителя на Кулската земл. каса, а именно: че ликвидиционнитѣ комисии прѣдали смѣткитѣ, съгласно инструкцията утвърдена съ Височайши указъ отъ 7 ноемврий 1881 год. № 925, само по тѣзи смѣтки, по които могло да се събератъ сумитѣ; че на 25 ноемврий 1888 год. назначена била нова ликвидационна комисия да ликвидира отново сиротскитѣ каси и каситѣ каквото приели тогава, затова и били само длъжни да отговарятъ, а за суми, които не приели не били длъжни да отговарятъ и най-сетнѣ, че землѣдѣлческата каса нѣмало защо да отговаря по това дѣло, тъй като исканата сума не била получена отъ нея. За правилното рѣшение на дѣлото, обаче, сѫдътъ намира, че въпроса трѣбва по принципъ така да се постави, Кулската земл. каса отговорна ли е за прѣнесенитѣ въ нея смѣтки отъ сиротската каса, или не? Въпроса намира своето пълно разрѣшение въ самата инструкция, утвърдена съ Височайшия указъ отъ 7 ноемврий 1881 год., споредъ която, смѣткитѣ на сиротскитѣ каси сѫ четели за ликвидирани чрѣзъ всѣцѣлото имъ прѣхвърляне на землѣдѣлческитѣ каси. По духътъ на сѫщата инструкция трѣбва юридически да се счита, че е станала една субституция на сиротскитѣ каси отъ землѣдѣлческитѣ въ всичкитѣ имъ права и задължения. Иначе неможе и да бѫде, тъй като сиротскитѣ каси сѫ биле така сѫщо институтъ управляванъ отъ специаленъ законъ, въ основата на който е лежалъ принципа на протекцията капиталитѣ на малолѣтнитѣ отъ държавата. Да се приемеха възраженията на апелатора, че касата отговаряла само по прѣхвърленитѣ отъ сиротскитѣ каси смѣтки, по които землѣдѣлческитѣ сѫ събрали капиталитѣ, би значило да се оспорва факта на протекцията отъ страна на държавата — идеалътъ въ този законъ на законодателя. Това не може така да бѫде още и за туй, че държавата по отношение на длъжницитѣ къмъ сиротскитѣ каси, изселивиши се въ конпенсация дължимитѣ на каситѣ отъ тѣхъ капитали, е засвоила тѣхнитѣ имоти. Така сѫщо въпроса получава разрѣшение и въ самиятъ фактъ на ликвидацията, която е станала на смѣткитѣ на сиротскитѣ каси и която не се оспорва отъ апелатора, ликвидацията обема всичкитѣ операции на единъ финансовъ институтъ и не остава подирѣ си ни единъ въпросъ отворенъ, висящъ, въ смисълъ на неразрѣшенъ. Така обсѫденъ въпроса, възраженията на апелатора се явяватъ неоснователни; а че землѣдѣлческата каса дължи исканата сума, се вижда отъ прѣписъ удостоворение, издадено отъ сѫщата каса на 16 януарий 1887 г., приложено къмъ първото производство", — съ рѣшението си отъ 6 юний 1898 година. № 152, опрѣдѣлилъ, потвърдява напълно рѣшението на Кулския мир. сѫдия, отъ 15 януарий 1898 год. подъ № 8, а подадената противъ него апелативна жалба на Кулската землѣдѣлческа каса, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда послѣднята да заплати на Драгана (Перка) Иончова, отъ с. Бойница, тридесетъ и осемъ (38) лева и 50 ст. за правоводне дѣлото въ втората инстанция разноски". Това

рѣшение Кулската зем. каса обжалвала прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ че землѣдѣлческити каси сѫ пълни наслѣдници на сиротскитѣ каси и трѣбва да отговарятъ за всички суми, които сѫ биле повѣрени на бившитѣ сиротски каси за оползотворение.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за основателно, полага да се отмѣни рѣшението на Видинскиятъ окр. сѫдъ и се повърне дѣлото за ново разглеждане.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ съображенията на обтжженото рѣшение се вижда, че окр. сѫдъ призналъ землѣдѣл. каса за отговорна за сумата на истцата, за това, защото землѣд. каса, по мнѣнието на сѫдътъ, не е нищо друго, освѣнъ наслѣдница на сиротскитѣ каси и като такъва, трѣбва да отговаря за всички суми, които сѫ биле повѣрени на бившитѣ сиротински каси за оползотворение. Тоя възгледъ на окр. сѫдъ не е правиленъ, понеже не се подкрѣпя отъ никой законъ, а напротивъ, единствениятъ мѣродавенъ законъ за случая е инструкцията за ликвидиране сиротскитѣ каси, останали отъ турско врѣме, утвърдена съ Височайший указъ отъ 7 ноемврий 1881 год. подъ № 925. Въ тая инструкция сѫ изложени цѣлъ редъ постановления за ликвидиране на сиротскитѣ каси и отъ чл. чл. 7 и 8 ал. II на сѫщата инструкция ясно се вижда, че се съставлява въ два екземпляра подробенъ и точенъ инвентаръ, въ който се внасятъ прѣгледанитѣ вече смѣтки на сирачетата и единъ екземпляръ отъ тоя инвентаръ се прѣдава на землѣдѣлческата каса заедно съ *подновени записи*, налични пари, залози и др., относящи се до сиротскитѣ каси. Очевидно е, че подъ подновени записи трѣбва да се разбира, записи на които длъжницитѣ сѫ на лице и по нѣмане пари за изплащане на записитѣ, тѣ записитѣ се подновяватъ и земл. каса ще надзирава за осрѣбряването имъ. Нъ случая по настоящето дѣло е другъ, отъ дѣлото е станало явно, че на землѣд. каса не е прѣдаденъ *подновенъ* записъ, на основание на който се завѣжда дѣлото, а длъжника по записа билъ се изселилъ и не оставилъ никакви имущества, чрѣзъ които да може да се събере тжзи сума, и че споредъ наставленията на комисията за ликвидиране сиротскитѣ каси, такива суми били изличвани и не прѣдадени като капиталъ на касата, а оставали за смѣтка на малолѣтнитѣ. Щомъ обаче така стои въпроса по дѣлото, щомъ нѣма законъ, който да задължава землѣд. каси да отговарятъ и за капитали, които не сѫ имъ били прѣдадени при ликвидирането на бившитѣ сиротски каси, то и отговорность за изплащане на такива суми не може да има, отъ което слѣдва, че възгледътъ на окр. сѫдъ по тоя въпросъ не отговаря на закона, който регулира ликвидирането на сиротскитѣ каси, и заради това Върховния Касационенъ Сѫдъ намира, че оплакването на касатора, за нарушение чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, е основателно, вслѣдствие на което **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ, отъ 6 юний 1898 год., № 152, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706

п. I отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се испрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 20 — (103) 8 мартъ 1900 година. — **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седмий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель** ***гражданско дѣло № 665, по описътъ за 1898 год., на Никола Тасевъ, фелдфебель на V-та рота на 13 Рилски полкъ, жит. отъ гр. Кюстендилъ, съ Христо Бойковъ, жит. отъ сѫщия градъ, за 1000 лева обезщетение и насрѣщенъ искъ за 415 лева.*** — **Въ сѫдебното засѣдание се яви Никола Тасевъ съ повѣреника си адвоката Ст. Кукурешковъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 22 февруарий 1896 год., Христо Бойковъ, отъ гр. Кюстендилъ, завѣлъ прѣдъ Кюстендилския градски мирови сѫдия искъ противъ Никола Тасевъ, фелдфебелъ въ 13 пѣши Рилски полкъ, тоже ж. въ гр. Кюстендилъ, за 1000 лева обѣзщетение, за нанесената морална щета на дъщеря му Мария Христова отъ разгодяване. Истеца обяснява, че въ началото на мѣсецъ ноемврий 1894 год., Никола Тасевъ се сгодилъ, по обичая въ гр. Кюстендилъ, съ дъщеря му Мария, обаче той Н. Тасевъ въ послѣдствие, безъ причина, отказалъ да встѫпи въ бракъ съ нея и развалилъ годежа, а съ това си дѣйствие отвѣтника нанисалъ на дъщеря му една морална щета, понеже намалявалъ съ това репутацията и значението ѝ въ обществото и още съ това разгодяване върху дъщеря му падало съмнѣние относително възпитанието и честьта ѝ, за туй, за тая нанесена на казаната му дъщеря морална щета, той — истеца иска обѣзщетение 1000 лева, съ лихвитѣ и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. По поводъ на това мир. сѫдия разгледалъ дѣлото на 11 априлъ 1896 г., когато отвѣтника Н. Тасевъ заявилъ насрѣщенъ искъ, за 415 л. 35 ст., за купенитѣ и дадени отъ него на дъщерята на истеца разни нѣща, подробно изброени въ заявлението му за насрѣщенъ искъ, като въ това сѫщото заявление възразява, че той не е давалъ съгласие за годежъ съ истцовата дъщеря, нито пъкъ е ставало годежъ, а билъ ималъ съ казаната мома сношение до толкова, до колкото било допустимо и прилично за испитване характера на момата и че когато той вече ималъ намѣрение да прѣдложи условия за сгодяване, родителитѣ на момата заявили на изпратенитѣ отъ него хора, че тѣ имали други кандидати за дъщеря си, за туй той оскърбенъ се оттеглилъ, като имъ възвърналъ обратно нѣщата, които му били дали на основание цѣльта за згодяване, за това той счита, че заявения искъ за 1000 лева обѣзщетение е неоснователенъ и трѣбва да се отхвърли, като истеца бѫде осѫденъ да му заплати сумата 415 лева 35 ст., заедно съ лихвата и всички сѫдебни и по водене дѣлото разноски. Дѣлото било насрочено за разглеждане на 21 февруарий 1897 год., когато било рѣшено, като било издадено на 22 сѫщия мѣсецъ рѣшението, подъ № 139, съ което: 1) отвѣтника Н. Тасевъ билъ осѫденъ да заплати на истеца Хр. Бойковъ 1000 лева обѣзщетение за нанесената на дъщеря му морална щета,

заедно съ всички разноски, лихви и пр.; и 2) сѫщо билъ осѫденъ истеца да заплати на отвѣтника по насрѣщния му искъ 140 л. 30 ст., заедно съ всички разноски и пр. Отъ това рѣшение останалъ неблагодаренъ само отвѣтника Никола Тасевъ, за туй, той подалъ апелативна жалба въ сѫдътъ и искалъ отмѣнението му, защото Хр. Бойковъ нѣма право да иска тая сума, нито да води дѣлото отъ свое име, понеже дъщеря му била пълнолѣтна, че за морална врѣда законитѣ граждански на страната непрѣдвиждатъ никакви правила, нито това е работа на гражданския сѫдъ, а това било компетентность на духовнитѣ сѫдилища, а освѣнъ това обѣзщетението въ размѣрътъ, за който е заявенъ иска, не е доказано. Кюстендилския окр. сѫдъ, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че истеца Христо Бойковъ иска отъ отвѣтника Никола Тасевъ 1000 лева обѣзщетение, за причинената морална врѣда на дъщеря му Мария, чрѣзъ разваляне годежа, направенъ между нея — Мария и отвѣтника Н. Тасевъ: 2) че отвѣтника Н. Тасевъ непризнава да е имало годежъ между него и дъщерята на истеца Хр. Бойковъ, нито пъкъ да е ставалъ той причина за развалянето такъвъ годежъ, слѣдователно, той никаква морална врѣда не е нанасялъ на истцовата дъщеря и като така той не е дълженъ да плаща каквото и да е обѣзщетение, още повече, че Хр. Бойковъ не трѣбва да завѣжда такъвъ искъ, а самата Мария Хр. Бойкова, тъй като тя била пълнолѣтна. Независимо отъ всичко това, отвѣтника е завѣлъ насрѣщенъ искъ за 415 лева 35 ст.; 3) че твърдението на отвѣтника, че дъщерята на истеца, при завѣждането на дѣлото, е била пълнолѣтна, а слѣдователно тя сама трѣбвало да заяви искъ, а не баща ѝ — истеца — се явява за неоснователно, тъй като това си възражение, до днешното разглеждане на дѣлото, отвѣтника съ нищо не е подкрѣпилъ, а днесъ се прѣдстави отъ самия отвѣтникъ, издаденото отъ Кюстендилското градско общинско управление свидѣтелство, подъ № 6668 отъ 21 септемврий 1898 год., за да се докаже възрастьта на истцовата дъщеря. Обаче отъ това свидѣтелство сѫдътъ приема, че истцовата дъщеря е родена прѣзъ 1879 год., слѣдователно по врѣме на завѣждането искътъ тя е била по малка отъ 21 година и за туй баща ѝ — истеца — Хр. Бойковъ, по силата на закона за настойничеството, е нейнъ законенъ настойникъ, и като такъвъ, той правилно е заявилъ искъ за обѣзщетение, отъ името на непълнолѣтната си дъщеря Мария за нанесената ѝ отъ отвѣтника морална врѣда, чрѣзъ разваляне годежа, който билъ сѫществувалъ между тѣхъ, т. е. между истцовата дъщеря и отвѣтника; 4) отъ разпитанитѣ при мировия сѫдия свидѣтели: Димитръ Ивановъ Вѫжаровъ, Никола Ивановъ, Христина Илиева, Лазо Самарджията, Григоръ Велиновъ, Бона Грънчарица, Ане Мандало, Алексо Н. Рѫждавички, Илия Стоименовъ, Димитръ Костантиновъ, Димитръ Стойковъ и Христо Аризановъ, както отъ прѣписката извършена отъ командира на 2 дружина на 13 Рилски полкъ отъ 13 януарий 1896 год., а така сѫщо отъ обясненията на самия отвѣтникъ и отъ писмото му до Никола Вѫжаровъ, съ дата 10 мартъ 1895 год., се вижда, че дѣйствително истцовата дъщдря Мария Бойкова е била сгодена съ него, т. е съ отвѣтника, тъй като отъ свидѣтелскитѣ показания се вижда, че е имало годежъ, извършенъ по желанието на отвѣтника, получилъ е даръ и е върналъ (пратилъ) нишанъ за

момата, слѣдъ това е ходилъ у домътъ на годеницата, като сгоденикъ, ходилъ е по разходъ съ нея и родителитѣ ѝ, на поздравленията, които му сѫ правени по случай на годежа, е отгозарялъ въ положителна смисълъ, това той е признавалъ, както се вижда отъ споменатата прѣписка на командира на II дружина на 13 пѣши Рилски полкъ, и както всичко това по единъ най положителенъ и понятенъ начинъ се разбира отъ писмото на отвѣтника до Никола Вжжаровъ, кѫдѣто той нарича истцовата дъщеря своя годеница, за туй сѫдътъ приема, че сгодяване между отвѣтника и истцовата дъщеря е имало, че това е фактъ напълно доказанъ; 5) че отъ свидѣтелката Християна Илиева се установява още и обстоятелството, че единъ день самата истцова дъщеря ѝ била казала, че тя щѣла да се сгоди за нѣкой си Васе, а нещѣла отвѣтника, обаче въ това отношение показанията на тая свидѣтелка неможатъ да бѫдатъ приети за достовѣрни, тъй като отъ прѣписката на командира на 2 дружина отъ 13 п. Рилски полкъ се вижда, че отвѣтника самъ е развърналъ годежа, защото се съмнявалъ въ дѣвственностьта на годеницата си и то по свѣденията дадени му отъ Ив. Димитровъ и защото бащата на сгодеяицата — истеца Хр. Бойковъ не билъ отговорилъ на писмата му, съ които той го билъ питалъ да ли ще да гарантира за честьта на дъщеря си. Това макаръ да е така, то никакъ не говори за въ полза на отвѣтника, тъй като това дѣйствие на отвѣтника при работа отъ такова естество, каквото е згодяването, не е друго освѣнъ дѣйствие, което изобличава самия отвѣтникъ, който така леко е погледналъ на честьта на една дѣвица, съ която той дълго врѣме е билъ въ близски съотношения, като нейнъ годеникъ, за туй истеца, като баща на сгоденицата, е билъ въ правото си да не влиза въ обяснения съ отвѣтника по този въпросъ, а това обстоятелство въ никой случай не дава право на отвѣтника да развраща годежътъ; нъ като годежътъ е билъ развърнатъ подъ горния прѣтекстъ отъ отвѣтника, той — отвѣтникътъ е виновенъ за расжжсванието на годежа, а никой другъ; 6) че възражението на отвѣтника, какво искането на истеца за обѣзщетение отъ морална щета, не е отъ компетентностьта на гражданскитѣ сѫдилища, а отъ компетентностьта на духовнитѣ сѫдилища — е неосновапелно, тъй като на духовнитѣ сѫдилища сѫ подсѫдни дѣлата по расторгванието годежи и бракове, а за обѣзщетенията, които могѫтъ да произлѣзѫтъ отъ това расторгвание, исковетѣ сѫ подсѫдни на гражданскитѣ общи сѫдилища; това е съвсѣмъ естественно, а независимо отъ това, тази материя е реглирана отъ чл. чл. 3, 5 и 6 отъ глава XVI и чл. 12 отъ глава XVII, на часть пета, а особенно отъ чл. 199 глава III отъ часть VI на Екзархийския уставъ. Понеже искътъ на истеца е искъ граждански по годежъ, то за това сѫдътъ счита, че тоя искъ твърдѣ правилно е заявенъ прѣдъ гражданскитѣ сѫдилища; 7) че споредъ чл. чл. 56 и 57 отъ законътъ за задълженията и договоритѣ, за врѣдата, причинена отъ дѣйствията, небрѣжностьта, или немарливостьта на едно лице, е отговорно самото лице, което съ своето дѣйствие, небрѣжность, или немарливость е причинило врѣдата, слѣдователно за да се приеме, или не за основателенъ искътъ на истеца, трѣбва прѣди всичко да се види, да ли съ това, що отвѣтника е извършилъ, се причинява нѣкаква врѣда на истцовата дъщеря. Несъмненно е, че честьта за всѣкиго, а най вече за една дѣ-

вица, е най-цѣнното нѣщо; всѣка дума, или дѣйствие, което накърнява честьта на нѣкого, накърнява положението му въ обществото въ морално, или материално отношение. Причинителитѣ на врѣдата често пѫти сѫ отговорни за дѣйствията си и по углавенъ редъ, безъ обаче това обстоятелство да ги избавя и отъ гражданска отговорность; пъ често пѫти причинителя е отговоренъ само по граждански редъ, защото дѣйствието му съ което причинилъ врѣда, не е наказуемо по углавенъ редъ. Едни отъ дѣйствията, които правятъ авторитѣ имъ отговорни само по граждански редъ, сѫ неморални. Ненаказването имъ по углавенъ редъ не ги прави неотговорни по граждански редъ, тъй като, ако би се допуснало противното, то би значило, че законитѣ въ страната служатъ за поощрение къмъ неморалность, а това би било абсурдъ, тъй като законитѣ въ всѣка страна се правятъ (създаватъ) за прѣдвардване отъ прѣстѫпления и неморалность, за урегулиране отношенията на частнитѣ лица по между имъ, или съ държавата, както и за наказване извършенитѣ вече прѣстѫпления. Въ случая като отвѣтника е станалъ причина за расторгване (разваляне) станалия между него и дъщерята на истеца годежъ и то безъ причина, е постѫпилъ не морално, обаче той (отвѣтника) ако е неотговоренъ по углавенъ редъ, не значи че е неотговоренъ и по граждански редъ за причинената на згоденицата си врѣда, каквато сѫществува и се констатира отъ слѣдующето: съ отказването си отвѣтника да встѫпи въ законенъ бракъ съ бившата си згоденица, било, че той се съмнявалъ въ частьта ѝ, било, по друга нѣкоя причина, безъ обаче да докаже този свой отказъ, той — отвѣтника дава основание на всѣкиго да се съмнява въ дѣвственностьта ѝ, или въ нейното добро възпитание, а всичкото това прави щото тя (бившата му згоденица) да страда морално, както и да не може да бѫде омѫжена за добъръ мѫжъ, или да рискува да остане неженена. а всичкото това е морална щета, която по своето естество не може да бѫде поправена, освѣнъ съ материално обѣзщетение. Ето защо сѫдътъ приема, че съ отказа да се вѣнчае съ бившата си згоденица, отвѣтника е нанесълъ врѣда морална, която той трѣбва да поправи, а това показва, че искътъ на истеца е правилно заявенъ, т. е. че искътъ е основателенъ; 7) че отъ отвѣтника се оспорва и размѣрътъ на искътъ, обаче сѫдътъ приема, че искътъ и въ размѣрътъ отъ 1000 л. е доказанъ, защото сумата отъ 1000 л. едва ли е достатъчна да обѣзврѣди една дѣвица, каквато е дъщерята на истеца, макаръ и отъ еснафско съсловие, още повече, че отвѣтника е фелдфебелъ и като такъвъ сумата отъ 1000 лева не е голѣма. Сѫдътъ приема тоя размѣръ за доказанъ, безъ да слуша заключението на вѣщи лица, защото по тоя прѣдметъ неможе да има специалность, а това е работа исключително на сѫдътъ, който при опрѣдѣляване размѣрътъ, трѣбва да има прѣдъ видъ екномическото и социалното положение, както на отвѣтника, така и на истеца, за това сѫдътъ приема, че искътъ въ размѣръ на 1000 лева е основателенъ и доказанъ и слѣдователно обжалваното рѣшение въ тази му частъ е правилно; 8) че като истеца не е подалъ апелъ противъ рѣшението на мировия сѫдия, касателно осѫждането му да заплати отвѣтнику часть отъ насрѣщния му искъ и като отвѣтника не прѣдставя никакви нови доказателства за доказване насрѣщния си искъ въ тоя раз-

мѣрѣ, за какъвто е завѣденъ първоначално, то трѣбва да се приеме, че и въ това отношение обжалваното рѣшение е правилно постановено, а щомъ това е така, то обжалваното рѣшение е правилно издадено въ всичката си цѣлость, за това трѣбва да бъде напълно подтвърдено, а апелативната жалба на Никола Тасевъ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна и апелатора да бъдe осъденъ да заплати на първоначалния истецъ разноскитѣ, на които го е билъ прѣдизвикалъ въ втората инстанция", — съ рѣшението си отъ 3 октомврий 1898 год. № 154, опрѣдѣлилъ: подтвърдява напълно рѣшението на Кюстендилския градски мирови съдия отъ 22 февруарий 1897 год. подъ № 139, а възивната жалба на Никола Тасевъ, фелдфебелъ въ 5 рота на 13 п. Рилски полкъ въ гр. Кюстендилъ, подадена срѣщу същото рѣшение, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие. Осъжда същия Никола Тасевъ да заплати на първоначалния истецъ Христо Бойковъ петдесеть (50) лева за водене на дѣлото въ втората инстанция. Това рѣшение Никола Тасевъ обтъжилъ прѣдъ Върховния Касац. Съдъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилския окр. съдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. чл. 520 и 524 п. 3 гражд. съдопр., защото приелъ, че истцовата дъщеря била родена прѣзъ 1879 г., а също и чл. 2 отъ закона за настойничеството, защото допустналъ истецътъ да прѣдставлява дъщеря си, безъ да е ималъ пълномощно; II) чл. 185 отъ Екзархийския уставъ и чл. 58 отъ гражданското съдопроизводство, защото призналъ (счелъ, годежътъ за свършенъ; III) чл. чл. 56 и 57 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че има врѣда и то морална — отъ естество да бъде поправена съ материално обѣзщетение; IV) чл. чл. 102 и 451 гражд. съдопроизв., защото оставилъ безъ послѣдствие искането му за размѣра на възнаграждението да се опрѣдѣли отъ вѣщи лица.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за основателни, полага да се отмѣни обтъженото рѣшение и се повърне дѣлото за ново разглеждане.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касац. Съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Отъ третото съображение на потъженото рѣшение се вижда, че съдътъ е призналъ правилно заявенъ искътъ отъ истецътъ, бащата на Мария, тъй като послѣднята била непълнолѣтна. За да дойде съдътъ до това убѣждение послужило му е прѣдставеното отъ самиятъ отвѣтникъ свидѣтелство отъ Кюстендилското градско общинско управление подъ № 6668 отъ 21 септемврий 1898 год., слѣдователно, първото оплакване на касатора не е основателно. II) Въ производството на дѣлото има цѣль купъ доказателства, отъ които се вижда, че годежъ свършенъ между отвѣтника и дъщерята на истецътъ има. Тѣзи доказателства, съдътъ ги е подробно оцѣнилъ, както това се вижда отъ четвъртото съображение на рѣшението му. III) Върховния Касац. Съдъ не еднократно е изтълкувалъ чл. 56 отъ законътъ за задълженията и договоритѣ въ смисълъ, че той (чл. 56) говори изобщо за всички врѣди и не прави никаква разлика между врѣди материални и врѣди морални. И дѣйствително има ли нѣщо по-цѣнно за човѣка отъ неговата честь и неговото добро име; слѣдователно не може да има съм-

нение, че чл. 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ прѣдвижда обѣзщетение не само за материялни, но и́ морални врѣди. По настоящето дѣло окрѫжния сѫдъ, както се вижда отъ шестото съображение на потѫженото рѣшение, е констатиралъ, че касатора съ отказването си да встѫпи въ законенъ бракъ съ бившата си зговденица, било че той се съмнявалъ въ частьта ѝ, било по друга нѣкоя причина, безъ обаче да докаже този свой отказъ, той отвѣтника става причина да не може да се омѫжи за добъръ човѣкъ, или да рискува да остане неженена, а това съставлява морална врѣда, която трѣбва да се награди съ материално обѣзщетение, отъ което слѣдва, че Кюстендилския окр. сѫдъ, като е приложилъ въ случая по настоящето дѣло чл. 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ, не е го нарушилъ и, слѣдователно, това му оплакване е неосновательно. IV) Четвъртото оплакване на касатора, относително размѣра на възнаграждението, сѫщо е неосновательно, понеже сѫдътъ правилно е призналъ, че вѣщи люди се изискватъ тамъ гдѣто се изисква нѣкоя специалность и гдѣто сѫдътъ може да има недоумение за опрѣдѣление размѣра, а по настоящето дѣло той, сѫдътъ, счелъ призоваването на вѣщи лица за излишно и това е негово право, което не може да се провѣрява отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ. На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола Тасевъ, срѣщу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 3 октомврий 1898 год. № 154, съ силата на чл. 706 гражд. сѫдопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 21 — (115) — 27 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесетий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 676, по описа за 1898 година, на Георги Димитровъ и С-ие, отъ гр. Чирпанъ, съ Атанасъ Абаза, отъ гр. Пловдивъ, за 2351 лева и 10 ст., произходящи отъ покупка на храни.* Въ сѫдебното засѣдание отъ страна на Георги Димитровъ и С-ие се яви адвоката Сава Иванчовъ, а отъ страна на Атанасъ Абаза се яви адвоката К. Серафимовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Димитровъ и С-ие, съ исковата си молба отъ 16 юний 1894 год. до Пловдивския окр. сѫдъ, поискалъ да се осѫди Атанасъ Абаза да му плати 2351 лева и 10 ст., заедно съ лихвата отъ завѣждането на процеса до исплащането и сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, като излага, че това количество горѣпомѣнатия Ат. Абаза му дължалъ отъ покупка на храни. Пловдивския окр. сѫдъ по образуваното, вслѣдствие на горната искова молба, гражданско дѣло № 47/95 год., издалъ рѣшение № 850 отъ 8 януарий 1897 год., съ което осѫдилъ Ат. Абаза да плати исканото количество, заедно съ лихвитѣ и сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски. Ат. Абаза срѣщу рѣшението на окр. сѫдъ, подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ обясненията на възивника и като

взелъ прѣдъ видъ: „Георги Димитровъ и С-ие иска отъ Атанасъ Абаза количеството 2351 лева и 10%, отъ покупка на храна, която храна Ат. Абаза признава, въ размѣрѣ на исканото количество, че е купилъ, но твърди, че е купилъ отъ Георги Запряновъ и че за дългъ на сѫщия, К. Калчевъ секвестиралъ стойностьта на храната въ неговитѣ рѫцѣ, вслѣдствие на който протестъ той — Абаза депозиралъ дължимото количество у нотариуса съ протестъ отъ 12 августъ 1895 год., приложенъ при първоначалното производство, поради което считa, че искътъ е неправилно завѣденъ срѣщу него и като така, иска да се отхвърли искътъ и да се осѫди противната страна на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции. Дѣйствително отъ показанията на свидѣтеля Петръ Жака, разпитанъ отъ първостепенния сѫдъ на 25 октомврий 1896 год. се вижда, че Георги Запряновъ пазарилъ и прѣдалъ два вагона жито на Атанасъ Абаза прѣзъ 1895 год., като казалъ да пише въ тефтеритѣ си Георги Димитровъ, а отъ протеститѣ отъ 12 августъ 1895 год. и 10 юний сѫщата година, приложени при първоначалното производство, се вижда, че за дългъ на Георги Запряновъ е била секвестирана стойностьта на продадената отъ Георги Запряновъ храна отъ К. Калчевъ. При това положение ищеца неправилно е отправилъ искътъ си срѣщу Ат. Абаза, а е трѣбвало да завѣде искътъ си срѣщу К. Калчевъ, който е отговорното лице за стойностьта на храната, защото той я секвестиралъ и въ такъвъ случай Ат. Абаза, като трето лице, у което се секвестиратъ парични суми, принадлѣжащи на длъжника Г. Запряновъ, съгласно чл. 569 отъ гражданското сѫдопроизводство, се задължава да непрѣдава на отвѣтника принадлѣжащето му имущество. Щомъ това е така, рѣшението на първостепенния сѫдъ слѣдва да се отмѣни, като се отхвърли искътъ, като неправилно завѣденъ и се осѫди противната страна на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си отъ 5 май 1898 год. № 114, опрѣдѣлилъ: „приема възивната жалба вх. № 17,444, отъ 3 юлий 1897 год. на Атанасъ Абаза и отмѣнява рѣшението № 850 отъ 8 януарий 1897 год. на Пловдивския окр. сѫдъ, като вмѣсто него постановява: отхвърля искътъ на Георги Димитровъ и С-ие, отъ гр. Чирпанъ, за 2351 лева и 10 ст., заявенъ прѣдъ Пловдивския окр. сѫдъ, срѣщу Атанасъ Абаза, съ прошение вх. № 8955 отъ 16 юний 1895 год. Осѫжда Георги Димитровъ и С-ие, отъ гр. Чирпанъ, да платятъ на Атанасъ Абаза, отъ гр. Пловдивъ (264.10) двѣстѣ и шестдесеть и четири лева и 10 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции". Срѣщу това рѣшение Георги Димитровъ и С-ие подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ: чл. чл. 328, 569 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ прѣдставенитѣ отъ касатора доказателства по обстоятелството: чия е храната, върху стойностьта на която е наложенъ запорътъ; а така сѫщо не обсѫдилъ самопризнанието на противната страна, която е признала, че запорътъ е наложенъ върху пари, които има да зема Георги Запряновъ, а не върху стойностьта на двата вагона храна.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за неосновател̀но, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че Георги Димитровъ и С-ие искатъ отъ Атанасъ Абаза 2351 лева, стойность на продадена нему храна. Отвѣтника не отказва, че е купилъ храна за сумата 2351 лева, но възражава, че тая храна той я е купилъ отъ нѣкой си Георги Запряновъ, комуто дължи и стойностьта ѝ; но тъй като едно трето лице — Константинъ Х. Калчовъ, чрѣзъ сѫдебния приставъ, за дългъ на Запрянова, е наложилъ секвестъръ върху стойностьта на храната, то отвѣтника по настоящето дѣло, Ат. Абаза, депозиралъ стойностьта ѝ у нотариуса и срѣщу искътъ на Г. Димитровъ и С-ие възразява, че тоя искъ неправилно е билъ завѣденъ срѣщу него. Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като констатира горѣизложенитѣ обстоятелства, въ съобразителната часть на рѣшението си казва: „че отъ показанията на свидѣтеля Петръ Жака се вижда, че Георги Запряновъ е пазарилъ и прѣдалъ въпросната храна на Атанасъ Абаза, като казалъ да пише въ тефтеритѣ си Георги Димитровъ и тъй като за дългъ на Запрянова Калчевъ е наложилъ запоръ върху стойностьта на храната, то, казва сѫдътъ, ищецътъ е трѣбвало да обърне искътъ си спрямо Калчева, който е отговорно лице за стойностьта на храната, защото той я е секвестиралъ". Отъ тия съображения на апелативния сѫдъ явно става, че отъ една страна сѫдътъ признава, възъ основание показанията на свидѣтеля Петръ Жакъ, че храната е била на Запрянова, а отъ друга страна казва, че искътъ неправилно е завѣденъ срѣщу Ат. Абаза, защото Калчевъ, като е секвестиралъ стойностьта на храната, то той е отговоренъ за тая стойность, и въ послѣдствие сѫдътъ отхвърлилъ искътъ, *като неправилно завѣденъ* спрямо Абазова. Обаче, тия двѣ съображения, възъ основание на които е разрѣшено това дѣло, сѫ несъвмѣстими, защото ако се приеме, че Запряновъ е билъ дѣйствителния собственникъ на храната, то наложениятъ отъ Калчева запоръ е правиленъ и ищецътъ Г. Димитровъ, въ такъвъ случай, нѣма и не може да има никаква акция спрямо Калчева, слѣдователно, отхвърлянието на иска *като неправилно завѣденъ*, е неосновател̀но. *Освѣнъ това*, по въпроса за собственостьта на въпросната храна, *който е и рѣшающия по настоящето дѣло*, отъ горѣизложенитѣ мотиви на сѫдътъ се вижда, че той е ималъ прѣдъ видъ само показанията на свидѣтеля Петръ Жака, а съвършенно е игнориралъ и не оцѣнилъ другитѣ доводи и доказателства посочени отъ ищеца, съ помощьта на които той е искалъ да докаже, че въпросната храна е била негова собственость; тия неоцѣнени доказателства сѫ: 1) писмата отъ 16 и 23 май 1895 год., адресирани отъ отвѣтника до ищеца; 2) признатия отъ странитѣ фактъ, че въ тефтеритѣ на отвѣтника самъ той е записалъ, че въпросната храна е купена отъ Г. Димитровъ и 3) показанията на свидѣтеля Сарафиянъ, който обстоятелствено е разправилъ за отношенията на Запрянова съ Г. Димитровъ и С-ие и за собственостьта на въпросната храна. Прочее, сѫдътъ, въпрѣки прѣдписанието на чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, като

е игнориралъ и не е оцѣнилъ изложенитѣ по горѣ данни и доказателства по сѫщественото за разрѣшение на дѣлото обстоятелство, (по въпроса за собственностьта на храната), нарушилъ е чл. 630 и това нарушение е сѫществено; заради това оплакването на касатора, по този поводъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 5 май 1898 год. подъ № 114, защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 22 — (119) — 28 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесетий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 691, по описа за 1898 год., на Тодоръ Ц. Баровъ, отъ с. Долня-Орѣховица, Горнѣ-Орѣховска околия. съ Митю Ив. Баровъ, отъ сѫщото село, за 364 л., произходящи отъ съдружеска смѣтка.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: На 11 януарий 1896 год., Митю Ивановъ Баровъ, отъ с. Долня-Орѣховица, е подалъ до Горнѣ-Орѣховски мирови сѫдия искова молба, съ която е прѣдявилъ искъ, противъ Тодоръ Цоневъ Баровъ, отъ сѫщото село, за 364 лева, като излага, че прѣзъ 1895 год. билъ на градина съ сѫщия отвѣтникъ, (който му билъ газда), комуто билъ далъ за капиталъ и извѣстна сума и прѣзъ мѣсецъ ноемврий 1895 год., като му прѣдалъ смѣтка, съобщилъ му, че имало загуба отъ прѣдприятието, която загуба, като я удържалъ, отъ капиталътъ му, остатъкътъ на сума 364 лева, отказалъ да му даде, — за това молилъ сѫдията да го осѫди да му я прѣдаде, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Мировия сѫдия, като разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си № 1072, отъ 20 ноемврий 1897 год., е осѫдилъ отвѣтника да брои на ищеца, казаната сума. По възивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Тодоръ Ц. Баровъ, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „че при всичко, че отъ разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция не се установило, че ищеца има право да дири исканата сума, но че отъ прѣдложената отъ ищеца рѣшителна клѣтва на отвѣтника и нейното неприемане отъ послѣдния, искътъ на ищеца се доказва напълно; 2) че въ днешното сѫдебно засѣдание отвѣтника съ нищо не доказва противното; 3) че вслѣдствие на това рѣшението на мировия сѫдия, слѣдва да бѫде подтвърдено напълно“. Водимъ отъ тия съображения, Търновския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 20 мартъ 1898 год. подъ № 163, е подтвърдилъ напълно онова на Горнѣ-Орѣховския мирови сѫдия отъ 20 ноемврий 1897 год., подъ № 1072.

Срѣщу това рѣшение отвѣтника Тодоръ Х. Баровъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като, между другото, посочва, че при издаването му, Търновския окръженъ сѫдъ нарушилъ: чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че се е основалъ на прѣдложената му въ първата инстанция отъ повѣреника на ищеца рѣшителна клѣтва, при всичко, че той е билъ упълномощенъ устно отъ ищеца и не му е било прѣдоставено право да прѣдлага рѣшителна клѣтва.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: касационната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ мотивитѣ на обтъженото рѣшение се вижда, че Търновския окръженъ сѫдъ за разрѣшение на дѣлото се е основалъ исключително на факта, че отвѣтника не е приелъ да положи прѣдложената му отъ повѣреника на ищеца, при разглеждането на дѣлото въ първата инстанция, рѣшителна клѣтва, обаче казания сѫдъ, не е взелъ въ внимание, (за което повѣреника на отвѣтника е направилъ заявление при разглеждането на дѣлото въ втората инстанция), че повѣреника на ищеца е билъ упълномощенъ устно за водене на дѣлото и нему не е било прѣдоставено право да прѣдлага рѣшителна клѣтва, а съ това свое дѣйствие сѫщия сѫдъ е нарушилъ постановленията на чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ който изрично и ясно е казано, че ако на повѣреника се прѣдоставя право, да прѣдлага рѣшителна клѣтва, то това право трѣбва да бѫде изразено ясно и положително въ довѣрностьта, а въ противенъ случай, повѣреникътъ не се признава упълномощенъ да прѣдлага рѣшителна клѣтва. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено, тъй като то е оказало влияние на самия исходъ на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение, на обтъженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окръженъ сѫдъ, отъ 20 мартъ 1898 год. подъ № 163, защото е нарушенъ чл. 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 23 — (121) — 29 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесетий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседателъ: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 472, по описа за 1899 год., на Цоню Тотевъ и Георги Тотевъ, съ наслѣдницитѣ на Ив. Хр. Хесапчиевъ, за 120 лири турски, по записъ.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви отъ страна на касаторитѣ адвоката А. Радевъ, а отъ страна на Ив. Хр. Хесапчиевъ се явихѫ адвокатитѣ К. Серафимовъ и Хр. Филиповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 21 февруарий 1889 год., Христо Топузановъ, живущъ въ гр. Габрово, повѣреникъ на Иванчо Хесапчиевъ,

отъ сѫщия градъ, е прѣдявилъ искъ въ Савлиевския окр. сѫдъ, за $295^{20}/_{100}$ лири турски, или златни лева 6701 и 4 ст., срѣщу Мома Тотева Станчева, Георги Тотевъ Станчевъ, като настойникъ на Стефана, Ивана, Никодима и Юрдана Тотеви Станчеви, всички отъ гр. Габрово и срѣщу Д-ръ Цоню Тотевъ Станчевъ и Димитръ Тотевъ Станчевъ, жив. въ гр. Бургазъ. Въ исковото прошение, повѣреника на Иванъ Хр. Хесапчиевъ, излага, че Тотю Станчевъ, отъ гр. Габрово, се билъ задължилъ да заплати на довѣрительтъ му съ записъ отъ 10 декемврий 1876 г. сто и двадесетъ лири турски, съ лихва единъ грошъ на стотѣхъ. Прѣди да изплати дължимата сума, рѣчения Тотю Станчевъ се билъ поминалъ, заради това повѣреникътъ на ищеца е молилъ Севлиевския окр. сѫдъ да осѫди поименованитѣ по-горѣ лица, наслѣдници на Тотю Станчевъ, да заплатятъ на довѣрительтъ му отъ имуществото, останало отъ покойния Тотю Станчевъ, сто и двадесетъ лири турски и лихвитѣ на тая сума отъ датата на записа—10 декемврий 1876 год.—до деньтъ на изплащането цѣлата сума, заедно съ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Севлиевския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 19 май 1892 год. подъ № 170 рѣшилъ: „осѫждатъ се Мома и Георги Тотеви Станчеви за себе си и като настойници на Стефана, Ивана, Никодима и Юрдана Тотеви Станчеви, отъ гр. Габрово, Д-ръ Цоню Тотевъ Станчевъ и Димитръ Тотевъ Станчевъ, живущи въ гр. Бургазъ, да заплатятъ отъ имотитѣ останали отъ покойния Тотя Станчевъ на Ив. Хр. Хесапчиевъ, отъ гр. Габрово, четиридесетъ и осемъ (48) лири турски, заедно съ една лира и $^{92}/_{100}$ отъ лирата лихва отъ датата на записа до изпадването му въ несъстоятелность, а всичко 49 лири и $^{92}/_{100}$ отъ лирата, или лева 1133 и 18 ст., а така сѫщо да заплатятъ на Ив. Хр Хесапчиевъ сто и четири (104) лева и 18 ст. за водене дѣлото и сѫдебни разноски въ първата инстанция. Осѫжда се Иванъ Хр. Хесапчиевъ, отъ гр. Габрово, да заплати на наслѣдницитѣ на Тотя Станчовъ, отъ гр. Габрово, а именно: Мома, Георги, Стефанъ Иванъ Никодимъ, Юрданъ, Д-ръ Цоню и Димитръ Тотеви Станчеви, двѣстѣ двадесетъ седемь (227) лева 4 ст., за сѫдебни и правоводене на дѣлото отъ спечелената частъ. Осѫждатъ се наслѣдницитѣ на покойниятъ Тотя Станчевъ и Ив. Хр. Хесапчиевъ, да заплатятъ въ полза на хазната петдесеть и петь (55) лева, за петдесеть и петь издадени и незаплатени призовки. Противъ часть отъ това рѣшение повѣреникътъ на истеца — Хр. Топузановъ е подалъ въззивна жалба въ Русенския апел. сѫдъ, който разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 1 октомврий 1892 год. № 111, рѣшилъ: „измѣнява рѣшението на Севлиевския окр. сѫдъ, отъ 19 май 1892 год. № 170 така: осѫжда отвѣтницитѣ: Мома Тотева Станчева Георги Тотевъ Станчевъ, лично и като настойници на малолѣтнитѣ: Никодимъ и Юрданъ Тотеви Станчеви и Стефанъ Тотевъ Станчевъ, Иванъ, Тотевъ, Станчевъ, Д-ръ Цоню Тотевъ Станчевъ и Димитръ Тотевъ Станчевъ, всички отъ гр. Габрово, да заплатятъ отъ имота на покойния си баща Тотю Станчевъ, сто двадесетъ лири турски, заедно съ лихвитѣ имъ по 12% въ годината, отъ 10 декемврий 1876 год. до изплащането на Иванъ Христовъ Хесапчиевъ, изъ сѫщия градъ. Осѫжда сѫщитѣ да заплатятъ сѫдебни и за водене дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции лева (762) седемстотинъ шестдесетъ

и два на истеца по дѣлото Ив. Хр. Хесапчиевъ, а въ полза на държавното съкровище лева петдесеть и петь.“ По касационната жалба на Хр. Арнаудовъ, повѣреникъ на Мома Т. Станчева и Георги Т. Станчевъ лично и като настойници на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Тотя Станчевъ, Върховния Касационенъ Сѫдъ, съ рѣшението си подъ № 55 отъ 23 мартъ 1894 год., отмѣнилъ рѣшението на Русенския апелат. сѫдъ, отъ 1 октомврий 92 год. № 111 и повърналъ дѣлото въ сѫщия апел. сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ, тъй като послѣдния нарушилъ чл. 155 отъ търговкия законъ. Русенския апелативенъ сѫдъ при повторното разглеждане на дѣлото, като изслушалъ обясненията на странитѣ, съ рѣшението си отъ 14 май 1896 год. подъ № 68, постановилъ: „измѣнява рѣшението на Севлиевския окр. сѫдъ, отъ 19 май 1892 год., подъ № 170 така: осѫжда отвѣтницитѣ: Мома Тотева Станчева и Георги Тотевъ Станчевъ, лично и като настойници на малолѣтнитѣ: Никодимъ и Юрданъ Тотеви и Стефанъ Тотевъ Станчевъ, Иванъ Тотевъ Станчевъ, Д-ръ Цоню Тотевъ Станчевъ и Димитръ Тотевъ Станчевъ, отъ гр. Габрово, да заплатятъ отъ имота на покойния си баща Тотю Станчевъ сто двадесеть лири турски, заедно съ лихвитѣ имъ по 12% въ годината, отъ 10 декемврий 1876 г. до изплащането, на Ив. Хр. Хесапчиевъ, отъ сѫщия градъ. Осѫжда поименованитѣ по-горѣ отвѣтници да заплатятъ на ищеца Ив. Хр. Хесапчиевъ сѫдебни и за водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, лева (762) седемстотинъ шестдесетъ и два лева, както и въ полза на държавното съкровище петдесеть и петь (55) лева, за петдесеть и петь отпустнати и незаплатени призовки въ Севлиевския окр. сѫдъ и Русенския апелативенъ сѫдъ.“ Противъ това рѣшение Д-ръ Цоню Тотевъ, чрѣзъ повѣреника си Хр. Ивановъ, е подалъ касационна жалба въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, която била уважена отъ послѣдния за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 155 и 223 отъ Отоманския търговски законъ и дѣлото било повърнато за ново разглеждане по сѫщество въ сѫщия апелативенъ сѫдъ. — Този послѣдния, като разгледалъ дѣлото въ присѫтствието на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „записътъ съ дата 10 декемврий 1876 год., на основание на който е завѣдено дѣлото, нито по съдържанието си, нито по формата си съвпада въ категорията на мѣнителницитѣ, или на записитѣ на заповѣдь, каквито прѣдвижда чл. 146 отъ Опоманския търговски законъ, нъ той — записътъ не е нищо друго освѣнъ едно просто гражданско обѣзателство за изплащането, заедно съ лихвитѣ, на прѣдвидената въ него сума, а подобно обѣзателство, съгласно чл. 1660 отъ гражданскитѣ Отомански закони, се изсрочва слѣдъ 15 години отъ издаването му. Поради това и възраженията на отвѣтната страна, че записътъ билъ, по силата на чл. 146 отъ помѣнвтия търговски законъ, изсроченъ, се явява за неоснователно. Но, независимо отъ това, това възражение на отвѣтната страна не може да бѫде прѣдметъ на обсѫждане, тъй като Върховния Касационенъ Сѫдъ, съ рѣшението си го е призналъ за неоснователно и го е оставилъ безъ последствие. Отъ съдържанието на книга II, глава X отъ сега дѣйствующия търговски законъ, както и отъ чл. 100 отъ сѫщия законъ става явно: 1) че съдружницитѣ въ колективнитѣ дружества, освѣнъ съдружествения

имотъ, могжтъ да иматъ и свой частенъ; 2) че при изпадването въ несъстоятелность на подобни дружества, имотътъ на дружеството не може да се смѣсва съ тоя принадлѣжащъ на всѣки единъ отъ съдружницитѣ, нито при съставянето на описътъ, нито при дѣйствията на управлението и ликвидацията на актива и пасива; 3) че кредиторитѣ на дружеството най-напрѣдъ се удовлѣтворяватъ отъ дружествения имотъ и само за остатъка тѣ иматъ право да се отнесжтъ до частния имотъ на съдружницитѣ; и 4) че личнитѣ кредитори на всѣки единъ съдружникъ не се приематъ въ пасива на дружеството, но че тѣ иматъ право само върху онова, което остава на съдружника слѣдъ като кредиторитѣ на дружеството се удовлѣтворяватъ. Тотю Станчевъ съ записътъ отъ 10 декемврий 1876 год. не се е задължилъ спрямо ищеца Иванчо Хр. Хесапчиевъ отъ името на дружеството, което се съставлявало отъ него — Станчева, Михаилова и Симеонова, нито пъкъ е сключилъ това задължение за смѣтка на дружеството, а отъ това слѣдва, че сключения отъ него дългъ не може да се отнесе до дълговетѣ на дружеството, а до неговитѣ лични дългове. Впрочемъ, това послѣдне обстоятелство и не се е оспорвало отъ отвѣтната страна. Щомъ, прочее, това задължение не е сключено нито за смѣтка на дружеството, нито пъкъ отъ негово име, слѣдва, че то е сключено вънъ отъ дружеството, за смѣтка само на Т. Станчевъ, а въ такъвъ случай, по отношение него, не може да се приспособяватъ послѣдствията на несъстоятелностьта — като спиране течението на лихвитѣ и заплащането дължимата сума съ отстжпката въ конкордата. Отъ рѣшението № 13, издадено отъ IV отдѣление на Цариградското търговско сждилище, се вижда, че колективното дружество „Михаиловъ, Симеоновъ и Станчевъ“ било обявено за несъстоятелно и че Т. Станчевъ сключилъ съ кредиторитѣ на дружеството конкордатъ при условия да имъ заплати по 40% и то отъ продажбата на съдружествената стока, находяща се въ магазията въ гр. Цариградъ, т. е. става явно, че Т. Станчевъ се задължилъ чрѣзъ конкордата да изплати на кредиторитѣ на дружеството 40% *само отъ дружествения имотъ*, но не и отъ своя личенъ; часть отъ този послѣдния билъ даденъ само като гаранция, за редовното изплащане по 40% по конкордата. Отвѣтницитѣ съ нищо не доказватъ, че наслѣдодателя имъ Т. Станчовъ не изпълнилъ задължението си по конкордата и че вслѣдствие това кредиторитѣ на дружеството, между другото, сж си обърнали взискането и върху личния имотъ, принадлѣжащъ нему — Станчеву, а като е така, то и този личенъ имотъ на Станчева не трѣбва да се смѣсва съ този на дружеството. Понеже се приема, че задължението е лично че личнитѣ кредитори не се приематъ въ масата на пасива на дружеството и че нѣма доказателства, какво кредиторитѣ на дружеството сж си обърнали взискането и върху личния имотъ на Станчевъ, — слѣдва, че искътъ трѣбва да бжде уваженъ напълно. Сключения конкордатъ не може да има сила по отношение личнитѣ кредитори на съдружницитѣ, тъй като той е спогодба между съдружието и кредиторитѣ на това съдружие, а отъ това слѣдва, че тая спогодба може да има сила и значение само между членоветѣ на съдружието и кредиторитѣ на това съдружие, но неможе да има сила и значение за едно частно лице, което нѣма нищо общо съ това съдружие,“ — съ рѣшението

си отъ 1 октомврий 1898 год. подъ № 143, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Севлиевския окр. сѫдъ отъ 19 май 1892 г. подъ № 170 така: осѫжда Мома Тотева Станчева, Георги Тотевъ Станчевъ, лично и като настойници на малолѣтнитѣ Никодимъ и Юрданъ Тотеви Станчеви, и Стефанъ Тотевъ Станчевъ, Иванъ Т. Станчевъ, Цоню Тотевъ Станчевъ и Димитръ Тотевъ Станчевъ, отъ Габрово, да заплатятъ отъ имота на покойния си баща Тотю Станчевъ, сто двадесетъ лири турски заедно съ лихвитѣ имъ по 12% годишно отъ 10 декемврий 1876 г. до окончателното изплащане на наслѣдницитѣ на покойния Иванчо Хр. Хесапчиевъ, отъ сѫщия градъ, а именно: на Цвѣта Ив. Хесапчиева лично и като настойница на малолѣтнитѣ дѣца, останали отъ покойния ѝ съпругъ Ив. Хр. Хесапчиевъ, на Христофоръ, Добри, Георги, Андрѣй и Малама Ив. Хесапчиеви. Осѫжда поименованитѣ по-горѣ отвѣтници да заплатятъ на помѣнатитѣ истци — наслѣдници на покойния Ив. Хр. Хесапчиевъ, сѫдебни и за водене на дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции лева (762) седемстотинъ шестдесетъ и два, както и въ полза на държавното съкровище лева (76) седемдесеть и шесть за 76 отпустнати отъ Севлиевския окр. и Русенския апелативенъ сѫдъ незаплатени призовки.“ Недоволни отъ това рѣшение Д. Тотевъ, Капитанъ Ив. Тотевъ и Ст. Тотевъ и Хр. Ивановъ, повѣренокъ на Д.-ръ Тотевъ, Г. Тотевъ, Мома Тотева, като настойници и за себѣ си и др., подали касационни жалби. Върховния Касационенъ Сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 16 мартъ 1900 год приелъ касационната жалба на Д-ръ Ц. Тотевъ за редовно подадена и приелъ Г. Тотевъ да се присъедини къмъ нея, а на другитѣ наслѣдници оставилъ жалбитѣ безъ разглеждане, понеже не сѫ били съблюдени изискуемитѣ се отъ закона формалности по подаване касационни жалби. Въ подадената си касационна жалба Ц. Тотевъ се оплаква, че Русенския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 146 отъ търговския законъ, защото не призналъ искътъ на Хесапчиева за просроченъ; 2) чл. чл. 155 и 223 отъ Отоманския търговски законъ защото: 1) сѫдътъ не далъ търговски характеръ на самата сдѣлка; 2) не се е съобразилъ въ случая съ чл. чл. 155 и 223 отъ търговския законъ; 3) защото не се е рѫководилъ отъ даннитѣ по дѣлото при постановление на рѣшението и 4) защото не се е подчинилъ на рѣшението на Върховния Касационенъ Сѫдъ; 3) чл. чл. 155 и 223 отъ Отоманския търговски законъ, защото неправилно присѫдилъ лихва на исковата сума и призналъ, че конкордата не важи и за личнитѣ кредитори на изпадналия дружественъ съдружникъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: да се уважи напълно креансата на истецътъ, а относително искането му, за лихви да се отхвърли,—взе прѣдъ видъ: Чл. 146 отъ Отом. търговски законъ гласи: Всѣка тѫжба за мѣнителници, или за записки, които сѫ на заповѣдь, подписани отъ търговци, или банкери, или за търговски дѣла, се изсрочва послѣ петь години отъ деня на протеста, или отъ послѣдното сѫдебно прѣслѣдване, ако не е станало осѫдително рѣшение, или ако дългътъ не се е припозналъ чрѣзъ особена записка. Обаче мнимитѣ длъжници сѫ длъжни, ако се поиска туй, да

удостовѣрятъ съ клѣтва, че не дължатъ вече нищо, а наслѣдницитѣ и тѣхнитѣ приемници (онѣзи, които иматъ правдини) че сж добрѣ увѣрени, защо вече нищо не се дължи.“ Отъ съдържанието на този членъ явно става, че той има приложение само за извѣстни търговски ефекти, а отъ съдържанието на записътъ, на който е основанъ настоящия искъ, се вижда, че той не е отъ тѣзи търговски ефекти, които сами по себѣ се считатъ за търговски дѣла; напротивъ отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ го е призналъ за чисто гражданско обѣзателство, каквото по формата си е и въ дѣйствителность. Прочее, оплакването, че съдътъ не далъ търговски характеръ на самата сдѣлка и не призналъ записа за просроченъ по чл. 146 отъ търговския законъ, (съ петь годишна давность), е неоснователно. 2) Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е приелъ за установено, че истецътъ по настоящето дѣло е билъ личенъ кредиторъ на наслѣдодателя на отвѣтницитѣ — Тотю Станчевъ, който отъ своя страна е билъ колективенъ съдружникъ на изпадналото въ несъстоятелность колективно дружество Станчевъ, Михаиловъ и Симеоновъ и че това дружество е сключило конкордатъ да плати 40%. При така констатиранитѣ отъ сждътъ обстоятелства, възражението на отвѣтницитѣ, че по силата на въпросния конкордатъ и на основание чл. чл. 155 и 223 отъ търгов. Отом. законъ, тѣ имали право да платятъ само 40% отъ исковата сума по записа и то безъ лихви, е възражение, което правилно е признато отъ Русенския апелативенъ сждъ за неоснователно и то по слѣдующитѣ съображения: а) Вѣрно е твърдението на касатора, че несъстоятелностьта на колективното дружество влече подиръ себѣ си и несъстоятелностьта на всѣки единъ отъ колективнитѣ съдружници, тъй като послѣднитѣ сж *солидарно* отговорни за дружественитѣ дългове. Обаче, когато колективниятъ съдружникъ има и лични кредитори, то тогава не става смѣшение на актива и пасива на дружеството съ актива и пасива на всѣки единъ отъ съдружницитѣ, защото дружественитѣ кредитори иматъ по голѣми права отъ онѣзи на всѣки единъ отъ съдружницитѣ. Тѣ иматъ изключително право върху актива на дружеството и за остатъка отъ своитѣ креанси участвуватъ наедно съ личнитѣ кредитори на колективнитѣ съдружници. Така щото, въ такъвъ случай, се образуватъ двѣ различни маси — една за дружеството, а друга отдѣлно за всѣки единъ отъ колективнитѣ съдружници, т. е. независимо отъ масата по несъстоятелностьта на дружеството, има още и толкова други маси, колкото има и колективни съдружници съ лични кредитори и всѣки единъ отъ тѣзи отдѣлни фалити може да бжде приключенъ различно. По ликвидацията на фалитътъ на дружеството могжтъ да участвуватъ само кредиторитѣ на дружеството. Слѣдователно, послѣдствията отъ сключения съ дружеството конкордатъ се отнася само до кредиторитѣ на дружеството, но не и до личнитѣ кредитори на съдружницитѣ, които, както се каза по-горѣ, нѣматъ никакво право въ дружествения активъ и не могжтъ да зематъ никакво участие при вотирането на конкордата. А щомъ това е така, то явно става, че Хесапчиевъ, личния кредиторъ на несъстоятелния колективенъ съдружникъ Тотю Станчевъ, не е свързанъ съ даденията на дружеството конкордатъ и слѣдователно, отвѣтницитѣ нѣматъ право да му опозиратъ този конкор-

датъ и съ неговата сила да му прѣдлагатъ само 40% отъ дльжимата по записа сума. Чл. 223 отъ Отоманския търговски законъ, за нарушението на който касатора се оплаква, се отнася само за лицата, които по закона могжтъ да участвуватъ при обсѫждане и сключването на конкордата. А въ дадения случай, Ив. Хр. Хесапчиевъ, като личенъ кредиторъ на колективниятъ съдружникъ Тотю Станчевъ, не е могжлъ да участвува при сключения съ дружеството конкордатъ. Прочее, оплакването за нарушение на чл. 223 е неоснователно. — По силата на чл. 155 отъ Отоман. търг. законъ, несъстоятелностьта спира течението на лихвитѣ, *но само по отношение кьмъ масата на несъстоятелностьта.* А такъвъ не е дадения случай, тъй като исковата сума не се търси отъ масата по несъстоятелностьта на Тотю Станчевъ, а се иска лично отъ Тотю Станчева — респективно отъ неговитѣ наслѣдници. Заради това и оплакването за нарушение на чл. 155 е неоснователно. 3) Оплакването на касатора, че сѫдътъ при разрѣшението на спора не се е ръководилъ отъ даннитѣ по дѣлото и не се съобразилъ съ по-прѣдишното рѣшение на Върховния Касационенъ Сѫдъ, не се оправдава отъ фоктическа страна; а при това само тълкуванията дадени отъ общото събрание на Върхов. Касац. Сѫдъ сѫ безусловно задължителни за инстанциитѣ по сѫщество. Прочее, и това касаторово оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Цоню Тотевъ и Георги Тотевъ, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 1 октомврий 1898 год. подъ № 143, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското Сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 24 — (123) — 30 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-й, Върховния Касац. Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесетий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при сеекртаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 700, по описа за 1898 год., на наслѣдницитѣ на Хаджи Калчо Дрънски, отъ гр. Пловдивъ, съ Радъ и Гаврилъ Филипови, отъ с. Стрълча, Панагюрска околия, за 2769 л. и 63 ст., по записъ.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Персиадо Романо, повѣреникъ на хаджи Калчевитѣ наслѣдници, а именно: Стефанъ, Костадинъ, Богданъ и Елена, лично и като настойница на дѣцата си Борисъ и Славчо, всички отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба, подадена въ Пловдивския окр. сѫдъ на 14 августъ 1892 год., е прѣдявилъ искъ противъ Нешо Филиповъ, Филипъ, Радъ, Грозю и Георги Нешови, всички отъ с. Стрѣлча, Панагюрска околия и Манчо Миневъ, отъ гр. Пловдивъ, за 12,201 гроша златни, или 2769 л. зл. 63 ст., на основание на единъ бонъ и е искалъ да бѫдатъ осѫдени да му заплатятъ солидарно горната сума заедно съ лихвитѣ отъ датата на исковата молба до окончателното исплащане и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Пловдивския окр. сѫдъ, като е разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло,

съ издаденото си по него рѣшение подъ № 410 отъ 24 августъ 1896 год., е осѫдилъ наслѣдницитѣ на отвѣтника Филипъ Нешовъ, който се е поминалъ, а сѫщо и отвѣтника Радъ Нешовъ, да заплатятъ на. истцитѣ 2769 л. златни и 63 ст. съ лихвата имъ по 12% годишно отъ 14 августъ 1892 год. до 1 мартъ 1893 год., а отъ тази дата до окончателното изплащане по 10% годишно, като е прѣкратилъ дѣлото спрямо Пена Нешова, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на отвѣтника Нешо Филиповъ, който така сѫщо се е поминалъ, Георги и Грозю Нешови и Нешо Филиповъ по оттеглюване на иска, като е постановилъ още, щото осѫденитѣ отвѣтници да заплатятъ на истцовата страна 239 лева разноски, а въ случай на несъстоятелность, тая сума, както и оная отъ 2769 л. 63 ст. зл. съ законнитѣ имъ лихви, както сѫ по-горѣ означени, да се изплатятъ отъ Манчо Маневъ, отъ гр. Пловдивъ, порѫчитель на отвѣтницитѣ. Недоволени отъ това рѣшение на Пловдив. окр. сѫдъ, двама отъ отвѣтницитѣ, а именно: Радъ и Гаврилъ Филипови сѫ подали срѣщу него въззивна жалба прѣдъ Пловдив. апел. сѫдъ, съ която сѫ молили да се отмѣни то по отношение на тѣхъ, като се отхвърли иска на истцовата страна и се осѫди послѣдната да имъ заплати сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции. Пловдивския апел. сѫдъ, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ въ съображение: 1) „Персиядо Романо, повѣреникъ на Хаджи Калчовитѣ наслѣдници, а именно: Костадинъ, Стефанъ, Богданъ, Елена и др., съ искова молба, подадена до Пловдив. окр. сѫдъ, съ дата 14 августъ 1898 год., е прѣдявилъ искъ противъ апелаторитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови и др. отъ с. Стрѣлча, както и противъ Манчо Маневъ, отъ гр. Пловдивъ, за сума 2769 л. зл. и 63 ст. на основание на единъ бонъ и искалъ солидарното имъ осѫждане, за да заплатятъ тая сума, ведно съ лихвитѣ отъ датата на прошението до окончателното изплащание, както всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски; 2) повѣреника на апелаторитѣ, както съ апелативната жалба, а така сѫщо и съ обясненията, дадени въ днешното сѫдебно засѣдание, настоява за отхвърляние на завѣдениятъ отъ истцитѣ спрямо неговитѣ довѣрители искъ, понеже тѣ довѣрителитѣ му Гаврилъ и Радъ Филипови, като наслѣдници на Филипъ Нешовъ, който е подписалъ упомѣнатия записъ, сѫ се формално отказали отъ наслѣдството на баща си, толкова повече, че тоя послѣдния не е оставилъ слѣдъ смъртьта си никакво наслѣдство, понеже още приживѣ всичко е било отчуждено; 3) апелаторитѣ, за въ подкрѣпление на обстоятелството, *за че наслѣдодателя имъ Филипъ Нешовъ слѣдъ смъртьта си не оставилъ никакво наслѣдство*, прѣдставляватъ двѣ удостовѣрения подъ №№ 2651 и 2753, отъ текстоалното съдържание на които се дѣйствително вижда, какво тѣ — Радъ и Гаврилъ Филипови не само че не сѫ получили, а напротивъ сѫ се отказали отъ наслѣдството на баща си; 4) макаръ че подобно отказвание, каквото е въ конкретния случай отказванието на апелаторитѣ *въ полза на малолѣтнитѣ си братя*, и да се счита, споредъ нашиятъ законъ за наслѣдството (чл. 194 ал. I), за приемание на наслѣдство, обаче, щомъ като веднѫжъ, отъ доказателствата по дѣлото, се констатира, *за че тѣ (апелаторитѣ) въ дѣйствителность не сѫ получили никакви дѣлозе отъ наслѣдството,* то естествено е, че тѣ, по

силата на чл. чл. 279 и 280 отъ закона за наслѣдството, *не можжтъ да участвуватъ въ изплащане на наслѣдственнитѣ дългове и тяжести,* съ които е обрѣменена наслѣдственната маса на покойния Филипъ Нешовъ; 5) отъ изложеното до тукъ слѣдва, че първостепенното рѣшение трѣбва да се отмѣни, колкото що се отнася до частьта, съ която Радъ и Гаврилъ Филипови сж осждени, солидарно съ другитѣ отвѣтници, да изплатятъ исканата сума, заедно съ лихвитѣ, сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски; толкова повече, че съ казаното рѣшение апелаторитѣ сж осждени да изплатятъ направо исканата сума, *а не отъ дълговетѣ наслѣдственни, каквито въ прочемъ, както се каза по-горѣ, тѣ не сж могли да получатъ,* защото всичко е било отчуждено и то още при живота на покойниятъ имъ баща". Водимъ отъ тия съображения, Пловдивския апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 30 октомврий 1898 г., подъ № 394, е постановилъ: „приема апелативната жалба на Радъ и Гаврилъ Филипови, отъ с. Стрѣлча, вх. № 8324/98 год. и отмѣнява рѣшението подъ № 410 отъ 24 августъ 1896 год. на Пловдивския окр. сждъ, само колкото се отнася до тѣхъ — Радъ и Гаврилъ Филипови, като останалата часть отъ това рѣшение, съ което сж осждени Филипъ Нешовъ (Нешю Филиповъ) и др. отъ с. Стрѣлча, на исканата сума, сждебни и по водене на дѣлото разноски, остава въ сила. Осжжда наслѣдницитѣ на Хаджи Калчо Дрѣнски, а именно: Костадинъ, Стефанъ, Богданъ, Елена хаджи Калчови, послѣдната лично и като опекунка на дѣцата си Борисъ и Славчо Х. Калчови, да заплатятъ на апелаторитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови, отъ с. Стрѣлча, двѣстѣ и тридесетъ и четири (234) лева и 15 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски прѣдъ втората инстанция". Срѣщу това рѣшение адвоката Персиадо Романо, въ качеството си на повѣреникъ на наслѣдницитѣ на хаджи Калчо Дрѣнски, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Пловдивския апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 194 отъ закона за наслѣдството съ това, че не взелъ въ внимание, че споредъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтницитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови удостовѣрения на Т. Пазарджийския окр. сждъ, сжщитѣ отвѣтници сж се отказали отъ наслѣдството на баща си за въ полза на своитѣ сънаслѣдници, а подобно отказване, споредъ закона, се счита за приемание на наслѣдството.

Върховния Касационенъ Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Пловдивския апелативенъ сждъ е призналъ, че при всичко, че отказванието на отвѣтницитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови отъ наслѣдството на покойния имъ баща Филипъ Нешовъ, е било направено въ полза на тѣхнитѣ малолѣтни братия и че подобно отказване отъ наслѣдство, споредъ чл. 194 п. 1 отъ закона за наслѣдството, се счита за приемане на наслѣдството, обаче тия отвѣтници не могли да участвуватъ въ изплащането на наслѣдственнитѣ дългове и тяжести, съ които е обременена наслѣдствената маса на баща имъ, прѣдъ видъ на това, че тѣ въ дѣйствителность не били получили ни-

какви дѣлове отъ наслѣдството. Това схждение на Пловдив. апел. сждъ е съвършенно неправилно, тъй като въ постановленията на закона за наслѣдството е провѣдено това начало, че върху законнитѣ наслѣдници на едно умрѣло лице отъ момента на неговата смърть, по право прѣминуватъ всички негови имуществении права и задължения, на което начало е основано и правилото, така сжщо провѣдено въ постановленията на сжщия законъ, че наслѣдницитѣ на едно умрѣло лице за изпълнението на задълженията на това лице, отговарятъ не само съ полученитѣ въ наслѣдство имоти. нъ и съ своитѣ лични имоти. Отъ това правило законодателя допуща само едно исключение относително наслѣдницитѣ, които се отказватъ отъ наслѣдството, които се освобождаватъ отъ изпълнението на задълженията на своя наслѣдодатель и наслѣдницитѣ, които приематъ наслѣдството по описъ, които се освобождаватъ отъ да отговорятъ на изпълнението на задълженията на наслѣдодателя си и съ своитѣ лични имоти. Отъ излзженото явствува, че наслѣдницитѣ на извѣстно лице, които не сж отказали отъ наслѣдството, или сж приели последното не по описъ, отговарятъ за дълговетѣ на това лице и съ своитѣ лични имоти, макаръ даже и нищо да не сж получили отъ имотитѣ на своя наслѣдодатель. Прѣдъ видъ на това, както и прѣдъ видъ, че въ чл. 194 п. 1 отъ закона за наслѣдството изрично е казано, че отричанието отъ наслѣдството на единого отъ наслѣдницитѣ въ полза на своитѣ сънаслѣдници се счита като доказателство за приеманието на наслѣдството, слѣдва да се признае, че по настоящето дѣло Пловдив. апел. сждъ е далъ съвършенно неправилно тълкувание на тоя членъ, като е приелъ че отричанието на отвѣтницитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови отъ наслѣдството на баща си Филипъ Нешовъ за въ полза на своитѣ сънаслѣдници, освобождава сжщитѣ отвѣтници отъ задължението да плащатъ бащинитѣ си дългове, прѣдъ видъ на това, че тѣ не биле получили нищо отъ имотитѣ на баща си. За да даде закона едно неправилно тълкувание на постановленията на чл. 194 п. 1 отъ закона за наслѣдството, Пловдив. апелативенъ сждъ се е основалъ на неправилното тълкувание, което е далъ и на постановленията на чл. чл. 279 и 280 отъ сжщия законъ, като е приелъ (както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му), че споредъ тия постановления наслѣдницитѣ отговарятъ за изплащането на наслѣдственнитѣ дългове, само до размѣра на стойностьта на имотитѣ, които тѣ въ дѣйствителность сж получили въ наслѣдство, тогава, когато въ тия постановления се опрѣдѣля, че всѣкой единъ наслѣдникъ участвува въ изплащането на наслѣдственнитѣ дългове съразмѣрно съ наслѣдственната часть, която споредъ закона му се пада отъ наслѣдството, но не и повече, или по-малко.

Прѣдъ видъ на това, че при разрѣшението на настоящето дѣло, Пловдив. апел. сждъ се е основалъ исключително на неправилното тълкувание, което е далъ на постановленията на чл. 194 п. 1 отъ закона за наслѣдството и оплакването на касатора за нарушение отъ сжщия сждъ на тоя членъ слѣдва, да се признае за основателно, въ какъвто случай и молбата му за отмѣнението на това рѣшение, слѣдва да се удовлѣтвори.

Водимъ отъ тия съображения, Върхов. Касац Сждъ опрѣдѣлява: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 30 октомврий 1898 г.

подъ № 398, защото е нарушенъ чл. 194 п. 1 отъ закона за наслѣдството, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 25 — (128) — 22 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесетий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 701, по описа за 1898 год., на Ставри Х. Пенчовичъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Сѫбо Ив. Сѫбовъ, отъ г. Карлово, за 338 лева и 50 ст. заедно съ лихвата имъ.* — Странитѣ не присѫтствувахѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сѫбо Ив. Сѫбовъ, отъ гр. Карлово, съ прошение до Пловд. мир. сѫдия отъ 12/XI 97 год., излага, че Ставро Х. Пенчовъ, отъ гр. Пловдивъ, му дължалъ 338 лева и 50 ст., които отказвалъ доброволно да му заплати, за това искалъ да се завѣде дѣло, да се осѫди отвѣтника му на казаната сума, заедно съ лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За доказателство на искътъ си, прѣдставилъ нѣколко документа. Вслѣдствие на тази искова молба мировия сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 2121/97 год, което насрочилъ и разгледалъ на 25 ноемврий 1897 г., когато издалъ рѣшение № 1513, съ което отхвърлилъ искътъ на Сѫбо Ив. Сѫбовъ. Послѣдния недоволенъ отъ горнето рѣшение на мировия сѫдия, подалъ е възивна жалба въ Пловдивския окр. сѫдъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че отъ прѣдставения въ дѣлото протоколъ № 239 отъ 4 септ. 1897 г., издаденъ отъ роднинския съвѣтъ по настойническото дѣло № 39/96 г. на непълнолѣтнитѣ Мария, Тина и Рада Г. Сѫбови, отъ гр. Карлово, наслѣдници на Г. Ив. Сѫбовъ, се вижда какво платенитѣ дългове на кредиторитѣ Андонъ Х. Андоновъ и синъ, Ставро Х. Пенчовъ и Хаимъ Анброка и С-ие на сума 1130·15 лева, изплатени отъ поднастойника Сѫбо Ив. Сѫбевъ, не сѫ се признали за достовѣрни отъ роднинския съвѣтъ, вслѣдствие на което е било прѣдставено на кредиторитѣ по сѫдъ да си искатъ вземанията, а поднастойника С Ив. Сѫбевъ е билъ задълженъ отъ сѫщия роднински съвѣтъ да повърне, чрѣзъ надлѣжния мирови сѫдия, отъ себѣ си лично, тази изразходвана отъ него сума и непризнатата отъ роднинския съвѣтъ; 2) че отъ документа, разписка, прѣдставена така сѫщо отъ истцовата страна въ първата инстанция се вижда, какво Карловския мир. сѫдия, съгласно протоколното постановление на роднинския съвѣтъ по настойническото дѣло № 39/96 год., да е приелъ отъ поднастойника Сѫбо Ив. Сѫбевъ 1289 л. и 41 ст. на 22 септемврий 1897 год.; 3) че отъ изложеното се дохожда до заключението, че по грѣшка С. Ив. Сѫбовъ се считалъ за длъжникъ, когато е заплатилъ дългътъ, за това има право на обратенъ искъ срѣщу Ставри Х. Пенчовъ и че Сѫбо Ив. Сѫбовъ е заплатилъ на кредитора, безъ дае доказано да има да му дължи нѣщо лично, а като така дадената отъ него сума, подлѣжи на повръщане; 4) че съгласно чл. 51 отъ закона за задълженията и дого-

воритѣ, споредъ който онзи, който по погрѣшка като се е считалъ за длъжникъ, платилъ е единъ дългъ, не може да упражни правото на повръщане спрѣмо кредитора само въ случай, когато послѣдния е унищожилъ своя документъ за вземането, вслѣдствие заплащането му, и най-много, което може да се допустне още е, ако кредитора, вслѣдствие неплащането е оставилъ да почине гаранцията на своя заемъ. Въ случая не се установи да се е унищожилъ документа по вземането, нито пъкъ кредитора да е унищожилъ гаранцията си, вслѣдствие неплащането, щомъ като е така, даденитѣ пари отъ С. Ив. Сжбевъ на Ставри Х. Пенчевъ, подлѣжатъ на повръщане, пъкъ послѣдния ако мисли да има да взима отъ малолѣтнитѣ: Мария, Тина и Рада Г. Сжбови, нѣка си завѣде противъ тѣхъ искъ и слѣдъ като установи своето право на прѣтендираната сума, на каквото мнѣние е и роднинскиятъ съвѣтъ, да си вземе паритѣ отъ тѣхъ; 5) че при такива данни въ дѣлото, рѣшението на мирови сждия трѣбва да се отмѣни, а на възивника Сжбо Ив. Сжбовъ да се уважи искането за лихви и разноски, тъй като възиваемия не е искалъ доброволно да му повърне по погрѣшка броенитѣ отъ него пари", — съ рѣшението си отъ 9 февруарий 1898 год. № 91, опрѣдѣлилъ: отмѣнява напълно рѣшението № 1513 отъ 25 ноемврий 1897 год. на III Пловдивски мир. сждия, а вмѣсто него постановява: осжжда Ставри Х. Пенчевъ, отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Сжбо Ив. Сжбовъ, отъ гр. Карлово (338·50) триста тридесеть и осемь лева и 50 ст., съ лихвитѣ имъ по 10 % годишно, отъ 12 ноемврий 1897 год., до крайното имъ изплащане, както и сждебнитѣ и по водене на дѣлото му разноски въ двѣтѣ инстанции (56·30) петдесеть и шесть лева и 30 стот." — Срѣщу това рѣшение Ставри Х. Пенчовичь подава въ Върховния Касац. Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловд. окр. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 142 и 143 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 630 отъ гражд. сждопр., защото всѣко плащане, като прѣдполага единъ дългъ, ищецътъ трѣбваше да установи, че въ случая такъвъ дългъ не сжществува, което не само че не е установилъ, но напротивъ той е самопризналъ, че такъвъ сжществува, и защото сждътъ неправилно призналъ, че ищецътъ е изплатилъ дългътъ по погрѣшка, когато такава не се констатира.

Върховния Касац. Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, взе въ съображение: Отъ даннитѣ по това дѣло се установява, че ищецътъ Сжбо Ив. Сжбовъ, въ качеството си поднастойникъ на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Г. Сжбовъ, е заплатилъ на Ставри Х. Пенчевъ сумата 338 л. и 50 ст., дългъ останалъ отъ покойния Георги Ив. Сжбовъ. Пловдивския окр. сждъ, както се вижда отъ рѣшението му, като се е основалъ на чл. 51 отъ закона за задължения и договоритѣ, е призналъ, че ищеца С. Сжбовъ има право да иска обратно отъ кредитора, Ставро Х. Пенчовъ, платената му сума, тъй като роднинския съвѣтъ не призналъ за редовно това плащане и защото ищеца лично не дължалъ нищо на отвѣтника. Това съображение на сждътъ е неоснователно, защото чл. 51 отъ закона за задълженията и договоритѣ прѣдвижда случая, когато този, който е заплатилъ *погрѣшно, е считалъ себѣ си за длъжникъ.* По това дѣло, както се вижда

отъ писмото на ищеца до касатора отъ 6 май 1897 г. (дѣло на окр. сѫдъ листь 8), той (ищеца) е платилъ на Ставри Х. Пенчевъ, като пълномощникъ, който събира и плаща дълговетѣ на покойния си братъ Г. Сѫбовъ и съ знание, че плаща дългъ на послѣдния. Явно е прочее, че въ случая ищеца С. Сѫбевъ е заплатилъ дългътъ на едно третьо лице, като пълномощникъ и, слѣдователно, чл. 51 неможе да има приложение. Такова едно плащане трѣбва да се счита за правилно и пълномощника не може да иска платеното назадъ до тогава, до когато не докаже, че дългътъ не е сѫществувалъ. Ако въ сѫщность отвѣтника Ставро Х. Пенчовъ е ималъ да взема отъ покойния Г. Сѫбовъ платената сума, ищеца Сѫбо Сѫбевъ, по правилата на пълномощията, има право да иска платената сума отъ наслѣдницитѣ на покойния, а не отъ кредитора, който е получилъ това, което му се дължало. Отъ казаното по-горѣ, слѣдва да да се признае, че Пловдивския окр. сѫдъ не е разрѣшилъ това дѣло съобразно съ дѣйствующитѣ по прѣдмета законоположения и заради това, той е нарушилъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., което нарушение е сѫществено, защото иначе дѣлото би могло да има други резултатъ. Това, като е така, оплакването на касатора, че всѣко плащане като прѣдполага единъ дългъ, ищецътъ трѣбваше да установи, че въ случая такъвъ дългъ не сѫществува, което не само, че не е установилъ, но напротивъ той е самопризналъ, че такъвъ сѫществува, е оплакване основателно

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ № 91 отъ 9 февруарий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 26 — (129) — 22 мартъ 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първий мартъ хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 627, по описътъ за 1899 г., на Д. Ангелиевъ, житель отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 49,532 лева и 40 ст.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Д. Ангелиевъ съ повѣреницитѣ си Д-ръ Даневъ и А. Малиновъ, а отъ страна на хазната се яви юристконсулта при Военното Министерство капитанъ Папазовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 16 февруарий 1894 год. до Софийския окр. сѫдъ, Димитъръ Ангелиевъ, излага, че съ контрактъ отъ 19 априлъ 1893 год., прѣдприелъ отъ пионерната бригада извършването на 60.000 куб. метра земленa работа на Сливнишкия фортъ и 20.000 куб. м. на Конювицкия фортъ, като се задължилъ да извърши всичката работа въ продължение на 4 мѣсеци, начиная отъ 1 май 1893 г. За да изпълни това си задължение, той се е снабдилъ съ нужнитѣ инструменти, построилъ бараки и събралъ повече отъ 600 души работници, обаче пионерната бригада не му прѣдавала работата, подъ прѣдлогъ

че плановетѣ и профилитѣ не били още готови. Слѣдъ като той на 8 май 1893 г. отправилъ единъ протестъ до бригадата, тая послѣдната едвамъ на 17 май му дала една незначителна часть отъ работата и отпослѣ, въпрѣки неговитѣ протести, пакъ не му прѣдала цѣлата работа, а въ разни врѣмена му прѣдавала разни части отъ работата. Съ това си дѣйствие пионерната бригада станала причина да се разбѣгатъ повечето събрани отъ него работници, понеже тѣ били принудени да стоятъ безъ работа. На 31 августъ 1893 г., когато срокътъ за извършване работата вече изтичалъ, пионерната бригада още не била прѣдала голѣма часть отъ работата, но въпрѣки това, тя съ писмо отъ 31 августъ 1893 г. му съобщила, че прѣдприятието му се отнема и залогътъ му се конфискува, понеже той съ неизвършване на работата въ срокътъ, билъ нарушилъ контрактътъ. Д. Ангелиевъ, като счита, че той не е нарушилъ контракта, а че го е нарушила пионерната бригада, понеже съ непрѣдаването на работата била го турила въ невъзможность да я свърши въ урѣчения срокъ, молилъ.е сѫдътъ да осѫди пионерната бригада: 1) да му повърне задържания залогъ отъ 6.000 лева; 2) да му повърне неправилно задържанитѣ одържки 2.132 л. 40 ст.; 3) да му заплати за обѣзщетение по изплащането надницитѣ на работницитѣ, които сѫ седѣли безъ работа, загуба отъ инструменти, бараки, слуги, надзиратели и хора за търсене на работници 12.000 лева; 4) да му заплати печалбата на 42.000 куб. м. землена работа по 70 ст. куб. м., както той я билъ прѣотстѫпилъ на подприѣдприемачътъ Дебралиевъ — 29.400 лева, а всичко 49.532 л. 40 ст. и разноскитѣ по делото. За доказателство на искътъ си Д. Ангелиевъ е прѣдставилъ контрактътъ, поемнитѣ условия, заявленията, които той е отправилъ до бригадата съ дата 5/V, 30/VI, 31/VII и 1/IX 1893 г., 13 протокола за извършване на сондажи, вѣдомостьта за терасамента, който е имало да се изработва, едно писмо отъ 25/VIII 1893 г. отъ пионерната дружина, 2 писма отъ ищецътъ до П. Дебралиевъ и отговорътъ на тоя послѣдния. А отвѣтната страна е прѣдставила: единъ актъ отъ 9/VIII 1093 г., едно писмо отъ Военното Министерство отъ 31/VIII 1893 г. и дневника за числото на работницитѣ, една телеграма отъ подп. Хайдутовъ и нѣколко отговори отъ бригадата до ищецътъ. Разпитани сѫ и нѣколко души свидѣтели по искането на ищецътъ, а за опрѣдѣляване вѣроятнитѣ пачалби, които е могълъ да получи ищецътъ отъ отнетата му работа, извършена е една експертиза. Софийския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 6 мартъ 1897 год., подъ № 125, рѣшилъ: „държавното съкровище да заплати на Димитъръ К. Ангелиевъ, житель Софийски, тридесеть и една хиляда шестстотинъ петдесеть и два (31.652) лева и 40 ст., съ 10% лихва върху тая сума отъ 16 февруарий 1894 год. до изплащането, както и хилядо седемстотинъ и седемь (1.707) лева 10 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска на Димитъръ К. Ангелиевъ, въ размѣръ на седемнадесеть хиляди осемстотинъ осемдесеть (17.880) л., като неосновательна, ее отхвърля“. Противъ това рѣшение сѫ подали и двѣтѣ страни апелативни жалби. Софийския окр. управитель — за да бѫде отхвърленъ искътъ всецѣло, а ищецътъ — за да му се присѫди и отхвърлената часть отъ иска. Сѫдътъ, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „I. Ищецътъ

Д. Ангелиевъ излага, че съ контрактъ отъ 19 априлъ 1893 год. билъ прѣдприелъ отъ пионерната бригада да изработи 80.000 куб. м. терасаментъ въ единъ срокъ отъ 4 месеца, начиная отъ 1/V 1893 год. до 31/VIII с. г., обаче бригадата, до изтичането на тоя срокъ, не му задала повече отъ половината на тая работа и по тоя начинъ отнела му около 42.000 куб. м., и зададената работа не му я задала на врѣме, а именно на 1/V 1893 г., а много по-късно, когато вече събранитѣ отъ него работници сѫ били разотишли по нѣмане на работа; при това бригадата му отнела прѣдприятието прѣди да изтече 4-мѣсечния срокъ, заради това иска отъ бригадата: 1) да му повърне залогътъ 6.000 лева заедно съ лихвитѣ; 2) да му повърне неправилно задържанитѣ одръжки 2.132 лева 40 ст.; 3) да му плати обѣзщетение за надницитѣ на работницитѣ, които били седѣли безъ работа, за загуби отъ инструментитѣ, бараки, слуги и надзиратели — 12.000 л., и 4) да му плати ползата, отъ която е билъ лишенъ съ отнемането отъ него на 42.000 куб. м. землена работа 29.400 л. II. По законътъ, прѣдприемачътъ на едно прѣдприятие има право да иска отъ администрацията, въ случай че тя безъ негова вина му отнеме работата, да му заплати ползата, която той би извлѣкалъ отъ нейното извършване, по условията на контракта; като се изхожда отъ това положение, остава да се види: пионерната бригада отнела ли е часть отъ работата на прѣдприемачътъ и направила ли е това не по вината на послѣдниятъ, а по собствена; а за това трѣбва да се има прѣдъ видъ: какво количество работа е зададена на ищецътъ; зададена ли му е тя така на врѣме, щото да може да я свърши въ срокътъ; какво количество работа е свършилъ и ако не е свършилъ зададената му работа, имаше ли нужда да му се зададе и остатъкътъ? III. Най-напрѣдъ относително количеството на зададената работа. Отъ показанията на полковникъ Ивановъ се установява, че на прѣдприемача е прѣдадено на Сливнишкитѣ позиции, които сѫ били подъ неговото рѫководство, всичко 44.225 куб. метра, а именно: на центра — 7.546, на редутитѣ №№ 17 и 18 и на люнетитѣ — 12.853, на „Леща“ — 9.850, на „Вишая“ и „Войводина-Могила“ — 7.647 и на „Мека-Цървъ“ — 6.329; а спорѣдъ показанията на подполк. Янковъ и Маслинковъ, на „Конювецъ“ сѫ му били зададени около 25.250 куб. м., или всичко на двата фортове му е било зададено 64.475 куб. метра. На показанията на свидѣтельтъ подполковникъ Ивановъ, дадени прѣдъ втората инстанция, сѫдътъ дава прѣдпочитане, понеже той показа тия цифри като ги вземаше отъ тефтерчето си, въ което държалъ бѣлѣжки по задаваната работа. Наистина, въ показанията, дадени прѣдъ окр. сѫдъ отъ свидѣтельтъ Хайдутовъ, зададената работа на прѣдприемачътъ се прѣдставлява въ много по-малъкъ размѣръ; обаче сѫдътъ счита тия показания неправдоподобни, защото свидѣтельтъ Хайдутовъ не е завѣдвалъ цѣлата работа, а е само наблюдавалъ при извѣстни пунктове, когато главното рѫководство въ задаване на работата и приготовление на плановетѣ се е извършвало отъ полковника Ивановъ; други данни въ дѣлото, относително размѣрътъ на зададената работа, като нема, сѫдътъ приема за доказано, че всичката зададена работа на прѣдприемача е била около 64.475 куб. метра, значи, имало е недодадени около 15.525 куб. метра. IV. А какво количество работа ищецътъ е свършилъ? Отъ извлечението

отъ окончателнитѣ ситуации на стр. 149 на второстепенното производство, както и отъ показанията на подполковника Ивановъ се установява, че прѣдприемачътъ е свършилъ отъ зададената му работа, както слѣдва: на „Конювецъ“ — 5.571·81 кв. м., на „Леща“ — 1.786·58, на фортъ „Сливница“ — 2.262 куб. м., на обсадната батарея — 1.904·29, на редутъ № 17 — 575·24 куб. м., на редутъ № 18 — 30 кв. м., на люнетъ № 2 — 25 кв. м. и на фортъ „Вишая“ — 2.001, или всичко и на двата фортове, Сливнишки и Конювецки е извършилъ прѣзъ 1893 г. само 14.218·2 кубика. Това така малко количество извършена работа играе голѣмо значение при разрѣшаване въпросътъ: длъжна ли е била бригадата да му зададе и останалата работа около 15 хиляди кв. метра? V. Сега да видимъ, прѣдавана ли му е работата така късно, щото да не може да я свърши въ прѣдвидения отъ контрактътъ срокъ. Ищецътъ твърди, че работата му е била задавана много късно, а не на 1/V, както се прѣдписвало отъ контрактътъ, а при това плановетѣ били измѣнявани въ течение на контрактния срокъ, та за това извършилъ много малко работа. Наистина, по чл. 2 на контракта, прѣдприемачътъ се задължава да свърши работата въ 4 мѣсеци, начиная отъ 1/V, обаче въ чл. 8 отъ специалнитѣ поемни условия се казва, че контрактътъ трѣбва да се утвърди отъ Военния Министъръ, значи, само слѣдъ това утвърждение, договорътъ добива силата на такъвъ за странитѣ, само слѣдъ тоя актъ почватъ тѣхнитѣ взаимни задължения; всичко до тая дата е само подготовление, което всѣка една страна на свой рискъ си подготовлява; и така, понеже отъ писмото на ищецътъ отъ 29/VII 1893 г. до Военното Министерство се установява, че той е получилъ съобщение за утвърждението на контрактътъ на 5/V, то и не била длъжна бригадата да му прѣдава работа прѣди тая дата. Отъ друга страна, нито въ законътъ, нито въ контрактътъ между странитѣ не е прѣдвидено, щото цѣлата работа да се зададе на прѣдприемача навѣднъжъ въ самото начало. Напротивъ, признато е въ юриспруденцията, че по общо правило администрацията може да направлява ходътъ на работитѣ, безъ да има право прѣдприемачътъ да се оплаква отъ нередовноститѣ въ дѣятелностьта на работницитѣ, само когато плановетѣ, чертежитѣ и заповѣдитѣ за започване се даватъ съ необикновени закъснявания (retards excessifs), по начинъ, щото да не позволяватъ на прѣдприемачътъ да свърши работитѣ въ уговорения срокъ, или да ги кара съ бързина, само тогава прѣдприемачътъ може да иска обѣзщетение за врѣдитѣ, които му сѫ причинени съ тия закъснения и то, разбира се, ако докаже, че съ това му сѫ нанесени нѣкакви поврѣди. Въ случая имало ли е такива закъснения? Трѣбва да се приеме, че работата е задавана въ ония дни, които сѫ отбѣлѣжени въ протоколитѣ, съставени съгласно чл. 11 отъ поемнитѣ условия за опрѣдѣление категорията на грунтътъ; че такова значение иматъ тия протоколи, това се установява отъ съдържанието на нѣкои отъ протоколитѣ (стр. 40 и 41 на първостепенното дѣло). Отъ показанията на свидѣтелитѣ: Домусчиевъ, Маслинковъ, Василиевъ и др., така и отъ писмото на самия прѣдприемачъ съ дата 29 юлий 93 год. до Военното Министерство; отъ тия данни слѣдва, че работата е задавана така: 1) на 4 май е била зададена вече работата на фортътъ „Сливница“; това се

установява съ рапортътъ на полковникъ Ивановъ № 44 отъ 17 юлий (на стр. 3 отъ особения описъ на документитѣ), отъ рапортътъ на подполковникъ Хайдутовъ (на стр. 9), дѣто е казано, че работата на фортътъ „Сливница“ е почнатъ на 3/V, отъ писмото на ищеца до Военното Министерство отъ 29/VII — 1893 год. и отъ дневникътъ на работницитѣ (стр. 59 на особения описъ), дѣто се показва, че на 3/V е почналъ вече работата ищецътъ на фортътъ „Сливница“ съ 75 работника, и прѣдъ апелативния сѫдъ полковникъ Ивановъ показва, че на 3 май е зададенъ тоя пунктъ; 2) на 15 и 24 май е била зададена, отъ около 24000 куб. м., почти всичката работа на „Конювецъ“, само около 250 куб. м. сѫ зададени на 11/VIII; това се установява съ показанията на подполковникъ Маслинковъ и Янковъ; 3) на 22 май му е зададена обсадната батарея при фортъ „Сливница“; това се установява отъ протоколътъ № 1 отъ 22/V (стр. 31 на дѣлото); отъ рапортътъ на подполковникъ Ивановъ подъ № 44 (на стр. 3 отъ особения описъ на документитѣ), отъ писмото на ищецътъ до Военното Министерство отъ 29/VII, отъ рапортътъ на командира на 2 пионерна дружина № 265 (стр. 17 на описътъ), както и отъ забѣлѣжката, направена отъ прѣдприемачътъ на протоколътъ отъ 30/VI на стр. 33 на дѣлото; на 14 юний е зададенъ редутъ № 17; това се установява съ протоколъ отъ 14 юний (стр. 45), съ показанията на свидѣтельтъ майоръ Домусчиевъ, даже и отъ рапорта на рѫководящия Сливнишката секция подполковникъ Ивановъ подъ № 44 (стр. 3 на описътъ) се вижда, че още на 9 юний е писано прѣдприемачу да вземе работата на тоя пунктъ; наистина за сѫщия редутъ има единъ протоколъ отъ 30/VII съ сѫщото съдържание, както оня отъ 14/VII, обаче свидѣтелитѣ подполковникъ Ивановъ и майоръ Домусчиевъ обявяватъ, че всичката работа на тоя редутъ е била зададена на 14/VI, но прѣдприемачътъ, като не се билъ съгласилъ съ категорията на грунтътъ, постановена отъ първата комисия, за това станало нужда да се състави нова комисия; 5) на 13 юний е била прѣдадена цѣлата работа на полската батарея при върхътъ „Леща“ (стр. 29 на дѣлото). Това показва и капитанъ Искровъ като добавя, че въ протокола отъ 25/VIII стр. 37 се прѣдвиждало една допълнителна работа, която трѣбвало да се отбѣлѣжи още въ първия протоколъ отъ 13/VI; 6) на 28 юний е билъ прѣдаденъ фортътъ „Вишая“ и „Войводина Могила“, (стр. 31 на описътъ, стр. 48 и 49 на дѣлото); 7) работата на редутъ 18 е прѣдадена на 13 юлий, понеже е писано на прѣдприемачътъ още на 5 юлий да изпрати работници за изкопаване на дупки, за опрѣдѣление на категорията (стр. 39 на описътъ); слѣдъ което може да почне веднага; сѫщото се вижда и отъ писмото на прѣдприемачътъ до Военното Министерство отъ 29/VII; 8) на 12 юлий е подаденъ редутътъ на „Леща“, заедно съ люнетитѣ (стр. 33, 39 и 41 отъ описътъ), писмото на Хайдутовъ № 1350; 9) работата на „Мека Цървъ“ е била зададена на 17 юлий (стр. 47, 49 и 51 отъ описътъ); на тоя пунктъ, споредъ показанията на полковникъ Ивановъ, прѣдприемачътъ изработилъ само сандалнитѣ дупки, макаръ и да е каненъ да почне отъ капитанъ Геневъ и поручикъ Ионовъ. И така прѣзъ май е зададено на обсадната батарея 2015.29 (съгласно показанията на полков. Ивановъ и извлечението на стр. 14); на форта „Сливница“ 5231.10 и на „Коню-

вица“ 20000, или всичко 27.246·39 кубици, прѣзъ юний е зададено редутъ № 17 — 2753 м. (стр. 14 на описътъ), на „Леща“, 7885 (стр. 14 на описътъ), „Войводина Могила“ и „Вашая“ 7647, споредъ показанията на полковникъ Ивановъ, или всичко 17785 куб. м., а прѣзъ юлий е зададена останалата часть около 20 хиляди куб. м., както се каза, прѣдприемачътъ е извършилъ прѣзъ всичкото врѣме, начиная отъ 3 май до 31 августъ, около 14 хиляди куб. м., значи далечъ не толкова, колкото му е била зададена, само прѣзъ май му е било зададено на „Конювецъ“ и на „Сливница“ повече отъ 20000 куб. м., а той прѣзъ всичкото врѣме, въ 4 мѣсеца, не е могълъ да изработи и тѣхъ; общия дневникъ (стр. 59 на описътъ), най-добрѣ показва съ какво малко количество работници прѣдприемачътъ е изпълнявалъ това прѣдприятие; напримѣръ на „Конювецъ“ му е била зададена една работа отъ 20000 куб. м., а той свършва отъ нея само 5,571 куб. м., като поставилъ много малко работници, прѣзъ мѣсецъ августъ само 30—40 души срѣдно число, на центра сж работили нѣколко деня прѣзъ мѣсецъ юний на день по 4-ма, прѣзъ юлий и августъ не е работено никакъ и на обсадната батарея прѣзъ августъ сж работили само 4—5 души на день, когато е трѣбвало да се поставятъ много повече, за да не остава часть отъ зададената работа не свършена, на „Леща“ работата е почната едва на 12 юлий, когато е била зададена още на 13 юний и то работили сж по 9—10 души отначало, а най-много 88 души на единъ день, и всичко свършоно на „Леща“ само 1756, когато сж били зададени 9850; на редута 17 работата е почната едва на 12 августъ, макаръ и да била зададена по-рано (на 14 юний); числото на работоици най-много е било 54 души, а най-малко 13 души; нищо не е работено на „Мека Цървъ“, на „Войводина Могила“, на редутъ № 18 и на люнетитѣ, макаръ и на тия пунктове работата да е била зададена; нѣкои отъ свидѣтелитѣ обясняватъ, че не е било възможно да се свършатъ работитѣ на тия укрепления съ такива малки количества работници, каквито наистина фигуриратъ въ общия дневникъ по 4—5—10 даже и по 2 души на обсадната батарея. Освѣнъ отъ тоя общъ дневникъ на работницитѣ и отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели, се установява, че ищецътъ е ималъ твърдѣ малко работници и при това задаваната работа е била винаги отъ такъвъ размѣръ, щото е могълъ прѣдприемачътъ да постави много повече работници, отколкото е поставялъ. Така свидѣтельтъ полковникъ Ивановъ, показва, че прѣзъ май работницитѣ му стигали, а послѣ се намалили, понеже не имъ плащалъ; прѣзъ юний и юлий работницитѣ му били много малко; свидѣтеля Янковъ показва, че прѣзъ 93 год. се правила желѣзопжтната линия за Перникъ, тамъ плащали по скжпо на работницитѣ, по тая причина тѣ напустнали Ангелиева и така той нѣмалъ възможность да постави повече работници; подполковникъ Маслинковъ показва, че прѣдприемачътъ е могълъ да тури на „Конювица“ до 300—400 души работници, а той почналъ съ 107 и ги е свалилъ на втория мѣсецъ на 50—60 души, третия и четвъртия до 20—30 работника; свидѣтеля Искровъ показва: „всѣкога у мене работата е била повече нежели работницитѣ на прѣдприемачътъ, ако му се даваше по напрѣдъ едно послѣ друго, причината бѣше, че нѣмаше работници“; свидѣтеля майоръ Домусчиевъ показва, че прѣд-

приемачътъ ималъ прѣзъ юний и юлий по 20 души (напр. на 17 редутъ) тамъ дѣто трѣбвало по 300 души, на 18 редутъ прѣдприемачътъ не работилъ, понеже оспорявалъ категорията опрѣдѣлена отъ комисията, нѣщо което по контрактътъ не може да служи като поводъ за спиране на работата, пъкъ и да нѣмало споръ, не могжлъ да почне, понеже нѣмалъ работници и на „Вишая“ работницитѣ били съвсѣмъ недостатъчни, понеже нѣмало работници не биле прѣдадени сжщеврѣменно люнетитѣ, а по кжсно; свидѣтельтъ Василиевъ пвказа, че били зададени на прѣдприемачътъ много повече работи, отколкото той билъ поставилъ работници, сжщия не плащалъ на работницитѣ цѣната, за която ги билъ условилъ, а по-малко, нѣмало да останатъ работници, за които да е нѣмало работа, колкото прѣдприемачътъ прѣдставлявалъ работници, давало имъ се работа, на това мѣето, което било приготвено на центъра, възможно било да се поставятъ 1200 души, когато отъ дневникътъ се вижда, че сж поставени тамъ обикновено 40—50 души; свидѣтеля Дуковъ показва, че на центърътъ е могжлъ да постави и 2000 души на веднжжъ и че никога не се билъ оплаквалъ, че ималъ работници безъ работа, работницитѣ принуждавалъ да си купуватъ отъ него хлѣбъ и не имъ плащалъ редовно, ако да е имало работници въ Сливница, щѣлъ е да ги доведе, понеже имало работа зададена, даже прѣзъ първитѣ числа на май имало на центра нужда отъ 2 хиляди работници; при това не еднократно е поканванъ прѣдприемачътъ да достави повече работници; това показва капитанъ Искровъ, сжщо и свидѣтеля Поповъ показва, че е канилъ прѣдприемачътъ да почне работата, а той му отговорилъ, че не може, понеже били скжпи работницитѣ, 18 деня стояли хората на „Мека Цървъ“, безъ работа и той не дохождалъ да почне, а капитанъ Геневъ на 18/VIII — 93 год. пише на прѣдприемачътъ да почне, понеже 30 деня чакала една цѣла рота безъ работа; още на 20 юлий (стр. 27) бригадата е обърнала вниманието на прѣдприемачътъ, че съ тѣзи работници, които държи, той нѣма да свърши нито $^1/_4$ отъ работата и го прѣдупрѣждава, че ще му конфискува залогътъ и пр., ако не увеличи работницитѣ. Свидѣтелитѣ при втората инстанция обясниха, че никакви спирания въ течение на работата не сж ставали, нито пъкъ е имало сжществени измѣнения на зададената вече работа. Свидѣтеля Хайдутовъ наистина е показалъ въ окр. сждъ, въ обща форма, че нѣмало планове приготвени за да се зададе работата и че измѣненията на плановетѣ ставали само прѣди опрѣдѣление категорията, значи задаването, а това вече не врѣди на прѣдприемачътъ; обаче тия показания, относително нѣманието на планове, сждътъ намира за неправдоподобни, понеже свидѣтелитѣ Искровъ и Домусчиевъ, които сж били по-блиско до работата, показватъ противното, като обяснянатъ, че Хайдутовъ го болѣло кракътъ, та не излизалъ на пунктоветѣ, а си оставалъ повечето врѣме въ селото, въ кжщата на прѣдприемача, съ когото живѣялъ наедно; има и други данни по дѣлото отъ които се вижда, че работата е задавана набраздена и профилирана (писмо № 44 на полковникъ Ивановъ, писмо на Домусчева отъ 12/VII); полковникъ Ивановъ тоже обясни, че всичката работа къмъ 17 юлий е вече била зададена, а думитѣ „имало къмъ 1/IX още работа не приготвена“, той обясни, че това се отнасяло до работата извънъ контрактѣтъ. Свидѣтелитѣ Георги Пешовъ, Никола

Московъ, П. Аврамовъ, показватъ, че по нѣмане на работа, работницитѣ сѫ си отишли, обаче сѫдътъ не дава рѣшающе значение на тия показания, понеже не е установено, дали тия работници сѫ отговаряли на цензътъ, прѣдвиденъ въ поемнитѣ условия, и понеже има данни, че тѣ не сѫ били снабдени и съ инструменти (стр. 53 на описътъ). При това въ противна смисъль има показания на цѣлъ редъ офицери, които сѫ по блиско стояли до работата и сѫ по добрѣ знаяли нейния ходъ. И самата експертна комисия е намирала, че при такова малко количество работници, каквото е държалъ, той не е могълъ да свърши цѣлата работа въ срокътъ, а много по малко. Отъ всичкитѣ тия данни, сѫдътъ намира, че на прѣдприемачътъ още отъ самото начало на контрактния срокъ и впослѣдствие, винаги е била зададена много повече работа, отъ колкото се е изисквало за прѣдставенитѣ отъ него работници. И ако по тоя начинъ работата е чакала, а и неговитѣ работници, ако той далечъ не е свършилъ зададената му работа, когато е ималъ пълна възможность да я свърши, даже и при такова задаване, защото ако поставеше 1000-1500 души работници, което количество самъ прѣдприемачътъ е считалъ за необходимо съ писмото си отъ 29/VII до Военното Министерство, то тѣ по 2 куб. м. на день само за 25 деня щѣхѫ да изработятъ 50.000 кубика, а въ случая той е ималъ много повече врѣме, а именно ималъ е врѣме отъ 3/V, 15/V, 22/V, или даже 14/VI и 17/VII до началото на септемврий, то при такава бавность отъ страна на прѣдприемачътъ не е имало нужда да му се задава и останалата работа отъ около 15 хиляди куб. м., не е могло, както казаха и нѣкои отъ свидѣтелитѣ, да му се задава друга работа, щомъ далечъ не билъ успѣвалъ да свърши зададената; отъ това трѣбва да се заключи, че останалата работа е не зададена на прѣдприемачътъ по негова вина, за това за нея той нѣма право да прѣтендира да му се заплати печалбата, която щѣлъ да искара, ако я извършеше, впрочемъ и по силата на чл. 31 отъ публич. административ. правилникъ, администрацията може да намали работата до $^1/_6$, безъ да е длъжна да плаща за това обѣзщетение на прѣдприемачътъ, та като се намали общото количество съ $^1/_6$, остава приблизително това, което е зададено, защото и общото количество не е равно 80.000 куб. м., а около 80 хиляди. По тоя начинъ излизатъ около 2 хиляди куб. м. незададени, обаче и тѣ сѫ незададени, понеже истецътъ не е свършилъ други около 50 хиляди куб. м., вече зададени; отъ това слѣдва, че ищецътъ не установи, че му е отнета работа на около 42 хиляди куб. метра, а затова и искането му за лишавание отъ печалбата върху тая работа, трѣбва да се отхвърли. VI). По чл. 17 отъ поемнитѣ условия, прѣдприемачътъ губи залогътъ си въ полза на администрацията, ако не свърши работата въ 4 мѣсечния срокъ; понеже тоя срокъ е истичалъ къмъ началото на месецъ септемврий 1893 год., а прѣдприемачътъ къмъ това врѣме не е извършилъ дадената му работа, а по малко даже отъ $^1/_4$ отъ нея и то по собствена негова вина, защото поставилъ малко работници, то той нѣма право да иска назадъ залогътъ си; толкова повече, че затова е билъ прѣдупрѣденъ още на 20 юлий 1893 год. съ писмо на бригадата и послѣ съ друго отъ 21/VIII 1893 год.; по силата на сѫщия членъ 17 отъ поемнитѣ условия, Военното Министер-

ството е имало право да му отнеме прѣдприятието, щомъ въпрѣки цѣлъ редъ подканвания (2 юлий, 21 августь), е показалъ крайна бавность; толкова повече, че и той самъ на 31/VII—93 г. категорически заявилъ, че нѣма вече да продължава работата, ако не се сключи съ него новъ контрактъ. VII) Относително исканото обѣзщетение за надницитѣ на работницитѣ, които сж стояли безъ работа, сждътъ намира, че не е установено, че такива плащания сж станали по вина на адмистрацията, защото и да се приеме, че на „Конювецъ" сж дошли работници нѣколко дена прѣди да се почне работата, обаче това не е станало по вина на администрацията; прѣдприемачътъ бѣше длъженъ да знае, че ще се изминатъ нѣколко дена слѣдъ 1/V, нужди за да се подтвърди контрактътъ и да се съобщи това по надлѣжния иерархически редъ; съ това трѣбваше той и да се съобрази, когато е докарвалъ работницитѣ си; при това не се установи положително да ли е плащано нѣщо на такива работници; показанията на свидѣтелитѣ по тоя пунктъ сж и противорѣчиви. VIII) Искането за загуби отъ бараки и инструменти, съ нищо не се доказва, нито въ основата си, нито въ размѣрътъ си; въ случая не се установи, че по вина на бригадата се развaля прѣдприятието, въ който само случай може да бжде основателно това искане. IX) Одържкитѣ отъ 2132 т. 40 ст. трѣбва да се повърнатъ, защото никакво основание не се указа за задържанието имъ", — съ рѣшението си отъ 5 юлий 1899 г. № 104, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението па Софийския окр. сждъ подъ № 125 отъ 6-и мартъ 1897 год. и вмѣсто него постановява: осжжда държавното сжкровище да заплати на Димитръ К. Ангелиевъ 2132 л. 40 ст. (двѣ хиляди сто тридесеть и два лева 40 стот.) съ лихвитѣ имъ по 10% годишно, начиная отъ 6/II—1894 год. до изплащането имъ. Останала часть отъ искътъ на Д. Ангелиевъ, срѣщу държавното съкровище отхвърля. Осжжда Димитръ Ангелиевъ да заплати на държавното съкровище 3108 лева (три хиляди сто и осемь) за сждебни мита, призовки и за водене дѣлото въ двѣтѣ инстанции, както и на свидѣтелитѣ: подполков. Маслинковъ, капитанъ Искровъ и капитанъ Дуковъ по 104 лева всѣки му, на подполков. Янковъ 43 лева и на майоръ Домусчиевъ 167 лева за пжтни и дневни". Това рѣшение Д. Ангелиевъ обтжжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелатив. сждъ е нарушилъ: 1)) чл. чл. 630 и 328 отъ гражд. сждопр., защото не се произнесълъ по писмото на пионерната бригада подъ № 1400 отъ 12 май 1893 год., както и по рапорта № 12, отъ 25 май 1893 год., съ които щѣло да се установи, ненаврѣменното прѣдаване на работата, понеже плановетѣ не били готови при сключването на контрактитѣ. При наличностьта на тѣзи данни сждътъ можеше да прѣдпочете показанията на свидѣтеля Хайдутова, прѣдъ тия на свидѣтеля Искровъ и Домусчиевъ; II) нарушилъ е тоже сжщитѣ членове, защото относително количеството на работата, сждътъ се силава на показанията на полковникъ Иванова, който добавя, че въ това отношение показанията на свидѣтеля Хайдутова не заслужаватъ вѣра. а други данни нѣмало и види се, сждътъ прѣдпочита цифритѣ на свидѣтеля Иванова, понеже той вземалъ тѣзи цифри отъ тефтерчето, въ което държалъ бѣлѣжки по задаваната работа, нъ това твърдение на сждътъ противорѣчало на показанията на сжщия

свидѣтель, който показвалъ, че по прѣди нѣмалъ бѣлѣжки, а сега ималъ такива въ тефтерчето си, слѣдователно, сѫдътъ гради рѣшението си на несѫществуващи данни, и защото взелъ вкупомъ (топтанъ) цифритѣ на полков. Иванова, безъ да ги сравни съ други нѣкои негови показания, които прямо ги обезсилватъ, както, че на „центра" било дадено 7546 кубически метра, когато по прѣди казвалъ, че прѣдалъ по малко, на форта „Сливница" 2262 кубика и 1904 на обсадната батарея, сѫщо и за други пунктове; III) чл. чл. 376 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото по въпроса за нарушение на договора, не е обсѫдилъ всичкитѣ прѣдставени отъ странитѣ данни и книжя; IV) чл. чл. 451 и 621 отъ гражд. сѫдопроизводство, понеже не уважилъ искането имъ да се назначи една коммисия, която да се произнесе, да ли сме могли съ нашитѣ работници да свършимъ работата, ако бѣше дадена на врѣме и дали въ извѣстенъ пунктъ сме могли да туримъ повече работници, отъ колкото имаме, а сѫдътъ съ опрѣдѣление намѣрилъ, че това искане нѣмало рѣшающе по дѣлото значение.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касац. Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че Софийския апелативенъ сѫдъ, нищо не вспомянува за рапорта отъ 25 май 1893 г., подъ № 12, изпратенъ отъ инжинера подполков. Иванова до командира на пионерната бригада, въ който рапортъ инжинеръ Ивановъ излага, че нѣкои планове по укрѣпленията дѣйствително не били още готови, нъ че работа прѣдприемачу Д. Ангелову е дадена на обсадната батарея, около форта „Сливница" и подиръ нѣколко дни — и на редута № 17, около Братушково, нъ прибавя, „че работницитѣ на прѣдприемача не оставали безъ работа, а ако нѣколко дни нѣкои работници остаяли безъ работа, то причината на това билъ прѣдприемача, който не билъ ги снабдилъ съ търнакопи". Дѣйствително, че касатора се е силавалъ на тоя документъ и сѫдътъ бѣше длъженъ, по силата на чл. 376 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се произнесе по него, нъ въ случая по настоящето дѣло, това упущение неможе да се счита за сѫществено, понеже тоя документъ излиза отъ подполков. Иванова, който е разпитванъ въ качество на свидѣтель на нѣколко пѫти и прѣдъ двѣтѣ инстанции по сѫщество и който е повторилъ съ показанията си сѫщитѣ факти и обстоятелства, които съдържа казания рапортъ № 12, и всички тѣзи факти и обстоятелства, Софийския апелативенъ сѫдъ всестранно обсѫжда, както това ясно се вижда отъ съображенията на потѫженото рѣшение, а именно съображения трето и четвърто. Освѣнъ това, отъ третото и петото (п. 9-и) съображения на потѫженото рѣшение се вижда, че апелативния сѫдъ обсѫжда и оцѣнява показанията на свидѣтеля инжинера Иванова, относително приготвената за прѣдприемача работа и плановетѣ, като ги противопоставя на показанията на свидѣтелитѣ Хайдутова и Искрова, нъ на показанията на първиятъ (Хайдутова), сѫдътъ не дава сила и значение, понеже той неиз-

лизалъ по пунктоветѣ, по причина, че го болѣлъ кракъ, а повечето врѣме оставалъ въ селото — въ кѫщата на прѣдприемача, съ когото живѣялъ наедно. А че работа е задавана своеврѣменно прѣдприемачу набраздена и профилена, сѫдътъ се е основалъ и на други данни, каквито сѫ: писмо № 44 на полков. Иванова, писмо на Домусчиева отъ 22/VII и други. Отъ изказаното до тукъ слѣдва, че оплакването на касатора, за нарушение чл. чл. 328 и 630 отъ гражд. сѫдопр., е неоснователно. II) Отъ производствата на двѣтѣ инстанции се вижда, че полков. Ивановъ, който е завѣдвалъ цѣлата работа по укрѣпленията, е билъ разпитванъ въ качество на свидѣтель на нѣколко пѫти и прѣдъ двѣтѣ инстанции по сѫщество. Въ окр. сѫдъ той показалъ количеството на зададената работа прѣдприемачу, и то въ началото на контрактния срокъ, пó малко, а прѣдъ апелатив. сѫдъ — въ пó-вече, както твърди касатора въ второто си оплакване. Обаче прѣдъ Соф. апел. сѫдъ, полков. Иванова, (показанията на полковникъ Ивановъ, протоколъ на апелатив. сѫдъ, стр. 219), обяснява отъ що произлиза това разнорѣчие, а именно, че прѣдъ окр. сѫдъ той показвалъ количеството на зададената работа по разнитѣ пунктове („центра," форта „Сливница," обсадната батарея) *приблизително*, понеже не билъ снелъ бѣлѣжки, а такива си ималъ вече снети въ тефтерчето, и „ще могѫ, казва той, по тѣхъ да отговарямъ точно". Тѣзи показания на полков. Иванова, както и свѣденията по тефтерчето, апелатив. сѫдъ въ свръзка съ показанията на свидѣтелитѣ Янкова, Маслинкова, а *главно* Хайдутова, сравнява оцѣнява и вади заключение, че прѣдпочита показанията на полков. Иванова, прѣдъ показанията на Хайдутова прѣдъ окр. сѫдъ, за това, защото свидѣтельтъ Хайдутовъ не е завѣдовалъ цѣлата работа, а само е наблюдавалъ при извѣстни пунктове, когато Ивановъ е завѣдвалъ цѣлата работа, дадена прѣдприемачу. Така констатирани фактитѣ и даннитѣ по дѣлото отъ Софийския апелатив. сѫдъ, както това се вижда отъ второто съображение на потѫженото рѣшение, Върховния Касац. Сѫдъ не намира законно основание да уважи второто оплакване на касатора, изложено въ касационната му жалба, за нарушение чл. чл. 630 и 328 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото сѫдътъ градилъ рѣшението си на несѫществующи данни и защото взелъ вкупомъ цифритѣ на полковникъ Иванова. III) *По нарушението на договора.* Споредъ чл. 2 отъ контракта прѣдприемачътъ се задължава да свърши работата въ 4 мѣсеци, начиная 1/V—1893 год., обаче въ чл. 7 и 8 отъ поемнитѣ условия се казва, че контракта трѣбва да се утвърди отъ Военното Министерство и слѣдъ това утвърждение, търга ще се счита окончателенъ, а въ продължение на три дни отъ деньтъ, въ който е съобщено за утвърждението на търговото дѣло, прѣдприемача е дълженъ да сключи контрактътъ, въ противенъ случай, конфискува се залога му въ полза на хазната. Отъ даннитѣ по дѣлото (общъ дневникъ за числото на работницитѣ на прѣдприемача Д. Ангелиевъ прѣзъ 1893 год., извадено отъ дневницитѣ на завѣдующитѣ работата по пунктоветѣ), се вижда, че на 3-й май Д. Ангелиевъ е довелъ 75 работници, на които, споредъ показанията на полковникъ Иванова и др. свидѣтели, работа имъ е била дадена, а самъ Ангелиевъ, съ заявлението си отъ 8/V 1893 год., признава, че ще счита бригадата отговорна, ако въ разтояние на 5 дни отъ получаването на заяв-

лението му, не му се прѣдадатъ всичкитѣ фортове. Дѣйствително, че всичкитѣ контрактени фортове не сѫ му били прѣдадени отъ единъ пѫть, но сѫдътъ констатира отъ даннитѣ по дѣлото (контракта, поемнитѣ условия), че бригадата не е била длъжна отъ веднѫжъ да му прѣдаде цѣлата работа въ самото начало, а длъжна е била (бригадата) да му дава достатъчна работа, щото прѣдприемачътъ да има възможность да я свърши въ уговорения срокъ. Така, като е погледналъ Софийския апелативенъ сѫдъ на контракта, поемнитѣ условия и прѣписката между странитѣ, той си задалъ за разрѣшение въпроса: зададена ли е била достатъчна работа на прѣдприемача прѣзъ първиятъ мѣсецъ май, т. е. поне толкова работа, колкото го задължаватъ поемнитѣ условия да изработи прѣзъ него мѣсецъ, а именно $^1/_4$ отъ работата, споредъ съдържанието на чл. 16 отъ поемнитѣ условия? Апелативния сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: че на прѣдприемача е дадена само за прѣзъ мѣсецъ май на форта „Сливница" *5231·10* куб. метра, на „Коньовица" 20,000 к. м. и на обсадната батарея *2015·29* к. м., всичко 27246·39 кубически метра (показания на полковникъ Ивановъ и извлечението на стр. 14); че прѣзъ цѣлиятъ срокъ е дадена прѣдприемачу около 64,475 куб. м., а прѣдприемача за всичкото уговорено врѣме (4 мѣсеци) е извършилъ само 14,218·02 куб. метра; че за да дойде сѫдътъ до това заключение, рѫководилъ се е отъ протоколитѣ (протоколъ № 1 отъ 21 май, рапортъ на полковникъ Ивановъ) по задаването на работата, отъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели (Маслинковъ и Янковъ) и отъ разни книжа, прѣдставени и отъ двѣтѣ страни (съображения II, V), — призналъ е, че причината за неизвършването на работата е билъ самъ прѣдприемача, комуто е задавана работа въ голѣмо количество не само прѣзъ мѣсецъ май, но и прѣзъ всичкото врѣме, но зададената работа прѣдприемача неможалъ да извърши по причина, че ималъ малко число работници и нѣкои отъ тѣхъ бѣгали (показания на самия Ангелиевъ прѣдъ комисията, рапортъ стр. 226, окр. пр.) на работа по желѣзопѫтната линия „Перникъ", гдѣто сѫ плащали по скѫпо и други още причини. Така констатирани горѣказанитѣ данни и факти по дѣлото, апелативния сѫдъ дошелъ до заключение, че договора е нарушенъ отъ ищецътъ по дѣлото, а не отъ страна на Военното Министерство. Но касатора, въ третото си оплакване посочва за нарушени чл. чл. 376 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото по тоя въпросъ, т. е. по въпроса за нарушение на договора, сѫдътъ не обсѫдилъ всичкитѣ прѣдставени по дѣлото данни и книжа. Вѣрно е, че въ производството на дѣлото има голѣмо число книжа, протоколи и свидѣтелски показания и сѫдътъ не се спрѣлъ върху всѣкой отъ тѣхъ да ги обсѫди и оцѣни, но това не може да му се тури въ упрѣкъ, тъй като за разрѣшението на тоя важенъ и единственъ по настоящето дѣло въпросъ, апелативния сѫдъ е ималъ прѣдъ видъ много данни, които сѫ посочени въ съображенията на рѣшението му, а часть отъ тѣхъ се процитираха и въ настоящето рѣшение. Но вънъ отъ това, по тълкуването, което Върховния Касационенъ Сѫдъ е далъ въ много отъ своитѣ рѣшения, на чл. 376 отъ гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ не е дълженъ да излага въ рѣшението си отдѣлно и подробно сѫждения за доказателната сила и на всѣко едно отъ прѣдставенитѣ по дѣлото

писменни доказателства, защото рѣшението на сѫда въ сѫщность не е нищо друго, освѣнъ примѣнението на закона къмъ виводитѣ, които излизатъ отъ вземането въ съображение съвокупно всичкитѣ доводи и документи, прѣдставени отъ странитѣ, а отъ сѫдътъ зависи да признае, или не доводитѣ и документитѣ за достатъчни да докажатъ спора. Прѣдъ видъ на горѣизложенитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ намира, че и третото оплакване на касатора, за нарушение чл. чл. 376 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно. IV) Споредъ чл. 451 отъ отъ гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ *може*, по молба на странитѣ, или по свое усмотрение, да поиска заключение на вѣщи люди, но това искане законодателя е поставилъ въ зависимость *отъ усмотрението* на сѫдътъ, т. е. сѫдътъ може да не допустне експертиза, когато самъ има нуждnитѣ свѣдения по прѣдмета, по който тя се иска. Касатора е искалъ експертна комисия, която да се произнесе, дали е могълъ или не съ неговитѣ работници да свърши цѣлата работа, ако би му била тя дадена на врѣме и пр., а сѫдътъ не уважилъ това искане, понеже това искане нѣмало рѣшающе значение. Вънъ отъ това, че сѫдътъ е ималъ право, по силата на чл. 451 отъ гражданското сѫдопроизводство, да не уважи, или уважи молбата на касатора, но сѫдътъ се е ржководилъ вѣроятно и отъ това, както се каза въ прѣдишнитѣ мотиви, че касатору е била зададена 60,000 куб. метра, а той прѣзъ всичкото врѣме изработилъ само около 15,000; естествено е, че тукъ експертизата не можеше да помогне за разрѣшението на дѣлото въ друга смисълъ. При това, отъ дѣлото на окр. сѫдъ (стр. 220) се вижда, че е била назначена експертна комисия, която се е произнесла по много въпроси, въ това число и за числото на работницитѣ, и за невъзможностьта на изработването на цѣлата работа въ прѣдвидения срокъ, като посочва и разнитѣ причини за това. Отъ казаното слѣдва, че и четвъртото оплакване на касатора, за нарушение чл. чл. 451 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касационниятъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Д. Ангелиевъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 5 юлий 1899 год. № 104, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 27 — (156) — 18 априлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четвъртий априлий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 710, по описа за 1898 год., на Атанасъ Минчовъ, отъ гр. Орѣхово, съ наслѣдницитѣ на покойния Стефанъ Камбуровъ, отъ гр. Русе, за даване смѣтка.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ странитѣ се яви само повѣреника на касатора Атанасъ Минчевъ — адвоката Иванъ Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Атанасъ Минчовъ, изъ гр. Орѣхово, съ изково прошение, подадено въ Русенския окр. сѫдъ на 23 февруарий 1895 год., е прѣдявилъ искъ срѣщу наслѣдницитѣ на покойния

Русенски жителъ Стефанъ А. Камбуровъ: Атанасъ и Константинъ Стефанови Камбурови и Тодорица Ст. Камбурова, лично за себѣ си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца: Александръ и Невенка Ст. Камбурови, всички изъ гр. Русе, за даване смѣтка по съдружническо спогодително условие, като излага въ това си прошение, че при ликвидирането на дружеството, съществующе между него, Стефана Камбуровъ и други лица, подъ название: „Ст. Камбуровъ и Атанасъ Минчевъ" въ Манчестеръ и Цариградъ и „Стефанъ Камбуровъ и С-ие", слѣдъ изтичането на контракта отъ 5 априлий 1877 г., била дадена на Ст. Камбуровъ една сума отъ 16,653 гроша и $^{93}/_{100}$, отдѣлена отъ общия капиталъ, за изплащане лихвитѣ на капитала на покойния Ангелъ Ивановъ, за 1877 год. и за тия на „Аникинитѣ" пари, като първитѣ лихви сѫ били прѣсмѣтнати въ размѣръ на 9%, а вторитѣ по 12%, съ условие, че ако за първитѣ се плати по 2% и за вторитѣ 9%, останалата сума Ст. Камбуровъ ще бѫде длъженъ да повърне за подѣлването ѝ между съдружницитѣ (п. 2 отъ спогодителното правено, по случай ликвидацията). Сѫщия Ст. Камбуровъ билъ натоваренъ така сѫщо да събира, по тогава сключена равносмѣтка, сумата, прѣдвидена въ перото „съмнителни длъжници", възлизающа на 88,701·35 гроша, а сѫщо и сумата отъ 40,567·69 гр., прѣдвидена подъ сѫщото название при приключването на 31 октомврий 1879 год. смѣтките на сѫщото дружество, съ задължение да извѣстява съдружницитѣ за всичко събрано за подѣлването му (п. п. 6 и 7 отъ сѫщото спогодително). Понеже, казва просителя, нито Ст. Камбуровъ, нито наслѣдницитѣ му, слѣдъ неговата смъртъ, му сѫ дали смѣтка, както относително сумата, произтекающа отъ разликата въ лихвитѣ, така и относително сумата, събрана по перото „съмнителни длъжници", за това е молилъ, щото спомѣнатитѣ наслѣдници, а именно: Атанасъ, Константинъ и Тодора Ст. Камбурови, послѣдната и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Александръ и Невѣнка, да бѫдатъ осѫдени да му дадѫтъ смѣтка по означенитѣ суми. Към изковото прошение ищецътъ приложилъ едно спогодително съ дата 27 февруарий 1880 год., съставено въ гр. Галацъ и подписано отъ Ст. А. Камбуровъ, А. Минчевъ, Т. Х. Паскалевъ и Д. Мирчовъ. Въ течението на производството, по завѣдението по това изково прошение гражданско дѣло въ Русенския окр. сѫдъ, сѫ били привлечени отъ ищцовата страна за отвѣтници още и слѣдующитѣ наслѣдници на Ст. Камбуровъ: Елена Кѫнчева, Константинъ Милчевъ, за себѣ си и като настойникъ на дѣтето си Милчо и полковникъ Иванъ Т. Поповъ, за себѣ си и като настойникъ на дѣцата си Анна и Любица. Въ едно отъ засѣданията по това дѣло, отвѣтницата Елена Вълчева е прѣдставила удостовѣрение подъ № 13319, издадено отъ Русенския окр. сѫдъ на 9 декемврий 1896 год., отъ което се види, че тя се е отказала отъ наслѣдството, останало отъ покойния ѝ баща Ст. Камбуровъ и е направила възражение, че не правилно била привлѣчена като отвѣтница по дѣлото. Русенския окр. сѫдъ, като е разгледалъ дѣлото, съ издаденото си по него рѣшение отъ 17 януарий 1897 год. подъ № 18, е постановилъ: „осѫжда Атанасъ, Константинъ и Тодора Ст. Камбурови, послѣдната за себѣ си и като настойница на дѣцата си: Александръ и Невѣнка, Константина Милчевъ, за себѣ си и като настойникъ на дѣтето си Милчо и полковникъ Ивана Т. Поповъ,

за себѣ си и като настойникъ на дѣцата си Анна и Любица, въ продължение на три мѣсеца, считано отъ деня на влизането на рѣшението въ законна сила, да дадѫтъ смѣтка на Атанаса Минчовъ, отъ гр. Орѣхово, по пунктоветѣ втори и шести на спогодителното съ дата 7 февруарий 1880 год., приложено при дѣлото, или въ противенъ случай да му заплатятъ съразмѣрно съ наслѣдственитѣ си части хиляда и петстотинъ (1,500) лева, а така сѫщо и 162 л. и 40 ст. за сѫдебни разноски, отъ които послѣдния се задължава да заплати на хазната 59 л. за призовки и мито. За дѣловодитель по даването на смѣтката се назначава члена докладчикъ. Искътъ по отношние на Елена Ю. Вълчева се отхвърля, за което Ат. Минчевъ се осѫжда да ѝ заплати 12 л. и 40 ст. за сѫдебни разноски". — Срѣщу това рѣшение сѫ подали възивна жалба прѣдъ Русенския апел. сѫдъ осѫденитѣ отвѣтници и на основание изложенитѣ въ нея съображения, молятъ да бѫде отхвърленъ искътъ на ищецътъ. Русенския апелативенъ сѫдъ, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че съ исковото си прошение ищеца моли да бѫдатъ осѫдени наслѣдницитѣ на покойния Русенски житель Стефанъ Камбуровъ, да му прѣдадѫтъ смѣтка по съгласителното съ дата 27 февруарий 1880 год., подписано отъ Стефанъ Камбуровъ, А. Минчевъ, Т. Х. Паскалевъ и Д. Мирчевъ, съставено при ликвидиране търговското дружество: „Ст. Камбуровъ и А. Минчевъ" въ Галацъ и Русе и „Ст. Камбуровъ и С-ие въ Манчестеръ и Цариградъ, за разликата отъ лихвитѣ за капитала на наслѣдницитѣ на покойния А. Ивановъ за 1877 г., както и за партидата подъ название „Аникинитѣ пари" за годинитѣ отъ 1874 до 1879 год., а тъй сѫщо за събранитѣ отъ него суми отъ съмнителнитѣ длъжници на дружеството, тъй като нему било възложено уравняването въпроса за лихвитѣ и събирането сумитѣ отъ съмнителни длъжници, които суми той трѣбвало да дѣли съ съдружницитѣ си, спредъ контракта отъ 5 априлъ 1877 г.; че отъ рѣченото спогодително дѣйствително се види, че Ст. Камбуровъ е билъ приелъ върху си горнето задължение и слѣдователно е билъ длъженъ да дава за него смѣтка на своитѣ съдружници; между които едина е ищецътъ, но прѣдъ видъ, че той, прѣди да прѣдаде смѣткитѣ, се е поминалъ, и че приетото отъ него задължение е лично задължение, то неосновотелно е искането на ищецътъ, да бѫдатъ осѫдени неговитѣ наслѣдници, да прѣдадѫтъ за него смѣтка, въ отсѫтствие на тефтери, споредъ тѣхнитѣ обяснения и при обстоятелството, че петима отъ наслѣдницитѣ се малолѣтни. Настоящиятъ искъ е завѣденъ по часть I книга VI глава III отъ гражд. сѫдопроизводство, за даване смѣтка, а такива искове могѫтъ да се прѣдяватъ само лично срѣщу лицата, които се приели задължение да даватъ смѣтка, а не и срѣщу тѣхни ѣ наслѣдници, съ исключение само случаятъ, прѣдвиденъ въ чл. 88 отъ закона за настойничеството, подъ който настоящето дѣло не спада и въ такъвъ случай, ищецътъ за огражданe своитѣ права, можеше само по исковъ редъ да дири отъ наслѣдницитѣ на покойниятъ Ст. Камбуровъ, припадающата му се часть отъ разликата на лихвитѣ и събранитѣ суми отъ съмнителни длъжници, а не да иска смѣтка отъ наслѣдницитѣ на Ст. Камбуровъ по реда прѣдвиденъ въ чл. чл. 840 и 816 отъ гражд. сѫдопроизводство; че при тия данни искътъ на ищеца слѣдва да се отхвърли, като се осѫди да за-

плати въ полза на държавното съкровище за неплатено сѫдебно мито и призовки въ I-та инстанция 59 лева, на всичкитѣ апелатори 44 лева и 90 ст. за сѫдебни разноски въ II-та инстанция, на Елена Вълчева 12 л. и 40 ст. въ I-та инстанция и 10 лева на Константина и Атанаса Камбурови, за водене дѣлото, на 1-я въ I-та инстанция и на 2-я въ II-та инстанция, тъй като 1-я се е прѣдставлявалъ само въ окр. сѫдъ, а 2-я само въ апелативния сѫдъ". Водимъ отъ тия съображения, Русенския апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1897 год., подъ № 145, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Русенския окр. сѫдъ отъ 17 януарий 1897 год., подъ № 18 и отхвърля искътъ на Атанаса Минчевъ, изъ гр. Орѣхово, за прѣдаване смѣтка, прѣдяванъ срѣщу наслѣдницитѣ на покойния Русенски житель Стефанъ Камбуровъ, а именно; Атанасъ, Константинъ и Тодора Ст. Камбурови, послѣдната за себѣ си и като настойница на дѣцата си: Александръ и Невѣнка, Константинъ Милчевъ, за себѣ си и като настойникъ на синътъ си Милчо и полковникъ Иванъ Т. Поповъ, за себѣ си и като настойникъ на дѣцата си Ана и Любица. Станалитѣ по дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции се възлагатъ върху ищеца Атанасъ Минчевъ, който се осѫжда да заплати въ полза на държавното съкровище петдесеть и деветь лева за сѫдебно мито и призовки въ I-та инстанция, на всичкитѣ апелатори четидесеть четири лева и 90 ст. (44 л. 90 ст.) за сѫдебни разноски въ втората инстанция, на Елена Вълчева 12 л. 40 ст. за разноски въ I-та инстанция и по десеть лева на Константинъ и Атанасъ Камбурови за водене дѣлото, на 1-я въ I-та инстанция, а на 2-я въ втората инстанция." Срѣщу това рѣшение ищеца Атанасъ Минчевъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Русенския апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. 629 отъ гражд. сѫдопроизводство и чл. 32 отъ закона за задълженията и договоритѣ съ това, че призналъ, че задължението за даване смѣтка е свързано съ личностьта на задължения да дава смѣтка и не прѣминува върху неговитѣ наслѣдници, безъ да посочва нѣкои постановления на закона, които да подкрѣпатъ това негово сѫждение.

Върховния Касац. Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: оплакванията на касатора въ касационната му жалба да се признаятъ за основателни и обтжженото рѣшение да се отмѣни, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенския апелативенъ сѫдъ е призналъ, че отвѣтницитѣ по това дѣло не могѫтъ да бѫдатъ задължени да дадѫтъ смѣтка на ищеца по изпълнението на приложеното при дѣлото спогодително съ дата 27 февруарий 1880 год. защото по това спогодително се задължилъ да дава смѣтка тѣхния наслѣдодатель Стефанъ Камбуровъ, а пъкъ задължението за даване смѣтка въобще било задължение лично и не могло да прѣминава и къмъ наслѣдницитѣ на задължения да дава смѣтка, въ случай, че той се помине, прѣди да даде смѣтка. — Това сѫждение на Русенския апелативенъ сѫдъ не може да се признае за правилно, тъй като задължението да се дава смѣтка нито по самото си естество, нито отъ гледна точка на закона, е такава, което да е свързано само съ личностьта на задължения да дава

смѣтка и да не може да прѣминува и къмъ наслѣдницитѣ на послѣдния, въ случай, че той се помине, прѣди да даде смѣтка. Напротивъ, въ постановленията на нашитѣ закони има прѣки указания на това, че това задължение може да се прѣдава и по наслѣдство, а именно въ чл. 88 отъ закона за настойничеството (който се цитира и въ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение, но съ ограничително тълкувание) изрично и ясно е казано, че смѣтката, която единъ настойникъ е длъженъ да дава като такъвъ, въ случай, че той умрѣ, прѣди да я даде, се дава отъ неговитѣ наслѣдници. Ако законодателя приемаше, че задължението да се дава смѣтка е лично и не може да прѣминува къмъ наслѣдницитѣ на задължения да дава смѣтка, то нѣмаше защо да прави исключение по отношение на настойницитѣ, прѣдъ видъ на това, че задължението на послѣднитѣ да даватъ смѣтка, по своя характеръ, не прѣдставлява нѣкаква особеность отъ задълженията на други лица да даватъ такава. Ясно е, прочее, отъ това, че сѫждението на Русенския апел. сѫдъ, че задължението да се дава смѣтка, е задължение лично и не приминува къмъ наслѣдницитѣ на задължения да дава смѣтка, не само не се подкрѣпя, но напротивъ, се оборва отъ постановленията на дѣйствующитѣ у насъ закони. И тъй като сѫщия сѫдъ е основалъ своето рѣшение на такова едно неправилно сѫждение, което не е съгласно съ постановленията на законитѣ, то съ това си дѣйствие, той е нарушилъ чл. 629 отъ гражд. сѫдопроизводство, който задължава сѫдилищата да съобразяватъ своитѣ рѣшения съ постановленията на законитѣ. — Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено, тъй като допущането му е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение, на обтѫженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 18 октомврий 1897 год. подъ № 145, защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 28 — (177) — 29 априлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Ферденандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на 25 априлъ хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 26, по описътъ за 1900 год., на Австро-Унгарския поданикъ Марко Радановичъ, житель Софийски, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 25 октомврий 1899 год. и по касационна жалба на Хр. Филиповъ, повѣреникъ на Софийската окрѫжна постоянна комисия, срѣщу сѫщото опрѣдѣление.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ страна на Марко Радановичъ, се яви адвоката Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софийския апелативенъ сѫдъ, при разглеждане гражданското дѣло № 5/99 год., по апелативната жалба на Марко Радановичъ, отъ гр. София, противъ часть отъ рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ, отъ 5 ноемврий 1898 година № 382, и като

взелъ прѣдъ видъ: „че отъ книжята по настоящето дѣло се вижда, какво то е завѣдено отъ Марко Радановичъ, Австрийски поданикъ, прѣдъ тукашния окр. съдъ, за 29.791 л. и 69 ст., противъ Софийската окръжна постоянна комисия, и при все, че въ исковата му молба изрично е указано, че той е Австрийски поданикъ, отъ лицето, което е приело тази му молба, не е обърнато внимание на това обстоятелство, за да му я повърне обратно да я подаде съгласно капитулациитѣ — чрѣзъ надлѣжното Австро-Унгарско консулство. Съдътъ признава, какво тѣзи формалности трѣбва точно да се изпълняватъ, за това, защото има издадени много рѣшения отъ съдилищата по дѣла завѣдени както настоящето, които не съ изпълняватъ отъ респективнитѣ консулства и то само защото не били изпълнени нѣкои формалности, каквато е и тази; то като така прѣдседателя на Софийския окръженъ съдъ е билъ длъженъ да повърне тази молба на М. Радановичъ, за да я даде чрѣзъ консулството, обаче той това не е направилъ и същата участъ е послѣдвала всичкитѣ други книжя, както и самата възивна жалба; но съдътъ като знае отъ практика, че често пъти консулствата, отказватъ изпълнението на рѣшенията, издадени по такива дѣла, по които всичкитѣ книжя не съ подавани чрѣзъ тѣхъ, съгласно капитулациитѣ, при все, че настоящето дѣло е доста напрѣднало, признава, че пакъ тѣзи формалности трѣбва да бъдатъ изпълнени, толкозъ повече, че за изпълнението на тѣзи формалности има послѣдвали отъ Министерството маса окръжни прѣдписания и заради това съдътъ признава, че подадената отъ Марко Радановичъ, Австрийски поданикъ, жалба противъ рѣшението на Софийския окръженъ съдъ, трѣбва да се остави безъ разглеждане", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 октомврий 1899 год., опрѣдѣлилъ: „прѣкратява настоящето гражданско дѣло, като постановява: оставя безъ разглеждане възивната жалба на Марко Ридановичъ, Австрийски поданикъ, подадена противъ рѣшението на Софийския окръженъ съдъ, № 382 отъ 5 ноемврий 1898 год., защото както тя, така и исковата му молба съ подадени не чрѣзъ надлѣжното консулство, като обѣзсилва същото рѣшение на окръжния съдъ. Що се отнася до жалбата на Софийската окръжна постоянна комисия, понеже съдътъ признава, че исковата молба на Радановичъ не може да бъде гледана и обѣзсилва рѣшението на окръжния съдъ, издадено по тази молба, то и тази жалба не може да се гледа, защото не съществува рѣшението, противъ което е подадена и за това и тя се оставя безъ разрѣшение. Осъжда Марко Радановичъ да заплати въ полза на хазната 6 лева за 6 неплатени призовки". Срѣщу това опрѣдѣление Австро-Унгарския поданикъ Марко Радановичъ подава въ Върховния Касационенъ Съдъ частна касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелативенъ съдъ по това дѣло издалъ рѣшение противно на капитулациитѣ и на практиката на нашитѣ и на консулскитѣ съдилища. Тъй също и Хр. Филиповъ, повѣреникъ на Софийската окръжна постоянна комисия подава касационна жалба, въ която се оплаква, че същия съдъ е нарушилъ п. п. 1, 4, 5 и 8 отъ приложение II къмъ чл. 15 отъ закона за адвокатитѣ и чл. 781 отъ гражданското съдопроизводство, защото не му призналъ правото на съдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции.

Прокурора въ заключението си като намира оплакването на касатора М. Радановичъ за основателно, полага да се отмѣни потжженото опрѣдѣление и се изпрати дѣлото за ново разглеждане.

Върховния Касационенъ Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на Д-ръ Ст. Данева, повѣреникъ на касатора и заключението на прокурара, взе въ съображение: Отъ потжженото протоколно опрѣдѣление се констатира, че Софийския апелативенъ сждъ е оставилъ безъ разглеждане апелативната жалба на Марко Радановичъ и е прѣкратилъ настоящето гражданско дѣло на това основание, че ищецътъ (Марко Радановичъ) като чужди поданикъ, съгласно капитулациитѣ, трѣбвало е да подаде исковото си прошение и другитѣ книжя по дѣлото, не направо въ мѣстнитѣ сждилища, а чрѣзъ надлѣжното консулство. Както се вижда отъ самото опрѣдѣление, сждътъ не е обозначилъ въ него точно законитѣ и обичаитѣ, отъ които се е ржководилъ при рѣшаването на дѣлото. Между тѣмъ, съгласно чл. 170 отъ гражданското сждопроизводство, дѣлата на чужденци, било помежду имъ, било помежду тѣхъ и български поданици, се разглеждатъ и рѣшаватъ по мѣстнитѣ закони, до колкото тѣ не сж измѣнени отъ капитулациитѣ. За да може, слѣдователно, да се изисква за чуждитѣ поданици други редъ, относително подаването книжята въ сждилищата, отъ този, който се прѣдвижда въ нашата гражданска процедура, трѣбва да сжществува изрично постановление за това въ капитулациитѣ и ако такова не сжществува, нѣма законно основание да се обрѣмѣняватъ чуждитѣ подданици съ формалности, които спиратъ бързия ходъ на дѣлата имъ и ги товарятъ съ разноски. Софийския апелативенъ сждъ, обаче, въ орѣдѣлението си не посочва на капитулацията, която задължава чуждитѣ поданици да подаватъ, относящитѣ се до нашитѣ сждилища книжя, чрѣзъ респективнитѣ си консулства, за да би ималъ и Върховния Касационъ Сждъ възможность да се убѣди въ основателностьта на приетия взглядъ отъ него по въпроса, който взглядъ е въ противорѣчие съ досегашната практика на сждилищата въ България. При това, съгласно чл. 641 п. 2 отъ гражданското сждопроизводство, сждътъ е длъженъ да изложи въ рѣшението си съображенията си и да обозначи законитѣ, отъ които се е ржководилъ. Като не е постжпилъ така по данното дѣло, Софийския апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Прочее, оплакването на Марко Радановичъ, че сждътъ по това дѣло издалъ рѣшение противно на капитулациитѣ и на практиката на нашитѣ и на консулскитѣ сждилища, е основателно. II) Колкото се отнася до касац. жалба на Хр. Филиповъ, повѣреникъ на Соф. окржжна постоянна комисия, сждътъ не влиза въ разглеждането ѝ, тъй като въ инстанцията по сжщество страната ще има възможность да прѣдяви искането си за сждебни и по водене на дѣлото разноски.

Водимъ отъ горнитѣ съображиения, Върховния Касационенъ Сждъ, **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ, отъ 25 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 29 — (183) — 10 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми априлий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 10, по описа за 1899 год., на Константинъ Стойчовъ, отъ с. Автоево, Сърненогорска околия, съ Енчо Константиновъ, Ганчо Пауновъ, Ганчо Трифоновъ и Петъръ Миневъ, отъ сѫщото село, за 400 л. зл., отъ заемъ.* — Въ засѣданието странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ искова молба отъ 29 януарий 1898 год., подадена на Сърненогорския мирови сѫдия, Енчо Константиновъ, Ганчо Пауновъ, Генчо Трифоновъ и Петъръ Миневъ, отъ с. Автоево, Сърненогорска околия, сѫ прѣдявили искъ противъ Константинъ Стойчевъ, отъ сѫщото село, за 420 л. златни, която сума тѣ му дали въ заемъ прѣзъ 1892 год. и сѫ молили мировия сѫдия да го осѫди да имъ заплати тая сума, лихвата и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Сърненогорския мирови сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 26 мартъ 1898 год., подъ № 217, е осѫдилъ отвѣтника Константинъ Стойчевъ, да заплати на истцитѣ: Енчо Константиновъ, Ганчо Пауновъ, Генчо Трифоновъ и Петъръ Миневъ 420 л. златни, лихвата имъ по 10% годишно отъ 29 януарий 1898 год. до изплащането и 37 л. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. По възивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Константинъ Стойчевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който, като го разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „че истцитѣ искатъ отъ Константинъ Стойчевъ 420 л. златни, и остатъка отъ 20 лева, били прѣсмѣтнати за лихва; че Константинъ Стойчевъ, както въ първата, така и въ втората инстанция, признава да е получилъ отъ истцитѣ 20 наполеона, или 400 л. златни, но възразява, че зелъ тая сума като общински кметъ и ги употрѣбилъ за общински нужди, като обяснява, че за да направи тоя заемъ, той не е ималъ нито разрѣшение съ общинско постановление, нито Княжески указъ; че истцитѣ възразяватъ какво тѣ сѫ дали паритѣ лично на Константинъ Стойчевъ и ако той ги употрѣбилъ за общински нужди, то това е негова работа, да си ги вземе отъ общината на с. Автоево; че възражението на възивника К. Стойчевъ е неоснователно, тъй като щомъ като е установено отъ самопризнанието му, какво той е взелъ отъ истцитѣ 400 л., безъ да е ималъ нужното постановление отъ общината за сключването на тоя заемъ, то той е отговоренъ спрямо истцитѣ, а ако е употрѣбилъ тая сума за нуждитѣ на общината, то той е въ правото си да поиска отъ общината тая сума, но не и да прѣпраща истцитѣ до общината, отъ която да искатъ сумата 400 л., броена нему; че истцитѣ признаватъ, какво тѣ сѫ броили само 400 л., а остатъка отъ 20 л. били прѣсмѣтнали за лихви; че щомъ като тѣ сѫ броили само 400 л. и не е установено какво К. Стойчевъ се е задължилъ, въ случай на просрочка, да плаща и лихвитѣ на тая сума, то тѣ нѣматъ право да прѣсмѣтатъ нѣкаква лихва; слѣдователно искътъ имъ се явява доказанъ и основателенъ въ размѣръ само на 400 л., въ какъвто размѣръ и трѣбва да имъ се при-

сѫди, а като е така рѣшението на Сърненогорския мирови сѫдия, съ което сѫ присѫдени 420 л. златни, трѣбва да бѫде измѣнено въ тая смисълъ". Водимъ отъ тия съображения, Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 17 августъ 1898 год. подъ № 416, е измѣнилъ онова на Сърненогорския мирови сѫдия отъ 26 мартъ с. г. подъ № 217, като е осѫдилъ отвѣтника да заплати на истцитѣ 400 л. златни, съ лихвитѣ имъ отъ датата на подаването исковата молба до изплащането имъ и 53 л. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Срѣщу това рѣшение, отвѣтника Константинъ Стойчевъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Пловдивския окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 400 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че раздѣлилъ направеното отъ него самопризнание, като за основа на своето рѣшение взелъ само една частъ отъ това самопризнание, а именно, че той е взелъ отъ истцитѣ на заемъ 400 л. златни, а другата частъ — именно заявлението му, че той взелъ тия пари не за себѣ си лично, а като кметъ на Автоевската община и за нейна смѣтка, не взелъ въ внимание.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Оплакването на касатора, че Пловдиския окрѫженъ сѫдъ раздѣлилъ направеното отъ него самопризнание, не може да се признае за основателно, тъй като отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение не се вижда, щото сѫщия сѫдъ да е направилъ нѣкакво раздѣление на това самопризнание. Отъ протокола, държанъ по засѣданието по това дѣло на Сърненогорския мирови сѫдия на 26 мартъ 1898 год. се вижда, че касатора е заявилъ, че той е получилъ отъ истцитѣ по дѣлото на заемъ 20 наполеона, но е пояснилъ, че като кметъ на общината на с. Автоево, той употрѣбилъ тия пари за общински нужди, макаръ че постановление на общинския съвѣтъ за вземането на сѫщитѣ пари на заемъ за смѣтка на общината, да не е имало. Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че Пловдивския окрѫженъ сѫдъ е взелъ прѣдъ видъ, при рѣшаването на дѣлото, това самопризнание на касатора изцѣло, както то е било направено, но като оцѣнява юридическото му значение, намира, че той, касатора, безъ постановление на Автоевския общински съвѣтъ, утвърдено съ Княжески указъ, не е могълъ да сключва заемъ за смѣтка на общината и че, слѣдователно, ако е сключилъ такъвъ, то съ това той не е могълъ да задължи общината прѣдъ ищцитѣ, а остава той лично отговоренъ прѣдъ тѣхъ. Явно е прочее, че Пловдивския окрѫженъ сѫдъ не е раздѣлилъ самопризнанието на касатора, но отъ признатитѣ отъ послѣдния фактове извлича други юридически послѣдствия отъ ония, които той подържалъ, че слѣдва да се извлѣкатъ, а даването на друга юридическа оцѣнка на извѣстни фактове отъ оная, която имъ дава страната, която прави самопризнание за тия фактове, не може да се признае за раздѣление на самопризнанието, тъй като самопризнанието може да се отнася само до извѣстни фактове, но не и до правото, констатирането на което е прѣдоставено отъ закона на властьта на сѫдилищата.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Константинъ Стойчевъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 августъ 1898 год., подъ № 416, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 30 — (189) — 5 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четвъртий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 25, по описътъ за 1899 год., на Стефанъ Ивановъ, жит. отъ гр. Свищовъ и К. Пенковъ, повѣреникъ на Хр. Р. Койчевъ, ж. отъ гр. Дрѣново, за 7475 лева и 58 ст., на които е осѫденъ първия, и за 25076 лева, сума прѣтендирана отъ вторийтъ спрямо първийтъ.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Стефанъ Ивановъ съ повѣреника си адвоката Ив. Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 1 юний 1896 г., Варненския адвокатъ Н. Вълкановъ, като повѣреникъ на Христо Койчевъ, изъ гр. Дрѣново, подалъ въ Варненския окр. сѫдъ искова молба, въ която излага, че довѣрителя му билъ взелъ, по контрактъ съ дата 29 ноемврий 1895 г., отъ прѣдприемача на строящитѣ се въ гр. Варна правителствени казарми — Стефанъ Ивановъ — направата на първото отъ тия казарми отдѣление, заедно съ всичкитѣ му постройки: кухня, складъ, болница, конюшна и други, при условие, щото нуждния за това материалъ ще бѫде доставенъ отъ Стефанъ Ивановъ и че за всѣки изработенъ отъ Хр. Койчевъ кв. метръ постройка, Ст. Ивановъ ще му заплати по 21 левъ 50 ст. Когато довѣрителя му билъ искаралъ повече отъ прѣдприетата му работа, Ст. Ивановъ вмѣсто да му достави необходимия за извършване постройката материалъ и да му заплати стойностьта на изработената работа, на 17 априлъ 1896 год, го отстранилъ отъ постройката и му забранилъ за напрѣдъ да работи, съ което го е лишилъ отъ печалбата, която той — Хр. Койчевъ би ималъ по свършване прѣдприятието, — и за това молилъ да бѫде призованъ Ст. Ивановъ на сѫдъ и осѫденъ да заплати на довѣрителя му сумата 25076 л. и 68 ст. за изработена работа и лишени печалби, заедно съ лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За подкрѣпление на искътъ си истеца прѣдставилъ: единъ контрактъ въ оригиналъ, съ дата 29 ноемврий 1895 год., единъ огледенъ протоколъ, съставенъ отъ първия Варненски мир. сѫдия, на 29 май 1896 год. по обѣзпечение доказателствата на иска, два протеста отъ 4 мартъ и 27 априлъ, сѫщо и единъ отговоръ отъ Ст. Ивановъ съ дата 10 май 1896 год., като сѫщеврѣменно посочилъ и на свидѣтели за доказване, че довѣрителя му дѣйствително е билъ принудително отстраненъ отъ работата. Варненския окр. сѫдъ разгледалъ образуваното по това исково прошение гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 8 мартъ 1897 год. № 96, осѫдилъ отвѣтникътъ Стефанъ Ивановъ да заплати на ищеца Хр. Койчевъ 16,183 л. и 8 ст., заедно съ право за водене на дѣлото 545 л. и 50 ст. и на хазната за сѫдебни мита и берии неплатени 352 л.

и 66 ст., а искътъ на Койчева въ размѣръ на 8,893 л. и 60 ст. отхвърлилъ, като неоснователенъ и го осѫдилъ да заплати на хазната за сѫдебни мита и берии всичко 177 л. 90 ст. и на отвѣтника Ст. Ивановъ право за водене на дѣлото 326 л. и 80 ст. Противъ това рѣшение на Варненския окр. сѫдъ подалъ възивна жалба Стефанъ Ивановъ прѣдъ Русенския апел. сѫдъ, съ молба за отхвърляне искътъ на ищеца, понеже тоя послѣдния е билъ надзиратель, а не прѣдприемачъ на казармитѣ и че споменатиятъ по-горѣ контрактъ не билъ окончателенъ и задължителенъ за странитѣ, но билъ проектъ само, неподписанъ отъ контрагентитѣ. Противъ сѫщото рѣшение е било подадено възивна жалба и отъ страна на Койчева, който искалъ да се присѫди въ негова полза и лихви на присѫдената му сума. Русенския апел. сѫдъ, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че отъ контрактътъ, съ дата 29 ноемврий 1895 г., сключенъ между ищеца Койчевъ и отвѣтникътъ Стефанъ Ивановъ се види, какво първия взелъ отъ послѣдния — прѣдприемачъ на правителственитѣ въ гр. Варна казарми — направата на първото отъ тия казарми отдѣление, заедно съ всичкитѣ му постройки: кухня, складъ, болница, конюшна и др., при условие щото нуждния за това материялъ ще бѫде доставенъ отъ Стефанъ Ивановъ и че за всѣки изработенъ отъ Хр. Койчевъ кв. метръ постройка, Стефанъ Ивановъ ще да му заплати по 21 лева и 50 ст. Тоя контрактъ е билъ подписанъ само отъ Стефанъ Ивановъ и Христо Койчевъ, макаръ и въ началото му да фигуриратъ, като контрагенти отъ една страна, Стефанъ Ивановъ, а отъ друга, Христо Койчевъ съ Кръстю Димитровъ; но той контрактътъ, ако и да не е подписанъ отъ Кръстю Димитровъ, има сила задължителна спрямо двамата подписавши го, слѣдователно и спрямо Стефанъ Ивановъ, който до 17 априлъ 1896 година се съобразявалъ съ съдържанието му, като доставлявалъ нуждния материялъ на Койчева за направата на отстѫпената му часть отъ казармата и когото е считалъ за подпрѣдприемачъ. Възражението, слѣдователно, на отвѣтникътъ Стефанъ Ивановъ, какво въпросниятъ контрактъ не билъ задължителенъ за него, понеже не билъ подписанъ и отъ Кръстю Димитровъ, както и възражението, какво Койчевъ не билъ подпрѣдприемачъ, а туренъ отъ него да надзирава само постройката, сѫ неоснователни, понеже съ привѣждане въ изпълнение въпросния контрактъ отъ страна на Ст. Ивановъ до 17 априлъ 1896 г., тоя послѣдния призналъ валидностьта му, както и качеството на Койчева, като подпрѣдприемачъ, а не като надзиратель съ извѣстно възнаграждение; 2) че истецътъ Хр. Койчевъ е билъ подпрѣдприемачъ, а не надзиратель, се установява и и отъ показанията на свидѣтелитѣ: Кръстю Атанасовъ, Христо Николовъ, Рангелъ Димитровъ, Фридрихъ Фехъ и Димитръ Шкембеджиевъ, които разпитани отъ Варненския окр. сѫдъ, сѫ показали, че Койчевъ билъ майсторъ подпрѣдприемачъ, той съ контрактъ уславялъ работници, на които плащалъ надници. Инжинера Фехъ приготовлявалъ ситуации по извършената работа отъ Койчева, прѣдставлявалъ ги Ст. Иванову, който споредъ тѣхъ му е плащалъ; 3) че Хр. Койчевъ съ телеграмата си отъ 17 априлъ 1896 г., като съобщилъ Иванову, че не му доставилъ материялъ споредъ контракта имъ за продължение на възложената му постройка на казармитѣ, поканвалъ го да се погрижи за до-

ставката на материяла въ 24 часа, въ противенъ случай, правялъ го отговоренъ за всичкитѣ врѣди и загуби, които биха го послѣдвали отъ не точното изпълнение на спомѣнатия по-горѣ контрактъ. Втори протестъ съ сѫщо сѫдържание адресиралъ Койчевъ, чрѣзъ нотариуса при Варненския окр. сѫдъ, на 27 априлъ с. г. до Ст. Ивановъ, а тоя послѣдния му отговорилъ писменно чрѣзъ сѫщия нотариусъ, че контрактътъ не билъ за него задължителенъ, понеже не билъ подписанъ и отъ Кръстю Димитровъ, а освѣнъ това, той Койчевъ злоупотрѣбилъ билъ довѣрието му, като му прѣдставлявалъ лѫжовна смѣтка съ повече надници за работници, които пари задържалъ въ своя лична полза; че свидѣтелитѣ: Михаилъ Желѣзковъ и Христо Николовъ сѫ показали, какво Ст. Ивановъ изгонилъ съ жандарми отъ казармата Хр. Койчевъ, понеже тоя послѣдния щѣлъ билъ да спечели много пари. Отъ изложенитѣ по-горѣ писменни протести и показанията на тѣзи свидѣтели става явно, какво отвѣтникътъ прѣзъ май 1896 год. прѣстаналъ да доставя Койчеву нуждния за постройката материялъ, както е билъ задълженъ, споредъ контракта, и насилствено, чрѣзъ полицейска сила, отстранилъ го отъ въпросната постройка, прѣди още да е била свършена отъ Койчева, съ които си незаконни дѣйствия Ст. Ивановъ е нарушилъ сключения по между имъ на 24 ноемврий 1895 год. контрактъ и впослѣдствие става отговоренъ прѣдъ Христо Койчевъ и за изработената отъ него работа и за печалбата, която би ималъ, ако да бѣ свършилъ цѣлата постройка; 4) че Ст. Ивановъ е признавалъ, какво отстранилъ прѣждеврѣменно Койчева отъ казармата, но това е направилъ, понеже Койчевъ не билъ подприѣдприемачъ, а надзиратель и че злоупотрѣбилъ довѣрието му, като му прѣдставлявалъ списъка на повече работници и по тоя начинъ вземалъ отъ него повече пари, отъ колкото би трѣбвало. Първото му възражение, какво Койчевъ билъ надзиратель, е неоснователно по мотивитѣ изложени въ пунктове 1 и 2 на настоящето. Колкото пъкъ за възражението, какво Койчевъ му взималъ повече надници за работници и слѣдователно, ималъ право да го изгони отъ работата, и това възражение е неоснователно, тъй като Койчевъ е билъ подпрѣдприемачъ и Ст. Ивановъ е билъ длъженъ споредъ контракта да му плаща не надници за всѣки работникъ, но за всѣки квадратенъ метръ отъ изработената работа. И че тъй аслѫ ставало, се установява и отъ показанията на свидѣтелитѣ: Христо Николовъ и Фридрихъ Фехъ, които показали, че инжинера Фехъ съставлявалъ въ края на всѣка седмица ситуация на изработената отъ Койчевъ работа и Ст. Ивановъ му плащалъ; 5) че щомъ се установява, какво Ст. Ивановъ е нарушилъ спомѣнатия по-горѣ контрактъ, то той е длъженъ, съгласно чл. 132 отъ закона за задълженията и договоритѣ, да обезврѣди Койчевъ, които обезврѣждания се състоятъ въ заплащането изработената отъ него работа и въ печалбата, която би ималъ, ако бѣ свършилъ цѣлата възложена нему постройка. Отъ протокола на I Варненски мир. сѫдия съ дата 29 май 1896 год., съставенъ по обѣзпечение на доказателствата за врѣдитѣ и загубитѣ на Койчева, се констатира отъ назначенитѣ за това вѣщи лица, че Койчевъ за изработената си работа трѣбвало би да получи 19136 лева и 78 ст., срѣщу които признава, че приелъ отъ Ст. Ивановъ 11975 лева и 10 ст., остава

слѣдователно да получава 7161 лева и 68 ст.; че всичката работа, която прѣдприелъ Койчевъ възлизала на 5400 кв. метра отъ 21—50 лева квадратниятъ метръ, споредъ контракта, всичко 116100 лева, върху тая сума трѣбва да се опрѣдѣли печалбата на Хр. Койчевъ. Еднитѣ отъ вѣщитѣ лица опрѣдѣлили 10 %, а другитѣ 15 %, но сѫдътъ като вземе прѣдъ видъ, че Койчевъ не е работилъ съ свой капиталъ, но материялътъ на работата му се доставялъ отъ Стефанъ Ивановъ, отъ което излиза, че той не е рискувалъ да изгуби нѣщо отъ свои лични пари; че цѣлата възложена Койчеву работа не е била свършена и неизвѣстно дали Койчеву, при свършването цѣлата работа, щѣло да има 15 %, или 10 % печалба, или противното — загуба; че заключението на вѣщитѣ лица не е задължително за сѫдътъ, то послѣдния намира, че достатъчно ще бѫде удовлѣтворенъ Хр. Койчевъ, ако му се даде печалба 5 % върху сумата 116100 лева, т. е. 5805 лева, плюсъ 7161 л. и 68 ст. за извършената му работа, всичко 12966 л. 68 ст.; 6) че споредъ II забѣлѣжка на контракта, изплатенитѣ до сключването му суми по постройкитѣ, оставатъ за смѣтка на Христо Койчевъ и прѣдъ видъ, че Ст. Ивановъ положилъ клѣтва прѣдъ окр. сѫдъ, какво стойностьта на изработената работа до сключването контракта — 9 ноемврий 1895 г. отъ 5491 л. и 10 ст. не билъ прѣсмѣтналъ въ сумата отъ 11975 лева и 10 ст., която ищеца признава, че получилъ отъ Иванова, то тая сума отъ 5491 л. и 10 ст., която, споредъ спомѣнатата II забѣлѣжка на контракта, остава за смѣтка на Койчева, трѣбва да се снеме отъ общата сума 12966 л. 68 ст. и остатъкътъ отъ 7475 лева и 58 ст., трѣбва Ст. Ивановъ да заплати на Хр. Койчевъ, заедно съ законнитѣ имъ лихви, съгласно чл. 136 отъ закона за задълженията и договоритѣ, отъ прѣдявяването на искътъ до окончателното имъ изплащане; 7) че възражението на Ст. Ивановъ, какво протоколътъ на мирови сѫдия съ дата 29 май 1896 год., не трѣбвало да се вземе въ внимание, понеже опрѣдѣлението на сѫдията, съ което допустналъ установяването на доказателствата за врѣдитѣ и загубитѣ на Хр Койчевъ, не било съобщено Иванову, който не билъ виканъ да присѫтствува на огледа, нито на 29 май, нито на 5 юний 1896 г, тѣзи възражения не могѫтъ се взе въ внимание, тъй като и да се приеме даже, че опрѣдѣлението не било съобщено Иванову, което прочее, послѣдния съ нищо не е установилъ, нито е изискалъ отлагането на дѣлото за да го установи, това не е такова упущение, което да влече подирѣ си унищожение на протокола по обезпечението на доказателствата. Съгласно чл. 509 отъ гражданското сѫдопроизводство, това опрѣдѣление не е подлѣжало на обжалване, слѣдователно Ст. Ивановъ и да не е билъ доволенъ отъ него, пакъ той трѣбва да се подчини нему. Освѣнъ това, споредъ протокола на мировия сѫдия, този послѣдния призовалъ съ призовка Ст. Ивановъ да присѫтствува при огледа на 29 май 1896 г., която призовка била съобщена на домашнитѣ му, понеже той врѣменно отсѫтствувалъ отъ гр. Варна, слѣдователно, той прѣдполага се законно, че узналъ отъ своитѣ домашни за датата на огледа, но тъй като трѣбвало да се събератъ нѣкои свѣдения за извършването огледа и оцѣняването загубитѣ на Хр. Койчевъ отъ вѣщитѣ лица, сѫдията отложилъ огледа и оцѣнката за нѣколко деня и на 5 юний свършилъ ги посрѣдствомъ вѣщитѣ

лица; за 5 юний не е билъ отново призованъ Ст. Ивановъ, както и другата страна, понеже това е било продължение на първитѣ дѣйствия на мировия съдия и вѣднъжъ съобщено Иванову за първи пѫть, то би трѣбвало да слѣди ходътъ на частното дѣло по обѣзпечението на доказателствата до окончателното му свършване, както е слѣдвала противната страна, която и присѫтствувала на отледа и оцѣнката, станали на 5 юний", — съ рѣшението си отъ 7 юлий 1898 год. № 109, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Варненския окр. сѫдъ отъ 8 мартъ 1897 год. подъ № 96, така: осѫжда Стефанъ Ивановъ, жит. изъ гр. Варна, да заплати на Христо Р. Койчевъ, изъ гр. Дрѣново, лева (7475·58) седемь хиляди четиристотинъ седемдесеть и петь лева и 58 ст., съ законнитѣ лихви отъ 1 юлий 1896 год. Осѫжда Христо Р. Койчевъ да заплати на Ст. Ивановъ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции лева (962·37) деветстотинъ шестдесеть и два лева и 37 ст. и въ полза на държавното съкровище (550·42) петстотинъ и петдесеть лева и 42 ст. за сѫдебно мито, гербовъ сборъ, канцеларски берии, възнаграждение на свидѣтели и призовки за двѣтѣ инстанции". Противъ това рѣшение подали касационни жалби и двѣтѣ страни, отъ които Хр. Койчевъ въ касационната си жалба не посочва на никакви касационни поводи, а Ст. Ивановъ се оплаква, че Русенския апел. сѫдъ нарушилъ: I) чл. 629 отъ гражд. сѫдопр., понеже признала контракта задължителенъ за него касатора, при всичко, че не е подписанъ отъ Кръсто Димитровъ, а е подписанъ само отъ ищецътъ, когато касатора е ималъ прѣдъ видъ, че сключва договоръ съ двама и защото не е прѣдставенъ на удобрѣние на управлението на постройката, съгласно чл. 9 отъ публично административния правилникъ; II) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫда не обсѫдилъ другитѣ му възражения и доводи относително ненаврѣменното извършване дърводѣлската работа, съ което е нарушилъ ищецътъ договора и че ищецътъ може да иска само половината отъ своитѣ печалби; III) чл. 382 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ: Михаилъ Желѣзковъ, Лазаръ Богдановъ, Пено Андоновъ и Иванъ Георгевъ, отъ които се виждало, че ищецътъ билъ само майсторъ и че ситуации сѫ прѣдставлявали всѣкой мѣсецъ за изработена работа отъ Ст. Ивановъ, а не Койчевъ; че сѫдътъ не посочилъ защо прѣдпочита показанията на едни свидѣтели прѣдъ други и не взелъ показанията въ такъвъ видъ, въ какъвто били дадени; IV) чл. 376 отъ гражд. сѫдопр., защото сѫдътъ оставилъ безъ внимание и разглеждане тефтерчето на Хр. Койчевъ и списъка за надницитѣ, други списъци и разписки прѣдставени при дѣлото, отъ които се вижда, че Ст. Ивановъ е плащалъ на работници и майстори, както и поемнитѣ условия, споредъ които ищеца нѣма право на бѫдѫщи възможни печалби; V) чл. 512 ал. 2, въ свързка съ чл. 510 отъ гражд. сѫдопр. и чл. 4 гражданското сѫдопроизводство, понеже протокола по обѣзпечението на доказателствата неможе да служи на ищеца за доказателство, тъй като опрѣдѣлението за допущането на това обѣзпечение не е било съобщено на касатора и защото касатора не билъ призованъ за деня на извършването експертизата; VI) чл. 511 ал. I, въ свързска съ чл. чл. 71, 452, 103 и 458 отъ гражданското сѫдо-

производство, защото мировия сѫдия измѣнилъ опрѣдѣлението си, т. е. вмѣсто да разпита свидѣтели, постановява да се установятъ обстоятелствата чрѣзъ ситуацията и това става безъ съгласието му (на касатора), защото разпиталъ майсторитѣ безъ клѣтва и защото тѣзи майстори били на брой четирима, а не трима; VII) чл. 309 отъ гражд. сѫдопр., понеже показанията на инжинера Фехъ сѫ взети въ внимание, понеже той билъ неправилно подвѣденъ подъ клѣтва отъ православенъ свѣщенникъ, когато свидѣтеля е лютеранинъ.

Прокурора заключи въ смисълъ: касацонната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касац. Сѫдъ, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреника на явившата се страна и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: I) Отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че апелативния сѫдъ е разрѣшилъ настоящето дѣло на двѣ основания, първо, на основание на контракта и, второ, на основание показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели. Сѫдътъ като се силава на контракта, въ първото и второ съображение мотивира, че тоя контрактъ, ако и не подписанъ отъ Кр. Димитровъ, валиденъ е за подписавшитѣ го, т. е. за Ст. Ивановъ и Хр. Койчевъ, който е почналъ да го изпълнява отъ 29 ноемврий 1895 год. до 17 априлий 1896 г. и $^2/_3$ отъ прѣдвидената въ тоя контрактъ работа била извършена, а и касатора — Ст. Ивановъ се е съобразявалъ точно съ съдържанието на тоя контрактъ, като е доставлявалъ Хр. Койчеву нуждния материялъ за направата на отстѫпената часть отъ казармата. Щомъ, прочее, Ст. Ивановъ е приелъ щото Хр. Койчевъ самъ да привѣжда въ изпълнение въпроснията контрактъ, ако и не подписанъ отъ Кр. Димитровъ, то излиза, че той Ст. Ивановъ е призналъ тоя контрактъ задължителенъ за себѣ си съ всичкитѣ му послѣдствия, т. е. въ случай на нарушение, както въ случая, да отговаря прѣдъ Хр. Койчевъ за врѣди и загуби. Отъ друга страна апелативния сѫдъ за да признае контракта задължителенъ за касатора, основалъ се е главно и на показанията на разпитанитѣ свидѣтели (второ съображение на потѫженото рѣшение), които установили, че Хр. Койчевъ билъ подпрѣдприемачъ на Ст. Ивановъ; Хр. Койчевъ условявалъ съ контрактъ за своя смѣтка работници, които самъ заплащалъ, а инжинера на Ст. Ивановъ (на име Фридрихъ Фехъ) съставлявалъ ситуации за извършената работа отъ Койчева и експертната комисия, която е била назначена по настоящето дѣло, на основание на тѣзи ситуации, я опрѣдѣлила врѣдитѣ на ищеца отъ недовършената отъ него работа, по причина, че тя му била отнета отъ Ст. Ивановъ съ полицейска сила. При изложенитѣ обстоятелства и данни, Русенския апел. сѫдъ не е нарушилъ чл. 629 гражд. сѫдопр., като е призналъ контракта задължителенъ за Ст. Ивановъ, ако и да не билъ подписанъ отъ Кр. Димитровъ, а само отъ Хр. Койчевъ, който съ съгласието на Ст. Ивановъ и въ качеството си на неговъ подприемачъ, почналъ е кондратената постройка, продължилъ е постройката въ дѣли 6 мѣсеца, изработилъ е $^2/_3$ отъ тая работа, щѣлъ е да извърши цѣлата работа, ако да не е билъ спрѣнъ отъ касатора Ст. Ивановъ, безъ да е билъ даденъ нѣкакъвъ поводъ за това отъ страна на Хр. Койчевъ. II) Каса-

тора се оплаква за нарушение на чл. 630 гражд. сждопр., че сждътъ като се основалъ на контракта, изпусналъ изъ прѣдъ видъ, че ищецътъ може да иска загуби само за половината отъ прѣдприятието. Това оплакване на касатора е неоснователно, прѣдъ видъ на исказаното въ първото съображение, т. е., че Ст. Ивановъ се е мълчаливо съгласилъ щото Хр. Койчевъ самъ да извърши прѣдвидената въ контракта работа, извършилъ е отъ нея $^{2}/_{3}$, както това се установило отъ даннитѣ по дѣлото, а за недовършената работа $^{1}/_{3}$ е билъ причина касатора — Ст. Ивановъ, когото сждътъ призналъ за нарушитель на контракта; сждътъ нѣмаше основание да откаже на Хр. Койчевъ въ ходатайството да му присжди загуби въ размѣръ на 5% за недовършена работа, споредъ мнѣнието на вѣщитѣ люди и ситуациитѣ. III) Дѣйствително прѣдъ първата инстанция сж изпитани повече свидѣтели и сждътъ не обсжжда показанията на всѣкой единъ свидѣтель отдѣлно, но въ случая това не може да се тури въ упрѣкъ на сждътъ, понеже той сждътъ, както се вижда отъ производството на дѣлото, се е спрѣлъ само върху показанията на тѣзи свидѣтели, които сж имали сжществено значение за разрѣшение на дѣлото. При това сждътъ не всѣкога е длъженъ да прави отдѣлна оцѣнка на показанията на всѣкой свидѣтель и да ги съгласява по между си, а може да прави и обща оцѣнка на всички показания. IV) Прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ е билъ възбуденъ въпросъ за едно тефтерче и нѣкакви списъци и расписки, съ които касатора искалъ да установи, че Хр. Койчевъ му вземалъ повече надници за работници. Вѣрно е твърдѣнието на касатора, че апелативния сждъ въ рѣшението си нищо не говори за това тефтерче и распискитѣ, но въ четвъртото си съображение сждътъ говори изобщо, че това възражение на касатора е неосновательно, тъй като Хр. Койчевъ е билъ подприемачъ и Ст. Ивановъ е билъ длъженъ, споредъ контракта, да му плаща не надници за всѣкой работникъ, но за всѣки квадратенъ метръ отъ изработената работа, както това сж било установило отъ показанията на свидѣтелитѣ Хр. Николовъ и Фридрихъ Фехъ. Отъ казаното слѣдва, че оплакването на касатора, за нарушение чл. 376 гражданско сждопроизводство, е неосновательно. V) Оплакването на касатора за нарушение чл. 512 ал. II, въ свръзка съ чл. 510 гражданското сждопроиводство сжщо е неосновательно, понеже не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото. Сждътъ констатира, че призовката на касатора е била вржчена на домашнитѣ му (съпругата му) и че второто засѣдание е било продължение на първото (7-то съображение на потжженото рѣшение). VI) Неосновательно е оплакването на касатора, изложено въ шестото му оплакване, понеже мировия сждия разпитвалъ майсторитѣ за изработената работа, а тѣзи послѣднитѣ посочили на ситуациитѣ, отъ които се виждало, колко работа е изработена отъ Хр. Койчевъ, което сждътъ и направилъ, т. е. изискалъ ситуациитѣ, тъй щото нѣма никакво измѣнение на опрѣдѣлението, но и това неможе да се счита за важно опущение, както се е и изразилъ Русенския апелативенъ сждъ, което да влече подирѣ си унищожението на протокала съ дата 29 май 1896 год. Призованитѣ отъ мировия сждия свидѣтели — майсторитѣ, които работели кондратената работа, мир. сждия нарича вѣщи люди, а вѣщитѣ люди не даватъ клѣтва

споредъ чл. 461 гражд. сѫдопр.. VII) Неосновательно е оплакването на касатора за нарушение чл. 307 отъ гражд. сѫдопр., понеже подобно заявление за пръвъ пѫть се прави прѣдъ Върховния Касац. Сѫдъ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касац. Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ст. Ивановъ, срѣщу рѣшението на Русенския апел. сѫдъ, отъ 7 юний 1898 г. № 109, съ силата на чл. 706 гражд. сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 31 — (192) — 19 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 74, по описътъ за 1899 година, по кмета на Старо-Загорската градска община, като прѣдставитель на часть отъ тая община, състояща се отъ с. Муратлий, съ Теню Николовъ, отъ сѫщото село, за 3000 лева обѣзщетение за врѣди отъ пожаръ.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Теню Николовъ, отъ с. Муратлий, Старо-Загорска околия, съ исково прошение, подадено въ Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ на 13 августъ 1896 г., е прѣдявилъ искъ противъ Старо-Загорския градски кметъ въ качеството му на прѣдставитель на Муратлийския отдѣлъ въ Старо-Загорската градска община, за 3092 лева и 60 ст., като излага въ това си прошение, че прѣзъ 1895 година въ селото Муратлий, като принесълъ при хармана си 4200 снопа жито и 2100 снопа казалджа, на 16-й срѣщу 17-й августъ му ги запалили и изгорили, слѣдъ което е билъ съставенъ нуждния актъ, който той прилага при сѫщото прошение и били оцѣнени загубитѣ му за означената по-горѣ сума, и за това е молилъ да се осѫди речената община да му заплати тая сума, заедно сѫ лихвитѣ ѝ отъ прѣдявяването на иска до изплащането, както сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. — При разглеждането отъ Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ на завѣденото по това исково прошение гражданско дѣло, ищеца е заявилъ, че си оттегля иска за сумата отъ 92 лева и 60 ст. и иска да му се присѫди само 3000 лева. Сѫщия сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ издаденото си по него рѣшение отъ 4 декемврий 1896 год. подъ № 551, е отхвърлилъ искътъ на ищеца, като неоснователенъ. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на ищеца Теню Николовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като го разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „1) възивника иска отъ жителитѣ на с. Муратлий 3000 лева заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 13 августъ 1896 година до изплащането ѝ, като основава иска си на приложения къмъ дѣлото актъ отъ 17 августъ 1895 година; 2) сѫщия има пълно право да обръща иска си къмъ Старо-Загорската градска община, като прѣдставителка на с. Муратлий, защото отъ прѣдставеното му удостовѣрение съ дата 19 августъ 1897 година подъ № 244, издадено отъ Старо-Загорското градско кметство, се установява, какво селото Муратлий е присъединено административно къмъ Стара-Загорската градска община

и че жителитѣ на сжщото село се занимаватъ прѣимуществено съ земледѣлие. Самиятъ фактъ, че въпросното село е присъединено административно къмъ града Стара-Загора, не освобождава това сжщото село отъ отговорностьта си да отговаря по пожаритѣ, извършени въ него; а пъкъ да се приеме противното на това, ще каже да се заобиколи закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр. отъ 1884 год. и да се даде възможность на подобни села, щото тѣ да се не стараятъ да указватъ съсѣленитѣ си, които подпалватъ и изгарятъ земледѣлческитѣ прѣдмети на съселенитѣ си, защото сж гарантирани отъ факта, че сж присъединени административно къмъ единъ, или други градъ; 3) закона за пожаритѣ по селата махалитѣ и пр., ако и да е издаденъ за сѣверна България, но щомъ къмъ послѣдната е присъединена и южна България, не може да става и дума, за че този сжщия законъ, не може да се приспособява и за послѣдната; 4) отъ прибавения при дѣлото актъ се установява, какво изгорѣлитѣ снопи на възивника сж оцѣнени за 3098 лева и 60 ст. Истина е, че този актъ е подписанъ само отъ помощника на Старо-Загорското кметство и градския агентъ, а пъкъ отъ другитѣ присжтствующи лица не е подписанъ, както се установява и отъ забѣлѣжката на сжщия актъ, слѣдователно този актъ не е съставенъ, съгласно изискванията на чл. 4 отъ закона за пожаритѣ, но отъ това още не слѣдва, че възивника нѣма право да търси стойностьта на изгорелитѣ си снопи, защото, както се вижда отъ сжщия актъ, възивника не е присжтствувалъ, а пъкъ формалноститѣ на рѣчения членъ трѣбваше да се спазятъ отъ помощникъ-кмета, който го е и съставилъ. Освѣнъ това помощникъ кмета е билъ свободенъ да си състави въпросния актъ, по розбирането си на закона за пожаритѣ и възивника въ нищо не възразява, нито че акта е съставенъ не съгласно чл. 4 отъ сжщия законъ, нито пъкъ, че изгоренитѣ му снопи сж оцѣнени низко. Слѣдователно, за неспазването на изискваната се формалность по констатирането на изгорѣнитѣ имоти и оцѣнката имъ, не трѣбва да губи потърпѣвшето отъ пожара лице, а селото Муратлий, което въ дадения случай може да изисква отъ общината, която е наредила да се извърши въпросния актъ, повръщането стойностьта на изгорѣлитѣ прѣдмети, защото не се е съобразила съ изискванията на чл. 4 отъ закона за пожаритѣ, при съставяне акта при дѣлото; 5) щомъ възивника, при завѣждането на иска си, е прѣдставилъ при дѣлото и опрѣдѣлението отъ углавното отдѣление на Старо-Загорския окржженъ сждъ № 960, иска му напълно се счита за основателенъ и доказанъ, сжщо и искането да му се заплати и законната лихва на сумата на иска му отъ завѣждането на послѣдния, и 6) страната, която губи процеса, плаща сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски на противната си страна". Водимъ отъ тия съображения, Пловдивския апелативенъ сждъ, съ рѣшението си отъ 26-й априлъ 1897 година № 125, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Старо-Загорския окржженъ сждъ № 551 отъ 20 ноемврий 1896 год., като вмѣсто него постановява: приема искътъ на Теню Николовъ, отъ с. Муратлий, заявенъ съ исково прошение отъ 13 октомврий 1896 год. Вх. № 8572, за 3000 лева противъ Старо-Загорската градска община, като прѣдставителка на с. Муратлий, присъединено къмъ речената община въ административно отношение, и

осжжда Старо-Загорската градска община, като прѣдставителка на село Муратлий, да заплати на Тению Николовъ, отъ послѣдньото село, три хиляди (3000) лева обѣзщетение, заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 13 августъ 1896 година до изплащането, за изгорѣлитѣ му снопе на 16-й срѣщу 17-й августъ 1895 година, а именно: 4200 снопе чисто жито и 2100 снопе червенка, оцѣнени за 3098 лева 60 ст. Осжжда сжщата градска община, въ сжщото ѝ качество, да заплати на Тению Николовъ, отъ с. Муратлий, триста и деветдесеть (390) лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". Срѣщу това рѣшение кмета на Старо-Загрската градска община, като прѣдставитель на часть отъ тая община, състояща се отъ с. Муратлий, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като, между другото, посочва, че при издаването му, Пловдивския апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 1 и 7 отъ закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр. съ това, че не взелъ въ внимание, че загубитѣ, които сж произлѣзли отъ пожара на снопетѣ на ищеца сж станали въ района на Старо-Загорската градска община, която не подпада подъ категорията на градоветѣ прѣдвидени въ тоя законъ.

Върховния Касационенъ Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ мотивитѣ на обтжженто рѣшение се вижда, че Пловдивския апелативенъ сждъ е призналъ, че при всичко, че селото Муратлий е присъединено въ админастравино отношение къмъ Старо-Загорската градска община, то пакъ жителитѣ на това село били длъжни да плащатъ прѣдвиденото въ закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр., обѣзщетения за поврѣди отъ станалитѣ въ землището на селото имъ пожари, прѣдъ видъ на това, че тѣ се били занимавали прѣимущественно съ землѣдѣлие. Това сжждение на казания апелативенъ сждъ не може да се признае за правилно, тъй като отъ постановленията на чл. чл. 3 и 10 отъ закона за градскитѣ общини се вижда, че щомъ като едно село се присъедини въ административно отношение къмъ една градска община, то това село се обръща въ една съставна часть на тая община и жителитѣ му придобиватъ всички права и задължения, които иматъ жителитѣ на градската община, къмъ която то е присъединено, отъ което слѣдва, че щомъ като извѣстно село е присъединено административно къмъ една градска община, жителитѣ на която не сж задължени да плащатъ прѣдвиденото въ закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр., обѣзщетение за поврѣди отъ пожари на извѣстни землѣдѣлчески имоти, то и жителитѣ на това село не сж длъжни да плащатъ такова обѣзщетение. Като е призналъ по настоящето дѣло, че жителитѣ на с. Муратлий сж длъжни да заплатятъ на ищеца обѣзщетение за изгоренитѣ му на 16-й срѣщу 17-й августъ 1895 год. снопе, при всичко, че е констатиралъ, че това село е присъединено административно къмъ Старо-Загорската градска община, членоветѣ на която не сж длъжни, споредъ закона за пожаритѣ по селата махалитѣ и пр., да плащатъ обѣзщетения за поврѣди, произлѣзли отъ пожара на извѣстни землѣдѣлчески имоти, — съ това си дѣйствие Пловдивския апелативенъ сждъ е

нарушилъ постановленията на чл. чл. 1 и 7 отъ сѫщия законъ, въ който е опрѣдѣлено, че такова обѣзщетение се задължаватъ да плащатъ само членоветѣ на селскитѣ общини и на ония по малки градски общини, населението на които се занимава прѣимущественно съ землѣдѣлие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като намира това закононарушение за сѫществено, тъй като допущането му е оказало влияние на изхода на дѣлото и че при допущането на такова едно закононарушение, на обтѫженото рѣшение не може да се признае салата на сѫдебенъ актъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 26 априли 1897 год. подъ № 125, защото сѫ нарушени чл. чл. 1 и 7 отъ закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр., съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизвдство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 32 — (193) — 10 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестий май хилядо и деветстотната година, въ окрито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Атанасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарътъ Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 112, по описа зъ 1900 год., на Ив. Бѣлиновъ, повѣреникъ на свещеникъ Стефанъ Недевъ, отъ село Батембергъ, Разградска околия, противъ опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ № 107 отъ 5 декемврий 1898 год.* — Странитѣ не присѫтствувахѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Свѣщеника Стефанъ Недевъ, отъ село Батембергъ, съ заявление подадено до синдикатото по несъстоятелностьта на Разградскитѣ жители: Жековъ и Илиевъ, на основание една прѣдставена отъ него разписка съ дата 1 май 1895 год., издадена му отъ Жековъ и Илиевъ, е искалъ да бѫде признатъ за кредиторъ въ масата на горѣспоменатата несъстоятелность съ право на повръщане въ натура заложенитѣ у тѣхъ акции отъ дружество „България“. Синдикатото не му уважило молбата и прѣпирнята му е била внесена за разглеждане и рѣшаване отъ Разградския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 53 отъ 22 августъ 1898 год., постановено въ сѫдебно засѣдание, е оставилъ искането му, да бѫде признатъ за кредиторъ въ рѣчената маса съ право на повръщане въ натура заложенитѣ му у Жековъ и Илиевъ акции, безъ послѣдствие, като е билъ признатъ за обикновенъ кредиторъ на реалната стойность на акциитѣ. Противъ това рѣшение е подадена частна апелативна жалба отъ свѣщеникъ Стефанъ Недевъ, съ която иска отмѣнението му, като неправилно издадено. Русенския апелативенъ сѫдъ като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „1) свѣщеника Стефанъ Недевъ, отъ село Батембергъ, иска да му се повърнатъ въ натура 16 акции на дружеството „България“, които били оставени, като залогъ на обявенитѣ въ несъстоятелность Жековъ и Илиевъ, въ гр. Разградъ, и то съгласно чл. чл. 154 и 170 отъ търговския законъ; 2) отъ разписката съ дата 1 май 1895 год., издадена отъ Жековъ и Илиевъ на свѣщеника Стефанъ Недевъ се вижда, че тѣ сѫ приели отъ послѣдния въпроснитѣ акции не като залогъ, а съ задължение да ги повърнатъ при поискване

заедно съ едно годишно възнаграждение по петь лева за всѣка акция; 3) отъ сѫщата разписка се вижда, че акциитѣ не сѫ оставени отъ частния тѫжитель у Жековъ и Илиевъ въ залогъ, срѣщу нѣкакъвъ заемъ направенъ у тѣхъ, нито да се оставени у сѫщитѣ на съхранение, нито пъкъ за продавание за негова смѣтка, въ който случай свѣщеника Недевъ би ималъ право да ги иска обратно, или цѣлата имъ стойность, като привилигированъ кредиторъ, но тѣ сѫ били дадени да си послужатъ Жековъ и Илиевъ съ тѣхъ, като за всѣка една заплатятъ възнаграждение по петь лева и понеже тѣ слѣдъ това сѫ били обявени за несъстоятелни, то синдикатото не е длъжно да ги повърне всичкитѣ на свѣщеникъ Стефанъ Недевъ, или да му плати цѣлата имъ стойность, но това, което му се пада по конкуренция съ другитѣ кредитори, съразмѣрно съ това, което има да взима и съ актива на несъстоятелностьта; 4) въпроснитѣ акции сѫ цѣнни безимени и свободно циркулиращи книжя, прѣдставляющи извѣстна стойность и съ тѣхъ може да се спекулира като съ пари, съ каквато спекулативна цѣль именно сѫ ги и взели Жековъ и Илиевъ и въ случая трѣбва да се приеме, че тѣ сѫ дадени, като парична стойность, като цѣнни книжа, въ заемъ на Жековъ и Илиевъ съ условие послѣднитѣ да заплатятъ на притѣжательтъ имъ по петь лева за всѣка акция при поискването и повръщането имъ. Въ случая не може да се приеме, че има влогъ, защото влога по естеството си е договоръ безвъзмезденъ и той недопуща влогоприемателя да си служи съ повѣрената му вѣщь и да заплаща на влогодателя лихва, или възнаграждение за послужването му съ вѣща, както странитѣ въ случая сѫ уговорили такова, отъ което, както и отъ цѣльта, съ която сѫ приети акциитѣ отъ Жековъ и Илиевъ, слѣдва да се приеме, че въ случая има заемъ, а не влогъ, както това се обясни и по-горѣ и че щомъ вземането на свѣщеникъ Стефанъ Недевъ не е гарантирано съ никаква ипотека, нито привилегия, прѣдвидена въ търговския, или другъ нѣкой законъ, то той нѣма право да иска повръщането на всичкитѣ акции, или цѣлата имъ стойность", — съ опрѣдѣлението си отъ 5 декемврий 1898 г. № 108, опрѣдѣлилъ: „потвърдява опрѣдѣлението на Разградския окр. сѫдъ отъ 22 августъ 1898 год., № 53 и оставя безъ послѣдствие подадената срѣщу това опрѣдѣление частна жалба отъ свѣщеникъ Стефанъ Недевъ, отъ село Батембергъ, като неоснователна. Осѫжда сѫщия да заплати на съкровището два лева за двѣ призовки за втората инстанция". — Срѣщу това рѣшение Ив. Бѣлиновъ, повѣреникъ на свѣщеникъ Стефанъ Недевъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 335 562, 549 и 571 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото не основалъ опрѣдѣлението си върху прѣдставената разписка за полученитѣ акции отъ фирмата Жековъ & Илиевъ, споредъ която Жековъ & Илиевъ трѣбва да повърнатъ на свѣщеникъ Ст. Недевъ сѫщитѣ акции, а не тѣхната равноцѣнность и че слѣдователно, акциитѣ не влизатъ въ масата на несъстоятелностьта на фирмата; 2) чл. 549, 562 и 335 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно квалифициралъ юридическото естество на сключения договоръ между свѣщеникъ Ст. Не-

девъ и фирмата Жековъ & Илиевъ, като нарекалъ договора заемъ, безъ да опрѣдѣли какъвъ заемъ и понеже договора не е заемъ, а наемъ за послужване.

Прокурора къ заключението си, като намира оплакванията на касатора за основателни, полага да се отмѣни потжженото опрѣдѣление и се повърне дѣлото за ново разглеждане.

Върховния Касационенъ Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, взе въ съображение: Разписката, възъ основание на която свѣщеникъ Стефанъ Недевъ е завѣлъ искътъ си, има слѣдующето съдържание: „Долуподписанитѣ Жековъ & Илиевъ, изъ гр Разградъ, удостовѣряваме чрѣзъ настоящето си, че получихме отъ свѣщеника Стефанъ Недевъ, изъ село Батембергъ, шестнадесеть (16) акции отъ Българското застрахователно дружество „България“ ведно съ купонитѣ имъ до 1895 год. включително, подъ №№ 12815, 12814, 12813, 12772, 12771, 12770, 6143, 6142, 6141 и 6140, които при поискване сме длъжни да повърнемъ на сжщия заедно съ годишно възнаграждение по петь лева на акция, за което се подписваме“. Въпросътъ който се повдига за разрѣшението на дѣлото е този: има ли право свѣщеникъ Ст. Недевъ да иска отъ масата на изпадналата въ несъстоятелность фирма Жековъ & Илиевъ, повръщането на даденитѣ му акции въ натура, или цѣлата имъ стойность, или пъкъ той трѣбва да бжде приетъ въ масата на несъстоятелностьта като единъ обикновенъ кредиторъ за стойностьта на акциитѣ, съ рискъ да получи само извѣстенъ процентъ отъ тази стойность? Разрѣшението на този въпросъ ще зависи отъ естеството на договора, който странитѣ сж сключили по между си. Русенския апелативенъ сждъ, както се вижда отъ потжженото му опрѣдѣление, като тълкува горѣказаната разписка намѣрва, че договорътъ е заемъ и че, слѣдователно, свѣщеникъ Ст. Недевъ нѣма право да иска акциитѣ си въ натура, или цѣлата имъ стойность, а трѣбва да бжде приетъ като обикновенъ кредиторъ. Договора заемъ, обаче, бива два вида: заемъ за послужване (чл. 549 зак. задъл. и договор.) и заемъ за потрѣбление (чл. 562 сжщия законъ), които по своето остество иматъ различни юридически послѣдствия. Въ заемътъ за послужване, една отъ странитѣ прѣдава една вѣщь на другата за да си служи съ нея въ продължение на извѣстно врѣме, съ задължение да повърне *сжщата вѣщь*. Въ заема за потрѣбление, едната страна прѣдава на другата едно опрѣдѣлено количество вѣщи, съ задължение отъ тази послѣдната да повърне сжщо *толкова вѣщи отъ сжщия видъ и качество*. Заемътъ за послужване е безвъзмезденъ, а заемътъ за потрѣбление е възмезденъ. Въ първия видъ заемъ, собственикъ на вѣщьта е заемодательтъ, а въ втория видъ заемъ, собственикъ на вѣщьта е заемоприемательтъ. Апелативния сждъ не е казалъ въ опрѣдѣлението си какъвъ видъ заемъ е въ случая. Ако се вникне въ самото съдържание на разписката, която е договора между странитѣ, ще да се види, че договора не е нито заемъ за послужване, нито заемъ за потрѣбление. Той не е заемъ за послужване, понеже странитѣ сж уговорили едно възнаграждение по 5 лева за всѣка акция, а договора за послужване е безвъзмезденъ. Той не е и заемъ за потрѣбление, понеже въ

самата разписка сж отбѣлѣзани и нумерата на акциитѣ, така щото приемательтъ на вѣщьта е билъ длъженъ да повърне идентично сжщитѣ акции, а пъкъ въ заема за потрѣбление заемоприемательтъ се задлъжава да повърне не сжщата вѣщь, а друга отъ сжщия видъ и качество. Какъвъ е, прочее, сключения договоръ между странитѣ? Този договоръ е наемъ (чл. 335 отъ зак. за задъл. и договор.), тъй като отъ разписката се вижда, че свѣщеникъ Недевъ е далъ на Жековъ & Илиевъ само правоползуването на акциитѣ си срѣщу едно годишно възнаграждене по петь лева на акция; прочее, заемътъ за послужане и наемътъ на вѣщи си приличатъ въ това, че приемательтъ е длъженъ да повърне сжщата дадена вѣщь, но тѣ се различаватъ въ това, че единя договоръ е безвъзмезденъ, а другия възмезденъ. Отъ казаното по-горѣ става явно, че Русенскйя апелативенъ сждъ, при оцѣнката на въпросната разписка, не е зелъ прѣдъ видъ, че въ нея сж изброени нумерата на даденитѣ акции, отъ което слѣдва да се заключи, че Жековъ & Илиевъ сж се задлъжили да повърнатъ сжщитѣ акции, които сж получили, а не тѣхната рявноцѣнность. Съ невземането прѣдъ видъ на казаното обстоятелство, рѣчениятъ сждъ далъ е и погрѣшна квалификация на договора и, слѣдователно, неправилно е рѣшилъ дѣлото. Съ това сждътъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено, понеже иначе дѣлото би могло да има другъ резултатъ; заради това оплакванията на касатора, че сждътъ не основалъ опрѣдѣлението си върху прѣдставената разписка и не далъ правилна квалификация на договора, сж основателни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ № 108 отъ 5 декемврий 1898 год., защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводстьо, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 33 — (197) — 20 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестий май хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно васѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена: К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 85, по описътъ за 1900 год., заведено по касационната жалба на Д. П. Консуловъ, отъ гр. Сливенъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 4 октомврий 1899 год., подъ № 314.* — Въ сждебното заседание се яви адвоката С. С. Бобчевъ, въ качеството си на повѣреникъ на касатора Д. П. Консуловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Д. П. Консуловъ, отъ гр. Сливенъ, въ заявлението си, подадено въ Сливенския окр. сждъ на 22 юлий 1899 г., като излага, че въ писалището си отваря изпълнителна и сконтова контора, подъ фирмата: „изпълнителна и сконтова кантора на Д. П. Консуловъ“, моли казания сждъ да постанови да се региструва тая му фирма, съгласно постановленията на чл. 23 отъ търговския законъ.

Сливенския окр. сѫдъ, като е разгледалъ това заявление, съ опрѣдѣлението си отъ 9 августъ 1899 г., подъ № 1055, го е оставилъ безъ послѣдствие, прѣдъ видъ на това, че просителя, като прошенописецъ и ходатай по изпълнителни дѣла, не могѫлъ да бѫде сѫщеврѣменно и търговецъ. Това опрѣдѣление е било обтѫжено отъ страна на Д. П. Консуловъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му, е взелъ прѣдъ видъ: „искането на Д. П. Консуловъ да се регистрира фирмата му „изпълнителна и сконтова кантора", не може да се уважи и първостепенния сѫдъ правилно е отхвърлилъ това искане, защото изпълнителния процесъ не е търговско прѣдприятие, а законътъ за регистриране фирмитѣ изисква, щото да се регистриратъ фирмитѣ на лицата, които боравятъ съ търговски прѣдприятия и спекулации". Водимъ отъ тия съображения, Пловдивския апелативенъ сѫдъ, съ опрѣдѣлението си отъ 4 октомврий 1899 г. подъ № 314, е подтвърдилъ онова на Сливенския окр. сѫдъ отъ 9 августъ с. г. подъ № 1055. Срѣщу това опрѣдѣление Д. П. Консуловъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговия повѣреникъ, въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглаждането на дѣлото въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Пловдивския апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 23 отъ търговския законъ, съ това, че не взелъ въ внимание, че на прошенописцитѣ не е забранено отъ законитѣ да се занимаватъ и съ търговия и че неговото искане е било да се зарегиструва неговата изпълнително-сконтова кантора, а приелъ, че той е искалъ да зарегистрова изпълнителна кантора.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора да се остава безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Оплакванията на касатора, за нарушение отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ на чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 23 отъ търговския законъ, сѫ неоснователни, тъй като, прѣди всичко, въ опрѣдѣлението на сѫщия сѫдъ не се говори, че прошенописцитѣ не могѫтъ да се занимаватъ и съ търговия, такова нѣщо е казано, наистина, въ опрѣдѣлението на Сливенския окр. сѫдъ, обаче Върховния Касационенъ Сѫдъ не се занимава съ провѣрката на правилностьта на дѣйствията на първоинстанционния сѫдъ, а съ провѣрката на правилностьта на дѣйствията на второинстанционния сѫдъ, постановленията на които се и обжалватъ прѣдъ Касационния Сѫдъ. Отъ друга страна, отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ е призналъ, че искането на касатора е да се зарегиструва фирмата му „изпълнителна и сконтова кантора", а не както твърди касатора, че приелъ, че той е искалъ да се зарегиструва изпълнителна кантора, но е намѣрилъ, че такава една фирма не може да бѫде зарегиструвана, прѣдъ видъ на това, че воденето на чужди изпълнителни дѣла не е търговско прѣдприятие, и това сѫждение на казания сѫдъ е съвършенно правилно, тъй като отъ смисъльта на постановленията на чл. чл. 17—30 отъ търговския законъ се вижда, че въ сѫдилищата се региструватъ само такива фирми, които се занимаватъ изключително

съ търговия, но не и такива фирми, на които главното занятие не е търговия, а само между другото извършвать и търговски операции, а пъкъ воденето на чужди и изпълнителни дѣла не е търговско прѣдприятие, вслѣдствие на което и не може да се допустне зарегиструването отъ сѫдилищата фирмата на една изпълнителна кантора само за това, че тя между другото се занимава и съ сконтирането на чужди креанси.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Д. П. Консуловъ, срѣщу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, отъ 4 октомврий 1899 г. подъ № 314, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 34 — (201) — 17 май 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-й, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на деветий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ,** ***гражданско дѣло № 135, по описътъ за 1900 год., на Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Братия Щернбергъ, отъ гр. Русе, съ Константинъ К. Хаджопуло и С-ие, отъ сѫщия градъ, за 165,286 лева златни.*** **— Въ сѫдебното засѣдание се яви Щеренбергъ съ повѣреницитѣ си — адвокатитѣ: Т. Теодоровъ, С. С. Бобчевъ и С. Иванчовъ, а отъ страна на К. К. Хаджопуло се явихѫ адвокатитѣ: К. Серафимовъ и П. Табурновъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 3 септемврий 1896 год., Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Братя Щернбергъ, е прѣдявилъ искъ въ Русенския окр. сѫдъ, срѣщу Константинъ Киряковъ Хаджопуло и С-ие, въ гр. Русе, за 6546 лири английски, 15 шилинга и 2 пени, или лева 165,286. Въ исковото прошение повѣреникътъ на истцитѣ излага, че търговската кѫща А. А. Кромтонъ и С-ие, имала да взема отъ Русенската търговска кѫща „Константинъ Киряковъ Хаджопуло и С-ие“ сумата 6546 английски лири, 15 шилинга и 2 пени — равна съ 165,286 сто шестдесеть и петь хиляди и двѣста осемдесеть и шесть лева, за получаването на която сума кѫщата, А. А. Кромтонъ и С-ие, била завѣла искъ прѣдъ Английскитѣ сѫдилища и Върховния Сѫдъ въ Англия, издалъ рѣшение, съ което отвѣтницитѣ Константинъ К. Хаджопуло и С-ие сѫ били осѫдени да заплатятъ на А. А. Кромтонъ и С-ие 6546 лири английски, 15 шилинга и 2 пени, или лева 165,286. — Слѣдъ издаването на това рѣшение, търговската кѫща А. А. Кромтонъ и С-ие съ едно спогодително, завѣрено по надлѣжния редъ, отстѫпало на Бр. Щернбергъ вземането си, като послѣднитѣ сѫ броили на А. А. Кромтонъ и С-ие всичката дължима отъ Константинъ К. Хаджопуло и С-ие сума 6546 английски лири, 15 шилинга и 2 пени. Отъ всичко това слѣдвало, че Братия Щернбергъ, като сѫ били заплатили дългътъ на Константинъ К. Хаджопуло и С-ие, сѫ били направили едно плащане съ замѣстване кредитора въ правата му — чл. чл. 156 и 157 п. 1 отъ закона за задълженията и договоритѣ. Прѣдъ видъ горѣизложеното, повѣреника на истцитѣ Братя Щернбергъ, е молилъ Русенския окр. сѫдъ да осѫди отвѣтницитѣ Константинъ К. Хаджопуло и С-ие да заплатятъ на довѣрителя му:

1) сумата 6546 английски лири, 15 шилинга и 2 пени, или лева златни 165,286, лихвата на тая сума до окончателното исплащане и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Русенския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си подъ № 195 отъ 3 юний 1897 година, уважилъ напълно искътъ. Срѣщу това рѣшение К. К. Хаджопуло и С-ие подали възивна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 4 мартъ 1898 год. подъ № 26, отмѣнилъ рѣшението на Русенския окр. сѫдъ, отъ 17 юний 1897 год. подъ № 195, и отхвърлилъ прѣдявения искъ отъ страна на Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Братия Шернбергъ, отъ гр. Русе, противъ Константинъ К. Хаджопуло и С-ие, отъ сѫщия градъ, като неоснователенъ. Това рѣшение Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Братия Щернбергъ, обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касац. Сѫдъ съ касационна жалба, която послѣдния уважилъ, защото Русенския апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 317 и 318 отъ закона за задълженията и договоритѣ, и съ рѣшението си отъ 18 мартъ 1899 год., подъ № 132, повърналъ дѣлото за ново разглеждане, въ сѫщия апел. сѫдъ, при другъ съставъ. — Този послѣдния разгледалъ дѣлото въ присѫтствието на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „възиваемата страна, ищцова, въ първата инстанция основава своя искъ на едно рѣшение отъ 27 юний 1896 год., издадено отъ Върховния Сѫдъ въ гр. Манчестеръ, Англия, и едно спогодително съ дата 7 августъ 1896 год., завѣрено отъ Е. Б. Рагей, нотариусъ въ сѫщия градъ. Отъ рѣшението се установява, че К. К. Хаджопуло & С-ие сѫ били осѫдени задочно отъ Върховния Сѫдъ въ гр. Манчестеръ, да заплатятъ на А. А. Кромтонъ & С-ие 6546 английски лири, 15 шилинга и 2 пени. Отъ спогодителното се установява: че А. А. Кромтонъ & С-ие продали взиманието си, по споменато рѣшение, на Братия Щернбергъ — възиваемитѣ, като сѫ си получили отъ послѣднитѣ напълно стойностьта му. Апелаторитѣ възражаватъ, че както отъ исковото прошение, тъй и отъ обясненията на възиваемитѣ, дадени при разглеждане на дѣлото въ първата инстанция се виждало, какво послѣднитѣ основали иска си на замѣстване кредиторитѣ въ правата имъ — Subrogatio. Така основанъ иска имъ първоначално, тѣ нѣмали право, въ течение на процеса, да измѣняватъ иска си по сѫщество, а именно да го основаватъ на купуване креансата на кредиторитѣ — cessio, нито пъкъ отъ друга страна първостепенния сѫдъ е можалъ да направи онова, по своя инициатива, а основанъ иска имъ на замѣстване кредиторитѣ въ правата имъ, той можалъ да се признае за основателенъ само тогава, когато тѣ установяли, че събрали на А. А. Крамтонъ & С-ие напълно сумата, прѣдвидена въ рѣшението и то изплащането да е станало въ активъ. Обаче отъ всичко явствува, че възиваемитѣ не били дали на А. А. Кромтонъ & С-ие такава сума. Това възражение на апелаторитѣ е неосновательно. Наистина възиваемитѣ признаватъ, че тѣ още не сѫ изплатили на А. А. Кромтонъ & С-ие длъжимото имъ се по рѣшението, нъ за тази цѣль тѣ имъ сѫ се задължили съ мѣнителница, а за да сѫществува Subrogatio не е необходимо щото исплащането да е станѫло вѣднага въ наличность, достатъчно е само вземането да е погасено спрѣмо кредитора. Отъ друга страна, отъ спогодителното се вижда, че възиваемитѣ не сѫ изплатили на А. А. Кромтонъ & С-ие съ замѣстване въ пра-

вата имъ, а сж купили взимането имъ, т. е. въ случая нѣма Subrogatio а cessio. И ако въ течение на процеса възиваемитѣ не сж подържали, че сж изплатили съ замѣстване въ правата на кредиторитѣ, а сж купили креансата на послѣднитѣ, както и първостепенния сждъ е призналъ, то отъ това не слѣдва, че е станжло измѣнение по сжществото на иска. Отъ исковото прошение се вижда, че ако и възиваемитѣ да твърдятъ, че сж изплатили съ замѣстване кредиторитѣ въ правата имъ, тѣ не искатъ да упражнятъ другъ искъ, освѣнъ този на кредиторитѣ, като заявяватъ, че сж изплатили напълно стойностьта на креансата, а и прѣхвърлянето неможе да създаде другъ искъ, освѣнъ този на кредитора. А щомъ въ единия и другия случаи иска си остава се единъ и сжщъ, то и въпросъ не може да се възбужда за измѣнението на сжщоството му, ако се признае, че иска за възиваемитѣ произтича отъ прѣхвърляне, а не отъ изплащане съ замѣстване кредитора въ правата му. Апелаторитѣ възражаватъ, че за да бжде прѣхвърлянето валидно, то трѣбва да имъ е било съобщено; на възиваемитѣ не било имъ съобщено прѣхвърлянето, а като така иска имъ слѣдва да се отхвърли. Това възражение на апелаторитѣ е неоснователно. Споредъ чл. 316 отъ закона за задълженията и договоритѣ, продажбата, или прѣхвърлянето на едно взимание е свършено и собственостьта му придобита по право на купувача, или на приемателя, щомъ е станало съглашението за прѣхвърляемото взимане и за цѣната. Този членъ, както и другитѣ распорѣждания, които уреждатъ прѣхвърлянето на взиманията, не изисква съобщение на длъжника за прѣхвърлянето подъ страхъ на недѣйствителность. Дѣйствително чл. чл. 316 и 318 отъ сжщия законъ изискватъ съобщение на длъжника за прѣхвърлянето, но тѣ изискватъ съобщението, не за сжществуване на прѣхвърлянето, а за гласность, като мѣрка за да се даде възможность на третитѣ лица да узнаятъ, че кредитора се е лишилъ отъ собственостьта на вземането, че послѣдното е излѣзло отъ имота му. Неизпълнението на тази формалность може да лиши цесионера отъ извѣстни права спрямо третитѣ лица, въ това число и длъжника, но не дава право на послѣдния да възражява за отхвърлянето иска на цесионера, ако той, длъжника, до завѣждане на иска не е изплатилъ взимането на прѣхвърлячa. Апелаторитѣ възражаватъ, че правото на искъ на възиваемитѣ е прѣкратено по сждебно рѣшение, защото странитѣ за сжщия прѣдметъ и на сжщото юридическо основание сж се сждили прѣдъ Английскитѣ сждилища и спора имъ билъ разрѣшенъ съ влѣзло въ законна сила рѣшение, а именно, съ рѣшението което възиваемитѣ сж купили и което прѣдставляватъ за доказателство на иска си. Но това възражение на апелаторитѣ е неоснователно, защото за да има присждено нѣщо, res judicata, трѣбва влѣзлото въ законна сила рѣшение, прѣди всичко, да е издадено отъ мѣстнитѣ компетентни сждилища. Рѣшенията сж дѣла на суверенитетъ, а като такива, тѣ могжтъ да иматъ сила само въ прѣдѣлитѣ на държавата, въ която сж издадени — чл. чл. 1209 и 1210 отъ гражданското сждопроизводство. По нататъкъ, апелаторитѣ възражаватъ, че иска на възивиемитѣ не билъ доказанъ, това тѣхно възражение се явява за основателно. Отъ спогодителното се вижда, че А. А. Кромтонъ & С-ие сж продали на възиваемитѣ вземанието си отъ апелаторитѣ, което имъ е било присждено отъ Върховния Сждъ въ

гр. Манчестеръ, съ рѣшение отъ 27 юний 1896 год., значи прѣдмѣта на прѣхвърлянето е правото признато съ казаното рѣшение. А рѣшението неможе да служи за доказателство, че А. А. Кромтонъ & С-ие иматъ да зематъ отъ апелаторитѣ указаната у него сума. Това рѣшение е нищо друго, освѣнъ актъ на юридикция, който актъ, като издаденъ въ чужда държава, нѣма никаква сила въ прѣдѣлитѣ на Княжество България. Възиваемитѣ възразяватъ, че апелаторитѣ, чрѣзъ повѣреника си Хр. Ивановъ, въ първата инстанция, сѫ признали, че длъжатъ сумата, указана въ рѣшението. Наистина, отъ протокола съ дата 3 юний 1897 г., се вижда, че Хр. Ивановъ, въ качеството си повѣреникъ на апелаторитѣ, въ обясненията си, между друго, билъ казалъ, че признава, какво довѣрителитѣ му длъжали на А. А. Кромтонъ & С-ие, прѣтендираната сума, само че не билъ този реда, по който трѣбвало да се събере. Въ днешното сѫдебно засѣдание, Хр. Ивановъ, отказва да е далъ подобни обяснения отъ името на довѣрителитѣ си. Но на страна отъ това възражение, за да може да има едно самопризнание тази сила на доказателство противъ страната, която го прави, каквото му дава чл. 396 ал. 2-ра отъ гражданскотото сѫдопроизводство, то трѣбва да бѫде направено съзнателно отъ страната и съ цѣль да създаде доказателство на противната страна, а не да излиза случайно отъ обясненията на страната, какъвто е случая. Възиваемитѣ възражаватъ, че искането се доказвало още отъ писмото съ дата 12 май 1896 год., отправено отъ апелаторитѣ до Твиденъ Синове & Лисъ Олданъ, отъ извлечението отъ тефтеритѣ на А. А. Кромтонъ & С-ие, относително смѣтката имъ съ апелаторитѣ и отъ полицитѣ съ дати 5 ноемврий 1894 год., 20 ноемврий сѫщата година, 15 мартъ 1895 год. и 15 мартъ сѫщата година. Дѣйствително, отъ тѣзи документи се установява, че А. А. Кромтонъ & С-ие, иматъ да вcomponents отъ апелаторитѣ извѣстна сума, но отъ това не слѣдва, че иска на възиваемитѣ е доказанъ. — Както се каза по-горѣ отъ спогодителното се установява, че възиваемитѣ сѫ купили отъ А. А. Кромтонъ & С-ие вземането имъ по рѣшението, т. е., тѣ сѫ купили правото, което това рѣшение дава на послѣднитѣ; но не се установява, че тѣ сѫ купили вземането на сѫщитѣ по нѣкакви полици, или смѣтки по тефтеръ, отъ друга страна, отъ рѣшението не се вижда, на какво основание е то издадено. Така щото, щомъ не се установява, че спогодителното има за прѣдметъ вземането на А. А. Кромтонъ & С-ие по станѫлитѣ полици и смѣтката по тефтеритѣ, то тѣзи документи не могѫтъ да се зематъ за доказателство по иска на възиваемитѣ. А въ това положение на дѣлото, слѣдва иска на възиваемитѣ да се отхвърли, като се осѫдятъ послѣднитѣ на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, съгласно искането на противната страна и чл. 780 отъ гражданското сѫдопроизводство", — съ рѣшението си отъ 3 декемврий 1899 год. № 177, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Русенския окр. сѫдъ отъ 17 юний 1887 год. подъ № 195 и вмѣсто него постановява: отхвърля иска на Братия Щернбергъ, отъ гр. Русе, прѣдявенъ чрѣзъ повѣреника имъ адвоката Г. Губидѣлниковъ, противъ Константинъ Кирякoвъ Хаджопуло & С-ие, отъ сѫщия градъ, за 6546 лири английски 15 шилинга и 2 пени, или 165.286 л. зл., като неоснователенъ. Осѫжда Братя Щернбергъ да заплатятъ на Кон-

стантинъ Киряковъ Хаджопуло & С-ие осемь хиляди двѣстѣ и тридесеть и четири (8234) лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, както и за въ полза на хазната седемнадесеть (17) лева, за толкова незаплатени призовки". Срѣщу това рѣшение Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Братия Щернбергъ, подава въ Върховния Касац. Сѫдъ, касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенския апел. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 630 и 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно обѣзсилилъ стореното отъ отвѣтника самопризнание, вписано въ протокола на окр. сѫдъ съ дата 3 юний 1897 год. и не разрѣшилъ дѣлото на основание на даннитѣ находящи се въ него.

Прокурора заключи въ смисълъ: да се отмѣни обтѫженото рѣшение и се повърне дѣлото за ново разглеждане.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обяненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ съобразителната часть на потѫженото рѣшение става явно, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е оцѣнилъ даннитѣ и доказателствата по дѣлото, е намѣрилъ, искътъ на Братия Щернбергъ не е доказанъ и го е отхвърлилъ. Сѫдътъ е намѣрилъ, че искътъ не е доказанъ, за това, защото отъ спогодителното се констатирало, че А. А. Кромтонъ и С-ие сѫ продали на Бр. Щернбергъ вземането си срѣщу Хаджиопуло и С-ие, присѫдено съ рѣшение на Върховния сѫдъ въ Англия отъ 27 юлий 1896 год., а това рѣшение, като издадено отъ единъ чуждестраненъ сѫдъ, не може да служи за доказателство, че А. А. Кромтонъ и С-ие иматъ да вематъ признатата имъ сума и защотъ отъ другитѣ документи макаръ да се установява, че А. А. Кромтонъ и С-ие иматъ да вематъ отъ отвѣтницитѣ извѣстни суми, но не се доказва, че ищцитѣ сѫ купили вземането на А. А. Кромтонъ, именно по тия документи (полици и смѣтки по тефтеръ.) Дѣйствително оцѣнката на доказателствата е суверенно право на сѫдътъ по сѫщество и Върховния Касационенъ Сѫдъ, съгласно чл. 4 отъ закона за сѫдоустройството, нѣма право да провѣрява тази оцѣнка до тогава, до когато нѣма оплакване за извращение фактитѣ по дѣлото. Отъ разбирателството, обаче, на мотивировката на потѫженото рѣшение, въ свръзка съ даннитѣ по дѣлото, излиза на явѣ, че сѫдътъ е игнориралъ извѣстни факти и обстоятелства, които иматъ сѫществено значение, за правилното разрѣшение на дѣлото, а именно: 1) прѣди всичко сѫдътъ е отстранилъ неправилно отъ числото на прѣдставенитѣ въ полза на истцовата страна доказателства, самопризнанието, което Хр. Ивановъ, повѣреникъ на отвѣтницитѣ, е направилъ въ сѫдебното засѣдание на Русенския окрѫженъ съдъ отъ 3 юний 1897 год., за че довѣрителитѣ му длъжатъ на А. А. Кромтонъ прѣтендираната сума само, че не билъ тоя реда, по който тя трѣбвала да се събере. Сѫдътъ не е далъ значение на това самопризнание по двѣ съображения: 1) че Христо Ивановъ отказва да е далъ подобни обяснения отъ името на довѣрителитѣ си, и 2) че то не е дадено съ цѣль да създаде доказателства на противната страна, а е направено случайно. Тия съображения на сѫдътъ сѫ неоснователни, защото, съгласно чл. 400 ал. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, самопризнанието не може да бѫде вземено назадъ, ако не се докаже, че то е било направено послѣд-

ствие на грѣшка въ факта, а въ случая сѫдътъ не констатира, че сѫ биле прѣдставени такива доказателства, а и отъ дѣлото не са вижда това. Самопризнанието веднѫжъ направено прѣдъ сѫдътъ, съставлява пълно доказателство противъ страната, която го е направила, освѣнъ ако се докаже, че то е дадено по погрѣшка въ факта. Сѫдътъ прочее, като не му е далъ никаква сила и значение, е неправилно лишилъ истцовата страна отъ едно доказателство и е нарушилъ чл. 400 отъ гражданското сѫдопроизводство. II) Сѫдътъ при оцѣнката, която дава на рѣшението на Английския Върховенъ Сѫдъ, игнорира правното начало, че рѣшенията на сѫдилищата не създаватъ права за странитѣ въ процеса, а констатиратъ права сѫществующи отъ по-рано и че, слѣдователно, ако въ случая казаното рѣшение, като издадено въ една чужда държава, съ която България нѣма взаимность, не може да съставлява res judicata по спорътъ между странитѣ, нито пъкъ може да служи като документъ за доказателство на искътъ, то тия права, които сѫ констатирани, въ него рѣшение бихѫ могли да се установяватъ прѣдъ нашитѣ сѫдилища съ доказателсвата, които законътъ допуща. Че такъва е била мисъльта на сѫда, се вижда отъ послѣдното му съображение, въ което се казва, „че отъ прѣдставенитѣ документи не може да се приеме искътъ за доказанъ, понеже въ спогодителното се казвало, че А. А. Кромтонъ и С-ие продаватъ *правото, което иматъ по рѣшението,* а не се казвало, че продаватъ вземанието си по нѣкакви полици, или смѣтки“. Разбира се, че тѣзи полици и смѣтки, като датиратъ прѣди издаването на апелатив. рѣшоние, могѫтъ, въ свръзка съ другитѣ данни по дѣлото, да установятъ присѫденото въ рѣшението вземание въ полза на А. А. Крамтонъ и Сие. III) Сѫдътъ въ съобразителната часть на рѣшението си казва: „че отъ писмото съ дата 12 май 1896 год., отправено отъ Хаджопуло и С-ие до Твиденъ Синове & Листъ Олданъ, отъ извлѣчението на тофтеритѣ на А. А. Кромпонъ и С-ие и отъ прѣдставенитѣ полици се установява, че А. А. Кромтонъ и С-ие иматъ да вкематъ отъ отвѣтницитѣ извѣстни суми, но отъ това още не слѣдва, че искътъ е доказанъ, понеже не е установено, че съ спогодителното *е прѣхвърлено върху Братя Щернбергъ вземането на А. А. Кромтонъ и С-ие по тия полици и смѣтки по тефтери*“. Отъ даннитѣ по дѣлото, обаче, не се вижда, щото отвѣтницитѣ да сѫ оспорявали въпроснитѣ полици, нито сѫ възразявали, че тѣ се отнасятъ до друго вземане на А. А. Кромтонъ и С-ие. Явно е прочее, че сѫдътъ е изискалъ отъ истцитѣ по дѣлото доказването на едно обстоятелство, което отвѣтницитѣ не сѫ оспорявали и което въ случай че се оспоряваше, трѣбваше да бѫде установено отъ отвѣтницитѣ по дѣлото. Съ това си дѣйствие Русенския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 630 и 282 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото е рѣшилъ дѣлото не съгласно доводитѣ на странитѣ и защото неправилно е разпрѣдѣлилъ между странитѣ тяжестьта на доказателствата (onus probandi). IV) Отъ извлѣчението отъ търговскитѣ тефтери на А. А. Кромтонъ и С-ие се вижда, че сумитѣ по прѣдставенитѣ четири полици фигуриратъ въ съставения билянсъ, че цѣлата сума длъжима отъ Ходжопуло и С-ие възлѣзва на 6.546 английски лири, 15 шилинга и 2 пени — точно такава сума, каквато А. А. Кромптонъ и С-ие сѫ прѣхвърлили

върху Братия Щернбергъ съ тъй нарѣченото спогодително и че въ сѫщото извлѣчение е отбѣлѣзано прѣзъ м. августъ 1896 г., че Братия Щернбергъ сѫ се задължили на А. А. Кромтонъ и С-ие съ разписка (bill), платима на 7 февруарий 1897 год., срѣщу казаната сума. Тия данни, очивидно, иматъ важно значение за разрѣшаване въпроса, да ли креансата, която се съдържа въ английското рѣшение е една и сѫща съ тая, която се констатира въ прѣдставенитѣ при дѣлото четири полици и въ равносмѣтката, извлѣчена отъ търговскитѣ тефтери на А. А. Кромтинъ и С-ие. Отъ съображенията на сѫдътъ, обаче, не се вижда щото той да е ималъ прѣдъ видъ съдържанието на казаната равносмѣтка. Прочее, отъ всичко изложено по-горѣ, слѣдва да се заключи, че Русенския апелативенъ сѫдъ не е основалъ рѣшението си върху всичкитѣ данни по дѣлото и неправилно е обѣзсилилъ стореното отъ отвѣтната страна сампризнание, съ което си дѣйствие, той е нарушилъ чл. 630 и 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, което нарушиние е сѫществено; заради това, оплакването на касатора, че Руссенския апелативенъ сѫдъ е нарушилъ тия членове, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 3 декемврий 1899 год., подъ № 177, защото сѫ нарушени чл. чл. 630 и 400 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ Софийския апелативенъ сѫдъ, за ново разглеждване.

№ 35. — (202). — 23 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-ий, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на деветий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 26, по описътъ за 1899 година, на Мария П. Проданова, отъ гр, Габрово, като наслѣдница на покойния Пенчо Продановъ и настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, съ Пенчо Н. Халачовъ, отъ сѫщия градъ, за 400 лева златни, по записъ.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствува Мария П. Проданова, наслѣдница на покойния Пенчо Продановъ и настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, съ повѣреника си адвоката Иванъ Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ исково прошение, подадено на Габровския мирови сѫдия на 13 септемврий 1896 година, Пенчо Н. Халачевъ, отъ Габрово, е прѣдявилъ искъ за 442 лева и 54 ст. златни, по записъ, противъ Пенчовица Проданова, отъ сѫщия градъ, наслѣдница на покойния Панчо Продановъ и настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, като обяснява, че съ записъ отъ 25-и октомврий 1894 год., послѣдния му е дължалъ лева златни 400, които съ лихвитѣ, до датата на исковото прошение, възлизали на 442 л. и 54 ст., за това моли сѫдията да призове неговата наслѣдница и настойница на дѣцата му Пенчовица Проданова и я осѫди да му заплати отъ имота на покойния си мѫжъ горнята сума, лихвитѣ й по 12% годишно до окончателното изплащане и всичкитѣ сѫдебни и за водене дѣлото разноски. Мировия сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по това исково прошение гражданско дѣло, съ

рѣшението си отъ 28 януарий 1898 год. подъ № 60, е призналъ записа, съ дата 25 октомврий 1894 г., съ подписъ Пенчо Продановъ, за 400 лева златни, издаденъ въ полза на Пенчо Н. Халачовъ, за неистински изцѣло и е отхвърлилъ, като неоснователенъ, искътъ на послѣдния, като го е осѫдилъ да заплати на противната страна 22 лева право за водене на дѣлото и по 10 лева на всѣки едного отъ вѣщитѣ лица. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на ищеца Пенчо Н. Халачевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Севлиевския окр. сѫдъ, който като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че отвѣтницата не признава, че подписа въ записа е на покойния ѝ мѫжъ и не се счита да длъжи нищо на ищеца; обаче сѫдътъ, слѣдъ издирвание истинностьта на записа и изслушванието на странитѣ, съ опрѣдѣление, постановено въ засѣданието на 29-и септемврий н. г., е призналъ за дѣйствителенъ прѣдставения отъ ищеца записъ; че отъ този записъ се вижда, че Пенчо Продановъ е длъжалъ на ищеца 400 лева златни, които трѣбвало да му заплати на 25 октомврий 1895 год., а въ случай на незаплащане, да му плаща по 12% годишно лихва, начиная отъ падежа; че заедно съ лихвата до завѣждането на дѣлото дългътъ на Проданова по този записъ възлиза на 442 лева и 54 ст. златни и понеже длъжника се е поминалъ, то дългътъ му прѣминува въ тяжесть на наслѣдницитѣ, а именно, въ случая, на Пенчовица Проданова и на малолѣтнитѣ дѣца на покойния, на които тя е настойница; че ищеца иска да му се присѫдятъ лихви на сумата 442 лева и 50 ст. отъ завѣждането на дѣлото до окончателното изплащание, обаче това му искане е неосновотелно относително лихвитѣ на лихви 42 л. 54 ст., тъй като тѣзи лихви не сѫ поне за цѣли двѣ истекли години, както изисква чл. 137 ал. 3 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а се длъжатъ за врѣмето отъ падежа — 25 октомврий 1895 год. до завѣждането на дѣлото — 13 септемврий 1896 год., че впослѣдствие на това искътъ на ищеца се явява за основателенъ само относително главницата 400 лева златни и лихвитѣ по 12% годишно отъ падежа до изплащането; че страната, която губи дѣлото, плаща на противната сѫдебнитѣ разноски и за водене на дѣлото и заплаща на хазната недозаплатенитѣ берии; че понеже съ мировото рѣшение искътъ на ищеца е билъ отхвърленъ, а сега се признава за основателенъ и доказанъ, обжалваното рѣшение слѣдва да бѫде отмѣнено и замѣнено съ друго, съ което да се уважи искътъ на апелатора." Водимъ отъ тия съображения, Севлиевския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 5-й ноемврий 1838 год. подъ № 204, е постановилъ: „отмѣнява изцѣло рѣшението на Габровския мирови сѫдия отъ 29-й януарий 1898 г. подъ № 60. Осѫжда Пенчовица Проданова, отъ гр. Габрово, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Пенчо Продановъ, отъ гр. Габрово, и наслѣдница на послѣдния, да заплати отъ имотитѣ на сѫщия покоенъ на Пенчо Н. Халачевъ, отъ сѫщия градъ: 1) четиристотинъ лева златни (400), глави по записъ отъ 25 октомврий 1894 год., съ платецъ Пенчо Продановъ; 2) лихвитѣ на тая сума по 12% годишно отъ падежа — 25 октомврий 1895 год. до окончателното изплащане; и 3) седемдесеть и седемь лева сѫдебни и за водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а останалата часть отъ искътъ на Халачева се отхвърля, като неосновотеленъ. Осѫжда

сѫщата въ горнитѣ ѝ качества, да заплати на хазната четири (4) лева за толкова издадени и незаплатени призовки въ тая инстанция и на вѣщитѣ лица: Ив. Саламановъ, Б. Джамбазовъ и Василъ Беязовъ, отъ Севлиево, по четири (4) лева всѣкиму, а на вѣщитѣ лица: Д. Малчевъ, К. Рачевъ и К. Ангеловъ, отъ Габрово, по десеть (10) лева всѣкиму." Срѣщу това рѣшение Мария П. Проданова, като наслѣдница на покойния Пенчо Продановъ и настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, е подала касационна жалба, въ която тя, както и нейния повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, молятъ за отмѣнението му на това основание, че при издаванието му Севлиевския окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 471 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че изопачилъ заключението на назначенитѣ въ първата инстанция вѣщи люди, като приелъ, че въ това заключение не е опрѣдѣлено точно и ясно вѣрностьта на подписа на покойния Пенчо Продановъ въ прѣдставения отъ ищеца записъ, тогава когато тия вѣщи люди ясно и положително сѫ се произнесли, че тоя подписъ не е истински и нѐ се произнесълъ по тѣхното заключение; 2) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство съ това, че, като се основалъ на заключението на назначенитѣ въ втората инстанция вѣщи люди, не се произнесалъ, мнѣнието на кого отъ тѣхъ прѣдпочита, прѣдъ видъ на това, че тѣ си противорѣчатъ по между си; 3) чл. чл. 463 и 465 отъ сѫщото сѫдопроизводство съ това, че допустналъ назначението на нови вѣщи люди, при всичко, че назначенитѣ въ първата инстанция, въ изложението на своето заключение, сѫ ясни, точни и единодушно съгласни и тѣ сѫ специалисти, а назначенитѣ въ втората инстанция не сѫ такива; 4) чл. чл. 58, 451, 456, 463, 465 и 630 отъ гражд. сѫдопр., съ това, че изопачилъ искането ѝ за назначението на нова експертиза, като приелъ това ѝ искане за отводъ противъ членоветѣ на втората експертиза; 5) чл. 413 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че ѝ прѣдложилъ клѣтва, че у нея не се намиратъ тефтеритѣ на покойния ѝ съпругъ, тогава, когато ней клѣтва не е могла да се прѣдлага, понеже тя участвува въ дѣлото като настойнвца на малолѣтни дѣци.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касаторката да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) Първото и третото оплаквания на касаторката сѫ неоснователни, тъй като назначението на вѣщи люди по едно гражданско дѣло има за цѣлъ да се даде едно освѣтление на сѫда по прѣдмети, за обсѫжданието на които се изискватъ особни научни, тѣхнически, или домакински познания, които сѫдиитѣ не притѣжаватъ. Вслѣдствие на това, когато по едно дѣло, при все че сѫ били назначавани вѣщи люди, за да дадѫтъ своето заключение по извѣстенъ прѣдметъ, сѫда не намѣри достатъчно освѣтление за себѣ си по тоя прѣдметъ въ заключението на вѣщитѣ люди, закона (чл. 465 отъ гражданското сѫдопроизводство) му дава право, или да поиска отъ послѣднитѣ допълнителни обяснения, или пъкъ да назначи други вѣщи люди, които да дадѫтъ своето заключение по сѫщия прѣдметъ. Отъ мотивитѣ на опрѣдѣлението, съ което Севлиевския окр. сѫдъ е постановилъ да се

извърши нова експертиза (помѣстено въ протокола по засѣданието му на 20-и априлий 1898 год.) не се установява, щото казания съдъ да е изопачилъ съ нѣщо заключението на назначенитѣ въ първата инстанция вѣщи люди, както това твърди касаторката, нъ се вижда, че сѫщия сѫдъ е намѣрилъ, че за истинностьта на подписа на покойния Пенчо Продановъ въ прѣдставения отъ ищеца записъ, той не ще може да се произнесе само по изложението на назначенитѣ въ първата инстанция вѣщи люди, прѣдъ видъ на това, че отъ това изложение не може да се види, дали вѣщитѣ люди опрѣдѣлятъ точно и ясно вѣрностьта на подписа въ горѣспомѣнатия записъ съ другитѣ подписи на покойния Пенчо Продановъ. А щомъ като Севлиевския окр. сѫдъ е намѣрилъ за себѣ си заключението на назначенитѣ въ първата инстанция вѣщи люди за непълно и не ясно, то той е ималъ право, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 465 отъ гражд. сѫдопроизводство, да назначи нови вѣщи люди и да основе своето рѣшение на тѣхното заключение, безъ да взема въ внимание заключението на назначенитѣ въ първата инстанция вѣщи люди (за което касаторката прави оплакване), което, съ назначаванието на нови вѣщи люди, се обѣзсилва и губи всѣкакво значение по дѣлото. Отъ друга страна, ако касаторката е́ намѣрила, че назначенитѣ въ втората инстанция вѣщи люди не сѫ специалисти, то тя е трѣбвало да направи за това своеврѣменно, още прѣди разпита на тия вѣщи люди, заявление, обаче такова заявление не е направила. 2) Сѫщо е неосновятелно и второто оплакване на касаторката, тъй като по дѣлата, които сѫ подсѫдни първоинстанционно на мировитѣ сѫдии, закона не задължава сѫдилищата въ мотивитѣ на своитѣ рѣшения, или опрѣдѣления да правятъ подробно изложение за направената отъ тѣхъ оцѣнка на заключението на вѣщитѣ люди. 3) Така сѫщо е неосновятелно и четвъртото оплакване на касаторката, тъй като отъ протокола, държанъ по засѣданието на Севлиевския окр. сѫдъ на 29-и септемврий 1898 год., се вижда, че нейния повѣреникъ е искалъ назначението на нови вѣщи люди, прѣдъ видъ на това, че назначенитѣ отъ казания сѫдъ не били специалисти и въ своето заключение си противорѣчили по между си, като при това, за подкрѣпление на искането си, се е основалъ на чл. чл. 451 и 456 отъ гражданското сѫдопроизводство; изложено по такъвъ начинъ това искане, то е могло да се разбира като единъ отводъ противъ назначенитѣ отъ Севлиевския окр. сѫдъ вѣщи люди. Така е било разбрано и разрѣшено то и отъ казания сѫдъ, слѣдователно тукъ нѣма извращение, нъ има едно тълкувание на това искане, а пъкъ правилностьта на тълкуването, което сѫда по сѫщество дава на обясненията и исканията на странитѣ, съгласно постановленията на чл. 4 отъ закона за устройството на сѫдилищата, не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ. 4) Сѫщо така е неосновятелно и петото оплакване на касаторката, не само за това, че изложеното въ него заявление тя не е правила при разглеждането на дѣлото въ инстанциитѣ по сѫщество, нъ и за това, че запрѣщението, което чл. 413 п. 2 отъ гражд. сѫдопроизводство прѣдвижда, се относи до рѣшителната клѣтва, нъ не и до клѣтвата, която по чл. 363 отъ сѫщото сѫдопроизводство се прѣдлага отъ сѫда и каквато е прѣдложената на касаторката и положена отъ нея клѣтва. А че това е така, явно става отъ втората

алинея на послѣдния членъ, отъ смисълта на постановленията на която се вижда, че такава клѣтва може да се прѣдлага и по дѣла, които иматъ свръзка съ интереситѣ на държавата, окръжията и общинитѣ, тогава, когато за прѣдлаганието на рѣшителна клѣтва по подобнитѣ дѣла, е прѣдвидено сѫщото запрѣщение (чл. 413 п. 3), което е прѣдвидено и за дѣлата, които иматъ свръзка съ интереситѣ на непълнолѣтни лица.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Мария П. Проданова, като наслѣдница на покойния Пенчо Продановъ и настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, срѣщу рѣшението на Севлиевския окр. сѫдъ отъ 5-и ноемврий 1898 г., подъ № 204, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 36 — (211) — 22 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесетий май хилядо и деветстотинъ година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 139, по описьтъ за 1900 год., на С. Д. Бобчевъ, отъ гр. София, съ Иванъ Андрѣевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху стока, принадлѣжаща на П. Якузопулосъ.* — Въ засѣданието се яви С. Д. Бобчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Андрѣевъ, отъ гр. София, завѣлъ искъ срѣщу Пантелей Якозопулосъ и С. Д. Бобчевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане на неправилно наложенъ запоръ върху негови вѣщи, като въ исковото си прошение, подадено на III Софийски градски мирови сѫдия, обяснява, че на основание единъ изпълнителенъ листъ на С. Д. Бобчевъ къмъ длъжника Пантелей Якозопулосъ, сѫдебния приставъ на IV участъкъ, по искането на С. Д. Бобчевъ, наложилъ запоръ на нѣкои движими вѣщи, описани въ протокола му отъ 16 юлий 1897 год., като принадлѣжащи на Якузопулоса, когато тѣ въ сѫщность принадлѣжали на Ив. Андрѣевъ. Мировия сѫдия разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 31 октомврий 1897 год., осѫдилъ С. Д. Бобчевъ да вдигне неправилно наложения запоръ отъ вѣщитѣ на Ив. Андрѣевъ и да заплати на послѣдния 42 лева 50 ст. разноски и въ хазната 10 лева. По въззивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на С. Д. Бобчевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който като го е разгледалъ, съ рѣшението си отъ 4 май 1898 год. № 239, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение и осѫдилъ С. Д. Бобчевъ да заплати на Ив. Андрѣевъ тридесеть лева за водене дѣлото въ втората инстанция. Недоволенъ и отъ това рѣшение С. Д. Бобчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, касационна жалба, съ която е искалъ отмѣнението му на основание нарушенията изложени въ касационната му жалба. Върховния Касационенъ Сѫдъ разгледалъ дѣлото на 30 септемврий 1899 год. и съ рѣшението си отъ сѫщата дата подъ № 345, отмѣнилъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 4 май 1898 год. № 239, защото при издаванието му Софийския окр. сѫдъ билъ нарушилъ чл. 107 отъ

анското сѫдопроизводство и повърналъ дѣлото за ново разглеждане щия сѫдъ. Софийския окр. сѫдъ наново разгледалъ дѣлото и за пението му, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ петитума на исковото ние на ищеца сега възиваемъ, както и отъ обясненията му дадени дъ двѣтѣ инстанции, става явно, че той прѣтендира отъ днешния оръ вдиганието на секвестра отъ собственнитѣ му мобели, подробно ни въ описния протоколъ отъ 16 юлий 1897 год. на сѫдебния въ при сѫдътъ, и които апелатора секвестиралъ за дългъ на П. улосъ, като принадлѣжащи на послѣдния, а за доказателство на я прѣтенция възиваемия се осланялъ на свидѣтелски показания. ително отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция ли: Михалъ Жабовъ и Кочо Плачковъ напълно се установява че на основание сключения на 10 юлий 1897 год. между П. Яку-ъ и Ив. Андрѣевъ договоръ, за покупко-продажба, въпроснитѣ преминали върху купувача Андрѣевъ, който за тая цѣлъ запла-кузопулосу хилядо шестотинъ четиредесеть и единъ (1641) лева ующия начинъ: 480 лева прѣхваналъ за наемъ на зданието си, държано подъ наемъ отъ Якузопулосъ, 420 лева (заплатилъ), задължилъ се да заплати на слугитѣ на послѣдния и на Ив. Гешовъ по полица 741 лева, за която порѫчителствувалъ. Тъй че не подлѣжи на съмнение какво на 10 юлий 1897 год. мобелитѣ, вдигането на секвестра отъ които се иска, сѫ се намѣрвали въ рѫцѣтѣ на новия имъ прѣобретателъ, а пъкъ секвестра, както това се констатира отъ описния протоколъ на сѫдебния приставъ, което впрочемъ не е и спорно между странитѣ, е наложенъ едва на 16 сѫщия мѣсецъ юлий 1898 год. Слѣдователно, щомъ въ момента на налагане секвестра мобелитѣ сѫ били прѣдстанали да бѫдатъ собственни на апелаторова длъжникъ, а сѫ се намѣрвали въ фактическото и юридическо владѣние и распорѣждание на възиваемия, то неправилно сѫ секвестирани за дългъ на чуждо лице и като така слѣдва да се вдигне секвестра, както мого правилно е постѫпилъ въ това отношение и мировия сѫдия, рѣшението на когото ще трѣбва да се потвърди. Обстоятелството, че апелатора притѣжавалъ обѣзпечителна заповѣдь срѣщу Якузопулосъ много по рано отъ датата на сключване договора за покупко-продажбата на казанитѣ мобели, не може да има абсолютно никакво значение, тъй като всѣко запрѣщение произвѣжда своя ефектъ и поражда права, за лицето което налага запрѣщението, отъ когато се извърши описътъ на движимитѣ имоти, а за недвижимитѣ отъ записването въ запретителната книга прѣдъ надлѣжния нотариусъ, или мирови сѫдия. Твърдението на апелатора въ жалбата му, че възиваемия се задължилъ да заплати земанията на всички кредитори на Якозопулосъ, тоже е неосновотелно, защото съ никакви доводи не е подкрѣпено. Не основателна е така сѫщо силката, която първоначалния отвѣтникъ прави върху чл. 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото споредъ разума на тоя членъ, кредитора на П. Якозопулосъ, въ случая С. Д. Бобчевъ, би ималъ право и законно основание да иска унищожаванието на сдѣлката, сключена между негова длъжникъ и днешния възиваемъ само тогава, ако, на общо основание, докажеше, че П. Якозопулосъ е билъ дѣйствително въ неоплатно състояние и че това послѣдното е

произлѣзло най-главно отъ тази именно сдѣлка, която той сключилъ съ Ив. Андрѣевъ и която е увеличила неговата несъстоятелность, а доказателства по настоящия процесъ въ тая смисъль нѣма прѣдставени отъ страна на апелатора, но напротивъ сѫществуватъ данни въ дѣлото (свидѣтелски показания), отъ които се установява, че имотното състояние на Якозопулосъ, не само, че не се е намалило, но напротивъ срѣщу тия мобели Андрѣевъ е далъ единъ еквивалентъ отъ 1641 лева. Така щото въ данни случай и дума не може да става, че сдѣлката е sine gausa сключена по начинъ такъвъ за да се лишатъ кредиторитѣ на Якозопулосъ отъ възможностьта да бѫдатъ удовлѣтворени въ своитѣ креанси. Домогването на апелатора съ свидѣтели да установи, че въ момента на сключвание сдѣлката между П. Якозопулосъ и възиваемия Ив. Андрѣевъ, послѣдния знаялъ за неоплатното състояние на първия, е неоснователно и безъ значение за правилното разрѣшение на процеса, едно защото това искане се прави много кѫсно (чл. 254 отъ гражданското сѫдопроизводство) и възиваемия е противенъ да се прѣдставляватъ нови доказателства при това положение на дѣлото, и друго, защото установяванието съ свидѣтелски показания на обстоятелството, че възиваемия знаялъ за задължняването и несъстоятелностьта на П. Якозопулосъ, ни най малко не би могло да ползува апелатора, прѣдъ видъ на установения вече фактъ, че сдѣлката не е безъ причина. Еднакво не основателно е искането на апелатора и по отношение рѣшителната клѣтва, прѣдложена на възиваемия въ слисълъ, че послѣдния заедно съ П. Якозопулосъ не се сключили тая сдѣлка съ цѣль да лишатъ кредиторитѣ на Якозопулосъ отъ възможностьта да бѫдатъ удовлѣтворени въ земанията си, тъй като така формулирана рѣшителната клѣтва се касае до установяванието на обстоятелства отъ прѣстѫпенъ характеръ и като така, то по силата на чл. 413 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, тя е недопустима. При това положение на доказателствата, рѣшението на мировия сѫдия подлѣжи да бѫде потвърдено, а апелативната жалба на възивника, като неподкрѣпена съ никакви нови доказателства, слѣдва да се остави безъ послѣдствие", — съ рѣшението си отъ 7 декемврий 1899 год. подъ № 505, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на III Софийски градски мирови сѫдия, отъ 31 октомврий 1897 год., подъ № 1598, а апелативната жалба на С. Д. Бобчевъ, подадена срещу сѫщото рѣшение, като неоснователна се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда С. Д. Бобчева, отъ гр. София, да заплати на Ив. Андрѣевъ, изъ сѫщия градъ, тридесеть и шесть 36 лева и 80 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ тѫзи инстанция, както и въ полза на хазната 2 лева, за толкова незаплатени призовки". Срѣщу това рѣшение С. Д. Бобчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, касационна жалба, въ която се оплаква, чe Софийския окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл: 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 87, 629 и 725 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не му допустналъ нито свидѣтели, нито клѣтва, за да установи, че когато Ив. Андрѣевъ е купувалъ отъ П. Якозопулосъ стоката му, знаялъ е, че послѣдния не е можелъ да плаща дълговетѣ си и че е било направено разпорѣждание отъ сѫдебния приставъ да се наложи запоръ по негово (касаторово) искане върху въпросната стока.

Прокурора въ заключението си като намира оплакването на касатора за неоснователно, полага да се остави касационната му жалба безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ протокола на Софийския окрѫженъ сѫдъ съ дата 19 ноемврий 1899 год. се констатира, че сѫдътъ не е допусналъ исканитѣ отъ касатора свидѣтели, защото обстоятелството, за което тѣ се викатъ, не ще да има рѣшающе значение за спорътъ. Свидѣтелитѣ, както се вижда отъ казания протоколъ, сѫ викани да установятъ, че въ врѣмето на купуването мобелитѣ на Якозопулосъ, Иванъ Андрѣевъ е зналъ, че Якозопулосъ е билъ задължнялъ и почти на испадване въ несъстоятелность. Това обстоятелство макаръ и да бѫде установено, неможе да повлѣче унищожението на сключената сдѣлка между Ив. Андрѣевъ и П. Якозопулосъ, тъй като, по силата на чл. 140 отъ закона за задълженията и договоритѣ, за да може кредиторътъ да иска унищожението на единъ актъ, извършенъ отъ негова длъжникъ, трѣбва да докаже: 1) че този актъ му е причинилъ врѣда т. е., въ случая да установи, че длъжника не е ималъ други имотъ освѣнъ въпроснитѣ мобели, купени отъ Иванъ Андрѣевъ; 2) че длъжника е направилъ този актъ съ цѣль да го увреди въ неговитѣ права за получване на вземането си и 3) че и третото лице, въ случая купувача, е знаяло, че съ този актъ се увреждатъ интереситѣ на кредитора. Прочее, съ свидѣтелитѣ, като не се е искало доказването на казанитѣ три елимента, които съставляватъ Паулияновата акция (actio Pauliana), сѫдътъ правилно е отказалъ допущанието на тия свидѣтели. Отъ сѫщия протоколъ се вижда, че сѫдътъ не е допусналъ прѣдложената отъ касатора рѣшителна клѣтва на основание чл. 413 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото тя се отнасяла до обстоятелства свързани съ прѣстѫпно дѣяние. Съдържането на клѣтвата е било слѣдующето: „да се закълне Ив. Андрѣевъ, че въ врѣме на покупката не е знаялъ, че Якозопулосъ не е билъ задължнялъ до испадване въ несъстоятелность и че тѫзи сдѣлка не е направена между тѣхъ съ цѣль да лишѫтъ крѣдиторитѣ на Якозопулосъ отъ удовлѣтворение по единъ измамливъ начинъ". Това дѣяние — извършване сдѣлка съ цѣль да причини щета на кредиторитѣ — е прѣстѫпно и се прѣдвижда и наказва по чл. 379 отъ наказателния законъ. Прѣдъ видъ на това, Софийсия окр. сѫдъ правилно не е допусналъ и клѣтвата прѣдложена отъ касатора. Отъ казаното по горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора, че сѫдътъ не му допусналъ нито свидѣтели, нито клѣтва по това дѣло, е неоснователно.

Заради това, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на С. Д. Бобчевъ, срѣщу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 декемврий 1899 год. № 505, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 37 — (218) — 3 юний 1900 год. Вь имего на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Атанасъ М. Ташевъ, Доси Иконоиовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 137, по описа за 1900 год., на Старо-Загорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Д-ръ Михаилъ Коджабашевъ, отъ гр. София, за повръщане 8353 л. и 85 ст. златни, отпуснати като стипендия.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствувахѫ: юрисконсулта при Министерството на Финанситѣ Статъ Радановъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, и адвоката Александъръ Радевъ, въ качеството си на повѣреникъ на отвѣтника Д-ръ Михаилъ Коджабашевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ искова молба отъ 2 юний 1895 год. до Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ, Старо-Загорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е прѣдявилъ искъ срѣщу Д-ръ М. Коджабашовъ, за 8353 лева златни и 83 ст., заедно съ лихвитѣ имъ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, като излага, че държавата отпущала на отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ стипендия за изучване медицината въ Франция прѣзъ врѣмето отъ 1 септемврий 1887 год. до 1 декемврий 1891 год., всичко 4 години и 3 мѣсеци, размѣра на която стипендия за всичкото врѣме възлизалъ на 8352·83 л. златни, и че срѣщу тая стипендия Д-ръ М. Коджабашовъ, съгласно чл. 27 отъ закона за стипендиитѣ и съгласно даденото му писменно задължение, е билъ длъженъ да служи на държавата толкова врѣме, колкото е получавалъ стипендията, по назначение отъ надлѣжната власть, обаче той (Д-ръ М. Коджабашовъ) служилъ само отъ 17 януарий 1892 год. до 1 юлий 1894 год. включително, т. е. 2 години 5 мѣсеца и 14 дни, въ гр. Стара-Загора, по назначение отъ властьта. Прѣдъ видъ на това и на основание чл. 28 отъ закона за стипендиитѣ, казания открѫженъ управитель е искалъ осѫждането на отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ да заплати на държавното съкровище горното количество. Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 31 януарий 1897 год. подъ № 46, издадено по завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, е осѫдилъ Д-ръ М. Коджабашовъ да заплати на държавното съкровище напълно исканата сума отъ Старо-Загорския окрѫженъ управитель, лихвитѣ ѝ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Отъ това рѣшение на Старо-загорския окрѫженъ сѫдъ останалъ неблагодаренъ Д-ръ М. Коджабашовъ и го е обтѫжилъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си подъ № 431, отъ 2 декемврий 1898 год., е измѣнилъ това на Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ и е осѫдилъ отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ да заплати на държавното съкровище само 3073 л. златни заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 17 юний 1895 год. до изплащането. И отъ това рѣшение на апелативния сѫдъ е останалъ неблагодаренъ отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ и е подалъ противъ него касационна жалба прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си, подъ № 283, отъ 24 юний 1899 год., е отмѣнилъ това на апелативния сѫдъ подъ № 431/1898 година, за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и е постановилъ дѣлото да бѫде разгледано

повторно отъ сжщия апелативенъ сждъ, при другъ съставъ. Като е разгледалъ отново дѣлото, Пловдивския апелативенъ сждъ за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ прѣдставенитѣ отъ двѣтѣ страни книжя въ двѣтѣ инстанции: прѣписъ отъ прошението на Коджабашова до Министра на Просвѣщението съ дата 11 юлий 1887 год., съ което е искалъ стипендия; прѣписъ отъ извлѣчение изъ приказа подъ № 301, съ дата 26 августъ 1887 год., съ който се отпуща на Коджабашова стипендия въ размѣръ на 1600 л. годишно за изучване медицината въ гр. Монпелье (Франция); прѣписъ отъ даденото задължително отъ Коджабашова, съ дата 12 септемврий 1887 год., съ което се задължава сжщия, слѣдъ свършването курса, по разпорѣждането на правителството, да прослужи на държавна служба, каквато намѣри то за добрѣ и въ който градъ да е, толкова години, колкото се продължи стипендията му, а въ противенъ случай да повърне иждивената сума за него; прѣписи отъ приказитѣ на Министерството на Просвѣщението подъ № № 425, 524, 73, 215, 685, 886, 112, 283, 442, 341, 798, 59, 244, 702, 42, 363, 547 и 1014, съ дати: 7 октомврий 1887 год., 19 ноемврий с. г., 13 февруарий 1888 год., 29 априлий с. г., 17 октомврий с. г., 25 ноемврий с. г., 16 февруарий 1889 год., 3 май с. г., безъ дата, 3 юний 1889 год., 1 ноемврий с. г., 30 януарий 1890 год., 27 априлий с. г., 7 ноемврий с. г., 22 януарий 1891 год., 24 май с. г., 10 августъ с. г.. и 15 ноемврий с. г., съ които сж били отпущани суми Коджабашову за изплащане въ университета таксит̂ѣ по държанитѣ отъ него изпити и за завръщането му въ България слѣдъ свършването на наукитѣ си; прѣписъ отъ приказа на Министерството на Народното Просвѣщение, подъ № 76, отъ 13 февруарий 1888 год., съ който се увеличава стипендията на Коджабашова отъ 1600 л. на 1800 л.; прѣписъ отъ рапорта на Старо-Загорския окржженъ управитель подъ № 1736 и съ дата 7 априлъ 1895 год., съ който сжщия управитель съобщава на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, че Д-ръ М. Коджабашовъ като билъ прѣмѣстенъ съ указъ, подъ № 492, отъ 29 май 1894 г., отъ длъжностьта Старо-Загорски окржженъ лѣкарь, за такъвъ въ гр. Хасково, отказвалъ да приеме новата си длъжность, та да се завѣдяло дѣло срѣщу него възъ основание чл. 28 отъ закона за държавни стипендии; прѣписъ отъ заявлението съ дата 5 юлий 1894 год. на Д-ръ М. Коджабашовъ до дирекцията санитарна, съ което първия си подава оставката, вслѣдствие прѣмѣстяването му отъ Старо-Загорски окржженъ лѣкарь за такъвъ въ гр. Хасково; прѣписъ отъ доклада подъ № 3226 за уволнението на Д-ръ М. Коджабашовъ отъ длъжностьта Хасковски окржженъ лѣкарь, отъ 1 юний 1894 год., въ който день прѣстаналъ да служи; прѣписъ отъ указа подъ № 638, съ който Д-ръ Коджабашовъ е уволненъ отъ 1 юлий 1894 год. отъ длъжностьта Хасковски окржженъ лѣкарь; заявление до санитарната дирекция, съ дата 18 юлий 1896 год., на Д-ръ М. Коджабашовъ, съ което послѣдния иска да му се повърне държавната служба, или да му се даде друга подобна; удостовѣрение подъ № 2447 и съ дата 30 май 1897 год. на санитарната дирекция, съ което се удостовѣрява, че Д-ръ М. Коджабашовъ, вслѣдствие на неговото заявление, билъ назначенъ за ординаторъ при Старо-Загорската болница, съ приказъ отъ 1 юлий 1896 год., отъ когато и до издаването на удостовѣрението се намиралъ

на държавна служба и то напослѣдъкъ е управитель-лѣкарь на оспенния институтъ, и свидѣтелство на сѫщата дирекция подъ № 1908 и съ дата 9 май 1898 год., съ което се установява, че Д-ръ Коджабашовъ отъ 12 юлий 1896 год. служи непрѣкѫснато по нейното вѣдомство, — се установява по единъ положителенъ начинъ, какво отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ е получилъ, като държавенъ стипендиантъ по медицината, исканата отъ него сума отъ Старо-Загорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, въ размѣръ на 8353 лева златни, за която сума се е задължилъ да я повърне въ случай, че не прослужи толкова години, колкото е получавалъ стипендия, на държавна служба по разпорѣждането и назначението на правителството и че слѣдъ свършването на наукитѣ си прослужилъ на държавна служба, като Старо-Загорски окрѫженъ лѣкарь не 4 години 3 мѣсеца, колкото врѣме е получавалъ стипендия, а само 2 години, 5 мѣсеца и 14 дни, слѣдъ което, по причина на прѣмѣстване, си далъ оставката отъ държавна служба, която и била приета, а при това още, че той отвѣтника Д-ръ М. Коджабашевъ е билъ приетъ, по негово собствено желание, на държавна служба и на тая служба се намира до сега и е прослужилъ не толкова години, колкото се е задължилъ да служи за получаваната отъ него стипендия, но почти двойно повече. Ще рѣче, че държавата, която е сключила договора съ Д-ръ М. Коджабашовъ да му отпуща стипендия за изучване медицината, срѣщу задължение отъ него да прослужи толкова години на държавна служба, слѣдъ свършванието на наукитѣ си, колкото врѣме е получавалъ стипендия, се е съгласила тая си служба рѣчения отвѣтникъ Д-ръ Коджабашовъ да прослужи и слѣдъ като си е вѣднѫжъ далъ оставката отъ държавната служба подиръ свършванието на наукитѣ си прѣди срока, до който той е билъ длъженъ да служи. А щомъ това е така и щомъ като Д-ръ Коджабашовъ е прослужилъ повече врѣме, отъ колкото е получавалъ стипендия и отъ колкото се е задължилъ да служи на държавна служба, макаръ и прѣкѫснато, за което се е съгласила държавата, то искътъ на Ст. Загорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срѣщу Д-ръ М. Коджабашовъ (въззивника) е неоснователенъ, понеже съгласно чл. 70 отъ закона за задълженията и договоритѣ, страната, срѣщу която задължението не е изпълнено, може, или да иска другата страна да изпълни договора (задъжението си), както това е сторила държавата и Д-ръ Коджабашовъ си изпълнилъ задължението, или пъкъ да поиска чрѣзъ сѫдъ унищожението на самия договоръ, което държавата не е сторила по договора ѝ съ Д-ръ Коджабашовъ. Прѣдъ видъ на това само, въззивната жалба на Д-ръ М. Коджабашовъ, срѣщу рѣшението на Ст. Загорския окр. сѫдъ подъ № 46 отъ 31 януарий 1897 год., е основателна и приемлива, вслѣдствие на което и трѣбва да бѫде отмѣнено първоинстанционното рѣшение, като се отхвърли искътъ на Ст. Загорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище. Що се касае до искането на Д-ръ М. Коджабашовъ (въззивника) да се отсѫди истцовата страна (държавното съкровище) за да му заплати сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, то това негово искане е неоснователно и несправедливо, защото той самъ, съ подаванието на оставката си отъ

държавната служба, е станалъ причина да се завѣде дѣлото срѣщу него отъ Ст. Загорския окр. управитель, като прѣдставитель на хазната." Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскѝя апелативенъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 24 ноемврий 1899 год. подъ № 403, е отмѣнилъ онова на Ст. Загорския окр. сѫдъ отъ 31 януарий 1897 год. подъ № 46 и е отхвърлилъ прѣдявения отъ Ст. Загорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, искъ по това дѣло, противъ Д-ръ М. Коджабашевъ. Срѣщу това рѣшение сѫ подали касационни жалби, както истеца Ст. Загорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, така и отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ. Ст. Загорския окр. управитель въ своята касационна жалба моли за отмѣнението на обтѫженото рѣшение на това основание, че при издаването му Пловдивския апелетивенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че при разрѣшението на дѣлото не се основалъ исключително на сключения между държавното сържровище и Д-ръ Коджабашовъ договоръ и законитѣ, които сѫ били въ дѣйствие по врѣмето, когато тоя договоръ е билъ сключенъ, но се основалъ на чл. 70 отъ закона за задълженията и договоритѣ, който не е билъ въ сила по онова врѣме. Отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ въ касационната си жалба моли за отмѣнението на обтѫженото рѣшение главно на това основание, че при издаванието му Пловдивския апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. 780 отъ гражданското сѫдопраизводство съ това, че не му присѫдилъ възнаграждение за водене на дѣлото и сѫдебнитѣ разноски, при всичко, че дѣлото е разрѣшено въ негова полза.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на Ст. Загорския окр. управитель да се остави безъ послѣдствие, а оная на отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ, да се уважи, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) Оплакването на прѣдставителя на държавното съкровище, че Пловдивския апелативенъ сѫдъ, при разрѣшението на настоящето дѣло, неправилно се е основалъ на чл. 70 отъ закона за задълженията и договоритѣ, прѣдъ видъ на това, че тоя законъ не е билъ въ сила по онова врѣме, когато между държавното съкровище и отвѣтника Д-ръ Михаилъ Коджабашовъ е билъ сключенъ договоръ за отпущането стипендия на послѣдния, е неоснователно, тъй като провѣдения въ тоя членъ принципъ, че може да се иска, или изпълнението на единъ двустраненъ договоръ, или унищожението му и заедно съ това обѣзщетение за врѣдитѣ и загубитѣ, произлѣзли отъ неизпълнението му, не е нѣкой новъ принципъ, който да е провѣденъ у насъ за пръвъ пѫть съ закона за задълженията и договоритѣ. Като принципъ, който е основанъ на здравия разумъ и справедливостьта, той е напълно приложимъ и къмъ ония договори, които сѫ били сключени и прѣди издаването на закона за задълженията и договоритѣ, толкова повече, че въ постановленията на законитѣ, които сѫ били въ дѣйствие прѣди издаванието на тоя законъ, не сѫществуватъ никакви постановления, които да исключаватъ приложението на тоя принципъ. Отъ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ се вижда, че сѫщия сѫдъ, при всичко, че дѣлото е разрѣшено въ полза на отвѣтника Д-ръ Михаилъ Коджабашовъ,

не е удовлѣтворилъ искането на повѣреника на послѣдния, за да се присѫди на довѣрителя му възнаграждение за водене на дѣлото и направенитѣ сѫдебни разноски, по съображение, че той, отвѣтника, съ даването оставката си отъ службата, сталалъ причина за да се завѣде срѣщу него дѣло отъ държавното съкровище. Това сѫждение на Пловдивския апелативенъ сѫдъ не може да се признае за правилно, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 780 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ който ясно и изрично е казано, че „тѫжащия се, противъ когото е постановено рѣшението, освѣнъ възнаграждението за водене на дѣлото, е длъженъ, по искането на противната страна, да върне и всичкитѣ направени отъ послѣдната сѫдебни разноски по това дѣло". Прѣдъ видъ на тия ясни постановления и прѣдъ видъ на това, че обтѫженото рѣшение е постановено противъ държавното съкровище, Пловдивския апелативенъ сѫдъ бѣше длъженъ да удовлѣтвори искането на повѣреницитѣ на отвѣтника Д-ръ М. Коджабашовъ, да присѫди въ полза на послѣдния възнаграждение за водене на дѣлото и за направенитѣ отъ него сѫдебни разноски. Наистина настоящето дѣло прѣдставлява тая особеность, че то първоначално правилно е било завѣдено и водено отъ прѣдставителитѣ на държавното съкровище, но това обстоятелство можеше да даде основание на Пловдивския апелативенъ сѫдъ само да осѫди отвѣтника да заплати на държавното съкровище възнаграждение за водене на дѣлото и за сѫдебнитѣ разноски за това производство, което е станало по вината на първия, нъ за производството, което е станало исключително по вината на прѣдставителитѣ на държавното съкровище слѣдъ като отвѣтника е започналъ да изпълнява и е изпълнилъ своето задължение по договора за отпущанието нему стипендия, казания апелативенъ сѫдъ не е ималъ никакви основания да не присѫжда на отвѣтника такова възнаграждение. А отъ всичко това слѣдва, че и оплакването на отвѣтника, за нарушението отъ сѫщия апелативенъ сѫдъ на постановленията на чл. 780 отъ гражданското сѫдопроизводство, се явява основателно и че молбата му за отмѣната на обтѫженото рѣшение, по отношение на опрѣдѣлението възнаграждението за воденето на дѣлото и за направенитѣ сѫдебни разноски, подлѣжи да бѫде удовлѣтворена.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 24 ноемврий 1899 год. подъ № 403, защото е нарушенъ чл. 780 отъ гражданското сѫдопроизводство, по касационната жалба на Д-ръ Михаилъ Коджабашовъ, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ, само по отношение разпрѣдѣлението между странитѣ на сѫдебнитѣ разноски.

Касационната жалба, подадена срѣщу сѫщото рѣшение отъ страна на Ст. Загорския окрѫженъ управитель, да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

№ 38 — (223) — 8 юний 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и петий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ,** ***гражданско дѣло № 60, по описътъ за 1899 год., на Никола Ганчовъ, отъ гр. София, съ Илия Лепавцовъ и Ив. Коларовъ, отъ сѫщия градъ, за 2000 лева златни заедно съ лихвата имъ.*** **— Въ сѫдебното засѣдание се явихѫ: Никола Ганчовъ съ повѣреника си адвоката К. Помяновъ и Иванъ Коларовъ съ повѣреницитѣ си П. Абрашевъ и А. Франгя.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ искова молба отъ 12 юлий 1897 г., подадена въ Софийския окр. сѫдъ, Никола Ганчовъ, отъ гр. София, излага, че Илия Лепавцовъ и Ив. Коларовъ, отъ сѫщия градъ, му дължали, по една полица съ падежъ 3 февруарий 1893 г., първиятъ като прямъ длъжникъ, а втория, като порѫчитель, сумата 2000 лева златни и понеже не искали доброволно да му я заплатятъ, то молилъ окрѫжния сѫдъ да ги призове и осѫди да му заплатятъ горѣпомѣнататата сума, заедно съ законната ѝ лихва по 12% год. отъ деньтъ на протеста (13 февруарий 1893 год.) до окончателното изплащане и всички сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 24 октомврий 1897 год., подъ № 514, уважилъ искътъ на истеца. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на Илия Лепавцовъ и Ив. Коларовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апел. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „дѣйствително, както отъ удостовѣрението на сѫдебния приставъ при Соф. окр. сѫдъ, така и отъ полицата, за която се спомѣна въ историческата часть на настоящето рѣшение се констатира по еднъ най очевиденъ начинъ, какво Никола Ганчовъ на 27 юлий 1897 год. е заплатилъ на Оханезъ Хайрабетиянъ сумата 3040 лева златни, заедно съ други 147 лева и 20 ст. разноски по дѣлото и че полицата съ дата 2 августъ 1892 год. е била джиросана върху Оханезъ Хайрабетиянъ, отъ когото Никола Ганчевъ на 3 декемврий 1892 год. поличилъ стойностьта ѝ отъ 2000 лева златни, обаче всичко това не дава никакво право на истецътъ по настоящето дѣло, Никола Ганчевъ, да иска сега стойностьта ѝ отъ 2000 лева отъ Илия Лепавцовъ, длъжникътъ по нея и Иванъ Коларовъ, неговиятъ порѫчитель, защото: 1) тѣзи двоицата своеврѣменно сѫ апелирали рѣшението на Соф. окр. сѫдъ подъ № 111 отъ 10 септемврий 1895 год. и при разглеждането на дѣлото подъ № 123/95 год. въ второстепенния сѫдъ на 22 май 1896 год., сѫ успѣли, по редътъ прѣдвиденъ въ ст. ст. 412 и 415 отъ гражд. сѫдопроизводство, да отблъснатъ домогванията на Оханезъ Хайрабетиянъ за исканата отъ него сума отъ 2000 лева златни, която той билъ платилъ на Никола Ганчевъ при джиросването на въпросната полица и сѫ получили въ своя полза рѣшение № 113 отъ 4 юлий 1896 год., вече влѣзло въ законна сила, съ което окончателно и безвъзвратно сѫ се освободили отъ плащането на дългътъ си по въпросната полица; 3) защото правото на регресъ, което Никола Ганчевъ е можалъ да упражни спрямо Илия Лепавцовъ и Иванъ Коларовъ, имайки въ рѫцѣтѣ си, отъ една

страна полицата съ дата 2 августъ 1892 год., а отъ друга — удостовѣрението на сѫдебния приставъ при Софийския окр. сѫдъ, подъ № 4755 отъ 28 юний 1897 год. е вече изчезнало за него безвъзвратно, а като той, като солидаредъ длъжникъ, е побързалъ, слѣдъ постановлението на неокончателното рѣшение на Соф. окр. сѫдъ подъ № 111 отъ 10 септемврий 1895 год., да заплати на Оханезъ Хайрабетиянъ сумата 3040 л. и 90 ст., безъ обаче да принесе дѣлото въ второстепенниятъ сѫдъ и да чака неговия окончателенъ изходъ по примѣра на Илия Лепавцовъ и Иванъ Коларовъ, той е произвелъ едно прибързано, така да се рѣче, лошо плащане, а пъкъ който лошо плаща, той два пѫти плаща, казва пословицата," — съ рѣшението си отъ 3 ноемврий 1898 год. подъ № 172, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Соф. окр. сѫдъ подъ № 514 отъ 24 октомврий 1897 год. и вмѣсто него постановява: отхвърля иска на Никола Ганчевъ, отъ София, прѣдявенъ срѣщу Илия Лепавцовъ и Ив. Коларовъ, отъ сѫщия градъ, за сумата 2000 лева златни, наедно съ лихвитѣ по 12% годишно отъ 3 февруарий 1893 год. до изплащането ѝ и освобождава тѣзи послѣднитѣ отъ плащаната на горѣпомѣнатата сума. Осѫжда Никола Ганчевъ да заплати на Илия Лепавцовъ и Иванъ Коларовъ двѣстѣ четиредесеть шесть (246) л. и 80 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и на хазната 8 лева за призовки." Срѣщу това рѣшение Никола Ганчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Соф. апел. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: чл. чл. 803 и 412 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото приелъ, че клѣтвата, която Оханезъ Хайрабетиянъ отказалъ да положи по дѣлото му съ отвѣтницитѣ, имала сила и значение за него, като съ нея се доказвало, че полицата била безпарична и че той не е броилъ нищо на Лепавцова срѣща нея.

Прокурора заключи въ смисъль: обжалваното рѣшение да се отмѣни и дѣлото да се повърне за ново разглеждане.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ даннитѣ по дѣлото става явно, че полицата отъ 2 августъ 1892 гдоина, платима на 3 февруарий 1893 год., е била издадена на заповѣдьта на Никола Ганчовъ и подписана отъ Илия Лепавцовъ, като длъжникъ и отъ Ив. Коларовъ, като порѫчитель. Никола Ганчовъ е прѣхвърлилъ тази полица върху Оханезъ Хайрабетиянъ, който като не получилъ стойностьта ѝ на срока, завѣлъ искъ срѣщу длъжника Илия Лепавцовъ, порѫчителя Ив. Коларовъ и джиранта Н. Ганчовъ. Софийския окр. сѫдъ, съ рѣшение № 111 отъ августъ 1895 г., осѫдилъ и тримата отвѣтници да заплатятъ солидарно на ищеца сумата 2000 лева, заедно съ лихвата имъ. Недоволни отъ това рѣшение останали само Ив. Лепавцовъ и Ив. Коларовъ, които апелирали прѣдъ Соф. апел. сѫдъ. Тѣ прѣтендирали, че полицата била безпарична и прѣдложили на Оханезъ Хайрабетиянъ слѣдующата рѣшителна клѣтва: „че той (Хайрабетиянъ) при получването на полицата не е зналъ, че е безпарична." Истецътъ отказалъ да положи тая клѣтва и сѫдътъ съ рѣшение № 113 отъ 4 юний 1896 год., отмѣнилъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 111, по отношение на Лепавцова и Коларова, като отхвърлилъ

искътъ на Оханезъ Хайрабетиянъ срѣщу тѣхъ. Слѣдъ като влѣзло въ законна сила рѣшението на Софийския апел. сѫдъ, Никола Ганчовъ, на основание сѫщата полица, завѣжда новъ искъ срѣщу Илия Лепавцовъ и Иванъ Коларовъ за 2000 лева златни. Този искъ билъ уваженъ отъ Софийския окр. сѫдъ съ рѣшение № 514 отъ 24 октомврий 1897 год., отвѣтницитѣ, обаче, апелирали прѣдъ Софийския апел. сѫдъ, който като взелъ прѣдъ видъ, че съ рѣшение № 113 отъ 4 юний 1896 г. на Софийския апел. сѫдъ, отвѣтницитѣ Лепавцовъ и Коларовъ окончателно и безвъзвратно сѫ се освободили отъ изплащането на дългътъ си по въпросната полица, отмѣнилъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 514 и отхвърлилъ искътъ на Никола Ганчовъ, като осѫдилъ послѣдния да заплати на отвѣтницитѣ 246 л. и 80 ст. сѫдебни и водене дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. Сега за да се оцѣни до колко е правилно това рѣшение на Софийския апел. сѫдъ, трѣбва да се види, дали прѣдложената рѣшителна клѣтва на Оханезъ Хайрабетиянъ по първото дѣло, има значение и сила и по това дѣло, относително безпаричностьта на полицата. Съ отказването си да положи прѣдложената му рѣшителна клѣтва, Оханезъ Хайрабетиянъ, като собственикъ на полицата, е направилъ една принудителна спогодба съ Лепавцова и Коларова, по силата на която той се отказва да дири отъ тѣхъ сумата по казаната полица. Тази принудителна спогодба е освободила отъ дългътъ не само Лепавцова и Коларова, но и третия солидаренъ длъжникъ Н. Ганчовъ, защото спогодбата направена отъ единъ отъ солидарнитѣ длъжници, може да ползува и другитѣ длъжници и то не само за честьта на този, който се е спогодилъ, но за цѣлиятъ дългъ (чл. чл. 516 и 186 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Ако Никола Ганчовъ не се е възползувалъ отъ правото, което закона му е давалъ, за да не плаща казаната полица, той нѣма право да иска по регресъ изплащането на сѫщата полица отъ Лепавцова и Коларова, които, по силата на прѣдложената имъ рѣшителна клѣтва, сѫ биле окончателно освободени отъ плащане дългътъ по полицата. Прочее, клѣтвата по първото дѣло, прѣдложена на Оханезъ Хайрабетиянъ, има значение и сила и по това дѣло. Отъ казаното по горѣ слѣдва, да се заключи, че Софийския апелативенъ сѫдъ правилно е отхвърлилъ искътъ на Никола Ганчовъ, срѣщу Илия Лепавцовъ и Иванъ Коларовъ и, слѣдователно, оплакването на касатора, за нарушението на чл. чл. 803 и 412 отъ гражд. сѫдопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола Ганчовъ, срѣщу рѣшението на Софийския апел. сѫдъ, отъ 3 ноемврий 1898 год., подъ № 172, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 39 — (224) — 6 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и третий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 492, по описътъ за 1899 година, на Парашкева Н. Джамджиева, отъ гр. Търново, съ Търновския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за инвалидна пенсия по наслѣдство.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствувахѫ: адвоката Иванъ Славовъ, въ качеството си на повѣреникъ на Парашкева Н. Джамджиева и юристконсулта при Министерството на Финанситѣ Статъ Радановъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пенсионния съвѣтъ, съ рѣшението си отъ 1 май 1898 год., е отказалъ на Парашкева Н. Джамджиева, отъ гр. В. Търново, въ молбата ѝ за инвалидна пенсия, като майка на покойния ѝ синъ, Тодоръ Н. Джамджиевъ, бившъ телеграфистъ, който се билъ поминалъ на 5 януарий 1898 год., вслѣдствие заболѣването прѣзъ врѣмето, когато е билъ на служба, защото нѣмало доказателства, че причината на болѣстьта, отъ която е умрѣлъ Тодоръ Н. Джамджиевъ, е служебната му работа. Парашкева Н. Джамджиева е обтѫжила това рѣшение на пенсионния съвѣтъ прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „1) Парашкева Н. Джамджиева, майка на покойния ѝ синъ, Тодоръ Н. Джамджиевъ, моли да ѝ се опрѣдѣли инвалидна пенсия, тъй като сина ѝ се поболилъ и умрѣлъ на 5 януарий 1898 год., вслѣдствие изпълнение служебнитѣ си обязаности. За доказване на това обстоятелство и за изпълнение на прѣдписанията на чл. 21 отъ законопроекта за пенситѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, просителката е прѣдставила едно свидѣтелство отъ началството на покойния ѝ синъ, подъ № 178, съ дата 28 февруарий 1898 год., издадено отъ Софийската телеграфо-пощенска станция; отъ това свидѣтелство се установява, че покойния Тодоръ Н. Джамджиевъ първоначално се е разболѣлъ отъ болѣстьта „Febris typhoidea“ (тифозна треска), на 30 юлий 1896 год. Сетнѣ прѣзъ юний и юлий 1897 г. е било констатиране у него „Cystitis“ и „Plevropnevmonia“, а къмъ края на 1897 год. е било констатирано „Tuberculosus pulmonum“, отъ която болѣсть и починалъ. Отъ това сѫщото свидѣтелство се установява, че тѣзи болѣсти покойния е добилъ прѣзъ врѣмето, когато е изпълнявалъ дежурството на Русенския апаратъ; за заболѣването си при изпълнение на служебнитѣ си обязаности, т. е. когато е билъ на дежурството при Русенския апаратъ, покойния Тодоръ Н. Джамджиевъ се е оплаквалъ на своитѣ 18 души другари-телеграфисти, които сѫ писменно удостовѣрили това обстоятелство прѣдъ началника на Софийската телеграфопощенска станция; 2) твърдѣнието на апелативната страна, че покойния Тодоръ Н. Джамджиевъ е заболѣлъ вслѣдствие изпълнение служебнитѣ му обязаности, отъ усилени занятия, когато е изпълнявалъ дежурството на Русенския апаратъ, е основателно, тъй като отъ даннитѣ по дѣлото се установява, отъ една страна, че той е постѫпилъ на държавна служба телеграфистъ на 1 декемврий 1895 год., а отъ свидѣтелството № 1591, отъ 8 октомврий 1898 г., издадено отъ щаба на 1 пионерна дружина, се установява, че въ края на 1894 год., когато той е напусналъ

длъжностьта дѣловодитель по домакинската часть въ дружината, е билъ здравъ и прѣзъ врѣме изпълнението тази служба, той не е заболѣвалъ и не е болѣдувалъ отъ никаква болѣсть, а отъ това слѣдва да се заключи, че при постъпването си на служба, покойния Тодоръ Н. Джамджиевъ, е билъ съвършено здравъ и въ нищо не поврѣденъ, защото противното на това съ нищо не се доказва, т. е. че при постъпването си на службата телеграфистъ, на 1 ноемврий 1895 год., той е билъ болѣнъ, и че слѣдователно, прѣдположението на пенсионния съвѣтъ, какво той трѣбва да е постъпилъ на тая служба съ разстроено вече здравие, е неосновательно, като неподкрѣпено съ нищо. Отъ заключението пъкъ на вѣщото лице, Д-ръ Антоновъ, става явно, че отъ усилена работа може да се появи тифозна треска, отъ каквато първоначално Джамджиевъ заболѣлъ; 3) отъ свидѣтелствата подъ № № 4518, отъ 26 февруарий 1898 г., издадено отъ главната дирекция на пощитѣ и телеграфитѣ и 1007, отъ 20 юний 1898 год., издадено отъ 1 пионерна дружина, се установява, какви служби е заемалъ покойния Т. Н. Джамджиевъ, съ какви заплати и прѣзъ колко врѣме. А отъ свидѣтелствата пъкъ подъ № № 879, отъ 7 февруарий 1898 год. и 328, отъ 16 януарий 1898 год., се установява, отъ първото, че единствената наслѣдница на Т. Н. Джамджиевъ е майка му, Парашкева Н. Джамджиева, а отъ второто, което, както и първото, е издадено отъ В.-Търновското градско общинско управление, се установява, че просителката Парашкева Н. Джамджиева е съвършенно бѣдна, не притежава никакви движими и недвижими имоти, освѣнъ едно праздно мѣсто отъ къща, около 30 кв. метра, никакви други приходи не получавала и живѣла по чужди къщи съ кирия. Тя била вдовица на 52 години и се прѣхранвала, както и неженената ѝ дъщеря Андония, отъ службата на покойния ѝ синъ, Тодоръ Н. Джамджиевъ, а сега тя съ дъщеря си се прѣхранватъ отъ заплатата на другия си синъ, Георги Н. Джамджиевъ, който получавалъ, като писарь, 760 лева годишна заплата. Отъ това свидѣтелство става явно, че просителката е дѣйствително съвършенно бѣдна и има нужда отъ инвалидна пенсия, тъй като съ горнята скромна писарска заплата е невъзможно да се удовлѣтворяватъ най-същественитѣ нужди на тричленното сѣмейство; 4) понеже Тодоръ Н. Джамджиевъ е прѣкаралъ на държавна служба само двѣ години и седемь мѣсеци и придобитото му поврѣждане, вслѣдствие изпълнение службата му, е било толкова тѣжко, щото е причинило смъртьта му, то на основание чл. чл. 29 п. *в* и 35 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, съда намира, че нему се пада пенсия по чл. 23 отъ същия законопроектъ и то отъ първа категория — триста лева годишно, — а по чл. 35, на просителката Парашкева Н. Джамджиева слѣдва да се опрѣдѣли инвалидна наслѣдствена пенсия, въ размѣръ на една трета отъ оная, която се пада на покойния ѝ синъ, Тодоръ Н. Джамджиевъ". Водимъ отъ тия съображения, Русенския апелативенъ съдъ, съ рѣшението си отъ 22 априлъ 1899 год. подъ № 65, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на пенсионния съвѣтъ, отъ 1 май 1898 година и признава правото на инвалидна пенсия на Парашкева Н. Джамджиева, отъ гр. В.-Търново, въ размѣръ на (100) сто лева годишно, начиная отъ 6 януарий 1898 год., слѣдующия день отъ смъртьта на Тодоръ Н. Джамджиевъ". Срѣщу това

рѣшение сж подали касационни жалби, както Парашкева Н. Джамджиева, така и Търновския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище. Парашкева Н. Джамджиева въ касационната си жалба посочва, че при издаването на това рѣшение Русенския апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 22 и 23 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ съ това, че ѝ опрѣдѣлилъ инвалидна пенсия по послѣдния отъ тия членове, който прѣдвижда отпущане на такава пенсия на единъ обикновенъ гражданинъ, който, като е повиканъ да изпълнява държавна служба, или работа, получи поврѣждане, вмѣсто да ѝ опрѣдѣли по първия, който прѣдвижда отпущане на инвалидна пенсия на държавенъ чиновникъ, който се е поболилъ вслѣдствие на изпълнение на служебнитѣ си обязаности, какъвто е билъ и нейния синъ, Тодоръ Н. Джамджиевъ. Търновскиятъ окр. управитель, въ своята касационна жалба посочва на нарушението отъ сжщия сждъ на чл. 20 отъ казания законопроектъ, допуснато съ това, че той, сжда, не констатиралъ отъ даннитѣ по дѣлото сжществуването на причинната връзка между заболѣването и смъртьта на Тодоръ Джамджиевъ и изпълнението на служебнитѣ му обязаности.

Върховния Касационенъ Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: касационнитѣ жалби и на двѣтѣ страни да се оставятъ безъ послѣдствие, като неоснователни,— за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенския апелативенъ сждъ, като е призналъ на касаторката Парашкева Н. Джамджиева правото на инвалидна пенсия, като наслѣдница на покойния си синъ Тодоръ Н. Джамджиевъ, който се разболѣлъ и умрѣлъ, вслѣдствие на изпълнение на служебнитѣ си обязаности, като чиновникъ на държавна служба, е опрѣдѣлилъ размѣра на пенсията, която се слѣдва да ѝ се отпуща, по чл. 23 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, безъ да вземе въ внимание, че по тоя членъ се отпущатъ инвалидни пенсии на ония лица, които не сж чиновници, но въ извѣстни случаи се повикватъ да изпълняватъ държавна служба, или работа, и въ това врѣме получатъ нѣкакво поврѣждане, а на едно длъжностно лице, което получи поврѣждане, или се разболѣе вслѣдствие изпълнение на служебнитѣ си обязаности, инвалидна пенсия се опрѣдѣля по чл. 22 отъ казания законопроектъ, а отъ това слѣдва, че и оплакването на Парашкева Н. Джамджиева, за нарушението отъ Русенския апелативенъ сждъ на горѣспомѣнатитѣ членове отъ сжщия законопроектъ, се явява основателно. 2) Отъ постановленията на чл 20 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ се вижда, че за да може да се иска отпущането на инвалидна пенсия за това, че едно длъжностно лице, по причина на болѣсть, е станало неспособно да продължава службата си, необходимо е да се установи наличностьта на тия двѣ условия: първо, че това длъжностно лице е заболѣло при изпълнение на своята служба, и второ, което е най-сжщественото, че длъжностното лице е заболѣло не по своя собствена вина, а вслѣдствие на изпълнение на службата си. Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенския апелативенъ сждъ, като е призналъ на касаторката Парашкева Н. Джамджиева правото на инвалидна пенсия по наслѣдство, е констатиралъ наличностьта само на пър-

вото отъ тия условия и не е констатиралъ сѫществуването и на второто. Въ тия мотиви се казва, че сина на касаторката, Тодоръ Н. Джамджиевъ, който при постѫпването си на длъжностьта телеграфистъ при Русенската телеграфо-пощенска станция, билъ съвършенно здравъ, прѣзъ врѣмето на изпълнението на тая длъжность заболѣлъ и болѣдувалъ послѣдователно отъ болѣститѣ: Febris typhoidea, Cystitis, Plevropnevmonia и най-сетнѣ отъ болѣстьта Tuberculosis pulmonum, отъ която и умрѣлъ, обаче апелативния сѫдъ не е констатиралъ сѫществуването на причинна връзка между изпълнението отъ страна на Тодоръ Н. Джемджиевъ на служебнитѣ му обязаности и появяването у него на тия болѣсти. Наистина, сѫда спомѣнува въ мотивитѣ на рѣшението си, че отъ даннитѣ по дѣлото се установявало, че Т. Н. Джамджиевъ ималъ по службата си много усилена работа и че отъ заключението на вѣщото лице, Д-ръ Антоновъ, ставало явно, че отъ усилена работа *могло* да се появи болѣстьта тифозна треска, отъ която Джамджиевъ първоначално е заболѣлъ, обаче, за да признаеше сѫществуването на причинна връзка между появяването на тая болѣсть, както и на другитѣ, отъ които Джамджиевъ е болѣдувалъ, апелативния сѫдъ трѣбваше да констатира, че тия болѣсти всѣкога се явяватъ като послѣдствие на усилени занятия, или поне, че въ настоящия случай е положително и напълно установено, че Джамджиевъ е заболѣлъ отъ тифозна треска, вслѣдствие на усилени занятия и че отъ тая болѣсть, както и отъ усиленитѣ занятия у него сѫ се явили и другитѣ болѣсти, отъ които той по-подирѣ е болѣдувалъ. А щомъ като Русенския апелативенъ сѫдъ не е констатиралъ сѫществуването на тия обстоятелства и при все това е призналъ на касаторката Парашкева Джамджиева правото на инвалидна пенсия, като наслѣдница на Тодоръ Джамджиевъ, то съ това си дѣйствие сѫщия сѫдъ е нарушилъ постановленията на чл. 20 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, които поставятъ констатирането на причинна връзка между изпълнението на служебнитѣ обязаности и заболѣването, като най-важно и сѫществено условие за признаването на едно длъжностно лице правото на инвалидна пенсия. Горѣпосоченитѣ закононарушения, допуснати отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, при разрѣшението на настоящето дѣло, слѣдва да се признаятъ за сѫществени закононарушения, тъй като допущането имъ е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото, а при допущането на такива закононарушения, на обтѫженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣна по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 22 априлъ 1899 год, подъ № 65, защото сѫ нарушени чл. чл. 22 и 23 отъ законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ, по касационната жалба на Парашкева Н. Джамджиева. и чл. 20 отъ сѫщия законопроектъ, по касационната жалба на Търновския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 40 — (225) — 24 май 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на двадесеть и третий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Пашевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло №. 89, по описътъ за 1900 год., на Коста С. Шаховъ, повѣреникъ на Симеонъ Ив. Коваевъ, жит. отъ гр. Силистра, съ държавното съкровище за пенсия.* Въ засѣданието се яви Коста С. Шаховъ, отъ страна на Симеонъ Ив. Коваевъ, а отъ страна на хазната — юристконсулта Ст. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Коста С. Шаховъ, повѣреникъ на Симеонъ Ив. Коваевъ, отъ гр. Силистра, като прилага къмъ молбата си писмо подъ № 1646, издадена отъ канцеларията на Военното Министерство на 9 януарий 1899 год., моли Върховния Касационенъ Сѫдъ да допустне прѣгледъ на рѣшението подъ № 116/99 год. на Софийския апел. сѫдъ, съгласно чл. чл. 707 п. 1 и 711 п. 2 отъ гражданското сѫдопроизводство, тъй като съ това писмо се установявало, че свидѣтелството № 3344, издадено отъ Военното Министерство на 19 декемврий 1893 год. се отнасяло до Симеонъ Ивановъ, отъ гр. Свищовъ, а не до довѣрителя му Симеонъ Ив. Коваевъ, отъ гр. Струга (Македония), комуто било издадено погрѣшно.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касац. Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: I Отъ молбата на просителя се вижда, че той иска отмѣнението на окончателното рѣшение на Софийския апел. сѫдъ, отъ 25 юний 1899 год. № 116, на основание чл. 707 отъ гражданско сѫдопроизводство. Споредъ тоя членъ (707), молителя за ново разглеждане на дѣлото, въ случай на откриване нови обстоятелства, трѣбва да докаже, че привѣденото ново обстоятелство, или новъ документъ, наистина сѫ открити, слѣдъ като е послѣдвало окончателното рѣшение по дѣлото и че не е било възможно да се прѣдявать при разглеждането на дѣлото по причини, независящи отъ просителя. II) Свидѣтелството № 3344 отъ 19/XII 1893 год. е приложено къмъ производството на апелативния сѫдъ. Тоя послѣдниятъ, както и Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, съ рѣшенията си сѫ се произнесли върху документъ № 3344. Ако дѣйствително тоя документъ е ималъ погрѣшка, както твърди молителя, то той е ималъ възможность своеврѣменно да ходатайствува да се поправи отъ когото слѣдва. Отъ казаното слѣдва, че тоя документъ е билъ извѣстенъ на молителя още при разглеждането дѣлото по сѫщество, слѣдователно, по чл. 707 гражданско сѫдопроизводство, молителя не може да иска отмѣнението на рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 25 юний 1899 год. № 116.

Заради това, Върховния Касац. Сѫдъ опрѣдѣлява: молбата на Коста С. Шаховъ, повѣреникъ на Симеонъ Ив. Коваевъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 25 юний 1899 год. № 116, съ силата на чл. 707 гражданско сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 41 — (227) — 8 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и петий май хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ, *гражд. дѣло № 136, по описа за 1900 год., на Василъ Брънчовъ, жит. отъ гр. Орхание, срѣщу рѣшението на Софийския апелат. сждъ, № 160, по искътъ му за поборническа пенсия.* Въ сждебното засѣдание се яви Василъ Брънчовъ съ повѣреника си — адвоката Д. Марковъ и прѣдставителя на хазната — юристконсулта Ст. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Василъ Брънчовъ, поборникъ въ Филипъ-Тотювата чета прѣзъ врѣме на Сръбско-Турската война, ходатайствувалъ, съ прошение отъ 3 октомврий 1896 год. да му се отпусне пенсия, за гдѣто той билъ вземалъ участие въ сраженията противъ турцитѣ при „Корито“ и „Бабина Глава“ прѣзъ 1876 год., като доброволецъ, като за тази цѣль прѣдставлява едно свидѣтелство отъ 23 септемврий 1896 год., издадено отъ Българския войвода Филипъ-Тотю. Съ рѣшение отъ 3 май 1897 год., пенсионния съвѣтъ оставилъ просбата на Василъ Брънчовъ безъ послѣдствие. По възивъ срѣщу това рѣшение отъ страна на В. Брънчовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Соф. апел. сждъ, който съ рѣшението си отъ 25 ноемврий 1897 г. № 299, подтвърдилъ рѣшението на пенсионния съвѣтъ отъ 3 май 1897 год. Срѣщу това рѣшение В. Брънчовъ подава въ Върховния Касац. Сждъ касационна жалба, която била уважена отъ послѣдния, тъй като Соф. апел. сждъ нарушилъ чл. 630 отъ гражд. сждопроизводство, и съ рѣшението си отъ 5 септемврий 1898 год. № 314, повърналъ дѣлото въ сжщия сждъ за ново разглеждане. Този послѣдния, при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ прѣдставеното свидѣтелство съ дата 23 септемврий 1896 год. се установява, че В. Брънчовъ е билъ поборникъ, което не му се отказва, нито отъ пенсионния съвѣтъ, нито отъ сжда, но съвѣта не му е далъ пенсия, защото се установявало, че той Брънчовъ ималъ недвижимъ имотъ за 2500 лева и е билъ адвокатъ, слѣдователно не билъ бѣденъ; 2) В. Брънчовъ, за да докаже бѣдното си положение, прѣдставилъ е редъ свидѣтелства отъ Орханийското общ. управление а именно: свидѣтелство отъ 24 февруарий 1896 год. № 259, удостовѣрение отъ ноемврий 1897 год. № 2075 и свидѣтелството отъ 15 мартъ 1899 год., отъ които се установява и сжда приема, че той не притѣжава никакви движими и недвижими имоти, освѣнъ една кжща, въ която живѣе и то може да се каже, че не е негова, защото е ипотекирана; но при това му положение неще каже, че той е бѣденъ и неще може да прѣхранва себѣ си, жена си и двѣтѣ си дѣца, защото за другитѣ си роднини братъ, двѣ сестри съ дѣтѣ, той не е длъженъ да се грижи, ако нѣма възможность, тъй като той е адвокатъ, съ което занятие и найнеспособния такъвъ въ единъ провинциаленъ градъ, какъвто е Орхание, може да се прѣхранва, безъ да има нужда отъ държавна помощь; защото споредъ чл. 37 отъ закона, поборническа пенсия се дава само на такъвъ поборникъ, който нѣма оная възможность да искара прѣхраната си, освѣнъ ако му помогне държавата съ помощьта си, като на човѣкъ за-

служилъ на отечеството си. Другъ щѣше да бѫде въпроса, ако В. Брънчовъ докажеше, че е недъгавъ и не може да упражнява занятието си и очаква единственно прѣхраната си на държавата, нѣщо което не се установява. Дѣйствително, той загатва въ апелативната си жалба, че здравието му е било смазано, съ което вижда се иска да докаже, че не може да упражнява адвокатското си занятие, но това не доказва съ нищо и двата пѫти при рѣшаванието на дѣлото въ сѫда; 3) понеже закона за подобрѣние положението на поборницитѣ (чл. 37) позволява да се дава държавна помощь само на такива поборници, които докажатъ, че иматъ нужда отъ държавна помощь, а апелатора не доказва това, то слѣдва да се остави жалбата му безъ послѣдствие, като се подтвърди рѣшението на пенсионния съвѣтъ", — съ рѣшението си отъ 26 ноемврий 1899 год. подъ № 160, подтвърдилъ рѣшението на пенсионния съвѣтъ отъ 3 май 1897 година. Срѣщу това рѣшение В. Брънчовъ, подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Соф. апел. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство и чл. 284 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не на основание даннитѣ по дѣлото сѫдътъ се е произнесълъ по въпроса: че адвокатствуването на Брънчева, е достатъчно за да му достави прѣхрана.

Върховния Касац. Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: обтѫженото рѣшение, за нарушение при издаванието му на чл. 37 отъ закона за подобрѣние положението на поборницитѣ и опълченцитѣ и чл. 630 отъ гражд. сѫдопр., да се отмѣни, — за разрѣшение на това дѣло, взе въ съображение: Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че Соф. апел. сѫдъ е отказалъ да признае правото на просителя В. Брънчовъ да получи поборническо-опълченска пенсия, по единственното съображение, че Брънчовъ е упражнявалъ адвокатство въ родниятъ си градъ и отъ този фактъ сѫдътъ тегли заключение, че Брънчовъ и безъ държавна помощь може да се прѣпитава, защото, казва апелативния сѫдъ, „и най-неспособния адвокатъ въ единъ провинциаленъ градъ, какъвто е Орхание, може да се прѣхранва наедно съ жена си и дѣцата си, безъ да има нужда отъ държавна помощь". Отъ това съображение на сѫдътъ се вижда, че въпросътъ за нуждата отъ държавна помощь е разрѣшенъ изключително на основание едно нотoрно (общеизвѣстно) обстоятелство, което по мнѣнието на сѫдътъ било безспоренъ фактъ. Дѣйствително, въ извѣстни случаи, сѫдътъ има право да се основава на нотoрно безспорни факти, но даденият е ли такъвъ? Безспорно ли е, че всѣки *единъ адвокатъ* въ провинциаленъ градъ може да печели прѣхраната си изключително отъ своята професия? По тоя въпросъ Върховния Касац. Сѫдъ не може да се съгласи съ мнѣнието, исказано отъ апелативния сѫдъ, тъй като нему сѫ извѣстни случай утвърждающи противното. Слѣдователно, въпросното обстоятелство не е безспорно, а още по-малко то може да се приеме за нотoренъ фактъ. А щомъ това е така, то апелат. сѫдъ не е ималъ право, отъ факта, че Брънчовъ е ималъ право на адвокатство, да тегли заключението, че той може да се прѣпитава отъ упражнението на своята професия и, слѣдователно, нѣма нужда отъ държавна помощь. Правилното разрѣшение на тоя въпросъ може да се постигне само като

се иматъ прѣдъ видъ и *обстоятелствата*, при които Брънчовъ е упражнявалъ и упражнява професията си, а тѣзи обстоятелства сѫдътъ не е констатиралъ въ рѣшението си. Слѣдователно, разрѣшенъ е този въпросъ не на основание даннитѣ по дѣлото, а това съставлява нарушение на чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, заради това оплакването на касатора е основателно, а допустнатото нарушение е сѫществено, защото се отнася до въпросъ сѫщественъ за правилното разрѣшение на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Соф. апел. сѫдъ отъ 26 ноемврий 1899 год. подъ № 160, защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. II отъ сѫщото сѫдопроизв., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се испрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 42 — (239) — 13 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ второ граждански отдѣление на тридесетий май хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василь Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 116, по описътъ за 1900 г. на безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ, съ Атанасъ Доспѣвски, отъ гр. София, за 210 л., обѣзщетение за прѣждеврѣменното отстранение на послѣдния отъ служба въ това дружество.* — Въ засѣданието странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Атанасъ Доспѣвски, отъ гр. София, въ искова молба, подадена на II Софийски градски мирови сѫдия на 23 октомврий 1899 год., излага, че на 1 юний 1898 год. постѫпилъ на служба съ заплата 150 лева на мѣсецъ въ административното отдѣление на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопѫтната линия Романъ — Плевенъ — Шуменъ, а на 5 августъ 1899 год. билъ уволненъ отъ служба по намаление на персонала, безъ обаче да билъ прѣдизвѣстенъ шесть седмици прѣди уволнението му, за това, на основание чл. 64 отъ търговския законъ, е молилъ да бѫде осѫдено казаното дружество, въ лицето на прѣдседателя му Ив. П. Златинъ, да му заплати 225 л., сума равна на заплатата му за шесть недѣли, както и разноскитѣ. Мировия сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 10 ноемврий 1899 год. подъ № 1731, е удовлѣтворилъ напълно иска на истеца и е осѫдилъ отвѣтната страна да му заплати 16 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. По възивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопѫтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окр. сѫдъ, който, като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „търговския законъ познава разни видове търговски помощници въ широката смисъль на думата, т. е. лица които помагатъ съ трудътъ си въ едно търговско прѣдприятие. Въ смисълъта пъкъ на чл. 60 отъ търговския законъ за търговски помощници слѣдва

да се считатъ всички служащи въ едно търговско прѣдприятие, освѣнъ изрично изброенитѣ въ глава V, дѣлъ I, книга I на закона и мълчеливо исключенитѣ въ гл. VI, работницитѣ — надничари въ прѣдприятието. Тая изключителна, а не изчерпателна система въ опрѣдѣляването на юридическото понятие търговски помощникъ, довѣжда до заключение, че писаритѣ съ мѣсечна заплата въ едно търговско прѣдприятие, трѣбва да се считатъ за търговски помощници. Впрочемъ подобно заключение може да се извади отъ смисъльта на чл. 60, който въ гл. II считa книговодителитѣ за по-важни търговски помощници, а пъкъ извѣстно е, че и книговодителитѣ вършатъ еднородна съ писаритѣ работа, но само по-важна за прѣдприятието. Щомъ това е тъй и като апелатора признава, че ищеца билъ писаръ въ прѣдприятието, а пъкъ отъ друга страна не отрича, че той е билъ служащъ съ мѣсечна заплата, то отвѣтника е трѣбвало при уволнението му да спази прѣдписанието на ал. I отъ чл. 64 на търговския законъ, т. е. да го прѣдизвѣсти шесть недѣли по-рано. Това задължение отвѣтника не е изпълнилъ и като за уволнението си истеца не е далъ своето съгласие, то искътъ му за шесть недѣлно възнаграждение въ размѣръ на двѣстѣ и десеть (210) лева, имайки прѣдъ видъ мѣсечната му заплата отъ 150 лева, обстоятелство, което не се оспорва отъ отвѣтника, е основателенъ. Ако се сѫди по чуждитѣ законодателства главния мотивъ за създаването на чл. 46 отъ търговския законъ, е било желанието, прѣдъ видъ днешното социално положение, при което има много работници, а малко господари, да се гарантиратъ служащитѣ въ едно прѣдприятие отъ внезапни уволнения, които криятъ въ основата си една или друга причина, но въ всѣки случай не вина на служащия. А пъкъ тая цѣль не би се постигнала, ако се позволи на господаря да се силава на врѣменния характеръ на прѣдприятието. Въ подобенъ случай той пакъ може да запази интереситѣ си — стига да прѣдупрѣди служащия си съ 6 недѣли прѣди уволнението му, обаче отъ дѣлото не се вижда отвѣтника да е направилъ подобно прѣдупрѣждение спрямо истеца, а сѫщитѣ тия задължения сѫ и за служащия. Възражението на отвѣтника, че не слѣдвало да прѣдизвѣсти ищеца 6 недѣли прѣди уволнението му отъ длъжность, прѣдъ видъ, че прѣдприятието било врѣменно и съ привършване на работата постепено ставали и уволненията на служащитѣ, е възражение неосновательно, защото чл. 66 отъ търговския законъ, като говори въ кои случаи господаря може да уволни слугата си, или кога единъ търгов. помощникъ може да бѫде уволненъ, безъ да бѫде прѣдизвѣстенъ, никакъ не споменува за случаятъ, на който отвѣтникътъ се силае. При такова положение на доказателствата, рѣшението на мирови сѫдия слѣдва да се видоизмѣни въ смисъль, като се уважи искътъ на ищеца само въ размѣръ на 210 лева, тъй като закона говори не прѣди 1 $^1/_2$ мѣсеца трѣбва да се прѣдизвѣстява служащия, а 6 недѣли, които правятъ 42 дена, по петь лева (150 лева мѣсечна заплата) — 210 лева. Апелативната же жалба на апелатора, като неподкрѣпена съ никакви нови данни, слѣдва да се остави безъ послѣдствие." Водимъ отъ тия съображения, Софийския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 31 декемврий 1899 г. № 601, е постановилъ: „видоизмѣнява рѣшението на II Софийски град. миров. сѫдия отъ 10 ноемврий 1899 год.

подъ № 1731 така: осжжда безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопжтната линия Рманъ — Плѣвенъ — Шуменъ, въ лицето на прѣдседателя, да заплати на Атанасъ Доспѣвски отъ София, двѣстѣ и десеть (210) лева заедно съ лихвитѣ по 10 % годишно, начиная отъ 23 октомврий 1899 год. до окончателното изплащане, както и (13) тринадесеть лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ първата инстанция а останалата часть отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ". Срѣщу това решение безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопжтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ е подало касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Софийския окр. сждъ нарушилъ: чл. чл. 62 и 64 отъ търговск. законъ и чл 117 отъ гражд. сждопроизводство съ това, че неправилно призналъ, че единъ писаръ въ търговско дружество може да се счита за търговски помощникъ и неправилно призналъ по настоящето дѣло, че е било потрѣбно прѣдизвѣстяване на ищеца за уволнението му отъ служба, тогава когато това прѣдизвѣстяване се съдържа въ врѣменния характеръ на дружеството и въ поемнитѣ условия, които опрѣдѣлятъ срокъ за свършването прѣдприятието, за което е съставено дружеството.

Върховния Касац. Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Наистина въ постановленията на търговския законъ не е дадено опрѣдѣление на понятието „търговски помощникъ", обаче, като се вземе прѣдъ видъ граматическата смисъль на думитѣ търговски помощникъ, ще се дойде до заключението, че за търговски помощници по търговския законъ трѣбва да зе считатъ ония лица, които съ своя трудъ даватъ едно постоянно съдѣйствие на търговеца въ неговата търговска дѣятелность, като извършватъ такива дѣйствия, които сж необходими за сполучливото водене на търговията му и които въ отсжтствието на тѣхното (на тия лица) съдѣйствие би трѣбвало да се извършватъ отъ самия търговецъ. Не подлѣжи на никакво съмнѣние, че единъ писарь, който има постоянна служба въ завѣдението на единъ търговецъ и пише разни търговски книжя на послѣдния, извършва дѣйствия, които сж необходими за воденето на търговията и които безъ него би трѣбвало да се извършватъ отъ самия търговецъ, а отъ това слѣдва, че подобенъ писарь трѣбва да се счита за търговски помощникъ и да се ползува отъ правата на такъвъ. Прѣдъ видъ на изложеното и по настоящето дѣло слѣдва да се признае, че Софийския окр. сждъ правилно е призналъ, че ищеца по него Атанасъ Доспѣвски е ималъ по отношение на отвѣтната страна — безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопжтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ — правата на единъ търговски помощникъ, щомъ като отъ даннитѣ по това дѣло е констатиралъ, че той е служилъ въ това дружество като постояненъ писарь. Сжщия сждъ правилно така сжщо е призналъ, че врѣменностьта на едно търговско прѣдприятие, не освобождава търговеца отъ задължението да прѣдизвѣстява своитѣ търговски помощници въ установенитѣ отъ закона срокове, за врѣмето, когато той ще ги уволни отъ службата имъ, тъй като такова

изключение въ търговския законъ не е прѣдвидено, а пъкъ на общо основание прѣдизвѣстяването въ подобенъ случай би могло да се смѣта за незадължително, само ако на търговския помощникъ е билъ опрѣдѣленъ срока на службата му и той е знаялъ, разбира се, тоя срокъ. Отъ горѣизложеното става явно, че и оплакванията на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопжтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ, за нарушението отъ Софийския окр. сждъ, при разрѣшението на настоящето дѣло, на чл. чл. 62 и 64 отъ търговския законъ и чл. 117 отъ гражд. сждопроизводство, сж неоснователни и като такива слѣдва да се оставятъ безъ послѣдствие.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касац. Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопжтната линия Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ, срѣщу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 31 декемврий 1899 год., подъ № 601, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 43 — (244) — 15 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражд. отдѣление на първий юний хиляда и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: първия Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 392, по описътъ за 1899 год., на Аристиди Ламбревъ, отъ гр. Кюстендилъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 229 отъ 12 януарий 1898 година, съ което той се осжжда да прѣдаде смѣтка на Георги П. Ивановъ, отъ сжщия градъ, по съдружието имъ.* — Въ засѣданието се яви адвоката Т. Тодоровъ, въ качеството си повѣреникъ на касатора Аристиди Ламбревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги П. Ивановъ, отъ гр. Кюстендилъ съ заявление, подадено на 31 юлий 1896 год. до прѣдседателя на Кюстендилския окржженъ сждъ, като излага, че още прѣзъ 1888 год. почнали задружно съ Аристиди Ламбревъ, отъ сжщия градъ, да търгуватъ съ воденични камъни и тази имъ търговия траяла до 1893 година, обаче отъ тогава и до сега казания Ламбревъ не искалъ да му прѣдаде смѣтка, — молилъ Кюстендилския окр. сждъ да го призове и го задължи да му прѣдаде смѣтка. Кюстендилския окр. сждъ разгледалъ образуваното по това заявление гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 24 юний 1898 год., подъ № 88, осждилъ Аристиди Ламбревъ да прѣдаде, въ разтояние на единъ мѣсецъ, исканата отъ Георги П. Ивановъ съдружническа смѣтка. Недоволенъ отъ това рѣшение Аристиди Ламбревъ, подалъ срѣщу него апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който за разрѣшението ѝ, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ по това дѣло, Георги Ивановъ, при разглеждане на дѣлото въ първостепенния сждъ, като се е отказалъ да си служи съ показанията на свидѣтелитѣ: Х. Ламбревъ, Диме Рановъ, Хараламби Анастасовъ и Спиро Х. Трайчовъ, за разпитването на които, въ сждебното засѣдание на сжщия сждъ, държано на 24 мартъ 1897 год., е настоявалъ и съ показанията на които е искалъ да установи, че между него, отъ една страна, и от-

вѣтника Аристиди Ламбревъ, отъ друга, дѣйствително е съществувало съдружие за купуване и продаване на воденични камъни отъ началото на 1888 год. до края на 1893 год. и че, слѣдователно, като е така, този послѣдниятъ е дълженъ да му прѣдаде смѣтка, — прѣдложилъ е на сѫщия този отвѣтникъ рѣшителна клѣтва за сѫщото обстоятелство, като е формулиралъ въ слѣующата редакция: „да се закълне той — Аристиди Ламбревъ, че отъ началото на 1888 год. до краятъ на 1893 год. не е билъ съдружникъ съ него — Георги Ивановъ, за купуване и продаване на воденични камъни и че не билъ той касиеръ на това имъ съдружие и не е прѣдалъ смѣтката му"; тази така формалирана клѣтва е била допустната отъ сѫдътъ, обаче отвѣникътъ Аристиди Ламбревъ, чрѣзъ повѣреника си, е заявилъ, че не приема тази клѣтва, защото твърди той, за установяване на подобни едни обстоятелства, за каквито законътъ изисквалъ писменни доказателства, напримѣръ тефтери и други тѣмъ подобни книжя, клѣтва не може да се прѣдложи, а толкова повече да се допуща отъ единъ сѫдъ; че въ случаятъ дружеството, което е сѫществувало между двѣтѣ сѫдящи се страни, споредъ както това става явно отъ обясненията на тѣхнитѣ повѣреници, дадени и прѣдъ двѣтѣ сѫдебни инстанции, повече прилича да е било дружество на съучастие, отъ колкото колективно, а пъкъ споредъ Турския търговски и граждански закони, прѣзъ рѣжимътъ на които въпросното дружество е било учрѣдено, не сѫ изисквали и не изискватъ щото сѫществуването имъ да се обусловява непрѣменно съ писменни доказателства, както на това е наблѣгалъ и наблѣга повѣреникътъ на Аристиди Ламбревъ, то може да става и по устно споразумение, а вѣднѫжъ това така прието, то повече отъ явно става за сѫдътъ, че тѣхното сѫществуване може да се доказва и съ всички онѣзи доказателства, които въ подобни случаи сѫ допустими отъ гражданската процедура, слѣдователно и съ рѣшителна клѣтва; че на Аристиди Ламбревъ, както това се вижда отъ протоколътъ на първостепенния сѫдъ, държанъ на 9-й юний 1898 год., е била прѣдложена горната рѣшителна клѣтва и той е ималъ избирателно право: или да я приеме и положи самъ, или пъкъ да я повърне на другата страна, а между той, не е направилъ нито едното, нито другото; че споредъ прѣдписанията на чл. 415 отъ гражданското сѫдопроизводство, ако този, комуто е била прѣдложена клѣтвата, се отрече да я приеме, и не прѣстане да я повърне на противника си, и ако противника комуто е била тя повърната се отрече да я приеме, то искътъ, или възражението се рѣшава отъ сѫдътъ противъ лицето, което се е отрекло отъ клѣтвата"—, съ рѣшението си отъ 12 януарий 1898 год. подъ № 229, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. Срѣщу това рѣшение Аристиди Ламбревъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 805 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото разгледалъ дѣлото по частенъ, а не по състѣзателенъ редъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за основателно, полага да се отмѣни потѫженото рѣшение.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на Т. Теодоровъ, повѣреникъ на касатора Аристиди

Ламбревъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ данните по това дѣло става явно, че ищецътъ Георги П. Ивановъ е завѣлъ искъ но редътъ изложенъ въ 805 членъ отъ гражданското сѫдопроизводство, срѣщу Аристиди Ламбревъ, за прѣдаване смѣтка по търговското имъ съдружие за купуване и продаване воденични камъни отъ 1888 год. до 1893 година. Касаторътъ Аристиди Ламбревъ е отказалъ сѫществуването на такова съдружие между него и ищецътъ и затова е оспорявалъ правото на послѣдния да иска отъ него смѣтка. За доказване, обаче, че между него и отвѣтника е имало съдружие, ищецътъ Георги П. Ивановъ е прѣдложилъ на Аристиди Ламбревъ рѣшителна клѣтва по това обстоятелство, която клѣтва касатора като неприелъ, сѫдътъ призналъ сѫществуването на дружеството за установено и осѫдилъ отвѣтника Аристиди Ламбревъ да прѣдаде смѣтка на ищеца за съдружието имъ отъ 1888 год. до 1893 год. Тука се поражда въпросътъ: може ли да се иска даване на смѣтка по редътъ на чл. 805 и послѣд. отъ гражданското сѫдопроизводство, когато лицето, отъ което се иска смѣтка, оспорява качеството си, на основание на което му се иска смѣтка? Чл. 805 отъ гражданското сѫдопроизводство, гласи: „лицата които сѫ задължени да дадѫтъ смѣтка, ако сѫ назначени отъ сѫдътъ, призоваватъ се при онзи сѫдъ, който ги е назначилъ; настойницитѣ по мѣстоустановлението на настойничеството, а всичкитѣ други лица, които сѫ задължени да дадѫтъ смѣтка — по мѣстожителството имъ." Отъ съдържанието на този членъ слѣдва да се разбере, че всички тѣзи, които били по закона, били по договоръ, сѫ задължени да дадѫтъ смѣтка, могѫтъ да бѫдатъ призовани прѣдъ сѫдътъ по прѣдвиденията, въ книга шеста глава третя отъ гражданското сѫдопроизводство, редъ за даване смѣтка. Такива сѫ напримѣръ: настойника, наслѣдницитѣ на настойника, до гдѣто той бѫде замѣстенъ съ други, попечительтъ, изпълнителитѣ на едно завѣщание, синдицитѣ по една несъстятелность и пр. Този редъ, обаче, си има мѣстото тамъ, гдѣто нѣма споръ за качеството на лицето, отъ което се иска смѣтка, но тамъ гдѣто лицето, отъ което се иска смѣтка, отрицава качеството, на основание на което му се тя иска, този редъ на частно производство, нѣма си мѣстото и страната, която дири смѣтка, трѣбва да си завѣде искъ на общо основание и си докаже правата по сътѣзателенъ редъ. По данното дѣло, както се вижда отъ потѫженото рѣшение, Софийския апелативенъ сѫдъ е постѫпилъ другояче, като е уважилъ искътъ на ищецътъ за даване смѣтка по частенъ редъ и съ това той е нарушилъ чл. 805 отъ гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено, прѣдъ видъ на това, устното оплакване на касаторовия повѣреникъ, че сѫдътъ разгледалъ дѣлото по частенъ, а не по сътѣзателенъ редъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 12-й юний 1898 год. подъ № 229, защото е нарушенъ чл. 805 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2-й отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 44 — (249) — 20 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шести юний хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Таневъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д.' Икономовъ, *гражданско дѣло № 187, по описа за 1900 год., на Мария Данаилова, живуща въ гр. Крайово (Ромѫния), противъ протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1900 год., съ което се признава завѣдения искъ срѣщу Н. Ковачовъ за подсѫденъ на Виенскитѣ сѫдилища.* Въ сѫдебното засѣдание се яви адвоката К. Помяновъ, повѣреникъ на Мария Данаилова и Н. С. Ковачевъ съ повѣреника си Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Х. Данаилова, отъ гр. Крайово (Ромѫния), на 28 юний 1899 год., чрѣзъ повѣреника си Д-ръ К. Помяновъ, е завѣла въ Свищовския окрѫженъ сѫдъ искъ, за 20.000 л., по записъ, противъ Никола С. Ковачевъ, отъ гр. Свищовъ. Отвѣтника е прѣдявилъ отводъ за неподсѫдность на дѣлото прѣдъ Свищовския окрѫженъ сѫдъ, понеже изпълнението на договора, т. е изплащането на записа е трѣбвало да стане въ Виена. Свищовския окрѫженъ сѫдъ обаче, отхвърлилъ този отводъ, като призналъ, че по силата на чл. 154 отъ гражданското сѫдопроизводство, дѣлото правилно е завѣдено прѣдъ него, понеже отвѣтника ималъ недвижими имоти и приврѣменно мѣстожителство въ Свищовъ. Отвѣтника Ковачевъ е обжалвалъ това опрѣдѣление прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ протоколното си опрѣдѣление отъ 22 януарий 1900 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че въ договора между странитѣ е казано, че изплащането на записа ще стане въ Виена; че отъ прѣдставенитѣ доказателста въ двѣтѣ инстанции се вижда, че Никола Ковачевъ се занимава въ Виена съ търговия; че по чл. чл. 531 и 572 отъ търговския законъ, когато е прѣдвидено въ полицата кѫдѣ ще да стане изплащането, то и спора за подсѫдностьта трѣбва да се прѣдяви въ оня сѫдъ, въ района на който трѣбва да стане изплащането; че изплащането на записа, като е прѣдвидено да стане въ Виена, то съгласно чл. 155 отъ гражданското сѫдопроизводство, искътъ трѣбва да се завѣде тамъ," — *отмѣнилъ* протоколното опрѣдѣление на Свищовския окрѫженъ сѫдъ и унищожилъ гражданското дѣло № 166/99 год. на сѫщия сѫдъ, като неподсѫдно нему, а на Виенскитѣ сѫдилища. Недоволна отъ това опрѣдѣление Мария Данаилова подава срѣщу него касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫдътъ нарушилъ чл. чл. 155 и 629 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 531 и 572 отъ търговския законъ, защото призналъ, че дѣлото й е подсѫдно, не на мѣстнитѣ, а на Виенскитѣ сѫдилища.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, който полага да се уважи касационната жалба на Мария Данаилова,—взе въ съображение: Отъ потѫженото протоколно опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ, а и отъ самия записъ съ дата 1/13 септемврий 1888 год., приложенъ къмъ апелативното производство се констатира, че странитѣ въ договора сѫ се съгласили, че изплащането на сумата трѣбва да стане въ Виена. Това съглашение има равнозначуща сила на опрѣдѣляне мѣстото, гдѣто ще бѫде подсѫденъ спора, който би

възникналъ при изпълнението на задължението. Слѣдователно странитѣ, като сѫ се съгласили да стане изплащането на сумата въ Виена ipso facto сѫ приели, щото спорътъ по това изплащане да се разрѣши отъ Виенскитѣ сѫдилища. Това съглашение между странитѣ не може да се измѣни по волята на едната отъ тѣхъ, а само съ съгласието и на двѣтѣ страни. Въ случая отвѣтника, както се вижда отъ даннитѣ по дѣлото, е искалъ дѣлото да се гледа въ Виенскитѣ сѫдилища, защото той има постоянното си мѣстожителство въ гр. Виена, гдѣто се намирали търговскитѣ му книги, съ които може да се защищава по завѣдения искъ. Прочее, Русенския апелативенъ сѫдъ, като е призналъ, че по силата на чл. 155 отъ гражданското сѫдопроизводство, искътъ трѣбва да се завѣде тамъ, кѫдѣто е опрѣдѣлено изпълнението на договора, никакъ не е нарушилъ този членъ, а напротивъ се е съобразилъ съ неговитѣ разпорѣждания. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касаторката, че сѫдътъ призналъ, че дѣлото ѝ е подсѫдно не на мѣстнитѣ, а на Виенскитѣ сѫдилища, е неосновтелно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** частната касационна жалба на Мария Данаилова, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1900 год., по частното дѣло № 355/99 год. на сѫщия сѫдъ, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 45 — (250). — 20 юний 1900 година. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ Анастасъ М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *търговско дѣло № 117, по описътъ за 1900 год., на Георги Ив. Поповъ, отъ гр. София, съ Жеко Велчевъ, отъ сѫщия градъ, за 16,798 лева и 80 ст., заедно съ лихвата имъ, отъ съдружески смѣтки по постройка на казарми и барутни погреби.* Въ засѣданието отъ страна на Георги Поповъ се яви адвоката Александръ Радевъ, а отъ страна на Жеко Велчевъ — адвоката Сава Иванчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Поповъ, ж. Софийски, съ исково прошение до Софийския окр. сѫдъ отъ 21 февруарий 1897 год., е молилъ сѫдътъ: 1) да прогласи съставеното на 16/VII 93 год. дружество между него и отвѣтникътъ Жеко Велчевъ за прѣкратено и 2) да осѫди сѫщия отвѣтникъ да му брои: а) 2058 л. 60 ст. внесенъ капиталъ; б) припадающата се половина отъ печалбата, която ще се укаже дружеството да е реализирало; в) законната лихва на горнитѣ суми отъ моментътъ, който сѫ могли да бѫдатъ броени и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Истецътъ указва на слѣдното основание на искътъ: прѣзъ 1893 год. ищецътъ и отвѣтникътъ съставили дружество за доискарванието на казармитѣ и построяванието на 4 погреби въ гр. Бѣлоградчикъ, съ условие щото ищецътъ да авансира нуждния капиталъ, а отвѣтникътъ да завѣжда техническата и търговска часть. Издадени били ситуации за извършеното на повече отъ 200,000 л., отъ които

не били получени само 25,000 л. поради секвестрътъ, наложенъ по едно дѣло между отвѣтника и единъ майсторъ. По биланцътъ съставенъ на 6 I/97 год. отъ отвѣтника се виждало, че ищецу се слѣдвало печалба отъ 17,124 лева 19 ст. + 1890 л. 70 ст., остатъкъ отъ капиталътъ му. При това ищецътъ иска да се извърши провѣрка на дружественитѣ смѣтки отъ вѣщи лица, които да провѣратъ и приходитѣ. Искането си за прѣкратяване на дружеството, ищецътъ основава на фактътъ, че отвѣтникътъ съ постжпването си на държавна служба на 30/VII 96 год., не билъ вече въ състояние да води дружественитѣ работи. Софийския окр. сждъ разгледалъ това дѣло и съ рѣшението си отъ 12 септемврий 1898 год. подъ № 172, призналъ съществующето дружество между Г. Ив. Поповъ и инджинеръ Ж. Велчевъ, по постройката на три погрѣби и доискарване казармитѣ въ Бѣлоградчикъ, за прѣкратено и е осждилъ Ж. Велчевъ да заплати на Г. Ив. Поповъ 30,024 л. и 72 ст. за капиталъ и печалба отъ съдружието, заедно съ лихвитѣ на тая сума по 10% год. отъ 21 февруарий 1897 год. до изплащането, както и 1039 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а сжщо и въ хазната 600 лева 44 ст. за сждебно и канцелярско мито. Осждилъ е и Г. Ив. Поповъ да внесе въ хазната 45 лева 97 ст. за сждебно мито. Противъ това рѣшение само отвѣтникътъ Ж. Велчевъ е подалъ апелативна жалба въ Соф. апелат. сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) безспорно е че между отвѣтника и ищеца е било съставено едно сдружаване съ съучастие за извършване на едно опрѣдѣлено прѣдприятие. Ищеца Г. Поповъ иска да се прогласи за прѣкратено това дружество, защото явния съдружникъ — отвѣтника билъ постжпилъ на държавна служба, като базира това искане на чл. 481 отъ закона за задължнията и договоритѣ. Това искане, обаче, не е основателно, защото отъ книжята по дѣлото, а именно отъ писмото на самия ищецъ до отвѣтника съ дата 29/XI 94 г. се вижда, че самъ Г. Поповъ се е съгласилъ щото дружественитѣ работи да се водятъ, вмѣсто отъ отвѣтника, отъ негови братъ Иванъ Велчевъ, когото и двамата съдружници се обърнали, макаръ и фиктивно, на единъ явенъ съдружникъ, който отъ свое име е продължавалъ сдѣлкитѣ на съдружието. Отъ това слѣдва, че макаръ Жеко Велчевъ, явния съдружникъ, и да е постжпилъ на държавна служба, той е билъ замѣненъ съ неговия братъ, слѣдователно оттѣглюванието на отвѣтника не може да довѣде подиръ себѣ си растурянието на дружеството, защото празнотата създадена съ неговото отѣглювание отъ управлението на дружественнитѣ работи, е била своеврѣменно попълнена по начинъ приетъ отъ двамата съдружници. — Освѣнъ това не се прѣдставихж и доказателства за това, че прѣдприетата работа е свършена и окончателно приета за да може и по това основание да се иска прѣкратяванието на дружеството; 2) отвѣтникътъ признава, че дължи на ищецътъ още 2058 лева 60 ст., като остатъкъ отъ капиталътъ му, за това тази сума на искътъ трѣбва да се уважи; 3) не е основателно исканието на ищецътъ, щото въ подѣлата да влѣзне и оная сума, която още не е събралъ явния съдружникъ Жеко Вълчевъ, защото по силата на ст. 444 отъ законътъ за задълженията и договоритѣ (чл. 1832 отъ (code civile), съдружницитѣ иматъ право да си раздѣлятъ само дѣйствително

реализиранитѣ печалби, но не и ония, които още не сѫ събрани, а по каквито и да е причини, особенно противъ волята на явния съдружникъ, се намиратъ въ трети лица. Ако съдружието има да взема пари отъ трети лица, това е една вересия, която ще се раздѣли по равно между съдружницитѣ, като се кредитира всѣки съдружникъ съ равна часть отъ тая вересия и като се прѣдостави право на всѣкиго да си търси самъ като кредиторъ прибадающата се нему часть, т. е. прѣдоставя му се самъ да си събере неговата часть отъ тая вересия. Въ сѫщата смисълъ се произнася и френската юриспроденция (вижъ Далозъ Sup. Société № 2093), „когато печалбитѣ произхождатъ отъ креанси още не събрани, нищо не прѣпятствува, щото вмѣсто пари да се раздѣлятъ самитѣ креанси" и № 2094 „дѣлбата на печалбитѣ може да се отнася само върху печалбитѣ окончателно придобити, а не върху тия, на които реализирането не е никакъ безвъзвратно и които прѣдставляватъ единъ характеръ споренъ." — „Така рѣши се, че единъ съдружникъ не може да се принуди да брои на съдружника, само подъ простата резерва на едно по слѣдующе обратно искане противъ тоя послѣдния, всичката или часть отъ една сума спорна, която му се иска, и за която той може да бѫде принуденъ да я плати, като неправилно събрана отъ него", и касац. сѫдъ намѣрилъ: „че сѫдътъ по сѫщество, като е турилъ въ ефективната дѣлба на съдружаванието съ участие (association en participation) една печалба още не окончателно реализирана и даже спорна, е нарушилъ чл. 1832 С. Д. А." Чл. 1832 с. сп. отговаря на чл. 444 отъ закона за договоритѣ. Въ цитираното рѣшение се е касаяло за сума вече прибрана отъ явния съдружникъ, обаче спорна не подлѣжаща на евентуално повръщане. Въ нашия случай и това не сѫществува, Жеко Велчевъ не е никакъ прибралъ сумата отъ 23851·94 л., защото имало запори върху нея по искътъ завѣденъ срѣщу съдружаванието, въ лицето на явния му съдружникъ, защото и Министерството на Войната заявавало нѣкакви прѣтенции върху часть отъ тая сума и пр. Тази сума, прочее, не може да влѣзне въ ефективната подѣлба, а слѣдва да се раздѣли като креанса между съдружницитѣ; за нейното ефективно подѣляване не може да се говори до когато не се дигнатъ прѣпятствията за нейното исплащане — запорътъ въ полза на братия Петрови, отстранение одържкитѣ, които иска да прави Военното Министерство за по добро качествени работи и пр.; 4) отъ събраната сума и подлѣжаща на подѣляване трѣба да се отдѣлятъ прѣдварително още 2600 л. за кариерно право, понеже тая сума се иска доста настоятелно съ двѣ писма отъ Бѣлоград. общ. управление и понеже по обясненията на явния съдружникъ Велчевъ, тя се дължи отъ съдружаванието; истцовата страна като не е прѣдставила доказателства, че тоя дългъ не сѫществува, или е недобросъвѣстно указанъ отъ явния съдружникъ, то и той трѣба да се раздѣли помежду двамата съдружници, и сѫдътъ прѣдъ видъ двѣтѣ писма на Бѣлоград. общ. управление, на пръвъ погледъ намира, че въпросния дългъ е дѣйствително дългъ на дружеството, щомъ за такъвъ го прѣдставлява явния съдружникъ. Ако се окаже впослѣдствие че не е такъвъ дълга, ищеца не си губи правото да си поиска назадъ половината отъ тая сума съ condictio indeliti. — Наистина не е казано изрично въ апелативната жалба, че и за тая сума се

апелира, обаче въ апелат. жалба се обжалва изцѣло рѣшението, като се твърди, че е прѣждеврѣменно всѣко разчистване на смѣткитѣ на съдружието, за това сѫдътъ счита, че и по това перо е обжалвано рѣшението; 5) понеже не е подадена апелативна жалба отъ страна на ищецътъ, то първостепенното рѣшение, относително сумитѣ 8200 лева за възнаграждение на Ив. Велчевъ, 160 лева за канцеларски и 356 за данъкъ, е влѣзло въ законна сила и за това тѣ трѣба да се спаднатъ отъ сумата подлѣжаща на подѣляване; 6) отъ заключението на експертизата излиза, че сумата получена отъ Жеко Велчевъ отъ Военното Министерство е 182,452, 81 ст., отъ която като се извадятъ 152,972·03 (а именно: платенитѣ на Бр. Петрови 138,324·40, за Ив. Велчевъ 8,200, за канцел. 160 за данъкъ 357 и за кариера 2600), оставатъ за подѣляване 29,480·78, отъ които $^1/_2$ се пада на ищеца, или 14740·78, остатъка отъ капитала му 2058, слѣдва всичко да плати отвѣтника на ищеца 16798 лева и 78 ст.; 7) прѣтендиранитѣ отъ отвѣтника суми 6000 лева за възнаграждение, 15,000 л. за планове, не му се слѣдватъ, понеже по договорътъ му съ ищеца той е билъ длъженъ да внесе тоя трудъ като единъ видъ пай въ дружеството имъ; 8) отъ обясненията на отвѣтниковия повѣреникъ въ свързка съ протоколътъ на комисията съ дата 19/IV 98 г. се вижда, че на Братия Петрови ще трѣбва да се плати отъ съдружието една сума отъ около 12 хиляди, за този дългъ, както и за одържкитѣ, които мисли да прави Военното Министерство остава на срѣща сумата отъ 23851.94 ст., която асли е запрѣна за тая цѣль; при все това, както се каза по-горѣ, и тази сума трѣбва да се признае като обща неподѣлена сума между съдружницитѣ, като се прѣхвърли $^1/_2$ отъ нея върху тайния съдружникъ наедно съ тяжеститѣ, които лѣжатъ върху сѫщата. Всѣки единъ отъ двамата съдружници ще може да прибере $^1/_2$ отъ тоя остатъкъ, като я освободи отъ запорътъ и уравни въпросътъ за удържкитѣ на Военното Министерство", — съ рѣшението си отъ 11 мартъ 1899 г. № 28 опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Соф. окр. сѫдъ, подъ № 172 отъ 12 септемврий 1898 год., така: осѫжда Жеко Велчевъ, отъ гр. София, да заплати на Георги Поповъ, отъ с. градъ, 16,798 лева 80 ст. (шестнадесеть хиляди седемстотинъ деветдесеть и осемь лева 80 ст. и лихвитѣ имъ по 10% год. отъ февруарий 1897 год. до исплащането. Признава правото на Георги Поповъ да получи половината отъ вересията въ размѣръ на 23851 лева 94 ст., задържана въ Военното Министерство поради сѫдебенъ запоръ и по рекламация на сѫщото Министерство. Останалата часть отъ искътъ на Георги Поповъ се отхвърля. Станалитѣ сѫдебни и по водене дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции оставатъ въ тяжесть на всѣка една отъ странитѣ, така както сѫ ги направили. Осѫжда Г. Поповъ да заплати на хазната за неплатени сѫдебни мита и призовки за първата инстанция 648 л. 47 ст. (шестотинъ четиридесеть и осемъ л. 47 ст." — Срѣщу това рѣшение Георги Поповъ подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Соф. апелат. сѫдъ нарушилъ: I) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопр., защото неправилно счелъ, че дружеството не е било прѣкратено съ постѫпването на отвѣтника на служба и защото не зелъ въ внимание твърдението му, че прѣдприятието е свършено, като не оцѣнилъ и прѣдста-

венитѣ за това доказателства; II) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сждопр., защото неправилно призналъ, че той има право на половина отъ дружественнитѣ вересии въ размѣръ 23851 лева и 94 ст., или една сума отъ 11925 лова и 97 ст., понеже сжжденията на сжда по този въпросъ нематъ приложение въ дружествата съ участие, и защото не зелъ въ внимание твърдението му, че сумата 23851 л. и 94 ст. по вина на отвѣтника е останала неприбрана, както това се вижда отъ удостовѣрението на Военното Министерство № 3219 отъ 21 май 1897 год., което сжда игнориралъ; III) чл. 629 и 630 отъ гражд. сждопр., защото неправилно му спадналъ сумата 1300 лева за кариерно право на Бѣлградчикското градско общ. управление, когато това искане е заявено само отъ общинското управление и непризнато отъ отвѣтника и понеже отвѣтника въ апелативната си жалба не е обжалвалъ това перо, което е било отхвърлено отъ Соф. окр. сждъ; IV) чл. 780 отъ гражд. сждопр., защото не само не осждилъ отвѣтната страна да му заплати направенитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски, но го осждилъ да заплати за сждебни разноски 648 л. и 47 ст.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за основателни, полага да се отмѣни потжженото рѣшение и се изпрати дѣлото за ново разглеждане.

Върховния Касац. Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Чл. 476 п. 5 отъ закона за задълженията и договоритѣ прѣдвижда, че дружеството се прѣкратява и тогава, когато единъ, или нѣколко съдружници, заявятъ, че не искатъ вече да участвуватъ въ дружеството. По данното дѣло, както се констатира отъ потжженото рѣшение, излѣзванието на Жеко Велчевъ отъ съдружието е станало по взаимно съгласие на двамата съдружници и то по такъвъ начинъ, щото дружеството да слѣдва прѣдприятието и новия съдружникъ Ив. Велчевъ (братъ на Жеко Велчевъ) да бжде фиктивно съдружникъ, а Жеко Велчевъ да бжде въ сжщность дѣйствителния съдружникъ. При това положение на фактитѣ по дѣлото, приспособлението на чл. 476 п. 5 отъ закона за задл. и догов. си нѣма мѣстото, понеже въ сжщность съдружника Жеко Велчевъ не е прѣсталалъ да участвува въ съдружието. Сждътъ, прочее, правилно е постжпилъ, като не е счелъ дружеството за прѣкратено съ постжпванието на отвѣтника на служба. Отъ приложения при дѣлото протоколъ отъ 2 мартъ 1896 год. и забѣлѣжкитѣ къмъ него, се вижда, че прѣдприетата отъ дружеството работа — довършване на казарми и постройка на барутни погрѣби, не е била окончателно свършена и приета и слѣдователно, дружеството не е могло да се счита за прѣкратено поради свършванието на прѣдприятието, съгласно чл. 476 п. 2 отъ закона за задълженията и догоритѣ. Отъ казаното по горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора, че сждътъ неправилно счелъ, че дружеството не е било прѣкратено съ постжпванието на отвѣтника на служба и че сждътъ не зелъ въ внимание твърдението му, че прѣдприятието е свършено, като не оцѣнилъ и прѣдставенитѣ за това доказателства, е оплакване неоснователно. II) Отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение се вижда, че сждътъ е призналъ, че неможе да стане ефективна

подѣла на сумата 23851 лева и 94 ст., дължима отъ Военното Министерство, понеже върху тази сума имало наложенъ запоръ отъ братия Петрови за дългъ на съдружието, а и самото Военно Министерство имало рекламации противъ дружеството за нѣкои не довършени работи. Разбира се, че въ такъвъ случай, сждътъ неможеше да признае казаната сума, която се дължи отъ Военното Министерство, за ликидна, безъ да прѣдвиди, че ищеца е длъженъ да поеме $1/2$ отъ тяжеститѣ, които лѣжатъ върху нея, защото съгласно чл. 482 отъ закона за задълженията договоритѣ, дѣлбата между съдружници става по правилата за дѣлбата на наслѣдствата, а споредъ тия послѣднитѣ (чл. 246 отъ закона за наслѣд.), въ съставянието на дѣловетѣ, трѣбва да се турятъ сжщото количество давания, или вземания отъ еднакво естество. или стойность. Прѣдъ видъ на това, второто оплакване на касатора, за нарушението на чл. 629 и 630 отъ гражд. сждопроизводство, се явява тъй сжщо неоснователно. III) Отъ 4-то съображение на потжженото рѣшение се вижда, че сждътъ е ималъ достатъчно основание да отдѣли отъ сумата за подѣляване 2600 лева за кариерно право на Бѣлоградчикското град. общинско управление, която сума е искана съ двѣ писма отъ това управление, а касаторътъ съ нищо не е доказалъ, както сжда признава, че този дългъ не сжществува. При това сждътъ е призналъ, че Жеко Велчевъ съ апелативната си жалба се е потжжилъ и за това перо, отхвърлено отъ първата инстанция. Това тълкуване на апелативната жалба е право на сжда по сжщество и Върховния Касационенъ Сждъ неможе да влѣзе въ неговата провѣрка, понеже е въпросъ по сжществото на дѣлото. — Отъ това слѣдва да се заключи, че оплакването на касатора, че сждътъ неправилно му спадналъ 1300 лева за кариерно право на Бѣлоград. град. общ. управление, е неоснователно. IV) Отъ диспозитива на рѣшението се вижда, че дѣлото е рѣшено отчасти въ полза на едната страна и отчасти въ полза на другата страна, вслѣдствие на което сждътъ е възложилъ станалитѣ по дѣлото сждебни и по водене на дѣлото разноски на всѣка една отъ странитѣ, така както сж ги направили. Като е постжпилъ така, Софийския апелат. сждъ се е съобразилъ напълно съ чл. 782 отъ гражд. сждопр., който гласи, че при рѣшаванието на едно дѣло, отчасти въ полза на едната страна и отчасти въ полза на другата страна, сждътъ опрѣдѣля коя отъ двѣтѣ страни и въ какъвъ размѣръ има право да се възнагради за сждебни разноски. Заради това и послѣдното оплакване на касатора, за нарушение на чл. 780 отъ гражданското сждопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георги Ив. Поповъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелат. сждъ отъ 11 мартъ 1899 год. № 28, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 46 — *(252)* — *20 юний 1900 год.* Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на шести юний хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 52, по описътъ за 1899 год., на Моше Алкалай, отъ гр. Кюстендилъ, съ масата по несъстоятелностьта на Рахаминъ Алкалай, за 400 лева, по полица.* — Въ сѫдебното засѣдние се яви адвоката Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Моше Алкалай.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 22 януарий 1898 год. до Босилоградския мирови сѫдия, Михалъ Камбуровъ, отъ гр. Кюстендилъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Рахаминъ Алкалай, отъ с. градъ, заявилъ искъ противъ Моше Алкалай, отъ Босилоградъ, за 400 лева златни по полица и е молилъ осѫждането на послѣдния на горнята сума, заедно съ лихвитѣ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировия сѫдия разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшение отъ 22 юний 1898 год., отхвърлилъ иска на истеца, като неоснователенъ. По възивъ подаденъ срѣшу това рѣшение отъ страна на истеца М. Камбуровъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Р. Алкалай, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който като изслушалъ устнитѣ обяснения на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) истеца моли да се осѫди отвѣтника да заплати на масата по несъстоятелностьта на Рахаминъ Алкалай, отъ гр. Кюстендилъ, 400 лева златни, които той събралъ по издадената отъ Исакъ Аронъ Лерия полица и прѣхвърлена върху него отъ несъстоятелния, слѣдъ обявяванието му за несъстоятеленъ, тъй като Рахаминъ Алкалай не е ималъ право да прѣхвърля казаната полица слѣдъ обявяванието му за несъстоятеленъ, съгласно чл. 667 отъ търговския законъ; 2) отвѣтника не признава иска на истеца, като при това заявява, че въпросната полица, по която събралъ сумата 400 лева златни, била му прѣхвърлена отъ несъстоятелния Рахаминъ Алкалай на 28 мартъ 1897 год., т. е. прѣди 13 априлий 1897 год., день опрѣдѣленъ за спиране платкитѣ на Рахминъ Алкалай съ рѣшението на сѫдътъ отъ 20 августъ сѫщата година, съ което е обявенъ той (Р. Алкалай) за несъстоятеленъ; 3) по силата на чл. чл. 674, 675 и 676 отъ търговския законъ, всички здѣлки и отчуждения, направени отъ обявения за несъстоятеленъ, подиръ обявяванието му за несъстоятеленъ и опрѣдѣления день за спиране платкитѣ, сѫ недѣйствителни. Отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани въ мировото сѫдилище и отъ протеста на въпросната полица се установява, че Рахаминъ Алкалай прѣхвърлилъ послѣдната (полицата за 400 лева златни) върху отвѣтника слѣдъ опрѣдѣления день за спиране на платкитѣ, а щомъ това е така, то иска противъ отвѣтника се явява за основателенъ и подлѣжи да се удовлѣтвори; 4) осѫдената страна плаща на противната сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, когато послѣдната моли за това, както е въ случая", — съ рѣшението си отъ 13 ноемврий 1898 год. № . ., уважилъ възивната жалба на М. Камбуровъ синдикъ по несъстоятелностьта на Рах. Алкалай, като осѫдилъ отвѣтника М. Алкалай, жителъ отъ гр. Кюстендилъ, да заплати на масата по несъстоятелностьта на казания Рахаминъ

Алкалай четирстотинъ (400) лева златни, 92 л. 72 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и въ полза на хазната два (2) лева, за призовки. Срѣщу това рѣшение Моше Алкалай подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Кюстендилския окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 674 п. 1 отъ търговския законъ и чл. 58 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ прѣхвърлянето за недѣйствително, безъ да е констатиралъ, че това прѣхвърляне е *безвъзмездно*, и защото нѣмало доказателства по обстоятелството, че тая полица е прѣхвърлена слѣдъ обявяванието на несъстоятелностьта и слѣдъ деньтъ опрѣдѣленъ за спиране на платкитѣ; 2) чл. чл. 675 и 676 отъ търговския законъ, защото въ дѣлото не сѫществуватъ фактически условия за приложението на тия членове отъ закона.

Прокурора заключи въ смисъль: да се остави касационната жалба на касатора безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че синдикатото по несъстоятелностьта на Рахаминъ Алкалай, е искало да се признае, че полицата, която несъстоятелния Рахаминъ Алкалай е прѣхвърлилъ върху Моше Алкалай, и послѣдния събралъ стойностьта ѝ, е неправилно прѣхвърлена, защото вслѣдствие обявената несъстоятелность на Рахаминъ Алкалай, послѣдния не е ималъ право да разполага съ полицата. По това обстоятелство, Кюстендилския окр. сѫдъ въ рѣшението си казва: „по силата на чл. чл. 674, 675 и 676 отъ търговския законъ, всичкитѣ здѣлки и отчуждения направени отъ обявения за несъстоятеленъ, подиръ обявяванието му за несъстоятеленъ и опрѣдѣление день за спиране платкитѣ, сѫ недѣйствителни. Отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ мировото сѫдилище и отъ протеста на въпросната полица, се установява, че Рах. Алкалай прѣхвърлилъ послѣдната (полицата за 400 лева златни) върху отвѣтника слѣдъ опрѣдѣления день за спиране на платкитѣ, а щомъ това е така, то иска противъ отвѣтника се явява за основателенъ и подлѣжи да се удовлѣтвори“. Отъ цитирания мотивъ явно става, че сѫдътъ не прави никакво различие помежду слѣдующитѣ два мотива: 1) обявяванието на несъстоятелностьта и 2) датата опрѣдѣлена за спиране на платкитѣ. И като смѣсва тѣзи два различни по послѣдствията си моменти, казва, *че всички здѣлки извършени послѣ датата на спиране платкитѣ* сѫ недѣйствителни. А тъй като въ дадения случай отъ показанията на свидѣтелитѣ се доказало, че въпросното прѣхвърляне е станало *слѣдъ датата на спиране платкитѣ*, то, заключава сѫдътъ, прѣхвърлянето трѣбва да се признае за недѣйствително. Обаче, както принципиялно поставениятъ и разрѣшенъ въпросъ, така и логическото заключение, което сѫдътъ тегли за конкретния случай, сѫ съвършенно невѣрни и не съобразни съ прѣдписанията на закона. Чл. 674 отъ търговския законъ казва, че по право недѣйствителни сѫ само здѣлкитѣ извършени *слѣдъ рѣшението*, съ което е обявена несъстоятелностьта. А за ония здѣлки и отчуждения, които сѫ извършени отъ несъстоятелния *слѣдъ спиране на платкитѣ*, тѣ ще се

считатъ нищожни само ако сѫ извършени *безвъзмѣздно*. Проче, щомъ като сѫдътъ е константиралъ, че въпросната здѣлка е извършена *слѣдъ спиране платкитѣ*, то за да може тая здѣлка да се признае за нищожна по чл. 674, трѣбва да бѫде доказано, че тя е извършена безвъзмездно. А щомъ това сѫдътъ не е константиралъ, то неправилно е призналъ здѣлката за нищожна и съ това нарушилъ е чл. 674 п. 1 отъ търговския законъ. Заради това оплакването на касатора е основателно. 2) Така също нарушени сѫ и чл. чл. чл. 675 и 676 отъ търговския законъ, тъй като сѫдътъ и върху тѣхъ се е основалъ за разрѣшение на дѣлото, при всичко, че отъ съдържанието имъ се вижда, че тѣ прѣдвиждатъ случаи неимеющи нищо общо съ настоящето дѣло.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 13 ноемврий 1898 г. подъ № . . ., защото сѫ нарушени чл. чл. 674 п. 1, 675 и 676 отъ търговски законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 47—(255)—20 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество, Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Иерфановъ, и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 157, по описътъ за 1900 год., на Доню Мариновъ, отъ с. Мердана, съ Игнатъ Куцаровъ и Петръ Сѫбевъ, за 500 лева златни.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Доню Мариновъ завѣлъ искъ на 3 февруарий 1899 год. прѣдъ II Търновски мирови сѫдия, срѣщу Игнатъ Куцаровъ и Петръ Сѫбевъ, отъ с. Дебелецъ, за 500 лева златни. Мировия сѫдия, съ рѣшението си отъ 11 мартъ 1899 год. подъ № 176, отхвърлилъ искътъ на Доню Мариновъ, като неоснователенъ. Недоволенъ отъ рѣшението на мировия сѫдия, Доню Мариновъ го обжалвалъ прѣдъ Търновския окр. сѫдъ, който, като намѣрилъ, че апелативната жалба на Доню Мариновъ, при всичко че носи неговия подписъ, нъ тя не е подписана отъ него, а отъ повѣреника му, който не е билъ опълномощенъ писменно отъ него да подава апелативна жалба, на основание членове 238 и 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 12 октомврий 1899 год., оставилъ жалбата му безъ разглеждане. Недоволенъ отъ това опрѣдѣление Доню Мариновъ го обжалвалъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 238 и 239 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ конкретния случай, понеже тѣзи членове се отнасятъ до повѣреницитѣ, а не къмъ странитѣ въ процеса.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за неосновател но, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Споредъ ясното прѣдписание на чл. чл. 238 и 239 отъ гражд. сѫдопроизводство, само законно упълномощениятъ може да извършва дѣйствия за смѣтка на упълномощителя си и такива дѣйствия сѫ задължителни за упълномощителя; неспазването на тая формалность дава право не само на едната, — нъ и на другата страна (противната) въ процеса, да иска да се признае документа за невалиденъ, като нередовно създаденъ. 2) По настоящето дѣло въ апелативната жалба е написано името и прѣзимето на касатора, нъ самъ той — касатора признава, че тая жалба не е подписана отъ него, но отъ друго лице, безъ да го е упълномощилъ за това, както разбиратъ и изискватъ посоченитѣ членове, щото лицето, което подписва другиго, да го подписва съ формално пълномощно, или устно, но съ оговорка, че го подписва по негова молба, т. е. по желанието на апелатора— сега касаторъ и по причина на неграмотность, или болесть. Това въ случая е необходимо, понеже такъвъ актъ не може да има валидность, щомъ липсва въ него това условие, а именно — редовенъ подписъ.

Прѣдъ видъ на изложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Доню Мариновъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Търновския окр. сѫдъ отъ 12 октомврий 1899 год., съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се стави безъ послѣдствие,

---

№ 48 — (256) — 22 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на осмий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ, и въ присѫтствието на прокурора; Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя: *гражданското дѣло № 53, по описътъ за 1899 год. на Д-ръ Иорданъ Ц. Нейовъ съдр. К. Апостоловъ, пълномощници на С. Патакъ, ж. отъ гр. Русе, съ Константинъ Г. Марангозовъ, житель отъ гр. Ямболъ, за 683 лева и 56 стот.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: I Ямболски мирови сѫдия, съ рѣшение № 98/97 г., осѫдилъ задочно К. Г. Марангозовъ, отъ гр. Ямболъ, да заплати на истцитѣ по дѣлото Д-ръ Иорданъ Ц. Нейовъ и К. Апостоловъ, адвокати въ гр. Сливенъ, 683 лева и 56 ст., дългъ по полица, лихвата имъ по 10% годишно и 45 лева разноски. Осѫдения К. Г. Марангозовъ не останалъ доволенъ отъ рѣшението на мировия сѫдия и го обжалвалъ по възивенъ редъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че истцитѣ дирятъ отъ отвѣтника 683 лева и 56 ст., дългъ по полица, издадена отъ отвѣтника на заповѣдьта на Сам. Патакъ, отъ гр. Русе, съ дата 1 априлъ 1895 год., на сума 1125 лева 25 ст., и джиросана отъ послѣдния върху Д-ръ Иор. Ц. Нейовъ и К. Апостоловъ за събиране; че отвѣтника възразява, че по тази полица той не длъжи на Сам. Патакъ, тъй като тя влизала въ смѣтката срѣщу стоката, която по заповѣдь на сѫщия Сам. Патакъ е прѣдалъ на Ив. Поповъ, отъ гр. Сливенъ; че отъ прѣписа на телегра-

митѣ, прѣдставенъ отъ отвѣтника въ днешното сѫдебно засѣдание, се доказва, че Иванъ Поповъ е билъ упълномощенъ отъ С. Патакъ да приеме отъ К. Г. Марангозовъ стока за всички суми, които има да получава по полици и др. отъ него; че отъ прѣдставената отъ отвѣтника разписка съ дата 19 октомврий 1895 год., издадена отъ Ив. Поповъ се установява, че този послѣдния, получилъ отъ отвѣтника за смѣтка на Сам. Патакъ стока срѣщу сумитѣ на шесть полици, между които е и полицата, по която е завѣденъ иска по това дѣло и срѣщу други още суми; че ако и да се вижда отъ тази разписка, че отвѣтника останалъ длъженъ на Самоилъ Патакъ 488 лева и 25 ст., но този дългъ произхожда отъ смѣтка и не може да се вземе за основание на настоящия искъ, който е завѣденъ по полица, която съ издаването на разписката се счита за издължена; за това слѣдва да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и да се отхвърли иска на истцитѣ; че страната, която губи процеса е длъжна да обѣзщети противната страна за разноскитѣ, които ѝ е причинала съ воденето му", — съ рѣшението си отъ 25 октомврий 1898 год., подъ № 521 опрѣдѣлилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на I Ямболски мирови сѫдия, отъ 31 януарий 1897 год. № 98 и вмѣсто него постановява: признава искътъ на Д-ръ Иор. Нейовъ и К. Апостоловъ, адвокати въ гр. Сливенъ, заявенъ противъ Константинъ Г. Марангозовъ, отъ гр. Ямболъ, за 683 лева 56 ст. златни по полица, за неоснователенъ и като такъвъ го отхвърля и осѫжда сѫщитѣ да заплатятъ на отвѣтника за сѫдебни и водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции (96 л. и 88 ст.) деведесеть шесть лева 88 ст. и на сѫда за призовки два лева. Д-ръ Иор Ц. Нейовъ съдр. К. Апостоловъ, повѣреници на С. Патакъ, обтѫжили това рѣшение прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочватъ за нарушени: 1) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не прѣкратилъ дѣлото, при всичко, че дали заявление за прѣкратяване на дѣлото, понеже си събрали стойностьта по полицата, и 2) чл. чл. 94 и 95 отъ Турския търговски законъ, чл. чл. 80, 238 отъ гражданското сѫдопроизводство и 438 отъ закона за задълженията и договоритѣ, понеже тѣ — касаторитѣ сѫ пълномощници, а не собственици на полицата, слѣдователно трѣбваше да бѫде осѫденъ довѣрителя имъ С. Патакъ, а не тѣ — касаторитѣ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касаторитѣ за неоснователни, полага касационната имъ жалба да се остави безъ послѣдствие.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ производството на дѣлото сѫ вижда, че касаторитѣ още въ исковото си прошение сѫ молили да имъ се разрѣши прѣдварително изпълнение на рѣшението, което има да издаде мировия сѫдия и дѣйствително такъво изпълнение е било допустнато и истцитѣ по дѣлото сѫ получили вземането си, но отъ рѣшението на мировия сѫдия е осталалъ недоволенъ отвѣтникътъ, който е апелиралъ рѣшението, слѣдвателно, сѫдътъ нѣмаше законно основание да прѣкращава дѣлото, отъ което слѣдва, че първото оплакване на касаторитѣ е неосновотелно. 2) Искътъ по настоящето дѣло е завѣденъ по една полица, джиросана върху истцитѣ по дѣлото *за съ-*

биране. Носителя на такъва мѣнителница е генераленъ пълномощникъ (чл. 95 отъ Турския търговски законъ), т. е. той има право да завѣжда искъ отъ свое име, да прѣупълномощава другиго, да слуша възражения, каквито би се направили на самиятъ издатель — джирантина на полицата и пр. Щомъ като е такава ролята на единъ носитель на полица за събиране, както е и настоящия случай, то и въ случай, че искътъ на такъвъ носитель — пълномощникъ бѫде отхвърленъ, той сѫщиятъ и на сѫдебнитѣ разноски ще бѫде осѫденъ, а не лицето, което му е джиросало полицата за събиране, т. е. неговия джирантинъ. Отъ казаното слѣдва, че сѫдътъ въ случая не е нарушилъ посоченитѣ въ второто оплакване членове отъ закона, като е осѫдилъ на сѫдебни разноски касаторитѣ, и заради това, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Д-ръ Иор. П. Нейовъ съдр. К. Апостоловъ, повѣреници на С. Патакъ, срѣщу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ, отъ 25 октомврий 1898 год., № 521, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неосноватална, да се остави безъ послѣдствие.

№ 49 — (259) — 22 юний 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осмий юний хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 151, по описътъ за 1900 год., на Орѣховската градска община, съ Цоко П. Самарджиевъ и Лало Райковъ, отъ гр. Орѣхово, за 3462 лева, происходящи отъ наемъ на събиране даждието „бачъ“*. Въ засѣданието отъ странитѣ се яви само адвоката Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Орѣховската градска община.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: При разглеждането отъ Софийския апелат. сѫдъ, въ засѣданието му на 25 октомврий 1899 год., на гражданското дѣло № 28/99 год., по описа на сѫщия сѫдъ, завѣдено по възивната жалба на Орѣховската град. община противъ рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 8 декемврий 1898 год. подъ № 457, прѣдседателствующия на сѫда е обърналъ вниманието на сѫдящитѣ се страни, че исковата молба, по която е завѣдено това дѣло, не е подписана отъ никого. Слѣдъ като е изслушалъ обясненията на странитѣ, сѫда за да се произнесе за значението на това обстоятелство за производството по дѣлото, е взелъ прѣдъ видъ слѣдующето: „че отъ книжята на първоначалното производство се вижда, какво исковата молба, вслѣдствие на която е завѣдено настоящето дѣло, подадена отъ Н. Ивановъ и Х. Манчовъ, повѣреници на Орѣховското общ. управление, не е подписана, нито отъ тѣхъ нито отъ прѣдставителя на сѫщата община, както това изисква чл. 193 отъ гражд. сѫдопр., та като така, явява се въпросътъ, може ли да бѫде гледано това дѣло, или трѣбва да се прѣкрати. Сѫдътъ по този въпросъ признава, че неподписванието исковата молба е опущение такова, вслѣдствие на което не може да се счита, че може да сѫществува нѣкаква искова молба, защото, за да може да има такава, трѣбва да има подписъ, а такава безъ подписъ, не може да се счита за друго, освѣнъ

за единъ проектъ, слѣдователно, щомъ това е така, то и рѣчъ не може да бѫде, че окр. сѫдъ е ималъ право да издава рѣшение по дѣло, което и не е можало да бѫде образувано по такава молба безъ подписъ. По домогването на ищцовата страна, че това опущение не можало да повлѣче прѣкратяването на дѣлото, защото тя се е явила прѣдъ окр. сѫдъ и подържала тази си молба и подала и жалба въ този сѫдъ, съ което вече се покривало това опущение, сѫдътъ признава, че съгласно чл. 191 отъ гражд. сѫдопр., това опущение не може да се покрива, а трѣбвало е още когато е приета молбата отъ прѣдсѣдателя на окр. сѫдъ, съгласно чл. 199 отъ гражд. сѫдопр., да я повърне". — Водимъ отъ тия съображения, Софийския апел. сѫдъ, съ опрѣдѣлението си отъ 25 октомврий 1899 год., е постановилъ: „прѣкратява настоящето дѣло и оставя безъ разглеждане апелативната жалба на Орѣховската град. община, подадена противъ рѣшението на Врачанския окр. сѫдъ № 457 отъ 8 декемврий 1898 год., като обѣзсилва цѣлото това рѣшение, както и по отношение на Ц. П. Сапунджиевъ и унищожава цѣлото производство, по което то е издадено". Срѣщу това опрѣдѣление адвоката Г. Стрѣзовъ, въ качеството си на повѣреникъ на Орѣховската градска община, е подалъ касац. жалба, съ която моли за отмѣнението му на това основание, че при издаването му Софийския апелат. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 193 и 213 отъ гражд. сѫдопр. съ това, че не взелъ въ внимание, че щомъ като заинтересованата страна не е възразявала противъ отсѫтствието на подписъ на ищеца въ исковата молба, то това опущение слѣдва да се смѣта за покрито; 2) чл. чл. 199, 613 и 612 отъ сѫщото сѫдопроизводство съ това, че не взелъ въ внимание, че въ закона изрично сѫ посочени случаитѣ, въ които се прѣкратява производството на едно дѣло и не е посочено, че послѣдствието отъ неподписването на една искова молба, може да бѫде унищожаването на производството на дѣлото; 3) чл. 23 отъ сѫщото сѫдопр. съ това, че призналъ, че подписването на исковата молба е необходимо условие за признаването, че има прѣдявенъ искъ, безъ да взема въ внимание, че закона допуща, щото прѣдявяването на искове да може да става даже и устно; 4) чл. чл. 109 и 639 отъ сѫщото сѫдопр. съ това, че присѫдилъ въ полза на противната страна повече отъ това, което тя е искала, и 5) чл. чл. 800 и 801 отъ сѫщото сѫдопризвод. съ това, че отмѣнилъ едно влѣзло въ законна сила рѣшение.

Върховния Касац. Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на повѣреника на Орѣховската градска община да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: I) Подписа въ единъ писменъ актъ, като единъ знакъ на утвърждение на съдържанието на тоя актъ, отъ лицето, отъ името на което той е съставенъ, слѣдва да се смѣта за най-сѫществена часть на акта и единъ актъ безъ подписа на лицето, отъ името на което е издаденъ, не може да поражда никакви правоотношения между това лице и други лица. Прѣдъ видъ на това, както и прѣдъ видъ на обстоятелството, че закона изисква, щото една искова молба, съ която се прѣдявява искъ, който е подсѫденъ на окрѫжнитѣ сѫдилища, да бѫде изложена писменно

и да носи подписа на ищеца, или на упълномощено отъ него лице (чл. чл. 191 и 193 отъ гражд. сждопр.), слѣдва да се признае, че една искова молба, която не носи никакъвъ подписъ, трѣбва да се смѣта като несжществующа и неподадена, въ какъвто случай и завѣденото въ единъ сждъ по такава искова молба производство, слѣдва да се счита като неправилно завѣдено и водено и подлѣжаще, по тая причина, на прѣкратяване. А щомъ като неподписванието на една искова молба. отъ гледна точка на постановленията на закона, е единъ такъвъ сжщественъ недостатъкъ, при наличностьта на който не може да се счита, че има подадена искова молба, то неможе да се приеме, както това се поддържа въ касац. жалба на Орѣховската град. община, че тоя недостатъкъ може да се смѣта за покритъ въ случаитѣ, когато, както това е по настоящето дѣло, той не е билъ забѣлѣженъ при производството по дѣлото въ първата инстанция и се забѣлѣжи едвамъ въ втората инстанция. Прѣдъ видъ на горѣизложеното и първитѣ три оплаквания на повѣреника на Орѣховската град. община, за нарушението отъ Софийския апел. сждъ на чл. чл. 193, 213, 199, 612, 613 и 23 отъ гражд. сждопр., слѣдва да се признаятъ за неоснователни. II) Сжщо е неоснователно и оплакването на сжщия повѣреникъ за нарушението отъ Софийския апел. сждъ на чл. чл. 109 и 639 отъ гражд. сждопр., което е било допуснато съ това, че сжда присждилъ въ полза на отвѣтната страна нѣщо не искано отъ нея, тъй като това оплакване не се подкрѣпя отъ фактическата страна на дѣлото, а именно, отъ протокала държанъ по засѣданието на казания сждъ по това дѣло на 25 октомврий 1899 год., се вижда, че повѣреника на отвѣтника Лало Райковъ е заявилъ, че неподписванието на исковата молба отъ никого, трѣбва да повлѣче слѣдъ себѣ си прѣкратяванието на дѣлото. III) Отъ диспозитива на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че Софийския апелат. сждъ, като е прѣкратилъ производството по настоящето дѣло, обѣзсилилъ е изцѣло и издаденото по него рѣшение на Вратчанския окр. сждъ отъ 8 декемврий 1898 год. подъ № 457, безъ да вземе въ внимание, че съ това рѣшение една часть отъ иска на ищцовата страна е била удовлѣтворена и отвѣтницитѣ не сж подавали възивна жалба противъ това рѣшение, въ какъвто случай послѣдното, съгласно постановленията на чл. чл. 800 п. I и 801 отъ гражд. сждопроизводство, въ тая му часть, е било влѣзло въ законна сила и не могло да бжде отмѣнявано, а отъ това слѣдва, че и оплакването на повѣреника на Орѣховската градска община, за нарушението отъ Софийския апел. сждъ на тия членове, се явява основателно. Това закононарушение се явява сжществено, прѣдъ видъ на това, че допущането му е оказало влияние на изхода на дѣлото, а при допущането на такова закононарушение, обтжженото опрѣдѣление подлѣжи да бжде отмѣнено въ тая му часть, на която допущането на това закононарушение се е отразило.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 25 октомврий 1899 год., съ което е прѣкратено гражданското дѣло № 28/99 год., по описа на сжщия сждъ, защото сж нарушени чл. чл. 800 и 801 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на членъ 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни въ тая му часть, съ която е обѣзсилено

рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ и дѣлото да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ, за ново раглеждане, отъ другъ съставъ, само въ това отношение.

№ 50 — (278) — 2 юлий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на седемнадесетий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 84, по описътъ за 1899 год., на Акманъ Х. Алиевъ, отъ с. Раданово, съ Пенко Рачевъ, отъ с. Иванча, за 306 л. 50 ст.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пенко Рачевъ, отъ с. Иванча, е прѣдявилъ прѣдъ II Търновски мир. сѫдия, противъ Акманъ Х. Алиевъ, отъ с. Раданово, искъ за 306 л. 50 ст. (тринадесеть турски лири), които той му далъ, за да му купи една ливада, обаче отвѣтника не изпълнилъ задължението си, а така сѫщо и не върналъ паритѣ на Пенка Рачевъ. Прѣдъ Паскалевския мир. сѫдия, странитѣ сѫ имали процесъ за сѫщитѣ пари, който се свършилъ съ погаждане, така отвѣтника Акманъ да даде на ищеца четири (4) голѣми дървета, които ищеца самъ ще си избере отъ собствената му гора. Обаче въ пожара на Паскалевското мир. сѫдилище дѣлото съ спогодителния протоколъ сѫ изгорѣли и възползуванъ отъ този случай, отвѣтника не искалъ да изпълни спогаждането. II Търновски мир. сѫдия разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 30 юлий 1897 год. подъ № 436, отхвърлилъ искътъ на ищеца, като недоказанъ, като го осѫдилъ и на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. По възивъ срѣщу това рѣшение отъ страна на ищеца Пенко Рачевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окр. сѫдъ, който като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ свидѣтелитѣ Мѫстънъ Чотовъ и Юсеинъ Ахмедовъ се установява, че апелатора има да взема отъ възиваемия Акманъ Алиевъ пари, но колко неизвѣстно, срѣщу които възиваемия се е съгласилъ да даде на апелатора нѣколко дървета отъ собствената си гора, които апелатора си избере; 2) че дърветата, които възиваемия искалъ да даде на апелатора въ всѣки случай не сѫ по-малко отъ двѣ, както твърди апелатора, понеже се е говорило за дървета, а не за дърво — едно дърво; 3) че голѣмитѣ дървета, които възиваемия има въ гората си струватъ отъ 300 — 500 гроша (60 — 100 лева), споредъ думитѣ на свидѣтелитѣ; че въ такъвъ случай щомъ като възиваемия се е съгласилъ да даде вмѣсто пари най-малко двѣ дървета на апелатора, то става очевидно, че даденитѣ отъ послѣдния пари на възиваемия трѣбва да сѫ около 13 турски лири (306 л.), както твърди апелатора; 4) понеже между странитѣ е имало спогаждане да даде възиваемата, вмѣсто пари, двѣ дървета, отъ собствената си гора, което спогаждане е констатирано било въ протокола на Паскалевското сѫдилище, по едно завѣдено за сѫщия споръ дѣло отъ апелатора, който протоколъ е изгорѣлъ въ пожара на сѫщото сѫдилище и апелатора нѣма възможность да го прѣдстави и да иска изпълнението му, като влѣзло въ

законна сила рѣшение, съгласно чл. 818 п. 3 отъ гражданското сѫдопроизводство, — въ такъвъ случай апелатора за да докаже своето си искане, нѣма друга възможность, освѣнъ да завѣде ново дѣло и да иска, или изпълнението на помирение (спогаждането), което въ конкретния случай доказва, че сѫществува такова, или пъкъ да му се присѫди първоначално заявения отъ него искъ", — съ рѣшението си отъ 11 октомврий 1897 год. № 807, отмѣнилъ рѣшението на II Търновски мирови сѫдия, подъ № 436 отъ 30 юний 1897 год. и вмѣсто него постановилъ: Акманъ Х. Алиевъ, отъ с. Раданово, да заплати на Пенко Рачевъ, отъ с. Иванча, сумата (306 л. 50 ст.) триста и шесть лева и 50 ст. (тринадесеть турски лири), които послѣдния далъ на възиваемия, за да му купи една ливада, или пъкъ да му даде двѣ дървета, които апелатора ще избере отъ собствената гора на възиваемия. Осѫжда Акманъ Х. Алиевъ да заплати на Пенко Рачевъ (54 л.) петдесеть и четири лева за сѫдебни и водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции и на свидѣтелитѣ: Мѫстенъ Чотовъ и Юсменъ Ахмедовъ, отъ с. Раданово, по 8 лева (8) възнаграждение. Апелатора да заплати на свидѣтеля Начо Димановъ, отъ с. Иванча четири лева, опрѣдѣлени нему въ първата инстанция". Срѣщу това рѣшение Акманъ Х. Алиевъ подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Търновския окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: I) чл. чл. 58 и 84 въ свързка съ чл. чл. 98, 88 и 102 отъ гражд. сѫдопр., защото призналъ искътъ за доказанъ, когато отъ разпитанитѣ въ двѣтѣ инстанции свидѣтели не се е доказало да му сѫ дадени 13 турски лири за купуване на ищеца нѣкаква ливада и когато сама истцовата страна е признавала, че искътъ не е доказанъ, като е искала да му се прѣдложи клѣтва и да стане огледъ, а сѫдътъ не се е произнесълъ по това негово искане; II) чл. чл. 254, 109 и 129 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото ищецътъ измѣнилъ въ втората инстанция основанието на иска си, като се отказалъ отъ повръщане на паритѣ и е искалъ да му се дадѫтъ 4 дървета и защото сѫдътъ го осѫдилъ алтернативно да заплати или паритѣ, или да даде дървета; III) чл. 102 отъ гражд. сѫдопр., защото зелъ показанието на свидѣтеля Мѫстенъ Чотовъ за норма относително стойностьта на дърветата, когато този свидѣтель не е билъ виканъ по това обстоятелство; IV) чл. чл. 76, 77 и 107 гражд. сѫдопр., защото по прѣдположение го осѫдилъ на сумата 306 л., когато е очевидно, че двѣтѣ дървета струватъ 120 — 200 л. и 5) чл. чл. 108 п. 3, 826 и 531 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, за доказано, че по това дѣло странитѣ по-напрѣдъ сѫ се сѫдили и имало спогодителенъ протоколъ, когато за това нѣма други доказателства, освѣнъ казването на ищеца и че ако дѣйствително е имало спогодба, станала прѣдъ сѫда, то ищецътъ не е трѣбвало да завѣжда новъ искъ, а е трѣбвало да иска изпълнението на спогодбата.

Прокурора заключи въ смисълъ: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

Върховния Касац. Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Дали искътъ на ищеца е доказанъ, или не, това е въпросъ по сѫщество, който се разрѣшава отъ оцѣнката на даннитѣ и доказателствата по дѣлото, която

оцѣнка е право на сѫдилищата по сѫщество и не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касац. Сѫдъ; заради това първото оплакване на касатора, за нарушението на чл. чл. 58, 84, 98, 88 и 102 отъ гражданското сѫдопроизводство, се явява неоснователно. II) Отъ протокола на Търновския окр. сѫдъ съ дата 7 октомврий 1897 год. се вижда, че повѣреника на ищеца се е отказалъ отъ спогодбата, съ която довѣрителя му се е съгласилъ да получи двѣ дървета, вмѣсто четири и е искалъ 4 дървета, но не се е отказалъ отъ исканата сума — 13 т. лири, сѫдътъ прочее, като е осѫдилъ касатора да плати на ищеца сумата 306 л. и 50 ст., или да му даде двѣ дървета, които той си избере, е присѫдилъ нѣщо, което е било искано отъ ищеца, а при това не сѫществува измѣнение основанието на искътъ; заради това оплакването на касатора, за нарушението чл. чл. 254, 109 и 129 отъ гражд. сѫдопр., е неоснователно. III) Оплакването на сѫщия, че сѫдътъ взелъ показанията на свидѣтеля Мѫстенъ Чотовъ за норма относително стойностьта на дърветата е неоснователно, тъй като закона не само не заоранява на сѫдията да поиска заключението на единъ свидѣтель относително стойностьта на извѣстенъ нему прѣдметъ, а напротивъ му прѣдоставя такова право въ чл. 102 отъ гражданското сѫдопроизводство; прочее, оплакването на касатора, за нарушението на този членъ, е неоснователно. IV) Оплакването на касатора, че сѫдътъ го осѫдилъ на сумата 306 л., когато е очевидно, че двѣтѣ дървета струватъ 120 — 200 лева, е тъй сѫщо неоснователно, понеже се отнася до сѫществото на дѣлото, въ разглеждането на което, съгласно чл. 4 отъ закона за сѫдоустройството, Върховния Касац. Сѫдъ не влиза. V) Защо сѫдътъ е призналъ за доказано, че по това дѣло странитѣ сѫ се сѫдили по-напрѣдъ и че е имало спогодителенъ протоколъ, това е въпросъ по сѫществото на дѣлото, който не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касац. Сѫдъ. Колкото до обстоятелството, че като е имало спогодба станала прѣдъ сѫдътъ, ищеца не е трѣбвало да завѣжда новъ искъ, а е трѣбвало да иска изпълнението на спогодбата, и това е неоснователно, защото сѫдътъ признава, че всичкитѣ книжя по дѣлото сѫ изгорѣли и въ такъвъ случай сѫдътъ правилно е приелъ, че едничкото срѣдство, което остава на ищеца да добие правото си, то е завѣждането на новъ искъ. Отъ това слѣдва, че и послѣдното оплакване на касатора, за нарушението на чл. чл. 818 п.3, 826 и 531 отъ гражд. сѫдопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касац. Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Акманъ Х. Алиевъ, срѣщу рѣшението на Търновски окр. сѫдъ № 807 отъ 11 октомврий 1897 год., съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопр., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 51 — (292) — 8 юлий 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвъртий юний хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ** *гражданско дѣло № 175, по описа за 1900 год., на Тодоръ Арнаудовъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 88,244 лева, стойность на вѣщи.* **Въ сѫдебното заседание се яви Т. Арнаудовъ съ повѣреницитѣ си: Т. Теодоровъ, Г. Згуревъ и П. Абрашевъ, а отъ страна на държавното съкровище се яви юрисконсулта при Финансовото Министерство Грамполовъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 19 юний 1895 год., Тодоръ Арнаудовъ, отъ гр. София, подадено на Софийския окрѫженъ сѫдъ, като излага, че на 19 януарий 1890 год. билъ арестованъ отъ тогавашнитѣ полицейски власти, по заповѣдь на тогавашния Министръ-Прѣдседатель Ст. Стамболовъ, по дѣлото на Майоръ Паница, безъ да е имало за неговото арестуване сѫдебно постановление. Въ отсѫтствието на поемни лица и свидѣтели, тѣ (полицейскитѣ власти) му задигнали всичкитѣ търговски тефтери, писма, контракти, частни писма, сумитѣ находящи се по това врѣме въ касата му и разни драгоцѣнни прѣдмети, съ една рѣчъ, тѣ ставали по единъ произволенъ начинъ стопани на всичкитѣ му стоки, като ги разграбили, или оставили да се разграбятъ отъ други лица, и по този начинъ му разорили всичкото му имуществено положение, което било възлизало въ онова врѣме на 88.249 л. и 39 ст., — затова е молилъ окрѫжния сѫдъ да призове на сѫдъ държавното съкровище, въ лицето на г-на Министра на Финанситѣ, и го осѫди да му заплати горната сума и законната ѝ лихва. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ завѣденото по това исково прошение гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 27 юний 1895 год. подъ № 181, отхвърлилъ искътъ на истеца, като недоказанъ и като неоснователенъ. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на истеца Тодоръ Арнаудовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „1) че Т. Арнаудовъ иска отъ държавата, въ лицето на Министра на Финанситѣ, 88,249 л. 39 стот., за това, че прѣзъ 1890 год. билъ арестуванъ, по заповѣдь на Министра Стамболовъ, отъ административнитѣ власти, които власти, както самъ твърди въ исковото си прошение, разграбили, или оставили да се опропасти и разграби всичкото му имуществено състояние, като прави за всичко това отговорна само държавата и базира своя искъ на чл. 58 отъ закона за задълженията и договоритѣ; 2) за да може да се вземе въ внимание и уважи по принципъ това му искане отъ сѫда, трѣбва, прѣди всичко, да се види, отговорна ли е държавата въ случая, или не? Всички почти автори сѫ на мнѣние, че когато държавата дѣйствува като публична власть и въ полза на sa mission gouvernementale, юридически тя не е длъжна да отговаря за грѣшкитѣ и врѣдитѣ, проистекающи било отъ злоупотрѣблението съ властьта, било отъ нехайството и не разпорѣдителностьта на своитѣ агенти. Не ще съмнѣние, че съ арестуването на Арнаудова, държавата е дѣйствувала като публична власть, другъ е въпросътъ дали това арестуване е станало правилно, т. е. съгласно прѣд-

писанията на закона, или не, тъй като съ това арестуване държавата е подозирала, че се върши нѣщо срѣщу самото ѝ сѫществуване, слѣдователно, самия фактъ, че ищеца е билъ арестуванъ, па било и по заповѣдь на тогавашния Министръ-Президентъ, не му дава право да дири обѣзщетение отъ държавата за врѣдитѣ, които сѫ го послѣдвали, вслѣдствие лишението му отъ свобода, толкозъ повече, че слѣдъ това му арестване той е билъ сѫденъ и осѫденъ. Обстоятелството, че е билъ арестуванъ безъ сѫдебно постановление, при всичко, че при дѣлото нѣма за това доказателства, тоже не му дава право да тегли държавата за врѣди и загуби, защото въ този случай е виновенъ онзи чиновникъ, па билъ той и самъ Министръ-Прѣдседателя, който въпрѣки прѣдписанията на закона, си е позволилъ да го арестува, безъ да има за това постановление отъ надлѣжната сѫдебна власть. Това е едно прѣстѫпление, което се наказва по углавенъ редъ, но което ни най-малко не прави държавата отговорна за врѣдитѣ нанесени отъ подобни агенти на неправилно арестуванитѣ лица; 3) по-послѣ, въ исковото си прошение, истеца твърди, че властитѣ станали стопани по единъ произволенъ начинъ на всичкитѣ му стоки, като ги разграбили, или оставили да се разграбятъ отъ други лица и по този начинъ разорили всичкото му имуществено състояние. Обаче, кои сѫ тѣзи власти, или длъжностни лица, които сѫ ограбили имотътъ му, отъ даннитѣ по дѣлото не се установява; едина само отъ разпитанитѣ свидѣтели, а именно подполковникъ Кисьовъ, е показалъ, че една нощь прѣзъ 1890 год., когато обикалялъ мѣстнитѣ караули, въ качеството си комендантъ на града, виделъ нѣколко души стражари въ дюгена на Т. Арнаудовъ, но какво правили тия стражари и съ каква цѣль сѫ били въ сѫщия магазинъ, свидѣтеля не обяснява. Ако тѣзи стражари сѫ отишли произволно въ магазията, съ цѣль да взематъ изъ нея нѣкои прѣдмѣти, то това не е друго нѣщо, освѣнъ кражба, за което прѣстѫпление тѣзи стражари подпадатъ подъ углавенъ сѫдъ и тѣ лично сѫ отговорни за врѣдитѣ, които сѫ нанесли на истеца; 4) сѫдътъ като приема по принципъ, че държавата не е отговорна въ случая за нанесенитѣ на истеца загуби, намира, че искътъ на истеца трѣбва да се отхвърли и като недоказанъ. Прѣди всичко, за подкрѣпление на своя искъ Т. Арнаудовъ е прѣдставилъ единъ описъ и билансъ, които (описъ и билансъ) не могѫтъ да иматъ никакво сѫществено значение за опрѣдѣляване размѣра на иска му, тъй като тѣ сѫ съставени отъ него лично и не носятъ никаква завѣрка, или поне да се установява, че тѣзи книжа сѫ извлѣчени отъ други такива, оригиналитѣ на които да бѫдатъ неоспорими. Подобни описи би могле да иматъ нѣкакво значение прѣдъ сѫда, само ако тѣ би биле подисани, или признати отъ противната страна, или въ случая отъ законнитѣ ѝ прѣдставители, но така, както сѫ тѣ направени, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не може да ги вземе въ внимание, защото подобни описи всѣки истецъ е въ състояние да си състави. Сѫщо и показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели не могѫтъ да убѣдятъ сѫда въ основателностьта на иска му. Всичкитѣ почти свидѣтели сѫ показали, че прѣдполагатъ щото истеца Т. Арнаудовъ да е ималъ единъ капиталь отъ 30.000—40.000 л., обаче такива показания, дадени по прѣдположение, не могѫтъ да иматъ сѫществено

значение, толкозъ повече, че между размѣра на капитала, описанъ въ биланса на истеца и тоя прѣдполаганъ отъ свидѣтелитѣ има една извънредна голѣма разлика. Дѣйствително нѣкои отъ свидѣтелитѣ сѫ показали, че истецътъ е ималъ едно прѣдприятие съ нѣкой си френски инжинеръ Виже за 30.000 л., обаче, извършено ли е това прѣдприятие и колко капиталъ е внелъ Арнаудовъ въ него, не се установява отъ сѫщитѣ показания. Така, както сѫ дадени тия свидѣтелски показания, ни най-малко не убѣждаватъ сѫда въ достовѣрностьта на иска му. За искъ, какъвто е настоящия въ размѣръ на 88.249 л., трѣбва по-солидни и по-положителни доказателства, затова Софийския окрѫженъ сѫдъ е правилно постѫпилъ, като го е отхвърлилъ и като недоказанъ", — съ рѣшението си отъ 2 декемврий 1897 год. подъ № 304, е опрѣдѣлилъ: „подтвърдява рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 юний 1897 год., подъ № 181 и оставя безъ послѣдствие подадената срѣщу сѫщото рѣшение отъ Тодоръ Н. Арнаудовъ апелативна жалба, като неоснователна. Осѫжда сѫщия Т. Н. Арнаудовъ, отъ гр. София, да заплати въ полза на хазната (3383 л.) три хиляди триста осемдесетъ и три лева и 26 стот. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ втората инстанция, когато стане състоятеленъ. Срѣщу това рѣшение Тодоръ Арнаудовъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 58 и 606 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото касатора не билъ искалъ загуби причинени нему отъ неправилнитѣ дѣйствия на държавнитѣ агенти, а е искалъ държавата да му повърне вѣщитѣ, върху които при обиска тя е турила рѫка, или пъкъ да му заплати стойностьта на тия вѣщи; 2) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ далъ неправилна оцѣнка на свидѣтелскитѣ показания.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, за разрѣшението на това дѣло, взе въ съображение: Истецътъ, както въ исковото си прошение, тъй и устно прѣдъ сѫда е обяснилъ, че завѣдения срѣщу хазната неговъ искъ произтича отъ това, че прѣзъ 1890 год., като билъ арестуванъ по дѣлото на покойния Майоръ Паница, тогавашнитѣ власти турили рѫка на всичкия му движимъ имотъ, една часть отъ който ограбили, а друга оставили да се ограби и разпилѣе; вслѣдствие на което, по силата на чл. 58 отъ закона за задълженията и договоритѣ, хазната била длъжна да го обѣзщети за нанесенитѣ му врѣди, като му заплати стойностьта на ограбенитѣ и опропастени вѣщи. Така формулирания искъ напълно е билъ обсѫденъ отъ Софийския апелативенъ сѫдъ. Въ рѣшението, което тоя сѫдъ е издалъ и срѣщу което касатора се оплаква, правилно е разрѣшенъ въпроса за отговорностьта на държавата по чл. 58 отъ закона за задълженията и договоритѣ. По точния смисълъ на тоя членъ държавата отговаря само въ случая, когато тя дѣйствува по управлението на нейнитѣ имоти — по хазайственната часть. А такъвъ

не е дадения случай, въ който, очевидно, държавата като е арестувала истеца и е турила ржка на неговия имотъ съ цѣль да направи подробенъ обисъ, дѣйствувала е като *публична власть*. А когато държавата дѣйствува като публична власть, то тя не отговаря за врѣдитѣ причинени отъ нейнитѣ агенти. Но независимо отъ това, въ дадения случай и дума не може да става за отговорность по чл. 58, защото тоя членъ, не е сѫществувалъ тогава, когато агентитѣ на властьта сѫ били турили ржка върху вѣщитѣ на ищеца и станали причина, по казването на сѫщия, да се упропастятъ. А правилото за изключителната отговорность, което съдържа чл. 58, съставлява изключение отъ общото правило за отговорность и не може да се прилага, освѣнъ при сѫществуването на изриченъ текстъ. Независимо отъ разрѣшението на принципиалния въпросъ по чл. 58, Софийския апелативенъ сѫдъ е отхвърлилъ искътъ и по *недоказанность*. А този е и най-сѫществения въпросъ по настоящето дѣло, защото независимо отъ въпроса, кой трѣбва да носи отговорностьта за извѣстни ограбени и опропастени вѣщи, прѣди всичко, трѣбва да бѫде доказано, че такива вѣщи и въ такъвъ размѣръ сѫ сѫществували и сѫ били собственность на ограбеното лице. А това именно касаторътъ не е доказалъ. Прѣдставенитѣ отъ него смѣтки и показанията на посоченитѣ отъ него свидѣтели били сѫ обсѫдени и оцѣнени отъ сѫда, а по оцѣнката на обикновенитѣ писменни доказателства и свидѣтелскитѣ показания, сѫдътъ по сѫщество е сувѣренъ и тая му оцѣнка не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ. Заради всичко това, оплакването на касатора, че сѫдътъ неправилно сваналъ основанието на иска му, както и онова за неправилната оцѣнка на свидѣтелскитѣ показания, сѫ оплаквания неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Тодоръ Арнаудовъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 2 декемврий 1807 год., подъ № 304, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводсво, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 52 — (304) — 16 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество, Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на 5 септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ, и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 276, по описа за 1900 год. на Перикли Манарисъ, отъ гр. Русе, съ синдиката по несъстоятелностьта на търговската фирма С. Д. Пинятели и К. Ангеловъ въ сѫщия градъ, за 1050 лева, обезщетение, за изгубване отъ първия службата на книговодитель въ тая фирма.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Русенския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 2 септемврий 1899 год. подъ № 182, вслѣдствие заявлението на Перекли Манарисъ, бившъ книговодитель на обявената въ несъстоятелность търговска фирма, С. Д. Пинятели и К. Ангеловъ въ гр. Русе, съ което е молилъ да му се опрѣдѣли, на основание чл. 64

ал. 2 и 3 отъ търноския законъ, заплата по 350 лева мѣсечно, а всичко 1050 лева, тъй като той билъ получилъ само заплата до деня на обявяването въ несъстоятелность на речената фирма, — е приелъ Перикли Манарисъ за кредиторъ въ масата по несъстоятелностьта на Пинятели и Ангеловъ на сума 1050 лева възнаграждение за слугуване. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на Петръ Пеневъ, синдикъ по несъстоятелностьта на фирмата Пинятели и Ангеловъ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелетивенъ сѫдъ, който като го е разгледалъ, за рѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „Перикли Манарисъ, който се назовава книговодитель на фирмата Пинятели, Ангеловъ и С-ие, а пъкъ Русенския окрѫженъ сѫдъ му опрѣдѣлилъ възнаграждение „за слугуване", основава искането си, за да му се заплатило отъ масата на несъстоятелностьта на фирмата Пинтели и Ангеловъ добавочна заплата за три мѣсеца, която възлизала на сума 1050 лева, начиная отъ деня на обявяването въ несъстоятелность на рѣчената фирма, върху чл. 64 алинея втора и третя отъ търговския законъ; 2) чл. 64 отъ търговския законъ гласи: „договора между господаря и търговския помощникъ може да се развали слѣдъ прѣдварително шесть недѣлно прѣдизвѣстяване, освѣнъ ако въ договора не е прѣдвиденъ за това по кѫсъ, или по дългъ срокъ. За помощници, които сѫ натоварени съ по-важни работи, каквито сѫ книговодителитѣ и касиеритѣ, срокътъ за прѣдизвѣстяването е три мѣсеченъ. Това прѣдписание има сила и въ случай, ако стопанинътъ испадне въ несъстоятлность"; 3) по самата редакция на цитирания членъ, който букувално възпроизвежда чл. 57 отъ Унгарския законъ, по самата материя що третира, безъ съмнѣние се разбира, че между господаря и търговския помощникъ трѣбва да има договоръ „и тоя договоръ трѣбва да бѫде писменъ", *договорътъ* може да се *развали* слѣдъ прѣдварително шесть недѣлно *прѣдизвѣстяване*, освѣнъ *ако въ договора не е прѣдвиденъ за това по кѫсъ, или по дългъ срокъ*". — И дѣйствително, за да може тоя договоръ, който се прѣдвижда въ чл. 64 отъ търговския законъ, да се изпълни въ това що се отнася до прдварително шесть недѣлно и три мѣсечно прѣдизвѣстяване, трѣбва да бѫде писменъ, а не устенъ, да има възможность да се опрѣдѣли точно течението на означениятъ срокъ, а най-важноте е, че въ случай на несъстоятелность на стапанина, съ тоя договоръ се създава една привилегия въ полза на помощника и въ ущърбъ на кредиторитѣ, не само за миналата заплата, но и за бѫдѫще тримѣсечно възнаграждение, а пъкъ подобна привилегия, която произхожда отъ качеството на вземанията, за да бѫде противопоставена на кредиторитѣ по несъстоятелностьта, трѣбва да се основава на писменъ договоръ съ достовѣрна дата, както въ случай на зестраленъ актъ, договоръ за наемъ и пр. Да се приемеше противното, че законътъ прѣдвижда и устни съглашение между господарьтъ и помощника, лесно би било на стопанина да означава своитѣ служащи и писари съ громкото име „книговодитель", „касиеръ", безъ никакъвъ срокъ на служба за да имъ позволи да извлѣкътъ, или посрѣдствомъ тѣхъ, самъ да истръгне, незначителниятъ активъ, който е оставилъ на кредиторитѣ си; 4) въ случая Манарисъ не е прѣдставилъ никакъвъ договоръ съ достовѣрна дата, за да се види, че той е билъ условенъ като книго-

водитель съ (350) триста и петдесетъ лева мѣсечно, а пъкъ обстоятелството, че е водилъ регистритѣ на фирмата Пинятели С-ие Ангеловъ, както и другото лице Гоерги Михаиловъ, което фигурира въ сѫщото качество, по настоящето частно производство, като касиеръ на рѣчената фирма, — по отношение на което, опрѣдѣлението подлѣжи на обтжжване по касационенъ редъ, — въ отсжтствие на писменъ договоръ, не може да послужи за основание да се опрѣдѣли обѣзщетение по чл. 64 отъ търговския законъ, толкозъ повече, че синдикътъ по несъстоятелностьта заявява, че регистритѣ сж били небрѣжно държани и даже нѣкои отъ тѣхъ прѣписани, толкова повече, че стопанинътъ, заинтересованъ по дѣлото, не може да прѣобърне, съ устни съглашения, своитѣ писари и служащи въ привилигеровани кредитори въ смисъла на чл. 64 отъ търговския законъ. Напразно се казва, че законодательтъ, като не е отбѣлѣжилъ изрично, че се изисква писменъ догороръ въ случая що се прѣдвижда отъ цитирания членъ, не се имало нужда да се изиска подобенъ договоръ, защото, както по-горѣ се вече констатира, самата редакция на чл. 64 отъ търговския законъ, букуално възпроизведенъ отъ чл. 57 отъ Унгарския законъ, самата материя що обгръща, доказватъ, че за да може договоритѣ между господаря и търговския помощникъ да се противопоставятъ на трети лица — кредиторитѣ на несъстоятелностьта — трѣбва да бждатъ писменни съ достовѣрна дата, устнитѣ съглашения биха имали значение между странитѣ, а не въ отношение на третитѣ лица, каквито сж кредиторитѣ по извѣстна несъстоятелность, и поради тия устни съглашения, биха били принудени да заплащатъ на самия несъстоятеленъ, подъ прѣдлогъ възнаграждение на книговодителитѣ му, това, което тѣ биха имали право сами да получаватъ; законодательтъ подобно послѣдствие не е могжлъ да допустне съ послѣдната алинея на чл. 64 отъ търговския законъ, заради това, съ думата „договоръ“ въ цитирания чл. 64, законодательтъ е разбралъ писменъ дотоворъ, а не устно съглашение между господаря и помощника му“. Водимъ отъ тия съображения, Русенския апелативенъ сждъ, съ опрѣдѣлението си отъ 14 декемврий 1899 год., № 37, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Русенския окрѫженъ сждъ отъ 2 септемврий 1899 год. № 182, като постановява да не се приема Перикли Манарисъ като кредиторъ въ масата на несъстоятелностьта на С. Д. Пинатели, К. Ангеловъ и С-ие за (1050) хилядо и петдесетъ лева. При това признана, че Русенския окрѫженъ сждъ е трѣбвало съ опрѣдѣление, а не съ рѣшение да се произнесеше по настоящето дѣло, защото по частни дѣла, сждътъ се произнася съ опрѣдѣление, а само обявяването въ несъстоятелность става съ рѣшение“. Срѣщу това опрѣдѣлене Перикли Манарисъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Русенския апел. сждъ нарушилъ чл. 64 отъ търговския законъ съ това, че приелъ, че сключванитѣ между търговцитѣ и търговскитѣ помощници договори за служене, за да даватъ на послѣднитѣ правата, които прѣдвижда тоя членъ, трѣбва да бждатъ изложени въ писменна форма, тогава, когато подобно нѣщо не се изисква отъ постановленията на сжщия членъ.

Върховния Касационенъ Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната

жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшение на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Дѣйствующитѣ у насъ закони изобщо прѣдоставятъ на усмотрѣнието на контрагентитѣ въ разнитѣ видове договори да излагатъ своитѣ съглашения устно, или писменно. Само за извѣстни видове договори по нѣкои особенни съображения, законодателя установява писменната форма на изложението на договоритѣ, като условие необходимо за дѣствителността на самия договоръ; нъ всѣкога, когато законодателя изисква, щото извѣстни договори да се излагатъ въ писменна форма, той прави за това изрично указание въ самитѣ правила, които установява за съставянето на тия договори. Това положение изрично е изразено въ чл. 326 отъ търговския законъ, относително сключването на търговскитѣ сдѣлки. Тоя членъ гласи: „За дѣйствителността на търговскитѣ сдѣлки, съ изключение на случаитѣ, прѣдвидени въ настоящия законъ, не се изисква писменна, или друга нѣкоя формалность". Отъ горѣизложеното слѣдва, че сѫдилищата могѫтъ да изискватъ писменъ актъ за установяването на извѣстенъ договоръ само тогава. когото въ самия законъ сѫществуватъ изрични постановления, които прѣдписватъ, щото тоя договоръ да се излага въ писменна форма. — Нито въ чл. 60 отъ търговския законъ, въ който се споменува за договоритѣ, които се сключватъ, между търговцитѣ и търговскитѣ помощници за служене, нито пъкъ въ другъ нѣкой законъ е казано, че тия договори трѣбва да се излагатъ въ писменна форма. Това не е казано и въ чл. 64 отъ сѫщия законъ, който установява нѣкои прѣимующества за търговския помощникъ за случаитѣ на изгубване на службата му, по причина на равлаляне на договора отъ страна на господаря му, или по причина на испадането на послѣдния въ несъстоятелность, не е казано така сѫщо и въ чл. 732 отъ сѫщия законъ, който признава за привилегировани вземанията на служащитѣ въ едно търговско завѣдение, произходящи отъ възнаграждене за служенето имъ, безъ да изисква, щото тия вземания да сѫ установени съ писменъ актъ. А отъ всичко това слѣдва, че Русенския апелативенъ сѫдъ, като е призналъ по настоящето дѣло, че единъ търговски помощникъ може да се ползува отъ прѣимуществата, прѣдвидени въ постановленията на чл. 64 отъ търговския законъ само тогава, когато сключения между него и неговия господаръ договоръ за служене е изложенъ въ писменна форма, е далъ криво тълкуване и, слѣдователно, е нарушилъ сѫщитѣ тия постановления. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено, прѣдъ видъ на това, че допущането му е оказало влияние на самия исходъ на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение, на обтѫженото опрѣдѣление не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 14 декемврий 1899 год. подъ № 37, защото е нарушенъ чл. 64 отъ търговския законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за наво разглеждане, при другъ съставъ.

№ 53. — (311). — 21 септемврий 1900 год. **Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на седмий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 208, по описа за 1900 год., на Георги Мусевичъ, бивши прѣзъ 1896 год. нотариусъ при Т.-Пазарджикския окр. сждъ, срѣщу постановлението на върховната смѣтна палата подъ № 1482 отъ 24 ноемврий 1899 год.* — Странитѣ не присжтствувахж.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Върховната смѣтна палата, съ приврѣменното си постановление отъ 21I/IV 99 год. подъ № 645, Г. Мусевичъ е обявила за неиздължвенъ прѣдъ държавното съкровище съ 123 лева 39 ст. по отчета на нотариуса прѣзъ 1896 год. при Т.-Пазарджикския окр. сждъ. Георги Мусевичъ недоволенъ отъ това постановление подалъ въ върховната смѣтна палата слѣдующитѣ обяснения: 1) съгласно чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ, актовото мито отъ 4 лева за всѣки актъ се взема само тогава, когато собственостьта, или владѣнието на единъ недвижимъ имотъ проминава върху друго лице, и 2) съ ипотекирането на недвижимъ имотъ срѣщу заемъ, собственностьта и владѣнието на имотътъ не прѣминава върху друго лице, отъ което слѣдва, че за ипотечни актове, актово мито не трѣбва да се взема, а трѣбва да се вззематъ само тѣзи мита, показани въ чл. чл. 112 и 124 отъ закона за нотариуситѣ. Върховната смѣтна палата, като изслушала обясненията на Г. Мусевичъ, бивши нотариусъ при Т.-Пазарджикския окр. сждъ, взела прѣдъ видъ: „1) че съ изпратената квитанция № 1823/99 год. на сума 39 ст. оправдава се начета по п. 10 отъ неправилноститѣ; 2) че даденитѣ отъ Мусевича обяснения по останалитѣ пунктове не могжтъ да се приематъ за удовлѣтворени, понеже съ извършенитѣ отъ нотариуса ипотечни актове, споредъ чл. 79 отъ закона за нотариуситѣ, се е установило ограничение за правото на владѣние, или на право на собственность на ипотекиранитѣ недвижими имоти, то слѣдва при другитѣ мита и берии да се сбере и прѣдвиденото въ чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ мита, щомъ цѣната на имота надминува 100 лева, и 3) че за неправилноститѣ по п. п. отъ 1 до 10 и отъ 11 до 31 включително, съ които е нанесено на държавното съкровище щета отъ 123 лева, съгласно чл. 41 отъ закона за отчетностьта по бюджета и чл. 2 отъ правилника за счетоводството и отчетностьта въ сждебнитѣ очрѣждения, е отговоренъ Георги Мусевичъ, който ги е извършилъ", — съ постановлението си отъ 24 ноемврий 1899 год. № 1482, постановила: „обявява се за незадълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 123 лева, нотариуса прѣзъ 1896 год. при Т.-Пазарджиския окр. сждъ Георги Мусевичъ, по отчета на сжщия нотариусъ за сжщата 1896 год." Срѣщу това постановление Георги Мусевичъ, бивши прѣзъ 1896 год. нотариусъ при Т.-Пазарджикския окр. сждъ, подава въ Върховния Касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че палатата е нарушила чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ, защото признала, че трѣбва да се взема актово мито по 4 лева за всѣкой актъ при извършването на ипотечни актове, когато такова не слѣдва да се взема отъ подобни актове.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касатора за основателно, полага да се отмѣни туй постановление на върховната смѣтна палата.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: Отъ буквалниятъ смисълъ на чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла, ясно се вижда, че намѣрението на законодателя е да облага съ особено актово мито по 4% при извършване на актове, които установяватъ прѣминуванието на правото *на собственость*, или на владѣнието на недвижими имоти, а не и когато се извършватъ актове за обѣзпечение изпълнението на извършенъ договоръ, както е извършването на единъ ипотеченъ актъ, съ силата на който правото на собственость, или на владѣнието на имота, който е прѣдметъ на ипотеката, не прѣминува. Слѣдователно върховната смѣтна палата като е признала, че и при извършване на ипотечнитѣ актове слѣдва да се взема особено актово мито по 4%, извършила е нарушение на чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, и вслѣдствие на това Върховния Касационенъ Сѫдъ, **опрѣдѣлява:** постановлението на върховната смѣтна палата отъ 24 ноемврий 1899 год. подъ № 1482, защото е нарушенъ чл. 100 отъ закона за нотариуситѣ, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщата палата.

№ 54 — (317) — 26 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующия членъ: Анастасъ М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ прѣдседателствующия членъ Ан. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 111, по описа за 1899 год., на Тодоръ Огняновъ и Троянъ Зафировъ, отъ гр. София, съ Софийското Езраилско училищно настоятелство, за 4500 лева, отъ постройка на училищно здание.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ страна на Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ се яви адвоката Д. К. Дзивговъ, а отъ страна на Израилското училищно настоятелство се яви адвоката Илия Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ, отъ гр. София, на 4 януарий 1893 год., съ искова молба, подадена чрѣзъ повѣреника имъ Д. К. Дзивговъ, до Софийския окр. сѫдъ, като излагатъ, че тѣ по единъ контрактъ отъ 27 августъ 1890 год. прѣдприели направата на едно училище въ „Ючъ-Бунаръ“ отъ Софийското израилско училищно настоятелство, по настояването на което извършили повече отъ условенитѣ работи отъ стойность 4500 лева, която сума като не рачили доброволно да имъ заплатятъ, сѫ молили окр. сѫдъ, да призове и осѫди казаното училищно настоятелство, въ лицето на прѣдседателя му Миокасъ Леви, да имъ заплати сумата 4500 лева, лихвитѣ ѝ по 12% годишно до изплащането и всичкитѣ по водене на дѣлото разноски. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 20 септемврий 1896 год. подъ № 486, отхвърлилъ искътъ на истцитѣ като недоказанъ. Недоволни отъ това рѣшение истцитѣ, чрѣзъ повѣре-

ника си Д. К. Дзивговъ, сж подали въ Софийския апел. сждъ апелативна жалба и сж молили сжда за отмѣнението на казаното рѣшение. За разрѣшението на тази жалба, Софийския апел. сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ на Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ, отъ гр. София, противъ Софийското израилско училищно настоятелство състои въ това, че слѣдствие единъ сключенъ на 29 августъ 1890 год. договоръ, като строили и направили едно училище въ „Ючъ-Бунаръ", извършили повече работа, изложена въ възивната молба, за стойность 4500 лева, която заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по процеса прѣдседателя на споменатото настоятелство е длъженъ да имъ заплати, а въ случай, че сждътъ не приеме този размѣръ за извършената въ повече работа, истцитѣ въ двѣтѣ инстанции настояватъ да се назначи експертна комисия, независимо отъ двѣтѣ писма на отвѣтната страна, прѣдставени въ окр. сждъ (стр. 4 и 5); II) при всичко, че вслѣдствие не полагането прѣдложената клѣтва лично на прѣдседателя на израилското училищно настоятелство, и втората инстанция приема за доказано сжществуването на договора отъ 29 августъ 1890 год. и построяването на училището отъ истцитѣ, обаче, нито отъ писмата (стр. 4 и 5) на отвѣтната страна до истцитѣ, единствени доказателства по дѣлото, нито отъ други данни, не се установява прѣдъ сждътъ, какви сж условията за постройката, нито се установи, да ли истцитѣ съ съгласието на отвѣтната страна сж имали право да извършатъ повече работа на сжщото училище; то прѣдъ видъ на това, сждътъ въ отсжтствието на тия важни обстоятелства, намира за неоснователенъ самия искъ и като такъвъ го отхвърля. Наистина, въ едно отъ писмата (стр. 5) отвѣтната страна говори за повече извършени работи, като се силава на буквата въ п. 3 отъ договора, нъ понеже истцитѣ не доказватъ условията на тия въ повече извършени работи, сждътъ не може да назначава експертна комисия за опрѣдѣлявание стойностьта ѝ, толкозъ повече, че отвѣтната страна категорически отказва да е давала за нея съгласието си. Прѣдъ видъ горѣизложеното, искътъ не може да бжде удовлѣтворенъ и истцитѣ сж длъжни да заплатятъ на противната страна сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а въ полза на хазната неплатени мита и други берии, когато бждатъ състоятелни," — съ рѣшението си отъ 8 априлъ 1897 год. № 90, опрѣдѣлилъ: „подтвърдява рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 20 септемврий 1896 год. № 486 и отхвърля, като неоснователна, подадената срѣщу сжщото рѣшение възивна жалба на Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ, отъ гр. София, които осжжда да заплатятъ на прѣдседателя на Софийското израилско училищно настоятелство за водене на дѣлото разноски въ втората инстанция сумата (190) сто и деветдесеть лева, а въ полза на хазната да внесатъ сжщитѣ Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ, отъ гр. София, когато бждатъ състоятелни двадесеть и деветь (29) лева и 40 ст. за неплатени мита, марки и призовки въ тази инстация". — Срѣщу това рѣшение Тодоръ Огняновъ и Траянъ Зафировъ подаватъ въ Върховния Касац. Сждъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийския апел. сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 362, 363 и 360, отъ гражданското сждопроизводство, защото не на основание даннитѣ по

дѣлото и прѣдписанието на чл. чл. 363 и 362 отъ гражданското сждопроизводство е разрѣшилъ спорътъ.

Върховния Касац. Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за разрѣшението на това дѣло, взе въ съображение: Истецътъ по настоящето дѣло обяснява происхожденията на искътъ си така: той казва, че сключилъ договоръ съ отвѣтната страна за да ѝ построи едно училищно здание и по нейна молба извършилъ добавачни работи за сума 4500 лева. А за да докаже твърденията си прѣдставилъ е двѣ писма, произходящи отъ отвѣтната страна, въ които се утвърждава, че училищното здание се строи отъ истецътъ на основание договора, сключенъ на 1 априлъ 1891 год., и че за повечето извършени работи *има специаленъ пунктъ въ контракта* (писмо на израилското училищно настоятелство отъ 29 мартъ 1891 год., № 51, адресирано до истцитѣ по настоящето дѣло). — Така сжщо, още въ исковата молба, както и по-послѣ при разглеждане на дѣлото, истецътъ е твърдилъ, че въпросния контрактъ по дѣлото се намира у отвѣтната страна и е молилъ сждътъ да я застави да го прѣдстави въ сждътъ, за да може съ помощьта на контракта и експертиза да докаже, че той (истецътъ) е извършилъ добавачни работи на сума такава, каквато иска. Софийския окржженъ сждъ въ засѣданието си на 24 мартъ 1895 год. е призналъ, че въпросния контрактъ има рѣшающе значение по дѣлото и вслѣдствие отказването на отвѣтната страна за да го прѣдстави, като взелъ въ съображение: „отъ обясненията дадени отъ повѣреника на отвѣтната „страна, се вижда, че тя, отвѣтната страна, отрича да се намира у нея „контракта, който изисква истцовата страна да се прѣдстави, въ който „случай сждътъ намира за нуждно да прѣдложи на отвѣтната страна „клѣтва, съгласно статия 363 отъ гражданското сждопроизводство. Съгласно „втората алинея на сжщата статия, ако документътъ трѣбва да се прѣд„стави отъ публично учрѣждение, клѣтвата се прѣдлага на длъжностното „лице, комуто е било повѣрено пазенето на документа. Въ този случай „за такова длъжностно лице, сждътъ счита прѣдседателя на Софийското „израилско училищно настоятелство, комуто се довѣряватъ всичкитѣ дѣла „и книжя, които се отнасятъ до израилското училищно настоятелство. „За това, съгласно ст. 363 отъ гражданското сждопроизводство, опрѣдѣ„лява: отлага разглеждането на настоящето дѣло за другъ срокъ, за „когато участвующитѣ по него страни да бждатъ наново призовани по „установения редъ. Прѣдлага на прѣдседателя на Софийското израилско „училищно настоятелство да положи клѣтва въ смисълъ: че слѣдъ „тщателно издирване, той е дошалъ до убѣждение, че контракта съ дата „29 августъ 1890 год., подтвърденъ отъ нотариуса при Софийския окр. сждъ „подъ № 5947 отъ сжща дата, сключенъ между училищното настоятелство и „истцитѣ, не се намира въ владѣнието на настоятелството, че училищното „настоятелство не унищожило тоя документъ съ намѣрение да лиши „Тодоръ Огняновъ и Тр. Зафировъ отъ възможность да се ползуватъ „отъ него и че не знае гдѣ се намира тоя документъ“. Обаче отвѣтната страна не е приела клѣтвата. А въ такъвъ случай сждътъ е длъженъ да се произнесе: ще даде ли вѣра на фактитѣ, за които е дадена сждебната клѣтва, и ще признае ли за доказани обстоятелството, за подтвържде-

нието на които е искалъ документа (чл. чл. 362 и 363 отъ гражданското сждопроизводство). Обаче, въ дадения случай отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че апел. сждъ съвършенно е игнориралъ прѣдписанието на тия два члена отъ закона, както и текста на клѣтвата. Той въ рѣшението си казва, че отъ клѣтвата се доказвало, *че договора сжществувалъ*, а съвършенно изпуска изъ прѣдъ видъ, че клѣтвата е дадена да се удостовѣри, *че тоя договоръ се намира, или не у отвѣтника*, и че послѣдното това обскоятелство, прѣдъ видъ прѣдписанието на чл. 362 отъ гражданското сждопроизводство, има рѣшающе значение, толкосъ повече, че съ непрѣдставление на контракта, отнела се възможностьта на истецътъ да докаже чрѣзъ експертиза количеството на добавачнитѣ работи. Прочее, съ игнориране текста на прѣдложената клѣтва, както и съ игнориране съдържанието на чл. чл. 362 и 363 отъ гражданското сждопроизводство, Софийския апелат. сждъ е нарушилъ тия два члена въ свръзка съ чл. 630 отъ гражданското сждопроизволство и това нарушение е сжществено. Заради това, оплакването на касатора, че дѣлото е разрѣшена не на основание сжществующитѣ данни и не съгласно прѣдписанието на закона, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апел. сждъ, отъ 8 априлъ 1897 год. подъ №. 90, защото сж нарушени чл. чл. 362, 363 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ да се испрати въ сжщия сждъ.

№ 55 — (323) — 26 септемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора: Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена: К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 118, по описътъ за 1899 год., на Никола Янковъ, отъ с. Татари, Свищовска околия, съ Ангелъ Русковъ, отъ сжщото село, за доставка на 8 кила мисиръ.* — Въ сждебното засѣдание отъ странитѣ се яви само адвоката Иванъ Плакуновъ, въ качеството си на повѣреникъ на касатора Никола Янковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Янковъ, отъ с. Татари, Свищовска околия, съ исково прошение, подадено на Свищовския градски мирови сждия, на 19 май 1898 год., като излага, че по записъ, срокътъ на който билъ отдавна изтекълъ, Ангелъ Русковъ, отъ сжщото село, му дължалъ 8 кила мисири, които още не билъ му прѣдалъ, моли да бжде призованъ послѣдния и се осжди да му прѣдаде тия 8 кила мисиръ, или да му заплати стойностьта имъ по лева 16 килото, заедно съ сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Свищовския градски мирови сждия, като е разгледалъ завѣденото по това исково прошение гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 16 юлий 1898 год. подъ № 1135, е осждилъ отвѣтника Ангелъ Русковъ, да заплати на ищеца, Никола Янковъ, осемь кила мисиръ, по 16 лева килото, или всичко 128 лева,

заедно съ разноскитѣ по дѣлото. По въззивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение, отъ страна на отвѣтника, Ангелъ Русковъ, дѣлото е било разгледано и отъ Свищовския окр. сѫдъ, който, като го е разгледалъ, за разрѣшението му, е взелъ прѣдъ видъ: „1) искътъ на ищеца е за (8) осемь кила мисиръ, отъ стойность 128 лева, остатъкъ отъ единъ записъ отъ 1 септемврий 1888 г., по който той, съ рѣшение на мировия сѫдия № 1153 отъ 1898 г., е билъ удовлѣтворенъ; 2) че отвѣтника-апелаторъ, както въ първата инстанция, така и прѣдъ тоя сѫдъ възравява, че той не е издавалъ помѣнатия въ първия пунктъ записъ на ищеца, нито да му е дължалъ нѣкакви мисири и иска отмѣнението на рѣшението на сѫдията; 3) че ищеца за установяване обстоятелството, какво прѣдметния записъ е издаденъ отъ отвѣтника въ първата инстанция е искалъ разпитване на свидѣтелитѣ, подписавши въ записа: Юрданъ Митевъ, Блажо Лазаровъ и Цони Моневъ и лицето Манолъ Дончевъ, което е подписало въ записътъ отвѣтника за неграмотностьта му; 4) че отъ показанията на тия свидѣтели, дадени безъ клѣтва, се установява, а именно, отъ първитѣ, че тѣ нищо не знаятъ и не могатъ си припомнятъ за издаването на въпросния записъ, а отъ втория, че той по молбата на отвѣтника го е подписалъ въ прѣдметния записъ за неграмотностьта му; 5) че отъ показанията на послѣдния свидѣтель, ако и да се вижда, че той, по съгласието на отвѣтника, го билъ подписалъ за неграмотностьта му въ записътъ, обаче, това негово показание, щомъ не се подкрѣпя и отъ първитѣ подписавши въ записа свидѣтели, сѫдътъ не може да даде никаква достовѣрность на тия му показания; 6) че при такова положение на дѣлото, сѫдътъ намира апелативната желба на Агелъ Русковъ, съ която иска отмѣнението рѣшението № 1135, за основателна и като такава, слѣдва да се уважи и да му се признаятъ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски“. Водимъ отъ тия съображения, Свищовския окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 28 декемврий 1898 год. подъ № 282, е отмѣнилъ онова на свищовския градски мириви сѫдия, отъ 16 юний с. г., подъ № 1135 и е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло, отъ Никола Янковъ, срѣщу Ангелъ Русковъ, искъ. Срѣщу това рѣшение ищеца Никола Янковъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговия повѣреникъ въ своитѣ устни обиснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, главно на това основание, че при издаването му Свищовския окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 107, 81, 82, 83 492 и 500 отъ гражданското сѫдопроизводство съ това, че не призналъ прѣдставения отъ него, касатора, записъ, като доказателство за подкрѣпление на искътъ му и допустналъ да се оборва съдържанието му съ свидѣтелски показания, при всичко, че отвѣтникътъ не е заявявалъ нито прѣпирня за подлогъ на тоя записъ, нито съмнѣние за подлинностьта му, а отъ друга страна не се произнесълъ съ отдѣлно опрѣдѣление за изключаването на сѫщия записъ отъ числото на доказателствата по дѣлото.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ мотивитѣ на обжалваното

рѣшение се вижда, че Свищовския окр. сѫдъ не е прѣдалъ никакво доказателствено значение на прѣдставения отъ ищеца, за подкрѣпление на иска му, записъ, по това съображение, че отвѣтника възразявалъ, че той не е издавалъ тоя записъ, а противното не се установило отъ показанията на посоченитѣ отъ ищеца свидѣтели. Това съображение на Свищовския окр. сѫдъ се явява съвършенно неправилно, тъй като сѫщия сѫдъ, като е приелъ, както това може да се заключи отъ съпоставянето на мотивитѣ на рѣшението му съ обстоятелството на дѣлото, това възражение на отвѣтника противъ прѣдставения отъ ищеца записъ, въ който той по неграмотностьта е подписанъ отъ друго лице, за изявяване съмнѣние въ подлинностьта на тоя записъ, никакъ не е взелъ въ внимание, че споредъ изричнитѣ и ясни постановления на втората алинея на чл. 481 отъ гражданското сѫдопроизводство, едно неграмотно лице, което е подписано въ единъ актъ отъ другиго, може да заявява съмнѣние само за истинностьта на подписа на лицето, което го е подписало, и че въ подобенъ случай, за отстранение на това съмнѣние, е потрѣбно само да се установи, че неграмотното лице наистина е подписано отъ онова лице, подписа на което фигурира въ акта, а отъ това слѣдва, че Свищовския окр. сѫдъ е нарушилъ казанитѣ постановления, щомъ като по настоящето дѣло е допусналъ, че отвѣтника може да заявява съмнѣние въ подлинностьта на цѣлото съдържание на прѣдставения отъ ищеца записъ и е изисквалъ отъ послѣдния да подкрѣпи съ доказателства цѣлото това съдържание, вмѣсто да се ограничи само да се произнесе, установено ли е отъ прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства, че положения въ тоя записъ подписъ отъ Манолъ Дончевъ, за неграмотния отвѣтникъ Ангелъ Русковъ, е наистина положенъ отъ него (Дончева). 2) Свищовския окр. сѫдъ при разрѣшението на настоящето дѣло е нарушилъ така сѫщо и постановленията на чл. 492 отъ гражданстото сѫдопроизводство съ това, че като е призналъ, че прѣдставения отъ ищеца записъ не може да се приеме като доказателство за подкрѣпление на иска му, не се е произнесалъ, споредъ както изискватъ тия постановления, съ отдѣлно опрѣдѣление, че той изключава тоя записъ отъ числото на доказателствата по дѣлото и съ това да даде възможность на ищеца, за подкрѣпление на своя искъ, да прѣдстави и други доказателства, ако той такива има. Горѣпосоченитѣ закононарушения слѣдва да се признаятъ за сѫществени, тъй като допущането имъ е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото, а при допущането на такива закононарушения, на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣна по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Свищовския окр.сѫдъ отъ 28 декемврий 1898 г, подъ № 282, защото сж нарушени чл. чл. 481 и 492 отъ граждадското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 56 — (325) — 3 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 314, по описа за 1900 год., на Иванъ Д. Гешовъ, повѣреникъ на Иванъ Ев. Гешовъ, съ Иванъ Грозевъ, отъ гр. София, за 26.836 лева.* — Въ засѣданието се яви отъ страна на Иванъ Ев. Гешовъ, адвоката Иванъ Д. Гешовъ, а отъ страна на Ив. Грозевъ — адвоката Хр. Филиповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение до Софийския окр. сѫдъ, подадено на 2 ноемврий 1895 год., Евлогия Георгиевъ завѣлъ искъ, срѣщу Иванъ Грозевъ, за 26.836 лева златни и 85 ст. и като основание на искътъ си той указва на слѣдующитѣ фактове: съ единъ изпълнителенъ листь подъ № 5690, Иванъ Грозевъ билъ осѫденъ, като прѣдседатель и прѣдставитель на находящето се въ ликвидация Българско строително дружество, да му плати 16.134 л. златни и 24 ст., както и лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, обаче Грозевъ не искалъ да изпълни доброволно този листь, който съ лихвитѣ и пр. възлизалъ на 26.836 л. и 85 ст., подъ прѣдлогъ, че у него нѣмало дружествени имоти. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ образуваното по това прошение гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 24 февруарий 1896 год., уважилъ искътъ на истеца, като осѫдилъ отвѣтника Грозевъ да заплати на Евл. Георгиевъ 26.836 л. 85 ст. златни, лихвитѣ имъ и другитѣ разноски по дѣлото. Недоволенъ отъ това рѣшение, осѫдения Ив. Грозевъ подалъ апелативна жалба въ Софийския апел. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 11 юний 1896 год. подъ № 123, отмѣнилъ рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 24 февруарий 1896 год. и отхвърлилъ искътъ на Евл. Георгиевъ, като го и осѫдилъ да заплати на отвѣтника 2.232 л. за водене на дѣлото въ втората инстанция. Срѣщу това рѣшение Ив. Д. Гешовъ, повѣреникъ на Евл. Георгиевъ, подалъ въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, която Върховния Касационенъ сѫдъ уважилъ, защото намѣрилъ, че Софийския апел. сѫдъ по това дѣло билъ нарушилъ чл. чл. 630 и 255 отъ гражд. сѫдопроизводтсво и съ рѣшението си отъ 17 декемврий 1896 год. подъ № 609, повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ. Софийския апел. сѫдъ наново разгледалъ това дѣло и съ протоколното си опрѣдѣление отъ 26 май 1897 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреника на апелатора заявилъ отводъ и молилъ да се прѣкрати дѣлото на основание п. 5 отъ чл. 524 отъ гражд. сѫдопроизводство, тъй като Ив. Д. Гешовъ нѣмалъ това право да завѣжда настоящето дѣло, защото довѣреностьта му, дадена отъ Ив. Ев. Гешовъ, била да води и защищава неговитѣ дѣла, а не и други дѣла, по които той прѣдставлява други лица като тѣхенъ повѣреникъ", — прѣкратилъ търговското дѣло № 190 1896 год. Това опрѣдѣление и двѣтѣ страни обтѫжили прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационни жалби, който съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1897 дод., като намѣрилъ за нарушенъ чл. 641 отъ гражд. сѫдопроизводство, повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ. При третото разглеждане дѣлото отъ Софийския

апел. съдъ, тоя последния, като взелъ предъ видъ: „че сѫщия сѫдъ, въ другъ съставъ, съ протоколното си опредѣление отъ 26 май 1897 год. е прѣкратилъ търговското дѣло № 190/96 год., понеже Иванъ Д. Гешовъ не билъ правилно прѣдставлявалъ довѣрителя си — Евлогия Георгиевъ, а впослѣдствие и осѫдилъ на сѫдебни разноски и адвокатско възнаграждение Евл. Георгиевъ, вмѣсто да осѫди, както това изисква законътъ, лицето, което е водило дѣлото, именно въ случая Ив. Д. Гешовъ“, — съ протоколното си опредѣление отъ 23 януарий 1898 год., отмѣнилъ протоколното опредѣление на сѫщия сѫдъ отъ 26 май 1897 год. само по отношение разноскитѣ и вмѣсто него постановилъ: „осѫжда Софийския адвокатъ и жителъ Ив. Д. Гешовъ да заплати на Ив. Грозевъ, отъ гр. София, петстотинъ четиридесеть и петь (545) лева 75 ст. сѫдебни разноски и петстотинъ шесдесеть четири (564) л. 50 ст. за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции“. Недоволенъ и отъ това опредѣление Ив. Д, Гешовъ обжалилъ го съ касац. жалба въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 17 септемврий 1898 год. подъ № 327, я уважилъ, защото намѣрилъ за нарушенъ чл. 722 отъ гражд. сѫдопроизводство и повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ. Софийския апел. сѫдъ при четвъртото разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреника на апелатора по настоящето дѣло адвоката Хр. А. Филиповъ, въ днешното засѣдание прави отводъ, възъ основание чл. 524 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ смисълъ да се прѣкрати дѣлото, тъй като исковата молба, която е подадена въ Соф. окр. сѫдъ, по поводъ на която е завѣдено търговското дѣло № 242/95 г., е подадена отъ повѣреникъ, който нѣмалъ законно пълномощие за завѣждането на това дѣло, а именно Ив. Д. Гешовъ, който е завѣлъ това дѣло, не е ималъ такова пълномощно, вслѣдствие на което моли, на основание чл. 524 п.5 отъ гражд. сѫдопроизводство, дѣлото да се прѣкрати като завѣдено отъ лице, което не е имало право да го завѣжда; отвѣтната по апелъ страна прави противъ това негово искане възражения: първо, че този отводъ отъ формална страна подлѣжи да бѫде отхвърленъ, тъй като не билъ заявенъ своеврѣменно и не билъ посоченъ въ апелативната жалба. Това ѝ възражение подлѣжи да бѫде отхвърлено, тъй като споредъ прѣдписанията на чл. 524 п. 5 отъ ргажд. сѫдопроизводство, такива отводи, какъвто е настоящия, могѫтъ да се заявяватъ въ всѣко положение на дѣлото, а слѣдователно и въ днешното засѣдание, даже и слѣдъ касирането на дѣлото по този въпросъ. Второто ѝ възражение се касае по сѫществото на отвода. Тя твърди, че правото на Ив. Д. Гешовъ да води настоящето дѣло, той го е черпилъ отъ пълномощието отъ 14 юний 1896 год., което е дадено отъ Евл. Георгиевъ на Ив. Ев. Гешовъ съ дата 30 октомврий 94 год. Сѫдътъ намира, че на основание на тѣзи двѣ пълномощия за Ив. Д. Гешовъ не се ражда правото за да може той, съгласно чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство, да води това дѣло, тъй като пълномощното, което е дадено специално за Ив. Д. Гешовъ, е по полици, а не за завѣждане на искове както е настоящия искъ. Независимо отъ това, даже да се допусне, че съ тѣзи пълномощия се даватъ права на Ив. Д. Гешовъ да води и дѣла, каквото е настоящето, то пакъ прѣдъ видъ на второто пълномощно

Ив. Д. Гешевъ неможе да бѫде приетъ за повѣреникъ на Евл. Георгиевъ по прѣдовѣрие отъ Ив. Ев. Гешовъ, тъй като пълномощното отъ 4 юний 96 год. се дава специално на Ив. Д. Гешовъ да води лично негови дѣла на Ив. Ев. Гешовъ, а не и дѣлата на Евл. Георгиевъ, слѣдователно отъ тази гледна точка на основание на тѣзи пълномощия Ив. Д. Гешовъ не е ималъ право да завѣжда това дѣло. Той не е ималъ право да завѣжда това дѣло и на основание второто пълномощно, дадено му отъ Д-ръ Стоиловъ и Н. Беневъ, тъй като отъ направената справка се вижда, че пълномощието отъ което Иванъ Д. Гешовъ черпи сила на своето право, а именно онова дадено отъ Евл. Георгиевъ на Ив. Ев. Гешовъ е пълномощно, което се дава на послѣдния да завѣжда дѣла противъ дружеството „Грозевъ и С-іе, тогава когато настоящето дѣло не е завѣдено противъ „Грозевъ и С-іе, а лично противъ Грозева. Независимо отъ това, нъ първото дѣло, за което е било дадено това пълномощно, е свършено и то нѣма никакво отношение съ това дѣло, така щото и това второ възражение на отвѣтната по апелъ страна е неосновательно и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като дѣлото се прѣкрати и се обѣзсили рѣшението на окр. сѫдъ и се осѫди лицето, което е станало причиина да послѣдватъ възивната страна направенитѣ отъ нея разноски," — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 27 мартъ 1900 год., опрѣдѣлилъ: „прѣкратява търговското дѣло № 190/96 год., по описътъ на Софийския апел. сѫдъ, като завѣдено отъ лице, което не е имало право да го завѣжда и обѣзсилва рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 24 февруарий 1896 год. Осѫжда Ив. Д. Гешовъ лично да заплати на Ив. Грозевъ за адвокатско право, сѫдебни мита и гербови марки, всичко 1.175 лева и 65 ст., а така сѫщо и въ полза на хазната 12 лева за дванадесетъ неплатени призовки." Срѣщу това опрѣдѣление Ив. Д. Гешовъ, повѣреникъ на Ив. Ев. Гешовъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ, касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийския апел. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото като не е прѣдявилъ отводъ още отъ началото, то трѣбвало да се счита, че отвѣтника тацитно се е съгласилъ да го признае за редовно упълномощенъ и защото прѣди издаването на окончателното рѣшение Ив. Д. Гешовъ е прѣдявилъ генерално пълномощно отъ Евл. Георгиевъ и Ив. Ев. Гешовъ, та трѣбвало сѫдътъ да го признае, че правилно е завѣлъ иска; 2) чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не далъ правилна оцѣнка на прѣдставенитѣ пълномощия; 3) чл. чл. 781 и 199 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото сѫдътъ нѣмалъ право да прѣкращава дѣлото, както и да го осѫжда лично на сѫдебни разноски слѣдъ декларацията на Ив. Ев. Гешовъ, съ която послѣдния признава, че го е упълномощилъ да води дѣлото.

Прокурора въ заключението си като намира първото оплакване на касатора за основателно, полага да се отмѣни потѫженото рѣшение и се повърне дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане, при другъ съставъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Отъ обясненията на самиятъ касаторъ, както и отъ производството на дѣлото става явно, че отвода отъ страна на повѣреника на Ив. Грозевъ, по чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство,

не билъ заявенъ при разглеждане на дѣлото и отъ двѣтѣ инстанции по сѫщество, нъ едва слѣдъ касирането на рѣшението на апелативния сѫдъ отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ и то въ полза на касатора и при това касатора мисли, че такъвъ отводъ не е сериозенъ и не своеврѣмененъ. Това твърдение на касатора не е вѣрно, тъй като отвода прѣдвиденъ въ чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство, може да бѫде заявенъ въ всѣко положение на дѣлото, слѣдователно, и слѣдъ касирането на дѣлото, както е въ случая, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора, за нарушение чл. 524 п. 5 отъ гражд. сѫдопроизводство, е неосновно. 2) Второто оплакване на касатора за нарушение сѫщия членъ (524 отъ граждан. сѫдопроизводство), защото прѣди издаването на окончателното рѣшение, повѣреника Ив. Д. Гешовъ билъ прѣдставилъ генерално пълномощно отъ Евлогия Деоргиевъ и отъ Иванъ Евстатиевъ Гешовъ, е тъй сѫщо неосновно, по слѣдующитѣ причини: „довѣренностьта на Евлогия Георгиевъ съ дата 4 юний 1889 год., дадена на Ив. Евст. Гешовъ дѣйствително има такова съдържание, че тая довѣреность дава право на Иванъ Ев. Гешовъ да води дѣлата му не само по полицитѣ, „но да отваря сѫдъ, срѣщу кого и да било, за дългътъ му" и Софийския апел. сѫдъ като е извратилъ съдържанието на тая довѣреность, извършилъ е нарушение на закона, нъ довѣренностьта дадена отъ Ив. Ев. Гешовъ, на повѣреника Иванъ Д. Гешовъ нищо не говори за казаната довѣреность отъ Евлогия Георгиевъ, а напротивъ, въ нея Ив. Ев. Гешовъ казва: „упълномощавамъ Иванъ Д. Гешовъ да води всичкитѣ ми дѣла прѣдъ сѫдилищата, съ други думи, Ив. Ев. Гешовъ довѣрява Ивану Д. Гешеву своитѣ частни дѣла, а не и на довѣрителя си Евлогия Георгиевъ, както е и погледналъ на този въпросъ Софийския апел. сѫдъ и тоя неговъ възгледъ е правиленъ. И така щомъ повѣреника Иванъ Д. Гешовъ не е билъ упълномощенъ отъ Ив. Ев. Гешовъ и за дѣлата на довѣрителя си Евлогия Георгиевъ, то Иванъ Д. Гешовъ нѣмаше законно основание да завѣжда дѣлото по спорътъ между Евлогия Георгиевъ и Иванъ Грозевъ и сѫдътъ правилно е постѫпилъ като е призналъ, че настоящия искъ не е завѣденъ правилно. 3) Дѣйствително, че повѣреника Ив. Д. Гешовъ, въ качеството си на повѣреникъ на Ив. Ев. Гешовъ и на Евлогия Георгиевъ е прѣдставилъ, прѣди издаването окончателното рѣшение, пълномощие отъ Евлогия Георгиавъ съ дата 2 юний 1897 год. и пълномощие отъ Иванъ Ев. Гешовъ съ дата 23 януарий 1898 год., както и други още пълномощия, но тѣзи пълномощия иматъ сила и значение между довѣрителитѣ и повѣреника, понеже съ тѣзи декларации довѣрителитѣ потвърдяватъ дѣйствията на своятъ повѣреникъ, но тѣзи потвърждения, таза ратификация, неможе да нарушава правата на третитѣ лица, както е въ случаятъ по настоящето дѣло, по което Иванъ Грозевъ има право да възражава противъ дѣйствията на повѣреника Иванъ Д. Гешовъ, като неправилно упълномощено лице. Отъ изказаното слѣдва, че оплакванията на касатора за нарушение чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не далъ правилна оцѣнка на прѣдставенитѣ отъ него пълномощия и за чл. 781 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото сѫдътъ прѣкратилъ дѣлото му, сѫ неоснователни. 4) Сѫщо е неоснователно оплакването на касатора и за че сѫдътъ го осѫдилъ на сѫдебни и за

воденето на дѣлото разноски, понеже по точниятъ разумъ на цитиранитѣ отъ касатора чл. чл. 781 и 199 отъ гражд. сѫдопроизводство, сѫдътъ бѣше длъженъ това да направи, въ противенъ случай щѣше да има нарушение на тѣзи закони, но тъй като въ дѣлото има декларация (генерално пълномощно отъ Иванъ Евстатиевъ Гешовъ) съ дата 23 януарий 1898 г., съ която ретифицира извършенитѣ отъ повѣреника му Иванъ Д. Гешувъ дѣйствия по дѣлото съ Иванъ Грозевъ, то остава въпроса за сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски да се разрѣши между упълномощителя и пълномощника и това може да състави новъ искъ по между имъ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ, опрѣдѣлява: касационната жалба на Иванъ Д. Гешовъ, повѣреникъ на Ив. Ев. Гешовъ, срѣщу протоколното опрѣдѣление на Софийския апел. сѫдъ, отъ 27 мартъ 1900 год., съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (331) — 3 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на деветнадесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Васили Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ, *гражданско дѣло № 261, по описа за 1900 г., на Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Бончо Радановъ, лично за себѣ си и като пълномощникъ на Тодора Раданова и настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ, отъ гр. Разградъ, срѣщу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 12 октомврий 1899 година по дѣло № 93/99 год. на сѫщия сѫдъ.* Въ засѣданието отъ страна на Бончо Радановъ се яви адвоката Т. Тодоровъ, а отъ страна на Х. Бѣлчо Тодоровъ -- адвоката А. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Бончо Радановъ, отъ гр. Разградъ, за себѣ си и като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и Тодорка Раданова съпруга и настойница на покойния Д. Радановъ, отъ гр. Разградъ, съ заявлението си отъ 3 януарий 1898 год. до Разградския окр. сѫдъ, молили тоя послѣдния да призове Х. Б. Тодоровъ, отъ село Калфа-Дере, живущъ въ гр. Разградъ и го осѫди да имъ заплати сумата 48,909 лева и 12 ст., стойностьта на 55% части отъ неизсѣчена гора, подъ название „Хюсейнъ-Баба Текеси“, която тѣ експлоатирали съдружно по силата на единъ контрактъ съ дата 17-й октомврий 1892 година по между Х. Б. Тодоровъ, Димитръ Радановъ и Бончо Радановъ, при това да имъ заплати всичкитѣ сѫдебни и правоводене на дѣлото разноски, а тъй сѫщо и лихвитѣ на 48,909 л. и 12 ст. до окончателното имъ изплащане, като сѫ молили сѫщеврѣменно да имъ се допустне обѣзпечение въ размѣръ на искътъ, чрѣзъ налагане запоръ и възбрана на длъжниковиѣ движими и недвижими имоти. — Разградския окр. сѫдъ, като разгледалъ дѣлото на 21 януарий 1899 година и като изслушалъ обясненията на странитѣ, за разрѣшението му взелъ въ съображение: „че Бончо Радановъ, отъ гр. Разградъ за себѣ си и като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радоновъ, и за Тодорка Раданова, отъ

сжщия градъ, моли Разградския окр. сждъ щото Х. Бѣлчо Тодоровъ, отъ с. Калфа-Дере, да бжде осжденъ да имъ заплати сумата 48,909 л. и 12 ст., стойностьта на 55% части неизсѣченъ дървенъ материялъ отъ гората подъ название „Хюсеинъ-Баба-Текеси", находяща се въ землището на село Голѣма-Ада, Кеменларска околия. Отъ прѣдставения по дѣлото контрактъ отъ страна на истцитѣ съ дата 17 октомврий 1892 год. се вижда, че Бончо и Димитръ Радановы се сдружили съ Х. Бѣлчо Тодоровъ да експлоатирать гората „Хюсеинъ-Баба-Текеси", и то всичкия доходъ отъ тая гора да бжде раздѣленъ на 100 части, отъ които 55% части за Радановы, а останалитѣ 45% части за Х. Б. Тодоровъ, този послѣдния съ протеста си отъ 13 октомврий 1892 год. съобщава на Радановы, че възъ основание на горниятъ контрактъ, тѣ нѣматъ никакво право върху гората, тъй като контракта билъ икономиченъ, и че ако си позволявали да сѣкътъ отъ нея гора, то ще ги държи отговорни, както по углавенъ редъ, а тъй сжщо и по граждански и то по 40 лева за всѣко дърво, които биха отсекли, безъ никакво възражение отъ тѣхна страна. Отъ прѣдставеното рѣшение № 75 отъ 13 октомврий 1895 год. на Русенския апелативенъ сждъ се вижда, че истцитѣ доказали своето право на 55% части отъ неизсѣчения и изсѣчения дървенъ материялъ отъ спорната гора, вслѣдствие на което Х. Бѣлчо Тодоровъ е билъ осжденъ да имъ прѣдаде слѣдуемата имъ се часть, което имь право окончателно било разрѣшено отъ Върховния Касационенъ Сждъ на 21 септемврий 1896 г., както се вижда отъ резолюцията на сжщия сждъ. Отъ удостовѣрението № 6159 отъ 6 ноемврий 1896 година на помощникъ сждебния приставъ при тоя сждъ, на IV изпълнителенъ участъкъ, се вижда, че Х. Бѣлчо Тодоровъ не е прѣдалъ до тая дата на истцитѣ фактически 55% части отъ изсѣчения и неизсѣчения дървенъ материялъ отъ спорната гора, при всичко, че е билъ каненъ отъ помощ. сждеб. приставъ за тая цѣль още на 11 ноемврий 1896 год. съ призовка подъ № 6963. — Отъ прѣдставения по дѣлото контрактъ, сключенъ между Х. Б. Тодоровъ и Махзаръ Паша на 26 септемврий 1891 год. се вижда, че експлоатирането на въпросната гора трѣбва да стане до 26 септемврий 1896 година, отъ което слѣдва, че ищцитѣ не сж можали да реализиратъ правата си върху гората слѣдъ тая дата, тъй като срока за наема е изтекълъ. Твърдението на отвѣтниковия повѣренникъ, че довѣрителя му не може да бжде отговоренъ за никакви врѣди и загуби отъ не експлоатирането на гората отъ страна на ищцитѣ, е твърдение неосновательно и лишено отъ всѣкаква оновательность, тъй като негова довѣритель е стналъ причина, щото ищцитѣ да не могжтъ да се ползуватъ отъ експлоатирането на гората до урѣчения срокъ, а ги е заставилъ да диратъ своитѣ права, по отношение на гората, по сждебенъ редъ, които окончателно сж доказали своитѣ права чакъ на 21 септемврий 1896 год., а петь деня слѣдъ тая дата тѣ не сж могли да се ползуватъ отъ 55% части на спорната гора, тъй като срока за наема е изтекълъ; че дѣйствително ищцитѣ сж прѣтърпели загуби отъ не експлоатирането на гората, се вижда отъ заключението на вѣщитѣ лица, назначени отъ сждътъ, които едногласно дали своето заключение, че като не се смѣта стойностьта на изсѣчения дървенъ материялъ отъ гората прѣди 7—8 години, то всичкия изсѣченъ материялъ слѣдъ това

врѣме и оня, който подлѣжалъ да бжде изсѣченъ, струва всичко 35,619 л., смѣтната частьта на ищцитѣ е 19,590 л. и 45 ст., прибавено къмъ нея и тази сума, която ищцитѣ сж изразходвали по обѣзпечението възлиза всичко на 19,690 лева, на която сума отвѣтната страна трѣбва да се осжди, тъй като тя е станала причина, щото ищцитѣ да не могжтъ да получатъ доходътъ отъ припадающата имъ се часть. Сждътъ не може да вземе въ внимание протоколътъ по обѣзпечаване на доказателствата на Кеманларския мирови сждия съ дата 5 априлъ 1897 год. и заключението на вѣщитѣ лица, които сж си дали заключението прѣдъ сждията, тъй като тѣ не сж оцѣнили този материятъ отъ гората, който е билъ изсѣченъ и не изсѣченъ слѣдъ разваляването на контракта, когато за сждътъ има важность това обстоятелство; че страната която губи процеса, по искане на противната страна, слѣдва да й заплати всичкитѣ направени разноски и правоводене на дѣлото и то само на присждената й часть, като сжщеврѣменно ищеца бжде осжденъ да заплати, по искането на отвѣтника, за правоводене на дѣлото по отхвърлената часть на искътъ“, — съ рѣшението си отъ 28 януарий 1899 год. № 1 опрѣдѣлилъ: „осжжда Х. Бѣлчо Тодоровъ, отъ с. Калфа-Дере, живущъ въ гр. Разградъ, да заплати на Бончо Радановъ, отъ гр. Разградъ, лично на него и като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и на Тодорка Д. Раданова, съпруга и наслѣдница на покойния Д. Радановъ, отъ гр. Разградъ сумата деветнадесеть хиляди шестотинъ и деветдесеть (19,690) лева, лихвата на тая сума по 10% годишно, начиная отъ 5 януарий 1898 год. до окончателното имъ изплащане, както и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ размѣръ на хилядо петстотинъ и единъ (1,501) л. 30 ст. — Останалата чтсть отъ искътъ въ размѣръ на двадесеть и осемъ хиляди и деветстотинъ шестдесеть и четири (28,964) лева се отхвърля, като недоказанъ, като се осжждатъ ищцитѣ да заплатятъ на отвѣтника право за водене на дѣлото за отхвърлената часть на искътъ, деветстотинъ седемдесеть и единъ (971) л. и 55 ст. Осжжда Х. Бѣлчо Тодоровъ да заплати за въ полза на хазната четирнадесеть (14) лева, за толкова издадени и не заплатени призовки.“ По апелативни жалби, подадени първата отъ Х. Бѣлчо Тодоровъ, отъ гр. Разградъ, а втората отъ Бончо Радановъ, отъ сжщия градъ, лично за себѣ си и като настойникъ и пълномощникъ на наслѣдницитѣ на покойния Д. Радановъ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ протоколното си опрѣдѣление отъ 12 октомврий 1899 год. обявилъ: „че Бончо Радановъ, отъ гр. Разградъ съ пълномощно отъ 3 февруарий 1897 год, е упълномощилъ Стоянъ Н. Радановъ и Иванъ И. Кжнчевъ, отъ гр. Разградъ, двамата наедно, или по отдѣлно да управляватъ дѣлата на търговската му кантора, както и имотитѣ му, да завѣждатъ всѣкакъвъ родъ граждански дѣла и да подаватъ всѣкакъвъ видъ прошения и частни, апелативни и касационни жалби. Далъ имъ, слѣдователно, право да го прѣдставляватъ, не като одвокати повѣреници, а като пълномощници на личнитѣ му дѣйстния, като сжщеврѣменно имъ далъ право, както се спомена по-горѣ, да подаватъ искови молби, апелативни и касационни жалби, като пълномощници. Слѣдователно, апелативната жалба отъ страна на Бончо Радановъ, срѣщу рѣшението на Разградския окр. сждъ отъ 28 януарий 1899 год. подъ № 1, се

явява правилно подадена, тъй като лицата, които сѫ я подписали сѫ имали право да я подаватъ отъ името но Бончо Радановъ. Другъ въпросъ се явява, дали реченитѣ лица сѫ имали право да подаватъ жалбата отъ името на Бончо Радановъ, като пълнощникъ на Тодорка Д. Раданова и като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца, останѫли отъ покойния Д. Радановъ. По тоя въпросъ апелативния сѫдъ намира, че Стоянъ Н. Радановъ и Иванъ И. Кѫнчевъ не сѫ имали право да подписватъ въ жалбата Бончо Радановъ, като настойникъ и пълномощникъ, защото не имъ е далъ той това право. Пълномощното, е дадено отъ Б. Радановъ лично, а не като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца, останали слѣдъ смъртьта на Димитръ Радановъ и като пълномощникъ на Тодорка Д. Раданова по настоящето дѣло. Слѣдователно намира апелативния сѫдъ, че апелативната жалба по отношение на Бончо Радановъ лично трѣбва да се приеме, а по отношение на него, като пълномощникъ и настойникъ, трѣбва да се остави безъ разглеждане: заради това приема я по отношение на него лично, а по отношение на него, като пълномощникъ и настойникъ, я оставя безъ разглеждане по сѫщество, понеже подписавшитѣ тая жалба лица сѫ нѣмали право да я подаватъ, на основание пълномощното отъ негово име, като пълномощникъ на Тодора Д. Раданова и настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца, останали слѣдъ смъртьта на Димитръ Радановъ". — Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Бончо Радановъ, лично за себѣ си и като пълномощникъ на Тодорка Раданова и настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Русенския апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 238 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 3 отъ закона за адвокатитѣ, защото призналъ, че опълномощенитѣ отъ Бончо Радановъ лица сѫ нѣмали право да подаватъ апелативна жалба отъ името на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и отъ името на Тодорка Д. Раданова: 2) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание, че апелативната жалба е подадена отъ Бончо Радановъ за себѣ и като настойникъ и пълномощникъ на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и на Тодорка Д. Раданова, а е само подписана отъ пълномощницитѣ Ст. Радановъ и Ив. Кѫнчовъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за неоснователни, полага касационната му жалба да се остави безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Въпросътъ който прѣдлѣжи да се разрѣши по това дѣло е слѣдующия: правилно ли е подадена апелативната жалба отъ името на Бончо Радановъ, като настойникъ на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и като пълномощникъ на Тодорка Д. Раданова? Апелативната жалба, както се констатира отъ потжженото опрѣдѣление, а сѫщо и отъ даннитѣ по дѣлото, е подписана отъ Ст. Радановъ и Ив. Кѫнчевъ, управляющи дѣлата на търговската кантора и имотитѣ на Бончо Радановъ, които пълномощници не сѫ имали право да ходатайствуватъ по чужди дѣла, понеже не сѫ били адвокати. Сѫдътъ

обаче, на основание чл. 3 отъ закона за адвокатитѣ, призналъ подадената отъ тия пълномощници апелативна жалба, лично отъ името на Бончо Радановъ, за правилно подадена, а призналъ сжщата апелативна жалба за неправилно пододена отъ името на Бончо Радановъ, като опекунъ и пълномощникъ на наслѣдницитѣ на Д. Радановъ. Това дѣйствие на Русенския апелативенъ сждъ се явява напълно съгласено съ постановленията на закона. Чл. 3 отъ закона за адвокатитѣ дозволява на тжжащитѣ се за водене на *своитѣ* граждански дѣла да даватъ довѣрености, между други, и на *лицата, които управляватъ тѣхнитѣ имоти и дѣла*. Отъ това се вижда, че Бончо Радановъ не е можалъ да опълномощава тѣзи сжщитѣ лица *по чужди дѣла*, които му сж довѣрени, както и по дѣлата на непълнолѣтнитѣ, на които той е настойникъ, а е можалъ да ги упълномощава само по дѣла лично негови. Независимо отъ това, чл. 238 отъ гражданското сждопроизводство, постановява, че странитѣ могжтъ да водятъ дѣлата си само лично, или чрѣзъ упълномощенитѣ отъ тѣхъ лица, съгласно съ закона за адвокатитѣ, а послѣдния законъ въ чл. 2 казва, че правото да се явяватъ, като повѣреници по чужди дѣла въ сждилищата, принадлѣжи изключително на адвокатитѣ. Отъ постановленията на цитиранитѣ членове слѣдва да се заключи, че по дѣлата на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ, Бончо Радановъ не е можалъ да упълномощи освѣнъ лица имѣющи право да ходатайствуватъ по чужди дѣла и понеже упълномощенитѣ лица Ст. Радановъ и Ив. Кжнчевъ, които сж подали въпросната апелативна жалба, не сж били адвокати, както сждътъ е констатиралъ това, то тази жалба не може да се счита за редовно подадена отъ името на Бончо Радановъ, като настойникъ на казанитѣ непълнолѣтни дѣца. Относително въпроса, дали апелативната жалба е редовно подадена отъ Ст. Радановъ и Ив. Кжнчевъ, като пълномощници по прѣдовѣрие на Тодорка Д. Раданова, апелативния сждъ правилно е счелъ жалбата за неправилно подадена, тъй като пълномощието, което Тодорка Д. Раданова е дала на Бончо Радановъ носи дата 28 януарий 1898 год., а пълномощието дадено отъ Бончо Радановъ на Ст. Радановъ и Ив. Кжнчевъ е отъ 3 февруарий 1897 год., слѣдователно Бончо Радановъ не е могжлъ да прѣдовѣри на казанитѣ пълномощници едно право, което той не е ималъ тогава, когато ги е упълномощавалъ. Освѣнъ това Ст. Радановъ и Ив. Кжнчевъ, като неимеющи право да ходатайствуватъ по чужди дѣла, не сж могли да подаватъ апелативна жалба отъ името на Тодорка Д. Раданова. Отъ всичко казано по-горѣ слѣдва да се признае, че първото оплакване на касатора, за нарушението на чл. 238 отъ гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 3 отъ закона за адвокатитѣ, е неоснователно. II) Отъ протокола на Русенския апелативенъ сждъ съ дата 12 октомврий 1899 година не се вижда щото касатора да се е домогвалъ, че апелативната жалба е подадена лично отъ Бончо Радановъ за себе си и като настойникъ и пълномощникъ на непълнолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Радановъ и на Тодорка Д. Раданова и че тя само е подписана отъ пълномощницитѣ Ст. Радановъ и Ив Кжнчевъ, по причина на отсжтствието на Бончо Радановъ. Това домогване се прѣдявява за пръвъ пжть прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ. Прѣдъ този сждъ, обаче, не можатъ да се правятъ домогвания и възражения,

които не сж прѣдявявани прѣдъ сждътъ по сжщество и които послѣдния не е обсждалъ, тъй като Върховния Касационенъ Сждъ, съгласно чл. 4 отъ закона за сждоустройството, не разглежда дѣлата по сжщество, а наблюдава до колко правилно е приспособенъ закона по отношение на онѣзи данни и обстоятелства, които странитѣ сж прѣдявили прѣдъ сждътъ по сжщество; заради това и второто оплакване на касатора, за нарушението на чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, е неосновително.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касационенъ Сждъ, **опрѣдѣлява:** касационата жалба на Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Бончо Радановъ, лично за себе си и като пълномощникъ на Тодорка Д. Раданова и настнйникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д Радановъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 12 октомврий 1899 год. № . . . , съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 58. — (350). — 12 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осмий септемврий хиляде и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 236, по описа за 1900 год., на Георги Поповъ, Рачо Петровъ, П. Таджеръ, Д-ръ Молловъ, К. Балабановъ, Юр. Джумалиевъ, Юсефъ Шауловъ и Юсефъ Маджаръ, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 6 мартъ 1900 год.* — Въ сждебното засѣдание се явихж адвокатитѣ: А. Радевъ, отъ страна на Георги Ив. Поповъ, Дико Йовевъ отъ страна на Р. Петровъ и П. Таджеръ, Сава Иванчовъ, Христо Филиповъ — отъ страна на Д-ръ Молловъ Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Юсефъ Маджаръ и Иосефъ Шауловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Съ заявление отъ 26 юлий 1899 г. до Софийския окр. сждъ, Георги Ив. Поповъ, съдружникъ на събирателното дружество „Петровъ — Джумалиевъ и С-ие“ въ гр. София, като излага: че съдружницитѣ Молловъ, Джумалиевъ, Маджаровъ, Балабановъ и Шауловъ били внесли по късно отъ опрѣдѣления въ договора срокъ послѣднитѣ влогове; че въ управлението дѣлата на дружеството има дѣйствия извършени, било отъ управителитѣ, било отъ съдружницитѣ: Д-ръ Молловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Маджаръ и Шауловъ, прямо несъобразни съ прѣдписанието на чл. 8, 9, 10, 11 и 12 отъ дружественния договоръ; че съ рѣшение взето отъ извънредната сесия на X обикновенно народно събрание на 24 юний 1899 год. е прието щото частьта на линията отъ Кюстендилъ до границата да се не строи; че трима отъ съдружницитѣ отказватъ да влѣзатъ въ нови съглашения съ правителството за построяване линията безъ частьта Кюстендилъ-Турската граница, и понеже отъ всичко до тукъ казано става явно, че по силата на рѣшението на държавата да се не строи цѣлата линия по първоначалнитѣ условия по външни обстоятелства, става невъзможно постигането на дружествената цѣль, то съгласно чл. 102 п. 1 отъ търговския законъ, сжда има законно основание да се произнесе за прѣкратяване на дружеството, — заради това моли сжда да признае: 1) че събирателното дружество „Петровъ—Джумалиевъ и С-ие“ се прѣкратява и

се провъзгласява неговото ликвидиране; 2) да назначи съда трима ликвидатори; 3) да признае, че съдружницитѣ: Д-ръ Молловъ, Джумалиевъ, Шауловъ, Иосефъ Маджаръ и К. Балабановъ, неизпълнивши чл. 4 отъ дружествения договоръ сѫ прѣдстанали да бѫдатъ такива на 25 априлий 1899 год. и положението имъ при ликвидацията да се опрѣдѣли съгласно чл. 5 отъ сѫщия договоръ, и 4) да възложи разноскитѣ по настоящето дѣло върху дружеството. Съ заявление отъ 29 юлий 1899 год. до сѫщия сѫдъ, Юрданъ Джумалиевъ, Д-ръ Д. Молловъ, Коте Балабановъ, Юсефъ Маджаръ и Юсефъ Шауловъ, жители Софийски, членове на събирателното дружество „Петровъ—Джумалиевъ и С-ие", като излагатъ: че управителитѣ на дружеството Рачо Петровъ и Персиядо Таджеръ не свиквали съдружницитѣ на засѣдание за разрѣшаване всички въпроси, които сѫ отъ компетентностьта на дружественнитѣ събрания; че изброенитѣ въ § 9 отъ дружествения договоръ въпроси, трѣбва да се разрѣшаватъ отъ съдружницитѣ и рѣшенията да бѫдатъ протоколирани и вписани въ протоколната книга, но тѣ Рачо Петровъ и Персиадо Таджеръ, по свое усмотрение мимо тѣхното съгласие и безъ да има протоколни рѣшения, сѫ вършили това; че дружеството съ протоколно рѣшение отъ 13 августъ 1898 год. № 10 п. 5 буква *в*, е постановило, че за да се има контролъ по операциитѣ на касата, управителитѣ сѫ длъжни на първо число всѣки мѣсецъ да съставляватъ билянси за приходо-разхода на касата прѣзъ истеклия мѣсецъ и тия билянси да се прѣдставляватъ на утвърждение на дружеството. Обаче този редъ се е съблюдавалъ отъ управителитѣ до мѣсецъ май 1898 год., а по послѣ се отказали да извършватъ тия формалности; че втората точка отъ § 11 отъ дружественния договоръ изрично прѣдписва, че рѣшенията на управителитѣ трѣбва да се взиматъ въ присѫтствието на тримата съ обикновено вишегласие. Въпрѣки това, Петровъ и Таджеръ почти по всички работи сѫ се разпорѣждали изключително сами, по свое усмотрѣние. Вслѣдствие на това и на основание чл. 83 отъ търговския законъ, молятъ Софийския окр. сѫдъ да постанови щото даденото пълномощие на Р. Петровъ и Персиадо Таджеръ, съ договора отъ 2 юний 1898 год., както за управлението на дружеството, така и за прѣдставителството на послѣднето прѣдъ правителството отъ Р. Петрова, да имъ се отнеме, като при това признае, че изборътъ на нови двама управители, вмѣсто тѣхъ, както и на новъ прѣдставитель за прѣдъ правителството, може да стане и по обикновено вишегласие, а не едногласно. Софийския окр. сѫдъ, като разгледалъ настоящето дѣло и като взелъ прѣдъ видъ: „прѣзъ 1898 год. въ София било съставено, съ главно седалище гр. София, събирателно търговско, подъ търговската фирма „Петровъ—Джумалиевъ С-ие, дружество възъ основание на единъ договоръ отъ 2 юлий с. г., сключенъ между съдружницитѣ, имеюще за цѣль постройката на линията Радомиръ—Кюстендилъ—Турската граница. Така съставено дружеството и възъ основание на сключения между него и правителството контрактъ поело направата на казаната линия и почнало да върши нуждното по направата, като е продължавало дѣйствието си редовно, безъ особенъ инцидентъ до 25 априлий 1899 год., въ който день е настѫпилъ послѣдния срокъ за внасание отъ съдружницитѣ послѣдниятъ вносъ отъ 40% въ касата на дружеството. Възползуванъ отъ

обстоятелството, че нѣкои отъ съдружницитѣ, а именно: Д-ръ Молловъ, Юр. Джумалиевъ, Балабановъ, Шауловъ и Юсефъ Маджаръ, не внесли до 25 априлий т. г, послѣдната си вноска 40% отъ частьта, съ която сѫ взели участие при съставянието на дружеството, съдружника Георги Поповъ, счита, че казанитѣ съдружници сѫ нарушили чл. 4 отъ дружественния договоръ и по силата на гл. 5 отъ сѫщия договоръ, иска да се признае, че дружеството прѣстава да сѫществува за казанитѣ петь съдружници отъ тая дата. Въ тая смисъль е протестиралъ и двамата отъ управителитѣ, именно: Петровъ и Таджеръ, като имъ заявилъ, че ще ги държи отговорни ако приематъ по нататъкъ рѣшение съ участието на другитѣ съдружници, които не сѫ изпълнили задължението си по чл. 4 отъ дружественния договоръ. Освѣнъ това прѣдъ видъ взетото отъ тази годишната извънредна сесия на Народното Събрание рѣшение, съ което размѣра отъ постройката на линията Радамиръ—Кюстендилъ—Турската граница, се ограничава до Кюстендилъ, обстоятелство, което измѣнявало сѫществено цѣльта на съставеното съдружение, моли по силата на чл. 102 ал. I отъ търговския законъ, да признае взетото рѣшение отъ Народното Събрание за външно настѫпало обстоятелство, прѣчуще за постигане цѣльта на дружеството, да провъзгласи ликвидацията на послѣдното. Първото искане на Попова сѫда го намира за неосновател̀но, защото отъ книжята на съдружието се вижда, че послѣдното на 25 априлий т. г. е разполагало съ около 110,000 лева налични пари, слѣдователно не сѫ е намирало въ парични затруднения, които да се явяватъ като послѣдствия отъ неизпълнение на задължението на казанитѣ съдружници. Вънъ отъ това обстоятелство, извѣстно е, че деньтъ 25 априлъ е билъ день неприсѫтственъ, а изпълнението на едно задължение въ такъвъ случай, било по силата на закона, било по силата на справедливостьта, трѣбва да се отсрочи за слѣдующия присѫтственъ день, именно 26. както сѫ постѫпили съдружницитѣ въ случая, като внесли послѣдната си вноска на тая дата. Вънъ отъ тия правни положения, отъ фактическа страна, искането на Попова е неосновател̀но и за това, защото както става явно отъ обясненията на съдружника Д-ръ Молловъ неопровергани отъ Попова, послѣдния, далечъ, не се е рѫководилъ при подаване на тая молба отъ побуждения имеющи прѣдъ очи интереситѣ на съдружницитѣ; той е искалъ да причини искуствено закъсняване отъ страна на нѣкои отъ съдружницитѣ въ послѣдната вноска и по този начинъ да стане единственъ разпорѣдитель на сѫдбинитѣ на казаното дружество. Такова едно поведение неможе да намѣри покровителството на закона. По второто искане на сѫщия за да се признае, че съ взетото отъ Народното Събрание рѣшение за ограничение постройката на линията до Кюстендилъ, постигането на дружествената цѣль станало невъзможно, да се растури казаното съдружие, сѫда като има прѣдъ видъ: цѣльта на събирателното съдружие „Петровъ—Джималиевъ и С-ие" е била да построи линията отъ Радомиръ до Турската граница, слѣдователно съ взетото рѣшение отъ Народното Събрание за ограничение размѣра на тая линия до Кюстендилъ, цѣльта на дружеството, която е била да се построи цѣлата линия, е видоизмѣнена, а въ такъвъ случай трѣбва да се приеме, че съ това рѣшение постигането на първата основна цѣль на събирателното дружество

„Петровъ—Джумалиевъ и С-ие“, остава неосѫществима, за това и сѫществуването на послѣдното трѣбва да прѣстане. Наистина, че както при съставянето на съдружието, така и слѣдъ рѣшението на Народното Събрание, цѣльта на дружеството по видимому, остава, ако не сѫщата, поне еднородна, или може да се каже видоизмѣнена; обаче колективнитѣ съдружия, които сѫ толкова непрактични въ подобни огромни прѣдприятия, почиватъ на единодушната воля на съдружницитѣ. Тая единодушна воля черпи юридически мотивъ въ това, че съдружницитѣ отговарятъ неограничено. Прочее, едно лице, ако отговаря неограничено, трѣбва гласътъ му да се чуе при създаване права и задължения. Като е така, то нѣма съмнѣние, че щомъ въ случая има съдружници, които не желаятъ да строятъ само парчето Радомиръ—Кюстендилъ, възъ основа на новъ договоръ, сключенъ между държавата и дружеството — липсва сѫществения елементъ за едно колективно дружество „Петровъ—Джумалиевъ и С-ие“—единодушната воля на съдружницитѣ, слѣдователно понататъшното сѫществуване на казаното дружество юридически става невъзможно (чл. 84 отъ търговския законъ). По искането на съдружницитѣ: Молловъ, Джумалиевъ, Балабановъ, Шауловъ и Маджаровъ, за да се отнеме управлението на дружеството отъ двамата управители Петровъ и Таджеръ за тежки нарушения по закона и дружествения договоръ, а именно за това, че тѣ въпрѣки чл. 9 ал. 3 отъ дружествения договоръ, сѫ изплатили суми прѣвишающи 2000 лева, безъ рѣшение отъ общо събрание на съдружницитѣ; че сѫ игнорирали третия съдружникъ—управитель, че не сѫ считали тѣхъ за съдружници, и че най-послѣ сѫ влѣзли въ прѣговори съ публичната власть въ България безъ тѣхно съгласие. Сѫда счита това искане на казанитѣ съдружници за основателно по тѣзи съображения: отъ фактическа страна се установява, че Петровъ и Таджеръ сѫ исплатили на трима служащи три мѣсечни възнаграждения, сума прѣвишающа 2000 лева, безъ да сѫ взели не само съгласието на всичкитѣ съдружници, но и това на третия управитель, а това се иска отъ дружествения договоръ, за това то е едно прѣстѫпване на правата, които управителитѣ иматъ по договора. Ако се приеме противно тълкуване, то не е трудно съ многобройни изплащания на суми непревишающи 2800 лева да се изчерпи съвършенно дружествения фондъ и по този начинъ да сѫ парализира всѣка дѣятелность на съдружието. Вънъ отъ това Петровъ и Таджеръ, безъ да зематъ съгласието на третия управитель и главно безъ рѣшение отъ общо събрание на съдружницитѣ, сѫ влѣзли въ прѣговори съ властьта за ликвидиране на дружеството, когато другитѣ съдружници не сѫ съгласни съ това искане, а споредъ послѣдната алиния „и“ на чл. 9 отъ дружествения договоръ, се иска да има за това рѣшение отъ общо събрание на съдружницитѣ. Този членъ казва, че всѣко измѣнение въ сключения договоръ трѣбва да се гласува отъ всички съдружници, а искане за спиране на постройката на линията е измѣнение на цѣльта и договора на съдружието. Сѫда безъ да се докосва до другитѣ нарушения, счита че има основания да се отнеме управлението на дружеството отъ управителитѣ: Р. Петровъ и П. Таджеръ“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 13 августъ 1899 год., опрѣдѣлилъ: „1) прѣкратява сѫществуването на събирателното дружество, „Петровъ

Джумалиевъ и С-ие“ и го провъзгласява въ ликвидационно положение; 2) отнема се управлението на това дружество отъ управителитѣ: Р. Петровъ и П. Таджеръ; 3) дава седмо-дневенъ срокъ на съдружницитѣ, по взаимно съгласие, да си назначатъ единъ, или трима ликвидатори, въ противенъ случай сѫда ще ги назначи“. Недоволни отъ това опрѣдѣление, подаватъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ апелативни жалби: Рачо Петровъ като управитель—съдружникъ на дружеството „Петровъ—Джумалиевъ и С-ие“, отъ една страна, Георги Ив. Поповъ, като съдружникъ на сѫщото дружество, отъ друга, и Юр. Джумалиевъ, Д-ръ Молловъ, К. Балабановъ, Ю. Маджаръ и Ю. Шауловъ, тоже членове на казаното дружество отъ трета страна. Софийския апелативенъ сѫдъ за разрѣшение на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „че Г. Поповъ е искалъ и иска да се отнеме правото да бѫдатъ членове Д-ръ Молловъ, Коте Балабановъ, И. Маджаръ, И. Шауловъ и Юр. Джумалиевъ на основание чл. чл. 4 и 5 отъ договора на събирателното дружество „Петровъ—Джумалиевъ и С-ие“, тъй като казанитѣ петь души членове на дружеството вмѣсто да внесатъ послѣдната си вноска 40% на 24 априлъ 1899 год., тѣ внесли тази си вноска, едни на 26 априлъ с. г., други на 27 сѫщия; че отъ прѣдставения списъкъ за вноскитѣ сѫ вижда, какво Юр. Джумалиевъ, И. Маджаръ, И. Шауловъ и К. Балабановъ внесли една часть отъ вноскитѣ си на 26 априлъ 1899 год., а именно Юр. Джумалиевъ и К. Балабановъ внесли, първия 8,000 лева, а втория 10,000 лева на 27 сѫщия и Д-ръ Молловъ 20,000 лева, тоже на 27 априлъ, че послѣдния день за вноската — 24 априлъ 1899 год., както се пада въ календаря за тази година, е неприсѫтственъ день, слѣдователно и направенитѣ отъ казанитѣ членове вноски на 26 априлъ 1999 год., немогѫтъ да се считатъ за закъснели, тъй като тѣ не сѫ имали възможность да направятъ тѣзи вноски на 25 апр. 1899 год., нито въ Българската народна банка, нито въ касата на дружеството. Що се касае до ажиото, което е внесено на 27 априлъ с. г. и една часть отъ вноската на Д-ръ Моллова, внесена тоже на 27 априлъ с. г., сѫдътъ намира, че и това закъсняване неможе да бѫде такава причина щото тѣ да прѣстанатъ да бѫдатъ членове на дружеството, съгласно чл. чл. 4 и 5 отъ договора на дружеството, защото не се забѣлѣжва въ това закъсняване никаква злонамѣреность, нито пъкъ несъстоятелность на закъснелитѣ членове отъ една страна, а отъ друга, както става явно, прѣдъ видъ, че постройката на линията, която съставлява прѣдметъ на дружеството е била спрѣна отъ страна на правителството, вслѣдствие на което и между членоветѣ е ставало въпросъ да не внасятъ цѣлата четвърта вноска, или пъкъ ако внасатъ, да внасатъ само часть отъ нея; че сѫщия Г. Поповъ къмъ когото се придружаватъ Рачо Петровъ и П. Таджеръ, иска щото да бѫде ликвидирано събирателното дружество на това основание, че цѣльта за която е било то съставено, не сѫществувала вече, вслѣдствие рѣшението по X-то обикновено Народно Събрание, земено въ засѣданието му на 27 юний 99 год.; че отъ рѣшението на X-то обикновено Народно Събрание, въ свързка съ писмото на Министерството на Общитѣ Сгради, Пѫтищата и Съобщенията отъ 13 юлий 1899 г. № 2822 се вижда, че събранието е рѣшило, по извѣстни съображения, да се не стори само часть отъ линията Радомиръ—Кюстендилъ—Турската граница, а именно

частьта „Кюстендилъ—Турската граница, а за останалата часть правителството е дало на дружеството право, ако желае да продължава постройката по условията изказани въ договора имъ за цѣлото прѣдприятие и по сжщитѣ цѣни; че въ такъвъ случай, щомъ като прѣдложението на правителството е било такова — да се строи само часть отъ линията по сжщитѣ условия и цѣни, по които е била дадена цѣлата линия и че за частьта, която нѣма да се строи то правителството изявява готовность да плати всички загуби на дружеството, то неможе да се счете, че цѣльта на събирателното дружество е измѣнена, а е само видоизмѣнена въ смисълъ, че е намаленъ само размѣра на тази цѣль. Това отъ една страна, а отъ друга, и да се приеме, че е станало невъзможно постигането на цѣлата дружественна цѣль по външни обстоятелства, въ случая рѣшението на X-то обикновено Народно Събрание, то сждътъ, като намѣрва за по-добъръ практически резултатъ да се не ликвидира дружеството съ силата на чл. 102 отъ търговския законъ, който дава право на сждътъ да обсжжда подобни случаи по своето собствено усмотрение, намира, че и това искане за ликвидиране на дружеството е неоснователно; обстоятелствата навѣдени отъ Р. Петрова и Г. Поповъ, че тѣ посрѣщнали съ радость рѣшението на Народното Събрание, понеже се отървали отъ страха, който ги обладавалъ, че съ постройката на линията, или часть отъ нея ще да загубятъ капиталитѣ си и това че и да се не ликвидирало дружеството, тѣ двамата, заедно съ Таджера, като несъгласни да строятъ само часть отъ линията, съгласно чл. 9 буква *и* отъ договора на дружеството, пакъ не би било възможно понататъшното сжществуване на това дружество, сж обстоятелства, които немогжтъ да послужатъ за законна причина за ликвидиране на дружеството, тъй като ако тѣ се боятъ отъ по-нататъшното строене, противната страна декларира прѣдъ сждътъ, че е готова да имъ повърне капиталитѣ и да продължава постройката и безъ тѣхъ, а това, че тѣ въ послѣдствие не щѣли да бждатъ съгласни и като така, съгласно чл. 9 буква *и*, не щѣло да може да продължава дружеството, е въпросъ на бждащето. Отъ друга страна сждътъ, като има прѣдъ видъ, че Юр. Джумалиевъ, Д-ръ Молловъ, Коте Балабановъ, Иос. Маджаръ и Иос. Шауловъ искатъ да се отнеме правото на управители на П. Таджеръ и Рачо Петровъ отъ казаното дружество, а на послѣдния още и прѣдставителството му прѣдъ правителството, на това основание, че тѣ въпрѣки чл. 9 буква *з* отъ договора на дружеството, сж израсходвани повече отъ 2000 лева, като сж опрѣдѣлили три мѣсечно възнаграждение на инжинеритѣ: Станишевъ, Петровъ и Пезаровъ и че игнорирали третия управитель Юр. Джумалиевъ, а още че Рачо Петровъ, въпрѣки договора на дружеството и чл. 84 отъ търговския законъ, не е законно прѣдставлявалъ дружеството прѣдъ правителството; че обстоятелството какво казанитѣ двама управители сж платили на тримата инжинери близо 2000 лева всѣкому, която сума събрана вкупомъ надминава сумата 2000 лева, не е съобразно съ чл. 9 буква *з* отъ договора, защото по духътъ на казания членъ, сждътъ разбира, че управителитѣ нѣматъ право да харчатъ повече отъ 2000 лева само за една сдѣлка, по едно изплащане, а не за всички сдѣлки, или изплащания до като трае дру-

жеството, а това че е така вижда се и отъ обстоятелството, че прѣди изплащането на тѣзи три мѣсечни възнаграждения, сжщитѣ управители сж харчили повече отъ 2000 лева, безъ обаче нѣкой отъ членоветѣ да е правилъ въпросъ и да е намиралъ въ това нѣкаква несъобразность съгласно договора; че отъ прѣдставенитѣ по дѣлото данни не се вижда да сж игнорирали третия управитель Джумалиевъ по такъвъ начинъ, щото да не сж го зачитали като управитель и съ това да сж нанесли нѣкаква врѣда на дружеството, или да сж направили нѣкакво опущение; че обстоятелството, какво Р. Петровъ, въ качеството си прѣдставитель на дружеството прѣдъ правителството, е влѣзълъ въ прѣговори съ публичната власть въ България и отговорилъ на писмото на министерството отъ 13 юлий 99 год. въ смисълъ, че дружеството нежелае да строи линията само до Кюстендилъ, не съставлява такова нарушение, съ силата на което да се иска отнемането му правото на прѣдставителство на казаното дружество, тъй като съгласно чл. 9 буква *и* отъ договора на дружеството, за да могжтъ да ставатъ нѣкои въвѣждания или измѣнения на сключения договоръ, необходимо нуждно е съгласието на всичкитѣ членове, а установява се прѣдъ сждътъ отъ обясненията на странитѣ, че както сега, така и по онова врѣме, трима отъ членоветѣ на дружеството, а именно: Р. Петровъ, Таджеръ и Г. Поповъ, не сж били съгласни да строятъ линията до Кюстендилъ, а това тѣхно несъгласие, въ свързка съ цитираната буква *и* отъ чл. 9 на договора, споредъ който щомъ единъ отъ членоветѣ не е съгласенъ, неможе да стане никаква постройка, оправдава постжпката на прѣдставителя Р. Петровъ, като е отговорилъ на правителството, безъ да е свикалъ формално всичкитѣ членове на казаното дружество, тъй като единъ и сжщъ резултатъ е и да ги свикаше и нѣмаше да бжде другъ освѣнъ тоя, който той е съобщилъ на правителството, като е указалъ и причината на това несъгласие на дружеството да строи часть отъ линията, а именно, несъгласието на всичкитѣ членове на това дружество. Това негово повѣдение, дѣйствително съставлява едно формално нарушение — едно формално опущение, нъ не обаче отъ такова естество да дава право на членоветѣ на дружеството и на сждътъ да му се отнеме правото на прѣдставитель на казаното дружество прѣдъ правителството",—съ протоколното си опрѣдѣление отъ 6 мартъ 1900 г., опрѣдѣлилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Соф. окр. сждъ, отъ 13 августъ 99 г. само въ онази часть, съ която е прѣвъзгласилъ събирателното дружество Петровъ—Джумалиевъ и С-іе въ ликвидиционно положение и съ която е отнето управлението на управителя Рачо Петровъ, а не и спрямо П. Таджеръ, спрямо когото опрѣдѣлението е влѣзло въ законна сила. Останалата часть отъ това протоколно опрѣдѣление остава въ сила. Осжжда странитѣ да заплатятъ въ полза на хазната петнадесеть лева за толкова издадени и незаплатени призовки по на половина, т. е. по 7 л. 50 ст. да заплати всѣка страна". — Недоволни и отъ това опрѣдѣление Георги Поповъ, Рачо Петровъ, П. Таджеръ, Д-ръ Молловъ, К. Балабановъ, Юр. Джумалиевъ, Юсефъ Шауловъ и Юсефъ Маджаръ, подаватъ въ Върховния Касационенъ Сждъ, касационни жалби въ които, първо, Р. Петровъ и П. Таджеръ се оплакватъ, че по това дѣло Софийския апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 629 отъ

гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ смисъла на рѣшението на Народното Събрание отъ 27 юний 1899 год., като казва, че Народното Събрание било рѣшило да се строи само частьта Радомиръ—Кюстендилъ по *сжщитѣ условия и цѣни*, по които е била дадена цѣлата линия до Турската граница; 2-о) чл. 107 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ е призналъ за дѣлимо едно прѣдприятие, което, както по естеството си, тъй и по форфетния характеръ на договора, е недѣлимо; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство. защото сждътъ изопачилъ съдържанието на чл. 1 отъ дружествения договоръ, както и онова на рѣшението на Народното Събрание, въ който членъ и въ което рѣшение точно и ясно е опрѣдѣлено както цѣльта на дружеството, тъй и условията на изпълнението й; 4) чл. 641 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 102 п. I отъ търговския законъ, защото сждътъ, като се е основалъ на посочения чл. 102 п. I, не е изложилъ въ опрѣдѣлението си съображенията, отъ които се е ржководилъ за да не допусне ликвидацията; 5) чл. 101 отъ търговския законъ и чл. 455 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото подиръ рѣшението на Народното Събрание и отъ текста на това рѣшение се виждало, че прѣкращението на дружеството настжпвало *по право* и ликвидирането му ставало задължително, а сждътъ не обърналъ внимание на това обстоятелство, както и на доводитѣ на Петрова, относящи се до сжщото обстоятелство. 6) чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото по въпроса: изменена ли е цѣльта на дружеството, сждътъ въ мотивитѣ на опрѣдѣлението си противорѣчи си; на едно мѣсто признава, че дружеството неможе да сжществува безъ общо съгласие на съдружницитѣ относително измѣнението на дружествената цѣль, а на друго казва, че макаръ и часть отъ линията и да е спрена и съ това цѣльта на дружеството да е видоизмѣнено, то пакъ дружеството може да сжществува и на това основание не допусналъ ликвидацията му. Второ, касатора *Георги Поповъ* се оплаква, че по това дѣло сждътъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ и игнориралъ ясното прѣдписание на чл. 4 и 5 отъ договора, по въпроса за несвоеврѣменното внисание на вноскитѣ отъ страна на Д-ръ Моловъ и другаритѣ му. Не взелъ въ внимание домогванията на касатора, че сжщитѣ съдружници и други пжтъ били закжснявали съ вноскитѣ си. И за приложението на чл. чл. 4 и 5 отъ договора изисквалъ условия за причинена врѣда, за злонамереность и пр., каквито договора не прѣдвижда. 1) чл. 629 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 102 п. 1 отъ търговския законъ, защото неправилно калифициралъ цѣльта на дружеството за дѣлима и я третира за такава, когато, вслѣдствие форфетния характерь на договора, тая цѣль е недѣлима. При това, по въпроса за възможностьта да се постигне цѣльта на дружеството, сждътъ исказва съждения, които си противоречатъ, така, въ вториятъ си мотивъ допусналъ да се постигне цѣльта на дружеството, макарь часть отъ постройката и да е спрена отъ правителството, а въ третиятъ си мотивъ казва, че управителя Петровъ не е направилъ сжществено нарушение на договора, като безъ общото съгласие на дружественнитѣ членове, е съобщилъ на правителството, че дружеството не желае да продължава постройката, защото споредъ чл. 9 буква *и* отъ договора, всѣко измѣнение на цѣльта трѣбва да става съ

общо съгласие, а въ дадения случай като нѣма такова, то и дружеството неможе да продължава да дѣйствува; 3) чл. 641 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 102 пунктъ I отъ търговския законъ, защото сѫдътъ като е приложилъ чл. 102 п. I не е мотивиралъ — не е изложилъ съображенията, отъ които се е рѫководилъ за да признае, че по-добъръ практически резултатъ ще има отъ неликвидацията на дружеството. Трето, касаторитѣ: Д-ръ Моловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Юс. Шауловъ и Юс. Маджаръ се оплакватъ, че по това дѣло сѫщия сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото по въпроса: трѣбва ли Петровъ да се отстрани отъ управлението на дружеството и прѣвишилъ ли е даденитѣ му права, тѣ касаторитѣ, били посочили на редъ доказателства, по-голѣмата часть отъ които сѫдътъ оставилъ безъ оцѣнка; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото сѫдътъ криво разбралъ оплакването имъ и криво ги калифициралъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касаторитѣ: Д-ръ Моловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Юс. Шауловъ и Юс. Маджаръ за неоснователни, полага касационната имъ жалба да сѫ остави безъ послѣдствие, а касационнитѣ жалби на Рачо Петровъ и Таджеръ и Г. Поповъ да се уважатъ, защото били нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. 102 отъ търговския законъ.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за разрѣшението на това дѣло, взе въ съображение:

I. По въпроса за ликвидацията на дружеството.

Отъ дѣлото се вижда, че члена на съдружието Георги Поповъ е искалъ да се допустне *ликвидирането* на дружеството „Петровъ, Джумалиевъ и С-ие, на това основание, че цѣльта на дружеството се измѣнявала слѣдъ рѣшението на Народното Събрание, съ което е постановено да не се строи частьта отъ линията помежду Кюстендилъ и Турската граница, а съгласно пунктъ *9 буква и* отъ договора, никакви измѣнения на тоя договоръ не се допускатъ, освѣнъ съ съгласието на всичкитѣ съдружници. Обаче, той като не билъ съгласенъ съ това измѣнение на дружествената цѣль, моли да се прогласи ликвидирането на дружеството. Къмъ това искане на Георги Поповъ при ъединили се и членоветѣ Петровъ и Таджеръ. Соф. апел. сѫдъ не е допустналъ ликвидацията по слѣдующитѣ двѣ съображения: 1) защото рѣшението на Народното Събрание *неизмѣнявало* дружественната цѣль, а само я *видоизменявало*, и 2) защото чл. 102 п. I отъ търговския законъ давалъ право на сѫдътъ, по свое усмотрение, да не допуска ликвидацията даже и тогава, когато цѣльта на дружеството е измѣнена. Въпросния чл. 102 п. 1 има слѣдующето съдържание: „Всѣки съдружникъ може да иска прѣкратяването на дружеството и прѣди изтичането на срока, ако има важни причини затова. Въпросътъ за сѫществуването на такива причини обсѫжда сѫдътъ по свое собствено усмотрение; между друго, сѫдътъ може да прогласи дружеството за прѣкратено, ако по външни обстоятелства стане невъзможно постигането на дружественната цѣль“. Отъ съдържанието на този членъ явно става, че за

неговото приложение изисква се да има важни причини, сжществуването на които, дѣйствително, сждътъ обсжжда по свое собствено усмотрение, нъ веднжжъ констатирани отъ сждътъ тия причини, то по нататъшното разрѣшение на въпроса за допускането, или не на ликвидацията, на общо основание, *трѣбва да бжде мотивирано*, т. е. сждътъ е длъженъ, по силата на чл. 641 отъ гражданското сждопроизводство да посочи основанията си, защо допуска, или защо отказва да допустне ликвидация. Това е още повече наложително за случаи подобни на настоящия, когато статутътъ на дружеството, — договоръ — чл. 9 буква *и*, съдържа разпорѣждания относящи се до сжщия тоя въпросъ, който се третира и въ д. 1 на чл. 102 отъ търговския законъ, който членъ въ случая е приложенъ отъ сждътъ. Обаче, въпрѣки всичко това, по настоящето дѣло Софийския апелативенъ сждъ, слѣдъ произнасянето му по въпроса за изменението на дружественната цѣль, като се е основалъ на п. 1 отъ чл. 102 отъ търговския законъ, не е изложилъ съображенията, отъ които се е ржководилъ за да не допустне ликвидацията, а това съставлява сжществено нарушение на чл. 641 отъ гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 102 п. 1 отъ търговския законъ. Заради това, по този поводъ, оплакването на касаторитѣ: Поповъ, Петровъ и Таджеръ, е основателно. 2) Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че и другото основание на сждътъ за да не допустне ликвидацията, а именно, че дружественната цѣль не била изменена и слѣдъ рѣшението на Народното Събрание да не строи цѣлата линия до Турската граница, тоже не е правилно константирано. Така въ вторията мотивъ на рѣшението си, сждътъ като обсжжда даннитѣ по дѣлото, относящи се до спорния въпросъ, заключава, че и слѣдъ вотътъ на Народното Събрание цѣльта на дружеството не е измѣнена и може да бжде постигната, когато въ единъ отъ послѣдующитѣ си мотиви иде да признае тъкмо противното и съ това анулира първото си заключение. Послѣдното това съображение на сждътъ се отнася до въпроса: правилно ли е дѣйствувалъ управителя на дружеството Рачо Петровъ, като безъ съгласието на всичкитѣ съдружници (което съгласие се изисква по договора) е съобщилъ на правителството, че дружеството не желае да строи само часть отъ линията? И заключава сждътъ, че това дѣйствие на Петрова, ако и неправилно отъ форална страна, но въ сжщность то въ нищо не накърнява интереситѣ на съдружницитѣ, защото казва сждътъ, все единъ щѣше да бжде резултата и да бѣха били по този въпросъ свикани и консултирани всичкитѣ съдружници, „тъй като съгласно чл. 9 буква *и* отъ договора на дружеството, за да могжтъ да станатъ нѣкои въвѣждания, или измѣнения на склюнения договоръ, необходимо нуждно е *съгласието на всичкитѣ членове*, а установява се прѣдъ сждътъ отъ обясненията на странитѣ, че както сега, така и по онова врѣме, трима отъ членоветѣ на дружеството, а именно Петровъ, Таджеръ и Поповъ, не сж били съгласни да строятъ линията до Кюстендилъ, а това тѣхно несъгласие, въ свързка съ цитираната буква *и* отъ чл. 9 на договора, споредъ който щомъ единъ отъ членоветѣ не е съгласенъ, не може да стане никаква постройка, оправдава постжпката на Рачо Петрова, като е отговорилъ на правителството, безъ да е свикалъ формално всичкитѣ членове на казаното дружество, тъй като единъ и сжщи резултатъ е и

да ги свикаше и нѣмаше да бжде другъ, освѣнъ тоя който той е съобщилъ на правителството". Отъ съдържанието на цитираното това съображение, въ свръзка съ онова на по-прѣдишния му мотивъ явно става противорѣчието на сждътъ по въпроса за измѣнение цѣльта на дружеството и слѣдователно за възможностьта да продължи то сжществуването си при настжпилитѣ нови условия. А понеже послѣдния тоя въпросъ е рѣшающъ и е единъ отъ най-сжщественитѣ по дѣлото, то разрѣшението му на основание противорѣчиви мотиви, които взаимно се унищожаватъ, не е разрѣшение и, слѣдователно, издаденото опрѣдѣление, въ тая му часть, не може да има силата на сждебенъ актъ, и нарушенъ е чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство. Прочее, оплакването на касаторитѣ: Петровъ, Поповъ и Таджеръ, по този поводъ, е основателно. 3) Другитѣ оплаквания на касаторитѣ Петровъ и Таджеръ, изложени въ касационната имъ жалба, не могжтъ да се признаятъ за основателни, защото се отнасятъ до обстоятелства, които сж по сжществото на дѣлото и които като такива, разрѣшаватъ се суверено отъ сждътъ по сжщество.

II. По въпросътъ за нарушението на чл. чл. 4 и 5 отъ договора.

Отъ дѣлото се вижда, че членътъ на дружеството Георги Поповъ, съ заявлението си до Софийския окр. сждъ, е искалъ да се признае, че членоветѣ на сжщото дружество: Молловъ, Джумалиевъ, К. Балабановъ, Шауловъ и Маджаръ не сж внесли своеврѣменно четвъртата си вноска съгласно чл. 4 отъ договора, та, като се признаятъ за нарушители на този членъ, да имъ се наложатъ прѣдвиденитѣ отъ чл. 5 послѣдствия. Отъ изложеното до тукъ явно става, че спорния въпросъ е: нарушенъ ли е, или не договора и има ли си мѣстото приложението на чл 5 за въ дадения случай. Тѣзи въпроси, както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното опрѣдѣление, обсждени сж били отъ сждътъ по сжщество и *сж въпроси по сжществото на дѣлото,* та разрѣшението, което имъ е далъ сждътъ не подлѣжи на контроль отъ Върховний Касационенъ Сждъ. Колкото се отнася до оплакването на Г. Поповъ, че сждътъ билъ извратилъ чл. 4 и 5 отъ договора, това не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като сждътъ *не иръиначава текста* на тѣзи два члена, а само тълкува тѣхниятъ истински смисъль и значение въ свръзка съ обстоятелствата на дѣлото, нѣщо което е суверено негово право. Заради това, по този поводъ, оплакването на касатора Г. Поповъ, е неоснователно.

III. По въпроса за отстранението на Рачо Петровъ отъ да бжде управитель на дружеството и прѣдставитель на послѣдното прѣдъ правителството.

Членоветѣ на събирателното дружество „Петровъ—Джумамалиевъ и С-іе", а именно: Д-ръ Молловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Шаулъ и Маджаръ, съ заявлението си до Софийския окр. сждъ, сж молили да се отстранятъ Р. Петровъ и П. Таджеръ отъ управлението на дружеството, а Р. Петровъ и отъ прѣдставителството на сжщото прѣдъ правителството, защото недѣйствували съгласно прѣдписанията на договора и уврѣждали интереситѣ на дружеството, (за П. Таджеръ опрѣдѣлението на окр. сждъ е било влезло въ сила, та прѣдъ II-та инстанция спорътъ се е ограничилъ само по отношение правата на Петрова). Отъ

протокола, държанъ при разглеждане на дѣлото отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, въ свръзка съ мотивитѣ на сѫщия сѫдъ, изложени въ обжалваното опрѣдѣление, се вижда, че тѣзи доводи, на които повѣреницитѣ на Д-ръ Молловъ и другаритѣ му сѫ се силавали прѣдъ апелативния сѫдъ, за да подкрѣпятъ жалбата си, обсѫдени сѫ били отъ сѫдътъ и върху тѣхната сила и значение той се е произнесълъ и е разрѣшилъ спорния въпросъ. Дѣйствително, освѣнъ доводитѣ, които сѫ били прѣдметъ на разискване отъ апелативния сѫдъ, имало е *прѣдъ първата инстанция* посочени и други нѣкои по-маловажни; но ако самитѣ повѣреници на Д-ръ Моллова и другаритѣ му не сѫ счели за нуждно да ги повдигнатъ и разискватъ по тѣхъ и прѣдъ апелативния сѫдъ —вѣроятно защото и тѣ самитѣ не сѫ ги считали за рѣшающи — то при тия обстоятелства, не може да се признае, че сѫдътъ е направилъ сѫществено нарушение на чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, като се е ограничилъ да оцѣни само навѣденитѣ и поддържанитѣ прѣдъ него доводи за подкрѣпление на жалбата. Прочее, оплакването, по този поводъ, на касаторитѣ: Д-ръ Молловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабновъ, Шаулъ и Маджаръ, не може да се признае за основателно. 2) Оплакването на сѫщитѣ, че сѫдътъ криво разбралъ и криво калифициралъ оплакванията имъ, не е подкрѣпено съ *никакви* доводи отъ страна на касаторитѣ и се явява голословно, слѣдователно, и неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** по касационнитѣ жалби на Георги Поповъ, Рачо Петровъ и П. Таджеръ, опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 6 мартъ 1900 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 630 и 641 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 102 п. 1 отъ търговския законъ, да се отмѣни *само* въ онази му часть, която се отнася до въпроса за ликвидацията на дружеството „Петровъ—Джумалиевъ и С-іе“, а другитѣ части отъ опрѣдѣлението да останатъ въ сила; 2) касационната жалба на Д-ръ Молловъ, Юр. Джумалиевъ, К. Балабановъ, Ю. Маджаръ и Ю. Шауловъ, както и онази часть отъ касационната жалба на Г. Поповъ, която се отнася до въпроса за нарушението на чл. чл. 4 и 5 отъ договора на съдружието, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие; 3) дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ Софийския апелативенъ сѫдъ.

№ 59 — (353) — 14 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесетий септемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Хр. Д. Павловъ, членове: Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря: В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 135, по описа за 99 год., на Кѫня Минчевъ, ж. отъ с. Дълбоки (Ст.-Загорска околия), съ Руска и Мария Желеви, за 450 лева, по записъ.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кѫню Минчевъ, отъ с. Дълбоки, съ прошението си до Ст.-Загорския околийски мирови сѫдия отъ 21 януарий 97 год., е заявилъ искъ, противъ Руска Желева, отъ с. село и Марийка Же-

лева, отъ с. Калене, за 450 лева, която сума тѣхния наслѣдодатель, Желю Стояновъ му дължалъ по записъ съ лихвитѣ наедно 450 лева, но наслѣдницитѣ му — Руска и Марийка Желеви, отказвали да му заплатятъ този борчъ, вслѣдствие на което молилъ да бждатъ осждени горнитѣ отвѣтници, като наслѣдници, да му заплатятъ 450 лева, лихвата имъ и разноскитѣ по дѣлото. Мировия сждия съ рѣшението си подъ № 311, призналъ искътъ за доказанъ и осждилъ отвѣтницитѣ, като наслѣдници, на покойния Желю Стояновъ, да заплатятъ на ищеца 363 лева и 60 ст. съ лихвата имъ отъ 14 октомврий 1894 г. до изплащането имъ и 36 л. за разноски по дѣлото. Осжденитѣ недоволни отъ това рѣшение сж подали възивна жалба въ Ст.-Загорския окр. сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че ищеца, Кжню Минчевъ, отъ с. Дълбоки. искалъ да се осждятъ отвѣтницитѣ Руска и Марийка Желеви, отъ сжщото село, като наслѣдници на покойния Желю Стояновъ, да му заплатятъ отъ имотитѣ на послѣдния сумата 363 лева и 60 ст., лихвата имъ и разноскитѣ по дѣлото, която му дължалъ наслѣдодательтъ имъ по записа съ дата 14 октомврий 94 г., за доказателство на искътъ си е прѣдставилъ самия записъ; 2) мировия сждия на основание прѣдставения му записъ и разпитанитѣ по него свидѣтели, понеже е било заявено съмнѣние, съ рѣшението си подъ № 311/97 год., е призналъ искътъ за доказанъ и осждилъ отвѣтницитѣ, като наслѣдници на покойния Желю Стояновъ, да заплатятъ на ищеца 363 лева и 60 ст., лихвата имъ и разноскитѣ по дѣлото, както и на свидѣтелитѣ по 3 л. денгубие; 3) че повѣреника на апелаторкитѣ, както прѣдъ мировия сждия, така и въ днешното засѣдание, заяви, че понеже тѣ се съмнявали въ истинностьта на прѣдставения записъ отъ ищеца, който билъ ужъ издаденъ отъ тѣхния наслѣдодатель, тѣ сж поискали да стане провѣрка на записа съ подписавшитѣ се свидѣтели и слѣдъ като сж биле разпитани и отказвали да сж подписали подобенъ записъ, то мировия сждия трѣбвало да отхвърли записа; 4) сжда намира, че щомъ отвѣтницитѣ сж заявили съмнение въ записа и ищцовата страна е поискала да се установи истинностьта му съ подписавшитѣ свидѣтели въ него, то мировия сждия, на основание чл. 492 отъ гражданското сждопр., трѣбваше да изключи записа отъ доказателствата на ищеца, слѣдъ като е разпиталъ исканитѣ свидѣтели, отъ които се установило, че тѣ не сж подписвали този записъ, нито пъкъ сж знаяли за неговото издаване. Дѣйствително щомъ сж биле разпитани подписавшитѣ свидѣтели на записа, както трѣбва и става винаги по този родъ съмнѣния, ищцовата страна, съгласно чл. 486 отъ гражданското сждопроизводство, не може да минава къмъ другъ родъ доказателства, защото каква по-голѣма тяжесть за записа и по-голѣма гаранция за сжда въ истинностьта му, освѣнъ лицата, които фигуриратъ въ него като свидѣтели за издаването и истинностьта му? Ако самитѣ подписавши, които сж като подкрѣпители за съдържанието на записа, заявяватъ, че тѣ не сж подписвали и не сж извѣстни за издаването на записа, то каква сила могжтъ да иматъ, въ дадениятъ случай, показанията на другитѣ свидѣтели до като не се обори изказаното отъ подписавшитѣ по законния редъ? Никаква, слѣдователно, така гледано по настоящето дѣло, мировия сждия неправилно е допустналъ разпита на

други свидѣтели, а въ послѣдствие неправилно е издалъ и рѣшението си по него", — съ рѣшението си отъ 2 юний 98 год. № 327, опрѣдѣлилъ: рѣшението на Ст.-Загорския окол. мир. сѫдия отъ 30 мартъ 98 г. подъ № 311, се отмѣнява напълно, а искътъ на Кѫню Минчовъ, отъ с. Дълбоки, завѣденъ противъ Руска Желева, отъ сѫщото село и Марийка Желева, отъ с. Калене, Ст.-Загорска околия, за 450 лева по записъ, като недоказанъ, се отхвърля напълно. Осѫжда възиваемия да заплати на апелаторкитѣ 101 (сто и единъ) лева разноски за двѣтѣ инстанции". — Това рѣшение Кѫню Минчовъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ е нарушилъ: I) чл. чл. 492 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не издалъ опрѣдѣление, съ което да признае записа за не истински и че го отстранява отъ числото на доказателствата, щомъ бѣше (сѫдътъ) сезиранъ съ въпроса за съмнѣнието противъ записа и самъ да направи провѣрката му; II) чл. 254 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ призналъ, че щомъ записа е неистински и не може да си служи съ него, не трѣбвало да се слушатъ други доказателства и вслѣдствие на това игнориралъ показанията на свидѣтелитѣ, имената на които не били записани въ записа.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакванията на касатора за основателни, полага да се отмѣни потѫженото рѣшение и се повърне дѣлото за ново разглеждане.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: I) Отъ производството на мировия сѫдия се вижда, че отвѣтницитѣ по дѣлото сѫ заявили съмнѣние противъ прѣдявениятъ записъ и вслѣдствие на това били разпитани, по искането на ищецътъ, подписавшитѣ записа свидѣтели. Тѣзи послѣднитѣ (свидѣтелитѣ) показали, че не знаятъ за сѫществуването на такъвъ записъ и тоя документъ билъ изключенъ отъ числото на доказателствата и по тая причина ищецътъ по дѣлото посочилъ на други свидѣтели, за да установи своето вземане отъ отвѣтницитѣ, въ качеството имъ наслѣдници на баща си. II) Прѣдъ втората инстанция става отъ ново въпросъ за валидностьта на записа, така щото окр. сѫдъ бѣше дълженъ да се произнесе съ опрѣдѣление, съгласно чл. 492 отъ гражданското сѫдопроизводство, признава ли актътъ (записа) за истински, или го изключава отъ числото на доказателствата, та въ зависимость отъ това, заинтересованата страна да знае, ще има ли, или не нужда да прѣдстави нови доказателства, за да установи обстоятелството, за което се отнася спорниятъ актъ, въ противенъ случай тоя сѫдъ, лишава страната отъ възможность да си служи съ други законни доказателства за да установи спорното обстоятелство — спорниятъ фактъ. III) По настоящето дѣло окр. сѫдъ е постѫпилъ въпрѣки прѣдписанието на цитирания членъ (492 гражд. сѫдопр.), като не е издалъ опрѣдѣление, отъ което да се види, прѣдявениятъ записъ признава ли се за истински, или не и да обяви на страната, че може да прѣдстави други доказателства за да установи своето вземане отъ отвѣтницитѣ, въ качеството имъ на наслѣдници на баща си, а напротивъ сѫдътъ по принципъ *недопуска*, че слѣдъ признаването акта за неистински, страната може да си служи

съ други доказателства, когато тоя възгледъ явно противорѣчи на прѣдписанието на чл. 492 отъ гражданско сѫдопроизводство, изтълкуванъ съ рѣшението на Върховния Касационенъ Сѫдъ подъ № 107/94 год. II гражданско отдѣление, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора за нарушения на тоя (492) членъ въ свързка съ чл. 107 отъ гражд. сѫдопр., е основателно. IV) По настоящето дѣло ищецътъ по дѣлото още прѣдъ първата инстанция е прѣдставилъ нови свидѣтели (освѣнъ подписавшитѣ се въ спорния записъ), съ които искалъ да установи, че бащата на отвѣтницитѣ му дългувалъ исканата сума, между тѣмъ, окр. сѫдъ счелъ за излишно да влиза въ оцѣнката на свидѣтелскитѣ показания, понеже, както се каза по-горѣ, недопуска, че може да се прѣдставляватъ нови доказателства, слѣдъ изключването на записа като доказателство, а това дѣйствие на сѫда явно противорѣчи на прѣдписанието на чл. 254 отъ гражд. сѫдопр., който въ случая е нарушенъ и заради това, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Ст.-Загорския окр. сѫдъ отъ 2 юний 98 г. № 327, защото сѫ нарушени чл. чл. 492, 107 и 254 отъ гражд. сѫдопр., съ силата на чл. 706 гражданско сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се испрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане.

№ 60 — (354) — 14 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесетий септемврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 136, по описътъ за 1899 год., на Ст.-Загорското градско общинско управление, съ Мехмедъ Велиевъ, Ахмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, за 808 лева, произходящи отъ наемъ на пневматически машини.* — Странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 10 юний 1897 г., Ст.-Загорския градски кметъ, дѣйствующъ отъ името и за смѣтка на Ст.-Загорската градска община, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Старо-Загорския градски мирови сѫдия, противъ Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, отъ гр. Ст.-Загора, за 808 лева, които повѣрената му община имала да взема отъ тѣхъ, вслѣдствие на туй, че съ условно отъ 29 мартъ 1895 год. тѣ сѫ наели градската пневматическа машина за чистенето на нужницитѣ въ града, за 1008 лева, съ срокъ отъ 27 мартъ 1895 год. до 31 декемврий с. г., отъ която сума тѣ сѫ внесли 200 лева и оставало да внесѫтъ още горнитѣ 808 лева, но които и до сега доброволно не внасяли. Тъй щото казания кметъ е молилъ, съ това си прошение, както за осѫждането на отвѣтницитѣ, сега апелатори, да му заплатятъ солидарно тая сума, така сѫщо и за лихвитѣ ѝ отъ деньтъ на прѣдявлението на иска до окончателното ѝ изплащане, а ведно съ това и за станалитѣ по дѣлото разноски. Ст.-Загорския градски мирови сѫдия е образувалъ, по поводъ тая искова молба, гражданско дѣло, и съ рѣшението си отъ 25 юний 1897 г. подъ № 631, е осѫдилъ отвѣтницитѣ да заплатятъ солидарно на Ст.-Загорската градска община сумата 808 л., лихвитѣ имъ по 10% годишно, считани отъ 10 юний 1897 г., до изпла-

щането ѝ окончателно, както и станалитѣ по дѣлото разноски. Недоволни, обаче, отъ това рѣшение на Ст.-Загорския градски мирови сѫдия, Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ сѫ го обжалвали прѣдъ Ст.-Загорския окр. сѫдъ, който за разрѣшението на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че съ прошението си отъ 10 юний 1897 г., Ст.-Загорския общински кметъ е искалъ да бѫдатъ осѫдени жителитѣ изъ ввѣрената му община: Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ да му заплатятъ, като на кметъ, сумата осемстотинъ и осемь лева, която той ималъ да получава отъ тѣхъ, вслѣдствие на това, че тѣ съ условно отъ 29 мартъ 1895 г. сѫ наели градската пневматическа машина за чистене на нужницитѣ въ града, за врѣме отъ 27 мартъ 1895 г. до 31 декемврий с. г., срѣщу възнаграждение отъ 1008 лева, обаче, като сѫ се ползували съ нея извѣстно врѣме и като внесли срѣщу цѣлата наемна стойность само 200 лева, тѣ сѫ повърнали машината обратно на общината, а остатъка отъ наема въ размѣръ на горнитѣ 808 лева не искали да внесѫтъ доброволно; 2) че водимъ отъ тѣзи съображения, Ст.-Загорския градски мирови сѫдия, съ рѣшението си отъ 25 юний 1897 год. подъ № 631, е осѫдилъ задочно отвѣтницитѣ, сега апелатори, да заплатятъ на сѫщата община исканата отъ кмета ѝ сума, заедно съ лихвитѣ ѝ и станалитѣ по дѣлото разноски; 3) че противъ това рѣшение апелаторитѣ, Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, сѫ подали апелативна жалба и искатъ отмѣнението му на това основание, че първоначалнитѣ нарушители на контракта, прѣдставенъ като доказателство по иска на Ст.-Загорски кметъ, били не тѣ, а самъ общинския кметъ, защото въ § 12 на този контракъ той (кмета) е билъ гарантиралъ правата имъ да чистятъ, заедно съ другитѣ нужници въ града, и нужницитѣ на казармитѣ и на затвора и отпослѣ се е отказалъ; че началството на тѣзи учрѣждения е дало нужницитѣ имъ да ги чистятъ други прѣдприемачи; 4) че отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели се вижда, какво кмета на Ст.-Загорската градска община е дѣйствувалъ прѣдъ непосрѣдственитѣ началства на затвора и казармитѣ на 12 пѣши Балкански полкъ, за отстѫпването на нужницитѣ имъ на прѣдприемачитѣ Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ и съ това е искалъ да поддържа уговореното въ п. 12 на контракта, обаче пакъ отъ показанията на сѫщитѣ свидѣтели се вижда, че тѣ не биле отстѫпени, а прѣдадени другиму за чистене; 5) че въ такъвъ случай потѫжването на апелаторитѣ се явява за основателно, тъй като, ако общината имъ е гарантирала извѣстно право и понеже имъ не дава да се възползуватъ отъ него и да удовлѣтворятъ интереса си, когото тѣ първоначално сѫ прѣслѣдвали, то съ това тя направила едно сѫществено нарушение на сключения между нея и апелаторитѣ договоръ и като тъй, то дава право на послѣднитѣ да се откажатъ отъ другитѣ си задължения прѣдъ общината и да не отговарятъ за тѣхъ прѣдъ нея; 6) че тъй като послѣ всичко това, искътъ, завѣденъ отъ кмета на Ст.-Загорската градска община, противъ Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, за 808 лева, се явява неоснователенъ, а апелативната жалба на послѣднитѣ — основателна и като такава, слѣдва да бѫде уважена, а рѣшението на миривия сѫдия да бѫде отмѣнено напълно; 7) че страната, противъ която е рѣшено дѣлото, е обязана да плати на другата

направенитѣ отъ нея по дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 4 августъ 1898 год. подъ № 302, опрѣдѣлилъ: „приема апелативната жалба на Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, изъ гр. Ст.-Загора, за доказана, вслѣдствие на което отмѣнява задочното рѣшение на Ст.-Загорския градски мирови сѫдия, отъ 25 юний 1897 г. подъ № 631 и вмѣсто него постановява: „Осѫжда Ст.-Загорското градско общинско управление да заплати на Ахмедъ Велиевъ, Мехмедъ Велиевъ и Вели Ахмедовъ, отъ гр. Стара-Загора, седемдесетъ и четири (74) лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ втората инстанция". Срѣщу това рѣшение, Ст.-Загорското градско общинско управление подава въ Върховния Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. чл. 326, 377 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ игнориралъ съдържанието на договора, не го обсѫдилъ достатъчно, а при това го и извратилъ.

Прокурора въ заключението си, като намира касационната жалба за неоснователна, полага да се остави безъ послѣдствие.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за разрѣшение на дѣлото, взе въ съображение: Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е отхвърлилъ искътъ на Ст.-Загорското общинско управление *единствено* на това основание, че пунктъ 12 отъ контракта съдържалъ задължение за общинското управление да направи, щото и нужницитѣ въ казармитѣ и въ затвора да бѫдатъ чистени отъ отвѣтницитѣ по настоящето дѣло, обстоятелство, което се подкрѣпяло и отъ факта, установенъ съ свидѣтелски показания, че общинския кметъ е ходатайствувалъ прѣдъ военнитѣ власти и прѣдъ управителя на затвора, щото нужницитѣ на тѣзи учрѣждения да бѫдатъ дадени на отвѣтницитѣ за да ги чистятъ. Обаче, отъ съдържанието на въпросния пунктъ 12 се вижда, че той не съдържа никакво задължение за общинското управление. Тоя пунктъ има слѣдующето съдържание: „Наемателя ще има право да чисти нужницитѣ изъ града, включая и ония на 12 п. Балкански полкъ, когато иска прѣзъ годината, освѣнъ въ мѣсецитѣ юлий и августъ, прѣзъ което врѣме чистенето се забранява". Отъ съдържанието на този пунктъ явно става, че той има за цѣль да опрѣдѣли врѣмето, прѣзъ което ще става чистенето на нужницитѣ, а не съдържа ни най-малко задължение за общинското управление, да запази за отвѣтницитѣ изключително праро, щото само тѣ да могѫтъ да чистатъ полковитѣ нужници, както и онѣзи въ затвора. Прочее, сѫдътъ като е призналъ противното, извратилъ е съдържанието на чл. 12 отъ договора и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Ст.-Загорския окр. сѫдъ отъ 4 августъ 1898 г. подъ № 302, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при друго съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 61 — (359), — 17 октомврий 1900 г. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на третий октомврий, хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I. Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Атанасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 143, по описа за 1899 г., на Злата Тенчева, отъ гр. Чирпанъ, настойница на наслѣдницитѣ на Стойчо Ивановъ съ Толо Ивановъ и Теню Ив. Молловъ, отъ сѫщия градъ, за 671 л. 6 ст., произходящи отъ изплатенъ наслѣдственъ дългъ.* — Странитѣ не присѫтствувахѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ исково прошение отъ 26 януарий 1895 г., Толо Ивановъ, отъ г. Чирпанъ, е молилъ Чирпанския мирови сѫдия, да призове на сѫдъ Злата Тенчева, като настойница на наслѣдницитѣ на Стойча Ивановъ, отъ г. Чирпанъ, и я осѫди да му заплати сумата деветстотинъ лева, която той изплатилъ срѣщу дълговетѣ на покойния си баща и каквато часть отъ дълговетѣ на баща му се слѣдвало да заплати и покойния Стойчю Ивановъ, като синъ и като братъ. Чирпанския мирови сѫдия е образувалъ, по поводъ на тая молба, гражданско дѣло № 844, което, като разгледалъ на 16 януарий 1898 г., съ протоколното си опрѣдѣление отъ тая дата, е допустналъ да встѫпи въ качество на трете лице въ дѣлото Таню Ив. Молловъ, който е билъ братъ на Толо Ивановъ и покойния Стойчо Ивановъ и който, заедно съ първия, е изплащалъ бащинитѣ си дългове, вслѣдствие на което е ималъ право да прѣтендира за половината отъ горѣозначената сума 900 л. Подиръ това, като разгледалъ дѣлото по нататъкъ, Чирпанския мир. сѫдия, съ рѣшението си отъ сѫщата дата (16 януарий 1898 г.) подъ № . . . , е осѫдилъ Злата Тенчева, отъ г. Чирпанъ, като настойница на наслѣдницитѣ на Стойча Ивановъ, да заплати на Толо Ивановъ и Теню Ив. Молловъ, отъ г. Чирпанъ шестотинъ седемдесеть и единъ (671) левъ и 06 ст., заедно съ лихвитѣ имъ отъ 26 януарий 95 г. до изплащането имъ и сѫдебнитѣ разноски. Недоволна отъ това рѣшение на Чирпанския мир. сѫдия, Злата Тенчева го е обжалвала прѣдъ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: „1) че Толо Ивановъ, отъ г. Чирпанъ, е завѣлъ искъ за сума отъ деветстотинъ лева срѣщу Злата Тенчева, като настойница на наслѣдницитѣ на покойния Стойчо Ивановъ, произходяща отъ изплатени дългове на общия имъ наслѣдодатель; 2) че този искъ на ищеца—възиваемъ е напълно основателенъ, тъй като всѣки отъ наслѣдницитѣ на имотитѣ на извѣстно лице, заедно съ правото си да прѣтендира като такъвъ, е обязанъ и да отговаря и за дълговетѣ на това лице съразмѣрно частьта, която получава като наслѣдникъ; 3) че като е това тъй, то и Злата Пенчова, като настойница на наслѣдницитѣ на покойния Стойчо Ивановъ, като получила часть отъ наслѣдството, оставено отъ бащата на мѫжа й, и Толо Ивановъ сѫ обязани да отговарятъ и за припадающата имъ се часть отъ дълговетѣ на общия имъ наслѣдодатель; 4) че възраженията на повѣреника на апелаторката да се раздѣлятъ дълговетѣ на наслѣдодателя, не на 3, а на 6 части, е неоснователно, защото възиваемата страна нито прѣдъ мировия сѫдия, нито прѣдъ окр. сѫдъ не е подкрѣпила това си възражение съ никакво формално доказателство, а като тъй, то частитѣ на дългътъ слѣдва да се оставятъ тъй, както се

подраздѣлени отъ мировия сѫдия; 5) че допущанието на Таня Ив. Молловъ отъ страна на мировия сѫдия да встѫпи въ качеството си на трето лице въ искътъ, ни най-малко не противорѣчи на прѣдписанието на чл. 595 отъ гражданското сѫдопроизводство, а напротивъ е напълно съгласно съ духътъ на тоя членъ, тъй като то (третото лице) е най заинтересованото лице да се рѣши дѣлото въ полза на ищеца-възиваемъ, и 6) че и срока за давностьта за подаването на искътъ не е истекълъ, тъй като началото на давностьта въ случая трѣбва да се счита не отъ деньтъ на изплащанието на дълговетѣ, а отъ деньтъ на подѣлбата на наслѣдството; 7) че въ такъвъ случай искътъ на Толо Ивановъ и третото лице Таню Ив. Молловъ, срѣщу Злата Тенчева, като настойница на наслѣдницитѣ на Стойчо Ивановъ, е напълно основателенъ, а апелативната жалба на послѣдната неоснователна и като такава, слѣдва да се остави безъ послѣдствие," — съ рѣшението си отъ 6 юний 1898 год. № 291 опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на II Чирпански мир. сѫдия отъ 16 януарий 1898 г. подъ № 24, а апелативната жалба на Злата Тончева, настойница на наслѣдницитѣ на покойния Стойчо Ивановъ, отъ г. Чирпанъ, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда Злата Тенчева настойница на наслѣдницитѣ на Ст. Ивановъ, да заплати на Толо Ивановъ и Таня Ив. Молловъ, отъ г. Чирпанъ тридесетъ и три (33) лева и 55 ст. адвокатско възнаграждение за водене на дѣлото въ втората инстанция." Срѣщу това рѣшение Злата Тенчева подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Ст.-Загорския окр. сѫдъ нарушилъ чл. 1660 отъ Турския граждански законъ, защото искътъ е просроченъ, заявенъ е слѣдъ повече отъ 15 год., а сѫдътъ не уважилъ този отводъ.

Прокурора въ заключението си, като намира оплакването на касаторката за основателно, полага да се отмѣни потѫженото рѣшение и дѣлото да се изпрати за ново разглеждане.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ исковото прошение, както и отъ устнитѣ обяснения на истецътъ прѣдъ инстанциитѣ по сѫщество се вижда, че той е твърдилъ какво *отъ свои срѣдства* е билъ заставенъ да изплати извѣстни дългове, останали въ бащиното му наслѣдство, въ коетоималъ участие и покойниятъ му братъ, та наслѣдницитѣ на послѣдния сѫ длъжни да му повърнатъ заплатената отъ него тѣхна часть. Срѣщу така формулирания искъ, отвѣтницитѣ сѫ възразили. че тъй като повече отъ 15 год. се изминали отъ датата, когато сѫ били изплатени въпроснитѣ дългове до датата, когато е завѣдено настоящето дѣло, то искътъ трѣбва да се признае за просроченъ. Тоя отводъ не е билъ уваженъ отъ сѫдътъ по *единственото съображение*, че началото на срока, отъ който трѣба да се счита, че тече давностьта, не билъ деньтъ на изплащането на дълговетѣ, а е деньтъ на подѣлбата на наслѣдството. Обаче, за разрѣшението на тоя сѫщественъ по дѣлото въпросъ, а именно, отъ кога трѣба да се счита началото на давностьта, сѫдътъ е изпусналъ изъ прѣдъ видъ основанието на настоящиятъ искъ и неговата формулировка, направена отъ самия истецъ. Послѣдния както въ исковото си прошение, тъй и устно прѣдъ сѫдътъ е твърдилъ, че той отъ *свои срѣдства* е за-

платилъ въпроснитѣ дългове, слѣдователно отъ тая минута *той е ставалъ кредиторъ на наслѣдството, независимо отъ качеството му на наслѣдникъ*, а за въ такъвъ случай, срока за изплащането на тая негова креанса, не е ограниченъ отъ врѣмето на подѣлбата на наслѣдството (чл. 281 отъ закона за наслѣдството) и, слѣдователно, по отношение къмъ тая креанса, срока за прѣскрипцията тече на общо основание — отъ деньтъ когато тя е била изискуема. А сѫдътъ като е призналъ противното, не е разрѣшилъ спора съобразно дѣйствующитѣ закони и данни по дѣлото, а съ това е нарушилъ чл. 1660 отъ Отоманския гражд. законъ, въ свързка съ чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено, заради това оплакването на касатора, по този поводъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ст.-Загорския окр. сѫдъ отъ 6 юний 1898 год. подъ № 291, защото е нарушенъ чл. 1660 отъ Отоманския гражд. законъ и чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се испрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 62 — (365) — 19 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на петий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ: А. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 158, по описътъ за 1899 год., на Стайко, Добчо, Марта, Ивана и Ангелина Петкови Карамилеви, жители отъ гр. Т.-Сейменъ, съ Пеню Петковъ, отъ сѫщия градъ, за 600 лева, произходящи отъ слугуване.* — Въ сѫдебното засѣдание, отъ страна на Стойко и Добчо Петкови Карамилеви, се яви адвоката Д-ръ С. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ищеца Пеню Петковъ, отъ гр. Сейменъ, съ исковото си прошение до Сейменския мирови сѫдия отъ 13 априлъ 1897 год., е завѣлъ искъ, противъ Петко Карамилевъ, отъ сѫщия градъ, за 600 лева, които произлизали отъ това, че прѣзъ 1887—1888 год. работилъ на баща си — Петко Карамилевъ, съ условие да му плаща по 300 лева годишно, прѣзъ което врѣме едни отъ синоветѣ му биле войници, а други емигрирали и нѣмало кой да му работи имотитѣ; слѣдъ като работилъ двѣ години, завърнали сѫ братята му, и баща му, безъ да му заплати за двѣ годишното му работене, го изпѫдилъ, за това той е искалъ осѫждането на отвѣтника да му заплати горнята сума и разноскитѣ по дѣлото. Мировия сѫдия, съ рѣшението си подъ № 498/98 г., отхвърлилъ искътъ на ищеца като неоснователенъ. Ищеца недоволенъ отъ мировото рѣшение е подалъ апелативна жалба въ Старо-Загорския окр. сѫдъ, който за разрѣшението ѝ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищеца Пеню Петковъ, отъ гр. Сейменъ, съ исковото си прошение до Сейменския мирови сѫдия е искалъ да се осѫди отвѣтника Петко Карамилевъ, отъ сѫщия градъ, да му заплати 600 лева, за гдѣто му работилъ прѣзъ 1887 и 1888 год. имотитѣ, съ условие да му плаща по 300 лева годишно, а така сѫщо и разноскитѣ по дѣлото; за подкрѣпление на ис-

кътъ си е посочилъ на свидѣтели въ жалбата си; 2) мировия сѫдия съ рѣшението си подъ № 498/98 год., е отхвърлилъ искътъ на ищеца като неоснователенъ, понеже е нѣмалъ право да иска възнаграждение, за гдѣто е работилъ на баща си — отвѣтника; 3) че отъ прѣдставенитѣ доказателства на апелатора — ищецъ въ първата инстанция и възраженията на противната страна, сѫдътъ намира, че неправиленъ е принципа прокаранъ въ горното рѣшение отъ мировия сѫдия и то по настоящето дѣло — че синътъ бездѣловно, когато работилъ имотитѣ на баща си, нетрѣбвало да иска възнаграждение; че отъ разпитанитѣ свидѣтели е установено, че апелатора е работилъ на баща си точно тогава, когато послѣдния е ималъ голѣма нужда отъ работни рѫцѣ и ако не е отишалъ синъ му — апелатора — да му работи имотитѣ съ семѣйството си, той е билъ принуденъ да търси наемни работници, на които е трѣбвало да плаща; че прѣзъ това врѣме, когато работилъ апелатора на баща си, е билъ бѣденъ и съ семейство, което му положение не му е позволявало да работи даромъ на нѣкому, а слѣдователно и на баща си. Другъ бѣ въпроса, ако апелатора бѣше малолѣтенъ, а бащата му се намѣрваше въ лишение, въ нужда; за послѣдния случай бащата има право да се ползува отъ трудътъ на дѣцата си и да иска прѣхрана, когато се намира въ лишение; въ този случай и дѣцата сѫ не само морално задължени, но и самия законъ ги задължава да прѣхранватъ родителитѣ си, на които длъжатъ живота си. Въ настоящия случай имаме апелаторъ съ дѣца и бѣденъ и отвѣтникъ заможенъ, който иска да се ползува даромъ отъ работата на сина си, слѣдователно искането на ищеца въ туй му положение трѣбва да се земе за основателно. Сега искътъ на ищецътъ доказанъ ли е билъ въ първата инстанция? Сѫдътъ намира, че отъ разпитанитѣ свидѣтели е установено, че апелатора е работилъ на баща си двѣ години и условно, което обстоятелство не се отричало и отъ самитѣ възиваеми, но сѫ възразили, че синътъ е билъ длъженъ да работи на баща си; а отъ заключението на вѣщитѣ лица излиза, че за работата на ищеца за една година се плащало, споредъ тѣхъ, отъ 200—220, или 440 лева, въ който случай сѫдътъ зема само най-малката сума на вѣщитѣ лица, безъ да гледа, че апелатора е работилъ на баща си съ цѣлото си семѣйство, за която сума слѣдва да се осѫди отвѣтната страна да я заплати на ищеца-апелаторъ съ всичкитѣ разноски по дѣлото," — съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1898 год. подъ № 421, опрѣдѣлилъ: „рѣшението на Сейменския мирови сѫдия отъ 28 май 1898 год. подъ № 498, се отмѣнява напълно и признава искътъ на Пеню Петковъ, отъ гр. Сейменъ, завѣденъ противъ Петко Карамилевъ, отъ сѫщия градъ за 600 лева, за доказанъ само за 400 лева (четирестотинъ) за слугуването му на Петко Карамилевъ прѣзъ 1887 и 1888 год., вслѣдствие на което осѫжда наслѣдницитѣ: Ангелина, Ивана, Марина, Добчо и Стайко Карамилеви, отъ гр. Сейменъ, да заплатятъ на Пеню Петковъ, отъ сѫщия градъ, отъ имотитѣ на покойния си баща, сумата (400) четирестотинъ лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 13 априлъ 1894 г. до изплащането имъ и 85 (осемдесеть и петь) лева разноски за двѣтѣ инстанции". Срѣщу това рѣшение Стайко, Добчо, Марта, Ивана и Ангелина Петкови Карамилеви, сѫ подали касационна жалба въ Върховния Касац. Сѫдъ, въ която се оплакватъ, че Ст.-Загор-

ския окр. сѫдъ, е нарушилъ: 1) чл. чл. 10 и 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението противорѣчило на закона и обичаитѣ, по силата на които бащата не е длъженъ да плаща на сина си, който работи при него; 2) чл. чл. 107 и 328 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че е имало условие за работенето на сина у бащата си и че това обстоятелство не е било отричано отъ отвѣтницитѣ, тогава, когато признание не е имало и нѣма данни за сѫществуването на условно; 3) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 279 и 280 отъ закона за наслѣдството, защото и истеца е наслѣдникъ на баща си и трѣбва да вземе участие въ бащинитѣ си дългове, а сѫдътъ не обърналъ внимание на това обстоятелство и осѫдилъ останалитѣ наслѣдници да заплатятъ цѣлия дългъ; и 4) чл. 109 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото присѫдилъ лихви на исковата сума, безъ да сѫ искани такива.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: обтжженото рѣшение да се отмѣни за нарушение на чл. чл. 107 и 108 отъ гражданското сѫдопроизводство, — за разрѣшението на дѣлото, взе въ съображение: Отъ мотивитѣ на обтжжното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е призналъ за доказано обстоятелството, че е имало условно помежду синътъ и бащата (странитѣ по настоящето дѣло) на слѣдующитѣ основания: защото това се доказвало отъ показанията на свидѣтелитѣ и не се отричало отъ отвѣтницитѣ. И като комбинира сѫдътъ тѣзи двѣ обстоятелства, заключава, че е имало условно за работенето на синътъ при бащата и че това не противорѣчи на дѣйствующитѣ закони, а при даденитѣ обстоятелства задължава бащата да заплати възнаграждение на синътъ си за гдѣто му е работилъ. Обаче отъ дѣлото, протоколъ № 339 отъ 29 ноември 1897 год., както и отъ послѣдующитѣ мотиви на обжалваното рѣшение, се вижда, че отвѣтницитѣ сѫ отказвали обстоятелството, че баща имъ се е задължилъ да плаща на синътъ си (истеца), а сѫдътъ като твърди противното и като взима за основа на рѣшението си този невѣренъ фактъ, нарушава чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, заради това оплакването на касатора, по този поводъ, е основателно. II) Тоже отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ като приема, че цѣлиятъ дългъ на покойния Петко Карамилевъ спрямо сина му, истецъ по настоящето дѣло, се възкачва на 400 лева, — осѫдилъ е наслѣдницитѣ на Карамилева, съ изключение на сина Пенчо Петковъ (истецътъ), само тѣ да заплатятъ цѣлиятъ дългъ отъ 400 лева. Това дѣйствие на сѫдътъ е неправилно и въ пъленъ разрѣзъ съ прѣдписанието на чл. 279 отъ закона за наслѣдството, който прѣдписва, че дълговетѣ на наслѣдството се дѣлятъ помежду *всичкитѣ* наслѣдници и съразмѣрно съ тѣхнитѣ части. Прочее, сѫдътъ не е могълъ да освободи истеца отъ задължението му да участвува въ изплащането на бащинитѣ си дългове, нито пъкъ е могълъ да прѣдполага, че истецътъ се е отказалъ отъ бащиното си наслѣдство, защото закона — чл. 199 отъ закона за наслѣдството — не позволява подобна прѣзумция. Отъ изложеното до тукъ, явно става, че при тия обстоятелства, сѫдътъ като е възложилъ изплащането на наслѣдственитѣ дългове само върху едни отъ наслѣдницитѣ, —

нарушилъ чл. чл. 279 и 199 отъ закона за наслѣдството, въ свързка съ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, заради това оплакването на касаторитѣ, по този поводъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Ст.-Загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 септемврий 1898 год. подъ № 421, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 279 и 199 отъ закона за наслѣдството, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 63 — (377) — 24 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българ. князь Фердинандъ I, Върховния Касац. Сѫдъ, второ гражд. отдѣление, на десетий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующиятъ съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ; членове: А. М. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена: Ан. Ташевъ *гражд. дѣло № 171, по описътъ за 1899 год., на Савва Стояновъ, отъ гр. Попово, съ фирмата Хаджопуло и Синове, за 2195 лева.* — Въ засѣданието странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата сѫ: На 21 юний 1896 година Янко Стерчовъ, отъ гр. Русе, пълномощникъ на фирмата Кириякъ Хаджопуло С-іе Синове, е прѣдявилъ искъ въ Разградския окр. сѫдъ, за 2195 л. и 10 ст. златни, срѣщу Сава Стояновъ, отъ гр. Попово. Разградския окр. сѫдъ разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 22/X 96 год. подъ № 377, уважилъ напълно искътъ на ищеца. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣдявениятъ искъ отъ страна на фирмата Кириякъ Хаджопуло С-іе Синове, се основава върху двѣ полици съ дата 18 януарий 1895 год., съ които Сава Стояновъ се е задължилъ да заплати на рѣчената фирма двѣ хиляди лева златни, — хиляда лева слѣдъ осемь мѣсеци, а другитѣ хиляда лева слѣдъ десеть мѣсеца и които полици сѫ били своеврѣменно протестирани прѣдъ Поповския мир. сѫдия; 2) отвѣтникътъ Сава Стояновъ, чрѣзъ своитѣ повѣреници, е възразявалъ, че сумата по означенитѣ по-горѣ полици е била изплатена, за установяване на което обстоятелство, е прѣдставилъ въ първата инстанция едно писмо, отправено до фирмата Кириякъ Хаджопуло С-іе Синове, съ дата 19 септемврий 1895 год., като е молилъ сѫщеврѣменно да бѫде задължена рѣчената фирма да прѣдстави партидата на смѣтката му; 3) отъ съдържанието на приложеното къмъ първостепенното дѣло писмо съ дата 19 септемврий 1895 год., се вижда, че дѣйствително фирмата Кириякъ Хаджопуло С-іе Синове е получила отъ Сава Стояновъ лева златни 493 и 50 ст., но не се установява, че тая сума е била изпратена за поименованото частично издължение на означенитѣ по-горѣ полици, тъй като, по искането на отвѣтната страна, отъ прѣдставенитѣ въ сѫдебното засѣдание на Русенския апел. сѫдъ търговски регистри, обяснени отъ вѣщото лице Христо Кръстевъ отъ гр. Русе, се вижда, че Сава Стояновъ е ималъ вземания-давания и текуща смѣтка съ двѣтѣ кантори на фирмата Кириякъ Хаджопуло С-іе Синове — Русенската и Варненската, и че тая сума 493 л. 50 ст. е

била внесена срѣщу дългътъ му по неговата партида. Отъ заключението на вѣщото лице, вслѣдствие провѣрката по тефтеритѣ на брой три — една касова книга и двѣ партидни книги на фирмата Кирякъ Хаджопуло С-іе Синове — се установява, че всичкиятъ дългъ на Сава Стояновъ, възлизалъ на сумата 3643 лева и 70 ст., срѣщу която броилъ всичко 1093 лева и 50 ст., слѣдователно оставалъ да дължи още 2550 лева и 20 ст.; 4) прѣдъ видъ на това заключение на вѣщото лице Христо Кръстевъ, подробно изложено въ протокола на Русенския апел. сѫдъ, държанъ въ сѫдебното засѣдание на 30/X 98 г., става явно, че полицитѣ, върху които се основава искътъ не сѫ били изплатени, тъй като въ партидата на Сава Стояновъ се указвало да дължи още сумата 2550 лева и 20 ст. и, слѣдователно, възражението на възивната страна относително издължението на полицитѣ отъ 18 януарий 1895 год., като неоснователно, трѣбва да се остави безъ послѣдствие, като се подтвърди обтѫженото рѣшение; 5) другитѣ домогвания на възивната страна относително въпроса, дали дѣлото е било неправилно завѣдено и относително въпроса, по прѣдложената рѣшителна клѣтва, като се оставятъ безъ послѣдствие, по редътъ на възбуждането имъ, съ протоколни опрѣдѣления въ самото сѫдебно засѣдание на 3 октомврий 1898 г., не се явява нужда отъ вторичното имъ излагане и обсѫждане", — съ рѣшението си отъ 15/X 98 год. подъ № 159, подтвърдилъ напълно първостепенното рѣшение и осѫдилъ Сава Стояновъ да заплати на фирмата К. Хаджопуло и Синове (90) деветдесеть лева за водене на дѣлото въ втората инстанция, 10 лева за възнаграждение на вѣщото лице и 5 лева на хазната за толкова незаплатени призовки. Срѣщу това рѣшение Сава Стояновъ подава въ Върховния Касац. Сѫдъ касац. жалба, въ която се оплаква, че Русенския апелат. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 412 отъ гражд. сѫдопр., защото сѫдътъ недопустналъ рѣшителна клѣтва.

Прокурора въ заключението си полага касац. жалба да се остави безъ послѣдствие.

Върховния Касац. Сѫдъ. подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че отвѣтникътъ за да подкрѣпи възраженията си, състоящи се въ това, че той е изплатилъ стойностьта на въпрноснитѣ двѣ полици, които съставляватъ прѣдметъ на настоящето дѣло, прѣдложилъ е на противната страна рѣшителна клѣтва. Русенския апел. сѫдъ не е допустналъ тая клѣтва, по слѣдующитѣ съображения: че отъ прѣглеждането на тефтеритѣ на истцовата страна се доказвало, че тя не е получила стойностьта на въпроснитѣ полици, защото такова нѣщо нѣмало вписано въ нейнитѣ тефтери, а въ такъвъ случай, казва Русенския апел. сѫдъ, рѣшителната клѣтва не може да се допустне, „защото съдържанието на „тефтеритѣ може да се оборва пакъ съ тефтери, или съ други писмени доказателства, а не съ клѣтва. Този способъ за оборване не се „прѣдвижда въ закона". Отъ тия съображения на сѫдътъ явно става, че той не е допустналъ клѣтвата, по слѣдующитѣ двѣ основания: 1) защото съ рѣшителната клѣтва не могло да се оборва съдържанието на търговскитѣ тефтери, и 2) защото въ закона не било казано, че клѣтвата се допуска и за оборване съдържанието на търговски тефтери. Обаче

и двѣтѣ тѣзи съображения, на основание на които сѫдътъ не е допустналъ клѣтвата, сѫ неоснователни и противорѣчатъ не само на цѣлата теория за рѣшителната клѣтва, нъ и на изричнитѣ прѣдписания на закона. Рѣшителната клѣтва не е нищо друго, освѣнъ единъ видъ транзакция — принудителна спогодба и по силата на чл. 412 отъ гражд. сѫдопр., тя може да се прѣдлага, относително личнитѣ дѣйствия на странитѣ въ процеса, въ всѣкакви прѣпирни и въ всѣко положение на дѣлото, освѣнъ въ случаитѣ изброени въ чл. 413 отъ сѫщото сѫдопр., слѣдователно само изключителнитѣ случаи, въ които клѣтвата не се допуска, сѫ изброени отъ закона, тъй като тѣ съставляватъ изключението отъ общото правило за допустимостьта на клѣтвата, изказано въ чл. 412 отъ гражд. сѫдопр., а Русенския апелатив. сѫдъ, като е призналъ тъкмо противното и не е допустналъ клѣтвата по съображение, че въ закона не е било казано, че клѣтвата се допуска за оборването на търговскитѣ книги, нарушилъ е чл. 412 отъ гражд. сѫдопр. Както се обясни по-горѣ, изключенията отъ общото правило за допустимостьта на клѣтвата сѫ прѣдвидени изрично въ чл. 413 отъ гражд. сѫдопр. Помежду тѣзи изключения нѣма такова, което да запрѣщава оборването на търговскитѣ тефтери съ клѣтва. Слѣдователно, по силата на чл. 412 отъ гражд. сѫдопр., клѣтвата е допустима въ дадения случай за оборване тефтеритѣ на ищеца, а сѫдътъ като е призналъ противното, нарушилъ е чл. 412 и това нарушение е сѫществено, защото единствено на това основание сѫдътъ не е допустналъ клѣтвата.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касац. Сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелат. сѫдъ отъ 15 октомврий 1898 г. подъ № 159, защото е нарушенъ чл. 412 отъ гражд. сѫдопр., съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопр., да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 64 — (379) — 24 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на десетий октомврий хиляда и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Ан. М. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 173, по описътъ за 1899 год., на Илия Флореско, отъ гр. Ломъ, съ Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, за 2400 лева зл., по мѣнителница.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ странитѣ се яви само адвоката Георги Згуревъ, въ качеството си повѣреникъ на ищеца Рашо Пеневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Христо Ив. Поповъ, отъ гр. Свищовъ, повѣреникъ на Рашо Пеневъ, отъ сѫщия градъ, съ искова молба, подадена на Свищовския окрѫженъ сѫдъ на 18 августъ 1897 год., е прѣдявилъ искъ противъ Илия Флореско, отъ гр. Ломпаланка, за 2604 л. и 6 ст. златни, като излага, че по мѣнителница съ дата 7 септемврий 1896 год., платима въ гр. Свищовъ, казания Флореско дължалъ на довѣрителя му Рашо Пеневъ 2400 лева златни, които не билъ изплатилъ, и заради това е молилъ Свищовския окрѫженъ сѫдъ да го осѫди да заплати на довѣрителя му тая сума, заедно съ лихвата й 204 лева и 68 ст. до датата на

исковата молба, а всичко лева златни 2604 и 68 ст., заедно съ лихвата имъ отъ деня на прѣдявяването иска до изплащането и сждебнитѣ и по водене на дѣлото и по протеста на мѣнителницата разноски. Свищовския окржженъ сждъ, като е разгледалъ завѣденото по тая искова малба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 23 октомврий 1894 год. подъ № 348, е осждилъ отвѣтника Илия Флореско да заплати на ищеца Рашо Пеневъ: а) сумата 2400 зл. лева; б) лихва на тая сумма по 10% годишно отъ 8 октомврий 1896 година до окончателното изплащане и в) сждебни разноски и право за водене на дѣлото 180 л. 10 ст. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Д. Аврамовъ, повѣреникъ на отвѣтника Илия Флореско, прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣдявения искъ отъ Рашо Пеневъ, срѣщу Илия Флореско, за 2400 лева златни, заедно съ лихвитѣ, се основава върху една полица съ дата 7 септемврий 1896 г., теглена отъ Рашо Пеневъ, срѣщу Илия Флореско и акцептирана отъ рѣчения Илия Флореско; 2) въ първата инстанция отъ страна на отвѣтника — апелатора Илия Флореско се възразявало, че срѣщу означената по-горѣ полица, той не билъ получилъ никаква парична сума, прѣдъ видъ, че полицата се отнасяла до едно съдружническо прѣдприятие, по което Рашо Пеневъ се задължилъ да достави нѣкои мишини, които въ дѣйствителность не билъ доставилъ и заради това отвѣтникътъ Илия Флоровъ, както въ първата инстанция, тъй и въ възивната си жалба, прѣдлага на ищеца Рашо Пеневъ рѣшителна клѣтва, да се закълне, че срѣщу полицата отъ 7 септемврий 1896 год., е броилъ сумата 2400 л. златни; 3) така прѣдложената клѣтва отъ страна на отвѣтника Илия Флореско, който съ подписване, възприемането, акцептирането на полицата отъ 7 септемврий 1896 год., е призналъ, че дѣйствително е получилъ стойностьта й, — неможе да бжде допустната, защото стореното отъ него писменно самопризнание — подписването, акцептирането на полицата — е доказателство, до когато Илия Флореско не установи, че подписътъ му е истъргнатъ съ насилие, или измама, че дѣйствително е получилъ стойностьта й, слѣдователно се явява неосновательно прѣдложението на клѣтва за установяването противното на това, което самъ отвѣтника Илия Флореско писменно е призналъ. Да се допустне клѣтва би значило да се изобличи самъ Флореско въ признаване едно невѣрно обстоятелство — стойностьта на полицата въ брой, когато тя не е била въ брой, а произхождала отъ нѣкоя камбинация по едно съдружеско прѣдприятие; 4) прочее, прѣдъ видъ горѣизложенитѣ съображения, отвѣтникътъ Илия Флореско е длъженъ да заплати на ищеца Рашо Пеневъ означената сума въ полицата отъ 7 септемврий 1896 год., заедно съ слѣдуемата лихва, защото, както се каза по-горѣ, съ акцептирането на полицата, той е въсприелъ изплащането й въ опрѣдѣления срокъ, а колкото се отнася до смѣткитѣ, които ималъ съ Рашо Пенева, за нѣкое си съдружеско прѣдприятие по доставяне машини, този въпросъ е вънъ отъ дѣлото, който съставлява прѣдметъ на особенъ искъ; 5) възражението, което се е правило въ Свищовския окржженъ сждъ, че дѣлото не е било подсждно на рѣчения сждъ, прѣдъ видъ, че мѣстожителството на отвѣтника Илия Флореско се е намирало въ гр. Ломъ, е неосновательно, защото самитѣ страни

сѫ указали въ полицата гр. Свищовъ за мѣсто на изплащането ѝ и въ такъвъ случай, съгласно чл. 155 отъ гражданското сѫдопроизводство, ищецътъ по дѣлото Рашо Пеневъ, на законно основание е прѣдявилъ искътъ си прѣдъ Свищовския окрѫженъ сѫдъ." Водимъ отъ тия съображения, Русенския апелятивенъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 31 августъ, 1898 год., подъ № 117, е подтвърдилъ напълно онова на Свищовския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 октомврий 1897 год., подъ № 348. Срѣщу това рѣшение Д. Аврамовъ, въ качеството си на повѣреникъ на отвѣтника Илия Флореско, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣняването му на това основание, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ членове: 412, 413 и 414 отъ гражеанското сѫдопроизводство съ това, че недопусналъ да се прѣдложи на ищеца рѣшителна клѣтва. за установяване на обстоятелството, че мѣнителницата, на която се основава иска на сѫщия, съдържа прикрито лъжливо указание.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото, и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна,— за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Отъ книжята по производството, станало по това дѣло и въ двѣтѣ инстанции по сѫщество, се вижда, че повѣреника на отвѣтника Илия Флореско е искалъ да се прѣдложи на ищеца Рашо Пеневъ рѣшителна клѣтва въ смисълъ, че по мѣнителницата, на която се основава неговия искъ, той наистина е броилъ пари и че тя не е била издадена срѣщу друго едно негово задължение, което той не е изпълнилъ. Русенския апелативенъ сѫдъ, обаче, не е допустнѫлъ да се прѣдложи на ищеца тая клѣтва, по това съображение, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, издадено по настоящето дѣло, че съ нея щѣло да се оборва съдържанието на мѣнтителницата, което не било допустимо. Това сѫждение на Русенския апелативенъ сѫдъ, по което той не е удовлѣтворилъ искането на повѣреника на отвѣтника, за прѣдлагането рѣшителна клѣтва на ищеца, неможе да се признае за правилно, тъй като въ закона не сѫществува запрѣщение, щото сранитѣ по единъ договоръ, изложенъ не само въ домашенъ писменъ актъ, нъ даже въ писменъ актъ, извършенъ, или завѣренъ по нотариаленъ редъ, да немогѫтъ съ рѣшителна клѣтва да доказватъ, че изложеното въ акта съглашение е симулативно, или че задълженията на странитѣ сѫ безъ причина. Чл. 413 отъ гражданското сѫдопроизводство гласи: „Рѣшителна клѣтва може да се прѣдлага, освѣнъ въ случаитѣ изброени въ чл. 413, въ всѣкакви други пришрни, нъ само относително до личното дѣйствие на онази страна, на която тя се прѣдлага". А въ п. 4 на 413-я членъ е казано, между другото, че рѣшителната клѣтва не може да се прѣдлага, „за опровержение на такива дѣйствия въ единъ официаленъ актъ, за които държавния чиновникъ, който е извършилъ акта, удостовѣрява, въ самия актъ, че тѣ прѣдъ него сѫ станали". Явно е, прочее, отъ съпоставянето на тия постановления на закона, че законодателя като забранява съ рѣшителна клѣтва да се оборва въ официални актове, съдържащи съглашения на частни лица, само това, което държавния чиновникъ засвидѣтелствува, че е станѫло въ негово присѫт-

ствие, заедно съ това допуща щото съ такава клѣтва да може да се оборва, както останалото съдържание на тия актове, въ които сѫ изложени самитѣ съглашения на странитѣ, така и цѣлото съдържание на частнитѣ писменни актове. Наистина въ 6-ия пунктъ на чл. 413 отъ гражданскато сѫдопроизводство е казано, че рѣшителната клѣтва не може да се прѣдлага за опровержение изричната смисълъ на писменъ, признатъ за подлиненъ, актъ, или пъкъ за опровержение изричната смисълъ на нотариални, или надлѣжно засвидѣтелствувани писменни актове, изходящи отъ нея, и това повидимому съставлява запрѣщение на онова, което 4-я пунктъ дозволява, обаче за да се разрѣши това съмнѣние, което приложението на тия два пункта на чл. 413 възбужда, като се вземе прѣдъ видъ Французкото законодателство, отъ което е заимствуванъ у насъ инистутута за клѣтвата, давана отъ странитѣ въ процеса, както и учението за тоя институтъ въ Французкото право, слѣдва да се признае, че и по нашитѣ закони е допустимо да се прѣдлага рѣшителна клѣтва за установяването симулативностьта на единъ договоръ, изложенъ въ писменна форма, или че задължението изложено въ тоя договоръ е безъ причина, и въ такъвъ случай постановленията на пунктъ 6 на 413-ия членъ, слѣдва да се изтълкуватъ въ смисълъ, че не се допуща рѣшителна клѣтва за опровержение на външното съдържание на актоветѣ, за които се говари въ тия постановления, т. е. буквата, буквалното съдържание на тия актове, нъ не и за установяването на онова, върху което странитѣ сѫ се съгласили вънъ отъ изложеното въ акта. Въ подкрѣпление на изложеното говорятъ и постановленията на чл. 326 отъ гражданското сѫдопроизводство, които допущатъ да се доказва симулативностьта на писменнитѣ актове (при спазването, разбира се, на условието да има начало на писменно доказателство) съ свидѣтелски показания. Не подлѣжи на съмнѣние, че би била една голѣма несъобразителность ако се приемеше, че законодателя, отъ една страна, допуща да се доказва симолативностьта на единъ писменъ актъ съ свидѣтелски показания, а отъ друга, запрѣщава да се доказва тя съ рѣшителна клѣтва, която е едно доказателство по силно, отъ колкото свидѣтелскитѣ показания. Прѣдъ видъ на горѣизложеното и по настоящето дѣло слѣдва да се признае, че Русенския апелативенъ сѫдъ неправилно е отхвърлилъ искането на повѣреника на отвѣтника за прѣдлагането на ищеца рѣшителна клѣтва, само по това съображение, че съ тая клѣтва се оборвало съдържанието на прѣдставената отъ послѣдния мѣнителница, а съ това си неправилно дѣйствие сѫщия сѫдъ е нарушилъ постановленията на чл. 412 отъ гражд. сѫдопроизводство, които дозволяватъ да се прѣдлага рѣшителна клѣтва въ всички прицирни, съ изключение само на случаитѣ, изброени въ чл. 413 отъ сѫщия законъ. Това закононарушение трѣбва да се признае за сѫществено, тъй като допущането му е могло да окаже влияние на изхода на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение, на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ, отъ 31 августъ 1898 год., подъ № 117, защото е нарушенъ чл. 412 отъ гражданското

сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 65—(388)—31 октомврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесетий октомврий хилядо и деветстотната година въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующъ членъ: Анастасъ М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 191, по описа за 1899 год., на Иванъ Миновъ, отъ с. Лѣсура, Вратчанско, съ Яначко Георгиевъ, отъ гр. Вратца, за 300 лева, стойность на жребецъ.* — Въ засѣданието се яви адвоката Т. Гатевъ, въ качеството си повѣреникъ на Ив. Миновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Яначко Георгиевъ, отъ гр. Вратца, завѣлъ искъ прѣдъ Вратчанския околийски мирови сждия на 6 май 1898 г., срѣщу Иванъ Миновъ, отъ село Лѣсура, за единъ конь отъ стойность 100 лева и 200 лева дадени пари, като еквивалентъ за единъ жребецъ, но жребеца повърналъ на отвѣтника като негоденъ за назначението си. Мировия сждия разгледалъ така заявения искъ и съ рѣшението си отъ 6 юлий 1898 год. № 666, отхвърлилъ искътъ на ищеца като просроченъ. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на ищеца Яначко Георгиевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Вратчанския окр. сждъ, който за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищеца иска отъ Иванъ Миновъ, да му повърне обратно единъ конь за 100 лева и 200 лева пари дадени на послѣдния за въ замена на единъ жребецъ, който обаче се оказалъ негоденъ за такъвъ и билъ повърнатъ на отвѣтника, но този послѣдния не му повърналъ искания конь и сумата; че ищеца за доказателство на искътъ си е повикалъ свидѣтелитѣ, които разпитани въ първата инстанция установихж: че дѣйствително ищеца зелъ отъ отвѣтника единъ жребецъ за 200 лева пари и единъ конь отъ 100 лева, всичко за 300 лева и че тази покупка-продажба е станала съ условие щото ищеца да си вземе обратно паритѣ и коня, ако жребеца на отвѣтника се окаже неспособенъ и не годенъ за назначението си на жребецъ и че истеца, дѣйствително е повърналъ жребеца на отвѣтника, слѣдъ като се убѣдилъ, че той не отговаря за назначението си, нъ че отвѣтника не искалъ да повърне обратно коньтъ и паритѣ на истеца; че истеца за доказателство на обстоятелството, че жребеца е негоденъ за жребецъ, е прѣдставилъ въ първата инстанция едно свидѣтелство отъ Вратчанския окр. ветеринаренъ лѣкарь отъ 2 априлъ 1898 год., отъ което става явно, че жребеца е вече неспособенъ за възпроизвѣждане и нездравъ; че отвѣтника възразява какво ищеца е билъ длъженъ да завѣде искъ по развалянето на тази покупка-продажба въ единъ срокъ отъ 8 дена, съгласно чл. 275 отъ задълженията и договоритѣ и че е просрочилъ искътъ: че това възражение на отвѣтника е неоснователно, понеже 8 дневния срокъ за завѣждане на искъ за унищожаване на покупко-продажба на добитъци е не примѣнимъ въ случая, защото отъ разпитанитѣ свидѣтели и отъ обстоятелствата на дѣлото се установява, че

между странитѣ е имало договоръ за унищожението на продажбата въ случай на негодностьта на жребеца — условие, което не е ограничено отъ странитѣ съ никакъвъ срокъ и което не може да се ограничи съ срока указанъ въ чл. 275 отъ задълженията и договоритѣ, въ който напротивъ се прави изключение въ случай на единъ договоръ, както е въ дадения случай между странитѣ за унищожението на продажбата; че отъ тия доказателства въ дѣлото, искътъ на ищеца се явява напълно доказанъ и основателенъ и слѣдва да се уважи, като се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия; че страната, която губи трѣбва да заплати на противната всичкитѣ разноски по дѣлото," — съ рѣшението си отъ 11 ноемврий 1898 год. подъ № 420, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на Вратчанския окол. мир. сѫдия № 666/98 г., а искътъ на Яначко Георгиевъ, отъ гр. Вратца, срѣщу Иванъ Миновъ, отъ с. Лѣсура, за единъ конь отъ 100 лева и 200 лева пари, намира за основателенъ и доказанъ и затова осѫжда Иванъ Миновъ да повърне на ищеца Яначко Георгиевъ единъ конь, или стойностьта му 100 лева и 200 лева пари, дадени нему въ замена на единъ жребецъ. Осѫжда Иванъ Миновъ да заплати на Яначко Георгиевъ 56 л. 80 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции." Срѣщу това рѣшение Иванъ Миновъ подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Вратчанския окр. сѫдъ нарушилъ чл. 275 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото щомъ като странитѣ не сѫ казали нищо относително срока, въ който може да се иска унищожението на продажбата, то чл. 275 отъ закона за задълженията и договоритѣ е приложимъ, а сѫдътъ като е признал противното, нарушилъ е този членъ.

Прокурора въ заключението си полага касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие,

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за разрѣшението на това дѣло, взе въ съображение: Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е отказалъ да признае иска за просроченъ съгласно чл. 275 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото относително въпроса за унищожението на продажбата, вслѣдствие недостатъци на продаваемиятъ прѣдметъ, контрагентитѣ сѫ се били уговорили и не сѫ казали нищо относително срока, въ който унищожението може да се иска, а щомъ е имало такъвъ договоръ, то казва сѫдътъ, чл. 275 е неприложимъ. Въпросния чл. 275 има слѣдующето съдържание: „Ако нѣма противно съглашение, искътъ за унищожение, поради недостатъци на вѣщьта, се заявява отъ купувача въ слѣдующитѣ срокове: за недвижимъ имотъ до една година; за животни до 8 дни; а за движими нѣща до единъ мѣсецъ. Срокътъ начева отъ прѣдаването. Искътъ за унищожение продажбитѣ на животнитѣ се допуща само за опрѣдѣленитѣ отъ закона, или отъ мѣстнитѣ обичаи недостатъци." — Отъ съдържанието на цитирания чл. 275 става явно, че искътъ за унищежение продажбата на животни поради скрити недостатъци, може да се заяви отъ купувача въ разтояние само на осемь дена, отъ когато животното е било продадено, освѣнъ въ случай когато има противно съглашение. Въ

дадения случай самъ сѫдътъ е констатиралъ, че контрагентитѣ въ сключения помежду имъ договоръ нищо не сѫ казали относително срока, въ който може да се иска унищожението на продажбата, по причина на скрити недостатъци, слѣдователно постановленията на чл. 275 напълно сѫ приложими, тъй като противно съглашение, за каквото говори чл. 275, въ дадения случай не сѫществува. Уговореното отъ странитѣ условие, че продажбата ще се развали ако жребеца се укаже не добъръ, ни най малко не измѣнява постановленията на чл. 275, който опрѣдѣля срока, въ който може да се иска това унищожение. Па най сетнѣ и самата тая уговорка: за развалянето на продажбата по причина на скрити недостатъци, не е нищо друго, освѣнъ потвърждение на правото, което, независимо отъ всѣки договоръ, и по силата на закона сѫществува въ полза на купувача. Прочее, щомъ като въ дадения случай странитѣ не сѫ направили въ сключения помежду имъ договоръ никаква уговорка, нито относително правото да не се иска развалянето на продажбата по причина на скрити недостатъци, нито пакъ относително срока, въ който да се упражни това право, то въ такъвъ случай приложимъ е чл. 275 отъ закона за задълженията и договоритѣ, а сѫдътъ като е призналъ противното, далъ е съвършенно криво тълкуване на съдържанието на този членъ, нарушилъ го е и това нарушение е сѫществено, заради това оплакването е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Врачанския окр. сѫдъ отъ 11 ноемврий 1898 г. подъ № 420, защото е нарушенъ чл. 275 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 66 — (414) — 11 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 575, по описа за 1900 год., на Петко Ивановъ Милчевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ хазната, за 2854 л., произходящи отъ врѣди вслѣдствие на непрѣодолими причини.* — Въ сѫдебното засѣдание се явихѫ: Петко Ив. Милчевъ съ повѣреника си адвоката Сава Иванчовъ, а отъ страна на хазната се яви юрисконсулта В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Ивановъ Милчевъ, житель отъ гр. Стара-Загора, заявилъ искъ срѣщу хазната, за 2854 л., произходящи отъ загуби по прѣдприятието за строене два моста по шосето Стара-Загора—Елена. Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. Апелиралъ истецътъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „1) апелатора за доказателство на иска си прѣдставя единъ протоколъ съ дата 5 октомврий 1890 год., съставенъ отъ една комисия, назначена отъ Старо-Загорския окрѫженъ управитель, по искането на

апелатора, за констатиране загубитѣ му отъ въпросната постройка на мосчетата, вслѣдствие на това, че сж увеличили надницитѣ на работницитѣ му, защото почнала постройката на желѣзопжтната линия Ямболъ—Бургазъ, отъ който протоколъ се вижда, че сжщата комисия дошла до заключение, че апелатора ималъ загуба въ размѣръ 2854 л., но съ този протоколъ не се доказва иска на ищеца, защото изказаното мнѣние на въпросната комисия, не е признание на възиваемата страна, нито пъкъ е доказателство, че искътъ е доказанъ отъ апелатора, тъй като отъ отговора на надлѣжното Министерство до Старо-Загорския окржженъ управитель подъ № 7039, се вижда, че Министерския Съвѣтъ не намира за нужно да се заплати въпросната загуба на апелатора, навѣрно защото я намѣрилъ, че не е произлѣзла отъ форсъ-мажоръ; че домогването на апелатора да се задължи възиваемата страна да прѣдстави контракта по въпросното прѣдприятие за мосчетата, отъ който щѣло да се види, че сж прѣдвидени непрѣодолими прѣпятствия, не може да се уважи отъ сжда, тъй като не ще има никакво значение по дѣлото, защото увѣличаването надницитѣ на работницитѣ на апелатора, вслѣдствие постройката на въпросната желѣзопжтна линия, не е отъ ония непрѣодолими прѣпятствия прѣдвидени отъ закона за публичнитѣ търгове и отъ закона за задълженията и договоритѣ. А при това положение на дѣлото, искътъ на (ищеца) апелатора се явява съвършенно неоснованъ и като такъвъ, подлѣжи на отхвърляне". Срѣщу това рѣшение Петко Ивановъ Милчевъ подава въ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивския апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство и чл. 33 отъ публично административния правилникъ, защото увеличение цѣнитѣ на надницитѣ съставлявало такива непрѣодолими прѣпятствия, които даватъ право за обѣзщетение и защото по този въпросъ сждътъ е признаіъ за не нуждно прѣдставлението на контракта, сключенъ помежду истеца и хазната, за направата на въпроснитѣ двѣ мосчета; 2) чл. чл. 357, 358, 359 и 360 отъ гражданското сждопроизводство, защото сждътъ отказалъ да изиска контракта за прѣдприятието; 3) чл. чл. 376, 377 и 384 отъ гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не призналъ, че протокола на назначената отъ окржжното управление експертна комисия доказва, че отвѣтната страна се е съгласила да заплати въпроснитѣ загуби; 4) чл. чл. 451 и 472 отъ сжщото сждопроизводство, защото ако протокола на експертитѣ по опрѣдѣление загубитѣ е билъ недостатъченъ, то трѣбвало да има заключение на вѣщи люди, като самостоятелно доказателство; 5) чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото сждътъ въ рѣшението си не билъ посочилъ членоветѣ отъ закона, отъ които се е ржководилъ; 6) чл. чл. 42 и 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото въ случая сждътъ не взелъ въ съображение прѣдписанията на тѣзи членове отъ закона.

Върховния Касац. Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че двѣ сж били основанията на истеца за да иска отъ хазната обѣзщетение за загубитѣ, които е прѣтърпѣлъ отъ това, че съ начеването на желѣзопжтната линия Бургазъ—Ямболъ, надницитѣ на работни-

цитѣ били поскъпнели, та той билъ принуденъ съ загуба да довърши взетото отъ него прѣдприятие за постройка на двѣ мосчета по шосето Елена.— Първото отъ тѣзи двѣ основания е: съставения отъ експертната комисия протоколъ за опрѣдѣление размѣра на загубитѣ, и понеже тая комисия е била назначена отъ окрѫжния управитель, то истецътъ се е домогвалъ отъ тоя фактъ да се извади заключение, че самата отвѣтна страна се е съгласила да му се заплататъ загубитѣ. Прочее, въпросътъ се свѣжда въ това: въпросния протоколъ има ли, или нѣма това значение, което му дава истеца? А този въпросъ, очевидно е, че е по сѫществото на дѣлото, слѣдователно разрѣшението, което му е далъ сѫдътъ, не подлѣжи на провѣрка отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ. Заради това, изложенитѣ въ касационната жалба оплаквания, относящи се до този въпросъ, сѫ неоснователни. Второто основание на истеца за да иска да му се присѫдятъ загубитѣ, произлѣзли отъ разницата въ надницитѣ, е, че имало „force majeur“ и че за въ такъвъ случай въ сключения помежду него и хазната договоръ имало особена клауза. Подъ думитѣ непрѣодолима сила (force majeur) закона разбира едно такова събитие, което не може да се прѣодоли, напримѣръ землетрѣсение, гърмотевица и др. подобни; но въ никой случай не може сериозно да се твърди, че увеличение цѣнитѣ на надницитѣ, по причина, че се указало нужда отъ повече работни сили, защото сѫщеврѣменно се начела и постройката на една желѣзопѫтна линия, съставлявало непрѣодолима сила за истеца да изпълни задълженията си спрямо хазната, като построи двѣ мосчета, направата на които е билъ прѣдприелъ. А щомъ въ случая нѣма „force majeur“, то не е имало и нужда да се прѣдставлява договора, тъй като неговото прѣдставление би имало значение, само ако се признаеше сѫществуването на непрѣодолима сила. Освѣнъ това, самъ повѣреника на истеца, прѣдъ първата инстанция, е призналъ, че нѣма нужда отъ договора и се е отказалъ да изисква прѣдставлението му. Членъ 33 отъ публично административния правилникъ, за нарушението на който касатора се оплаква, дава право на прѣдприемача да иска *разваляното на договора*, по причина увеличение на цѣнитѣ, но такъвъ не е дадения случай. Настоящия искъ не е за разваляне на договоръ, *а е за загуби произлезли отъ увеличение на цѣнитѣ* и които загуби сѫ искани слѣдъ изпълнението на договора. Прочее, чл. 33 въ дадения случай е неприложимъ и не може да има нищо общо съ настоящето дѣло. Слѣдователно, сѫдътъ правилно е призналъ за неоснователно и второто основание, по което истецътъ е искалъ да се уважи искътъ му — основанието му, за че въ случая има „force majeure“, заради това и оплакванията на касатора, по този въпросъ, сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Петко Ивановъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 10 октомврий 1896 год., подъ № 270, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 67 — (419) — 14 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесеть и първий октомврий хилядо деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателств. чл. Ан. М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 212, по описътъ за 1899 год., на Тодоръ Вутовъ, отъ с. Бистрица, Вратчанска околия, съ Георги Боневъ, отъ Лакатникъ, за 122 л. и 20 ст., остатъкъ отъ полица.* — Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Боневъ, отъ с. Лакатникъ, прѣдявилъ искъ срѣщу Тодоръ Вутовъ, отъ с. Бистрица, за 122 лева, остатъкъ по полица. Искрецкия мирови сѫдия призналъ искътъ за доказанъ и го уважилъ. Апелиралъ отвѣтника прѣдъ Соф. окр. сѫдъ, който подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „прѣдявениятъ искъ отъ 122 л. 20 ст. е остатъкъ по полица отъ 12 юний 1895 год., подписана отъ отвѣтника, която полица първоначално е била за 275 лева 20 ст.; отвѣтника не отрича полицата, но твърди да е изплатилъ всичко по нея съ изключение на 3 лева 20 ст.; това си твърдѣние, обаче, нито прѣдъ мировия сѫдия, нито тукъ той съ нищо не го доказва, въ какъвто случай искътъ си остава основателенъ и постановеното по него рѣшение, слѣдва да се подтвърди“. Срѣщу това рѣшение Тодоръ Вутовъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Соф. окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 58 отъ гражд. сѫдопр., защото не му допустналъ съ свидѣтели да докаже, че е изплатилъ и остатъка отъ сумата по полицата, на основание на която е завѣдено настоящето дѣло.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на прокурора, за разрѣшение на това дѣло, взе въ съображение: Чл. 327 отъ гражданското сѫдопроизводство има слѣдующето съдържание: „Изпълнението на обязателства, установени съ писменни документи, не може да се доказва, съ свидѣтелски показания, *когато изплатената* сума надминава 200 лева“. Отъ съдържанието на този членъ явно става, че той прави едно само частично ограничение на доказателната сила на свидѣтелскитѣ показания, това ограничение се отнася само въ случаитѣ, когато обязателството е установено съ писменъ документъ и *изплатената* сума, срѣщу така установеното обязателство, надминава 200 лева. Въ всѣки други случай свидѣтелскитѣ показания се приематъ наравно съ другитѣ доказателства и независимо отъ сумата, която съставлява прѣдметътъ на здѣлката. Въ конкретния случай, отвѣтникътъ е искалъ съ свидѣтели да докаже, че срѣщу полицата отъ 12 юний 1895 год., той е изплатилъ сумата 122 л. 20 ст., която съставлява прѣдметъ на настоящето дѣло. Съ други думи казано, искано е да се докаже съ свидѣтели *изплащание, което не надминава 200 лева.* Такова изплащане, както се обясни по-горѣ, чл. 327 допуща да става и съ свидѣтели. Слѣдователно, сѫдътъ неосновно е отказалъ да допустне на отвѣтника съ свидѣтелски показания да докаже възраженията си, а съ това нарушилъ е казания чл. 327 и това нарушение е сѫществено, заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 19 февруарий

1899 год. подъ № 76, защото е нарушенъ чл. 327 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 68 — (421) — 14 ноемврий 1900 година. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I. Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесеть и първий октомврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 214, по описа за 1899 год., на Тодоръ Мирковичъ, отъ гр. Сливенъ, съ Господинъ М. Семовъ, отъ сѫщия градъ, за 454 л. и 45 ст., произходящи отъ заемъ и даване стока на вѣра.* Въ сѫдебното засѣдание странитѣ не се явихѫ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ искова молба, подадена на Сливенския мирови сѫдия на 13 юний 1898 год., Господинъ М. Семовъ, отъ гр. Сливенъ, е прѣдявилъ искъ противъ Тодоръ Мирковичъ, отъ сѫщия градъ, за 454 лева и 45 ст., произходящи отъ даване пари на заемъ и стока на вѣра. Казания мирови сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 7 августъ 1898 год., подъ № 1579, е удовлѣтворилъ иска на ищеца само за 30 лева, произходящи отъ даване стока на вѣра, а останалата часть отъ тоя искъ, за 424 л. 45 ст., произходящи отъ даване пари на заемъ, е отхвърлилъ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на ищеца Господинъ М. Семовъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че отъ разясненията, които даватъ и двѣтѣ страни днесь и прѣдъ мировия сѫдия се установява, че ищеца не е давалъ отвѣтнику въ наличность пари, а му е далъ марки на сума 424 лева, които марки ги е осрѣбрявалъ; че ищеца е билъ въ правото си да се противи на клѣтвата, прѣдложена нему прѣдъ мир. сѫдия въ смисълъ, че исковата сума произхожда отъ дадени пари въ наличность отвѣтнику, а не отъ марки и да не е полага (клѣтвата), тъй като въпросътъ, за който тя се прѣдлага, е разясненъ отъ самитѣ обяснения на ищеца. Прѣдъ видъ на сѫщитѣ тѣзи данни, мировия сѫдия е трѣбвало, по мимо всѣкакви клѣтви, да признае искътъ на ищеца за основателенъ, тъй като отвѣтника не оспорва обстоятелството, че ищеца е осрѣбрилъ даденитѣ отвѣтнику марки на сума 424 л., както това обстоятелство не се оспорва и днесъ, като се наблѧга отъ страна на П. Мирковичъ само на това, че маркитѣ сѫ били дадени съ знание, че ще играе на комаръ. Това послѣдньо възражение, освѣнъ, че не е доказано, но и да е вѣрно, Мирковичъ трѣбва да заплати ищецу онази сума, която послѣдния е далъ, като е осрѣбрявалъ сѫщитѣ онѣзи марки, които Мирковичъ е получилъ отъ ищеца. Дали Г. М. Семовъ е отговоренъ по углавенъ редъ, за гдѣто е давалъ на тогозъ на оногозъ марки за да играятъ въ хотела му, е въпросъ самостоятеленъ, не имѣющъ рѣшающе значение за изхода на настоящето дѣло. Обстоятелството, че ищеца не приелъ да положи клѣтвата въ смисълъ, въ какъвто отвѣтника му я прѣдложилъ, не е основание да му се отхвърли искътъ, тъй като той е билъ

въ правото си да я не приема, прѣдъ видъ на очевидната ѝ излишность, която произтича отъ обясненията на двѣтѣ страни прѣдъ мир. сѫдия". Водимъ отъ тия съображения, Сливенския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 12 декемврий 1898 г., подъ № 696, е отмѣнилъ рѣшението на мир. сѫдия и е удовлѣтворилъ напълно иска на ищеца Господинъ М. Семовъ. Срѣщу това рѣшение отвѣтника Тодоръ Мирковичъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, главно на това основание, че при издаването му Сливенския окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, съ това, че игнориралъ и не обсѫдилъ самопризнанието на ищеца, че иска му произхожда отъ марки, дадени за хазартна игра; 2) чл. чл. 24 и 27 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 491 отъ наказателния законъ, съ това, че присѫдилъ на ищеца исканата отъ него сума, при всичко, че отъ обясненията и на двѣтѣ страни се вижда, че причината на иска е хазартна игра, устроена отъ ищеца въ хотела му.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисъль: обтѫженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Споредъ смисъльта на постановленията на чл. 546 отъ закона за задълженията и договоритѣ, закона не дава право на искъ за плащане на дългъ, който е произлѣзалъ отъ изгубвание въ една игра, или пъкъ отъ заемъ, направенъ съ цѣль за игра у едно трете лице, което при това е знаяло за каква цѣль се прави заема. Отъ протокола, държанъ въ засѣданието на Сливенския градски мирови сѫдия по това дѣло на 7 августъ 1898 год., се вижда, че ищеца Господинъ М. Семовъ е призналъ, че часть отъ иска му, а именно сумата 424 лева и 45 ст., която е била отхвърлена отъ казания мирови сѫдия, а удовлѣтворена отъ Сливенския окр. сѫдъ, произхожда отъ даване на заемъ марки (които имали стойностьта на пари) за игра на комаръ, обаче казания окр. сѫдъ при разрѣшението на настоящето дѣло никакъ не е взелъ въ внимание това признание на ищеца, а така сѫщо и постановленията на горѣпривѣдения членъ отъ закона за задълженията и договоритѣ, а съ това свое дѣйствие сѫщия сѫдъ е нарушилъ постановленията на чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, който задължава сѫдилищата, при рѣшаванието на едно дѣло, да вематъ въ внимание всичкитѣ привѣдени по него обстоятелства, които иматъ значение за разрѣшаванието му и да съобразяватъ своитѣ рѣшения съ постановленията на дѣйствующитѣ закони; сѫщо е нарушилъ и чл. 546 отъ закона за задълженията и договоритѣ, който не дава право на искъ по заемъ, направенъ (съ знанието на заемодавеца) съ цѣль за игра. Върховниятъ Касационенъ Сѫдъ намира, че тия закононарушения сѫ сѫществени, тъй като допущането имъ е оказало влияние на самия исходъ на дѣлото, а при допущането на такива закононарушения, на обтѫженото рѣшение не може да се признае силата на сѫдебенъ актъ и то подлѣжи на отмѣнение по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 12 декемврий 1898 г. подъ № 696, защото сѫ нарушени чл. 107 отъ гражд. сѫдопр. и чл. 546

отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопр., да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 69 — (426) — 16 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на вторий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарь: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ членътъ Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 428, по описътъ за 1900 год., на Хаджи Кесаръ Хорозовъ, Недко Ив. Катранджиевъ, Петъръ С. Куюмджиевъ, Стефанъ Панчовъ и Ганчо Ив. Черневъ, отъ гр. Разградъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 11 мартъ 1900 год. подъ № 5, относително даденото имъ порѫчителство за бившия Разградски ковчежникъ Н. Цоневъ.* — Въ засѣданието се яви адвоката Бабаджановъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Разградския финансовъ началникъ, съ отношението си отъ 4 декемврий 1899 год. подъ № 11139, до Разградския окр. сѫдъ, като му прѣдставилъ прѣписъ отъ една декларация, едно порѫчителство за гаранция на бившия Разградски ковчежникъ Н. Цоневъ и прѣписъ отъ акта на финансовия инспекторъ, съ дата 25/29 ноемврий 1899 г., отъ които се виждало, че казания Цоневъ билъ злоупотрѣбилъ 25640 лева златни и 100 лева срѣбро, държавни пари, помолилъ да издаде въ полза на държавното съкровище нуждния изпълнителенъ листъ противъ порѫчителитѣ на Цоневъ. Порѫчителитѣ на Цоневъ отъ своя страна подали писменъ отговоръ до финансовия началникъ, въ който твърдятъ, че понеже имало заведено углавно дѣло противъ Цоневъ, то не можало да се издаде изпълнителенъ листь противъ тѣхъ, до като углавното дѣло не би се свършило. Разградския окр. сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 8 декемврий 1899 год. № 1447, станало въ распоредително засѣдание, оставилъ безъ послѣдствие искането на държавното съкровище, за издаване изпълнителенъ листъ, противъ порѫчителитѣ на Цоневъ, понеже имало заведено углавно дѣло противъ послѣдния и по което дѣло хазната можала да се яви като гражданска истца, та нѣмала право по охранителенъ редъ да иска изпълнителенъ листъ противъ порѫчителитѣ му. Недоволенъ отъ това опрѣдѣление на Разградския окр. сѫдъ, Разградския окрѫженъ управитель подалъ часна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) че отъ акта на финансовия инспекторъ Кацаровъ, който въ присѫтствието на други длъжностни лица, споменати въ акта, е прѣгледалъ прѣзъ 25—29 ноемврий 1899 год. смѣткитѣ на бившия Разградски ковчежникъ Недѣлко Цоневъ, се установява какво той злоупотрѣбилъ 25640 лева златни и 100 лева срѣбърни; че на края на тоя актъ самъ Н. Цоневъ собственорѫчно писалъ, че изложеното въ акта било вѣрно, нъ това направилъ не съ цѣль на злоупотрѣбление; 2) че съ порѫчителството съ дата 29 септемврий 1898 год. Недко Ив. Катранджиевъ, П. С. Куюмджиевъ, Гани Ив. Черневъ, Стефанъ Панчевъ и Х. К. Хорозовъ, всички изъ гр. Разградъ, сѫ порѫчителствували за Н. Цоневъ като Разградски ковчежникъ за 20.000 лева, като сѫ оставили

въ залогъ недвижимитѣ си имоти, изложени подробно въ това поржчителство; 3) че съгласно чл. 26 отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, когато въ касата на чиновника се окаже дефицитъ, или по негова вина се изгубятъ суми, безъ да се забѣлѣзва въ това умишлено злоупотрѣбление отъ негова страна, дефицита се удържа отъ наличната му гаранция, или се взисква отъ него, или поржчителитѣ, когато гаранцията е въ недвижими имоти. Ако въ послѣдния случай чиновника, или гарантитѣ не внесжтъ доброволно въ хазната изгубената сума, Финансовото Министерство се разпорѣжда да се събере сумата сждебнимъ образомъ, като се продадътъ часть, или всички заложени недвижими имущества. Че понеже Цоневъ, както и поржчителитѣ му, спомѣнати по-горѣ, не сж внесли доброволно сумата, която е липсала отъ Разградското ковчежничество, когато е билъ ковчежникъ казания Цоневъ, то държавното съкровище, чрѣзъ Разградското окр. управление, финансово отдѣление, има право да иска, съгласно цитирания по-горѣ членъ отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, отъ Разградския окр. сждъ, да му се издаде направо изпълнителенъ листъ срѣщу поржчителитѣ за да продадътъ заложенитѣ имъ имоти за събиране гарантираната отъ тѣхъ сума въ размѣръ на 20.000 лева. Както ипотекарния кредиторъ може да иска отъ сжда да му се издаде направо изпълнителенъ листъ по ипотечния актъ противъ длъжника, така сжщо и държавното съкровище може да иска направо изпълнителенъ листъ противъ поржчителитѣ, които сж заложили своитѣ недвижими имоти, като гаранция на единъ чиновникъ прѣдъ държавата, й това залагане не е друго, освѣнъ ипотекиране на недвижими имоти; 4) че факта, какво били секвестирани нѣкои имоти на Цоневъ и че държавното съкровище взело участие и въ углавното дѣло завѣдено противъ казания Цоневъ, като граждански ищецъ, за сжщата злоупотрѣбена сума и, слѣдователно, рѣшено било право да иска да събере сжщата сума и отъ поржчителитѣ му, това неможе да прѣчи на държавното съкровище да иска да събере отъ поржчителитѣ сумата, за която сж гарантирали, прѣдъ видъ ясното прѣдписание на чл. 26 отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ и прѣдъ видъ това съображение, че може би държавното съкровище неще може да се удовлѣтвори отъ продажбата само на имотитѣ на бившия ковчежникъ; 5) че просбата на Разградското окр. управление за издаване изпълнителенъ листъ и противъ Бончо Радановъ е неуважима, тъй като той лично е гарантиралъ за Н. Цоневъ, а не съ недвижими имоти и съ налични суми, затова въ отношение него управлението може да завѣде искъ прѣдъ надлѣжното сждилище на общо основание“, — съ опрѣдѣлението си отъ 11 мартъ 1900 год. № 5, отмѣнилъ опрѣдѣлението на Разградския окр. сждъ отъ 8 декемврий 1899 год. подъ № 1447 и вмѣсто него постановилъ: „1) да се издаде изпълнителенъ листъ на името на Разградския окр. управитель срѣщу поржчителитѣ на Недѣлчо Цоневъ, а именно: Петъръ С. Куюмджиевъ, Геню Ив. Черневъ, Х. Кесари Хорозовъ, Стефанъ Пенчевъ и Недко Ив. Катранджиевъ, всички изъ гр. Разградъ, за събиране отъ тѣхъ гарантиранитѣ имъ за него суми (20.000 л.) двадесетъ хиляди лева съ поржчителство отъ 29 септемврий 1898 год., като се продадж̌тъ означенитѣ въ него недвижими имоти, а искането му да се издаде изпълнителенъ листъ срѣщу Бончо Радановъ за 20.000 лева, тоже поржчитель

на Недѣлча Цоневъ, да остане безъ послѣдствие, и 2) осжжда сжщитѣ: Куюмджиевъ, Черневъ, Х. К. Хорозовъ, Ст. Панчевъ и Н. Ив. Кантарджиевъ да заплатятъ на държавното съкровище 16 лева за призовки и канцеларски берии". Срѣщу това опрѣдѣление Х. Кесаръ Орозовъ, Недко Ив. Катранджиевъ, Петъръ С. Куюмджиевъ, Стефанъ Панчевъ и Ганю Ив. Черневъ, всички изъ гр. Разградъ, сж подали касационна жалба въ Върховния Касационенъ Сждъ, въ която се оплакватъ, че Русенския апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 26 отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, защото призналъ, че държавата може да взема по охранителенъ редъ изпълнителенъ листъ срѣщу гаранциитѣ и тогава когато срѣщу чиновника е завѣдено углавно дѣло за злоупотрѣбление на сумата; 2) чл. 818 п. 5 отъ гражданското сждопроизводство, защото призналъ за подлѣжащъ на изпълнение актътъ съставенъ отъ финансовия инспекторъ Кацаровъ, когато подобни актове не сж изпълняеми и нигдѣ не е възложено отъ закона изпълнението имъ отъ гражданскитѣ сждилища; 3) 629 отъ гражданско сждопроизводство, защото счелъ за безспорно и подлѣжаще на изпълнение спрямо поржчителитѣ искането на държавата, когато сжщото това искане е спорно спрямо длъжника, срѣщу когото тя е заявила граждански искъ и защото не призналъ за отговоренъ спрямо държавата и Бончо Радановъ, поржчителството на който е много по-рано дадено отъ тѣхното.

Върховния Касационенъ Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обяснението на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) Чл. 26 отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ гласи слѣдующето: „Когато въ касата на чиновника се окаже дефицитъ, или по негова вина се изгубятъ суми, *безъ да се забѣлѣзва въ това умишлено злоупотрѣбление отъ негова страна*, дефицита се одържа отъ наличната му гаранция, или се изисква отъ него, или поржчителитѣ, когато гаранцията е въ недвижими имущества. Ако въ послѣдния случай чиновника, или гарантитѣ не внесжтъ доброволно въ хазната изгубената сума, Финансовото Министерство се разпорѣжда да се събере сумата сждебнимъ образомъ, като се продаджтъ часть, или всички заложени недвижими имущества". Отъ съдържанието на този членъ ясно се вижда, че цѣльта на законодателя е била да даде възможность на хазната по единъ бързъ и експедитивенъ начинъ, безъ да води процесъ, да си получи обратно сумата, която би се оказала, че липсва въ касата на единъ чиновникъ, като удържи дефицита отъ наличната гаранция на послѣдния, ако такава сжществува, или като продаде по сждебенъ редъ часть, или всички заложени имоти отъ чиновника, или отъ неговитѣ гаранти. Употрѣбеното изражение въ казания чл. 26 „безъ да се забѣлѣзва въ това умишлено злоупотрѣбление отъ негова страна", не може да се тълкува тъй както го разбиратъ касаторитѣ, а именно: че ако има умишлено злоупотрѣбление отъ страна на чиновника, хазната да нѣма право да иска реализирането на дифицита, до когато не се свърши углавното дѣло. Това тълкуване на чл. 26 отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, освѣнъ, че не е съгласно съ изричния смисълъ на този членъ, но и противорѣчи на чл. 28 отъ сжщия законъ, който казва, че ако дефицита, или изгубване сумитѣ, сж станали *вслѣдствие злоупотрѣбление отъ страна на отчет-*

ника, освѣнъ гдѣто се взискватъ въпроснитѣ суми, послѣдния се прѣдава на сждъ за углавно прѣстжпление. Отъ това слѣдва да се заключи, че когато се окаже дефицитъ въ касата на единъ чиновникъ, било че този дефицитъ е слѣдствие на умишлено злоупотрѣбление, било слѣдствие на проста вина на чиновника, хазната има право да иска да се удовлѣтвори за изгубената сума по редътъ прѣдвиденъ въ чл. 26 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ. Заради това Русенския апелат. сждъ, като е опрѣдѣлилъ да се издаде изпълнителенъ листъ противъ поржчителитѣ на бившия Разградски ковчежникъ Н. Цоневъ, не само не е нарушилъ чл. 26 отъ закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ, но се е напълно съобразилъ съ неговото съдържание. Прочее, оплакването на касаторитѣ, за нарушението на този членъ, е неосновтелно. 2) Оплакването на касаторитѣ. че актътъ съставенъ отъ финансовия инспекторъ не подлѣжи на изпълнение отъ гражданскитѣ сждилища, е тъй сжщо неосновательно, защото прѣдъ сждилищата по сжщество не е заявявано, че актътъ е погрѣшно съставенъ и защото изискването на дефицита става по силата на единъ законъ. 3) Факта, че хазната по углавното дѣло, завѣдено срѣщу Н. Цоневъ, за злоупотрѣбление на 25.740 лева държавни пари, фигурира като граждански ищецъ, не може да я лиши отъ правото, което й дава закона да иска по охранителенъ редъ издаването на изпълнителенъ листъ срѣщу поржчителитѣ за удовлѣтворение на взискането си. Колкото до това, че сждътъ не призналъ за отговоренъ спрямо държавата и Бонча Радановъ, поржчителството на когото било дадено много по-рано отъ поржчителството на касаторитѣ и това оплакване е неосновательно, понеже апелативния сждъ констатира въ рѣшението си, че гаранцията на Бончо Радановъ е лична, а не имуществена.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховния Касац. Сждъ **опрѣдѣлява:** частната касационна жалба на Х. Кесарь Хорозовъ, Недко Ив. Катранджиевъ, Петръ С. Куюмджиевъ, Стефанъ Панчевъ и Ганю Ив. Черневъ, срѣщу опрѣдѣлението на Русенская апел. сждъ отъ 11 мартъ 1900 год. № 5, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неосновтелна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 70 — (430) — 23 ноември 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховрния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвъртий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена М. Ташевъ *гражданско дѣло № 441, по описа за 1900 год., на С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ на Бр. Астарджиянъ и др., както и на И. Калевъ, срѣщу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 2 юний 1900 год.* Въ сждебното засѣдание отъ страна на бр. Астарджиянъ се яви адвоката С. Д. Бобчевъ, а отъ страна на конкурдатътъ на С. Ф. Вайсъ — адвоката Г. Орошаковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Фалитътъ на несъстоятелния *Соломонъ Ф. Вайсъ* е билъ приключенъ съ конкурдатъ отъ 9 септемврий 1899 год., съ тоя конкурдатъ фалиралиятъ Вайсъ и неговиятъ поржчитель се съгласили съ кредиторитѣ върху слѣдующето: Яко Моше Ма-

шияхъ се задължилъ *като поржчитель на несъстоятелния* да заплати на кредиторитѣ 15%. срѣщу което кредиторитѣ му отстжпватъ стоката на несъстоятелния. Обаче, Машияхъ (поржчителя) не заплатилъ тия 15%, защото и той, послѣ тая здѣлка, испадналъ въ несъстоятелность. Слѣдъ неговата несъстоятелность нѣкои отъ кредиторитѣ на Соломонъ Ф. Вайсъ поискали да се възобнови и несъстоятелностьта на Вайса, тъй както тѣ не били получили обѣщанитѣ 15% и срѣщу които тѣ се били съгласили да конкордиратъ. Софийския окр. сждъ призналъ тая жалба на кредиторитѣ за неоснователна. А Софийския апелативенъ сждъ *потвърдилъ* опрѣдѣлението на окр. сждъ, по слѣдующитѣ съображения: „частнитѣ тжжители И. Калевъ и С. Д. Бобчевъ, първия като синдикъ и кредиторъ по несъстоятелностьта на Ф. Вайсъ, а послѣдния като повѣреникъ на братя Астарджиянъ, обжалватъ протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сждъ отъ 20 януарий т. г., съ което той е отказалъ да въстанови несъстоятелностьта на С. Ф. Вайсъ на това основание, че слѣдъ извършването на конкордата межлу несъстоятелния Соломонъ Ф. Вайсъ и кредиторитѣ му, по който конкордатъ се съгласили щото Яковъ М. Мошияхъ, като вземе всичката стока на несъстоятелния, да плати 15% на кредиторитѣ, и че слѣдъ извършването на този конкордатъ Я. Моше Машияхъ е испадналъ тоже въ несъстоятелность, вслѣдствие на което, твърдятъ тѣ, — частнитѣ тжжители, трѣбва да се възобнови несъстоятелностьта на Соломонъ Вайсъ, понеже той не се е освободилъ отъ задължение. Това искане на частнитѣ тжжители не е уважаемо, *защото щомъ единъ* пжть по единъ договоръ между длъжника С. Вайсъ и кредиторитѣ му, — Вайсъ и кредиторитѣ му сж се съгласили щото първия да отстжпи всичкитѣ си стоки на поржчителя Яковъ М. Машияхъ, който да плати по 15% и кредиторитѣ сж приели това нѣщо, то съ силата на тоя договоръ бившия несъстоятеленъ С. Вайсъ се освобождава отъ по-нататъшни задължения спрямо кредиторитѣ и поржчителя му Машияхъ като е приелъ стоката и като се е задължилъ да плати 15% на кредиторитѣ, които се и съгласили съ това, то и съ силата на тоя договоръ, Вайсъ вече се е освободилъ отъ задължение спрямо своитѣ кредитори. Вслѣдствие на това, макаръ и кредиторитѣ сега да нѣматъ възможность да се удовлѣтворятъ, съгласно конкордата, защото и поржчителя Мишияхъ е обявенъ въ несъстоятелность, отъ това още не слѣдва, че Вайсъ отъ ново трѣбва да се обяви въ несъстоятелность. Кредиторитѣ му могжтъ, ако искатъ, да се присъединятъ въ масата по несъстоятелностьта на Машияха". Срѣщу това опрѣдѣление И Калевъ и бр. Астарджиянъ и др. подаватъ въ Върховния Касационенъ Сждъ, касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийския апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото далъ на конкордата такъвъ смисълъ, какъвто той нѣма и не може да има.

Въорховния Касационенъ Сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша объясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за разрѣшение на това дѣло, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че фалитътъ на Соломонъ Ф. Вайсъ е билъ приключенъ съ *конкордатъ* отъ 9 септемврий 1899 г. Въ тоя конкордатъ е казано,

че несъстоятелния Вайсъ и поржчителя му Яко Моше Машияхъ сж се съгласили съ кредиторитѣ по несъстоятелностьта, щото поржчитиля Машияхъ, *въ качеството му на поржчитель* да изплати на кредиторитѣ по 15% срѣщу вземанията имъ, като му се отстжпи всичката стока на несъстоятелния. Отъ това съдържание на конкордата явно става, че Яко Машияхъ дѣйствува *като поржчитель* на несъстоятелния Вайсъ, и, слѣдователно, до когато задължението не бжде изпълнено, до когато обѣщанитѣ проценти не бждатъ заплатени прямия длъжникъ не може да бжде освободенъ отъ отговорность. Прочее, Софийския апелативенъ сждъ като е призналъ, че само Машияхъ е отговоренъ за изпълнение на взетитѣ по конкордата задължения, и той е единственното отговорно лице спрямо кредиторитѣ, изпусналъ е изъ прѣдъ видъ качеството, въ което Машияхъ се е задължилъ и игнориралъ е юридическитѣ послѣдствия произтекающи отъ това задължение. Отъ друга страна конкордата е такъвъ договоръ, който може да бжде сключенъ само въ силата на закона, като задължава даже и кредитори, които не сж били съгласни да конкордиратъ. Слѣдователно, за послѣдствията отъ конкордата трѣбва да се прилагатъ правилата означени въ закона (чл. 804 отъ търговския законъ), никакви измѣнения тукъ сж неприемливи. Прочее, заключението на сждътъ, че съ сключването на конкордата участвующитѣ въ него кредитори сж имали намѣрение да освободятъ несъстоятелния отъ всѣкакви по-нататъшни задължения, като го замѣстятъ съ поржчителя, който да бжде едиственно отговорно лице за изпълнение задълженията по конкордата, е заключение, което противоречи не само на съдържанието на въпросния конкордатъ, но още и на естеството на тоя договоръ и съотвѣтствующитѣ законоположения. А съ това сждътъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора, че сждътъ далъ на конкордата такава сила и значение, каквато той нѣма и не може да има, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 2 юний 1900 год., защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроиаводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се испрати въ сжщия сждъ.

№ 71 — (433) — 21 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на седмий ноемврий хилядо и деветстотната год., въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: А. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ, въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 224, по описа за 1899 год., на Вълчинъ Георговъ, ж. отъ гр. Враца, съ Кото Пенчовъ и С-ие, за 571 левъ и 38 ст.* — Въ засѣданието се явиха: отъ страна на Вълчанъ Георговъ се яви адвоката А. Людскановъ, а отъ страна на Котю Ненчевъ — адвоката А. Радевъ.

Обстоятелствата сж: До Врачанския окол. мир. сждия било постжпило исково прошение отъ Вълчинъ Георговъ, противъ Кото Пенчовъ

и С-ие, и двамата отъ гр. Вратца, за 571 л. 38 ст., произходящи отъ неплатенъ доходъ за право кланье на добитъкъ. Въ исковото си прошение Георговъ излага, че прѣзъ 1898 год., той е билъ наелъ градския доходъ за право кланье на добитъкъ, съ условие да вземе по 2 ст. на кило отъ соватски добитъкъ, който се коли въ скотобойната, безъ главата, кожата и краката,. Прѣзъ сжщата година отвѣтницитѣ сж заклали 89 биволи, които възлизатъ на тяжесть 28,569 кгр., безъ кожата, главата и краката, отъ което слѣдва, че тѣ сж били длъжни да заплатятъ по 2 ст. на всѣки килограмъ, или 571 л. 38 ст., и понеже сж отказали да заплатятъ тази сума, ищеца моли да бждатъ осждени да му я заплатятъ, както и всичкитѣ разноски по дѣлото. Мир. сждия съ рѣшението си № 1098/98 г., е призналъ искътъ за доказанъ и впослѣдствие е осждилъ отвѣтната страна на исковата сума и разноскитѣ. Осждената страна подала апелативна жалба въ Вратчанския окр. сждъ, който като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ контракта, прѣдставенъ въ мир. дѣло, се вижда, че дѣйствително В. Георговъ е наелъ дохода за кланье добитъкъ за прѣзъ 1898 год. Така сжщо не се оспорява и константирано е, че К. Пенчовъ и С-ие сж заклали 89 бивола соватски въ скотобойната и тяжестьта имъ възлиза на 28,569 кгр. безъ главитѣ, кожитѣ и краката; 2) спорнитѣ точки по дѣлото сж, слѣдователно, тѣзи: а) дали отъ тѣглото трѣбва да се исключатъ освѣнъ кожитѣ, главитѣ и краката, сжщо и кокалитѣ, лойта и др., та отъ общата тяжесть на чистото мѣсо да се взема по 2 ст. на кило, или не и б) трѣбва ли да се събира сжщия приходъ и отъ мѣсото, което се консумира вънъ отъ градътъ? 3) По първата точка: а) контракта въ § 2 гласи „прѣдприемача ще има право да събира . . . . но безъ кожата, главата и краката и въ забѣл. соватски добитъкъ, който ще се коли въ скотобойната за пастарма и др. консерви, ще плаща по 2 ст. на кило; б) пунктъ 5 отъ чл. 109, който става чл. 85 отъ закона за измѣнение закона за градскитѣ общини гласи буквално сжщото. Това е материалния законъ, отъ когото ще трѣбва да се извадятъ основанията за да се дойде до едното, или до другото заключение. Нѣма никакво съмнѣние, че общия принципъ, който ще урѣжда материята е прокаранъ въ чл. 5 и забѣлѣжката не е нищо друго освѣнъ една притурка— закона гласи: „къмъ п. 5 се прибавя слѣдующето" — тълкуването, на която не може да става въ отдѣлность отъ самия членъ, на който тя прибавя една нова мисъль, споредъ чл. 5, отъ кланье добитъкъ за всѣкой кгр. се взема извѣстно число стотинки; това е общото правило, на което законодателя въ самия членъ поставя едно изключение, състояще се въ това, че при притеглянето тяжестьта на добитъка, тяжестьта на главата, краката и кожата се исключава. Споредъ общитѣ начала — eclеprio atrictissimé interpretationis est изключението се тълкува ограничително — трѣбва да се дойде до заключението, че други изключения отъ общата тяжесть на мѣсото освѣнь главата, краката и кожата, не могжтъ да се правятъ, слѣдователно, не ще се вземе доходъ отъ главата, краката и кожета. Това е значи общото правило, което съдържа горния членъ и да се допустне, че ще трѣбва да се изключатъ кокалитѣ и лойта, би било едно неправилно заключение, едно по горното съображение и друго, така, както е обикно-

вено случая при този начинъ на тълкуване — ще трѣбва да се влѣзе въ областьта на арбитрера и не ще се знае кждѣ ще трѣбва да се спрѣ съ изключенията. Ако се допустнеше, че трѣбва да се изключаватъ лойта и кокалитѣ, защо да се не иде по нататъкъ и да се твърди, че бъбрецитѣ, дробоветѣ (бѣлия и черния) сърдцето и пр. ще трѣбва така сжщо да се изключатъ. Ето защо споредъ общитѣ правила на тълкувания такива случаи, изключаватъ се само онѣзи прѣдмети, които законодателя изрично изключава. Другъ бѣше случая ако това изключение е примѣрно, а не изброително, изчерпателно, както е въ случая. Това е значи общото правило и съ прибавката на забѣлѣжката, това правило никакъ не се измѣнява. Съ послѣдната се прибавя, че на мѣсто да се взема 5 ст. за соватски добитъкъ, който се коли въ скотобойницитѣ за пъстърми и др., се взема по 2 ст. на кгр. Тази забѣлѣжка измѣнява само стойностьта на приходътъ, безъ да прави нѣкои други изключения; ще трѣбва, слѣдователно, да се прибѣгне къмъ чл. 5, на който тя е прибавена, за да се види какви части трѣбва да се изключатъ изъ общата тяжесть, по който начинъ ще се дойде до сжщото заключение, че отъ мѣсото се изключаватъ главитѣ, кожата и краката. Слѣдователно, по първата точка, не трѣбва да се изключаватъ кокалитѣ, лойта и др. (затж кой би помислилъ че при клането на агнетата, козитѣ и пр., лойта кокалитѣ и пр. ще трѣбва да се изключатъ и отъ останалата тяжесть ще слѣдва да се взема по 2 ст. на кило); 4) по втората точка каза се, че чл. 5 съдържа общото правило. Въ него е постановено, че само отъ този добитъкъ се събира приходътъ, мѣсото на който се консомира въ градътъ. Рационално противното е невъзможно. Този данъкъ е единъ отъ тъй нареченитѣ косвени данъци и се налага отъ общината. Като се налага, общината го събира отъ членовитѣ си косвено, защото съ това се повишава стойностьта, за което се и нарича косвенъ данъкъ — не се събира направо отъ всѣкой членъ на общината, а косвено чрѣзъ налагане съ данъкъ самитѣ прѣдмѣти, въ който случай цѣната имъ се повишава. Щомъ такова е естеството на тѣзи данъци, излиза, което е и рационално, че общината не може да събира този данъкъ, освѣнъ отъ членоветѣ на своята община и закона като се е съобразилъ съ това естество на данъка, постановилъ е, че той се събира отъ добитъкътъ, месото на който се консомира въ градътъ. Слѣдователно. не се събира отъ онова, което се консомира вънъ отъ градътъ. Инакъ би значило, че общината ще събира данъкътъ и отъ жителитѣ, които не сж членове на сжщата община. Това като е така, забѣлѣжката ни най-малко измѣнява общото правило. Всичко, което тя съдържа, както се каза, е, че намѣсто 5, или 10, събира се по 2 ст. отъ соватския добитъкъ. Така щото трѣбва да се дойде да заключение, че отъ пастърмата, както е въ случая, която се е консумирала вънъ отъ градътъ, не се събира този доходъ; 5) свидѣтелитѣ Дино Катерининъ, Коцо Илиевъ. Лало Цаковъ, Иванъ Рашовъ и Ив. Пеневъ, разпитани прѣдъ мир. сждия, твърдятъ, че тѣ сж закарали 2690 кгр. пастарма вънъ отъ градътъ. Не се оспорява, че едно кило пастарма е равна на 3 кгр. месо, слѣдователно, като се извадятъ отъ 28,569 кгр. 8,070 консомирани вънъ отъ градътъ, оставатъ 20,499 кила, отъ които ще трѣбва да се събере данъкъ по 2 ст.—равно на 409 л. и 98 ст. Така щото излиза,

че искътъ ще трѣбва да се признае за доказанъ само въ размѣръ на 409·98, като се конпенсиратъ разноскитѣ съобразно съ доказаната часть на искътъ — отвѣтницитѣ ще трѣбва да заплатятъ 15·33 лв. разноски въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си отъ 12 мартъ 1899 год. № 64, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Вратчанския окол. мир. сѫдия отъ 13 ноемврий 1898 год. № 1098, като осѫжда Кото Пенчовъ и С-ие, отъ гр. Вратца, да заплати на Вълчинъ Георговъ, отъ с. градъ, (409·98) четири стотинъ и деветь лева и 98 ст. право за кланье на добитъка върху 20,499 кила месо, както и (15·33) петнадесеть лева и 33 ст. сѫдебни и по водене дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". Това рѣшение Вълчанъ Георговъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касац. жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 85 отъ закона за градскитѣ общини и 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото призналъ че за изнесената и продадена вънъ отъ района на града отъ Кота Г. Пенчовъ пастарма не трѣбва да взема 2 ст. и го освождава отъ сумата 162 л. II) чл. 136 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото неприсѫдилъ законната лихва и защото не му присѫдилъ разноскитѣ по воденето на дѣлото въ двѣтѣ инстанции.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) Пунктъ 5 на чл. 109, който става чл. 85, опрѣдѣля, че отъ клане добитъкъ (на който месото се консомира въ града) взема се до 5 ст. Къмъ тоя пунктъ се прѣбавя забѣлѣжката, че когато се коли въ скотобойницитѣ соватски добитъкъ за пастарма и други консерви, плаща се до 2 ст. на кгр. Понеже бѣлѣжката не е нищо друго, освѣнъ да прѣдвиди, че за консервитѣ се заплаща по-малко, отъ колкото за обикновенното месо, то тая такса (2 ст.) трѣбва да се заплаща само тогава, когато консервитѣ се консомиратъ въ района на града, а не и когато се изнася на вънъ, както е въ настоящия случай и както правилно е погледналъ на въпроса окр. сѫдъ, като е освободилъ отвѣтника по дѣлото отъ заплащането на 162 лева. Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване на касатора е неоснователно. 2) Отъ исковото прошение, както и отъ мир. производство, се вижда, че касатора е искалъ осѫждането на отвѣтникътъ и на лихвата на исковата сума, между тѣмъ, отъ рѣшението не се вижда сѫдътъ да се е произнесълъ по тоя въпросъ, а това съставлява нарушение на чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство. 3) Третото оплакване на касатора, за че сѫдътъ не му присѫдилъ разноскитѣ на дѣлото въ двѣтѣ инстанции, е неоснователно, понеже въ послѣдното съображение на потѫжепото рѣшение, сѫдътъ говори за разноскитѣ, а и въ дизпозитава на рѣшението е казано за такивато разноски.

На основание на изложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 12/III 99 г. № 64, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни, само по отношение на неприсѫденитѣ лихви, а останалата часть отъ рѣшението да остане въ сила, дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане.

№ 72 — (434) — 21 ноемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седмий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретарьтъ: Валилъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора: Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 455, по описътъ за 1900 година, на Ана Кодова, за себѣ си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ иеромонахъ Евгений Рилски, за 1447 лева и 60 ст., произходящи отъ постройка на кѫща.* — Въ сѫдебното засѣдание се явя Ана Кодова съ повѣреника си Петъръ Абрашевъ, а отъ страна на иеромонахъ Евгений Рилски, се яви адвоката В. Балджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иеромонахъ Рилски, житель отъ гр. София, прѣдявилъ искъ срѣщу наслѣдницитѣ на покойния Хр. Кодовъ, за 3169 лева и $27^1/_2$ стотинки, произходящи отъ направа на кѫща и дадени пари въ брой. Софийския окр. сѫдъ уважилъ искътъ въ размѣръ на 2052 лева. Апелирали и двѣтѣ страни прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение въ полза на ищеца. Това рѣшение на апелативния сѫдъ е било отмѣнено отъ Върховния Касационенъ Сѫдъ, за нарушение на чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство. При второто разглеждане на дѣлото отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, послѣдния, за разрѣшението му, взелъ въ съображение слѣдующето: „1) ищеца, на основание едно пълномощно, съ дата 15 юлий 1890 год., дадено му отъ наслѣдодателя на отвѣтницитѣ, е направилъ една кѫща съ кухня и други постройки, за смѣтка на сѫщия наслѣдодатель, отъ които постройки едни е свършилъ, до дѣто е билъ живъ довѣрителя му, който е починалъ на 1 юлий 1890 год., а други послѣ смъртьта му, и като прѣдставлява една стѣтка (стр. 58, I ст. дѣло), отъ която се вижда, че е похарчилъ 8103 лева $67^1/_2$ ст., срѣщу тази сума получилъ 5434 л. 40 ст., остава да взема още 2669 л. $27^1/_2$ ст., освѣнъ това далъ е, по заповѣдь на наслѣдодателя, на жена му 500 л., а всичко иска 3169 лева $27^1/_2$ ст., които доброволно не му плащатъ, за това молилъ да се осѫдятъ за заплащането; 2) отвѣтницитѣ (отъ тѣхъ сѫ апелирали само Ана Кодова за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си 2 дѣца и Рада Хр. Кодова) въ първата инстанция, чрѣзъ повѣреника си, сѫ признали иска на ищеца за сума отъ около 7500 лева (глед. I ст. дѣло 112), а въ втората инстанция, чрѣзъ други повѣреници, стѫпватъ на друга почва, като заявяватъ, че признаватъ само това отъ иска, което е направено прѣзъ врѣме, когато е било въ сила пълномощното му, дадено отъ наслѣдодателя имъ и то въ размѣръ на сума 5098 лева, за каквато сума е билъ извѣстенъ той, наслѣдодателя имъ, понеже е живѣлъ въ Цариградъ, съ писмото на една отъ наслѣдницитѣ — Мария, съ съгласието на ищеца, че ще строи кѫщата съ другитѣ ѝ постройки, а слѣдъ смъртьта му, понеже паднало пълномощното, то ищеца, прѣдъ видъ че е имало малолѣтни, трѣбвало е да спрѣ работата, и каквото повече работи, да го върши съ съгласието на настойника имъ, каквото не е направилъ, за туй похарченитѣ повече слѣдъ смъртьта, не признаватъ, макаръ даже и да е дѣйствувалъ като negatiorum gestor, защото такъвъ институтъ не е билъ прѣдвиденъ въ тогавашния въ сила зиконъ „мюджелето“ (тур. гр. законъ), но ако се приеме даже да е дѣйствувалъ и като negatiorum gestor, то

може да се уважи тази часть отъ иска му, която е изразходвана само за нужднитѣ постройки и работа, за туй приематъ, че за кухнята е трѣбвало да се похарчи само 400 лева, а не 1300 лева, както е направилъ, освѣнъ това, не трѣбвало да прави огради, калдрѫми и други подобни, защото не сѫ били отъ сѫществена необходимость, така щото, като се приематъ всичкитѣ имъ възражения за основателни, тѣ считатъ, че сѫ вече издължени съ полученитѣ отъ него (ищеца) 5434 л. 40 ст. Признаватъ, че сѫ получили 500 лева, но ги повърнали, за което прѣдлагатъ рѣшителна клѣтва на ищеца, че не си ги е приелъ обратно, който я приелъ и положилъ. Освѣнъ това възражение отвѣтницитѣ-апелатори правятъ и друго, а именно, понеже се искатъ отъ тѣхъ пари за направата на кѫщата и дадени пари въ заемъ, искове отъ разни основания, на основание чл. 192 отъ гражданското сѫдопроизводство, искатъ прѣкращение на дѣлото, обаче това си възражение, освѣнъ дѣто не сѫ поддържали прѣзъ течение на процеса и не подържатъ и при рѣшаване на дѣлото, но и да се поддържа, не може да бѫде уважено, защото иска не е отъ двѣ основания, понеже се състои отъ дадени пари въ заемъ за постройката на кѫща и дадени пари въ заемъ за драги нужди, основание едно и сѫщо: „дадени пари въ заемъ на довѣрие"; 3) прѣзъ врѣмето, когато пълномощното е било въ сила, което се приема, както отъ възиваемитѣ, тъй и отъ сѫда, за редовно, давающе право на ищеца да построи кѫщата, отъ показанията на свидѣтеля Георги Томчевъ (разпитанъ въ I и II инстанции) се установява, че до смъртьта на наслѣдодателя, опълномощителя на ищеца, кѫщата е била изкарана съвършенно, което обстоятелство признаватъ отвѣтницитѣ, а не сѫ били правени още: кухня, нужници, дърварникъ, не билъ прѣчистенъ и заграденъ двора, не е било направено калдрѫма и още построената кѫща не била боядисана и печки не е имало още. Слѣдователно, установява се и се доказва иска на ищеца, за постройката на кѫщата, въ това ѝ положение, додѣто е билъ живъ опълномощителя, размѣра на който е 4410 лева (въ сѫщность 4100 лева, но 300-та лева ищеца ги е миналъ въ смѣтката си и ги е получилъ), но трѣбва да се уважи иска на ищеца още за 275 л. 30 ст., които е похарчилъ за кѫщата прѣзъ врѣмето, когато е било въ сила пълномощието и който доказва съ документи при дѣлото, а именно: за написване плана за кѫщата, скица, ипотекарнитѣ разноски, изваждане крѣпостенъ актъ и осигуряването ѝ на „Балканъ". Слѣдователно, иска му отъ 4410 лева + 275 лева 30 ст. = 4685 лева 30 ст., е напълно доказанъ; 4) слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя, Хр. Кодовъ, устанвявва се, че ищеца, освѣнъ свършеното, което до сега бѣше прѣдметъ на оцѣнение, извършилъ е за кѫщата и други работи, напр. направилъ е кухня, нужници, дърварникъ, заградилъ двора на кѫщата, плащалъ лихви на разни мѣста за вземени пари взаимнообразно за постройката на кѫщата и др., които е изложилъ въ смѣтката си (стр. 58 I ст. дѣло), които разходи отвѣтницитѣ не признаватъ, защото, както се каза по-първо, ищеца не е ималъ права да ги прави слѣдъ смъртьта на опълномощителя си (гледай п. 2). Обаче този възгледъ на отвѣтницитѣ сѫда не може да приеме, макаръ и да не е сѫществувалъ тогава института за negatiorum gestor, защото, ако ищеца е направилъ нѣщо полезно за отвѣтницитѣ —

малолѣтнитѣ, — то не може да му се отнѣме правото да дири отъ тѣхъ за това, което е направилъ за тѣхна полза, тъй като, ако тогава не е прѣдвиждалъ закона института negatiorum gestor,то, принципъ на гражд. право е (приема се), че „никой не може да се обогатява на чужда смѣтка“, само че това право за ищеца, прѣдъ видъ малолѣтнитѣ, е толкова ограничено, щото не трѣбва да се счита задължително направеното за тѣхъ въ случая отъ ищеца, обикновеното, необходимото, луксозното, а не и най-необходимото, безъ което не е било възможно въ никой случай, а като е тъй, сѫда намира, че между направеното послѣ смъртьта на опълномощителя, ищеца да е *направилъ и най-необходими нѣща, които не може да не му се зачетътъ при рѣшаване дѣлото по иска му*, прѣдъ видъ, както се каза, на принципътъ въ гражданското право, „никой не може да се обогатява за чужда смѣтка“, за туй ще трѣбва да се прѣцѣнятъ които сѫ най-необходими били, и то като се гледа оцѣнката имъ не по смѣтката на ищеца, а по оцѣнката на вѣщитѣ лица (стр. 94, I ст. дѣло); 5) една отъ главнитѣ спорни постройки е кухнята, за която ищеса иска 1305 лева, а отвѣтницитѣ намиратъ, че не е била нужна, или най-много, което трѣбвало да платятъ за нея, е сумата 400 лева, а послѣ идатъ заграждането на двора, калдрѫма, очистване на двора и лихвитѣ на „Балканъ“ и други лица и пр. Вѣщото лице, въ рапорта си, както и устно обяснява, като има прѣдъ видъ, че кѫщата е правена за едно сѣмейство, което да живѣе въ горния етажъ, а въ долния да има кухня, дърварникъ и другитѣ потрѣбности, намира, че кухнята е била луксозна, а ако би да се е направила, можало е да се гради отъ дъски само, и още намира, че можало и безъ да се загради двора, безъ да има калдрѫмъ и пр. Обаче сѫда не се съгласява съ мнѣнието на вѣщото лице (чл. 471 гражд. сѫдопр.), въ прѣдъ видъ, че въ кѫщата сѫ живѣли двѣ сѣмейства, а именно, въ долния етажъ живѣла отвѣтницата съ дѣцата си и сега живѣе, а горния е даванъ подъ наемъ, което се подтвърдява отъ свидѣтеля Томчевъ, който казва, че като се изкара кѫщата, въ горния етажъ влѣзоха кираджии, а въ долния, отвѣтницата съ дѣцата си и сѫ получавали наемъ отъ горния етажъ отъ 50—80 лева мѣсечно, а ако бѣше направена кухнята и нужника отъ дъски само, то никога не можеше да се вземе само отъ горния етажъ такъвъ наемъ, когато наемателя ще се ползува отъ кухня студена, както и нужникъ. Тѣзи съображения вадятъ сѫдиитѣ, защото и тѣ живѣятъ, или сѫ живѣли подъ наемъ въ кѫщи, и знаятъ какво може да се плаща за кѫща съ топълъ и загатанъ нужникъ и кухня и обратно; сѫщитѣ съображения прави сѫда и за заграждането и прѣчистяне на двора, направа калдрѫмъ, за боядисване на кѫщата, както и за направа на печкитѣ, които постройки и намира за най-необходими, така, както сѫ направени, само че оцѣнението имъ трѣбва да се прѣсмѣтне по протокола за оцѣнката имъ отъ вѣщитѣ лица, а не по смѣтката, а като е така, иска на ищеца е уважителенъ въ тази му часть, за 1554 лева (кухнята 1000 лева, боядисване 180 лева, печки 120 лева, калдрѫмъ 54 лева, заграждане на двора 150 лева, прѣчистяне двора 50 лева). Наистина, вѣщото лице би било право съ мнѣнието си, ако живѣеше въ кѫщата само едно сѣмейство, но ако бѣше така, нѣмаше да се получи наемъ отъ горния етажъ

до завѣждане на процеса 782 л. 40 ст., като съвременно живѣятъ въ долния отвѣтницата съ дѣцата си, а като е било инакъ, най-необходими сж били тѣзи постройки и прѣправки, и то за въ полза именно на малолѣтнитѣ; че това е било така, се подтвърдява и отъ повѣдението на другитѣ двама отвѣтници, именно Мария и Никола, които сж съзнавали ползата за тѣхъ си и за малолѣтнитѣ, защото едната, Мария, е признала иска на ищеца напълно и другия е останалъ доволенъ отъ рѣшението на окр. сждъ, та и самата отвѣтница-майка е съзнавала това положение, като е влѣзла да живѣе въ долния етажъ, а горния да се дава подъ наемъ, за изплащане на дълговетѣ, който горѣнъ етажъ не би далъ такъвъ наемъ, ако нѣмаше и другитѣ прѣстройки и поправки. Независимо отъ това, всичкитѣ тѣзи обстоятелства сж се признавали отъ отвѣтницитѣ въ първата инстанция, а сега се отказватъ, ако не и категорически. Остава сега сумата за дадени лихви. Сжда намира за доказано и уважително, че отвѣтницитѣ ще трѣбва да заплатятъ платенитѣ лихви отъ ищеца за тѣхна смѣтка само на Банката въ размѣръ на 986 л. 70 ст., защото тѣхния размѣръ се доказва съ удостовѣрение отъ Банката, сжщо и признаването имъ отъ отвѣтницитѣ. Другата сума за лихви, дадени на разни лица, както и други разходи, направени отъ ищеца, сжда не може да уважи, защото не се прѣдставляватъ убѣдителни доказателства, прѣдъ видъ че сж правени за малолѣтни и нѣкои отъ тѣхъ сж луксозни и прѣцѣнени за повече отъ колкото сж стрували, като за най-необходими, която сума възлиза на 877 л. 67½ ст. Остава сега перото отъ 500 л., което се признава, че е взето отъ отвѣтницата, а неповърнато, доказано съ рѣшителна клѣтва; 5) отъ всичко изложено до сега, сжда намира, че иска на ищеца е доказанъ само за 7720 л. (тукъ се разбира отъ общата изразходвана сума), а недоказанъ за 877 л. 67½ ст., отъ който, доказанъ искъ, като се извди сумата, която е получена срѣщу него, 5434 лева 40 ст., остава да дължатъ всички наслѣдници 2291 л. 60 ст., отъ която сума, като се извади тази, на която сж осждени другитѣ отъ отвѣтницитѣ, които не сж апелирали, остава апелаторитѣ да заплатятъ на ищеца сумата 1447 л. 60 ст., раздѣлена помежду имъ, споредъ размѣра на наслѣдственитѣ имъ части, за туй и въ такава смисълъ трѣбва да се видоизмѣни рѣшението на окр. сждъ; 6) искането на ищеца за лихви на капитала е законно, затова трѣбва да се уважи и то отъ завѣждането на процрса до изплащането; 7) понеже една часть отъ иска се уважава и друга отхвърля, то слѣдва разноскитѣ по дѣлото, каквито и двѣтѣ страни искатъ, като се опрѣдѣлятъ да се компенсиратъ", — съ рѣшението си отъ 10 юний 1900 год. № 76, опрѣдѣлилъ: видоизмѣнява рѣшението на Софийския окр. сждъ, отъ 12 септемврий 1897 год. подъ № 376, *така:* осжжда наслѣдницитѣ на покойния Христо Кодовъ, а именно: жена му, Ана Хр. Кодова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, Христина и Олга, Рада Хр. Кодова, по мжжъ Г. Кертева, първитѣ отъ гр. София, а послѣднитѣ отъ гр. Търново, да заплатятъ на иеромонахъ Евгений Рилски, отъ гр. София, 1447 л. 60 ст., заедно съ лихвитѣ имъ отъ 11 февруарий 1894 г. до изплащането по 10%, разпрѣдѣлени така: да платятъ Ана 206 лева 80 ст., а Олга, Христина и Рада по 413 лева 60 ст., а останалата часть отъ иска на ищеца към сжщитѣ се отхвърля

Другата часть отъ рѣшението, касающе се до другитѣ наслѣдници, именно: Мария и Никола, си остава въ сила, като ще заплатятъ на ищеца, първата 576 лева, а вторият 268 лева. Осжжда апелаторитѣ, Ана Кодова, за себе си и като настойница на дѣцата си, да заплатятъ на ищеца още сждебни и по водене на дѣлото разноски, сто и дванадесеть (112) лева, на експертитѣ: Юрданъ Джумалиевъ, Иванъ Андрѣевъ и Н. Фархи, отъ гр. София, по 15 лева, а кога станатъ състоятелни, да внесатъ въ хазната за сждебни и канцеларски берии, шестдесетъ и два (62) л., всички за двѣтѣ инстанции". — Срѣщу това рѣшение Ана Кодова за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния Касационенъ Сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сждътъ нарушилъ чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото неправилно приложилъ принципа, че „никой нѣма право да се обогатява на чужда смѣтка" и неправилно е призналъ, че малолѣтнитѣ въ случая сж се ползували отъ извършенитѣ отъ ищеца работи, слѣдъ смъртьта на Кодова.

Върховния Касационенъ Сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е призналъ за доказано, че кжщата, за която ищецътъ е билъ упълномощенъ да я построи, била е довършена още прѣзъ живота на упълномощителя Кодовъ, а слѣдъ неговата смърть, пълномощникътъ (ищецътъ) е правилъ кухня, дърварникъ, ограда и др. добавъчни работи. При това сждътъ е призналъ, че съ смъртьта на Кодова пълномощното на ищеца е паднало и че той нито въ качеството си на пълномощникъ, нито като negatiorum gestor може да иска стойностьта на извършенитѣ слѣдъ смъртьта на Кодова работи; но при все това, часть отъ искътъ е уваженъ, *на основание принципа, че „никой нъма право да се обогатява на чужда смътка"*, а ищецътъ билъ извършилъ нѣкои отъ най-необходимитѣ работи, които сж били въ полза на наслѣдницитѣ на Кодова, и за тѣхъ, казва сждътъ, трѣбва да му бжде платено, съгласно цитираниятъ принципъ. По-нататъкъ, въ рѣшението си, сждътъ обсжжда извършенитѣ отъ ищеца работи слѣдъ смъртьта на Кодова, и за тѣзи отъ тѣхъ, които е призналъ като необходими за тѣхъ, присжжда на ищеца извѣстно възнаграждение. Независимо отъ въпроса, заведено ли е било настоящето дѣло на това основание, по което то е било разрѣшено отъ апелативния сждъ, отъ изложеното по-горѣ явно става, че така нарѣчената акция *de in remverso* е единственото основание на сждътъ, за да уважи часть отъ искътъ. Тая акция de in remverso прѣдполага самоволно вмешателство въ чужди дѣла, отъ което вмешателство е произлѣзла полза за извѣстно лице, което, по принципа на справедливостьта, трѣбва да обѣзщети управляющето лице съ това, съ което се е обогатило на неговъ гърбъ. Прочее, за да може да бжде уваженъ единъ искъ, който има основанието си въ тая акция, трѣбва безусловно да бжде доказано, че собственикътъ е извлѣкълъ *полза* отъ дѣйствията на ищеца, и само тая полза трѣбва да се смѣта при опрѣдѣление на обѣзщетението, което ще се заплати на ищеца. Всичкитѣ други съображения, напримѣръ: за необходимостьта на извѣстни работи, които, като най-необходими и самиятъ стопанинъ би ги направилъ и пр. и пр., не даватъ право на *искъ по акцията* „de in rem-

verso“, освѣнъ ако бѫде констатирано, че е извлѣчена полза, *и само размѣрътъ на тая извлечена полза,* а не дѣйствително изразходваната сума, може да бѫде основателно искана. Обаче, въ дадения случай, Софийския апелативенъ сѫдъ, като е разрѣшилъ дѣлото по акцията „de in remverso“, не е констатиралъ, малолѣтнитѣ (наслѣдницитѣ на Кодова) извлѣкли ли сѫ въ дѣйствителность нѣкаква полза отъ извършенитѣ отъ ищеца за тѣхна смѣтка работи и въ какъвъ размѣръ. Обстоятелството, че извѣстни работи сѫ необходими, още не включава въ себе си и реализирана полза, както това погрѣшно мисли апелативния сѫдъ. При даденитѣ обстоятелства, за да се признае, че малолѣтнитѣ сѫ реализирали полза, за която трѣбва да обѣзщетятъ ищеца, послѣдниятъ трѣбваше да докаже, че вложенитѣ отъ него капитали за добавъчнитѣ работи, сѫ поставили кѫщата въ положение да дава такъвъ доходъ, който не само да покрие всичкитѣ разходи и лихви, но още да остане за отвѣтника чиста печалба такава сума, каквато безъ тая поправка той не би ималъ; та срѣщу тая полза, която отвѣтникътъ е извлѣкалъ безпричинно, той (ищецътъ) да има право на обѣзщетение. А въ отсѫтствието на тия данни, не може да се признае, че ползата правилно е констатирана и че нейния размѣръ правилно е опрѣдѣленъ. Прочее, явно става, че въ дадения случай сѫдътъ като не е констатиралъ сѫществуването на елементитѣ, необходимо нужни за приложението на принципа по акцията „de in remverso“, не е ималъ право на това основание да уважи искътъ, а кото е направилъ това, нарушилъ е чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено, заради това, оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 10 юний 1900 г. подъ № 76, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 73. — (458). — 2 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на осемнадесетий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хрито Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кириль Кириловъ при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 449, по описа за 1900 год.; на А. Франгя, повѣреникъ на Белгийската фирма Касъ и Ликенсъ, съ Алеко Шишмановъ, за 5333 лева 34 ст.* Въ сѫдебното засѣдание се яви Алеко Шишмановъ съ повѣренцитѣ си: К. Серафимовъ и Илия Вълчовъ, и А. Франгя съ П. Абрашевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: На 24 ноемврий 1897 год. Алеко Шишмановъ е прѣдявилъ искъ прѣдъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, за 18333 лева зл., срѣщу фирмата Касъ и Ликенсъ, Белгийски подданици и прѣдприемачи на постройката на Бургазското пристанище, затова, че като се условилъ съ нея съ писмо отъ 8/20 юлий 1894 год. да бѫде нейнъ прѣдставитель въ София и да защищава интереситѣ ѝ въ всичко, каквото се отнася до наетото отъ сѫщата прѣдприятие, до окончателното свър-

ване на работитѣ по послѣдното, срѣщу едно възнаграждение отъ 1000 л. мѣсечно, тя казаната фирма безъ всѣкакви основания го уволнила отъ занимаемата му длъжность съ писмо отъ 10 юлий 1897 год., безъ да му заплати каквото и да било възнаграждение за отъ 20 сѫщия мѣсецъ нататъкъ, за това е молилъ сѫдътъ да я призове и осѫди да му заплати условното възнаграждение отъ 1000 лева на мѣсецъ, начиная отъ 20 юлий 1897 год. до 31 януарий 1899 год., дата до която щѣли да се продължатъ работитѣ по прѣдприятието, т. е. да му заплати 18333 лева зл., заедно съ лихвитѣ и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Софийския окр. сѫдъ разгледалъ това дѣло на 3 май 1899 год. и съ рѣшението си отъ 28 сѫщия мѣсецъ и година подъ № 150, е отхвърлилъ, като неоснователенъ, искътъ на ищецътъ А. Шишмановъ. Недоволенъ отъ това рѣшение на Софийския окр. сѫдъ, ищецътъ Алеко Шишмановъ, е подалъ срѣщу него апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че фирмата Касъ и Ликенсъ е условила прѣзъ мѣсецъ юлий 1894 год. ищецътъ за нейнъ прѣдставитель въ София за да защищава интереситѣ ѝ въ всичко, каквото се отнася до наетото отъ нея прѣдприятие — постройката на Бургазския портъ, съ мѣсечна заплата 1000 лева до „свършването на работитѣ", това не се оспорва, напротивъ се признава и отъ двѣтѣ страни, а отъ размѣнената между тѣхъ кореспонденция, а главно отъ двѣтѣ имъ взаимни писма съ дата 8/20 юлий 1897 год. и двѣтѣ. Въпросътъ по настоящето дѣло се заключава въ това: могла ли е спомѣнатата фирма, слѣдъ като е ангажирала ищеца за свой прѣдставитель, за цѣльта, за което се спомѣна, да го уволни въ послѣдствие прѣди свършването на работата по прѣдприятието, и като го е уволнила съ писмото си до него отъ 10 юлий 1897 год., длъжна ли е да му заплати извѣство обѣзщетение въ видъ на врѣди и загуби и колко? Условието което странитѣ по дѣлото сѫ сключили по между си съ писмата си отъ 8/20 юлий 1894 год. и по силата на което фирмата Касъ и Ликенсъ прави ищецътъ свой прѣдставитель въ София за да защищава интереситѣ ѝ въ всичко, което се отнася до прѣдприятието на Бургазското пристанище, срѣщу едно възнаграждение отъ 1000 лева мѣсечно, е договоръ по пълномощие, а не договоръ за наемъ на работа, въ който послѣденъ случай, лицето което наема свойте услуги като дѣйствува за смѣтка на оногози, комуто ги наема, не дѣйствува отъ негово име *нито го прѣдставлява*. Спорѣдъ чл. 504 отъ законътъ за задълженията и договоритѣ, пълномощительтъ може когато поиска да оттегли своето пълномощно отъ пълномощника си, но той не може да направи това безъ съгласието на послѣдния, когато договора е сключенъ еднакво въ полза и на двѣтѣ страни, както въ случаятъ условието е сключено и въ полза на ищецътъ Шишмановъ, комуто за услугитѣ фирмата Касъ и Ликенсъ е опрѣдѣлила 1000 лева мѣсечно. Това нѣщо е въ редътъ на нѣщата (вижъ Baudry — La cantiuerie tome III № 931), че въ случая щомъ фирмата Касъ и Ликенсъ, съ писмото си отъ 10 юлий 1897 год., е уволнила ищецътъ отъ своето прѣдставителство въ София по работитѣ на постройната на Бургазското пристанище и прѣди извършването на тѣзи работи, безъ негово съгласие и безъ всѣкакво законно основание,

тя е длъжна да го обѣзщети за печалитѣ, отъ които той се лишава и които, очевидно за всѣкиго, се състоятъ въ лишаването му отъ хилядото лева мѣсечно възнаграждение; такова обѣзщетение се дължи на ищецътъ, защото отвѣтната страна при уволнението му отъ да бжде нейнъ прѣдставитель и прѣди довършването на работитѣ по казаното прѣдприятие, не посочва на никакво законно основание за това; обстоятелството, че казаната фирма е направила това, както, казва въ писмото си отъ 10/VII 1897 год., по икономически съображения, не може да се противопоставя на ищеца; така сжщо неможе да се противопоставя на истеца, поне до тогава, до като не се посочва на никаква вина отъ негова страна, и обстоятелството, ако то е истинско, понеже не се доказва, че единъ отъ съставителитѣ на фирмата, а именно Касъ, често пжти билъ заставляванъ да дохожда самолично въ София и да урѣжда самъ лично нѣкои въпроси съ административнитѣ власти, защото ходатайството на упълномощителя заедно съ пълномощника за нѣща, които сж работа на послѣдния, още не доказва сжществуването на нѣкаква вина отъ страна на този пълномощникъ; като признава, че отвѣтната страна за прѣждеврѣменното уволнение на ищеца отъ да бжде нейнъ прѣдставитель и по изказанитѣ по-горѣ съображения, е длъжна да му заплати извѣстно обѣзщетение, сждътъ опрѣдѣля това обѣзщетение по размѣра на мѣсечното му възнаграждение за врѣмето отъ датата на уволнението му до 31 декемврий 1897 год., за когато е билъ опрѣдѣленъ, *както и самъ ищецътъ признава*, първоначалния срокъ за свършване на работитѣ по постройката на Бургазското пристанище и до когато и странитѣ, при сключването на договорътъ, сж имали намѣрение да продължатъ неговото сжщесвуване (чл. 133 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Обстоятелството, че срокътъ за довършване работитѣ по казаното пристанище е билъ въ послѣдствие продълженъ до 31 януарий 1899 год., както това се вижда отъ удостовѣрението на Министерството на Обществениитѣ Сгради отъ 28/X 98 год. подъ № 4513, въ свързка съ брой 61 отъ „Държавенъ Вѣстникъ" за 1895 год., ни най малко не дава основание на ищецътъ да прѣтендира и до тогава опрѣдѣленото му мѣсечно възнаграждение въ видъ на обѣзщетение, защото при сключването на договорътъ съ фирмата Касъ и Ликенсъ на 8/20 юлий 1894 год., той не е имал намѣрение да получава подобно възнаграждение слѣдъ 31 декемврий 1897 год., до когато е билъ опрѣдѣленъ и срокътъ за свършване на работитѣ по сжщото пристанище, за ходатайството по които се е билъ и условилъ, като прѣдставитель на казаната фирма. Въ договорътъ (писмата отъ 8/20 юлий 1894 год.) между странитѣ по дѣлото, макаръ и да е казано, че ищецътъ за своето прѣдставиделство на отвѣтната страна, ще получава отъ нея по 1000 лева мѣсечно възнаграждение *„до свършването на работитѣ"*, то тѣ, странитѣ, сж имали прѣдъ видъ, че това „свършване на работитѣ" за ходатайството по които ищецътъ се е задължилъ, не може да отиде по далечъ отъ датата 31 декемврий 1897 год., до когато е билъ и срокътъ имъ; тѣ не сж прѣдвиждали, нито сж могли да прѣдвидатъ, че тѣзи работи ще се продължатъ и слѣдъ тази дата, това поне е естественното прѣдположение. Фактътъ, че срокътъ по извършване работитѣ по постройката на Бургазското пристанище е билъ продълженъ още на

слѣдующата година, слѣдъ сключването на договорътъ между странитѣ, още не доказва, че послѣднитѣ сѫ имали това прѣдъ видъ и че като сѫ го имали прѣдъ видъ и сѫ го прѣдвиждали, сѫ имали и намѣрение да продължатъ тѣхнитѣ отношения на пълномощникъ и упълномощитель и слѣдъ датата 31/XII 97 год.; че като се смѣтне възнаграждението, което се слѣдва на ищецътъ въ видъ на изгубени печалби за прѣждеврѣменното му уволнение отъ прѣдставителството на фирмата Касъ и Ликенсъ, споредъ мѣсечната му заплата отъ 20/VII 97 год., до когато е получилъ заплатата си до 31/XII 97 год., той трѣбва да получи сумата 5333 лева и 34 ст.," — съ рѣшението си отъ 21 юний 1900 год. № 87, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 28 май 1899 год. и вмѣсто него постановява: осѫжда фирмата Касъ и Ликенсъ, Белгийски подавици и прѣдприемачи на Бургазското пристанище, да заплати на Алеко Шишмановъ, отъ София, 5333 лева и 34 ст., заедно съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 24 ноемврий 1897 год. до изплащането имъ, а останалата часть отъ искътъ на казания Шишмановъ се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда сѫщия Алеко Шишмановъ да заплати на отвѣтната по апелъ страна — фирмата Касъ и Ликенсъ, 247 лева (двѣстѣ и четиредесеть седемъ лева) за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а въ хазната да внесе 3 лева за три незаплатени призовки". Срѣщу това рѣшение подаватъ касационни жалби и двѣтѣ страни. А. Шишмановъ посочва за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 387 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че странитѣ при сключването на контракта сѫ имали прѣдъ видъ, че службата ще трае до 31 декемврий 1897 год., а не до фактическото свършване на работата. А. А. Франгя, повѣреникъ на Белгийската фирма Касъ и Ликенсъ, посочва за нарушение на чл. чл. 503 и 504 отъ закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 624 отъ гражданското сѫдопроизводство, понеже апелативния сѫдъ като е призналъ отъ една страна, че той ималъ абсолютно право да оттегля пълномощното си отъ А. Шишмановъ, а отъ друга, въпрѣки всѣкакъвъ законъ, е намѣрилъ, че съ това си дѣйствие той (касатора) е причинилъ врѣди и загуби на сѫщия Шишмановъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, взе въ съображение: I. Отъ съдържанието на писмата отъ 8/20 юлий 1894 г. се вижда, че странитѣ по настоящитѣ дѣло сѫ се уговорили, щото ищецътъ да бѫде прѣдставитель на отвѣтника въ гр. София и да защищава интереситѣ му въ всичко, което се отнася до прѣдприятието на отвѣтника по направата на Бургазското пристанище. А въ такъвъ случай щомъ като ищецътъ е трѣбвало да прѣдставлява отвѣтника, то сключениятъ договоръ е пълномощие, а не наемъ на работа, — обстоятелство, което е било признато и отъ апелативния сѫдъ, който въ тоя случай правилно е квалифициралъ договора; заради това оплакванията на касатора, по този поводъ, сѫ неосновател ни. II. По силата на чл. 504 отъ закона за задълженията и договоритѣ, упълномощительтъ може, когато иска, да оттегли пълномощието и да принуди пълномощника да му повърне пълномощието. Софийския апелативенъ сѫдъ като приема за безспорно това начало, въ рѣшението си казва, че то неможе да се приспо-

соби и за въ случай когато пълномощното е дадено въ полза както на упълномощительтъ, така и на упълномощениятъ, а такъвъ именно билъ дадения случай, казва Софийския апелативенъ съдъ, *„защото пълномощникътъ получавалъ заплата за труда си“*. Обаче това обстоятелство — „получаването заплата“, ни най-малко не измѣнява характера на договора. Закона не прави никаква разлика по между пълномощно възмездно и пълномощно безвъзмездно; въ единия и въ другия случай пълномощникътъ дѣйствува като прѣдставитель на своятъ упълномощитель и въ негово име, слѣдователно прѣдположението, произтекающе отъ характера на тоя договоръ, *че пълномощникътъ дѣйствува само въ полза на упълномощительтъ*, остава си вѣрно и неизмѣнно даже и тогава, когато пълномощникътъ получава заплата за трудътъ си. Въ послѣдния тоя случай може да се спори само по въпроса: упълномощительтъ не е ли длъженъ да обѣзщети пълномощникътъ, когато прѣждеврѣменно и безъ да има основателни причини му отнеме пълномощието? Погледнато отъ точка зрѣние на справедливостьта и прѣдъ видъ на факта, че въ днешно врѣме въ повечето случаи тоя договоръ се сключва възмездно и даже има хора, които специално се занимаватъ съ прѣдставляването други лица и чужди интереси и въ това намиратъ прѣхраната си, трѣбвало би да се признае, че въ случаи, когато пълномощното несвоеврѣменно и безъ законни причини е отнето, то пълномощникътъ да има право на обѣзщетение, ако съ отнемането на пълномощното сѫ го послѣдвали загуби (чл. 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Нъ въпрѣки всичко това, дѣйствующиятъ у насъ законъ (чл. 504) не дава това право на пълномощникътъ, и понеже задачата на сѫдията е да прилага закона, а не да го допълня, или измѣнява, то слѣдва да се признае, че пълномощникътъ, комуто несвоеврѣменно е отнето пълномощното, не може да иска врѣди и загуби *по силата на закона*. Такива загуби могѫтъ да се искатъ *само въ силата на единъ договоръ* — на едно съглашение помежду контрагентитѣ, даже и тацитно, нъ въ никой случай не могѫтъ да се искатъ *по силита на закона*. Дѣйствително чл. 56 отъ закона за задълженията и договоритѣ поставя за начало, че всѣко дѣйствие на человѣка, което причинява врѣда на другиго, задължава тогова, по вината на когото е послѣдвало то, да поправи врѣдата; обаче това начало не може да се прилага и въ тия случаи, когато дѣйствието, което причинява врѣдата, произтича отъ упражнението на едно законно право, а такъвъ е именно случая съ упълномощительтъ, който оттегля пълномощното си. Съ това си дѣйствие той упражнява едно свое право, дадено нему отъ закона безъ резерва (чл. 504), слѣдователно не е длъженъ да отговаря, ако това негово дѣйствие — оттеглюването на пълномощното, причинява врѣда на пълномощникътъ. Отъ изложеното до тукъ явно става, че пълномощникътъ, комуто несвоеврѣменно е отнето пълномощното и безъ да е посочилъ упълномощительтъ причинитѣ, по които той оттегля пълномощието си, *по закона* не му се слѣдва никакво право за обѣзщетение, а Софийския апелативенъ сѫдъ като е призналъ противното и като съвършенно погрѣшно приема, че въ дадения случай пълномощното, дадено на ищецътъ, е било пълномощно дадено *въ интересътъ както на упълномощительтъ, така и на пълномощникътъ*, защото послѣдния получавалъ заплата,

нарушилъ е чл. 504, въ свързка съ чл. 503 отъ закона за задълженията и договоритѣ и това нарушение е сѫществено, заради това оплакването на повѣреницитѣ на Касъ и Ликенсъ, по този поводъ, е основателно. III. По изложенитѣ по горѣ съображения, щомъ като по принципъ самия искъ неправилно е билъ признатъ за основателенъ, то въпроса за размѣра на този искъ, самъ по себе си остава безпрѣдметенъ; заради това касационната жалба на А. Шишмановъ трѣбва да се признае за неоснователна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Алеко Шишмановъ, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ, отъ 21 юний 1900 год. № 87, като неоснователна, да се оставы безъ послѣдствие, а касационната жалба на Франгя, повѣреникъ на Касъ и Ликенсъ, срѣщу сѫщото рѣшение, да се уважи, за нарушение чл. чл. 503 и 504 отъ закона за задълженията и договоритѣ, като се отмѣни рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ и дѣлото да се испрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 74 — (462), — 7-и декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I-й, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и третий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателств. чл. Атанасъ М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 444, по описътъ за 1900 година, на Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Димитра Радуловъ, отъ гр. София, за 270 лева, възнаграждение за воденето на едно дѣло за пенсия.* — Въ сѫдебното засѣдание присѫтствувахѫ: юрисконсулта при Министерството на Финанситѣ Василъ Грамполовъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, и адвоката Д. Дзивговъ, повѣреникъ на ищеца Димитръ Радуловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Съ искова молба, подадена на I-и Софийски градски мирови сѫдия на 28-и юний 1899 год., Софийския адвокатъ Д. К. Дзивговъ, въ качеството си на повѣреникъ на Д. Радуловъ, отъ гр. София, е прѣдявилъ искъ противъ Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 270 лева, адвокатско възнаграждение за водене на едно гражданско дѣло прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ и Върховния Касационенъ Сѫдъ, което дѣло било завѣдено отъ довѣрителя му за неправилно прѣкратяване на пенсия въ размѣръ на 369 лева год. и изгубено отъ държавата въ тия инстанции, и понеже цѣната на този искъ споредъ чл. 208 п. 4 отъ гражданското сѫдопроизводство, се смѣта за 10 години, т. е. 3600 лева, то той е молилъ да се призове и осѫди Софийский окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на довѣрителя му, споредъ чл. 780 отъ гражданското сѫдопроизводство и приложение II п. 10 къмъ чл. 15 отъ закона за адвокатитѣ, 270 лева за водене на горнето дѣло прѣдъ помѣнатитѣ сѫдилища, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Мировия сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 15-и ноемврий 1899 година е удовлѣтворилъ напълно иска на истеца. По възивъ подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на Софийския окрѫженъ управитель,

като прѣдставитель на държавното съкровище, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окр. съдъ, който като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „апелатора излага, че по дѣла за станали разноски, по които е завѣденъ искътъ, не трѣбвало да се присъждатъ подобни, тъй като подобенъ родъ дѣла не се разглеждатъ по исковъ редъ, безъ обаче да посочи на законнитѣ основания, на които счита, че почива апелацията му. Отъ прѣдписанието напротивъ на чл. 780 отъ гражданското съдопроизводство, въ което е казано, че тъжащия се, противъ когото е постановено рѣшение, длъженъ е да повърне на противната страна всички направени отъ нея съдебни разноски, се вижда, че законодателя не прави разлика между въпроснитѣ дѣла и тѣзи, които се разглеждатъ прѣдъ съдеб. инстанции на общо основание, отъ което трѣбва да се заключи, че и по тѣхъ дѣла има законно основание да се присъждатъ craналитѣ разноски. Неосновательно е така също възражението на апелатора, че понеже страната не заявила за разноски, тогава губила правото да си ги търси отпослѣ, тъй като нигдѣ въ закона не е казано, че е необходимо, за да има право за това, да заяви още непрѣменно при разглеждане на дѣлото, право, което, слѣдователно, може да търси и самостоятелно по исковъ редъ, както въ случая е постъпилъ истеца." Водимъ отъ тия съображения, Софийския окръженъ съдъ, съ рѣшението си отъ 15-и юний 1900 година подъ № 240, е подтвърдилъ напълно рѣшението на мировия съдия. — Срѣщу това рѣшение Софийския окръженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаванието му Софийския окръженъ съдъ нарушилъ: 1) п. п. 1, 4 и 10 на II приложение къмъ чл. 15 отъ закона за адвокатитѣ съ това, че удовлѣтворилъ иска на ищеца за възнаграждение за водене на едно дѣло за пенсия, тогава, когато тия дѣла се гледатъ по особенъ частенъ редъ, а не по общия редъ на гражданското съдопроизводство и по тѣхъ подобно възнаграждение не се слѣдва, а отъ друга страна не взелъ въ внимание, че даже да се приеме, че по дѣлата за пенсии може да се иска възнаграждение за водене на дѣлото, то такова възнаграждение би могло да се присъжда само по п. 3 отъ споменатото приложение къмъ закона за адвокатитѣ; 2) чл. 780 отъ гражданското съдопроизводство съ това, че не взелъ въ внимание, че щомъ като ищеца при разглеждането на дѣлото му за пенсия не е поискалъ възнаграждение за воденето на това дѣло, то той не може да иска такова възнаграждение съ отдѣленъ искъ, прѣдявенъ по общия състѣзателенъ редъ.

Върховния Касационенъ Съдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: горѣизложенитѣ оплаквания на касатора — Софийския окръженъ управитель — да се признаятъ за основателни и обтъженото рѣшение да се отмѣни, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) Първото оплакване на касатора е неосновательно, тъй като дѣлата за отпущание на пенсии прѣдъ апелативнитѣ съдилища и Върховния Касационенъ Съдъ се разглеждатъ по общия редъ на състѣзателното производство, а въ такъвъ случай, на общо основание, и по тѣхъ слѣдва да се присъжда възнаграждение за водене на дѣлото на страната, която го спечели и въ размѣра, който

е опрѣдѣленъ за водене на дѣлата по общия състѣзателенъ редъ. 2) Сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като чл. 780 отъ гражданското сждопроизводство съдържа само запрѣщение за сждилищата да не присждатъ възнаграждение за водене на дѣлото и за направенитѣ сждебни разноски, безъ искание на спечелившата дѣлото страна (чл. 639 отъ сжщото сждопроизводство), нъ не унищожава правото на тая страна да иска това възнаграждение и съ прѣдявяванието на особенъ искъ, ако тя е пропуснала да го поиска при самото разглеждане на дѣлото, за воденето на което то се иска.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ, опрѣдѣлява: касационната жалба на Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срѣщу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 15-и юний 1900 г. подъ № 240, съ силата на чл. 706 отъ гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (473) — 9 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на 25 ноемврий хиляди и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Хр. Д. Павловъ, членове: А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 253, по описа за 1899 год., на Атанасъ Колевъ Мишоморовъ, съ Георги Ив. Арабаджиевъ, отъ гр. Ямболъ, за 600 лева съ лихвата имъ.* — Въ сждебното засѣдание се яви адвоката Т. Тодоровъ, повѣреникъ на Атанасъ Колевъ Мишоморовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: По исковата молба на Георги Ив. Арабаджиевъ, отъ Ямболъ, противъ Атанасъ Колевъ Мишеморовъ, отъ с. Малсарлий, за 600 лева, произходящи отъ записъ съ дата 14 юлий 1888 год., II Ямболски мир. сждия издалъ рѣшение подъ № 1120 отъ 30-й октомврий 1897 г., съ което е отхвърлилъ искътъ на ищеца като недоказанъ. Георги Ив. Арабаджиевъ недоволенъ отъ това рѣшение подава въ Сливенския окр. сждъ възивна жалба и моли отмѣнението му. Тоя послѣдниятъ като взелъ прѣдъ видъ: „1) че апелатора моли да се отмѣни напълно обжалваното рѣшение и се признае искътъ му за основателенъ и доказанъ, като основающъ се на писменъ документъ, изплащането на който не може да се установява съ свидѣтелски показания, нѣщо което неправилно билъ допустналъ мировия сждия; 2) че искътъ на ищеца дѣйствително се основава на писменъ документъ — записъ съ дата 14 юний 1888 год., отъ който се вижда, какво отвѣтника Атанасъ Колевъ Мишеморовъ сж е задължилъ спрямо бащата на ищеца на сума 600 лева; отвѣтника признава записа, но възразява какво той платилъ записа на покойния баща на ищеца още прѣзъ 1892 г. и това си възражение доказва прѣдъ мир. сждия съ свидѣтеля Димитръ Нейковъ, обаче изпълнението на обязателства, установени съ писменни документи, не може да се доказа съ свидѣтелски показания съгласно чл. 327 отъ гражданското сждопроизводство, който членъ влиза въ сила на 8-й февруарий 1892 год., изплащането на прѣдметния записъ сжщо е станало, споредъ свидѣтеля Димитръ Нейковъ, прѣзъ 1892 год., обаче кога прѣди, или

слѣдъ влизането въ сила постановленията на чл. 327 отъ гражданското сѫдопроизводство, това нѣщо не се установява и за да се считатъ възраженията на отвѣтника напълно доказани, той бѣ дълженъ да установи, какво изплащането на прѣдметния записъ е станало при сѫществуване на старата процедура, споредъ която установяването факта на изплащането на едно обѣзателство, установено съ писменъ документъ, не се забраняваше, т. е. прѣди 8 февруарий 1892 година, а щомъ това не се вижда отъ прѣдставенитѣ доказателства за подкрѣпление на възраженията си, то възраженията му оставатъ недоказани; 3) че ищецътъ съ прѣдставения, при първостепенното дѣло записъ съ дата 14 юлий 1888 год. напълно доказва искътъ си, въ който случай отвѣтника слѣдва да бѫде осѫденъ на сумата по записа заедно съ лихвитѣ по 10% годишно отъ деньтъ на завѣждането на искътъ и на разноскитѣ по водене на дѣлото", — съ рѣшението си отъ 12 ноемврий 1898 г. № 549 опрѣдѣлилъ: „рѣшението на II Ямболски мир. сѫдия отъ 30/X 97 г. подъ № 1120, се отмѣнява напълно и вмѣсто него постановява: признава искътъ на Георги Ив. Арабаджиевъ, отъ Ямболъ, за основателенъ и доказанъ и осѫжда Ат. Колевъ Мишеморовъ, отъ с. Малсарлий, да заплати на ищеца 600 л. лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 17-й юний 1897 год. и 70 лева за разноски по водене на дѣлото. — Георги Ив. Арабаджиевъ да заплати на хазната 17 лева за сѫдебни и канцеларски мита". Това рѣшение Атанасъ Колевъ Мишеморовъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени членове: 1) 327 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото приспособилъ този членъ къмъ дѣйствия, извършени прѣди влизането въ сила на този членъ; II) чл. 573 отъ закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото присѫдилъ лихва по 10%, когато има уговорена лихва 7%; III) чл. 107 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото присѫдилъ лихва отъ 27 юний, когато исковото прошение е отъ 17 юлий; IV) чл. 779 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не се произнесълъ, защо присѫжда напълно сѫдебнитѣ разноски само върху отвѣтника.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокуроро, взе прѣдъ видъ: 1) Искътъ по настоящето дѣло е завѣденъ по единъ записъ съ дата 14 юний 1888 год. и колкото се касае до въпроса за изплащането на тоя записъ, както е случая по настоящето дѣло, то сѫдътъ трѣбва да се рѫководи по законитѣ, които сѫ били въ дѣйствие по него врѣме, т. е., когато е издаденъ записа, а не отъ законитѣ, които сѫ издадени по сѫщитѣ въпроси много по кѫсно. Така по настоящето дѣло отвѣтника е искалъ съ свидѣтель да докаже изплащането на записа, но сѫдътъ не далъ сила и значение на показанията на свидѣтеля, понеже той — свидѣтеля не можалъ да установи, че *изплащането* е станало при сѫществуването на старата процедура, обаче това възрение на сѫдътъ не е правилно, понеже трѣбваше да се иматъ прѣдъ видъ законитѣ, които сѫ били въ сила и дѣйствие *при съставянето на записа*, а не изплащането на сумата по записа, отъ което слѣдва, че сѫдътъ неправилно е приспосо-

билъ чл. 327 отъ гражданското сждопроизводство и съ това е нарушилъ тоя членъ. II) Отъ приложения при дѣлото записъ ясно се вижда, че странитѣ сж уговорили въ самиятъ записъ каква лихва ще се заплаща, въ случай на просрочие на записа, а именно 7%, а не повече, въ такъвъ случай сждътъ нѣма право, по мимо оговорената отъ странитѣ лихва, да присжжда по голѣма, а това като е направилъ, т. е., като е присждилъ лихва на присждената сума 10%, а не 7%, нарушилъ е чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство. III) Искътъ по настоящето дѣло е завѣденъ на 17 юлий 1897 год., а сждътъ е присждилъ лихва на исканата сума, не отъ датата на исковото прошение — 17 юлий, а отъ 17 юний, (гледай оргинала на рѣшението на окр. сждъ), т. е. единъ мѣсецъ по-рано, а не както погрѣшно твърди касатора — отъ 27 юний. Това неправилно смѣтане на сждътъ противорѣчи на чл. 107 отъ гражданското сждопроизводство, затова е нарушилъ и тоя членъ. IV) Отъ исковото прошение се вижда, че ищецътъ иска да се осжди отвѣтника на 600 л., лихвата отъ датата на записа (1888 год.), до завѣждането на иска и отъ завѣждането до изплащането. Отъ това се вижда, че исковата сума не е само 600 лева, която съдържа записа, но и лихвата на тая сума до завѣждането на дѣлото, т. е. до 17 юлий 1897 год., между тѣмъ, сждътъ присжжда въ полза на ищецътъ само часть отъ искътъ — 600 лева, а лихвата до завѣждането на дѣлото не се вижда да присжжда, слѣдователно, длъженъ бѣше сждътъ да обясни въ рѣшението си, защо присжжда сждебнитѣ разноски само върху отвѣтника, сега касаторъ. Щомъ прочее, сждътъ не се е произнесълъ за разпрѣдѣлението на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски между странитѣ, то той—сждътъ е нарушилъ чл. 779 отъ гражданското сждопроизводство.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 12 ноемврий 1898 год. № 549, защото сж нарушени чл. чл. 327, 107 и 779 отъ гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 76 — (481) — 12 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осмий ноемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 261, по описа за 1899 год., на Янко А. Станчевъ, отъ гр. Свищовъ, съ Георги М. Димовъ, отъ сжщия градъ, за 300 лева, стойность на три секвестирани коня, дадени на послѣдния за пазене и не прѣдадени отъ него на сждебния приставъ.* — Въ сждебното засѣдание отъ странитѣ се яви само адвоката Тодоръ Гатевъ, като повѣреникъ на касатора Янко А. Станчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Янко А. Станчевъ, отъ гр. Свищовъ, въ исково прошение, подадено на Свищовския градски мирови сждия на 1 май 1898 год., излага, че на Георги Димовъ, отъ сжщия градъ, били дадени за пазене отъ Свищовския сждебенъ приставъ три секвестирани коня, по испълнителнитѣ дѣла № № 451/97 год. и 1307/95 год., които коне, ако и да били поискани 4 пжти отъ пристава,

за да се продадътъ, обаче той — Димовъ — не ги прѣдставилъ, вслѣдствие на което е молилъ да се призове помѣнатия Г. М. Димовъ и се осѫди да му заплати стойностьта на непрѣдставенитѣ отъ него три коня, дадени му за пазене, 300 лева, както и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Свищовския град. мир. сѫдия, като е разгледалъ завѣденото по това исково прошение гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 21 августъ 1898 год. подъ № 1660, е отхвърлилъ искътъ на ищеца, като неоснователенъ. По възивъ, подаденъ срѣщу това рѣшение отъ страна на ищеца Янко А. Станчевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Свищовския окр. сѫдъ, който като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „I) че първоначалния ищецъ — апелатора дири отъ отвѣтника — възиваемия 300 лева, стойностьта на три коня, които по взискането на Ал. Якимовъ срѣщу Никола Ив. Патрунеско, по изпълнителни дѣла № 450/97 год. и № 1307/95 год., биле секвестирани отъ сѫдебния приставъ и прѣдадени на пазене на послѣдния, безъ обаче този послѣдния да ги прѣдаде приставу за продаване, когато е била обявена продажбата имъ, което искане, съ рѣшение на градския мирови сѫдия № 1660/98 год., му било отхвърлено, като неоснователно; II) че апелатора съ възивната си жалба и устнитѣ си обяснения иска отмѣнение на това рѣшение, като обяснява, че и той по единъ изпълнителенъ листъ ималъ да взема отъ сѫщия длъжникъ Н. Ив. Патрунеско една сума и че слѣдователно, той е ималъ право върху остатъка на сумата, слѣдъ като се удовлѣтвори взискателя Ал. Якимовъ по испъл. дѣла № 451/97 год. и № 1307/95 год., обаче отъ непрѣдаване конетѣ отъ сѫщия отвѣтникъ приставу за да произведе по тѣхъ продажба, той се лишилъ отъ удовлѣтворение; III) че искането на апелатора въ случая би си имало мѣстото, ако и той по своето взискане би наложилъ секвестръ върху сѫщитѣ коне, обаче подобно нѣщо да е извършилъ той отъ дѣлото не се вижда, слѣдователно, въ случая той се явява като лице, което нищо общо нѣма по секвестиране на въпроснитѣ коне, а щомъ е така, то жалбата му се явява за неоснователна и като такава, слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като се подтвърди напълно рѣшението на сѫдията № 1660/98 год." Водимъ отъ тия съображения, Свищовския окр. сѫдъ, съ рѣшението си отъ 20 февруарий 1899 год. подъ № 27, е подтвърдилъ напълно рѣшението на мирови сѫдия Срѣщу това рѣшение ищеца Янко Станчовъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, главно на това основание, че при издаването му Свищовския окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 862 и 107 отъ гражд. сѫдопр., съ това, че не взелъ въ внимание, че заявлението за присъединяване на едно изпълнително дѣло къмъ друго, е равносилно съ искане да се наложи самостоятеленъ секвестръ върху секвестирания по първото изпълнително дѣло имотъ и спогодбата на кредитора по това дѣло съ дължника не освобождава имота по отношение на другото изпълнително дѣло.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтѫженото рѣшение да се отмѣни, — за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: Споредъ постановленията на чл. чл. 842, 843, 862 и 863 отъ гражд. сѫдопроиз-

водство, когато се прѣдявяватъ нѣколко изпълнителни листове, издадени въ полза на разни кредитори, противъ единъ и сѫщи длъжникъ, за удовлѣтворение на взисканията по тѣхъ отъ единъ и сѫщи имотъ на длъжника, добитата отъ продажбата на тоя имотъ сума, се распрѣдѣля между всичкитѣ кредитори, безъ да се гледа — въ случай, че продажбата е била започната да се извършва за удовлѣтворение взискането по единъ изпълнителенъ листъ, а другитѣ изпълнителни листове сж били прѣдявени за изпълнение отъ послѣ, — въ кой моментъ на извършването на тая продажба сж били прѣдявени послѣднитѣ, т. е., дали тѣ сж били прѣдявени слѣдъ като продажбата е била вече свършена, или докато тя още се извършвала, или пъкъ въ стадиума на прѣдварителнитѣ дѣйствия по нея (налагането на запора, извършването на описа, оцѣнение и пр.). А отъ това слѣдва, че законодателя допуща, щото отъ извършенитѣ дѣйствия по продажбата на извѣстенъ имотъ по едно изпълнително производство, да могжтъ да се ползуватъ и кредиторитѣ и по други изпълнителни листове, издадени противъ единъ и сжщи длъжникъ, които (кредитори) се стичатъ за да бждатъ удовлѣтворени отъ продаваемия имотъ, безъ да изисква повторното извършване на тия дѣйствия по отношение на всѣки единъ кредиторъ (което въ сжщность би било безцѣлно, а въ повечето случаи и невъзможно, като напр. извършването на новъ запоръ, описъ и пр. на имотъ, който вече е подложенъ на публична продажба, или вече е проданенъ и само остава да се распрѣдѣли стойностьта му между кредиторитѣ). А щомъ като отъ извършенитѣ по изпълнението на единъ изпълнителенъ листъ дѣйствия, се ползуватъ всичкитѣ кредитори, които се стичатъ за да бждатъ удовлѣтворени отъ единъ и сжщъ имотъ на длъжника, то тия дѣйствия не могжтъ да се обѣзсилватъ по искането само на онзи кредиторъ, за удовлѣтворение на взискането на който тѣ първоначално сж били извършени, а могжтъ да бждатъ обѣзсилени само слѣдъ като бждатъ удовлѣтворени взисканията на всички стекли се кредитори, или пакъ по взаимното съгласие на всичкитѣ тѣхъ. Прѣдъ видъ на горѣизложеното и по настоящето дѣло слѣдва да се признае, че Свищовския окр. сждъ неправилно е приелъ, че касатора Янко А. Станчевъ не е могжлъ да иска да се удовлѣтвори отъ продажбата на секвистиранитѣ, по изпълнителното дѣло № 451/97 г., на длъжника Н. Ив. Патрунеско три коня, по причина, че той, касатора, не билъ наложилъ секвестръ върху тия коне, щомъ като (споредъ даннитѣ по дѣлото) изпълнителното производство на касатора (№ 1307/95 год., което, при това, сжда погрѣшно е приелъ, че е на Александръ Якимовъ) е било присъединено къмъ горѣозначеното изпълнително производство, прѣди още кредитора по него Александръ Якимовъ да се е билъ спогодилъ съ длъжника Н. Ив. Патрунеско. А съ това си неправилно дѣйствие сжщия сждъ е нарушилъ постановленията на чл. 107 отъ гражд. сждопр., като не е съобразилъ своето рѣшение съ дѣйствующитѣ закони, както прѣдписватъ тия постановления. Това закононарушение, слѣдва да се признае за сжществено, тъй като допущането му е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото, а при допущането на такова едно закононарушение, на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сждебенъ актъ и, то подлѣжи на отмѣна по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Свищовския окр. сждъ отъ 20 февруарий 1899 г. подъ № 27, защото е нарушенъ чл. 107 отъ гражд. сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 77 — (487), — 16 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сждъ, второ гражданско отдѣление, на втория декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Атанасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присжтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ I-я Прѣдседатель *гражданско дѣло № 458, по описътъ за 1899 год., на Тахиръ Саллаковъ Дяковали, жив. въ гр. Кюстендилъ, пълномощникъ на настойника на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойната Шефика Зайнелъ Бегова, съ Стоянъ Георгевъ Богданцали, за 338 лева и 75 стот. отъ храна.* — Въ сждебното засѣдание се яви Тахиръ Саллаковъ Дяковали съ повѣреника си А. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: На 17/XI 94 год., Стоянъ Георгиевъ Богданцали, отъ гр. Кюстендилъ, подалъ на Кюстендилския град. мир. сждия искова молба, съ която, като излага, че по заповѣдь на Еюбъ бей Сали Беговъ, отъ гр. Криворѣчна-Паланка, Турция, като пълномощникъ-управитель на всичкитѣ въ Кюстендилската околия имоти, принадлѣжащи на Шефика Зейнелъ Бегова и на сестра й Атидже, миналата 1893 год. далъ за посѣвъ на нивитѣ имъ семе, състояще се отъ 50 кутли пшеница по 4 лева — 200 лева и 60 кутли суружка по 3·50 л. — 210 лева, а всичко за 410 лева, съ условие, щото по врѣме на вършидбата, която имало да стане прѣзъ сжщата година, да му се повърне житото въ натура, за която цѣль притѣжавалъ разписка отъ обработвачитѣ на нивята, понеже при даванието на житото въ врѣме на посѣвътъ, Еюбъ-бей отсжтствувалъ отъ Кюстендилъ и че това жито не било повърнато доброволно отъ страна на новия пълномощникъ на Шефика, — помолилъ да се призове прямата на имотитѣ ступанка Шефика, за чиято смѣтка е било взето житото, и да се осжди да му прѣдаде житото въ натура, или да му заплати стойностьта отъ 410 лева, заедно съ лихвата отъ завѣждане на искътъ и разноскитѣ по процесътъ. — Мировия сждия разгледалъ дѣлото на 22 юлий 1897 год. и съ задочно рѣшение № 791, осждилъ Тахиръ ага Салиевъ, пълномощникъ на настойникътъ на малолѣтнитѣ на покойната Шефика Зейнелъ Бегова, по мжжъ Али Ефендиева, отъ гр. Велесъ, да повърне на Стоянъ Георгиевъ Богданцали 50 кутли пшеница и 60 кутли суружка, а въ противенъ случай, да заплати стойностьта имъ 410 лева, съ 12% годишно лихва отъ 17/XI—94 година до изплащането й и 56·20 лева за разноски по дѣлото, а истецътъ осждилъ да заплати въ полза на хазната 16 лева за 16 незаплатени призовки. Недоволенъ отъ това рѣшение, Тахиръ Саллаковъ Дяковали подалъ апелативна жалба въ Кюстендилския окр. сждъ, който като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) истецътъ въ подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ: 1) задължителенъ записъ съ дата 12/IX — 93 година, издаденъ отъ чифлигаритѣ на отвѣтникътъ; 2) прѣписъ отъ пълномощно, дадено на Али-Бегъ Ахмедовъ; 3) прѣ-

писъ отъ прѣводъ на едно пълномощно отъ И. Мухаремъ 1812 год.; 4) прѣписъ отъ пълномощно дадено на Еюбъ-Бега отъ 1/I 1891 год.; 5) прѣписъ отъ настойническия актъ, съ който е избранъ за настойникъ на малолѣтнитѣ на покойната Шефика съпругътъ ѝ Али Бегъ Хафузъ Ахмедовъ; 6) прѣписъ отъ пълномощно, дадено отъ настойникътъ на Тахиръ-Ага Саллаоввъ, и 7) прѣписъ отъ удостовѣрение съ дата 5/VII—96 г. № 163 на Кюстендилския окр. мюфтия за частитѣ на наслѣдството; 2) отвѣтникътъ, въ настоящето сѫдебно засѣдание, признава обстоятелствата: а) когато сѫ били прибрани хранитѣ прѣзъ 1894 год. Атидже е била умрѣла и в) когато сѫ били живи Шефика и Атидже, тѣ сѫ получавали по $^1/_2$ отъ доходътъ на имотитѣ, придобити отъ тѣхъ по наслѣдство и находящи се въ Кюстендилска околия, а слѣдъ смъртьта па Атидже, Шефика е придобила $^7/_8$ части отъ тия имоти; 3) отъ задължителния записъ, съ дата 12/IX—93 год., издаденъ отъ чифлигаритѣ на Зейнелъ-Беговитѣ имоти, се вижда, че послѣднитѣ сѫ взели, за смѣтка на пълномощникътъ Еюбъ-Бегъ, 50 кутли пшеница и 60 кутли суружка отъ Стоянъ Георгиевъ Богданцали, понеже въ това врѣме всичкото Еюбъ Бегово жито е било секвестирано отъ приставътъ за данъкъ, съ цѣль да посѣятъ нивитѣ и подъ условие щото това жито да се върне на заемодателя въ врѣме па вършидба отъ Еюбъ Бегъ, или който и да билъ другъ пълномощникъ; 4) отъ показанията на свидѣтелитѣ Мустафа Реджебовъ Тасибураджи и Мехмедъ Забитовъ, отъ градъ Кюстендилъ, разпитани прѣдъ мировия сѫдия и подписавши записътъ, се установява, че ортакчиитѣ на Зейнелъ-Беговитѣ имоти, понеже житото на стопанитѣ на имотитѣ е било секвестирано отъ приставътъ за данъци, за посѣвание на нивитѣ сѫ взели въ заемъ жито отъ истецътъ, който заедно съ Еюбъ Бега е наглеждалъ тия имоти, съ което жито сѫ посѣли помѣнатитѣ ниви; 5) отъ до тукъ изложеното става явно, че чифлигаритѣ на Зейнелъ Беговитѣ имоти въ Кюстендилската околия, дѣйствующи bona fide се взели въ заемъ казаното жито и сѫ посѣли нивитѣ, останали въ наслѣдство отъ Зейнелъ-Бега, съ условие щото това жито да се възвърне на заемодавецътъ въ натура при прибирание на сеидбитѣ отъ сѫщитѣ ниви, като сѫ дѣйствували по тоя начинъ въ качеството имъ на negatiorume gestores. отъ името и за смѣтки на стопанитѣ на имотътъ. Отъ тази здѣлка, на основание на чл. чл. 45, 47 и 49 отъ закона за задълженията и договоритѣ, проистича задължение за стопанитѣ на имотътъ спрямо трѣто лице контрагентъ, а именно истецътъ Стоянъ Богданцали. Прѣдъ видъ на това, че заемътъ е билъ сключенъ съ условие заемодавецътъ да бѫде удовлѣтворенъ съ натура отъ реколтата прѣзъ 1894 година и че Хатидже е умрѣла прѣди прибиранието на сѣидбитѣ до помѣнатата година, а слѣдъ нейната смърть Шефика и наслѣдницитѣ ѝ сѫ станали стопани на $^7/_8$ части отъ прѣдмѣтнитѣ имоти, то естествено, че тия послѣднитѣ ще трѣбва да отговарятъ за $^7/_8$ части отъ заемътъ, тъй като тѣ сѫ, които, съгласно самопризнанието на отвѣтната страна, сѫ събирали $^7/_8$ части отъ произвѣденията на имотитѣ за прѣзъ тая година; 6) отъ тукъ слѣдва, обжалваното рѣшение да бѫде измѣнено, като искътъ се удовлѣтвори, само въ $^7/_8$ части и се присѫдятъ въ такъвъ размѣръ и по компенсация разноскитѣ на истецътъ по процесъ", — съ рѣше-

нието си отъ 22 май 1899 год. № 117, опрѣдѣлилъ: „измѣнява задочното рѣшение на Кюстендилския град. мир. сѫдия отъ 22/VI—97 год.," подъ № 791, издадено по гражданското му дѣло № 1601/94 г., така: осѫжда Тахиръ-ага Салиевъ, врѣменно живущъ въ градъ Кюстендилъ, пълномощникъ на настойникътъ на малолѣтнитѣ на покойната Шефика Зейнелъ-Бегова, по мѫжъ Али Ефендиева, отъ гр. Велесъ — Турция, да повърне на Стоянъ Георгиевъ Богданцали, отъ гр. Кюстендилъ, $43^{3}/_{4}$ кутли пшеница по 4 лева — 175 л. и 2) $52^{1}/_{2}$ кутли суружка по 3·50 лева — 183.70 лева, а въ противенъ случай, да заплати стойностьта имъ 358·75 л. триста петдесеть осемь лева и 75 стот., съ 10% год. лихва отъ 17/XI-94 г. до изплащането и (80) осемдесеть лева, по компенсация, за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а истецътъ Стоянъ Георгиевъ Богданцали да заплати въ полза на хазната 16 лева, за 16 незаплатени въ първата инстанция призовки" — Това рѣшение Тахиръ Саллаковъ Дяковали, пълномощникъ на настойника на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойната Шефика Зейнелъ Бегова, обтѫжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 255 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото измѣнилъ основанието на искътъ и разрѣшилъ дѣлото на такъво юридическо основание, на какъвто истецътъ не се основавалъ. Освѣнъ това акция negatiorum gestor. на основание на която е разрѣшено дѣлото, самъ сѫдътъ е констатиралъ, че принадлѣжи на обработвачитѣ, а не на истецътъ, слѣдователно и на това основание не е могѫлъ да присѫди нищо на истецътъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: I) Отъ исковото прошение на Стоянъ Георгиевъ, както и отъ неговитѣ обяснения въ течението на процеса ясно се вижда, че той-истецътъ дири отъ Шефика Зейнелъ Бегова 410 лева, стойность на разни храни (или самитѣ храни), дадени въ заемъ по заповѣдь на нейния пълномощникъ и управитель на имотитѣ въ Кюстендилската околия на име Еюбъ-Бей Сали Беговъ. Така завѣденъ искътъ, т. е. на основание на единъ договоръ за заемъ, сѫдътъ бѣше длъженъ само въ границитѣ на искането на истецътъ и само *на основанието*, на което се иска, да разрѣшава дѣлото и да прилага законитѣ, съобразно съ исканията на странитѣ въ процеса. Дори и тогава, когато самъ истецътъ, въ течението на процеса, би поискалъ да измѣнява основанието на искътъ си, сѫдътъ по силата на чл. 255 отъ гражд. сѫдопроизводство, не трѣбва това да допуска, защото чрѣзъ това се заплитатъ и усложняватъ процеситѣ, а *главно*, защото се затруднява положението на отвѣтника, който въ такъвъ случай остава изненаданъ и се туря въ мѫчно положение да търси възражения и доказателства отъ разни родове, вмѣсто възраженията и доказателствата отъ родътъ и характерътъ на прѣдявениятъ искъ. Щомъ, прочее, закона (чл. 255 отъ гражданското сѫдопроизводство) забранява на сѫдящата се страна въ течението на процеса да измѣнява *основанието* на искътъ, то още повече подобно право не може да си присвоява единъ сѫдъ, комуто се подлага на разрѣшение извѣстенъ процесъ на извѣстно и точно отбѣлѣжено въ

исковото прошение основание, а самъ сѫдътъ по своя инициатива прибѣгва да разрѣшава дѣлото съвсѣмъ на друго основание. II) По настоящето дѣло, както се каза по горѣ, искътъ е заявенъ противъ Шефика Зейнелъ Бегова на основание на договоръ за *заемъ*, а окрѫжния сѫдъ разрѣшилъ дѣлото на основание института negotiorum gestio, т. е. съвсѣмъ на друго юридическо основание, а това дѣйствие на сѫдътъ явно противорѣчи на чл. чл. 107 и 255 отъ гражд. сѫдопроизводство и които въ случая сѫ нарушени и това нарушение е сѫществено. III) Петото съображение на потѫженото рѣшение гласи: „отъ до тукъ изложеното става явно, че *чифлигаритѣ* на Зейнелъ Беговитѣ имоти въ Кюстендилска околия, дѣйствующи bona fide, сѫ взели въ *заемъ* казаното жито и сѫ посѣли нивитѣ, останали въ наслѣдство отъ Зейнелъ Бега, съ условие щото това жито да се възвърне на заемодавецътъ въ натура при прибирането на сеидбитѣ отъ сѫщитѣ ниви, като сѫ дѣйствували по тоя начинъ въ качеството имъ на negetiorum gestores, отъ името и за смѣтка на стопанитѣ на имотътъ.“ Отъ този пасажъ ясно се вижда, че сѫдътъ за gestor счита чифлигаритѣ, а не истецътъ по дѣлото — Стоянъ Георгиевъ Богданцали, слѣдователно сѫдътъ на основание negotirum gestio не може да присѫжда нищо на истецътъ. IV) Споредъ констатиранитѣ отъ сѫдътъ данни по дѣлото negotorum gestores може да има приложението си въ настоящиятъ случай, понеже има изискуемитѣ се за него елементи, т. е. че притежательтъ на имота посѣялъ съ даденото отъ истецътъ по дѣлото семя (храна), при установенитѣ въ дѣлото обстоятелства, длъженъ е да възнагради gestor — а за всички разноски, които той (gestor-a) е извършилъ разумно, добросъвѣстно съ *полза* и въ интереса на притежателя на имота (impensae necessarïae), нъ истецътъ по дѣлото длъженъ бѣше да заведе дѣлото си на това основание и сѫдътъ щѣше да бѫде въ правото си да прилага тоя институтъ, а щомъ така не е билъ заведенъ искътъ, то и дума неможе да става, че сѫдътъ може по свой произволъ да измѣнява основанието на искътъ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ, отъ 22 май 1899 год. № 117, защото сѫ нарушени чл. чл. 107 и 255 отъ гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане, при другъ съставъ.

№ 78 — 488 — 16 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на 2 декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 355, по описътъ за 1900 год., на акционерното дружество за постройка на машини въ Нюренбергъ (Бавария), съ Алеко Шишмановъ, отъ гр. София, за 8140 лева, произходящи отъ комисионна.* — Въ сѫдебното засѣдание се явиха: адвоката Ст. Даневъ, повѣреникъ на Акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрембергъ (Бавария), и Алеко Шишмановъ съ повѣреницитѣ си Илия Вълчевъ и Ст. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Съ прошение отъ 20 май 1898 год., Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, чрѣзъ повѣреника си

Ал. П. Радевъ, завѣлъ искъ прѣдъ Софийския окр. сждъ, срѣщу търговската фирма „Машиненбау-Акциенъ-Гезелшафтъ“ въ гр. Нюрембергъ, Бавария, за 4541 лева златни и 3 ст., остатъкъ отъ комисионо възнаграждение по 2% върху стойностьта на доставенитѣ отъ нея желѣзни мостове по линиитѣ София—Романъ и Перникъ—Радомиръ, която доставка той, като нейнъ търговски прѣдставитель, билъ сключилъ съ прѣдприемачитѣ на казанитѣ линии — Ив. Хаджиеновъ и Т. Балабановъ и за комисионно възнаграждение по 2% върху стойностьта на сжщо такава доставка по линията Сарамбей—Нова-Загора, за което той, въ сжщото си качество, билъ способствувалъ, щото прѣдприемачитѣ на послѣдната линия — Бр. Симеонови, да я поржчатъ въ отвѣтната фирма и да сключатъ надлѣжния контрактъ за нея. Този контрактъ, обаче не му билъ на ржка, за това, за да опрѣдѣли размѣра на послѣдното си перо, по силата на ст. 360 отъ гражданското сждопроизводство, истеца моли да бжде задълженъ отвѣтника да го прѣдстави въ оригинала. — За доказателство на иска си въобще, А. Шишмановъ прѣдставилъ часть отъ размѣненната кореспонденция между него и отвѣтната фирма и указалъ на двама свидѣтели, въ случай, че би се оспорвало нѣщо по първото перо. По това исково прошение Софийския окр. сждъ образувалъ търговско дѣло, което разгледалъ и съ рѣшение подъ № 60 отъ 7 мартъ 1899 год., постановилъ: търговската фирма „Машиненбау—Акциенъ—Гезелшафтъ“ въ гр. Нюрнбергъ, Бавария, да плати на Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, 8140 лева златни, заедно съ лихвитѣ имъ по 8% годишно отъ 20 май 1898 год. до изплащането имъ, както и двеста и петдесетъ лева (250) златни за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като не доказанъ. Осждатъ се и двѣтѣ страни да внесътъ въ хазната по 151 лева за неплатено сждебно и канцелярско мито. Недоволенъ отъ горнето рѣшение на Софийския окр. сждъ, Д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на акц. дружество за постройка на машини въ Нюрнбергъ, е подалъ възивна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „1) Алеко Шишмановъ, отъ гр. София, чрѣзъ повѣреника си А. Радевъ, е завѣлъ искъ прѣдъ Софийския окр. сждъ, срѣщу търговската форма „Машиненбау-Акциенъ-Гезелшафтъ“ въ г. Нюрнбергъ, Бавария, за комисионно възнаграждение, състояще се отъ двѣ пера: а) 1150 зл. лева за сключената отъ казаната фирма посрѣдствомъ него, Шишмановъ, доставка на желѣзнитѣ мостове по линията София—Романъ на Хаджиенова, а сжщо и доставката на желѣзнитѣ мостове по линията Перникъ—Радомиръ за смѣтка на Т. Балабановъ и б) 15,000 лева златни пакъ отъ комисионно право за доставката на мостоветѣ по линията Сарамбей—Нова-Загора, доставка за смѣтка на Братя Симеонови; 2) отвѣтната страна, както съ обясненията си дадени прѣдъ първата инстанция, а така сжщо и съ тия, които тя днесъ, въ качеството си на апелаторъ, даде прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, не отрича правото на А. Шишмановъ, щото той да има да взема сумата по първото перо отъ 1150 л. златни, напротивъ тя, отвѣтната страна, признава, че той Шишмановъ по първитѣ двѣ доставки, за смѣтка на Хаджиеновъ и Балабанова има да взема комисионно възнаграждение, нѣщо повече, а именно 1265 лева,

но възразява, че тая часть отъ искътъ на Шишманова подлѣжи да бжде отхвърленъ, като *прѣждеврѣменно заявенъ*, защото едно отъ условията, съ които Шишмановъ се е нагърбилъ, е, *че плащането на комисионното възнаграждение ще ставало всякога слѣдъ изплащането на всѣка доставка*, а пъкъ, понеже отъ двѣтѣ порѫчки имало още неплатени отъ Балабанова 20,508 л. 40 ст. и отъ Хаджиенова 17,538 л., едно перо, и друго— 10,062 лева 82, слѣдователно, щомъ тя. търговската кѫща, още не е била получила тѣзи суми по тия двѣ порѫчки, то и Шишмановъ нѣмалъ право да иска за тѣхъ комисионна; 3) това обаче възражение на търговската кѫща, за че искътъ по първото перо е билъ *прѣждеврѣмененъ*, е възражение неоснователно и като такова не може да бжде уважено и взето отъ сѫда въ внимание, защото, прѣди всичко, тя, търговската кѫща, не доказва обстоятелството, че казанитѣ двѣ лица още не сѫ изплатили упомѣнатитѣ по-горѣ суми и че най-сѣтнѣ даже и да се приеме, че прѣдприемачитѣ Хаджиеновъ и Балабановъ сѫ спрѣли да плащатъ на търговската кѫща, то въ това ни най-малко е виновенъ нейниятъ прѣдставитель-комисионерь — А. Шишмановъ, на когото тя, кѫщата, е задължена да плати слѣдуемото се възнаграждение, *щомъ веднѫжъ го е уволнила и отношенията помежду имъ се прѣкѫснали*. Независимо отъ горното, както това много правилно е отбѣлѣзалъ въ рѣшението си и Соф. окр. сѫдъ, по една доставка отъ стотина хиляди лева, каквато е въ конкретния случай доставката на желѣзнитѣ мостове за смѣтка на Хаджиеновъ и Балабановъ, ако не сѫ доплатени още десетина двадесеть хиляди лева, доставката не по-малко е свършена и търговецътъ не може да се счита въ правото си да заставлява прѣдставителя *да чака своята комисиона до окончателното изплащане на доставката;* 4) по отношение искането на Шишманова, за да му се заплатятъ 15,000 лева зл. комисионо възнаграждение по доставката на желѣзни мостове за смѣтка на Братя Симеонови, апелатора, чрѣзъ повѣреника си Даневъ, възражава, че не билъ длъженъ да плаща Шишманову абсолютно никакво възнаграждение, *защото доставката била сключена направо отъ търговската кѫща съ Братя Симеонови и че прѣзъ врѣмето, когато тя е сключена, той—Шишмановъ билъ уволненъ и не билъ вече нейнъ прѣдставитель;* 5) обстоятелството *да ли по втората доставка А. Шишмановъ има право да получи комисионно възнаграждение* по 2% върху стойностьта на доставенитѣ отъ търговската кѫща въ гр. Нюрнбергъ, Бавария, желѣзни мостове, на Братя Симеонови, или же нѣма такова право, както това послѣдното твърди пълномощника на апелатора, е обстоятелство, разрѣшението на което е поставено въ зависимость отъ това, *какъвъ е билъ Шишмановъ на казаната кѫща, какво е билъ длъженъ да върши и какво въ дѣйствителность е извършвалъ за смѣтка на тая търговска кѫща?*, 6) споредъ изричното съдържание на писмото отъ 3 февруарий 94 година, както и споредъ онова отъ 16 януарий 1895 година, той, Шишмановъ, за да има право на комисионна по доставката на желѣзнитѣ мостове за смѣтка на Братя Симеонови, отъ него не се е изисквало друго, освѣнъ да намѣри купувача на продавача, когото прѣдставлява, и да посочи контрагентитѣ единъ на други. Достатъчно е било, щото порѫчката да е направена на фирмата прямо, или косвено отъ

Шишмановъ, за да търси тоя послѣдния отъ послѣ слѣдуемата се комисиона. Въобще билъ длъженъ да разгласява въ страната за сѫществуването на тази фирма, като съобщава какви работи върши фирмата и да рекламира послѣдната; 7) факта, че А. Шишмановъ е извършилъ и направилъ за фирмата това, което е билъ длъженъ, споредъ цитиранитѣ по-горѣ писма, да извърши, е фактъ, който по единъ ясенъ и положителенъ начинъ се константира отъ писмото отъ 22 юний 1897 год., отъ което се вижда, че Шишмановъ е съобщилъ на дружеството, че Братя Симеонови се нуждаятъ отъ мостоветѣ по линията Сарамбей—Нова-Загора. Въ третия пунктъ на това писмо се казва: „При този случай, моля, да ми явите, да ли Ви се интересуватѣ за доставката на мостоветѣ за линията Сарамбей—Нова-Загзра" и пр. Значи отъ това писмо, става явно, че А. Шишмановъ е изпълнилъ своята длъжность, като увѣдомилъ фирмата, че Братя Симионови търсятъ да доставятъ мостове по упомѣнатата по-горѣ линия. По-нататъшната работа е била на фирмата и щомъ тая послѣдната се е научила, *чрѣзъ Шишманова*, за Братя Симеонови встѫпила съ тѣхъ въ сношения. Това, че е така се вижда отъ писмото отъ 23/VII 97 год., гдѣто се казва: че дружеството подало офертитѣ си направо до главното прѣдприятие Сарамбей—Нова-Загора. А пъкъ обстоятелството, че слѣдъ като ищеца *е посочилъ контрагентитѣ единъ на други*, както е билъ длъженъ да направи, то дружеството по-нататъкъ е третирало въпросътъ направо, като е подало направо до главното прѣдприятие оферта си, е обстоятелство, което само по себе си не е отъ естество и значение да лиши Шишманова отъ правото му да получи слѣдуемото му се комисионно възнаграждение, защото въ писмото отъ 16 януарий 1895 год. се казва: „че ний ще ви даваме провизионна за порѫчки направени чрѣзъ Васъ, или *мимо Васъ*", се разбира отъ само себе си; прѣдставеното отъ фирмата писмо отъ Женева, въ което, между другото, е казано „не можемъ да разберемъ какъ ще се грижитѣ отъ Женева", и съ което тя, фирмата, се домогва, да установи обстоятелството, за че А. Шишмановъ, като е отишелъ въ Женева, той отъ тамъ не е могълъ да слѣди за тѣхнитѣ интереси, е домогване неосновавателно, защото съ отиването врѣменно на Шишманова въ Женева, не значи, че тоя послѣдния е напусналъ интереситѣ на фирмата, защото извѣстно е, че той ищеца има своя контора въ София, която се грижи за интереситѣ на своитѣ си клиенти и въ отсѫтствие на управителя ѝ — ищеца по дѣлото, а пъкъ отъ друга страна той, Шишмановъ, не е билъ длъженъ да стои постоянно въ България; 8) отъ съдържанието на писмото отъ 26/X 97 год. се вижда, че фирмата като е признавала Шишманова за свой прѣдставитель — комисионеръ по доставката на мостоветѣ по линията Сарамбей—Нова-Загора, сѫщеврѣменно намира, че *за трудътъ му по тая доставки се слѣдва да му се заплати комисионна*, като опрѣдѣля размѣрътъ на тая комисионна 7,200 лева подиръ една година, или 6,700 л. веднага, сумата 6,700 л. отъ когато е била прѣдложена до деня на иска, споредъ както смѣта самъ отвѣтника, е нарасла на 6,990 л. и, слѣдователно, Софийския окр. сѫдъ е правилно уважилъ искътъ на Шишманова по второто перо въ тоя размѣръ, а именно 6990 л. златни, къмъ която сума като се прибавятъ и оная сума въ размѣръ на

1150 л. зл., излазя въ резултатъ, че на А. Шишманова ще трѣбва да се присѫди оная сума отъ 8140 л. зл. и лихвитѣ имъ, която му е присѫдилъ и Софийски окр. сѫдъ, слѣдователно рѣшението на тоя послѣдния подлѣжи да бѫде потвърдено", — съ рѣшението си отъ 19 юний 1900 г. № 86, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 60 отъ 7 мартъ 1899 г., и се оставя безъ послѣдствие апелативната жалба на Ст. Даневъ, повѣреникъ на акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрнбергъ, подадена срѣщу сѫщото рѣшение, като неоснователна. — Осѫжда търговската фирма „Машиненбау-Акциенъ-Гезелшафтъ" въ гр. Нюрнбергъ, Бавария, да заплати на Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, триста и единадесеть лева (311) л. зл. и 20 ст. за водене на дѣлото разноски и гербовъ сборъ за прѣдъ втората инстанция, а въ хазната 6 лева за 6 незаплатени призовки". — Срѣщу това рѣшение акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрнбергъ (Бавария) подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство, защото не е основалъ рѣшението си на всичкитѣ привѣдни по дѣлото данни и доказателства, имеющи сѫщесвено значение за правилното разрѣшение на спора.

Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ дѣлото се вижда, че иска на Алеко Шишмановъ се състои отъ двѣ пера, размерътъ на които прѣдъ втората инстанция е билъ ограниченъ: по първото перо на 1150 лева, а по второто — на 6990 лева. Софийския апелативенъ сѫдъ за да уважи искътъ по перото отъ 1150 лева, разсѫждава така: отвѣтната страна не отрича по принципъ основателностьта на искътъ по това перо, но възражава, че тая сума прѣждеврѣменно е искана, защото контрагентитѣ сѫ се уговорили, че въпросната провизиона ще бѫде изплатена слѣдъ събирене сумата по доставката, за която се плаща провизионата, а тая сума още не била събрана. Обаче, това възражение на отвѣтника не могло да се уважи, казва сѫдътъ, защото, той, отвѣтникътъ *не билъ доказалъ, че не е събралъ дължимата по доставката сума.* Отъ изложеното до тукъ явно става, че сѫдътъ приема за установено, какво контрагентитѣ сѫ се уговорили, че срока за плащането на провизионата ще става слѣдъ като сумата по доставката бѫде събрана, или съ други думи казано, че срокътъ за изплащането на провизионата е уговоренъ. А въ такъвъ случай, за да се признаеше искътъ за основателенъ, истецътъ трѣбваше, на общо основание, да докаже не само обстоятелството, че има да зема, но още, че и прѣдвидения отъ дововора срокъ за реализиране на дължимата нему сума, е настѫпилъ, защото щомъ има уговоренъ срокъ за изпълнение на едно задължение, то тяжестьта за доказването, че срокътъ е настѫпилъ, лѣжи върху лицето, което иска реализацията на своето право — въ дадения случай върху истеца. А Софийския апелативенъ сѫдъ, като е призналъ противното, нарушилъ е чл. 630 отъ гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено, защото съ това си дѣйствие сѫдътъ е лишилъ отвѣтната страна отъ едно законно срѣдство на защита, като я е натоварилъ съ

доказателства, отъ които закона я освобождава. При това другитѣ исказани отъ сждътъ съображения по въпроса за основателностьта на иска по това перо, не могжтъ да иматъ никаква стойность, прѣдъ видъ факта, че за изискуемостьта на въпросната комисионна има уговоренъ срокъ, настжпването на който не е билъ доказанъ отъ истеца. 2) Искътъ на Алеко Шишмановъ по второто перо е билъ уваженъ отъ Софийския апелативенъ сждъ на това основание, че Шишмановъ като комисионеръ е изпълнилъ задължнията си спрямо истеца. Тия негови задължения, сждътъ казва въ мотивитѣ на рѣшението си, че сж се състояли въ това: Шишмановъ, като комисионеръ, да намѣри купувачи на продавача и да посочи контрагентитѣ единъ на други. А това Шишмановъ билъ изпълнилъ, както ставало явно отъ съдържанието на първата половина отъ писмото отъ 22 юний 1897 год., отъ което се вижда, че продавачътъ отъ Шишманова се е научилъ, че Братя Симеонови иматъ нужда отъ желѣзни мостове, а щомъ това е така, заключава сждътъ, Шишмановъ е направилъ за продавача това, което е билъ длъженъ да направи, слѣдователно камисионната по тая доставка, която се е осжществила, трѣбва да му се заплати. Отъ изложеното до тукъ явно става, че единственото основание на сждътъ за да признае, че продавачитѣ отъ Шишманова сж се научили какво Бр. Симеонови иматъ нужда отъ желѣзни мостове, е първата половина отъ писмото отъ 22 юлий 1897 г. Обаче, по разрѣшението на сжщия този въпросъ, противната страна е спорила и е прѣдставила тоже друго едно писмо отъ 14 юний 1897 год, адресирано до продавача на желѣзнитѣ мостове, отъ което писмо се вижда, че още прѣди Шишмановъ да ги увѣдоми и прѣди датата на писмото отъ 22 юний, тѣ сж знаяли за сжщата тая работа и сж били влезли въ споразумѣние съ Бр. Симеонови. А това обстоятелство и съдържанието на послѣдното това писмо, очевидно, при обстоятелствата на настоящето дѣло и при съображенията на сждътъ, взети като основание за разрѣшение на спора, има рѣшающе значение, защото, ако въпросното обстоятелство се признае за установено, тогава ще излѣзе, че Шишмановъ не е направилъ услугата, която прѣтендира и която би му дала право да получи провизиона. Но при всичката важность на това писмо, носяще датата 14 юний 1897 год. и върху съдържанието на което отвѣтната страна се е силавала, за да докаже възражението си, сждътъ не се е произнесалъ по него и не го е оцѣнилъ, а това съставлява нарушение на чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство; заради това оплакването на касатора, че сждътъ е разрѣшилъ това дѣло не на основание всичкитѣ доказателства, имеющи значение за правилното разрѣшение на спора, е основателно и допустнатото нарушение е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: рѣшението на Софийския апелетивенъ сждъ отъ 19 юний 1900 г. подъ № 86, защото е нарушенъ чл. 630 отъ гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 79 — (501) — 21 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седмий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 451, по описа за 1900 год., на Английската фирма Чарлсъ Каммелъ и С-ие и на Алеко Шишмановъ, отъ гр. София, срѣщу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 15 юний 1900 год., № 107, съ което се осѫжда Чарлсъ Каммелъ и С-ие да заплати на А. Шишмановъ 24.000 л., заедно съ лихвата имъ, отъ комисионна.* — Въ сѫдебното засѣдание се яви Алеко Шишмановъ съ защитницитѣ си — адвокати: Ст. Радановъ, Людскановъ и Илия Вълчевъ, а отъ страна на фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие, се яви адвоката Д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Александъръ Людскановъ, като повѣреникъ на Алеко Шишмановъ, отъ гр. София, на 29 мартъ 1897 год. е подалъ искова молба въ Софийския окрѫженъ сѫдъ, противъ Английската фирма Чарлсъ Каммелъ и С-ие (ограничено), или (Charles Cammel & C-ie Limited) въ гр. Шефилдъ, (Англия) въ която излага, че вслѣдствие на размѣнени писма между довѣрителя му и Английската фирма Чарлсъ Каммелъ и С-ие, станало е условие по между имъ, щото довѣрителя му, въ качеството си на комисионеръ, да посрѣдствува между фирмата и безименното д-ство за направата на желѣзопѫтната линия Романъ—Шуменъ въ гр. София, щото тя, фирмата, да достави на това дружество нужднитѣ релси за линията, а за комисионерската му услуга, фирмата да му заплати по 2 л. на 1000 кгр., за която цѣль той, довѣрителя му е доставлявалъ на фирмата нужднитѣ свѣдѣния, типътъ, поемнитѣ условия и пр. и най-послѣ довелъ работата до тамъ, щото фирмата е вземала отъ дружеството доставката на 27.000 тона релси съ принадлѣжноститѣ имъ, съ една най-сгодна цѣна, а въ послѣдствие отказва да му заплати слѣдуемото възнаграждение за 27.000 тона релси по 2 л. на 1000-тѣхъ кгр., всичко 54.000 л. златни, за това молилъ окрѫжния сѫдъ да осѫди фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие да заплати на довѣрителя му сумата 54.000 л. златни, заедно съ лихвитѣ отъ завѣждане процеса до изплащането и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За доказателство на иска си, прѣдставлява деветь писма, написани на Френски язикъ съ завѣренъ прѣводъ на български, изпратени му отъ фирмата — отвѣтницитѣ. Повѣреника на фирмата на 24 декемврий 1897 год. е прѣдставилъ тоже деветь писма на Френски язикъ съ Българския имъ прѣводъ, пращани отъ ищеца на довѣрителитѣ му, за доказателство възраженията си противъ иска. Софийския окрѫженъ сѫдъ, съ рѣшение отъ 30 юний 1897 год., отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ и го осѫдилъ да заплати на отвѣтницитѣ разноскитѣ. Ищеца недоволенъ отъ това рѣшение подава, чрѣзъ повѣреника си, апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който като взелъ прѣдъ видъ: „1) отъ кореспонденцията, водена между ищеца и отвѣтницитѣ, находящи се въ размѣненитѣ писма по между имъ и приложени къмъ дѣлото, се вижда, че е станало условие, щото ищеца да се заеме съ грижата да посрѣдствува между отвѣтницитѣ и безименното дружество, въ качеството си на комисионеръ, да може да земе фирмата (отвѣтницитѣ) доставката на релситѣ и принадлѣжноститѣ имъ отъ казаното дружество, а отъ писмата именно: II,

III, V и I-во се вижда, че условената комисионна, която ще се плати на ищеца, е опрѣдѣлена 2 л. златни на 1000 кгр., слѣдователно установено е, че ищеца е дѣйствувалъ като комисионеръ на фирмата прѣдъ безименното дружество, съ възнаграждение по 2 л. златни на 1000 кгр. релси, обстоятелство, което не се отказва и отъ отвѣтницитѣ; 2) отъ сѫщитѣ писма въобще, както и отъ разпитанитѣ свидѣтели прѣдъ първата и втората инстанции се установява, че ищеца е доставялъ всички нужни свѣдѣния, книжя и други на фирмата по доставката, като най-послѣ е прѣдставилъ на безименното д-ство и офертата на фирмата за прѣдложенитѣ ѝ цѣни, обстоятелства, които въ послѣдното засѣдание се признаватъ отъ отвѣтницитѣ и тукъ вече прѣстава дѣятелностьта на ищеца, защото отъ писмата: VI, VII и VIII се вижда, че отвѣтницитѣ се отказватъ отъ доставката, понеже цѣнитѣ били много долни, като оттеглятъ и офертата си, а слѣдъ това, чрѣзъ свое пълномощно лице сключватъ контрактъ съ безименното дружество и взиматъ върху си доставката по релситѣ съ принадлѣжноститѣ имъ, мимо сѫдѣйствието на ищеца, като съ писмото си — IX — отказватъ да платятъ възнаграждението на ищеца, защото считатъ, че той не е посрѣдникъ да се вземе доставката, а въ сѫдебното засѣдание тѣ, чрѣзъ повѣреника си, добавятъ: понеже по прѣдложената отъ него оферта не е взета доставката, а съвсѣмъ самостоятелно, защото се считали, че той вече се отказалъ отъ посрѣдничеството си, като е прѣдлагалъ да се вземе доставката del credere (въ негово име), а пъкъ довѣрителитѣ му нѣматъ нужда отъ тая услуга, а само отъ комисионерска, обаче това възражение на отвѣтницитѣ, направено чрѣзъ повѣреника имъ, не може да бѫде уважено, защото ищеца не е отказалъ отъ услугата си, но тѣ сѫ го игнорирали, подъ прѣдлогъ, че цѣнитѣ били много низки, а сѫ влѣзли въ споразумѣние чрѣзъ особенъ пълномощникъ съ дружеството и сѫ вземали доставката, когато това трѣбваше да свършатъ чрѣзъ ищеца, а като сѫ се отказали, длъжни сѫ да му заплатятъ слѣдуемитѣ се възнаграждения — комисионна за положения трудъ, тъй като той не е нарушилъ условието, а отвѣтницитѣ, а колкото до прѣдложението на истеца да се земе прѣдприятието за него — del credere, не унищожава първото условие, защото това условие е като продължение на първото и е направено отъ него — истеца, само и само подъ каква и да е форма да се взема доставката съ годни цѣни, за да не се лиши и той отъ цѣлото възнаграждение за труда си, а такова едно прѣдложение отъ страна на ищеца, не дава право на отвѣтницитѣ да се считатъ, че първото имъ условие е унищожено, а можеше да го отхвърлятъ и продължаватъ първото пакъ, а не да възложатъ на особенъ пълномощникъ, на когото ролята е била на готови условия да сключи само контрактъ; 3) истеца иска възнаграждение по 2 л. златни на 1000 кгр., обаче той нѣма право да получи повече отъ това, което е свършилъ, защото нѣма противно условие, при всичко, че е свършилъ почти всичката работа по тази доставка, но не и най-главното, да се усигури самата доставка, което дѣйствие не е отъ малко значение, затова сѫда намира, като оцѣнява този трудъ на ищеца, да му опрѣдѣли само по 1 л. златни на тона (1000 кгр.), каквато сума е достатъчна да възнагради труда му; 4) истеца иска да му се заплати

процента върху 27.000 тона материялъ, обаче съ нищо не доказва, че на такова именно количество възлиза взетата доставка отъ отвѣтницитѣ, обстоятелство, което се оспорява и отъ последнитѣ, но понеже отъ писмото на безименното дружество съ дата 16 февруарий 1898 год., № 4598, се вижда, че доставката не възлиза на повече отъ 24.000 тона, то сѫда намира основателно искането на истеца да му се заплати по 1 л. златни комисионна на 1000 кгр. върху 24.000 тона, а всичко да му заплатятъ отвѣтницитѣ 24.000 л. златни, като се видоизмѣни и въ такъвъ смисълъ рѣшението на окрѫж. сѫдъ, а останалата часть отъ иска да се отхвърли като недоказанъ; 5) понеже една часть отъ иска на ищеца се уважава, а другата се отхвърля, а пъкъ възнаграждение за водене на дѣлото, както и за другитѣ разноски и двѣтѣ страни прѣтендиратъ, то слѣдва да се прѣсмѣтне кому колко се слѣдва и се компенсиратъ"—, съ рѣшение № 107, отъ 15 юлий 1900 год. рѣшилъ: видоизмѣнилъ рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 15 юний 1898 год., подъ № 155 така: осѫжда Английската фирма Чарлсъ Каммелъ и С-ие въ гр. Шефилдъ, да заплати на Алеко Шишмановъ, отъ гр. София, двадесеть и четири хиляди лева златни (24.000) заедно съ лихвитѣ имъ по 10% на годината отъ 20 мартъ 1897 год. до изплащането, а останалата часть отъ иска на послѣдния, Шишмановъ, се отхвърля. Осѫдилъ сѫщата фирма (Чарлсъ Каммелъ и С-ие) да заплати на Шишмановъ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, въ размѣръ 700 л. Срѣщу това рѣшение Английската фирма Чарлсъ Каммелъ и С-ие и Алеко Шишмановъ подаватъ въ Върховния Сѫдъ касационни жалби. А. Шишмановъ се оплаква, че Софийския апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 10, 629, 630 и 641 отъ гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 12, 28, 40, 123 и 132 отъ закона за задълженията и договоритѣ, защото при всичко, че е призналъ, че договора сключенъ между него и фирмата е валиденъ, че той си е изпълнилъ въ случая всичкитѣ си задължения като комисионеръ и че уговореното възнаграждение е 2 л. на 1000 кгр., не му присѫдилъ по 2 л. на 1000 кгр. релси, а му присѫдилъ по единъ левъ. Д-ръ Даневъ, повѣреникъ на Чарлсъ Каммелъ и С-ие, се оплаква, че сѫшия сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 53 отъ Отоманския търговски законъ, въ свръзка съ чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ възражението му, че А. Шишмановъ, въпрѣки закона, не си е изпълнилъ задълженията да държи довѣрителитѣ му въ течение на работата и да слѣди тази работа като единъ грижливъ търговецъ и 2) чл. чл. 629 и 630 отъ гражд. сѫдопроизводство, защото неправилно квалифицираль новото прѣдложение на А. Шишмановъ, направено съ писмо отъ 24 юлий 1896 г., като договоръ del credere.

Върховния Касац. Сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, който намѣрва за основателна касационната жалба на А. Шишмановъ, а тая на Д-ръ Даневъ, повѣреникъ на Чарлсъ Каммелъ и С-ие, за неоснователна, взе въ съображение:

По касационната жалба на А. Шишмановъ.

Отъ потѫженото рѣшение на Софийския апелативенъ сѫдъ се констатира, че между Алеко Шишмановъ и фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие

е билъ сключенъ комисионенъ договоръ, по силата на който А. Шишмановъ, въ качеството си комисионеръ, се е задължилъ да посрѣдничествува между отвѣтницитѣ Чарлсъ Каммелъ и С-ие и безименното дружество Романъ—Шуменъ, съ цѣль да може казаната фирма да вземе доставката на 27,000 тона релси съ принадлѣжноститѣ имъ, срѣщу която услуга фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие е обѣщала на Шишмановъ едно възнаграждение по 2 лева зл. на тонъ (1,000 кгр.). Слѣдъ като А. Шишмановъ е доставилъ на Чарлсъ Каммелъ и С-ие потрѣбнитѣ свѣдения и книжа по прѣдприятието и е връчалъ на безименното дружество Романъ—Шуменъ самата оферта на фирмата за прѣдложенитѣ ѝ цѣни, отвѣтницитѣ Чарлсъ Каммелъ и С-ие сѫ оттеглили комисионния си мандатъ отъ А. Шишмановъ и сѫ сключили съ безименното дружество договора, по продажбата на релситѣ и тѣхнитѣ принадлѣжности, посрѣдствомъ друго лице. Тукъ се поражда питането: имали право А. Шишмановъ да иска условената комисионна по два зл. лева на тонъ, когато той не е сключилъ съ Безименното дружество договора за доставката на релситѣ? Нѣма съмнѣние, че упълномощительтъ има право въ всѣко врѣме да оттегли пълнощието си (чл. 503 ал 1 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Сѫщото право трѣбва да се признае и за довѣрительтъ (кометанта), понеже правилата въ гражданския законъ, относително правата и задълженията между пълномощника и упълномощителя, се приспособяватъ и на комисионера и довѣрительтъ. Прочее, фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие е имала право да отегли пълномощието си дадено на А. Шишмановъ и послѣдния нѣма право на комисионна, понеже не е сключилъ операцията, съ която е билъ натоваренъ. Отъ това обаче не слѣдва, че комисионера нѣма право да иска отъ довѣрительтъ си едно възнаграждение за трудътъ си, щомъ отъ негова страна не е извършена никаква грѣшка по работата, съ която е билъ натоваренъ. Комисионната е единъ възмезденъ договоръ и въобще въ търговията нищо не се върши безплатно. Това възнаграждение се опрѣдѣля отъ сѫдътъ по сѫщество, който оцѣнява заслугитѣ на комисионера, и въ търговскиятъ свѣтъ то се опрѣдѣля на половина отъ обикновената комисиона. Въ случая Софийския апелативенъ сѫдъ е призналъ, че А. Шишмановъ е принесълъ услуга на отвѣтницитѣ по казаното прѣдприятие, като е оцѣнилъ тия услуги по 1 л. на 1,000 кгр. и не е констатиралъ въ рѣшението си никаква грѣшка отъ негова страна. Съ това си дѣйствие прочее, сѫдътъ ни най-малко не е разрѣшилъ дѣлото въ противорѣчие съ разпорѣждането на закона и на търговскитѣ обичаи, а напротивъ, напълно се е съобразилъ съ тѣхъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на А. Шишмановъ, че Софийския апелат. сѫдъ билъ нарушилъ чл. чл. 10, 629, 630 и 641 отъ гражд. сѫдопр. и чл. чл. 12, 28, 40, 123 и 132 отъ закона за задълженията и договоритѣ, е неоснователно.

По касационната жалба на Д-ръ Даневъ, повѣреникъ на Чарлсъ Каммелъ и С-ие.

I. Оплакването на касаторътъ, че сѫдътъ не обсѫдилъ възражението му, че А. Шишмановъ, въпрѣки закона, не си изпълнилъ задължението да държи довѣрителитѣ му въ течение на работата и да слѣди

тази работа като единъ грижливъ търговецъ, не се оправдава отъ фактическа страна, понеже сѫдътъ въ рѣшението си констатира, че А. Шишмановъ е доставилъ на фирмата Чарлсъ Каммелъ и С-ие всички нужни свѣдения, книжя и др. по доставката и е подготвилъ условията за сключването на договора по тази доставка. 2) Както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението, сѫдътъ е квалифициралъ договоръ del credere прѣдложението на А. Шишмановъ до Чарлсъ Каммелъ и С-ие, изложено въ писмото му отъ 24/6 юлий 1896 година за да зематъ заедно съ него доставката на релситѣ и да му направятъ на него оферта за послѣднитѣ цѣни. Тази квалификация по направеното прѣдложение е неправилна, тъй като договора del credere има за цѣль комисионера да гарантира на комитанта (довѣрителя) изпълнението на извършената отъ него операция, а въ случая направеното прѣдложение нѣма прѣдъ видъ никаква гаранция. Това обстоятелство, обаче неможе да има сѫществено значение по дѣлото, тъй като сѫдътъ приема, че съ направеното прѣдложение А. Шишмановъ не е ималъ намѣрение да се унищожи първото условие между него и отвѣтницитѣ, а цѣльта му е била подъ каквато и да е форма да се вземе доставката. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че второто оплакване на Д-ръ Даневъ, че сѫдътъ неправилно квалифициралъ новото прѣдложение на А. Шишмановъ като договора del credere, е основателно, но не е сѫществено.

Заради това, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** касац. жалби на Английската фирма Чарлъ Кимелъ и С-ие и на Алеко Шишмановъ, срѣщу рѣшението на Софийския апел. сѫдъ отъ 15 юлий 1900 г. № 107, съ силата на чл. 706 отъ гражд. сѫдопроизводство, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 80 — (508) — 26 декемврий 1900 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление на дванадесетий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Христо Д. Павловъ, членове: Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Ив. Касабовъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ, *гражданско дѣло № 270, по описътъ за 1899 г., на Персиядо Романо, повѣреникъ на Ида Аврамъ Хаджи Мошонова, ж. отъ гр. Пловдивъ, съ Застрахователното дружество „Балканъ", за 8470 лева, произходящи отъ застраховане на разни домашни вещи.* — Въ сѫдебното засѣдание отъ страна на Ида Аврамъ Хаджи Мошонова, се яви адвоката С. С. Бобчевъ, а отъ страна на дружеството „Балканъ" — адвоката С. Даневъ.

Обстоятелствата по дѣлото сѫ: Ида Аврамъ Мошонова, отъ Пловдивъ, заявила искъ срѣщу дружеството „Балканъ", за 8470 л., сума на която истцата е била усигирила мобелитѣ си и които мобели, казва истцата, че били изгорени въ случившиятъ се пожаръ на 29 януарий 1896 г. Пловдивския окр. сѫдъ уважилъ искътъ въ размѣръ на 7623 л. Апелирали и двѣтѣ страни. Пловдивския апелативенъ сѫдъ отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „отъ прѣдставенитѣ книжя въ първата и втората инстанции, а именно: единъ протестъ, съ дата 4 мартъ 1896 г., отъ истцата къмъ отвѣтната страна, една усигурителна полица № 1014 на застрахоател-

ното дружество „Балканъ“, съ дата 4/16 ноемврий 1894 г., единъ актъ и едно полицейско дознание, съ дата 30 януарий 1896 г., една скица отъ изгорѣлата кѫща, въ която живѣяла истцата, и единъ описъ на мобилитѣ на истцата и другъ допълнителенъ такъвъ описъ, както и отъ показанията на свидѣтеля Н. Абаджиевъ, се установява факта, че истцата Ида А.-Х. Мошонова е застраховала на застрахователното дружество „Балканъ“ (отвѣтната страна) домашнитѣ си мобели за сумата 8470 л. зл. на 4/16 ноемврий 1894 г. за врѣме отъ отъ 28 ноемврий 1895 год. до 28 ноемврий 1902 год. и си е плащала своеврѣменно слѣдуемата вноска за застраховката и че на 29 януарий 1896 г. е изгорѣла кѫщата, въ която живѣяла въ гр. Пловдивъ (ищцата) и въ която сѫ се намирали застрахованитѣ ѝ мобели. Отъ тѣзи прѣдставени доказателства става явно, че искътъ за 8470 лева златни на ищцата Ида Аврамъ Хаджи Мошонова, срѣщу застрахователното дружество „Балканъ“ (отвѣтната страна), се основава върху единъ застрахователенъ договоръ, както това е изложено и въ исковата молба, чрѣзъ който отвѣтната страна се задължава да заплати на истцата горната сума, ако прѣтърпи врѣди отъ случайно изгаряне застрахованитѣ ѝ мобели. Съгласно чл. 28 отъ закона за задълженията и договоритѣ, казания сключенъ договоръ между истцата и отвѣтната страна има сила на законъ за тѣхъ и могѫтъ да го отмѣнятъ само по взаимно тѣхно съгласие, или по прѣдвиденитѣ въ закона причини. Споредъ чл. 25 п. г. отъ общитѣ условия за усигуряване, които сѫ часть отъ сключения договоръ между истцата и отвѣтната страна, първата се е задължила въ седемь дена отъ изгарянето мобилитѣ ѝ да връчи на агента, или пълномощника на отвѣтната страна (застр. дружество „Балканъ“), какъвто агентъ сѫщото дружество има въ гр. Пловдивъ, едно второ писменно подписано отъ нея (истцата), съобщение, въ което да означи точно положението, качеството и количеството на усигуренитѣ ѝ прѣдмети въ минутата на пожара, като се изброятъ прѣдметитѣ, които не сѫ прѣтърпѣли никаква загуба, както и тѣзи, които сѫ се избавили, но поврѣдили, сѫщо и тѣзи, които пожара е съвсѣмъ унищожилъ, съ указание стойностьта на всѣки единъ прѣдмѣтъ отъ всичкитѣ. Послѣ въ сѫщия п. г. на чл. 25 отъ казанитѣ условия е казано, че нарушението на горнитѣ разпорѣждания влече отъ само себе си унищожението на всѣкакво обѣзщетение безъ прѣдупрѣждение, нито сѫдебно рѣшение. Прочее, истцата, за да има право да получи исканата сума, за която е застраховала мобилитѣ си по послѣ изгорѣли, тя бѣ длъжна съгласно даденитѣ си задължения на отвѣтната страна, които сѫ законъ за нея, по силата на чл. 28 отъ закона за задълженията и договоритѣ, да прѣдстави въ 7 дена отъ датата на пожара на отвѣтната страна писменно съобщение, за което се говори въ чл. 25 п. г. отъ условията общи за усигуряване, напечатани на гърбътъ на застрахователната полица, съ изложеното по-горѣ съдържание. Отъ прѣдставенитѣ книжя, за доказателство на иска си, не се установява истцата да е прѣдставила такова писменно съобщение на отвѣтната страна. Отъ друга страна и отъ показанията на свидѣтеля Н. Абаджиевъ тоже не се установява сѫщата (истцата) да е прѣдставила писменното съобщение, за което е думата. Щомъ това е така, щомъ ищцата не е прѣдставила писменното съобщение,

за което се говори въ пунктъ г. на чл. 25 отъ общитѣ условия за усигуряването, както тя се ѐ задължила, то сжщата губи правото на обѣзщетение. За това и искътъ ѝ се явява неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли като такъвъ, вслѣдствие на което обтжженото първостепенно рѣшение отъ страна на застрахователното дружество „Балканъ", трѣбва да се отмѣни, като се уважи напълно възивната му жалба — на дружеството и се остави тази на ищцата Ида А. Х. Мошонова, за отхвърлената часть отъ искътъ ѝ, въ размѣръ на една десета, безъ послѣдствие. Страната която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, когато тази послѣднята си ги поиска, за каквито заявява повѣреника на застрахователното дружество „Балканъ" (отвѣтната страна)". — Срѣщу това рѣшение Ида Аврамъ Х. Мошонова подава въ Върховния Касационенъ Сждъ, касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сждътъ е нарушилъ: чл. чл. 34, 27, 65, 67 и 545 отъ закона за договоритѣ и задълженията, защото положеното въ договора условие за изгубване правото на обѣзщетение било: 1) противно на закона (чл. 545 отъ договоритѣ и задълженията); 2) противно на добритѣ нрави и 3) противно на общественийтъ редъ.

Върховния Касационенъ Сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Отъ обстоятелствата на дѣлото явно става, че Ида А. Х. Мошонова иска отъ усигурителното дружество „Балканъ" 8470 лева, за която сума тя е била застраховала отъ пожаръ мобелитѣ си у казаното дружество, и за които мобели истцата прѣтендира, че сж изгорели въ случившиятъ се пожаръ въ гр. Пловдивъ на 29 януарий 1896 год. Пловдивския апелативенъ сждъ, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, отхвърлилъ е цѣлия този искъ единствено на това основание, че слѣдъ пожара ищцата Ида А. Мошонова не е изпълнила прѣдписанието на чл. 25 буква *г*, отъ общитѣ условия на усигорителната полица, които условия съставляватъ часть отъ сключения договоръ помежду странитѣ и по силата на който договоръ, ищцата щомъ не е изпълнила тия условия, то съгласна чл. 25, губи правото си да получи каквото и да е обѣзврѣждане за изгорелитѣ прѣдмети. Дѣйствително, тия разсжждения на сждътъ биха били съвършенно правилни, ако условията изложени въ чл. 25, както и въ буква *г*, на сжщия този членъ, не противорѣчеха на закона (чл. 545 отъ закона за задълженията и договоритѣ). Споредъ чл. 25 буква г. отъ условията за усигуряването, усигурената (Ида А. Мошонома) е била длъжна въ 7 дневенъ срокъ отъ пожара да вржчи на агента, или пълномощника на застрахователното дружество „Балканъ" едно второ писменно съобщение, въ което да означи точно положението, качеството и количеството на усигуренитѣ прѣдмети въ минутата на пожара, като се изброятъ прѣдметитѣ, които не сж прѣтърпѣли никаква загуба, които само сж се поврѣдили, тѣзи които пожара окончателно е унищожилъ и пр. пр.; и ако не направи това, съгласно чл. 25, губи правото на каквото и да е обѣзщетение. А чл. 545 отъ закона за задълженията и деговоритѣ гласи слѣдующето: „Притежательтъ на застрахования имотъ е дълженъ да извѣсти застрахувателя за станалата врѣда въ мѣсеченъ срокъ отъ деньтъ,

въ който е узналъ за станалата врѣда. Ако не стори това, притежательтъ губи една десета часть отъ цѣната на застрахуването. Съ съглашение между договорящитѣ се не може по никой начинъ да се намалява срокътъ прѣдвиденъ въ този членъ, нито да се увеличава прѣдвидената загуба една десета часть" — Отъ съдържанието на този членъ явно става, че закона запрѣщава на контрагентитѣ да правятъ условия *противни на тѣзи, които прѣдвижда чл. 545;* а отъ изложеното по-горѣ съдържание на чл. 25 и буква г. на сѫщия членъ отъ усигурителната полица, явно става, че тоя чл. 25 и буква г. съдържатъ такива противни разпорѣждания, които като противни на закона, не могѫтъ да иматъ никаква задължителна сила. Обаче Пловдивския апелативенъ сѫдъ, при разрѣшението на това дѣло, съвършенно е изпустналъ изъ прѣдъ видъ това обстоятелство и, въпрѣки прѣдписанието на чл. 545, като е далъ пълна задължителна сила на цѣлото съдържание на чл. 25 отъ договора, не е разрѣшилъ спора съгласно прѣдписанията на закона и е нарушилъ чл. 545 отъ задълженията и договоритѣ, което нарушение е сѫществено, заради това, оплакването на касатора, по този поводъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховния Касационенъ Сѫдъ опрѣдѣлява: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 8 февруарий 1899 г. № 19, защото е нарушенъ чл. 545 отъ закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. I отъ гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 81 — (533) — 4 януарий 1901 год. Въ името на Н. Ц. Височество, Българския Князь Фердинандъ I, Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първий декемврий хилядо и деветстотната година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель: Хр. Д. Павловъ, членове: Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря: Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на прокурора Иванъ Касабовъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 494, по описа за 1900 год., на Грозда Георгиева, отъ с. Куманица, за прѣгледъ на рѣшението на IV Соф. мир. сѫдия, отъ 22 августъ 1899 год., съ което е осѫдена на 368 лева златни.* Въ засѣданието отъ страна на Дойчинъ Николовъ, се яви адвоката Иванъ Г. Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: IV Соф. мир. сѫдия съ рѣшението си отъ 21 августъ 1899 год., осѫдилъ Лозе Геневъ, отъ с. Куманица, Софийска околия, да заплати на Дойчинъ Николовъ 368 лева златни, които му дължалъ по записъ съ дата 16 септемврий 1894 год., заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ деня на завѣждане дѣлото до окончателното изплащане и 24 л. 55 ст. разноски. Срѣщу това рѣшение Грозда Георгиева, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Лозанъ Геневъ, подава въ Върховния Касационенъ Сѫдъ молба за прѣгледъ на това рѣшение.

За да разрѣши това дѣло, Върховния Касационенъ Сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: I) По настоящето дѣло, което е за сума 368 л. златни, Гроздана Георгиева иска отмѣната на рѣше-

нието на IV Соф. мир. сѫдия отъ 22 августъ 1899 год., на основание на новооткрито обстоятелство, но тъй като това рѣшение е издадено отъ първата инстанция (мир. сѫдия), то прѣгледа на това рѣшение трѣбва да стане отъ втората инстанция за мировитѣ дѣла, т. е. отъ надлѣжния окр. сѫдъ, или съ други думи, когато рѣшението е отъ първа инстанция, молбата за прѣгледа му се подава въ надлѣжната му апелативна инстанция (чл. чл. 128 и 131 гражд. сѫдопр.), сѫщо така, когато се иска прѣгледъ на рѣшението на окр. сѫдъ, издадено въ качеството му на първа инстанция, то молбата за прѣгледъ трѣбва да бѫде разгледана отъ надлѣжната му апелативна инстанция — апелативния сѫдъ. Въ Върховния Касационенъ Сѫдъ подлѣжатъ на разглеждане жалби за прѣгледъ на рѣшенията, които сѫ минали прѣзъ двѣ инстанции по сѫщество, т. е. рѣшения на окр. сѫдъ като втора инстанция за мировитѣ дѣла и рѣшения на апелативнитѣ сѫдилища, като втора инстанция за окр. сѫдилища. Срокътъ за подаванието на такива жалби, за еднитѣ и за другитѣ, се изброява отъ деньтъ на откриванието отъ тѫжителя новото обстаятелство. Отъ казаното слѣдва, че Върховния Касационенъ Сѫдъ, по силата на чл. чл. 524 и 526 отъ гражд. сѫдопр., не може да приеме настоящето дѣло подъ разглеждане. II) Споредъ чл. 47 отъ гражданското сѫдопроизводство, случаитѣ, въ които мировия сѫдия срѣщне въ редътъ на сѫдопроизводството нѣкое затруднение, разрѣшаватъ се отъ него по съображения на настоящитѣ постановления съ правилата на сѫдопроизводството въ по-горнитѣ сѫдове, а чл. 669 отъ сѫщото сѫдопроизводство говори за случаитѣ на *откриване нови обстоятелства*, или *подлогъ въ актъ,* възъ който рѣшението е основано.

На основание на горѣизложеното, Върховния Касационенъ Сѫдъ **опрѣдѣлява:** молбата на Грозда Георгиева, срѣщу рѣшението на IV Софийския мир. сѫдия, отъ 26 августъ 1899 год., съ силата на чл. 710 отъ гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ разглеждане.

Азбученъ указатель

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сж участвували по дѣлата, разрѣшени отъ второто гражданско отдѣление на Върховния Касационенъ Сждъ прѣзъ 1900 год.

Наредилъ секретарь: **В. Ж. Перфановъ.**

Указатель на законитѣ,

които сѫ тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния Касационенъ Сѫдъ, второ гражданско отдѣление, прѣзъ 1900 год.

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 1	4 (21)
„ 10	15 (84)
„ 62	15 (84)
„ 107	25 (128) 59 (353) 60 (354) 62 (365) 68 (421) 71 (433) 75 (473) 76 (481) 77 (487)
„ 155	44 (249)
„ 170	28 (177)
„ 191	49 (259)
„ 193	49 (259)
„ 238	47 (255) 57 (331)
„ 239	22 (119) 47 (255)
„ 254	59 (353)
„ 255	77 (487)
„ 282	34 (201)
„ 327	67 (419) 75 (473)
„ 362	54 (317)
„ 363	35 (202) 54 (317)
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 376	26 (129)
„ 400	29 (183) 34 (201)
„ 412	13 (68) 38 (223) 63 (377) 64 (379)
„ 413	35 (202) 36 (211) 64 (379)
„ 451	26 (129)
„ 465	35 (202)
„ 481	55 (323)
„ 481 ал. II	12 (57)
„ 483 ал. II	12 (57)
„ 492	55 (323) 59 (353)
„ 524	56 (325)
„ 629	6 (29) 8 (39) 9 (40) 10 (41) 19 (98) 27 (156) 32 (193) 70 (430) 72 (434) 79 (501)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Гражданско Сѫдопроизводство	
Членъ 630	3 (19) 5 (24) 6 (29) 9 (40) 10 (41) 13 (68) 14 (82) 18 (94) 21 (115) 26 (129) 30 (189) 32 (193) 34 (201) 41 (227) 54 (317) 58 (350) 61 (359) 66 (414) 70 (430) 72 (434) 78 (488) 79 (501)
» 641	5 (24)
» 641 п. II	28 (177)
» 641	58 (350)
» 669	81 (533)
» 707	40 (215)
» 779	75 (473)
» 780	37 (218) 74 (462)
» 800	49 (259)
» 801	49 (259)
» 803	38 (223)
» 805	43 (224)
» 842	76 (481)
» 843	76 (481)
» 862	76 (481)
» 863	76 (481)
Законъ за задълженията и договоритѣ	
Членъ 33	13 (68)
» 34	13 (68)
» 51	25 (128)
» 56	20 (103)
» 58	51 (292)
» 70	37 (218)
» 140	36 (211)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Законъ за задълженията и договоритѣ	
Членъ 285	3 (19)
» 275	65 (388)
» 335	32 (193)
» 476	45 (250)
» 487	11 (49)
» 503	73 (458)
» 508	73 (458)
» 545	80 (508)
» 546	68 (421)
» 549	32 (193)
» 562	32 (193)
Турски граждански законъ	
Членъ 1660	61 (359)
Турски търговски законъ	
Членъ 94	14 (82)
» 95	14 (82) 48 (256)
» 155	23 (121)
» 228	23 (121)
» 269	8 (39)
Търговски законъ	
Членъ 17—30	33 (197)
» 62	42 (289)
» 64	42 (239) 52 (304)
» 102 п. 1	58 (350)
» 674 » 675 » 676	46 (252)
Законъ за наслѣдството	
Членъ 194 п. 1	24 (123)
» 199	62 (365)
» 279	62 (365)
Законъ за нотариуситѣ	
Членъ 100	2 (1) 53 (311)
Наказателния законъ	
Членъ 72	4 (21)

Статии на законитѣ	№ на рѣшенията	Статии на законитѣ	№ на рѣшенията
Законъ за адвокатитѣ		Законъ за окр. съвѣти	
Членъ 3	57 (331)	Членъ 67 п. *в* „ 69 п. *а*	9 (40)
Зкона за пожаритѣ по селата, махалитѣ и пр.		Законъ за град. общини	
Членъ 1 „ 7	31 (192)	Членъ 115 „ 122 „ 129	1 (67/99 г.)
Законопроектъ за пенситѣ на чиновницитѣ и учителитѣ		Законъ за отчетностьта по бюджета	
Членъ 20	7 (36) 39 (224)	Членъ 44 „ 63	1 (67/99 г.)
„ 22	39 (224)	Законъ за върх. смѣтна палата	
„ 23	39 (224)	Членъ 21	16 (92)
Законъ за гаранциитѣ на чиновницитѣ		„ 44	1 (67/99 г.)
Членъ 26 „ 28	69 (426)	„ 44	16 (92)
Публично администрагивенъ правилникъ		„ 164 „ 165 „ 166	17 (93)
Членъ 33	66 (414)		

Наредилъ секретарь: **В. Ж. Перфановъ.**

По-важни печатни погрѣшки.

Страница	Редъ		Напечатано	Чети
23	19	отъ горѣ	съдаржа	съдържа
29	13	„ долѣ	съодрбзителната	съобразителната
37	18	„ горѣ	опрдѣли	опрѣдѣли
42	12	„ долѣ	въ слуаая	въ случая
43	18	„ горѣ	ознавенитѣ	означенитѣ
43	13	„ долѣ	съпррггъ	съпругътъ
63	15	„ горѣ	Микола Ивановъ	Никола Ивановъ
113	18	„ „	прѣпдприемачу	прѣдприемачу
117	4	„ долѣ	сѫждсние	сѫждение
142	24	„ „	и защоть	и защото
143	25	„ „	рѣшоние	рѣшение
143	21	„ „	тофтеритѣ	тефтеритѣ
143	20	„ „	А. А. Кромпонъ	А. А. Кромтонъ
190	16	„ горѣ	заоранява	забранява
202	8	„ „	обскоятелство	обстоятелство
223	15	„ долѣ	форална	формална
241	22	„ „	покозания	показания
278	20	„ „	процоса	процеса
283	8	„ „	дововора	договора

2683—1900